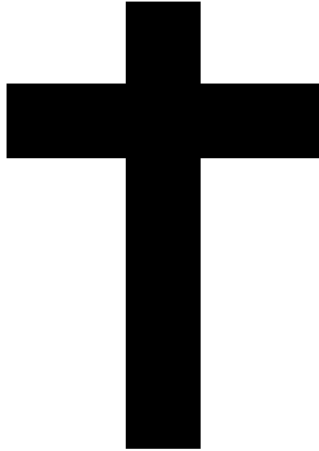

PIŃKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea

PIN̄KOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua New Guinea Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106

Contents

FRT	1
Kap	3
Matyu	93
Mak	134
Luk	158
Jon	199
Yabekbi	229
Rom	269
1 Korin	288
2 Korin	305
Galesia	317
Epesas	324
Pilipai	331
Kolosi	336
1 Tesalonaika	341
2 Tesalonaika	345
1 Timoti	348
2 Timoti	354
Taitus	358
Pilimon	361
Ibru	363
Jems	378
1 Pita	384
2 Pita	390
1 Jon	394
2 Jon	399
3 Jon	400
Jut	401
Panjalon Abi	403
Gen sop diwari dakon mibili	425

PINKOP GEN

Published 2010

The New Testament and Psalms in the Yopno language

Morobe Province, Papua New Guinea

© Wycliffe Bible Translators 2010

Print edition ISBN: 0 86893 445 3

Table of Abbreviations

Sarjɛk Sarjɛk Kalipmi Dakon Papi Silip
Minam Gen Yopno Gen Man Pisipmi

Stat	Wasok Wasok
Kisim Bek	Timik Panagut
Wok Pris	Mukwa Sogok
Namba	Israel Dakon Tilak
Lo	Gen Teban
Josua	Josua
Hetman	Gen Kokwin Amin
Rut	Rut
1 Samuel	1 Samuel
2 Samuel	2 Samuel
1 King	1 Kila Amin Madep
2 King	2 Kila Amin Madep
1 Stori	1 Kila Amin Madep Dakon Gen
2 Stori	2 Kila Amin Madep Dakon Gen
Esra	Esra
Nehemia	Niamaia
Esta	Esta
Job	Jop
Buk Song	Kap
Sindaun	Yiyit Tagisi
Saveman	Nandak Nandak Amin
Solomon	Soloman
Aisaia	Aisaia
Jeremaia	Jeremaia
Krai	Kunam
Esekiel	Esikiel
Daniel	Daniel
Hosea	Osea
Joel	Joel
Amos	Amos
Obadia	Obadaia
Jona	Jona
Maika	Maika
Nahum	Naum
Habakuk	Abakuk
Sefanaia	Sepanaia
Hagai	Agai
Sekaraia	Sekaraia
Malakai	Malakai

villages along the Yopno river and its tributaries in the Finisterre Mountains in both Morobe and Madang provinces of Papua New Guinea. Others live in various towns, especially Lae and Madang.

Lutheran evangelists, who came to bring God's Word to the Yopno people in the 1920's, told of a star that guided them to where they should begin telling the Good News. In a dream God told them to go to Guṇam, an area named for a fern that grows there. And so the cover features, along with the cross and an open Bible, a star and two guṇam plants, reminding the Yopno people of how Christianity came to the Yopno valley.

We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.

We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of this Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.

Buk Piso Gen

On Kapia unun Yopno amin da iyi da genonsi da Pinkop dakon gen bamisi nandan pisanek Pinkop dakon galaktok yolek egipni do wasanbi.

Pinkop gen nianon da apgut unun dakon tilakni gipmikon toso. Gik da kosit yonakwan yabekbi mibiltoksi apgwit da unlesi kanek yolek apgwit. Pinkop da geni kolan kinda mani Guṇam unudon ankini ya adipminon yoyinban nandanakwa gik da milotan yoban abin Isan analon awit. Gik unamsigin tarakwan Kumbul pinek Guṇam maban kanakwa gik unun pasilgit. Anakwan unun kokup wasanek Pinkop gen Kâte genon da wasanek yoyiwit. Lutheran dakon pi awin da bilak morapmisi pi madepsi awit da an unun do ya yanji yoyaman.

Aedan sil da panpuluganek Yopno genonsi da Pinkop gen pantobil ningwit. Ae unun gin gima, Yopno gen papiya yut kisi wasawit, anek yoyidet pantagap awit da yoyin det an. Unun do ya yanji yoyaman.

Pinkop da Yopno amin do butdasi galaktan yominek geni pakyansi nandan pisonen do si nandisak. Gen diwarikon da kili apgut, mani nin da genonsi da bamisi abidanek Yesu butdasi yol kimotnen do tagisi nandisak.

Preface

This publication includes the New Testament and Psalms in the Yopno language. There are approximately 9,000 Yopno speakers. The majority of them live in

Do not, papia on butdasi abidanjek bisapmi
bisapmi manjijaki Pinjop gen da gak
anjuluganban on miktimon jigi morap
noman tan gamni bisapmon tebai agek, don
egip egip teban abidoki.

KAP

But piso gen

On papia unun Israel amin dakon kap papiani Pinjkop gawak imgwit bisapmon yawit. On papiagwan kap diwari ton unun Jerusalem Pinjkop dakon yutnon muwukgwit bisapmon yan yan awit. Ae kap diwari unun bisit, do minjat aminyo da Pinjkop gawak im do muwukgwit bisapmon, bo ae amin kalonj kalonj da jigi panj panj awit bisapmon, unun banj yan yan awit.

On kap gat ae bisit gat unun amin morapmi da jigi bo ae kisik kisik mibili mibili noman tanj yomgwit bisapmon mandawit. Don amin diwari da panjmuwukba papia kinda dagagit.

On papiagwan bisap mibili mibili gat domdom awit bisapmon yawit. Unungwan Pinjkop anjkisik kap ton, ae yokwi yanj tenjenok gat, ae yokwi wiririt gat dakon bisit ton. Ae jigi ae panjkilit bisapmon panjlugok timit dakon bisit, ae kila amin madep kinda kaluk manjiri dakon bisap madep dakon kap, ae Pinjkop nandanj gadanj imim dakon yanj tenjenok kap, ae Pinjkop do ya yanj iyik dakon kap, ae butjik ae nandaba kik yanj tenjenok agak dakon kap, ae Pinjkop do bisit iyinba uwal panjupbal asak dakon bisit, ae minjat aminyo da anjak tagi ani dakon kap kisi tonj.

On kap morap gat ae bisit gat unun minjat amin morap nin kisi dakon egip egip kisi abidosok. Nin kisik kisik bisapnin ton, ae butjik bisapnin ton. Ae monji gwayo bulagi tapminnin ton da egipnenj dakon bisapnin ton, ae minjat pelanj amin pelanjyo anenj bisapnin ton. Bisap diwari sot amanj, ae bisap diwari tagi ekwamanj. Kap papia on da nin da bisap morap on domdom amanj unun abidosok. Do kalipsigwan da wij abisok ekwamanon on kap papia da Pinjkop dakon minjat aminyo dakon nandanj gadat madepsi panjteban anek egip egipni panjlugagit.

Kap diwari dakon gen busun ton unun da kwenon but pisoni unudon ton do pindakgi. But piso unun Ibru genon banj timigek yopbi. Bisap diwari namn da kap mandagit unun do yosok, ae ni bisapmon mandagit unun do yosok. Ae bisap diwari kap yanakwa amin diwari da dubanj bo kap dakon yo kidat diwari nianj tidogi unun do yosok.

PAPIA 1

1

(Kap 1-41)

Amin kilegisi gat ae amin yokwi gat dakon anjak

- 1 Amin kinda yokwi pakpak amin da yabet anakwa unun yolek dima agisak, ae amin yokwi gat kisi dima akgan, ae Pinjkop do manji gen yonj amin gat kalonji dima yikganj, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 2 Unun amin da Yawe dakon nawa gen do tagisi nandisak. Gildat kalba ae kalbiyo kisi unun do nandanj egisak.
- 3 Unun amin kindap kinda pakbi ilenon kwaokbi yombem. Bami toktok bisapmon bami unudon tanjanj asak, ae tami dima kibidosok. Yo morap asak unun aban bami tagisi gin noman tonj.
- 4 Amin yokwi unun yanj dimasi. Unun wit dakon gipmi mirim da wiririk panjwanj unun yombem.
- 5 Yanj do anek gen kokwin bisap madepmon Pinjkop da amin yokwi gen pikon yopban geni aripmi dima abinj yipdanj. Yokwi pakpak amin kilegi da kabikon dima egipdanj.
- 6 Nido Yawe da amin kilegi kilani asak, mani yoki pakpak unun tasik tokdanj.

2

Pinjkop da kila amin madep kinda manjigit

- 1 Minjat amin kabi morap miktimi miktimi ekwanj unun nido kwen wigik ak do gen yanj panjteban anj? Minjat aminyo unun nido isal dogin yokwi ak do gen yanj panjteban anj?
- 2 Miktim morap dakon kila amin madepni emat ak do tagap tonj. Unun muwugek Yawe gat ae amin unun minjat amin kabini kila asak do bit nelak tagal ibi amin gat pabinj yop do gen yanj panjteban anj.
- 3 Gen yanj yonj, "Unun bamot dakon amin wamwam nap teban panjagono. Ain nap kandapninon panjteban agimal unun witdalno."
- 4 Kwen Kokup kila amin madep yityit tamonikon yikdak amin jikgo yanjanj yomisak. Amin Tagi da jigilagon da pabinj yopmandak.
- 5 Butjapsi nandanj yominjek gen tebai yoyinban pasal kimokgonj.
- 6 Unun da yanj yoyisak, "Nak da on amin kila amin madepno egipjak do kili yipgum da telagi ilenon Saion unudon yikdak."
- 7 Kila amin madep da yanj yosok, "Yawe da yo madep kinda nayigit unun yanj tenjenokdisat. Yanj nayigit, 'Gak Monjino. Abisok nak gak dakon Datgo dagosot.

- ⁸ Bisit nayinbi minjat amin morap miktimi miktimi ekwan unun gak do gabo miktim kisisi kila abi.
- ⁹ Gak da kila amin pi tapmimi tonjsi anjek kila amin madep dakon kindap kirin ain nan wasanbi unun nan uwalgo pudan monin monin akdisal.
Amin da miktim kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisal.”
- ¹⁰ Yan do, kila amin madep ji nandan kokwin tagisi anjek egipni.
Miktimon kila amin, mama geno nandan.
- ¹¹ Ji Yawe do pasal iminjek omani ani.
Kisik kisik anjiminjek pasal nimnimik imni.
- ¹² Ji monji dakon pinbini egek gawak imni.
Butjap tepmi nandisak, do japmi nandan daban di kimakbam.
Amin morap panjutnosak do Pinjopmon kwan unun kisik kisik tagi ani.

3

Amin kinda da wisa dagokdo tapmim pak do bisit agit

Dewit monji Apsalom do pasalek kigit bisapmon kap on mandagit.

¹ Yawe, uwalno morapmisi! Amin morapmi da yokwisi an naman.

² Unun da yan yon, “Pinjop da aripmi dima anjapulugokdisak.”

³ Mani Yawe gak pasik da yan nak anjisibisal.

Anjapuluganbi emaron teban tosot.
Gak kalon dagin but yokwino wiririkbi pasilakwa anteban abi tebai akdat.

⁴ Yawe da anjulgusak do yan tidosot.
Unun telagi kabapnikon egek yan ilitno dakon kobogi namisak.

⁵ Dipmin potpot tamokon pagek obisi pak injosot.

Ae don pidaanjek tagisi egisat, nido Yawe da kilano tagisi asak.

⁶ Uwalno 10 tausen da teri teri da abin anjagat ayin,
mani unun do dima pasolgerj.

⁷ Yawe gak apbi! Pinjopno abin anjapulugokil
Uwalno mogim kulbak dapbi.
Amin yokwi unun dakon geni dapman biripmikgi.

⁸ Yawe gak dagin nin panjapuluganbi teban toman.

Minjat amin kabigo nin yo tagisi an nibi dosi nandisat.

4

Kalbi amin kinda tapmim timit do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita tidanjek yogogi.

¹ Pinjopno kilegisi, gak do yan tidoken bisapmon nandan nabi.

But yokwino wiririkbi pasilgit. Bupmi nandan naminjek bisitno nandaki.

² Amin ji, bisap nian da man madepno abin yip do pi ani?

Bisap nian da yo isali mibili mibili do but dasi galak tan yomin kimotni?

Bisap nian da top anpak yolni?

³ Ji gen on do pakyanji nandani.

Amin morap Yawe dakon pinbinisi ekwan, unun iyi do manjigit.

Nak unun do yan tidoko

bisitno nandisak.

⁴ Ji Pinjop do si pasalek anpak yokwi morap yopman mudoni.

Si potni bisapmon gen on do pakyanji nandanek gen kagasi sponi.

⁵ Paret Yawe da galak tosok unun ban anjek egip egipji Yawekon tosok yanji nandani.

⁶ Amin morapmi da yan yon, “Namin da nin panjapuluganban tagisi egipneji?”

Yawe, butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.

⁷ Wit gat ae wain gat dakon bami morapmi pan bisapmon amin kisik kisik anj.

Mani Yawe gak da kisik kisik butnokon yipgul unun da unun dakon kisik kisik yapmandak.

⁸ Yawe gak dagin kilano anjaki tagisi egisat, do yo kinda do dima pasalek tamokon pokdot bisapmon tepmisi pak injosot.

5

Amin kinda Pinjop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on amin da kasisin pisonakwa yogogi.

¹ Yawe bisit anjek iyon iyon yanapbo geno do mirak yopbi.

² Kila Amin Madepno ae Pinjopno, anjapulugoki do bisit asat, do yan ilitno nandan nabi.

³ Yawe, wisa dagokdo morap gak do bisit asat.

Wisa dagokdo gak do bisit tebaisi asat.
Bisitno dakon kobogi nabi do jomjom asat.

⁴ Pinjop, gak anpak yokwi do kisik kisik dima asal.

Yokwi an amin gak da kapmatjok tagi dima egipmi.

⁵ Iyi do nandaba wikwan amin gak da dabilon tagi dima atni.

Anpak yokwi an amin morap dimasi galak tan yomisal.

⁶ Yawe, gak da top gen yogok amin morap panjupal asal.

- Amin dapba kimokgeŋ amin gat, ae amin paŋkewalgaŋ amin gat dimasi galak taŋ yomisal.
- ⁷ Mani gak da nak but dasi galak taŋ namisal, do gak da yutnon tagi wigikerŋ.
Telagi yutgokon unudon ŋwakbeŋ aŋek gawak gaben.
- ⁸ Yawe, uwal da nak anupbal akdaŋ, do kosit yipmaŋ naminaŋki anpakgo kilegi unun yolbeŋ.
Kosit agipbeŋ do nandisal unun noliki.
- ⁹ Uwalno gen bamisok kinda dimasi yoŋ.
Amin diwari paŋupbal ak dogin nandaŋ.
Gen kagani unun kimakbi tamo da yaŋ pisonŋ.
Amin paŋgalak ak do gen morapmi yoŋ.
- ¹⁰ Piŋkop, gen yaŋ yomiŋek yo yokwisi an yobi.
Nandak nandak yokwini paŋupbal abi.
Yo akdo nandaŋ kokwin an iyi unudon yokwalni.
Unun kwen wigik an gamiŋek yokwi morapmi an, do yolbi gak da inam da dubagikon kin mudoni.
- ¹¹ Mani amin morap paŋkutnoki do gagon kwaŋ unun kisik kisik tagi ani.
Unun but galak nandaŋek kisik kisik dakon kap dagok dagogi mini tagi yoni.
Paŋkutnaŋaki but dasi galak taŋ gamaŋ amin kisik kisik sigin aŋek mango awigini.
- ¹² Gak da amin kilegi do yo tagisi an yomisal.
Emat dakon pasik da yaŋ taŋek paŋyoŋgam asal, ae kilani tagisi anjaki tagisi ekwaŋ.

6

- Amin kinda jigini toŋ unun Piŋkop da anpulugosak do bisit agit*
Dewit dakon kap kinda. Gita napmi 8 kabi unun naŋ tidaneŋk yogogi.
- ¹ Yawe, butjap nandaŋek gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandaŋek nak anmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- ² Yawe, tapmimno mini, do bupmi nandaŋ nabi.
Yawe, giptimno tep namaŋ, do anmilip abi.
- ³ Butno wagilsi jik tosok. Yawe, bisap nian da jigi paŋegipbeŋ?
- ⁴ Yawe, tobi obineŋk yokwikon baŋ abidoki.
Bisapmi bisapmi amin do but dasi galak taŋ yomisal, do anpulugaŋbi dima kimokgeŋ.
- ⁵ Amin kimakbi dima nandaŋ gamaŋ.
Kimakbi tamogwan da gak dima anjisaŋ.

- ⁶ Iyoŋ iyoŋ yaŋ egapbo tapmimno wagilsi maŋ mudonŋ.
Kalbi morap kunam pakbino da tamono wagilsi anŋik asak.
Kunam tagapbo busuŋ kidinno madepsi gik tosok.
- ⁷ Uwalno morapmisi, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropmaŋ.
Anakwa yo kinda dima kosot.
- ⁸ Kunam tak egapbo Yawe da kili nandaŋ namgut, do anpak yokwi an amin ji kisisi nepmaŋdek kit.
- ⁹ Yawe da anpulugosak do aŋek yaŋ tidanapbo nandaŋ namgut.
Yawe da bisitno nandagit.
- ¹⁰ Uwalno kisisi mayaktok ae but yokwiyo pakdaŋ.
Tepmisi tobi kinjek mayaktok pakdaŋ.

7

- Jigini toŋ amin kinda dakon bisit*
Dewit da amin kinda Benjamin da kabikon nani mani Kus unun da yokwi an iban butjik paneŋ kap on Yawe do yagit.
- ¹ Yawe Piŋkopno, gak da nak anjuktunoki do obisat.
Anpulugaŋaki nak ansoŋpaŋgaŋ amin da dima nikba kimokgeŋ.
Yokwikon naŋ abidanjaki dima tasik tokenŋ.
- ² Laion da amin dakon gipni paŋdagoŋ, unun da tilak di anupbal abam.
Hik anjaŋ timi kindakon anjinakwa amin da nak yokwikon naŋ aripmi dima di abidanbam.
- ³ Yawe Piŋkopno, yokwi agim dakon gulusuŋno taŋ namisak,
bo amin diwari do yokwi an yomgum,
- ⁴ bo notno isal dogin yokwi an imgum,
bo uwalno dakon yo isal dogin kabo timikgin kaŋ,
- ⁵ yum pindagaki uwalno da nak ansoŋpaŋek abidoni.
Nak tagi bamaŋek obisi anupbal aŋek giptimno yipba kimbabaŋon isal tosak.
- ⁶ Yawe, pidoki! Uwalno da nagon emat tebaishi an.
Unun butjap nandaŋ yomiŋek yo yokwisi an yobi.
Piŋkopno, anpak kilegi dogin galak tosol, do abineŋk anpulugoki.
- ⁷ Gak kwensi kila amin madep yityit tamogokon yigeŋ miŋat amin kabi morap gak da kapmatjok abin muwutni do yoyiki.
- ⁸ Yawe, miŋat amin morap dakon anpakni kokwin asal,
do anpulugaŋaki gen pikon teban tokenŋ.

Nido, anpak kilegi gat ae anpak tagisi gat bangin asat.

⁹ Pinjkop gak wagil kilegisi.

Amin morap dakon nandak nandak butyo pakyansi pindak nandanyo asal. Amin yokwi anpak yokwi sanjenek dima ani do kirinjik yobi.

Mani amin kilegi panjpluganjaki tebai atni.

¹⁰ Pinjkop unjun pasikno. Butni kilegisi amin yokwikon banj timikdak.

¹¹ Pinjkop unjun gen kokwin kila amin kilegisi. Gildari gildari yokwi pakpak do japmi nandanek pabinj yopmandak.

¹² Yokwi anj amin but tobil dima ani kan, Pinjkop da emat agak sibani geni tonji asak do ilitdisak, ae obipni panjilitdisak.

¹³ Amin unjun daphan kimotni do dikdikni kili panjnoman agit.

Dikdik milenj asipmi tonj panjnoman asak.

¹⁴ Amin yokwi unjun yokwi ak do nandaban teban tonj.

Yokwi mibili mibili ak do tagap tok asak, ae bisapmi bisapmi top yosok.

¹⁵ Amin kinda abidok do gapma dubagi kinda wayikdak, mani iyi unjun gapma wayikdagwan mosok.

¹⁶ Gulusunj iyi asak unjun da iyinanj witjin imisak.

Ae butjap ematyo amin diwari do anj yom do nandak nandak asak, unjun da tobilek iyi nanj anjupbal asak.

¹⁷ Yawe unjun amin kilegisi, do ya yanj iyisat. Pinjkop Wukwisi do mani anjkisik do kap yokenj.

8

Pinjkop dakon man madep gat ae amin dakon man tagi unjun dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita nanj tidañek yogogi.

¹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidañbisi. Tilimgo wukwisi, kundu si yapmandak.

² Gak da man madep gamni do miñat monjiyo gat ae monjiñjakñak gat yoyinj dekdal.

Man madep gaminjakwa uwalgo da gak abinj gep do antidok anjek gen mapmit anj.

³ Kundukon gik kanekyo kisitgo da wasanj kwen yopgul da tonj unjun pindagek yanj nandisat.

⁴ Miñat aminyo nin nianjen amin di banj nin do nandak nandak madep asal?

Nin yo isalisi. Nin dakon kila nido kagimansi asal?

⁵ Pinjkop gak da nin gaga da mibilgwanjok nipgul.

Gak da nin wasanjek tilim gat ae man madep gat nimgul.

⁶ Yo morap wasagil unjun nin da kilani anenj do yanj mudagil.

Unjun yo morap nin dakon piñbi ekwanj.

⁷ Sipsip bulmakau, ae jonj bit kilapyo gat,

⁸ minam kwen akwanj gat, ae tap kilap ae yo morap tap kagawan akwanj unjun kisi nin dakon piñbi ekwanj.

⁹ Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidañbisi.

9

Amin kinda da Pinjkop dakon anpakni kilegi do Pinjkop ya yanj iyigit

Dewit dakon kap kinda. Tek kinda mani Almut Laben yanj yonj tegon da yogogi.

¹ Yawe, butnokon da ya yanji gayikenj.

Pi tagisi morap agil unjun do miñat aminyo yoyikenj.

² Gak do nandanek kisik kisik abenj.

Pinjkop Wukwisi, mango awigik do kap yokenj.

³ Uwalno da gandanek pasal kwanj.

Manj pagak kimak mudonj.

⁴ Kila amin madep yityit tamogokon yigek gen kokwin kilegisi asal.

Anpakno kokwin anjaki gen pikon teban tosot.

⁵ Miktimi miktimi dima nandanj gamanj amin gen tebai yoyigil.

Amin yokwi kili panjupbal agil, ae dagok dagogi mini amin da inñanj yomdanj.

⁶ Uwal wagisi tasik tawit. Pinjkop gak da kokup papni kili panjupbal agil, ae amin da inñanj yomdanj.

⁷ Mani Yawe unjun kila amin madep dagok dagogi mini egi wigisak.

Unjun kila amin madep yityit tamonikon yigek gen kokwin pi ak do kili tagap tagit.

⁸ Unjun anpak kilegikon da miñat amin kabi morap dakon anpakni kokwin akdisak.

Ae anpak tagisikon da miñat amin kabi morap kisi kila akdisak.

⁹ Uwalon jigi panj amin Yawe da tagisi panjknosok.

Jigi bisapmon unjon kinjek pasilganj.

¹⁰ Yawe, miñat aminyo gak wisinj gandak do pi anj amin manji dima yomisal.

Yanj asal, do mango nandanj amin egip egipni gagon tosok yanji nandanj.

¹¹ Yawe Saion kokup papmon unjon kila amin madep egisak.

Kap yanjek mani anjkisini.

- Amin morap kisikon pi morap agit unun do yan tenjenok ani.
- 12 Yawe da jigi pan amin nandan yomisak, ae kunam takba mirakni dima sopmanjadak.
Yokwi an yoman amin do kobogi yokwisi yomisak.
- 13 Yawe, bupmi nandan nabi. Uwal da jigi tepmiyo naman pindakgi.
Pali kimot do asat, do yokwikon nan abidanjaki tagisi egipben.
- 14 Anpulgulanbi yo morap agil dakon geni tagi yanjek mango awigiken.
Saion kokup pap da wigaron agek yan tenjenok anek yokwikon nan abidagil unun do kisik kisik aben.
- 15 Miktimi miktimi dima nandan gaman amin da nin timit do gapma wayan, mani iyi unjungwan moj.
Nin timit do pat yopman, mani iyi unun paron yokwala.
- 16 Yawe dakon gen kokwin pi agakni unun kilegisi yan unun amin da nandan iman.
Amin yokwi amin diwari panjupbal ak do yo awit,
mani unun yo yokwi da tobilek iyi ban panjupbal awit.
- 17 Pinjok manji iminek yokwi an amin morap unun kimakbi kokupmon panji egipdan.
- 18 Bisapmi bisapmi Pinjok da yoni mini amin dima intan yomisak.
Jigini madepsi ton amin, unun Pinjok da panjulgusak do nandan gadat anek jomjom an.
Unun yum pindagakwan isal dogin jomjom dima an.
- 19 Yawe, apbi. Yum pindagaki miktim amin da teban tanek dima abin gepni.
Miktimi miktimi amin dima nandan gaman unun gaga da inamon yopmanjek gen kokwin an yobi.
- 20 Yawe, panpasol anjaki madepsi pasolni, ae iyi do nin miktim amin gin yanjsi nandan.

10

Amin kinda Pinjok da anpulgusak do bisit agit

- 1 Yawe, gak nido nak da dubagikon egisal?
Bisap yokwikon gak nido pasil namisal?
- 2 Amin yokwi iyi do nandaba wigakwa yoni mini amin panjupbal ak do yolgan.
Amin diwari yokwi anjom do nandak nandak an, unun yo yokwi iyi timikgan.
- 3 Amin yokwi galaktok yokwini do nandanjek pibit tidok asak.

- Yo morapmi timit do nandan amin panjisak, ae Yawe ibipmandak.
- 4 Amin yokwi iyi do nandaban wigakwan Pinjok wisin kok do pi dima asak.
Pinjok do nandaban yo isali asak.
- 5 Yo morap aban tagisi noman ton.
Yawe, gak dakon nandak nandak kindasok dimasi nandisak.
Unun da uwalni do manji gen yan yomisak.
- 6 Yan nandisak, “Nak aripmi dima mokenj.
Bisapmi bisapmi yo di da nak aripmi dima abin nepni.”
- 7 Bisap morap amin jobit yomisak, ae top gen yosok, ae amin dap do yosok.
Yokwi ak do ae jigi panalon ak do gen tepmisi yosok.
- 8 Unun kokupmon pasili egek amin gulusunni mini amin apba dapban kimotni do jomjom asak.
Unun si pasilek amin tapmimni mini panjupbal ak do yubin egisak.
- 9 Laion da yan pasilikon yigek kila tebai asak.
Unun pasil yigek tapmimni mini amin paron yokwalban ilik panjisak.
- 10 Anjakwan unudon gin tapmimni mini amin tasik ton.
Amin yokwi dakon tapmim madepni da pabin yopmandak.
- 11 Amin yokwi da yan nandisak, “Pinjok da nak intan namgut.
Iyi dakon dabil kili sogut, do dima nandisak.”
- 12 Yawe, abin yokwi pakpak amin kobogi yokwi anyobi.
Pinjok, amin jigini ton unun dima intan yobi.
- 13 Yokwi pakpak amin da nido Pinjok do yanba yokwi tok an?
Ae nido “Pinjok da kobogi yokwi dima nimdisak” yan nandan?
- 14 Mani gak da yokwi pakpak amin dakon anjak pindak mudosol.
Anjak yokwi aba amin diwari da tepmi pan unun pindagek kobogi yokwi yomisal.
Jigi nandan amin gak da panjulgoki do buri gagon yopmangan.
Menj datyoni kimakbi amin gak da tagisi panjulgosol.
- 15 Yokwi pakpak dakon tapmim pabin yopmanjek anjak yokwini bunjon ae dima pindakgi.
- 16 Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egi wigikdisak.
Pinjok njaknjari gawak yoman amin miktimnikon ban yolban tasik tokdan.

- ¹⁷ Yawe, gak jigini toj amin dakon bisit nandjek buri panjeban akdisal.
- ¹⁸ Merj datyoni kimakgwit amin gat ae uwalon jigi timikganj amin gat dakon bisitni nandanj yomdisal.
Panpuluganjaki gen pikon atni bisapmon teban tokdan.
Ae miktimon minjat aminyo da sanjbejek yo yokwi dima anjyomdan.

11

Amin kinda Pinjkop do nandanj gadat tebaisi agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹⁻² Nak anjknutnosak do Yawekon kisat.
Do gak nido yanj nayisal, "Amin yokwi obipni panjikganj!
Pilin tukgwan amin kilegi yam do dikdikni bisapmon sambanj!
Do minam kinda da yanj pasalek kabapngwan wigil!

³ Anjak kilegi dakon teban tokni kisi tuwil ki mudoni kanj, amin kilegi nianj ani?"

⁴ Mani Yawe telagi yutnikon egisak.
Kwen Kokup kila amin madep egek dabili da amin morap kisi pindakdak.
Yo morap anj unjun kisisi nandanj mudosok.

⁵ Yawe da amin kilegi ae amin yokwi kagkimansi kokwin asak.
Emat do galak toj amin dimasi galak tanj yomisak.

⁶ Amin yokwi do kindap tepmisi sosok unjun tagal yomisak.

Anjek giptimni obisi soj yomni do mirim tepmisi sosok unjun yipban abisak.
Unjun yokwi awit dakon kobogini.

⁷ Yawe anjak kilegi gin asak.
Anjak kilegi anj amin do but dasi galak tanj yomisak.
Anjak kilegi anj amin unjun da tomno dabilni kokdan.

12

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, gak gawak gamanj amin pasil mudanj.

Gak golganj amin kinda dima kokdisal, do abinj nak anpuluga.

² Amin morap kisi amin diwarikon top yonj.
Panjkewal do gen galagi yoyanj.

³ Yawe, gak da gen galagi yonj amin dakon gen kagani sopbi.

Ae pibit tidok anj amin dakon gen kagani sopbi dosi nandisat.

⁴ Unjun amin da yanj yonj, "Top gen yanjek teban tonej.

Nin da galak togon gen yokdamanj.
Amin kinda da kosit dima sopmanj nimjak."

⁵ Mani Yawe da yanj yosok, "Amin yokwi da tapmimni mini amin pabinj yopmanjanj,

ae yoni mini amin iyonj iyonj yanjek ekwanj.

Do nak da abinj panpulugokenj.

Unjun nak da panjknutnokej do yonj, do yanjsi akdisat."

⁶ Yawe dakon yanj teban tok gen unjun bamisi.

Unjun silwa kindapmon kosiri 7 yanj sojba jimjimni minisi anj, unjun yombem wagil tagisi.

⁷⁻⁸ Yawe, amin yokwi unjun dukwan dukwan kisi agek anjak injanj unjun do yo tagisi yanj nandanj.

Do bisapmi bisapmi kilanin tagisi anjaki amin yokwi da nin dima panjupbal ani.

13

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Yawe, ni bisapmon aego nandanj nabi?
Nak do dagok dagogi mini injanj naminj wigikdisal bo?

Gak bisap nianj da pasil naminjaki dima gandakenj?

² Bisap nianj da butnokon da tepmi pasat unjun sigin pakenj?

Gildat nianj da but yokwino sigin tosak?
Bisap nianj da uwalno da sigin abinj nepni?

³ Yawe Pinjkopno, nandanj naminjek bisitno nandaki.

Dima anjeban aki kanj, nak kimokgej.

⁴ Yanj anjaki kanjo uwalno da "kili abinj yipmamanj" yanj dima yoni.

Ae nak da manj pokgo kanjek kisik kisik dima ani.

⁵ Mani bisapmi bisapmi but dasi galak tanj namisal yanjsi nandako dagosok.

Ae jigikon banj anpulugosol, do gak do kisik kisik abenj.

⁶ Yawe da nak do yo tagisi agit, do mani awigekek kap yokenj.

14

Amin dakon anjak yokwini

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Nandanj kokwini tagi dima amin burikon da yanj yonj,

"Pinjkop kinda dima egisak."

Unjun amin yokwisi.

Yo wagil yokwisi banj gin anj.

- Kinda da anpak tagi kinda dima asak.
- ² Yawe unun Kwen Kokup da sinjanban pinjakwan minjat amin morapyo pindakdak.
Unun da amin kinda nandak nandakni tagisi kinda Pinjkop wisin kok do pi asak bo dima yanj do wisisak.
- ³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipmanj dekwit.
Unun amin wagil amin yokwisi, kisi morap arip gin.
Kindasok da anpak tagisi kinda dimasi asak.
- ⁴ Pinjkop da yanj yosok, “Yokwi anj amin nandak nandak tagi di dimasi timitdanj.
Bret nanja mudonj, unun da tilak minjat amino nanj mudonj.
Ae nak da panpulugokenj do bisit dima anj namanj.”
- ⁵ Mani Pinjkop minjat aminyo geni guramikganj amin gat egisak,
do amin yokwi unun madepsi pasoldanj.
- ⁶ Yoni mini amin da yo ak do panjosit anj unun tuwil do pi anj.
Mani yoni mini amin Yawe da panjutnosok.
- ⁷ Nak Pinjkop da Saion amin kinda yabekban abinj Israel amin yokwikon banj timitjak do nandisat.
Yawe da minjat amini panpuluganjan aeni tagisi egipni bisapmon, Israel amin kisik kisik akdanj.
Asi, but galaksi egipdanj.

15

- Anpak Pinjkop da nin da anej do nandisak*
Dewit dakon kap kinda.
- ¹ Yawe, namin da gak da telagi yutgwan tagi wigisak?
Telagi kabapgokon namin da tagi egipjak?
- ² Amin kinda sunj kinda aban amin da yanja yokwi tok dima anj imgwit,
ae anpakni kilegisi,
ae burikon da nandanek gen bami gin yosok,
unun amin da tagi egipjak.
- ³ Amin do yanja yokwi tok dima asak,
ae notni do anpak yokwi dima anjomisak,
ae notni do top dima yanj yomisak.
- ⁴ Yokwi pakpak amin do dima galak tanjek Yawe do pasolgonj amin do nandaban wukwan yomisak.
Yanj teban tok asak unun jigi noman tanj imanjan bisapmon dima kirinjek genj guramik kimokdok.
- ⁵ Amin da goman anj iba di gat sanjenjek imni do dima yosok.

- Ae amin da topni panjeban anek si yumanj nanakwa amin kilegi gen pikon yop do aba geni dima nandanj yomisak.
Unun anpak kilegi morap yolganj amin unun dagok dagogi mini aripmi dima mokdanj.

16

Amin kinda da nandanj gadat anek bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. On kap do “Mik-tam” yanj yonj.
- ¹ Pinjkop, anjuktunoki do gagon obisat, do kilano aki.
- ² Nak Yawe yanj iyigim,
“Gak Amin Tagino.
Yo tagisi morap timikdat unun gak da kisiron dagin abanj.”
- ³ Pinjkop dakon amin unun tagisi.
Nak unun gat egip do tagisi nandisat.
- ⁴ Amin tintim yanjek pinjkop njwanjwarikon kwanj unun jigi morapmi pakdanj.
Nak paret ak do bit kilapyo dakon yawi tagal do unun gat dima muwutnenj,
ae pinjkopni dakon man dima yokenj.
- ⁵ Yawe, gak kalonj gin nak dakon yo morapno.
Yo morapno gak da kisiron gin tonj.
Yo morapno panjutnanj namisal.
- ⁶ Miktimno gat ae yo tagisi morap gat gagon gin timikdat.
Asisi, yo morap namisal unun wagil tagisi.
- ⁷ Yawe anjksikenj. Unun da tagisi egipbenj do nayinj nolisak.
Ae kalbi butno da nayinj dekdak.
- ⁸ Bisapmi bisapmi Yawe nak da kapmatjok ekwan nandisat.
Kapmatjok egek tapmim namisak,
do yo kinda da aripmi dima anjkwakwalitjak.
- ⁹⁻¹⁰ Yum nandanjaki nak kimakbi kokupmon aripmi dima panji egipbenj.
Anek gak dakon Telagi Amin yum kanjaki kimakbi tamokon tanj dima miktosak.
Yandjo, butno tagisi anjakwan mango yanj anjksisat.
Pasol pasoli mini tagisi egisat.
- ¹¹ Gak da egip egip dakon kosit nolisal.
Gak nak da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi asat.
Ae anpuluganjaki butno kisik kisik tanjakwan dagok dagogi mini yanjin tanj anjanj kikdisak.

17

Amin kilegi kinda dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, nak amin kilegi, do anpuluganjek nandan nabi do yan tidosot.

Nak top amin dima, do bisitno nandaki do nandisat.

² Ni anpak da kilegi unun gak da nandisat, do anpuluganjeki gen pikon teban token dosi nandisat.

³ Gak da nak dakon but nandan mudosol. Kalbi abinj ankilik nandanek nagon nandak nandak yokwi kinda dima tanban kal.

Gen yokwi kinda dima yokenj dosi nandisat.

⁴ Gen tebango guramigek emat pidokyo an amin dakon anpak manji yomgum.

⁵ Bisapmi bisapmi gak dakon kosit nanj agek kandapno sunj dima pilik bamosot.

⁶ Pinjkop, gak da bisitno dakon kobogi namisal.

Unun do anjek gak do bisit asat.

Mirak yopmanjek bisitno nandaki.

⁷ Nin do but dasi galak tanj nimisal, unun dakon bami nolijek yo tagisi anjnibi.

Tapmim madepgokon da nin panpulugosol.

Nin gak da kapmatjok egek uwalnin da dima nindani do pasilgamanj.

⁸ Gaga dakon dabilgo kila asal unudenj kilano aki.

Pup menji da pudigi pirigwan wutjisak unun da tilak nak wutjiki.

⁹ Yanj anjaki kanjo uwalno da nak aripmi dima anjupbal ani.

Nikba kimokgenj do andigat anj.

¹⁰ Amin diwari do nandan yawotjok di dimasi anj yomanj.

Gen pap yanjek iyi dakon man pawikwanj.

¹¹ Nak abinj nepdosi nandanj teban tanj, do kandap tamono yolek andigat ayinj da ekwanj.

¹² Unun laion da kilap dap do anj unun da tilak, ae laion bulagi da pasilek yubinj ekwanj unun da tilak.

¹³ Yawe, gak abinj uwalno gat emat wamanjek pabinj yopbi.

Emat agak sibago abidanjek unun gat emat wamanjek yokwi pakpak da kisiron banj abidoki.

¹⁴ Yawe, tapmim madepgokon da anpuluganjeki uwalno da dima nikba kimokgenj.

Unun miktim dakon yo banjin panmuwut do nandanj.

Anpak yokwini dakon kobogi yo yokwisi anj yobi.

Ae monjini gat ae babikni don altoni unun yo yokwisi anyobi.

¹⁵ Mani nak amin kilegi, do don gandakdisat. Pokdot da pidosot bisapmon gak nak gat egisal yanj nandanjek but galaksi nandakenj.

18

Pinjkop da nin panpuluganjekwan emaron teban tomanj

Dewit Yawe dakon oman amini dakon kap kinda. Kap dakon kila amin do mandagit. Kap on Yawe da Dewit Sol ae uwalni diwari morap da kisiron banj abidagit bisapmon Yawe do yagit.

¹ Yawe, gak da nak anjeban asal.

Nak but dasi galak tanj gamisat.

² Yawe unun tip madepno, unun da nak anjabisisak.

Unun dam tebano aripmi dima tuwili egisak.

Anjek uwal da kisiron nanj abidosok.

Pinjkopno unun tip madepsi yombem, do uwalno da dima nandani yanj do unjudon kinj pasildat.

Yawe unun pasikno, ae yokwikon nanj abidanjek kilano asak dakon tapmim tanj imisak.

Unun dam tebano.

³ Nak Yawe do bisit asat. Anpuluganjekwan uwalno da aripmi dima anjupbal ani.

Yawe unun anjgisigisi noman.

⁴ Nap teban da nak tebaisi wamanjak, ae tap idap da nak witjik do madepsi tamalikkdak,

unun da tilak kimot da nak palisi abidagit.

⁵ Paron yokwalek aripmi dima puluganj kigi, unun da tilak kimot da nak abidanban kimakbi tamokon palisi kigim.

⁶ Butno madepsi yokwi tagit, mani Yawe do madepsi yanj tidagim.

Pinjkop da anpulugosak do yanj tidoko Telagi Yutnikon egek yanj ilitno nandagit.

Anjek bisitno do mirak yopgut.

⁷ Bisitno nandanjek uwalno do butjap madepsi nandanj yomgut.

Anjek miktim aban wudip madepsi agit.

Anjakwan ilenj dakon mibibili madepsi kwakwaligwit.

⁸ Mukwa Yawe da tomnokon da pidawit.

Anjakwan milenj asip gen kaganikon da baljanek yo morapmi sowit.

Anjakwan kindap patdet yaban dukwan dukwan kisi kiwit.

⁹ Unun kundu witdalek pigit.

Anjakwan gikwem pilisi da kandapni da mibiligwan tawit.

¹⁰ Unun anjelo madep serabim kinda da kwenon yikban piriropmanj abigit.

Ae mirim minam da yanj piri tonj da Pinjkop abidanj tepmisi abigit.

- 11 Uñun da pilin tuk yipban kubikgit.
Gikwem pilisi sikak mok do anjakwan wamañdak uñun da witjigit.
- 12 Uñun da gikwem aban tenjenisi anjakwa ais sikak gat kindap patdet gat uñun gikwemgwan da mawit.
- 13 Yawe Kwen Kokup egek kiririn da yan madepsi yan tidagit.
Pinjkop Wukwisi da madepsi yan tidagit.
- 14 Uñun da aban mal da dikdikni da yan uwalni yaban pasal kiwit.
- 15 Yawe, gen tebai yipmanjaki tap dakon mibili noman tagit.
Migan pisonji miktim dakon mibili noman tagit.
- 16 Yawe kwen egisak uñun kisiri yipban pinjakwan nak yokwikon ban abidagit.
Tap madep da nak witjigit, mani ilikban wigim.
- 17 Uwalno da madepsi teban tanjakwa nak da aripmi dimasi pabin yopmi,
mani Yawe da nak uñun da kisiron ban abidagit.
- 18 Bisap yokwi kinda noman tanj namjakwan uwalno abin nagon emat awit.
Mani Yawe da kilano agit.
- 19 Uñun da an puluganjakan tagisi egipgum.
Tagisi nandan namgut do anek nak yokwikon ban abidagit.
- 20 Nak anjak kilegisi agim, do Yawe da kobogi do yo tagisi morapmi namgut.
Sun kinda dima agim do anek Pinjkop da yo tagisi an namgut.
- 21 Yawe dakon gen teban tagisi yol kimakgim.
Pinjkopno manji iminek yokwi dima agim.
- 22 Bisapmi bisapmi gen tebani do nandanek geni tagisi uñun dima abin yipgum.
- 23 Uñun da nandisak, nak gulusunni mini.
Kosit agipgum uñun kila tebai anek yokwi kinda dima agim.
- 24 Dabilnikon gwaljigi minisi egipgum, do Yawe da anjakno kilegi uñun do nandanek kobogi do anjak tagisi an namgut.
- 25 Yawe, amin kinda gak dima gepmanjetjak kan, gak uñun amin dima yipmanj detdisal.
Amin kinda anjak kilegi anek gulusunni mini kan, kobogi do yo tagisi gin an imdisal.
- 26 Amin kinda anjak gwaljigi mini asak kan, gak da anjakgo gwaljigi mini uñun yolisal.
Mani amin kinda anjak yokwi asak kan, kagimansi kanek kobogi imisal.
- 27 Gak da minjat aminyo iyi do nandaba pan amin yokwikon ban timikdal.
- Mani iyi do nandaba wikwan amin pabin yopmanjal.
- 28 Yawe Pinjkop, gak da lamno yipbi tenjenosok, anek nagon pilin tuk yoldal.
- 29 Pinjkop, anpulanganjaki uwal kabi madep uñun aripmi tagi pabin yopben.
Ae anteban anjaki kokup pap dakon dam madep aripmi tagi irakgen.
- 30 Pinjkop dakon anjak uñun wagil kilegisi.
Yo kinda ak do yan teban tok asak kan, geni uñun bami noman tokdan.
Yawe uñun pasik yombem, do amin morap uwal da dima pindatni yan do ujudon kin pasilakwa tagisi panjutnosok.
- 31 Yawe kalongin Pinjkop bamisi.
Uñun kalon dagin tip madep da yan dam anjimisak.
- 32 Pinjkop dagin nak anteban anjakwan tebai akdat.
Ae kosit agisat bisapmon kilano tagisi asak.
- 33 Jon kilap dia uñun kandapmi tagisi do gilokon aripmi dima mosak,
uñun da aripmon anpulanganjakwan ilenjon kwensi tagisi agisat.
- 34 Uñun da emat agak do nayin degek kisitno anteban asak,
do obip tebai ain kinda mani bras uñun ban wasanji uñun tagi panjilikgen.
- 35 Yawe, gak da nak uwal da kisiron ban abidagil.
Pasikop nabi uñun da manjigwan pasildat.
Kisitnokon abidanjaki tebai akdat.
Anpulgusol, do minjat aminyo da dabilon man madepno tonj.
- 36 Kosit ilalogi nan yul namgul, do sagalek dima nikgit.
- 37 Nak uwal panjopmanjek timikgim.
Yo yokwisi anjominjek wagil kisisi dapbo pasilgwit.
- 38 Nak da yabo man pakgwit.
Kandap mibilnogwan pakgwit, do aripmi dima pidokdan.
- 39 Gak da emat dakon tapmin namgul, anek uwal kisitnokon yopmanjaki pabin yopgum.
- 40 Anjaki uwal tobil manji naminek pasal kiwit.
Amin dima galak tan namgwit uñun wagil dapbo pasilgwit.
- 41 Amin da panpulgogoni do yan tidawit, mani dima apgwit.
Yawe do kunam tagkwit, mani bisitni dima nandan yomgit.
- 42 Mirim da milip milip pisonja dukwan dukwan kwan, uñun da tilak obisi panjupal agim.

- Uwal mabo kinjek nerjak da yanj kosiron tawit.
- 43 Minjat aminyo da uwal anj namgwit bisapmon, anpulanganjaki dima anjupbal awit.
- Anej Amin Nwakjwari Kabi dakon mibiltok amini egipbenj do nak manjigil.
- Minjat aminyo dima nandanj yomgum, abisok nak da yongamgwan ekwanj.
- 44 Unjun da mibilno nandanjek unjudon gin geno guramikganj.
- Miktim dubagikon amin da nak do pasalek abinj njwakbenj anj namanj.
- 45 Tapmim pawit unjun kili yipba magit, ae kokup papni tapmimi tonj unjun yipmanj degek si nimnimik nimnimik nagon obanj.
- 46 Yawe unjun toktogisi egisak.
- Unjun tip madep da yanj nak dam asak, do mani anjksinenj.
- Pinjkop da nak yokwikon nanj abidagit, do nin man madepni awiginersi.
- 47 Pinjkop da uwalno yokwini dakon kobogi do yokwi anj yomisak.
- Anej amin kabi miktimi miktimi ekwanj unjun yopban nak da yongamgwan ekwanj.
- 48 Yanj anej uwalno da kisiron nanj abidosok. Asisi, Yawe gak da uwalno da dabilon man madep namgul.
- Anpulanganjaki emat pidokyo anj amin da dima nikba kimakgim.
- 49 Unjun do anej Amin Nwakjwari Kabi da binapmon mango awigikenj.
- Yawe, mango awigik do kap yokenj.
- 50 Yawe da kila amin madepni nak Dewit anj puluganjakwan uwal madepsi pabinj yopmandat.
- Bisapmi bisapmi iyi do tilak agit amin nak but dasi galak tanj namisak.
- Ae dagok dagogi mini diwatno don altoni unjun but dasi galak tanj yomdisak.

19

Yo morap Pinjkop da wasagit unjun da man madepni nolisak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

1 Kundu da Pinjkop dakon tilimni nolisak.

Kwen yo morap da Pinjkop unjun nappisap aminsi yanj nolisak.

2 Gildari gildari man madepni do yonj.

Ae pilini pilini mibilni yanjakra nandanjanj.

3 Tenjenji gat pilin tuk gat gen kagani mini, do gen aripmi dima yonjil.

Nin da unjun bamot dakon tekni dima nandanjanj.

4 Mani unjun da miktim amin morap kisi yoyinj dekgamal.

Geni kinj miktim morap kisi aripmi asak. Kundukon Pinjkop da gildat do imal yut kinda witjigil.

5 Gildat dabil unjungwan da amin kinda da minjat panjek but galagon da yutni yipmanjek wanja pisak, unjun da tilak wanja pisak.

Gildat dabil unjun amin kinda da napbi gwapbo do timtim yanjek kik do asak, unjun da tilak kisik kisik anej kositni nanj kisak.

6 Gildat dabil unjun kundu dakon diwarikon da altanj wijek teri kinda kisak.

Tedepnikon yo kinda aripmi dima pasiljak.

Pinjkop dakon geni unjun wagil tagisi

7 Yawe dakon nawa gen unjun gwaljigi mini wagil tagisisi.

Unjun da egip egipnin panjaluk asak.

Yawe dakon gen unjun bami tanj tanj akdandanj gin, dima sunj tokdandanj.

Unjun da nandak nandakni mini amin pantagap aban nandanj kokwini tagisi amin dagonj.

8 Yawe dakon geni tagisi unjun abidanjek but galaksi nandanjanj.

Yawe dakon gen tebani unjun gwaljigi minisi.

Unjun da nandak nandak tagisi nimisak.

9 Yawe do pasalek gawak imim unjun anjak tagisi kinda, don tanj ananj kikdisak.

Yawe da anjak anenj do niyisak unjun bamisi ae kilegisi gin.

10 Yawe dakon geni da gol morapmi gwaljigi mini yapmandak, do nin unjun do madepsi galak tomanj.

Galagini madepsi da kabanj kok tamonikon da monj unjun dakon galagini yapmandak.

11 Nak oman amingo mama gengo guramigek kobogi tagisi timikdat.

12 Namin da iyi dakon anjak yokwini morap nandisak?

Yokwi diwari dima nandanjek asat unjun wiririkbi kilegisi egipbenj.

13 Ae unjun gin dima, anjak yokwi yanj dino nandanjek dima abenj do oman monjigo kilano aki.

Kwen wigik anjak da nak dima abinj nepjak do nandisat.

Nak kilegisi egek yokwi madep dima abenj do nandisat.

14 Yawe, gen yogokno ae nandak nandakno kisi gak da pindakbi tagisi ani dosi nandisat.

Yawe, gak tip madepno, ae yokwikon banj yumanj nanj nepnep aminyo.

20

Amin kinda Piŋkop da anpuluganban emaron teban tosak do bisit agit Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Jigi noman tan gamni bisapmon Yawe da gak anpulugosak dosi nandisat.

Jekop dakon Piŋkop da gak ankutnosak dosi nandisat.

² Ujun telagi yutnison Saion kokup papmon egisak.

Ujun da gak anpuluganek anteban asak dosi nandisat.

³ Ujun da paret morap asal unjun do tagi nandisak dosi nandisat.

Ae paret morapgo kindapmon sosol unjun do galak tosak dosi nandisat.

⁴ Piŋkop da yo morap galak tosol unjun gamjak, ae pi morap ak do nandisat unjun da anpuluganakwan aripmi tagi abi dosi nandisat.

⁵ Emaron teban toki bisapmon kisik kisik anen, ae Piŋkopnin dakon man awiginen.

Yawe da bisit morapgo nandisak dosi nandisat.

⁶ Abisok nak nandisat. Yawe da kila amin madepni iyi manjigit anpulugosok.

Ujun Kwen Kokup kokupni tagisikon egek bisitni nandisak.

Iyi da tapmimon anpuluganek uwalni da kisiron nan abidosok.

⁷ Amin diwari emat bisapmon os da amin ilik pawilgan tamoni unjun do pibit tidok an.

Ae amin diwari osni do pibit tidok an.

Mani nin Yawe Piŋkopnin dakon tapmim do yo madepsi yan nandaman.

⁸ Ujun amin man mudokdan.

Mani nin pidanek tebai atdaman.

⁹ Yawe, kila amin madepnin anpuluganaki emaron teban tonej.

Gak do yan tidonej bisapmon panpulugoki.

21

Piŋkop da kila amin madep anpuluganban mani awigigit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Yawe, kila amin madep da tapmimgo do kisik kisik nandisak.

Gak da anpuluganaki emaron teban tagit, do gak do but galaksi nandisak.

² Yo timit do nandagit unjun gak da ibi kili timikgit.

Yo do bisit gayigit, unjun imgul.

³ But galagon da abidanek yo tagisi imgul.

Anek kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi busunikon yipgul.

⁴ Egip egip do bisit gayinban imgul.

Anek egip egipni andubak abi toktogisi egipdisak.

⁵ Anpuluganaki man madepni madepsi tosoak.

Kila amin madep dakon tilimni wagil tagisisi gak da imgul.

⁶ Gak da yo tagisi dagok dagogi mini anjimin wigikdisal.

Gak unjun da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi nandisak.

⁷ Kila amin madep da egip egipni Yawekon tosoak yanji nandisak.

Piŋkop Wukwisi, unjun da kila amin madep do bisapmi bisapmi but dasi galak tan imisak, do tebaisi atdisak.

⁸ Kila amin madep da uwal morapni tebaisi timitdisak.

Amin dima galak tan iman amin kisiri amin tet da tebaisi timitdisak.

⁹ Kindap madep da yo soson, unjun da tilak noman altosak bisapmon uwalni dapban pasildan.

Yawe da butjap nandan yominej pabin yopmanakwan kindap da sonj yomin mudokdan.

¹⁰ Kila amin madep da uwalni dakon monji gwayoni kisi morap dapban kimak mudokdan.

Anakwan monji gwayoni miktimon sanbenek dima egipdan.

¹¹ Uwal da nandak nandak anek kila amin madep yokwi an im do gen yan panteban an,

mani aripmi dima abin yipni.

¹² Dikdikgo ban yaman yobi tobilek pasal si kikdan.

¹³ Yawe, tapmimgo madepsi do gak dakon man ankisik do kap yonen.

22

Iyon yon dakon gen ae ya dakon kap Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minat aminyo yoyinban kap tek "Wisa dagok dakon dia minat" unjun nan yoni.

¹ Piŋkopno, Piŋkopno, nido nipman dekgil? Iyon yon yanapbo nido dubagikon egek jigikon nan dima anpulugosol?

² Piŋkopno, gildari gildari gak do yan tidosot, mani kobogi dima nayisal.

Kalbiyo kisi gak do yan tidosot, mani yawori kinda dima abidosot.

³ Mani gak telagi egisal. Gak kila amin madep yigaki Israel amin da mango ankisian.

⁴ Kalip babiknin da egip egipni gagon tosoak yanji nandan gamgwit.

Anjakwa gak da uwalni da kisiron ban pulugagil.

⁵ Gak do yan tidanba jigikon ban pulugagil. Nandan gadan gaminjakwa panpulugagil, do nandan gadatni unun isali dima agit.

⁶ Mani nak amin dima, nak walen yombem yo isali.

Amin morap da nandaba yokwi tok annaminjan manji naman.

⁷ Amin morap nak nandan unun yansul an naman.

Anjek yanba yokwi tok anjek wunda kwakwal an naman.

⁸ Anjek yan yon, "Yawe da anpulugosak do nandan gadan imisak, do yum kanjakwa unun da jigikon ban pulugan yipjak.

Yawe do madepsi galak tan imisak, do yum kanjakwa anpulugosak."

⁹ Pinjok gak dasi kilano anaki men da buron da tagisi altagim.

Mum nagim bisapmon anpuluganbi egip egipno gagon tosok yansi nandan gangum.

¹⁰ Menjo da anjalagiron da wasanek gak da kisiron egipgum da egisat.

Si altagimon da wasanek gak Pinjokpo egipgul da egisal.

¹¹ Jigi mibili mibili aban, ae panpulugokno mini, do dubagikon dima egipbi.

¹² Uwalno unun bulmakau wili da yan anjwasan.

Unun tapmimni madepsi, Basan miktim dakon bulmakau wili yombem.

¹³ Laion da jon kilap nok do yan tidanek gen kagani antan kwan,

unuden uwalno da nak anupbal ak do an.

¹⁴ Pakbi isal dogin tagal ki mudon, unun da tilak tapmimno minisi an.

Kidatno dakon sanbekni kisi kalkalan mudon.

Bit nelak da pakbi dagon unun da tilak butno wagisi tapmimi mini pakbi idap asak.

¹⁵ Tapmimno mini anjakwan melno tiptan gen kaganogwan tegosok.

Gak da nepbi kimot da tamokon pokdot.

¹⁶ Amin yokwi da nak pinjan da yan anjwasan.

Anjek kisit kandapyo nokon injinba geni da giptimnogwan pigej.

¹⁷ Kidatno kisi noman tanakwa tagi manjiken.

Unun da nak da yokwi tat unun kanek kisik kisik an.

¹⁸ Imalno kokwinik timigek paba pigikno namin da abidosak yan do satu wasok an.

¹⁹ Yawe, nak nepmanek dubagikon dima egipbi.

Panpulugokno, tepmi abin anpuluga.

²⁰ Anpuluganbi emat agak siba ban dima nikba kimokgej.

Unun amin pinjan yombem da kisiron ban puluganbi dima nikba kimokgej.

²¹ Laion da gen kaga ae jon bulmakau da jomon ban pulugan nepbi.

²² Yan anaki notno kabikon man madepgo yan tentenoken.

Ae minjat amin kabiyi do muwutnikon gak anjisiken.

²³ Yawe do pasal iman amin kabi, Yawe anjisini.

Jekop dakon diwatni kabi, Yawe man madep imni.

Israel dakon diwatni kabi, Yawe gawak imni.

²⁴ Nido jigi madepsi pan amin manji dima yomisak.

Tepmi jigiyi pan amin unun do nandaban yo isali dima asak.

Unun manji dima yomisak.

Panpulugosak do yan tidanba bisitni nandan yomisak.

²⁵ Amin madepsi Pinjok gawak im do muwutni bisapmon gak anjisiken.

Minjat aminyo gak do pasolgon unun da dabilon kalip gak do paret ak do yan teban tagim unun akdisat.

²⁶ Bupmi amin jap aripmisi nan tugokdan.

Ae Yawe wisin kokdo pi an amin unun da mani anjisikdan.

Pinjok da panpuluganban dagok dagogi mini butni tagisi tan anan wigikdisak.

²⁷ Amin miktimi miktimi ekwan Yawe do nandanek tobil iyikon apdan.

Miktimi miktimi amin kabi kabi ekwan unun da abinjak gawak imdan.

²⁸ Nido Yawe kila amin madep egek miktimi miktimi amin morap kilani asak.

²⁹ Miktimi miktimi kwen wigik amin morap da njwakber an imdan.

Miktim amin morap kimagek miktim dagokdan unun kisi morap da abinjak Pinjok gawak imdan.

³⁰ Don altan altan ani amin da omani anjmdan.

Amin da Amin Tagi do yan tentenok anjakwa don altoni amin da nandan anan kikan.

³¹ Pinjok da anpakni kilegikon da iyi minjat amin kabani yokwikon ban timigkit, unun dakon geni don altoni amin ban yoyikdan.

23

Yawe unun kila amino tagisi

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun kila amino, do yo kinda do wadak wadak dima asat.
- 2 Anki jon kalikaligi timon nepban pak yawokdot.
Anjek pakbi monij monij yawori pokgon unudon gin nayin awildak.
- 3 Tapmim kalugi naminek man bini tagisi tosak do kosit kilegikon nayin awildak.

- 4 Pinjkop, gak nak gat egisal, do gilo ae pilin tukyogwan agipben kan, yo yokwi do dima pasolgenj.

Gandako sipsip kila amin dakon kindap kirin abidosol, do unun da butno anteban asak.

- 5 Japno tagisi uwalno da dabilon nomansi panoman asal.
Yutgokon but galagon da abidanek bit nelak busunokon tagaldal.
Yo galagi irenjisi idawukbi idapno si tugosok.

- 6 Miktimwal egipben bisap morapmon kilano tagisi anjek but dasi galak tan namij wigikdisal.
Ae bisap mudok mudogi mini yutgokon egi wigikenj.

24

Pinjkop unun Kila Amin Madep

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Miktim gat ae yo morap unjungwan ton unun Yawe dakon.
Ae kokup morap gat ae minjat amin morap unjungwan ekwan kisi unun dakon gin.
- 2 Pakbi ilarisi da binapmon miktim wasagit.
Miktim dakon mibili tap binap yipgut.
- 3 Namin da Pinjkop da kabap madepmon tagi wigisak?
Ae namin da iyi da telagi tamokon tagi atjak?
- 4 Yokwi dima asak amin, ae butni kilegi, ae kokup kidat do dima gawak yomisak, ae notni topmon da yan teban tok dima anyomisak, unuden amin da aripmi tagi.
- 5 Unuden amin Pinjkop da gisamitjak.
Yokwikon ban timigek amin kilegi yan iyisak.
- 6 Unuden amin da Pinjkop wisinejek Jekop dakon Pinjkop da kapmatjok kisak.
- 7 Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- 8 Kila Amin Madep tilimni tonji unun namin?

Unun Yawe kalon gin. Tapmimni madepsi, emaron teban toso.

- 9 Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- 10 Kila Amin Madep tilimi tonji unun namin?
Unun Yawe tapmimni pidanbisi.
Unun kalon dagin Kila Amin Madep tilimi tonji da egisak.

25

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, anpulugoki do bisit gayisat.
- 2 Pinjkopno, egip egipno gagon toso yanji nandisat.
Anpuluganaki mayagi dima pakenj, ae uwalno da abinj nepmanek kisik kisik dima ani.
- 3 Amin morap gak do nandan gadan unun mayaktok dima pani,
mani amin panjkewalgan amin unun mayaktok pakdanj.
- 4 Yawe, nianj egipben do nandisal unun noliki.
Kositgo noliki.
- 5 Pinjkopno, yokwikon ban anpulugosol do nayin dekbj gengo bami yol ananj kikenj.
Gildat kinda kalon anpulugoki do jomjom anegisat.
- 6 Yawe, gak amin do bupmi nandanek but dasi galak tan yomisal unun do nandaki.
Kalipsigwan da anpak unun agil da ananj obisal.
- 7 Pinjkop nak monji bilagi egek anpak yokwi agim unun do dima nandaki.
Gak amin do bupmi nandan yomisal, do but dasi galak tan nabi.
- 8 Yawe unun wagil tagisi ae kilegisi.
Yandj, yokwi pakpak amin kositni yolisak.
- 9 Amin iyi do nandaba pan unun kositni kilegi yolisak, ae anpakni kilegi yoyin dekdak.
- 10 Yawe da sanjek sanjekni ae gen tebani yolgan minjat aminyo unun do but dasi galak tan yominek dima yopman dekdak.
- 11 Yawe, man bingo tagisi toso do yokwino morapmisi unun wiririk nabi.
- 12 Yawe yolgan amin kosit kilegi nianj agipni unun yolisak.
- 13 Unuden amin tagisi egipdanj, ae monji gwayoni unun da miktimni abidokdanj.

- 14 Yawe unun minjat aminyo pasal iman unun dakon notni egisak.
Anjek sanbek sanbek unun gat agit unun do yoyin dekdak.
- 15 Yawe da gin nak paron nan kukwosok, do unun da anpulusogak do dabilno unudon gin yipmandat.
- 16 Naga dage egapbo amin da yokwi an naman, do tobil abinek nandan yawok nabi.
- 17 Butjik morapno unun si pap tosok, do wiririk naminjaki yawori egipben.
Anpulusogak jigi da dima abin nepni.
- 18 Butjik morapno gat ae jigino gat do nandanek yokwi morapno yopman nabi.
- 19 Uwalno morapmisi unun do pindat.
Unun nak do japmisi nandanek ukwayit anj.
- 20 Anpulusogoki do obisat, do egip egapno kutnoki, ae uwal da kisiron nan abidoki.
Anpulusogak mayagi dima pakenj.
- 21 Anpulusogoki do jomjom anegisat, do anpakno tagisi ae kilegisi unun da nak ankutnoni dosi nandisat.
- 22 Pinjkop, amin kabigo Israel yuman nanjaki jigini mibili mibili ton unun da dima pabin yopni.

26

Amin kilegi dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak anpak kilegi gin anjek gak dogin nandan gadasat,
do amin kilegi yan nayiki.
- 2 Yawe, nak dakon but nandak nandakyo ankiligek koki.
- 3 Nido nak do but dasi galak tan namisal unun bisapmi bisapmi nandisat.
Anjek bisapmi bisapmi gak dakon gen bami yoldat.
- 4 Nak top yon amin gat dima yikgamanj.
Ae jamba but amin gat dima akwamanj.
- 5 Yokwi pakpak gat egip do dimasi nandisat.
Ae unun gat yit do dimasi galak tosot.
- 6 Yawe, nak diwarino mini yan nandaki do kisitno pakbi nan sugosot.
Nak gak dakon alta angwasinek
- 7 gen papmon da gak anjksinek pi tagisisi asal unun do amin yoyisat.
- 8 Yawe, gak dakon yut do but dasi galak tosot.
Gak dakon tilimgo unudon tosok.
- 9 Gak yokwi pakpak amin dapbi kimotni bisapmon dima nikbi kimokgej.
Amin dapdap amin dapmanek nakyo kisi dima nikgi.
- 10 Unun amin yo yokwi ak do gen panjosit anj.
Ae amin da notni yo yokwi anjomni do amin do tomni yomanj.
- 11 Mani nak anpak kilegi gin asat.

Bupmi nandan naminek yokwikon ban pulugan nepbi.

- 12 Nak miktim kilegikon akdat.
Yawe, amin gawak gam do muwukgan unun da bikbigon gak anjksikenj.

27

Pinjkop anjksik dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun tentenjeno ae yokwikon ban timit timit amino, do namin do pasolgenj?
Yawe da nak anjknosok, do nido pasol pasol abenj?
- 2 Amin yokwi nak anjupbal ak do apni bisapmon kosit yokwigin agek manj potdanj.
- 3 Emat amin morapmisi da abin anjwasini kanj, dima pasolgenj.
Uwal da nit do apni kanj, but morap dima abenj.
- 4 Yawe do yo kalonj kinda do bisit asat.
Unun da nandan naban miktimon egipben bisapmon gildari gildari iyi da yutnon egipben do nandisat.
Anjek Yawe unun wagil tagisisi do dabilno unudongin yipmanek kisik kisik anjek egipben.
Anjek Telagi Yut Madepnikon Yawe dogin nandanek egipben.
- 5 Nido yo yokwi da nagon noman toni bisapmon unun da iyi da yutnon anjksibin nepban egipben.
Yoma sopmanek tagisi anjksibin nepjak. Tip madep kinda da kwenon nepban tagisi egipben.
- 6 Yan aban uwalno nak anjwasan unun pabin yopbenj.
Nak kisik kisik anjek yan tidanjek iyi da telagi yutnikon paret anj ibenj.
Anjek kap yanek mani anjksikenj.
- 7 Yawe, gak do bisit abo bupmikon da bisitno nandanek anpulusogoki.
- 8 Gagon opbenj do nayisal, do Yawe nak kili unun obisat.
- 9 Dima gandaken yan do dima pasilgi.
Nak oman amingo, do butjap nandanek dima akwayikgi.
Pinjkop, gak panpulusogokno.
Gak da nak yokwikon nan abidosol.
Dima nepmanj dekgi.
- 10 Menj datyo da manji namjil kanj, Yawe da kilano sigin akdisak.
- 11 Yawe, gaga dakon anpak do nayin dekgi.
Uwalno morapmi, do kosit kilegi nan nayin ananj kiki.
- 12 Yum nandanaki uwalno da nak dima abidoni.
Unun topmon da gen yan naminek nak anjupbal akdo anj.

- 13 Nak asisi nandisat, don on miktim egisaron Yawe da yo tagisi an nandisak.
 14 Yawe anpulugosak do jomjom aki.
 Tebaisi agek nandan gadan iminek but pasol dima abi.
 Yawe do jomjom aki.

28

Pinkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, gak tip madepno, bisitno nandanek anpuluga.

Dima anpulugoki kan, nak amin kimakbi da tilak egipben.

- 2 Bupmi nandan naminek anpulugoki do yan tidoken bisapmon nandan nabi.
 Bisit anek kisitno panenokgo telagi yutgo da tet do wigisak.

- 3 Yokwi pakpak amin gat kisi nak dima ilik panji mabi kinej.

Unjun amin kwen da notni do gen galagi galagi yonj.

Mani burigwan nandak nandakni yokwi morapmi tonj.

- 4 Anpak yokwi awit unjun da arapmon kobogi do tepmi pi yobi.

Amin do yokwi awit unjun pantobilbi iyikon kini.

- 5 Yawe da pi madepsi anek yo morap wasagit unjun do dima nandan.

Yandjo, unjun amin yut kinda nan yan tuwilek dima awaldisak.

- 6 Bupmi nandan namjak do bisit abo bisitno kili nandagit, do Yawe dakon man awigikenj.

- 7 Yawe da tapmim naminek pasikno asak.
 Yan asak do anek nandan gadan imisat.

Yawe da nak anpulugosok unjun do kisik kisik madepsi nandan imisat.

Nak ya yan iyinek kap morapmi yosot.

- 8 Yawe da minjat amin kabini tapmim yomisak.

Kila amin madepni pini asak do manjigit unjun anpulugok do tagap tanek dam tebani aripmi dima tuwili da yan egisak.

- 9 Minjat amin kabigo yokwikon ban pulugan yopbi.

Gaga do manjigil amin kabi yo tagisi an yobi.

Kila amini egek dagok dagogi mini kilani abi.

29

Sikak mirimyo madep anakwan Pinkop dakon yan ilit nandamanj

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Ji anjelo tapmimi tonj, ji Yawe anjisisini.

Tilimni gat ae tapmimni gat do nandanek anjisisini.

- 2 Yawe dakon man madepni unjun tilimi tonj, do anjisisini.

Ji si telak tanek gawak imni.

- 3 Yawe da gen yanakwan tap kwenon kinjakwan nandanj.

Pinkop tilimni madep kiririnj da yan madepsi yosok.

Gen madepsi yanban suligi tap madep kwenon kinjakwan nandanj.

- 4 Yawe gen yosok unjun tapmimi tonjsi yosok.
 Yanakwan amin morap da Yawe unjun kila amin madep wikwisi yan nandan imanj.

- 5 Yawe gen yanakwan Lebanon miktim dakon sida kindap gawikganj.

- 6 Unjun da wasok aban Lebanon Kabap da bulmakau monji da wigi mok an unjuden anj.

Ae Henj Emon da bulmakau wili bilagi da yan wigi mok asak.

- 7 Yawe da gen yanakwan mal asak.

- 8 Unjun da wasok aban Kedes dakon miktim kibiri unjun wudip madepsi asak.

- 9 Yawe da gen yanakwan kindap teban da kwasigilganj, anakwa koron kindap tam morap kisisi biripmigi monj.

Yan anakwan Telagi Yut Madepnikon amin kisisi da yan tidanek yan yonj, "Pinkop unjun tilimni tonj!"

- 10 Pakbi igakwa Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egisak.

- 11 Yawe minjat amin kabini tapmim yomisak.
 Yan anek gisamigakwan yaworisi ekwanj.

30

Amin kinda da Pinkop ya yan iyik do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on telagi yut yoma witdal do yawit.

- 1 Yawe, gak da nak yokwi da kisiron nan abidagil.

Yum pindagaki uwalno da abinj nepmanek kisik kisik dima awit.

Yan agil do mango yan anjisisat.

- 2 Yawe Pinkopno, anpulugoki do bisit gayiko anpuluganji kilek tagim.

- 3 Yawe, kimot do anapbo abi pidagim.
 Kimakbi tamogwan pigik do anapbo egip egipno aego namgul.

- 4 Yawe dakon minjat amin kabini, Yawe anjisisini.

Mani telagi anjisisini.

- 5 Bisap pisipmisok butjap nandisak.

Mani miktimon ekwanan bisap morap nin do tagisi nandanek yo tagisi anjimisak.

- Dabil pakbigo kalbi tagi moni, mani wisa dagokdo kisik kisik aego akdisal.
- 6 Kalip nak tagisi egek yan yagim, “Yo kinda da aripmi dima aban yokwi tokenj.”
- 7 Yawe, gak nak do tagisi nandanjek anpulgagil bisapmon ilej kinda da yan tebaisi akgim.
Mani manji namgul bisapmon unudon yokwi tagim.
- 8 Yawe nak gak do yan tidagim.
Bupmi nandisak do Amin Tagi bisit tebaisi anek yan iyigim,
- 9 “Nak kimakbi tamogwan pigiken kan, ni yo tagi kinda da noman tosak?
Amin kimakbi da mango tagi anjksini?
Gak da toktogi ninon yo tagisi asal dakon gen unun da tagi yan tentenoni?
Aripmi dima.
- 10 Nandan naminek nak do bupmi nandaki.
Yawe, nak anpulgoki.”
- 11 Gak da butno jigisi tagit unun antagap abi kisik kisik kap asat.
Ae but yokwi nandagim unun anyawot abi but kwaktok nandisat.
- 12 Yan agil, do gen mapmit aripmi dima aben. Mango anjksiken.
Yawe Pinjkopno, dagok dagogi mini ya yan gayikenj.

31

Yawe da minjat aminyo gawak iminek ekwan unun kilani tagisi asak
Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da nak anjknokni do abisat.
Anpulganaiki uwal da dima abin nepni.
Gak kilegisi do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Nandan naminek tepmisi pulugoki.
Gak gopbatno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal, do uwal da aripmi dima abin nepni.
- 3 Asi gak tip madepno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
Gak dakon man dima yokwi tosak do mibiltan naminek kosit nolayiki.
- 4 Uwalno da nak abidok do pat yipmanj.
Mani gak pasili tamono, do abin anjknanaiki paron dima yokwalgenj.
- 5 Wupno gak da kisiron yipmanjat.
Yawe, gen bami dakon Pinjkop, yokwikon ban pulugan nepbi.
- 6 Gak kokup kidat gawak yomanj amin dimasi galak tan yomisal.
Mani egip egipno Yawekon tosak yanji nandisat.
- 7 Nak do bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal, do nak gak do but galaksi nandisat.

- Jigi morapno pindagek butjik pagim unun pindak nandanjo agil.
- 8 Yum pindagaki uwal da nak dima abidawit.
Anpulganaiki tagisi egisat.
- 9 Yawe, jigino madepsi, do bupmi nandan nabi.
Kunam morapmi tagek dabilno piropromanj.
But yokwi nandanjek giptimno wagilsi alek tanj.
- 10 Butnokon da jigi nandan egisat.
Unun da egip egipno anpisip asak. Kunam morapmi takdat do bisap dubagi dima egipbenj.
Nak jigino madepsi do tapmimno minisi anjakwan kidatno wagilsi yokwi tonj.
- 11 Uwal da jigilak yan namanj.
Kokup isalno da nak do nandaba yokwitok an namanj.
Anakwa notnoni da nak do pasol pasol madepsi anj.
Kosiron agapbo nak nandan amin unun pasal si kwanj.
- 12 Amin kimakba intan yomamanj unudenj amin morap kisi nak do intan namanj.
Nak miktim kwoba pudan kwa maba kwanj unun yombem.
- 13 Nak nandanapbo uwalno morapmi da manji gen yan namanj.
Yo pasolisi da nak anjwasan.
Muwugek nianji anek anjatno kimakban yan do yan nandat anj.
- 14 Mani Yawe egip egipno gagon tosak yanji nandisat.
Nak yan yosot, “Gak Pinjkopno.”
- 15 Nak don egi anan kikkisat unun gak da kisiron tosak.
Uwalno nak anjsoptanjan unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 16 Butgo oman amingo nagon yipmanjek yo tagisi an nabi.
Butdasi galak tan namisal, do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- 17 Yawe, anpulgoki do yan tidosot, do anpulganaiki mayagi dima pakerj.
Yokwi pakpak amin panjmayak abi.
Anjaki kimakbi tamogwan pagek gen dima yoni.
- 18 Unun amin kwen wigik anek amin kilegi do yanba yokwi tok anyomanj,
do unun top yogok amin panjasik abi gen dima yoni.
- 19 Amin gak do pasalek gawak gaminek ekwan unun gak da anpakgo tagisisikon da panpulgosal.
Minjat amin morap da dabilon panjknokni do gagon kwanj amin kilani tagisi asal.

- ²⁰ Gak da unun amin gaga da kapmatjok panjisibisal.
Yan anjaki dap do yon amin dap do si panjidok an.
Gak da yongamgwan egakwa uwalni da gen yokwi yanek aripmi dima pabin yopni.
- ²¹ Yawe anjksino. Nak do but dasi galak tan namisak.
Kokup papmon egapbo uwal da angwasinjek nit do awit bisapmon tagisi anpulugagit.
- ²² Unun bisapmon wuripdagek yan yagim, “Gak da nak nolbi gak da dubagikon egisat.”
Mani bupmi nandanek anpulugoki do yan tidoko nandan namgul.
- ²³ Telagi minjat amin kabini, ji Yawe but dasi galak tan imni.
Geni guramikgan amin kilani tagisi asak, mani iyi do nandaba wigisak amin unun kobogi yokwisi yomisak.
- ²⁴ Yawe da panpulugosak do jomjom an amin morap ji butji panjeban anek atni.

32

Diwarinin yan kwok anek kisik kisik anen
Dewit dakon kap kinda. Kap on do “Maskil” yan yon.

- ¹ Amin kinda gulusun agit dakon yokwini Pinjok da wiririk imisak, unun amin kisik kisik tagi asak.
- ² Amin kinda Pinjok da diwarini wiririk imisak, ae topni mini egisak amin unun kisik kisik tagi asak.
- ³ Diwarino dima yan tenjenagam bisapmon gildat kalba ae kalbi but yokwi nandanek iyon iyon yanek egiggum.
Anek tapminno wagils alek tawit.
- ⁴ Gildari ae kalbi tepmi pi namgul.
Gildat da miktim kanban kibidosok unun da tilak tapminno kisisi man mudawit.
- ⁵ Don diwarino gagon yan tenjenagam.
Anpakno yokwi kinda dima anjisibigim.
“Yawekon diwarino kisi yan kwoken” yan yagim.
Yan kwok abo diwarino kisisi wiririk namgul.
- ⁶ Do amin gak golgan jigi bisapmon gak do bisit yoni.
Anakwa jigi pakbi ikdak unun da tilak abinek aripmi dima pabin depni.
- ⁷ Gak kalon gin pasili tamono.
Gak da kilano asal, do jigi da nak aripmi dima abin nepni.
Gak da nak jigikon nan pulugosol, do nak angwasinjek akgan amin da but kwaktok kap yon.

- ⁸ Yawe da yan yosok, “Nak da gayin degek kosit agipbi unun golikdisat.
Nawa gen gayinjek kilago akdisat.”
- ⁹ Gak os bo donki da yan kadim dima dagoki.
Unun amin da gen kaganikon ain tim ton unudon nap teban panjeban anek ilikba geni guramikgan.”
- ¹⁰ But yokwi morapmi yokwi pakpak aminon noman ton.
Mani Yawe si nandan gadan iman amin unun dagok dagogi mini but dasi galak tan yomisak.
- ¹¹ Amin kilegi ji butji tagisi tanakwan Yawesi anjksini.
Butji gwaljigi mini amin, ji kisik kisik nandanek yan tidoni.

33

Pinjok yan anjksik dakon kap

- ¹ Amin kilegi ji kisik kisik nandanek Yawe anjksini.
Unun anpak unun ji da agagisi.
- ² Yawe anjksinjek kulele tidoni.
Gita napmi 10 kabi ton unun tidanakwa geni galagisi nandisak.
- ³ Kap kalugi yanek gita si nandan kimagek tidoni.
Yan anek kisik kisik anek yan tidoni.
- ⁴ Yawe dakon gen unun gen bamisi.
Yo morap asak unun da nin toktogisi dima nipman dekdak yan nolisak.
- ⁵ Yawe unun anpak kilegi ae gen kokwin kilegisi unun do but dasi galak tosok.
Dagok dagogi mini miktimi miktimi amin do but dasi galak tan yomisak.
- ⁶ Yawe da gen yanakwan gildat kanek ae gikyok kundukon noman tawit.
Gen yanakwan yo morap kundukon noman tawit.
- ⁷ Amin da kwobakon pakbi kolenba ton unun da tilagon Yawe da tap pakbi anmuwukban tamonikon gin tagit.
- ⁸⁻⁹ Gen yanakwan on miktim noman tagit.
Gen tebai yanakwan noman tagit do miktimi miktimi amin kisisi Yawe do pasalek tamtam yan imnisi.
- ¹⁰ Miktimi miktimi minjat aminyo da yo ak do panjosit an unun Yawe da tuwildak.
Ae pi ak do nandan unun kosit sopmandak.
- ¹¹ Mani Yawe da yo morap ak do yosok unun jonjigek an mudosok.
Pi morap ak do nandisak unun toktogisi kulabik aripmi dima asak.
- ¹² Minjat amin kabiyok Yawe yipba unun da Pinjokni egisak unun amin kisik kisik tagi ani.
Unun minjat amin kabiyok iyi do kili manjigit.

- 13 Yawe unjun Kwen Kokup da sijnanban pinjakwan amin kisisi pindakdak.
- 14 Unjun kila amin madep yityit tamonikon yigek sijnanban pinjakwan miiktimon amin morap pindakdak.
- 15 Unjun da amin dakon but nandak nandakni wasagit, do yo morap an unjun pindak nandanyo asak.
- 16 Kila amin madep kinda unjun emat amini morapmi da uwalni aripmi dima pabinj yopni.
Ae emat amin kinda unjun iyi da tapmimon da uwalni da kisiron da aripmi dima pasal kisak.
- 17 Emat dakon os unjun tapmimni madepsi, mani uwal da kisiron ban aripmi dima panpulugosak.
- 18 Mani amin morap Yawe do pasolgon unjun iyi kilani asak.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak unjun do nandanek jomjom an amin unjun kilani tagisi asak.
- 19 Unjun amin kabi panpuluganjan dima kimokgon, ae jap da mini an bisapmon jap yomanjakwan dima kimokgon.
- 20 Yawe unjun dagin nin tagi panpulugosak, do unjun do jomjom aman.
Unjun da pasiknin egakwan unjun da yongangwan tagisi ekwaman.
- 21 Nin mani telagi unjun do nandan dago-man, do kisik kisik aman.
- 22 Yawe, gak nin panpulugoki do jomjom aman.
Dagok dagogi mini but dasi galak tan nibi dosi nandanaman.

34

Dewit Pinjop da anpuluganban anjksigrit

- Dewit Abimelek gat egek topmon da ngugri daganban Abimelek da yolban kigit. Kinjek kap on mandagit.
- 1 Nak Yawe anjksiken. Bisapmi bisapmi mani anjksiken.
- 2 Yawe da anpulugagit do nandanek mani anjenokgen.
Jigini tonj amin da unjun do nandanek but galaksi nandani.
- 3 Yawe dakon man madepni do yanek anjksinen.
- 4 Yawe da nak anpulugosak do bisit iyiko nandagit.
Pasol pasolno wiririkban but yawot pagim.
- 5 Yawe nandan gadan iman amin kisik kisik anek mayagi dima nandan.
- 6 Nak jigikon egek Yawe do yan tidoko bisitno nandanek jigri morapnokon nan pulugan nepgut.

- 7 Yawe dakon anjelo da Yawe do pasal iman amin da kpatmatjok egek yokwikon ban panpulugosok.
- 8 Yawe anjksik koni, unjun tagisi.
Panjutnosak do kwan amin unjun kisik kisik tagi ani.
- 9 Minjat amin kabiyoni ji Yawe do pasal imni.
Nido pasal iman amin unjun yo kinda do wadak wadak dima an.
- 10 Laion da jap do an, mani Yawe wisin kok do pi an amin unjun yo tagisi do wadak wadak dima an.
- 11 Minjat monjiyono, abinjek mirak yopgut.
Apba Yawe do pasol pasol ani do dayin dekggo.
- 12 Ji miiktimon bisap dubagi egek egip egip tagisi egek kisik kisik ak do nandan?
- 13 Yan egip do nandan kan, ji gen yokwi dima yoni, ae top gen dima yoni.
- 14 Ji anpak yokwi manji yominjek anpak kilegisi gin ani.
Amin gat but kalon anek egip do pini si teban tajej ani.
- 15 Yawe unjun amin kilegi kilani anek bisitni nandan yomisak.
- 16 Mani yokwi an amin dima galak tan yomisak.
Kimagakwa amin da intan yomdan.
- 17 Amin kilegi Yawe bisit an iba nandan yomisak.
Panpuluganban jigri da dima pabinj yomanjan.
- 18 Yawe butjigon da egisak amin da kpatmatjok egisak, ae nagon yo tagi di dima noman tokdan yan nandisak amin unjun anpulugosok.
- 19 Amin kilegi jigri morapmi noman tan yoman, mani Yawe da jigri morapnikon ban pulugan yopmandak.
- 20 Yawe da kilani tagisi anjakwan amin kinda da kidatni kinda dima jokgaldisak.
- 21 Anpak yokwi da yokwi an amin dapba kimotdan.
Amin kilegi dakon uwalni Yawe da tepmi pi yomdisak.
- 22 Mani Yawe da iyi dakon oman amini yokwikon ban yuman nan yopmandak.
Amin morap panjutnosak do nandan iman amin unjun dima tasik toni do yoyikdisak.

35

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, kosit sopman nama an dakon kositni sopman yobi.
Ae amin nak gat emat aman amin, gak unjun gat emat ani.

- ² Emat dakon yik imalyo gat ae pasik gat timigek abin nak anpulugoki.
- ³ Dikdik gat ae gwawiya gat timigek nak an sopmanan aminon emat abi.
“Nak yokwikon ban timit timit amingo!”
yan nayiki.
- ⁴ Unjun amin da nikba kimokgen do nolgan.
Pabin yopmanjaki mayaktok pani.
Unjun da nak anupbal ak do gen yan panteban an.
Yopbi tobil kinakwa panjotok abi dosi nandisat.
- ⁵ Yawe, mirim da wit dakon gipmi wiririk panjan, unjun da tilak anelogo da amin yokwi unjun wiriritjak dosi nandisat.
- ⁶ Anelogo da yolban kinakwa kositni aban pilin tuk ae sagalegiyo ani dosi nandisat.
- ⁷ Nak da yokwi kinda dima an yomgum, mani nak abidok do pat yipgwit, ae nak da moken do gapma kinda wayikgwit.
- ⁸ Yan awit, do dima nandanakwa gak da yum pindagaki yokwi da timitjak, ae pat yipgwiron iyi yokwalni, ae gapma unjun wayikgwiron iyi unjudon moni.
- ⁹ Yawe da yan anakan but galak nandan imdisat.
Nak anpulugokdisak do tagisi nandan imdisat.
- ¹⁰ Butnokon da yan iyiken, “Yawe, gak yombem kinda mini.
Gak da tapmimni mini amin unjun tagisi panpuluganaki amin tapmimni ton da dima panupbal an.
Gak da bupmi amin wadak wadak an unjun panpuluganaki kabo noknok da yoni dima timikgan.”
- ¹¹ Top amin da anpak yokwi di dima agimon gen yan naman.
- ¹² Nak anpak tagi ban an yominapbo, unjun da kobogi do anpak yokwi ban an naman.
Do but yokwi nandisat.
- ¹³ Mani sot awit bisapmon bupmi madepsi nandan yominjek bupmi dakon imal wangum.
Nak jap kelek egek gak da panpulugoki do bisit agim.
- ¹⁴ Unjun notno bo ae padigino yombem kinda do bupmi nandagim.
Nak amin kinda da meni kimagakwan bupmi ae kunamyokon da agisak unjun yombem.
But yokwi nandanek kunam ae bupmiyo anek egipgum.
- ¹⁵ Mani jigi pasat bisapmon unjun muwugek kisik kisik an.
- Ae amin di dima nandan yomisat unjun da abin nep do muwukgan.
Ak nandari mini gen yokwi yan naman.
- ¹⁶ Unjun da yansul sigin yan naminek gen yokwisi nayan.
Dima galak tan naminek mam non.
- ¹⁷ Amin Tagi, bisap nian da sigin yum pindagek nak dima anpulugoki?
Anpuluganaki nak dima anupbal ani.
Unjun laion yombem da nak nitdan, do unjun da kisiron ban pulugoki.
- ¹⁸ Gak da yan anaki minat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwutnikon ya yan gayiken.
Asisi, minat amin kabi madepsi da binapmon mango awigiken.
- ¹⁹ Amin diwari isal dogin uwal an naman.
Yum pindakbi nak abin nepmanjek kisik kisik di abam.
Unjun isal dogin nandaba yokwi tok an naman.
Do yum pindagaki nak dakon jigi do kisik kisik dima ani.
- ²⁰ Amin diwari gat yityit tagisi ak do genjok di dima yon.
Amin kokupmon tagisi ekwan unjun panupbal ak do gen ban yon.
- ²¹ Unjun da gen papmon da gen yansi yan naman,
“Asisi, nin da gandanapno anpak yokwi agil.”
- ²² Yawe, gak da unjun amin kili pindak mudal.
Gen mapmit dima aki.
Amin Tagi, gak nak da dubagikon dima egipbi.
- ²³ Gak Pinkopno ae Amin Tagino.
Pidan abin nak anpuluganek gen kokwin kilegisi an nabi.
Pidanek nak dakon gen anteban ak do yan tenjenok abi.
- ²⁴ Yawe Pinkopno, gak anpak kilegi asal.
Do nak anpuluganbi uwalno da nak anpak kilegi asat yansi nandani.
Yum pindagaki nak da yokwi toko nandanek kisik kisik dima ani.
- ²⁵ Yum pindagaki iyi do “Nin yo ak do nandagiman unjun abisok tagisisi kili unjun aman” yan dima yoni.
Yum pindagaki “Kili anupbal aman” yan dima yoni.
- ²⁶ Nagon jigi noman tak unjun do kisik kisik an, do panmayak anek panjotok abi.
Unjun iyi dakon man pawigik do anek nak abin nepmanjan, do mayaktok yominjek mani pabin yopbi dosi nandisat.
- ²⁷ Mani nak do amin kilegi yan nayiki do nandan amin, unjun kisik kisik dakon

yanj tidok anjek buri tagisi toni dosi nandisat.

Bisapmi bisapmi yanj yoni, “Yawe unjun mani wukwisi! Oman amini tagisi egipjak do but galaksi nandisak.”

²⁸ Yanj anjakwa nak da anpakgo kilegi do yanj tenjenok anjek gildat kinda kalon gak anjisikenj.

36

Amin dakon anpak yokwini

Yawe dakon oman amin Dewit da kap on mandagit. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

¹ Yokwi unjun amin yokwi da buron yigek gen iyisak.

Unjun amin Pinjkop do disok dimasi pasoldok.

² Unjun iyi do nandaban wigakwan nak yokwi pakpak aminsi kinda yanj iyi do dima nandisak.

³ Bisapmi bisapmi unjun amin gen yokwi gat ae top gen yosok.

Anpak kilegi asak dakon nandanj kokwin tagisi disok dima tanj iman.

⁴ Dipmin tamokon pokdok bisapmon yokwi asak dakon kosit dakon nandak nandak asak.

Kosit yokwisi bangin agek anpak yokwi manji dima yomisak.

Pinjkop dakon anpak tagisi

⁵ Yawe, gak amin do but dasi galak tanj yomisal.

Unjun dakon tilakni kundu gat arip, madepsi.

Ae gengo anteban anjek nin tagisi panpulugosol.

Tilakni unjun kwen ason gikwem da arip.

⁶ Anpakgo kilegi unjun madepsi kabap daman yombem.

Gen kokwin pi agakgo unjun tap idap ilarisi yombem.

Yawe, gak da amin gat bit kilapyo gat kilani anjaki tagisi ekwan.

⁷ Pinjkop, amin do but dasi galak tanj yomyomgo unjun wagil tagisisi.

Minjat amin morap kisisi gagon obinej pasilgan.

Pup pidok menji da pirigwan panji pasil yikgan unjun yombem.

⁸ Yutgokon jap morapmisi, do amin jap do dima anj.

Yogo galagisi unjun morapmisi.

Unjun pakbi madep pokgon unjun banj yanj yobi nonj.

⁹ Gak egip egip dakon mibilisi.

Gak gaga tenjenj amisi, do tenjenjogokon yo morap tagisi pindakgamanj.

¹⁰ Bisapmi bisapmi amin si nandanj gamanj unjun amin but dasi galak tanj yobi.

Buri tagisi amin panpuluganaki tagisi egipni.

¹¹ Gak yum pindagaki iyi do nandaba wigisak amin da nak dima bamoni.

Ae yum pindagaki amin yokwi da nak dima nolba kikenj dosi nandisat.

¹² Pindakgi! Amin yokwi miktimon piligi manj da pokgon, ae aripmi dima pidokdanj.

37

Yo ni da amin tagisi gat ae amin yokwi garon noman tokdanj

Dewit dakon kap kinda.

¹ Gak amin yokwi da anpak an unjun do nandaba kik dima abi.

Gak anpak yokwi an amin pindagek nak da yanj asat tam tagi yanj dima nandabi.

² Unjun jonj bo ae kindap tam da kibidonj, unjun da tilak amin yokwi bisap pisipmisok kibidokdanj.

³ Gak egip egipgo Pinjkopmon tosok yanj nandanj anpak tagisi banj abi.

Yanj anjek miktimgokon bisap dubak tagisi egipdisal.

⁴ Pinjkop do kisik kisik anj iminjaki yo galak tosol unjun gamjak.

⁵ Gak egip egipgo Yawe da kisiron yipbi.

Egip egipno unjun tosok yanj nandanj iminjaki, unjun da gak anpulugosak.

⁶ Anpakgo tagisi unjun aban noman gildat dabil da yanj tenjenjokdisak.

Anjek gildat dabil da gildat binapsi wisisak, unjun da tilak minjat aminyo da dabilon anpakgo kilegi nomansi antenjenj akdisak.

⁷ Gak Yawe da kapmatjok tayanjok yikgi.

Tayanjok egek butgo yawori tanjakwan anpulugosak do jomjom abi.

Amin da anpak yokwi mibili mibili anjek yo tagisi morapmi timikgan unjun do nandaba kik dima abi.

⁸⁻⁹ Amin yokwi wagil tasik tanj mudokdanj.

Mani minjat aminyo nandanj gadat anjek Yawe da panpulugosak do jomjom anj, unjun miktimnikon tagisi egipdanj.

Do gak butjap yipbisi.

Ae nandaba kik yo kisi dima abi.

Yanj abi kanj, unjun da gak ilik anjkanj yokwi akdisal.

¹⁰ Bisap dubak dima amin yokwi wagil tasik tanj mudokdanj.

Unjun wasinj pindat do pi abi, mani dima pindatdisal.

¹¹ Mani minjat aminyo anpakni yawori, unjun Pinjkop da miktim morap kisi yomdisak.

- Unjun yiyit wagil tagisi anjek kisik kisik egipdan.
- 12 Amin yokwi amin kilegi panjupbal ak do nandak nandak asak.
Anjek nandaban yokwi tok an yominek mam nan yomisak.
- 13 Mani Amin Tagi da nandisak, bisap kinda noman tokdisak, unjun bisapmon amin yokwi pasil mudokdan, do Yawe da jikgo yanjan yomisak.
- 14 Amin yokwi unjun yoni mini amin gat ae wadak wadak an amin yam do emat agak sibani yiknikon ban ilikgan, ae obip panjilikgan.
Unjun anpak kilegi yolgan amin dapba kimot do an.
- 15 Mani emat agak siba da iyi ban wamikon sugokdan.
Anjaka obipni si jokgal kikdan.
- 16 Amin kilegi dakon yoni kalonisok unjun da amin yokwi dakon yoni morapmi yapman mudosok.
- 17 Nido, Yawe da amin yokwi dakon tapmim pabih yopmanek amin kilegi kilani tagisi akdisak.
- 18 Yawe da gulusurjini mini amin unjun kilani tagisi asak.
Ae yo tagisi yomisak unjun toktogisi timik wugikdan.
- 19 Bisap yokwikon jigi dima pakdan.
Ae amin diwari jap do ani bisapmon amin kilegi japni morapmi tan yomdan.
- 20 Mani amin yokwi tasik tan mudokdan.
Jaren gat jon gat da pasilgan, unjun da tilak Yawe dakon uwalni pasildan.
Asisi, mukwa da bisap pisipmisok tanek pasilgan, unjun da tilak pasildan.
- 21 Amin yokwi yo do goman anjek sop do dima nandisak.
Mani amin kilegi amin diwari do yo morapmi yomisak.
- 22 Minjat aminyo Yawe da gisamikdak, unjun miktimni timigek tagisi egipdan.
Mani minjat aminyo jobit timitni do yagit unjun wagil tasik tan mudokdan.
- 23 Yawe da amin kinda do but dasi galak tan imisak kan, unjun amin anteban anjakwan kosit kilegisi agisak.
- 24 Unjun amin mosak kan, wagisi dima yokwi tosak.
Yawe da kisitnikon abidanek anjapuluganban aeni pidan akdak.
- 25 Kalip nak monji bulagi, ae abisok nak amin pelan kili at.
Mani Pinjop da amin kilegi kinda manji dima iban kagim.
Ae amin kilegi dakon monji gwayoni jap do wadak wadak anjek amin da panjulgoni do dima yan tidanba pindakgim.
- 26 Bisapmi bisapmi amin kilegi da amin diwari do yo morapmi yoman.
Ae monji gwayoni da men datni kisik kisik yoman.
- 27 Gak anpak yokwi morap do manji yominek anpak tagi bangin abi.
Yan abi kan, dagok dagogi mini miktimon tagisi egipdisal.
- 28 Nido Yawe gen kokwin kilegisi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Minjat amin kabini geni guramikgan unjun manji dima yomdisak.
Dagok dagogi mini Yawe da kosit kilegi akwan amin kilani asak,
mani amin yokwi dakon gwakni unjun tasik tokdan.
- 29 Amin kilegi Pinjop da miktim yomgut unjun abidanek unjudon toktogisi egi wugikdan.
- 30 Amin kilegi unjun nandan kokwin kilegisi anjek gen yosok.
Unjun gen kokwin kilegi anjek gen yosok.
- 31 Pinjop dakon nawa gen butnikon toso, ae kositni kilegi unjun dima yipman degek sagalek dima anjakdak.
- 32 Amin yokwi amin kilegi anjakban kimotjak do yubih egisak.
- 33 Mani Yawe da amin kilegi yipman dekban amin yokwi da aripmi dima anjakban kimotjak.
Ae amin yokwi da amin kilegi gen pikon yipjak kan, Yawe da yum kanjakwan gen pikon aripmi dima abih yipjak.
- 34 Yawe da gak anjapulugosak do jomjom anjek anpakni yolgi.
Yan abi kan, man madep gaminjakwan miktim unjun gangut unjun abidokdisal.
Anjek kanjaki amin yokwi panjupbal akdisak.
- 35 Nak amin yokwi tapmimni madepsi kinda kagim.
Sida kindap da kindap diwari yapman mudosok, unjun da tilak minjat aminyo yapman mudagit.
- 36 Mani don unjudon kinjek mini kagim.
Nak unjun amin wusik do pi agim, mani dima kagim.
- 37 Amin kilegi, ae gulusurjini mini, ae amin diwari gat yaworisi ekwan amin do nandaki.
Unjun amin dakon diwatni tagisi egipdan.
- 38 Mani Yawe da yokwi pakpak obisi panjupbal akdisak.
Unjun dakon diwatni wagil tasik tan mudokdan.
- 39 Yawe da amin kilegi yokwikon ban timikdak.
Jigi altan yoman bisapmon dam tebani aripmi dima tuwili egi yomisak.

40 Panjutnosak do Yawekon kwan, do amin yokwi da kisiron ban timigakwan tagisi ekwan.

38

Amin kinda jigini ton dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

1 Yawe, butjap nandisal mani gen tebai dima nayiki.

Butjap madepsi nandisal mani nak anmilip ak do tepmi pi dima nabi.

2 Gak gaga dakon gobin nan yaman namil, anek kisitgo da nikdak.

3 Gak da butjap nandan namisal, do sot yokwisi asat.

Nak diwarino ton, do giptimno tapmimi minisi asak.

4 Gulusunjo da kili witjin namgut.

Ae unun jigino yik yombem jigini madepsi, do nak da aripmi dima imeri.

5 Giptimnokon wuda ton dakon tabani unun madepsi, ae miktanbi.

Nak nandan kokwini mini amin da aripmon anpak gulusunjo agim do anek unun noman tan namej.

6 Butnokon jigi madepsi tanakwan tasik tosot.

Gildat kinda kalon bupmi nandanej kuanam gin tak egisat.

7 Giptimno tedepmisi kindap da yan son namjanakwan sot madepsi asat.

8 Yo kinda da tebaisi baman namisak unun da tilak nak obisi tasik tanek yokwisi egisat.

Butnokon da yokwisi nandanej tepmi madepsi nandisat do iyon iyon yosot.

9 Amin Tagi, gak da nak dakon galaktok teban nandisal.

Butno da kunam yokwisi takdak, unun gak da dabilon pasili dima.

10 Wamno gami pi tebaisi anjakwan tapmimno minisi asak.

Dabilno pilin tanakwan tagi dima sijtosot.

11 Notnoni gat ae gen kalonjo gat nak da kapmatjok ap do dima galak ton, nido wudano yokwisi.

Gwakon kisi dubagikon ekwan.

12 Nikba kimokgen do nandan amin unun nak abidok do pat yipman.

Amin nak antasik ak do nandan amin yo yokwi an nam do gen yon.

Bisapmi bisapmi yokwi an nam do gen yan panjeban an.

13 Mani amin mirakni mini yombem geni dima nandan yomisat.

Nak kadim yombem, do antan yok kinda dima asat.

14 Nak amin kinda gen aripmi dima nandagi, ae kobogi aripmi dima yogogi yombem.

15 Mani Yawe, nak gak do jomjom asat.

Amin Tagi, gak Pinjopno, do gaga geno dakon kobogi antobilbi.

16 Nak bisit yan asat, "Yum pindagaki sagalek nikban uwal da but kwaktok dima nandani."

17 Nido, nak kili ununjoj mokdisat.

Ae tepmi toktogisi pasat.

18 Nak gulusunjo gagon yan tenjosot, anek yokwi agim do bupmisi nandisat.

19 Uwal morapno unun tapmimi tonji.

Unun da isal dogin uwal an naman.

20 Nak anpak tagisi an yomisat, mani kobogi do anpak yokwi an naman.

Nak anpak kilegi yolapbo unun do nandanej nak dakon uwal dagon.

21 Yawe, dima nepman dekji.

Pinjopno, nak da dubagikon dima egipbi.

22 Amin Tagi, gak yokwikon ban timit timit amino.

Nak tepmisi anpulugoki.

39

Amin jigini ton dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin Jedutun do mandabi.

1 Nak kili yagim, "Anpak morap aben unun kila tagisi anek aben.

Ae gen yokenon yokwi kinda dima aben, Amin yokwi nak da kapmatjok egipni bisapmon nak gen kinda dima yoken."

2 Nak gen mapmit anek gen kinda dima yagim.

Ae yo tagi kisi do genjok kinda dima yagim.

Mani butjikno unun madepsi taganek paptan madepsi agit.

3 Anek butnokon da nandaba kiksi agim.

Nak sigin nandanej butno da jigi madepsi nandagim, do gen yagim.

4 Yawe bisit yan iyigim, "Egip egipno dakon wasip nayinbi nandako.

Bisap nian da egipben unun nayinbi nandaker.

Egipben dakon bisap unun pisipmisok unun do nayiki.

5 Nak dakon bisap pisipmisok yipgul.

Gak da dabilon nak dakon bisap yo isali. Amin kinda da mirim yawik pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan."

6 Amin morap gildat panjopmon wupnin noman tanek tepmi pasilgan unun yombem.

Yo morapmi timit do pi madepsi an, mani pi madep an unun barni mini.

- Amin da yo morapmi panmuwukan, mani namin da timitjak unun dima nandan.
- ⁷ Mani Amin Tagi, abisok nak nido jomjom asat?
Nak gak do nandan gadanek gak dagin anpulugoki do jomjom asat.
- ⁸ Yokwikon nan abidanek diwari morapno wiririk nabi.
Yum pindagaki nandan kokwini tagi dima amin da yansul dima an namni.
- ⁹ Mani nak gen dima yosot. Nak gen mapmit gin asat.
Nido, gak da gaga nak do yo unun asal.
- ¹⁰ Sanbenek tepmi pi dima nabi.
Obisi nikgil, do tapmimno minisi asak.
- ¹¹ Gak da amin tebai yoyinjak yokwini dakon kobogi yomisal.
Yo monij da imal kinda nanba yokwi tosoq, unun da tilak yo morap unun do galak tosoq unun wagil wiririkbi pasil mudon.
Amin kinda da mirim pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwanj.
- ¹² Yawe, bisitno nandaki. Anpulugoki do yan tidosot unun do mirak pakyanji yopbi.
Mirakgo dima sopbi, nido gak gat bisap pisipmisok gin miktimon egipdamak.
Nak babikno yombem.
Unun kisi bisap pisipmisok gin miktimon egipgwit.
- ¹³ Sanbenek yo yokwisi dima an nabi.
Yum nandanaki butno ae tagisi asak.
Anjaki don kimagek on miktim wagil yipmanj dekenj.

40

Pin kop an kisik kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Nak butno yawori tanakwan Yawe da anpulugosak do jomjom agim.
Anjek yan tidanjabo nak da tetgin do tobilek tekno nandagit.
- ² Nak gapma dubagisikon manj nerjak kagagwan egapbo Yawe da ilikban wigim.
Awinj tip kwenon nepban kosit tagi agipgum.
- ³ Pin kopnin an kisikenj do kap kalugi kinda namgut.
Amin morapmi da yo agit unun kanjek Yawe do pasalek egip egipni Yawekon tosoq yanji nandanj imdanj.
- ⁴ Egip egipni Yawekon tosoq yanji nandanj amin unun kisik kisik ekwanj.
Unuden amin iyi do nandaba wikwanj amin dima yolganj, ae kokup kidat dima gawak yomanj.
- ⁵ Yawe Pin kopno, gak nin panpulugok do yo tagisi morapmi agil.
Gak da nin do nandak nandak asal unun madepsi, ae nin panpulugok do pi asal unun manjiri mini.
Nak da amin aripmi dima yoyiko nandan mudogi.
- ⁶ Amin da bit kilapyo dapmanj mukwa sosonj, ae kindapmon wagil sonba sosonj, ae diwari wiririt do mukwa sosonj, unun kisi do madepsi dima galak tosol.
Mani gak da nak antagap abi gak dakon gengo guramit do nandisat.
- ⁷ Do yan yosot, "Nak gagon kili abisat. Kalip nak do gen kili mandabi unun yanj,
- ⁸ Pin kopno, nak gak dakon galaktok yol do tagisi nandisat.
Gak dakon nawa gen butnokon tonj."
- ⁹ Gak da anpak kilegi asal unun minjat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwukanj yoyisat.
Yawe gaga nandisat, nak gen mapmit dima asat.
- ¹⁰ Gak da anpakgo kilegikon da nak yokwikon ban pulugan nepgul, unun dakon geni dima witjiko tagi.
Gengo guramigek nin yokwikon ban timikgil unun dakon yanjkwok asat.
Amin do but dasi galak tanj yomisal ae anpak bamisi gin asal unun dakon geni amin morapmi muwugakwa yoyinj tejtejosot.
- ¹¹ Yawe, bupmi nandanj nabi. Nak do but dasi galak tanj naminek gengo guramigek kilano dagok dagogi minisi abi do nandisat.
- ¹² Nido jigj morapmi noman tanj namanj, unun manjiri mini.
Yokwino morapmi da witjin namik da tagi dima sintosot.
Anpakno yokwi morapmi da busunj dangwano dakon tilak yapmanjak.
Butno tagi dima tanjakwan tapmimno minisi asak.
- ¹³ Yawe, jigikon nan tagi abidoki?
Yawe, tepmisi abinjak nak anpulugoki.
- ¹⁴ Amin di da nikba kimotdisat.
Gak da si pabinj yopmanjek panjin tok abi, anjaki mayaktok pani.
Amin diwari nak dakon jigino do kisik kisik anj.
Gak da wiririkbi tobil kinakwa pabinj yopbi dosi nandisat.
- ¹⁵ Nak da yokwi toko nandanjak tagisi nandanj.
Gak da mayaktok sigin yominjaki anpak yokwini do gembinj pikpiksi nandanj dosi nandisat.

- ¹⁶ Mani gak wisin gandak do pi anj amin buri tagisi anjakwa but galaksi nandan.
 Minjat aminyo gak da yokwikon banj timikgil unjun do but galaksi nandan amin, unjun da, “Yawe unjun wukwisi” yan tagi yoni.
- ¹⁷ Nak wadak wadak amin. Mani Amin Tagi da nak do nandak nandak asak.
 Pinjkop, gak dagin panpulugok aminyo, ae nak yokwikon nanj abidosol.
 Do jomjom dima abi. Tepmisi nak anpulugoki.

41

Sot amin kinda Pinjkop da anjilip asak do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.
- ¹ Amin kinda da tapmimni mini amin pindagek panpulugosok, unjun amin kisik kisik tagi asak.
 Jigi altan imni bisapmon Yawe da pulugan yipdisak.
- ² Yawe da unjun amin anjknatnajakwan kimot dima asak.
 Kilani anjakwan miktimnikon gisami tonj egakwan uwalni da dima abinj yipdan.
- ³ Amin unjun sot asak bisapmon Yawe da anjilip aban tapmim kaluk pakdisak.
- ⁴ Nak yanj yagim, “Yawe, nak yokwi gak do anjgamisat, do bupmi nandan naminej sotno anjilip abi pasiljak.”
- ⁵ Uwalno da nandaba yokwi tanjan naminej yanj yonj,
 “Ni bisapmon kimagek mani pasiljak?”
- ⁶ Kinda da abinj nandanek top yanj namisak.
 Anjek sotno dakon mibili nandanek kinj amin yoyinej anjupbal ak do yosok.
- ⁷ Uwalno kisi da muwugek gen pisigon da yo yokwisi kinda da altan imik yanj yanjek yanj yonj,
- ⁸ “Sot yokwisi kinda da abidak, do pokdok tamokon da aripmi dima pidosak.”
- ⁹ Nak notno kinda kalip notnosi yanj nandan iminej jap kalonj nagimak.
 Mani unjunyo kisi da nandaba yokwi tok anj naminej uwal anjnamisak.
- ¹⁰ Yawe, nak do bupmi nandanek sotno anjilip anjaki unjun amin kobogi yobenj.
- ¹¹ Uwalno da nak dima abinj nepmanjan, do nak yanjsi nandisat, gak nak do tagisi nandan namisal.
- ¹² Nak anjak kilegi gin asat, do kilano anjaki gak da kapmatjok toktogisi egi wigikenj.
- ¹³ Yawe, Israel amin dakon Pinjkop toktogisi anjksinj ananj wiginej teban. Unjun asi.

PAPIA 2

(Kap 42-72)

42

Amin kinda kokupni yipmanjek dubagikon egisak dakon bisit

Kap on do “Maskil” yanj yonj. Unjun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Jonj kilap dia miktim kibiri timon pakbi do tep tonj, unjuden nak Pinjkop gak gat egip do tagisi nandisat.

² Pinjkop, amin da pakbi do tep tonj unjuden, nak Pinjkop egip egipmi tonj gak do nandisat.

Ni bisapmon kiko Pinjkop gat egipden?

³ Gildari ae kalbiyo amin da yanj yonj,
 “Pinjkopgo dukon egisak?”

Yanj nayanj, do bisapmi bisapmi kunam tagegisat.

Gildari ae kalbiyo kunam banj japmi do nanjegisat.

⁴ Bisap tagisi kalipmi do nandanek butno obisi yokwi tosok.

Kalip nak amin morapmi Pinjkop da yutnon mibiltan yominej panjigim.

Nin kinjek kisik kisik do yanj tidagimanj.
 Anjek ya yanj yagimanj.

Unjudon gak gawak gam do muwuk mamno kigit.

⁵ Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?

Nak Pinjkop do nandan gadanej unjun da yokwikon banj kukwanj nepjak do jomjom abenj.

Unjun Pinjkopno, do aeno mani yanj anjksikenj.

⁶ Butno madepsi jik tosok, do nak gak do nandisat.

Nak Jodan Pakbi tet do ae hlej Emon ae hlej Misa unjudon egek aeno nandan gamisat.

⁷ Tap da tagan winek ilejon miktim witjisak ae pakbi tek manjakwa wiwik madep asak,

unjuden gin jigi morapmi da witjin naminejakwa yokwisi nandisat.

⁸ Yawe da gildaron but dasi galak tanj namisak.

Kalbi ya yanj iyik do kap yosot.

Pinjkop egip egip namisak unjun bisit iyisat.

⁹ Pinjkop tip madepno yanj iyisat, “Gak nido inntanj namisal?”

Yum pindagaki uwal da abinj nepmanjakwa butno nido obisi jik tosok?”

¹⁰ Toktogisi uwalno da sitnok anj naminej yanj yonj, “Pinjkopgo dukon egisak?”
 Gen unjun da gobinj da yanj yamanj naminejakwan kimot do nandisat.

- 11 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosook?
 Nak Piŋkop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
 Unun Piŋkopno, do aeno mani yan anksisiken.

43

Amin kinda kokupni yipman dekgit dakon bisit

- 1 Piŋkop, manji gaman amin da nak abin nep do an.
 Nak anpulangan gen yokwi yan naman unun kosit sopman yobi.
 Anjek anpak tagisi asat unun yolinbi koni. Unun top amin, anpakni yokwisi, unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Gak Piŋkopno. Amin yokwi da dima abidoni yan do gagon obin pasildat. Yan anapbo nido manji namisal? Nido uwal da abin nepmanakwa butno obisi jik tosook?
- 3 Tenjenjigo gat ae gengo bami gat yopbi nagon obin kosit nolinjl.
 Nolinbal kanek nomansi telagi ilengokon gaga egisalon wigiken.
- 4 Wigek gak da altalon opben.
 Piŋkop, gak da butno antagap anjaki kisik kisik madepsi nandisat.
 Gak Piŋkopno, do nak gita tidanek kap yanek mango anksisiken.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosook?
 Nak Piŋkop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
 Unun Piŋkopno, do aeno mani yan anksisiken.

44

Israel amin Piŋkop da panpulgosa do bisit iyiwit

- Kap on do "Maskil" yan yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- 1 Piŋkop, babiknin da kalip egipgwit bisapmon pi tapmimi ton agil unun dakon geni niyiwit.
 Nin mirak yopmanek gen unun kili nandagiman.
- 2 Gaga da tapmimon da amin njwakjwari miktinnikon egipgwit unun yolbi kiwit.
 Anjek unun miktin babiknin do yominjaki unudon tebai egipgwit.
 Gak da Amin Nwakjwari Kabi panpupal agil, mani babiknin panpulangan tagisi egek madepsi iren tawit.
- 3 Babiknin emat agak sibakon da miktin unun dima abidawit.

Iyi dakon tapmimon da emaron dima teban tawit.
 Gak da but dasi galak tan yomgul do unun gat egek tenjenj yomgul.
 Gak da tapmimon gin emaron teban tawit.

- 4 Gak Kila Amin Madepno ae Piŋkopno.
 Gak da yanjaki Jekop dakon amin kabi da emaron teban ton.
- 5 Gak da tapmimon gin uwalnin yolno kwan.
 Gak da manon da uwalnin baman misinjigaman.
- 6 Obip da anpulangan emaron teban token yan dima nandisat.
 Ae emat agak sibano da nak anpulangan dima teban token.
- 7 Gak dagan panpulanganjaki uwal da nin dima pabin nipgwit.
 Unun da nin do dima galak tan niman, mani gak da unun gat emat wamanek panmayak agil.
- 8 Piŋkop, nin gildat kinda kalon gak do man madep gamaman.
 Bisap dagok dagogi mini mango anksisiken.
- 9 Mani gak manji kili nimgul, anjek pabin nipmanek emat aminin gat kisi sanbenek emaron dima kwan.
- 10 Yan anjaki uwal da pansopba pasal kinapno yo kabinin kili timikgwit.
- 11 Gak da yum nindanjaki nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.
 Anjek gak da miktinnimon ban nolbi dukwan dukwan kin Amin Nwakjwari Kabi da binapmon ekwaman.
- 12 Gak da yum pindagaki minat amin kabigo Amin Nwakjwari Kabi dakon oman monji dagawit.
 Yuman nanek tomni pinbisi gamgwit, monenji madepsi dima timikgil.
- 13 Gak da ninon yan anjaki, amin nin da kapmatjok ekwan unun da yansul an niman.
 Miktin morap nin panwasinnek tan anan kwan unun da yansul madepsi an nimanek gen mayagisi yan niman.
- 14 Gak da amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun panpupal anjaki nin dakon man do mayak mayak gen yon.
 Ninon yo noman tan unun do jikgo madepsi yanjan niman.
- 15-16 Uwal da jigilak gen yan naminek gen giren nayan.
 Anjek kobogi do anpak yokwisi an naman.
 Do bisapmi bisapmi yokwisi nandanek mayaktok obisi pasat.
- 17 Piŋkop, nin gak dima intan gamguman, ae gak dakon sanbek sanbek dakon gen dima abin yipguman.

- Mani unun yo morap noman tan nimg-wit.
- 18 Nin manji gaminek gak dakon kosit dima yipman dekgiman.
- 19 Mani jon kilap da ekwan timon gak da nin panjupbal agil.
Anjek pilin tuk madep nan nin witjigil.
- 20-21 Pinjkopnin, gak do intan ganguman, bo ae kisitnin amin njwakjwari dakon pinjkopni do yopno kinakwa bisit agiman tam gaga nandabim.
Nin da butgwan nandak nandak morap pasili ton unun nandan mudosol.
- 22 Nin gak dakon minjat aminyo ekwaman, do gildat kinda kalon uwal da nindapba kimokgoman.
Nin sipsi si nindapba kimori da tilak ekwaman.
- 23 Amin Tagi, gak pida! Gak nido pokdol? Pida!
Nin do toktogisi manji dima nibi.
- 24 Gak mibili nido pasil nimisal?
Amin da yokwi an nimanakwa nin jigi madepsi sigin paman.
Nin dakon jigi do dima intan nibi.
- 25 Nin man kimbabanon pagapno giptimnin amin kimakbi da yan miktimon ton.
- 26 Pinjkop, pida abin nin panjupulaga.
Butdasi galak tan yomyom anpakgo do nandanj nin yokwikon ban timigaki kimot dima anej.

45

Kila amin madep da minjat pasak dakon kap

- Kap on do "Maskil" yan yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on minjat pakpak dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Jaren tagisi" kon da yoni.
- 1 Nandak nandaknokon gen tagisi morapmi ton.
Nak kap on mandan yobo kap yon amin da kila amin madep do yan imni.
Gen kagano unun kilda mandak tagisi dakon kilda mandak yombem.
- 2 Gak amin tagisi. Amin gak yombem mini.
Gengo unun tagisi gin.
Do toktogisi Pinjkop da gak do yo tagisi an gamdisak.
- 3 Gak kila amin madep tapmimi ton.
Gak tilingo morapmi, ae man madepgo unun wukwisi.
Gak emat agak siba kwengokon anteban anjek emat do tagap toki.
- 4 Gak kila amin madep mibiltogi man madepgo ton.
Oskon yigek emaron kinjek teban toki.
Yan anjaki amin da gen bami aripmi dima abin yipni.

- Ae amin da kosit kilegi nan yolek agipni do emat asal yan nandani.
Pi tapmimi ton anjaki gandanj tamtam yokdan.
- 5 Gobinjo unun kisigisi do uwalgo wami gamikon obisi sugan yomisak.
Amin Nwakjwari Kabi pabin yopmanjaki gak da kandap mibilgogwan ekwan.
- 6 Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egisal.
Minjat amingo kosit kilegikon da kila asal.
- 7 Gak anpak kilegi do but dasi galak tanjek anpak yokwi do kuragisi nandisal.
Yan nandisal do Pinjkopgo da gak kisik kisik abi do bit nelak tagal gamgut.
Notgo kinda yan dima tagal imgut.
- 8 Imal dubakgo mea ae aloe ae kasia dakon pakbi kibani tagisi unun ban dapbi.
Kila amin madep dakon yut unun elepan dakon jomi ban panjilim abi.
Anjek gak da kisik kisik abi do gita tidon.
- 9 Kila amin madep dakon gwani gat minjat man madepni ton diwari gat unun gak da yutnon ekwan.
Kwin amin tetgo do akdak.
Unun tilimni Opir miktim dakon gol ban wasanbi.
- 10 Minjat gimoni kila amin madep pak do nandisal, gak nak dakon gen do mirak yopmanjek unun do nandaki.
Gak minjat aminyo kokupgokon ekwan unun intan yobi, ae yawi diwatgo kisi intan yobi.
- 11 Nido kila amin madep da minjat tagisi yan gandanjek but dasi galak tan gamisak.
Unun amin tagigo, do man madep imin kimokgi.
- 12 Tair kokup pap dakon minjat aminyo da but galak do yo panjabin gamdan.
Ae yoni morapmi amin da gak dakon tagi tim abidok do but galak do yo panjabin gamdan.
- 13 Kila amin madep dakon minjatni iyi dakon yutgwan egisak.
Unun minjat tagisi.
Imal pak unun mali gol ban wasanbi unun ban panjilim abi.
- 14 Imalni unun kildani mibili mibili.
Abisok minjat unun kila amin madepmon anjan kwan.
Anakwa minjat gimoni notni kisi yol anjan kwan.
- 15 Kisik kisik anjek but galak nandanjek kila amin madep da yut madepgwan wukwan.
- 16 Kila amin madep gak monjigo morapmisi altokdan.

Ujun da datgoni dakon tamo timigek man madep panjek miktim morapmon minjat aminyo kila akdan.

17 Gak dakon man madepgo minjat aminyo abisok ae don altanjek egi ananj kikedan unjudon yanj tentenjan ananj kikenj.

Anjapbo toktogisi minjat aminyo da mango anjkisinj wigikdan.

46

Pinjkop nin gat egisak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Minjat gimonj kabi" kon da yoni.

1 Pinjkop unjun nin dakon pasili tamonin.

Ujun da nin bisapmi bisapmi panjteban asak.

Jigi pamanj bisapmon unjun nin da kapmatjok egek panjlugosok.

2 Yanjo, miktim wudip anjakwan ilen oba tuwil ki tapmon pigini kanj, nin unjun do dima pasolnenj.

3 Tap madepsi tamaligakwan tarak madepsi anjek ilen oba panjkwalitjak kanj, nin unjun do dima pasolnenj.

4 Pinjkop Wikwisi Madep unjun telagi kokup papnikon egisak.

Ujun kokupmon pakbi madep kinda pagek amin kisik kisik yomisak.

5 Pinjkop unjun kokup papmon egisak, do kokup unjun aripmi dima yokwi tosak.

Wisa migon yipmanjakwan Pinjkop da kokup unjun anjktunosak.

6 Miktimi miktimi minjat aminyo da pasol pasol madepsi anjakwa on miktim dakon kila amin madep gat minjat amin kabiyoni gat obisi tasik tonj.

Pinjkop da gen pap yanjakwan miktim pakbi dagonj.

7 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.

Jekop dakon Pinjkop unjun dam tebanin aripmi dimasi tuwili egisak.

8 Ji abinjek Yawe da wasok asak unjun do pindakgit.

Miktimon wasok masi masimi asak unjun pindatni.

9 Miktimi miktimi emat panyawot asak.

Obip gat gwawiya gat gwokgalek pasikni kindapmon sosok.

10 Ujun da yanjosok, "Ji tayanjok egek nak Pinjkop bamisi unjun pakyanjsi nandan namni.

Miktimi miktimi amin nak do nandaba wukwan namni.

On miktimon nak dogin nandaba wigisak."

11 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.

Jekop dakon Pinjkop unjun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak.

47

Pinjkop unjun minjat amin morapyo kisi dakon kila amin madep yikdak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

1 Minjat amin morap ji kisik kisik anjek kisit tidok ani.

Ji kisik kisik dakon yanj tidok anjek kap yanjek Pinjkop anjkisini.

2 Yawe Wukwisi Madep unjun njwaknjwarisi.

Ujun miktimon minjat amin morap dakon Kila Amin Madep Wukwisi egi yomisak.

3 Ujun da uwalnin pabinj yopban nin dakon pinjbinin ekwanj.

4 Pinjkop da Jekop dakon diwatni nin do but dasi galak tanj ninggut.

Iyi miktim kinda manjinjek nin do kili ninggut.

Ujun miktim do nandano yo madepsi asak.

5 Pinjkop Kwen Kokup wigigit.

Wigakwan amin kisik kisik anjek madepsi yanj tidanjek kwenjo kisi pisowit.

6 Kili Pinjkop anjkisik do kap yono.

Anjek Kila Amin Madepnin kisik kisik kap yanj immo.

7 Pinjkop unjun Kila Amin Madep yigek miktim morap kisi kila asak.

Nin mani anjkisik do kisik kisik kap yonenj.

8 Pinjkop unjun Kila Amin Madep yigek minjat amin morap kisi kila asak.

Kila Amin Madep yityit tamoni telagi unjudon yikdak.

9 Minjat amin morap dakon kila amini unjun muwukba nin gat kisi Abraham dakon Pinjkop yanj anjkisamanj.

Ujun on miktim dakon kila amin madep morap dakon Pinjkop egisak.

Miktimi miktimi mani wukwisi tanj ananj kisak.

48

Saion kokup pap unjun man madepni tosok ae tilimni tagisi

Kap on Pinjkop gawak imam kap. On Kora amin kabi dakon.

1 Yawe mani wukwisi. Nin telagi kabapnikon wigek Pinjkop da kokup pagwan pigek anjkisinj kimotnenj kanj unjun tagisi.

2 Pinjkop dakon kabap unjun wagil tagisi ae dubagisi.

Miktimi miktimi amin da Saion Kabap do but galaksi nandanj.

Kila Amin Madep Wukwisi dakon kokup pap unjun kabapmon tosok.

3 Pinjkop unjun kokup pagwan egisak.

- Egkwan amin da Pinjkop unjun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak yanj kanj nandanjo anj.
- 4 On miktim dakon kila amin madep Saion gat emat anjek abinj yip do awit bisapmon muwugek Saion da kapmatjok apgwit.
- 5 Abinj pasolisi kanj pasal si kiwit.
- 6 Madepsi nimmimegek minjat da monji altok do anjaka tepmi madepsi panj unjun da tilak nandawit.
- 7 Yanj nandanjakwa gak da dapbi kimakgwit. Unjun gildat wisak tet da mirim madep da Tarsis amin dakon tap wakga panjupbal asak, unjun da tilak gak da unjun amin panjupbal agil.
- 8 Kalip Pinjkop da kokupni anjkatnajak yo agit unjun dakon geni nandagimanj. Abisok aeni yanj gin anjakwan komanj. Nin Pinjkopnin Yawe Tapmim Ami da kokup papmon ekwamanj. Pinjkop da kokupni anteban anjakwan bisap mudok mudogi mini tebai tanj anjan wigikdisak.
- 9 Pinjkop, nin gak da telagi yutgwan egek gak da nin do but dasi galak tanj nimisal unjun do nandanjek ekwamanj.
- 10 Pinjkop, miktim diwarikon da diwarikon mango wukwisi toso, do unjudon amin da mango anjksan. Gak tapmingo madepsi, ae anjak kilegisikon da minjat aminyo kila asal.
- 11 Gak gen kokwin pi kilegisi asal, do Saion Kabapmon amin da kisik kisik anjakwa Juda miktim dakon kokup moninj moninj amin da but galak nandanj.
- 12 Ji kinj Saion kokup pap dakon dam madep anjwasinjek uwal pindat do dam unjun da kwenon yut dubak dubak abi unjun manjini.
- 13 Ji Saion kokup pap dakon dam madepni gat, ae yut tebanj gat, unjun pakyarjisi pindatni. Yanj anjek don altoni amin yoyini.
- 14 On Pinjkop unjun bisap mudok mudogi mini Pinjkopnin egi wigisak. Unjun da kosit nolajakwan wigi kimot da panj dagosak.

49

Amin monej dogin nandanj unjun amin nandanj kokwini tagi dima

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

¹ Minjat amin morap ji nandani.

Miktimi miktimi ekwan minjat amin morap ji nak dakon gen do mirak yopni.

² Mani tonj amin ae amin isali, yoni morapmi amin ae yoni mini amin, ji kisi gen on yosot unjun pakyarjisi nandani.

³ Nawa gen yoko nandanjek egip egip tagisi dakon mibili nandanj pisoni.

⁴ Nak nawa gen do mirak yopmanjek gita tidanjek tilak gen dakon mibili dayikenj.

⁵⁻⁶ Amin egip egipni monejon gin tonj yanj nandanjek pibit tidok anj amin unjun da nak anjwasinjek anjupbal ak do anj.

Mani unjun anj amin do dima pasolgenj.

⁷ Amin kinda da iyi dakon egip egipni yum do Pinjkop do monej aripmi dima imjak.

⁸⁻⁹ Egip egip dakon yumanj nogi unjun wukwisi.

Pinjkop do monej iminek miktimon bisap dagok dagogi mini egi anjan kinen dakon kosit kinda dimasi toso.

¹⁰ Pindakgamanj, nandanj kokwini tagisi amin gat, ae nandanj kokwini tagi dima amin gat, ae buri mini amin unjun kisi kimotdanj.

Kimagakwa yo morapni amin njwakjwari da timitdanj.

¹¹ Unjun kalip miktim yumanj nanjek iyi do timikgwit,

mani kimakbi kokup da kokupsini aban unjudon dagok dagogi mini egipdanj.

¹² Amin dakon yoni tagisi unjun da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.

Unjun jonj bit kilapyo da yanj kimotdanj.

¹³ Amin egip egipni iyikon toso yanj nandanj amin unjun kimotdanj.

Unjudon amin nandak nandak tagi mini. Unjun amin yoni morapmi do kisik kisik anj, mani unjun kimotdanj.

¹⁴ Sipsip da yanj kimagek kimakbi kokupmon kindi do Pinjkop da yanj mudanj yomgut.

Yutni tagisi yipmanj detni, ae giptimni da miktanj mudoni.

Anjakwa kimot da kila amini egi yomdisak.

¹⁵ Mani, Pinjkop da nak yokwikon nanj abidokdisak.

Anjakwan amin kimakbi tamo da nak abidosak dakon tapmim dima tanj imdisak.

¹⁶ Amin diwari monej morapmi timitni, ae yutni madepsi ani, ae tilimni morapmi kanj, gak unjun do but yokwi dima abi.

¹⁷ Unjun kimagek yo di aripmi dima pabidanjek kikdanj.

Yo morapni tilimi tonj unjun gat kisi timimek kimakbi kokupmon aripmi dima kikdanj.

¹⁸ Ekwanj bisapmon, yoni unjun do kisik kisik anj.

Unjun pi madepsi anjek yo morapmi timigakwa minjat aminyo da “amin tagisi” yan yon.

¹⁹ Mani unjun kimagek babikni gat gildat ae dima kokogi kokupmon egipdan.

²⁰ Man madepnin da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.

Nin jon bit kilapyo da aripmon kimotdaman.

50

Pinjkop da amin dakon anpak kokwin asak
Asap dakon kap kinda.

¹ Pinjkop Tapmim Ami unjun Yawe.

Unjun da amin kisisi miktimon ekwan unjun yan ilikdak.

Gildat wisak tetgin da wasanek kin si pigisak tetgin amin ekwan kisisi yan ilikdak.

² Pinjkop unjun Saion kokup papmon egisak.
Kokup unjun gwaljigi mini wagil tagisisi.

Pinjkop dakon tilimni unjudon da tentenjan kisasak.

³ Pinjkopnin tayanok dima abisak.

Yo morapmi sonban mudon unjun dakon kindapni da mibiltan iban abisak.

Sikak mirimyo madepsi kagagwan da abisak.

⁴ Minjat amin kabiyoni dakon anpak kokwin anjakwan pindatjil do Kwen Kokup gat ae miktim gat yan yoban abamal.

⁵ Pinjkop da yan yosok, “Minjat amin kabino nak gat sanbek sanbek anjek unjun anteban ak do mukwa sowit ji nagon apba muwutnejan.”

⁶ Kwen Kokup da iyi yan tentenjanek yan yosok,

“Pinjkop unjun anpakni kilegisi.

Unjun iyi gen kokwin agak ami.”

⁷ Pinjkop da yan yosok, “Minjat amin kabino mirak pani.

Nak gen kinda dayikdisat.

Israel amin nak da gen pikon depdisat.

Nak Pinjkop egisat.

Nak ji dakon Pinjkop.

⁸ Ji da bit kilapyo parekgan ae bit kilapyo bisapmi bisapmi nagon panjabin sonba son mudon nak unjun do gen tebai dima dayisat.

⁹ Nak bulmakau wili bo meme ji da nagalon banj timit do dima nandisat.

¹⁰ Jon kilap morap koron ekwan gat ae bulmakau ilen tausenon ekwan gat unjun kisi nak dakon gin.

¹¹ Kabapmon minam morap ekwan unjun kisi nandan yomin mudosot.

Ae jon kaga yo monin morap ekwan unjun kisi nak dakon.

¹² Nak jap do aben kan, but piso dima dayikdisat.

Miktim madep gat ae yo morap unjungwan ton unjun kisi nak dakon gin.

¹³ Nak bulmakau dakon sabamni gat ae meme dakon yawi gat unjun nosot yan nandan, ma? Unjun dimasi.

¹⁴ Ji nak do ya yan nayini kan, unjun da mukwa sogok tagisi asak.

But galak do yo morap Pinjkop Wikwisi nak do nam do yan teban tok awit unjun namni.

¹⁵ Ji yan anjek jigi altan damni bisapmon nak do yan tidanba panpulugokdisat.

Yan anapbo man madep namni.”

¹⁶ Mani Pinjkop da amin yokwi do yan yosok, “Ji nido gen tebano isaldogin gen kagakan da yon?

Ae nak dakon sanbek sanbekno dakon gen nido yon?

¹⁷ Ji nak da egip egipji panmilip aben do kuragisi nandan, anjek bisapmi bisapmi nak dakon gen pabin yopmangan.

¹⁸ Ji kabo noknok pindagek not anyoman.

Anjek yumabi amin gat kisi akwan.

¹⁹ Ji gen yokwi gat ae top gen gat yon.

²⁰ Anjek notji gen yan yoman.

Disi dakon menji dakon monjini yanba yokwi tok an yoman.

²¹ Ji yan anakwa nak gen kinda dima yagim. Do nak disi yombem yan nandan naman, mani dimasi.

Abisok nak tebai dayinek nomansi gen pikon depdisat.

²² “Minjat aminyo manji naman amin ji nandan.

Ji yan gin egipni kan, nak da ji panjupbal anapbo amin kinda da ji yokwikon ban aripmi dima timitjak.

²³ Amin kinda ya yan nayisak, unjun paret nan yan namisak.

Unjun amin da mano awigisak.

Ae nak da amin geno guramitni unjun yokwikon ban timitdisat.”

51

Yokwi wiririt dakon bisit

Dewit da Batsiba kon yumabi aban don kombi amin Natan da yokwini yoligit. Aban Dewit da yokwini do nandanek kap on mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, gak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisal, do nandan yawok nabi.

Bupmigo madepsi do nak dakon diwarino yipman nabi.

² Sugan anmilip anjaki anpak yokwino mudoni.

Diwarino wiririk naminjaki kilek token.

- ³ Gulusunj at yanji nandisat.
Unun gulusunjno toktogisi tanja nandisat.
- ⁴ Nak gulusunj gak nanjin anj gamisat.
Gak da dabilon yokwisi at.
Yanjo, gen pikon nepmanjek gen yan nabi unun tagisi.
Gen kokwin kilegisi anjek kobogi namdisal.
- ⁵ Asisi, yokwi gat kisi altagim.
Menj da butgwan wasanjek yikgim bisapmon yokwi gat kisi yikgim.
- ⁶ Asi, nin butninin da topmi mini egipnen do nandisal.
Do gak da nandanj kokwingo tagisi butnokon nayinj dekgi do nandisat.
- ⁷ Yokwino wiririkbi kilegisi egipbenj do nandisat.
Suganj nepbi ais kwakwagisi unun da tilak kilegisi egipbenj.
- ⁸ Butno antagap abi aeno kisik kisigi tonj egipbenj.
Asi, wagilsi abinj nepgul, mani aeno kisik kisik abenj do nandisat.
- ⁹ Diwarino aego dima pindakgi.
Yokwino kisi wiririk mudoki.
- ¹⁰ Pinjkop, butno anjaluk abi kilegisi asak.
Butno anjaluk abi gak nanjin golbenj.
- ¹¹ Nolbi gak da dubagikon dima egipbenj.
Telagi Wupgo nagon egisak unun dimasi gwayeki.
- ¹² Kalip yokwikon nanj anpuluganbi kisik kisik nandagim unun aego nabi.
Anpuluganbi gak dakon gen guramikgenj.
- ¹³ Anjek yokwi pakpak amin anpakgo yoyinj dekho tobilek gagon opni.
- ¹⁴ Pinjkop, Yokwikon Banj Timit Timit Amino, nak yokwi anjapbo amin kinda kimakgit.
Mani diwarino yipmanj nabi.
Yanj anjaki anpakgo kilegi do nandanjek kisik kisik kap yokenj.
- ¹⁵ Amin Tagi, gen dulumno antagap abi mango anjisikenj.
- ¹⁶ Gak bit kilapyo parek gabenj unun do dima galak tosol.
Ae bit kilapyo gak do mukwa sok do dapmanj soko sonj pasilni kanj, gak ununyo kisi do dima galak tosol.
- ¹⁷ Pinjkop, nak naga do nandako pinjbi asak unun da paret si galak tosol asak.
Amin iyi do nandaba pinjakwa but tobil anj unun manji dima yomisal.
- ¹⁸ Saion kokup pap amin do galak tanjek panpulugoki.
Jerusalem kokup pap dakon dam madep aego abi atjak.
- ¹⁹ Yanj anjek unun bisapmon gak paret tagisi unun do galak tokdisal.

Ae sonja wagil pasildan ununyo kisi do galak tokdisal.
Nin bulmakau wili gak da altakon sonj gamnenj.

52

Amin kinda anpak yokwi do kisik kisik asak, unun amin nandanj kokwini tagi dima
Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yanj yonj. Dewit da kap on Idom miktimon amin kinda mani Doek unun da kinj Sol, "Dewit Aimelek da yutnon kik" yanj iyigit bisapmon mandagit.

¹ Amin tebai, gak nido Pinjkop dakon minjat aminyo do anpak yokwi anj yomgul unun do pibit tidok asal?

Bisapmi bisapmi Pinjkop da nandanj yawot anj yomisak.

² Gak top amin, gengo siba geni tepmisi yombem geni tepmisi da amin diwari obisi mandanj yomisak.

Gildari gildari amin diwari panjupbal ak do nandak nandak asal.

³ Gak anpak kilegi do dima galak tosol. Anpak yokwi dogin galak tosol.

Gak gen bami yogok do dima galak tosol.

Top yogok dogin galak tosol.

⁴ Gak top amin.

Amin diwari panjupbal ak dakon gen dogin galak tosol.

⁵ Mani nandaki. Pinjkop da gak wagilsi anjupbal akdisak.

Gak tebaisi abidanjek yutgokon nanj maban abigikdisal.

Anjek obisi gikban pasilaki miktimon sanjek dima egipbi.

⁶ Amin kilegi da unun yo noman tanj gaba pindagek si pasoldanj.

Gak do jikgo yanjanj gaminjek yanj yoddanj,

⁷ "Kabit. Unun amin Pinjkop da anpuluganjek anteban asak do dima nandagit.

Unun monenj yo morapni do nandanj gadagit, anjek anpak yokwi da anpuluganjakwa tagisi egipbenj yanj nandagit."

⁸ Mani nak dima.

Nak olip kindap da yanj Pinjkop dakon yut kidipminjon tagisi kwosot.

Nak Pinjkop but dasi galak tanj namisak unun do toktogisi nandanj dagokenj.

⁹ Pinjkop, gak da nak anpulugagil, do bisapmi bisapmi ya yanj gayikenj.

Anjek minjat aminyogo da dabilon mango awigek

"Pinjkop da nak do yo tagisi anj namisak" yanj yokdisat.

53

Amin dakon gulusun anpakni gat ae anpak yokwini gat dakon gen

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Malat" ron da yoni.

¹ Nandan kokwini tagi dima amin da "Pinjkop kinda dima egisak" yan yon. Unjun amin anpak kosirikon dima an. Unjun anpak amin da dimasi agagi ban an.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

² Pinjkop Kwen Kokup egek sinjanban minjat aminyokon pisak.

Anjek nandan kokwini tagisi ae Pinjkop dakon mibili nandak do pi an amin di ekwan bo dima yan do wisisak.

³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit. Kisi morap aripgin, unjun amin wagil yokwisi.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.

⁴ Pinjkop da yan yosok, "Yokwi an amin nandak nandak tagi di dima timikgan.

Amin da bret nanba mudon, unjun da tilak amin yokwi da minjat amino nan mudon.

Ae nak da panpulugoken do bisit dima an."

⁵ Mani madepsi pasoldan. Kalip yan dima pasalgwit. Nido, Pinjkop da uwal morapji unjun wagisi dapmanek kidatni maban dukwan dukwan kikdan.

Ji da uwalji panmayak akdan, nido Pinjkop da manji kili yomgut.

⁶ Nak Pinjkop da amin kinda Saion nan yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandisat.

Pinjkop da minjat amini panpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon Israel amin kisik kisik akdan.

Asi, but galaksi nandakdan.

54

Amin kinda da Pinjkop anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Sip kokup dakon amin da kin "Dewit nin da binapmon pasilak da egisak" yan Sol iyiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Pinjkop mango wukwisi, do amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi. Tapmimo madepsi do anpuluganbi tagisi egipben.

² Pinjkop, nak dakon bisit nandaki.

Mirakgo yopmanek geno nandaki.

³ Nak dima nandan yomisat amin da abin nitdan.

Ematni yokwisi amin da nikba kimokgen do aban.

Unjun amin da Pinjkop do yo isali yan nandan.

⁴ Mani Pinjkop unjun panpulugokno.

Amin Tagi da tapmim naminakwan sigin egisat.

⁵ Yo yokwi anjnama unjun iyikon noman toni.

Bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do uwalno dapbi pasil mudoni.

⁶ Yawe, naga dakon galaktok yolek paret gaben.

Mango unjun tagisi, do mango anjksikej.

⁷ Anpuluganaki jigi morapno da dima abin nepgwit.

Dabil da pindagapbo gak da uwalno pabin yopgul.

55

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Kap on gita tidanek yogogi.

¹ Pinjkop, nak dakon bisit nandaki.

Anpulugoki do yan tidoko dima nandabi da tilak dima egipbi.

² Bisitno pakyansi tagisi nandanek gen kobogi nayiki.

Jigi unjun da nak anjupal akdisak.

³ Uwal da nak anjupal ak do gen tebai yipman.

Amin yokwi unjun da nak abin nepmanjan, do butnokon da yokwisi nandisat.

Unjun da jigi morapmi naminek butjap madepsi nandanek uwal madepsi an nama.

⁴ Nak madepsi pasoldot, anjek kimot do nandisat.

Anjek unjun da aban butno madepsi jik toso.

⁵ Asi, nak madepsi pasoldot, anjek giptimno madepsi nimnimikdak.

Pasol pasol da obisi abin nepmandak.

⁶ Do yan yosot, "Bupmisi, nak kinarim da yan pitno ton ak do nandisat.

Anjek piriropan kin yik yawot tamo kinda wusij kan unjudon yikgen.

⁷ Nak piriropan dubagisi kindakon kin miktin amin dima ekwanjan egipben.

⁸ Tepmisi kinjek yongamno kinda analon anjek mirim ae sikakyo madepsi da dubagikan tagi egipben."

- ⁹ Nak pindakgo kokup papgwan pidok anjek emat an, do Amin Tagi, gak da geni panjintok abi.
- ¹⁰ Unun gildari ae kalbi kokup pap dakon tip dam da kwenon akwan.
Kokup pap dakon miñat aminyo gulusun morapmi gat ae yokwi morapmi an.
- ¹¹ Kokup pap dukwan dukwan amin da amin diwari gat ae yo morap gat panjupbal an.
Kosit ileñon notni pabin yopmanjek yoni gwayek do panjekwalgan.
- ¹² Uwal kinda da nabipjak kan, unun jigi tagi paken.
Uwal da nit do asak kan tagi pasilgen.
- ¹³ Mani dima. Gak kalonjin.
Gak notnosi, egip egipnit kalonji.
Anpak yokwi unun gak da gaga asal.
- ¹⁴ Nit kalip but kalonjon da Pinkop da yutnon amin diwari gat kisi kigiman.
- ¹⁵ Anpak yokwi da butnikon tugawit, do uwalno but pisoni mini tepmisi kimotni do nandisat.
Kalugi sigin egek kimakbi kokupmon kinisi.
- ¹⁶ Mani Pinkop da anpulgusak do bisit asat, do iyi nak yokwikon nan abidosak.
- ¹⁷ Jigi da nak anjupbal an, do wisa dagokdo, ae gildat binap, ae kalbi kisi kunam tak ibo bisitno nandisak.
- ¹⁸ Amin morapmi da nikan, mani giptimno dima yokwi tan,
nido Pinkop da jigikon nan pulugan nepmanjek kilano anjakwan tagisi egisat.
- ¹⁹ Pinkop toktok teban kila amin madep egisak.
Uwalno Pinkop do dima pasal iman, ae anpakni kulabik ak do dima nandan, do Pinkop bisitno nandanek uwal emaron pabin yopdisak.
- ²⁰ Nak dakon notno iyi dakon notni gat emat an.
Anjek kalip notni gat sanbek sanbek awit unun tuwildak.
- ²¹ Gen kaga da gen galagi yosok, mani butnikon da emat ak do nandak nandak asak.
Geni da aban but yawot ekwaman, mani geni unun geni tepmisi, emat agak siba yombem da nin mandan nimisak.
- ²² Jigi morap imekdal, unun Yawe da kisiron yopbisi.
Anaki unun da imegek kilago anjek gak anteban asak.
Amin kilegi yipban aripmi dimasi mosak.

- ²³ Mani Pinkop, gak da amin dapba kimokgon amin gat, ae top yon amin gat wiririkbi kimakbi kokupgwan pipeg pasil mudokdan.
Kimot bisapni tanjakwa yawi kalik da tepmi kimotdan.
Mani egip egipno gagon tosok yanji nandan gaben.

56

Pinkop nandan gadan imisak amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yan yon. Uwalni Pilistia amin da Gat kokupmon Dewit tebaisi abidawit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban “Kinarim kinda dubagikan kindapmon yikkak” unun tegon da yoni.

- ¹ Pinkop, nak do nandan yawok nabi.
Amin da nak nit do anjek nolgan.
Gildat kinda kalon uwalno da nit do aban.
- ² Wisa dagokdo da wigi pilindosi uwal da nit do pi an.
Amin morapmi da iyi do nandaba wigakwa abin nep do an.
- ³ Pinkop, yo kinda do pasoldot bisapmon, egip egipno gagon tosok yanji nandisat.
- ⁴ Egip egipno Pinkopmon tosok yanji nandanek geni bamisi do nandak nandak anjek mani awigisat.
Nak Pinkop nandan gadan iminjek yo kinda do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- ⁵ Yo morap akdisat unun uwal da panjupbal ak do pi an.
Toktogisi nak anjupbal ak do kosit wusik an.
- ⁶ Unun kisi muwugek si pasilek ekwan.
Nak da kosit agisat unudon yubinjek nikba kimokgen do pi an.
- ⁷ Pinkop, gak da anpak yokwi an unun do yo yokwisi an yobi.
Gak butjap nandan yominjek emaron teban tanjek pabin yopbi.
- ⁸ Jigi pasat unun gak da nandisat.
Anjek nak unun do jigisi nandanek kunam tagegisat.
Kunam pakbino nian da mon unun gak da manjinjek papiagokon kili mandal.
- ⁹ Nak yanji nandisat, Pinkop unun panpulgukno,
do bisit an iben bisapmon unun da uwalno yolban kin mudokdan.
- ¹⁰ Nak Pinkop dakon gen awigisat.
Asisi, Yawe dakon gen awigisat.

- 11 Egip egipno Pinjopmon tosok yanji nandisat,
do yo kinda do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 12 Pinjop, nak kalip yo ak do yanj teban tok agim unjun akdisat.
Nak ya yanj gayinjek paret aben,
- 13 nido gak da kimoron nanj puluganjaki dima kimakgim.
Anj puluganjaki sagalek dima nikgwit.
Do Pinjop da dabilon toktogisi tenjeninikon agipben.

57

Amin kinda Pinjop da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Mik-tam" yanj yonj. Dewit Sol do pasalek kinj tip kinamgwan pasil egipgut bisapmon kap on mandagit. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima panjasik ani" unjun tegon da yoni.

- 1 Pinjop, bupmi nandanj nabi.
Nak gagon abisat, kilano aki do nandisat.
Pup pudik da menj da pit kagagwan pasilek ekwan, unjun da tilak anj kutnanjaki tagisi egisat.
Nak yanj gin egapbo wigi anjupbal ani dakon yo da pasilni.
- 2 Nak Pinjop Wukwisi do yanj tidosot.
Unjun da anj puluganjan galaktokni tagi yolgen.
- 3 Unjun Kwen Kokup egek nak yokwikon nanj abidanek nak anjupbal ak do anj amin unjun pabinj yopdisak.
Pinjop toktogisi but dasi galak tanj naminek dimasi nepmanj dekdak.
- 4 Amin da nak anj wasanjan.
Unjun laion amin noknok yombem.
Geni unjun tepmisi, gwawia ae gobinj yombem.
Melni unjun emat agak siba yombem geni tepmisi.
- 5 Pinjop, minjat aminyo da gak dakon man kundu yapmanek kwensi awiginini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenjosak.
Yanj anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.
- 6 Uwal da nak abidok do pat yipmanj, do jigi madepsi da nak obisi abinj nepmanjak.
Nak da mokenj do kosiron gapma wayik yipmanj.
Mani dima magim.
Iyi unjun gapmagwan mawit.

- 7 Pinjop, butnokon da gak do tebaisi nandanj gadasat.
Do gak dakon man awigik do kap yokdisat.
- 8 Dipmin yipmanjek pidokenji.
Gita ae kuleleyo tidokenji.
Wisa dima daganjakwan nak da kalip pidanek kap yokenj.
- 9 Amin Tagi, Amin Njwaknjwari Kabi da binapmon ya yanj gayikenj.
Minjat amin morap kisikon agek mango awigikenj.
- 10 Nin do but dasi madepsi galak tanj nimisal.
Unjun dakon tilak yipnenj kanj, wigi kundu da arip akdisak.
Toktogisi gengo tagisi unjun yol kimagek ninon yo tagi asal unjun aripmi tagi manjinjek kanj, tilakni unjun wigi gikwem kagagwan da arip.
- 11 Pinjop, minjat aminyo da gak dakon man madepsi awiginini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenjosak.
Yanj anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

58

Amin kinda da Pinjop da amin yokwi tepmi pi yomjak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Mik-tam" yanj yonj. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima panjasik ani" unjun tegon da yoni.

- 1 Kila amin, ji gen pikon gen kilegi yonj, ma?
Amin morap kisi dakon gen kokwin tagisi anj bo?
- 2 Dimasi. Nandak nandakji yokwi ak dogin nandanj.
Ji gen kokwin kilegisi dima anjek dukwan dukwan minjat aminyo madepsi panjupbal anj.
- 3 Amin yokwi unjuden kaluk altonjon da wasanek kosit tagisi yipmanj degek anjak yokwi gin anj, ae top banjin yanjekwanj.
- 4 Geni unjun tunjon amin dakon pakbi emari tonj yombem.
Mirakni injtagit, do
- 5 tunjon amin unjun pidanjan kap asak do kasisinj pison bisapmon, ami dakon kasisinjni dakon tekni dima nandisak.
Ami kasisinj dakon mibili pakyanj nandanjanek pisosok, mani tunjon amin tekni dima nandisak.
- 6 Pinjop, kila amin yokwi unjun panjupbal akisi.
Unjun laion emat yokwisi anj yombem, do geni biripmik mudoki.

- 7 Pakbi da pak kinjek miktimgwan pasilgan
 unudenj si pasilni.
 Amin da jon bamanja kibidonj unudenj
 gak da si bamanjaki yokwi toni.
- 8 Unun galjisip da kimagek miktimon
 miktonj, unudenj tasik toni.
 Ae monji menj da butgwan kimagek
 gildat dima konj, unudenj tagi kimotni.
- 9 Amin kinda da kindap moningok kinda
 pasisak, unun da tilak, Pinjkop da
 tepmisi panjupbal akdisak.
 Unun kalugi egakwa Pinjkop da butjapsi
 nandanj yominjek sibat sibat yanj ma-
 ban kikdanj.
- 10 Pinjkop da amin yokwi yo yokwisi anj yom-
 jak bisapmon, amin kilegi kisik kisik
 akdanj.
 Amin kilegi da amin yokwi dakon yawi
 ban kandapni sugokdanj.
- 11 Anjakwa amin diwari da yanj yokdanj,
 "Asisi, Pinjkop da amin kilegi do kobogi
 do tomni tagisi yomisak.
 Asisi, Pinjkop da gen pikon amin morap
 dakon anjak kokwin asak."

59

*Amin kinda uwal da dima anjupbal ani do
 bisit agit*

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Mik-
 tam" yanj yonj. Sol da Dewit abidanek anjakba
 kimotjak do amin yabekba yutnikon kiwit
 bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap
 yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo
 yoyinban "Dima panjasik ani" unun tegon da
 yoni.

- 1 Pinjkopno, uwalno da kisiron ban nak
 abidoki.
 Kilano anjaki dima anjupbal ani.
- 2 Amin yokwi da kisiron nanj gwayeki, anjek
 amin nikba kimotdisat da kisiron ban
 nak abidoki.
- 3 Pindakgi. Nikba kimokgenj do yubin ek-
 waj.
 Yawe, yokwi kinda dima agim, mani
 amin yokwi emat agak amin unun nit
 do muwukganj.
- 4 Yawe, suaj kinda dima agim, mani tepmisi
 nak gat emat wam do tagap tanj.
 Jigino do kanjek abinj anjupluga!
- 5 Pinjkop Yawe, Tapmim Ami, tepmisi abinjek
 nak anjuplugoki.
 Gak Israel amin dakon Pinjkop, tepmisi
 abinj amin kabi morap egi ananj kwanj
 tepmi pi yobi.
 Unun jamba but aminsi, do bupmi dima
 nandanj yobi.
- 6 Pilin kaga abinjek kokup pap da kosiron
 agek pinjan da yanj nimi yonj.
- 7 Nandaki, gen kaganikon da gen yokwisi da
 monj.

Unun emat agak siba geni tepmisi
 yombem.
 Mani yanj yonj, "Namin da nandanj nim-
 jak?"

- 8 Mani Yawe, gak da jikgo yokwisi yanjan
 yomisal.
 Gak da unun minjat amin morap kabi kisi
 do yanjul anj yomisal.
- 9 Gak dagin nak anjeban anjek kilano asal.
 Pinjkop, gak dam tebano aripmi dima
 tuwili egisal.
- 10 Pinjkopno da but dasi galak tanj namisak,
 ae unun da abinj anjuplugokdisak.
 Pinjkop da nak yum nandanjek nepban
 pindagapbo uwalno pabinj yopdisak.
- 11 Amin Tagi, dima dapbi kimotni.
 Minjat aminno da tapmingo madep do di
 injanbam.
 Gak pasiknin tebaisi, gaga da
 tapmimon uwal yolbi kinjakwa
 panjupbal aki.
- 12 Toktogisi yokwi ak dogin yonj.
 Iyi do nandaba wikwanj do yum
 pindagaki iyi da paron yokwalni.
 Jobit timitdo dakon gen ae top gen gat
 kisi yonj.
- 13 Do gak da butjap nandanj yominjek dapbi
 kimotni kanj tagisi.
 Amin yokwi unun dapbi pasilni.
 Yanj anjaki minjat aminyo da gak do
 Pinjkop, ae Israel amin dakon kila
 amin madep, ae dukwan dukwan kisi
 dakon kila amin madep egisal yanj
 nandanj gamni.
- 14 Pilin kaga abinjek kokup pap da kosiron
 agek pinjan da yanj nimi yonj.
- 15 Jap wusinj pindak nok do kinj ap anj.
 Ae buri dima tugoni kanj, nimi yonj.
- 16 Mani, nak tapmim madepgo do kap
 yokenj.
 Wisa dagokdo but dasi galak tanj
 namisal, unun do nandanjek kap
 yokenj.
 Nido, kalip jiggi mibili mibili noman tanj
 namgwit bisapmon tagisi anjuknagil,
 anjek dam tebano aripmi dima tuwili
 egipgul.
- 17 Pinjkop, gak kalongin teban tokno.
 Gak dakon man awigik do kap yokdisat.
 Pinjkop, toktogisi but dasi galak tanj
 namisal, ae dam tebano aripmi dima
 tuwili egisal.

60

*Amin kinda Pinjkop da yokwikon nanj
 abidosak do bisit agit*

Dewit dakon kap kinda. On kap do
 "Miktam" yanj yonj. On kap da niyindet kinda
 asak. Dewit da Siria amin Mesopotemia
 miktimon nani gat emat wangwit

bisapmon miktim Soba gat Joap gat dakon amin da tobil abinek Idom amin 12 tausen miktim kinda mani Galegi Tapmi Morapmi unjudon dapgwit. Ujun bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Sanjek sanjek dakon jarej tagisi” unjun tegon da yoni.

- ¹ Pinjkop, gak da manji nimgul.
Ninon yanj abi emaron magiman.
Nin do butjap nandagil, mani abisok aego tobil abinek nin panpulugoki.
- ² Gak da abi miktimnin wudip agit.
Miktim pudanji gapma madep kinda noman tagit.
Abisok miktimnin obisi tasik toso.
Aego anmilip abi.
- ³ Minjat amin kabigo nin do jigi morapmi nimgul.
Ujun wain ban yanj nibi nan mudanej but upbal obisi agiman.
- ⁴ Mani gak da tilak kinda anenakgil.
Do amin gak do pasolgon unjun tilagon kinj altanej tagisi egakwa uwal da aripmi dima dapni.
- ⁵ Gak da nin but dasi galak tanj nimisal, do bisitnin nandanj nibi.
Anej tapmim madepgokon da nin yokwikon banj timigaki nin tagisi egipne.
- ⁶ Pinjkop iyi da yutnon egek yanj yagit, “Nak emaron kili teban tat.
Do nak kisik kisik anej Sekem dakon miktim gat ae Sukot dakon galegi oba unjun gat minjat amino do kokwinik yomdisat.
- ⁷ Giliat miktim gat Manase miktim gat unjun nak dakon.
Epraim miktim unjun busunj kutnokno.
Ae Juda miktim unjun kila amin madep dakon kindap kirinjo.
- ⁸ Mani Moap miktim unjun nak dakon pakbi sogok idap.
Ae Idom miktim unjun nak dakon kandap gwil yopyop tamo.
Anej nak emaron Plistia amin pabinj yopmanek kisik kisik anej yanj tidokdisat.”
- ⁹ Pinjkop, namn da nak ananj kokup pap dam teban tonjon anjisak?
Ae namn da nak Idom miktimon emat ak do anjisak?
- ¹⁰ Pinjkop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisal, ma?
- ¹¹ Amin dakon panpulugok unjun yo isali gin, do nin panpuluganaki uwal gat emat tagi wamne.
- ¹² Pinjkop da nin panpuluganajakwan emaron teban tonej.

Iyi uwalnin pabinj yopdisak.

61

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. Gita tidanej yogogi.

- ¹ Pinjkop, mirakgo yopmanek anpulugoki do yanj tidosot unjun nandaki.
Bisitno nandaki.
- ² Nak miktim dubagisikon da gak do yanj tidosot.
Butnokon da panpulugogi mini egisat yanj nandanej yanj tidosot.
Anji nepbi tip madep da yongamon pasili egipbenj,
- ³ nido tagisi anjknosol.
Nagal tebano agaki uwalno da aripmi dima abin nepni.
- ⁴ Nak bisap mudok mudogi mini gak da yutnon egipbenj do nandisat.
Pup pudik menj da pitgwan tagisi ekwanj, unjun da tilak gak da kapmatjok egapbo anjknokni do nandisat.
- ⁵ Pinjkop, nak yanj teban tok agim unjun gak da nandagil.
Yo tagisi gak do pasolgon amin kabi do yomisal unjun nak do kili namgul.
- ⁶ Kila amin madep anteban abi bilak morapmisi egipjak.
Anteban abi babikni morapmi altan altan ani unjun pindatjak.
- ⁷ Pinjkop, anteban anaki bisap dagok dagogi mini gak da dabilon kila amin madep egipjak.
Toktogisi but dasi galak tanj iminek kilani anej anjknokni dosi nandisat.
- ⁸ Yanj anaki gildari gildari yo ak do yanj teban tok agim unjun aben.
Anej gildari gildari kap yanek mango anjisikenj.

62

Pinjkop kalonj dagin kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Jedutun” unjun tegon da yoni.

- ¹ Nak tayanjok egek Pinjkop dogin jomjom asat.
Unjun da nak yokwikon nanj abinjakwan egisat.
- ² Ujun kalonj gin tip madepno ae yokwikon banj timit timit amino.
Unjun kalonjin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abin nepni.
- ³ Bisap nianj da nak nikba kimokgej do emat akdanj?

- Ji nak dam garanji yombem kinda da yan汪aglisi tuwil kiken do nandan.
- ⁴ Nak man madepno ton, mani ji nak dakon man madepno anupbal ak do nandak nandak panjosit an.
- Ji top gen dogin galak ton.
- Ji Pinjkop da nak do yo tagisi an namjak do gen tagisi yon,
- mani butjikon da “Pinjkop da anupbal asak kan tagisi” yan nandan.
- ⁵ Nak tayanwok egek Pinjkop do jomjom asat.
- Anek unun kalon dagin anpulugosak do nandan teban tanek jomjom asat.
- ⁶ Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino.
- Unun kalon gin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abih nepni.
- ⁷ Pinjkop kalon dagin yokwikon ban abidanek man madep namisak.
- Unun da tip madepno agakwan tebaisi akdat.
- Unun dagin dam madepno agakwan tagisi anjuknosok.
- ⁸ Minat amin kabi bisapmi bisapmi egip egipji Pinjkopmon tosokeyansi nandani.
- Nin Pinjkopmon kinapno tagisi panjuknosok, do butjikon yo morap ton unun Pinjkop do imih mudoni.
- ⁹ Amin isali unun mirim paman yombem bami mini.
- Ae amin mani ton unun jigi bisapmon nin aripmi dima panpulugogi.
- Unuden amin kokwin anej kan, bami mini tagapmisi pindatdaman.
- Unun mirim paman yombem bami mini.
- ¹⁰ Ji amin dakon yo timit do tebai dima yoyini.
- Ji amin panjawalek kabokon da yo timit timit unun anpak tagi yan dima nandani.
- Moner ae yo kabiyosi iren tanba unun do butjikon da unun yo madep yan dima nandani.
- ¹¹ Bisap morapmi Pinjkop da yan yanban nandagin, “Nak naga Pinjkop, tapminno madepsi.
- ¹² Nak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisat.”
- Amin Tagi, anpak aman unun da aripmon gak da amin kalon kalon do kobogi nimih nimih asal.

63

Amin kinda da Pinjkop gat egip do nandanek bisit agit

Dewit Juda miktimon miktimon amin da aripmi dima egipmi unudon egek kap on mandagit.

- ¹ Pinjkop, gak Pinjkopno.
- Nak pi madepsi anek gak wisisat.
- Nak miktimon kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egek tapminno minisi anakwa amin da pakbi do an unuden wupno da gak do tepmisi nandisak.
- Anek giptimno da gak gat egipdosi nandisak.
- ² Telagi yutnon gandagin.
- Tapmingo madep gat ae tilimgo gat pindakgim.
- ³ Miktimon egip egip unun tagisi, mani unun yapmanek gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun da wukwisi asak.
- Do nak mango yan anjksisat.
- ⁴ Nak si egipben bisapmon mango yan anjksin wigiken.
- Kisitno si parjenagak gak do bisit an an aben.
- ⁵ Amin da jap galagisi nelagi ton nanek aripmi an unuden wupno galagisi nandisak.
- Do nak kisik kisik kap yanek mango yan anjksisat.
- ⁶ Nak dipmin potpot tamokon si pokdot bisapmon gaktosi nandan egisat.
- Kalbi nandak nandak gak dogin asat.
- ⁷ Gak panpulugokno egisal, do nak gak da pit kagagwan tagisi egek gak do kisik kisik kap yosot.
- ⁸ Wupno gak da kapmatjok gol awildak.
- Anakwan kisitgo aminsi tet da nak tebaisi abidosok.
- ⁹ Amin nikba kimokgen do nandan amin, unun tasik tokdan.
- Unun kimakbi kokupgwan pigikdan.
- ¹⁰ Uwalni da emat agak sibaban dapba kimagakwa jon pinan da giptimni nokdan.
- ¹¹ Mani kila amin madep nak naga Pinjkop do kisik kisik akdisat.
- Ae Pinjkop yol do unun da manon da yan teban tok awit amin, unun kisik kisik tagi ani.
- Mani unun da top amin dakon gen kagani sopdisak.

64

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Pinjkop, nak jigino madepsi, do bisitno nandaki.

Nak uwal do pasoldot, do anpuluganbi nak aripmi dima nitni.

- ² Amin yokwi nak anupbal ak do pasulikon da gen yan panjosit an.

- Ajék nak nit do muwukgan, do kilano
anjaki yo yokwi dima anj namni.
- ³ Geni unjun geni tepmisi.
Emat agak siba da yan mandan naman.
Amin da amin do tilak ajék obip
panjilikgan, unjun da tilak geni emari
ton ban nak panjilik naman.
- ⁴ Unjun pasil egek amin kilegi do obip ya-
manjan.
Unjun dima pasolgon, do tepmisi ya-
manjan.
- ⁵ Iyi panjeban ak do anpak yokwi unjun anj.
Amin diwari yokwalni do pat yop-
manjek gen yan yon,
“Amin kinda da nin aripmi dima nin-
dakdisak.”
- ⁶ Anpak yokwi ak do gen yan panjeban ajék
yan yon,
“Anpak yokwi kinda ak do dakon nan-
dak nandak tagisi aman.
Yo unjun akdaman unjun amin kinda da
aripmi dima kan nandanjo asak.”
Amin dakon but nandak nandakyo
aripmi dima nandaner,
Unjun pasilisi.
- ⁷ Mani Pinjop da iyi dakon gobin ban yaman
yomdisak.
Anjakwan unjudon gin wuda madepsi no-
man tokdan.
- ⁸ Amin diwari panjupbal ak do yawit, do
Pinjop da panjupbal akdisak.
Amin morap unjun pindatni amin da
jikgo yokwisi yanjan yominek winda
kwakwal an yomdan.
- ⁹ Minjat amin morap kisi Pinjop do pasoldan.
Ajék Pinjop da yo unjun asak unjun do
yokdan, ae unjun do nandan egipdan.
- ¹⁰ Amin kilegi morap Yawe do kisik kisik
akdan.
Ajék panjutnosak do iyikon kinjek tagisi
egipdan.
Amin kilegi morap Yawe dakon man
awigikdan.

65

- Kisik kisik ajék Pinjop ya yan iyiwit*
Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop
gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila
amin do mandabi.
- ¹ Pinjop, nin Saion kokup papmon kinjek gak
anjakisinesi.
Yan anapano yo morap ak do yagiman
unjun kinda dima sunj tosak.
- ² Gak da bisitnin nandan nimisal.
Amin morap kisisi gagon opdan.
- ³ Diwarinin da witjiba wagil yokwisi
egipguman, mani gak da diwarinin
wiririk ningul.
- ⁴ Amin gak da yutnon opni do manjisa unjun
kisik kisik ekwan.

- Gak da Telagi Yut Madepmon yo tagisi
ton unjun ban tugok tugogisi panjek
ekwaman.
- ⁵ Pinjop gak dasi nin yokwikon ban timik
timik anjaki tagisi ekwaman.
Gak bisitnin nandanek pi tapmimi ton
ajék nin panpulugosol.
Amin miktim diwarisikon ae tap
diwarisikon ekwan unjun kisi gak da
panpulugoki do jomjom anj.
- ⁶ Gaka da tapmimon kabap morap wasan
yopgul da tamonikon ton.
Gak tapmingo madepsi.
- ⁷ Gak da tap madep paptan tamaligakwan
anyawot anjaki wayinji mini tosak.
Ae minjat amin kabi egi anjan kwan gen
pap yanjek pidok pidok an unjun gak da
panyawot asal.
- ⁸ Wasok madep madep anjaki amin unjun do
pasolgon.
Gildat wisak tetgin ae pigisak tetgin wa-
sok tapmimi ton asal unjun do nan-
dandek kisik kisik kap yan gaman.
- ⁹ Gak da miktim kilani ak do sikak yipbi
mosok.
Yan anjaki miktim tagisi anjakwan jap
bami tagisi ton.
Pinjop gak da pakbi morapmi yopgul da
dima dugon.
Yanjo, jap bami madepsi irenjan tanakwa
amin da aripnikon pan non.
Gak da yan ak do kili nandagil.
- ¹⁰ Gak da sikak morapmi yopbi manjek
miktim anyawot anjakwan pakbini ton
anjakwa jap gisamigaki bami tagi ton.
- ¹¹ Gak nin do tagisi nandanek jap pakpak
bisapmon jap madepsi panjirenan
nimisal.
Jap tamokon jap morapmisi tujan
wigisak.
- ¹² Miktim amin dima ekwanon jon tim
morap tan anjan kwan unjudon bul-
makau gat ae sipsip gat morapmisi
ekwan.
Ae ilen morapmon jon kalikaligisi
kwanakwa kisik kisik anj.
- ¹³ Jon timon sipsip morapmisi ekwan ae
galegikon wit morapmisi kwanjek ton,
do yo morap kisik kisik ajék kap yon.

66

- Pinjop do kisik kisik ajék ya yan iyik
dakon kap*
Kap on Pinjop gawak imim kap. Kap yon
amin dakon kila amin do mandabi.
- ¹ Miktimon minjat amin morap kisik kisik
ajék yan tidanjek Pinjop anjakisini.
- ² Kap yanjek man madepni yan anjakisini.
Man madepni madepsi yan anjakisini.
- ³ Pinjop yansi iyini, “Yo morap asal unjun
wagil tagisisi.

Tapmimngo unun madepsi, do uwalgo da madepsi pasolgon.

- 4 Miktimon amin morap gak gawak gaman.
Kap yanek mango yan anjisan.”
- 5 Ji abinej Pinjkop da yo agit unun pindatni.
Yo masi masimi amin da binapmon agit unun do pindatni.
- 6 Unun da Tap Gami aban kibidan miktim kibiri yombem anakwan unudon da teri kinda wugiwit.
Ji abinej mani yan anjisinno.
- 7 Unun tapmimni madepsi, ae kila amin madep dagok dagogi mini egi wugisak teban.
Egek amin da yo morap an unun pakyanji pindakdak.
Do kwen wugik dima an imnenj.
- 8 Minjat amin kabi morap ji Pinjkopnin anjisinjakwa amin da wiwikni nandani.
- 9 Unun da kilanin anakwan sigin ekwaman, ae sagalek dima nindapmanjanj.
- 10 Pinjkop, amin da silwa sojba gwaljigi minisi an unun da tilak gak da nin kili panjkewalgil.
- 11 Gak da nin paron banj timikgil.
Yan anek ninon jigi madepsi yipmanj nimgul.
- 12 Gak yum pindagaki uwal da obisi bamanj nimgwit.
Anjak nin kindap ae pakbi madep kagawan agipgumanj.
Mani abisok gak da kokup tagisikon panjabil.
- 13-14 Kalip jigi noman tanj naban paret kindap da si soj mudogi unun gam do gen kagano kon da yanj teban tok kili agim.
Yan agim do on paret gak da yutnon panjobinej kindapmon sokdisat.
- 15 Gak do bit kilapyo madepsi banj altakon sojek gak do paret abenj.
Sipsip wili madepsi banj sojapbo unun dakon kibanj tagisi unun nandabi.
Bulmakau wili ae meme wili kisi gak do paret abenj.
- 16 Minjat amin morap ji Pinjkop do pasalek ekwanj amin ji abinj nak dakon gen nandani.
Pinjkop nak anjapulugok do yo madepsi agit, unun dakon geni dayikdisat.
- 17 Nak mani yanj anjisinjek anjapulugosak do yanj tidagim.
- 18 Butnokon diwarino tawit unun yanjkwok dima agim tam, Amin Tagi bisitno dima nandaban.
- 19 Mani Pinjkop da nak kili nandanj namgut.
Asisi, tekno nandanjek bisitno kili nandagit.
- 20 Nak Pinjkop dakon man anjisisat.

Unun bisitno nandaban isali dima agit.
Anek nak do but dasi sigin galak tanj namisak.

67

Pinjkop anjisisik kap

Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi. Gita tidanjek yogogi.

- 1 Pinjkop nin do nandanj yawok niminej ninon yo tagisi abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi anj nibi dosi nandamanj.
- 2 Yanj anjaki amin kisi da gak dakon anjapakgo nandani.
Ae gak da amin yokwikon banj tagi timikdal dakon tapmim miktim amin kisi morap da nandani.
- 3 Pinjkop, amin da gak anjisinno do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisinno dosi nandisat.
- 4 Gak gen kokwin pi agakgo kilegisi, ae miktimi miktimi minjat amin kabi kosit kilegi yolisal.
Yanj asal do minjat amin kisi dakon but tagisi anakwa kisik kisik kap yoni dosi nandisat.
- 5 Pinjkop, amin da gak anjisinno do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisinno dosi nandisat.
- 6 Miktim da jap morapmi panalon asak, ae Pinjkop, nin dakon Pinjkop da nin gisamitjak.
- 7 Asisi, Pinjkop da nin gisamigakwan amin morap miktimi miktimi ekwanj unun da Pinjkop do pasal imdanj.

68

Israel amin Pinjkop da panjapulugagit do kisik kisik awit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop da tepmisi abinej uwalni yoljak.
Pinjkop do uwal anj amin pasalek kinj mudoni dosi nandisat.
- 2 Mirim da mukwa pisonba kinj pasilganj, yanj gin Pinjkop da uwal yoldisak.
Kindap tedep da kendol pindakban pakbi dagonj, yanj gin amin yokwi Pinjkop da injamon tasik tokdanj.
- 3 Mani amin kilegi kisik kisik akdanj.
Anek Pinjkop da dabilon butni tagisi anjek kisik kisik madepsi akdanj.
- 4 Pinjkop anjisinne.
Man madepni do nandanjek anjisinjek kap yonejsi.
Unun gikwemon yigek kisak.
Mani unun Yawe.
Nin iyi da dabilon kisik kisik anenj.

- ⁵ Piŋkop iyi da telagi kokupmon egek miŋat monjiyo datni kimakgwit unun kilani asak, ae sakwabatyo kisi kilani asak.
- ⁶ Ae miŋat aminyo dage dage aŋek ekwan unun diwatni paŋalon anyoban tagisi yikgan.
Ae dam tebanon ekwan amin puluganban kokupmon tagisi ekwan.
Mani kwen wugik aŋ amin miktim kibiri tim yokwisikon paŋki egipdan.
- ⁷ Piŋkop, kalip gak miŋat aminyogo mibiltan yomiŋek miktim amin da aripmi dima egipmi timon timik pawilgil.
- ⁸ Unun bisapmon Sinai dakon Piŋkop abinjakwan miktim wudip agit.
Asi, Israel dakon Piŋkop abinjakwan sikak madepsi magit.
- ⁹ Piŋkop, gak da sikak madepsi yipbi miktimgokon magit.
Aŋaki miktim yokwi da miktim tagisi ae dagagit.
- ¹⁰ Unun miktimon miŋat amin kabigo da kokup wasawit.
Gak yogo morapmisi unun ban wadak wadak amin paŋpuluganaki tagisi egipgwit.
- ¹¹ Amin Tagi da miŋat amini do gen yomgut, aban miŋat morapmi da kin gen unun yan tenjenawit.
- ¹² Gen unun yan, Uwal dakon kila amin madep gat ae emat amin morapni gat kisi pasal kwan.
Aŋakwa miŋat kokupmon ekwan da amin emaron yo timikgan unun kokwin aŋ.
- ¹³ Miŋat unun sipsip kila aŋ, mani silwa gat gol gat ban giptimi tagisisi paŋtilim aŋek minam dakon tilimi yombem dagan.
- ¹⁴ Piŋkop Tapmim Ami da Salmon Kabapmon kila amin madep yolban kiwit, aŋek unun kabapmon ais yopban mawit.
- ¹⁵ Basan dakon kabap unun madepsi.
Hen monin monin morapmisi.
- ¹⁶ Kabap madep Basan, gak nido Piŋkop da Jerusalem dakon kabap Saion unudon iyi yit do tilak agit unun do nandabi yokwi tok asal?
Yawe iyi toktogi unun kabapmon egipdisak.
- ¹⁷ Amin Tagi emat amini gat os da emat amin ilik pawilgan tamo tausen morapmi kon da apgut.
Sinai Kabap yipmanek pigit da iyi da telagi yutnon egisak.
- ¹⁸ Piŋkop kabap dubagisikon wigek uwalni morapmi emaron teban taneŋ iyi timikgit unun amin timikban kisi wigiwit.
- Unun kwen wigik amin unun dakon yoni ban but galak do timikgit.
Piŋkop Yawe iyi unun kabapmon egipdisak.
- ¹⁹ Amin Tagi dakon man awigino.
Gildari gildari nin dakon jigi imekdak.
Piŋkop kalon dagan nin yokwikon ban timikdak.
- ²⁰ Piŋkopnin da nin paŋpuluganjakwan tagisi ekwaman.
Amin Tagi Yawenin da nin paŋpuluganjakwan dima kimokgoman.
- ²¹ Mani Piŋkop da uwalni dakon busuŋni paŋsulitdisak.
Unun aŋpak yokwi toktogisi aŋ amin paŋtasik akdisak.
- ²² Amin Tagi da yan yosok,
“Nak da uwalji Basan ekwan unun aeno timik paŋapdisat.
Tap idap da kadagikonsi ban timik pawiken.
- ²³ Ji uwalji dakon yawi ban kandapji sugodan.
Aŋakwa piŋanji da galak toknikon nokdan.”
- ²⁴ Piŋkopno, ae Kila Amin Madepno, miŋat amin morap da gandaba gak emaron teban tal da kisik kisik aŋek abisal.
Kisi morap da gandanakwa telagi yutgogwan wigisal.
- ²⁵ Kap yogok amin mibiltok kwan, aŋakwa duban tidok amin buŋon oban.
Aŋakwa miŋatjok tambaran tidon unun binapmon kwan.
- ²⁶ Unun kap yan yon,
“Nin Piŋkop dakon miŋat aminyo, nin muwugek Piŋkop dakon man awigino.
Israel amin, nin Yawe dakon man awigino.”
- ²⁷ Benjamin dakon miŋat aminyo kalonjok da mibiltok kwan.
Ae Juda amin dakon kila amin gat ae miŋat aminyo gat Benjamin dakon amin kabi ban yolgan.
Aŋakwa Sebulan gat Naptali gat dakon kila amin buŋon yolgan.
- ²⁸ Piŋkop, gak tapmingo kalip noligil, unun nan abisok nomansi noliki.
- ²⁹ Kila amin madep da yutgo Jerusalem tosok unudon abinnek gak do but galak do yo paŋaban.
- ³⁰ Piŋkop, Isip unun jon kilap yokwi yombem, unun tebaisi iyiki.
Gak da uwalnin morap kwen wigik aŋ unun tebaisi yoyiki.
Tebai yoyinaki wigi njakben aŋek silwa gamni dakon bisapmon wugisak.
Emat ak do nandan amin yolbi dukwan dukwan kini.

- 31 Isip amin da but galak dakon yo timigeek Jerusalem opdan.
Anjakwa Itopia amin da Pinjkop do kisitni panenagek gawat gawat akdan.
- 32 Amin Nwakjwari Kabi, ji Pinjkop do kap yanek Amin Tagi dakon man awigik do kap yoni.
- 33 Unjun kundu wasok wasogikon da kili tagit da tosoq unjodon agisak.
Nandani. Pinjkop madepsi yan tidosok.
- 34 Minjat aminyo morap, ji Pinjkop dakon tapmim madepni do yan tenjtenjoni.
Unjun Israel amin dakon kila amin madepni.
Kundukon tapmim madepni nomansi komanj.
- 35 Pinjkop iyi da telagi yutnon tapmimi tonji yikdak, do pasal iminj kimotnrej.
Israel amin dakon Pinjkop minjat amini do tapmim madepni yomisak.
Pinjkop anjkisino!

69

Dewit Pinjkop da anjapulugosak do bisit agit
Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Jarej tagisi" unjun tegon da yoni.

- ¹ Pinjkop, nak anjapuluga!
Pakbi winanjek teknokon kili wik.
- ² Nak nejak kagagwan manj pigigim da egisat.
Miktim tebai nikon bamanjek tebai akgen?
Pakbi ilarigwan agapbo pakbi da igek wagil witjinban tokdisat.
- ³ Pinjkop gak da anjapulugoki do toktogisi yanj tidanj egek tapmimno minisi asak.
Bisap dubagi gak do jomjom anjek egit, do tekno bap tanjakwan dabilno tep namanj.
- ⁴ Isal dogin nandaba yokwi tok anj namanj amin morapmi ekwanj.
Busunj danjgwano dakon tilak yapmandak.
Uwalno mibili mini nak antasik ak do anj.
Nak kabo dima nanj yominjapbo top yanj namanj, do naga dakon yo kabino diwari yomisat.
- ⁵ Pinjkop, nak nandanj kokwini tagi dima amin kinda gak da nandanj namisal.
Diwarino aripmi dima panjisibikenj.
- ⁶ Amin Tagi Yawe Tapmim Ami, yum nandanjaki yokwi di abo gak da panpulugosak do nandanj gadat anjek jomjom anj amin da mayaktok di pabam.
Israel amin nin dakon Pinjkopnin yum nandanjaki yokwi di abo gak wisinj

- gandak do pi anj amin da mayaktok di pabam.
- ⁷ Nak gak goldat, do amin da manji gen yanj namanj.
Yanj anjakwa mayaktok pasat.
- ⁸ Peno padik padikyo da dima nandanj namanj wup anj.
Gwakno da nak kokup njwakjwarikon amin kinda yombem nandanj namanj.
- ⁹ Nak gak dakon yut do madepsi galak tosoq, do yutgo da tagisi tosoq do pi madepsi asat.
Amin da gak do gen yokwi yanj gamanj unjun yanjba nagon obisak.
- ¹⁰ Nak kunam tagek gak do nandanjek jap kelkel anjek gawak gamisat bisapmon, amin da nak do gen yokwi yanj namanj.
- ¹¹ Nak but yokwi dakon imal pasat bisapmon, amin da manji gen yanj namanj.
- ¹² Muwut muwut tamokon amin da nak do yanjba yokwi tok anj.
Ae pakbi teban nanjek but upbal anj amin da abinj nep do kap yonj.
- ¹³ Mani Yawe, nak gak do bisit asat.
Pinjkop gaga nandisal bisapmon bisitno dakon bami unjodon nabi.
Gak nak do but dasi galak tanj namisal, do asi puluganj nep do yayil unjun do nandanjek bisitno dakon kobogi nabi.
- ¹⁴ Puluganj nepmanjaki nejak kagagwan dima pigi pasilgenj.
Nak do yanjba yokwi tok anj namanj amin da kisiron banj puluganj nepmanjaki pakbi ilarigwan dima pasilgenj.
- ¹⁵ Yum nandanjaki pakbi da igek nak dima witjisak, ae pakbi ilarigwan dima pigi pasilgenj.
Yum nandanjaki bumjot gapma da nak dima galautjak.
- ¹⁶ Yawe, gak bisapmi bisapmi but dasi galak tanj naminek yo tagisi anj namisal.
Yanjdo, bisitno dakon bami nabi.
Bupmigo unjun madepsi, do abinj anjapulugoki.
- ¹⁷ Nak gak dakon oman monjigo.
Pasilikon dima egi nabi.
Nak jigikon egisat, do bisitno tepmisi nandanjek bami nabi.
- ¹⁸ Nak da kapmatjok abinjek yokwikon banj yumanj nanj nepbi.
Uwalno da kisiron nanj puluganj nepbi.
- ¹⁹ Uwalno nak do gen yokwi yonj unjun gak da nandanjaki nayanj.
Mano abinj yipmanjakwa mayaktok pasat unjun nandisal.
- ²⁰ Gen yokwi unjun yanj namanj unjun do but yokwisi nandisal.
Anjek tapmimno minisi asak.

- Amin di da nak dakon but bo anjteban ani yan nandagim, mani dima.
Ae amin di da nak anjteban ak do gen tagi di bo nayini yan nandagim, mani dima.
- 21 Jap do agim bisapmon marasin yokwi banj namgwit.
Tekno kibidanban wain isipmi banjin nokeŋ do namgwit.
- 22 Jap noknok madep ak do muwutni bisapmon unjun kisik kisik bisap da tobilek kilap da yan paron depban yokwalni, ae gapmagwan manjek tasik toni dakon yo yan asak dosi nandisat.
- 23 Dabilni abi pilin tuk ani, anjek yo sanjenek dima pindatni.
Manji panjpal abi tebai dima atni dosi nandisat.
- 24 Butjap sigin nandan yominek yo yokwisi anj yobi.
Anjek butjapgo da aban pasil mudoni.
- 25 Kokup ekwan unjun isal tosak.
Ae imal yutnikon amin kindi dima egipjak dosi nandisat.
- 26 Amin diwari yokwini dakon kobogi yomgul, amin yokwi da yokwi anj yom do pi sigin anj.
Gak da amin diwari dakon giptim panjaganjek giptim tedep yomgul, amin yokwi da jigilak gen yan yominek jigi yomanj.
- 27 Amin yokwi dakon yokwini do dima injanj yobi.
Unjun amin dimasi panjulugoki.
- 28 Gak da egip egip papiakon mani wiririkgi.
Ae amin kilegi dakon man gat kisi mani dima mandaki dosi nandisat.
- 29 Nak jigi tepmiyo madepsi pasat.
Pinjkop, gak da nak yokwikon nanj abidanjek nak anmilip abi.
- 30 Yan anjaki nak kap yanjek Pinjkop dakon man awigikdisat.
Anjek ya yan iyinek man madepni do yan tenjenok abenj.
- 31 Anjapbo Yawe da anjak unjun abenj do but dasi galak tanj kimotjak.
Bulmakau banj paret abenj unjun do madepsi dima galak tosoke.
- 32 Nak Pinjkop anjisikereŋ bisapmon minjat aminyo jigi panj da unjun kanjek kisik kisik akdanj.
Ae minjat aminyo Pinjkop wisin kok do pi anj amin unjun Pinjkop da butni panjteban akdisak.
- 33 Yawe da yo do wadak wadak anj amin dakon bisitni nandanj yomisak.
Minjat amini dam tebanon ekwan unjun do dima injanj yomisak.

- 34 Kundu gat ae miktim, ae tap idap gat ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan ekwan, ji kisi morap Pinjkop dakon man awigini.
- 35 Nido, Pinjkop da Saion kokup pap dakon minjat aminyo uwal da kisiron banj timitdisak.
Anjek Juda minjat aminyo panjuluganban kokup papni ae akdanj.
Yan aban Pinjkop dakon minjat aminyo unjun kokup papmon minjat tagisi egek, unjun miktim wagil abidoni.
- 36 Pinjkop dakon oman amini dakon diwatni da unjun miktim abidokdanj, ae minjat amin Pinjkop but dasi galak tanj iman unjun da unjun miktimon egipdanj.

70

Dewit Pinjkop da anjulugosak do bisit agit
Pinjkop da Dewit dakon jigi kan nandanjo asak do Dewit da kap on mandagit. Kap yan amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nak yokwikon nanj abidoki.
Yawe, tepmisi abinek nak anjuluga.
- 2 Amin diwari da nak nikba kimotdisat.
Gak dasi pabinj yopmanjek panjintok anjaki mayaktok pani.
Ae amin diwari nak dakon jigi do kisik kisik anj, wiririkbi tobil kirakwa mani pabinj yopbi dosi nandisat.
- 3 Nak do manji gen yan amin, obisi panjmayak anjaki anjak yokwini do wiripdatni dosi nandisat.
- 4 Mani amin gagon obanj, unjun buri tagisi anjakwa gak do kisik kisik ani.
Minjat aminyo unjun gak da yokwikon banj timikgil unjun do but galaksi nandanjek toktogisi
"Pinjkop unjun wagil tagisisi!" yan tagi yoni.
- 5 Mani Pinjkop, nak wadak wadak amin, ae nak naga aripmi dima anjulugokenj, do tepmisi abinj anjulugoki.
Yawe, gak gaga nak dakon panjulugokno ae yokwikon banj timit timit aminyo.
Jomjom dima abi, tepmisi anjulugoki!

71

Amin pelanj dakon bisit

- 1 Yawe, anjknutnoki do gagon obisat.
Nak anjknutanjaki mayagi dima pakenj.
- 2 Gak wagil kilegisi, do nak anjuluganek uwalno da kisiron nanj kukwanj nepbi.
Bisitno nandanjek pulugan nepbi.
- 3 Gak tip madepno egek nak tagisi anjknutnosol.

- Gak tip tebano ae dam tebano aripmi dima tuwili, do gen teban yipmanjaki uwal da kisiron da pulugan kiken.
- ⁴ Pinjkopno, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Unjun emat aminsi, ae anpakni unjun wagil yokwisi.
- ⁵ Amin Tagi Yawe, gak dasi pulugan nepdisal yan nandanek egisat.
Nak monijisogon da nandan gadan gaminj anjan wigim.
- ⁶ Menjo da nak analanban gak da kila anjaki wik da abisok egisat.
Yan asal do bisapmi bisapmi mango yan anjakinj kimokgenj.
- ⁷ Amin morapmi nandanakwa yo noman tan naminjakwa yan nandan, gak kalon dagin tagisi anjuktunosol.
- ⁸ Gildat kinda kalon nak gak dakon man awigisat, anek minjat aminyokon gak dakon tilimgo do yan tenjenok asat.
- ⁹ Abisok nak amin pelanj kili at, do tapmimno minisi.
Gak nepmanj degek manji di nabim.
- ¹⁰ Uwalno nikba kimokgenj do muwugek anjupbal ak do gen yan panjteban anj.
- ¹¹ Unjun yan yon, "Kili yolek abidono.
Unjun anjapulugosak amin kinda dima egisak.
Pinjkop kili yipmanj dekgit."
- ¹² Pinjkop, dubagikon dima egipbi.
Pinjkopno, tepmisi abinjek nak anjapulugoki.
- ¹³ Gen yan namanj amin unjun pabinj yopmanjek dapbi pasilni.
Nak anjupbal ak do nandan, do gak da panjntok anek madepsi panjmayak abi dosi nandisat.
- ¹⁴ Mani nak toktogisi gak nandan gadan gaminjek anjapulugoki do jomjom aben.
Mango madepsi sigin awigikenj.
- ¹⁵ Anjapakgo kilegisi unjun do amin yoyikenj.
Yo masi masimi morapmisi nagon agil unjun aripmi dima manjinj mudogi, do gildat kinda kalon gak do nandan egek pulugan nepgul unjun dakon geni amin yoyikenj.
- ¹⁶ Amin Tagi Yawe, gak dakon tapmim do nandanek gak anjksikenj.
"Yawe kalon gin unjun amin kilegisi" yan yoyinj tenjenokenj.
- ¹⁷ Pinjkop, nak monijisogon da gak da nayinj dek anjan wigil.
Gak da yo masi masimisi asal unjun do amin yoyinj tenjenosot.
- ¹⁸ Abisok nak amin pelanj kili at, ae kuluno madepsi kwan, do Pinjkop nak dima nepmanj dekgi.
Nak gat egaki gak dakon tapmim madepgo do minjat amin kabiyoo altan

altan ani unjun yan tenjenok anyominj yominj aben.

- ¹⁹ Pinjkop, anjapakgo kilegi unjun tujan kundu da aripmon wigigit.
Gak pi madepsi agil.
Amin kinda gak yombem mini.
Gak da yapmanj mudosol.
- ²⁰ Gak da jigi mibili mibili yopbi nagon apgwit, mani nak nandisat, gak da nak aego anteban akdisal.
Miktim kagagwan nanj abi pidokenj.
- ²¹ Gak da mano abi madepsi sigin pap tokdisak.
Anek butno aego anteban akdisal.
- ²² Pinjkopno, gak dimasi nepmanj dekdal, do mango awigik do gita tidokenj.
Israel amin dakon Pinjkop telagi, mango awigik do gita tidanjek kap yokenj.
- ²³ Nak kisik kisik anek yan tidokenj.
Gak do kap yanjek mango awigikenj, nido yokwikon nanj abidagil.
- ²⁴ Amin da nak abinj nep do awit, mani gak da pabinj yopmanjek obisi panjmayak agil.
Yan agil do nak gildat kinda kalon gak dakon anjapak kilegi do minjat aminyokon yan tenjenok aben.

72

Pinjkop da kila amin madep anjapulugosak dakon bisit

Solomon dakon kap kinda.

- ¹ Pinjkop, anjapakgo kilegi unjun kila amin madep do iyinj dekbj gen kokwin kilegi asak.
- ² Anjaki anjapak kilegikon da minjat amin kabiyogo ae yoni mini amin gen kokwin tagisi anj yomjak.
- ³ Kila amin madep anjapak kilegi asak, unjun do ilen madep ae monijikon jap bami tagisi pani.
- ⁴ Anjapuluganbi kila amin madep da bupmi amin panjmuluganban tagisi egipni.
Ae yo do wadak wadak anj amin dakon gwakni panjapulugosak.
Mani amin do yokwi anyomanj amin unjun pabinj yopjak.
- ⁵ Kila amin madep anjapuluganbi gildat ae kanek tonjil da aripmon egipjak.
- ⁶ Kila amin madep anjapuluganbi anjapak tagisi bangin asak.
Anjaki sikak da manjek jap panjirenj asak unjun da tilak anjapakni tagi da tagisi noman tosak.
- ⁷ Miktimon egipjak bisapmon amin anjapak kilegisi bangin ani.
Kaneke da tanj anjan kisak bisapmon yo kinda do wadak wadak dima ani.
- ⁸ Kila amin madep egek tap teri kinda da tap teri kinda miktim daman tosok,

- gat ae Pakbi Yupretis kon da miktim morap tan anaj kwan unjun gat kisi kila akdisak.
- ⁹ Miktim kibiri timon amin da gawagek pasal imni.
Ae uwalni da miktimonsi manj pagek pasal imni.
- ¹⁰ Spen miktim dakon kila amin madep gat ae tap binap miktim tim tonj unjun dakon kila amin madep kisi da gawat gawat anj iminej yo tomni madep ban imni.
Arebia miktim gat ae Seba miktim gat dakon kila amin madep da yanj gin akdanj.
- ¹¹ Kila amin madep morap da njakbenj anj iminjakwa minjat amin morapyo da oman anj imdanj.
- ¹² Yoni mini amin da panj pulugosak do yanj tidanja panj pulugosak.
Ae jigi panjek panj pulugogi mini amin panj pulugosak.
- ¹³ Ae amin tapmimi mini wadak wadak ekwan unjun do bupmi nandanjek panj pulugosak.
- ¹⁴ Unjuden amin do but dasi galak tanj yomisak, do uwal da pabinj yopmanjek panjupbal ani bisapmon uwal da kisiron banj puluganj yopdisak.
- ¹⁵ Kila amin madep unjun bilak morapmi egipjak dosi nandisat.
Arebia miktim amin da gol imni.
Gildat kinda kalonj Pinj kop da anj pulugosak do minjat aminyo da bisit anj imni dosi nandisat.
- ¹⁶ Lebanon miktimon wit tagisi kwoj, unjuden gin amin da pigaga yanj gin kwoni.
Jonj morap kwanj irenj tonj unjun da tilak kokup papmon amin yanj gin irenj toni.
- ¹⁷ Kila amin madep unjun dakon man madepni do dima injtoni dosi nandisat.
Gildat da toktogisi tosok unjun da aripmon man madepni toktogisi yanj gin tanj anj anj kisak.
Unjun amin dogin anjek miktimi miktimi amin da gisami tonj egek kila amin madep do gisami tonj amin yanj iyini dosi nandisat.
- ¹⁸ Pinj kop, Israel amin dakon Yawe anj kisino.
Yo masi masimisi unjun kalonj dagin asak.
- ¹⁹ Mani tilimni tonj unjun toktogisi anj kisino.
Miktimi miktimi tilimni tugok tugogisi tanj ananj kikdisak.
Unjun bami, unjun asi.
- ²⁰ (Dewit, Jesi dakon monji, unjun dakon bisit obinj idon dagosok.)

(Kap 73-89)

73

- Pinj kop amin yokwi do yo yokwisi anj yomdisak*
Asap dakon kap kinda.
- ¹ Pinj kop da Israel amin do yo tagisi anj yomisak.
Pinj kop da butnigwan yoni minisi amin do yo tagisi yomisak.
- ² Mani nak da naga yokwikon pali magim.
Nak kandapno sagalek yanj nikban manjek nandanj gadatno pali yipmanj degim.
- ³ Nido, nak kwen wugik amin yokwi pak-pak unjun pindakgo yoni morapmisi anjakwa unjun dakon yoni do pindak galaktok agim.
- ⁴ Giptimnikon tepmi dima nandanj.
Unjun amin tebai ae giptimni unjun tagisi gin.
- ⁵ Jigi amin diwari da panj unjuden dima panj.
Amin diwari jigi mibili mibili panj, mani yo unjuden di dima noman tanj yomanj.
- ⁶ Do iyi do nandaba wigakwa kisik kisik anj, ae nomansi amin diwari dapmanjek panjupbal anj.
- ⁷ Unjun but nandak nandaknikon da anjak yokwi ak do nandanj unjun panjalon anj.
- ⁸ Amin diwari do manji gen yanj yominej yokwi anj yom do gen yonj.
Unjun kwen wugiksi anjek amin diwari panjupbal ak do gen madepsi yonj.
- ⁹ Pinj kop Kwen Kokup egisak unjun do gen yokwi yanj imanj.
Anjek iyi dakon man pawigek amin morap da geni guramitni do pi tebaisi anj kimokgonj.
- ¹⁰ Do Pinj kop dakon minjat aminyo diwari kwen wigik amin dakon gen do galak tanjek geni unjun nandanj gadanj.
- ¹¹ Amin yokwi da gen yanj yonj, "Pinj kop da yo nin da amanj unjun aripmi dima nandisak.
Pinj kop Wukwisi da nin dakon anjaknin dakon mibili nandisak dakon kosit kinda dima tosok."
- ¹² Amin yokwi unjun jigi di dima noman tanj yomanj.
Anjakwa yoni morapmisi, ae sigin irenj tonj.
- ¹³ Nak naga dakon egip egipno kila tebaisi agim, ae butno gwaljigi mini tosok, ae yokwi di dima agim.
Unjun isal dogin agim, ma?
- ¹⁴ Pinj kop, nak yokwi dima agim, mani gak da gildat kinda kalonj gip tedep namisal, ae wisa dagokdo morap kobogi yokwisi namisal.

- 15 Nak gak dakon miñat aminyogo do amin yokwi da gen yoñ unjuden yoyigim tam, top yoyikom.
- 16 Nak amin yokwi da yo unun an dakon mibili wisin kok do agim, mani antidok agim.
- 17 Piñkop, nak gak da telagi yutnon wigigim bisapmon nandak nandakno pisagit. Anjek amin yokwikon yo noman tokdan unun do nandako pisagit.
- 18 Piñkop, gak da amin yokwi abi kosit saga-legisi ban akwan, anjek abi manjek waglisi tasik ton.
- 19 Unun tepmisi tasik ton.
Ae kimotni unun pasol pasolisi ae yokwisi.
- 20 Amin Tagi, unun amin da dipmin pindakgan da wisa daganakwan pasilgan unun yombem.
Gak da abinaki amin yokwi pasil mudoni.
- 21 Unun bisapmon nak bupmisi nandagim, anjek butnokon da yokwisi nandagim.
- 22 Nandak nandakno minisi agit.
Jon kilap buri mini da yan gak da dabilon anpak agim.
- 23 Mani nak gak gat toktogisi egapbo kisitno aminsi tet do abidosol.
- 24 Nak da kosit kilegi agipben do nayin dekdal.
Ae don gak da nak abidanbi kokup tilimni ton unudon gak gat egipdamak.
- 25 Namin amin di da Kwen Kokup egek nak dakon kila an?
Amin di minisi, gak kalon gin.
Piñkop, nak gak do but dasi galak tan gamin kimokdot.
Gak do but dasi galak tosot unjuden miktim dakon yo morap do dima galak tosot.
- 26 Giptimno ae wupno tapmimni minisi anjil kan, Piñkop gak kalonjin teban tokno.
Anjek nak gat egaki toktogisi wadak wadagi mini egipben.
- 27 Asisi, miñat aminyo manji gaman unun tasik tokdan.
Amin gak golgwit da ae kili gepman dekgwit, unun panjupbal abi mini ani.
- 28 Mani nak gak da kapmatjok egisat, unun da tagisi.
Amin Tagi Yawe, gak da nak tagisi anjuknosol.
Nak yo morap agil do yan tentenok aben.

74

Piñkop da Israel amin panpulugosak do amin kinda da bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yoñ.

- 1 Piñkop, gak nido toktogisi manji nimisal?
Nido sipsip kabigo tagisi pawildal nin do butjap tebaisi nandan nimisal?
- 2 Miñat aminyogo nin do aego nandaki.
Kalipsigwan miñat aminyogo nin manjin niggul.
Gak da nin yuman nagil da nin gak dakon kabi ekwaman.
Saion Kabap kalip egipgul unun do aego nandaki.
- 3 Uwalnin da gak dakon telagi yutgo dakon yo morap kili pantasik awit.
Abinjak yo morap pantasik awit unun pindakgi.
- 4 Uwalgo da telagi yutgokon wigek yan tidanjek galak toknikon yo awit.
Gak dakon yo kulabik anjek iyi emaron teban tawit unun dakon tilakni ban yopgwit.
- 5 Amin da koron kindap pasan unjuden, gak dakon yut pasiwit.
- 6 Kindap kwik tilak tagisi ban panjilim abi, unun uwal da parenjka ae ama madep ban tidan tuwilgwit.
- 7 Kindap ban yutgo sowit.
Unun anpak yokwisi anjek yut unun gaga egip do manjgil, unun anjupbal aba telagi dima tagit.
- 8 Nin waglisi pabin nip do nandak nandak awit, do miktimninon Piñkop gawak imim yut morap ton unun soñ mudawit.
- 9 Gak da wasok tapmimi ton kinda abi dima koman.
Ae abisok kombi aminin mini.
Ni bisapmon jigi unun pasiljak unun ninon da kinda dima nandisak.
- 10 Piñkop, bisap nian da uwal da yansul yokwisi an gamni?
Toktogisi gak dakon man do yanba yokwi tok anegipni?
- 11 Gak nido nin dima panpulugok do nandisak?
Tapmim madepgokon da uwalnin dapbi tasik toni.
- 12 Mani Piñkop, kalipsigwan gak kila amin madepnin egipgul, ae abisok kisi kila amin madepnin egi nimisal.
Bisap morapmi gak da nin panpuluganbi emaron dima tasik tagiman.
- 13-14 Gak dasi tapmim madepgokon da tap pudagil, anjek unun tap pakbi kaagawan nugim madep mani Liwaiatan unun dakon busunji pansulikgil.

- Ajek giptim timni miktim kibiri nimani
ton timon jon kilap do yobi nawit.
- 15 Gak dasi abi pakbi monin miktim timon
noman tanek pak abigiwit.
Ae gak dasi pakbi madep abi wagilsi
kibidawit.
- 16 Gak dasi gildat kalba gat ae pilin gat
wasagil.
Ae gildat gat kanek gat kwen yopgul.
- 17 Gak dasi miktim morap dakon wasipni
yopgul.
Ae bilagi bilagi dakon gildat ae sikak
bisap yopgul.
- 18 Yawe, gak dima intoki.
Uwalgo da yansul yokwisi an gaman.
Unun nandan kokwini tagi dima amin
da mango do yanba yokwi tok an.
- 19 Minjat amingo kinarim yombem tapmimni
mini, do gak da nin nipman dekbi jon
bit kilapyo da dima panjupbal ani.
Uwal da minjat amingo nin obisi
panjupbal an, do dimasi intan nibi.
- 20 Miktimninon dukwan dukwan morap kisi
emat an, ae pilin tuk madepsi tosok,
do gak da nin gat sanbek sanbek agil
unun do aego nandaki.
- 21 Yum pindagaki amin yokwi da bupmi
amin baman yominjek dima panmayak
ani.
Wadak wadak amin unun da mango
anjkisini do nandisat.
- 22 Pinjkop, uwal da gen yan gaman, do gak
abinek gen pikon gaga da tet kila tebai
abi.
Gildat kinda kalon nandan kokwini
tagi dima amin da yansul yokwisi an
gaman unun do nandaki.
- 23 Uwalgo da gen pap yanek gen yokwi yan
gaman.
Unun toktogisi madepsi yan tidon.
Pinjkop, anpak yokwini do dima intan
yobi.

75

- Pinjkop amin yokwi pabin yopmanjek amin
kilegi panpulugosok*
Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop
gawak imim dakon kap. Kap yon amin
dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban
"Dima panjasik ani" unun tegon da yoni.
- ¹ Pinjkop, nin gak do ya yan gayinjek mango
toktogisi awikwaman.
Ajek man madepgo do yan tenjenok
ajek wasok tapmimi ton mibili mibili
agil unun do yoman.
- ² Pinjkop da yan yosok, "Nak da gen pikon
depben dakon bisap kinda kili
manjigim.
Gen kokwin kilegisi akdisat.
- ³ Miktim wudip anjakwan minjat aminyo unun
yawori dima ekwan.

- Mani miktim dakon mibili tebai
abidanapbo tebai tosak.
- ⁴ Nak da iyi do nandaba wikwan amin yan
yoyisat, 'Ji pibit tidok dima ani.'
Ae amin yokwi yan yoyisat, 'Ji disi
dakon man dima pawigini.
- ⁵ Disi dakon tapmim do kisik kisik dima ani,
ae madepsi yan tidanek manji gen
dima yan namni.'"
- ⁶ Minjat aminyo man madep yomyom dakon
pi unun miktim teri teri tan an an
kwan dakon amin kinda da aripmi
dima agagi.
- ⁷ Pinjkop kalon dagin anpaknin kokwin asak.
Unun da amin diwari pabin yopmanjek
amin diwari pawigisak.
- ⁸ Yawe da kisitnikon kap kinda abidosok,
unun wain yokwisi ae tebaisi yo
isipmi gat iktagilbi unjungwan tuganbi.
Unun tagalban amin yokwi morap da
kisi nan mudon.
- ⁹ Mani nak toktogisi jekop dakon Pinjkop do
yan tenjenok ajek mani awigik do kap
yoken.
- ¹⁰ Pinjkop da amin yokwi dakon tapmim
wiririkban pilsidan.
Mani amin kilegi do tapmim madepsi
yomdisak.

76

- Pinjkop da emaron teban tagit*
Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop
gawak imim dakon kap. Gita tidanek yogogi.
- ¹ Juda miktimon amin da Pinjkop pakyanji
nandan iman.
Israel miktimon mani wukwisi tosok.
- ² Yutni unun Jerusalem tosok.
Saion Kabapmon tosok.
- ³ Unun kokupmon uwal dakon gobinji gat,
ae pasikni gat, ae emat agak sibani
gat jokgalgit.
Pinjkop da emat dakon yo morapni
panjupbal agit.
- ⁴ Pinjkop, gak tilingo unun madepsi, ae gak
kila amin madep mibiltogi.
Gak wukwisi, man madepgo da kabap
madep dakon man madep yapman
mudosok.
- ⁵ Gak uwal dakon emat amini tapmimi ton
dakon yoni tagisi gwayen panjagul.
Unun emat amin unun kili kimak
mudawit, ae emat dakon yo kabini
timitni dakon tapmim mini.
- ⁶ Jekop dakon Pinjkop, gak da tebai yoyigil, do
os gat ae amin ilik pawilgan tamo gat
kisi wayinji mini.
- ⁷ Pinjkop, amin gak do si pasolgon.
Gak da butjap nandan yobi bisapmon,
namin da gak da dabilon tagi atjak?
Amin kinda da aripmi dima.

- 8 Gak kwen kokupmon da uwal da kobogi yokwisi timitni do yagil, anaki miktimon miñat aminyo da pasalek tayanpok egipgwit.
- 9 Piñkop gak pidan agek amin yokwi dakon anpakni kokwin anek jigini tonj amin pulugan yopmanjal.
- 10 Gak butjap nandanek kobogi yomisal, do amin diwari mango awikwan.
Ae amin emaron dima yokwi toni unun da gak gawak gamdanj.
- 11 Yawe Piñkopgo yanj teban tok an iminej unun gen si guramikgi.
Miñat amin morap ji Yawe do pasalek but galak do yo panji imni.
- 12 Unun on miktim dakon kila amin madep kwen wigik anj, unun pabinj yopmandak, do madepsi pasal imanj.

77

Amin kinda da jigi bisapmon Piñkop do yanj tidagit

Asap dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban “Jedutun” unun tegon da yoni.

- 1 Nak Piñkop da anpulgusak do yanj tidosot.
Bisitno nandisak do nandisat.
- 2 Jigi bisapmon nak Amin Tagi do bisit asat.
Kalbi bisit anj imisat, mani but yawot dima abidosot.
- 3 Nak Piñkop do nandak nandak anek iyonj iyonj yosot.
Nandak nandak anegek butno jik toso.
- 4 Butno jigisi, do gen aripmi dima yokenj.
Piñkop gak da yum nandanjaki dipmin dima pokdot.
- 5 Nak kalip tagi egipgum unun do nandisat.
Bilak unun kili kinj mudawit, unun do nandisat.
- 6 Kalbi nak nandak nandak morapmi anek naga do yanj yosot,
- 7 “Amin Tagi da toktogi manji namjak bo?
Nak do sanbejek dima galak tosak bo?”
- 8 Amin do but dasi galaktanj yomyom anpakni wagil pasigit bo?
Yanj teban tok morapni isali bo akdanj?
- 9 Piñkop da kili injanj ninggut da bupmi nandanj nim do dima bo nandisak?
Butjapni da bupmini sopmandak bo?”
- 10 Nak yanj nandanjek yagim,
“Piñkop Wukwisi, gak abisok nak dima anpulgusol, do nak unun do butno obisi jik toso.”
- 11 Piñkop, nak gak dakon pi madep do aeno nandakenj.
Asi, wasok tapmimi tonj kalip agil unun do nandakenj.
- 12 Pi morap agil unun do nandakenj.
Pi tapmimi tonj agil unun kisi do nandakenj.

- 13 Piñkop, anpakgo telagi.
Kokup kidat kinda gak gat arip dima.
Gak da yapmanj mudosol.
- 14 Piñkop, gak kalonj dagin wasok tapmimi tonj asal.
Kalip gak da tapmimo madepsi miñat amin kabi morapmon yoligil.
- 15 Gaga da tapmimon da miñat amin kabigo Jekop gat Josep gat dakon babikni yokwikon banj timikgil.
- 16 Piñkop, Tap Gami da gak gandagit bisapmon si pasalek kwakwalikgit.
- 17 Sikak madepsi manakwa kiririnj madepsi awit.
Anek mal madepsi anek tenjenj dukwan dukwan kisi yamgwit.
- 18 Mirim kwasigilgwit da binapgwang gak da kiririnj yopbi yawit.
Mal da aban miktim morap dukwan dukwan kisi tenjenjanakwa miktim kwakwalikgit.
- 19 Gak tap binap nanj agipgul.
Kosit tap idap madep da binap tagit, mani gak dakon kandap tamo dima kawit.
- 20 Gak mibiltok kinjaki miñat aminyo da bunon golgwit.
Gak da Moses gat Aron gat do pi yobi unun da kilani agimal.

78

Amin yokwi aba Piñkop da but yokwi nandagit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yanj yonj.

- 1 Nak dakon miñat aminyo, ji nak dakon nawa gen pakyanjsi nandani.
Gen yokdisat unun do mirak pakyanjsi yopni.
- 2 Nak ji do tilak gen dayikdisat.
Nak da yo kalipsigwan noman tawit unun dakon mibili do yokdisat.
- 3 Kalip babiknin da yo unun do kili niyinba nandanjek timikgimanj.
- 4 Nin monji gwayonin do gen unun dima panjisibinenj.
Monji gwayonin unun yoyinenj. Piñkop dakon tapmimni gat ae pi tapmimi tonj agit gat ae wasok tapmimi tonj mibili mibili agit unun do yoyinenj.
- 5 Piñkop da Jekop do geni yomgut.
Israel dakon babini da guramitni do yomgut. Kalipsigwan babiknin yanj yoyigit,
“Ji monji gwayosi nak dakon gen teban morapno pakyanjsi yoyinjetni.”
- 6 Yanj ani kanj, miñat monjiyo don altoni unun da nandanj pisanjek yoyin dekanj anj ani.

- 7 Yanj anjakwa unjun amin kabi kisi da egip egipni Pinjkopmon tosok yanji nandanjek jomjom anjek yo agit unjun do dima injtoni.
Anjek gen teban morapni tagi guramitni.
- 8 Anjek babikni yombem dima egipni.
Babikni kwen wigik anjek Pinjkop dakon gen pabinj yopmanjek tebai dima nandanj gadanj imgwit.
Anjek wupmon da toktogisi dima yolgwit.
- 9 Kalip Epraim amin obip gobinjo tanj yomgwit, mani emat noman tanjban pasal kiwit.
- 10 Pinjkop da sanjek sanjek agit unjun dima guramikgwit, ae nawa geni dimasi yol do nandawit.
- 11 Wasok tapmimi tonj yolinjban pindakgwit unjun do kili injtawit.
- 12 Babikni da dabilon Isip miktim unjudon Soan miktim timon Pinjkop da wasok tapmimi tonj agit.
- 13 Unjun da tap idap pudanjan tap idap teri teri agakwan Israel amin binapmon da panjkigit.
- 14 Gildari unjun gikwem nanj yolinjakwan unjun nanj kanjek yolgwit, ae kalbi kindap tenjen nanj yolinjakwan unjun nanj kanjek yolgwit.
- 15 Miktim kibiri timon tip pudanjan pakbi madepsi mibilikon noman tanjban nawit.
- 16 Tipmon pakbi aban noman tagit unjun koron pakbi madep da yanj pak kigit.
- 17 Mani Pinjkop Wukwisi do yokwi sigin anj imgwit.
Miktim kibiri timon egek kwen wigik anj imgwit.
- 18 Pinjkop anjkilit do anjek yanj awit, jap si galak tawit unjun si yomjak dosi tebai iyiwit.
- 19 Pinjkop manji gen yanj iminjek yanj yawit, "Pinjkop miktim kibiri timon jap morapmi aripmi tagi nimjak?"
- 20 Asi, mibiltok tip tidanjan pakbi madepsi noman tagit.
Mani bret gat ae bit kilapyo di aripmi tagi nimjak bo dima?"
- 21 Yawe da geni unjun nandanjek Jekop do butjap nandanj yomgut.
Israel dakon amin kabi do kindap yipban pinjakwan japmisi nandanj yomgut.
- 22 Nido, dima nandanj gadanj imgwit.
Unjun da kilani aripmi tagi asak yanj dima nandawit.
- 23 Yanj awit, mani Pinjkop da yanjan kundu yoma witdal kigit.
Witdal kinjakwan Kwen Kokup da
- 24 mana yopban pinjakwa nawit.
Unjun Kwen Kokup dakon jap.
- 25 Unjun anjelo dakon jap.
Pinjkop da mana morapmi aripnikon yomgut.
- 26 Anjek gildat wisak tet da mirim yipban kigit.
Ae tapmim madepnikon da saut tet da mirim yipban kigit.
- 27 Anjek minam morapmisi, kimbabanj ae tap niman da tilak, morapmisi yopban bikbiknikon mawit.
- 28 Pinjkop da minam morapmi yopban manjek yut kabenji pangwasinjek tawit.
- 29 Manjakwa nanjek aripmisi tugawit.
Yo unjun do galak tawit unjun Pinjkop da yomgut.
- 30 Mani jap si galak tawit unjun sigin nanj egakwa
- 31 Pinjkop da butjap nandanjek Israel amin dakon monji tebaisi ae tagisi unjun dapban kimakgwit.
- 32 Pinjkop da wasok tapmimi tonj yanj agit, mani minjat aminyo da yokwi sigin anjek dima nandanj gadanj imgwit.
- 33 Do mirim da gen kagakon noman tanjek tepmisi pasilganj unjun da tilak tepmisi panjpasil agit.
Unjun panjupbal aban pasol pasol madepsi anjek kimakgwit.
- 34 Pinjkop da di dapban kimakgwit bisapmon diwari but tobil anjek tobil abinj yolgwit.
- 35 Aeni nandawit, Pinjkop unjun tip damanin.
Pinjkop Wukwisi unjun yokwikon banj timit timit aminin.
- 36 Mani unjun si anjalak anjek top yawit.
- 37 Unjun but dasi dima yolgwit.
Unjun gat sanjek sanjek awit unjun kirinjikgwit.
- 38 Mani bupmi nandanj yominjek diwarini wiririk yominjek dima panjupbal agit.
Bisap morapmi butjapni yipmanjek dima japtanj yomgut.
- 39 Unjun do aeni nandagit, unjun miktim amin gin, unjun mirim da yanj kinj mudonj, aeni dima abanj.
- 40 Bisap morapmi miktim kibiri timon kwen wigik anjakwa bupmisi nandagit.
- 41 Israel amin dakon Pinjkop Telagisi bisap morapmi anjekwalakwa nandaban yokwi tok anjomgut.
- 42 Tapmim madepni do injtawit, ae uwal da kisiron banj timikgit unjun do dima nandawit.
- 43 Unjun tilak tapmimi tonj Isip miktimon Soan miktim timon agit unjun do dima nandawit.

44 Pakbi antobilban yawi daganba aripmi dima noknogi agit.

45 Ae bigal morapmi yabekban injin yomgwit.

Ae mengak morapmi yabekban yo morapni panupbal awit.

46 Ae pilak pilak yabekban kin pigagani yo kwawit unun nan mudawit.

47 Ae ais yipban manek wain napni ae pik kindapni panupbal awit.

48 Ae ais yopban manek bulmakauni dapba kimakgwit.

49 Butjap madepsi nandan yominjek yo yokwisi an yomgut.

Anek anjelo kabi kinda yabekban kin panupbal anakwa jigi madepsi pawit.

50 Butjap madepsi nandanek yum dima pindakgit.

Sot madepsi yoban kimakgwit.

51 Isip amin morap kisi dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.

52 Mani unun sipsip kila amin yombem da iyi mibiltok kinjek minat amin kabini kila agit.

Miktim kibiri timon kosit yoligit.

53 Timik panjwan jigini mini egipgwit, do dima pasalgwit.

Mani tap idap da uwalni witjigit.

54 Timik panpan telagi miktimnikon panagut.

Unun miktim ilenji obani ton iyi da tapmimon abidagit.

55 Minat amini apgwit bisapmon amin njwaknjwari yolban kiwit.

Kinakwa miktim unun Israel amin kabi do kokwinik yomgut.

Anek yopban yutnikon yikgwit.

56 Mani Israel amin da Pinjkop Wukwisi ankwalek kwen wigik an iminjek gen tebani dima guramikgwit.

57 Kalip babakni da awit, unuden gin, kwen wigik anek Pinjkop manji imgwit.

Unun obip girenji diddik sun yamanjak unun yombem.

58 Kokup kidat dakon alta wasanjakwa unun do anek Pinjkop da butjap madep nandagit.

Pinjkop yipmanek kokup kidat gawak yominjakwa nandaba yokwi tok an yomgut.

59 Pinjkop da anpakni pindagek butjap nandan yomgut, do Israel amin do manji wagilsi yomgut.

60 Anek imal yutni telagi Silo kokup papmon tagit unun yipman kigit.

Kalip unun yutnon egipgut bisapmon minat aminyo da binapmon egipgut.

61 Mani yum pindagakwan Sanjek Sanjek Kinam uwal da abidawit.

Unun tamo timon tapmimni gat ae tilimni unudon tagit.

62 Minat amin kabini do butjap nandanek yum pindagakwan uwal da emat agak siba ban dapba kimakgwit.

63 Monji bulagi emat madepmon kimagakwa minatjok wili mini, do amin dima pawit.

64 Uwal da mukwa sogok amin dapba kimagakwa minatni da bupmi kunamyo ani dakon bikbik dima tan yomgut.

65 Amin da dipminon da pidon unuden Amin Tagi pidagit.

Ae amin tebai wain morapmi nanek pokgon da don pidanek yan tidon unun da tilak Yawe pidagit.

66 Anek uwal gat emat anek yolban kin mudawit.

Pabin yopmanjakwan mayaktok toktok teban pawit.

67 Mani Josep dakon babakni dima manjigit.

68 Unun Juda amin kabi gat ae Saion Kabap iyi but dasi galak tan imisak unun ban manjigit.

69 Yutni telagi unun kabapmon agit.

Kwen kundu wasagit, ae miktim wasagit da tebai tomal, unuden yutni anteban aban tebaisi toktogisi tokdisak.

70 Pinjkop da oman amini Dewit manjinek sipsip kila agiron nan abidagit.

71 Sipsip kila agiron nan abidanek yipban amin kabini Jekop dakon kila amini dagagit.

Pinjkop iyi dakon amin kabini Israel kila agit.

72 Dewit but dasi nandanek kilani tagisi agit. Anek tagisi timik panjigit.

79

Israel amin Pinjkop da panpulusosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda.

¹ Pinjkop, Amin Njwaknjwari Kabi gak da miktimon kili aben da minat amin kabigo nin gat emat an.

Yutgo telagi unun anupbal aba telagi dima tagit.

Anek Jerusalem obisi anupbal awit.

² Telagi oman amingo dapmanek bumjotni yo isali yan nandanek yum pindagakwa singin gat ae jon pinan gat da giptimni non.

- 3 Miñat amingo dapmanakwa yawi da tagal kinjek Jerusalem pak pukwan.
Ae burnjotni wayitni amin kinda dima egisak.
- 4 Miktim nin da kapmatjok tonj unjun dakon amin da yanjsul anj nimanj.
Miktim morap nin panjwasinej tanj ananj kwanj unjun da yanjsul madepsi anj nimejnek gen mayagisi yanj nimanj.
- 5 Yawe, bisap nianj da butjap nandanj nibi?
Gak toktogisi butjap nandanj nimdisal bo?
Gepmanj dekgimanj do butjapgo kindap da yanj sonej dima kimotdisak, ma?
- 6 Gak miñat amin kabi dima gawak gamanj ae mango yanjek bisit dima anj amin unjun do butjap nandaki.
- 7 Unjun amin kabi da miñat amin kabigo Jekop dapba kimakgwit, anjek miktimni obisi anjupbal awit.
- 8 Babiknin da anjak yokwi awit unjun do yo yokwi dima anj nibi.
Abisok nin yokwisi ekwamanj do dupmi nandanj nimejnek tepmisi panjapulugoki.
- 9 Pinjkop, gak yokwikon banj timit timit Pinjkopnin.
Man madepgo do nandanjek nin panjapuluganjek diwarinin wiririkgi.
- 10 Amin Nwakjwari Kabi da nin do yanj yonj, "Pinjkopni dukon egisak?"
Unjun tagi dima. Uwal da oman amingo dapba kimakgwit, do yawinin dakon kobogi do gak da Amin Nwakjwari Kabi yo yokwisi anj yomejnjaki gandak do nandamanj.
- 11 Dam tebanon ekwanj amin dakon kuanamni nandaki.
Anjek tapmim madepgokon da uwal da amin dapba kimotni dosi kili yawit, unjun yokwikon banj timikgi dosi nandisat.
- 12 Uwal nin da kapmatjok ekwanj unjun da gak do gen yokwisi yawit, do Amin Tagi anjak yokwini dakon kobogi yomejnjaki kosiri 7 yanj asak.
- 13 Yanj anjaki miñat amin kabigo, sipsip kabigo, nin toktogisi ya yanj gayinej.
Ae babiknin don altoni unjun kisi da mango anjksini.

80

Israel amin Pinjkop da panjapulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinjban "Sanjek sanjek dakon jarej tagisi" unjun tegon da yoni.

- 1 Israel dakon Sipsip Kila Amin, gak Josep dakon amin kabi sipsip banj yanj kosit yolisal.

Bisitnin nandanj nibi.

Anjelo madep serabim bamot da binapmon kila amin madep yigek tilingo miñat amin kabigo do yolinjbi pindatni.

- 2 Epraim ae Benjamin ae Manase da bikbigon tapmim madepgo noliki.
Abinj nin yokwikon banj timikgi.
- 3 Pinjkop, kalip egip egip tagisi egipgumanj unjun aego anjaluk abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi anj nibi.
Anjek yokwikon banj puluganj nipbi.
- 4 Yawe Pinjkop Tapmim Ami, miñat amin kabigo bisit gayinjakwa bisap nianj da butjap nandanj yobi?
- 5 Butjap nandanj nimejnjaki kunam tagapno dabil pakbinin da jap pakbiyonin asak.
- 6 Gak da yum pindagaki amin kabi nin da ilenjon ekwanj unjun da abinj nin dakon miktim abidok do emat anj.
Uwalnin da yanjsul anj nimejnek yanjanj nimanj.
- 7 Pinjkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipgumanj unjun aego anjaluk abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi anj nibi.
Anjek yokwikon banj puluganj nipbi.
- 8 Kalipsigwan gak wain nap kinda Isip miktimon nanj anjappul.
Anjek on miktimon amin kabi yolbi kinjakwa wain nap unjun kwaokgil.
- 9 Miktim unjun garam anjek kwaokbi kwanjek geli dubagisi pigiwit.
Pigakwa madepsi kwanjek miktim kisi ilimikgit.
- 10 Anjek kabap anjyongam anjek unjun dakon kilinj da sida kindap madepsi unjun kisi witjigit.
- 11 Unjun dakon kilinj da tap madep Mediterenian da aripmon kiwit.
Ae teri kinda do gigi da kwanjek pakbi madep Yupretis da aripmon kiwit.
- 12 Gak mibili nido wain pi dakon dam tuwilgil?
Yanj agil do amin da kinj ap anjek bami panj.
- 13 Jonj bit da abinj panjupbal anj, ae jonj kilap da nonj.
- 14 Pinjkop Tapmim Ami, ninon tobil apbi.
Kwen Kokupmon da ninon sirjanjbi pinjakwan wain pi do kilani abi.
- 15 Gak da gaga da tapmimon nin kwaokgil, do abisok abinj nin panjapulugoki.
Nin wain nap bulagi yombem banj gak da panjteban abi tebaisi awit.
- 16 Uwalnin da mandanj kindapmon kili sowit, do gak da butjap nandanj yomejnek panjupbal aki.

- ¹⁷ Mani, miñat aminyo nin gaga do manjigil, ae gak da abi madepsi taganeñ teban tagiman, do panpuluganeñ kilanin aki.
- ¹⁸ Yanj aki kan, nin gak dima gepman detneñ. Gak da panpuluganji tagi egek bisit anj gamineñ mango awigineñ.
- ¹⁹ Yawe Piñkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego anjaluk abi.
- Butgo ninon yipmanek yo tagisi anj nibi. Anjek yokwikon ban pulugan nipbi.

81

Jap noknok bisap madep dakon kap

Asap dakon kap kinda. Kukup pap Gat dakon gita tidaneñ yogogi.

- ¹ Piñkop panpulugoknin do kisik kisik kap kinda yoneñ.
- Jekop dakon Piñkop do kisik kisik kap yoneñ.
- ² Kap yoni. Tambarin tidaneñ, gita gat ae kulele gat kisi tidoni.
- ³ Kanek kaluk abisak bisapmon kwen pisoni.
- Kanek binap tanakwan Piñkop gawak imim bisap madepmon kwen pisoni.
- ⁴ Yanj aneñ do Jekop dakon Piñkop da Israel amin nin do gen teban unun nimgut.
- ⁵ Kalipsi Isip amin pabin yopgut bisapmon, Piñkop da gen teban unun Israel amin nin do nimgut.
- ⁶ Nak amin kinda tekni dima nandisat unun da gen yanban nandisat.
- Unun da yan yosok,
- “Nak yo jigi morap ji da kwapmon tawit unun kukwan yopgum.
- Ae miktim simil gok panpulugoko mibilikon yopba tanakwa pi teban sanjenek dima awit.
- ⁷ Jigikon egek bisit nayinba pulugan depgum.
- Gikwem kiririn yosok unjungwan da bisitji nandagim.
- Nak Meriba pakbikon nandan gadatji pindat do anek ji panjewalgim.
- ⁸ “Nak dakon amin kabino, nawa dayiko nandabit.
- Israel amin, nak dakon gen nandaneñ guramitni do madepsi nandisat.
- ⁹ Ji miktim njaknwaro dakon kukup kidatni dima yolni, ae dima gawak yomni.
- ¹⁰ Nak kalongin ji dakon Yawe ae Piñkopji egisat.
- Nak naga Isip miktimon ban ji timik panjopgum.
- Gen gagasi antan kinakwa upmokgen.
- ¹¹ “Mani babikji da nak dakon gen nandak do dima galak tawit.

- Asisi, Israel amin nak dakon gen guramit do dima galak tawit.
- ¹² Do yum pindagapbo kwen wigik anpakni yolek galak toknikon yo awit.
- ¹³ “Nak miñat amino da geno guramik kimotni dosi nandisat.
- Ae Israel amin nak dakon galaktok yol kimotni do nandisat.
- ¹⁴ Yanj ani kan, nak da uwalni tepmisi pabin yopdisat.
- Anek uwal gat emat wamanek pabin yopbenj.
- ¹⁵ Anjapbo miñat aminyo nak do nandaba yokwi tok an, unun madepsi pasal nimmimik namni.
- Anakwa toktogisi yo yokwisi an yobenj.
- ¹⁶ Mani nak da ji do bret galagisi, ae kaban kok koron nani daben, anjapbo butji tugokdan.”

82

Piñkop unun kila amin madep mibiltogi

Asap dakon kap kinda.

- ¹ Piñkop unun Kwen Kukup muwut muwut madep dakon mibiltok amin yikdak.
- Miktim morap dakon kila amin da muwugakwa nandak nandakni kokwinikdak.
- ² Anek yan yoyisak,
- “Ji bisap nian da gen kokwin pi gulusun ani?
- Ji yokwi pakpak amin nido panpulugon?
- ³ Ji yoni mini amin ae monji datni kimakbi panpulugoni.
- Anek jigi panek yokwi ekwan amin unun pankutnoni.
- ⁴ Amin yokwi ekwan ae yo do wadan amin unun yokwi pakpak da kisiron ban pulugan timigek panpulugoni.
- ⁵ Ji pilin tukgwan agek nandak nandakji minisi, do miktimi miktimi amin anpak kilegi dima anj.
- ⁶ Nak gen yan yosot, ‘Ji piñkop ekwan.
- Ji Piñkop Wukwi Madep dakon monjini ekwan.
- ⁷ Mani amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan.
- Kila amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdan.”
- ⁸ Piñkop, miñat amin morapyo unun gak dakon gin, do abin miktim amin morap gen kokwin anyobi.

83

Asap da Israel amin dakon uwalni Piñkop da dapban pasilni do bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on Piñkop gawak imim dakon kap.

- ¹ Piñkop, gak gen mapmit dima abi.

- Gak isal dima yikgi.
 Pinjkop, gak isal dima egipbi.
² Pindakgi. Uwalgo emat wasanjek anj.
 Gak do nandaba yokwi tok anj amin
 kwen wigik anjgamanj.
³ Unjun pasili egek minjat amingo yokwi anj
 yom do gen yanj panjteban anj.
 Gak da minjat amingo unjun kilani tagisi
 asal, mani uwal unjun panjupbal ak do
 muwugek gen yonj.
⁴ Unjun da yanj yonj, "Kili kino!
 Israel amin dapno pasil mudanjakwa,
 amin da sanjbejek dima nandanj
 yomni."
⁵ Pinjkop, unjun amin gak abinj gep do but
 kalonj anj.
⁶ Idom amin, ae Ismael amin, ae Moap amin,
 ae Akri amin,
⁷ ae Gebal amin, ae Amon amin, ae Amelek
 amin, ae Pilistia amin ae Tair amin,
 unjun miktim morap dakon amin da
 yo unjun ak do nandanj.
⁸ Siria yo kisi unjun gat muwukganj.
 Unjun amin tapmimi tonj kabi unjun Lot
 dakon babini kabi panjapulogonj.
⁹ Unjun amin kabi da gak anjupbal ak do but
 kalonj anj, do kalip
 Midian amin do agil, bo pakbi madep
 Kison unjudon Sisera amin gat Jabin
 amin gat do agil yanj gin unjun amin
 panjupbal abi.
¹⁰ Unjun bisapmon gak da kokup pap
 Endo unjudon panjupbal abi bunjotni
 miktimon tanjek miktawit.
¹¹ Kalip kila amin bamot Orep gat ae Sep
 garon agil unjudej gin emat amini
 dakon mibiltok amini panjupbal aki.
 Kila amin madep bamot Seba gat ae
 Salmuna garon agil unjudej gin kila
 amini pabinj yopbi.
¹² Unjun amin da yanj yawit,
 "Pinjkop dakon sipsip upmot miktimni
 nin do anawatnenj."
¹³ Pinjkopno, miktimon kimbabanj banj yanj
 uwalgo wiririkbi kini.
 Mirim da wit dakon gipmi pisonba kwanj
 unjudej wiririkbi kini.
¹⁴ Kindap da koron sosonj, ae ilenj gurigij tonj
 da madepsi sosonj,
¹⁵ yanj gin gak da sikak mal kiririnjo
 madepsi yipbi abinjek unjun amin kabi
 yolban pasal kini.
 Ae unjun da pasolni do mirim madepsi
 yipbi kisak.
¹⁶ Yawe, pabinj yopmanjaki mayaktok
 madepsi pani.
 Anjek gak tapmingo madepsi yanj yok-
 danj.
¹⁷ Pabinj yopmanjaki toktogisi pasal kimotni
 do nandisat.

- Panmayak anjek dapbi kimotni dosi
 nandisat.
¹⁸ Yanj anjaki unjun da gak kalonjin Yawe ae
 Pinjkop Wukwisi egek miktim morap
 kisi kila asal yanj nandanj gamni.

84

*Amin kinda da Pinjkop dakon telagiyut do
 galak tagit*

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kokup
 pap Gat dakon gita tidanjek yogogi.

¹ Pinjkop Tapmim Ami, gak dakon yut tilimi
 tonj galagisi.

² Nak unjudon egip do but dasi madepsi galak
 tosot.

Galak tok morapno kisi gak dakon yut
 do tosok.

Giptim ae nandak nandakno kisi da
 Pinjkop egip egipmi tonj gak do kisik
 kisik kap yosot.

³ Yawe Tapmim Ami, gak Kila Amin
 Madepno ae Pinjkopno.

Bibagap ae bibagap gimam da gak
 dakon alta da kapmatjok yutni anjek
 pudigi kila amal.

⁴ Minjat aminyo gak da yutnon ekwanj unjun
 kisik kisik anjek bisapmi bisapmi
 mango awigik do kap yonj.

⁵ Minjat aminyo gak dakon tapmim timigek
 Saion Kabapmon wigik do but dasi
 galak tonj, unjun kisik kisik tagi ani.

⁶ Miktim kinda mani Miktim Kunam Pakbi
 Kulduk Gibanj, unjudon kinjakra unjun
 miktimon pakbi gapma morapmi no-
 man tonj.

Anjakra sikak manjakra pakbi gap-
 makon winjonj.

⁷ Unjun amin kosit agek tapmim kaluk sigin
 panj.

Unjun Saion kinj Pinjkop da injamon altok-
 danj.

⁸ Pinjkop Yawe Tapmim Ami, bisitno nan-
 daki.

Jekop dakon Pinjkop, mirak pak yanji
 yopmanjek geno nandaki.

⁹ Nin dakon kila amin madep do koki.
 Pasiknin da yanj nin dam anjek kilanin
 tagisi asak.

Yawe, gaga kila amin madep egipjak do
 manjigil, do yo tagisi anj ibi.

¹⁰ Nak gildat kalonj kindagin gak dakon yut
 da yomakon egipbenj kanj, unjun da
 tagisisi asak.

Unjun da gildat 1 tausen timi dukon egi
 asi asat unjun yapmanj mudosok.

Nak oman amin pinjisi egek Pinjkopno
 dakon yoma kagakon yoma kila agak
 amini egip do but dasi galak tanj
 kimokdot.

Mani amin yokwi da yutnon egip do dima galak tosot.

11 Nido Yawe unun panjknok aminin ae tenjenin.

Unun da nin do yo tagisi anj nimjek man madep nimisak.

Kilegi akwanj amin do yo tagi yom do dima panjknosok.

12 Yawe Tapmin Ami, miñat aminyo gak nandan gadanj gamanj amin unun kisik kisik tagi ani.

85

Pinjkop da amin kabini kila asak do amin kinda da bisit agit

Kap on Kora amin kabi dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

1 Yawe, gak da miktimgo ae amin kabigo Jekop nin panpuluganjaki kalip tagisi egipgumanj abisokyo kisi yan gin anjaki tagisi ekwamanj.

2 Amin kabigo nin yokwi morap agimanj dakon diwarinin unun wiririk nimgul.

3 Gak kalip nin do butjap nandagil unun nandabi magit.

Nin do japmisi nandagil, mani kulabik anjek butgo magit.

4 Pinjkop, yokwikon banj timit timit aminin, kalipsi nin tagisi egipgumanj abisok panjaluk abi yanjin egipnenj. Butjap sanbenek dima nandan nabi.

5 Bisap mudok mudogi mini butjap sigin nandanj nimanj wigikdisal?

Babikon da babikon yan gin tanj anjan wigikdisak?

6 Miñat amin kabiyogo aego panjeban abi nin kisik kisik anjek gak anjksinenj.

7 Yawe, gak asisi mudok mudogi mini nin do but dasi galak tanj nimisal unun dakon bami nolinji konenj. Yokwikon banj timigaki tagisi egipnenj.

8 Nak Pinjkop Yawe da gen yosok unun do mirak pakyanji yopmanjat.

Nin da anjak yokwi kalip agimanjon tobil dima piginenj kanj, unun iyi dakon telagi amin kabini nin but yawot nim do yosok.

9 Asisi, amin Pinjkop do pasal iman unun yokwikon banj timitdisak.

Anjakwan tilimni miktimmimon tokdisak.

10 Unun bisapmon amin da amin do but dasi galak tanj yominjek anjak tagisi anj yomdanj.

Yanj anjek kilegisi egek but yaworon da tagisi egipdanj.

11 Miktimon Pinjkop but dasi yolyol anjak miktimgwan da pawinban pisanjek kwokdisak.

Ae Kwen Kokup da anjak kilegi sinjanban miktimon pikdisak.

12 Asisi, Yawe da yo tagisi nimanjakwan miktimmnin da jap morapmisi panalon akdisak.

13 Yawe apjak dakon kosit yul im do kanj, amin da anjak kilegi aba kanjek ujudon tagi apjak.

86

Amin kinda Pinjkop da anjpulugosak do bisit agit

Dewit dakon bisit kinda.

1 Yawe, nak wadak wadak amin, do bisitno nandanjek anjpulugoki do nandisat.

2 Yokwikon nanj abidanjaki dima kimokgenj, nido nak gak nanj goldat.

Nak oman amingo, gak nanj nandan gadanj gamisat, do anjpulugoki.

3 Amin Tagin, nak gildat kinda kalonj gak do bisit asat, do nak do bupmi nandan nabi.

4 Amin Tagi, nak gak dogin bisit asat, do oman amingo nak do kisik kisik nabi.

5 Amin Tagi, gak tagisisi, diwarinin wiririk nimisal.

Gak miñat aminyo bisit gayanj unun but dasi galak tanj yomisal.

6 Yawe, gak bisitno do mirak pakyanji yopbi. Nak do bupmi nandan nabi do yanj tidosot.

Yanj ilitno nandaki.

7 Nak gak do yanj tidosot bisapmon anjpulugosol, do jigi pakenj bisapmon gak do bisit abenj.

8 Amin Tagi, pinjkop gak yombem di mini.

Gak da kisi morap yapmanjal.

Ae amin kinda da wasok tapmimi tonj asal unudenj kinda aripmi dima asak.

9 Amin Tagi, miñat amin kabi morap gak da wasagil, unun da abinj njwakbenj anj gaminjek gak dakon man awigikdanj.

10 Nido, gak kalonjin tapmimgo madep ae gak dagin yo masi masimisi asal.

Gak kalonjin Pinjkop bamisi.

11 Yawe kositgo kilegi do nayinj dekbi gengo bamisi yolek egipbenj.

Nayinj dekbi gak dogin nandan egek mango awigikenj.

12 Amin Tagi Pinjkopno, nak but dasi gak anjksikenj.

Toktogisi mango anjksinij wigikenj.

13 Nido gak nak do madepsi but dasi galak tanj namisal.

Kimoron nanj puluganj nepbi gapmagwan dima pigigim.

14 Pinjkop, kwen wigik amin da nak nit do abanj.

Unun amin yokwi bupmini mini da nak nikba kimokgenj do abinj muwukganj.

- Unun manji gaminek gengo dima guramikgan.
- 15 Mani Amin Tagi, gagon bupmi ae nandan yawoty tolagit da toso.
Gak butjap tepmi dima nandisal.
Gak nin do but dasi galak tan nimejek gengo anteban anek nin panpulugan wigisal.
- 16 Tobil nagon abinej bupmi nandan nabi.
Mejno da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyo kisi pigo asat, do nak dakon but anteban anek yokwikon nan pulugan nepbi.
- 17 Yawe, gak da nak do but dasi galak tan namisal unun dakon tilak kinda nolijbi kokej.
Yan anaki uwalno da gak da nak anpulugan anteban asal unun kan nandanjo anek anpak yokwini dakon mayagi pani.

87

- Jerusalem do kisik kisik awit*
Kora amin kabi dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap.
- 1 Pinjop da kokup papni telagi kabapmon agit.
- 2 Yawe da Israel miktim dakon kokup morap do galak toso, mani Jerusalem do madepsi but dasi galak toso.
- 3 Pinjop dakon kokup pap dakon minjat aminyo, ji nandani, Pinjop da yo tilimi toj tagisi jikon asak.
- 4 Pinjop da yan yosok, "Namin amin da nak dakon gen guramikdak, unun manjiken bisapmon, Isip ae Babilon kisi manjiken.
Anek Pilstia, Tair ae Itopia do yan yokdisat, 'Unun yo kisi Jerusalem amin gin.'
- 5 "Nak Jerusalem do yan yokdisat, 'Unun minjat amin morap kisi dakon kokup pap.'"
Ae Pinjop Wukwisi da Jerusalem anpuluganban tebaisi tokdisak.
- 6 Yawe da amin diwari dakon man mandakdisak.
Anek panmuwugek Jerusalem minjat aminyo gat kisi manjikdisak.
- 7 Anakwan minjat aminyo unun kap yanek kisik kisik anek yan yokdan, "Jerusalem, gak yo tagisi morap ninon toj unun dakon mibilisi."

88

- Amin kinda Pinjop da anpulugosak do yan tidagit*
Eman unun Sera kabikon nani kinda da kap on mandagit. Kap on do Maskil yan yon. Kora amin kabi da Pinjop gawak iminej kap on yon. Kap yon amin dakon kila amin da

minjat aminyo yoyinban "Malat Leanot" unun tegon da yoni.

- 1 Pinjop, Yawe, gak panpulugokno.
Gildari ae kalbi gak do yan tidosot.
- 2 Bisitno nandaki.
Anpulugoki do yan tidosot,
- 3 nido jigi morapmi nagon noman tan naminjakwa pali kimokdot.
- 4 Amin diwari da si kimot do an, nak unun yombem.
Tapmimno kisisi mudan.
- 5 Nepman degakwa amin kili kimakgwit gat kisi ekwaman.
Amin da amin kinda anakba kili kimakgit da kimakbi tamokon toso, nak unun yombem.
Amin wagisi intan yominej sanbejek dima panpulugokdisal unun yombem.
- 6 Mabi gapma dubagisi kidagisikon kili pigigim, da pilin tuksigwan egisat.
- 7 Butjappo da obisi abin nepgut.
Tap idap da yan tamaligekek wutjinban tagim.
- 8 Gak da yopbi notnoni da manji namgwit.
Gak da nepbi nak amin yokwisi daganjabo madepsi asal naman.
Unun da tebai abidanakwa aripmi dima pulugan kiken.
- 9 Nak jigi panjabo dabilno yokwi tanakwan tagi dima sijtosot.
Ae gildari gildari kisitno panenagek gak da anpulugoki do bisit asat.
- 10 Gak wasok tapmimi toj amin kimakbi panpulugok do anek asal, ma?
Amin kili kimakgwit da pidanek mango awikwan, ma?
- 11 Ae kimakbi tamokon kili pakgwit kabi da gak da but dasi galak tan nimal yan di yon bo dima?
Si tasik togi tamokon da gak da kilanin tagisi asal yan di yon bo dima?
- 12 Pilin tuk tamogwan ekwan amin da wasokgo tapmimi toj unun di pindakgan?
Amin gak da kili intan yomgul tamokon ekwan unun da anpakgo kilegi di pindakgan?
Unun dimasi!
- 13 Yawe, nak gak da anpulugoki do yan tidosot.
Nak wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
- 14 Mani Yawe, nido manji namisal?
Nido pasil namisal?
- 15 Monji bulagi egipgum bisapmon da win abisok egisaron, jigi panek kili ununjak kimotdisat.
Gak da yo yokwisi pasol pasolisi an naminjaki tapmimno mini asak.
- 16 Yawe, butjappo da wutjin namisal.
Gak da obisi nige obisi anupbal asal.
- 17 Gildat kinda kalon nak do yan asal.

Pakbi da igek mihtim morap kisi wutjisak, unun da tilak amin da nak angwaseŋ.

- ¹⁸ Gak da abi notno tagisi nepman dekan, Nagon pilin tuk dagin tosok.

89

Israel amin jigi bisapmon kap on yogogi

Etan unun Esra amin kabikon nani kinda dakon kap. Kap on do Maskil yan yon.

- ¹ Yawe, gak da amin do but dasi galak tan yomisal, unun do nak toktogisi kap yoken.

Gak gengo anjeban anek nin tagisi panpulugosol unun dakon geni babikon da babikon yan tenjenoken.

- ² Gak toktogisi nin do but dasi galak tan nimisal unun dakon geni yan tenjenan wigiken.

Gak gengo anjeban anek nin tagisi panpulugosol.

Unun anpak kundu da tebai tosok unuden toktogisi tokdisak.

- ³ Gak da yan yagil,
“Naga dakon amino manjnek unun gat sarbek sarbek kili agim.

Oman monjino Dewit unun do yan teban tok kili agim.

- ⁴ Anek yan iyigim, ‘Israel dakon kila amin madep noman tan noman tan ani unun gak da kabikon dagin noman tokdan.

Babikon da babikon gak da kabikon nani kinda da kila amin madep yiyit tamokon yitdisak.’”

- ⁵ Yawe, Kwen Kokup anelo gak da yo tagisi agil unun do kap yanek mango awikwan.

Gak da gengo guramikdal unun do nandanek kap yon.

- ⁶ Nido Kwen Kokupmon Yawe gak yombem kinda mini.

Anelo kinda gak yombem mini.

- ⁷ Anelo dakon kila amin da muwukanon Pinjop do si pasolgon.

Unun anelo kabi angwasihek akgan unun masi masimi, mani Pinjop da unun kabi si yapmanek wagil masi masimisi.

- ⁸ Pinjop Tapmim Ami, gagon tapmim madep tosok unuden amin kinda mini.

Toktogisi gak kulabik dima anek gengo guramik kimokdol.

- ⁹ Gak da tap idap tapmimi ton unun kila asal. Tap idap si pidosok bisapmon gak da abin yipmanjaki wayin dima asak.

- ¹⁰ Gak da Isip dakon tapmim madepni tuwilek obisi anupbal agil.

Anek tapmim madepgokon da uwalgo pabin yopgul.

- ¹¹ Kundu gat mihtim gat unun gak dakon gin. Gak da mihtim gat yo morap unuden ton gat wasagil.

- ¹² Gak da not tetgin dakon mihtim wasagil, ae saut tetgin dakon mihtim kisi wasagil.

Hen Tabor gat ae Hen Emon gat gak do kisik kisik anek kap yan gamamal.

- ¹³ Yawe, gak tapmimo madepsi.

Tapmimo pidanbisi.

- ¹⁴ Gak kila amin madep egek anpak kilegikon da amin kilani anek gen kokwin pi kilegisi asal.

Gak minat amin do but dasi galak tan yominek gengo anjeban anek tagisi panpulugosol.

- ¹⁵ Amin gak gawak gaminek kap yan gaman unun kisik kisik tagi ani.

Yawe, amin morap gak da inamon tenjenigokon akwan unun kisik kisik tagi ani.

- ¹⁶ Unun amin anpakgo kilegi do gildat kinda kalon unun do nandanek kisik kisik anek mango anjisan.

- ¹⁷ Gak kalongin teban toknin, ae gak do kisik kisik madepsi nandaman.

Nin do nandan yawok niminek panpuluganaki emaron teban toman.

- ¹⁸ Asisi, Yawe unun pasiknin egi nimisak.

Gak Israel amin nin dakon Pinjop Telagisi nin da kila amin madepnin ningul.

Pinjop da Dewit do yan teban tok agit

- ¹⁹ Kalipsigwan oman amin kabigo tagisi do dipmin yoligil, anek yan yoyigil,

“Nak da emat amin tagisi kinda kili manjigim.

Nak da minat aminyo da binapmon nan kila amin madep egipjak do abidagim.

Anek kila amin madep dakon pelit kinda busunjikon yipman ingum.

- ²⁰ Nak da oman amino Dewit kili manjigim, anek yipbo ji dakon kila amin madep dagagit.

- ²¹ Nak tapmimno yipbo unun gat toktogisi egipdamal.

Nak dakon tapmim da aban teban tokdisak.

- ²² Uwalni da emaron aripmi dima abin yipni.

Ae amin yokwi da aripmi dima abin yipni.

- ²³ Nak da uwalni baman yomdisat, anek amin nandaba yokwi tan imni amin dapbo kimotdan.

- 24 Nak da but dasi galak tar iminj kimagek unun gat toktogisi egipdisak.
Uwal gat emat wamni bisapmon nak da anpulanganabo pabinj yopdisak.
- 25 Nak da miktimni abo tap idap Meditere-nian unudon da wasanek kinj pakbi madep Yupretis da aripmon kikdisak.
- 26 Anjek Dewit da yanj nayikdisak, 'Gak Datno ae Pinjkopno.
Gak da tip tebano egek toktogisi anpulgosal.'
- 27 Nak da manjiko monjino mibiltogi dagosak, ae kila amin madep mibiltogi daganek miktimon kila amin madep morap yapmanj mudosak.
- 28 Nak toktogisi but dasi galak tar iminj kimotdisak.
Anjek unun gat sanjek sanjek anjapdo sanjek sanjek unun toktok teban tar wigikdisak.
- 29 Toktogisi unun da kabikon kinda da kila amin madep egi egi akdisak.
Kundu da toktogisi tosok unun da tilak, unun da kabikon kila amin madep kinda da toktogisi Israel amin kila akdisak.
- 30 "Mani babini kabi nawa geno pabinj yopni, ae nak dakon gen dima yolni kanj,
- 31 bo ae geno do manji iminek gen tebano dima guramitni kanj,
- 32 yokwini do nandanek baljokdisak.
- 33 Mani unun bisapmon kisi nak Dewit but dasi galak tar imdisak.
Anjek dima yipmanj dekker, ae unun do yanj teban tok agim unun dima anjsun abenj.
- 34 Nak unun gat sanjek sanjek agimak dima kirinjiker, ae geno kulabik kinda dima abenj.
- 35 Nak Dewit do yanj teban tok agim.
Nak telagisi, do top dimasi yosot.
- 36 Babikni kabi toktogisi egi wugikdanj.
Gildat da tosok unun da tilak unun dakon diwatni da minjat aminyo bisap dubagi kila akdanj.
- 37 Kanek da kundukon tosok, unun da tilak toktogisi yanj egi wigikdanj."
Uwal da kila amin madep abinj yipgwit bisapmon kunam taggwit
- 38 Mani abisok kila amin madep manjigil unun do butjap nandanj imisal.
Kili yipmanj dekgil, anjek manji imgul.
- 39 Oman amingo gat sanjek sanjek agimal unun panjdagagil.
Gak da kila amin madep pelitni mabi miktimon manek yo isali agit.
- 40 Gak da kokup papni dakon dam kili tuwilgil.

- Yutni tebaisi unun kili tasik tawit.
- 41 Minjat amin morap kapmatjok akwanj unun da yo kabini kabo timikganj.
Ae amin kapmatjok ekwanj da yanjsul anj imanj.
- 42 Gak da yum pindagaki uwal da emaron abinj yipgwit.
Yanj anyominjaki kisik kisik awit.
- 43 Gak da abi emat amini emaron dima teban tawit, anjek emat bisapmon dima anpulgagil.
- 44 Gak da abinj yipgul da kila amin madep sanjekek dima egisak, ae sanjekek minjat aminyo kila dima asak.
- 45 Gak da abi amin pelanj tepmisi asak, anjek mayaktok madepsi da wutjinj imisak.
- Pinjkop da panpulgusak do bisit awit*
- 46 Yawe, gak bisap nianj da pasildisak?
Toktogisi, ma?
Bisap nianj da butjappo kindap da yanj tebai sosak?
- 47 Yawe, nin bisap pisipmisok gin ekwamanj, do nandanj nibi.
Gak da nin wasagil, mani mibili mini ekwamanj da kimak mudokdamanj.
- 48 Namin da toktogisi egek aripmi dima kimotjak?
Namin da tebaisi egek kimakbi tamokon aripmi dima kisak?
Amin kinda minisi.
- 49 Amin Tagi abisok nin dima galak tar nimisal, ma?
Dewit gat yanj teban tok anjek nin but dasi galak tar nim do yagil unun nianj?
- 50 Amin Tagi, oman amingo nak do nandaki. Amin da nak do yanjsul anj namanj.
Amin Nwaktjwari Kabi dakon manji gen yokwini dakon jigij imekdat.
- 51 Yawe, gak da nak kila amin madep manjigil, mani uwal da yanjsul anj namanj.
Dukwan dukwan morap kisas yanjsul anj namanj gin.
- 52 Nin Yawe dakon man toktogisi awigi kimotnerj.
Unun asi.

PAPIA 4

(Kap 90-106)

90

Pinjkop gat amin gat dakon gen

Kap on Pinjkop dakon pi amini Moses dakon bisit.

- ¹ Amin Tagi, gak nin dakon yutsi yombem.
Kalip babikninj gagon egipgwit, ae abisokyo kisi, nin yanj gin gagon ekwamanj.
- ² Kalipsigwan ae don kisi toktok teban egipgul da egisal.

Kabap morap dima noman tawit, ae miktimon yo morap dima wasagil, mani gak kili egipgul.

³ Gak da yan yosol, “Minjat aminyo ji aesi miktim dagoni.”

Yan yanek minjat aminyo abi kimagek ae miktim dagonj.

⁴ Gak da bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalongin, apma gildat egapno tepmi mudak unun yombem gin yan kosol, ae emat amin da kalbi bisap pisipmisok kila an unun da arip gin.

⁵ Pakbi da igeek amin timik panjabikwa kimokgonj, unudonj gak da amin abi kimokgonj.

Bisap pisipmisok ekwanj, unun dipmin yombem gin pindakganj.

Unun jonj yombem da wisa dagokdo kwanj

⁶ madep tanek tilimni yopmanganj, mani pilindo si kibidanj mudonj.

⁷ Gak nin do butjap nandisal, do nin panjupbal asal.

Gak nin do butjap nandisal, do madepsi pasalgomanj.

⁸ Gak da nin dakon yokwi morap kisi pindak mudosol.

Yokwi morap pasili amanj, unun gak da nomansi yopmanjek pindak mudosol.

⁹ Miktimon egipneñ bisap morapmon butjapgo da kagagwan ekwamanj.

Egip egipnin mudok do anjakwan yanjik anjek kimokgomanj.

¹⁰ Nin bilak 70 yan da aripmon gin ekwamanj.

Ae tapmimnin toni kanj, bilak 80 da arip tagi egipneñ.

Mani unun bilak morap ekwamanjon, nin pi madepsi amanj, anjek jigi morapmi panjalon amanj.

Unun bilak morap tepmisi kinj mudajakwa nin tepmisi pasilgamanj.

¹¹ Namin da butjap madepgo dakon tapmim unun nandisak?

Butjapgo unun madepsi, do amin da gak do pasol pasol madepsi nandani kanj, unun da tagi asak.

¹² Niyin dekki on miktimon bisap dubagi dima egipdamanj yanji nandanonj.

Yan aki kanjo nandanj kokwin tagisi banj panjek egipneñ.

¹³ Yawe, butjapgo bisap nianj da sigin tosak? Oman amingo nin do bupmi nandanj nibi.

¹⁴ Wisa dagokdo but dasi galak tanj nimanjaki butnin kadimisi tosak.

Yan anjaki miktimon egi ananj kinonj daman kisik kisik kap yanjek tagisi egipneñ.

¹⁵ Gildat nianj da jigi nimgul unun da arip kisik kisik nibi.

Ae bilak nianj da yokwisi egipgumanj unun da arip kisik kisik nibi.

¹⁶ Wasok tapmimi tonj asal unun oman amingo nin do nolinjbi pindatneñ.

Ae tilimgo tagisi minjat monjyonin do yolinjbi pindatni dosi nandisat.

¹⁷ Amin Tagi Pinjopnin, gisamgo ninon tosak do nandamanj.

Ninon tanjakwan pi morap amanj unun bami tagisi tosak.

Asi, panjteban anjaki pi amanj dakon bami tagisi tosak.

91

Pinjop unun kila aminin

¹ Pinjop Wukwi Madep gat ekwanj amin unun Pinjop Tapmim Ami da yongamgan egek yik yawot tagisi anj.

² Nak Yawe do yan yosot, “Gak da dam madepno aripmi dima tuwili egek nak tagisi anjuknosol.

Gak Pinjopno. Egip egipno gagon toсок yanji nandisat.”

³ Pinjop da kilago tagisi anjakwan paron dima yokwalgi.

Ae gak nagal anjakwan sot teban gagon dima noman toni.

⁴ Pup da pudigi pirigwan wutjanj unudonj Yawe da tagisi anjuknosak.

Unun toktok teban kilago anjek pasikgo asak.

⁵ Kalbi binap bo gildat kalba yo yokwisi kinda da anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.

⁶ Ae sot teban kinda da kalbi altanj gamjak, bo gildat binap yo yokwisi kinda da gak anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.

⁷ Amin 1 tausen gak da kapmatjok kimagakwa ae amin 10 tausen amin tetgo do kimotni kanj, unun yo yokwi gak da kapmatjok aripmi dima apni.

⁸ Dabilgo da si pindagaki Pinjop da amin yokwi kobogi yokwi yomdisak.

⁹ Yawe Wukwi Madep da yongamgan egipbi kanj,

¹⁰ yo yokwisi gagon aripmi dima noman toni.

Ae sot teban gak da yut da kapmatjok aripmi dima apni.

¹¹ Kosit morap agipbikon Yawe da anjloni pi yoban kilago akdanj.

¹² Anjaka kandapgo tipmon tidoki yan do gak kisit da bedan awildanj.

¹³ Gak da laion emari yokwi gat ae tunjon amin emari tonj gat bamanj misinjtdisal.

- 14 Yawe da yanj yosok,
 “Amin nak do but dasi galak tanj naman
 unjun yokwikon banj timikgen.
 Amin nak dakon man do nandanj teban
 tonj unjun panjknokenj.
 15 Nak do bisit aba bisitni nandanj yobenj.
 Ae jigé noman tanj yomni kanj, nak unjun
 gat egipnenj.
 Nak da yokwikon banj timigek man
 madep yobenj.
 16 Nak da yokwikon banj timigek egip egipni
 sanbeko dubagi anjakwan tagisi nan-
 dakdanj.”

92

Pinjkop anjksik kap

Kap on Sabat bisapmon Pinjkop gawak
 imirek yogogi.

- 1 Yawe, gak Pinjkop Wikwisi egisal.
 Ya yanj yanjek kap yanjek mango
 anjksinenj kanj unjun tagisi.
 2 Wisa dagok morap gak da nin do but
 dasi galak tanj nimisal unjun do yanj
 tenjenok anenj kanj unjun tagisi.
 Ae kalbi morap bisapmi bisapmi
 panjpuługarjek dima nipmanj dekdal
 unjun do yanj tenjenok anenj kanj unjun
 tagisi.
 3 Gita napmi 10 kabi dakon ae gita napmi
 morapmi tonj unjun banj tidanjek kisik
 kisik anjek unjun dakon yanj tenjenok
 anenj kanj unjun tagisi.
 4 Yawe, gak yo tagisi asal unjun do nandanj
 butno tagisi asak.
 Kisitgo da pi asak unjun do nandanj
 kisik kisik kap yosot.
 5 Yawe, gak pi tapmimi tonjsi asal.
 Nandak nandakgo unjun ilarisi.
 6-7 Amin yokwi jonj yombem tagi kwonj, ae yo
 morapmi timigek tagisi ekwanj.
 Mani gak da wagilsi panjupbal akdisal.
 Amin nandak nandakni mini ae
 nandanj kokwini tagi dima amin on
 yo morap do aripmi dima nandanj
 pisoni.
 8 Mani Yawe gaga kila amin madep toktok
 teban egi wigisal.
 9 Yanjsi nandamanj, amin gak do uwal anj
 gamanj, unjun kimotdanj.
 Yo yokwi anj amin pabiñ yopbi
 birapmigi dukwan dukwan kikkdanj.
 10 Mani gak da tapmim madep namgul unjun
 jonj bulmakau wili dakon tapmim
 yombem.
 Gak da yo tagisi anj namisal, do but
 galaksi nandisat.
 11 Dabilno da pindagapbo uwalno tasik tanj
 mudawit.
 Mirakno yopmanjek uwalno yokwisi
 dakon kunam wiwik nandagim.

- 12 Amin kilegi unjun silbat da yanj madepsi
 taganjek bami tokdanj.
 Sida kindap Lebanon miktimon tonj
 unjun da tilak tagokdanj.
 13 Amin kilegi unjun Yawe da yutnon kili
 kwaokbi.
 Pinjkopnin da yutnon egek madepsi
 tagonj.
 14 Amin pelanj anjek bami sigin tokdanj.
 Tagisi tanjek tami dima biripmigi manjek
 kalikaligi sigin tokdanj.
 15 Anjek yanjsi yanj tenjenokdanj, “Yawe unjun
 anjpakni kilegi gin.
 Unjun tip madepnin egisak, ae yokwini
 kinda dimasi tanj imisak.”

93

Pinjkop unjun kila amin madep egisak

- 1 Yawe unjun kila amin madep egisak.
 Kila amin madep dakon imal pasak.
 Asi, kila amin madep dakon imal pasak,
 ae tapmimni unjun madepsi.
 Miktim daman unjun wasanjan tebaisi
 tosok, aripmi dima puwen kisak.
 2 Yawe, gak kila amin madep yityit ta-
 mogokon kalipsigwan kilisi yikgil.
 Yo morap dima noman tanjakwa gak
 kilisi egipgul.
 3 Yawe, tap pakbi madep unjun da madepsi
 tamalikganj.
 Anjek wiwik madepsi yanjek sulukwanj,
 ae ilenjonk tebaisi tidonj.
 4 Mani Yawe, gak dakon tapmimgo unjun
 pidanjbisi.
 Tap pakbi madepsi tamalikganj unjun
 dakon tapmim yapmandak, ae
 ilenjonk tidonj unjun dakon tapmim
 yo kisi yapmandak.
 5 Gak dakon gen tebango unjun toktogisi tok-
 danj.
 Yawe, gak dakon yut dagok dagogi mini
 telagisi tokdisak.

94

Pinjkop da amin yokwi morap pabiñ yop- manjek amin kilegi morap panjpuługokdisak

- 1 Yawe, gak Pinjkop, gak da yokwi pakpak
 amin yokwi anj dakon kobogi yomisal.
 Do abisok butjapgo yolinjaki tilimgo
 koni.
 2 Miktim daman dakon gen kokwin amin
 madep pidoki.
 Abisok abinjek iyi do nandaba wigisak
 amin dakon anjak yokwini do kobogi
 yokwisi yobi.
 3 Yawe, bisap nianj da amin yokwi da anjakni
 do kisik kisik ani?
 4 Amin yokwi da iyi do nandaba wigakwa
 anjak yokwini anj unjun do pibit tidok
 anj.

- 5 Yawe, miñat amin kabi gaga do manjigil, amin da pabij yopmanjek jigí madepsi yomanj.
- 6 Uñun da sakwabat gat, ae miñat monjiyo menji datni yopmanj kimakgwit gat, ae amin kokup ñwakñwarikon da apgwit da miktminnon ekwanj, uñun dapba kimokgonj.
- 7 Añek yanj yonj, “Yawe da nin dima nin-dasak.
Israel amin dakon Piñkop yo nin da amañ uñun do nandaba kik dima asak.”
- 8 Nandak nandakji mini amin, mirak yopmanjek butji pisoni!
Ji ñjugigisi. Ni bisapmon nandanj kokwin tagisi amin dagoni?
- 9 Piñkop da miraknin wasagit, do aripmi dima nandisak, ma?
Ae dabilnin wasagit, do iyi aripmi dima siñtosak, ma?
- 10 Miñat amin kabi egi añ añ kwanj kobogi yokwi yomisak, do ji do kobogi yokwi aripmi dima damjak, ma?
Uñun miñat amin morap kisi dakon yoyiñdetni.
Uñun nandak nandakni mini, ma?
- 11 Yawe da miñat amin morap kisi dakon nandak nandak kili nandanj mudagit.
Uñun nandisak, yo morap ak do nandanj, uñun bami tagisi dima noman tokdanj.
- 12 Yawe, gak da amin kinda anmilip akdo tepmi imiñek nawa gengo iyinj dekgi kanj, uñun amin kisik kisik tagi asak.
- 13 Jigi bisapmon gak da yik yawot imisal.
Yanjin egakwan amin yokwi kimagek miktim kagagwan pikwanj.
- 14 Nido, Yawe da miñat amini aripmi dima yopmanj detjak.
Asisi, miñat amin kabi iyi do manjigil uñun manji aripmi dima yomjak.
- 15 Ae don anpak kilegikon da gen kokwin akdanj.
Anakwa amin kilegi da uñun yoldanj.
- 16 Namin da nak anpuluganjek amin yokwi pabij yopjak?
Namin da nak anpuluganjek amin gulusun añ uñun pabij yopjak?
- 17 Yawe da nak dima anpulugagit tam, bisap dubak dima kimakbi tamokon pakgim.
- 18 Nak yanj nandagim, “Kandapno sagalegi, do kili uñun manj nitdisak.”
Mani dima. Yawe, nak do but dasi galak tanj namiñek abidanjaki dima magim.
- 19 Butjik nandagim bisapmon, butno anteban añek anpuluganjbi kisik kisik agim.

- 20 Gak kila amin yokwi gat pi dima añ.
Uñun amin da miñat aminyo anpak yokwi tagi ani do gen teban yopmanjanj.
- 21 Uñun muwugek amin kilegi panjupbal ak do gen yanj panjeban añ.
Ae gulusunj dima añ amin dapba kimotni do gen yanj yomanj.
- 22 Mani, Yawe dam madepno aripmi dima tuwili egisak.
Piñkopno da tagisi anjikutnosok.
- 23 Uñun anpak yokwi awit dakon kobogi yomdisak.
Yokwini uñun nandanj yomisak, do dapban kimotdanj.
Asi, Yawe Piñkopnin da obisi panjasik akdisak.

95

Piñkop anjkisik kap

- 1 Apba kisik kisik kap Yawe do yono!
Piñkop tip madepnin yokwikon banj puluganj nipgut uñun do nandanjek yanj tidanjek kisik kisik kap yono.
- 2 Uñun da kapmatjok kinjek ya yanj iyinenj.
Añek kisik kisik kap yanjek mani anjkisino.
- 3 Nido Yawe uñun Piñkop tapmimi tonji egisak.
Uñun Kila Amin Madep tapmimi tonji egek amin da piñkopnin yanj yonj yo morap yapmanj mudosok.
- 4 Miktim galegi ae kabap miktim kisi uñun iyi dakon.
- 5 Miktim gat tap gat kisi iyi wasagit, do kisi bamot iyi dakon gin.
- 6 Ji apba ñwakben añek gawak imno.
Yawe uñun da nin wasanj nipgut.
- 7 Uñun Piñkopnin egisak.
Nin sipsip kabini, do nin dakon kila añek japnin nimisak.
Abisok geni nandanj imni.
- 8 Yawe da yanj yosok, “Kalip babakji da miktim kibiri timon, Meriba ae Masa miktimon, but teban awit.
Ji yanj dima ani.
- 9 Yo agim uñun pindakgwit, mani nak anjkewal do pi madepsi awit.
- 10 Nak bilak 40 uñun amin do butjap nandanj yomgum.
Añek yanj yagim, ‘Butdasi nak dima nolanj.
Nak dakon gen dima guramikganj.’
- 11 Yanjo, nak japtanjek yanj yoyigim, ‘Asi dayisat, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

96

Pinjkop da miñat amin kabinikon anpak tagisi asak

- 1 Yawe do kap kalugi kinda yanj imni.
Miktimi miktimi amin ekwan, ji Yawe do kap yanj imni.
- 2 Yawe do kap yanj imiñek mani anjksini.
Gildari gildari amin yokwikon banj timik timik asak unjun dakon geni yanj tenjtoni.
- 3 Amin kisisi miktimi miktimi ekwan tilimni gat ae yo masi masimisi asak unjun do yanj tenjtonj yomni.
- 4 Yawe unjun wagil tagisisi, do anjksinj kimosisi.
Unjun kokup kidat morap yapmandak, do si pasal imimisi.
- 5 Miktim diwari dakon pinjkopni unjun kokup kidat dakon wupmi gin.
Mani Yawe da kundu wasagit.
- 6 Yawe unjun kila amin madep egek man madepni tanj imisak.
Tapmimni madep gat ae yo morapni kildani tagisi telagi yutnison tanj iman.
- 7 Miñat amin kabi morap, yanj simil anjek Yawe dakon tilimni gat ae tapmim madepni gat do yoni.
- 8 Yanj simil anjek tilim madepni do nandanek Yawe anjksini.
Paretji timigek Telagi Yut Madepni da nagalgwan pigini.
- 9 Unjun telagisi ae tilimni njwaknjwarisi, do Yawe gawak imni.
Amin miktimi miktimi ekwan, ji nimnimigek pasal imni.
- 10 Miktimi miktimi egi ananj kwan unjun dakon amin yanj yoyini, "Yawe unjun kila amin madep egisak.
Unjun da miktim daman anteban aban wayinj dima asak.
Yawe da don gen kokwin pi kilegisi anjek amin dakon anpak kokwin akdisak."
- 11 Kundu gat miktim gat, jil kisik kisik anjil.
Tap idap, gak wayinj madepsi anjek kisik kisik abi.
Ae yo morap tap kagagwan tonj, jiyo kisi kisik kisik ani.
- 12 Jap pi gat ae yo morap unjungwan tonj, ji kisik kisik ani.
Unjun bisapmon kindap morap koron tonj unjun kisik kisik kap yokdan.
- 13 Yawe da buron kisik kisik akdan, nido Yawe abinj gen kokwin anjek miktim daman kisi dakon miñat aminyo dakon anpak kokwin anj yomdisak.
Anpak kilegikon da, ae gen bamikon da, miktimon miñat amin morapyo gen kokwin anyomdisak.

97

Pinjkop unjun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unjun kila amin madep egisak.
Miktim gak kisik kisik aki.
Miktim tim tap binap tonj ji but galak nandani.
- 2 Gikwem gat ae pilin gat da anjwasamal.
Anpak kilegikon da amin kila asak.
- 3 Kindap da mibil tanj imiñek uwalni anjwasinjek ekwan unjun sonban pasilgan.
- 4 Unjun da malni yopban miktim tenjtonosok.
Miktim da kanjek nimnimikdak.
- 5 Yawe apban kanjek kabap da pakbi dagonj.
Unjun miktim morap kisi dakon Amin Tagi egisak.
- 6 Kundu da anpakni kilegi do yanj tenjtonok anjakwan miñat amin morapyo da tilimni konj.
- 7 Amin kokup kidat gawak yomiñek panjksanj unjun mayak tok panj.
Kokup kidat, ji Yawe gawak imni.
- 8 Saion kokup pap amin gat, ae Juda miktimon kokup pap tanj ananj kwan unjun dakon amin gat da unjun nandanek, gen kokwin tagisi asal unjun do but galak nandanek kisik kisik anj.
- 9 Nido Yawe gak Pinjkop Wikwisi egek miktim morap kisi kila asal.
Gak pinjkop njwaknjwari morap kisi yapmanjek mango wukwisi toso.
- 10 Ji Yawe but dasi galak tanj iman amin, ji anpak yokwi do nandaba injanisi asak.
Iyi dakon telagi amin kabini, yokwi anj amin da kision banj timigek kilani asak.
- 11 Pinjkop da amin kilegi tenjtonanj yoban kisik kisik panj.
- 12 Amin kilegi, ji Yawe kisik kisik anjimiñek mani telagi do nandanek ya yanj iyini.

98

Pinjkop unjun amin morap dakon kila amin madepni

- 1 Yawe da yo masi masimisi agit, do kap kalugi kinda yanj imno.
Tapmimni madepsi ae anpakni telagi, do emaron teban tagit.
- 2 Yawe emaron teban tagit unjun dakon yanj tenjtonok agit.
Anpakni kilegi yoljban miktimi miktimi amin kisi da kawit.
- 3 Israel amin do but dasi galak tanjek dima yopman det do yanj teban tok agit unjun do sigin nandisak.
Pinjkopnin da emaron teban tanjek nin yokwikon banj puluganj nipgut, unjun miktimi miktimi amin ekwan unjun da kili kawit.

- 4 Miktim amin morap, ji yan tidaņek Yawe anķisini.
Kisik kisik kap yanņek anķisini.
- 5 Gita tidaņek kap yanņek Yawe anķisini.
- 6 Kwen gat ae kasisiņ gat pișonek yan tidaņek kisik kisik anņek Yawe anķisini.
Unun Kila Amin Madep egisak.
- 7 Tap gat yo morap tapgwan toņ, ji yan tidoni.
Miktim gat amin miktimon ekwan, jiyo kisi yan tidoni.
- 8 Pakbi madep ji kisi tidoni.
Kabap ji kisik kisik anņek kap yoni.
- 9 Ji kisisi Yawe da buron kisik kisik anņek kap yoni, nido Yawe miktim amin morap gen kokwin an yom do abisak.
Gen kokwin kilegisi akdisak.

99

Piņkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktimi miktimi amin ji pasal nimnimikyo ani.
Kila amin madep tamonikon yigakwan anņelo madep serabim da teri teri akņan.
Anakwa miktim wudip asak.
- 2 Saion kokup papmon unudon Yawe tapmim madepni taņ imisak.
Ae unun da miņat amin morap kisi dakon man yapmanņek mani da wikwisi asak.
- 3 Amin kisi da mango madepsi ae masi masimi unun do yan anķisini kimotnisi.
Gak telagisi.
- 4 Kila amin madep tapmimi toņ gak anņak kilegisi unun do galagisi nandisal.
Gak da Israel amin nin do anņak tagisi gat ae anņak kilegi gat nibi yolgamaņ.
Gak da Israel miktimon gen kokwin kilegi gat ae anņak kilegi gat asal.
- 5 Ji Yawe Piņkopnin anķisini.
Unun telagi egisak, do burikon kiņek gawak imni.
- 6 Moses gat Aron gat Yawe dakon mukwa sogok amin egipgumal.
Ae Samuel yo kisi mani yanņek gawak imgwit amin kabikon nani kindā.
Unun da Yawe do bisit aba bisitni nandaņ yomgut.
- 7 Gikwem timi kindā dubagisi wigisak unudon egek gen tebani yomgut.
Yoban gen teban morap Piņkop da yomgut unun guramikgwit.
- 8 Yawe Piņkopnin, gak da miņat aminyogo dakon bisitni nandaņ yomgul.

Gak da diwarini wiririk yomgul, mani gulusuņni dakon kobogi do jigi yomgul.

- 9 Yawe Piņkopnin unun telagi, do mani awigek iyi da telagi kabapmon gawak imnen.

100

Piņkop ya yan iyik dakon kap.

- 1 Amin miktimi miktimi ekwan ji kisik kisik anņek yan tidaņek Yawe anķisini.
- 2 Ji but galagon da Yawe gawak imni.
Kisik kisik kap yanņek unun da kapmatjok kini.
- 3 Yawe unun Piņkop yanși nandaņ imni.
Unun da iyi nin wasaņ nipgut.
Nin unun dakon gin.
Nin unun dakon miņat amin kabini, nin sipsip kabini iyi pawilakwan ekwamaņ.
- 4 Telagi yut madep da nagalgwan pigeke ya yan iyinek anķisinen.
Nin ya yan iyinek mani yan anņenotneņ.
- 5 Nido Yawe unun tagisi.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak taņ yomisak.
Babikon da babikon geni anņeban anņek amin kabini paņpulugaņ anāņ kikdisak teban.

101

Kila amin madep dakon yan teban tok Dewit dakon kap kindā.

- 1 Yawe, nak amin do but dasi galak taņ yomisak, ae amin dakon anņak kokwin kilegisi asal unun do kap yoken.
Nak gak anķisik do kap yoken.
- 2 Nak anņak kilegi baņ gin yolgeņ.
Yawe, ni bisapmon gak abiņ nak anņpulugoki?
Nak naga da yutnon anņak kilegi baņ gin abeņ.
- 3 Nak yo inani kindā dimasi koken.
Piņkop manji iman amin dakon anņak do dima galak tosot.
Nak unun gat kalonji dima agipneņ.
- 4 Nak butnokon da yokwi di dima abeņ.
Ae anņak dima agagi do nandak nandak dima abeņ.
- 5 Nak da amin do yanba yokwi tok an amin obisi paņupbal akdisat.
Iyi do nandaba wigisak amin gat dima egipneņ.
- 6 Nak amin Piņkop yolgaņ unun baņ galak taņ yobeņ, ae unun gat gin nak da yutnon tagi egipneņ.
Amin toktogisi anņak kilegi an, unun amin dagan oman amino egipni.

- 7 Jamba but amin nak da yutnon dima egipni, ae top yon amin nak gat dima egipnen.
- 8 Gildari gildari amin yokwi miktimninon ekwan unun panupbal ak do pi aben. Nak da amin anpak yokwi an amin wiririgapbo Yawe da kokup papmon sanbejek dima egipni.

102

Amin kinda da jigi panjek bisit asak

Amin kinda jigi panjek tapmimni minisi anjakwan Yawe da anpulugosak do bisit agit.

- 1 Yawe, bisitno nandaki. Nak gak da anpulugoki do yan tidosot.
Nak dakon kunamno nandan nabi.
- 2 Jigi madepsi paken bisapmon dima gandan yan do dima pasilgi.
Bisitno nandaki.
Gak do yan tidoken bisapmon tepmisi nandanek nak anpulugoki.
- 3 Egip egipno unun mukwa da yan bisap pisipmisok tanjek pasilgan unun yombem.
Kindap madep da sosok unun da tilak giptimno tepmisi sosok.
- 4 Amin da jon kibidanbi bamon unuden nak yokwisi egisat.
Do jap nok do dima galak tosot.
- 5 Nak iyon iyon yosot, ae giptimno madep dima, nak kidari ginsi.
- 6 Nak sinjin da yan miktim kibiri timon yokwisi egisat.
Ae kalbi dakon minam da kokup amin da antasik abi do amin da aripmi dima egipmi timon ekwan unun da arip egisat.
- 7 Nak dipmin potpot tamokon pokdot, mani dabilno si sinjan egisak.
Bupmisi, nak minam kinda da yut kwenon yikdak unun da tilak nak naga gin egisat.
- 8 Gildat kinda kalon uwal da nak gen yokwi nayan.
Tasik token do yanek yansul an naman.
- 9-10 Gak nak do butjap madepsi nandisal, do abilak banjin nosot, ae dabil pakbino kapmon manba pakbi gat kisi nosot.
Nak sibat sibat ban yan abidan mabi timi kindakon kigim.
- 11 Pilindo gildat da pigisak unun da aripmon egip egipno bisap pisipmisok gin.
Nak jon da kibidon unun yombem.
- 12 Mani Yawe, gak kila amin madep toktogisi egisal.
Mango unun wukwisi, do minat aminyo don altokdan unun da gak nandan gamdan.
- 13 Abisok abin Saion kokup pap do bupmi nandan iminjek anpulugoki.

Bupmi nandan ibi dakon bisap kili nonan tak.

Abisok bupmi bisap.

- 14 Saion kokup pap unun yokwi tak, mani oman amingo da yut agak tip morapni do but dasi galak tan yoman.
Abisok yokwi tak, mani kosit madepni dakon kimbaban pindagek unun da but yokwi yomisak.
- 15-16 Pinjop da Saion kokup pap aeni wasanek tilimni minat amin kabikon yolikdisak.
Anjakwan minat amin kabi morap Yawe do pasolni, ae miktim dakon kila amin madep morap tilimni do pasal imdan.
- 17 Unun giptim dakon yo do wadan amin unun dakon bisitni nandan yomdisak.
Bisit aba sanbejek manji dima yomdisak.
- 18 Yo unun Yawe da asak unun papiakon mandano babi kabi don altoni da Yawe da pi unun agit dakon gen nandanek mani awigin.
- 19 Gen unun yan mandanen, "Yawe iyi da telagi kokupmon kwen egek sinjanban pigit.
Unun Kwen Kokup egek sinjanban miktimon pigit.
- 20 Anek dam tebanon amin jigi panjek kunam tagakwa nandagit.
Ae dapba kimotni do yanbi amin unun pulugan yopban kiwit."
- 21 Yan agit do Saion minat aminyo da Yawe dakon man yan tetjenoni.
Jerusalem minat aminyo da ankisini.
- 22 Unun bisapmon minat aminyo gat ae kila amin madepni gat Yawe gawak im do Jerusalem muwugek yan akdan.
- 23 Nak tagan amin madep egapbo Yawe da tapmimno anupbal anek bisapno anpisip agit.
- 24 Do nak yan iyigim, "Pinjopno, toktok teban egisal.
Nak amin pelan dima at, do egip egipno abisok dima gwayeki.
- 25 On miktim dakon teban tokni kalipsigwan kili yipgul da tosok.
Ae kundukon yo morap ton unun gak dakon kisit kilda.
- 26 Kundu gat miktim gat tasik tokdamal. Imal giranji da pudan kwan, unun da tilak yokwi tokdamal.
Amin da imal kulabik an, unun da tilagon gak da kulabik anjaki sanbejek dima tokdamal.
Mani gak toktok teban egipdisal.

- 27 Gak kulabik dima anjek yan gin egipgul da egisal.
Gak dagok dagogi mini egi wigikdisal.
- 28 Oman amingo nin dakon minjat monjiyo gak da buron egipdan.
Ae unjun dakon diwatni panpulanganaki gak gat tagisi egipdan."

103

Piŋkop da nin do but dasi galak tan nimisak

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe anksiken.
Nak butno nan yan iyisat, gak gwinimbil mani telagi anksiki.
- 2 Yawe anksiken.
Nak do yo morap tagisi asak unjun do dima intoken.
- 3 Unjun da diwarino kisisi wiririk namisak.
Ae sotno kisisi panmilip aban kilek tosot.
- 4 Yawe da yokwikon ban puluganban dima kimokdot.
Ae but dasi galak tan naminek bupmi nandan namisak.
- 5 Yo tagisi do galak tosot unjun aripnokonsi namisak.
Yan anjakwan nak aeno amin kalugi daganek sinjin da yan tapmimi ton agisat.
- 6 Amin da pabin yopmanakwa yokwi ekwan amin Yawe da anpakni kilegikon da gen kokwin tagisi an yomisak.
- 7 Kalipsigwan yo morap ak do nandagit unjun Moses nan iyigit.
Ae pi tapmimi ton agit unjun Israel amin do yolinban pindakgwit.
- 8 Yawekon bupmi ae nandan yawotyo tosok.
Unjun butjap tepmi dima nandisak, ae amin do but dasi madepsi galak tan yomisak.
- 9 Bisapmi bisapmi yokwi aman do gen dima yan nimisak.
Ae butjapni bisap dagok dagogi mini dima tan anjan kisak.
- 10 Diwarinin dakon kobogi yokwisi timiri mani dima nimisak.
Nin yokwi morapmisi aman unjun dakon kobogi do yo jigisi timiri mani dima nimisak.
- 11 Nido amin iyi do pasal iman amin unjun but dasi galak tan yomisak.
Butdasi galak tan yomyomni unjun pidanbisi, miktim yapmanek kwensi ason kundu tosok unjun dakon tilak.
- 12 Gildat wisagon da si pigisak tet unjun dubagisi.
Unjun da tilak Piŋkop da diwarinin wiririkban dubagisikon ton.

- 13 Dat da minjat monjiyoni do bupmi nandan yoman unjun da tilak Yawe da amin iyi do pasal iman amin do yansi nandan yomisak.
- 14 Nido tapminnin madep dima, nin miktim gin yan nandan nimisak.
- 15 Amin nin jon yombem egip egipnin pisipmisok.
Nin jon dakon jareni yombem da bisap pisipmisok egek kibidoman.
- 16 Mirim da jareni panwayin aba manakwa amin da jareni sanbenek dima pindakgan.
- 17 Mani Yawe da toktok teban minjat aminyo pasal iminek ekwan unjun do but dasi galak tan yomisak.
Ae babik don altoni unjun do anpak kilegisi an yomdisak.
- 18 Yawe da sanbek sanbek agit unjun yolek geni guramikgan amin do yo tagisi an yomdisak.
- 19 Yawe Kwen Kokupmon kila amin madep yigek yo morap kila asak.
- 20 Anjelo tapmimi madepsi kabi, ji Yawe dakon geni do mirak pakyanji yopmanek guramik kimokgor kabi, ji Yawe anksini.
- 21 Ji Yawe dakon pi amin Kwen Kokup egek galaktokni yolek omani an, ji Yawe anksini.
- 22 Yo morap Yawe da wasagit da kilani asak unjun dukwan dukwan tan anjan kwan, ji Yawe anksini.
Nak Yawe anksiken.

104

Piŋkop yo morap wasagit, do mani awigino

- 1 Nak Yawe anksiken.
Yawe Piŋkopno, gak wukwisi.
Gak kila amin madep mibiltogi ae man madepgo ton.
- 2 Amin da imal ban giptimni wamanjan unjudej, gak gaga nan tenjeni nan wamanjan.
Amin da imal yut ilikba pikwan unjudej, gak da kundu gat ae gik morap gat yopmanjan.
- 3 Anjek yutgo kwen ason pakbi kwenon asal.
Gikwem da os da amin ilik pawilgan tamo timgo daganakwan mirim da gak anjan kisak.
- 4 Gak da mirim yabekbi unjun da gengo anjan kisak.
Ae gak da abi mal da oman amingo dagon.
- 5 Gak da miktim on yipgul da tamonikon wagil tebai tosok,
ae aripmi dima duwalik kisak.

- 6 Gak da tap idap yipbi imal da yan miktim wutjigit.
Anjaki pakbi da kabap morap kisi wutjigit.
- 7 Mani don tap idap tebai iyinbi duwalik kigit.
Tap idap gak da tebai yanbi nandanek timtim yanek kigit.
- 8 Tap idap kabap morap yipman degek miktim kuldugi timon pigigit.
Gak da tap idap unjudon tosak do yagil da abisok unjudon tosok.
- 9 Gak da tilak kili yipgul, do tap idap tilak unjun dima iratjak.
Tap idap miktim morap aeni dima wutjisak.
- 10 Kabap da galegikon miktingwan pakbi dabil panoman anjaki pakbi pagek kuldugi timon pukwanj.
- 11 Jon bit kilapyo pakbi unjun ban nonj, ae jon donki kisi unjun pakbi nonj, anek tekni panyawot anj.
- 12 Pakbi ilenon kindap tonj, minam unjudon yutni anek kindap kilinon yigek gen yonj.
- 13 Gak kokupgokon kwen egek sikak yipbi kabap morapmon moj.
Pi asal dakon bami da on miktimon tugasok.
- 14 Gak da bulmakau da noni do jon yopbi kwonj.
Ae yo mibili mibili abi kwanjakwa nin jap unjudon pamanj.
- 15 Nin wain nok do wain sop pamanj, anek but galaksi nandamanj.
Ae tomno dabilnin sono gulgwa ani yanj do olip dakon nelagi pamanj.
Ae jap da giptimnin parjeban ani do pigaga jap pamanj.
- 16 Sikak manjakwa Lebanon dakon kindap dakon geli da pakbi morapmi ilikganj.
Yawe dakon sida kindap unjun kalipsigwan iyi kwaokgit.
- 17 Unjun sida kindapmon minam da yutni anj.
Ae bilak minam unjun kwat kwenon yutni unjudon anj.
- 18 Jon meme kabap madepsikon akwanj.
Anjakwa misan kabap dakon tip madep da panyongam anjakwa ekwanj.
- 19 Gak da kanek wasagil da unjun da bilak dakon kanek morap dakon tilakni asak.
Ae gildat dabil ni bisapmon pigisak unjun gildat da iyi nandisak.
- 20 Gak da pilin tuk abi noman tanjakwan koron jon bit kilapyo akwanj.
- 21 Laion kilap wisinjek madepsi yanj tidonj.
Pinjkop gak da kilap wisan unjun yomisal.
- 22 Gildat wisak bisapmon tamonigwan si panjki pokgonj.
- 23 Anjakwa amin pidan kin pini anjakwa wigi gildat pigisak.
- 24 Yawe, gak da yo morapmi wasagil.
Gak nandan kokwin anek yo morap unjun wasagil.
Gak da yo morap wayin anek ekwan wasagil unjun on miktimon tuganjbisi.
- 25 Tap idap unjun madepsi.
Tap kilap madep ae monin monin morapmisi gat ae yo diwari gat kisi unjungwan ekwanj.
Nin da aripmi dima manjitetj.
- 26 Tap kwenon tap wakga kin ap anjakwa tap kilap madepsi wasagil unjun tap pidanek kisik kisik anek wigi mok anj.
- 27 Unjun kisisi jap do anj bisapmon gak da upmoksi do jomjom anj.
- 28 Gak da jap yominjaki nonj.
Gak da upmagaki buri tugonj.
- 29 Mani manji yominjaki si pasolgonj.
Ae mirim gwayesal bisapmon kimagek miktim dagonj.
- 30 Gak da egip egip dakon mirim yobi egip egip kalugi abidonj.
Yo morap panjaluk anjaki miktimon kalugisi tonj.
- 31 Yawe dakon tilimni dagok dagogi mini tanj ananj kisak dosi nandisat.
Anjakwan yo morap wasagit do kisik kisik asak.
- 32 Unjun miktimon sintanjan miktim wudip asak.
Kisitni kabapmon yopban mukwa pidonj.
- 33 Nak si egipben bisapmon Yawe do kap yokenj.
Nak miktimon egi ananj kikkisat unjun da aripmon Pinjkopno sigin yanj anjksikenj.
- 34 Nak Yawe do kisik kisik asat.
Do unjun da nandak nandakno do galak tosak dosi nandisat.
- 35 Yawe, yokwi anj minjat aminyo panjupbal aki.
Nak amin yokwi wagil pasilni do nandisat.
Nak Yawe anjksikenj.
Yawe anjksisini!

105

Pinjkop gat minjat amin kabiyoni gat dakon kap

- 1 Yawe bisit iyinjek ya yanj iyino.
Pi madep madep agit unjun dakon geni yoyino miktimi miktimi amin da nandanani.
- 2 Kap yanek mani anjksinjek wasok tapmimi tonjsi morapmi agit unjun do yanj tenjtenjono.
- 3 Mani telagi anjksinenj.

- Amin morap Yawe gawak im do unjun da kapmatjok kwan unjun kisik kisik madep ani.
- 4 Bisapmi bisapmi Yawe da kapmatjok kinjek panpulugañek tapmim nimjak do sigin iyiner.
- 5-6 Ji Yawe dakon oman amini Abraham dakon babini kabi, ji Jekop da kabikon nani, Yawe da iyi do manjikbi kabi, Yawe da pi tapmimi tonj ae yo masi masimi agit unjun do aesi nandani.
Ae amin yokwi do kobogi yokwi yomgut unjun do nandani.
- 7 Yawe unjun Pinjopnin.
Unjun da miktimi miktimi minjat amin morap kilani asak.
- 8 Yawe da sanjek sanjekni nin gat toktogisi agit.
Dagok dagogi mini sanjek sanjekni do nandanj egisak.
- 9 Yawe da Abraham gat sanjek sanjek unjun agit.
Unjun sanjek sanjek agit unjun dima kirinjit do Aisak nanj yanj teban tok anj imgut.
- 10 Ae Jekop, Israel amin dakon babi, sanjek sanjek unjun toktogisi tosak do Yawe da iyigit.
- 11 Unjun da yanj yagit, “Nak da Kenan miktim gak do gaben.
Miktim unjun babigoni do tosak.”
- 12 Kalip Israel amin kalonjosok, ae apbi amin yombem da egipgwit.
Asi, Kenan miktimon egipgwit, mani iyi dakon miktim unjun mini.
- 13 Unjun amin njwakñwari da miktimon agi agi awit.
- 14 Mani, Yawe da yum pindagakwan amin di da dima pabinj yopgwit.
Panpulugañek kila amin madep yokwi anjyom do nandawit unjun tebai yoyigit.
- 15 Kila amin madep unjun yanj yoyigit, “Minjat aminyo unjun nak dakon pi ani do manjigim, do anpak yokwi dima anjyomni.
Nak dakon kombi amino do yokwi dima anjyomni.”
- 16 Yawe da aban Kenan miktimon jap do madepsi awit.
Anjek japni panpasil agit.
- 17 Mani Josep yabekban unjun da mibil tanjek unjun da kalip panji Isip miktimon egipgut.
- Peni padik padikyo da monenj timit do nandanjek amin dakon oman monjini egipjak do amin do yomgwit.
- 18 Ain nap banj kandapnikon panjeban aba kandapmi pilin tagit.
Ae ain gironjikbi madep kinda tegikon anjeban awit.
- 19 Yanj egakwan wigi yo unjun altoni do kalip yanjkwok agit unjun bami noman tagit.
Yawe dakon gen da Josep dakon gen unjun bamisi yanj yoligit.
- 20 Kili Isip amin dakon kila amin madep da amin kinda yabekban kinj Josep dam tebanon nanj pulugagit.
Amin njwakñwari Kabi dakon kila amin unjun da Josep pulugañ yipban kigit.
- 21 Anjek yipban yut madepni gat ae yo morapni kila asak do man madep ingut.
- 22 Kila amin madep dakon yo morapni kila anj unjun dakon mibiltok amin morapni kila agit.
Ae kila amin madep nandak nandak iman anj amin kabi unjun yoyinjetjak dakon tapmim kisi tanj imgut.
- 23 Don Jekop panji Isip egipgut.
- 24 Ae don Yawe da minjat amin kabini panpulugañban gwakni morapmi awit.
Ae panpulugañban tapmimni da uwalni dakon tapmim yapgut.
- 25 Yawe da Isip amin dakon butni panjobilban minjat amin kabini do uwal anj yomgwit.
Anjek Yawe dakon oman amini do yokwi anj yom do kosit wusik awit.
- 26 Mani don, Yawe da oman amini Moses gat Aron gat manjinek yabekban Isip kigimal.
- 27 Kinj altañek Yawe dakon wasok tapmimi tonj Isip miktimon agimal.
- 28 Yawe da pilin tuk yipban pilin tuk da miktim wutjigit, mani Isip da geni abinj yipgwit.
- 29 Pakbi kulabik aban yawi dagañek tap kilap kisi morap dapban kimak mudawit.
- 30 Mengak morapmisi ireñ tanjek miktimni kisi tugawit, ae kila amin madep iyi dakon yut tamoyo kisi tugawit.
- 31 Yawe da yanjakwan bigal gat ae gugim gugim kisi morapmisi ireñ tanjek Isip miktim kisi tugawit.
- 32 Ae sikak kulabik anjek ais gat ae mal gat banj yopban piwit.

- 33 Wain napni gat ae pik kindapni gat panjupbal anjek kindap diwari dapban sulugi timi morapmi awit.
- 34 Gen yanjakwan pilak pilak noman tawit. Tilakni unjun morapmisi, amin da aripmi dima manjiri.
- 35 Pilak pilak da yo tami tonj morap nawit. Anek Isip amin da jap kwaokgwit dakon bami kisi nawit.
- 36 Ae Isip amin morapmon amin yuri kindakon monji mibiltogi Pinjkop da dapban kimak kimak awit.
- 37 Mani don, Israel amin timik panjinjakwan Isip yipmanj dekgwit. Silva ae gol kisi timigek kiwit. Israel amin morap kisi tagisi egipgwit, kinda sot dima agit.
- 38 Isip amin Israel do madepsi pasalgwit, do kinj mudanjakwa but galak nandawit.
- 39 Yawe da gikwem timi kinda yipban kwen tanjek unjun da minjat amini panjyongam agit. Ae kalbi kindap madep kinda yipban unjun da tenjenj yomgut.
- 40 Jap do iyinba minam yopban apba nawit. Ae Kwen Kokup dakon bret yoban nanjek tugawit.
- 41 Tip madep kinda witald kinjakwan pakbi kinda tagal kinjek miktim kibiri timon pakbi madep kinda pak kigit.
- 42 Yo morap yanj agit, nido kalip Abraham oman amini do yanj teban tok agit unjun do sigin nandagit.
- 43 Do anjek minjat amini timik panjigit. Anjakwan minjat amin kabi iyi do kili manjigit unjun kap yanjek kisik kisik anjek kiwit.
- 44 Kinakwa Amin Nwaktjwari Kabi dakon miktim unjun do yomgut. Ae yum pindagakwan unjun dakon pi timikgwit.
- 45 Israel amin da gen morapni gat ae gen teban morapni guramik kimotni do yanj agit. Yawe dakon man awigini!

106

Pinjkop da minjat amin kabini do anjak tagisi asak

- 1 Yawe dakon man awigini. Yawe anpakni unjun tagisisi, do ya yanj iyinenjsi. Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tanj nimisak.
- 2 Yo madep agit do namin da unjun dakon geni tagi yanj tenjenjosak?

- Ae anpak tagisi morap agit unjun da aripmon namin da mani tagi awigisak?
- 3 Amin do gen kokwin kilegisi anj yominjek bisapmi bisapmi anjak kilegisi anj amin unjun kisik kisik tagi ani.
- 4 Yawe, minjat amin kabigo panpuluganek yokwikon banj timikgi bisapmon, nakyo kisi abidoki.
- 5 Nak minjat amin kabigo pindagapbo tagisi yigek yo tagisi timitni do nandisat. Ae amin kabigo da kisik kisik anjakwa nak unjun do kisik kisik aben. Anek nin gak dakon amin kabigo ekwamanj do mango anjkinenej dosi nandisat.
- 6 Kalip babiknin da awit, unjuden nin yokwi agimanj. Nin anjak yokwi mibili mibili agimanj.
- 7 Isip miktimon babiknin gak da wasok tapmimi tonj agil unjun do pakyanjsi dima nandawit. Gak da bisap morapmi anjak tagisi anj yomgul, mani unjun do si injawit. Anek Tap Gamikon kinj altawit bisapmon gak kwen wigik anj gangwit.
- 8 Mani Yawe da tapmim madepni yolik do nandagit, ae man bini dima mosak do yokwikon banj timigakwan dima yokwi tawit.
- 9 Tap Gami tebai iyinban miktim kibiri tim dagagit, do amin da miktim kibiri timon kwan unjun da tilak minjat aminyo mibiltan yominjek tap idap pudanek panpanj kigit.
- 10 Amin uwal anj yomgwit amin da kisiron banj timigakwan dima panjupbal awit.
- 11 Mani pakbi da uwal wutjiba kimak mudawit, kinda dima egipgut.
- 12 Yawe da yanj anjakwan minjat aminyoni da yanj teban tok morap anj yomgut unjun do nandan gadawit. Anek kap yanjek anjisiwit.
- 13 Mani Yawe da yo agit unjun do tepmisi injawit. Anek mibiltok Pinjkop da si yoyinjakwan yo ak do dima nandawit. Iyi da nandak nandagon da yo awit.
- 14 Miktim kibirikon egek burikon da jap dogin madepsi nandanek Pinjkop anjkilikgwit.
- 15 Pinjkop yo nido iyiwit unjun yomgut, mani sot madep kinda kisi yipban sot awit.
- 16 Miktim kibiri timon egek di da Moses gat Aron Yawe dakon mukwa sogok

- amini telagi gat do nandaba yokwi tok an yomgwit.
- Anjek Pinjkop da nin do tapmim yanjin nimisak tam tagi yan nandawit.
- 17 Anjakwa miktimon gapma madep kinda pisan pigakwan Datan gat ae Abiram gat amin kabini gat kisi unjun gapmagwan pigakwa miktim da abij sopmanjakwan pasilgwit.
- 18 Anjakwa kindap da pinjek unjun amin bamot yolgwit amin sonban mini awit.
- 19 Orep Kabapmon unjudon egek gol ban bulmakau wup kinda wasajek unjun Pinjkopnin yan yanjek gawak imgwit.
- 20 Bulmakau jon nosok dakon wupmi kinda gawak imgwit.
- Unjun anpak anjek Pinjkopni tilimi tonji abij yipgwit.
- 21 Pinjkop da Isip miktimon pi tapmimi tonji anjek Isip da kisiron ban timikgit, mani Israel amin da si injan imgwit.
- 22 Pinjkop da wasok tapmimi tonj Isip miktimon agit, ae yo njwakjwarisi Tap Gamikon aban minjat aminyo madepsi wiripdagwit.
- 23 Pinjkop da minjat amini dapban kimotni do yagit.
- Mani pi amini unjun manjigit unjun Moses, unjun da Pinjkop da dabilon agek Israel amin panpuluganjek Pinjkop dakon butjap dakon kosit sopmanjakwan Pinjkop da dima panupbal agit.
- 24 Unjun Pinjkop da panpulugosak do yan teban tok agit unjun do dima nandan gadawit, do miktim tagisi abidok do dima galak tawit.
- 25 Imal yut kabenjigwan egi egi anjek Yawe do yanba yokwi tok anjek geni dima guramikgwit.
- 26 Yan awit, do Pinjkop da gen tebaisi yominjek miktim kibiri timon kimotni do yagit.
- 27 Anjek babikni yolban panji Amin Nwakjwari Kabi da binapmon egek miktim njwakjwarikon egipni do yagit.
- 28 Don Peor miktimon kokup kidat Bal gawak iminjek kokup kidat egip egipmi mini unjun do paret abi unjun nawit.
- 29 Anpak unjun aba Yawe butjap nandanjek sot madep yokwisi kinda yomgut.
- 30 Mani Pinias da pidan agek binap amini egi yominjakwan sot madep unjun pasilgit.
- 31 Pinias da yo unjun agit unjun do anpak kilegisi kinda asak yan nandan imgwit da wurj abisok ekwamanjon kisi yan gin nandanjan.
- 32 Israel amin Meriba pakbikon yokwi aba Pinjkop butjap nandan yomgut, do unjun anpakni do anjek Moses jigi madep pagit.
- 33 Moses buri yokwi tanban dima yogogi gen yagit.
- 34 Yawe da yoyigit unjuden, Amin Nwakjwari Kabi dima dapba kimakgwit.
- 35 Israel amin Pinjkop dima nandan iman kabikon minjat eyo anjek unjun dakon anpak yokwini yolek awit.
- 36 Yan anjek kokup kidatni gawak yominjek anpak yokwisi anjek egipgwit.
- 37 Unjun da monji gwayoni dapman kokup kidat do paret awit.
- 38 Iyi dakon monji gwayoni ban dapgwit. Monji gwayoni gulusun dima awit, mani dapman paretni do Kenan amin dakon kokup kidat do imgwit. Anjakwa yawini da miktim anupbal aban Pinjkop da dabilon injani agit.
- 39 Anpak unjun anjek iyi ban panupbal aba Pinjkop da dabilon injani awit, anjek minjat kinda da eni yipmanjek yumabi asak unjun da tilak Pinjkop manji imgwit.
- 40 Yan awit do Yawe minjat amin kabini do japmi nandanjek nandaban injanisi agit.
- 41 Ae yopman degek yum pindagakwan Amin Nwakjwari Kabi da kisiron kiwit. Anjawan uwalni dakon pinji egek geni guramikgwit.
- 42 Uwal da jigi morapmi yominjakwa unjun dakon tapmim da yonjgawgan egipgwit.
- 43 Bisap morapmi Yawe da minjat amini panpulugagit, mani iyi dakon galak-tok yolek kwen wigik anjek yokwi morapmisi awit, do yokwisi egipgwit.
- 44 Mani bisit awit bisapmon bisitni nandan yomgut. Anjek yokwisi egipgwit do bupmi nandan yomgut.
- 45 Bupmisi nandan yominjek sanbek sanbek agit unjun do ae nandagit. Ae amin kabini do but dasi galak tan yomgut, do nandak nandakni ae kulabik agit.
- 46 Anjek uwal Israel amin dam tebanon yopgwit amin dakon buri panjobilban Israel amin do bupmi nandawit.
- 47 Yawe Pinjkopnin, yokwikon ban timikgi. Nin Amin Nwakjwari Kabi da binapmon ekwaman, mani aego panmuwugek miktimninon panji nipbi.

Yan anjaki mango telagi do nandanek ya yan gayinen, ae kisik kisik anek gak anjksinen.

48 Yawe anjksinen.

Unjun Israel amin nin dakon Pinjkop abisok ae don egi anjan kinen kisi dakon.

Amin morap kisi da yoni, "Unjun asi!"

Yawe anjksini!

PAPIA 5

(Kap 107-150)

107

Pinjkop anpakni tagisi unjun do kisik kisik anen

1 Yawe anpakni unjun tagisisi, do ya yan iyinisi.

Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

2 Minjat amin morapyo, Yawe da nin uwal da kiron ban pulugan nipgut, do yanji yanek mani anjksini.

3 Unjun da ji miktim dubagikon egakwa timik panjopgut.

Gildat wisak tet da, ae pigisak tet da, ae not tet da, ae saut tet da ji timik panjopgut.

4 Diwari miktim kibiri timon agipgwit.

Kokup pap kinda analon anek unjudon panji egipni dakon kosit kinda dima kawit.

5 Jap ae pakbiyo do obisi anek pali kimakgwit.

6 Yokwi yanji egek, Yawe do yan tidanba yokwikon ban pulugan yopgut.

7 Anek timik kosit kilegi nan panpan kokup pap kindakon kin altanek unjudon egipgwit.

8 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.

9 Nido minjat aminyo pakbi do tegi kibidon unjun pakbi yoban nanek yawokgon, ae jap do an amin jap morapmi yoban nanek tugon.

10 Diwari dam teban yutnon pilin tukgwan egipgwit.

Amin da nap teban ban panjeban anek jigi yomgwit.

11 Nido, Pinjkop Wukwisi kwen wigik an iminek geni abin yipgwit.

12 Yan aba Pinjkop da pi madepsi yoban jigisi nandawit.

Anek miktimon man pagakwa panpulugoni dakon amin mini.

13 Yan egek Yawe do yan tidanba panpuluganek jigini unjun wiririkban pasilgwit.

14 Yawe da pilin tukgwan ban timik panjanekek dam teban dakon nap teban panjagagit.

15 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.

16 Nido, yoma ain kinda mani bras unjun ban dapman panjeban abi unjun tuwidak, ae dam teban yut dakon dam dakon ain oba panjokgal jokgal asak.

17 Diwari kwen wigik anek nandan kokwini tagi dima amin dagawit.

Gulusun morapmi awit, do jigi tepmiyo madepsi pawit.

18 Jap nok do dima nandawit, do palisok kimakgwit.

19 Yokwi yan egek Yawe do yan tidanba jigini unjun wiririkban pasilgwit.

20 Iyi yanek giptimni panmilip aban kimakbi tamogwan dima pigiwit.

21 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.

22 Ya yan iyik do paret anisi.

Ae kap yanek kisik kisik anek yo tagisi agit unjun do minjat aminyokon yan tenjenonisi.

23 Diwari tap binap tap wakgakon pi awit.

Tap madepmon agek monen ilit pi awit.

24 Yawe da wasok agit unjun pindakgwit.

Tap ilarisikon wasok tapmimi ton agit unjun pindakgwit.

25 Yawe da yanban mirim madep anjakwan tap pakbi da madepsi tamaligkwit.

26 Anjakwan tap wakga kwen anenakban wigigit, ae yipban yawok mibilikon pigigit.

Yan anjakwan pasildaman yan nandanek but pasol madepsi awit.

27 Pakbi teban morapmi nanek obigi abigi an unjun da tilak tap wakgakon agipgwit.

Ae tap wakga awil do antidok awit.

28 Yokwisi agek Yawe do yan tidanba panpuluganban jigini pasil yomgwit.

29 Mirim madep anyawot aban tap pakbi tamaligkit unjun yawori tagit.

30 Tap pakbi kanba yaworisi tanjakwan but kwaktok nandawit.

Yan nandanakwa Yawe da dukwan kik do nandawit unjun tamo tagisikon panji yopban agkwit.

31 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yanji iyini.

32 Pinjkop dakon minjat amin kabi gat muwugek mani anjksinisi, ae kila amin muwut muwuron mani anjksinisi.

33 Yawe da yanban pakbi madep kibidon, ae pakbi dabil dugon.

- 34 Ujun da yanban miktım pakbini ton unjon da kulabik aban yosok kinda unjonon dima kwosok.
Ujun miktım amin da anpak yokwi awit, do Yawe da jigi yan yomisak.
- 35 Yawe da yanban miktım kibirikon pakbi noman ton, ae miktım pakbini minikon pakbi dabil morapmi noman tanjek pokgon.
- 36 Anakwa jap do an amin panabin yopban unjonon kokup pap kinda anjek yikgan.
- 37 Yigek jap pi ae wain pi anjek bami irenisi pan.
- 38 Yawe da pangisam aban minjat monjiyoni morapmi iren ton, ae bulmakauniyo kisi yan gin iren ton.
- 39 Mani don uwalni da pabin yopba kalonjistik dagin egek bummi nandanjek yokwisi ekwan.
- 40 Yawe da kila amini pabin yopban miktım kibiri ae kosit minikon isal yumgin akwan.
- 41 Mani wadak wadak an amin panpuluganban minjat monjiyoni unjon sipsip da yan iren ton.
- 42 Amin kilegi da Yawe dakon anpakni kanjek but kwaktok nandan.
Mani yokwi pakpak amin unjon gen kagan sopmanjek gen dima yon.
- 43 Nandan kokwinji tagisi amin, ji unjon yo morap do pakyanisi nandanjek egipni.
Yawe da bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisak unjon do nandan.

108

Pinjkop da minjat amini panpulugosak do amin kinda da bisit agit
Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.

- 1 Pinjkop, butnokon da gak do tebai nandan gadasat.
Asi, nak wagil gakkosi nandan gadasat.
Nak mango awigik do kap yokdisat.
- 2 Nak pidanek dipmin yopbo kinakwan gita gat kulele gat tidoken.
Wisa wisa do unjon ban tidoken.
- 3 Yawe, nak Amin Njwakwari Kabi da binapmon ya yan gayiken.
Nak minjat amin morap kabikon kinjek mango awigikdisat.
- 4 Gak da nin do but dasi madepsi galak tan nimisal.
Nin da unjon dakon tilak yipnen kan, kundu da aripmon wigikdisak.
Gak toktogisi gengo yolek nin panpuluganjek dima nipman dekdal.
Nin da unjon dakon tilak yipnen kan, gikwem da aripmon wigikdisak.
- 5 Pinjkop, nak minjat aminyo da mango madepsi awigini do nandisat.

Tilimgo yipbi noman tanjakwan minjat aminyo miktım morap kisikon ekwan unjon da koni.

- 6 Gak da nin but dasi galak tan nimisal, do bisitno nandaki.
Anjek tapmin madepgokon da nin yokwikon ban timigaki nin tagisi egipnen.
- 7 Pinjkop telagi yutnikon egek yan yosok, “Nak emaron kili teban tat, do nak kisik kisik anjek minjat amino do Sekem miktım kokwinidisat, ae Sukot miktım dakon kuldukiban kokwinik yomdisat.
- 8 Gileat miktım gat Manase miktım gat unjon nak dakon.
Epraim miktım unjon nak dakon busun kutnokno.
Anakwa Juda miktım unjon kila amin madep kalij kirinjo.
- 9 Moap miktım unjon pakbi sogok idapno.
Ae Idom miktım unjon kandap gwil yopyop tamono.
Pilistia amin emaron pabin yopmanjek kisik kisik anjek yan tidokdisat.”
- 10 Pinjkop, namin da nak anjan kokup pap dam bebani tonjon tagi anjisak?
Ae namin da nak Idom miktım emat ak do tagi anjisak?
- 11 Pinjkop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisat, ma?
- 12 Amin dakon panpulugok unjon yo isali gin, do nin panpuluganjanaki uwal gat emat tagi wamnen.
- 13 Pinjkop da nin panpulugosak kan, emaron teban tonej.
Iyi uwalnin pabin yopdisak.

109

Jigini ton amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nak mango anjisat.
Manji dima naminjek bisitno nandan nabi.
- 2 Nido, amin yokwi da uwal an naminjek aminon nak do top gen yoyan.
- 3 Ujon nak do kuragisi nandanjek gen yokwisi nayan, mani unjon gen dakon mibili mini.
- 4 Nak unjon do butdasi galak tan yominjek unjon panpulugok do bisit asat, mani gen yan naman.
- 5 Nak anpak tagi ban anyomisat, mani kobogi yokwi ban anjnama.
- Nak unjon do but dasi galak tan yomisat, mani nak do kuragisi nandan.
- 6 Amin yokwi kinda manjikbi unjon da uwalno tagi abin yipjak.

- Iyi dakon uwalni kinda da gen tagi yan imjak.
- 7 Gen kokwin asak amin da unun amin gulusunni ton yan kosak.
Ae unun amin dakon bisitni kisi diwarini ton yan kosak.
- 8 Nak unun amin tepmisi kimagakwan amin njwaknjwari da unun dakon pi tamo abidosak dosi nandisat.
- 9 Tepmi kimagakwan monji gwayoni datni mini egipni, ae minjati sakwabat egipjak dosi nandisat.
- 10 Ae monji gwayoni yutni mini ae amin da jap yomni do bisit yoyinjek egipni dosi nandisat.
Ae yut tasik tanbikon egipdan unudon ban amin da yolakwa abigikdan.
- 11 Uwalno goman amini da abin miktim ae yo morapni kisi timitjak dosi nandisat.
Anakwa kokup njwaknjwarikon amin da abin yo morapni yum do anek pi agit unun tagi timitni.
- 12 Amin kinda da anpak yawori dima an imjak dosi nandisat.
Ae amin kinda da monji datni mini egipni unun do bupmi dima nandan yomjak.
- 13 Minjat monjiyoni tagi kimotni, anakwa amin don altoni da unun amin dakon man dima nandan dosi nandisat.
- 14 Nak babikni da anpak yokwi awit do Yawe da unun do nandisak dosi nandisat.
Anek menji dakon diwarini dima wiririk imjak do nandisat.
- 15 Yawe da diwarini do toktogisi nandan yomjak, anakwan minjat aminyo da unun dakon diwatni do wagilsi injan yomni dosi nandisat.
- 16 Unun amin, amin diwari do anpak yawori an yom do dima nandagit.
Unun yoni mini amin gat, ae yo do wadak wadak awit amin gat, ae butjik madepsi nandawit amin gat panjopmanjek dapban kimakgwit.
- 17 Amin jobit yom do tagisi nandagit, do abisok iyi jobit pasak dosi nandisat.
Pinjop da amin diwari gisamitjak do bisit ak do dima nandagit, do ununyo kisi Pinjop dakon gisam dima timitjak.
- 18 Toktogisi amin diwari jobit pani do yagit, unun gen yagit da iyi dakon imalni agit.
Unun gen yagit da giptim kaganigwan pakbi da yan pigisak.
Anek kidarigwan bit nelak da yan pigisak.
- 19 Jobit yagit unun nan imali do tagi bangaljak, anek boban nap nan yan wamjak dosi nandisat.
- 20 Amin nak do gen yokwi yanjek gen yan namañ amin unun do Yawe da kobogi yan anjomjak dosi nandisat.
- 21 Mani Amin Tagi Yawe, man bingo tagisi tosak do anek yo tagisi an nabi.
Gak nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do yokwikon nan abidoki.
- 22 Nak wadak wadak amin.
Butjik madepsi nandisat.
- 23 Wupunin gildat panjop do noman ton da gildat pigakwan pasilgan unun da tilak nak pasil do asat.
Nak pilak pilak kinda mirim da anki maban kisak unun yombem.
- 24 Nak gak do nandanek jap kelek egapbo njwak tukwalno tapmimi mini ak.
Nak amin kidari gin agim.
- 25 Gen yan namañ amin da nandanek jikgo yanjan namañ.
Busun kwakwal anek jikgo yanjan namañ.
- 26 Yawe Pinjopno, gak da toktogisi nak but dasi galak tan namisal, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.
- 27 Uwalno buri panjobilbi gak dagan nak anpuluganek yokwikon nan abidosol yanji nandan gamni.
- 28 Pinjop da nak anjupbal asak do yokdan, mani gak da nak do yo tagi gin akdisal.
Yokwi an namañ amin pabinj yopmanjaki mayak tok pani do nandisat.
Anjaki pi amingo nak but kwaktok nandabenj.
- 29 Uwalno da mayaktok ban imal ban yan pani, anakwa minjat aminyo da mayaktokni unun pindatni.
- 30-31 Mani Yawe da wadak wadak amin panpuluganek kilani asak.
Amin da gen yan yominjek kimotni do yan dagok anakwa unun da kisiron ban timikdak.
Yanji asak, do nak gen pap yanjek Yawe ya yan iyikerj.
Minjat aminyo da gak gawak gam do muwutni bisapmon mango anjisikerj.

110

Yawe gat ae kila amin madep manjigit dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap.

¹ Yawe da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, "Gak abin nak da aminsi tet do yiki.

Añaki uwalgo dakon tapmim pabij yopbo
gak dakon piñbisi egipni.”

² Yawe Saion kokup papmon egisak.

Uñun da man madep gaban miktim madep
kila akdisal.

Ae yañ yosok, “Gak da uwalgo kila akdisal.”

³ Uwalgo gat emat wamni bisapmon miñat
amin kabigo gat kinjek uñun da but
dasi nandanjek gak anpulgokdañ.

Gak kila amin madep dakon telagi imalgo
pakdisal.

Kalbi morap gik sitnañ manjek jon pañkaluk
añ, uñun da tilak gak gildari gildari
tapmim kalugi pakdisal.

⁴ Yawe da gen yañ añteban añek nandak
nandakni uñun kulabik dima asak.

Gen uñun yañ yagit, “Melkisedek da mukwa
sogok amin egipgut, uñudeñ gak
mukwa sogok amin kinda dagok
dagogi mini egi wigikdisal.”

⁵ Amin Tagi gak añteban ak do gak da kap-
matjok egisak.

Butjap nandisak bisapmon kila amin madep
madep gat emat wamanjek obisi pabij
yopdisak.

⁶ Miktimi miktimi gen kokwin anyomiñek
madepsi dapban kimotdañ.

Miktimi miktimi kila amin madep
madep obisi pabij yopdisak.

⁷ Kosit ileñon pakbi kinda pokdok uñudon
pakbi nañ teban tanjek emaron teban
tokdisak.

111

Yawe añkisino

¹ Yawe dakon man añkisino!

Miñat amin kabirikon nak but dasi nan-
danjek ya yañ iyiken.

² Yawe uñun pini wagil tagisi asak.

Amin morap Piñkop dakon pi do galak
tonj pini uñun do nandanj ekwan.

³ Yo morap asak uñun da tilimni añalon aban
wagil tagisisi asak.

Añpakni kilegi uñun toktogisi tanj añan
kisak.

⁴ Yawe da miñat aminyo dakon nandak
nandakni pañtagap aban yo madep
madep agit uñun do sigin nandanjek
ekwan.

Yawe bisapmi bisapmi nandanj yawok
niminek nin do bupmi nandisak.

⁵ Iyi do pasolgoñ amin jap yomisak.

Sanjek sanjek agit uñun dima inñtosok.

⁶ Amin ñwakñwari dakon miktim miñat amini
do yomiñek tapmimni madep añalon
agit.

⁷ Añpakni uñun bamisi ae kilegisi.

Gen morapni uñun bamisi gin, do tagi
guramitneñ.

⁸ Gen tebani uñun bamisi ae toktogisi tanj
añan kikdañ.

Uñun butdasi nandanjek yol kimotneñ
do nimgut.

⁹ Piñkop da iyi dakon miñat amin kabini
yuman nagit.

Añek uñun gat sanjek sanjek dagok da-
gogi mini agit.

Piñkop uñun mani telagi ae masi
masimi.

¹⁰ Amin kinda nandanj kokwini tagisi amin
kinda dagok do nandisak kanj, Yawe
do pasal inñjak.

Amin geni guramigkanj uñun nandak
nandak tagisi yomisak.

Dagok dagogi mini mani añkisinj añan
kinen!

112

Amin kilegi dakon kisik kisik

¹ Yawe añkisini!

Amin morap Yawe do pasalek geni do
galak tonj uñun kisik kisik tagi ani.

² Monji gwayoni miñat aminyo da binap-
mon man madepni tonj da egipdañ.

Amin kilegi uñun dakon diwatni Piñkop
da yo tagisi anyomdisak.

³ Yutnikon yo kabini morapmi tanj imni, ae
añpakni tagisi uñun do amin da dima
inñtoni.

⁴ Pilin tukgwan tenñeni da altanek amin
kilegi pañpulgosok.

Amin kilegi uñun amin do nandanj ya-
wot añ yomiñek bupmi nandanjek
kosit kilegi agisak.

⁵ Amin kinda yo kabini amin do yum
yomisak, bo ae goman do yañba
nandanj yomisak, ae yumanj gwayek
kosit kilegikon da asak uñun amin
tagisi egipjak.

⁶ Uñun amin tebaisi atjak.

Añakwan man bini don tanj añan
kikdisak.

⁷ Gen bin yokwi nandisak bisapmon pasol
pasol dima asak.

Yawe tebaisi nandanj gadañ imisak.

⁸ Uñun tebaisi agek pasol pasol dima
nandisak.

Ae uwalni emaron aripmi dima teban
tokdañ yañ nandisak.

⁹ Yoni mini amin do yo morapmi yomisak.

Man bini amin da binapmon tanjakwan
uñun do nandaba wukwan iman.

Añpakni tagisi uñun do amin da dima
inñtoni.

¹⁰ Yokwi pakpak amin da uñun kanjek but jap
nandanj.

Yañ añek mam nañ yomiñek giptimni
manj mudonj.

Yo ak do nandanj unj unj suj tonj.

113

Piŋkop da yo tagisi anj yomisak do kisik kisik anj

- 1 Yawe anj kisini.
Oman amini ji Yawe anj kisini.
Mani anj kisini.
- 2 Dagok dagogi mini Yawe dakon man anj kisini.
- 3 Gildat da wisak tetgin ae pigisak tetgin miŋjat amin morap ekwanj kisi da Yawe anj kisini.
- 4 Yawe unj unj miŋtami miŋtami man madepni toso.
Tilimni unj kundu si yapmanjek wagil tagisisi.
- 5 Yawe Piŋkopnin egisak, unj unj yombem kinda mini.
Unj unj kwensi kila amin madep yityit tamonikon yikdak.
- 6 Unj unj don da mibilisigwan siŋtarjek kundu gat miŋtim gat pindakdak.
- 7 Anjek yoni mini amin sibat sibat tamokon ekwanj unj unj paŋpuluganjek
- 8 iyi dakon miŋjat amin kabini dakon kila amin gat yopban tagisi ekwanj.
- 9 Miŋjat monji suj unj unj ekwanj unj unj paŋpuluganban monji morapmi paŋjalanjek kisik kisik madepsi anj.
Yawe anj kisini.

114

Tap Gamikon Piŋkop da miŋjat amin kabini yokwikon banj timikgit dakon kap

- 1 Israel amin kalip Isip yipmanj degek kiwit.
Jekop dakon diwatni da amin gen njwaknjwari yonj kabi dakon kokup yipmanjek kiwit.
- 2 Yanj awit bisapmon Juda miŋjat aminyo Yawe dakon telagi yut dagawit.
Israel amin Piŋkop da kila agit.
- 3 Tap Idap Gami Israel amin pindagek pasal kigit.
Ae Jordan Pakbi isal tanjek dima pak kigit.
- 4 Kabap unj unj meme da yanj wigi mokmok awit, ae ilen unj unj sipsip da yanj wigi mokmok awit.
- 5 Tap Gami gak yo ni da noman tanban pasal kigit?
Jordan Pakbi gak nido dima pak kigit?
- 6 Kabap morap nido meme da yanj wigi mokmok awit?
Ae ilen monij monij ji nido sipsip da yanj wigi mokmok awit?

- 7 Miŋtim daman, abisok Amin Tagi abisak, do gak wudip aki.
Jekop dakon Piŋkop unj unj kili abik, do gak wudip aki.
- 8 Unj unj da tip kulabik aban pakbi idap monij kinda dagagit.
Anjek tip tebanon wasok aban pakbi dabil noman tagit.

115

Piŋkop kalonjin unj unj Piŋkop bamisi

- 1 Piŋkop gak bisapmi bisapmi nin do but dasi galak tanj niminek dima nipmanj dekdal.
Yanj asal do nin dakon man dima pawiginerj.
Gak dakon man madepgo nanjin anj kisinerj.
- 2 Amin Nwaknjwari Kabi da “Piŋkopji dukwan egisak?” nido yanj niyanj?
- 3 Piŋkopnin Kwen Kokup egisak.
Unj unj yo kinda ak do nandisak kanj si akdisak.
- 4 Amin Nwaknjwari Kabi kokup kidatni dakon wupmi unj unj gol ae silwa banj wasonj.
Unj unj amin kisit da wasonj.
- 5 Kokup kidat dakon wup unj unj gen kagani tonj, mani gen aripmi dima yoni.
Dabilni tonj mani aripmi dima siŋtoni.
- 6 Mirakni tonj, mani gen aripmi dima nandanani.
Unj unj tomnoni tonj, mani yo dakon kibarji aripmi dima nandanani.
- 7 Unj unj kisitni tonj mani yo aripmi dima igayini.
Ae kandapni tonj, mani kosit aripmi dima agipni.
Ae gen kinda tegikon da dima noman tokdanj.
- 8 Kokup kidat dakon wupmi wasonj amin unj unj kokup kidat wup yombem anj.
Ae amin morap egip egipni kokup kidaron tonj yanji nandanj unj unj kisi kokup kidat yombem gin anj.
- 9 Israel miŋjat amin kabi, egip egipji Yawekon toso yanji nandanani.
Unj unj da ji paŋpuluganjek paŋkutnosok.
- 10 Piŋkop dakon mukwa sogok amin Aron da kabikon nani, egip egipji Yawekon toso yanji nandanani.
Unj unj da ji paŋpuluganjek paŋkutnosok.
- 11 Yawe do pasolgonj amin kabi, egip egipji Yawekon toso yanji nandanani.
Unj unj da ji paŋpuluganjek paŋkutnosok.
- 12 Yawe da nin sigin nandanj niminek gisamitjak.

- Unun da Israel miñat amin kabi gat ae Aron dakon amin kabi kisi gisamitjak.
- 13 Yawe da amin mani toñ ae mani mini iyi do pasal iman unun unun kisisi gisamitjak.
- 14 Yawe da ji gat ae gwakji gat morapmisi panjiren asak dosi nandisat.
- 15 Yawe Kwen Kokup ae miktimo wasagit unun da ji gisamitjak dosi nandisat.
- 16 Kwen Kokup kwensi ason tosok unun Yawe iyi dakon.
Mani miktim unun amin nin do nimgut.
- 17 Amin kimakbi gen wayiño mini tamo unungwan pikek Yawe dima ankisari.
- 18 Mani nin abisok ae don dagok dagogi mini Yawe ankisinen.
Yawe ankisini!

116

Pinjop da amin kind añpuluganban ya yan iyigit

- 1 Yawe da bisitno nandisak, do nak but dasi galak tar imisat.
Asisi, bisitno nandisak.
- 2 Nagon tobilek bisitno nandagit, do miktimon egipben bisapmon bisit dima yipman dekger.
- 3 Kimot da nak nap da yan wangut.
Nak kimakbi kokup do nandajek pasol pasol madepsi agim.
Yan anek nandaba kik madepsi agim.
- 4 Yan nandan egek Yawe yan iyigim, “O Yawe, pulugan nepbi!”
- 5 Yawe da nin nandan yaworon dasi yo tagisisi annimisak.
Pinjopnin da bupmi nandan nimisak.
- 6 Yawe da nandak nandakni mini amin pankutnosok.
Kalip tapmimno mini da egapbo pulugan nepgut.
- 7 Yawe da nak do yo tagisisi an namgut, do butno aeni yaworisi tosok.
- 8 Yawe, pulugan nepbi dima kimakgim.
Yan anek dabil pakbino wiririgek kilano anjaki dima kesal nikgit.
- 9 Yan do, nak miktimon egipben bisapmon Yawe gat kalonj agipden.
- 10 Nak Pinjop nandan gadan iminek bisit yan agim, “Yawe, nak jigisi nandajek egisat.”
- 11 Ae si pasalgim bisapmon yan yagim,
“Amin kisi morap unun top amin gin.”
- 12 Yawe da nak do yo tagisi an namisak, do kobogi do yo ninan iben?

- 13 Yawe da nak yokwikon nan abidagit, do ya yan iyinek paret ak do wain kap anjenokger.
- 14 Miñat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 15 Yawe dakon telagi amin unun iyi dakon wam tabilni, do kimokger bisapmon pindakban yo madepsi an.
- 16 Yawe, nak gak dakon oman monjigo.
Meño da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyo kisi pigo asat.
Nak nap tebanon egapbo pulugan nepgul.
- 17 Nak ya yan gayinek paret anek mangokon da bisit aben.
- 18 Miñat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 19 Yawe, nak Jerusalem kokup papmon gak da telagi yutnon paret unun aben.
Yawe ankisini!

117

Yawe ankisinen

- 1 Miñat amin kabi morap egi anan kwan, ji Yawe ankisini.
Miktimi miktimi miñat amin morap ji mani yan ankisini.
- 2 Nin do but dasi galak tar nimisak.
Bisapmi bisapmi geni guramik kimagek nin dima nipman dekdak.
Yawe ankisini!

118

Pinjop da panpulugagit do ya yan iyiwit

- 1 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tar nimisak.
- 2 Israel amin ji yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tar nimisak.”
- 3 Pinjop dakon mukwa sogok amin kabini yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tar nimisak.”
- 4 Miñat aminyo morap Yawe do pasal iman amin yan yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tar nimisak.”
- 5 Nak jigino madepsi, do Yawe bisit iyiko nandajek jigino unun wiririkban pasilgwit.

- 6 Yawe nak gat egisak, do aripmi dima pasolgen.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 7 Yawe panpulugokno nak gat egisak.
Kanapbo Yawe da uwalno pabin yopdisak.
- 8 Panjutnosak do Yawekon kinej kan tagisi.
Egip egipnin amin kindakon tosok yan nandaner kan, unun da tagi dima.
- 9 Panjutnosak do Yawekon kinej kan tagisi.
Egip egipnin kila amin madep kindakon tosok yan nandaner kan, unun da tagi dima.
- 10 Uwal morapmi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 11 Teri teri kisi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 12 Kaban morapmi da yan nak angwasiwit.
Mani jon kibiri sonba sonjek tepmi pasilgan, unun da tilak tepmi kimakgwit.
Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 13 Nak gat emat madepsi wamanjek abin nep do aba nandagin.
Mani Yawe da nak anpulugagit.
- 14 Yawe da tapmim madepsi namisak.
Iyi nak yokwikon nan pulugan nepmanjak.
- 15 Pinjkop dakon minat amin kabini da imal yutnigwan kisik kisik anjek yan tidon do nandaki.
Yan yon, "Yawe dakon tapmim madepni da yo unun agit!"
- 16 Yawe dakon tapmim madepni da nin panpuluganban emaron teban tagiman!
Yawe dakon tapmim madepni da yo unun agit!"
- 17 Nak dima kimokgen.
Nak egek Yawe da yo agit unun do yan tenjenok aben.
- 18 Yawe da nak anjkilek ak do yo yokwisi annamgut, mani yum nandanakanwkan dima kimakgin.
- 19 Wigat amin kilegi da tagi pigigi unun witdal naminjaki pikek Yawe ya yan iyiken.
- 20 Unun Yawe dakon wigat.
Amin kilegi da unun nan tagi pigini.
- 21 Gak bisitno nandanek yokwikon nan pulugan nepgul, unun do ya yan gayisat.
- 22 Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.

- 23 Yawe da iyi yo unun aban nin da kono yo masi masimisi asak.
- 24 Yawe on gildat unun nin do nimik.
Nin kisik kisik anjek but galak nandaner.
- 25 Yawe, gak da nin yokwikon ban timikgi do gayaman.
Gak da nin panpuluganbi yo morap ano tagisi gin noman toni.
- 26 Yawe da manon abisak amin unun Pinjkop da yo tagisi an imjak.
Yawe da yutnon nin mani anjkisinej.
- 27 Yawe unun Pinjkop.
Unun da tenjenj nimisak.
Kindap kilin timigeek kin alta angwasiwini.
- 28 Gak Pinjkopno, do ya yan gayisat.
Gak Pinjkopno, do mango awigisat.
- 29 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

119

Pinjkop dakon gen teban unun tagisidi

- 1 Amin kosit kilegikon akwan, ae gulusunni mini, ae Yawe dakon gen teban guramikan, unuden amin kisik kisik ekwan.
- 2 Amin Pinjkop dakon gen guramigeek but dasi nandanek yolgan unuden amin kisik kisik ekwan.
- 3 Unuden amin gulusun kinda dima an.
Yawe dakon anpak bangin yolgan.
- 4 Gak da gen morapgo niminek nin da kilani tagisi anjek guramitnejen dosi gen teban yipgul.
- 5 Gak dakon gen si teban tanjek guramik kimokgen dosi nandisat.
- 6 Nak yan aben kan, gak dakon gen teban do nandan egipben bisapmon mayagi dima paken.
- 7 Gen tebango kilegi do pini anjek nandabo piosak bisapmon butno kilegisi tanjakanwkan mango anjenokgen.
- 8 Nak gen tebango kisi morap guramikan.
Wagil dima nepman dekki.
- Pinjkop dakon gen teban guramikan amin dakon gen*
- 9 Nian anjek monji gimonji da anpak kilegi gin anjek egipni?
Gak dakon gen guramigeek kan do kilegisi egipni.
- 10 Nak but dasi nandanek gak wisin gandak do pi asat.
Anpuluganaki gak dakon gen teban dima yipman dekkej.
- 11 Nak yokwi kinda dima angaben do anjek gengo butnokon yopgum.

- 12 Yawe mango an̄kisiat.
Gen tebango nayiŋ deŋgi.
- 13 Gen teban morap niyigil uŋun miŋjat amin morapyo yoyiŋ teŋteŋosot.
- 14 Nak amin da moneŋ ae yo galagisi do galak toŋ, nak uŋun da tilak gak dakon gen guramit do galagisi nandisat.
- 15 Nak gengo do pakyaŋsi nandan̄ egisat.
Ae an̄pakgo do nandan̄ egisat.
- 16 Nak gen tebango do galagisi nandisat.
Uŋun dima in̄tokerŋ.
Amin kinda Piŋkop dakon gen teban do but galak nandisak
- 17 Oman amingo nak do yo tagisi an̄ nabi.
Yaŋ an̄aki nak kalugi egek gengo guramikgeŋ.
- 18 Nandak nandakno dakon yoma witdalaki nawa wogokon gen wagil tagisi morap toŋ uŋun aripmi tagi nandan̄ pisoken.
- 19 Nak on miŋtimon miŋtim ŋwakŋwarikon amin kinda da egisat.
Do gen tebango dima an̄kisibiŋ nabi.
- 20 Butnokon da gildari gildari gak dakon gen teban yol do tek kindap pasat.
- 21 Gak da iyi do nandaba wikwan̄ amin gen tebai yoyisal.
Uŋun amin jobiri toŋ, ae gen tebango manji yomiŋek iyi da galak togon akwan̄.
- 22 Uŋun da jigilak yaŋ namiŋek nabipman̄gaŋ.
Mani gak dakon gen teban yoldat, do yum pindagaki gen uŋuden dima nayini.
- 23 Kila amin muwugek nak dakon man abin̄ yipman̄gaŋ.
Mani oman amingo nak toktoŋi gak dakon gen do nandaken̄.
- 24 Gak dakon gen do but dasi galak tosot.
Gengo da kosit kilegi agipberŋ do nayiŋ dekdak.
Amin kinda Piŋkop dakon gen teban yol do pi madepsi asak
- 25 Nak kimbabaŋon yokwisi pokdot.
Yaŋ teban tok agil uŋun da aripmon abi pidaŋapbo an̄teban aki.
- 26 An̄pak morapno do gayiko kobogi paŋtobil namgul.
Gengo nayiŋ deŋgi.
- 27 Nayiŋ deŋbi gengo dakon mibili nandan̄ pisoken.
Ae wasok tapmimi toŋ morapgo uŋun do nandan̄ egipberŋ.
- 28 Butno jigisi asak.
Yaŋ teban tok agil uŋun da aripmon nak an̄teban aki.
- 29 An̄pak toptopmi yolbi nak da dubagikon kin̄ mudoni.

- An̄pak tagisi an̄ namiŋek nawa gengo do nayiŋ deŋgi.
- 30 Nak gak gol do gen yaŋ an̄teban agim.
Toktogisi nawa gengo dogin nandan̄ egisat.
- 31 Yawe, gengo uŋun guramik kimokdot.
An̄kutnaŋaki mayaktok dima paken̄.
- 32 Gen tebango tepmisi guramitdisat.
Nido, gak da nandak nandak di gat saŋberjek namdisal.
Amin kinda Piŋkop da nandak nandak an̄pulugosak do bisit agit
- 33 Yawe, gengo nayiŋ deŋbi guramik egapbo bisapno mudosak.
- 34 Nawa gengo dakon mibili noliŋbi but dasi nandan̄jek guramikgeŋ.
- 35 Gak dakon gen teban do galagisi nandisat, do uŋun dakon kosit noliŋbi uŋun naŋ kiken̄.
- 36 Butno an̄tagap abi gak dakon gen do galagi nandan̄jek yo do pindak galak-tok dima aben̄.
- 37 An̄pulugaŋaki yo isali do pindak galak tok dima aben̄.
Yaŋ teban tok agil uŋun da aripmon egip egipno an̄kutnoki.
- 38 Oman amingo nak do yo ak do yaŋ teban tok agil uŋun da aripmon an̄aki amin da pasal gamni.
- 39 Nawa gengo uŋun tagisi.
An̄pulugaŋbi mayaktok dima paken̄.
Mayagi pak do si pasoldot.
- 40 Gengo guramit do galagisi nandisat.
An̄pakgo kilegisi, do egip egipno an̄kutnoki.
Amin kinda Piŋkop dakon gen do nandan̄ gadat agit
- 41 Yawe, bisapmi bisapmi nak do but dasi galak taŋ nabi, an̄jek nak yokwikon naŋ abidoki dosi nandisat.
Gak yaŋ ak do kili yaŋ teban tagil.
- 42 Nawa gengo do nandan̄ dagosot.
Do an̄pulugaŋaki nabipman̄gaŋ amin do gen kobogi aripmi tagi paŋtobil yoberŋ.
- 43 Nawa gengo da nak tagi an̄pulugosak yaŋ nandan̄ teban taŋjek jomjom asat.
Do an̄teban an̄aki bisapmi bisapmi gengo bami yaŋ teŋteŋokerŋ.
- 44 Bisap dagok dagogi mini nawa gengo guramik kimokgeŋ.
- 45 Gengo guramit do pini asat, do yo yokwi kinda da kosit dima sopman̄ namjak.
- 46 Nak da kila amin madep gengo do yoyikerŋ.
Uŋun da mayagi dima namni.
- 47 Gen tebango do but galaksi nandisat.
Gen teban morapgo uŋun do but dasi galak tosot.
- 48 Gen tebango uŋun tagisi yaŋ nandan̄jek, uŋun do but dasi galak taŋ kimokdot.

Gengo unun do nandan egipbenj.

Amin kinda da Pijkop dakon gen teban do yo bamisi yan nandisak

⁴⁹ Gak oman amingo nak do kalip yan teban tok agil unun do nandaki.

Unun da nak antagap aban tagisi egipbenj yan si nandan teban tanek jomjom asat.

⁵⁰ Yan teban tokgo da egip egip namisak.

Jigi pasat bisapmon unun da butno anteban asak.

⁵¹ Iyi do nandaba wikwanj amin da yansul yokwisi anj namanj.

Mani nawa gengo do manji dima yomisat.

⁵² Yawe, gak dakon nawa gen kalipmisi unun do nandan egisat.

Unun da butno anteban asak.

⁵³ Amin yokwi da nawa gengo manji yomijakwa japmisi nandan yomisat.

⁵⁴ Nak kokupno da dubagikon egek gengo do kap yosot.

⁵⁵ Yawe, nak kalbi mango do nandak nandak anek nawa gengo yoldat.

⁵⁶ Gak dakon gen guramikdat.

Unun da but galak namisak.

Amin kinda Pijkop dakon gen teban yol do but dasi galak tagit

⁵⁷ Yawe, gak nak gat egisal, do yo do wadak wadak dima asat.

Gengo yol do yan teban tok asat.

⁵⁸ Gak da nandan yawot anj nabi do yan teban tok agil, do yan si abi do bisit gayisat.

⁵⁹ Anpak morapno do kili nandagim, anek tobilek gengo guramit do agim.

⁶⁰ Jomjom dima abenj.

Gen tebango tepmisi guramikgenj.

⁶¹ Amin yokwi da nap nanj nak anteban anek anpak yokwinikon ilik anjan kik do anj, mani nawa gengo do dima intosot.

⁶² Kalbi binap nawa gengo kilegisi do ya yan gayik do pidosot.

⁶³ Amin morap gak do pasalek gengo guramikganj amin not anj yomisat.

⁶⁴ Yawe, gak da miktimon minjat amin morap kisi do but dasi galak tanj yomisat.

Gengo do nayinjet abi.

Pijkop dakon gen teban unun da nin tagisi panpulugosak

⁶⁵ Yawe, yan teban tok agil unun da aripmon oman amingo nak do anpak tagisi anj namgul.

⁶⁶ Gen tebango do nandan gadasat.

Do nandak nandak gat ae gen kokwin tagisi agak dakon nandak nandak do nayin dekgi.

⁶⁷ Nak anjkilek akdo pi dima agil bisapmon kositgo yapgum.

Mani abisok gengo guramikdat.

⁶⁸ Gak tagisi, do yo asal unun tagisi banj asal. Gengo do nayin dekgi.

⁶⁹ Iyi do nandaba wikwanj amin da top morapmi yan namgwit.

Mani but dasi nandanek gengo guramikdat.

⁷⁰ Unun amin nandak nandakni kilegi mini. Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.

⁷¹ Gak da jigi namgul unun tagisi agil.

Unun da gengo do nayinjet tagisi agit.

⁷² Nawa gengo do nandako yo madepsi asak.

Unun da gol ae silva monen morapmisi yapmanjak.

Pijkop dakon gen teban unun kilegisi

⁷³ Kisitgo da nak wasagil.

Nandak nandak namijaki gen teban morapgo nandan pisokenj do pi tagisi abenj.

⁷⁴ Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.

Do minjat amin morap gak do pasolgonj amin nak nandani bisapmon kisik kisik ani dosi nandisat.

⁷⁵ Yawe, nak nandisat, gak dakon gen teban morap unun kilegisi gin.

Gak gengo yolek anpakno anjmilip ak do anek jigi namgul.

⁷⁶ Gak nak do toktogisi but dasi galak tanj nam do yan teban tok kili agil.

Do gen yagil da aripmon nak oman amingo dakon but anteban abi dosi nandisat.

⁷⁷ Nawa gengo do but dasi galak tosot.

Do nak do bupmi nandanjaki tagisi egipbenj dosi nandisat.

⁷⁸ Iyi do nandaba wikwanj amin da top yanek isal dogin abinj nepgwit.

Anpakni unun do gak da panmayak abi mayak toni dosi nandisat.

Mani, nak toktogisi gengo do nandan egipbenj.

⁷⁹ Namin amin da gak do pasolgonj ae gak dakon gen teban nandan unun da nagon apni dosi nandisat.

⁸⁰ Anpuluganaki gen teban morapgo guramikek anpakno do mayaktok dima pakenj dosi nandisat.

Amin kinda Pijkop da yokwikon nanj abidosak do bisit agit

⁸¹ Gak da nak yokwikon nanj abidoki do jomjom anek butjiksi nandisat, anek tapmimno minisi ayinj.

Mani gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.

⁸² Gak da yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sinjanj egit da dabilno tep namanj.

Anek yan yosot, "Ni bisapmon butno anteban abi?"

83 Nak wain tibit meme gip ban wasanbi kalipmi kinda amin da mukwakon yipba teban tanbi yombem.

Mani gen tebango do dima inntosot.

84 Bisap nian da oman amingo nak jomjom sigin aben?

Yo yokwi an naman amin do ni bisapmon kobogi yokwi an yobi?

85 Iyi do nandaba wikwan amin, nawa gengo dima guramikgan.

Nak da mokenj do gapma wayikgan.

86 Minjat aminyo nin da gen teban morapgo tagi nandan gadanen.

Amin da isal dogin yokwi an naman, do anpulugoki do nandisat.

87 Palisok nikba kimakgim, mani gengo dima yipman dekgim.

88 Nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do anpuluganaki dima kimokgen.

Yan anaki gen teban morapgo guramikgen.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do nandan gadagit

89 Yawe, gak dakon gengo toktogisi tan anjan kikkisak.

Unjun Kwen Kokup tebaisi tosok.

90 Anpakgo tagisi unjun amin don altanek egipdan kabikon toktogisi tan anjan kikkisak.

Miktim yipgul da tamonikon tanek dima diwalik kisak.

91 Gaga yagil unjun da aripmon yo morap tawit da abisokyo kisi ton gin.

Nido yo morap kisi da gak dakon pi an.

92 Nawa gengo do but dasi dima galak tagim tam, nak jigi panek kili kimakgim.

93 Gengo dimasi inntokenj.

Nido unjun yolapbo gak da egip egipno anjutnal.

94 Nak gak dakonsi, do yokwikon nan abidoki.

Nak gengo guramit do pini asat.

95 Amin yokwi nikba kimokgenj do jomjom anj.

Mani, gen tebango do nandan egipbenj.

96 Abisok nak nandisat, yo wagil tagisi kinda minisi.

Mani gengo unjun yo tagisisi, ae tilakni mini.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do but dasi galak tosok

97 Nak gen tebango do but dasi galak tosot.

Gildat kinda kalon unjun dogin nandan egisat.

98 Gen tebango nagon toktogisi tosok, do nandan kokwin tagisi amin kinda daganek uwalno dakon nandak nandak yapmanjad.

99 Nak toktogi gak dakon gen bami dogin nandan egisat, do nandak nandak

tagisi timigek yoyindet morapno kisi yapmanjad.

100 Gengo kilegisi unjun guramikdat, do nandan kokwino tagisi da amin pelan dakon nandak nandak yapmanjad.

101 Anpak yokwi ak do dimasi nandisat, nido gengo bangin guramit do nandisat.

102 Gak da gaga dakon gen do nayin dekgil, do gen unjun dima yipmanj dekgim.

103 Kabanj kok unjun gen kaganokon galagisi, mani gengo da unjun yapmanjek wagil galagisisi asak.

104 Gengo da nandak nandak tagisi namisak, do anpak yokwi morap do dimasi galak tosot.

Amin Pinjkop dakon genon tenjenj abidonj

105 Gengo da nak anpuluganban kosit kilegi agipbenj dakon lamno asak.

Ae kosit agipbenj dakon tenjenjno asak.

106 Gen tebango kilegisi guramit do yan teban tok kili agim, do yan gin akdisat.

107 Yawe, jigi madepsi da wutjin namisak.

Yan teban tok agil da aripmon anpuluganbi kalugi egipbenj.

108 Yawe, nak ya yan gayisat unjun da paretno asak, unjun timikgi.

Gen tebango do nayin dekgi.

109 Nak toktogisi kimot da kapmatjok kin kin asat.

Mani nawa gengo dima inntokenj.

110 Amin yokwi da nak abidok do pat yipmanj, mani gengo dima yipmanj dekdak.

111 Toktogisi gengo abidanj kimokdot.

Anapbo unjun gen da kisik kisik namisak.

112 Gengo guramik kimokgenjsi, anapbo wigi kimokgenj da bisapmon wigisak.

Pinjkop dakon gen teban da panpuluganjanwan nin tagisi ekwamanj

113 Amin gak gol do but bamot an unjun do dima galak tan yomisat.

Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.

114 Gak kalonjin pasili tamono ae pasikno.

Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.

115 Yokwi pakpak minjat aminyo ji nepmanj dekgit.

Pinjkopno dakon gen teban guramit do nandisat.

116 Yan teban tok agil da aripmon anteban anaki egipbenj.

Anaki yo abidok do nandan teban tanek jomjom asat unjun dima surj tosak.

117 Kisitnokon abidanjaki tagisi egipbenj.

Anaki toktogisi gengo do nandan egipbenj.

118 Minjat amin morapyo gen tebango yipmanj dekgan unjun manji yomisat. Top geni unjun surj tokdanj.

119 Gak da amin yokwi morap sibat sibat gin
yan nandan yominek mabi kwan, do
gen go do but dasi galak tosot.

120 Nak gak do pasalek giptimno madepsi
nimnimikdak.

Gen kokwin tamokon gak da amin
gen yan yomdisal unun do nandanek
madepsi pasoldot.

*Amin kinda Pinjkop dakon gen teban gu-
ramikdak*

121 Nak anpak kilegi tagisi ban agim.

Yum nandanaki uwalno da yokwi dima
an namni do nandisat.

122 Pi amingo nak anpulugok do yan teban
tok abi do nandisat.

Yum pindagaki kwen wigik amin da jigi
dima namni.

123 Yokwikon nan abidoki do yan teban
tok agil unun aripmi akdisal yan do
jomjom anek sinjan egit da dabilno
tep naman.

124 Oman amingo nak butdasi galak tan
naminek gen bami do nayin dekgi.

125 Nak oman amingo, do nandak nan-
dak naminjaki gengo do tagi nandabo
pisosak.

126 Abisok minjat aminyo nawa gengo
kirinjkan unun Yawe gak da kobogi
yobi dakon bisap.

127 Gol unun yo tagisi, mani unun yapmanek
gen tebango do but dasi galak tosot.

128 Gen morapgo kisi guramikdat.

Anpak yokwi morap do dima galak
tosot.

Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon gen

129 Gen tebango unun wagil tagisisi do anek
guramikdat.

130 Amin kinda da notni kinda anpulugan ban
gengo dakon mibili nandisak kan,
tenjerikon egipdisak.

Gengo unun da nandak nandakni mini
amin nandak nandak yomisak.

131 Nak amin da pakbi do tep ton unun
da tilak gen tebango do galagisi
nandisat.

Unun nandak do but dasi galak tosot.

132 Amin morap mango do but dasi galak ton
unun bupmi nandan yomisal, unuden
gin abin bupmi nandan nabi.

133 Yan teban tok agil unun da aripmon kosit
nolayiki.

Ankutanjaki yokwi kinda da nak abin
nep do pi dima asak.

134 Pulugan nepmanjaki nak abin nep do yon
amin da dima anjupbal ani.

Yan anjaki gengo guramikgen.

135 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo
tagisi an nabi.

Gen teban morapgo do nayin dekgi.

136 Amin da nawa gengo dima guramikgan
do anek kunam tagapbo dabil pak-
bino pakbi madep da yan pokgon.

Pinjkop dakon gen teban unun kilegisi

137 Yawe gak kilegisisi.

Ae gen teban morapgo kisi kilegi gin.

138 Gen teban morap ningul unun kilegi ae
nin da tagi nandan gadanej.

139 Uwalno gengo do nandak nandak dima
an, do butjap madepsi nandanek
tapmimno moj.

140 Yan teban tokgo unun panjilikeg unun
bamisi yan kili pindagim.

Do oman amingo nak yan teban tok
gengo unun do but dasi galak tosot.

141 Nak amin isali nan amin da abin nep-
manjan.

Mani gengo do dima injosot.

142 Anpakgo kilegi unun toktogisi tan anjan
kikdan.

Ae nawa gengo unun bamisi.

143 Jigi morapmi nagon noman ton, mani
gengo do but galaksi nandisat.

144 Gengo unun toktogisi kilegisi.

Anpulugan bi gen unun do nandan
pisanek tagisi egipbenj.

*Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan
abidosak do bisit asak*

145 Yawe, nak gak do bisit tebai asat.

Bisitno nandanaki gen morapgo gu-
ramikgenj.

146 Nak gak do yan tidosot.

Yokwikon nan abidanaki gen tebango
tagi guramikgenj.

147 Wisa dima daganakwan pidanek
anjulugoki do yan tidosot.

Gen tebango da nak tagi anjulugosak
yan nandan teban tanek jomjom asat.

148 Kalbi dipmin dima pokdot.

Toktogisi yan teban tok gengo dogin
nandan egisat.

149 Yawe, toktogisi but dasi galak tan
namisal, do bisitno nandaki.

Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.

150 Amin nandak nandakni yokwi da nak
anjupbal ak do nak da kapmatjok
abanj.

Unun amin nawa gengo dima gu-
ramikganj.

151 Mani Yawe, gak nak da kapmatjok egisal.
Ae gen teban morapgo unun bamisi gin.

152 Gengo unun anteban anjaki dagok
dagogi mini toktogisi tosoq unun
kalipsigwan kili nandagim.

*Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan
abidosak do yan tidagit*

153 Nak nawa gengo do dima injosot,
do jigino madepsi unun kanek
anjulugoki.

154 Uwal da gen yan naman, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.

Kalip yan teban tok agil unun yolek egip egip nabi.

155 Amin yokwi gen tebango unun dima guramikgan, do yokwikon ban dimasi timitdisal.

156 Yawe, bupmigo unun madepsi. Gak kilegisi, do kilano anjaki egipben.

157 Amin morapmi da yokwi an naminek uwal an naman.

Mani gengo bami dima yipman dekdal.

158 Manji gaman amin pindakdal bisapmon nandaba yokwitok an yomisat, nido unun gengo dima guramikgan.

159 Gengo do but dasi galak tosot unun nandisal.

Yawe, gak da but dasi galak tan namn kimokdol, do yokwikon nan abidanaki tagisi egipben.

160 Gen morapgo unun bamisi gin.

Nawa gen morapgo kilegisi unun toktogisi tan anan kikdan.

Amin kinda Pinjop dakon gen teban guramik kimot do nandagit

161 Kila amin da mibili mini nak yokwi an naman.

Mani nak gengo do nandanek nimnimikdal.

162 Amin kinda da yo tagisi morapmi timikdak, unun da tilak yan teban tok gengo do kisik kisik madepsi asat.

163 Nak anpak toptopmi do nandabo tagi dima an.

Mani gen tebango do but dasi galak tosot.

164 Nawa gengo unun kilegisi, do gildat morap kisi nak gak do ya yan kosiri 7 kabi yan yan asat.

165 Minjat aminyo nawa gengo do but dasi galak ton, unun butni yaworisi ton, ae yo kinda da kesalban dima man dapni.

166 Yawe, yokwikon nan abidoki do jomjom asat.

Nak gen tebango guramikdal.

167 Nak gengo do but dasi galak tosot, do gengo guramikdal.

168 Anpak morapno unun pindakdal, do gen teban morapgo unun guramikdal.

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

169 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do nandan nabi dosi nandisat.

Yan teban tok agil unun da aripmon nandak nandak tagisi nabi.

170 Kalip yagil unun da aripmon bisitno do mirak yopmanek yokwikon nan abidoki dosi nandisat.

171 Gengo do tagisi nayin dekdal, do toktogisi mango anksikej dosi nandisat.

172 Gen teban morapgo unun kilegi gin, do gengo do kap yoker dosi nandisat.

173 Nak gengo yoldosi nandagim, do toktogisi nak anpulugok do tagap toki dosi nandisat.

174 Yawe, gak da nak yokwikon nan abidoki do madepsi nandan egisat.

Nawa gengo da kisik kisik namisak.

175 Egip egip naminjaki mango anksikej.

Gengo da anpulugosak do nandisat.

176 Sipsip da kin pasilgan unun da tilak kosit tagisi kili yipman dekgim.

Do abin oman amingo nak do wusiki.

Nak gen tebango do dima injosot.

120

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Jigi noman tan namgwit bisapmon Yawe do yan tidoko bisitno nandan namgut.

² Bisit yan agim, "Yawe, top amin da nak anjkealni yan do nak pulugan nepbi."

³ Top amin ji, Pinjop da ji do yo ni ban an damjak?

⁴ Unun da emat amin dakon gobin ban yaman damdisak.

Anjek kindapni tedepmi jikon tagaldisak.

⁵ Nak ji da binapmon yokwisi egisat.

Amin da Mesek miktimon bo Kade amin da binapmon yokwisi ekwan unun da tilak jikon yokwisi egisat.

⁶ Nak minat aminyo yawori egip egip do ikwayit an amin gat kisi bisap dubagisi ekwaman, do kuragisi nandisat.

⁷ Nak da tagisi yitni do yosot bisapmon unun emat gin ak do nandan.

121

Yawe unun nin dakon kila amin
Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Nak sintoko ilenon wigisak.

Panpulugokno dukwan da apban koken?

² Yawe kundu gat ae miktin gat wasagit unun dagin panpulugokno egisak.

³ Kilago asak, do aripmi dima man pokgi.

Kilago anek dipmin dima pokdok.

⁴ Pakyanji nandani, Israel amin dakon kila amin unun pak nandat kinda dimasi asak.

⁵ Yawe unun gak da ilenonjok egek kilago anek gak anyongam asak.

⁶ Gildat da gildat kalba ae kanek da kalbi aripmi dima anjupbal anjil.

- ⁷ Yawe da kilago anjakwan yo yokwi morap tonj kinasok da gak dima anjupbal asak.
Egip egipgo kisi kila asak.
- ⁸ Yawe da abisok ae don kinj apyo akdisal unjun kilago anjan wigikdisak.

122

Jerusalem anjistik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Kili apba Yawe da yutnon kino” yan nayinba nandabo tagisi agit.
- ² Nin kili abinj Jerusalem dakon wigat yapmanjek nagalgwan pigimanj da akmanj.
- ³ Jerusalem kokup pap unjun wagil tagisi wasanji.
- ⁴ Israel amin idon abinj Yawe ya yanj iyini do kalip kili yoyigit unjun gen yolek abinj abinj anj.
- ⁵ Unjudon gen kokwin agak tamo tosok.
Dewit dakon diwatni kila amin madep egi egi awit unjun dakon gen kokwin tamo tonj.

- ⁶ Jerusalem yaworisi tosak do bisit ani.
Bisit yanj ani,
“Yawe, Jerusalem do galagi nandan amin panpuluganji tagisi egipni.
- ⁷ Panpuluganji Jerusalem da nagalgwan ekwanj amin emari mini tagisi egipni, ae kila amini gat kisi tagisi egipni dosi nandamanj.”
- ⁸ Gwakno gat ae notno gat do nandanjek Jerusalem amin do bisit yanj abenj,
“Ji emari mini tagisi egipni.”
- ⁹ Nak Yawe Pinjkopnin dakon telagi yut do nandanjek bisit yanj abenj,
“Yo kinda do wadak wadagi mini tagisi egipni.”

123

Amin kinda Pinjkop da bupmi nandan imjak do bisit agit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, nak Kwen Kokup sintoko wigakwan gandako kila amin madep yiyit tamogokon yikdal.
- ² Oman amin amin tagini do nandanj gadasak, anjakwan pi amin minjat unjun amin tagi minjat do nandanj gadasak, yanj gin nin Yawe gak do nandanj gadamanj.
Gak Pinjkopnin, gak dagin bupmi nandanj nibi do jomjom amanj.
- ³ Yawe, amin da yokwi anj nimanjakwa jigisi nandamanj, do bupmi nandanj nibi.

- ⁴ Bisap dubagisi iyi do nandaba wikwanj amin da pabinj nipgwit, do jigisi nandamanj.

124

Pinjkop unjun minjat amin kabini dakon Panpulugok Amini

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Yawe da nin dima panpulugagit tam, nianji?”
Israel amin da unjun gen dakon kobogi yoni.
- ²⁻³ “Amin da butjap nandanj nimanjek nin emat awit bisapmon Yawe da nin dima panpulugagit tam, uwal da japmisi nandanjek obisi tagi panjupbal abam.
- ⁴ Butjapni pakbi da yanj igek timikban tagi pasilnom.
- ⁵ Pakbi madep unjun igek timikban tagi kimak mudonon.
Mani dima.”
- ⁶ Nin Yawe do ya yanjsi iyinerj.
Yum nindananjakwan uwal da nin dima nindapba pasilgimanj.
- ⁷ Nin minam da yanj amin kinda da pat yipguron yokwalgimanj da puluganj kigimanj.
Pat unjun tuwil kigit, do nin puluganj kigimanj.
- ⁸ Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit, unjun da iyi nin tagisi panpulugosok.

125

Pinjkop da minjat amin kabini yopban tagisi yikganj

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Minjat aminyo egip egipni Yawekon tosak yanjsi nandanj amin unjun Saion Kabap yombem.
Kabap unjun dima nimnimigek tebaisi tokdisak.
- ² Henj da Jerusalem anjwasinjek tonj unjun da tilak Yawe da abisok ae don panjwasinjek minjat amini kilani akdisak.
- ³ Amin yokwi da amin kilegi dakon miktim toktoji kilani dima ani.
Yanj ani kanj, amin kilegi yokwi akdanj.
- ⁴ Yawe, amin tagisi butni kilegi unjun aminon anjak tagisi anjyobi.
- ⁵ Mani minjat aminyo iyi dakon anjak yokwini yolek anj, unjun yo yokwisi anj yobi.
Yokwi pakpak amin do yo yokwisi anj yobi.
Israel amin yawori tagi egipni.

126

Pinjkop da panpulugosak do Israel amin da bisit awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da nin uwal da kisiron ban timik aeni Saion kokup papmon panjagut bisapmon dipmin yombem pindakgiman.
- 2 Nin jikgo madepsi yanjagiman.
Anjek kisik kisik kap yagiman.
Yan anjapno miktim diwari dakon minjat aminyo da yan yawit,
“Yawe da Israel amin panpulugok do pi madepsi agit.”
- 3 Asisi, Pinjkop da nin panpulugok do pi madepsi agit, do nin wagol tagisisi nandaman.
- 4 Yawe, miktim kibirikon sikak manakwa jon yo morap ae kwon unjun da tilak panpuluganaki kalip tagisi egipguman yan gin aenin tagisi egipnen.
- 5 Amin kunam tagek jap kwaokgan, unjun kisik kisik nandanek bami pakdan.
- 6 Asisi, amin kunam tagek jap yet kwaot do jap yet pigaga pangwan, unjun don jap bami pektanba pan panobinek kisik kisik kap yokdan.

127

Pinjkop da yo tagisi an yoban mani anjisiwit

Solomon dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe da panpuluganban kisit kilda yut dima an tam, pi isal dogin abam.
Yawe da panpuluganban kila amin kokup pap kinda kilani dima an tam, kila isal dogin abam.
- 2 Nin jap timit do nandaba kik anjek wisa dima daganakwan pidan pi gin anjagapno wigi pilin toni kan, pi unjun isal dogin aman.
Nido, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tar yomisak unjun yik yawot yomisak.
- 3 Pinjkop da nin do yo tagisi an nimanek monji gwayo but galak do nimisak.
Unjun gisam tagisi Pinjkopmon timikgaman.
- 4 Yawi kaluk dakon monji gwayo unjun gobin da yan emat amin kinda da kisiron ton.
- 5 Amin monji gwayo morapmi amin kisik kisik tagi ani.
Unjun da gen pi tamokon uwal gat gen pi anakwa anpulugokdan.
Anakwa mayagi dima pakdisak.

128

Pinjkop da geni guramikgan amin do yo tagisi anjomisak

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Amin morap Yawe do pasalek geni guramikgan unjun amin kisik kisik tagi ani.
- 2 Ji pi anjek unjun dakon bami pan noni.
Ji kisik kisik anjek tagisi egipdan.
- 3 Minjatgo da yutgokon wain nap da yan bami madepsi toni.
Ae minjat monjiyogo da olip kindap monin yombem da yutgokon tamokon anjwasinjek yitni.
- 4 Asi, Yawe do pasalek ekwan amin kisik kisik tagi ani.
- 5 Yawe Saion kokup papmon egisak unjun da gisam tagi damjak.
Ji miktimon egipni bisap morapmon Jerusalem kanakwa tagisi tosak dosi nandisat.
- 6 Ji bisap dubagisi egek babikiji pindatni do nandisat.
Israel amin yawori tagi egipni.

129

Israel amin da Pinjkop da uwalni panjupbal asak do bisit awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Israel amin, gak moninjisogon da win abisok ekwamanon gak uwal da yokwi an gangwit dakon gen niyiki.
- 2 Gak yan yoki, “Moninjisogon da win abisok ekwaman bisapmon uwal da nak yo yokwisi an naman.
Mani nak aripmi dima abin nepni.
- 3 Nak obisi baljanakwa nap kiring da manjinokon giptimno dapba kirinikwan.
Pi kaga dangap pindakgaman unjun da tilak baljanba wuda dubagisi di noman ton.
- 4 Mani Yawe unjun kilegisi.
Nak amin yokwi da nap teban wamgwit unjun mandan daganakwan oman monji sanbenek dima egisat.”
- 5 Nak Yawe da minjat aminyo Saion kokup pap do uwal an, unjun mayaktok yominjek pabin yopmanek yolban tobilek kokupnikon kini dosi nandisat.
- 6 Unjun jon yut kwenon kwanek don dubak tokdo anakwa gildat da pindakban tepmi kibidon unjun yombem ani dosi nandisat.
- 7 Amin kinda da jon unjun baljan panmuwuk wamanek dima panjisak.

- ⁸ Ae miñat aminyo uwalnin da kapmatjok kiñek “Yawe da yo tagisi anj damiñek gisam damjak” yañ dimasi yoyini dosi nandisat.

130

Amin kinda Piñkop da anpulgusak do bisit agit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, butno jigisi tanjakwan anpulgoki do yañ tidosot.
² Amin Tagi, bisitno nandaki.
 Anpulgoki do gayisat, do nandan nabi.
³ Yawe, gak da diwarinin manjiñek gen pikon nipbim tam, Amin Tagi namin da gengo yapban?
⁴ Mani gagon diwari wiririt tosook, do nin gak do pasal gamneñsi.

- ⁵ Nak Yawe da anpulgusak do nandanek jomjom asat.

Anjek geni do tebaisi nandan gadasat.

- ⁶ Nak Amin Tagi da anpulgusak dosi nandanek but kindap asat.

Kalbi kila amin da uwal apni do kila anjek wisa tepmi dagosak do anjep an unun yapmanjek but kindap madepsi asat.

- ⁷ Israel amin, Yawe da nin do but dasi galak tan nimisak, ae dima yokwi toneñ yañ do bisapmi bisapmi nin panpulgusak, do Yawe da nin panpulgokdisak yañsi nandan teban tanjek unun do jomjom anej.

- ⁸ Unun da Israel amin nin yokwikon ban timigek diwarinin kisisi wiririk nimisak.

131

Amin kinda iyi do nandaban piñakwan bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, nak naga do nandako dima wigisak.
 Mano dima awigisat.

Nak yo kinda ni da wikwisi asak ae yo unun dakon mibili aripmi dima nandako pisolak unun do nandaba kik dima asat.

- ² Nak butno tagisi tosak do pi at da butno yawori tosook.

Nak egisat unun monji njakjak da yañ menji da kisiron nandaba kigi mini pagegisak nak unun yombem.

- ³ Israel amin, ji abisok ae bisap morap don kisi Yawe da panpulgusak do nandan teban tanjek jomjom ani.

132

Piñkop dakon telagi yut madep do kisik kisik awit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, gak Dewit do dima injtoki.
 Ae jigi morap pagit kisi do dima injtoki.
² Dewit da Israel amin dakon Yawe, Piñkop tapmimi ton, unun do yañ teban tok kinda yañ yagit,
³ “Nak yutnon dima kiken, ae dipmin potpot tamokon dima pokgen.
⁴ Nak dipmin dima pokgen.
⁵ Mibiltok Yawe do yut kinda aben, unun Israel amin dakon Piñkop Tapmimi Ton unun da egipjakdo.
 Anjek don yik yawot aben.”

- ⁶ Nin Betlehem kokupmon egek Sanbek Sanbek Kinam dukwan tosook unun dakon geni nandagiman.

Anjek unun Kariat Jearim da miiktimon tanban kagiman.

- ⁷ Kanjek yañ yagiman,
 “Nin kili Yawe da yutnon wigino.
 Ae unun da kapmatjok kiñek gawak imnen.”

- ⁸ Yawe, gak Sanbek Sanbek Kinamgo gat kisi abijek yik yawot yutgokon yikgi.

Sanbek Sanbek Kinam unun gak dakon tapmin madepgo dakon tilak asak.

- ⁹ Mukwa sogok amingo panpulgukanaki toktogisi anpak kilegi ani.

Anjaki unun anpakni kilegi da imalni tagisi da yañ asak.

Ae miñat aminyogo panpulgukanaki kisik kisik anjek kap yoni dosi nandisat.

- ¹⁰ Yawe, oman amingo Dewit do nandan ibi.
 Kila amin madep gaga manjigil unun manji dima ibi.

- ¹¹ Gak da kalip Dewit do yañ teban tok tebaisi an imgul, ae gengo kulabik aripmi dima akdisal.

Yañ iyigil, “Nak da monji kabigokon kinda yipbo kila amin madep egipjak.

- ¹² Monjigoni nak dakon sanbek sanbekno guramitni, ae gen morapno yober unun guramitni kan, don bisap dagok dagogi mini babigoni dakon monjini kila amin madep dagokdan.”

- ¹³ Yawe da Saion kokup pap iyi do tilak agit da unudon toktogisi egip do nandisak.

- ¹⁴ Yañ yagit, “Nak unun kokup papmon toktogisi egipdisat.

Nak unun kokup papmon kila amin madep egipben do tilak kili agim.

- 15 Nak Saion kokup pap dakon miñat aminyo do yo morapmi imdisat.
Anjapbo yo do wadak wadak dima akdañ.
Anjek yoni mini amin do jap morapmi yobo nañ tugokdañ.
- 16 Nak da Saion kokup pap dakon mukwa sogok amin kabini yokwikon ban timikgo unjun da imalni yombem asak.
Anjapbo Saion dakon miñat aminyo da kisik kisik kap yokdañ.
- 17 Nak da Dewit da kabikon amin kinda abidanjek yipbo unjun kokup papmon kila amin madep dagosak.
Anjek miñat amin kabino do lam kinda da yanñ tenñenñ yomjak.
- 18 Nak da uwalni panmayak akdisat.
Mani kila amin madepno tilim madepni gat yitdisak.”

133

Not do but dasi galak tañ yomyom anpak do tagisi nandawit

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Pinjkop dakon miñat aminyo but kalonñ anjek egipni kanñ unjun tagisi, ae buri tagisi akdañ.
- 2 Unjun anpak unjun wagil tagisisi. Unjun olip dakon nelagi yombem.
Olip dakon nelagi Aron do tagal iminakwa mogim danñwanikon pigek imal dubakni da diwarikon pigigit.
- 3 But kalonñ anpak unjun kalbi gik sitnañ Emon Kabap ae Saion Kabapmon moñ unjun yombem tagisi.
Yawe da but kalonñ ekwanñ amin gisamni yomisak.
Egip egip dagok dagogi mini unjun yomisak.

134

Pinjkop dakon man anjksino

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe dakon oman amin morap, ji kalbi yutnikon pi anñ amin, ji mani anjksini.
- 2 Telagi yutnikon kisitji panñenagek Yawe dakon man anjksini.
- 3 Yawe kundu ae miktim wasagit unjun Saion egisak, unjun da yo tagisi andamjak dosi nandisat.

135

Yawe anjksik dakon kap

- 1 Yawe anjksini!
Yawe dakon oman amin, ji mani anjksini.

2 Ji Yawe da nagalgwan Pinjkop da yutnon omani anñ, ji Yawe anjksini.

3 Yawe unjun tagisi, do Yawe anjksinon.
Mani unjun tagisisi, do kap yanjek anjksini.

4 Yawe da Jekop iyi do anñawagit.
Israel unjun Pinjkop iyi dakon amin kabi.

5 Yawe unjun mani wukwisi yanñ nandisat.
Amin Tagi da pinjkop toptopmi morap kisisi yapmanñ mudosok.

6 Yawe kwen kundukon, ae miktimon, ae tap kwenon, ae tap kagagwan, galak-tokni yolek yo morap ak do nandisak unjun asak.

7 Unjun da yanñban gikwem noman tonñ, ae mal anjek sikak mosok, ae yo morap yopyop yutnikon da mirim yopban kwanñ.

8 Isip miktimon Isip amin dakon monji mibiltogi gat ae bit kilapyo dakon monji mibiltogi unjun dapban kimakgwit.

9 Isip miktimon kila amin madep gat ae kila amini gat panñupbal ak do wasok tapmimi tonñ mibili mibili agit.

10 Yawe da miktim morapmi panñupbal anjek kila amin madep tapmimi tonñ morapmi dapban kimakgwit.

11 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjkanñ kimakgit, ae Basan dakon kila amin madep Ok, ae Kenan miktim dakon kila amin madep morap gat kisi dapban kimakgwit.

12 Yanñ anjek unjun kila amin madep dakon miktimni amin kabini Israel do yomgut.

13 Yawe, mango bisap mudok mudogi mini tañ anñanñ kikdisak.
Babikon da babikon man binggo do nandanñ anñanñ kikdañ.

14 Yawe dakon amin kabi uwalni da yo yokwi anjyoba iyi panñkutnokdisak.
Oman amini do bupmi nandanñ yomisak.

15 Amin Njwanñwari Kabi kokup kidatni unjun silwa ae gol banñ wasonñ.
Amin kisit da wup unjun wasonñ.

16 Kokup kidat dakon wupmi unjun gen kagani tonñ, mani gen aripmi dima yoni.
Ae dabilni tonñ, mani yo aripmi dima pindatni.

17 Ae mirakni tonñ, mani gen aripmi dima nandanñ.
Ae mirim dima panñ.

18 Kokup kidat dakon wupmi wasonñ amin, ae egip egipni kokup kidaron tosoke yanñsi nandanñ amin morap, unjun

kokup kidat dakon wupmi yombem akdan.

- 19 Israel miñat aminyo, ji Yawe anjksini.
Yawe dakon mukwa sogok amin, ji mani anjksini.
- 20 Liwai da kabikon nani, ji Yawe anjksini.
Miñat aminyo Yawe do pasolgoñ amin, ji mani anjksini.
- 21 Yawe Jerusalem kokup papmon egisak, do miñat aminyo ji Saion wigek mani anjksini.
Yawe anjksini!

136

Piñkop ya yan iyik do dakon kap

- 1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinerji.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 2 Nin Yawe ya yan iyinerj.
Unun da piñkop toptopmi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 3 Nin Amin Tagi ya yan iyinerj.
Unun da amin tagi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 4 Unun kalon da wasok tapmimi ton madep asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 5 Iyi da nandak nandagon da kundu ae yo morap kwen ton unun wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 6 Miktim yipban kwen tagit, ae pakbi yipban mibilikon tagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 7 Gildat gat kanek gat wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 8 Gildat yipban gildat kinda kila asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 9 Kanek gat gik morap gat yopban pilin kila an.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 10 Nin Yawe ya yan iyinerj.
Unun Isip amin dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.

- 11 Israel amin timik panjobinjakwan Isip yipman dekgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 12 Iyi da tapmim madepmon da timik panjogut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 13 Tap Gami pudanban timi bamori agit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 14 Iyi mibiltok kinjek miñat amini timik panjobinjakwan tap idap pudawit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 15 Mani Isip dakon kila amin madep gat ae emat amini gat yopban pakbi nan kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 16 Miktim kibiri timon miñat amini mibiltan yominek kigit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 17 Kila amin madep tapmimi ton dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 18 Ae kila amin madep man bini ton dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 19 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakban kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 20 Ae Basan dakon kila amin madep Ok anjakban kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 21 Anjek unun kila amin madep dakon miktinni miñat amini do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 22 Miktim unun oman amini Israel do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 23 Uwal da pabij nigpwit bisapmon nin do sigen nandan nimgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 24 Anjek uwal da kisiron ban timikgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimij kimokdok.
- 25 Miñat aminyo gat ae bit kilap morap gat jap yomisak.

Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.

- ²⁶ Do Kwen Kokup Pinjop ya yanji iyinen.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.

137

*Israel amin uwalni da miktimon egek
kokupni do kunam tagwit*

- ¹ Nin Babilon amin dakon pakbini da
ilenikon yigek Saion kokup pap
do nandak nandak anek kunam
taggiman.
² Kindap kapmatjok tawit unun da kilinikon
gitanin mindano tanjakwa sanbejek
dima tidagiman.
³ Nido nin timik miktimnikon panjiwit amin
da kap yonen do niyiwit.
Yokwi anningwit amin da tebai yan
niyiwit,
“Nin da kisik kisik paner do ji da kap
yoni do nandaman.
Saion dakon kap kinda yoni.”
⁴ Mani miktim dubagikon egek Yawe dakon
kap nianon da tagi yonen?

- ⁵ Jerusalem, nak gak do intoker kan, Pinjop
da nak anjtok aban sanbejek gita
dima tidoker.

- ⁶ Jerusalem, nak gak do intanek yo isali
yan gandanek yo diwari do nandako
wigini kan, Pinjop da nak melno
anjakam aban kap dima yoker dosi
nandisat.

- ⁷ Yawe, gak Idom amin da kalip Babilon
dakon emat amin jonjkgwit unun do
aego nandaki.

Babilon amin da emat wamanek
Jerusalem abidawit bisapmon Idom
amin da gen yan yawit,

“Yut morapni kisi tuwil mudanek
panjupbal an mudoni.”

- ⁸ Babilon, nandaki.
Gak tasik tokdisal.
Nin do anpak yokwi nian an nimgul
unudej gin kobogi yokwisi timitdisal.
Kobogi yokwi gamjak amin unun kisik
kisik tagi asak.

- ⁹ Unun da gak dakon monji monin monin
timik maban tipmon manek obisi
tasik tanek kimotdan.

138

*Amin kinda Pinjop do ya yan iyigit
Dewit dakon kap kinda.*

- ¹ Yawe, nak but dasi nandanek ya yan
gayisat.

Pinjop toptopmi da dabilon kap yanek
mango yan anjisisat.

- ² Bisapmi bisapmi but dasi galak tan
naminek kilano tagisi asal, ae mango
gat gengo gat da yo morap yapman
mudanek unun da wukwisi amal.

Yan do, nak Telagi Yut Madep-
gokon gawak gaminek mango yan
anjisiken.

- ³ Gak do bisit asat bisapmon nandan
namisal.
Anek tapmim naminek butno anteban
asal.

- ⁴ Yawe, miktimon kila amin madep morap
da gengo kili nandayin, do unun da
mango yan anjisisat dosi nandisat.

- ⁵ Tilimni unun madepsi, do unun da Yawe
dakon wasokni do nandanek kap
yoni dosi nandisat.

- ⁶ Yawe unun wukwisi egek amin iyi do nand-
aba pan amin unun nandan yominjek
kilani asak.

Mani iyi do nandaba wigisak amin unun
yum dabil dagin pindakdak.

- ⁷ Jigi mibili mibili altan naba kilano anaki
dima kimokdot.

Uwalno da nak do japmi nandan, mani
gak tapmimo madep, do si pabin
yopmanek nak anpulugosol.

- ⁸ Yawe da nak nianji egipben ae pi ni
ban aben do nandagit unun kilano
anjakwan an mudoker.

Mudok mudogi mini nak do but dasi
galak tan namisal.

Gak da nak wasagil, do dima intan nabi.

139

*Pinjop da nandan niminek kilanin asak
Dewit dakon kap kinda. Kap yan amin
dakon kila amin do mandabi.*

- ¹ Yawe, gak butnokon yo ni da ton unun
kokwin anek bamisi nandan namisal.

- ² Gak nak da yik pidoty asat unun nandan
mudosol.

Dubagikon da nandak nandakno nan-
dan mudosol.

- ³ Nak kosit agisat bo ae dipmin pokdoron
nian egisat unun gak da nandisal.
Gak anpakno kisisi nandan mudosol.

- ⁴ Yawe, nak gen kinda yok do asat unun gak
da kili nandagil.

- ⁵ Gak mibiltok ae bunonyo agaki kisitgo da
nak abidosok.

- ⁶ Nandak nandakgo da nandak nandakno
yapmanek wukwisi asak.

Unun nak da aripmi dima nandaken.

- ⁷ Nak dukwan kinjek Wupgo yipman
deken?

- Nak pasal dukwan kinapbo gak kapmatjok dima egipdisal?
- ⁸ Kwen Kokupmon wigikenj kanj, gak unjodon egipdisal.
Ae kimakbi tamogwan pigikenj kanj, unjodon kisi egipdisal gin.
- ⁹ Pidanj piriropmanj gildat wisak tetgin do dubagisi kikenj bo tap diwarisikon kikenj kanj,
- ¹⁰ gak unjodon egipdisal gin.
Anej kisitgo da nak abidanjek kosit nolikdisal.
Tapmimgo madep, do nak anjapulugokdisal.
- ¹¹ Nak "Pilin tuk da nak anjabisisak, ae gildat dakon tenjenj nak anjwasisak unjun da pilin tuk asak" yanj yokenj kanj
- ¹² pilin tuk da nak aripmi dima anjabisisak.
Kalbi unjun gildat kalba yombem akdisak.
Pilin gat ae tenjenj gat kisi pindakbi aripsi amal.
- ¹³ Gak da giptim diwat morapno kisi wasagil.
Menj da butgwan nak unjungwan wasanj mudagil.
- ¹⁴ Nak da gak anjabisisat, nido gak da pi njwaknjwarisi anej nak wasanj nepgul.
Nak pakyanjsi nandisat, gak da yo morap wasagil unjun njwaknjwarisi.
- ¹⁵ Menj da butgwan pasili tamogwan tagok tagok agim bisapmon gak da pindagaki kidat morapno taganek notnikon sanjbevit.
- ¹⁶ Menj da dima anjanjakwan kili nandagil.
Nak miktimon dima altagim, mani gak da gildari gildari miktimon egipbenj do nandagil unjun papiagokon kili mandagil.
- ¹⁷ Pinjkop, nandak nandak morapgo unjun wagil tagisisi.
Nandak nandakgo unjun madepsi, amin da aripmi dima manjiri.
- ¹⁸ Gak da nandisal yo morap manjikenj kanj, tap ilenjon niman morap yapjak.
Dipminon da pidosot bisapmon nak gak gat sigin egisat.
- ¹⁹ Pinjkop, amin yokwi dapbi kimotni do nandisat.
Amin dapdap amin ji nepmanj dek kit!
- ²⁰ Unjun amin da gak do gen yokwi yonj, ae gak dakon man do gen girenj yonj.
- ²¹ Yawe, nak amin gak do kuragi nandanj amin do kuragi nandanj yomisat.
Ae amin kwen wigik anjgamanj amin do nandaba yokwi tok anj yomisat.
- ²² Asisi, nak unjun amin do kuragisi nandisat.
Unjun pindakgo nak dakon uwalno anj.
- ²³ Pinjkop, kokwin tagisi anej nak dakon nandak nandak morap butnokon tonj unjun do nandaki.

- Anjkwalek nandak nandak morapno do pakyanjsi nandaki.
- ²⁴ Egip egipno kokwin tagisi abi.
Anjpak yokwi di nandak nandaknokon di tanjban.
Egip egip teban dakon kosit nanj anjanj kiki.

140

Amin kinda da Pinjkop da kilani tagisi asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, amin yokwi da kisiron banj puluganj nepbi.
Kilano tagisi anjaki emat amin da dima anjupbal ani.
- ² Toktogisi anjpak yokwi ak do nandak nandak anj, anej toktogisi minjat aminyo da binapmon pidok pidok panjalon anj.
- ³ Gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon geni yombem, geni tepmisi.
Ae gen yogokni unjun tunjon amin emari tonj dakon pakbi yokwini yombem da gen kagakon tugawit da minjat aminyo panjupbal anj.
- ⁴ Yawe, kilano tagisi anjaki amin yokwi da dima abinj nepni.
Dam anjaki emat amin nak anjupbal ak do gen yonj, unjun yo kinda dima ani.
- ⁵ Kwen wigik amin da nak do pat yipmanj.
Nak do kilap nanj yanj abidok do nap teban banj nak da kosiron pat yipmanj.
- ⁶ Yawe yanj iyisat, "Gak Pinjkopno."
Yawe, nak anjapulugoki.
Yanj tidosot, do nandanj nabi.
- ⁷ Amin Tagi Yawe, gak yokwikon banj timit timit amino tapmimi tonjsi.
Kalip uwal gat emat wamgumanj bisapmon anjknutnagil.
- ⁸ Yawe, amin yokwi da yo timit do galak tonj unjun dima yobi.
Yum pindagaki anjpak yokwi ak do gen yanj panjteban awit unjun dima ani.
- ⁹ Yum pindagaki uwalno da emaron dima abinj nepni.
Yo unjun ak do nandanj unjun panjtoibilbi iyikon noman toni.
- ¹⁰ Kindap yipbi kwenikon moni.
Mabi gapma madepgwan pikeg ae dima wini.
- ¹¹ Isal dogin amin diwari gen yanj yomanj amin yum pindagaki nin da miktimon tagi dima egipni.
Ae emat aminon yo yokwisi noman tanj yoba pasilni do nandisat.

- ¹² Yawe, gak da jigi panj amin gat ae yo do wadak wadak anj amin gat panj pulugosol.
- ¹³ Minjat aminyo kilegi da mango anj kisikdan. Unjun gak gat kisi egipdan.

141

Amin kinda kalbi bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, nak gak do yanj tidosot.
Tepmisi anj pulugoki do nandisat.
Gak do yanj tidosot, do bisitno nandaki.
- ² Bisitno da mukwa kibanj tagisi da yanj gagon opjak dosi nandisat.
Ae gak do kisitno panjenokdot unjun da pilindo dakon paretno yanj asak.
- ³ Yawe, gen kagano do kila tagisi anjaki gen yokwi kinda dima yokenj.
- ⁴ Yum nandanjaki butnokon da anjak yokwi ak do dima nandakenj.
Ae yum nandanjaki amin yokwi gat muwuk agek yokwi dima anenj.
Yum nandanjaki unjun dakon jap noknok bisap madepmon unjun gat dima yitnenj.
- ⁵ Yum nandanjaki amin kilegi kinda da nak anj milip ak do jigi tagi namjak.
Mani nak amin yokwi not dima an yobenj.
Pinjok da amin yokwi unjun anjak yokwini dakon kobogi panjobil yomjak do bisit asat.
- ⁶ Amin da amin yokwi dakon kila amini unjun timigek maba tip domon pigini bisapmon Yawe dakon gen unjun bamisi yanj nandaba pisokdanj.
- ⁷ Anjek amin da jap pi do miktim pidanjek pandamit anj, unjun da tilak unjun amin dakon kidari pandamit anjek maba kimakbi tamogwan pigikdanj.
- ⁸ Mani Amin Tagi Yawe, nak gak do nandanjadasat.
Gak da nak tagisi anj kutnosol.
Yum nandanjaki dima kimokgenj.
- ⁹ Anj puluganjaki amin yokwi da pat yipgwit unjudon dima yokwalgenj.
- ¹⁰ Yopbi iyi pat yipgwiron iyi yokwalni.
Mani nak kosit tagisi agek yo kinda da dima anj upbal asak.

142

Dewit Pinjok da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on do Maskil yanj yonj. Dewit tip kinamgwan egek bisit on mandagit.

- ¹ Nak Yawe da anj pulugosak do tebaisi yanj tidosot.

Bupmi nandanj naminek anj pulugosak do bisit asat.

- ² Nandaba kikno gat ae jigi morap noman tanj namanj unjun kisi iyinj mudosot.
- ³ Jigisi nandanjek wagilsa yokwi tokdisat yanj nandisat bisapmon, Yawe nianjsi abenj unjun gak da nandisat.
Kosiron yokwalgenj do amin da pat piwit.
- ⁴ Nak anj pulugosak amin kinda kapmat dima akban kosot.
Amin kinda da kilano dima asak, ae amin kinda da nak do bup tanjek dima anj kutnosok.
- ⁵ Yanjo, Yawe nak anj pulugoki do bisit gayisat.
Gak kalongin pasili tamono.
Miktimon egisat bisapmon gak gat gin egip do nandisat.
- ⁶ Butno obisi jik tosok, do anj pulugoki do bisit asat unjun nandaki.
Nak anj sopmanjanj amin unjun tapmimni madepsi.
Aripmi dima pabinj yopbenj, do unjun da kisiron banj puluganj nepbi.
- ⁷ Jigikon yikdat, do puluganj nepbi tagisi egipbenj.
Yanj anjaki yo tagisi anj namisal unjun do nandanjek minjat amin kabiyogo muwutnikon mango anj kisikenj.

143

Amin kinda Pinjok da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe bisitno nandaki.
Mirakgo yopmanjek anj pulugoki do yanj tidosot unjun nandaki.
Gak amin kilegisi, ae bisapmi bisapmi dima nepmanj dekdal, do bisitno nandaki.
- ² Gak da dabilon amin kilegi kinda dima egisak, do oman amingo nak gen pikon dima nepbi.
- ³ Uwalno da nol anjki nikban manj miktimon pokdot.
Anjakwan amin kili kimakgwit da aripmon pilin tukgwan egisat.
- ⁴ Nandak nandakno upbal tanjakwan but pasol madepsi nandisat.
- ⁵ Kalipsi egipgum unjun do nandisat.
Yo morap agil ae pi tagisi agil unjun do nandak nandak tebaisi asat.
- ⁶ Anj pulugoki do didasat.
Miktim kibirisi da sikak do nandisak, unjun da aripmon nak gak do madepsi galak tanj gamisat.

- ⁷ Yawe, butno tapmimi mini aban nandisat, do bisitno nandajek tepmisi anpulgoki.
Dima pasil nabi.
Yan abi kan, amin kili kimakgwit unun da tamokno kikenj.
- ⁸ Egip egipno gagon tosoke yanji nandisat, do anpulanjanbi wisa dagokdo gak da amin nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandakenj.
Nak bisit gayisat, do kosit nolnjanbi unun nan kikenj.
- ⁹ Yawe, kilano abi do gagon obisat, do uwalno da kisiron ban pulugan nepbi.
- ¹⁰ Gak Pinjopno, do nayin dekki gak dakon galaktok yolek egipbenj.
Wupjo tagisi unun da mibiltan namjanakwan kosit kilegikan agipbenj.
- ¹¹ Yawe, man bingo tagisi tosoke do yokwikon nan pulugan nepbi.
Gak amin kilegisi, do jiggi morap pasat unun wiririk nabi.
- ¹² Nak do but dasi galak tan namisat, do uwalno dapbi kimotni.
Nak oman amingo, do uwalno obisi dapbi kimotni.

144

Kila amin madep da Pinjop da anpulanjanban emaron teban tagit do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Nak Yawe dakon man anjksisat.
Unun tip madepno.
Emat dakon mibili tagisi nayin dekdak.
Anjek antagap aban emat do tagap tosot.
- ² Unun but dasi galak tan namisak, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Unun pasili tamono, ae yokwikon ban timit timit amino.
Unun pasikno tebaisi, do anjknutanakwan tagisi egisat.
Amin Nwaktjwari Kabi pabinj yopmanakwan nak da yongamgwan ekwanj.
- ³ Yawe, minjat aminyo nin nianjen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
Nin yo isalisi.
Gak nido kilanin kagimansi asal?
- ⁴ Mirim bisap kalonj pisono kwanj unun da tilak bisap pisipmisi ekwamanj.
Wupnin gildaron tepmisi altan pasilganj unun da tilak bisap pisipmisok gin ekwamanj.
- ⁵ Yawe, kundu witdalek piki.

- Kisitgo kabapmon yopmanjaki mukwa madepsi pidoni.
- ⁶ Mal yipbi noman tanjek uwal yolban kin mudoni.
Gobingo yamanjaki pasal kin mudoni.
- ⁷ Kisitgo yipbi pinakwan nak ilikbi wikenj.
Anjaki pakbi ilarisi yipmanj dekgenj.
Amin Nwaktjwari Kabi da kisiron ban abidoki.
- ⁸ Unun amin gen bami dima yonj.
Top ban gin yanjek gen unun bamisi yanj yonj.
- ⁹ Pinjop, nak abisok gak do kap kalugi yokenj.
Gita tidanjek gak do kap yokdisat.
- ¹⁰ Kila amin madep panpulanjanjaki emaron teban tonj.
Oman amingo Dewit nak yokwikon nan abidagil.
- ¹¹ Uwal yo yokwi an namanj da kisiron ban abidoki.
Anjek Amin Nwaktjwari Kabi da kisiron ban abidoki.
Unun gen bami dima yonj.
Top banjin yanjek gen unun bami yanj yonj.

- ¹² Nin monjinin wili kindap da yanj tebaisi tagoni do nandamanj.
Ae gwanin da kila amin madep dakon yut dakon tilimni tagisi da egipni do nandamanj.
- ¹³ Pigaganin da jap bami morapmi tanakwa jap panj yopyop yut madepsi tujanj toni do nandamanj.
Anjaka sipisipnin da monji morapmi sigin panjalani.
- ¹⁴ Ae bulmakau da monji morapmi panjalani.
Anjaka yokwi di dima altoni ae kinda dima kimotjak.
Nin dakon kosiron minjat bo wili kinda da jiggi bo ae tepmi panjek kunam dima tatjak do nandamanj.
- ¹⁵ Minjat amin kabi yo unuden timikganj unun kisik kisik tagi ani.
Minjat aminyo Yawe yipba Pinjopni egisak unun kisik kisik tagi ani.

145

Pinjop anjksik dakon kap

- Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjop dakon man anjksik dakon kap.
- ¹ Pinjopno ae Kila Amin Madepno, bisapmi bisapmi mango anjksikenj.
- ² Gildari gildari mango anjksikenj.
Dagok dagogi mini gak anjksinjan wigikenj.
- ³ Yawe unun mani wukwisi, do mani anjksinjan kimotnenj.

Mani wukwisi, do unun dakon mibili
kisi amin da aripmi dima nandaba
pisogi.

4 Babikon da babikon pi madep an agil
unun do yan yan akdan.

5 Amin da tapmim madepgo gat ae Kila
Amin Madep Wikwisi egisal unun do
yokdan.

Anakwa nak do pi madep madep asal
unun do nandanek egipbenj.

6 Amin da pi masi masimi asal unun dakon
geni yokdan.

Anakwa nak da man madepgo do yokenj.

7 Anpakgo tagisi unun dakon geni yanek kap-
mon da anpakgo kilegisi unun do yoni.

8 Yawe da nin do nandan yawok niminek
bupmi nandan nimisak.

Butjap tepmi dima nandanek but dasi
galak tanj nimisak.

9 Amin morap kisi do anpak tagisi anyomisak.
Anek yo morap wasagit unun do
bupmikon da kilani asak.

10 Yawe, yo morap wasagil unun da mango
anjisini.

Minjat amin kabigo da mango anjisini.

11 Amin kila agakgokon tilingo tosok unun
do yokdan.

Anjek tapmim madepgo dakon geni yok-
danj.

12 Yanj anakwa amin morap da pi madep asal
unun do nandani.

Anek gak kila amin madep tapmimi tonj
egisal ae mango wukwisi tosok yanj
nandanj gamni.

13 Gak kila amin madep dagok dagogi mini
egek amin morap kilani akdisal.

Yawe yanj teban tok gen yagit unun
kinda dima yapmanek guramik
kimokdok.

Ninj panpulugok do yo tagisi gin asak.

14 Jigini tonj amin panpuluganek amin
da pabinj yopmanjanj amin unun
panenakban tagisi ekwanj.

15 Yo morap egip egipmi tonj jap do anj
bisapmon gagon sinjanba wikwan jap
upmokdol.

16 Jap gat ae yo morap gat aripnikon
yomanjaki tagisi ekwanj.

17 Yawe unun anpak kilegi gin asak.

Yo morap wasanj yopguron anpak tagisi
banj anyomisak.

18 Butdasi nandanek bisit iyanj amin Yawe
unun amin da kapmatjok egisak.

19 Iyi do pasolgonj amin yo nido galak tonj
unun yoban timikganj.

Bisitni nandanek yokwikon banj
timikdak.

20 Iyi do but dasi galak tanj imanj amin Yawe
da kilani asak.

Mani yokwi anj amin panjupbal akdisak.

21 Bisapmi bisapmi Yawe dakon mani
anjisikenj.

Yo morap egip egipmi tonj ji dagok da-
gogi mini mani telagi anjisinini.

146

Pinjkop Panpulugokni dakon mani anjisiwit

1 Yawe dakon man anjisinini.

Nak naga mani anjisikenj.

2 Miktimon egipbenj bisapmon Yawe dakon
mani anjisikenj.

Pinjkopno do kap yanek anjisinj wigek
kimokgenj.

3 On miktim dakon kila amin madep da gak
aripmi dima anpulugokdanj, do egip
egipji unun aminon tosok yanj dima
nandani.

4 Unun kimagek miktim dagokdanj.

Yo ak do yawit unun bami dima noman
tokdanj.

5 Mani amin kinda Jekop dakon Pinjkop
da anpulugosak do nandanj gadanjek
jomjom asak unun amin kisik kisik
tagi asak.

6 Pinjkop da kundu ae miktim ae tap ae yo
morap unjungwan tonj wasagit.
Toktogisi yo morap ak do yosok unun
akdisak.

7 Jigikon ekwanj amin panpulugosok.

Ae jap do anj amin jap yomisak.

Yawe da dam tebanon ekwanj amin
witdal yopban kwanj.

8 Dabili mini amin dabilni paban pisanban
sinjtonj.

Ae jigidi da tebai pabinj yopmanjanj amin
unun jigini kukwanj yomisak.

Yawe unun amin kilegi do but dasi galak
tanj yomisak.

9 Dubagikon amin nin da miktimon ekwanj
unun kilani asak.

Ae sakwabab gat ae monji menji datniyo
kimakbi unun kisi kilani asak.

Mani amin yokwi anj unun da yo ak
do nandanj unun kosit sopmanj yoban
dima anj.

10 Yawe unun dagok dagogi mini kila amin
madep egipdisak.

Saion kokup pap amin ji dakon Pinjkop
dagok dagogi mini Kila Amin Madep
egipdisak.

Yawe dakon man anjisinini!

147

Yawe unun man madepni tonj ae tapmim madepni tonj

¹Yawe anjksisini!

Pinjkopnin kap yanjek anjksisamanj kan,
anjpak kilegisi amanj.

Yanj anjapno butnin tagisisi tosok, ae
anjksisamanj unun agagisi nanj amanj.

²Yawe da Jerusalem kokup pap aeni anjkaluk
anjek Israel amin kalip uwal da timik
miktim dubagikon panjkiwit unun
aeni panjmuwukdak.

³Buri yokwi tawit unun panjmilip anjek wu-
dani wamanj yomisak.

⁴Unun da gik manjnjek gik kalonj kalonj do
man yomisak.

⁵Amin Taginin unun wukwisi madep, ae
tapmimni madepsi.

Nandak nandakni unun tilakni mini.

⁶Yawe da amin iyi do nandaba panj unun
panjpulugosok.

Mani yokwi pakpak amin pabinj yop-
ban miktimon manj pokgonj.

⁷Yawe ya yanj iyinjek kap yanj imno.
Gita tidanjek Pinjkopnin anjksisino.

⁸Unun da gikwem kwen yopban sikak
manjakwa ilenjon jonj kwonj.

⁹Unun da jonj kilap do jap yomisak, ae
minam pidikyo kisi yanj tidanba jap
yomisak.

¹⁰Yawe unun os dakon tapmim gat ae amin
dakon tapmim gat do nandaban yo
madep dima asak.

¹¹Mani, amin iyi do pasal imanj ae Yawe da
nin do but dasi bisapmi bisapmi galak
tanj nimisak yanjsi nandanj gadan
amin unun do galak tanj yomisak.

¹²Jerusalem amin ji Yawe anjksisini.
Saion amin ji Pinjkopji anjksisini.

¹³Unun da kokup papji dakon wigat
panjteban anjek amin kabigo gisam
yomisak.

¹⁴Unun da panjpuluganban emari mini tagisi
ekwanj.

Ae wit tagisi dakon banj panjirenj aban
nanjek butji tugonj.

¹⁵Gen kinda yipmanjak unun tepmisi
miktimon pisak.

¹⁶Unun da ais yopban sipsip dakon dangwi
da yanj manj miktim yalisak.

Anjek gik sitnanj yopban abilak da yanj
manj tayinjikwanj.

¹⁷Ais madep yopban tip da yanj miktimon
monj.

Anjek unun da aba kokup mirimisi
anjakwan amin kinda da mirim abinj
yipmi mini.

¹⁸Ae don gen yipban mirim anjakwan ais
pakbi daganjek pokgonj.

¹⁹Geni Jekop do imgut.

Nawa geni Israel amin do yomgut.

²⁰Miktim diwari tanj anj anj kwanj dakon
minjat aminyo do yanj dima agit.

Nawa geni dima nandanj.

Yawe dakon man anjksisini!

148

*Yo morap kundukon ae Kwen Kokupmon
ae miktimon tonj unun da Pinjkop anjksisanj*

¹Yawe anjksisini!

Ji ason Kwen Kokup ekwanj, Yawe
anjksisini.

²Anjelo morapni anjksisini.

Kwen Kokup emat amin kabi morapni
anjksisini.

³Gildat gat kanek gat jil anjksinjinil.

Gik morap tenjtenonj ji anjksisini.

⁴Kundu kwen ason anjksiki.

Pakbi kundu yapmanjek kwensi tonj, ji
anjksisini.

⁵Iyi yanjakwan unun yo morap noman tawit,
do unun yo morap Yawe dakon man
anjksisini.

⁶Unun yo morap wasanjakwan tamonikon
toktogisi tebai tonj.

Gen yagit unun dima pasiljak.

⁷Miktimon yo morap tonj, ji Yawe anjksisini.

Ji tap kilap madep madep gat, ae tap
idap morap ilarisi,

⁸ae mal, ae ais madep moninjyo, ae gikwem,
ae mirim madep Yawe dakon galak-
tok yolganj, ji kisi da anjksisini.

⁹Ji kabap madep ae moninjji gat ae kindap
sopmi tonj ae sida kindap madep,

¹⁰ae jonj kilap gat ae bulmakau ae yo moninj
morap egip egipmi tonj gat ae minam
gat, ji kisisi Yawe anjksisini.

¹¹Ji kila amin madep gat ae amin gat ae
gapman gat ae kila amin morap gat,

¹²ae wilisok ae minjatjok ae amin pelanj ae
minjat moninjyo, ji kisisi Yawe anjksisini.

¹³Unun kisi morap Yawe anjksinjinimotni.

Unun kalonj gin mani wukwisi.

Tilimni da miktim gat kundu gat yap-
manj mudosok.

¹⁴Unun da iyi dakon amin kabi Israel
unun do but dasi galak tanj yominjek
panjteban asak do anjek anjksisanj.

Yawe anjksisini!

149

Yawe anjksik dakon kap

- ¹ Yawe anġisini! Kap kalugi yaŋ imni.
Piŋkop yol kimokgoŋ miŋat amin kabini
ji muwugek anġisini.
- ² Israel amin ji Piŋkop da wasagit, do but
galak nandaŋ imni.
Saion kokup pap amin ji Kila Amin
Madepji do kisik kisik ani.
- ³ Kap anġek mani yaŋ anġisini.
Tambarin gat ae gita gat tidaŋek mani
anġisini.
- ⁴ Yawe da miŋat amin kabini do galak taŋ
yomisak.
Anġek amin iyi do nandaba piŋbi an uŋun
yokwikon baŋ timikdak.
- ⁵ Yaŋ asak, do miŋat amin kabini but dasi
yolgaŋ uŋun kisik kisik ani dosi
nandisat.
Dipmin potpot tamokon kisik kisik kap
yoni.
- ⁶ Piŋkop yaŋ anġisinek emat agak siba geni
tepmisi baŋ timigek
- ⁷ Amin Nwakŋwari Kabi gat emat wamaŋek
yo yokwisi an yomiŋek pabiŋ yopni
dosi nandisat.
- ⁸ Anġek ain nap baŋ kila amin madepni
gat ae kila amini gat dakon kandap
paŋteban ani.
- ⁹ Anġakwa Piŋkop da yagit uŋun da ariŋmon
kobogi yokwisi timitni.
Anġakwa amin kabini iyi yol kimokgoŋ
uŋun dakon man madep tokdisak.
Yawe anġisini!

150

Yawe anġisino

- ¹ Yawe anġisini!
Piŋkop telagi yutnikon egisak, uŋun
anġisini.
Kwen Kokup tapmimi toŋsi uŋudon
egisak, uŋun anġisini.
- ² Pi masi masimisi asak do anġisini.
Mani uŋun wagil wukwisi do anġisini.
- ³ Kwen pisonġek anġisini.
Gita mibili mibili tidaŋek anġisini.
- ⁴ Tambarin tidaŋek kap anġek anġisini.
Gita tidaŋek kasisiŋ pisonġek anġisini.
- ⁵ Ain idap notnikon tidaŋ tidaŋ anġek
anġisini.
Uŋun tidaŋba gen madepsi yaŋakwa
anġisini.
- ⁶ Yo morap mirim paŋ uŋun Yawe anġisini!
Yawe anġisini!

Gen Bin Tagisi Matyu da Mandagit

But piso gen

Matyu unun Juda amin kinda, mani Rom gapman dakon pi amini egek takis timit timit pi agit. Unun pi anjakwan Yesu da yan iban panjetni dagagit.

Gen Bin Tagisi Matyu da mandagit ununwan Yesu miktimon egipgut bisapmon yo morap noman tan ingwit dakon geni ton. Unun papiagwan mibiltok yo ni da Maria kon noman tanakwa Yesu anjalagit unun do yosok. Anek pi morap agiron da wigi gen yan iminek anakba kimakgit. Ae kimoron da ae pidagit anek amin kabi egipgwit unun yopman Kwen Kokup wigigit unun do yosok.

Yo madep kinda Matyu da nolisak unun yan, kalip Pinjkop da yo ak do yan teban tok agit, ae Sanjek Sanjek Papiia Kalipmikon mandabi, unun Yesu da aripmi aban bami ton agit. Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timit do amin kinda yabet do yan teban tok agit. Do on papiia da Yesu do unun amin mani yanji nolisak. Unun papiia Matyu da mandagitgan gen morapmi unun kalip kombi amin da yawit unun bami ton awit do yosok.

Ae yo madep kinda Matyu da yosok. Kwen Kokupmon ae miktimon Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun do yosok. Yesu da pi agit do anek Pinjkop minjat amin morap dakon kila amin madep egisak. Egek minjat aminyo morap iyi dakon galaktok yol kimagek egipni do nandisak.

Matyu kon Yesu da Pinjkop gen dubagisi 5 kabi yagit. Mibiltok unun kilapmi 5 mon da 7 non tosok. Ununwan Yesu da ilejon Pinjkop gen yagit. Pinjkop dakon minjat amin kabi da anjak ani unun do nolisak. Gen dubagisi 2 unun kilapmi 10 non tosok. Unun Yesu da panjet kabini kinjek iyi dakon geni aminon yan tenjenanek yo ni ban ani unun do yoyigit.

Gen dubagisi 3 yagit unun kilapmi 13 non tosok. Ununwan Yesu da Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon anjak do minjat aminyo tilak genon da yoyigit. Gen dubagisi 4 yagit unun kilapmi 18 non tosok. Ununwan Yesu da minjat aminyo iyi dakon panjet egek ni anjak ban ani unun do yagit. Ae gen dubagisi 5 yagit unun kilapmi 24 kon da 25 mon tosok. Ununwan Yesu da mibi gildaron yo noman tokdan unun do yagit.

*Yesu miktimon altagit
(Kilapmi 1.1-4.16)*

*Yesu dakon babikni dakon man silip
(Lk 3.23-38)*

¹ On man silip unun Yesu Kristo dakon babikni dakon man silip. Yesu unun Dewit da kabikon nani. Anjakwan Dewit unun Abraham da kabikon nani.

² Abraham unun Aisak dakon datni.

Aisak unun Jekop dakon datni
Jekop unun Juda gat ae peni padik padikni gat dakon datni.

³ Juda unun Peres gat Sera gat dakon datni.
(Menji unun Tamar.)

Peres unun Esron dakon datni.
Esron unun Ram dakon datni.

⁴ Ram unun Aminadap dakon datni.

Aminadap unun Nason dakon datni.
Nason unun Salmon dakon datni.

⁵ Salmon unun Boas dakon datni. (Menji unun Reap.)

Boas unun Obet dakon datni. (Menji unun Rut.)

Obet unun Jesi dakon datni.

⁶ Jesi unun kila amin madep Dewit dakon datni.

Anjakwan Dewit unun Solomon dakon datni. (Solomon dakon menji kalip Uria dakon minjatni egipgut.)

⁷ Solomon unun Reoboam dakon datni.

Reoboam unun Abiya dakon datni.
Abiya unun Asa dakon datni.

⁸ Asa unun Jeosapat dakon datni.

Jeosapat unun Jeoram dakon datni.
Jeoram unun Usia dakon datni.

⁹ Usia unun Jotam dakon datni.

Jotam unun As dakon datni.
As unun Esekia dakon datni.

¹⁰ Esekia unun Manase dakon datni.

Manase unun Emon dakon datni.
Emon unun Josaia dakon datni.

¹¹ Josaia unun Joiakin gat ae notni kabi gat dakon datni.

(Unun amin kabi da bisapmon Israel amin uwalni da timik Babilon miktimon panji yopba egipgwit.)

¹² Babilon panji egipgwit bisapmon, Joiakin unun Sealtiel dakon datni.

Sealtiel unun Serubabel dakon datni.

¹³ Serubabel unun Abiut dakon datni.

Abiut unun Eliakim dakon datni.
Eliakim unun Aso dakon datni.

¹⁴ Aso unun Sadok dakon datni.

Sadok unun Akim dakon datni.
Akim unun Eliut dakon datni.

¹⁵ Eliut unun Eleasa dakon datni.

Eleasa unun Matan dakon datni.
Matan unun Jekop dakon datni.

¹⁶ Jekop unun Josep dakon datni.

Josep unun Maria dakon eni.

Anjakwan Maria da Yesu anjalagit. Yesu unjun Kristo yanj iyanj.

¹⁷ Abrahamon da wij Dewiron dagagit unjun babikni 14 kabi.

Anjakwan Dewiron da wij uwalni da timik Babilon miktimon panjiwit bisap unjun babikni 14 kabi.

Anjakwan Babilon egipgwiron da wij Kristo altagit unjun kisi babikni 14 kabi.

*Yesu altagit
(Lk 2:1-7)*

¹⁸ Yesu Kristo altagit unjun dakon gen yanj. Menji Maria unjun Josep da pasak do kili manjiwit. Mani dima panjakwan Maria unjun monji kwap kili awilgit. Monji kwap awilgit unjun Telagi Wup da tapmimon da awilgit.

¹⁹ Anjakwan Josep unjun Maria monji kwapni kind a awilak yanj nandanjek yipmanj det do nandagit. Mani eni amin kilegi do amin morap da injamon Maria mayagi im do dima nandagit. Yanj do anjek pasilikon da kirinjik im do nandagit.

²⁰ Josep yanj nandanjek egakwan Amin Tagi dakon anjelo kind a da dipminon altan iminjek yanj iyigit, "Josep, Dewit da kabikon nani, Maria da monji kwap unjun Telagi Wup da tapmimon awilak, do Maria pak do dima pasolgi. ²¹ Unjun monji wili anjalaban minjat amin kabini diwarini wiririgek iyi do timitdisak, do mani Yesu yanj iyiki."

²² Unjun yo morap altanakwa Amin Tagi da kombi amin antagap aban gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj tosok.

²³ "Nandaki. Minjat kind a amin gat dima pakbi kind a da monji kwap awilek monji wili kind a anjalasak.

Anjalaban mani Emanuel yanj yoni."

(Emanuel dakon mibili unjun yanj: "Pinjkop nin gat egisak.")

²⁴ Josep dipminon da pidanek Amin Tagi dakon anjelo da gen iyigit unjun guramigek minjatni Maria pagit. ²⁵ Mani kalonji dima pagek egi wigi Maria da monji wili kind a anjalagit. Anjalaban Josep da mani Yesu yanj iyigit.

2

Gik dakon mibili nandak nandak amin Yesu kok do apgwit

¹ Judia miktimon kokup kind a mani Betlehem unjudon Maria da Yesu anjalagit. Unjun bisapmon Erot da kila amin madep yigkit. Yesu altanakwan nandak nandak amin gildat wisak tetgin da Jerusalem kokup papmon apgwit. ² Abinj Jerusalem amin yanj yoyiwit, "Juda amin dakon kila amin madep altagit unjun dukwan yikdak? Nin gikni gildat

wisak tetgin da kanek gawak im do abamanj."

³ Kila amin madep Erot gen yawit unjun nandanjek wiripdagkit. Ae amin morap Jerusalem egipgwit unjunyo kisi yanj gin nandanjek wiripdagkit. ⁴ Erot da gen unjun nandanjek Israel amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen teban yoyindet amin gat yanj yoban abinj muwukgwit. Muwukba yanj yoyigit, "Kristo ni kokupmon altosak do yanjbi?"

⁵ Yanjban kobogi yanj iyiwit, "Judia miktimon Betlehem kokupmon altosak. Kombi amin kind a da kalipsigwan yanj mandagit,

⁶ 'Betlehem, Judia miktimon tosok, gagon kila amin madep kind a altokdisak, do gak Judia miktimon dakon kokup morap yapmanjal.

Unjun amin da amin kabino Israel unjun dakon kila amin madep egipdisak."

⁷ Yanj yanjba nandanjek yoyinban kiwit. Kinakwa pasilikon da gik dakon mibili nandak nandak amin Erot da yoyinban apgwit. Apba yanj yoyigit, "Gik unjun ni bisapmons altagit?" ⁸ Yoyinban gik noman tagit dakon bisap iyinba nandanjek Betlehem kokupmon yabegek yanj yoyigit, "Ji kinj monji unjun kilegisi wusinj koni. Kanjek abinj nayinba nakyo kisi kinj gawak ibenj."

⁹ Yanj yanjban nandanjek kinakwa gik gildat wisak tetgin da kalip kawit aeni altan yomgut. Gik unjun kinjakwan yol anjki Monji si pagkit yut da tilagon yikban kawit.

¹⁰ Gik unjun kanek but galak madepsi ¹¹ nandanjek yutnon wigek Monji gat menji Maria gat pindagkit. Pindagek njakbenj anek Monji gawak ingwit. Yanj anek yikni witdalek gol ae yo diwari kibanj tagisi yumanj nogi wukwi but galak do ingwit.

¹² Pinjkop da dipminon Erot do dima tobil kini do yoyinban nandanjek kosit njaknjari nanj miktimmikon si kiwit.

Josep gat minjatni Monjiyo gat Isip miktimon kiwit

¹³ Nandak nandak amin unjun kinj mudanakwa, Amin Tagi dakon anjelo da Josep dipminon altan iminjek yanj iyigit, "Erot da Monji anjakban kimotjak do wisikdisak, do gak pidan monji njaknak gat menji gat timikbi Isip miktimon pasal kini. Isip sigin egakwa nak da aesi apni do don gayikenj."

¹⁴ Yanjban unjudon gin Josep unjun kalbi monji njaknak gat menji gat timikban Isip kik do kosit wasawit. ¹⁵ Yanj anjakwa kombi amin kind a da kalipsigwan gen yagit unjun bami noman tagit. Amin Tagi da antagap aban yanj yagit:

"Monjino Isip egisak unun opjak do yan imisat."

Josep gat minjatni Monjiyo gat Isip miktimon panji egakwa Erot don kimakgit.

Erot da yanban monji wili morapmi dapgwit

¹⁶ Erot da nandak nandak amin nak ankwalaŋ yan nandaneŋ butjap madepsi nandagit. Yan nandaneŋ Betlehem kokupmon ae kokup moniŋ moniŋ Betlehem da kapmatjok tawit unudon monji wili morap bilakni bamori dima yapbi unun emat amini da kisisi dapmaŋ mudoni do gen teban yipgut. Nandak nandak amin da gik ni bisapmon noman tagit unun kili iyiwit, do monji morap unun bisapmon altawit unun kisi kimotni do gen teban yipgut. ¹⁷ Yan aban kombi amin Jeremaia da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

¹⁸ "Rama kokupmon kunam ae bupmi kapyo madepsi altosok. Resel unun monji kimakgwit unun do nandaneŋ kunam madepsi takdak. Monjini kisi kimakgwit, do amin da buri anŋteban ak do anŋtidok an. Kunamni kirinjik imni do dima nandagit."

Josep gat minjatni Monjiyo gat aeni tobil opgwit

¹⁹ Erot kimagakwan Amin Tagi dakon anjelo da Isip miktimon Josep dipminon altan ingut. ²⁰ Altan imineŋ yan iyigut, "Monji anŋat do yawit amin unun kili kimakgwit. Do gak pidaŋ Monji gat menji gat timikbi aesi tobil Israel miktimon kini."

²¹ Yanban Monji gat menji gat timikban Israel kiwit. ²² Mani Erot kimagakwan monji Akelas da kila amin madep tamoni abidanek Judia miktim kila agit, do Judia miktimon kik do pasalgit. Josep dipminon gen kinda yan nandagit, "Ji Judia miktimon dima kini. Galili tetgin do kini." ²³ Unun nandaneŋ kokup kinda mani Nasaret, Galili miktimon tosok, unudon panji egipgwit. Yan aba kombi amin dakon gen bami noman tagit. Gen unun yan: "Nasaret amin yan iyini."

3

Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da gen yagit (Mk 1.2-8 ae Lk 3.1-18 ae Jn 1.19-28)

¹ Unun bisapmon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon unun abinŋ altagit. Abinŋ altaneŋ Judia miktimon amin da aripmi dima egipmi timon minjat aminyo unudon kwa Pinjop gen yoyigut. ² Yoyineŋ yan yagit, "Pinjop da Amin

Kila Asak unun dakon bisap kwanŋ tosok, do ji but tobil ani." ³ Kalipsigwan kombi amin Aisaia da Jon do gen yan mandagit:

"Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidaneŋ yosok,

'Amin Tagi dakon kosit anŋdimin ani, kositni pasin anmilih ani.'"

⁴ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani ban wasanbi. Anek bit gip kinda nanj boban napmi do wangut. Japni unun pilak pilak ae kaban kok. ⁵ Amin morapmi Jerusalem kokup papmon egipgwit, ae Judia miktimon egipgwit, ae Jodan Pakbi teri teri egipgwit unun kisi Jonon kiwit. ⁶ Kinj yokwini yankwok anakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi sonj yomgut.

⁷ Anjawan Parisi amin morapmi gat Sadyusi amin morapmi gat telagi pakbi sonj yomjak do Jonon apgwit. Apba pindagek yan yoyigut, "Ji tunjon amin emari tonj dakon gwakni kabi, Pinjop da butjap nandaneŋ yokwi pakpak do yo yokwisi anj yomdisak. Pinjop dakon butjap apdisak namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwan? ⁸ Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami analon ani. ⁹ Ji disi do 'Nin Abraham dakon babikni' yan dima yoni. Yanŋi dayisat, Pinjop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak. ¹⁰ Parenka unun kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandan kindapmon maba pigi sokdan.

¹¹ "Nak amin pakbisi banj telagi pakbi sonj yomisat unun amin but tobil bami anj dakon tilak asak. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwilni tagi dima abidan awili. Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat sonj damdisak. ¹² Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirinjni kisitnikon tanakwan apdisak. Abineŋ bami kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan."

Yesu telagi pakbi sogit (Mk 1.9-11 ae Lk 3.21-22)

¹³ Unun bisapmon Yesu Galili Provins yipmanek Jodan Pakbikon, Jon da telagi pakbi sonj imjak do opgut. ¹⁴ Mani Jon da kirinjik imineŋ yan iyigut, "Nak da telagi pakbi sonj gaben do abil, unun tagi dima. Gak da telagi pakbi sonj nabi kanj, unun da tagi asak."

¹⁵ Yan yanban Yesu da iyigut, "Dima, gak telagi pakbi sonj nabi. Yan anjaki Pinjop da

yo morap aneꝝ do nandisak unꝝ kindasok dima yapmanek kisasi anꝝ mudoneꝝ." Yanꝝban Jon da geni guramikgit.

¹⁶ Pakbi soꝝek Yesu pakbikon da wigit. Wiꝝek unꝝdon gin kundu witald kinakwan Yesu yanꝝ kagit, Piꝝkop dakon Wup kinarim da miktimon paꝝ unꝝon da tilak piꝝ kwenikon yikgit.

¹⁷ Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yanꝝ altagit: "Unꝝon Monjino. Butno unꝝon do tagisi anakwan but dasi galak taꝝ imisat."

4

*Sunduk da Yesu anꝝkewalgit
(Mk 1.12-13 ae Lk 4.1-13)*

¹ Unꝝon bisapmon Telagi Wup da Yesu Sunduk da anꝝkewaljak do miktim amin da ariꝝmi dima egipmi timon anꝝkigit. ² Anꝝki yipban Piꝝkop do nandaneꝝ jap keleꝝ egakwan gildat 40 ae pilin 40 mudagit, do jap do agit. ³ Anakwan Paꝝkewal Amin da abinꝝ altanꝝ imineꝝ yanꝝ iyigit, "Gak asi Piꝝkop dakon Monji egisalon yoyinꝝbi tip on da bret dagabit."

⁴ Mani Yesu da kobogi yanꝝ iyigit, "Piꝝkop da papiakon gen yanꝝ tosok:

'Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak.

Piꝝkop dakon gen kisi morap paneꝝ egip egip paꝝ.'

⁵ Yanꝝ yanꝝban Sunduk da Yesu anꝝanꝝ Piꝝkop dakon telagi kokup papmon Jerusalem anꝝanꝝ kigit. Anꝝki Telagi Yut Madep da kwenon kwensi yipgut. ⁶ Yipmanek yanꝝ iyigit, "Piꝝkop papiakon gen yanꝝ tosok:

'Unꝝon da aneloni yoyinꝝban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yanꝝ do anelo da gak kisit da kendak abinꝝ gepni.'

Gen yanꝝ tosok, do gak asi Piꝝkop dakon Monji kan, gak amon mibilikon paꝝ ma."

⁷ Mani Yesu da yanꝝ iyigit, "Piꝝkop dakon papia da gen kinda gat yanꝝ yosok,

'Amin Tagi Piꝝkopji dakon tapmim kok do anek dimasi anꝝkewaldo.'

⁸ Sunduk da aeni Yesu iyinꝝ anꝝanꝝ ilenꝝ dubagisi kindakon awigigit. Awigi on miktimon miktim madep madep morap kisi ae unꝝodon yo tilimni tonꝝ gat kisi yoligit. ⁹ Yolineꝝ yanꝝ iyigit, "Nwakbenꝝ anek gawak nabi kan, on yo morap kisi gabek."

¹⁰ Yanꝝban Yesu da yanꝝ iyigit, "Sunduk gak nepmanꝝdet! Piꝝkop dakon papia da yanꝝ yosok:

'Amin Tagi Piꝝkopji unꝝon naꝝ gin gawak imineꝝ oman anꝝimni.'

¹¹ Yanꝝ iyinꝝban Sunduk Yesu yipmanꝝ dek kinakwan anelo da abinꝝ Yesu anꝝpulugawit.

*Yesu Galili miktimon pi wasagit
(Mk 1.14-15 ae Lk 4.14-15)*

¹² Yesu Jon dam tebanon yipꝝgwit yanꝝ nandaneꝝ tobil Galili miktimon kigit. ¹³ Nasaret kokup yipmanek

Kapaneam kokupmon kinꝝ unꝝodon egipꝝgut. Kapaneam unꝝon Galili Pakbi Idap ilenꝝikon, Sebulan ae Naptali miktimon unꝝodon tosoꝝ. ¹⁴ Kapaneam kokupmon ekwan kombi amin Aisaia da gen kinda yagit unꝝon bami noman tagit. Gen unꝝon yanꝝ:

¹⁵ "Sebulan miktim, ae Naptali miktim, Jordan Pakbi usugap tet do Galili miktimon tomal.

Unꝝon miktim bamot kosit tapmon pikwanꝝ miktimon tomal.

Galili miktimon Amin Nwaknꝝwari Kabikon nani morapmi ekwanꝝ.

¹⁶ Unꝝon amin pilin tukgwan egek kimot do pasolgonꝝ, mani unꝝon da tenꝝtenꝝi madep altanꝝ yoban kili kanꝝ."

**Yesu da Piꝝkop da Amin Kila
Asak unꝝon dakon Gen Bin
Tagisi yanꝝ tenꝝtenꝝaneꝝ sot amin
paꝝmilip agit**

(Kilapmi 4.17-9.34)

Yesu da pini wasaneꝝ paꝝjdetni diwari timikgit

(Mk 1.16-20 ae Lk 5.1-11)

¹⁷ Unꝝon bisapmon Yesu wasaneꝝ Piꝝkop dakon gen yanꝝ tenꝝtenꝝaneꝝ yanꝝ yagit, "Piꝝkop da Amin Kila Asak unꝝon dakon bisap kwanꝝ tosoꝝ, do ji but tobil ani."

¹⁸ Yesu da Galili Pakbi Idap kidipminꝝ agek tap kilap do pi agak amin bamori pindakgit. Kinda unꝝon mani Saimon (ae mani kinda Pita), unꝝon gat ae padige Andru gat pindakgit. Unꝝon amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapꝝgwan mabal pigakwan egipꝝgumal. ¹⁹ Unꝝon amin bamot pindagek Yesu da yanꝝ yoyigit, "Abinꝝ nak nolgil, anakwal amin timit timit dakon kosit doliko." ²⁰ Yanꝝban unꝝodon gin tap kilap simil simil yikni yopmanek yolgimal.

²¹ Yesu timisok di kinꝝek ae amin bamori gat pindakgit, kinda unꝝon Jems, Sebedi dakon monji, ae padige Jon. Unꝝon bamot gat datni gat boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik paꝝmilip anyo anakwal pindakgit. Pindagek yanꝝ yoban ²² nandaneꝝ unꝝodon gin botni gat datni Sebedi gat yopmanek yolgimal.

Yesu Piꝝkop gen yanꝝek sot amin paꝝmilip agit

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu Galili miktim morap kisi agek muwut muwut yutnikon amin yoyiŋ dekgit. Anej Pinjkop da amin kila akdisak dakon Gen Bin Tagisi yoyiŋ tenjenagit. Yanj anej sotni tonj ae giptimni yokwisi awit amin kisi morap paŋmilip agit. ²⁴ Yanj anakwan gen bini da kin irentanj Siria miktim kisi aripmi agit. Do amin da sot amin mibili mibili gat, ae amin giptimikon tepmi madepsi pawit amin gat, ae koŋni tonj gat, ae sot kinda unun amin miktimon manj pagek giptimni nimmimikganj unun gat, ae kidari alek tanbi unun kisi paŋpa Yesu da paŋmilip agit. ²⁵ Anakwan Galili miŋat amin morapmi gat, ae Dekapolis amin gat, ae Jerusalem, ae Judia, ae Jordan Pakbi usugap tet amin gat kisi da Yesu yolgwit.

5

Yesu ileŋon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Yesu miŋat amin kabi madep pindagek ileŋon pawigi yigakwan paŋdet kabini iyi yikgiron apgwit.

² Apba yoyiŋ degek yanj yoyigat,

Kisik kisik bamisi dakon mibili yagit
(Lk 6.20-23)

³ “Amin morap iyi do nak butnokon yo tagi minisi yanj nandanj amin, unun amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁴ Amin morap burikon da bupmi kunamyo madep anj, unun Pinjkop da butni paŋteban akdisak,
do unun kisik kisik ekwan.

⁵ Amin morap iyi do nandaba paŋ, unun Pinjkop da yo morap yom do yagit unun yoban timitdan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁶ Amin morap anjak kilegi do amin da jap pakbiyo do nandanj unudeŋsi nandanj amin, unun Pinjkop da aripnikon yoban tugokdan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁷ Amin morap notni do bupmi nandanj, unun amin Pinjkop da bupmi nandanj yomdisak,
do unun kisik kisik ekwan.

⁸ Amin morap buri kilegisi tonj, unun amin da Pinjkop kokdan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁹ Amin morap emat pidokyo anakwa nawa gen yonj amin do, amin da Pinjkop dakon monjini yanj yoyikdan,
do unun kisik kisik ekwan.

¹⁰ Amin morap anjak kilegi anakwa anakpni kilegi do anej amin da yokwi anyoman, unuden amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan egipdan,
do unun kisik kisik ekwan.

¹¹ “Amin da ji do Yesu dakon amin kabi yanj yanek yanba yokwi tok, ae top gen mibili mibili yanj damni, ae yokwiyo kisi andamni kanj, ji kisik kisik ani. ¹² Kalip kombi amin yanj gin dapmanj yolyo awit. Do jiyi kisi anakpi kilegi dakon tomni wukwisi Kwen Kokupmon timitdan, do but galak nandanj kisik kisik ani.”

Ji amin dakon tap ae tenjenj ekwan
(Mk 9.50 ae Lk 14.34-35)

¹³ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Ji amin dakon tap ekwan. Mani tap galagini pasilni kanj, nianjsi anej galagini anakluk ananj? Galagini yipmanj detjak kanj, pini mini. Isal maba kwa amin da bamonj.

¹⁴ “Ji amin dakon tenjenj yombem da ekwan. Kokup madep kinda ileŋon tanban yo kinda da aripmi dima anyongam asak. ¹⁵ Amin da lam koleŋ kwoba banj dima witjinba tonj. Kwen tamonikon yopba yut kagagwan amin ekwan unun kisi tenjenanj yomanj. ¹⁶ Yanjin, tenjenjisi da amin da dabilon tenjenosak. Yanj anakwa amin da anakpi tagisi kanek Kwen Kokup Datji anakisini.”

Pinjkop dakon gen teban do yagit

¹⁷ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Nak gen teban ae kombi amin dakon gen abo kinj isali asak do dima pigim. Gen teban ae kombi amin dakon gen bami tonj anjudoni do pigim. ¹⁸ Nak asisi dayisat, kundu gat miktim gat tonjil da aripmon gen teban dakon gen jimjimjok kinda dima pasildisak. Gen kisi morap tanj bami tonj akdan. ¹⁹ Amin kinda da gen teban monijisok kinda yapmanek amin diwari yanj gin ani do yoyidetjak kanj, unun amin Kwen Kokup Pinjkop da Kila Asak kokupmon mani pinjisi. Mani amin kinda da gen teban guramigek amin diwari yanj gin ani do yoyidetjak kanj, unun amin Kwen Kokup Pinjkop da Kila Asak kokupmon mani wukwisi. ²⁰ Asisi dayisat, ji dakon anak kilegi unun da gen teban yoyidetj et ae Parisi amin dakon anak dima yapni kanj, ji Pinjkop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan.”

Amin dapba kimokgonj dakon gen
(Lk 12.57-59)

²¹ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yaɓit, “Gen kinda babik da abidawit uɗun ji kili nandawit. Gen uɗun yaɗ;

‘Amin dima dapɓa kimotni. Amin kinda da amin kinda anɓakɓan kimotɗak kan, uɗun amin gen pikon kisak.’ ²² Mani nak yaɗ dayisat, amin kinda notni do butɗap nandisak kan, uɗun amin gen pikon kisak. Ae amin kinda notni do yaɗɓa yokwi tok asak kan, uɗun amin gen kokwin amin kabi madepmon kisak. Ae amin kinda da amin kinda ‘Gak nandan kokwingo tagi mini!’ yaɗ iyisak kan, uɗun amin Tipdom dakon kindap tebanon pigisak.

²³ “Do paretgo altakon paɗjobiɓek notgo kinda da nandaba yokwi tok anɓamisak yaɗ nandisak kan, ²⁴ paretgo alta da kapmatɗok yopɓi toni. Yopɓi taɗakwa mibiltok gak kwi notgo uɗun gat but kalon anɗil. But kalon anɗe don kin Piɗkop do paret aki.

²⁵ “Amin kinda da gen pikon gep do gen yaɗ gaban kan, jil gen pi tamokon kik do anɗe kosiron kinɗek gen uɗun tepmisi anɗmilip ak do pi anɗil. Yaɗ dima anɗil kan, uɗun amin da gen kokwin kila agak amin da kisiron gepɓan uɗun da obip amin da kisiron gepɓan dam tebanon yutnon gepɗisak. ²⁶ Asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi moneɗ nian yopɓi do gayini uɗun kisisi yopmanɗek don waɗga kikiɗisal.”

Minɗat yumabi ae wili yumabi dakon gen

²⁷ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yaɓit, “Ae gen kinda babik da abidawit uɗun ji kili nandawit. Gen uɗun yaɗ;

‘Minɗat eyo kili abi amin ji yumabi anɗak dima ani.’

²⁸ Mani abisok nak da yaɗ dayisat, amin kinda minɗat kinda kanɗek uɗun do galak taɗ inɗjak kan, uɗun amin butnikon da yumabi kili ak. ²⁹ Dabilgo amin tet da yokwikon gepɓan kan, pilik mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasilɗak kan, uɗun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, uɗun da jigisi. ³⁰ Ae kisitgo amin tet da yokwikon gepɓan kan, mandan dagan mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasilɗak kan, uɗun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, uɗun da jigisi.”

Minɗat paɗ kwiniɗ dakon gen

(Mt 19.9 ae Mk 10.11-12 ae Lk 16.18)

³¹ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yaɓit, “Kalip gen yaɗ yawit:

‘Amin kinda minɗatni kwiniɗ do kan, minɗat paɗkwiniɗ dakon but piɓo papia kinda minɗatni do mandan inɗjak.’

³² Mani abisok nak da yaɗ dayisat, minɗatgo kwiniɗ yipɓi kwan wili kaluk pasak kan, eni gak da gulusuɗ al, do minɗatgo da yumabi asak. Anɗakwan wili uɗun kaluk pasak uɗun kisi yumabi asak. Do minɗatgo yumabi dima anɗakwan isal dogin dima kwiniɗgi.”

Gen paɗteban ak dima akdo

³³ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yaɓit, “Ae gen kinda babik da abidawit uɗun ji kili nandawit. Gen uɗun yaɗ;

‘Amin Tagi da dabilon gen yaɗ paɗteban asal uɗun dima yapmanɗek kisi guramigeɗek abi.’

³⁴ Mani nak abisok yaɗ dayisat, gen yaɗ paɗteban ak dimasi ani. Kwen Kokup uɗun Piɗkop dakon kila amin madep yityit tamoni, do Kwen Kokup manon da genji dima paɗteban ani. ³⁵ Ae miktim uɗun Piɗkop dakon kandap yipyip tamoni, do miktim da manon genji dima yaɗ paɗteban ani. Ae Jerusalem uɗun Amin Tagi Madep Wikwisi dakon kokup papni, do Jerusalem da manon genji dima yaɗ paɗteban ani. ³⁶ Ae ji da busuɗ daɗɗwanji kinda kulabik aba kwakwagi bo pili uɗun aripmi dima asak, do busuɗji da manon genji dima yaɗ paɗteban ani. ³⁷ Ji ‘asi’ bo ‘dima’ yaɗ gin yoni kan, uɗun da tagi. Gen uɗun da kwenon sanɓenɓek yon uɗun Yokwi Ami da paɗalon asak.”

Yokwi anɗaba kobogi dima anɗjomni

(Lk 6.29-30)

³⁸ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yaɓit, “Ae gen kinda babik da abidawit uɗun ji kili nandawit. Gen uɗun yaɗ;

‘Amin kinda da amin kinda dakon dabil anɗupɓal asak kan, uɗun amin dakon dabilniyo kisi anɗupɓal ani.

Ae amin kinda da amin kinda dakon geni anɗak biripmitɗak kan, uɗun amin dakon geni kisi anɗak biripmitni.’

³⁹ Mani nak da abisok yaɗ dayisat, amin da yokwi anɗaba kobogi do yokwi dima anɗjomni. Amin kinda da mogim kulɓak gikɓan kan, mogimgo teri kinda kisi anɗobil ibi. ⁴⁰ Amin kinda da gen pikon gepmanɗek kobogi do paba pigikgo abidok do yosak kan, mirim imalɗo gat kisi ibi. ⁴¹ Ae amin kinda da yikni imegeɗ kosit 1 kilomita kiki do tebaisi gayisak kan, yik uɗun imegeɗ 2 kilomita kiki. ⁴² Ae amin kinda da yo kinda ibi do gayisak kan, ibi. Ae amin kinda da gagon goman ak do gayinɓan kan, manji dima ibi.”

Uwalnin but dasi galak taɗjomney

(Lk 6.27-28 ae 6.32-36)

⁴³ Yesu da sanɓeɓek yaɗ yaɓiɓ, “Ae gen kinɗa baɓik da abidawit unɗun ji kili nandawit. Gen unɗun yaɗ:

‘Notgo do but dasi galak taɗ yomɓeɓek uwalgo do nandabi yokwi toni.’

⁴⁴ Mani nak da yaɗ dayisat, ji uwalji do but dasi galak taɗ yomni. Aɓek yokwi andaman amin do bisit ani. ⁴⁵ Yaɗ aɓek Piɓkop Datji Kwen Kokup egisak unɗun dakon monjinisi egipni. Unɗun da gildatni yipban amin yokwi ae kilegi kisikon mosok. Ae sikak yipban amin anɓak kilegi an ae yokwi an kisikon mosok. ⁴⁶ Amin yokwi takis timit timit amin da notni banɓin but dasi galak taɗ yomanɗ. Jiyo yaɗ gin ani kan, Piɓkop da kobogi do yo tagi kinɗa dima damdisak. ⁴⁷ Ji notji banɓin gildat tagi yaɗ yoyini kan, unɗun da tagi dima asak. Piɓkop dima nandanɗ iman amin kabi kisi yaɗ gin an. ⁴⁸ Kwen Kokup Datji gwaljigi mini kilegisi egisak, do jiyo yaɗ gin gwaljigi mini kilegisi egipni.”

6

Amin paɗpulgok dakon gen

¹ Yesu da sanɓeɓek yaɗ yaɓiɓ, “Ji kan kimotni. Amin da dandani yaɗ do unɗun da dabilon anɓak tagi ani kan, Datji Kwen Kokup egisak unɗun da unɗun dakon kobogi do yo tagi kinɗa dima daban abidokɗan.

² “Wadak wadak amin do yo yom do aki bisapmon jamba but amin diwari da muwut muwut yutnon ae kosit madepmon an, unɗudɗ amin kinɗa yabekbi mibiltanɗ gamɓeɓek kwenɗ dima pisosak. Yaɗ an amin unɗun amin da nandaba wukwan yomni yaɗ do an. Nak asisi dayisat, unɗun kobogi kisisi wagilni timikganɗ. ³ Mani yo do wadak wadak an amin do yo yobi bisapmon noman amin da gandani do dima yobi. ⁴ Yaɗ anɓaki Datgo yo pasili pindakɗak unɗun da kobogi do yo tagi gamdisak.”

Bisit dakon gen (Lk 11.2-4)

⁵ Yesu da sanɓeɓek yaɗ yaɓiɓ, “Ji bisit ani bisapmon jamba but amin da an unɗudɗ dima ani. Jamba but amin unɗun muwut muwut yut madepmon ae kokup papmon kosit amal amalɗon unɗudɗon agek bisit ak do galagisi nandanɗ. Unɗun amin amin da pindatni do yaɗ an. Nak asisi dayisat, kobogini kisi wagilni timikganɗ. ⁶ Mani gak bisit ak do nandisal kan, yutgokon wigi yoma sopmanɗek Datgo pasili egisak unɗun bisit iyiki. Yaɗ anɓaki Datgo yo pasili pindakɗak unɗun da kobogi tagisi gamdisak. ⁷ Amin Nɗwakɗwari Kabi gen isali morapmi

yanapno piɓkopni da genin nandisak yaɗ nandanɗ. Mani ji bisit ani bisapmon yaɗ dima ani. ⁸ Ji unɗun amin da an unɗudɗ dima ani, nido Datji dima iyinɓakwa yo morap do wadak wadak an unɗun nandanɗ mudosok. ⁹ Ji bisit yaɗ ani:

‘Datnin Kwen Kokup egisak,
gak dakon man telagi tosak.

¹⁰ Amin Kila Agakgo yipbi ninon apɓak.

Gak dakon gen guramit Kwen Kokup tosoɓ,
miktimon ninon yaɗ gin tosak.

¹¹ Abisok gildat dakon jap aripninon nibi.

¹² Nin amin notnin dakon yokwini yopmanɗamanɗ.
Unɗudɗ gin yokwini wiririk nibi.

¹³ Paɓkewalon dimasi nipbi.

Yokwi Ami da kisiron nan pulugan nipbi.’

¹⁴ “Ji notji dakon yokwini yopmanɗ yomni kan, Datji Kwen Kokup egisak unɗun da yokwisi yopmanɗ damɓak. ¹⁵ Mani amin dakon yokwini dima yopmanɗ yomni kan, Datji da yokwisi dima yopmanɗ damɓak.”

Piɓkop do nandanɗek jap kelkel dakon gen

¹⁶ Yesu da sanɓeɓek yaɗ yaɓiɓ, “Ji Piɓkop do nandanɗek jap kelek egip do nandanɗ kan, jamba but amin da an unɗudɗ tomno dabilyosi dima inɗan toni. Yaɗ an kan, amin da ji Piɓkop do nandanɗek jap dima noɗ yaɗ dandani. Nak asisi dayisat, unɗun amin kobogini kisi wagilni timik mudonɗ. ¹⁷ Mani ji Piɓkop do nandanɗek jap kelek egip do nandanɗ kan, busuɗ danɗwanji wayigek tomno dabilyosi pakbi ban sugoni. ¹⁸ Yaɗ anɓakwa amin da ji jap kelek ekwan yaɗ dima nandanɗ damni. Mani Datji pasili egek yo pasili pindakɗak unɗun da dandanɗek kobogi tagisi damdisak.”

Yo tagisi paɗmuwut dakon gen (Lk 12.33-34)

¹⁹ Yesu da sanɓeɓek yaɗ yaɓiɓ, “Ji on miktimon yo tagisi paɗmuwut do nandak nandak dima ani. Unɗun yo monɗanɗ da nokɗan, ae manɗ manɗ akɗan, ae kabo noknok da yutji tuwilek paɓkisibiɗkanɗ. ²⁰ Yo tagisi Kwen Kokupmon paɗmuwut do nandak nandak ani. Unɗudɗon yo monɗanɗ da dima nokɗan, ae manɗ manɗ dima akɗan, ae kabo noknok da yutji tuwilek aripmi dima timidɗanɗ. ²¹ Yo kabigo tagisi dukwan tonɗ, but nandak nandakyosi kisi unɗudɗon gin tokdisak.”

Dabil unɗun giptim dakon tenɗenɗi (Lk 11.34-36)

²² Yesu da sanbenek yan yagit, “Dabil unun giptim dakon tenjenji. Dabilgo tagisi kan, giptingo kalon tenjenjini tonj. ²³ Mani dabilgo yokwi kan, giptingo kisi pilin tuksi asak. Do tenjenji butgokon tosoke unun pilin tuksi asak kan, unun da pilin tuk madepsi asak.”

Amin bamori dakon oman dima agagi
(Lk 16.13)

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kindan nanjin galak tan iminjek kindan do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kindan dakon gen guramigek kindan manji imdisak. Ji Pinjok gat ae monen gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Nandaba kik anek but morap dima ani
(Lk 12.22-31)

²⁵ Yesu da sanbenek yagit, “Unun do anek yan dayisat, ji egip egipji do nandaba kik anek jap pakbiyo ni ban nonen yan dima nandani. Ae giptimji do nandaneke imal dukan ban panen, yan nandaneke nandaba kik dima ani. Egip egipji da jap yapmandak, ae giptimji da imal yapmandak. ²⁶ Ji minam pindakgan unun do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap panmuwut yutnon jap dima panek panmuwuk yopmanjan. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da jap upmokdok. Ji pinji anakwa minam da yo madep yan nandan, ma? ²⁷ Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

²⁸ “Ji nido imal do nandaba kik an? Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmanjan. ²⁹ Mani yan dayisat, jaren pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak. ³⁰ On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pinjok da si panjilim asak, do nandan gadatji pispimisok amin ji yanji nandani, Pinjok da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonji ban pan damdisak.

³¹ “Nandaba kik anek jap pakbiyo dukan ban nonen, bo imal dukan ban panen yan dima nandani. ³² Pinjok dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wasuk do nandaba kik an. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da ji unun yo morap do wadan unun nandan mudosok. ³³ Do mibiltok Pinjok dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pini ani, ae anpakni kilegi wasuk do pini ani. Yan anakwa yo diwari do wadak

wadak an unun kisi damdisak. ³⁴ Do anwa gildat do nandaba kik dima ani. Gildat kalon kalon dakon jigi unun iyi da aripmon tan tan an.”

7

Amin dakon anpak kokwin dima ani
(Lk 6.37-38 ae 6.41-42)

¹ Yesu da sanbenek yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinini. Yan ani kan, Pinjok da jiyo kisi kokwin akdisak. ² Amin dakon anpak kokwin nianji ani, Pinjok da jiyo kisi unuden gin kokwin akdisak. ³ Gaga da dabilon kindap kwik tosoke unun do dima nandaneke notgo da dabilon jimjim nido kosol? ⁴ Gaga da dabilon kindap kwik tanakwan nianjon da notgo ‘Dabilgokon jimjim tosoke unun pan gamdisat’ yan tagi iyiki? ⁵ Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosoke unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosoke unun kanji pisanakwan tagi paki.

⁶ “Yo telagi pinan do dima yomni. Yoba tobileke inin dabam. Ae kindirinji tagisi bit do dima yomni. Yoba kandap da di baman misinikbam.”

Bisit dakon mibili
(Lk 11.9-13)

⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinjok bisit iyanba yo damjak. Pini anek wusin pindatni. Yoma domon tidanba Pinjok da witaldamjak. ⁸ Amin morap Pinjok bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami kon, ae yoma domon tidon amin unun witaldamdisak. ⁹ Monjisi kindan da datni bret do iyanban tip kindan tagi imjak? ¹⁰ Bo tap kilap do iyanban tunjon amin emari ton kindan tagi imjak? Unun aripmi dimasi. ¹¹ Ji yokwi morapmi an, manin yo tagisi monjisi do yom do nandan. Do yanji nandani. Bisit iyanba Datji Kwen Kokup egisak unun da but galagon da yo tagisi damdisak.

¹² “Amin da anpak tagisi nianji anjamni do nandan, unun anpak amin do anyomni. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat da yanji ani do yosok.”

Wigat gitni dakon gen
(Lk 13.24)

¹³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji wigat gitni nan pigini. Amin wagil tasik tokdan dakon kokupmon pigik dakon wigat gat ae kositni gat unun ilalogisi, do unun nan yolek pigik unun tagapmisi. Amin morapmisi da wigat unun nan pikwan. ¹⁴ Mani egip egip dagok dagogi minikon kigik dakon wigat gat ae kositni unun gitnisi, unuden kigik dakon

pini jigisi. Amin kalon kalon dagin wigat unun kanj kwonj.”

*Kombi amin toptopmi dakon gen
(Lk 6.43-44 ae 13.25-27)*

¹⁵ Yesu da sarjenek yan yagit, “Ji kombi amin toptopmi unun do pindak kimotni. Giptimni yaworisi sipsip yombem, mani burigwan jon pinan butni tanj yomanj. ¹⁶ Ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni. Nap keli ton da wain sop aripmi dima potni. Ae jal da kimip aripmi dima wigiljak. ¹⁷ Kindap tagi da bami tagi pokgon, ae kindap yokwi da bami yokwi pokgon. ¹⁸ Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni, ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni. ¹⁹ Kindap morap bami dima pokgon unun amin da mandanj kindapmon sosonj. ²⁰ Yanjo, ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni.

²¹ ‘Amin Tagino’ yan jan naman amin unun kisisi Pinjok da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan. Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun dagin wigikdan. ²² Amin morapmi da bisap madepmon yanji nayikdan, ‘Amin Taginin, nin gak da manon kombi gen yagimanj, ae konj yolgimanj, ae pi madep agimanj.’ ²³ Yan yanba yanji yoyikdisat, ‘Yokwi pakpak amin, ji dima nandan damisat. Nepmanj dek kinj mudabit!’”

Amin nandan kokwini tagisi ae nandan kokwini tagi dima

(Lk 6.47-49)

²⁴ “Nak dakon gen guramikgan amin unun amin kinda yombem. Unun amin nandan kokwini tagisi, yutni miktim tebaikon witjigit. ²⁵ Anjawan sikak pakbi kulup mirimyo da abinj tidan anjidok aba miktim tebaikon witjinji, do tebai tagit. ²⁶ Mani geno dima guramikgan amin unun amin kinda yombem. Unun nandan kokwini tagi dima, do yutni miktim yaworikon witjigit. ²⁷ Anjawan sikak pakbi kulup mirimyo da abinj tidan tuwilba manj tasik tagit.”

²⁸ Yesu gen unun yanj mudanjan minjat amin kabi madep da kanjek tamtam yan imgwit. ²⁹ Nido yoyindet pi agit unun gen teban yoyindet amin yapmanj mudanek njwaknjwarisi agit. Amin kinda da pi unun asak do yanj mudanj ibi da tilak agit.

8

Yesu da wuda tebani tonj amin kinda anjmilip agit

(Mk 1.40-44 ae Lk 5.12-14)

¹ Yesu ilenon da pinj kinjawan minjat amin kabiyu morapmi da yolgwit. ² Yolek amin wuda tebani tonj kinda da Yesukon kinj njwakben anj iminjek yanj iyigit, “Amin Tagi, Pinjok da dabilon kilek tokenj do nandisat kanj, tagi anjmilip abi kilek tokenj.”

³ Yanban Yesu da kisitni amin unun da kwenon witjinjek yanj iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yanj yanjakwan unudon gin wudani kibidanjakwa giptimni kilek tagit. ⁴ Kilek tanban Yesu da yanj iyigit, “Nandaki, gak unun do amin dima yoyinjek mukwa sogogon kinjek giptimngo yoliki. Anjek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yanj gandani.”

Emat amin dakon oman monjini anjmilip agit

(Lk 7.1-10)

⁵ Yesu Kapaneam kokupmon pigakwan Rom dakon emat amin 100 dakon kila amin kinda da abinj anpulgusak do anjek yanj iyigit, ⁶ “Amin Tagi, oman monjino yutnon pokdok. Kidari alek tanj, ae tepmi madepsi nandisak.”

⁷ Yanban Yesu da yanj iyigit, “Nak da kinj anjmilip abenj.”

⁸⁻⁹ Yanban mibiltok amin unun da yanj iyigit, “Amin Tagi, nak madepno da yongamgwan egisat, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. Isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak. Nak naga mibiltok amino egakwan pinjbino ekwanj. Emat amino kinda ‘Ki!’ yanj iyiko kisak. Ae kinda ‘Ap!’ yanj iyiko abisak. Ae oman amino kinda ‘Pi on aki!’ yanj iyiko pi asak. Do isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak.”

¹⁰ Yesu da gen unun yagit do nandaban yo madepsi aban bujon yol awilgwit amin yanj yoyigit, “Asisi dayisat, Israel aminon nandanj gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagim. ¹¹ Yanj dayisat, amin morapmisi da gildat wisak, ae si pigisak tetgin da apba Kwen Kokup Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan Abraham, Aisak, ae Jekop gat jap noknok tamo madepmon yitdanj. ¹² Mani Juda amin kalip Pinjok da iyi Amin Kila Asak da kagagwan pigini do manjikbi unun maban pilin tulgwan pigikdan. Unungwan kunam tagek iyonj iyonj yanj tidanek egipdanj.”

¹³ Yanj yanjek emat amin 100 dakon kila amin yanj iyigit, “Gak kinj yo altoni do nandanj teban tal unun yanj gin noman tanj imenj kokdisal.” Gen unun iyigit unun bisapmonsni oman monjini kilek tagit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mk 1.29-31 ae Lk 4.38-39)

¹⁴ Yesu unjodon da kin Pita da yutnon wigi kanban Pita dakon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anjek pakgit. ¹⁵ Yan kanjek kisitni kisirikon wutjinban sotni yipman deggit. Yan aban pidañek Yesu do jap panjnonan agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mk 1.32-34 ae Lk 4.40-41)

¹⁶ Gildat pigakwan pilindo konni tonj amin morapmi panpan apba gen yanek konj yol yomgut. Anjek sot amin kisisi panmilip agit. ¹⁷ Yan anjakwan kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan: "Iyi sotnri mibili mibili iyi do timigakwan kilek tagiman."

Yesu yolyol dakon mibili
(Lk 9.57-60)

¹⁸ Yesu da amin morapmi angwasinjek akba pindagek panjetni yan yoyigit, "Nin pakbi idap teri kinda do kino." ¹⁹ Anjakwan gen teban yoyinjet amin kinda da obin Yesu yan iyigit, "Yoyinjet, gak dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin."

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, "Jon pinan unun miktingwan yutni tonj. Ae minam kwen akwan unun yutni tonj. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini."

²¹ Yanban panjetni kinda da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, nandan naminjaki kin datno wayik yipmanjek don abin golgen."

²² Mani Yesu da yan iyigit, "Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Anjakwa gak nak nol."

Yesu da yanban mirim madep yawokgit
(Mk 4.36-41 ae Lk 8.22-25)

²³ Yan yanek boron wigakwan panjetni kisi yolek wigiwit. ²⁴ Wigi pakbi idapmon kinakwa tepmisi mirim madepsi da abin pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Yan anjakwan Yesu dipmin pagakwan ²⁵ panjetni da kin anyolek iyiwit, "Amin Tagi, nin panpuluga! Pakbi oni nan kimotdaman!"

²⁶ Yan yanba Yesu da yoyigit, "Ji nido pasolgon? Nandan gadatji pispimi." Yan yanek pidañ agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit. ²⁷ Aban panjetni tamtam yanek yawit, "On nianjen amin kinda da mirim pakbiyo yoyinban geni guramikgamal?"

Yesu da konj yolgat
(Mk 5.1-17 ae Lk 8.26-37)

²⁸ Yesu pakbi idap teri kinda Gadara miktimon kin altanban amin bamori konni

tonj unun da amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjan miktimon da abin Yesu altan imgumal. Unun amin bamot amin dapdapni yokwisi. Do amin unun do pasalek unun kosit nan dima agipgwit. ²⁹ Unun amin bamot da yan tidañek Yesu yan iyigimal, "Pinjop dakon Monji, nianji anjim do abisal? Tepmi yomyom bisap dima noman tanjakwan tepmi pi nimdisal?"

³⁰ Dubagi yangok bit kabi madep di jap nanek egipgwit. ³¹ Konj unun da Yesu bisit tebaisi yan iyigimal, "Nol nipbi abiginer kan, unun bit kabi da butgwan piginer do nandaman."

³² Yanba yoyigit, "Ji abigit!" Yan yanban konj da aminon da win kinjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanek gilokon da pakbi idapgan manek pakbi nan kimakgwit. ³³ Kimagakwa bit kila amin da timtim yanek kin kokupmon bit gat ae konni tonj amin gat dakon geni amin yoyiwit. ³⁴ Yoyinba amin kisisi Yesu kok do abin mudawit. Abin kanjek miktimon unun yipmanjek kisak do bisit tebai iyiwit.

9

Yesu da amin kisit kandapmiyo kimakbi kinda anmilip agit
(Mk 2.1-12 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu bot kinda abidañek pakbi idap teri kinda iyi da kokupmon kigit. ² Anjakwan amin kabi kinda da amin kisit kandapmiyo kimakbi kinda waman unjodon anapgwit. Anjapba Yesu da nandan gadatni pindagek amin unun yan iyigit, "Monji, dima pasolgi, diwarigo wiririk gamisat."

³ Yan yanban gen teban yoyinjet amin diwari da notni yoyin yoyin anjek yan yawit, "Ma! On amin Pinjop kulabisak!"

⁴ Yan yanakwa Yesu da pindak mudanek yan yoyigit, "Nidosi butjikon da nandak nandak yokwi unun nandan? ⁵⁻⁶ Diwari wiririt ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. Mani nak Amin Dakon Monji. Amin giptim panmilip agak dakon pi aben do yan mudan nabi, do nandani, on miktimon diwari wiririt dakon pi aben do yan mudan nabi yanji nandaba pisolak." Yan yanek amin kisit kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Gak pidañ yalin potgo timigek yutgokon ki."

⁷ Yan yanban nandane amin unun pidañ yutnikon kigit. ⁸ Minjat amin kabi madep unun yo njaknjawarisi kanek pasalgwit. Anjek Pinjop anjisinjek yan yawit, "Mao, Pinjop da tapmin madepsi amin do yomisak!"

*Yesu da Matyu yan ingut
(Mk 2.13-17 ae Lk 5.27-32)*

⁹ Yesu unjodon da kin amin kinda kagit mani Matyu, unun takis timit timit yut kabenon yikgit. Kanek yan iyigit, "Abin nak nol." Yanban Matyu pidan Yesu yolgit.

¹⁰ Yesu Matyu da yutnon yigek jap nanek takis timit timit amin morapmi ae yokwi pakpak amin morapmi da apba Yesu gat panjetni gat kisi yigek jap nawit. ¹¹ Jap nanakwa pindagek Parisi amin diwari da panjetni yan yoyiwit, "Yoyinjetji unun nido takis timit timit amin* gat yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non?"

¹² Yesu da gen unun nandanek yan yoyigit, "Sotni mini amin wuda wamagon dima kwan. Sotni tonj amin dagin wuda wamagon kwan. ¹³ Ji kin Pinkop da papiakon gen kinda tosoq unun dakon mibili nandan kimotni. Gen unun yan:

'Ji da paret an unun do dima galak tosot.

Ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak tosot.'

Gen yan tosoq, do nandani, amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak amin yan ilit do pigim."

Pinkop do nandanek jap kelek egip egip dakon gen

(Mk 2.18-22 ae Lk 5.33-39)

¹⁴ Yan yanban Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon panjetni da abin yan iyiwit, "Nin gat ae Parisi amin gat Pinkop do nandanek jap kelek egapno gak dakon panjet kabigo nido yan dima an?"

¹⁵ Iyinja Yesu da yoyigit, "Monjisok kinda minjat pak do asak bisapmon monjisok notni gat kisi ekwan, do bupmi dima nandan. Mani don monji unun gwayen anan kinakwa notni unun bisapmon Pinkop do nandanek jap kelek ekwan."

¹⁶ "Nin ilikba pigik garanj pudanjki kon imal diwat kalugi pakbikon dima sugarbi kinda nanj dima bupmanjaman. Yan kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanj ilikban pudan ki madepsi akdisak. ¹⁷ Ae wain kalugi meme gip kalipmikon dima koleno pigisak. Yan kan, wain da paptanban meme gip sulukwan wain gat meme gip gat kisi yokwi tokdamal. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenjba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal."

Yesu da minjatok kinda aban pidagit, ae minjat kinda sot agit unun anmilip agit

(Mk 5.22-43 ae Lk 8.41-56)

¹⁸ Gen unun yoyinjakan kila amin kinda da abin Yesu burikon gawak imineq yan iyigit, "Gwano onwanjok kimokdok, mani

gak da kin kisitgo da kwenikon wutjinbi pidosak." ¹⁹ Iyinja nandanek Yesu panjetni gat kisi kiwit.

²⁰ Kinakwa minjat kinda da abin manjigwan da Yesu dakon ilikba pigikon ilenikon igayigit. Minjat unun dagan mok anek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit. ²¹ Minjat unun ilikba pigiknikon igayinjek noman token yan nandagit.

²² Aban Yesu da tobil kanek yan iyigit, "Gwano, dima pasolgi. Nandan gadan namisal, do kilek tosol." Yan yanban unjodon gin giptimni kilek tagit.

²³ Yesu kila amin da yutnon wigek kasisin pisok amin gat ae minjat amin kabi madep kunam upbalapyo anakwa pindagek ²⁴ yan yoyigit, "Abigit. Minjatok unun dima kurwak, unun yum dipmin pokdok." Yesu da yan yanban nandanek jiggo yanjan ingwit. ²⁵ Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanjakwa wigi minjatok kisirikon abidanban pidagit. ²⁶ Yan aban wasok tapmimi tonj unun agit dakon gen bini yoyinba unun miktin dakon minjat aminyo kisi da nandawit.

Yesu da amin dabili mini ae amin kadimyo kisi panmilip agit

²⁷ Yesu unun miktin yipman kinakwan dabili mini amin bamori da abin yolgumal. Yolek yan tidanek yan yagimal, "Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!"

²⁸ Yesu yutnon wigakwan amin dabili mini bamot unjodon winbal yan yoyigit, "Nak da dabiljol panmilip aben do nandan gadan namamal bo dima?"

Yanban iyigimal, "Amin Tagi, nandan gadan gamamak."

²⁹ Yan yanbal Yesu da kisitni dabilnikon witjinjek yan yoyigit, "Nandan gadan namamal unun da aripmon gin noman tar damdisak." ³⁰ Yanban dabili sintanjakwal Yesu da yansop tebai anyominek yoyigit, "Yo madep asat do amin dimasi yoyinjal." ³¹ Mani Yesu dakon gen yanbal unun miktimon madepsi irentan anan kigit.

³² Amin bamot unun Yesu yipman dek kinakwal amin kadim kojni tonj kinda Yesukon anan opgwit. ³³ Anopba Yesu da kojni yol iminjakan amin kadim unun gen yagit. Yan aban amin da kanek nandaba yo njakjwarisi aban yan yawit, "Yo unjoden kinda Israel miktimon dima altagit." ³⁴ Mani Parisi amin da yan yawit, "Konj dakon kila amin madep da tapmimon konj yoldak."

Yesu panjetni do pi yomgut

(Kilapmi 9.35-10.42)

Yesu da amin do bupmi nandagit

9:11: Lk 15.2 * 9:11: Juda amin da takis timit timit amin do yokwi pakpak amin yanj pindakgwit. Nido takis timigek ae moner kabokon da di gat kisi timikgwit. 9:13: Os 6.6; Mt 12.7 9:14: Lk 18.12 9:21: Mt 14.36 9:27: Mt 20.29-34 9:30: Mt 8.4 9:33: Mk 2.12 9:34: Mt 12.24; Mk 3.22; Lk 11.15

³⁵ Yesu kokup moniŋ ae kokup pap kisi agek Juda amin da muwut muwut yutni taŋ taŋ awiron wigek amin yoyiŋ degek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi do yoyiŋ tenjenagit. Anej giptimnikon sot wudaniyo mibili mibili tawit unun paŋmilip agit. ³⁶ Minjat amin kabiyo madepsi pindakban paŋpulgogi mini yokwi egipgwit. Sipsip kila amini mini yombensi ekwa pindagek bupmisi nandanŋ yomgut. ³⁷ Yesu buri da bupmisi nandanŋek paŋdet kabini yaŋ yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi taŋ pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. ³⁸ Do ji bami pakpak dakon Amin Tagini bisit iyinba pi amin paŋalon aŋ yopban pinikon kinŋ jap paŋ paŋmuwutni.”

10

*Yabekbi 12 kabi dakon man
(Mk 3.13-19 ae Lk 6.12-16)*

¹ Yesu da paŋdetni 12 kabi yoyiŋban apba koŋ yolyol ae sot mibili mibili kisisi paŋmilip agak dakon pi ani do yaŋ mudanŋ yomgut.

² Yabekbi 12 kabi dakon man unun yaŋ:
mibiltok Saimon (mani kinda Pita),
ae padige Andru,
Sebedi dakon monji Jems,
ae padige Jon.

³ ae Pilip,
Batolomiu,
Tomas,
ae takis timit timit amin Matyu,
ae Alpius dakon monji, Jems,
ae Tadius,

⁴ ae Saimon (unun kalip Selot* da kabikon egipgut),
ae Judas Iskariot. (Judas unun da don
Yesu uwal da kisiron yipgut.)

*Yesu da yabekbi 12 kabi pi yomgut
(Mk 6.7-13 ae Lk 9.1-5)*

⁵ Yesu da amin 12 kabi unun yabegek yaŋ yoyigit, “Ji Amin Nwakwari Kabikon bo ae Samaria amin da kokupmon dima kini. ⁶ Ji Israel amin kabi sipsip da yaŋ kili pasilgwit unun amin kabikon kini. ⁷ Kinjek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon bisap unun kwanŋ tosok unun dakon gen yaŋ tenjenoni. ⁸ Anej sotni toŋ amin paŋmilip ani, ae amin kimakbi paba pidoni, ae wuda tebani toŋ paŋmilip ani, ae koŋni toŋ amin koŋni yol yomni. Ji yo yumanŋ nogi mini yumsi timikgan, do amin do yumsi yomni. Tomni do dima nandani.

⁹ “Ji yik moniŋjikon gol bo silwa moner bo kopa moner dima similek agipni. ¹⁰ Kosit agipni bisapmon yik dima imetni, paba pigik bamori dima timitni, ae kandap gwil gat kosit dakon win kirinjo kisi dima timitni. Pi anakwa wadak wadakji amin da damdan. ¹¹ Kokup pap kindakon bo ae kokup moniŋ kindakon kin altoni kan, unun kokupmon amin kilegi kinda wusin kan unun gat gin egek yipman kini. ¹² Yut kindakon wigini bisapmon, unun yutnon amin ‘Amin Tagi dakon but yawot jikon tosak’ yaŋ yoyini. ¹³ Ae unun yutnon amin da ji but dasi timitni kan, ji dakon but yawot unun aminon tosak. Mani but dasi dima timitni kan, but yawotji unun disikon gin tosak. ¹⁴ Amin kinda da ji but dasi dima timitjak bo ae genji nandak do kurak tosak kan, yut kokupyoni yipman degek kandap jikon kimbabanŋ tegoni unun tidanba kini. ¹⁵ Asisi dayisat, kokwin agak bisap madepmon, unuden amin da Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat da jigŋ pakdan unun si yapmanjek jigŋ madepsi pakdan.”

*Jigi mibili mibili altokdan
(Mk 13.9-13 ae Lk 21.12-17)*

¹⁶ Yesu da sanberjek yaŋ yagit, “Nandani, nak da ji sipsip yombem banŋ joŋ piŋan da bikbigon yabekdat. Do tuŋon amin da nandanŋ kokwin tagisi anek akwan unun da tilagon agipni. Ae kinarim dakon anpak yolek yaworisi agipni. ¹⁷ Amin do pindak kimotni. Gen kokwin amin kabinikon depmanjek muwut muwut yutnikon baljokdan. ¹⁸ Nak dakon man abinŋ yip do anek ji timik paŋpaŋ gapmanon ae kila amin madepmon paŋkikdan. Paŋkwa kila amin madepmon ae Amin Nwakwari Kabikon nak dakon Gen Bin Tagisi yoyiŋ tenjenoni. ¹⁹ Gen pikon paŋki depmanakwa gen ni banŋ yoneŋ ae gen kobogi nianŋ yoyiner yaŋ nandanŋek pasol pasol dima ani. Unun bisapmon gin ni gen banŋ yoyini unun Pinjkop da dolikdisak. ²⁰ Ji da dima yokdan. Datji dakon Wup da ji da dulumon da yokdisak, do pasol pasol dima ani.

²¹ “Peni da padige si anakba kimotjak do gen pikon yipdisak. Ae dat da monji gwayoni yaŋ gin akdisak. Anakwa monji gwayoni da menji datniyo do uwal anek si dapba kimotni do amin yoyikdan. ²² Nak nandanŋ namanŋ do anek amin morapmi da ji do nandaba yokwi tok andamdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin Pinjkop da yokwikon banŋ timitdisak.

9:35: Mt 4.23; Mk 1.39   9:36: IDT 27.17; 1KA 22.17; Sek 10.2; Mt 14.14; Mk 6.34   9:37: Lk 10.2   10:1: Mk 6.7; Lk 9.1   * 10:4: Selot unun amin kabi kinda, Rom amin yolno kinakwa nin miktimnin kila aneŋ yaŋ nandawit.   10:6: Jer 50.6   10:7: Mt 3.2; 4.17; Lk 10.9,11   10:9: Lk 10.4   10:10: Lk 10.7; 1Ko 9.14   10:12: Lk 10.5-6   10:14: Lk 10.10-12; Ya 13.51   10:15: Mt 11.24; Jut 7   10:16: Lk 10.3; Ro 16.19   10:17: Mk 13.9-11; Lk 12.11-12; 21.12-15   10:20: Jn 14.26   10:21: Mai 7.6; Mt 10.35; Mk 13.12; Lk 21.16

²³ Kokup kindakon amin da uwal anjdaba kanj, kokup unun yipmanek pasal kokup kindakon kini. Nak asi dayisat, ji Israel amin dakon kokup morapmon pi wasip dima anjakwa Amin Dakon Monji apdisak.

²⁴ “Papia yut minat monjiyo da yoyin detni dima yapmananj. Ae oman amin da madepni dima yapmananj. ²⁵ Minat monjiyo da yoyin detni da tilagon egipni kanj, unun tagi. Ae oman amin da madepni da tilagon egipni kanj, unun kisi tagi. Yut dakon ami nak do Belsebul yan nayini kanj, gwakni ji do nandaba pinbisi anjakwa man wagil yokwisi damdanj.”

Pinjkop dogin pasoldo
(Lk 12.2-7)

²⁶ Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Ji amin da yo yokwi anj damni do dima pasolni. Yo witjinbi da toj unun don noman tokdanj. Ae gen pasili toj unun don amin kisi da nandakdanj. ²⁷ Gen pilin kaga dayisat, unun gildat kalba yan tenjenoni. Gen pisik mirakjikon dayisat unun yut kwenon da agek yan tenjenan yomni. ²⁸ Amin da gip dapba kimokgon unun do dima pasolni, wupji aripmi dima dapba kimotdanj. Ji Pinjkop dosi pasolni. Unun da gip gat wup nak kisi Tipdomon maban pigi tasik tokdanj. ²⁹ Minam monin unun yo moninisok, bamori dakon yumanj nogi unun monen giman tabili kalonji gin. Mani Datji da kinda miktimon dima mosak do nandisak kanj, aripmi dima mokdisak. ³⁰ Pinjkop da busunj dangwanji nianj da toj unun kisisi nandanj mudosok, ³¹ do dima pasolni. Minam monin morapmi dakon yumanj nogi unun madep dima, mani ji dakon yumanj nogi unun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima pasolnerj
(Lk 12.8-9)

³² Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Amin kinda minat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin’ yan yosak kanj, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin’ yan iyikdisat. ³³ Mani amin kinda minat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yan yosak kanj, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin dima’ yan iyikdisat.”

Yesu but dasi galak tanj iminj kimotdo
(Lk 12.51-53 ae 14.26-27)

³⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak da miktimon emat anyawot ak do pigim yan dima nandani. Nak emat agak sibananj ananj pigim. ³⁵ Nak uwal pidok pidokyo noman tosak do pigim.”

‘Amin kinda da datni uwal anj imdisak.

Ae gwa kinda da menji uwal anj imdisak. Anjakwan minat kinda da namdi uwal anj imdisak.

³⁶ Anjakwan amin kinda iyi dakon gwakni da uwalni dagokdanj.’

³⁷ “Amin kinda menji datniyo do but dasi galak tanj yomisak unun yapmanek nak do wukwisi yanj dima nandisak kanj, unun amin nak dakon notno dima. Ae amin kinda monji bo ae gwi do but dasi galak tanj yomisak unun yapmanek nak do wukwisi yanj dima nandisak kanj, unun amin nak dakon notno dima. ³⁸ Ae amin kinda tilak kindapni guramigek nak dima noljak kanj, unun amin nak dakon notno dima. ³⁹ Amin kinda miktimon tagisi egip do nandanek pi madepsi asak kanj, unun amin egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni yipjak kanj, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.”

Yesu dakon amin panpulugonj amin da totni tagisi timitdanj

(Mk 9.41)

⁴⁰ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda ji but dasi timikdak, unun nak nanj abidosok. Amin kinda nak abidosok, Pinjkop nak yabekban pigim unun nanj abidosok. ⁴¹ Amin kinda da nak kombi amin kinda anpulugosot yanj nandanek kombi amin kinda abidanj anki yutnikon kilani asak kanj, Pinjkop da yo tagisi kombi amin do yomisak yanj gin unun amin do imdisak. Ae amin kinda da nak amin kilegisi kinda anpulugosot yanj nandanek amin kilegi kinda abidanj anki yutnikon kilani asak kanj, unun amin da yo tagisi amin kilegi da timikganj yanj gin timitdisak. ⁴² Ae amin kinda da nak Yesu dakon panjetni kinda anpulugosot yanj nandanek nak dakon panjetno mani mini kinda do pakbi mirimjok kinda kolenj imjak kanj, asisi dayisat, kobogi do yo tagisi timitdisak.”

Yesu unun namin?

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Jon da panjet kabini yabekban Yesukon kiwit

(Lk 7.18-35)

¹ Yesu panjetni 12 kabi yoyin dek mudanjek unun kokup yipmanek Galili miktin dakon kokup pap tawit unudon agek Pinjkop dakon gen yoyin dekgit.

² Anjakwan Jon dam tebanon yigek Kristo da pi agit dakon gen bin nandanek panjet kabini yanj yoyigit, ³ “Ji Yesukon kinj yanj

iyini, 'Piŋkop da amin yabet do yagit unjun gak, bo nin amin kinda don apdisak unjun do jomjom aneŋ?' "

⁴ Yanja Yesu da kobogi yan yoyigit, "Ji kin y morap kan nandanjo an unjun Jon iyini. ⁵ Dabili mini amin sinjon, kandapmi alek tanbi kosit akwan, wuda tehani tonj amin kilek tonj, miragi mini gen nandan, kimakbi kimoron da pidon, ae yoni mini amin da Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi nandan. ⁶ Amin kinda nak nandanek nandan gadatni dima witald kisak unjun amin kisik kisigi tonj egisak."

⁷ Yoyinban Jon dakon panjet kabini kinakwa Yesu da miŋat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, "Ji miŋtim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal panwayin aban pindat do kiwit? ⁸ Unjun dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda da ilikba pigikni mani tonji pagit unjun kok do kiwit? Dima, kila amin madep da yutnon unjuden amin da ekwan. ⁹ Dima kan, ae ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Asi ji kombi amin kok do kiwit. Mani Jon da kombi amin diwari yapman mudosok. ¹⁰ Unjun amin dogin Piŋkop da papiakon gen yan tosok:

'Nandani, geno yan tenjenosak do amin kinda yabekgo unjun da mibiltan gamjak. Anek kositgo anjnoman asak.'

¹¹ Nak asisi dayisat, amin morap miŋtomon alton unjun Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yapman mudosok. Mani amin morap Piŋkop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unjun da Jon yapmanjan.

¹²⁻¹³ "Kombi amin morap gat ae gen teban papia kisi da Piŋkop da Amin Kila Akdisak unjun do yan tenjenanjakwa win Jon Telagi Pakbi Sogok pini wasagit bisapmon wigit. Jon da Piŋkop dakon gen wasanjek yagiron da win abisok ekwanan Piŋkop da Amin Kilani Ak do pi madepsi asak. Anakwan amin da unjun kirinjit do pi madep an. Yan anek emat jigio morapmisi panalon an. ¹⁴⁻¹⁵ Unjun papia da Elaija don apjak do yagit. Ji but bamot an yan nandisat. Gen on nandak do galak tonj amin ji pakyanji nandanek mibili nandan pisoni. Jon unjun Elaija.

¹⁶ "Amin abisok ekwan unjun nandan kokwini tagi dima. Unjun dakon mibili timisok di dayiko nandabit. Unjun miŋat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon, ¹⁷ 'Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.' "

¹⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, "Jon abinek jap morapmi dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, 'Kojni tonj' yan yawit. ¹⁹ Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek yan yawit, 'Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.' Yan yan ingwit, mani Piŋkop da pi morap agit unjun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak."

But tobil dima an amin unjun bupmisi (Lk 10.13-15)

²⁰ Kokup pap diwarikon Yesu wasok tapmimi tonj morapmi agit, mani but tobil dima awit. Do Yesu da tebaisi yan yagit, ²¹ "Korasin ae Betsaida amin, awa! Nak wasok tapmimi tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair kokupmon amin gat Saidon kokupmon amin gat da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam. ²² Mani nak yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan. ²³ Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ji ason Kwen Kokupmon wigini yan nandan, ma? Unjun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan. Nak wasok tapmimi tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Unjun morap Sodom kokupmon amin da pindakgwit tam, abisok Sodom tosok gin. ²⁴ Do yanji dayisat, Piŋkop da amin kokwin ak do bisap yipguron Sodom amin da jigi pakdan unjun si yapmanek ji da jigi madepsi pakdan."

Ji nagon obinek yik yawotni (Lk 10.21-22)

²⁵ Unjun bisapmon Yesu da yan yagit, "Dat, kundu ae miŋtim dakon Amin Tagi, amin diwari miŋtim dakon nandak nandakni unjun wukwisi, mani iy do nandaba wigisak, do unjuden amin do gen bami morap si panjisibisal. Anek amin monji da tilagon ekwan amin, unjun do yolisal. ²⁶ O Dat, gak gaga dakon galaktok yolek yan asal.

²⁷ "Datno da yo morap kili namgut. Dat unjun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin Monji da Dat dakon mibili yoyisak unjun amin dagin Datno nandan iman.

²⁸ "Jigi mibili mibili panek warari nandan amin, ji nagon opba bikbik dabo yik yawotni. ²⁹⁻³⁰ Bulmakau da tegon amin da yik pawil kindap kirin panjeban aba yo jigi

ilikgan, unun da tilak ji nak dakon kindap kirin pani. Nak dakon kindap kirin unun yawori ae yik imetni unun tagapmi. Nak amin yawori ae butno pinji, do nak gat egek Pinjkop do dayin dekgo butji yawori tosak.”

12

Sabat dakon gen

(Mk 2.23-28 ae Lk 6.1-5)

¹ Sabat kindakon Yesu gat panjetni unun wit pi kinda da bikbik nan kiwit. Kinjek panjetni jap do awit, do wit bami diwari jimik dagan nawit. ² Anakwa pindagek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Pindat, panjet kabigo Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?”

³ Yanja Yesu da yoyigit, “Dewit gat amin kabini gat da jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima? ⁴ Dewit unun telagi yutnon wigi bret Pinjkop do parekbi unun abidan nanjek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun telagi, amin isali da dima noknogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit. ⁵ Bo ae Pinjkop da papiakon gen kinda mukwa sogok amin do yosok unun kisi dima manjin nandanjo awit? Mukwa sogok amin Sabat bisap morapmon gen teban yapmanek pi an, mani diwarini mini ekwan. ⁶ Nak asi dayisat, amin kinda oni egisak unun da Telagi Yut Madep yapmandak. ⁷⁻⁸ Pinjkop da papiakon gen kinda tosoq unun yan:

‘Nak ji da paret an unun do dima galak tosot.

Nak ji da amin do bumpi nandan yomni unun do galak tosot.’

Ji unun dakon mibili nandabam tam, gulusunni mini amin gen dima yan yobam. Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi egisak.”

Yesu da Sabat bisapmon amin kisiri girenjki kinda anmilip agit

(Mk 3.1-6 ae Lk 6.6-11)

⁹ Yesu unudon da muwut muwut yutni kindakon wigeq ¹⁰ amin kisiri girenjki kinda ekwan kagit. Amin yikgwit unun da Yesu gen teban kinda yapmanakwan gen pikon yipnen yan nandanek iyiwit, “Sabat bisapmon amin kinda da notni kinda anmilip asak kan, unun gen teban yapmandak?”

¹¹ Yanja yan yoyigit, “Nian nandan? Jikon da kinda dakon sipsipni kinda Sabat bisapmon gapmagwan mosak kan, yum kanakwa unungwan di egipjak? Dimasi, anpuluganek abidan ilikba wikdisak.

¹² Sipsip unun yo isali, mani amin da yo madepsi. Yanjo, Sabat bisapmon

amin kinda anpulugonen kan, gen teban yapmanjan yan dima nandani.”

¹³ Yan yanek amin kisiri girenjki yan iyigit, “Kisitoq anjninjan a.” Yanban amin unun kisiri anjninjan aban kilek tan kisiri teri kinda yobem gin agit. ¹⁴ Anakwan Parisi amin da kin “Nian anek Yesu anjatnen?” yanon da gen panjosit awit.

Yesu unun Pinjkop dakon pi amin bamisi

¹⁵ Yesu unun Parisi amin da yo an imdo yawit unun kili pindak mudagit, do kokup unun yipmanek kigit. Kinjakwan amin morapmi da yolgwit. Anakwa sot amin kisisi panmilip anek ¹⁶ Yesu iyi nianjen amin kinda unun amin dima yoyini do yansop anjomgut. ¹⁷ Yan anakwan Pinjkop da kalipsiwan kombi amin Aisaia antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

¹⁸ “On unun oman monjino, nak da naga manjigim.

Nak unun do but dasi galak tan imisat.

Nak da Wupno yipman ibo amin miktimi miktimi egi anjan kwan unun gen kokwin kilegisi dakon mibili yoyin tentenokdisak.

¹⁹ Unun pidok pidok dima asak, ae dima yan tidosak.

Do kokup pap da kosiron amin kinda da tekni dima nandakdisak.

²⁰ Nagal si gawut do asak unun aripmi dima jokgaljak.

Ae lam kimot do asak unun aripmi dima aban kimotjak.

Pi tebai anakwan wigi anpak kilegi da anpak yokwi wutjiban tapmimi mini akdisak.

²¹ Anakwan amin miktimi miktimi egi anjan kwan unun da mani do nandan gadan iminjek panpulugosak do nandan teban tanjek jomjom akdan.”

Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit

(Mk 3.20-30 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²² Unun bisapmon amin da konni ton amin kinda anjan Yesukon anopgwit. Unun amin dabili mini ae kadim. Yesu da anmilip aban gen yanek dabili pisagit. ²³ Yan aban mijat amin kabi madep da kan wuripdagek yawit, “On amin Dewit dakon monji bo?”

²⁴ Mani Parisi amin da gen unun nandanek yawit, “On amin kon dakon mibiltok amin madepni Belsebul unun da tapmimon kon yoldak.”

²⁵ Yanja Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek yan yoyigit, “Miktim kinda da pudan kabi bamori anek emat wanjil kan, unun miktim yokwi tokdisak. Ae kokup pap kinda bo ae yut kinda dakon amin da

pudanj kabi bamori anjek emat wamni kan, ununyo kisi tagi dima egipdan. ²⁶ Yanjin Sunduk da Sunduk yoljak kan, Sunduk da iyi wasen ki kabi bamori anjek yo morap kila agak dakon tapmim pasil imdisak. ²⁷ Nak Belsebul da anpulanganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini. ²⁸ Mani Pinjop dakon Wup da nak anpulanganban kon yoldat kan, Pinjop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

²⁹ "Amin kinda da nian anjek amin tebai kinda da yutnon wigi yo kabini tagi timitjak? Mibiltok amin tebai unun nap teban nan waman yipmanek yo kabini tagi timitjak.

³⁰ "Amin nak dakon notno dima, unun da nak awal anmanan. Ae amin nak dima anpulanganban amin parmuwukgaman, unun amin da amin panwasenban wasen kwan.

³¹ "Do yan dayisat, Pinjop da yokwi morap gat ae Pinjop do yanba yokwi tok agak morap tagi wiriritjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pinjop da unun amin dakon diwarini dima wiririk imdisak. ³² Amin kinda Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok asak kan, Pinjop da diwarini tagi wiririk imjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pinjop da abisok on miktimon ae don bisap madepmon kisi diwarini unun dima wiririk imdisak."

Kindap yokwi unun bami yokwi potdan
(Lk 6.43-45)

³³ Yesu da sanbenek yan yagit, "Kindap kinda tagisi kan, bami kisi tagi. Ae kindap yokwi kan, bami kisi yokwi. Amin da kindap bami pindagek kindap yokwi bo ae tagi yan pindakgan. ³⁴ Ji tunon amin emari ton yombem. Gen tagisi nianji anek yoni? Yo ni da butjigwan ton unun gen yogokjikon panalon an. ³⁵ Amin kilegi unun burikon yo tagisi morapmi ton, do anpak kilegisi an. Ae amin yokwi unun burikon yo yokwi morapmi ton, do anpak yokwi an.

³⁶ "Mani yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon isal dogin gen yum yawit amin morap Pinjop da mibili nido yawit unun do yoyinban kobogi iyin iyin akdan. ³⁷ Gaga gen yosol unun da tilagon gak amin kilegi bo amin yokwi yan gayikdisak."

Amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mk 8.11-12 ae Lk 11.29-32)

³⁸ Gen teban yoyinjet amin di gat ae Parisi amin di gat da Yesu yan iyiwit, "Yoyinjet, gak da wasok tapmimi ton kinda abi kanek

asi gak Pinjop dakon pi nan asal yan gandanen."

³⁹ Yanba yan yoyigit, "Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinjop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdan. ⁴⁰ Jona gildat kapbi ae pilin kapbi yan tap kilap da but kagagwan egipgut, yanjin Amin Dakon Monji miktim kagagwan gildat kapbi ae pilin kapbi yan potdisak. ⁴¹ Niniwe amin Jona da Pinjop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapman mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdan. ⁴² Miktim saut tetgin dakon kila amin minat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdisak."

Kon aeni tobil abisak
(Lk 11.24-26)

⁴³ Yesu da sanbenek yan yagit, "Kon kinda da amin kinda yipman degek kin miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok do ⁴⁴ yan yosok, 'Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kiken.' Kin kanban yut unun isal tosoek ae sibi sibi ikdigam antilim abi kosok. ⁴⁵ Yan kosok, do kin kon 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon agek anpak yokwisi an. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak. Yanjin abisok yokwi pakpak amin ekwanon yan gin altosok."

Yesu dakon menji padik padikyo
(Mk 3.31-35 ae Lk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu minat amin kabi madep gen yoyinjakwan menji padik padikni panabin yomakon agek Yesu gat yan nandat ak do yawit. ⁴⁷ Yanba yutgwan amin kinda da Yesu iyigit, "Menjo padik padikgo yomakon aben da gak gat yan nandat ak do yon."

⁴⁸ Yanban iyigit, "Menjo padik padikno unun namin?" ⁴⁹ Yanek pandetni kabikon kisit suganek yagit, "Menjo padik padikno oni. ⁵⁰ Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun menjo padik padikno ae saminoyo."

13

Jap yet tñtñok dakon gen (Mk 4.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Uñun gildaron gin Yesu yut uñun yipmanjek pakbi idap da ileñon pabigi yikgit. ² Yigakwan amin morapmisi da opba pindakgit, do bot kindakon wigigit. Boron pawigi yigakwan amin pakbi idap da ileñon akgwit. ³ Agakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda uñun jap yet tñtñok do pigaga kigit. ⁴ Jap yet tñtñanjakwan diwari kosiron manba minam da abij nawit. ⁵⁻⁶ Ae yeri diwari da miktim tipmi ton timon mawit. Uñun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da wiñ pindakban alek tawit. ⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton timngwan mawit. Uñun jon keli ton gat kisi kwanjek wutñjba kibidawit. ⁸ Ae jap yet diwari da miktim tagisikon man kwawit. Man kwanakwa diwari da bami 100, ae diwari da 60, ae diwari da 30 yan tawit. ⁹ Gen yosot uñun pakyanji nandani."

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit (Mk 4.10-12 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Tilak gen uñun yoyiñ mudanban panjet kabini da abij iyiwit, "Minat amin kabiyu madep gen yoyinek tilak gen ban nido yoyisal?"

¹¹ Yanba yan yoyigit, "Pinjok da Amin Kila Asak uñun dakon mibili pasili tosok uñun ji da tagi nandani do Pinjok da nandisak, mani uñun amin do dima yolisak. ¹² Amin nak dakon gen nandanjek burikon yipmandak uñun amin Pinjok da sanbenjek nandak nandak tagi madepsi imdisak. Mani amin nak dakon gen nandanjek burikon dima yipmandak uñun amin nak dakon gen diwari nandagit uñun pasil imdisak. ¹³ Mibili yan do tilak gen gin yosot. Amin uñun dabil sinjanjek kon, mani yo kinda dima kon. Mirak panjek nandan, mani dima nandaba pisosok. ¹⁴ Amin da yan anakwa kombi amin Aisaia da kombi gen kinda yagit uñun bami ton asak. Gen uñun yan yagit:

'Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Bisap morapmi dabil sinjanjek kokdan, mani dima kanba pisokdisak.

¹⁵ Uñun do anek on amin but teban kili awit. Gen kalugi di gat nandak do kurak tanjek mirakni panj sopgwit, ae dabilni wamanj sopgwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban nagon tobilba tagi panmilip abom.'

¹⁶ Mani ji dabilni da tagi pindakgan, ae mirakji da tagi nandan, do ji kisik kisik ekwan. ¹⁷ Asisi dayisat, kalip kombi amin morapmi gat ae amin kilegi morapmi gat da yo ji da abisok pindak nandanjo an uñun pindat do but kindap pawit, mani dima pindakgwit. Ae abisok ji da gen nandan uñun nandak do but kindap pawit, mani dima nandawit."

Jap yet tñtñok dakon mibili yoyigit (Mk 4.13-20 ae Lk 8.11-15)

¹⁸ Yesu da sanbenjek yan yagit, "Kili jap yet tñtñok dakon tilak gen dakon mibili dayiko nandani. ¹⁹ Amin Pinjok da Amin Kila Asak dakon gen nandanjek butni dima pisonj uñun jap yet kosiron mawit uñuden. Yokwi Ami da abij gen tagi butnikon ton uñun gwayen panjisak. ²⁰ Jap yet tipmi ton timon mawit uñun amin kinda yombem. Uñun amin Pinjok dakon gen nandanjek uñun bisapmon gin kisik kisigon da abidosok. ²¹ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit, do bisap pisipmisok akdak. Jigi mibili mibili altan imni ae Pinjok dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yipban wital kisak. ²² Ae jap yet jon keli ton timon mawit uñun amin kinda yombem. Uñun amin Pinjok dakon gen nandisak, mani miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae monen da anjilikban uñun do galagisi nandanjakwan uñun da Pinjok gen witñjban bami dima tosok. ²³ Mani jap yet miktim tagisikon mawit uñun amin kinda yombem. Uñun amin Pinjok dakon gen nandanjek mibili nandan kimokdok. Uñun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30 yan tanjan anj."

Jon pigaga kwoñ uñun dakon tilak gen

²⁴ Yesu da tilak gen kinda gat yan yoyigit, "Pinjok da Amin Kila Asak uñun yan. Amin kinda da jap yet pigagani kon tñtñagit. ²⁵ Mani amin dipmin pak mudanakwa uwalni da abij jap yet tagi yopgut uñun bikbikgwan jon yokwi dakon yeri tñtñanjek kigit. ²⁶ Jap yet kwanjek bami tok do anakwa jon yokwi kisi kwan wiwit.

²⁷ "Kwanakwa pindagek pi monji da kin pi ami analon anek yan iyiwit, 'Amin tagi, gag pigokon jap yet tagi banjin yopgul kagagwan jon yokwi uñun nianon da kwawit?'

²⁸ "Iyñba yan yagit, 'Uwal kinda da tñtñagit.'

"Yanban iyiwit, 'Nian nandisak? Kin jon yokwi pilitnen do nandisak bo nian?'

²⁹ "Yanba yan yoyigit, 'Dima. Jon yokwi pilitni kan, jap bami di kisi pilitdan. ³⁰ Yum pindakakwa jap gat jon gat kisi kwanakwa bami pakpak bisapmon jap bami pakpak

pi monjino yan yoyiken; Mibiltok ji jon yokwi kindapmon sok do baljan gwilik yopni. Anjek jap bami pan iligeek jap yut-nokon pawigi yopni.”

Mastat kindap dakon yeri dakon tilak gen

(Mk 4.30-32 ae Lk 13.18-19)

³¹ Tilak gen kinda gat yan yoyigit: “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet pinikon kwaokgit. ³² Mastat yet unjun jap yet kisi morap dakon pinji. Yeri monijisok. Mani kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unjun yapman mudanek kindap da yan kwosok. Ae kilinj madep yopban kinakwa minam morapmi da panabinj unjungwan yikgan.”

Yis dakon tilak gen

(Lk 13.20-21)

³³ Yesu da aeni tilak gen kinda gat yan yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anakwan plaua unjun kisisi paptan madep tawit.”

Yesu tilak genon dagin Pinjkop dakon gen yagit

(Mk 4.33-34)

³⁴ Gen morap unjun Yesu da minjat amin kabi yoyigit unjun tilak genon dagin yagit. Gen noman dima yoyinj tenjenagit. Tilak gengin yoyigit. ³⁵ Yan anakwan kombi gen kinda kalip yanbi unjun bami ton agit. Gen unjun yan:

“Nak da ji tilak gen dayikenj.

Yo kalipsi Pinjkop da miktim wasagit bisapmon pasili tawit da ae abisok ton unjun do dayikenj.”

Jon yokwi pigaga kwon dakon mibili yoyigit

³⁶ Yesu da minjat amin kabi madepsi yopmanek yutnon wigakwan panjetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Jon pigaga kwon dakon tilak gen unjun dakon mibili yanbi nandano.”

³⁷ Iyinjba yan yoyigit, “Jap yet tagi yopmanjak amin unjun Amin Dakon Monji. ³⁸ Pi unjun on miktim. Anjek jap yet tagi unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan minjat amin kabiyu. Ae jon yokwi unjun Yokwi Ami dakon minjat amin kabiyu. ³⁹ Anjek uwal jon tinjinagit unjun Sunduk, ae jap pakpak bisap unjun miktim da mudosak bisap madep. Ae jap bami pakpak pi monji unjun Pinjkop dakon anjelo kabini.

⁴⁰ “Amin da jon pilik kindapmon soson unjuden gin bisap mudok mudogikon yan gin altokdisak. ⁴¹⁻⁴² Amin Dakon Monji unjun anjelo kabini yabekban unjun da yo morap

yokwi agak dakon yo panalon an gat ae yokwi pakpak amin gat kisi Iyi Kila Asak da kagagwan ban pilik maba kindap tepmisi sosok unjungwan pigikdan. Pigi unjungwan kunam tagek iyon iyon yanjek egipdan. ⁴³ Unjun bisapmon amin kilegi kabi Datni da Amin Kila Asak da kagagwan gildat da tenjenosok unjuden tenjenanjek egipdan. Nak da gen yosot pakyanji nandani.”

Monej witjinbi dakon tilak gen

⁴⁴ Yesu da sanjenek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun monej kinam kinda witjinbi yombem. Amin kinda da monej kinam kinda miktim kagagwan yipbi nan kanjan aeni anji sibigit. Anjek but galak nandanek yo kabini tan imgwit unjun kisisi aminon yuman nanjek unjun dakon moneji ban unjun miktim tim yuman nagit.”

Kindirin mani tonji dakon tilak gen

⁴⁵ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae Pinjkop da Amin Kila Asak unjun monej ilit amin kinda yombem. Unjun amin yo tomni wikwisi wisinj pindat do pi asak. ⁴⁶ Anjek kindirin kinda wagil mani tonji tomni wukwisi kinda kosok bisapmon kin yo kabini tan imgwit unjun kisisi aminon yuman nanjek unjun dakon moneji ban unjun kindirin tagisi yumgut.”

Tap kilap simil simil yik dakon tilak gen

⁴⁷ Yesu da sanjenek yan yagit, “Aeno tilak gen kinda dayiko nandani. Pinjkop da Amin Kila Asak unjun tap kilap simil simil yik yombem. Amin da unjun yik pakbi idapgan yipba pikwan tap kilap mibili mibili yikgan pikwan. ⁴⁸ Pigi tugarba ilikba ilenikon wikwan yigek tap kilap kokwinikgan. Tagi amin idap madepmon yopmanek yokwi amin maba kwan. ⁴⁹ Miktim dakon bisap mudosak bisapmon yan gin altokdisak. Anjelo kabi da abinj amin yokwi amin kilegi da bikbigon ekwan unjun timidtan. ⁵⁰ Timigeek maba kindap tebanon pikek unjungwan kunam tagek iyon iyon yanjek egipdan.”

⁵¹ Yan yanjek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Gen morap dayisat unjun dakon mibili nandan mudon bo dima?”

Yoyinban iyiwit, “O, nandan mudomanj.”

⁵² Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban dakon yoyinjet amin Pinjkop da Amin Kila Asak unjun dakon mibili kaluk nandanek nandan gadasak unjun yut kinda dakon ami yombem. Unjun amin yo kabi yopyop tamonikon kin yo kalugi ae kalipmi kisi panabinj amin yolisak.”

Nasaret amin da Yesu do kurak tan imgwit

(Mk 6.1-6 ae Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu unun tilak gen morap yoyin dukon unun kokup yipmanjek ⁵⁴iyi da kokupmon kigit. Unudon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi amin yoyin degakwan tamtam yanek yan yawit, "Nandan kokwin tagisi ae wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim dukwan banj pagit?" ⁵⁵ Unun kisit kilda dakon monji. Menji unun Maria, ma? Ae padik padik kabini Jems, Josep, Saimon ae Judas, ma? ⁵⁶ Anek samini kabi bikbik ninon ekwan. Yo morap unun dukon timikgit?" ⁵⁷ Yan yanek kurak tanj iminek nandaba pinban imgwit.

Yan nandaneke egakwa Yesu da yan yoyigit, "Kombi amin kinda iyi dakon kokupni ae diwatniyo da nandaba pinban iminjakwa miktim diwarikon amin da nandaba wikwan iman," ⁵⁸ Amin unun dima nandan gadan imgwit, do Yesu unudon wasok tapmimi tonj morapmi dima agit.

14

Erot da yanban Jon anjakgwit

(Mk 6.14-29 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹ Kila amin madep Erot unun Yesu dakon gen bin nandaneke ² oman amin kabini yan yoyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun kimoron da pidak, do wasok tapmimi tonj agak unun dakon tapmim tanj imisak."

³⁻⁴ Kalip Erot da padige Pilip dakon minjati Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, "Gak gen teban yapmanjek padigigo dakon minjati tuwil pal. Unun tagi dima." Gen unun nandaneke Erot da obip amini yabekban kinj Jon abidaneke nap teban nanj wamanj dam tebanon yipgwit. ⁵ Erot unun Jon anjakban kimotjak do nandagit, mani amin da Jon unun kombi amin kinda yan nandawit. Do amin do pasalek Jon dima anjakgit.

⁶ Don Erot dakon altok altok bisap do nandaneke jap noknok awit bisapmon Erodias dakon gwi da kap aban Erot da kanek nandaban yo madepsi agit. ⁷ Anek yan teban tok kinda anek yan iyigit, "Yo nido nayiki, tagi gaben." ⁸ Iyinjaban menji da gwi nandak nandak iban Erot yan iyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji idapmon yipman nabi."

⁹ Gen yan yanban Erot burikon jigi nandagit, mani amin jap nawit unun da injamon yan teban tok agit unun do pasalek gen yagit dima kirinjigit. Obip amini yoyinban minjatok da gen iyigit unudon anek ¹⁰ dam tebanon kinj Jon dakon busunji mandan dagawit. ¹¹ Mandan dagan idapmon yipman anabin minjatok unun do iba anki menji do imgut. ¹² Anjakwan Jon dakon pandetni da kinj bumjotni abidan anki

wayikgwit. Wayigek kinj Yesu unun dakon geni iyiwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mk 6.31-44 ae Lk 9.10-17 ae Jon 6.1-13)

¹³ Yesu unun Jon anjaka kimakgit dakon gen bin nandaneke iyi gin bot kinda abidaneke miktim amini minikon kigit. Kinjakwan minjat amin kabi madep Yesu unudon kisak yan nandaneke kokupni yopmanj yopmanj anek pakbi idap ilenji nanj yol ankiwit. ¹⁴ Anjakwa bot unun panji ilenikon agakwan Yesu pinj ilenikon wijek amin kabi madepsi pindak bupmi nandaneke sot amin panmilip agit. ¹⁵ Anjakwan pilindo pandetni da abinj Yesu yan iyiwit, "Miktim amini minikon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak, do yoyinbi amin kabi madep kokup moninj moninj kinjek iyi do jap yumanj noni."

¹⁶ Yanba yan yoyigit, "Nido kini? Disi jap yomgut."

¹⁷ Yoyinban yan yawit, "Ninon jap morapmi dima. Bret kisit kinda ae tap kilap bamori dagin tanj nimanj."

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Unun nagon panjopni." ¹⁹ Yan yanek amin morap jon timon yitni do yoyigit. Anek bret kisit kinda ae tap kilap bamot pabidaneke Kwen Kokup sinjanek gisamikgit. Yan anek bret jokgalek pandetni do yoban unun da amin do yomgwit. ²⁰ Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nawit. Nanba bret diwat tawit unun pandetni da similba yik madepsi 12 kabi yan tugawit. ²¹ Wili 5 tausen da jap nawit. Ae minjat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

Yesu pakbi idapmon bamanj bamanj kigit

(Mk 6.45-52 ae Jon 6.16-21)

²² Yesu pandet kabini boron wigek pakbi idap teri kinda unun da kalip wigini do yoyigit. Kinjakwa Yesu minjat amin kabi madep yoyinban kiwit. ²³ Yoyinban kinjakwa iyi gin ilen kindakon bisit ak do wigigit. Wigi gildat pigakwan iyi gin ilenon egipgut. ²⁴ Yesu ilenon egakwan pandet kabini boron da kinj dubak tanjakwa mirim da abinj bot tomnikon tidanjawan pakbi da madepsi tamaligakwan bot tobil tobil agit.

²⁵ Kili wisawisa do Yesu da pakbi idapmon bamanj bamanj kinj pandetni kabikon noman tanj yomgut. ²⁶ Pakbi idapmon bamanj bamanj apban kanek pandetni si pasalgwit. Anek "Konj kinda abisak!" yan yanek yan tidawit.

²⁷ Yan tidanjakwa unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji si teban tanjek egipni. Nak naga abisat. Dima pasolni."

²⁸ Yoyinban Pita da iyigiti, "Amin Tagi, gaga abisal kanj, yanbi pakbi kwenon da baman baman gagon opbo."

²⁹ Iyinban Yesu da yagiti, "Kili op." Yan yanban Pita da bot yipmanek pinj pakbi kwenon bamanek Yesukon kigiti. ³⁰ Kinjakwan mirim unun tebai aban kanj pasalek pakbi kagagwan timisok di pigestan yanj tidanek yagiti, "Amin Tagi nak anj puluga!"

³¹ Yanj tidanban unudon gin Yesu da Pita abidanek yanj iyigiti, "Gak nandan gadatgo pispimi, nido but bamot asal?"

³² Yanj iyinban boron wigakwal mirim dagagiti. ³³ Daganakwan boron yikgwit amin unun Yesu gawak iminjen yawit, "Asisi, gak Pinj kop dakon Monji."

Genesaret miktimon Yesu da sot amin morapmi panjmilip agiti

(Mk 6:53-56)

³⁴ Pakbi idap teri kindi Genesaret miktimon kinj ilenikon wigakwan ³⁵ unun miktim amin da Yesu kanj nandanjo awit. Kanj nandanjo anek Yesu abik dakon gen bin sanbenja miktim teri teri kigiti. Kwan nandanek sot amin kisisi panjabinj yopmanakwa ³⁶ sot amin da Yesu dakon paba pigiki diwatni igayiki do bisiti tebai iyiwiti. Igayiwiti amin unun kilek tanj mudawiti.

15

Pinj kop dakon gen teban da babak dakon gen yapmanjak

(Mk 7:1-13)

¹ Parisi amin diwari gat ae gen teban yoyin det amin diwari gat Jerusalem kokup papmon da obinjen Yesu yanj iyiwiti, ² "Nido pan det kabigo babak dakon gen teban yapmanjek kisiri dima suganek jap nonj?"

³ Yanja Yesu da yanj yoyigiti, "Ji Pinj kop dakon gen teban yipmanek babakji dakon gen panj teban anek unun banj panj ekwan. Unun tagi dima. ⁴ Pinj kop da yanj yagiti,

'Ji menj datyo dakon pinji egek geni guramitni'

ae kindi gat yanj yosok,

'Amin kindi da menj datyo do gen yokwi kindi yosak kanj, unun amin si anakba kimotjak.'

⁵ Mani ji da amin gulusun yoyin degek yanj yoyan, 'Menj datyo do nandaba wikwanek yo kabi unun do panj pulugogi unun Pinj kop do paretni kanj unun tagi ji da sunj yanj yoyan, ⁶ Ji yanj anek babakji dakon gen teban guramigek Pinj kop dakon gen teban maba kisak. ⁷ Ji jamba but amin, Pinj kop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandak antagap aban ji do gen yanji mandagiti:

⁸ 'Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep naman, mani but dasi nak dima nandan naman.'

⁹ Iyi dakon gen teban do, "On unun Pinj kop dakon gen" yanj yanjek amin yoyin dekgan.

Nak gawak naman unun koko yo isali asak."

Yo noknogi da amin dakon but dima anj pulbal asak

(Mk 7:14-23)

¹⁰ Yesu da minjat amin kabi madep yanj ilikban apba yoyigiti, "Gen dayiko mirakyopmanjek nandaba pisolak. ¹¹ Yo si nono pikwan unun do Pinj kop da nandaban yokwi dima asak. Mani gen yomanj unun do Pinj kop da nandaban yokwi tosoke."

¹² Yanj yanban pan detni da obinjan yanj iyiwiti, "Gen on yanjaki Parisi amin dakon but yokwi tonj gak unun di nandisal, bo dima?"

¹³ Yanja Yesu da yanj yoyigiti, "Kwen Kokup Datno yo iyi dima kwaokgiti unun gelimbil pilik mudokdisak. ¹⁴ Ji on amin do nandaba kik dima ani. On amin kositi yolik amin dabili mini yombem. Dabili mini kindi da notni kindi kositi yolisak kanj, kisi bamot gapmakon mokdamal."

¹⁵ Yanban Pita da Yesu yanj iyigiti, "Gak amin tilak gen yoyil unun dakon mibili tagi niyinbi nandanen?"

¹⁶ Yanban Yesu da yanj yagiti, "Jiyo kisi dima nandan pisonj? ¹⁷ Jap morap noman unun kwasopinon pigestan kosiri nanj abigisak."

¹⁸ Mani gen yokwi yomanj unun nandak nandakinon da winj butnin panj pulbal asak. ¹⁹ Yo unun yanj do yosote: nandak nandak yokwi, amin dapba kimot, yumabi anjak mibili mibili, kabo, topmon da gen pikon yopyop, ae yanja yokwi tok. ²⁰ Amin da unun anjak morap anakwa Pinj kop da pindakban yokwi anj. Mani ji kisitji dima suganek jap nonj unun da yokwi dima asak."

Kenan minjat kindi Yesu nandan gadan imgut

(Mk 7:24-30)

²¹ Yesu kokup unun yipmanek Tair ae Saidon kokup bamot tomal unudon kigiti.

²² Kinj altanakwan Kenan minjat kindi unudon egipgiti unun da abinjan yanj tidanek yanj yagiti, "Amin Tagi, Dewiti Dakon Monji, bupmi nandan nam! Gwano konj da madepsi anj pulbal asak."

²³ Yanban Yesu da gen kobogi kindi dima iyigiti. Anjakwan pan det kabini da obinjen Yesu yanj iyiwiti, "Minjat on yanj tidanek jigiti niminjen noldak. Unun tagi dima. Iyinbi kwan."

²⁴ Yanba Yesu da yan yagit, “Pinƙop da nak Israel amin sipsip kabini pasilbi unun banƙin paɗpulugoker do yabekgit.”

²⁵ Yanban nandanek miɗat da abin gawak iminek yan iyigit, “Amin Tagi, anɗpulugoki dosi nandisat!”

²⁶ Yan yanban Yesu da iyigit, “Miɗat monjiyo dakon jap piɗan do yomyomi mini.”

²⁷ Yanban miɗat da yan iyigit, “Amin Tagi, bami yosol, mani piɗan tewigi da tamokon da jap jimjim mon unun tagi non.”

²⁸ Yanban Yesu da nandanek yan iyigit, “O miɗat, nandan gadatgo unun wukwisi. Yo nido yal unun yan gin altan gamdisak.” Yan iyinƙwan unudon gin gwi kilek tagit.

Yesu sot amin morapmi paɗmilip agit

²⁹ Yesu unun kokup yipmanek Galili Pakbi idap da ilenƙikon kigit. Ƙinƙ unudon da ilen kindakon pawigi yikgit.

³⁰ Pawigi yigakwan miɗat amin kabi madepsi da sot amin morapmi paɗagwit. Kandapmi yokwi ae girenƙibi, dabili mini, amin kadim, ae sot mibili mibili ton unun Yesu da buron paɗabin yopmanakwa paɗmilip agit. ³¹ Anƙwan kadim da gen yawit, ae kandapmi yokwi ae girenƙibi da kosit agipgwit, ae dabili mini da siɗtawit. Amin da unun pindagek Israel dakon Pinƙop do tamtam yanek anƙisiwit.

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut (Mk 8.1-10)

³² Yesu da paɗdet kabini yan yoban apba yan yoyigit, “On miɗat amin kabiyo nin gat gildat kapbi egipmaman. Kili japni kisi nan mudan, do nak bupmi nandan yomisat. Jap dima yominƙek yabetno kini kan, kosiron inam kimot anek man potdan.”

³³ Yanban paɗdetni da yan iyiwit, “On miƙtim amini minikon bret morapmi dukon ban on miɗat amin morapyo yomno noni?”

³⁴ Yanba yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban yawit, “Ninon bret 7 ae tap kilap moniƙok bamorisok dagan tan niman.”

³⁵ Yan yanakwa Yesu da miɗat amin kabiyo madep miƙtimon pabin yitni do yoyigit.

³⁶ Yoyinban yigakwa Yesu da bret 7 kabi gat ae tap kilap gat timik Pinƙop ya yan iyinƙ pudan paɗdetni do yoban unun da amin do yoba nawit. ³⁷ Kisi aripmisi nanba jap diwat tawit unun paɗdetni da timigek yik madepsi 7 kabi simiƙgwit. ³⁸ Wili 4 tausen da jap nawit. Ae miɗat monjiyo jap nawit unun dima manƙikbi.

³⁹ Yesu unun miɗat amin kabi madepsi yoyinban ƙinƙakwa iy boron wigek Magadan tet do kigit.

16

Yesu da wasok tapmimi ton asak do iyiwit (Mk 8.11-13 ae Lk 12.54-56)

¹ Parisi amin ae Sadyusi amin diwari da Yesu anƙewal do anek opgwit. Asi Pinƙop dakon pi nan asak bo dima yan do wasok tapmimi ton kinda aban koni do iyiwit.

² Iyinba yoyigit, “Gildat pigik do anƙwan ji yan yon. ‘Kwen gami asak, do anwa bisap tagisi.’”

³ Ae wisa dagokdosi ji yan yon, ‘Gikwem pili ae kwen gami asak, do sikak mirimyo akdisak.’ Ji gildat wisayo pindagek kokwin tagisi an, mani abisok bisap ekwaman unun kanek kokwin tagi dima an.

⁴ Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinƙop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nanƙin kokdan.”

Yan yoyinƙek yopmanƙ kigit.

Parisi ae Sadyusi amin dakon yis dakon tilak gen

(Mk 8.14-21)

⁵ Yesu gat paɗdetni gat pakbi idap teri kinda kiwit bisapmon paɗdetni bret do inƙanek kiwit. ⁶ Yan aba Yesu da yan yoyigit, “Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat unun dakon yis do pakyanƙi kan kimotni.”

⁷ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

⁸ Gen unun yanba Yesu burikon da pindak nandanƙ anek yan yoyigit, “Ji nido ninon bret mini yan yon? Ji nandan gadatji pisipmi!”

⁹ Ji butji sigin pakyanƙi dima nandan pison, ma? Nak bret 5 kabi ban amin 5 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inƙon?

¹⁰ Ae bret 7 kabi ban amin 4 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inƙon? ¹¹ Nak bret do yat yan nandan, ma? Dima. Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yisni do pakyanƙi kan kimotni, nak unun do dayit.”

¹² Yan yanban nandanek buri pisawit. Bret dakon yis do dima yosok, Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yoyinƙetni toptopmi do kan kimotnen do yosok yan nandawit.

Pita da Yesu dakon mibili yan tenƙenagit

(Mk 8.27-30 ae Lk 9.18-21)

¹³ Yesu Sisaria Pilipai kokup pap anƙapmat anek paɗdetni yan yoyigit, “Amin da Amin Dakon Monji do namin amin kinda yan yon?”

¹⁴ Yanban iyiwit, “Diwari da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae diwari da Elaija yan yon, ae diwari da kombi amin Jeremaia, bo kombi amin inƙanƙari kinda yan yon.”

¹⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

¹⁶ Yan yoyinban Saimon Pita da yan iyigit, “Gak Kristo, Pinjok egip egipmi ton unun dakon Monji egisal.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak kisik kisik tagi abi. Gen yal unun miktim amin kind da dima goligit. Kwen Kokup Dat da iyi goligit. ¹⁸ Nak yan gayisat, mango unun Pita. Anjakwan tip unun da kwenon panmuwukbi kabino panmuwuk yopbo Tipdom dakon tapmim da aripmi dima pabin yopmanjakwan toktogisi tar an an kikkdisak. ¹⁹ Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon yoma wital gaben. Gen miktimon yan anteban abi, Kwen Kokupmon Pinjok da yan gin yan anteban asak. Ae gen miktimon yan witalbi, Kwen Kokupmon Pinjok da yan gin yan witaljak.”

²⁰ Yan yanek Yesu da panjetni dima yoni do kirinjik yominjek yan yoyigit, “Nak Kristo egisat unun amin kind dimasi iyini.”

Yesu kimot bisapni kwan tanjakwan panjetni da iyi dakon anjak ani do yoyin dekgit (Kilapmi 16.21-20.34)

Kimagek pidosak unun dakon but piso yagit

(Mk 8.31-9.1 ae Lk 9.22-27)

²¹ Unun bisapmon Yesu da wasanjek yo noman tar imdar unun do panjetni yoyinjek yan yagit, “Nak Jerusalem kokup papmon kinjek kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyinjet amin unun da yo yokwisi an naminjek nikba kimotdisat. Anjek gildat kapbi anjakwan Pinjok da aban pidokdisat.”

²² Yanban Pita da unun gen nandanek Yesu ilenikon anki tebai yan iyigit, “Amin Tagi! Unun yo morap dimasi altan gamni!”

²³ Yanban Yesu da Pita yan iyigit, “Sunduk gak nepman det! Kosit sopsop dima anjam. Gak Pinjok dakon nandak nandak nan dima yoldal, gak amin dakon nandak nandak nan yoldal.”

²⁴ Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin kind nak nol do nandisak kan, unun amin iyi dakon galaktok morapni kisi yopman mudanjek tilak kindapni guramigek nak noljak. ²⁵ Amin kind iyi dakon yiyitni tagisi tosok do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kind nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. ²⁶ Amin kind da miktim

dakon yo morap pan egakwan egip egipni pasiljak kan, unun yo morap da nian anjek anpulugoni? Bo egip egipni aeni abidok do tomni ninan yumjak? ²⁷ Amin Dakon Monji unun Datni dakon tilimni gat ae anelo kabini gat apdisak. Unun bisapmon minat amin morapyo anpakni awit unun da aripmon tomni yomdisak. ²⁸ Nak asisi dayisat, on ak-gan kabikon da di dima kimagek egakwa gin Amin Dakon Monji unun kila amin madep mani panjek apban kokdan.”

17

Yesu dakon giptimi kulabik agit
(Mk 9.2-13 ae Lk 9.28-36)

¹ Gildat 6 kabi mudanjakwa Yesu da Pita, Jems ae padige Jon yoyinban bunjon yolba ilen dubagi kindakon pawigi iyi gin egipgwit. ² Hejon egek kanjakwa Yesu dakon giptim njaknjawari agit. Anjakwan tomno dabilniyo gildat da yan tentenagit. Ae imalniyo kisi kwakwagisi ae tentenini tonji agit. ³ Yan aban kanjakwa Moses gat Elaija gat altanbal Yesu gat gen yan nandatyo aba pindakgwit.

⁴ Yan anjakwa Pita da Yesu iyigit, “Yoyinjet, nin idon egip do tagisi nandaman. Gak da tagi yan nandabi kan, nak da yut kaben kapbi aben. Kinda gak do, kinda Moses do ae kind Elaija do aben.”

⁵ Pita da gen yanjakwan gin gikwem tentenini madep da pin ilimik yominjakwan gen kinda ungunwan da yan noman tagit, “Unun Monjino, but dasi galak tar imisat, ae unun do nandabo wagil tagisisi asak. Ji geni nandani.”

⁶ Panjetni gen unun nandanek miktimon man pagek madepsi pasal nimmikgwit. ⁷ Yan aba Yesu da abin giptimikon witinjek yan yoyigit, “Ji dima pasalek pidabit.” ⁸ Yan yanban pidan kwen sintanjek amin bamot dima pindakgwit, Yesu nanjin kawit.

⁹ Hejon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindan unun dakon gen amin kind dima iyini. Anjakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak unun bisapmon tagi yoyini.”

¹⁰ Panjetni da Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyinjet amin da gen kind yan yon, ‘Elaija mibiltok abinjakwan Kristo unun bunjon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹¹ Iyinba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija da abin yo morap panjaluk akdisak. ¹² Mani Elaija kili apgut, aban amin da dima kanba pisagit, do galaktokni yolek yo yokwi mibili mibili an

imgwit. Ae Amin Dakon Monji unyuno kisi yo yokwi mibili mibili yan gin anjmdan.”

¹³ Yan yanban panjetni da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin do yosok yan nandaba pisagit.

*Yesu da monji kinda korjni yol imgut
(Mk 9.14-29 ae Lk 9.37-42)*

¹⁴ Yesu gat panjetni kapbi gat ilejon da pin mirat amin morapmi muwukgwit kabikon kinakwa amin kinda da abin Yesu da buron gawagek yan iyigit, ¹⁵ “Amin Tagi, gak monjino do bupmi nandan ibi! Unun bisap morapmi tebaisi nimnimigek jigi tepmiyo madepsi pasak. Anek bisap morapmi kindapmon mosok bo ae pakbi kagagwan man pigisak. ¹⁶ Nak panjet kabigokon anjiko anmilip ak do antidok ayin.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan yagit, “Ji nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monji unun nagon anjogut!” ¹⁸ Yan yoyinban anjopa Yesu da korj unun gen tebaisi iyinban win abiginakwan unun bisapmon gin monji unun kilek tagit.

¹⁹ Anjawan don panjetni iyi gin obin Yesu yan iyiwit, “Nin nido korj unun yol do antidok aman?”

²⁰⁻²¹ Yanba yan yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun pisipmisi, yan do anek antidok ayin. Nak asisi dayisat, ji dakon nandan gadatji unun monjisisok, mastat yet yombem tan damisak kan, ji kabap on iyinba tuwil ki timi kindakon tagi kisak. Ae pi morap kisi tagi ani.”

²² Yesu panjetni gat Galili miktimon muwugek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji amin da uwal da kisiron yipba ²³ unun da anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anjawan Pinjop da kimoron nan aban pidokdisak.” Gen unun yanban nandanek bupmisi nandawit.

Yesu Telagi Yut Madep do takis yomgut

²⁴ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin altanakwa Telagi Yut Madep dakon takis timit timit amin da Pitakon kin yan iyiwit, “Yoyinjetgo Telagi Yut Madep do takis yopmandak bo dima?”

²⁵ Yanba Pita da yagit, “O, yopmandak.”

Pita da yan yoyinjek yutnon wigi gen kinda dima yanakwan Yesu da kalip yan iyigit, “Saimon gak nian nandisal? On miktimon kila amin madep madep takis timikgan, unun takis namin da yopmanjan? Iyi dakon monjini da bo amin njwaknjwari da yopmanjan?”

²⁶ Yanban Pita da yagit, “Amin njwaknjwari da yopmanjan.”

Yanban iyigit, “Yando, iyi dakon monjini da takis dima yopmanjan. ²⁷ Mani nin takis dima yopnen kan, uwal anjmdan. Do gak pakbi idapmon kin nap yipbi pikwan tap kilap mibiltok anjatjak unun da gen kagakon moner kinda tanban kokdisal. Unun moner nan nit do Telagi Yut Madep do takis yopbi.”

18

*Mibiltok amin egip egip dakon gen
(Mk 9.33-37 ae Lk 9.46-48)*

¹ Unun bisapmon panjetni da Yesukon kinjan yan iyiwit, “Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan namin da amin diwari yapmanek man madepni ton?”

² Yanba Yesu da amin monin kinda iyinban opban panjetni da bikbigon yipban agakwan ³ yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji kulabik anek amin monin da tilagon dima egipni kan, ji Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan dima egipdan. ⁴ Amin kinda iyi do nandaban pinjakwan amin monin da tilagon egipjak kan, unun amin Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan man madepni ton. ⁵ Ae amin kinda da amin monin oden kinda nak nandan gadan naminek egakwan anpulgusok kan, unun amin nak nan anpulgusok.”

⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan naminek egakwan yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anjakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pikek kimotjak kan unun tagi.

⁷ “Miktimon amin ekwan, awa! Amin diwari da yokwikon depdan. Mani yokwi ani do yabetdan amin, awa!”

⁸ “Kisitgo bo kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, mandan dagan mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo bo kandapgo mandan daganek tagapmi egip dagok dagogi mini do amin aki. ⁹ Ae dabilgo da yokwi aki do gayisak kan, pilik mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi egip dagok dagogi mini do amin aki. ¹⁰⁻¹¹ Ji kan kimotni. Amin monin dakon anjloni Kwen Kokupmon Pinjop da inamon toktogisi ekwan. Do amin monin do nandaba yo isali dima ani.”

*Sipsip pasilbi dakon tilak gen
(Lk 15.3-7)*

¹² Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nian nandan? Amin kinda sipsipni 100 kabikon da kinda pasiljak kan, nian asak? Kan 99

kabi ileŋ obakon yopban jap nanjek egakwa kalonji pasiljak unun wusik do kisak.

¹³ “Nak asisi dayisat, sipsipni kan kwosak bisapmon but galak madepsi nandakdisak. 99 kabi dima pasilgwit unun do tagi nandisak. Mani kalonji pasiljak nan kan kwokdisak unun do kisik kisik madepsi nandakdisak. ¹⁴ Yanjin Kwen Kokup Datji da amin monij kinda pasiljak do dima galak tosok.”

Not yokwi aban anmilip ak dakon gen

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Notgo kinda yokwi angaban kan, kin kanbi disilgin gen unun yan anmilip ak do pi anjil. Gengo nandan yawokban kan notgo abidanbi gagakon apjak. ¹⁶ Mani gengo dima nandan yawokban kan, amin kalonji bo bamori yan timikbi kini.

“Yan anek ji amin bamori bo kapbi da gen unun tagi anteban ani.”

¹⁷ Unun amin kapbi dakon gen dima nandisak kan, kin panmuwukbi kabikon mibilni yoyini. Anek panmuwukbi kabi dakon gen dima nandisak kan, unun amin yokwisi asak. Unun amin do Pinjkop dima nandan iman amin ae takis timit timit amin yan nandan imni.

¹⁸ “Nak asisi dayisat, gen miktimon yan anteban asal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan anteban akdisak. Ae gen miktimon yan witaldaldal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan witaldaldisak.

¹⁹⁻²⁰ “Nak sanbenek yan dayisat, on miktimon amin bamori bo kapbi nak da manon da muwutni kan, nak bikbiknikon egipben, do but kalon anek yo kinda do bisit yoni kan, Datno Kwen Kokup egisak unun da tagi damjak.”

Pi monji bupmini mini dakon tilak gen

²¹ Unun bisapmon Pita da abin Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, notno kinda da yokwi anaban kosiri nian da yokwini yopman iben? Kosiri 7 kabi bo nian?”

²² Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak yan gayisat, yokwini kosiri 7 kabi dima, yokwini yopman ibi kosiri 77 kabi yan asak.

²³ “Nandani, Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Kila amin madep kinda pi monjini da goman an ingwit, unun gomani panjkilek ak do nandagit. ²⁴ Wasanek gomani panjkilek anjakwan amin kinda anjan opgwit. Unun amin goman moner 50 milion danari. ²⁵ Mani goman unun sopop dakon moner unun da aripmon dima tan ingut. Do kila amin madep da unun amin gat gwakni gat oman amin egakwa tomni do amin da moner iba gomani sopjak do yagit.

Ae yo morapni yuman nan mudanek unun dakon moner ban goman sopjak do amin tagini da gen tebai yagit.

²⁶ “Oman monji gen unun nandanek amin tagi njwakben an iminjek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango kisisi sopben.’ ²⁷ Yan yanban amin tagini da bupmi nandan iminjek goman madepni yipman iminjakwan isal kigit.

²⁸ “Anjakwan oman monji unun wanja pigi pi isalni kinda unun goman moner 10 danari tan ingut unun kagit. Kanek tegikon tebai abidanek gen tebai yan iyigit, ‘Gomano agil unun panop!’

²⁹ “Pi isalni unun geni nandanek njwakben an iminjek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango gaben.’

³⁰ “Mani geni dima nandanek pi isalni abidan anki dam tebanon yipmanek gomani iminjek don wanja pisak do yagit. ³¹ Anjakwan pi isalni diwari da kanek buri yokwi tanba kin amin taginikon yo unun agit do iyiwit.

³² “Yanba nandanek amin tagi unun da oman monji unun iyanban opban yan iyigit, ‘Gak pi monji yokwi. Gak bisit tebai nayinbi goman kisisi yipman gamit. ³³ Nak da bupmi nandan gamit, gak nido pi isalgo do bupmi yan gin dima nandan imil?’ ³⁴ Yan yanek japmi nandanek obip amini yan yoyigit, ‘Ji anjakba tepmi nandanek gomano kisisi sopban don yipbo kisak.’”

³⁵ Tilak gen on dakon wasipmi do Yesu da sanbenek yan yagit, “Yanjin notji da yokwi anjaba yokwi yopyop but dasi nandanek dima ani kan, Kwen Kokup Datno da yo jigi yan gin an damdisak.”

19

Yesu da minjat panjkwinin dakon gen yagit

(Mk 10.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu gen unun yan mudanek Galili miktimon yipmanek Jodan Pakbi teri kinda Judia miktimon kigit. ² Kinjakwan minjat amin kabi madepsi da yol anjan kinakwa Yesu da sot amin morapmi panmilip agit.

³ Anjakwan Parisi amin diwari da Yesukon abin anjekwalek yan iyiwit, “Nin da gen tebanon nian tosok? Amin kinda da minjatni galak toknikon tagi kwinitjak, bo dima?”

⁴ Yanba Yesu da yan yagit, “Ji Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun dima manjin kawit? Unun yan tosok,

‘Wasok wasogikon Pinjkop da amin wasanek minjat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁵ Wasanek yan yagit,

‘Wili da menj datniyo yopmanek minjatni gat muwukbal giptim kalonj anjil.’

⁶ Gen yanj tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal. Ujun do Pinjkop da minjat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panjwasekdo.”

⁷ Yanj yanban Parisi amin da iyiwit, “Yanj kanj ae mibili nido Moses da gen teban kinda yanj mandagit? Gen unjun yanj: ‘Amin kinda minjatni kwinit do kanj, minjat panjkwinit papia kinda mandanj iminjek kwinitjak.’”

⁸ Yanjba Yesu da yagit, “Moses unjun but tebanji do anjek gen teban unjun mandagit. Mani wasok wasogikon minjat panjkwinit dakon kosit unjeden kinda dima tagit. ⁹ Yanj dayisat, amin kinda minjatni yumabi dima anjakwan kwiniyek minjat kaluk pasak kanj, unjun wili iyi yumabi asak.”

¹⁰ Panjdetni da gen unjun nandanjek yanj iyiwit, “Yanj kanj minjat eyo dima anjek egipdo.”

¹¹ Yanjba Yesu da yanj yoyigit, “Amin diwari Pinjkop da panpuluganjakwan minjat dima panjek tagi egipni. ¹² Ae amin diwari unjun giptimni yokwi da altonj, ae diwari amin da yabi pabi, ae diwari Pinjkop da Amin Kila Asak dakon pi do nandanjek egip egipni parekgan, yanj do anjek minjat dima panj. Gen on abidok do nandanj amin unjun tagi abidoni.”

Yesu da amin monij yopba iyikon opni do yagit

(Mk 10.13-16 ae Lk 18.15-17)

¹³ Unjun bisapmon amin da minjat monjyoni Yesu da kisitni kwenikon wutjinek bisit anyomjak do panjogwit. Panjopba panjdetni da dima panjopni do tebai yoyiwit. ¹⁴ Yanj aba Yesu da panjdetni yanj yoyigit, “Minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unjun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unjeden amin dakon.” ¹⁵ Yanj yanjek kisitni minjat monjiyo da kwenon wutjinek don unjun kokup yipmanj kigit.

Monji gimonj kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mk 10.17-31 ae Lk 18.18-30)

¹⁶ Bisap kindakon amin kinda da Yesukon obinek yanj iyigit, “Yoyinjdet, nak ni anjak tagi kinda nanj anjek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁷ Yanban yanj iyigit, “Gak anjak tagi do nido nayisal? Amin Kalonji gin unjun tagisi. Gak Pinjkop dakon gen teban guramigek egip egip dagok dagogi minikon tagi kiki.”

¹⁸ Yanban iyigit, “Gak ni gen teban do yosol?”

Yanjban Yesu da iyigit,
“Amin dima dapba kimotni,

minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani,
yo kabo dima noni,
top gen yanjek amin notji yum dogin gen
pikon dima yopni,

¹⁹ menj dat do nandaba wukwanek geni guramitni,

ae gaga do but dasi nianj galak tosol,
unjudej gin amin do but dasi galak tanj
yobi.”

²⁰ Yanj yanban monji gimonji da yanj iyigit,
“Nak unjun gen teban morap guramik mudosot. Mani yo kinda gat ninansi anjek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

²¹ Yanban Yesu da yanj iyigit, “Gak kilegisi egip do nandisal kanj, kinj yo morapgo yumanj nanjek unjun dakon money banj yoni mini amin do yobi. Yanj anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tanj gamdisak. Yanj anjek abinj nak nol.” ²² Amin unjun yoni morapmi tanj imgwit, do gen unjun nandanj burij jik tanban si kigit.

²³ Kinjakwan Yesu da panjdetni yanj yoyigit,
“Nak asisi dayisat, yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok akdanj. ²⁴ Asisi, bit madepsi kamel unjun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unjun yapmanjek yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁵ Yanban panjdetni nandanj wiripdagek yanj yawit, “Yanj kanj namin amin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁶ Yanjba Yesu da panjdet kabini pindagek yanj yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjkop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁷ Yanban Pita da Yesu gen kinda yanj iyigit,
“Nin yo morap yopmanjek gak nanj gin gol awilgamanj. Do nin yo ni banj timitney?”

²⁸ Yanban Yesu da yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, yo aeni kalugi mudoni unjun bisap madepmon Amin Dakon Monji man madep panjek kila amin madep yityit tamoni tilimi tonj unjodon yitdisak. Anjakwan ji nak nolgan unjun bisapmon kila amin madep tamo 12 kabi unjodon yigek Israel amin kabi 12 dakon gen kokwin kila agak pi akdanj. ²⁹ Amin morap nak do nandanjek yutni, notni, sami, menji, datni, minjat monjyoni, ae jap pini yopmanj detni, unjun yo morapni kosiri 100 yanj timik timik akdanj. Yanj anjek egip egip dagok dagogi mini abidokdanj. ³⁰ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwanj unjun da burjon amin akdanj. Anjakwa amin morapmi abisok burjon ekwanj unjun da mibiltok amin akdanj.”

20

Wain pi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanjenek yan yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun yan. Amin kinda miktimni morapmi. Unun amin wisa dagokdosi kin pi monji wain pinikon pi ani do timikgit. ² Gildat kalonj do monej 1 danari timitni do yoyinban but kalonj aba wain pinikon yabekban kiwit.

³ “Kinakwa timi di egi 9 kilok anjakwan pi ami kin makeron amin diwari isal ekwa pindagek ⁴ yan yoyigit, ‘Jiyo kisi wain pinokon kin pi anjakwa pi ani da aripmon monej daben.’ Yanban nandanek wain pinikon kiwit.

⁵ “Kinakwa don gildat binap aeni makeron kin di gat timikgit. Aeni 3 kilok kin yan gin pi monji di gat timikgit. ⁶ Anek egi pilindosi kin amin diwari isal agakwa pindagek yan yoyigit, ‘Ji nido gildat daman pini mini isal ekwan?’

⁷ “Yanban gen kobogi yan iyiwit, ‘Amin kinda da nin pi dima nimik.’

“Yan yanba pi dakon ami da yan yoyigit, ‘Ji kisi kin wain pinokon pi ani.’

⁸ “Yan yoyinnek egi pilin pilindo pi ami da kin pi monji dakon kila amin yan iyigit, ‘Pi monji yan panmuwugek monejni yobi. Bujonsi aben unudon da wasanek yominjaki wigi mibiltok aben unudon dagosak.’

⁹ “Yan pan muwugek pi monji pilindosi aben unun do monej 1 danari yominj yominj agit. ¹⁰ Yan aban kanek pi monji mibiltok apgwit unun nin da monej madep timitdaman yan nandawit. Mani dima, kisi morap monej 1 danari gin timik timik awit. ¹¹ Mibiltok aben amin unun monej 1 danari timikgek pi unun dakon ami do nandaba yokwi tanban ¹² yan iyiwit, ‘Nin wisa dagokdosi abin pi anapno gildat da madepsi nindanakwan pilin tosok. Bujonsi aben unun bisap pisipmisok pi ayin, do nido monej tilak kalonj kongin nimisal?’

¹³ “Yan yanba nandanek amin tagi da pi monji kinda yan iyigit, ‘Not, nak da gak yokwi kinda dima angamit. Nak monej 1 danari gaben do gayiko gaga but kalonj al. ¹⁴ Do gak monengo abidanek ki. Naga da galaktogon amin bujon aben unun gat monej tilak kalonjikon damisat. ¹⁵ Unun nak dakon yo. Naga dakon galaktok yolek monejno tagi kokwinik daben. Nak amin do yo tagisi anapbo gak nido nandaba yokwi tok asal?’”

¹⁶ Yan yanek Yesu da wasip do yan yagit, “Yan gin bujon amin da mibiltokdan, anjakwa mibiltok amin da bujon amin akdan.”

Yesu kimotjak do yanban kosiri kapbi agit (Mk 10.32-34 ae Lk 18.31-33)

¹⁷ Yesu Jerusalem kokup papmon kinjek pandetni 12 kabi timikban iyi gin kosiron kinjek yan yoyigit, ¹⁸ “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinnet amin unun da kisiron yipdan. Yan anek gen pikon yipmanek kimotjak do yan dagok akdan. ¹⁹ Yan dagok anek Amin Nwakanjwari Kabi da kisiron yipdan. Yipba unun da toptopmon da man madep iminnek, baljanek tilak kindapmon anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anjakwan Pin kop da kimoron nan aban pidokdisak.”

Jems gat Jon gat man madep pak do yagimal

(Mk 10.35-45)

²⁰ Yan yanakwan Sebedi dakon monji bamot gat menji gat Yesukon kin altanek menji da njwakben anek Yesu da yo kinda an yomjak do iyigit.

²¹ Iyinban Yesu da yan iyigit, “Nak da nin aben do nandisak?”

Iyinban yan yagit, “Gak kila amin madep egipbi bisapmon on monji bamotno man madep panek kinda da gak da amin tet do ae kinda da gwanden tet do yitjil do yan dagok anyobi do nandisak.”

²² Yanban Yesu da monji bamot yan yoyigit, “Jil gen unun yomal dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?”

Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

²³ Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal. Mani namin da nak da amin tet do ae gwanden tet do yitjak, unun nak da aripmi dima yan dagoken. Tamo unun Datno da amin kili manjin yopgut unun dakon.”

²⁴ Pandetni 10 kabi gen unun nandanek amin bamot unun do butjap nandawit. ²⁵ Yan nandanakwa Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, “Ji Amin Nwakanjwari Kabi dakon kila amini dakon mibili disi nandan. Unun iyi do nandaba wukwanek minjat amin kabiyoni da geni guramik kimotni do nandan. ²⁶ Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosok. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak. ²⁷ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin asak. ²⁸ Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman an yuimni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon

giptimnanj paregek yumanj nanj yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini bamori panjmilip agit

(Mk 10.46-52 ae Lk 18.35-43)

²⁹ Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup pap yipmanj degakwa minjat amin kabiyo madepsi da yolgwit. ³⁰ Kinakwa kosit ilejon dabili mini amin bamori yikgimal. Yigakwal amin da “Yesu abisak” yanj yanjba nandanjek madepsi yanj tidanjek yanj yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

³¹ Yanj tidanjbal amin kabi madepsi da dima yanj tidonjil do yansop anyomgwit. Mani madepsi sigin yanj tidanjek yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

³² Yanj tidanjbal Yesu da nandanj kosiron agek yanj yoyigit, “Nak ninanj anj daberj do nandamal?”

³³ Yoyinban yanj iyigimal, “Amin Tagi, nit sintok do nandamak.”

³⁴ Yanjbal Yesu bupmi nandanjek kisit da dabili witjinban unjudon gin sintanjek Yesu yolgimal.

Yesu Jerusalem kinjek amin yoyinj dekgit

(Kilapmi 21-25)

21

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jn 12.12-19)

¹ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anjek Betpage kokupmon kinj altawit. (Kokup unjun Herj Olipmon toso.) Altanjek Yesu da panjetni bamori yabegek ² yanj yoyigit, “Jil ason kokup komanj unjudon kinj altanjek unjudon gin donki menji kinda napmon agakwan monji isal akban pindatdamal. Unjun witdal ilik idon panjopjil. ³ Amin kinda da ‘Nido yanj amal’ yanj dayinban kanj, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anjek yosok’ yanj iyinbal unjun da tepmi daban panjopjil.”

⁴ Yanj yanjakwan kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj:

⁵ “Saion kokup pap amin do gen yanj yoyiki, ‘Kabit, kila amin madepgo abisak.

Buri manji da donki da kwenon yigek abisak.

Donki gimonji da kwenon yigek abisak.”

⁶ Yesu da panjet bamot yoyinban geni guramigek kigimal. ⁷ Kinj donki menji gat

monji gat panjabinj imalni donki bamot da kwenikon yopmanjakwal Yesu pawigi unjudon yikgit. ⁸ Yanj anjakwan amin morapmi da kosiron imalni kukwanj yaliwit. Anjakwa amin diwari da kinj kindap kilinj mandanj panjabinj kosiron yaliwit. ⁹ Minjat amin kabi madepsi mibiltok kiwit ae burjon yolgwit kisi da gen pap yanjek yanj yawit:

“Osana! Dewit Dakon Monji anjksino!

Amin on Amin Tagi da manon abisak, unjun Pinjkop da gisamigakwan abisak.

Pinjkop Wikwisi anjksino!”

¹⁰ Yesu unjun Jerusalem kokup papmon pigakwan kokup amin kisi da buri pidanjba yanj yawit, “On namin aminsi kinda?”

¹¹ Yanjba Yesu gat agipgwit minjat amin kabi madep da yanj yawit, “On Yesu, unjun kombi amin kinda, Nasaret kokup Galili miktimon da abisak.”

Yesu da amin telagi yutnon monej ilit pi awit unjun yolgit

(Mk 11.15-19 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹² Yesu kinj Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi monej ilit pi awit amin unjun yolban wanga abigiwit. Yanj anjek monej kulabik awit amin* gat minam yumanj nawit amin dakon tamo unjun kisi panjtoobilban tagal kiwit.

¹³ Yanj anjek gen yanj yoyigit, “Pinjkop da papiakon gen yanj toso:

‘Nak dakon yut unjun minjat aminyo da abinj bisit anjamni do toso.’

Mani ji da kulabik aba

‘kabo noknok dakon pasili tamo’ yombem asak.”

¹⁴ Yesu Telagi Yut Madepmon egakwan amin dabili mini ae kandapmi yokwi unjudon opba panjmilip agit. ¹⁵ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin da wasok tapmimi tonj agit unjun do japmi nandawit. Ae minjat monjiyo da Telagi Yut Madepmon yanj tidanjek yanj yawit, “Osana! Dewit Dakon Monji anjksino!” Yanj yanjba unjunyo kisi do japmi nandawit.

¹⁶ Yanj nandanjek Yesu yanj iyiwit, “Gak on gen yoyj nandisal?”

Yanj yanjba Yesu da gen kobogi yanj yoyigit, “Gen yoyj unjun nandisat, mani ji gen kinda toso unjun dima manjan? Gen unjun yanj:

‘Gak minjat monjiyo gat ae monji njaknjak gat pantagap anjaki mango yanj anjenokgon.’”

¹⁷ Yanj yoyinjek kokup pap unjun yipmanj wanga pipeg unjun pilin kaga Betani kokupmon panjki pakgit.

21:5: Sek 9.9   21:9: Kap 118.25-26   * 21:12: Monej kulabik yanj awit: Miktimi miktimi amin da Jerusalem abinj iyi dakon monejni monej kulabik awit amin do yominjakwa Telagi Yut Madep dakon monej ban yoba paret awit.

21:13: Ais 56.7; Jer 7.11   21:16: Kap 8.2

Yesu da yanɓan pik kindap kinda wagil kibidagit

(Mk 11.12-14 ae 11.20-24)

¹⁸ Wisa daganɓan Yesu aeni kokup papmon tobil kinɛ kosiron jap do agit. ¹⁹ Aɓek kosit ileɓon pik kindap kinda akban kagit. Kanɛ kapmatjok da kinɛ bami di dima pindagit. Tami gin pindagek yanɓi iyigit, “Gak buɓon ae bami dimasi toki dosi nandisat!” Yanɓi iyinɓan uɓudon gin wagil kibidagit. Tami kisi alek tarɓ mudawit.

²⁰ Anɓakwa paɓdetni da pindagek tamtam yanɛk iyiwit, “Pik kindap nianɓon da tepmi kibidag?”

²¹ Yanɓa Yesu da gen kobogi yanɓi yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji but bamot dima anɛk nandanɓi gadat bamisi anɛk egipni kanɓ, pik kindapmon wasok at jiyi kisi yanɓi tagi akdanɓ. Ae uɓun gin dima, on ileɓ piɗan tap kaga piɓisak do iyini kanɓ, yanɓi gin akdisak. ²² Uɓun do ji yo morap timit do nandanɓ uɓun Pinɓop nandanɓ gadanɓ iminɓ kimagek bisit iyini kanɓ, uɓun yo morap damdisak.”

Yesu man madep pagit ae tapmim tarɓ imgut uɓun do iyiwit

(Mk 11.27-33 ae Lk 20.1-8)

²³ Yesu uɓudon da kinɛ Telagi Yut Madep da nagalgwan piɓi amin yoyinɓi dekgit. Yoyinɓi degakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin diwari Yesukon obinɛk yanɓi iyiwit, “Namin da pi uɓun abi do yanɓi mudanɓ gamgut da yo uɓun asal? Ae namin da man madep gamgut?”

²⁴ Yanɓa Yesu da yanɓi yoyigit, “Nak gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kanɓ, nakyo kisi kobogi tagi dayikenɓ. ²⁵ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinɓop da yabekban pi agit bo amin da yabekba agit?”

Yanɓan iyɓi gin notni yoyinɓi yanɓi yanɓi yawit, “Pinɓop da yabekgit” yanɓi iyinenɓ kanɓ, gen kobogi yanɓi niyikdisak, “Yanɓi kanɓ ji nido dima nandanɓ gadanɓ imgwit?” ²⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yanɓi nandanɓ, do ‘Amin da yabekgwit’ yanɓi iyinenɓ kanɓ, uɓun kisi tagi dima asak. Yanɓi kanɓ Jon dakon man bin anɓupbal ano miɓat amin kabi madep da nindapdanɓ.”

²⁷ Yanɓi nandanɓ Yesu do gen kobogi yanɓi iyiwit, “Nin dima nandamanɓ.”

Yanɓa Yesu da yanɓi yoyigit, “Nakyo kisi namin da pi uɓun abeyɓ do yanɓi mudanɓ namgut uɓun dima dayikenɓ.”

Monji bamori dakon tilak gen

²⁸ Yesu da mukwa sogok amin tagi gat ae kila amin gat sanɓenɛk yanɓi yoyigit, “Amin kinda monji bamori gat egipgwit. Egek monji mibiltogi yanɓi iyigit, ‘Monjino abisok kinɓ wain pinokon pi aki.’

²⁹ “Iyinɓan yayit, ‘Pi dima akenɓ.’ Mani don nandak nandakni kulabik anɛk kinɓ pi agit.

³⁰ “Anɓakwan datni da kinɓ monji buɓon nani yanɓi gin iyinɓan monji da yanɓi iyigit, ‘Dat, pi tagi abeyɓ’, mani pikon dima kigit.

³¹ “Nianɓ nandanɓ? Monji bamoron da jit amin da datni dakon gen guramikgit?”

Yanɓan yanɓi iyiwit, “Mibiltok amin.”

Yanɓa Yesu da yanɓi yoyigit, “Nak asisi yosot, takis timit amin yokwi gat ae kosit oba miɓat gat da ji gwapmanɛk Pinɓop da Amin Kila Asak da kagagwan mibiltanɓi daminɛk kwanɓ. ³² Jon da jikon obinɛk kosit kilegi dayinɓi dolinɓan geni nandaba bami dima agit. Mani takis timit amin yokwi gat ae kosit oba miɓat gat da geni nandaba bami agit. Ji uɓun kawit mani nandak nandakji kulabik anɛk geni nandaba bami dima agit.”

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mk 12.1-12 ae Lk 20.9-19)

³³ Yesu da sanɓenɛk yanɓi yoyigit, “Nak tilak gen kinda gat yoko nandabit. Amin kinda da wain pini anɛk nagal anɓ uɓun nagalon wain sop bamanɓ til do gapma kinda wayikgit. Wayik mudanɛk kabo noknok pindat do yut dubak kinda aban wigigit. Yut anɓ mudanɛk amin da moneɓ pini di anɛk pi ami do bami di panɓi imni yanɓi nandanɛk pi uɓun da kisiron yipmanɛk miktinɓi dubagikon kigit. ³⁴ Kinɓ egi don wain sop pakpak bisap kwanɓ tanɓakwan pi monjini yabekban wain bami timik panɓoni do kiwit.

³⁵ “Kinɓ altanɓa wain pi dakon kila amin da uɓun pi monji timigeɓ, kinda anɓ ukwayityo awit, anɛk kinda anɓakba kimagakwan, kinda tip banɓ anɓakgwit. ³⁶ Yanɓi aba pi ami da aeni pi monjini mibiltok yabekgit uɓun dakon tilak yapmanɛk morapmi yabekgit. Yabekban kwa pi kila amin da mibiltok awit uɓudon gin yokwi anɓyomgwit. ³⁷ Buɓonsi iyɓi dakon monji nanɓi yabegek yanɓi yayit, ‘Monjino kwan kila amin da uɓun do nandaba wukwan imdanɓ.’

³⁸ “Mani kila amin da monji kanɛk notni yoyinɓi yanɓi yanɓi yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do anɓatno kimagakwan wain pini nin do anɓawatnɛɓ.’ ³⁹ Yanɓi yanɛk monji uɓun abidanɓ ilik piɓaga da wanga ananɓ abigi anɓakba kimakgit.

⁴⁰ “Ji nianɓ nandanɓ? Don pi ami da abinɓ pi kila amin nianɓ anɓyomjak?”

⁴¹ Yanɓan yanɓi iyiwit, “Pi ami da abinɓ uɓun amin yokwi kobogi yo yokwisi anɓyomdisak. Anɛk wain pi uɓun amin nɓakɓiwanɓi da kisiron yipban uɓun da wain sop pakpak bisapmon bami tagi panɓi imni.”

42 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji Pinƙop da pa-piakon gen tosoƙ unun dima manjin nan-dawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Mani Amin Tagi da unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidagit da gwak teban akdak.

Yo unun Amin Tagi da iyi aban nin da kono yo masi masimisi asak.’

43 Unun do nak yan dayisat, Pinƙop da iyi Amin Kila Asak jikon tosoƙ unun ji da kisiron nan gwayen amin kabi kinda bami tagi panalon agagi unun da kisiron yipdisak.

44 Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudok-dan.’

45 Yesu da tilak gen bamot unun yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat da nin do yosok yan nandawit. 46 Yan nandanek Yesu abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madepsi unun da Yesu do kombi amin kinda yan nandawit, do abidok do si pasalgwit.

22

Minjat panek jap noknok abi dakon tilak gen

(Lk 14.16-24)

1 Yesu da tilak gen kinda gat yanek amin yan yoyigit, 2 “Pinƙop dakon Amin Kila Agakni unun dakon tilak kinda unun yan. Kila amin madep kinda monji do minjat panek sonnok madepsi agit. 3 Kili jap noknok bisap kwan tanakwan kalip yan yomgut amin yoyinba opni do pi monjini yabekban kiwit. Mani kin yoyinba op do dima galak tawit.

4 “Yan aba pi monji di gat aeni yabekgit. Yabegek yan yoyigit, ‘Ji kin mibiltok but piso yoyinbi amin unun yan yoyini: Nandani, nak babalo gat ae bulmakau binap amin nelagi tonji kili dapman mandan son yopmat. Jap morap kili son panoman an yopmat. Do ji opba monjino do minjat pagim unun dakon sonnok anen.’

5 “Pi monjini unun gen anan unun amin kabikon ankiwit, mani geni nandak do kuragi nandanek iyi da galak togon kin kin awit. Kinda unun pigagani kigit, ae kinda monen ilit pinikon kigit. 6 Yan anakwa amin diwari da pi monji timigek yo yokwi an yominjek dapba kimakgwit. 7 Yan aba kila amin madep unun japmisi nandanek emat amini yabekban kin pi monjini dapgwit amin unun kisisi dapba mini awit. Anek kokupni sowit.

8 “Anakwa kila amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Minjat pakpak dakon jap kili pan noman abi, mani si yan yomgom amin unun amin yokwi, do nak dakon jap dima noni. 9 Yan do, ji kin kosit papmon agek amin pindak yoyinba apba jap pakbiyo anen.’ 10 Yan yoyinban pi monjini kosit papmon kin amin anpakni tagi ae anpakni yokwi kisi pindak yoyinba opba jap noknok yut madep unun yikba tugagit.

11 “Yigakwa kila amin madep da amin oben unun pindat do yutnon wigigit. Wigi kanban amin kinda minjat panek jap noknok an bisapmon imal tagisi pan unuden kinda dima pagit kagit. 12 Kanek yan iyigit, ‘Not, gak nidosi minjat pakpak bisap madep dakon imal tagisi dima panek idon wil?’ Yan iyinban amin unun geni mini yikgit. 13 Geni mini yigakwan amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Ji on amin abidanek kisit kanda-pmiyo waman wangja abigi maba pilin tugwan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.’”

14 Yesu unun tilak gen yoyin mudanek yan yagit, “Amin yan yobi unun da morapmisi asak, mani yutnon amin tagi gat yitni do kokwinikbi unun da tagapmi.”

Rom dakon kila amin madep Sisa do takis im do bo dima?

(Mk 12.13-17 ae Lk 20.20-26)

15 Parisi amin diwari da kin Yesu sun kinda yanban nandanek gen pikon yipnen yan do gen pankosit awit. 16 Anek iyi dakon panjetni gat ae Erot da kabikon amin diwari gat yabekba kin Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak gen bami yogok amin kinda yan nandan. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae mani mini unun kisi Pinƙop dakon anpak yoyin dekmudosol. 17 Gak nian nandisal? Sisa do takis imno tagi asak?”

18 Yan yanba Yesu da nianon da nak abin nep do nandan kokwin an unun pindak mudanek yan yoyigit, “Jamba but amin ji nak nido ankwalgan? 19 Monen tabili kinda takis do yipmangan kinda anobin naba koko.” Yan yanban monen tabili kinda anobin iba 20 yan yoyigit, “On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?”

21 Yanban yan iyiwit, “Sisa dakon.”

Yan yanba Yesu da yan yoyigit, “Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinƙop dakon unun Pinƙop iyi do imdo.”

22 Yesu da gen unun yanban nandaba nwanwarisi aban yipman kiwit.

Amin kimoron da pidoni do Yesu iyiwit (Mk 12.18-27 ae Lk 20.27-40)

23 Unun gildaron gin Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Sadyusi amin kabi amin kimakbi dima pidon yan nandan.)

Abinej yan iyiwit, ²⁴ “Yoyiñdet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan miñatni isal egipjak kan, padige da panjakwan yawi diwatni dima pasilni yan do monji panjalasak.’ ²⁵ Nin da bikbigon peni padigeyo 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun miñat panjek monji mini egek kimakban padige da kwabatni pagit. ²⁶ Panjek ununyo kisi monji mini egek kimakgit. Ae unun da buñon nani kisi yan gin agit. Yan anjakwa amin 7 kabi unun kisi kimak mudawit. ²⁷ Kimak mudanjakwa miñat unun don kimakgit. ²⁸ Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon miñatni asak?”

²⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pinjkop da papiakon gen tosoq unun dima nandan. Ae Pinjkop dakon tapmimni unun kisi dima kan nandan yo anjek ji gen gulusun yon. ³⁰ Pidot pidot bisap madepmon miñat wiliyo agak dima tokdisak. Anjelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan. ³¹ Ji kimoron da pidot pidot dakon mibili pakyanji dima nandaba pisolok. Pinjkop da unun do kili dayigit. Ji dima manjin nandan, ma? Yan yagit:

³² ‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinjkopni.’

Pinjkop unun amin kimakbi dakon Pinjkop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pinjkop.”

³³ Yesu da gen unun yanban nandanek miñat amin kabi madepsi da yoyiñdet unun agit do tamtam yawit.

Ni gen teban da gen teban diwari yapmanjadak?

(Mk 12.28-31 ae Lk 10.25-28)

³⁴ Sadyusi amin da Yesu anjekwal do iyanba gen tagisi yanjakwan kobogi iyik do dima nandawit. Parisi amin da unun nandanek Yesukon opgwit. ³⁵ Obiñ gen teban dakon mibili nandak nandak amini kinda da Yesu anjekwalek yan iyigit, ³⁶ “Yoyiñdet, ni gen teban da gen teban morap kisi yapman mudosok?”

³⁷ Yanban Yesu da yan iyigit,

“Ji Amin Tagi Pinjkopji unun but gat ae nandak nandak gat kisisi paregek but dasi galak tan iminek egipni.

³⁸ Gen teban on da gen teban diwari yapman mudosok. ³⁹ Ae unun da buñon nani mibiltok yosok unun yombem gin. Unun yan yosok: Gaga do but dasi nian galak tosol, unudeñ gin amin do but dasi galak tan yobi. ⁴⁰ On gen teban bamot da gen teban diwari

gat ae kombi amin dakon gen morap kisi timikgamal.”

Yesu da iyi dakon mibili do panjekwalgit
(Mk 12.35-37 ae Lk 20.41-44)

⁴¹ Parisi amin sigin egakwa Yesu da yan yoyigit, ⁴² “Ji Kristo do namin dakon monji yan nandan?”

Yanban yan iyiwit, “Dewit dakon monji.”

⁴³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Yan kan nido Telagi Wup da Dewit anpuluganjakwan Kristo do ‘Amin Tagi’ yan iyigit? Dewit unun yan yagit:

⁴⁴ ‘Pinjkop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abiñ nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanjogwan yopbo gengo guramitni.”’

⁴⁵ Dewit da Kristo Amin Tagino yan iyigit. Unun do nianon da Kristo unun Dewit dakon Amin Tagini ae monji kisi egisak?”

⁴⁶ Yan yanjakwan amin kinda da gen kobogi kinda dima iyiwit. Ae unun bisapmon gin wasanjek Yesu gen iyik do pasalgwit.

23

Parisi amin ae gen teban yoyiñdet amin da anpak yokwisti an

(Mk 12.38-39 ae Lk 11.43 ae 11.46 ae 20.45-46)

¹ Yesu da miñat amin kabi madepsi gat iyi dakon panjet kabini gat yan yoyigit, ² “Gen teban yoyiñdet amin gat ae Parisi amin gat da kalip Moses da man madepni gat yigek gen teban yoyiñ dekgit unudeñ gin dayiñ dekgan. ³ Yanjo, gen morap dayiñ dekgan unun kisi guramik mudoni. Mani gen dayan unun iyi dima guramikgan, do anpak an unun dima yolni. ⁴ Unun da gen teban mibili mibili jigisi guramitni do dayan, mani iyi panpuluganba guramitni do kisitjok kinda dimasi yipmanjan.

⁵ “Yo morap an unun amin da pindatni yan do an. Pinjkop dakon gen sop simil simil kinam madepsi injamikon wamanjan, ae imalnikon nap tilimi ton dubagisi unun ban pan. ⁶ Jap noknok tamokon ae muwut muwut yutnikon amin mani ton da yikgan tamokon yit do galak ton. ⁷ Anjek amin da maket tamokon ‘Yoyiñdet, gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton.

⁸ “Ji dakon Yoyiñdetji kaloni kinda dagin egisak, do amin da ji gawak daminek ‘Yoyiñdet’ yan dima dayini. Ji kisi morap not dagin ekwan. ⁹ Datji kaloni unun Kwen Kokup egisak, do miktin amin kinda do dat yan dima iyini. ¹⁰ Ae ji dakon Madeppi kaloni unun Kristo, do amin kinda do gawak iminek madepno yan dima iyini. ¹¹ Ji da binapmon

mibiltok aminji ekwanj unjun oman aminji egi damni. ¹² Amin kinda iyi do nandaban wigisak amin unjun mani mini da egipdisak, anjakwan amin kinda iyi do nandaban pisak amin unjun mani tonj da egipdisak.”

Yesu da gen teban yoyindet amin gat Parisi amin gat nawa gen yoyigit

(Mk 12.40 ae Lk 11.39-52 ae 20.47)

¹³⁻¹⁴ Yesu da sanbejek yanj yoyigit, “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin, ji jamba but aminsi. Awa! Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do anj amin ji da kosit sopmanj yomanj. Yanj anjek disiyi kisi unjungwan dima pikwanj.

¹⁵ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kalonj kinda da panjetji dagosak do pi teban anjek tap kwenon da miktimi miktimi akwanj. Ji Tipdom do amin anj, do amin kinda abidoni kanj, iyij dekbaw unjun amin yanj gin Tipdom do amin akdisak. Ae unjun gin dima, ji da anjak yokwi anj unjun si yapmanjek unjun amin anjak yokwisi asak.

¹⁶ “Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwanj. Awa! Ji yanj yonj: ‘Amin kinda da Pinjkop dakon Telagi Yut Madep do yanjek geni yanj anteban anjek ae don tagi kirinjijak. Mani amin kinda da telagi yut dakon gol do yanjek geni yanj anteban asak kanj, tagi dima kirinjijak.’ ¹⁷ Ji nandanj kokwinji mini, dabilji mini. Yo ni da Pinjkop da dabilon yo madep asak? Gol yutgwan tonj unjun bo ae Telagi Yut Madep? Nandani, gol telagi yutgwan tonj do telagi yut da aban telagi asak.

¹⁸ “Ae kinda yonj unjun yanj: ‘Amin kinda da alta do yanjek geni yanj anteban asak kanj, tagi kirinjijak. Mani amin kinda da altakon paret tonj do geni yanj anteban asak kanj, tagi dima kirinjijak.’ ¹⁹ Ji dabilji mini. Yo ni da Pinjkop da dabilon yo madep asak? Paret altakon tonj unjun bo ae alta? Nandani, paret altakon tonj do alta da aban telagi asak. ²⁰ Yanjo, amin kinda alta do yanjek geni yanj anteban asak kanj, alta gat ae yo morap altakon tonj unjun kisi do yanjek geni yanj anteban asak. ²¹ Ae amin kinda Pinjkop dakon telagi yut do yanjek geni yanj anteban asak kanj, telagi yut gat ae Pinjkop yutnikon egisak unjun gat kisi do yanjek geni yanj anteban asak. ²² Ae amin kinda Kwen Kokup do yanjek geni yanj anteban asak kanj, Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamo gat ae Pinjkop iyi tamonikon yikdak unjun gat kisi do geni yanj anteban asak.

²³ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi tonj unjun panj

kabi 10 kabi kokwinijek unjun banj kabi kindananj Pinjkop do paret tagi anj. Mani gen tebanon gen madep madep tonj unjun yapmanj mudonj. Aminon gen kokwin kilegi ani do yosok, ae amin bupmi nandanj yomni do yosok, ae nandanj gadat dakon bani anjak jikon noman tosak do yosok. Ji unjun dima anj. Gen tebanon gen madep madep tonj unjun guramik mudanjek paret do yosok unjun kisi guramitni kanj unjun tagisi. ²⁴ Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwanj. Ji dakon tilak unjun yanj. Amin da pakbi nok do anjek yo monij pakbikon tonj unjun pindak maba kinakwa pakbi nonj, mani kamel madep dima noknogi unjun dima kanjek kalonj galaubka pigisak.

²⁵ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kap idapyo dakon manji sugonj, mani burigwan da kabo ae sukwap nandak nandakyo tugawit da tonj. ²⁶ Parisi dabilji mini amin, ji mibiltok kap dakon buri ikdigoni kanj, manji iyi tagi kilek tosak.

²⁷ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kimakba yopmananj tip kinam yombem. Kwen da kwak sonji do kwakwagi tagisi asak. Mani mikgwan amin kidat gat ae yo garagi tigi morapmi tonj. ²⁸ Jiyo kisi yanj gin ekwanj. Moran da dandaba ji amin kilegisi ekwanj yanj nandanj, mani butjikon ji jamba but aminsi ae gen teban yapyap aminsi ekwanj.

²⁹ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kombi amin ae amin kilegi kalipisi egi kimakba yopgwit tamo panjilim anj. ³⁰ Anjek yanj yonj, ‘Nin kalipisi babiknin da bisapmon egipgumanj tam, nin panjapuluanjek kombi amin dima dapnom.’ ³¹ Gen yanj yanakwa ji kombi amin dapdap dakon babikni yanji nandanj damamanj. ³² Do ji kinj babikji da wasanjek anjak yokwi awit unjun anj mudoni. ³³ Ji tunjon amin emari tonj dakon gwakni kabi. Pinjkop da ji yanj daganj depban Tipdom do amin anjakwa namin da puluganj depjak?

³⁴ “Do yanj dayisat, nak da kombi amin ae nandak nandak amin ae yoyindet amin yabekgo jikon apdanj. Apba ji da unjun amin diwari yolba pasal kokupmi kokupmi kikanj. Anjakwa diwari timigek dapba kimotdanj, ae diwari tilak kindapmon dapdanj, ae diwari muwut muwut yutjikon nap kirinjbanj baljokdanj. ³⁵ Yanj do anjek on miktimon amin kilegi morap dapba kimakgwit unjun dakon kobogi ji da timitdanj. Wasok wasok do amin kilegi Abel anjek ae amin kilegi morapmi kisi dapgwit. Egi wigi wasip do ji da Berekia

dakon monji Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anjakwa kimakgit. Unjun dakon kobogi yo jigisi ji da timitdan. ³⁶ Nak asisi dayisat, abisok amin ekwan ji da unjun dakon kobogi yo jigisi timitdan.

Yesu Jerusalem do bupmisi nandagit

(Lk 13.34-35 ae 19.41-44)

³⁷“O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pin kop da yabekban jikon aban unjun ji da tipban dapba kimokgon. Pup meni da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unjun da tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagit, mani ji da kurak tan namgwit. ³⁸ Nak asisi dayisat, kokup yomasi yokwi tanjek yumsi tokdisak. ³⁹ Ji nak dima nandanek egi wigi ni bisapmon nak do ‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unjun Pin kop da gisamigakwan abisak’ yan nak do yoni unjun bisapmon nandakdan.”

24

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit
(Mk 13.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanjek wanja kinakwan panjetni da Yesukon kinjek Telagi Yut Madep dakon yut madep madep pindatjak do yoliwit. ² Yolinba Yesu da yan yoyigit, “On yut madep madep pindakgan unjun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan.”

Yesu da yo jigi morapmi altoni do yagit
(Mk 13.3-13 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Henj Olipmon yigakwan panjetni da iyi gin kin yan iyiwit. “Gen unjun niyil unjun ni bisapmon altokdan? Ninan kanjek gak aego tobil abinjaki on miktim dakon bisap mudokdisak yan nandaner?”

⁴ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjewalni do kan kimotni. ⁵ Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panjewaldan. ⁶ Unjun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unjun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unjun yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unjun noman tosok yan dima nandani. ⁷ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anjakwa miktim diwarikon wudip akdan. Ae amin da jap do madepsi anjek diwari da kimotdan. ⁸ Minjat monji kwapmi

tonj da monji altok do anjakwa wasanek tepmi pan, yan gin unjun yo morap altanakwa bisap madep kwan tosok yan nandani.

⁹ “Unjun bisapmon amin da ji timigek tepmi damijek dikba kimotdan. Ae ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandan damdan. ¹⁰ Unjun bisapmon amin morapmi nak nandan gadan naman unjun nandan gadatni yopba wital kinakwa notni do nandaba yokwi tok anek uwal da kisiron yopman yopman akdan. ¹¹ Anjakwa kombi amin toptopmi morapmi da altanek amin morapmi panjewalba nandan yomijek yoldan. ¹² Anjakwa anpak yokwi da madepsi iren tan an an kikkisak. Yan anjakwa amin morapmi da not do but dasi galak tan yomyom anpak yipba wital kikkisak. ¹³ Mani amin morap tebaisi sigin agakwa wigi mibi bisapmon wigisak unjun Pin kop da pulugan yopdisak. ¹⁴ Amin da miktimi miktimi minjat aminyo ekwan unjun Pin kop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi yoyin mudanakwa bisap madep unjun apdisak.”

Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mk 13.14-23 ae Lk 21.20-24)

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo wagil yokwisi kinda don Telagi Yut Madepmon akban kokdan. Kombi amin Daniel da unjun do kili yagit.” (On gen manjisak amin unjun da pakyansi nandisak.) ¹⁶ “Unjun bisapmon amin Judia miktimon egipni unjun pasal kabapgan tepmisi wigini. ¹⁷ Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgwan pigik do nandak nandak dimasi asak. ¹⁸ Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do nandak nandak dimasi asak. ¹⁹ Unjun bisapmon minjat monji kwapni tonj, ae minjat monji mum non unjun bupmisi. ²⁰ Ji da Pin kop bisit iyinba nandanakwan yo unjun ais bisapmon bo Sabat bisapmon dima noman toni. ²¹ Unjun bisapmon yo jigisi altokdan. Pin kop da mibilikon yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit, ae bunjon dima altokdisak. ²² Amin Tagi da unjun bisap dima anpisip asak tam minjat amin morap kisi kimak mudonom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unjun do bupmi nandanek bisap anpisip asak.

²³ “Unjun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, top yosok yan nandani. ²⁴ Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan top yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan top yokdan. Yan

yanjek wasok tapmimi tonj mibili mibili akdan. Anej minjat amin kabi Pinjkop da iyi do kili manjikbi unjon panjekwal do pini madep akdan. Mani aripmi dima panjekwaldan.

²⁵ “Nandani, yo jigisi morap unjon dima altanjakwa mibiltok dayisat. ²⁶⁻²⁷ Mal da iyi do wisak tetgin da tetjenan kin gildat pigisak tetgin noman tanban koman, unjon da tilak Amin Dakon Monji unjon apban amin kisi da kokdan. Do amin kinda da ‘Kristo unjon miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egisak!’ yan dayinban kan, unjon dima kini. Bo amin kinda da ‘Kristo yut unjon pasilek egisak!’ yan dayinban kan, top yosok yan nandani. ²⁸ Yo kimakbi da tonj sinjin unjon abin muwukgan.”

Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mk 13.24-27 ae Lk 21.25-28)

²⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigi dakon bisap mudanjakwan, ‘Gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek dima tetjenokdisak. Ae gik kundu yipmanjek mokdan. Anjakwa kwen kundukon yo tebai tonj unjon da kwakwalitdan.’

³⁰ Unjon bisapmon Amin Dakon Monji dakon tilak kundukon altanban kanek miktimi miktimi amin kisi morap da kunam tatdan. Kanjakwa Amin Dakon Monji tapmimi gat ae tilim madepni gat gikwemon da apban kokdan. ³¹ Kwen madepsi da yanjakwan anjelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unjon panjmuwutdan.”

Pik kindap kanek butji pisolak
(Mk 13.28-31 ae Lk 21.29-33)

³² Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji pik kindap kanek butji pisolak. Kilinji pakbini tonj ae tami kaluk yopmandak, unjon bisapmon gildat bisap kwan tosoy yan nandan. ³³ Unjudej gin yo morap dayit unjon da altanjakwa miktim da mudosak bisap madep kili unjonjok kwan tosoy yan nandani.

³⁴ “Nak asisi dayisat, unjon bisapmon egipni amin dima kimagakwa yo morap unjon kisi altan mudokdan. ³⁵ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unjon dimasi pasildisak.”

Yo morap altokdisak unjon dakon bisap Pinjkop Dat dagin nandisak
(Mk 13.32-37 ae Lk 17.26-30 ae 17.34-36)

³⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo morap altosak unjon dakon bisap unjon amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup anjeloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak. ³⁷ Noa

da bisapmon amin egipgwit unjudej gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin egipdan. ³⁸ Kulup madep dima altanjakwan jap pakbiyo anjek minjat pakpak awit. Yan anjek egakwa Noa tap waggakon wigigit. ³⁹ Wigakwan yo jigi altan nindan unjon dima nandawit. Butni dima pisanakwa kulup madep da altanek wutjinban pasilgwit. Amin yan gin egakwa Amin Dakon Monji apdisak. ⁴⁰ Amin bamori pigaga egakwal Pinjkop da kinda yapmanjek kinda abidokdisak. ⁴¹ Minjat bamori da plaua wasanek yigakwal kinda yapmanjek kinda abidokdisak.

⁴² “Yanjo, kan kimotni. Amin Tagisi ni gildaron apdisak unjon ji dima nandan. ⁴³ Nandan pisoni. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apdisak yan nandagit tam, kila anjakwan yutni aripmi dima tuwilban. ⁴⁴ Dima apdisak yan nandanek egakwa Amin Dakon Monji unjon apdisak. Yanjo, ji tagap tanek egipni.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen
(Lk 12.42-46)

⁴⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unjon oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomin yomin asak. ⁴⁶ Oman monji unjon amin tagini da tobil abin kanban pini tagisi asak kan tagisi. ⁴⁷ Nak asisi dayisat, amin tagini da unjon oman monji ijinban yo morapni kila akdisak. ⁴⁸ Mani oman monji kinda pi yokwi asak unjon burikon da yan nandisak, ‘Amin tagino unjon tepmi dima apdisak.’ ⁴⁹ Yan nandanek oman monji notni dapmanjek pakbi teban nanjek but upbal an amin gat muwugek jap pakbiyo an. ⁵⁰ Yan anjek dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini apdisak. ⁵¹ Abinjek unjon oman monji tepmi pi iminjek yipban jamba but amin gat kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

25

Minjatjok 10 kabi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Unjon bisap madepmon Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon tilak kinda unjon yan. Amin kinda minjat pak do agit. Anjakwan minjat unjon pakdisak dakon notni minjatjok 10 kabi da lamni timigek kosiron kin wili unjon kan abidan anjop do kiwit. ² Minjatjok 5 kabi unjon nandan kokwini tagi dima, ae 5 kabi

ujun nandan kokwini tagisi. ³ Miñatjok nandan kokwini tagi dima unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat dima panjkwit. ⁴ Mani miñatjok nandan kokwini tagisi unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat kisi timigek kiwit. ⁵ Kinj jomjom an egakwa amin unun tepmi dima abinjakwan dipmini winba dipmin pak mudawit.

⁶ “Pak mudanjakwa kalbi binap aban amin kinda yanj tidanjek yanj yagit, ‘Amin miñat pak do asak kili unun abisak! Opba kinj abidono!’

⁷ “Yanj yanban miñatjok kisi pidanj lamni panjosit ⁸ anjakwa miñatjok nandan kokwini tagi dima unun da miñatjok nandan kokwini tagisi yanj yoyiwit, ‘Nin do pakbi diwatji nimgut, lamnin kimotdan.’

⁹ “Yanjba nandan kokwini tagisi da yanj yoyiwit, ‘Pakbi on nin kisi da aripmon dima ton. Ji kinj yumanj nok yutnon pakbi yumni.’

¹⁰ “Kinjakwa amin miñat pak do agit unun apgut. Apban miñat tagap tanjek egipgwit unun gat soñnok ak do yutnon wigakwa yoma soggwit.

¹¹ “Bunjon don miñat kabi pakbi do kiwit unun abinj yawit, ‘Amin tagi, amin tagi, abinj yoma witdal nim!’

¹² “Mani amin tagi da gen kobogi yanj yoyigit, ‘Nak asisi dayisat, nak dimasi nandan damisat.’”

¹³ Yesu da tilak gen unun yanj mudanjek yanj yoyigit, “Amin Tagisi altanj damjak unun dakon bisap ji dima nandan, do tagap tanjek egipni.”

Pi monji monej timikgwit dakon tilak gen (Lk 19.11-27)

¹⁴ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Pinj kop da Amin Kila Asak unun do tilak kinda ako mibili nandani. Amin kinda kokup dubagi kindakon kik do anjek pi monjini yanj yoban opba yo kabini kila ani do yoyigit. ¹⁵ Pi monji kalonj kalonj dakon pi agakni da aripmon monejni kila ani do yomgut. Kinda do monej 25 tausen danari, ae kinda do 10 tausen danari, ae kinda do 5 tausen danari yanj yomiñ mudanjek kigit. ¹⁶ Kinjakwan unudon gin 25 tausen danari timikgit amin unun yomiñ gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit. ¹⁷ Ae 10 tausen danari timikgit amin ununyo yanj gin anjakwan 10 tausen danari kinda gat noman tagit. ¹⁸ Mani 5 tausen danari timikgit amin unun kinj gapma wayigek amin tagini dakon monejni gapmakon yopban isal tawit.

¹⁹ “Amin tagini bisap dubagi egek aeni tobil apgut. Abinj monejni yomgut unun dakon pini nianj awit unun dakon mibili nandak do yoyigit. ²⁰ Yoyinban 25 tausen

danari timikgit amin unun da yomiñ gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit unun yolinjek yanj iyigit, ‘Amin tagi, gak da 25 tausen danari kila akenj do namgul unun pini ako 25 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

²¹ “Yanj iyinban amin tagi da yanj yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anjek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjinisok gabo kila tagisi agil do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

²² “Ae 10 tausen danari timikgit amin unun da abinj yanj iyigit, ‘Amin tagi, gak da 10 tausen danari kila akenj do namgul unun pini ako 10 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

²³ “Yanj iyinban amin tagi da yanj yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anjek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjinisok gabo kila tagisi agil, do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

²⁴ “Ae 5 tausen danari timikgit amin unun da abinj yanj iyigit, ‘Amin tagi, gak dakon mibilgo nandisat, gak bupmigo mini. Amin njwaknjwari da pi anjakwa jap bami gak da pasal, ae miktimon jap yet tinjtonj dakon bami gaga do pasal. ²⁵ Yanj asal, do pasalek monejno 5 tausen danari namgul unun anki miktim kagagwan yipbo tagit. Monejno unun oni.’

²⁶ “Yanjban amin tagini da gen kobogi yanj iyigit, ‘Gak oman monji yokwi, pi ak do kurak tosol. Nak dakon mibilno kili nandagil. Nak amin da pigaga jap bami pasat, ae amin da jap yet tinjtonj dakon bami naga do pasat. ²⁷ Yanj nandagil, do monejno benjon yopgul tam unun tagi. Yanj agil tam abinj nak da monejno gat ae benj da diwari sanjesak unun gat tagi timikgom.’

²⁸⁻²⁹ “Amin yoni tanj iman amin unun nak da sanbenek yo ibo morapmisi tanj imdanj. Ae amin yoni kalonjisok tanj iman amin unun nak da ununjoj gwayerj mudokenj. Yanjdo, on amin monejni unun gwayerj monej 50 tausen danari tanj iman unun amin do imni. ³⁰ Anjek on oman monji kurak tok amin wanja abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unudon kunam tagek iyonj iyonj yanj tidanjek egipdisak.”

Amin Dakon Monji da nin kokwinididak

³¹ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Amin Dakon Monji apjak bisapmon Kwen Kokup dakon tilimni gat ae anjelo kabini gat abinjek kila amin madep yiyit tamokon unudon yitdidak. ³² Yigakwan amin miktimi miktimi ekwan unun abinj burikon muwuk mudoni. Abinj muwukba kila amin da sipsip ae meme

kokwinikgan unun da tilagon amin kokwinitdisak. ³³ Kokwinigek sipsip aminsi tet do yopmanek meme gwandenj tet do yopdisak.

³⁴ “Kila Amin Madep unun da aminsi tet do amin yan yoyisak, ‘Datno da gisam dabi amin, abinek Datno dakon Amin Kila Agakni ji do anjnoman abi unun abinek abidoni. Unun miktim wasok wasogikon ji do kili anjnoman agit da tosok. ³⁵ Nak kalip jap do abo jap naba nagim, ae pakbi do abo pakbi naba nagim, ae kokup njwaknjwarikon da apbo but dasi abidanba yutjikon panji egipgum. ³⁶ Imalno mini egapbo imal namgwit. Sot abo anpulgawit. Dam teban yutnon yigapbo abinj nandawit.’

³⁷ “Yan yanban kilegi kabi da gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi, ni bisapmon jap do abi gandanej jap ganguman, ae ni bisapmon pakbi do asal yan gandanej pakbi ganguman? ³⁸ Ae ni bisapmon kokup njwaknjwarikon da abisal yan gandanej anji yutnimon gepguman, ae ni bisapmon imalgo mini yan gandanej imal ganguman? ³⁹ Ae ni bisapmon sot asal yan gandanej kilago agiman, ae ni bisapmon dam teban yutnon yikkal yan gandanej abinj gandagiman?’

⁴⁰ “Yanba Amin Madep da yan yoyisak, ‘Asisi dayisat, yo morap notno kinda mani mini do awit unun yo morap nak do awit.’ ⁴¹ “Yan yoyinej Amin Madep unun da tobil gwandenj tet do amin yan yoyisak, ‘Jobit pabi kabi ji angwikon kinej kindapmon pigit. Unun kindap unun Sunduk gat anelo kabini gat unun do anjnoman abi, unun kimot kimori mini. ⁴² Kalip jap do abo jap dima namgwit, ae pakbi do abo pakbi dima namgwit. ⁴³ Kokup njwaknjwarikon da apbo yutjikon dima anji nepgwit, ae imalno mini egapbo imal dima namgwit, ae sot agim ae dam teban yutnon yikgim bisapmon kilano dima awit.’

⁴⁴ “Yan yanban gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi ni bisapmon gandano jap do agil, bo pakbi do agil, bo kokup njwaknjwarikon da apgul, bo imalgo mini, bo sot agil, bo dam teban yutnon yikgil, abi dima anpulgagiman?’

⁴⁵ “Yanba yan yoyisak, ‘Nak asisi dayisat, yo morap amin mani mini do dima awit unun nak do awit.’

⁴⁶ “Yan yoyinban unun amin kabi kobogi yokwisi dagok dagogi mini pakdan. Mani kilegi amin kabi unun da egip egip dagok dagogi mini unudon kikdan.”

Yesu da tepmi panek kimot anej kimoron da pidagit (Kilapmi 26-28)

26

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Yesu unun gen morap yan mudanej pandetni yan yoyigit, ² “Disi nandan, gildat bamori gin egek Yapyap Bilak egipmi. Unun bisapmon Amin Dakon Monji amin da abidanj uwal da kisiron yipba tilak kindapmon antadan.”

³ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Israel dakon kila amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas unun da yutnon muwukgwit. ⁴ Muwugek Yesu ni kosiron da pasilek abidanj anjato kimotjak unun dakon gen yawit. ⁵ Yan yanek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidonej. Yan anej kan, minj aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

*Minj kinda da pakbi kibani tonj tagisinin
Yesu sonj ingut*

(Mk 14.3-9 ae Jn 12.1-8)

⁶ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani tonj egipgut.) ⁷ Yesu jap noknok tamokon yigakwan minj kinda pakbi kibani tagisi abidanj awinj Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi yumanj nogi wukwisi ae tibiri unun tipnan wasanji.)

⁸ Yan aban pandet kabini da kanej buri yokwi tanba yan yawit, “Nidosi anek pakbi kibani tagisi unun yumsi tagaldak? ⁹ Amin da yubam tam, monej madepsi timik yoni mini amin do yomnom.”

¹⁰ Yan yanba nandanej Yesu da yoyigit, “Minj anto nido jigi iman? Minj anto nak do yo tagisi asak. ¹¹ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman. ¹² On minj da mibiltok giptimnokon pakbi kibani tagisi nanj sonj naminej kimakbi tamokon nepni do antagap asak. ¹³ Asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinej minj anto on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinjakwa nandakdan. Anakwa unun minj anto dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mk 14.10-11 ae Lk 22.3-6)

¹⁴ Unun bisapmon pandetni 12 kabikon da kinda mani Judas Iskariot unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kigit. ¹⁵ Kin yan yoyigit, “Yesu kisitjikon yipbo ninanj namni?” Yanban silwa monej tabili 30 yan manjin ingwit. ¹⁶ Iba wasanej Yesu kisitnikon yipjak do kosit wisigit.

*Yesu panjetni gat jap nawit**(Mk 14.12-21 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)*

¹⁷ Bret Yisni Mini Bilak wasok wasogikon panjetni da Yesukon kin yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anen do nandisal?”

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Kokup papmon kin amin kind a kokdan. Kanek yan iyini: Yoyinet da yan yosok, Nak dakon bisap kili unun kwan toso. Nak gat panjet kabino gat gak da yutnon apno Yapyap Bilak dakon jap nonen.” ¹⁹ Yanban panjetni da Yesu dakon gen guramigek kin Yapyap Bilak dakon jap panjosit awit.

²⁰ Yan anek pilin tarjakwan Yesu gat panjetni 12 kabi gat yigek jap nawit. ²¹ Jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, jikon da kind a da uwal da kisiron nepdisak.”

²² Yan yanban panjetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, “Amin Tagi, nak do dima yosol, ma?”

²³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Kind a nak gat jap idapmon kisitnit kalonji yipmanjamak, unun amin da nak uwalno da kisiron nepdisak. ²⁴ Asi Pinkop da papiakon gen mandabi unun da tilagon Amin Dakon Monji kimoron kikedisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin menji da dima anjalagit tam tagi.”

²⁵ Yan yanban uwal da kisiron yipyip amin Judas da Yesu yan iyigit, “Yoyinet, nak do dima yosol, ma?”

Yanban iyigit, “Unun gak mani.”

Yesu da bret gat ae wain gat panjetni do yomgut

(Mk 14.22-26 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²⁶ Jap nan yigakwa Yesu da bret kind a abidan, Pinkop ya yan iyinek, pudan panjetni do yomgut. Yominek yan yoyigit, “Pabidanek noni, on nak dakon giptim timno.”

²⁷ Yan yanek wain kinam abidanek Pinkop ya yan iyinek yominek yan yagit, “Ji kisi da noni. ²⁸ On yawino. Pinkop gat amin gat sanbek sanbek abi unun anteban asak. Amin morapmi dakon diwarini yopman yom do parekdat. ²⁹ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Datno da Amin Kila Asak da kagagwan don ji gat wain kalugi nonen.”

³⁰ Yan yanban kap kind a yanek yomakon pikeg Hlen Olipmon wigiwit.

*Pita da manji imjak do Yesu da yagit**(Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)*

³¹ Hlen Olipmon wigek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Pinkop da papiakon gen yan toso:

‘Sipsip dakon kila amin anjakgo kimagakwan sipsip birapmigi iyi iyi kikedan.’

Gen unun da aripmon abisok kalbi yo morap nagon noman tarjakwa pindagek ji manji namdan. ³² Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kiken.”

³³ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin diwari da manji gaminjakwa nak yan dimasi aben.”

³⁴ Yan yanban Yesu da iyigit, “Asisi gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanakwan gak da nak do ‘Unun amin dima nandan imisat’ yan kosit kapbi yokdisal.”

³⁵ Yanban Pita da yan iyigit, “Uwal da gikba kimagaki nakyo kisi nikba kimokgen do ani kan, gak do wasip dima yoken.” Yan yanban panjet kabi diwari kisi yan gin yawit.

*Yesu Getsemani bisit agit**(Mk 14.32-42 ae Lk 22.39-46)*

³⁶ Yesu gat panjetni gat miktim tim kind a mani Getsemani unudon kiwit. Kin altanek Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak asidon kin bisit aken.” ³⁷ Yan yanek Pita gat ae Sebedi dakon monji yat timikban kiwit. Kin burikon jigi madepsi nandanek ³⁸ yan yoyigit, “Butno jik tarjakwan kimot kimotno noman tan naban nandisal. Do ji nak gat kisi idon Pinkop do nandanek egipnen.”

³⁹ Yan yanek timisok di kinek miktimon man pagek bisit yan agit, “O Dat, yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisal. Mani nak dakon nandak nandak dima yolgi. Gak dakon galak tok nianji toso unun dagin noman toni.”

⁴⁰ Yan yanek tobil panjetni kapbi egipgwiron kin pindakban dipmin pakgwit pindagek Pita yan iyigit, “Ji nak gat awa kalonji da aripmon gin Pinkop do nandanek dima egipnen? ⁴¹ Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan, pankewalon aripmi dima mokdan. But da nak nol do galak toso mani gip dakon tapmimni mini.”

⁴² Yan yanek aeni tobil kin bisit yan agit, “Datno, jigi pakenosi nandisal kan, tagi paken.”

⁴³ Bisit aban daganban abin pindakban panjetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit. ⁴⁴ Yan pindagek aeni tobil kin bisit mibiltok agit unuden gin agit.

⁴⁵ Yan anek tobil abin panjetni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pakek tapmim pan, ma? Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipmanjan. ⁴⁶ Pidanba kino! Kabit, uwal da kisiron nepjak amin kili abik.”

*Uwal da Yesu abidawit**(Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)*

⁴⁷ Yesu gen yanjakwan unjodon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas alatan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirinji timigek bunjon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon kila amin gat da yabekba opgwit.

⁴⁸ Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, "Amin kinda nak da mandan noko kan, unjon amin nanj tebai abidoni." ⁴⁹ Judas tepmi Yesukon kin alatan yan iyigit, "Yoyinjet, kalbi tagisi!" Yan iyinjek mandan nagit.

⁵⁰ Yan aban Yesu da yan iyigit, "Not, yo ak do nandanjek abil unjon abi."

Yan iyinban emat amin da Yesu tebai abidawit. ⁵¹ Aba Yesu da kabikon nani kinda da emat agak sibani ilikban winban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monjini miragi mandan dagagit.

⁵² Aban Yesu da yan yagit, "Gak emat agak sibago yigikon simil. Emat agak siba pawilgan amin unjon emat agak siba da mandan yoba kimokgon." ⁵³ Nak Datno aripmi tagi iyiko unjon da anjelo 72 tausen yabekban abin nak tagi anpulugoni. Gak unjon dima nandisal, ma? ⁵⁴ Mani yan aben kan, Pinjok da papiakon gen tosok unjon nianon da bami tonj asak? Uwalno da yo yanji annamni do yosok."

⁵⁵ Yan yanjek unjodon gin Yesu da amin kabi madep yan yoyigit, "Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanjek emat agak siba ae kindap kirinyo timigek nak abidok do aben, ma? Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyin dekgim. Unjon bisapmon nak abidok do dima nandawit." ⁵⁶ Mani Pinjok da papiakon kombi amin da gen mandawit yan gin bami noman tosok." Yan yanban panjet morapni Yesu yipmanjek pasal kin mudawit.

Yesu gen pikon anjan kiwit

(Mk 14.53-65 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵⁷ Yesu abidawit amin unjon Yesu abidan anjan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas da yutnon ankiwit. Unjon gen teban dakon yoyinjet amin gat ae kila amin gat kisi muwukgwit. ⁵⁸ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon yoma nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat yigek Yesu yo nianji anjiba koken yan do pindak egipgut.

⁵⁹ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di

yan yomno abin Yesu top gen yan iminjek gulusun agit yan yanjaka anatan kimotjak yan nandawit. ⁶⁰ Mani amin morapmi yan yoba abinjek top gen morapmi yawit, mani asi gulusun kinda agit yan dima kawit. Don amin bamori da abin yan yagimal, ⁶¹ "Nin da nandanapano Yesu da yan yagit, 'Nak da Pinjok dakon Telagi Yut Madep unjon tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjiken.'"

⁶² Yan yanjakwal mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da pidan agek Yesu yan iyigit, "Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?" ⁶³ Mani Yesu da gen kinda dima yagit.

Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, "Gak Pinjok egipmi tonj unjon da manon yan teban tok anjek gen bamisi yoki. Gak asi Kristo, Pinjok dakon Monji bo dima? Kili bami ya!"

⁶⁴ Yanban Yesu da yan yagit, "Gen yosol unjon bami. Ji don kanjaka Amin Dakon Monji Tapmin Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anjek kanjaka kundukon gikwemon da apban kokdan."

⁶⁵ Yan yanban nandanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin buri wagil yokwi tanban iyi dakon paba pigikni pudanek yagit, "Mibilni nandak do amin nido sanbenjek yoyino apni? Iyi Pinjok kulabinjek 'nak Pinjok dakon Monji' yan yosok, ⁶⁶ do ji da nian an imnen do nandan?"

Yanban kisi morap da yawit, "Gulusun asak, do si kimotjak."

⁶⁷ Yan yanjek diwari da ilip sul iminjek kisit da anakgwit. Ae diwari da mogim kulbak anjek ⁶⁸ yan iyiwit, "Kristo gak namin da gidkad? Kombi gen ya!"

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mk 14.66-72 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁹ Anjakwa Pita unjon yut da nagalgwan yigakwan mukwa sogok mibiltok amin dakon oman minjatjok kinda da abin yan iyigit, "Gak Yesu Galili amin gat kisi egipgwit."

⁷⁰ Yanban Pita da wasip yanjek yagit, "Gak da gen unjon yosol nak dima nandisat."

⁷¹ Yan yanjek wigaron pigakwan oman minjat kinda Pita kanek amin unjodon akgwit yan yoyigit, "On amin unjon Yesu Nasaret amin gat kisi egipgwit."

⁷² Yan yanban Pita aeni geni anteban anjek yan iyigit, "Asisi, nak unjon amin dimasi nandan imisat!"

⁷³ Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unjon da kin Pita yan iyiwit, "Gak dakon tek nandano asi gak unjon amin kabi dakon

kokup isalni kinda yanj asak, do gak unjun da kabikon nani yanj nandamanj.”

⁷⁴ Yanj yanjba Pita da tebaisi yanjek yagit, “Asisi dayisat, amin unjun yonj nak dimasi nandanj imisat. Top yosot kanj, Pinjkop da nak tagi anjupbal asak!”

Yanj yanjakwan unjodon gin pup gen yagit. ⁷⁵ Yanjban nandanjek Pita Yesu da gen yagit unjun do buri pisagit. Gen unjun yanj yagit: “Pup da gen dima yanjakwan gak da nak do wasip yanji kosit kapbi akdisak.” Pita da gen unjun do buri pisanjban wanga pigi kunnam madepsi takgit.

27

Yesu Pailaron ananj kiwit

(Mk 15.1 ae Lk 23.1-2 ae Jn 18.28-32)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da muwugek Yesu anjakba kimotjak do yanj dagok awit. ² Anjek Yesu kisiri wamanj anji gapman dakon mibiltok amin Pailat da kisiron yipgwit.

Judas kimakgit

(Ya 1.18-19)

³ Judas Yesu uwal da kisiron yipgut amin kanjban Yesu kimotjak do yanj dagok anjakwa mabisi at yanj nandagit. Anjek nandak nandakni kulabik anjek silwa monerj 30 yanj timikgit unjun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat do aeni panjobil yomgut. ⁴ Yominjek yanj yoyigit, “Nak sunsi anjek amin kilegi kinda uwal da kisiron yipmat. Unjun ji da anjakba kimotdisak.”

Yoyinjan yanj iyiwit, “Unjun nin dakon yo dima. Unjun gak dakon yo gin.”

⁵ Yanj yanjba Judas silwa monerj unjun telagi yut da nagalgwan dapban pigakwa kinj iyi tipgut.

⁶ Aban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da silwa monerj unjun timigek yanj yawit, “Monerj on yawi dakon tomni. Do telagi yut dakon monerj gat kisi yopnerj kanj, gen tebanan yapdamanj.” ⁷ Yanj yanjek unjun monerj banj miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yumanj nawit. Yumanj nanjek amin dubagikon da abinj kimokgonj unjun dakon amin kimakba yopyop tamo kinda wasawit. ⁸ Yanj awit do unjun miktim tim unjun do Yawi Miktim yanj yawit da yonj. ⁹ Yanj anjakwa kombi amin Jeremaia da gen mandagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj,

“Israel amin da unjun amin yumanj noni do silwa monerj 30 banj tomni yomgwit.

¹⁰ Yanj anjek Amin Tagi da nayigit, unjun da tilagon unjun monerj banj miktim

kwoba wasawit miktim tim kinda yumanj nawit.”

Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?

(Mk 15.2-5 ae Lk 23.3-5 ae Jn 18.33-38)

¹¹ Yesu gapman dakon mibiltok amin Pailat da injamon agakwan Pailat da yanj iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanjban Yesu da gen kobogi yanj yagit, “Yosol unjun mani.”

¹² Yanj yanjban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin diwari gat da gen yanj iminjba gen kobogi kinda dima yoyigit. ¹³ Yanj aban Pailat da aeni iyigit, “Amin on da gak wasok yokwi agil do gen morapmi yanj gamanj. Unjun dima nandisal, ma?” ¹⁴ Yanj yanjban Yesu da gen kobogisok kinda dimasi yanjakwan Pailat da Yesu do nandaban njwakjwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon kimotjak do yanj dagok agit

(Mk 15.6-15 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon gapman dakon mibiltok amin da wasok kinda yanj agit. Minjat aminyo da amin kinda dam tebanon yikdak unjun mani yanjakwa, Pailat da puluganj yopban kinj kinj awit. ¹⁶ Unjun bisapmon amin yokwisi kinda dam tebanon yikgit, mani Barabas. ¹⁷⁻¹⁸ Amin abinj muwugakwa Pailat da amin da Yesu do nandaba yokwi tanjan top yanjek gen pikon yipgwit yanj nandagit. Yanj nandanjek Yesu anjknutanjek yanj yoyigit, “Ji dakon galaktok namin nanj puluganj yipbo jikon opjak, Barabas do nandanj bo Yesu mani kinda Kristo yanj yonj unjun nanj?”

¹⁹ Yanj yanjek Pailat gen kokwin tamokon yigakwan minjatni da gen kinda yanj yipban apgut, “Nak unjun amin kalbi dipminon kat, do jigisi nandisat. Unjun amin kilegisi, do gak yo kinda dimasi anj ibi.”

²⁰ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da minjat amin kabi madep buri suganjek yanj yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nanj puluganjek Yesu nanj anjakban kimotjak do iyini.”

²¹ Yanjba Pailat da aeni yanj yoyigit, “Ji dakon galaktok on amin bamoron banj namin nanj puluganj yipbo kisak do nandanj?”

Yoyinjan “Barabas nanj” yanj yawit.

²² Yanjba yanj yoyigit, “Yesu, mani kinda Kristo yanj yonj, unjun do ninanj anj ibenj?”

Yanj yanjan amin kisi da yanj yawit, “Tilak kindapmon anjakba kimotjak!”

²³ Yanjba Pailat da yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nanj agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yanj tidanjek yawit, "Tilak kindapmon anjakba kimotjak!"

²⁴ Yanba Pailat da iyi yanj nandagit, "Gen yoko dima nandanjek amat madepsi akdan." Yanj nandanjek minjat amin kabi madep da dabilon kisitni pakbikon suganjek yanj yoyigit, "On amin kimakban nak da diwari dima pakerj, ji da pani."

²⁵ Yanban amin kisi da geni yanj antobil imgwit, "Nin gat ae minjat monjyonin gat da kimotjak dakon kobogi tagi panen."

²⁶ Yanj yanba Pailat da Barabas puluganj yipban minjat amin kabiyokon kigit. Kinjakwan amat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anjakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu jigilagon da abinj yipgwit

(Mk 15.16-20 ae Jn 19.2-3)

²⁷ Gapman dakon emat amin da Yesu abidan ananj gapman dakon yut madepmon wigakwa emat amin diwari kisi abinj Yesu anjwasanjek akgwit. ²⁸ Anej Yesu iyi dakon imalni iligek kila amin madep da imal gami dubak panj unuden kinda panj imgwit. ²⁹ Yanj anej nap keli tonj narj kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanj busunjikon aba pigigit. Aba pigakwan kindap kirinj kinda kisiri aminsi tet do yipmanj imgwit. Yipmanj iminjek gawak iminjek topmon da man madep iminjek gen yanj iyiwit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!" ³⁰ Anej ilip sul iminjek kindap kirinj kisirikon yipgwit unun gwayenj busunjikon kosiri morapmi baljawit. ³¹ Anej topmon da man madep iminj mudanjek imal gami iligek iyi dakon pakbi pigik panj imgwit. Panj iminjek tilak kindapmon anjakba kimotjak do ilik ananj kiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

³² Kosiron kinjek emat amin da Sairini kokupmon amin kinda kawit, mani Saimon. Unun tebai iyinjba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit. ³³ Kinj miktim tim kinda mani Golgata unudon altawit. (Golgata dakon mibili unun Busunj Kidat Henj.) ³⁴ Kinj altanjek wain gat ae pakbi isipmi kinda gat iktagilek iminjba nanj nandat anej nok do kurak tagit. ³⁵ Anjakwan tilak kindapmon ananjek emat amin da satu wasok anej imalni kokwinik timikgwit. ³⁶ Satu wasok aba mudanban miktimon pabinj yigek kila anej kanj egipgwit. ³⁷ Kwen busunjikon mibili nido anjakgwit unun dakon but piso

yanj mandawit, ON YESU, JUDA AMIN DAKON KHLA AMIN MADEPNI

³⁸ Kabo noknok bamori Yesu gat kisi dapgwit. Kinda aminsi tetdo, ae kinda gwandenj tet do tilak kindapmon dapmanj dapmanj awit. ³⁹ Amin kinj ap awit unun da yanba yokwi tok anj iminjek wunda kwalkwal anej yanj iyiwit, ⁴⁰ "Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjik do yagil, do giptimo anjuktunoki! Gak asi Pinjkon dakon Monji egisalon tilak kindapmon da pi!"

⁴¹ Yanj yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat gen teban yoyinjet amin gat ae kila amin gat unun kisi yanj gin jigilak iyinjek yawit, ⁴² "Amin diwari panpulugagit da nido iyi anjapulugok do antidok asak? On Israel amin dakon kila amin madepni ma! Kanj tilak kindapmon da pinjan kanjek nandanj gadanj innenj. ⁴³ Pinjkon nandanj gadanj iminjek yanj yosok, 'Nak Pinjkon dakon Monji egisat.' Pinjkon da Monji anjapulugok do nandisak kanj, tagi anjapulugosak." ⁴⁴ Unudenj gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok yanj gin agimal.

Yesu kimakgit

(Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

⁴⁵ Gildat binap 12 kilok miktim kisi pilin tuk anjakwan kinj pilindo 3 kilok agit. ⁴⁶ kilok anjakwan Yesu da yanj tidanjek yanj yagit, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Gen unun dakon mibili yanj:

"Pinjkonno, Pinjkonno, nido nepmanj dekdal?"

⁴⁷ Yanj yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanjek yawit, "Nandanj, unun Elaija do yanj imisak."

⁴⁸ Yanba unudon gin amin kinda timtim yanjek kinj yo kinda gugidan yombem jol diwaron wamanj wain gat ae pakbi isipmi gat unjungwan sibinjek Yesu da nosak do anjenak imgut. ⁴⁹ Anjakwan diwari da yawit, "Yum kanba konej. Elaija da abinj anjapuluganban konej bo dima?"

⁵⁰ Yanj yanjakwa Yesu aeni yanj tidanjek wupni yipban kinjakwan kimakgit.

⁵¹ Kimagakwan unun bisapmon gin Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pinj mibilikon daganjek timi bamori agit. Yan anjakwan miktim wudip anjakwan tip madep morapmi da sulugiwit.

⁵² Unun yo morap altanjakwa amin kimakba yopmananj tamo witald kinjakwa Pinjkon dakon amin morapmi kalip kimakba yopbi unun pidawit. ⁵³ Pidanj don Yesu da kimoron da pidanjakwan telagi kokup papmon pukwa amin morapmi da pindakgwit.

⁵⁴ Anjakwa emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amin Yesu do kan egipgwit amin unun wudip ae yo morap altawit unun pindagek si pasalgwit. Pasalek yan si yawit, "On amin asisi Pin kop dakon Monji egipgut."

⁵⁵ Anjakwa minjat diwari dubagisogon da agek yo unun pindakgwit. Yesu Galili miktim yipman abinjakwan unun minjat kabi da yol awilek oman an iminjek agipgwit. ⁵⁶ Unun kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala. Ae Maria njawakwari kinda Jems gat Josep gat dakon menji. Ae Sebedi dakon monji bamot unun dakon menji kisi akgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁵⁷ Pilindo yoni morapmi amin kinda Ari-matea kokupmon da apgut. Unun mani Josep. Unun Yesu dakon panjetni kinda. ⁵⁸ Josep unun Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. Iyinjban emat amini yoyinban bumjotni Josep do imgwit. ⁵⁹ Iminba abidan anki imal garagi mini kinda nan wamanjek ⁶⁰ anki iy i dakon tip kinam amin kimakbi do kaluk pasinbi unjungwan anki yipgut. Yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sopmanjakwan yipman kigit. ⁶¹ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam da kapmatjok yigek yo agit unun nomansi kagimal.

Emat amin da tip kinam do kila awit

⁶² Sabat bisap do tagap tok an mudanek wisa dagokdo mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat Pailaron kiwit. ⁶³ Kin yan iyiwit, "Top amin si egipgut bisapmon gen kinda yan yagit, 'Gildat kapbi mudanjakwa kimoron da pidoken' yan yagit. ⁶⁴ Yan yagit, do gak obip amingo tebaisi yoyinbi tip kinam dakon kila tebaisi anjakwa wigi gildat kapbi mudoni. Yan dima ani kan, panjetni da abin bumjotni kabo ankisibin ankinjek Yesu kili pidak yan amin yoyikdan. Yan ani kan, mibiltok iy do top gen yagit unun yapmanjek top gen yokdan unun da yo yokwisi kinda akdisak."

⁶⁵ Yanba Pailat da yan yoyigit, "Ji obip amin timikba kin tip kinam unun nian si anek kilani ak do nandan unun da tilagon yoyinba ani." ⁶⁶ Yan yoyinban tip kinamon kin tip madep yoma kaga soguron tilak kinda dima abidoni do yipgwit. Yipmanjek obip amin da kilani tebaisi ani do yopba akgwit.

28

Yesu kimoron da pidagit

(Mk 16.1-10 ae Lk 24.1-10 ae Jn 20.1-18)

¹ Sabat bisap mudanjakwan pakgwit da Sonda wisa dagokdo Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam kok do kigimal. ² Kinakwal unudon gin wudip madep agit. Anjakwan Amin Tagi dakon anjelo kinda Kwen Kokupmon da pin tip madep unun antobilban kinjakwan kwenikon yigit. ³ Anjelo unun mal da yan tenjenanjakwan imalni unun gik sitnan yombem kwakwagisi agit. ⁴ Obip amin unun kan pasal nimnimik man pakek kimakbi yombem awit.

⁵ Yan anjakwa anjelo da minjat bamot yan yoyigit, "Jil dima pasoljil. Yesu tilak kindapmon anjakbi nan wusik do abamal yan nandisat. ⁶ Yesu yagit da aripmon Pin kop da kili aban pidak. Idon dima egisak. Abin tamoni do konjil. ⁷ Jil tepmisi kin panjetni yan yoyinjal, 'Unun Pin kop da kimoron nan kili aban pidak. Mibiltan daminjek Galili miktimon kik, do unudon kin koni.' Nak gen on dayik do pit."

⁸ Yan yoyinban minjat bamot unun pasalgimal, mani kisik kisik nandanek timtim yanek panjet kabini gen unun yoyik do kigimal. ⁹ Kinakwal Yesu gat domdon anek yan yoyigit, "Wisa dagokdo tagisi." Yan yoyinban kandapmi abidanek gawak ingumal. ¹⁰ Anjakwal Yesu da sanbenek yan yoyigit, "Dima pasoljil. Jil kin notnoni kabi yoyinbal Galili kin unudon nandani."

Obip amin dakon gen

¹¹ Minjat bamot kinakwal obip amin diwari tip kinam dakon kila awit unun da kokup papmon kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi yo morap altawit unun dakon gen morap yoyin mudawit. ¹² Yoyinba mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin gat muwugek nian ano kilek tosak yan do gen pankosit awit. Anek obip amin do monen madepsi yominjek ¹³ yan yoyiwit, "Ji yan si yoni, 'Nin kalbi pak intanapno panjetni da abin bumjotni kabo ankisibek.' ¹⁴ Gapman dakon mibiltok amin da unun dakon geni nandisak kan, nin da iyino buri manjakwan jikon jigi kinda dima tosak."

¹⁵ Yan yoyinba obip amin monen timigek geni guramikgwit. Gen unun Juda amin da yan an iren aba abisokyo kisi yan gin yon.

Yesu da panjet kabini Pin kop dakon pi ani do yoyigit

(Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁶ Panjetni 11 kabi Galili miktimon kin, Yesu da kabap kinda unudon wigini do

kili yoyigít unjudon wigiwit. ¹⁷ Wigi Yesu kanjek gawak imgwit, mani diwari da but bamot awit. ¹⁸ Anjakwa Yesu da panjet kabinikon kinjek yan yoyigít, “Pinkop da yo morap Kwen Kokupmon ae miktimon kila aben dakon pi nak do yan mudan namgut. ¹⁹ Unjun do ji miktimi miktimi kin minjat amin morapyo panpuluganba nak dakon panjet kabino dagoni. Anjek Dat ae Monji ae Telagi Wup unjun da manon telagi pakbi son yomni. ²⁰ Nak da gen dayin doligim unjun kisisi guramitni do yoyin detni. Nandani, nak ji gat gildari gildari egapno miktim dakon bisap mudosak.”

Gen Bin Tagisi Mak da Mandagit

But piso gen

Mak unun Jerusalem kokup papmon egek tagagit, ae Yesu da gen yagit ae pi agit unun pindak nandanjo agit, mani Yesu dakon panjetni kinda dima. Don Pita gat kalonji agek Pinjok dakon pi agimal. Ae don Pol Banabas gat agek pi awit.

On papiagwan gen wasok wasogi da yan yosok, “On unun Pinjok dakon Monji, Yesu Kristo dakon Gen Bini Tagisi idon da wasosok.” Ae on papia da Yesu tapmimni tonj ae pi mibili mibili asak dakon yan dagok an ibi yan nolinban koman. Tapmimni gat ae yan dagok an ibi dakon tilakni unun minjat aminyo yoyin dekgit, ae konj yolgit, ae minjat aminyo dakon yokwini wiririk yomgut unudon koman. Yesu da iyi do “Nak Amin Dakon Monji” yan yosok. Ae minjat aminyo morapmi yuman nanj yop do anek naga dakon egip egipno parekdat yan yosok. (10.45)

Mak da Yesu da pi agit do morapmi yosok, mani Yesu da gen yagit unun do morapmi dima yosok. Mibiltok Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da pi agit gat, ae Yesu da telagi pakbi sogit, ae Sunduk da Yesu anjkealgit do Mak unun do yosok. Don Yesu da jigi mibili mibili pawit amin do bupmi nandan yominej yoyin dekgit unun nolisak. Mibiltok panjet kabi Yesu da pi agit unun dima nandaba pisagit, mani don yawori kanja pisagit.

Ae don minjat aminyo da Yesu dakon uwalni daganek jigi morapmi ingwit. Ae Gen Bin Tagisi dakon mibi do Mak da Yesu da kimagek pidagit unun do yosok.

Yesu minjat aminyo Pinjok da Amin Kila Asak unun yoyik do apgut

(Kilapmi 1.1-3.6)

Jon gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Lk 3.1-9 ae 3.15-17 ae Jn 1.19-28)

¹ Yesu Kristo, Pinjok dakon Monji, unun dakon Gen Bin Tagisi idon da wasosok. ² Kombi amin Aisaia da gen yan mandagit: “Nandani, geno yan tenjenesak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak.

Anek kositgo anjroman asak.

³ Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanjek yosok,

‘Amin Tagi dakon kosit andimdim ani, kositni pasin anmilip ani.’”

⁴ Gen unun da tilagon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da miktim amin da aripmi dima egipmi timon kinj altagit. Altanjek but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjok da diwarini yopman yomjak do yoyigit. ⁵ Anakwan Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon egipgwit amin Jonon kiwit. Yokwini yanjkwok anakwa Jordan Pakbikon telagi pakbi sonj yomgut.

⁶ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani banj wasanbi. Anek bit gip kinda boban napmi do wamgut. Japni unun pilak pilak ae kabanj kok. ⁷ Gen yan yagit: “Amin kinda nak da manjikon apdisak. Unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak oman monjini dakon pinjbinisi egisat, do kandap gwilni dakon nap pabinj yigek tagi dima witalgenj. ⁸ Nak pakbisi banj telagi pakbi sonj damisat, mani unun da Telagi Wup sonj damdisak.”

Jon da Yesu telagi pakbi sonj imgut
(Mt 3.13-17 ae Lk 3.21-22)

⁹ Unun bisapmon Yesu Nasaret kokup Galili Prowins yipmanjek apgut. Apban Jon da Jordan Pakbikon telagi pakbi sonj imgut. ¹⁰ Aban pakbikon da wijek wijek Yesu yan kagit: Kundu witald kinjakwan Telagi Wup kinarim da miktimon panj unun da tilak iyikon pigit. ¹¹ Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tanj gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Sunduk da Yesu anjkealgit
(Mt 4.1-11 ae Lk 4.1-13)

¹² Unudon gin Wup da Yesu yabekban miktim amin da aripmi dima egipmi timon kigit. ¹³ Kinj unudon gildat 40 egakwan Sunduk da anjkealgit. Bit kilapyo da bikbigon egakwan anjelo da anpulugawit.

Yesu da pini wasanjek panjetni timikgit
(Mt 4.12-17 ae Lk 4.14-15)

¹⁴ Jon dam teban yutnon yipba yigakwan Yesu Galili Prowinskon kigit. Kinj Pinjok dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenesak yan yagit, ¹⁵ “Pinjok da Amin Kila Akdisak unun dakon bisap kwanj toso. Unun do ji but tobil anek Gen Bin Tagisi unun do nandan gadani.”

¹⁶ Yesu da Galili Pakbi idap kidipminj kinjek Saimon gat padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapmon mabal pigakwan egipgumal. Pini unun tap kilap simil simil do pi agak amin bamot. ¹⁷ Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, “Abinj nak

nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”¹⁸ Yanban unudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanjek Yesu yolgimal.

¹⁹ Yesu da timisok di kinjek Jems, Sebedi dakon monji gat padige Jon gat pindakgit. Unjun bamot boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panmilip anjo anjakwal pindakgit. ²⁰ Pindagek unudon gin yan yoban nandanek datni Sebedi gat pi amini gat boron si yigakwa Yesu yolgimal.

Yesu da Kapaneam kokupmon pi agit
(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kiwit. Kin altanek Sabat bisapmon Yesu da Juda amin da muwut muwut yutnon wigek Pinjkop gen yoyigat. ²² Gen teban yoyijdet amin da tilagon dima yagit, amin mani toj da tilagon yagit, do amin da Pinjkop gen yogokni do nandaba njwaknjwarisi agit. ²³ Anjakwan unudon gin konjni toj amin kinda da yan tidanek yan yagit, ²⁴ “Yesu, Nasaret amin, gak niban anjmon do nandisal? Nin panjupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinjkop Dakon Telagi Amin!”

²⁵ Yan yanban Yesu da gen tebaisi yan iyigit, “Gak gen dima yanek amin on yipman det!” ²⁶ Yanban konj da amin unjun ukwayigek madepsi yan tidanek yipman degek wij kigit. ²⁷ Wij kinjakwan amin da unjun kanek wuripdagek notni yoyij yoyij anek yan yawit, “Mao, unjun ni yo kinda da al-tosok? On amin gen njwaknjwarisi yosok. Amin mani toj da tilagon yosok. Konj gen yoyinban geni guramigkan.” ²⁸ Yan yanjakwa man bini da tepmisi iren tanek Galili Provins aripmisi agit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mt 8.14-15 ae Lk 4.38-39)

²⁹ Juda amin da muwut muwut yutnon da pinjek unudon gin Jems gat Jon gat timikban, Saimon gat Andru gat unjun da yutnon wigiwit. ³⁰ Unjun yutnon Saimon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anek pakgit. Unjun dakon mibili ³¹ iyinba Yesu kin kisitnikon abidanek ilikban pidagit. Yan aban sotni yipmanjakwan jap noni do oman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mt 8.16-17 ae Lk 4.40-41)

³² Gildat pigakwan pilindo sot amin gat konjni toj amin gat kisisi Yesukon panpan apgwit. ³³ Anek kokup amin kisi morap yut unjun da yomakon muwukgwit. ³⁴ Muwugakwa Yesu da amin morapmisi sot mibili mibili awit unjun panmilip agit. Anek konjni toj amin morapmi konjni yol yomgut. Anek konj unjun nandan ingwit, do yansop anjomgut.

Yesu Galili miktimon agipgut
(Lk 4.42-44)

³⁵ Wisu dima daganjakwan Yesu pilisisok pidan yut yipmanjek miktimon amin da aripmi dima egipmi timon panji egek bisit pi agit. ³⁶ Anjakwan Saimon gat notni kabi gat Yesu wisinjek apgwit. ³⁷ Abin anjalon anek iyiwit, “Amin morapmisi da gak wisan.”

³⁸ Yanba yan yoyigat, “Nak unjun amin kabi dogin dima pigim. Do nin kokup tan anjan kwan unudon kinjek Pinjkop gen yoyiken. Nak pi unjun ak do pigim.” ³⁹ Yan yanek Galili Provinskon dukwan dukwan kisi agok Juda amin dakon muwut muwut yut morapmon Pinjkop dakon gen yoyinjek konj yol yominek agipgut.

Yesu da amin kinda wuda tebani toj anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Lk 5.12-16)

⁴⁰ Amin wuda tebani toj kinda da unudon kinjek njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, “Pinjkop da dabilon kilek tokenj do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

⁴¹ Yanban Yesu da unjun do bumpi nandanek kisitni amin unjun da kwenon witinjek yan iyigit, “Kilek toki do nandisal, do pasil gamni!” ⁴² Yan iyinban unudon gin wudani kibidanakwa giptimni kilek agit.

⁴³ Kilek tanban unudon gin Yesu da amin unjun yabegek gen tebai yan iyigit, ⁴⁴ “Gak unjun dakon mibili amin dima yoyiki. Anek mukwa sogok aminon kinjek giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unjun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani.” ⁴⁵ Yan yanban yum kanek kin gen bin yan anjirej agit. Unjun do anek Yesu kokup papmon noman kisak do nandaban tidok tagit. Kokup ilenji ilenjikon gin agakwan amin morap dukwan dukwan egipgwit Yesukon apgwit.

2

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu gildat di egi aeni Kapaneam kokupmon kinjek yutnikon wigakwan kokup amin da abapni dakon gen nandawit. ² Nandanek morapmisi da yutnon muwuk tuganek diwari yomakon yik tuganba Pinjkop dakon gen yoyigat. ³ Yoyinjakwan amin kabi kinda apgwiron da amin 4 kabi da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda waman unudon anapgwit. ⁴ Anek yutnon awigi Yesu da buron yipdo anek aminon kwa tidanba yut kwenon awigiwit. Awigek Yesu da si yikgit da kwenon yut tuwilba kosit pisanjakwan unudon da amin unjun wayigon

pagakwan nap anyawot anakwa pigigit. ⁵ Yan anakwa Yesu da nandan gadatni kanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Monji, diwarigo yopman gamisat."

⁶ Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari unudon yikgwit unun da buri da yan nandawit, ⁷ "Ma, amin on ni gen nan yosok? On Pinjop kulabisak on! Namin amin da diwari wiririt pi asak? Unun pi Pinjop dagin agagi!"

⁸ Yan nandanakwa Yesu unun burikon da pindak nandan yomin mudanek yoyigit, "Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?" ⁹ Jit da tagapmi, amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyikdo, 'Diwarigo wiririk gamisat', bo unuden iyikdo, 'Pidan yalin potgo timigek pilik bamok aki?' ¹⁰ Amin Dakon Monji unun miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba pisosak do on amin anmilip aben." Yan yanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit, ¹¹ "Nak gayisat, pidan yalin potgo timigek yutgokon ki." ¹² Yanban unudon gin amin morapmi da dabilon yalin potni timigek abigigit. Yan anakwan amin kawit unun da tamtam yanek Pinjop anksinjek yawit, "Yo kalugisi altanban koman!"

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut
(Mt 9.9-13 ae Lk 5.27-32)

¹³ Yesu yan anek aeni pakbi idap ilenikon pigigit. Pigakwan amin morapmi yot anan unudon kwa Pinjop gen yoyigit. ¹⁴ Anek unudon da kinjek Liwai, Alpius dakon monji, takis timit timit yutnikon yigakwan kagit. Kanek yan iyigit, "Abin nak nol." Yanban Liwai pidanek Yesu yolgit.

¹⁵ Anakwan Yesu Liwai da yutnon kwan yigek jap nawit. Monej timit timit amin ae yokwi pakpak amin morapmi Yesu gat pandetni gat jap nawit. (Unuden amin morapmisi da Yesu yolgwit.) ¹⁶ Unudon Parisi amin diwari yikgwit unun gen teban yoyindet amin. Unun da Yesu monej timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nanba kanek pandetni yan yoyiwit, "Ma, unun nido takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non? Unun tagi dima."

¹⁷ Yanba Yesu da nandanek yoyigit, "Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan. Nak amin kilegi yan ilit do dima opgum, yokwi pakpak yan ilit do opgum."

Jap kelkel dakon gen
(Mt 9.14-17 ae Lk 5.33-39)

¹⁸ Jon dakon pandetni gat ae Parisi amin gat unun bisapmon Pinjop do nandanek jap kelek egipgwit. Anakwa amin diwari

unun Yesukon kinjek yan iyiwit: "Jon dakon pandetni gat ae Parisi amin dakon pandetni gat unun Pinjop do nandanek jap kelek egakwa gak dakon pandetgoni nido jap nanek ekwan?"

¹⁹ Iyinja Yesu da yoyigit, "Monjisok minat pak do an unun bisapmon notni gat jap kelek tagi egipni? Dima. Monjisok egakwan jap kelek aripmi dima egipmi. ²⁰ Mani don monji unun abidan anan kinjakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan."

²¹ "Nin ilikba pigik garanji pudanjkwikon imal diwat kalugi pakbikon dima suganji kinda nan bupnom kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanji ilikban pudan ki madepsi akdisak. ²² Ae amin kinda da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanji tibiri kalipmikon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjagakwa wain man mudokdan. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal."

Sabat bisap dakon gen
(Mt 12.1-8 ae Lk 6.1-5)

²³ Sabat kindakon Yesu gat pandetni gat unun wit pi kaga kindakon kiwit. Kinjek pandetni da wit bami diwari jimik dagawit. ²⁴ Anakwa Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Pindat, amin Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?"

²⁵ Yanba Yesu da yoyigit, "Dewit ae amin kabini jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima? ²⁶ Unun Abi-ata da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut bisapmon yan awit. Pinjop da yutnon wigek bret Pinjop do parekbi unun timik nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun amin isali da dima nok nogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit."

²⁷ Yan yanek yagit, "Sabat bisap unun do nandaba yo madep anakwan amin kirinjik yoman unun da tagi dima asak. Sabat bisap unun amin panpulugok do anek yipbi. ²⁸ Yanjo, Amin Dakon Monji unun Sabat bisap unun dakon Amin Tagini egisak."

3

Yesu da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Lk 6.6-11)

¹ Yesu aeni bisap kinda gat Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin kinda kisiri girenjiki kinda yikban kagit. ² Unun da Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen pikon yipnen yanon da amin diwari Yesu tebai kanek yikgwit. ³ Anakwa Yesu da amin kisiri girenjiki yan iyigit, "Amin da inamon pidan at."

⁴ Pidanj agakwan minjat aminyo yan yoyigit, "Sabat bisap dakon gen teban da yokwi aneñ do yosok? Bo tagi aneñ do yosok? Amin panmilip aneñ do yosok, bo dapba kimotni do yosok?" Yanban gen tamoni dima iyiwit.

⁵ Yanj anakwa but tebani do butjap nandagit. Anej butni yokwi tanban kobok tobil tobil anej pindagek amin kisiri girenjki bi yan iyigit, "Kisitgo anjiniñ a." Yanban amin unun kisiri anjiniñ aban kilek tagit. ⁶ Anakwan unudon gin Parisi amin kinjek Erot dakon amin kabi unun gat muwugek "Nianj anej anjaneñ?" yan do gen panjosit awit.

Yesu da tapmimni yoljban kokup isalni da dima nandaj gadañ ingwit

(Kilapmi 3.7-6.6)

Minjat amin kabi madep da Yesu yolgwit
(Lk 6.17-19)

⁷ Yanj anakwa Yesu da panjetni timikban pakbi idapmon kiwit. Kinakwa Galili amin morapmisi da yolgwit. Ae unun gin dima, Judia miktimon da, ⁸ ae Jerusalem kokup papmon da, ae Idumea miktimon da, ae Jodan Pakbi usugap tet amin, ae Tair ae Saidon kokup tetgin do amin morapmi da Yesu dakon wasok agakni dakon gen bin nandanej apgwit. ⁹ Amin madepsi apgwit do Yesu da panjetni yan yoyigit, "Amin morapmisi do gitni gitni aba kan bot kinda anjoman aba nak unudon milkan wigiken."

¹⁰ Yesu da sot wudani toñ morapmi panmilip agit, unun do anej sot wudani toñ amin Yesu igayik do anej ukwayit ukwayit anej Yesu da buron kiwit. ¹¹ Kinakwa konj unun Yesu kanek miktimon gawagek madepsi yan tidanej yawit, "Gak Pinjok dakon Monji." ¹² Mani Yesu da mibilni dima yan tenjenoni do yansop tebaisi anyomgut.

Yesu da panjetni 12 timikgit
(Mt 10.1-4 ae Lk 6.12-16)

¹³ Kili Yesu pakbi idap yipmanek ilen kindakon wigigit. Wigek yabekbini dagoni do nandagit amin yoyjban iyikon abinj muwukgwit. ¹⁴⁻¹⁵ Amin 12 unun gat egipni do yabekbi kabini timikgit. Anej yan yoyigit, "Ji yabekgo kinj Pinjok gen amin yoyini, ae konj yolni do yan mudanj dabo konj yolni."

¹⁶ Yabekbini 12 unun dakon mani yan: Saimon (mani kalugi Pita yan iyigit),

¹⁷ ae Jems, Sebedi dakon monji,

ae Jems dakon padige Jon (unun bamot mani Boanages yan yoyigit, unun dakon mibili Kiririnj Amin),

¹⁸ ae Andru, Pilip,

Batolomiu,

Matyu,

Tomas,

Jems Alpius dakon monji,

Tadius,

Saimon Selot,

¹⁹ ae Judas Iskariot (unun egi don Yesu uwalni da kisiron yipgut).

Yesu Sunduk gat pi amal yan yawit
(Mt 12.24-32 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²⁰ Anej Yesu yutnon wigakwan amin kabi madepsi aeni unudon muwukgwit. Muwugakwa Yesu gat panjetni gat jap noni dakon bikbik dima pisanj yomgut. ²¹ Anej dabini unun bini nandanej "Buri upbal tak" yan yanek yutnikon iyinj anaj kik do apgwit. ²² Anakwa gen teban yoyjdet amin Jerusalem kokup papmon da apgwit unun da Yesu do yan yawit, "Konj dakon amin tagini Belsebul unun da burigwan egakwan unun dakon tapmimon da konj yoldak."

²³ Yanba Yesu da panmuwugek tilak gen kinda yan yoyigit: "Sunduk da Sunduk notni aripmi dima yoyoli. ²⁴ Miktim kinda dakon amin da pudanj kabi bamori anej emat wamjil kan, unun miktim tebai dima tokdisak. ²⁵ Ae amin yuri kinda dakon amin da pudanj ki kabi bamot anej emat wamjil kan, unun amin yut tebai dima egipdan. ²⁶ Unudon gin Sunduk da pudanj ki kabi bamot anej iyi emat wamjil kan, amin kabini tebai dima egipdan. Yan ani kan pasil mudokdan.

²⁷ "Bo namin dasi amin tebai kinda yigakwan yutnikon wigi yo kabini gwayenj timitjak? Unun aripmi dima. Mibiltok tebai kendagek kisit kandapmiyo wamanek yo kabini tagi gwayeni.

²⁸ "Nak asisi dayisat, Pinjok da yokwi mibili mibili gat ae Pinjok abinj yip do manji gen yogok gat dakon diwari tagi wiriritjak. ²⁹ Mani amin kinda da Telagi Wup abinj yip do manji gen kinda yosak kan, Pinjok da diwarini dima wiriritjak. Unun dimasisi, unun diwarini mudok mudogi mini tan wigikdisak."

³⁰ Amin da Yesu burikon konj kinda egisak yan yawit unun do anej gen unun yagit.

Yesu dakon menji padik padikyo
(Mt 12.46-50 ae Lk 8.19-21)

³¹ Gen yan yoyjnakwan menji padik padikni da abinj yomakon agek Yesu yomakon pisak do gen yipba wigigit. ³² Wikwan amin Yesu gat yikgwit unun da yan iyiwit, "Mengo padik padikgo yomakon da gak do yonj."

³³ Yanba yan yoyigit, "Menjo padik padikno unun namin?" ³⁴ Yan yanek amin anjwasinjek yikgwit kabikon dabil sintanej

yagit, “Nak dakon meŋno ae padik padikno oni. ³⁵ Pinŋkop dakon gen guramikgan amin unun nak dakon meŋno ae padik padikno ae samino kabi.”

4

Jap yet tiŋtiŋok dakon tilak gen (Mt 13.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Bisap kindakon pakbi idap ileŋikon miŋat aminyo aeni yoyiŋ deŋgit. Amin madepsi da abin unudon muwugakwa Yesu boron wigigit. Boron yigakwan amin morap ileŋikon yikgwit.

² Yigakwa Yesu da tilak gen morapmi yoyiŋek kinda yan yagit, ³ “Nandani! Amin kinda da jap yet tiŋtiŋok do pigaga kigit. ⁴ Jap yet tiŋtiŋarakan diwari da kosiron maŋba minam da abin nawit. ⁵⁻⁶ Yeri diwari da miktim tipmi toŋ timon mawit. Unun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da wiŋ pindakban alek tawit. ⁷ Ae jap yet diwari da joŋ keli toŋ timgan mawit. Unun joŋ keli toŋ gat kisi kwarjek wutjiŋba kimak mudawit. ⁸ Ae jap yet diwari miktim nelagi toŋ unudon maŋ kwawit. Diwari bami 100, ae diwari bami 60, ae diwari bami 30 tawit.” ⁹ Gen unun yanjek aeni sanbeŋek yan yagit, “Gen on nandak do galak toŋ amin ji pakyaŋsi nandanjek mibili nandan pisoni.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit (Mt 13.10-17 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Amin kabi madep kinakwa iyi dakon pangetni 12 kabi gat ae amin diwari gat da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit. ¹¹ Iyiŋba yagit, “Pinŋkop dakon Amin Kila Agakni dakon gen pasili unun dakon mibili ji ban dayiŋ teŋteŋosot. Mani Pinŋkop dima nandan imiŋek wanja ekwan amin tilak gen gin nandan.

¹² “Unun dabil da yo asat unun pindakgan mani mibili dima nandan, ae geno nandan, mani mibili dima nandan pison. Do Pinŋkop da diwarini wiririk yomjak do but tobil ak do dima nandan.”

Jap yet tiŋtiŋok dakon mibili yoyigit (Mt 13.18-23 ae Lk 8.11-15)

¹³ Yan yanjek yagit, “Tilak gen yat dakon mibili dima nandan kan, tilak gen diwari yoko nian anek nandan pisoni?” ¹⁴ Amin jap yet tiŋtiŋosok unun Pinŋkop gen tiŋtiŋosok. ¹⁵ Amin Pinŋkop gen nandanek butni dima pison unun jap yet kosiron mawit unuden. Sunduk da abin gen tagi butnikon toŋ unun gwayeŋ panŋkisak. ¹⁶ Amin diwari miktim tipmi toŋ tim yombem, unun amin

Pinŋkop gen nandanek but galagon da abidon. ¹⁷ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit do bisap pisipmisok akgan. Jiŋi mibili mibili ae Pinŋkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yopba witald kikdan. ¹⁸ Ae amin diwari miktim nap keli toŋ tim yombem. Unun Pinŋkop gen nandan, ¹⁹ mani nandak nandakni miktim dakon yo morap do nandan, ae moner panmuwut dakon galaktok da Pinŋkop gen witjiŋba bami dima tosok. ²⁰ Ae amin diwari miktim nelagi toŋ tim yombem, unun amin Pinŋkop gen nandanek abidon. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30, yan tan tan an.”

Telagi egip egip dakon gen (Lk 8.16-18)

²¹ Gen kinda sanbeŋek yan yoyigit, “Namin da lam kolejek kwoba nan gap asak, bo pigat kagagwan yipjak? Dimasi, tamonikon yipno teŋteŋosok. ²² Yo pasili toŋ ae yo witjiŋbi da toŋ unun kisi teŋteŋikon tokdan. ²³ Gen on nandak do galak toŋ amin ji pakyaŋsi nandanjek mibili nandan pisoni.”

²⁴ Yan yanjek yagit, “Ji gen unun nandan unun pakyaŋsi nandani. Ji Pinŋkop dakon gen nandanek guramitni kan, Pinŋkop da sanbeŋek damdisak. Mani geni dima nandani kan, sanbeŋek dima damdisak. ²⁵ Nak dakon gen nandanek burikon yipmandak unun amin Pinŋkop da sanbeŋek nandak nandak imdisak. Mani geno nandanek burikon dima yipmandak unun amin geno diwari nandagit unun pasil imdan.”

Jap yet kwoŋ unun dakon tilak gen

²⁶ Yesu da sanbeŋek yan yagit, “Pinŋkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili nandani do tilak gen kinda gat dayiko nandani. Amin kinda jap yet pigaga tiŋtiŋosok. ²⁷ Kalbi dipmin pokdok ae gildat kalba wanja wanja agakwan jap yet kwoŋ. Mani nianŋsi anjek kwoŋ unun dakon mibili dima nandisak. ²⁸ Miktim da iyi upmagakwan gigi wiŋ tami yopmanjek bami toŋ. ²⁹ Bami tanakwa pi ami da bami pasak.”

Mastat yet dakon tilak gen (Mt 13.31-32 ae Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu da sanbeŋek yan yagit, “Pinŋkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yo nikon tilak ako nandani?” ³¹ Unun mastat yet yombem. Mastat dakon yeri unun jap yet kisi morap dakon piŋbi, moniŋsisok. ³² Mani miktimon kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman mudosok. Kiliŋi madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unun da yonŋamgan yikgan.”

Yesu tilak genon da gin gen yagit

(Mt 13.34-35)

³³ Yesu da nandak nandakni da aripmon Pinƙop dakon gen yoyiƙe tilak gen unjude morapmi yoyigit. ³⁴ Amin madep kabikon Pinƙop gen tilak genon daƙin yoyigit. Mani paƙdetni gat egeƙ tilak gen dakon mibili yoyiƙ tenƙenƙagit.

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mt 8.23-27 ae Lk 8.22-25)

³⁵ Unjun gildat da pilin pilindo Yesu boron yigeƙ paƙdetni yan yoyigit, "Pakbi idap teri kindo do kino." ³⁶ Yan yanban paƙdetni amin kabi madep yopman degeƙ boron wikwa paƙdetni gat kisi kiwit. Ae bot diwari gat kisi kiwit. ³⁷ Kinakwa mirim madep aneƙ pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Pigi tugaƙban bot pakbigwan pigiƙ do agit. ³⁸ Anakwan Yesu bot bunikon busun kidin kindakon witinƙeƙ dipmin pagakwan paƙdetni da anyoleƙ iyiwit, "Yoyiƙdet, nin pakbi nan kimotneƙ do nandabi yo isali asak?"

³⁹ Yan iyinba Yesu da pidan aƙeƙ mirim gat ae pakbi gat tebai yoyiƙeƙ yagit, "Yawokgil!" Yanban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

⁴⁰ Aneƙ paƙdetni yan yoyigit, "Ji nido pasolgon? Sigin dima nandan gadan naman, ma?"

⁴¹ Yanban paƙdetni si pasaleƙ iyi gin yawit, "On nianen amin kindo da mirim ae pakbiyo yoyinban geni guramikgama!"

5

Yesu da koƙ morapmi yolgit

(Mt 8.28-34 ae Lk 8.26-39)

¹ Yesu gat paƙdetni gat pakbi idap teri kindo Gerasa amin da miktimon kiwit. ² Boron da pinakwan, amin kindo koƙni ton unjun da amin kimakba panƙi tip kinamngwan yopmangan miktimon da abin altan imgut. ³ Amin unjun amin da kisitni ae kandapmiyo nap teban nan wamwami dakon arip dima agit. ⁴ Amin da bisapmi bisapmi kisit kandapponi wamgwit, mani unjun amin tebai do nap teban si paƙdagagit. Amin da aripmi dima abidogi. ⁵ Unjun pilin kaga ae gildat kalba amin kimakba yopmangan miktimon ae kabapmon egeƙ madepsi yan tidaneƙ giptimi tipban mandagit.

⁶ Yesu dubagikon akban kanƙeƙ timtim yanƙeƙ Yesu da buron kin gawak imgut. ⁷ Aneƙ yan tidaneƙ yan iyigit, "Yesu, Pinƙop Wikwisi dakon Monji, gak niansi annam do abisal? Pinƙop da manon tepmi pi dima nabi do yan teban ta."

⁸ Unjun da yan yagit, nido Yesu da yan iyigit, "Koƙ gak on amin yipman degeƙ win ki!"

⁹ Yanban Yesu da antobileƙ iyigit, "Mango naman?"

Yan iyinban yagit, "Nak mano Amin Kabi Madep. Nin morapmi da ekwaman." ¹⁰ Yan yanƙeƙ bisit tebai sanƙeƙ sanƙeƙ iyiwit, "Nin nolbi on miktin tim dima yipman detneƙ."

¹¹ Miktin unjun da ileƙon bit kabi madep jap nanƙeƙ egipgwit. ¹² Koƙ unjun Yesu da nandan yoban bit da butgwan pigini do bisit tebai iyiwit. ¹³ Yanba Yesu da nandan yoban koƙ da aminon da winƙeƙ bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun pasal abiginƙeƙ pakbi idap tagit unjungwan pigeƙ kimakgwit. Bit kalonisoƙ dima, 2 tausen da kimakgwit.

¹⁴ Kimagakwa bit dakon kila amin da kokup kapmat tagit ae miktin diwarikon kin yo unjun noman tawit dakon gen bin yoyiwit. Yoyinba amin da yo noman tagit unjun kok do aneƙ abin mudawit. ¹⁵ Yesukon abineƙ amin koƙni morapmi gat egipgut unjun buri pisagit ae ilikba pigikni ton da yikban kawit. Yan yikban kan pasalgwit. ¹⁶ Yo dabil da kan nandan yo awit amin unjun da koƙ gat egipgut amin gat ae bit kabi dakon gen bin gat kisi amin yoyin mudawit. ¹⁷ Gen unjun nandan mudaneƙ Yesu miktin unjun yipman kisak do tebai iyiwit.

¹⁸ Iyinja nandanƙeƙ Yesu unjun boron wigakwan amin koƙ gat egipgut unjun da Yesu yol do bisit tebai iyigit. ¹⁹ Tebaisi iyinban kirinƙi imineƙ yan iyigit, "Gak yutgokon kin Amin Tagi da gak do bupmi nandanƙeƙ wasok madep ak unjun dakon gen bin yawi diwat kabigo yoyin mudoki." ²⁰ Yanban amin unjun kin Yesu da yo agit unjun dakon gen bin Dekapolis miktin unjun amin yoyinban nandaba njwaknwarisi agit.

Yesu da minjatjok kindo aban pidagit

(Mt 9.18-26 ae Lk 8.40-56)

²¹ Yesu unjun boron wigek pakbi idap teri kindo do wigakwan amin morapmi abin muwukgwit. ²² Muwugakwa Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kindo mani Jairus, unjun da abin Yesu kanƙeƙ burikon kinƙeƙ gawak imgut. ²³ Aneƙ si anpulgusak do madepsi yan iyigit, "Gwano kimotdisak, do abineƙ kisitgo da witinbi kileƙ tanƙeƙ egipjak." ²⁴ Iyinja nandanƙeƙ Yesu gat kigimal.

Kinakwal amin morapmi da yoleƙ gadat gadat tebaisi awit. ²⁵ Anakwa binapnikon minjat kindo akgit, unjun dagan mok aneƙ yawini manakwa egakwan bilak 12 agit. ²⁶ Anakwan wuda wamak morapmi da anpulgok do pi antidok anakwa tepmi madepsi nandanƙeƙ egipgut. Wuda wamak yuman nok do aneƙ monenƙi kisi yomin

mudagit. Aban sotni dima tagap tagit, si madep tagit. ²⁷ Aban minjat unjun da Yesu dakon bin nandanek, minjat amin diwari unjun da bikbigon egek manjikon kinjek ilikba pigiknikon igayigit. ²⁸ Igayinjek yan nandagit, "Hikba pigiknikon igayikej kan, kilek token." ²⁹ Yan nandanek igayinban unjudon gin yawini jiptanban giptimi kilek tanban nandagit.

³⁰ Aban Yesu unjun tapmimni abikwa nandanek tobilek yan yagit, "Hikba pigikno namin da igayisak?"

³¹ Yanban panjetni da yan iyiwit, "Amin da gadat gadat tebaisi anakwa namin da igayin namisak yan nido yosol?"

³² Mani Yesu unjun amin igayin imgut unjun kok do sigin wisigit. ³³ Minjat unjun giptimikon wasok noman tagit unjun nandanek buri suganban nimmimegek Yesu da buron gawak iminjek mibilni yan tenjetagat. ³⁴ Mibilni yan tenjetanban Yesu da yan iyigit, "Gwano, nandan gadatgo da gak anjek ak. Unjun do butgo yawori tanjakwan kiki. Sotgo kili pasilak."

³⁵ Yesu gen yan iyinjakwan, muwut muwut yutni dakon kila amin Jairus da yutnon da amin diwari da abin Jairus yan iyiwit, "Gwago kili kunwak, unjun do nido yoyindet isal dogin jigi imisal?"

³⁶ Yanba Yesu da gen unjun nandagit, mani dima nandabi wup agit. Anjek kila amin yan iyigit, "Dima pasolgi. Isal nandan gadat aki."

³⁷ Yan yanek minjat aminyo diwari yopmanek, Pita, Jems ae padige Jon unjun banjin timikban kiwit. ³⁸ Kin kila amin da yomakon altanek amin da upbalan madep ae gen kunamyo anakwa pindak nandanyo agit. ³⁹ Anjek yutnon wigeek amin yan yoyigit, "Ji nido kunam kugiyi madepsi an? Minjatjok unjun dima kunwak, unjun isal dipmin pokdok." ⁴⁰ Yesu da yan yanban nandanek jikgo yanjan ingwit.

Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa, minjatjok dakon menji datniyo ae panjetni timikban minjatjok pakgiron wigiwit. ⁴¹ Wigi minjatjok kisirikon abidanek iyigit, "Talita kum!" (Unjun dakon mibili, "Minjatjok pidoki do gayisat!") ⁴² Yanban unjudon gin minjatjok pidanek kin ap aban kanek yan kimakgwit. (Minjatjok bilakni 12 kabi.) ⁴³ Anakwa Yesu da amin dima yoyini do yansop tebaisi anjomgut. Anjek minjatjok jap iminba nosak do yoyigit.

6

Nasaret amin da Yesu do kuraktan ingwit

(Mt 13.53-58 ae Lk 4.16-30)

¹ Anakwa Yesu unjun kokup yipmanek, kokupnikon kinjakwan panjetni yolgwit.

² Panji egek Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi Pinjop gen yoyigit. Anjakwan amin morapmi Pinjop dakon gen nandanek yikgwit amin unjun tamtam yanek yan yawit, "Yo unjun dukon timikgit? Nandan kokwin tagisi gat ae wasok tapmimi tonj agak unjun naminon timikgit? ³ Unjun kisi kilda kinda, Maria dakon monji. Padik padikni unjun Jems, Josep, Judas ae Saimon. Ae samini binapninon ekwan." Yan yanek injan iminjek nandaba pinban imgwit.

⁴ Yan nandanek egakwa Yesu da yan yoyigit, "Kombi amin kinda man bini miktim diwarikon tonj, mani iyi da kokupmon yawi diwatni gat ae yutnikon amin gat da mani dima anenokgon." ⁵ Unjudon wasok tapmimi tonj ak do anjidok agit. Unjun yum amin sotni tonj kalonjisol di ban kisiitni kwenikon witinjek panmilip agit. ⁶ Anjek nandan gadatni mini do, unjun do nandaban jwakjwarisi agit. Yan nandanek kokup tan anjan kiwit unjudon kin Pinjop dakon gen yoyin dekgit.

Yesu tapmimni yolinban panjet kabini da dima kanba pisagit

(Kilapmi 6.7-8.21)

Panjetni 12 kabi yabekgit

(Mt 10.5-15 ae Lk 9.1-6)

⁷ Yesu panjetni 12 kabi yan yoban opba, bamot bamot Pinjop dakon gen yoni do yabekgit. Yabegek kon yolni do yan mudan yominjek yan yoyigit, ⁸ "Ji yo diwari di dima panek kini, win kirin banjin pabidanek kini. Jap bo yik bo monenyo dima panek kini. ⁹ Kandap gwil panek agipni, anjek paba pigik kalonj gin ilikba pigisak. ¹⁰ Kokup kindakon kin yut kindakon gin yigek pinj kini. ¹¹ Kokup kindakon kin altanba not dima andaminjek genji dima nandanek manji damni kan, kandapjikon kimbaban tonj unjun kokup yip do anjek tidanba kini. Yan anakwa unjun kokup amin da 'Geni dima nandaman, unjun do an' yan nandani."

¹² Yan yanban panjetni da kinjek amin but tobil ani do yoyiwit. ¹³ Yan yoyinjek kon morapmi yol yominjek sot amin morapmi bit nelak son yoba kilek watit.

Erot da yanban Jon anakgwit

(Mt 14.1-12 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹⁴ Yesu dakon man bin iren tanban kila amin madep Erot unjun kisi da nandagit. Amin diwari da Yesu do yan yawit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun kimoron

da pidagit, anek wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim tanj imisak" yanj yawit. ¹⁵ Yanj yanjakwa amin diwari da yawit, "Unjun Elaija." Ae diwari da yawit, "Unjun kombi amin kinda, kombi amin kalip egipgwit unjudon amin kinda."

¹⁶ Mani Erot unjun nandanek yagit, "Kalip nak da Jon dakon tegi mandan dagagim, unjun amin dasi kimoron da pidagit." ¹⁷⁻¹⁸ Kalip Erot da padige Pilip dakon minjatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yanj iyigit, "Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minjatni tuwil pal. Unjun tagi dima." Gen unjun nandanek Erot da obip amini yabekban kinj Jon abidanek nap teban nanj wamanj dam tebanon yipgwit.

¹⁹ Jon da gen yanj yanban Erodias da Jon do nandaban yokwi tanban anakba kimotjak do si nandagit. Mani aripmi dima, ²⁰ nido Erot da Jon do pasalek yanj nandagit, "Jon unjun amin kilegi ae telagisi." Yanj nandanek si anjuktanagit. Erot da Jon dakon gen nandanek but morap agit, mani geni nandak do galak tagit.

²¹ Bunjon Erodias da Jon anakba kimotjak unjun dakon kosit kagit. Altok altok bisapnikon Erot da jap noknok ak do amin madep panmuwukgit. Gapman dakon pi amin madep ae emat amin dakon mibiltok amini ae Galili miktim dakon kila amin kisi panmuwukgit. ²² Jap nanj yigakwa Erodias dakon gwi da panjabinj injamnikon kap agit. Aban Erot ae amin jap nawit unjun kisi da kanj galak tawit. Kanj galak tanj Erot da minjat gimonj yanj iyigit, "Ni yo do galak tosol unjun nayinji tagi gabenj." ²³ Yanj yanek yanj teban tok gen kinda yanj yagit, "Yo nido nayiki, tagi gabenj. Miktimno teri kinda pidan gak do tagi gabenj."

²⁴ Yanban minjat gimonj unjun da wanja kinj menji yanj iyigit, "Ni yo nanj namjak do iyikenj?"

Yanban iyigit, "Kinj Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun dakon busunji unjun do iyiki."

²⁵ Menji yanj yanban minjat gimonj unjun tepmi wigeek Erot yanj iyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon busunji abisok gin idapmon yipmanj nabi."

²⁶ Gen yanj yanban Erot buri wagil yokwi tagit. Mani amin jap nawit unjun da injamon yanj teban tok gen yagit unjun kirinjit do mayak tanek gen yagit unjun dima kirinjikgit. ²⁷ Unjudon gin emat amin kinda Jon dakon busunji anopjak do yabekgit. Yabekban unjun da kinj dam teban yutnon wigi Jon dakon tegi mandan dagagit. ²⁸ Mandan dagag idapmon yipmanj anabinj minjatjok unjun do iban anki menji do imgut. ²⁹ Anjakwan Jon dakon panjetni gen bini nandanek kinj bumjotni abidanj anki tip kinamon yipgwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut (Mt 14.13-21 ae Lk 9.10-17 ae Jn 6.1-13)

³⁰ Don yabekbi kabi da abinj Yesu angwasiyek yo awit ae Pinjok gen yawit unjun dakon geni iyiwit. ³¹ Iyinj mudanba amin morapmisi kinj abinj abinj anjakwa Yesu gat yabekbi kabini gat jap noknok dakon bikbik dima pisanj yomgut. Aban Yesu da yabekbi kabini yanj yoyigit, "Opba miktim amin dima ekwanj timon kino. Unjudon egek tapmim pani."

³² Yanj yanek boron wigeek miktim amin da dima ekwanj timon kiwit. ³³ Mani amin morapmi da unjudon kwanj yanj pindak nandanjo awit. Yanj nandanek kokup morapni yopmanj yopmanj anek amin morapmi miktim kosit timtim yanek unjun da kalip kinj altawit. ³⁴ Kinj altaanjakwa Yesu boron da ilejikon obinek amin morapmisi pindagek sipsip kila amini mini yombem da egipgwit, do bupmisi nandanj yomgut. Yanj nandanek unjudon gin wasanek Pinjok gen morapmi yoyigit. ³⁵ Pinjok dakon gen yoyinjakwan pilin pilindo panjetni da abinj Yesu yanj iyiwit, "Miktim amin dima ekwanjon ekwamanj, ae gildat kili pigikdisak, ³⁶ do yoyinji amin kabi madep kokup moninj moninj ae kokup teri dingwan kinjek jap yumanj noni."

³⁷ Iyinjba yagit, "Disi jap yoba noni."

Yanban panjetni da yanj iyiwit, "Amin morapmisi ekwanj, do monenj 200 danari banj jap yumnenj kanj aripmi asak. Yanj anenj do yosol, ma?"

³⁸ Yanba yoyigit, "Disikon bret nianj da tonj. Kinj pindakgit."

Kinj pindak abinj yanj iyiwit, "Bret kisit kinda, ae tap kilap bamori yanj gin tanj nimanj."

³⁹ Yanj yanba Yesu da yoyinban panjetni da amin kisisi kosiri kosiri jonj timon yitni do yoyiwit. ⁴⁰ Kosiri kinda 50 ae kosiri kinda 100 yanj yik ananj kiwit. ⁴¹ Yik mudanba bret kisit kinda ae tap kilap bamot unjun gat timigeek Kwen Kokup sintanek gisamikgit. Gisamigeek bret jokal panjetni do yoban unjun da amin do kokwinik yomgwit. Ae tap kilap yanj gin kokwinik panjetni do yoban unjun da amin do yomgwit. ⁴² Yoba timigeek amin kisisi jap aripmisi nawit. ⁴³ Nanba aripmi anjakwan bret diwat ae tap kilap diwat tawit unjun panjetni da yik madepsi 12 kabi similba tugawit. ⁴⁴ Amin jap nawit unjun 5 tausen yanj da nawit.

Yesu da pakbi kwenon bamanj bamanj kigit

(Mt 14.22-33 ae Jn 6.16-21)

⁴⁵ Unjudon gin Yesu da panjetni yoyinban boron wigeek Betsaida kokupmon mibil tanj

kinjakwa Yesu da amin kabi madep unun yoyinban wasen kiwit. ⁴⁶ Yoyinban kinjakwa iyi bisit pi ak do kabapmon wigigit.

⁴⁷ Pilin pilindo bot pakbi idap binapmon tanjakwan Yesu iyi gin tap kidipmijon egipgut. ⁴⁸ Egakwan mirim madep anjakwan panjetni pakbi wayit do antidok anjakwa pindakgit. Yan pindagek wisa wisa do pakbi idapmon baman baman kinjek kin panjetni yap do agit. ⁴⁹ Pakbi idap kwenon kinjakwan kanjek panjetni kisi da yan nandawit, "Kon kinda da abisak!" ⁵⁰ Yan nandanek madepsi pasalek yan tidawit.

Mani unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji teban tanek atni. Nak naga obisat. Dima pasolni." ⁵¹ Yan yanek boron wigakwan mirim yawokgit. Yawogakwan panjetni da tamtamsi yawit. ⁵² Nido Yesu da minat aminyo do bret kokwinik yomgut unun dakon mibili dima nandawit. But nandak nandakni dima pansajakwan egipgwit.

⁵³ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon wigek bot ilenjikon anteban awit. ⁵⁴ Anteban anek bot yipmanek pigakwa unudon gin minat aminyo da Yesu kan nandanyo awit. ⁵⁵ Yan kan nandanyo anek tintim yanek kokupmi kokupmi kin yoyinba sotni ton amin wayik wamanek Yesu dukwan dukwan egipgut unudon panjiwit. ⁵⁶ Anek kokup pap bo kokup monij ae dukwan dukwan kigit amin da sot amin muwut muwut tamokon unudon panjabij yopgwit. Anek paba pigik diwatnikon igayini do bisit tebai iyiwit. Yan igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

7

Pinjok dakon gen teban da babak dakon gen yapmanjak
(Mt 15.1-9)

¹ Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat Jerusalem kokup papmon da obij Yesu anjwasinjek muwukgwit. ² Muwugek panjet kabnikon da diwaris kisitni dima suganek jap isal timik nanjo aba pindakgwit. ³ Parisi amin ae Juda amin kisisi babakni dakon gen teban yolek kisiri suganek gin jap nan nan anj. ⁴ Ae maket tamokon da tobilek obij yan gin kisiri suganek jap nonj. Unun gin dima, gen teban morapmi yolek kap, kwoba, idapyo kisi sugonj.

⁵ Yanjo, Parisi amin ae gen teban yoyindet amin da Yesu yan iyiwit, "Nido panjetgoni unun babak dakon gen teban yapmanek kisiri dima suganek jap nonj?"

⁶ Yanba antobilek yoyigit, "Pinjok da kombi amin Aisaia dakon nandak nandakni antagap aban jamba but amin ji do gen yan mandagit:

'Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep namanj,
mani but dasi nak dima nandanj namanj.

⁷ Iyi dakon gen teban do, "On unun Pinjok dakon gen" yan yanek amin yoyinj dekanj.

Nak gawak namanj unun koko yo isali asak.'

⁸ Ji Pinjok dakon gen teban yipmanek babakji dakon gen panjeban anek panj ekwanj."

⁹ Yesu da sanjenek yan yagit, "Ji Pinjok dakon gen teban yum pindagek disi dakon yan teban tok gen guramikanj. ¹⁰ Moses da kalip yan mandagit:

'Ji menj datyo dakon pinji egek geni guramitni',

ae 'Amin kinda da menj datyo do gen yokwi kinda yosak kan, unun amin si anjakba kimotjak.'

¹¹ Mani disi Moses dakon gen maba kwanek yan yonj, 'Amin kinda da menj bo datni yan iyisak, "Nak yo on kili Pinjok do manjigim. Dima tam tagi panpulugokom." ¹² Yan yanek menj ae datni dima panpulugosok. Anek ji da unun amin do yan yonj, 'Unun amin tagi asak nido yo unun Pinjok do kili manjigim.' ¹³ Ji yan anek babakji dakon yan teban tok gen guramigek Pinjok dakon gen maba kisak. Ae unun gin dima, yo morap diwaris kisi yan gin anj."

Yo noknogi da amin dakon but dima panjupbal asak

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu da aeni amin yan ilikban apba yoyigit, "Gen dayiko ji morap kisi da mirak yopmanek nandaba pisosak. ¹⁵⁻¹⁶ Yo kinda amin kwasopgan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anjupbal asak. Yo kinda amin butgwan da winj wanga kisak unun da amin dakon but anjupbal asak."

¹⁷ Yan yanek amin kabi madep yopmanek yutnon wigakwan panjetni da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit. ¹⁸ Iyinja Yesu yan yagit, "Jiyo kisi nandak nandakji mini anjakwan unun dakon mibili dima nandan, ma? Yo kinda amin kwasopgan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anjupbal asak. ¹⁹ Nido but nandak nandak nikon dima pigisak, isal kwasopnikon pigakwan unun da ankosit anjakwan kosiri nan abigisak." (Yesu yan yagit, do jap kisisi Pinjok da dabilon kilegi gin.)

²⁰ Yesu da sanjenek yan yagit, "Yo amin but nandak nandagon da winj wanga kwanj unun da amin dakon but panjupbal anj. ²¹ Yo amin but nandak nandagon da wisak unun yan; nandak nandak yokwi, yumabi anjak

mibili mibili, yo kabo, amin dapdap, ²² amin wam kili abi da yumabi anpak, pindak galaktok, anpak yokwi mibili mibili, top gen yogok, kwen wigik, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae not do yokwi yogok, gen kirinjit, ae nugigi anpak. ²³ Unjun yokwi morap amin buron da win wanga kwan unjun da amin panjupbal an.”

Ponisia miiktim minjat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu da unjun kokup yipmanjek Tair kokupmon kigit. Kin yut kindakon wigek pasili egek yik yawot akeñ yan nandagit, mani pasili egip do antidok agit. ²⁵ Unjun bisapmon minjat kinda gwi konni ton unjun da Yesu dakon gen bini nandanek abin Yesu da kandap mibilon gawak imgut. ²⁶ Unjun minjat Israel minjat kinda dima, unjun Grik minjat kinda Ponisia tetgin Siria miiktimon altagit. Yesu da gwi dakon kon yol imjak do bisit tebai iyigit.

²⁷ Iyinjban Yesu da yan iyigit, “Mibiltok Juda amin panpuluganek ae don miiktim diwarikon amin panpulugoken. Yosol unjudeñ aben kan, minjat monjiyo dakon jap pinan do yomdisat. Unjun tagi dima.”

²⁸ Yanban minjat da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, asi yosol, mani minjat monjiyo da jap nanakwa jimjimi mibilikon mon unjun pinan da si nonj.”

²⁹ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak gen kobogi tagisi yosol, do kon gwago kili yipman dek, do tobilek yutgokon kinjek koki.”

³⁰ Yan iyinjban minjat unjun yutnikon kin kanban gwi konni mini da tamokon pakban kagit.

Yesu da wasok aban amin kadim kinda kilek tagit

³¹ Kili Yesu Tair kokup yipmanjek Saidon kokup kin yapmanjek Dekapolis miiktim unjun kisi yapmanjek Galili Pakbi idap unjudon kigit. ³² Kin altanakwan amin kabi kinda da amin kadim miragi mini kinda anan opgwit. Anobin Yesu da kisitni giptimikon witjisak do bisit tebai iyiwit.

³³ Iyinjba nandanek Yesu da amin kadim unjun abidanban amin kabi madep yopmanjek ilenikon kigimal. Kin Yesu da kisitni amin unjun da miragon yipban pigigit. Anek kisitnikon ilip sulek melikon witjigit. ³⁴ Yan anek Kwen Kokup sintañek yanba kik anek iyigit, “Epata!” (Unjun dakon mibili “Pisoki!”) ³⁵ Yan iyinjban unjudon gin miragi pisagit, ae meli tagap tanek gen kilegisi yagit. ³⁶ Aban Yesu da wasok agit unjun dakon gen bin amin dima yoyini do yansop anyomgut. Mani amin da geni dima nandanek yanba madepsi

ireñ tagit. ³⁷ Minjat aminyo da tamtan yanek yan yawit, “Yo morap asak unjun wagil tagisi asak. Wasok aban miragi mini unjun da gen nandan, ae amin kadim da gen yonj.”

8

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut
(Mt 15.32-39)

¹ Unjun bisapmon minjat amin kabi madep aeni abin muwukgwit. Jap mini do Yesu da panjetni yoyinban apba yan yoyigit, ² “On minjat amin kabiyon nin gat gildat kapbi ekwaman. Kili japni kisi nan mudan, do bupmi nandan yomisat. ³ Diwari da kokup dubagikon da apgwit, do yabekgo kini kan, kosiron jap do anek dabili upbal tanba man potdan.”

⁴ Yan yanban panjetni da yan iyiwit, “On ekwamanon amin dima ekwan, do jap dukon ban panabin on minjat amin madep yomnenj?”

⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Jikon bret nian da tonj?”

Yanban iyiwit, “7 kabi.”

⁶ Yanba Yesu da minjat amin kabi madep yoyinban miiktimon yikgwit. Yigakwa bret 7 kabi timigek Pinokop ya yan iyinek panjetni da kokwinik yomni do yomgut. Yoban minjat aminyo do yomgwit. ⁷ Tap kilap monin monin kalon kalon kisi tan yomgwit. Unjun kisi gisamigek panjetni da kokwinik yomni do yomgut. ⁸ Minjat amin jap nanba aripmi anakwa jap diwat tawit unjun panjetni da yik madepsi 7 yan similba tugawit. ⁹ (Amin jap nawit unjun 4 tausen yan da nawit.) Yan anek Yesu da minjat amin kabi madep yabekban kinakwa, ¹⁰ panjetni gat boron wigek miiktim Dalmanuta tetgin do kiwit.

Parisi amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mt 16.1-4)

¹¹ Unjun bisapmon Parisi amin da abin Yesu ankewal do anek yan iyiwit, “Gak da wasok tapmimi ton kinda abi kanek nin da gandano Pinokop da gak yabekban pil da pini asal yan gandanen.” ¹² Yan yanba buri yokwi tanban yanba kik anek yan yoyigit, “Apniap amin ekwan nido wasok tapmimi ton kinda kok do yonj? Nak asisi dayisat, wasok tapmimi ton kinda dima koni, dimasi.” ¹³ Yan yoyinek boron wigek pakbi idap teri kinda kiwit.

Parisi amin gat ae Erot gat dakon yis dakon tilak gen

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Kinjek panjet kabini inñanek bret diwari dima pankiwit, bret kalonj kinda da gin boron tagit. ¹⁵ Yan aba Yesu da nawa gen

yanj yoyigít, “Ji Parisi amin gat ae Erot gat unjon dakon yis do pasalek kanj kimotni.”

¹⁶ Yanjban notni yoyiñ yoyiñ anek yanj yawit, “Ninon bret mini unjon do bo yosok?”

¹⁷ Gen unjon yanjba nandanek Yesu da yanj yoyigít, “Ji nido ‘ninon bret mini’ yanj yonj? Gen dayisat unjon dima nandaba pisolok, ma? Nandak nandak kositji sopg-wit?” ¹⁸ Dabilji tonj mani yo dima kanjba pisolok? Mirakji tonj mani dima nandan? Kili iñtanj mudanj, ma? ¹⁹ Nak amin 5 tausend do bret 5 kabi pidanj yongum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nianj da similba tugawit?”

Yanjban yanj iyiwit, “Yik madepsi 12 kabi.”

²⁰ Yanjba yagit, “Nak amin 4 tausend do bret 7 kabi pidanj yongum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nianj da similba tugawit?”

Yanjban yanj iyiwit, “Yik madepsi 7 kabi.”

²¹ Yanj yanjba yoyigít, “Ji sigin dima nandaba pisolok, ma?”

Yesu da panjdetni yoyiñ dekgít (Kilapmi 8.22-10.52)

Yesu da Betsaida Kokupmon dabili mini kindan anmilip agít

²² Betsaida kokupmon kinj altanjba amin di da amin dabili mini kindan ananj opg-wit. Anjobjek Yesu da kisitni da witjisak do bisit tebai iyiwit. ²³ Amin unjon kisirikon da abidanek yanjban kokup yipmanjek wanja pigigimal. Pigi dabilikon ilip sulek kisit da witjin yipmanjek iyigít, “Yo di pindakdal, bo dima?”

²⁴ Amin unjon sintanjek yanj iyigít, “Nak amin pindakdat. Mani pindakgo kindap yombem da obigi abigiyo yanj anj.”

²⁵ Yanj yanjban Yesu da aeni dabilikon kisiri witjigít. Yanj aban dabili wagil kilek tanjban yo morap tagi pindakgít. ²⁶ Dabili kilek tanjban Yesu da yabegek yanj iyigít, “Gak kokupmon dima kiki, yutgokon kiki.”

Pita da Yesu dakon mibili yanj tentenagít
(Mt 16.13-20 ae Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu gat panjdetni gat Sisaria Pilipai kokup pap unjon dakon kokup moninj moninj tawit unjon kiwit. Kinjek panjdetni kosiron yanj yoyigít, “Minjat amin da nak do namin yanj yonj?”

²⁸ Yanjban yanj iyiwit, “Diwará da gak do Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yanj yonj, ae di da Elaija yanj yonj, ae di da kombi amin kindan kalip egipgut unjon da pidak da egisak yanj yonj.”

²⁹ Yanj yanjba Yesu da yoyigít, “Ae disi nak do namin yanj yonj?”

Yanjban Pita da gen kobogi yanj iyigít, “Gak Kristo.”

³⁰ Yanjban Yesu da mibilni amin dimasi yoyini do yoyigít.

Yesu kimotjak do yoyigít
(Mt 16.21-28 ae Lk 9.22-27)

³¹ Unjon bisapmon Yesu da wasanjek panjdetni yoyiñ degek yanj yoyigít, “Amin Dakon Monji da tepmi madepsi pakdisak. Anjakwan kila amin, ae mukwa sogok amin dakon mibiltok amin, ae gen teban yoyiñdet amin gat da manji iminek anjakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anjakwan kimoron da pidokdisak.” ³² Gen unjon yanj tentenanjban Pita da Yesu abidanj anjki ilerjikon agek tebai iyigít.

³³ Mani Yesu da tobil panjdetni pindagek Pita gen tebai yanj iyigít, “Sunduk, gak nepmanj det. Gak Pinjkop dakon nandak nandak dima yoldal, amin dakon nandak nandak yoldal.”

³⁴⁻³⁵ Yanj iyinek amin kabi madep gat panjdetni gat yoyiñban iyi akgiron apg-wit. Apba yanj yoyigít, “Amin kindan iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kanj, egip egipni pasil imjak. Mani amin kindan nak do nandanek, ae Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi do nandanek, egip egipni do nandaban yo madep dima asak kanj, unjon amin egip egip dagok dagogi mini do amin asak. Amin kindan nak nol do nandisak kanj, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni guramigek noljak. ³⁶⁻³⁷ Amin kindan miktim dakon yo morap kisi panj egakwan egip egipni pasil imjak kanj, unjon yo morap da aripmi dima anpulugoni. Egip egipni unjon yo kindan nanj aripmi dima yumjak, wagilsi pasil imjak. ³⁸ Abisok minjat aminyo ekwan unjon Pinjkop manji iminek yo yokwi mibili mibili anj. Unjon kabikon da amin kindan nak ae geno do mayagi nandisak kanj, Datni dakon tilimni panjek telagi anjelo kabi gat apni bisapmon, Amin Dakon Monji da unjon amin do mayagi yanj gin nandakdisak.”

9

¹ Yesu da sanjbenjek yanj yoyigít, “Nak asisi dayisat, on akganj kabikon di dima kimagek Pinjkop dakon Amin Kila Agakni tapmimi tonjsi apban kokdanj.”

Yesu dakon giptim kulabik agít
(Mt 17.1-13 ae Lk 9.28-36)

² Gildat 6 mudanjakwa Yesu da Pita, Jems, ae Jon yoyiñban bunjon yolba ilenj dubagi kindakon wigiwit. Henjon iyi gin egek kanjakwa Yesu dakon giptim kulabik anek njwakjwarisi agít. ³ Anjakwan Yesu dakon imalni kwakwagisi tentenagít. Unjon miktim amin kindan da aripmi dima agagi,

kwakwagisi agit. ⁴ Yan aban kanakwa Elaija gat Moses gat altanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit.

⁵ Yan aba Pita da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, nin idon egip do tagisi nandaman. Nin yut kabey kapbi aney. Kinda gak do, kinda Moses do, ae kinda Elaija do aney.” ⁶ (Pita gat notni gat madepsi pasalgwit, ae ni gen ban yonej yan kinda dima nandawit, do Pita gen unun yumsi yagit.)

⁷ Yan yanban gikwem da pin ilimik yomanakwan gen kinda unungwan da yan altagit, “Unun Monjino, nak unun do but dasi galak tarj imisat. Ji geni nandani.”

⁸ Gen unun nandanek unudon gin teri teri sijtanek amin bamot ae dima pindakgwit. Yesu iyi gin kawit.

⁹ Hejon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindakgan unun dakon gen amin kinda dimasi iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak, unun bisapmon amin tagi yoyini.”

¹⁰ Yoyinban panjetni da gen unun iyi gin yan nandanek yan yawit, “Kimoron da pidot pidot unun yo kinda nido nandanek yosok.”

¹¹ Anek Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo bujon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹²⁻¹³ Iyinja Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija kili abin yo morap panmilip agit. Anakwan amin da galaktokni yolek yo mibili mibili Pinjok da papiakon gen tosoq unun da tilagon an imgwit. Mani Pinjok da papiakon gen kinda mandabi unun yan: ‘Amin da Amin Dakon Monji manji iminek yo yokwi madepsi an imdan.’ Unun gen mibili nido tosoq?”

*Yesu da monji kinda konji yol imgut
(Mt 17.14-21 ae Lk 9.37-43)*

¹⁴ Yesu panjetni kapbi gat kin notni kabikon altawit. Kin altanek minat amin kabi madep notni pangwasinja pindakgwit. Ae gen teban yoyindet amin diwari da apba notni gat gen emat aba pindakgwit.

¹⁵ Anakwa minat amin kabi madep Yesu kanek but galak nandanek unudon gin Yesukon kinjek “Gildat tagi!” yan iyiwit.

¹⁶ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji gen emat nido an?”

¹⁷ Yanban unun minat amin kabikon da amin kinda da gen kobogi yan iyigit, “Yoyindet, monjino konj da burikon yigek gen yogok kositni sopmandak, do gagon anobisat. ¹⁸ Konj da bisap morapmi yan asak. Monjino tebai abidanek maban miktimon manj pagek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikdak, anakwan geni wantimsisak, ae giptimi kisisi kitiran

kisak. Nak panjetgoni konj yolni do yoyiko antidok an, unun da aripmi dimasi yolyoli.”

¹⁹ Gen unun nandanek Yesu da yan yoyigit, “Ji nandan gadatji mini amin nak bisap nianj da ji gat egipben? Ae bisap nianj da ji dakon jigi guramikgen? Monji unun nagon anopgut.” ²⁰ Yan yanban monji unun Yesukon anopgwit. Anopba konj da Yesu kanek unudon gin monji maban miktimon pagek tobil tobil anek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikgit.

²¹ Yan aban Yesu da datni iyigit, “Bisap nianj da yan agit?”

Yanban datni da yagit, “Naknagikon da altan imgut da tosoq. ²² Bisap morapmi konj da anakgo kimotjak yan nandanek maban kindapmon ae pakbikon pigigit. Tapmin tarj gamisak kan, nit do bupmi nandanek panpulugoki.”

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, “Tapmin tarj namisak bo dima nido but bamot an namisal? Amin nandan gadatni ton unun yo morap tagi an mudoni.”

²⁴ Iyinja unudon gin monji dakon datni da madepsi yan yagit, “Nak nandan gadasat, mani nandan gadatno unun madep dima, do nak anpulug!”

²⁵ Yanban Yesu da minat amin kabi madep timtim yanek apba pindagek konj tebai yan iyigit, “Konj, gen kaga ae mirak sopsop amin, gak monji on yipmandet! Wagil kinjek bujon on monjigwan dimasi pigiki!”

²⁶ Yanban konj da madepsi yan tidanek monji unun maban bumjot yombem pagakwan konj yipmanek win kigit. Kinakwan amin morapmi da monji kanek yan yawit, “Kuwakni.” ²⁷ Mani Yesu da kisirikon abidanek aban pidan akgit.

²⁸ Yan anek Yesu yut kindakon wigakwan panjetni da iyi gin egek yan iyiwit, “Nido konj unun nin da yol do antidok aman?”

²⁹ Yanba yoyigit, “Konj unudon unun yum yolyoli dima. Bisiron da tagi yolyoli.”

Yesu unun kimotjak do yoyinban kosiri bamori agit

(Mt 17.22-23 ae Lk 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Yesu gat panjetni gat miktimon unun yipmanek Galili miktimon da binapgan kiwit. Kinakwa Yesu panjetni yoyindet ak do nandagit, do gen bini amin da dima nandani do si pasilek kiwit. Anek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji don amin da kisiron yipba anakba kimotdisak. Kimak gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.” ³² Yan yoyinban gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit ae iyik do si pasalgwit.

*Mibiltok amin egip egip dakon gen
(Mt 18.1-5 ae Lk 9.46-48)*

³³ Yesu gat pañdetni gat Kapaneam kokup-mon kinj pisanjek yutnon wigek Yesu da pañdetni yan yoyigit, “Kosiron ji ni gen nan yan?” ³⁴ Kosiron gen emat anek yan yawit, “Nin kabikon namın da mibiltok amin asak?” Yan yawit, do gen kobogi iyik do mayak tawit.

³⁵ Anakwa pabın yigek pañdetni 12 kabi yoyınban apba yan yoyigit, “Amin kinda mibiltok amin ak do nandisak kan, bujonsi agek amin morap dakon oman amin egipjak.”

³⁶ Yan yanek amin monin kinda abidan anobin bikbiknikon yipban agakwan kisiri da abidanek yan yoyigit, ³⁷ “Amin kinda nak do nandanek amin monin oden kinda but da abidosak kan, unun nak nan abidosok. Ae amin kinda nak abidosak kan, unun nak nan gin dima abidosok, Datno nak yabekban pigim unun nan abidosok.”

Amin kinda uwal dima aninjak unun notnin

(Lk 9.49-50)

³⁸ Yanban Jon da yan iyigit, “Yoyinjet, nin kanapno amin kinda da gak da manon kon yolban kaman. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yanşop an iminan.”

³⁹ Yanban Yesu da yan yagit, “Dima kirinik imni. Amin kinda nak dakon man yanek wasok tapmimi ton asak unun amin nikon da nak do yanba yokwi tok asak? Unun aripmi dima. ⁴⁰ Amin kinda uwal dima an nimjak amin unun notnin. ⁴¹ Nak asisi dayisat, amin kinda nak do nandanek ji do Kristo dakon amin kabi yan nandanek pakbi kolej damjak kan, unun amin dakon yuman nogi dima pasil injak.”

Anpak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-9 ae Lk 17.1-2)

⁴² Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da san monin kinda nak nandan gadan naminjakwan yokwi asak do yabekban yokwi asak kan, yabet asak amin wit misinjit tip madep kinda tegikon amin da waman maba tap ilarisigwan pikek tagi kimotjak.

⁴³⁻⁴⁴ “Kisitgo da yokwi aki do gayınban kan, kisitgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ae kandapgo da yokwi aki do gayınban kan, kandapgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki. ⁴⁷ Ae dabilgo da yokwi aki do gayınban kan,

dabilgo piliki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda pilikek tagapmi Pinjop da Amin Kila Asagon tagi wigiki.

⁴⁸ “Tipdomon namat dima kimokgon, ae kindap dima kimokdok.” ⁴⁹ Tap gat kindap gat amin kisikon altosak. ⁵⁰ Tap unun yo galagisi. Mani tap dakon galagi pasiljak kan, niansi anek galagini anjaluk anen? Ji tap yombem egek notji gat but kalonşi egipni.”

10

Mijat pañkwit dakon gen

(Mt 19.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu unun kokup yipmanek Judia miktimon ae Jordan Pakbi teri kinda unudon kigit. Unudon egakwan mijat amin madepsi apgwit. Apba Yesu iyi an an agit unuden ae Pinjop gen yoyigit.

² Yoyınjakwan Parisi amin diwari da abın Yesu gen yokwi kinda yanban kanek gen pikon yipney yan nandanek yan iyiwit, “Gen tebanin da amin kinda mijatni tagi kwinitjak do yosok bo dima?”

³ Yanba yoyigit, “Moses da ni gen teban nan damgut?”

⁴ Yanban iyiwit, “Moses da yan mandagit: Amin kinda mijatni kwinit do kan, mijat pañkwit papia kinda mandan iminek kwinitjak.”

⁵ Yan yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit. ⁶ Mani wasok wasogikon Pinjop da amin wasanek

‘mijat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁷ ‘Unun do anek wili da menji datniyo yopmanek mijatni gat muwukbal ⁸ giptim kalonji anjil.’

Gen yan toso, do amin wam da hamori dima, giptim kalonji amal. ⁹ Unun do Pinjop da mijat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo.”

¹⁰ Yan yanban yutnon wigek pañdetni da unun gen dakon mibili nandak do iyiwit. ¹¹ Ilyınba yan yoyigit, “Amin kinda da mijatni yipmanek kin mijat kalugi pasak kan, unun amin yumabi asak. ¹² Ae mijat kinda da eni yipmanek kin wili kalugi pasak kan, unun mijat yumabi asak.”

Yesu da mijat monjiyo gisam yomgut

(Mt 19.13-15 ae Lk 18.15-17)

¹³ Amin da mijat monjiyoni Yesukon timik pañopgwit. Pañobın Yesu da kisiri kwenikon witşisak do iyiwit. Mani pañdetni da yan yoyiwit, “Dima pañopni. Pañkit!” ¹⁴ Yanba Yesu da buri yokwi tanban yan yoyigit,

“Minjat monji yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unjun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unjuden amin dakon. ¹⁵ Nak asisi dayisat, amin kinda da minjat monjiyo da Pinjkop da Amin Kila Asak abidon unjun da tilak dima abidoni kan, unjungwan aripmi dima pigikdan.” ¹⁶ Yan yanek Yesu da minjat monjiyo timigek kisiri kwenikon witjinek gisam yomgut.

Monji gimon kindayoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mt 19.16-30 ae Lk 18.18-30)

¹⁷ Yesu pidan kik do anjakwan amin kinda timtim yanek abin gawak iminek yan iyigit, “Yoyindet giman, niarjisi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjkop kalonji gin unjun amin tagisi. ¹⁹ Gak gen teban nandan mudosol, unjun yan:

‘Amin dima dapba kimotni;
minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani;
yo kabo dima noni;
top dima yoni;
top gen yanek amin notji yum dogin gen pikon dima yopni;
amin dakon yo kabi panjiligek dima timitni;
mej dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

²⁰ Yanban amin unjun yan yagit, “Yoyindet, nak monijisogon da gen teban morap guramik an an opgum da obisat.”

²¹ Yanban Yesu da kan galak tanek yan iyigit, “Yo kalonji tosoq unjun dima asal. Gak kin yo morapgo yuman nanek unjun dakon monen ban yoni mini amin do yobi. Yan anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

²² Amin unjun yoni morapmi tan imgwit, do gen unjun nandan but yokwi nandaneq si kigit.

²³ Kinjakwan Yesu da panjetni pindagek yan yoyigit, “Yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.”

²⁴ Gen unjun nandaneq nandaba njakwarisi agit. Mani Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Monjinoni, amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an. ²⁵ Asisi, bit madepsi kamel unjun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unjun yapmanek yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁶ Yanban panjetni nandaba njakwarisi aban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yan

kan namn da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁷ Yanba Yesu da panjet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjkop da aripmi tagi asak. Pinjkop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁸ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman.”

²⁹ Yanban Yesu da yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda da nak do ae Gen Bin Tagisi do nandaneq yutni, peni padik padikyo, sami, menj, datni, minjat monjiyoni, ae miktimni yopman detjak kan, ³⁰ tamoni do Pinjkop da yo madepsi imdisak. Miktimon egipjak bisapmon yo morap kalip yopman dekgit unjun dakon tilak yapmanek yo morapmi imdisak. Unjun amin da yutni, peni padik padikyo, sami, menj, minjat monjiyo ae miktim morapmisi timitdisak. Mani unjun gin dima, amin da yo yokwi anjomdan. Yan anjaka bisap madep apjak bisapmon egip egip dagok dagogi mini abidokdisak. ³¹ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unjun da bujon amin akdan. Anjaka amin morapmi abisok bujon ekwan unjun da mibiltok amin akdan.”

Yesu unjun kimotjak do gen bin yoyinban kosit kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Lk 18.31-34)

³² Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup papmon wigik do anek Yesu iyi mibiltok anjaban kiwit. Kinjaka panjetni da nandak nandak morapmi anjaka amin bujon yolgwit unjun da but pasol awit. Yan anjaka Yesu da panjetni 12 kabi aeni timik panmuwugek yo altan imni unjun dakon but piso yoyinek ³³ yan yagit, “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin unjun da kisiron yipdan. Yan anek gen pikon yipmanek kimotjak do yan dagok akdan. Yan dagok anek Amin Njakwarisi Kabi da kisiron yipdan. ³⁴ Unjun amin kabi da anjolat anek, ilip sul iminek, baljanek anjaka kimotjak. Gildat kapbi anjakwan kimoron da pidokdisak.”

Jems gat Jon gat amin madep egip do yagimal

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems gat Jon gat, Sebedi dakon monji bamot, unjun da Yesukon altan iminek yan iyigimal, “Yoyindet, nit yo kinda do gayikdamak, unjun gak da abi do nandamak.”

³⁶ Yanbal yan yoyigit, “Nian aben do nandamal?”

³⁷ Yanban yan iyigimal, “Gak don tilimgo gat yikgi bisapmon nit kinda da gak da amin tetdo, ae kinda da gwander tet do yitder do nandamak.”

³⁸ Yanbal Yesu da yan yoyigit, “Jil gen unjun yomal unjun dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unjun tagi pan-jil?”

³⁹ Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unjun pakdamal. ⁴⁰ Mani, namin da nak da amin tet do yitjak, ae namin da gwander tet do yitjak unjun aripmi dima yan dagoken. Tamo unjun Pinjkop da amin kili manjin yopgut unjun dakon gin.”

⁴¹ Panjetni 10 kabi gen unjun nandanek Jems gat Jon gat do butjan nandawit. ⁴² Mani Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, “Ji nandan, Amin Nwaknjwari Kabi dakon amin tagi da iyi do nandaba wukwanek pi madepsi amin do yoba an. Ae geni guramik kimotni do nandan. ⁴³ Mani unjun dakon anpak unjun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unjun amin oman aminji egek amin tagi man pasak. ⁴⁴ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unjun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin tagi egipjak. ⁴⁵ Amin Dakon Monji unjun yan gin kili agit. Amin da oman anjinni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon giptimnanj paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup papmon kin altawit. Yesu unjun kokup yipman degakwan panjet kabini gat ae minjat amin kabi madep gat kisi kiwit. Kinjaka kosit ilejon amin dabili mini kinda yikgit, mani Batimeus, unjun Timeus dakon monji. Unjun amin dabili mini do amin da moner imni do bisit yoyinek yikgit. ⁴⁷ Yigakwan amin da “Yesu Nasaret amin obisak” yan yanba nandanek gen madepsi yan tidanek yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁸ Yan tidanban amin morapmi da gen tebai iyinek dima yan tidosak do iyiwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁹ Yan tidanban Yesu da nandanek kosiron agek yan yagit, “Iyiba apban.”

Yanban amin da dabili mini amin yan iyiwit, “But galak nandanek pida. Ophi do yosok.” ⁵⁰ Gen unjun yanba nandanek imalni kukwan yipmanek Yesukon opgut.

⁵¹ Opban Yesu da yan iyigit, “Nak ninan angaben do nandisal?”

Yanban dabili mini amin da yan iyigit, “Yoyinjet, nak sintok do nandisat.”

⁵² Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nandan gadan namisal, do kilek tanek kiki.” Yan iyinban unjudon gin dabili sintanek Yesu yolgit.

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Yesu Jerusalem Kokupmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jon 12.12-19)

¹ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage ae Betani kokupmon kin altawit. (Kokup bamot unjun Hej Olipmon tomal.) Altanek Yesu da panjetni bamori yabegek, ² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unjudon kin altanek unjudon gin donki bilagi kinda napmon akban konjil. Unjun donki amin da kwenikon dima yikbi. Napmi witdalek anopjil. ³ Amin kinda da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan yan iyinjil, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok. Donjok yipban opdisak.’”

⁴ Unjun amin bamot kin donki bilagi unjun kosiron kagimal. Unjun amin kinda da yoma kagakon gwilikba akgit. Napmi witalbal, ⁵ amin akgwit en da pindagek yawit, “Niban ak do anek on donki bilagi witaldagal?”

⁶ Yanba Yesu da gen yoyigit unjudon gin yoyigimal. Abal nandan yominakwa donki anjigimal. ⁷ Yesukon altanek imalni ilik donki bilagi da kwenon yopmanakwal Yesu pawigi unjudon yikgit. ⁸ Yan anjawan amin morapmi da kosiron imalni yaliwit. Anjakwa amin diwari da kin kindap kilin mandan panjobin kosiron yaliwit

⁹ Amin mibiltok kiwit ae bujon yolgwit kisi da yan tidanek yan yawit, “Osana! Pinjkop anjisinol!”

‘Pinjkop dakon gisami ton amin unjun Amin Tagi da manon abisak.’

¹⁰ Osana! Babiknin Dewit da amin kila agit unjudon gin on amin kila amin madepnin egip do abisak, unjun do Pinjkop Wikwisi Kwen Kokup Amin anjisinol!”

¹¹ Yesu Jerusalem kin altanek Telagi Yut Madep unjun da nagalgwan pigigit. Pigi yo morap pindak an an kigit, mani gildat pigik do anjakwan panjetni 12 kabi gat tobilek Betani kokupmon kiwit.

Yesu da yanban pik kindap kinda kibidagit

(Mt 21.18-19)

¹² Wisa daganakwan Betani kokup yipman dek obin kosiron Yesu jap do agit. ¹³ Yan anek pik kindap kinda dubagikon da tam dirim kagit. Yan kanek bami di toj bo dima yan do kapmatjok da kin wisigit. Mani bami di dima pindakgit. Tami gin pindakgit, nido pik kindap dakon bami toktok bisap dima. ¹⁴ Yesu da kindap unun yan kanek yagit, “Bunon bami dimasi toki, anaki amin da dimasi pan noni dosi nandisat.” Gen yagit unun panjetni da nandawit.

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monen ilit pi awit unun yolgit

(Mt 21.12-17 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹⁵ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kin altawit. Kin altanek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi pindakban amin monen ilit pi awit. Unun wasanek amin yolban wanja abigiwit. Yan anek monen kulabik awit amin dakon tamo, ae minam ban monen ilit awit amin dakon tamo unun kisi panjobilban tagal kiwit. ¹⁶ Yan anek amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoni timigek kin ap dima ani do yan sop anyomgut. ¹⁷ Yan sop anyominjek yan yoyin dekgit, “Pin kop da papiakon gen yan mandabi:

‘Nak dakon yut unun amin miktimi miktimi ekwan unun da abin bisit annamni do tosak.’

Mani ji da kulabik aba

‘kabo noknok dakon pasili tamo asak.’”

¹⁸ Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin gen unun nandanek Yesu anakba kimotjak do kosit wisiwit. Unun Yesu do si pasalgwit, nido minat aminyo da Yesu dakon gen yogokni do tamtam yawit.

¹⁹ Yan yanakwa pilin pilindo Yesu gat panjetni gat Jerusalem yipmanek kiwit.

Nandan gadaron da bisit ani

(Mt 21.20-22)

²⁰ Wisa dagokdo Yesu gat panjetni gat kosiron kiwit. Kinjek pik kindap unun kili wagisi kibidagit kawit. ²¹ Yan kanek Pita da Yesu da gen yagit unun nandanek yan iyigit, “Yoyinjet, ka! Apma pik kindap yokwi tosak do yagil abisok oni kibidak!”

²² Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Ji Pin kop nandan gadar imni. ²³ Nak asisi dayisat, amin kinda da ilej kinda yan iyisak, ‘Gak pidan tap kaga pigi’ yan iyinjek but bamot dima asak kan, unun iyisak unuden gin altokdisak. ²⁴ Unun do nak yan dayisat, ni yo kinda do Pin kop bisit iyinjek yo unun timitni do nandan gadar kimotni kan, yan gin timitdan. ²⁵⁻²⁶ Ji bisit ani bisapmon amin kinda da yokwi an damgut kan, yokwini

yopman ibi. Yan ani kan, Kwen Kokup Datji da yokwisi yan gin yopdisak.”

Yesu tapmim tan imgut unun do iyiwit

(Mt 21.23-27 ae Lk 20.1-8)

²⁷ Yesu gat panjetni gat aeni Jerusalem kin altawit. Anek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi agipgut. Agakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban dakon yoyinjet amin, ae kila amin Yesukon opgwit. Obinjek yan iyiwit, ²⁸ “Namin da pi unun abi do yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?”

²⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak jiban gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyoko kisi kobogi tagi dayiken. ³⁰ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pin kop da yabekban pi agit, bo amin da yabekba agit? Unun do nayini.”

³¹ Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Kobogi ni gen kinda nan iyinen? ‘Pin kop da yabekgit’ yan iyinen kan, gen tebai yan niyisak, ‘Ji nido dima nandan gadar imgwit?’ ³² Mani ‘Amin da yabekgit’ yan iyinen kan, unun kisi tagi dima asak, nido amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan. Do Jon dakon man bin anjupbal anek kan nindapdan.” Yan do si pasalek ³³ Yesu do gen kobogi yan iyiwit, “Nin dima nandaman.”

Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nakyo kisi namin da pi unun aben do yan mudan namgut da pi asat unun dima dayiken.”

12

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Lk 20.9-19)

¹ Ae Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda da wain pini anek nagal agit. Anek unun nagalon wain sop baman til do gapma kinda wayikgit. Anek kila amin da kabo noknok pindat do yut dubak kinda witjinban wigigit. Yut witjinjek kila amin da pini anek bami pakpak bisapmon bami di namni yan nandanek wain pi unun da kisiron yipmanek miktim dubagikon kigit.

² “Wain sop pakpak bisap kwan tanjakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panjopjak do kigit. ³ Kin altanban wain pi dakon kila amin da unun pi monji abidan anjek bami kinda dima iminjek yipba kigit. ⁴ Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekdak. Unun pi monji busunikon anjek yo yokwisi animgwit. ⁵ Yan aba kinda gat yabekban kwan anakba kimakgit. Yan aba pi monji morapmi yabekgit. Diwari si baljanek diwari dapba kimakgit.

⁶ “Dapmanakwa kaloni kinda egipgut unun iyi dakon monji. Monji unun do galagisi

nandagit. Bunon iyi dakon monji yabegek yan nandagit, 'Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwanek geni nandanej bami di imni.'

⁷ "Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do nin amin on anagek wain pini nin do anawatneñ.' ⁸ Yan yanek monji unun anakba kimakgit. Kimakban bumjotni pigaga nan maba wanga kigit.

⁹ "Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anjomak? Pi ami da abin unun kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njwakjwari da kisiron yipdisak. ¹⁰ Ji Pinjkop da papiakon gen toso unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak amin da yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.

¹¹ Yo unun Amin Tagi da agit, anakwan nin da kono yo masi masimisi asak.'

¹² Yan yoyinban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyin det amin ae kila amin da "Tilak gen unun nin do yosok" yan nandanej Yesu abidok do nandawit. Mani minjat amin do pasalek yipba si kigit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do moneñ imimi bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Lk 20.20-26)

¹³ Parisi amin diwari gat ae Erot da kabikon amin diwari gat da Yesu dakon gen nandanej surj kinda yanban abidoni do kila amin da yabekgwit. ¹⁴ Yesukon kin altanej yan iyiwit, "Yoyin det, gak gen bami yogok amin yan nandan. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae amin mani mini unun kisi Pinjkop dakon anpak yoyin dek mudosol. Gak nian nandisal? Sisa do moneñ inno tagi asak bo dima? Imnen bo dima?"

¹⁵ Mani Yesu da unun jamba but amin yan nandan yominej yan yoyigit, "Ji nido nak ankewalgan? Moneñ tabili kinda anabin naba koko." ¹⁶ Moneñ tabili kinda anabin iba abidanek yan yoyigit, "On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

Yanban yan yawit, "Sisa dakon."

¹⁷ Yanba yan yoyigit, "Sisa dakon yo unun Sisa iyi do imni, ae Pinjkop dakon yo unun Pinjkop iyi do imni." Gen unun yanban nandanej Yesu do nandaba njwakjwari agit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit
(Mt 22.23-33 ae Lk 20.27-40)

¹⁸ Yan anakwa Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Unun amin kabi amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) Abinej yan iyiwit, ¹⁹ "Yoyin det, Moses da gen kinda yan mandagit, 'Amin kinda monji mini da kimagakwan minjatni isal egipjak kan, padige da panakwan monji panalalak.' ²⁰ Bisap kindakon peni padige 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjat panek monji mini egek kimakgit. ²¹ Kimakban unun da bunon nani da sakwabab panek yan gin monji mini egi kimakgit. Ae unun da bunon nani yan gin agit. ²² Unuden gin notni diwari kisi minjat unun panek monji mini da kimakgwit. Kimagakwa minjat unun don kimakgit. ²³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minjatni asak?"

²⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji Pinjkop da papiakon gen toso unun dima kan nandanyo an. Ae Pinjkop dakon teban tok toso unun kisi dima kan nandanyo an. Unun do anek ji gen gulusun yon. ²⁵ Kimakbi da pidoni bisapmon minjat eyo agak dima tokdisak. Anjelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan. ²⁶ Nak amin da kimoron da pidot pidot unun dakon mibili dayiken. Moses da gen kinda mandagit ji manjin nandan bo dima? Moses da kindap kinda sonban kanakwan Pinjkop da gen yan iyigit:

'Nak Abraham, Aisak, ae Jepok dakon Pinjkop.'

²⁷ Unun do nak yan dayisat, Pinjkop unun amin kimakbi dakon Pinjkop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pinjkop.'

Ni gen teban da mibiltok asak?

(Mt 22.34-40 ae Lk 10.25-28)

²⁸ Anakwan gen teban yoyin det amin kinda da abin pindakban Yesu gat Sadyusi amin gat gen emat awit. Yesu da gen kobogi tagisi yoyinban nandanej Yesu yan iyigit, "Ni gen teban da gen teban morap yapman mudanej mibiltok asak?"

²⁹ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Gen teban mibiltok asak unun yan:

'Israel amin kabi, gen unun nandani. Amin Tagi kalon gin unun Pinjkopnin.

³⁰ Ji Amin Tagi Pinjkopji unun but gat, ae wup gat, ae tapmimo gat, ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.'

³¹ Ae unun da bunon yan toso:

'Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.'

Unun gen teban bamot da gen teban morap yapman mudomal.'

³² Yanban unun gen teban yoyindet amin da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, tagisi yosol. Unun asisi, Pinƙop unun kalon ɗagin egisak, ae Pinƙop kinda dima egisak. ³³ Notgo do galagi nian nandisal unun si yapmanek Pinƙop do galagi madepsi nandan imni. Bisapmi bisapmi unun do nandanek ae oman an iminjek egipni. Yan anek gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi. Unun gen bamot da mukwa sogok mibili mibili yapman mudomal.”

³⁴ Yanban Yesu da amin nandan kokwini ton kinda da yosok yan nandanek iyigit, “Pinƙop da Amin Kila Asak unun gak kili anƙwan asal.”

Yan yanban amin morap Yesu gen sanbejek iyik do pasalgwit.

Kristo unun Dewit dakon Pinƙop
(Mt 22.41-46 ae Lk 20.41-44)

³⁵ Yesu telagi yut nagalgwan egek amin yoyin degek yan yoyigit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon, ‘Kristo unun Dewit dakon yawi diwatni.’ Mibili nido yan yon? ³⁶ Dewit Telagi Wup da anpulanban iyi yan yagit:

‘Pinƙop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanƙogwan yopbo gengo guramitni.”’

³⁷ Dewit da unun amin do Amin Tagi yan iyigit, do Kristo unun Dewit dakon yawi diwatni dima, unun Amin Tagini.” Yesu da gen unun yanƙwan minat amin kabi madep da nandan galak tawit.

Gen teban yoyindet amin dakon anƙap yokwi

(Mt 23.1-36 ae Lk 11.37-54 ae 20.45-47)

³⁸ Anƙawa Yesu da yoyin degek yan yoyigit, “Ji gen teban yoyindet amin da dayindet an unun do pindak kimotni. Unun amin ilikba pigikni dubagi panek minat aminyo da makeron ‘gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton. ³⁹ Muwut muwut yutnikon ae jap noknok bisap madepmon amin mani ton da yiyit tamokon yit do galak ton. ⁴⁰ Unun amin sakwabat panƙewalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdan.”

Yoni mini minat kinda da Pinƙop do paret agit

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu Telagi Yut Madepmon wigek paret yopyop tamo da kapmatjok yikgit. Yigek pindagakwan amin morapmi da paret yopgwit. Monej morapmi tan yongwit amin unun da monej madep yopgwit. ⁴² Anƙawa sakwabat yoni mini kinda da abin

monej gimani tabili bamori moninjisok paret yopyop tamokon yopgut.

⁴³ Yan yopban kanek Yesu da panƙetni yan panmuwugek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on sakwabat unun da paret yopmanƙad unun da amin morap da yopman si yapmanƙad. ⁴⁴ Amin morap unun monejni morapmi tan yomanƙwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on minat wadak wadaksi anek monejni kisi yopmanƙad. Kili jap yuman nosak monejni di dima tan iman.”

13

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit
(Mt 24.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu gat panƙetni gat telagi yut madep dakon nagal yipman wanga pinƙawa monji kinda da yan iyigit, “Yoyindet, tip madepsi ban yut tagisi di awit do digo pindat!”

² Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “On yut madep pindakdal, unun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man dumokdan.”

Yesu da jigi morapmi altoni do yagit
(Mt 24.3-14 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Hen Olipmon yigakwan Telagi Yut Madep ason tet tagit. Anƙawan Pita, Jems, Jon ae Andru da iyi gin Yesu yan iyiwit, ⁴ “Gak da gen unun yal, unun ni bisapmon altokdan? Ni yo da mibiltok altanban kanek unun yo morap altosak dakon bisap kwan tosoƙ yan nandanen?”

⁵ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panƙewalni do kan kimotni. ⁶ Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panƙewaldan. ⁷ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unun yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun yan dima nandani. ⁸ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anƙawa miktim diwarikon wudip akdisak, ae miktim diwarikon amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan. Minat monji kwapmi ton da monji altok do anek suganba tepmi nandan, unuden gin unun yo morap altoni bisapmon, bisap madep kwan tosoƙ yan nandani.

⁹ “Unun bisapmon ji disi do kila ani. Amin da gen pikon depdan ae Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi nap kirinban baljokdan. Ji nak nandan namaƙ do amin da ji panƙi miktim dakon kila amin madep

da injamon depba atdan. Unjun bisapmon nak dakon gen yoyini. ¹⁰ Miktimi da mudosak bisap madep tepmi dima apdisak. Mibiltok amin miktimi miktimi ekwan unjun da Gen Bin Tagisi nandani. ¹¹ Amin da ji timik panpan gen pikon depni bisapmon dima pasolni. Ni gen ban yoyinen yan dima nandani. Unjun bisapmon Pinjkop da ni gen dayisat unjun ban yoyini. Yan anjakwa ji dakon gen dima asak, unjun Telagi Wup dakon gen asak.

¹² “Unjun bisapmon amin da yan akdan; peni kinda da padige uwal da kisiron yipban anjaka kimotdisak, ae amin kinda da minjat monjiyoni uwal da kisiron yopban dappa kimotdan, ae minjat monjiyo da menji datniyo do yan gin akdan. ¹³ Yan aba ji nak nolanjan do anjek amin kisi morap da ji do butjan nandakdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin unjun Pinjkop da yokwikon ban timitdisak.”

*Yo yokwisi kinda da altokdisak
(Mt 24.15-28 ae Lk 21.20-24)*

¹⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo yokwisi amin panupbal ak kinda don dima toktogi tamokon akban kokdan.” (On gen manjiasak amin da pakyanisi nandisak.) “Unjun bisapmon amin judia miktimon egipni unjun pasal kabapngwan tepmisi wigini. ¹⁵ Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutngwan dima pigisak.

¹⁶ “Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do dimasi kisak. ¹⁷ Unjun bisapmon minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unjun bupmisi. ¹⁸ Ji da Pinjkop bisit iyinba nandanakwan yo unjun ais bisapmon dima altoni. ¹⁹ Unjun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjkop da yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit. Ae bunon yo jigi unuden aeni dima altokdan. ²⁰ Amin Tagi da unjun bisap dima anpisip asak tam minjat amin morap kisi pasinom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unjun do bupmi nandanek bisap anpisip akdisak.

²¹ “Unjun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, geni dima nandan gadani. ²² Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anjek minjat amin kabi Pinjkop da iyi do kili manjikbi unjun panjikilba kosit kilegi yipman detni do pini madep akdan. Mani aripmi dima akdan. ²³ Yo jigisi morap unjun

dima altanjakwa wagil dayisat, do disi kan kimotni.”

*Don Amin Dakon Monji apdisak
(Mt 24.29-31 ae Lk 21.25-28)*

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigi dakon bisap mudanjanwan ‘gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek dima tenjenokdisak.

²⁵ Ae gik kundu yipmanek mokdan, anjakwa kwen kundukon yo tebai ton unjun da kwakwalitdan.’

²⁶ “Unjun bisapmon amin da Amin Dakon Monji kanba tapmimni ae tilimni gat gikwemon da apban kokdan. ²⁷ Unjun da anjelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unjun panmuwutdan.”

*Pik kindap kanek butji piosak
(Mt 24.32-35 ae Lk 21.29-33)*

²⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji pik kindap kanek butji piosak. Kiliin pakbini ton ae tami kaluk yopmandak, unjun bisapmon gildat bisap kwan tosok yan nandan. ²⁹ Unuden gin yo morap dayit unjun da altanjakwa miktimi da mudosak bisap madep kili unjunjok kwan tosok yan nandani. ³⁰ Nak asisi dayisat, amin unjun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unjun kisi altan mudokdan. ³¹ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unjun dimasi pasildisak.”

*Yo morap altosak unjun dakon bisap
Pinjkop Dat da gin nandisak
(Mt 24.36-44)*

³² Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo morap altokdisak unjun dakon bisap amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup anjelo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak. ³³ Yo morap altokdan dakon bisap ji dima nandan, do kan kimagek egipni.”

³⁴ Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda kokup kindakon kik do anjek oman amini do pi kokwinik yominek yut dakon kila ani do yoyisak. Anjek yoma sopsop dakon kila amin yoma kilani tebai asak do iyisak.

³⁵ “Unjun do anjek ji kan kimotni. Ji yut dakon ami ni bisapmon apjak unjun dima nandan. Apjak bisap unjun pilindo bo kalbi binap bo pup da gen yosok bisapmon bo wisa dagokdo unjun ji dima nandan. ³⁶ Tepmi abin dandaban dipmin potni kan, unjun tagi dima. ³⁷ Gen dayisat unjun amin morap kisi do yosot. Kan kimotni.”

14

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do yawit

(Mt 26.1-5 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Gildat bamori egek don Yapyap Bilak ae Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altok do anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin da muwugek yan yawit, “Nianj anek Yesu anekewalek abidanj anjatno kimotjak?” ² Yan yanek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidonej. Yan anej kan, minjat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Minjat kinda da pakbi kibanj tonj tagisinarj Yesu sonj imgut

(Mt 26.6-13 ae Jn 12.1-8)

³ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yiggit. (Saimon unun kalip wuda tebani tonj egipgut.) Yesu jap noknok tamokon yigakwan minjat kinda pakbi kibanj tonj tagisi kinami kinda abidanj wigigit. Awin gapmi jokgalek Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi dakon yumanj nogi madepsi ae tibiri unun tipnanj wasanji.)

⁴ Yan aban amin diwari da kanek buri yokwi tanja notni yoyinj yoyinj anek yan yawit, “Nidosi pakbi kibanj tonj tagisi unun yumsi tagaldak?” ⁵ Amin da yubam tam, monej madepsi timik yoni mini amin do yomnom.” Yan yanek minjat unun gen tebai iyiwit.

⁶ Iyinja Yesu da nandanek yan yoyigit, “Ji minjat on yum koni. Nido jigi iman? Minjat on nak do yo tagisi asak.” ⁷ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdanj, do tagi panpulugoni. Mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdamanj. ⁸ Yo minjat da agagi kili aban dagak. Nak kimokgo gapmakon nepni do unun minjat da pakbi kibanj tonj narj kili sonj namik. ⁹ Nak asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinjek minjat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinjakwa nandakdanj. Anek unun minjat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yan teban tagit

(Mt 26.14-16 ae Lk 22.3-6)

¹⁰ Unun bisapmon panjetni 12 kabikon kinda egipgut mani Judas Iskariot. Unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kinjek Yesu kisitnikon yipjak do yoyigit. ¹¹ Yoyinban but galak nandanek monej imni do yan teban tawit. Judas unun nandanek Yesu kisitnikon yipjak dakon kosit wisigit.

Yesu gat panjetni gat jap nawit

(Mt 26.17-25 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹² Anakwan Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altagit. Unun bisapmon Israel amin da Yapyap Bilak do nandanek sipsip moninj dapmanj sonj nonj. Unun bisapmon panjetni da Yesu yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anej do nandisal?”

¹³ Yan yanba Yesu da panjetni bamori yabegek yan yoyigit, “Kokupmon kinj kanbal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdanj. Jil unun amin nanj yol ankinjil. ¹⁴ Kanbal yut kindakon wikwan kanj, unun yut dakon ami yan iyinjil, ‘Yoyindetnit da yosok, “Nak gat panjetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonj dakon yut buri dukwan tosok?”’ ¹⁵ Yan iyinbal unun amin da yut madep kinda kwen nani do dolisak. Unun yutnon jap noknok tamo ae amin iyit tamo kili panjomani abi da tonj. Unudon japnin panjosit anjil.”

¹⁶ Yoyinban kokupmon kinj Yesu da yo morap do yoyigit unudensi pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap panjosit agimal.

¹⁷ Pilin pilindo Yesu gat panjetni 12 kabi gat unun yutnon opgwit. ¹⁸ Obinj jap noknok tamokon jap nanj yigek Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwalno da kisiron nepdisak. Unun amin nin gat yigek jap nomanj.”

¹⁹ Yan yanban panjetni buri yokwi tanja kalonj kalonj yan yawit, “Nak dima, ma?”

²⁰ Yan yanba Yesu da yoyigit, “12 kabi jikon kinda nak gat bret idapmon sibinjek nomak unun. ²¹ Asi, Pinjkop da papiakon gen mandabi unun da aripmon Amin Dakon Monji kimot akdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin menji da dima anjalagit tam tagi.”

Yesu da panjetni jap yomgut

(Mt 26.26-30 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²² Jap nanj yigakwa Yesu da bret kinda abidanj, Pinjkop ya yan iyinjek, pudanj panjetni do yomgut. Yominjek yan yoyigit, “Timigek noni, on nak dakon giptim timno.”

²³ Yan yanek aeni wain kinam abidanj, Pinjkop ya yan iyinjek, yoban kisi da nawit. ²⁴ Nanjakwa Yesu da sanjbejek yan yoyigit, “On yawino. Amin morapmi gat sanjbejek ak do parekdat. ²⁵ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanjek egi wigi Pinjkop da Amin Kila Agak kokupmon don wain kalugi nokenj.”

²⁶ Yan yanban kap kinda yanek yomakon pigest Hlenj Olipmon wigiwit.

*Pita da manji imjak do Yesu da yagit**(Mt 26.31-35 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)*

²⁷ Hleñ Olipmon wigakwa Yesu da panđetni yan yoyigit, “Pinƙop da papiakon gen kinda tosoƙ unun da aripmon ji manji namdan. Gen unun yan:

‘Sipsip dakon kila amin anƙago kimagakwan sipsip wasen ki iyi iyi ƙikdan.’

²⁸ Mani kimoron da pidañek nak da kalip Galili miktimon mibiltan damiñek kiken.”

²⁹ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin diwari dakon nandan gadat wɗdal kisak kan, nak yan aripmi dima aben.”

³⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, abisok kalbi pup kosit bamot dima yanƙawan gak da nak do wasip kosit kapbi yokdisal.”

³¹ Yanban Pita da yan iyigit, “Uwal da gigeƙ nakyu kisi nit do ani kan, gak do wasip dima yoken.” Yan yanban notni kabi kisi yan gin yawit.

*Yesu Getsemani Pigaga bisit agit**(Mt 26.36-46 ae Lk 22.39-46)*

³² Yesu gat panđetni gat miktin kinda mani Getsemani unudon kiwit. Ƙin alƙanek Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak bisit aken.” ³³ Yan yanek Pita, Jems, ae Jon kisi timikban kiwit. Ƙin burikon jigi madepsi nandanek ³⁴ yan yoyigit, “Butno jik tanƙawan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji idon Pinƙop do nandanek egipni.”

³⁵ Yan yanek anƙwikon ƙin miktimon man pakeƙ bisit agit. Kosit kinda tosaƙon unun bisap yokwi yapƙan yan nandanek bisit yan yagit, ³⁶ “Aba, Dat, gak da yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon galaktok dima yolgi, gaga dakon galaktok unun gin yolgi.”

³⁷ Yan yanek tobil panđetni kapbi egipgwiron ƙin pindakban dipmin pakƙawit. Pindageƙ Pita yan iyigit, “Saimon, gak dipmin pokdol, ma? Bisap awa kalonji da aripmon gin nak gat Pinƙop do nandanek dima egipneñ? ³⁸ Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan, panƙewalon aripmi dima moni. But da nak nol do galak tosoƙ mani gip dakon teban tokni mini.”

³⁹ Yan yanek aeni tobileƙ ƙin bisit mibiltok agit unuden gin agit. ⁴⁰ Bisit anek abin pindakban panđetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakƙawit. Panyolban pidañ ni gen nan iyineñ yan do inƙanek isal yikgwit.

⁴¹ Aeni ƙin bisit an tobil abin panđetni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pakeƙ tapmin pan, ma? Dipmin aripmi kwayin. Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakƙan da kisiron

kili unun yipmanƙan. ⁴² Pidañba ƙino! Kabit, uwal da kisiron nepƙan amin kili abik.”

*Uwal da Yesu abidawit**(Mt 26.47-56 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)*

⁴³ Yesu gen yanƙawan unudon gin panđetni 12 kabikon da kinda mani Judas alƙan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap ƙirin timigeƙ bujon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinđet amin ae kila amin unun da yabekba apgwit.

⁴⁴ Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, “Amin kinda nak da mandan noko kan, unun amin nan abidoni. Abidanek kilani tebai anek anan ƙini.” ⁴⁵ Judas unudon gin Yesukon ƙin alƙanek yan iyigit, “Yoyinđet!” Yan iyineƙ mogimikon mandan nagit. ⁴⁶ Yan aban kanek Yesu tebai abidawit. ⁴⁷ Aba unun aƙawit kabikon da kinda da emat agak sibani ilikgit. Higeƙ mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji miragi mandan dagagit.

⁴⁸ Mandan daganban Yesu da obip amin yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap ƙirin timigeƙ nak abidok do aben, ma? ⁴⁹ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egeƙ amin yoyin deƙgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit? Mani Pinƙop da papiakon nak do gen mandabi unun da aripmon noman tosaƙ.” ⁵⁰ Yan yanban panđet morapni yipmanek pasal ƙin mudawit.

⁵¹ Ƙin mudanƙawa monjisok kinda imalni kwakwagi ƙindanan gin imegeƙ Yesu yolgit. Emat amin da unun monjisok kisi abidok do awit, ⁵² mani imalni nan kukwanek pasal molan molan ƙigit.

*Yesu gen pikon anan kiwit**(Mt 26.57-68 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)*

⁵³ Yesu abidawit amin unun da Yesu abidan anan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yutnon wigawit. Unun yutnon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ae gen teban yoyinđet ae kila amin kisi muwuk egipgwit. ⁵⁴ Pita kagi kagisok da Yesu yol anƙineƙ, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalgwan pigigit. Pikan obip amin gat kindapmon yigeƙ kindapni aliwit.

⁵⁵ Anƙawan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan imiñek gulusun agit yan yanƙawa anatan kimotƙan yan nandawit, mani Yesu sun ƙinda dima

agit yan kawit. ⁵⁶ Anakwa amin morapmi da Yesu do top sitnok genyo yanba geni dakon kosiri dima pisagit.

⁵⁷ Aba amin diwari da pidan Yesu do top sitnok gen yan yawit, ⁵⁸ "Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, 'Nak da Telagi Yut Madep amin da awit unun tuwilek gildat kapbi da butgwan yut njawknwari kinda aben. Yut unun amin kisit da agagi dakon tilak dima aben.'" ⁵⁹ Mani gen unun yawit unun kisi upbal tarjek gen dakon kosiri dima pisagit.

⁶⁰ Kili mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kila amin da inamon agek Yesu yan iyigit, "Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?" ⁶¹ Mani Yesu gen kagani sopmanjek gen kobogi kinda dima iyigit. Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, "Gak Kristo? Gak Pinjok gawak imaman unun dakon Monji bo dima?"

⁶² Yanban Yesu da yan yagit, "Unun nak mani. Ji don karakwa Amin Dakon Monji Tapmam Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anjek karakwa Kwen Kokup dakon gikwemon da apban kokdan."

⁶³ Yan yanban nandanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin iyi dakon paba pigikni pudagit. Yan anjek yagit, "Mibilni nandak do amin nido sanbenjek yoyino apni? ⁶⁴ Iyi do 'nak Pinjok dakon Monji' yan yosok, do ji da nian an imnen do nandan?"

Yanban kisi morap da yawit, "Gulusun asak, do si kimotjak." ⁶⁵ Yan yanjek diwari da ilip sul imgwit. Yan anjek dabili imal nan waman sopmanjek kisit da anakgwit. Kisit da anjek yan iyiwit, "Namin da gikdak? Kombi gen ya!" Yan iyinjakwa obip amin da abidanjek anakgwit.

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-75 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁶ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan egakwan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman miñatjok kinda da opgut. ⁶⁷ Obin Pita kindap alinjek ekwan kagit. Miñat unun da pakyañsi yipban kwan kanjek yan iyigit, "Gak Yesu Nasaret kokupmon nani gat kisi egipgumal."

⁶⁸ Yanban Pita da wasip yanjek yagit, "Gak da gen unun yosol nak dima nandisat." Yan yanjek nagalon da wigat mibilon pigigit.

⁶⁹ Anakwan oman miñatjok unun da Pita aeni kanjek amin unudon akgwit yan yoyigit, "On amin unun Yesu da kabikon nani kinda." ⁷⁰ Mani aeni wasip yanjek yagit, "Dima."

Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da yan iyiwit, "Gak asi Yesu da kabikon nani kinda. Gak Galili amin kinda."

⁷¹ Yan yanba Pita da tebaisi yanjek yagit, "Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, jobit tagi timikgen."

⁷² Yan yanakwan unudon gin pup gen yanban kosit bamot agit. Yanban nandanjek Pita Yesu da gen yagit unun do nandagit. Gen unun yan yagit, "Nak dakon man kosit kapbi wasip yanaki pup da kosit bamot gen yosak." Gen unun do nandanjek buri yokwi tanban kunam madepsi takgit.

15

Yesu Pailaron anaj kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Lk 23.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin ae gen teban yoyinjet amin ae gen kokwin amin kabi morap gat da muwugek gen kinda anteban awit. Anjek Yesu nap teban nan waman ilik anaj Pailat da kisiron anki yipgwit.

² Yipba Pailat da Yesu yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Yosol unun mani."

³ Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da gen morapmi yan imgwit. ⁴ Yanba Pailat da aeni Yesu yan iyigit, "Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? Amin on da yokwi agil do gen morapmi yan gaman."

⁵ Yan yanban Yesu da gen kobogi kinda dima yagit. Yan aban kanjek Pailat nandaban njawknwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon aratni do yagit

(Mt 27.15-26 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

⁶ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon wasok kinda yan awit: Juda miñat aminyo da dam tebanon yikdak amin kinda dakon man yanakwa, Pailat da yopban kin kin awit.

⁷ Yesu gen pikon yipgwit bisapmon amin kinda mani Barabas unun gat notni gat dam tebanon yikgwit. Unun amin kabi Rom gapman do japni nandanjek emat wamanjek amin kinda anakba kimakgit. Unun do dam tebanon yopgwit. ⁸ Kili amin morapmi da Pailaron kin altanek yan iyiwit, "Bilagi bilagi asal, unudon gin dam tebanon yikdak kinda pulugan yipbi kisak."

⁹ Yanba Pailat da yan yoyigit, "Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak do nandan?" ¹⁰ Pailat yan yagit nido iyi nandagit: mukwa sogok amin dakon amin madep kabi Yesu do nandaba yokwi tanban

top yanek gen pikon yipgwit. ¹¹ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da minjat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, "Ji Pailat da Barabas nan yipban kisak do iyini." Yan yoyinba amin da yan gin iyiwit.

¹² Yanba Pailat da aeni yoyigit, "On amin ji da 'Juda amin dakon kila amin madep' yan iyan, nian an iberj do nandan?"

¹³ Yanban yan tidanek yawit, "Tilak kindapmon anakbi kimotjak!"

¹⁴ Yanba yoyigit, "Mibili nido? Ni gulusun nan agit?"

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, "Tilak kindapmon anakbi kimotjak!"

¹⁵ Yanba Pailat da amin dakon buri moni do Barabas pulugan yipban minjat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinba Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu toptopmon da man madep ingwit

(Mt 27.27-31 ae Jn 19.2-3)

¹⁶ Emat amin da Yesu abidan anjan gapman yut madep da nagalgwan pigiwit. Pigeek emat amin notni diwari kisisi yan yoba abinj mudawit. ¹⁷ Muwugek Yesu do paba pigik gami kinda pan ingwit. Yan anek nap keli ton kinda nan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek busunikon waman ingwit. ¹⁸ Waman iminek top iyinek yan yawit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!" ¹⁹ Yan yanek kindap kirin nan busunikon anagek ilip sul ingwit. Yan anek gawak iminek toptopmon da man madep ingwit. ²⁰ Anek topmon da man madep iminj mudanek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan ingwit. Pan iminek tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anjan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mt 27.32-44 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

²¹ Kosiron kin amin kinda kokup pap kik do apban kawit, mani Saimon. Unjun Sairini kokupmon nani kinda, Aleksanda gat Rupas gat dakon datni. Emat amin da Saimon gen tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit. ²² Kin miktim tim kinda mani Golgata unjudon altawit. (Golgata unjun dakon mibili unjun Busuj Kidat Herj.) ²³ Kin altanek wain gat pakbi isipmi kinda mani mea gat iktagilek iminba nok do kurak tagit. ²⁴ Anek tilak kindapmon anakgwit. Anagek imalni timit do satu wasok awit.

²⁵ Wisa dagokdo 9 kilok anakwan anakgwit.

²⁶ Anagek mibili yan do anakgaman unjun dakon but piso gen yan mandawit, JUDA

AMIN DAKON KILA AMIN MADEP. ²⁷ Yesu da ilerj hamoron kabo noknok bamori kisi dapgwit. ²⁸ Dapba Pinjkop da papiakon gen tosoq unjun bami noman tagit. Gen unjun yan: "Yokwi pakpak amin unjun kabikon anakbi." ²⁹ Amin kin ap awit unjun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit, "Ae! Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan kaluk ak do yagil, ³⁰ do giptingo anjutanjek tilak kindapmon da pi!"

³¹ Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin kisi yan gin notni yoyinj anek anjolat anek yan yawit, "Amin diwari panpulugagit da nido iyi dakon giptim anpulugok do anjidok asak?" ³² On amin Kristo, asi Juda amin dakon Kila Amin Madepni kan, tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imner." Unjudej gin kabo noknok bamot teri teri dapbi unjunyo kisi yanba yokwi tok an ingumal.

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

³³ Gildat binap 12 kilok anakwan miktim kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit. ³⁴ Kin 3 kilok anakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, "Eloi, eloi lama sabaktani?" Gen unjun dakon mibili yan:

"Pinjkopno, Pinjkopno, nido nepman dekdal?"

³⁵ Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unjun nandanek yawit, "Nandan, unjun Elaija do yan imisak."

³⁶ Yanba amin kinda timent yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unjungwan sibinek Yesu da nosak do anenakgit. Anenagek yan yagit, "Ji yipba koner. Elaija da asi abinj tilak kindapmon nan abidan abinban koner, bo dima."

³⁷ Yan yanban Yesu madepsi yan tidanek kimakgit.

³⁸ Kimagakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unjun kwen da sulugi pinj mibilikon dagan ki timi bamori agit.

³⁹ Anakwan emat amin 100 dakon kila amin da Yesu inamikon kimakban kanek yagit, "On amin asisi Pinjkop dakon Monji egipgut."

⁴⁰ Anakwan minjat diwari dubagisogon da agek pindak nandanjo awit. Unjun minjat kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala, ae Maria njwaknari kinda unjun Jems bunon nani gat Josep gat dakon meni, ae Salome gat kisi akgwit. ⁴¹ Yesu Galili miktimon egipgut bisapmon unjun minjat kabi da yol awilek oman an iminek egipgwit. Unjun dagin dima, ae minjat diwari kisi Yesu gat Jerusalem kokup papmon kiwit unjun kisi kanakwa Yesu kimakgit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁴² Sabat dakon tagaptok bisap Nenjo pilindo ⁴³ Josep Arimatea kokupmon nani da apgut. Unjon gen kokwin amin kabi dakon kila amin egipgut. Amin morapmi da nandaba wukwan imgwit. Ae unjon Pinjkop da Amin Kila Akdisak unjon do jomjom anek egipgut. Josep unjon pasol pasoli mini Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. ⁴⁴ Iyinjban Pailat da emat amin 100 dakon kila amin yan iban opban iyigit, "Asi Yesu kunjwak, bo dima?"

⁴⁵ Iyinjban emat amin 100 dakon kila amin da yan yagit, "Asi kunjwak." Yan yanban nandanek Josep da bumjot anjisasak do yan mudanj imgut. ⁴⁶ Aban Josep da kin imal kwakwagi kinda yuman anabinj Yesu dakon bumjot tilak kindapmon nanj abinj unjon imal nanj wamgut. Wamanj anki tip kinam kindakon yipmanjek tip madepsi kinda antobilban abinj yoma sogput. ⁴⁷ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria Josep dakon menji gat da kanjakwal Yesu dakon bumjotni yipgut.

16

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Lk 24.1-12 ae Jn 20.1-10)

¹ Sabat bisap mudanjakwan pilin pilindo Maria Makdala kokupmon nani, ae Maria Jems dakon menji, ae Salome, unjon minjat kapbi da bit nelak, ae yo mibili mibili kibanj tagisi, Yesu dakon bumjotni sonj im do yumanj panjosit awit. ² Yan anek pargwit da Sonda wisa dagokdo tip kinamon kik do kinakwa gildat wigit. ³ Kinjek kosiron yan nandat anek yan yawit, "Namin da tip kinam dakon tip madep antobilban pisosak?" ⁴ Yan yanjek kin kanba tip madep kili antobilbi kawit. ⁵ Yan kanjek tip kinamgwan pigi wili gimonj kinda kawit. Unjon ilikba pigik kwakwagi dubagi kinda pabi da aminsi tet do yikban kawit. Kanjek wuripdagek pasalgwit.

⁶ Yan nandanakwa yoyigit, "Ji wuripdagek dima pasolni. Yesu Nasaret kokupmon nani tilak kindapmon anakbi unjon kok do aben. Unjon kili pidanj kik, idon mini. Tamoni oni kabit. ⁷ Kin pandetni gat Pita gat yan yoyini, 'Unjon da kalip Galili miktimon mibiltanj daminjek kik do kili dayigit, do unjon kin koni.'"

⁸ Yan yoyinjban minjat kapbi unjon pasal nimmimigek tip kinamon da winj timtim yanjek kiwit. Kinj pasol pasol anek amin di dima yoyiwit.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Jn 20.11-18)

⁹ Yesu Sonda wisa dagokdo kimoron da pidanj mibiltok Maria Makdala kokupmon nani altanj imgut. (Unjon minjat Yesu da kalip konj 7 kabi burigwan egipgwit banj yol imgut.) ¹⁰ Altanj iban kin Yesu dakon pandet kabini kunam takba pindagek yan yoyigit, ¹¹ "Yesu kalugi egakwan kat." Yan yanban gen unjon do nandaba bami dima agit.

Pandetni bamori da Yesu kosiron kagimal
(Lk 24.13-35)

¹² Bunjon pandetni bamori da kokup kindakon kik do kinakwal Yesu da giptimi kulabik anek altanj yoban amin njwaknjwari kinda yan kagimal. ¹³ Altanj yoban tobil kin notni diwari yoyinjbal nandaba bami dima agit.

Yesu da pandetni pi ani do yoyigit

(Mt 28.16-20 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁴ Aeni don pandetni 11 kabi muwuk yigek jap nanakwa altanj yomgut. Altanj yominjek gen tebaisi yanjek yan yoyigit, "Ji amin da 'pidak da egisak' yan dayinba nido nandaba bami dima ak? Nandanj gadatji mini?"

¹⁵ Aeni sanjbejek yan yoyigit, "Ji miktimi miktimi kin Gen Bin Tagisi amin kisisi yoyinj mudoni. ¹⁶ Amin kinda nak nandanj gadanj naminjek telagi pakbi sosak kanj, unjon amin Kwen Kokup do amin asak. Ae amin kinda nak dima nandanj gadanj namjak kanj, unjon amin Tipdom do amin asak. ¹⁷ Nak nandanj gadanj namni amin tapmim yobo wasok tapmimi tonj yan banj akdanj; nak dakon man yanjek konj yoldanj, ae gen njwaknjwari yokdanj. ¹⁸ Ae unjon amin da tunjon amin emari tonj abidokdanej, ae pakbi emari tonj nanjba unjon da dima panjupbal akdanej. Unjon amin da sot amin kisiri kwenikon witinjba sotni mudokdanej."

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Lk 24.50-53 ae Ya 1.9-11)

¹⁹ Amin Tagi Yesu gen unjon yoyinj mudanjakwan Pinjkop da anenakban Kwen Kokup wigigit da Pinjkop da aminsi tet do yikdak. ²⁰ Anjakwan pandetni miktimi miktimi kinj Pinjkop dakon geni yoyinj ananj kiwit. Kinjakwa Amin Tagi unjon gat egek panjupulanjakwan wasok tapmimi tonj anek geni jonjek panjeban agit.

Gen Bin Tagisi Luk da Mandagit

But piso gen

Luk unun Juda amin kinda dima. Unun Grik amin kinda. Ae nandak nandak amin madep kinda, ae wuda wamakyo kisi egipgut.

Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun da Yesu unun Israel amin gat ae Amin Nwakwari Kabi kisi yokwikon ban timit timit amin yan nolinban koman. Yesu pini wasanek ak do agit bisapmon minat aminyo yan yoyigit, "Telagi Wup da antagap aban Pinjop dakon geni tagisi bupmi amin do yoyin tenjenagit." (4.18 do koki) Asi, minat aminyo jigi mibili mibili pawit unun Yesu da yo tagisi anjomgut dakon geni morapmi Luk da mandagit.

Yesu dakon egip egipni morapmi do Luk kalon dagin yosok. Unun dakon geni papia diwarikon dima mandabi. Luk kalon dagin Yesu miktimon altagit bisapmon yo noman tawit unun do morapmi yosok. Ae Luk da Yesu da tilak gen kinda yagit unun Samaria amin kinda da kosiron kinj uwal da kisiron jigi pagit unun do mandagit. Ae Yesu da tilak gen kinda yagit unun monji kinda da datni yipman dek kigit unun do mandagit. Ae Luk dagin Sakius takis timit timit amin dakon geni mandagit.

Luk da yo diwari do morapmi yosok unun bisit pi tebaisi agak gat, ae Telagi Wup dakon pi gat, ae Pinjop da minat amin dakon yokwini wiririk yomisak unun do yosok. Ae Luk da minat da yo awit unun do morapmi yosok.

Luk papia on kalon nanj gin dima mandagit. Yabekbi Papia yo kisi mandagit. Unun papiagwan Yesu Kwen Kokup wigakwan unun da kwenon yabekbi da pi awit unun dakon geni mandagit.

Gen on Luk da Tiopilas do mandagit

¹⁻³ Kila amin madep Tiopilas, amin morapmi da Pinjop da yo morap nin da binapmon agit unun dakon geni papiakon mandak do awit. Yo morap wasanek altanakwa dabil da si pindagek yan tenjenok awit amin dakon gen yolek mandawit. Unun amin Pinjop gen do pi awit. Ae nak unun yo morap si wasanek noman tan anaj opgwit unun dakon mibili pakyan si nandak do pini madepsi agim. Do gen morap on papiakon kilegisi mandan yipbo gagon opjak kan nandabo tagisi asak. ⁴ Papia on manjinjek amin da gen morap gayiwit unun nandabi bamisi asak.

Elisabet da Jon anjalagit, ae Maria da Yesu anjalagit gat dakon gen

(Kilapmi 1.5-2.52)

Jon dakon altok altok dakon but piso gen

⁵ Erot da Judia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon mukwa sogok amin kinda egipgut mani Sekaraia. Sekaraia unun mukwa sogok amin Abiya da kabikon nani kinda. Minatni Elisabet unun Aron da kabikon nani. ⁶ Pinjop da dabilon kilegisi egek Amin Tagi dakon gen teban madep ae monji kisi guramikgimal. ⁷ Mani Elisabet monji sunj egipgut, do isal egek minat amin pelanyo agimal.

⁸ Bisap kindakon Sekaraia gat mukwa sogok amin notni gat Pinjop da dabilon mukwa sogok pi awit. ⁹ Anjek namin dasi Amin Tagi da telagi tamogwan wigi yo kibani tagisi sosak yan do anpakni yolek satu wasok awit. Yan aba Sekaraia dakon man da noman tanban mukwa sok do wigigit. ¹⁰ Wigi mukwa sorakwan yomakon minat amin morap muwuk egek bisit pi awit.

¹¹ Anakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda Sekaraia altan imgut. Unun alta mukwa kibani tagisi sosoan da tosoq unun da aminsi tet do akgit. ¹² Akban kanjek Sekaraia wuripdagek pasalgit. ¹³ Mani anjelo da yan iyigit, "Sekaraia, Pinjop da bisitgo kili nandagit, do dima pasolgi. Minatgo Elisabet da monji wili kinda anjalakdisak. Mani Jon yan iyiki. ¹⁴⁻¹⁵ Amin Tagi da inamon mani wukwisi tokdisak, do gak butgo tagisi anakwan kisik kisik akdisal. Ae amin morapmi da monji unun altosak bisapmon kisik kisik akdan. Menj da butgwan yitjagon da Telagi Wup da tujan iban egi anaj kikkdisak. Wain ae pakbi tebanyo dimasi nosak. ¹⁶ Unun da Israel amin morapmi pantobilban aeni Amin Tagini Pinjopmon kikkdan. ¹⁷ Elaija dakon anpak tapminyo panjek Amin Tagi mibiltan iminjek kikkdisak. Unun da minat monjiyo gat datni gat dakon but panjilek aban but kalon akdan. Ae gen kirijit amin dakon nandak nandak panmilip aban amin kilegi dakon nandan kokwin tagisi yombem akdan. Anjek amin pantagap aban tagap tanakwa Amin Tagi apdisak."

¹⁸ Yan yanban Sekaraia da anjelo iyigit, "Nit minat amin pelanyo kili agimak. Do gen yanjaki but bamot asat. Gen unun nianjon da bami yosol yan nandaken?"

¹⁹ Yanban anjelo da yagit, "Nak Gebriel, nak Pinjop da inamon akdat da yabekban gak do gen tagisi on gayik do abisat. ²⁰ Gen gayisat unun asi Pinjop da bisap yipgut unun bisapmon noman tokdisak, mani nandabi

bami dima asak, do gen yogok kositgo sopmanjakwan gen dimasi yanek egi wigaki gen gayisat unun bami noman tokdisak.”

²¹ Yan nandat anek egakwal amin jomjom anegek Sekaraia nido bisap dubak Telagi Yut Madepmon egisak yan nandanek but morap awit. ²² Yan nandanek egakwa Sekaraia yomakon pin gen yok do antidok anek kisit dagin tilak anyongut. Yan anjakwan kanek Telagi Yut Madepmon dipmin yombem kinda bo kak yan nandawit.

²³ Sekaraia Telagi Yut Madepmon pi agak bisapni mudanjakwan tobil kokupnikon kigit. ²⁴ Panji egakwan don minatni Elisabet monji kwap awilek yutnon pasili egakwan kanek 5 mudawit. ²⁵ Anjakwan yan yagit, “Amin Tagi da nak anpulanganban monji kwap awildat. Kalip monji mini egek amin da dabilon mayagisi nandagim, mani abisok kili unun mayagino mudosok.”

Anjelo da Maria altan imgut

²⁶⁻²⁷ Elisabet monji kwap awilgit unun dakon kanek 6 mudanjakwan Pinjkop da anjelonu Gebriel yabekban minatjok kinda mani Maria unun do kigit. Galili miktimon, kokup kinda mani Nasaret unudon egipgut. Maria unun amin kinda mani Josep, Dewit da kabikon nani unun pasak do manjikbi. ²⁸ Gebriel Mariakon altan iminjek yan iyigit, “Gildat tagi. Amin Tagi gak gat egisak. Pinjkop da minat diwari yapmanjek gak do yo madep yan nandisak.”

²⁹ Maria gen unun nandanek burigwan da jigisi nandanek yan nandagit, “Ni gen kinda nanayisak?” ³⁰ Yan nandanjakwan iyigit, “Maria, dima pasolgi. Pinjkop da gak do nandaban tagisi asak. ³¹ Nandaki, gak monji kwap awilek monji kinda anjalakdisal. Monji unun mani Yesu yanjsi iyiki. ³² Unun da amin man madepni ton kinda egakwan amin da Pinjkop Wikwisi Dakon Monji yan iyikdan. Kalip babi Dewit da kila amin madep egipgut, unun da tilagon Amin Tagi Pinjkop da yipban kila amin madep kinda egipdisak. ³³ Unun da Jekop dakon diwatni dakon kila amin madepni bisap dagok dagogi mini egi anjan kinjek kilani akdisak.”

³⁴ Yan yanban Maria da anjelo yan iyigit, “Yo yosol unun nian anek altosak? Nak amin kinda pagim.”

³⁵ Yanban anjelo da gen kobogi yan iyigit, “Telagi Wup da gagon obinjakwan Pinjkop Wikwisi unun dakon tapmim da gak kibiitdisak. Unun do anek monji anjalaki unun telagi egakwan amin da Pinjkop dakon Monji yan iyikdan. ³⁶ Nandaki, mamago Elisabet minat pelan kili agit, mani monji kwapni ton, do monji wili kinda anjalakdisak.

Kalip amin da ‘Monji aripni dima panjalasak’ yan yawit, mani abisok monji kwap kinda awilakwan kanek 6 mudosok. ³⁷ Pinjkop da yo kinda ak do nandisak kan, aripni dimasi antidok asak.”

³⁸ Yanban Maria da yan iyigit, “Nak Amin Tagi dakon oman minat egisat, do unun yosol nagon yan gin noman tosak dosi nandisat.” Yan yanjakwan anjelo da yipman kigit.

Maria da Elisabet kin kagit

³⁹ Unun bisapmon Maria tepmi kinjek miktim ileni ton timon Judia miktim dakon kokup pap kindakon kigit. ⁴⁰ Kin Sekaraia da yutnon wigi Elisabet gildat tagi yan iyigit. ⁴¹ Iyinjakwan unudon gin Elisabet monji burigwan yikgit unun wigi mok agit. Anjakwan Elisabet Telagi Wup da burikon pigi tujanban ⁴² madepsi yan tidanek yagit, “Pinjkop da yo tagisi minat diwari do yomisak unun si yapman mudanek gisamni madepsi gamisak. Ae monji unun gak da buron yikdak ununyo kisi Pinjkop da gisamikdak! ⁴³ Amin Tagino dakon menji nagon nido obisak? Nak minat tagi dima. ⁴⁴ Gak da gildat tagi yan nayinjaki unudon gin monji butnogwan yikdak kisik kisik anek wigi mok ak. ⁴⁵ Amin Tagi da gen gayigit unun nandabi bami asisi noman tokdisak yan nandangil, do kisik kisik tagi abi.”

Maria da kisik kisik kap kinda yagit

⁴⁶⁻⁴⁹ Yan yanban Maria da yagit, “Nak oman minatni gin, ae mano minisi, mani nak do yo tagisi asak, do but dasi Amin Tagi anjisisat. Anjakwan butno da Pinjkop Panpulugok Amimo do kisik kisik asak. Pinjkop Tapmim Ami da nak do yo madepsi kinda asak, do abisok ae don kisi amin da Pinjkop da gisamni madepsi namisak unun do yodan. Mani unun telagisi tosok. ⁵⁰ Amin Pinjkop do pasolgon unun amin bupmi nandan yomisak. Abisok ae don minat amin morapyo yan ginsi bupmi nandan yomin anjan kikdisak. ⁵¹ Iyi dakon kisit dasi pi tapmimi ton agit. Amin iyi do nandaba wigiwit amin unun yolban wasen kiwit. ⁵² Kila amin madep yiyiti tamo madepmon yikgan unun pabin yopmanek mani mini amin panjenokdok. ⁵³ Amin jap do an unun yo tagisi morapmi yominjakwan buri tugon. Anek amin yoni morapmi unun yolban yoni mini da kwan. ⁵⁴⁻⁵⁵ Iyi dakon oman monjini Israel panpuluganek yan teban tok gen Abraham gat ae babikni gat do yoyigit unun dima injtagit. Yan teban tok geni anteban anek unun yawi diwatni dagok dagogi mini bupmi nandan yomin anjan kisak.”

⁵⁶ Maria kanek kapbi Elisabet gat egek don kokupnikon tobil kigit.

Jon altagit

⁵⁷ Elisabet da monji anjalasak dakon bisap abinjakwan monji wili anjalagit. ⁵⁸ Anjalanek kisik kisik anjakwan Amin Tagi da bupmi nandan ingut dakon gen nandanek kokup isalni gat ae yawi diwatni gat kisi da but galaksi nandawit.

⁵⁹ Altan gildatni 8 mudanjakwan giptimni mandak do apgwit. Abinek datni Sekaraia dakon man nan iyik do nandawit, ⁶⁰ mani menji da yan yagit, "Dima, mani Jon yanji iyinen."

⁶¹ Yanban iyiwit, "Yawi diwatjikon Jon man kinda dima toso."

⁶² Yan yanek datni ni man nan yok do nandisak yan do kisit tilak an ingwit. ⁶³ Aba Sekaraia da yo kinda kan iba kilda mandisak do tilak an yoban iba yan mandagit, "Mani unjun Jon." Yan mandaban nandaba yo njakwarisi agit. ⁶⁴ Unjudon gin gen yogokni pisanjakwan gen wasanjek yanek Pinjkop anjksigit. ⁶⁵ Anjakwan kokup isalni da kan pasalek unjun dakon geni yanba Judia miktim ilenji tonj timon kokup morap tawit amin kisisi da nandawit. ⁶⁶ Anek unjun do nandan kokwin anek egipgwit. Amin Tagi dakon tapmim tan ingut, do yan yawit, "Unjun monji taganjek nian amin kinda egipdisak?"

Sekaraia da kombi gen yagit

⁶⁷ Jon dakon datni Sekaraia Telagi Wup da burikon pigi tujanban kombi gen yanek yan yagit: ⁶⁸ "Israel dakon Pinjkop da abin amini yokwikon ban yuman nan nipgut, do Amin Tagi anjksino. ⁶⁹ Oman monjini Dewit da kabikon da nin panpulugosak do amin tebaisi kinda anjnoman agit. ⁷⁰ Kalip kombi amin telagi da yan yawit, ⁷¹ 'Pinjkop da uwalnin gat ae amin morap nin do nandaba yokwi tok an niman amin da kisiron ban pulugan nipdisak.' ⁷² Sarjebek sarjebek telagisi agit unjun sigin nandanek babiknin bupmi nandan yom do yagit. ⁷³⁻⁷⁴ Babiknin Abraham yan iyigit, 'Nak asisi uwalji da kisiron ban pulugan depbo pasol pasoli mini egek oman amino egipdan. ⁷⁵ Gildari gildari nak da inamon telagisi ae kilegisi egi anjan kikan.'

⁷⁶ "Jon, monjino, gak don Pinjkop Wikwisi dakon kombi amin kinda yan gayikdan. Gak Amin Tagi mibiltan iminek kositni yuldisal. ⁷⁷⁻⁷⁸ Anek minat amin kabiyoni yoyin dekb mibilni nandaba pisosak. Pinjkopnin unjun bupmini madepsi, do diwarini wiririk yominek pulugan timitdisak yan nandani. Unjun da Kwen Kokup dakon tenjenji madep yipban ⁷⁹ pilin tukgwan ekwan amin da

tenjenji kokdan. Unjun da kosit nolinban kanek but yawot dakon kositnan kinen."

⁸⁰ Unjun monji, wup gipyo kisi tapmimi tonji tagagit. Anjakwan miktim amin dima ekwan timon egakwan don noman tanban Israel amin da kawit.

2

Yesu altagit

(Mt 1.18-25)

¹ Unjun bisapmon Rom dakon kila amin madep Sisa Ogastus da gen teban kinda yipgut. Pi monjini kin amin miktimi miktimi ekwan unjun mani mandani do gen teban yipgut. ² Man mandawit unjun pi kaluksi awit. Unjun bisapmon Kwirinius da Siria provins dakon kila amin madep egipgut. ³ Sisa Ogastus da gen teban yan yipgut, do amin kisisi mani mandani do kokupni kokupni kin mudawit.

⁴ Josep unjun Galili provinskon, Nasaret kokupmon egipgut. Mani Dewit da yawi diwaron da altagit, do Judia provinskon, Dewit dakon kokup Betlehem unjudon kigit. ⁵ Minatni pasak do manjikbi Maria unjun gat kisi mani mandani do kigimal. Unjun bisapmon Maria monji kwapni tonj da kigit. ⁶ Kin Betlehem kokupmon altan egakwal Maria monji altosak dakon bisapni apgut. ⁷ Amin da yuman nanek dipmin pokgon yut unjun amin da yikba tugagit, do bulmakau yut kindakon pawigi yikgimal. Yigakwal monji mibiltogi altanban Maria da imalnan waman bulmakau idapmon yipban pakgit.

Sipsip kila amin da gen bin Nandawit

⁸ Bulmakau yutnon yigakwa Betlehem kokup da kapmatjok sipsip kila amin diwar da pilin kaga sipsip kila anek jon timon egipgwit. ⁹ Egakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda da altan yomgut. Aban Amin Tagi dakon tenjenji da tenjenjan yoban madepsi pasalgwit. ¹⁰ Anakwa anjelo da yan yoyigit, "Ji dima pasolni. Nandani, nak gen tagisi kinda anjabisat. Unjun amin kisi da nandanek kisik kisik madepsi akdan. ¹¹ Abisok Amin Tagi Kristo unjun Dewit da kokupmon ji do altak. Unjun ji yokwikon ban timit do altak. ¹² Ji kin monji njaknjak imalnan wabi bulmakau idapmon potdisak do wisin koni. Unjun kanek bami dayisat yan nandani."

¹³ Gen yan yanjakwan unjudon gin Kwen Kokup anjelo morapmisi da pinj notnikon muwugek Pinjkop anjksinek yan yawit: ¹⁴ "Ason Kwen Kokup Pinjkop anjksino. Miktimon amin galak tan yomisak unjun kabikon but yawot tosak."

Sipsip kila amin da Yesu anjalon awit

¹⁵ Anjelo da Kwen Kokup tobil wigakwa sipsip kila amin da notni yoyin yoyin anek yan jawit, “Nin Betlehem kokupmon wigi Amin Tagi da gen niyisak unun dakon bami kono.” ¹⁶ Yan yanek tepmisi wigi Maria gat Josep gat anjalon anek, monji nakanak unun bulmakau idapmon pakban kawit. ¹⁷ Kanek monji dakon gen bin nandawit unun yan tenjeranba ¹⁸ nandane amin kisisi nandaba yo nwaknwari agit. ¹⁹ Anakwa Maria da gen unun nandaban yo madep aban nandane egipgut. ²⁰ Anakwan sipsip kila amin da tobil kinjek anjelo da gen yoyigit unun da aripmon pindakgwit, do Pinokop ankwisiwit.

Yesu do man ingwit

²¹ Gildatni 8 anakwan, giptim mandak bisapmon, mani Yesu yan iyiwit. Dima al-tanajakwan anjelo da unun man kili yagit.

Simeon gat Ana gat da Yesu Telagi Yut Madepmon kagimal

²² Josep gat Maria gat Pinokop da injamon kilek tok dakon bisap kili noman tagit. Unun dakon gen Moses dakon gen tebanon toso. Do Maria gat Josep gat da Yesu Monji Amin Tagi do paret do Jerusalem ankwigimal. ²³ Amin Tagi dakon gen teban kinda mandabi nan yolek kwigimal. Gen unun yan: “Minat kinda monji mibiltogi unun wili kan, unun Amin Tagi do paret do.”

²⁴ Ae Amin Tagi dakon gen teban yolek paret ak do kwigimal. Gen teban unun yan toso:

“Kinarim bamori bo ae yigi yigi bulagi bamori ban mukwa soni.”

²⁵ Unun bisapmon amin kinda Jerusalem egipgut unun mani Simeon. Unun amin anpakni kilegisi ae Pinokop gawak imin ankwisiyo anek egipgut. Pinokop da Israel amin kabi but yokwikon egipgwit unun butni panjeban asak do manjikbi amin unun do jomjom anek egipgut. Simeon unun Telagi Wup da burikon tunganbi amin kinda. ²⁶ Telagi Wup da burikon gen yan kili iyigit, “Gak tepmi dima kimotdisal. Amin Tagi dakon Kristo kanek don kimotdisal.”

²⁷ Simeon Telagi Wup da antagap aban Telagi Yut Madepmon kwigit. Anakwan Yesu menji datniyo da gen teban yolek Yesu anan opgumal. ²⁸ Anopbal Simeon da Yesu be-dane Pinokop ankwisiyok yan yagit: ²⁹ “Amin Tagi Tapmim Ami, kalip yagil unun da tilagon oman amingo nak but yaworon da tagi kimokgen. ³⁰ Nin yokwikon ban timit do anek yo asal unun dabilno da kili unun kosot. ³¹ Amin morap da dabilon yo anroman asal oni koman. ³² Unun da

Amin Nwankwari Kabi miktimi miktimi ekwan unun dakon but panjeban aban Pinokop dakon mibili nandakdan. Anek gak dakon amin kabigo Israel dakon tilimni egipdisak.”

³³ Yesu dakon menji datniyo Simeon da gen yagit unun nandane nandabal nwankwari agit. ³⁴ Anakwal Simeon da gisam yominek Monji dakon menji Maria yan iyigit, “Nandaki, Israel amin morapmi da on Monji do anek man potdan, ae morapmi da pidokdan. But tobil ani do Pinokop da yabekgit, mani yanba yokwi tok an imdan. ³⁵ Yan anek amin morapmi dakon nandak nandak pasili ton unun panjeban akdisak. Anek but yokwi da emat agak siba da yan wamgo sugokdisak.”

³⁶ Unun bisapmon kombi amin minat pelansi kinda egipgut, mani Ana. Unun Panuel, Ase da kabikon nani dakon gwi. Unun kalip amin paban egakwal bilak 7 kabi mudanawan eni kimakgit. ³⁷ Eni kimagakan sakwabat egakwan bilakni 84 agit. Ana unun telagi yut dima yipman dekgit. Jap kelek egek bisit pi anek kalbi ae gildat kalba Pinokop gawak iminek egipgut. ³⁸ Unun bisapmon unun kisi obin Monji kanek Pinokop ya yan iyigit. Yan anek Pinokop da Jerusalem amin panpulugosak do jomjom awit amin, unun ban Monji dakon gen yoyigit.

Aeni Nasaret Kokupmon kiwit

³⁹ Yo morap Amin Tagi da gen tebanon toso unun an mudane tobil Galili provin-skon iyi da kokup Nasaret unudon kiwit. ⁴⁰ Monji tagan teban tanek nandan kokwini tagisi tan ingut. Ae Pinokop dakon gisamni madepsi tan ingut.

Yesu monjisok da Telagi Yut Madepmon wigigit

⁴¹ Bilagi bilagi Yesu dakon menji datniyo Yapyap Bilak kok do Jerusalem kin kin awit. ⁴² Yesu bilakni 12 anakwan Yapyap Bilak dakon anpak yolek Jerusalem kiwit. ⁴³ Unun bilak dakon bisap madep mudanawan menji datniyo tobil kokupnikon kik do kwigimal. Mani Yesu Jerusalem sigin egipgut. Egakwan menji datniyo Yesu sigin egisak yan dima nandagimal. ⁴⁴ Amin agipgwit gat akwan bo yan nandane agakwal gildat kinda mudagit. Don diwatni ae notni agipgwit da bikbiknikon wusigimal. ⁴⁵ Wusin dima anjalon an aeni tobil Yesu wusinek Jerusalem kwigimal. ⁴⁶ Kin gildat kapbi wusin mudane don Telagi Yut Madepmon anjalon agimal. Unudon kanbal yoyindet amin da binapmon yigek gen yanakwa nandane mibili nandak do yoyin yoyin agit.

47 Amin morap mirak panek yikgwit unun nandak nandakni ae kobogi bamisi yagit unun do nandaba njwaknjwarisi agit. 48 Menji datniyo kan wiripdagek menji da yan iyigit, "Monji, gak nido yan anjaki wusamak? Datgo gat nit gak do nandaba kik anek wusamak."

49 Mani kobogi yan yoyigit, "Jil nido nak wusik do pi amal? Nak Datno da yutnon egipmisi egisat jil unun dima nandamal?"

50 Mani gen yoyigit dakon mibili nandabal dima pisagit. 51 Yesu menji datni yolban tobil Nasaret si kinjek bisapmi bisapmi menji datni dakon geni guramkigit. Anjakwan menji da unun yo morap agit do nandaban yo madep aban nandanek egipgut. 52 Yesu taganek nandan kokwini tagisi tan imgut, ae Pinjkop da galak tan iminjakwan aminyo kisi da galak tan imgwit.

Yesu da pini ak do anjakwan kositni yul do yo morap noman tawit dakon gen

3

(Kilapmi 3.1-4.13)

*Jon da Pinjkop gen yagit
(Mt 3.1-12 ae Mk 1.2-8 ae Jn 1.19-28)*

1 Sisa Taiberius da Rom dakon kila amin madep egakwan bilak 15 anjakwan Pontias Pailat da Juda gapman dakon mibiltok amin egipgut. Ae unun bisapmon gin Erot da Galili miktim kila agit. Anjakwan padige Pilip da Ituria miktim ae Takonitis miktim kila agit. Anjakwan Lisanas da Abilene miktim kila agit. 2 Anjakwan Anas gat Kaiapas gat da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgumal. Unun bisapmon Sekaraia dakon monji Jon miktim amin da aripmi dima egipmi timon egakwan Pinjkop da geni imgut. 3 Iban Jon unun Jodan Pakbi oba toson miktim morap ton unudon agek Pinjkop dakon gen yagit. Amin but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjkop da diwarini yopman yomjak do yoyigit. 4 Yan anjakwan kombi amin Aisaia da papiakon gen mandabi unun bami tagit. Gen unun yan:

"Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanek yosok,
'Amin Tagi dakon kosit andimdim ani,
kositni pasinj anmilip ani.

5 Anek dangap madep pekba tugoni ae ilen morap pasinba kositni kilegisi asak.

Ae kosit girenj panmilip aba kilegisi asak.

Ae kosit yokwi panmilip aba wagil gwaljigi minisi asak.

6 Yan anjakwa minjat amin morapyo da Pinjkop da nin yokwikon ban timit do anek pi asak unun koni."

7 Amin morapmi Jon da telagi pakbi son yomjak do abinjakwa yan yoyigit, "Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pinjkop da butjap nandanek yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Pinjkop dakon butjap apdisak yan namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwan? 8 Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami anjalon ani. Ji disi do 'Nin Abraham dakon babikni' yan dima yoni. Nak yanji dayisat, Pinjkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak. 9 Parenka kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandan kindapmon maba pigi sokdan."

10 Amin da Jon dakon gen unun nandanek yan iyiwit, "Nin nianji anen?"

11 Yanba Jon da kobogi yan yoyigit, "Amin kinda paba pigikni bamori kan, minini amin do kinda injak. Ae japni tan iman aminyo kisi yan gin asak."

12 Yan yanban takis timit amin diwari telagi pakbi sok do apgwit unun da yan iyiwit, "Yoyidet, nin nianji anen?"

13 Iyinja yoyigit, "Ji takis gapman da dayisak unun da aripmon gin timitni. Ae sanjenek di gat dima timitni."

14 Ae emat amin diwari da yan iyiwit, "Ae nin nianji anen?"

Iyinja yoyigit, "Ji amin yo yokwi an yomjenek top yoyijek monenji dima timitni. Topmon da gen pikon dima yopni. Pi an dakon yuman nogi timikgan unun aripninon timikgaman yan nandaba mudosak."

15 Amin da butni pidanban but morap anek yan nandawit, "Jon unun Kristo bo?"

16 Yan nandanakwa Jon da yan yoyigit, "Nak pakbisi ban telagi pakbi son damisat. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witdalgen. Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat son damdisak. 17 Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirinji kisitnikon tanjakwan apdisak. Abijek bami kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan." 18 Jon nawa gen morapmi gat kisi amin dakon but pisoni do yoyigit. Yan anek Gen Bin Tagisi yan tentenan yomgut.

Erot da Jon dam tebanon yipgut

19 Jon da gapman dakon kila amin madep Erot tebai kan yagit, nido Erot da padige dakon minjatni Erodias tuwil pagit, ae anpak yokwi di kisi agit. 20 Erot yokwi kinda gat sigin sanjen anek Jon dam tebanon yipgut.

*Jon da Yesu telagi pakbi soŋ imgut**(Mt 3.13-17 ae Mk 1.9-11)*

²¹ Amin morap telagi pakbi soŋakwa Yesu yo kisi sogit. Soŋek bisit anjakwan kundu witdal kigit. ²² Witdal kinjakwan Telagi Wup kinarim da miŋtimon paŋ uŋun da tilak Yesukon pigit. Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yaŋ altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak taŋ gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

*Yesu dakon babini dakon man silip**(Mt 1.1-17)*

²³ Yesu bilakni 30 da tilak anjakwan pini wasagit.

Yesu uŋun Josep dakon monji amin da yaŋ nandawit.

Josep uŋun Eli dakon monji.

²⁴ Eli uŋun Matat dakon monji.

Matat uŋun Liwai dakon monji.

Liwai uŋun Melki dakon monji.

Melki uŋun Janai dakon monji.

Janai uŋun Josep dakon monji.

²⁵ Josep uŋun Matatias dakon monji.

Matatias uŋun Amos dakon monji.

Amos uŋun Naum dakon monji.

Naum uŋun Esli dakon monji.

Esli uŋun Nagai dakon monji.

²⁶ Nagai uŋun Mat dakon monji.

Mat uŋun Matatias dakon monji.

Matatias uŋun Semen dakon monji.

Semen uŋun Josek dakon monji.

Josek uŋun Joda dakon monji.

²⁷ Joda uŋun Joanan dakon monji.

Joanan uŋun Resa dakon monji.

Resa uŋun Serubabel dakon monji.

Serubabel uŋun Sealtiel dakon monji.

Sealtiel uŋun Neri dakon monji.

²⁸ Neri uŋun Melki dakon monji.

Melki uŋun Adi dakon monji.

Adi uŋun Kosam dakon monji.

Kosam uŋun Elmadam dakon monji.

Elmadam uŋun Er dakon monji.

²⁹ Er uŋun Josua dakon monji.

Josua uŋun Eliesa dakon monji.

Eliesa uŋun Jorim dakon monji.

Jorim uŋun Matat dakon monji.

Matat uŋun Liwai dakon monji.

³⁰ Liwai uŋun Simeon dakon monji.

Simeon uŋun Juda dakon monji.

Juda uŋun Josep dakon monji.

Josep uŋun Jonam dakon monji.

Jonam uŋun Eliakim dakon monji.

³¹ Eliakim uŋun Melea dakon monji.

Melea uŋun Mena dakon monji.

Mena uŋun Matata dakon monji.

Matata uŋun Natan dakon monji.

Natan uŋun Dewit dakon monji.

³² Dewit uŋun Jesi dakon monji.

Jesi uŋun Obet dakon monji.

Obet uŋun Boas dakon monji.

Boas uŋun Salmon dakon monji.

Salmon uŋun Nason dakon monji.

³³ Nason uŋun Aminadap dakon monji.

Aminadap uŋun Atmin dakon monji.

Atmin uŋun Ani dakon monji.

Ani uŋun Esron dakon monji.

Esron uŋun Peres dakon monji.

Peres uŋun Juda dakon monji.

³⁴ Juda uŋun Jekop dakon monji.

Jekop uŋun Aisak dakon monji.

Aisak uŋun Abraham dakon monji.

Abraham uŋun Tera dakon monji.

Tera uŋun Nao dakon monji.

³⁵ Nao uŋun Seruk dakon monji.

Seruk uŋun Reu dakon monji.

Reu uŋun Pelek dakon monji.

Pelek uŋun Ebe dakon monji.

Ebe uŋun Sela dakon monji.

³⁶ Sela uŋun Kainan dakon monji.

Kainan uŋun Apaksat dakon monji.

Apaksat uŋun Siem dakon monji.

Siem uŋun Noa dakon monji.

Noa uŋun Lamek dakon monji.

³⁷ Lamek uŋun Metusela dakon monji.

Metusela uŋun Enok dakon monji.

Enok uŋun Jaret dakon monji.

Jaret uŋun Malalael dakon monji.

Malalael uŋun Kenan dakon monji.

³⁸ Kenan uŋun Enos dakon monji.

Enos uŋun Set dakon monji.

Set uŋun Adam dakon monji.

Adam uŋun Piŋkop dakon monji.

4*Sunduk da Yesu anjkewalgit**(Mt 4.1-11 ae Mk 1.12-13)*

¹ Yesu Telagi Wup da burikon tugaŋban Jordan Pakbikon da tobil apgut. Abinjakwan Telagi Wup da iyin anjan miŋtim amin da aripmi dima egipmi timon anjkigit. ² Kin uŋudon gildat 40 japmi mini egek jap do madepsi agit. Anjakwan Sunduk da anjkewalgit. ³ Anjkewalek yaŋ iyigit, “Gak asi Piŋkop dakon Monji egisalon yaŋbi tip on da bret dagaŋban.”

⁴ Yaŋban Yesu da yaŋ iyigit, “Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok: ‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yom-jak.’”

⁵ Yaŋ yaŋban Sunduk da Yesu iyin anjan ilen dubagisi kindakon wigek uŋudon gin on miŋtimon miŋtim madep madep morap kisi yolibaŋ pindakgit. ⁶ Aŋek yaŋ iyigit, “On miŋtim madep kisi kilani aki do yaŋ mudan gabo man madep paki. On miŋtim madep kisi nak dakon, do amin kinda do im do nandaken kaŋ tagi ibeŋ. ⁷ Gawak nabi kaŋ, on yo morap gak do gamin mudoken.”

8 Yan yanban Yesu da iyigit, “Pinjkop da papiakon gen yan tosok: ‘Amin Tagi Pinjkopji unjun nanj gin gawak iminej oman anjimni.’”

9-11 Yan yanban Sunduk da Yesu iyinj anjan Jerusalem kokup papmon kigit. Kinj Telagi Yut Madep da kwenon awigi yipmanj yan iyigit, “Pinjkop da papiakon gen kinda yan tosok:

‘Unjun da anjeloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anjelo da gak kisit da kendak abinj gepni.’

Gen yan tosok, do gak asi Pinjkop dakon Monji kan, gak amon mibilikon par ma.”

12 Yanban Yesu da iyigit, “Pinjkop da papiakon gen kinda yan yosok:

‘Amin Tagi Pinjkopji dakon tapmim kok do anjek dimasi anjewardo.’”

13 Sunduk da panjkewal morap unjun an mudanjek ae bisap kindakon don anjewardalgen yan nandanjek Yesu yipmanj kigit.

Yesu unjun Galili Provinskon kinjek Wup da teban togon pini wasagit

(Kilapmi 4.14–9.50)

*Yesu unjun Galili Provinskon pini wasagit
(Mt 4.12-17 ae Mk 1.14-15)*

14 Yesu unjun Wup da teban togon aeni tobil Galili miktimon kigit. Kinjakwan minjat amin morapyo kokup teri teri egipgwit unjun da gen bini nandawit. 15 Bisapmi bisapmi Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin yoyinj dekgit. Yan anjakwan amin kisi da anjisiwiti.

Nasaret amin da Yesu do nandaba yokwi tok awit

(Mt 13.53-58 ae Mk 6.1-6)

16 Yesu unjun Nasaret kokupmon kigit. Kalip unjun kokupmon egek tagan teban tanjek amin tagi agit. Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi wigi agit unjudej gin Sabat kindakon wigigit. Anjek Pinjkop dakon gen manjik do pidanj akgit. 17 Pidanj agakwan kombi amin Aisaia dakon papia iba abidanj witdalek gen yan nanjmanjigit:

18 “Amin Tagi dakon Wupni nagon tosok, nido amin yoni minikon kinjek Gen Bin Tagisi yoyikenj do nak manjinek but nelak tagil namgut.

Ae dam tebanon ekwanj amin puluganj ki abigini yan yoyikenj do yabekgit.

Ae dabili mini amin tagi sinjtoni, ae amin da pabinj yopmanjanj amin unjun puluganj yopbenj do yabekgit.

19 Amin Tagi da minjat amin kabini yo tagisi anjomdisak dakon bisap kili abisak unjun dakon yan tenjenok akenj do yabekgit.”

20 Yesu unjun gen manjinj mudanjek papia gironjigek kila amin do iminej yikgit. Yigakwan unjun muwut muwut yutnon amin kisi dabilni Yesukon gin tanjakwan yikgwit.

21 Anjakwa Yesu da yan yoyigit, “Pinjkop dakon gen manjiko nandayinj unjun abisok dabiljikon bamj tonj asak.” 22 Yanban amin gen yagit do nandaba tagisi anjakwan yawit, “Mao! On Josep dakon monji da nianjonsi da gen galagisi on yosok?”

23 Yanba Yesu yoyigit, “Amin da gen kinda yonj unjun yan: ‘Wuda wamak gaga dakon gitim anmilip a.’ Unjun gen nak nayikdan, ma? Ae ‘Kapaneam kokupmon wasok agil do amin da yanba nandagimanj unjun yomaninon yan gin abi do nandamanj’ yan nayikdan, ma? 24 Nak asisi dayisat, kombi amin morap kokup kalonji da geni dima nandanj yomanj. 25 Asisi, kombi amin Elaija da bisapmon sikak dima manjakwan bilak kapbi ae kanek 6 yan egek jap do madepsi awit. Unjun bisapmon Israel miktimon sakwabab morapmi egipgwit. 26 Mani Pinjkop da Elaija Israel sakwabab kinda do dima yabekgit. Sakwabab kinda Sarepat kokupmon egipgwit unjun do yabekban kigit. Sarepat unjun Saidon kokup da tetgin do tosok. 27 Ae kombi amin Elisa da bisapmon Israel miktimon wuda tebani tonj amin morapmi egipgwit, mani kinda dima kilek tagit. Siria miktimon nani amin kinda mani Neman unjun dagin kilek tagit.”

28 Yan yanban amin muwut muwut yutnon egipgwit kisi da japmisi nandanj 29 pidanj Yesu yolba kokup da wanga pigigit. Kokup unjun ilejon tagit, do tipdomon maba pigisak do anjkiwit. 30 Mani amin da bikbigon da si kigit.

*Yesu da amin kinda konji yol imgut
(Mk 1.21-28)*

31 Yesu Nasaret kokup yipmanjek Galili miktimon kokup kinda mani Kapaneam unjudej pigigit. Pabigi egek Sabat bisap morapmon amin yoyinj dekgit. 32 Yoyinj degakwan amin kinda man madepni tonj da gen njaknjawaris niyisak yan nandawit.

33 Konji tonj amin kinda Juda amin da muwut muwut yutnon yikgit. Unjun da madepsi yan tidanjek yan yagit, 34 “Yesu, Nasaret amin, gak nibanj anjnim do nandisal? Nin panjupbal ak do abil? Nak nandanj gamisat, gak Pinjkop Dakon Telagi Amini.”

³⁵ Mani Yesu da koŋ tebai yaŋ iyigit, “Gak gen dima yanek amin on yipman det!” Yaŋ iyinjakan koŋ unun da amin ukwayikban man amin da binapmon pakgit. Pagakan amin unun dima anupbal anek yipman kigit. ³⁶ Amin da unun kan wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, “Mao, nian gen kinda yosok? Amin man madepni ton ae tapmimni ton da tilagon koŋ gen tebai yoyinban geni nandanek pasal kwan.” ³⁷ Yaŋ yanjakwa Yesu da pi agit dakon gen unun provins dakon amin kisi da nandawit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mt 8.14-15 ae Mk 1.29-31)

³⁸ Yesu Juda amin dakon muwut muwut yut yipmanek Saimon da yutnon kigit. Saimon dakon yopmi sot anek giptimni kindapmi sogit. Yaŋ anakwan Yesu da anpulusosak do iyiwit. ³⁹ Aba Yesu unun miŋat da kapmatjok panji agek giptimni kindapmi sogit unun pasil imjak do tebai yagit. Yanban sotni pasil iminjakan unudon gin pidanek japni panjosit agit.

Yesu da amin panmilip agit
(Mt 8.16-17 ae Mk 1.32-34)

⁴⁰ Gildat si pigik do anakwan amin da notni sot mibili mibili awit unun Yesukon panopgwit. Panopba Yesu da kisitni kwenikon kalon wutjinek panmilip agit. ⁴¹ Ae amin morapmi koŋni ton unun yol yomgut. Yolakan koŋ da yaŋ tidanek yawit, “Gak Pinjok dakon Monji.” Yesu unun Kristo yaŋ nandan ingwit, do Yesu da koŋ gen dimasi yoni do kirinjik yomgut.

Yesu kokup pap diwarikon agipgut
(Mk 1.35-39)

⁴² Wisa dagokdosi Yesu amin dima egipgwit tim kindakon kigit. Anakwan amin da wusin analon anek dima yopman kisak do nandanek abidok do awit. ⁴³ Mani yaŋ yoyigit, “Nak Pinjok da Amin Kila Akdisak unun dakon Gen Bin Tagisi kokup pap diwarikon kisi agek yoyin tenjenokej. Nak Pinjok da unun pi aben dosi yabekgit.” ⁴⁴ Yaŋ yanek Judia miktimon muwut muwut yut tan anan kiwit unudon agek Pinjok gen yoyigit.

5

Yesu da wasanek panjetni timikgit
(Mt 4.18-22 ae Mk 1.16-20)

¹ Bisap kindakon Yesu Genesaret* Pakbi Idap ilenjikon agek Pinjok dakon gen yanjakan amin morapmi da abin unun da kapmatisok angasinjek nandawit. ² Yesu bot bamori ilenjikon tanbal pindakgit. Unun tap kilap simil simil amin da yopba tanjakwal

tap kilap simil simil yikni pakbikon sugawit. ³ Yesu unun bot kindakon milkan wigigit. Bot unun Saimon dakon. Unun boron wigek Saimon yaŋ iyigit, “Bot iminjilbi timisok di pakbikon kwan.” Yaŋ iyinjek Yesu boron yigek amin yoyin dekgit. ⁴ Yoyin dek mudanek Saimon yaŋ iyigit, “Timisok di gat kinjek pakbi ilarikon kinjek tap kilap simil do yik yopba pigini.”

⁵ Yanban Saimon da iyigit, “Amin tagi, nin kalbi tap kilap simil do pi madep anek tap kilap kinda dima iligapdo wisa dagak. Mani gak dakon gen guramigek yik yum yopno pigini.” ⁶ Yoyigit unuden anakwa tap kilap morapmisi yigon pigi tujanek yik dagok do awit. ⁷ Anakwa notni bot kindakon agipgwit amin da abin panpulugoni do kisit da tilak an yomgwit. Tilak an yoba apba tap kilap bot bamot kisikon yopba tujan jik tanek pakbi kagagwan pigik do agimal. ⁸⁻¹⁰ Saimon gat notni kabi gat tap kilap ilikgwit unun pindagek tamtam yawit. Ae Saimon dakon pi isal bamotni Jems gat Jon gat Sebedi dakon monji yat unun kisi tamtam yagimal. Anek Saimon Pita da Yesu jwakben an iminjek yaŋ iyigit, “Amin Tagi, nepman dek ki. Nak yokwi pakpak!”

Yanban Yesu da Saimon yaŋ iyigit, “Gak dima pasolbi. Abisok onda wasanek gak amin timitdisal.” ¹¹ Yaŋ yanban bot bamotni ilikba ilenjikon wigakwal yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgwit.

Yesu da amin kinda wuda tebani ton anmilip agit
(Mt 8.1-4 ae Mk 1.40-45)

¹² Bisap kindakon Yesu kokup pap kindakon egakwan amin wuda tebani ton kinda egipgut. Unun da Yesu kanek jwakben an iminjek miktimon gawagek Yesu bisit tebai iyigit, “Amin Tagi, Pinjok da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

¹³ Yanban Yesu da kisitni amin unun kwenikon witjinek yaŋ iyigit, “Kilek toki do nandisal, do pasil gamni!” Yaŋ yanban unudon gin wuda tebani pasil iminjakan kilek tagit. ¹⁴ Aban Yesu da yaŋ iyigit, “Gak amin dimasi yoyinjek kin mukwa sogok aminon giptimgo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yaŋ gandani.” ¹⁵ Mani Yesu da yo agit dakon geni sigin kin iren tagit. Anakwan amin morapmi da geni nandak do opgwit. Ae sotni panmilip anjomjak do opgwit. ¹⁶ Mani Yesu bisap morapmi miktim amin dima ekwan timon panji egek bisit pi agit.

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Mk 2.1-12)

¹⁷ Bisap kindakon Yesu amin yoyin degakwan Parisi amin ae gen teban yoyindet aminyo kisi panobin yikgwit. Unun amin Jerusalem, ae Galili dakon kokup morap ton, ae Judia miktimon da opgwit. Yesu Amin Tagi dakon tapmin tan imgut, do sot amin panmilip agit. ¹⁸ Anjakwan amin kabi kinda da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda waman anan opgwit. Unun wayigon yipba pagakwan anan Yesu da akgron awigik do awit. ¹⁹ Mani amin morapmi, do yutnon awigik do anhidok awit. Do yut kwenon wigi yut tuwilek amin unun wayigon pagakwan napmon da abidanakwa amin morap da binapnon pikeg Yesu da buronsi pigigit. ²⁰ Yesu da nandan gadatni pindagek yagit, "Not, diwarigo yopman gamisat."

²¹ Yanban Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da iyi yan nandawit, "On namin amin kinda da Pinjok kulabinjek gen unun yosok? Diwari yopyop unun amin kinda da aripmi dimasi agagi. Unun Pinjok kalon dagin asak."

²² Yesu da nandak nandakni unun pindak nandanjo anek yan yoyigit, "Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman? ²³ Diwari yopyop ae amin kisi kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. ²⁴ Mani Amin Dakon Monji on miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba piasak do on amin anmilip aben." Yesu yan yanek kisiri kandapmiyo kimakbi amin kanek yan iyigit, "Nak gayisat, gak pidan yalin potgo timigek yutgokon ki." ²⁵ Yanban unudon gin amin unun pidanek yalin potni timigek Pinjok anjisinjek yutnikon kigit. ²⁶ Anjakwan minjat amin morapyo unun kan wuripdagek Pinjok anjisinjek yawit, "Abisok yo jwakjwarisi altanban koman."

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut

(Mt 9.9-13 ae Mk 2.13-17)

²⁷ Unun da kwenon Yesu yomakon pikeg kin kanban takis timit timit yut kabanon takis timit timit amin kindan yikban kagit. Unun mani Liwai. Yesu da Liwai yan iyigit, "Abin nak nol." ²⁸ Yan iyinban Liwai pidan yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgit.

²⁹ Anek Liwai da yutnikon Yesu do jap madepsi panjosit agit. Yan aban takis timit timit amin morapmi gat ae amin diwari gat kisi yikeg jap nawit. ³⁰ Anjakwa Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin Parisi da kabikon nani unun da Yesu dakon panjetni do yanba yokwi tok anek yan yoyiwit, "Ji

jap pakbiyo takis timit timit amin ae yokwi pakpak amin gat nido an?"

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan. ³² Nak amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak yan iliko but tobil ani do pigim."

Pinjok dogin nandanek jap kelek egip egip do yagit

(Mt 9.14-17 ae Mk 2.18-22)

³³ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Jon dakon panjetni bisap morapmi Pinjok do nandanek jap kelek egek bisit pi an. Ae Parisi amin nin dakon panjetnin kisi yan gin an. Mani gak dakon panjetgoni jap pakbiyo anek ekwan."

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, "Monji kindan minjat pasak bisapmon unun jap noknok bisap madep kindan, ae monji notni gat ekwan, do jap kelek tagi dima egipni. ³⁵ Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan."

³⁶ Yesu da tilak gen kindan gat yoyinjek yagit, "Amin kindan da imal kalugi kindan pudan imal garanji dagan kwi kindakon bupjak kan unun tagi dima. Yan asak kan, imal kalugi anjupal asak. Ae imal kalugi unun kalipmi gat arip dima. ³⁷ Ae amin kindan da wain kalugi tibri meme gip ban wasanbi kalipmi kindakon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjigakwa wain man mudokan. Ae meme gipyo kisi yokwi tokdisak. ³⁸ Do wain kalugi meme gip kalugikon kolan. ³⁹ Ae wain kalipmi nosok amin wain kalugi nok do kuragi nandanek yan yosok, "Wain kalipmi unun tagisi."

6

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Mk 2.23-28)

¹ Sabat bisap kindakon Yesu wit pi binan kindan nan kigit. Kinakwan panjetni da wit bami di jimik kisi da misinjiba gipmi manakwa bami si nawit. ² Anjakwa Parisi amin di da pindagek yawit, "Ji Sabat bisap dakon gen teban yapmanek nido yan an?"

³ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, "Ji Dewit gat amin kabini gat da jap do awit bisapmon yo awit unun di manjin nandan bo dima? ⁴ Dewit unun Pinjok da yutnon wigi bret Pinjok do parekbi unun timikgit. Bret unun mukwa sogok amin dagin tagi noknogi. Mani Dewit da nanek amin kabini kisi do yomgut." ⁵ Yesu da sigin yan yoyigit, "Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi."

*Yesu da Sabat bisapmon amin kindan
anmilip agit*

(Mt 12.9-14 ae Mk 3.1-6)

⁶ Sabat bisap kindakon Yesu Juda amin da muwut muwut yutnon wigeƙ yoyinƙet agit. Uɗudon amin kisiri aminsi tetni girenjiki kindan egipgut. ⁷ Parisi amin gat ae gen teban yoyinƙet amin gat da Yesu Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen yan imner yan do kan egipgwit. ⁸ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanƙo anek amin kisiri girenjiki yan iyigit, “Gak pidaƙ amin da inamon at.” Iyinban amin unun pidaƙ aƙgit. ⁹ Pidaƙ agakwan Yesu da yoyigit, “Ji nian nandan? Sabat bisap dakon gen teban unun anpak tagi bo yokwi aneƙ do yosok? Amin kutnok do yosok, bo ae amin si panupbal ano kimotni do yosok?” ¹⁰ Yesu da amin morap kisi pindak anan ki mudaneƙ yan iyigit, “Kisitgo aninƙin a.” Iyinban yan gin anakwan kisiri kilek tagit. ¹¹ Mani Parisi amin gat ae gen teban yoyinƙet amin gat da japmisi nandan imineƙ iyi gin yan nandat anek Yesu niansi an imno yan yawit.

Yesu da yabekbini 12 kabi timikgit

(Mt 10.1-4 ae Mk 3.13-19)

¹² Unun bisapmon Yesu kalbi bisit pi ak do kabap kindakon wigi Pinƙop bisit iyigit. Bisit pi an egakwan wisa daganban ¹³ panƙetni yan yoban apba 12 kabi manjigit. Manjineƙ yabekbi man yomgut.

¹⁴ Kinda unun mani Saimon (unun Yesu da Pita yan iyigit).

Ae Saimon dakon padige Andru,

ae Jems,

Jon,

Pilip,

Batolomiu,

¹⁵ Matyu,

Tomas,

Alpius dakon monji Jems,

ae Saimon (unun Selot da kabikon nani),

¹⁶ ae Jems dakon monji Judas,

ae Judas Iskariot (unun da don Yesu uwal da kisiron yipgut).

Yesu da amin morapmi panmilip agit

(Mt 4.24-25 ae Mk 3.7-12)

¹⁷ Yesu unun amin kabi timikban ilenon da miktin kuldukiban kindakon pukwa panƙetni morapmi gat kisi aƙgwit. Anakwa Judia miktin dakon amin morapmi gat, ae Jerusalem kokup papmon amin gat, ae tap amin Tair ae Saidon kokup da kapmatjok egipgwit amin unun gat kisi egipgwit. ¹⁸ Unun geni nandakdo, ae sotni panmilip asak do nandaneƙ apgwit. Kon da panupbal abi amin unun Yesu da panmilip agit. ¹⁹ Sot amin panmilip agak dakon tapmin Yesukon da apgut, do amin morap

kisitni kwenikon igayik do awit. Yan anek kilek tawit.

Yesu da yoni mini amin kisik kisik ani do yagit

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu da panƙetni pindageƙ yagit,

“Yoni mini amin ji kisik kisik ekwan, nido ji Pinƙop da Amin Kila Asak unun da kagagwan ekwan.

²¹ Abisok jap do an amin ji kisik kisik ekwan. Don jap nan tugokdan.

Abisok kunam takgan amin ji kisik kisik ekwan. Don jikgo yanjadan.

²² Amin da dandaba ji Amin Dakon Monji yolyol amin yan dandaneƙ nandaba yokwi tok anjandan. Ji unun gat gadaneƙ dima egipni do dayineƙ yanba yokwi tok an damineƙ man yokwisi damdan. Yo morap unun altan damdan, mani ji kisik kisik ani.

²³ Unun bisapmon ji butji tagisi tanakwan kisik kisik anek wigi mok ani.

Nandan. Kobogi do tomni wukwisi Kwen Kokupmon tan damisak. Kalip babini da kombi amin do yo yokwi yan gin anjomgwit.

²⁴ “Mani yoni morapmi amin, awa! Ji yo tagisi wagil timikgan. Don butji panƙetban ak do yo di dima timidan.

²⁵ “Abisok jap nanek butji papon amin, awa! Don jap do akdan.

“Abisok jikgo yanjan amin, awa! Don kunam tagakwa dabil pakbisi mokdan.

²⁶ “Amin da man madep daman amin, awa! Kalip babiki da kombi amin toptopmi do yan gin an yomgwit.”

Uwalnin but dasi galak tan yomnen

(Mt 5.38-48)

²⁷ Yesu da sanbeneƙ yan yagit, “Geno nandan amin yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tan yomni. Ae nandaba yokwi tok an daman amin do anpak tagi anjomni. ²⁸ Ae jobit timitni do dayan amin, unun Pinƙop da panpulugosak do bisit iyini. Ae yokwi an daman amin do bisit ani. ²⁹ Amin kindan da mogim kulbak gikban kan, teri kindan kisi antobil ibi. Ae amin kindan da mirim imalgo gwayenban kan, yum kanaki paba pigikgo kisi abidosak. ³⁰ Ae amin morap da yo kabigo yobi do gayinba kan yobi. Ae amin kindan da yogo kindan abidan anjikas kan, antobil gamjak do tebai dima iyiki. ³¹ Amin da anpak niansi anjamni do nandan, unun anpak amin do anjomni.

³² “Amin butdasi galak tan daman banjin butdasi galak tan yomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin unun kisi amin butdasi galak tan yoman ban butdasi galak tan yoman. ³³ Ae anpak tagi anjadan amin banjin anpak tagi anjomni kan, ji amin tagi

dima. Yokwi pakpak da anpak unun kisi an.
³⁴ Ae unun amin goman tagi sopjak yan nandan teban taje amin kindo do yo imni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin notni da goman unun kisisi sopdan yan nandanek notni do yo yoman. ³⁵ Mani ji uwalji do but dasi galak tan yominek anpak tagisi an yomni. Anek amin do yo yominek sopni do dima yoyini. Pin kop da yokwi pakpak ya yan dima iyan amin unun do yo tagi yumsi yomisak, do ji anpak tagisi ani kan, Pin kop Wikwisi da kobogi do yo tagisi daminjakwan monjinisi egipdan. ³⁶ Datgo da amin do bupmi nandisak, do jijo yan gin amin do bupmi nandani.”

Amin dakon anpak dima kokwinitni
 (Mt 7.1-5)

³⁷ Yesu da sanberjek yan yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinitni kan, Pin kop da jijo kisi dima kokwinitjak. Ji amin yokwi aba unun do kobogi timitni do dima yoyini kan, Pin kop da jijo kisi yokwisi do tebai dima dayikdisak. Ji amin dakon diwarini yopman yomni kan, Pin kop da ji dakon diwarisi yan gin yopman damdisak. ³⁸ Ji amin do yo yomni kan, Pin kop da ji do y damdisak. Unun da yo morapmisi daminjakwan tugok tugogisi egipdan. Tilak nianji yomni unun da tilak yan gin timitdan.”

³⁹ Yesu da tilak gen kindo yan yoyigit, “Dabili mini kindo dabilni mini notni kindo kosit tagi yolisak? Kan kisi bamot gapmagwan mokdamal. ⁴⁰ Papi yut minjat monjiyo yoyinetni dima yapmangan. Mani papi yut tagisi wigi mudanek don yoyinetni yombem an. ⁴¹ Gaga da dabilon kindap kwik toso unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol? ⁴² Gaga da dabilon kindap kwik toso unun dima kanek nianon da notgo ‘Dabilgokon jimjim toso unun pan gamdisat’ yan iyiki? Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik toso unun abi kinjakwan notgo da dabilon jimjimjok toso unun kanbi pisanjakwan tagi paki.”

Kindap yokwi da bami yokwi potdan
 (Mt 7.16-20 ae 12.33-35)

⁴³ Yesu da sanberjek yagit, “Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni. Ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni. ⁴⁴ Amin da kindap sop bami ban pindagek kindap yokwi bo tagi yan pindak nandanjo an. Amin da pik kindap dakon bami pak do nap keli tonon kin dima dekan. Ae wain sop kindap yokwi keli tonon kin dima pan. ⁴⁵ Amin kilegi unun nandak nandakni kilegi morapmi butnikon ton, do anpak kilegisi asak. Anjakwan amin yokwi unun nandak nandak yokwi butnikon ton,

do anpak yokwi asak. Nandak nandak nian amin butgwan ton, unun gen kagakan da yon.”

Yut bamori dakon tilak gen
 (Mt 7.24-27)

⁴⁶ Yesu da sanberjek yan yagit, “Ji nido nak Amin Tagi yan nayinek geno dima guramikgan? ⁴⁷ Nagon obinek geno nandanek guramikgan amin unun dakon tilak kindo doliker. ⁴⁸ Amin kindo yutni ak do anek gapma wayikban mibilisigwan pigakwan miktimgwan tip madep da kwenon gwak magit. Anek don yut unun da kwenon agit. Aban pakbi madepsi igek yutni tidan tuwil do agit mani yutni tebaisi agit, do tebaisi akgit. ⁴⁹ Mani amin kindo nak dakon gen nandanek dima guramikdak amin unun amin kindo yombem. Unun yutni teban tokni mini isal miktim kwenon gin agit. Don pakbi igek yut unun tidanban unudon gin tuwil ki madepsi tasik tagit.”

7

Yesu da emat amin dakon mibiltok amin kindo dakon pi monji anmilip agit
 (Mt 8.5-13)

¹ Yesu gen unun amin yoyin mudanek Kapaneam kokupmon pigigit. ² Unun kokupmon Rom dakon emat amin 100 dakon mibiltok amin kindo egipgut. Unun dakon oman amini si galak tan imgut unun sot madep anek kimotdosi agit. ³ Anjakwan unun mibiltok amin da Yesu dakon gen bini nandagit, do juda amin dakon kila amin di yabekban Yesukon kiwit. Kin Yesu da abin oman amini anmilip asak do iyiwit. ⁴ Anek Yesu da anpulgusak do madepsi yan iyiwit, “Unun amin tagisi, do geni nandanek kin oman monjini anpulgoki. ⁵ Unun amin da juda amin nin do galak tan nimisak, ae muwut muwut yutnin witjin nimgut.”

⁶ Yan iyanba Yesu gat kisi kiwit. Kin yutni ankapmat anakwa mibiltok amin da notni di yabekban obin Yesu yan iyiwit, “Mibiltok amin da gak do yan yosok, ‘Amin Tagi, pi madep dima gaben. Nak amin pinbisi, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. ⁷ Yan do, naga gagon dima abit. Mani gak da kilek toso do yanaki tagi kilek toso. ⁸ Nido nak madepno da yongangwan egisat, do nak da unun dakon pinbini egisat. Ae emat amino nak da yongangwan ekwan, do kindo ‘Ki!’ yan iyiko kisak. Ae kindo ‘Ap!’ yan iyiko abisak. Ae oman amino kindo ‘Pi on aki!’ yan iyiko pi asak.’”

⁹ Yesu gen unun nandanek nandaban yo madepsi aban tobilek amin madepsi bunjon yolgwit yan yoyigit, “Nak yan dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin

dakon yombem kinda dima kagim.”¹⁰ Yan yanban amin yabekgit unun tobil yutnon wigi oman monji unun kili kilek tagit kawit.

Yesu da Nain kokupmon monji gimoni kinda kimoron nan aban pidagit

¹¹ Yesu bisa pisipmisok egek kokup kinda mani Nain unudon kinjakwan panjetni gat ae amin morapmisi gat kisi kiwit.¹² Kin unun kokup dakon tip dam dakon wigat anjakmat agit. Anjek amin da amin kimakbi kinda waman anjan wanja pinba pindakgit. Amin kimakgit unun dakon meni unun sakwabat egakwan monji kalonisi da kimakgit. Unun kokup madep dakon amin morapmisi unun sakwabat gat kisi pinba pindakgit.¹³ Amin Tagi da sakwabat unun kanek bupmisi nandan iminek yan iyigit, “Gak kunam dima takgi.”

¹⁴ Yan yanek kin bumjot abiwit tamo witjinakwan bumjot guramigwit amin unun akgwit. Agakwa Yesu da yan yagit, “Monji gimoni pidoki do gayisati!”¹⁵ Yan iyinban amin kimakbi unun pidan yigek wasanek gen yagit. Yanban Yesu da meni do imgut.

¹⁶ Aban amin morap kisi pasalek Pinjok anjkinjek yan yawit, “Kombi amin madepsi kinda nin da bikbigon altanban koman. Pinjok da minjat amin kabiyoni Israel panpulugok do abik.”¹⁷ Ae Yesu da yo agit unun dakon gen bin da madepsi iren tanek Judia miktim kisi aripmi agit, ae miktim diwarikon kisi kigit.

Jon da panjetni bamori Yesu do yabekgit (Mt 11.2-19)

¹⁸ Jon dakon panjetni da Yesu da yo morap agit dakon geni Jon iyiwit.¹⁹ Iyinba panjetni bamori yan yoban opbal Amin Tagi yan iyinjil do yabekgit, “Gak Pinjok da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anej?”

²⁰ Amin bamot unun kin Yesu altan iminek yan iyigimal, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yan gayik do anek nit yabekban abamak, ‘Gak Pinjok da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anej?’”²¹ Unun bisapmon gin Yesu amin sotni mibili mibili tan yomgwit unun panmilip anek konni tan yomgwit unun yol yomgut. Ae dabilni mini morapmi paban pisawit.

²² Do gen kobogi yan yoyigit, “Jil kin abisok yo pindak nandanyo amal unun do Jon iyinjil. Dabilni mini amin sinjon, ae kandapmi alek tanbi amin kosit akwan, ae wuda tebani ton amin unun kilek ton, ae miragi mini amin da gen nandan, ae amin kimakbi pidon, ae yoni mini amin da Gen Bin Tagisi

nandan.²³ Amin kinda nak nandanek nandan gadatni dima witald kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

²⁴ Amin bamot Jon da yabekgit unun tobil kinjakwal, Yesu da minjat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, “Ji miktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal kinda anwayin aban kok do kiwit?”²⁵ Dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda yik imalyo tagisi banjin pagit unun kok do kiwit? Dima, yik imalyo tagisi panek giptim dakon yoni tagi tagi dagin tan yoman amin unun kila amin madep da yutnon gin ekwan.²⁶ Mani ji ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Unun bami, nak asisi dayisat, Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.²⁷ Unun amin do Pinjok da papikakon gen yan mandabi:

‘Nandani, geno yan terjerjosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anjek kositgo anjnoman asak.’

²⁸ Nak yanji dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon da yapman mudosok. Mani amin morap Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapmanjan.”

²⁹ (Jon da amin gat ae takis timit timit amin gat telagi pakbi kili son yomgut, do gen unun nandanek yan yawit, “Pinjok dakon anjak unun kilegisi.”³⁰ Mani Parisi amin gat ae gen teban mibili nandak nandak amin gat unun Jonon telagi pakbi dima sowit. Yan anjek Pinjok da kosit kilegi yolik do agit unun manji imgwit.)

³¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ni tilak gen kinda nan dayiko amin abisok ekwan unun dakon anjak do nandaba pisolak? Unun nianjen amin di da ekwan?”³² Unun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon: ‘Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.’”

³³ Yesu da sign yan yagit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin abinek bret dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anjakwan, ‘Konni kinda tan imisak’ ji da gen unun yawit.³⁴ Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anjakwan kanek ji da yan yon, ‘Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.’³⁵ Ji da gen unun yon, mani Pinjok da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

Minjat kinda da pakbi kibani tagisi nan Yesu son imgut

7:15: 1KA 17.23; 2KA 4.36   7:16: Lk 1.68   7:19: Kap 40.7; Mal 3.1; PA 1.8   7:22: Ais 35.5-6; 61.1; Lk 4.18
7:26: Lk 1.76   7:27: Mal 3.1   7:29: Lk 3.12   7:30: Mt 21.32   7:34: Lk 15.2   7:37: Mt 26.7; Mk 14.3;

³⁶ Parisi amin kinds da Yesu yutnikon obin jap nosak do yan iban yutnikon obin jap tamokon yikgit. ³⁷ Unun kokupmon yokwi pakpak minjat kinds egipgut. Unun minjat Yesu Parisi da yutnon yigek jap nosok yan amin da yanba nandanek pakbi kibani tagisi kinami kinds abidanek yutnon wigigit. Tibiri unun tipnan wasanji. ³⁸ Wigigit Yesu da manjikon kandapnikon panji agek kuman tagakwan dabil pakbini da kandapnikon manjuktanba busun dangwani ban ikdigagit. Yan anek kandapnikon mandan nanek pakbi kibani tagisi nan son imgut.

³⁹ Yan anjakwan Parisi amin unun Yesu yan imgut iyi burikon da yan nandagit, "On amin asi kombi amin kinds tam, on minjat kisiri kwenikon witjisak unun yokwi pakpak minjat kinds yan nandaban."

⁴⁰ Yan nandanjakwan Yesu da iyigit, "Saimon, nak gen kinds gayiko."

Yanban iyigit, "Yoyinet, kili nayi."

⁴¹ Yanban Yesu da iyigit, "Amin bamori unun amin kindakon gomani ton. Kinds dakon gomani unun monej 500 danari, ae kinds dakon gomani unun monej 50 danari. ⁴² Unun amin bamot gomani sopjil dakon monejni aripmi dima, do gomani dima sopjil do yoyigit. Gak nian nandisat? Yan aban jit amin da unun amin do madepsi galak tan imgut?"

⁴³ Yanban Saimon da iyigit, "Goman madepni dima sopjak do iyigit amin unun da, yan nandisat."

Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak kokwin kilegisi anek yosol."

⁴⁴ Yan yanek Yesu da tobil minjat unun kanek Saimon yan iyigit, "On minjat do koki? Nak yutgokon wiko kandapno sugoken do pakbi dima namil. Mani on minjat da dabil pakbini nan kandapno suganek busun dangwani ban ikdigak. ⁴⁵ Nak dima mandan nal, mani yutgokon si wiron da wasanek minjat on da kandapno mandan nak da sigin mandan nosok. ⁴⁶ Gak busun nokon bit nelak dima tagal namil. Mani minjat on da pakbi kibani tagisi kandapnokon son namik. ⁴⁷ Do yan gayisat, on minjat dakon diwarini morapmi Pinjok da yopman iban nak do but dasi galagi madepsi nandan namisak. Mani diwarini tagapmisok tan iman amin Pinjok da diwarini yopman imjak kan, unun amin da nak do galagi madep dima nandan namjak."

⁴⁸ Yan yanek Yesu da minjat unun yan iyigit, "Nak da diwarigo yopman gamisat."

⁴⁹ Yan iyanban amin kabi Yesu gat jap nanek yikgit unun iyi gin yan yawit, "On nianen amin kinds da diwari yopyop asak?" ⁵⁰ Yan yanjakwa Yesu da minjat unun yan iyigit, "Nandan gadatgo do anek Pinjok da

gak yokwikon nan abidosok. Butgo yawori tanakwan kiki."

8

Minjat diwari Yesu yolba kisi agipgwit

¹ Unun da kwenon Yesu kokup pap ae kokup monin monin tawit unudon agek Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Yabekbi 12 kabi kisi agipgwit. ² Ae minjat diwari Yesu da konni yol yomgut ae sotni panmilip agit unun kisi Yesu gat agipgwit. Kinds unun Maria. Maria unun Makdala kokupmon nani yan iyiwit. Kalip Yesu da konni 7 kabi yol imgut. ³ Ae Joana, Susana ae minjat morapmi gat kisi Yesu gat agipgwit. Joana unun Kusa dakon minjatni. Kusa unun Erot dakon yutni dakon kila amin kinds. Unun minjat kabi yo kabini iyi dakon ban Yesu gat panjetni gat panpulugawit.

Jap yet tinjinok dakon tilak gen

(Mt 13.1-9 ae Mk 4.1-9)

⁴ Amin morapmisi kokup morap tawiron da abin muwukgwit. Abin muwugakwa Yesu da tilak gen kinds yan yoyigit, ⁵ "Amin kinds unun jap yetni pigaga panji tinjinagit. Tinjinanjakwan jap yet diwari kosiron manba amin da bamanakwa minam da abin si nawit. ⁶ Anakwa jap yet diwari tipmi ton timon mawit. Man kwawit, mani miktin pakbini mini, do kibidan pasilgwit. ⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanej wutjinba kimak mudawit. ⁸ Ae jap yet diwari miktin tagisikon man kwawit. Unun bami 100 tan tan awit." Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yagit, "Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandanek mibili nandan pisoni."

Yesu nido tilak genon dagin Pinjok gen yagit

(Mt 13.10-17 ae Mk 4.10-12)

⁹ Panjetni da tilak gen unun yagit dakon mibili do iyiwit. ¹⁰ Iyanba yagit, "Pinjok da ji bangin iyi dakon Amin Kila Agakin unun dakon mibili pasili ton unun damisak. Mani amin diwari tilak gen gin nandan. 'Do dabil sintanek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan.

Ae gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdan.'"

Jap yet tinjinok dakon tilak gen dakon mibili

(Mt 13.18-23 ae Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu da sanbenek panjetni banjin yan yoyigit, "Tilak gen dayit dakon mibili unun yan. Jap yet unun Pinjok dakon gen. ¹² Jap yet kosiron mawit, unun amin Pinjok gen

nandan dakon tilak. Amin nandan gadat aba Pinjkop da yokwikon ban timitjak yan do Sunduk da abin butnikon Pinjkop dakon gen gwayesak. ¹³ Ae jap yet tipmi tonj timon mawit, unjun amin da Pinjkop gen nandan abidanek kisik kisik an dakon tilak. Mani geli tagi dima yipban kigit. Do nandan gadat bisap pisipmisok anek panjkewal altan yoba tepmisi Pinjkop manji iminj mudon. ¹⁴ Ae jap yet jon keli tonj bikbigwan mawit, unjun amin Pinjkop dakon gen nandanek kin miktimon egip egipni do nandaba kik an unjun dakon tilak asak. Unjun morap gat ae on miktim dakon yo morap gat do galagi nandanakwa unjun da wutjin yominakwa bami dima tonj. ¹⁵ Mani jap yet miktim tagisikon mawit, unjun amin Pinjkop dakon gen nandanek tebaisi abidon unjun dakon tilak. Unjun buri kilegisi tanjakwan tebai agek bami tagisi panjalon an."

Lam dakon tilak gen

(Mk 4.21-25)

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin da lam kolen kwoba nanj dima wutjinba tonj, bo ae dipmin potpot tamo da mibilgwan dima yopmanjan. Noman tamokon yopmanakwa amin da yutnon winek tenjen unjun konj. ¹⁷ Yo morap pasili tonj unjun don nomansi altan mudokdan. Ae yo morap wutjinbi da tonj unjun noman tanj mudanakwa amin da pindak nandanjo akdan.

¹⁸ "Ji kanj kimagek gen pakyanji nandani. Tanj yomanj amin unjun Pinjkop da di gat sanben daban timitdan. Mani minini amin unjun tanj namanj yan nandisak unjun Pinjkop da gwayekdisak."

Yesu dakon menji padik padikyo unjun namin?

(Mt 12.46-50 ae Mk 3.31-35)

¹⁹ Unjun bisapmon menji padik padikyo Yesu kok do opgwit. Mani amin morapmi, do Yesu da kapmatjok kik do antidok awit. ²⁰ Anjakwa amin di da Yesu yan iyiwit, "Mengo padik padikgoyo yomakon agek gak gandak do yonj."

²¹ Yanba yoyigit, "Amin Pinjkop dakon gen nandanek guramikgan unjun menjo ae padik padiknoni."

Yesu da yanban mirim gat ae tap madep gat yawokgimal

(Mt 8.23-27 ae Mk 4.35-41)

²² Bisap kindakon Yesu panjetni gat bot kindakon wige yan yoyigit, "Pakbi idap teri kinda do kino." Yan yanban kiwit. ²³ Boron yigek kinakwa Yesu dipmin pakgit. Anjakwan mirim madepsi kinda pakbi idapmon obinjakwan boron pakbi pigi tujanakwa pasil do awit. ²⁴ Anjakwa panjetni da kinj Yesu anjyolek iyiwit, "Amin Tagi, nin pasildamanj!"

Iyinja pidan pakbi gat mirim gat tebai yoyinban mirim dima anjakwan pakbi yaworis tagit. ²⁵ Anjakwan Yesu da panjetni yan yoyigit, "Nandan gadatji dukon yipmanj?"

Yanban panjetni si pasalgwit. Anek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, "On nianjen amin kinda da pakbi mirimyo gen tebai yoyinban geni guramikgamal?"

Yesu da amin kinda dakon konni yol imgut

(Mt 8.28-34 ae Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu gat panjetni gat Gerasa miktim tetgin kin altawit. (Gerasa miktim unjun kin kinda tanjakwan Galili miktim unjun pakbi idap teri kinda tosok.) ²⁷ Yesu bot yipmanek ilejon winjakwan unjun kokup papmon amin kinda da abin altan imgut. Unjun amin konni tanj imgwit. Bisap dubagisi molan egipgut, ae yut kindakon dima egipgut. Amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjan miktimon gin egipgut. ²⁸ Unjun amin da Yesu kanek madepsi yan tidanek Yesu da kandapmon manj pagek gen papmon da yan yagit, "Yesu, gak Pinjkop Wikwisi dakon Monji, gak ninan anjamdisal? Bupmi nandanj nabi. Yo yokwi dimasi anj nabi!" ²⁹ Konj da amin unjun yipman detjak do Yesu da kili iyigit, unjun do madepsi yan tidanek gen unjun yagit. Unjun amin konj da bisap morapmi anjupbal awit, do amin da bisapmi bisapmi kilani tebaisi anek nap teban tebaisi banj kisit kandapyoni panjeban awit. Mani nap teban unjun panjdaganek konj da iminj suganjakan miktim amin dima ekwan timon kin kin agit.

³⁰ Yesu da yan iyigit, "Mango namin?" Iyinja ban konni morapmi tanj imgwit, do "Amin Kabi Madep" yan iyigit. ³¹ Yesu da bupmi nandanj yornjak do konj da bisit tebai yan iyiwit, "Nin gapma kidagi mini unjunwan piginej do dima niyiki."

³² Bit kabi madep kinda kapmatjok ilejon egek jap nanek egipgwit. Konj unjun bit da butgwan pigik do Yesu bisit tebai iyinja nandanj yomgut. ³³ Anjakwan konj amin unjun yipmanj degek winj abigi bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun timtim yanek obandom nanj pigi pakbi idapgwan pikek pakbi nanj kimakgwit.

³⁴ Anjakwa bit kila amin yo unjun pindagek timtim yanek kin kokup papmon amin gat ae kokup teri teri egi ananj kiwit unjun amin gat kisi yoyiwit. ³⁵ Anjakwa amin da yo nianjensi kinda da altagit, unjun kok do apgwit. Abinj Yesu altan iminek amin unjun konni kili yipmanj dekgwit kawit. Kanba amin unjun Yesu da buron buri kili pisagit ae ilikba pigikni tonj da yikgit. Yan yikban kanj pasalgwit. ³⁶ Anjakwa yo dabil da kanj nandanjo awit amin unjun da konj da anjupbal

abi amin nianon da kilek tagit unun dakon mibili yoyiwit. ³⁷ Yoyinba Gerasa miktim dakon minjat amin morap kisi pasol pasol madepsi nandanek Yesu unun yopman dek kisak do iyiwit. Iyinjba boron wige k yopman kigit. ³⁸ Mani amin unun konj da yipman dek kiwit amin da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

Iyinjban Yesu da tobil kisak do yabegek yan iyigit, ³⁹ “Gak tobil yutgokon kinjek Pinjkop da gak anpuluganjek yo madepsi ak unun do amin yoyiki.” Yan iyinjban amin unun tobil kinj kokupni dakon amin morap Yesu da anpuluganjek yo morap agit unun do yoyigit.

Yesu da minjatok kinda kimakgit nanjaban pidagit, ae minjat sotni tonj kinda anjkilek agit (Mt 9.18-26 ae Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu pakbi idap teri kinda do kinj altanjakwan amin morapmi da but dasi abidawit, nido unun do jomjom anjek egipgwit. ⁴¹ Unun bisapmon amin kinda apgut, mani Jairus. Unun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda egipgut. Unun da Yesu da kandap mibilon manj pagek yutnikon kisakdosi madepsi iyigit. ⁴² Unun monji mini, gwi kalonji kinda gin bilakni unun 12 da tilak, unun da si kimot do agit.

Yesu yutnikon kik do kosiron kinjakwan amin madepsi, do gitni gitni anjakwa kigit. ⁴³ Kinjakwan minjat kinda unjungwan agipgit. Unun daganj mok anjek yawini manjakwa bilak 12 yan agit, mani amin kinda da aripmi dima anjkilek agagi. ⁴⁴ Unun minjat Yesu da manjikon kapmatjok abinjek Yesu dakon imal dubakni da ilanjikon igayigit. Anjakwan unudon gin yawini pasil imgwit. ⁴⁵ Anjakwan Yesu da yagit, “Namin da igayinj namik?”

Yanjban amin morap nin dima dima yanjakwa Pita da iyigit, “Amin tagi, amin morapmisi da gak gat gadat gadatsi akwan.”

⁴⁶ Mani Yesu da yagit, “Amin kinda da igayinj naminjakwan tapminno diwari kwan nandat.”

⁴⁷ Yanjban minjat unun aripmi dima pasilgen yanj nandanek nimnimik abinj Yesu da kandap mibilon manj pakgit. Manj pagek amin morap da dabilon mibili nido Yesu igayigit unun dakon yanjkwok anjek yanj yagit, “Igayiko sotno unudon gin pasilak.”

⁴⁸ Yanjban Yesu da iyigit, “Gwano, nandan gadatgo da gak anjkilek ak. Butgo yawori tanjakwan kiki.”

⁴⁹ Yesu gen unun yanjakwan muwut muwut yut dakon kila amin Jairus da yutnon da amin kinda apgut. Abinjek Jairus yanj iyigit, “Gwago kili kunjwak, do yoyinjdet isal dogin dima iyinjbi kisak.”

⁵⁰ Yesu unun nandanek Jairus yanj iyigit, “Dima pasolgi. Isal nandanj gadat gin anjaki gwago kilek tosak.”

⁵¹ Yanj yanjek yutnikon kinj altanjek amin diwari dima wigini do yoyijek Pita, Jon, ae Jems gat, ae minjatok dakon menj datniyo gat timikban yutnon wigiwit. ⁵² Unun yutnon amin morapmi da minjatok do bupmi nandanek kunam tagek iyonj iyonj yanjek egipgwit. Anjakwa Yesu da yoyigit, “Ji kunam yopgut. Dima kunjwak, isal dipmin pokdok.”

⁵³ Yanjban minjatok wagil kunjwak yanj nandanek jikgo yanjanj imgwit. ⁵⁴ Mani Yesu da minjatok kisirikon abidanek gen papmon da yagit, “Gwano, pida!”

⁵⁵ Yanj yanjban minjatok unun dakon wupmi aeni tobil abinj pigakwan unudon gin pidagit. Pidanjakwan Yesu da jap di iba nosak do yoyigit. ⁵⁶ Aban menj datni da unun kanjek tamtam yagimal. Mani Yesu da tebai yoyigit, “Jil on yo noman tarjban komal unun do amin dimasi yoyinjil.”

9

Yesu da yabekbini 12 kabi pikon yabekgit (Mt 10.5-15 ae Mk 6.7-13)

¹ Yesu da yabekbini 12 kabi yanj yoban obinj muwukba sot amin panmilip agak, ae konj kisisi yolni dakon pi ani do yanj mudanj yomgut. ² Yominjek Pinjkop da Aminon Kila Asak dakon gen yanj tenjenoni, ae sot aminyo panmilip ani yanj do yabekgit. ³ Anjek yanj yoyigit, “Ji kosit agip do yo di dima timitni. Win kirinj, ae yik, ae bret, ae monen, ae paba pigik bamori dima timitni. ⁴ Yut kindakon wugini kanj, unudon gin egek kokup unun yipmanj kini. ⁵ Kwa amin da ji dima timikba kanj, kokup pap unun yipmanj det do kandapjikon kimbabanj tegonj unun tidanjba kini. Yanj aba amin da yokwi anapno unun do anjek kwanj yanj nandani.” ⁶ Yanj yoyinjban kokupmi kokupmi agek Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenanjek amin dakon sotni panmilip awit.

Erot da Yesu namin amin kinda yanjsi nandak do agit

(Mt 14.1-2 ae Mk 6.14-16)

⁷ Gapman dakon kila amin madep mibiltogi Erot da Yesu dakon gen bini nandagit. Di da Yesu kanjek Jon kimoron da aeni pidagit yanj yawit, do Erot but morap agit. ⁸ Ae di da yawit, “Elaija da noman tak.” Ae di da “Kombi amin kalipsi egipgwit unun kinda da kimoron da pidak” yanj yawit. ⁹ Mani Erot da yanj yagit, “Jon dakon tegi kili mandanj dagagim. Mani abisok namin amin kinda dasi yo madepsi anjakwan gen bini nayinjba nandisat?” Yanj yanjek Yesu kok do pini agit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Jn 6.1-13)

¹⁰ Yabekbi kabi aeni tobil Yesukon abineƙ yo morap awit dakon geni iyiwit. Iyinba Yesu da timikban iyi gin kokup kinda mani Betsaida unƙodon kiwit. ¹¹ Anakwa minat amin kabi madepsi unƙon Yesu unƙodon kisak yanƙ kan nandanƙo anek bunon yolgwit. Anakwa Yesu da tagisi nandanƙ yomineƙ Pinƙop da Aminon Kila Asak unƙon do yoyineƙ sot amin panmilip agit.

¹² Pilin pilindo yabekbini 12 kabi da obin Yesu yanƙ iyiwit, “Kokup amini minikon ekwaman, do yoyinbi minat amin morapƙo kineƙ kokup monin monin ae timi digwan kinƙ jap pakbiyo gat ae dipmin potpot tamoyo gat wisini.”

¹³ Mani Yesu da yabekbini yoyigiti, “Disi jap yomgut.”

Yoyinban yawit, “Nin japnin morapmi dima. Bret 5 kabi gat ae tap kilap bamori gat gin. Nin kinƙ on minat amin morap do jap monin ban si yumner do nandisak?” ¹⁴ (Wili 5 tausen da tilak egipgwit.)

Yanba Yesu da panƙetni yanƙ yoyigiti, “Amin 50 50 yanƙ panmuwuk yopba yik yik ani.” ¹⁵ Yanƙ yanban panƙetni da yanƙ gin aba amin kisi yik mudawit. ¹⁶ Yigakwa Yesu da bret 5 kabi gat ae tap kilap bamot gat kisi timik Kwen Kokup sinƙanek gisamikgiti. Anek bret gat ae tap kilap gat panƙanek panƙetni do yominakwan amin do kokwinik yomgwit. ¹⁷ Yoba timik amin morap kisi aripmisi nanakwa jap nawit dakon diwari tawit unƙon panƙetni da similba yigi 12 yanƙsi tugawit.

Pita da Yesu dakon mibili yanƙ tenƙenagiti
(Mt 16.13-19 ae Mk 8.27-29)

¹⁸ Bisap kindakon Yesu iyi gin bisit pi agit. Unƙon bisapmon panƙetni kisi unƙodon egipgwit. Egi yanƙ yoyigiti, “Amin kabi madep do nak do namin yanƙ yon?”

¹⁹ Yoyinban yanƙ iyiwit, “Diƙa Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yanƙ yon, ae di da Elaija yanƙ yon, ae di da kombi amin kalipmi kinda da kimoron da piƙagiti yanƙ yon.”

²⁰ Yanba yanƙ yoyigiti, “Mani ji disi nak do namin yanƙ yon?”

Yanban Pita da anƙobilek iyigiti, “Gak Kristo, Pinƙop da yabekban apgul.”

Yesu kimageƙ piƙosak do yagiti
(Mt 16.20-28 ae Mk 8.30-9.1)

²¹ Yanƙ yanban Yesu da iyi Kristo egisak unƙon dakon geni amin kindakon dimasi yoni do yanƙap anyomgut. ²² Anek yanƙ yagiti, “Amin Dakon Monji da egi yo yokwi morapmi noman tanƙ iba tepmi pakdisak. Ae Juda amin dakon kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen

teban yoyinƙet amin unƙon da manji imineƙ anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan piƙoddisak.”

²³ Yanƙ yanek amin kisi yanƙ yoyigiti, “Amin kinda nak nol do nandisak kanƙ, iyi dakon galaktok manji yomineƙ tilak kindapni gildari gildari guramigek nak nolƙak. ²⁴ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kanƙ, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandanban yo madep dima asak kanƙ, unƙon amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. ²⁵ Amin kinda miktim dakon yo morap panek egi kimotƙak bisapmon iyi pasilƙak kanƙ, unƙon yo morap da aripmi dima anƙpulugokƙanƙ. ²⁶ Amin kinda nak do ae nak dakon gen do mayagi nandisak kanƙ, Amin Dakon Monji iyi dakon tilimni gat ae Datni dakon tilimni gat ae Pinƙop dakon telagi anelo kabi dakon tilimni gat apƙak bisapmon unƙon amin do mayagi yanƙ gin nandanƙ imdisak. ²⁷ Nak asisi dayisak, ji on akƙanƙ kabikon da di dima kimageƙ Pinƙop dakon Amin Kila Agakni kokƙanƙ.”

Yesu dakon giƙtim kulabik agit
(Mt 17.1-13 ae Mk 9.2-13)

²⁸ Yesu unƙon gen yanek egi gildat 8 yanƙ da tilak mudanƙakwa Pita, Jon ae Jems gat timikban ilenƙ kindakon bisit pi ak do wigiwit. ²⁹ Wigek Yesu bisit pi anakwan tomno dabilni kulabik anek imalni mal dakon tenƙeni yombem agit. ³⁰⁻³¹ Yanƙ aban ƙanƙakwa Moses gat Elaija gat tilimni gat noman tagimal. Noman tanbal Yesu gat gen yanƙ nandat aba piƙadagwiƙ. Yesu Pinƙop dakon galaktok yolek Jerusalem kokup papmon on miktim yipmanƙ detƙak unƙon dakon gen yawit. ³² Pita gat notni bamot gat dipmin do yokwisi awit. Mani dipminon da piƙanƙ Yesu tilimni gat ae amin bamot gat kisi akba piƙadagwiƙ. ³³ Amin bamot Yesu yipmanƙ det do anakwal Pita da Yesu yanƙ iyigiti, “Amin Tagi, nin idon tagisi ekwaman. Nin yut kabenƙ kapbi anen. Kinda gak do, ae kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen.” (Pita gen unƙon nanƙ yosot yanƙ unƙon dima nandanek yum yagiti.)

³⁴ Pita gen sigin yanakwan gikwem da piƙ ilimik yomanakwan pasalgwiƙ. ³⁵ Gikwem kagawan da gen kinda yanƙ altagiti, “On Monjino, pino asak do manjigim, do ji geni nandanani.”

³⁶ Yanƙ mudanƙakwan Yesu nanƙin kawit. Yo ilenƙon altanba piƙadagwiƙ unƙon iyi dogin nandaba tawit. Unƙon bisapmon amin di dima yoyiwit.

Yesu da monji kinda koŋni yol imgut

(Mt 17.14-21 ae Mk 9.14-29)

³⁷ Wisa dagok do Yesu gat paɗdetni gat ileŋ yipman pigakwa amin kabi madepsi kosiron domdom awit. ³⁸ Amin madep kabigwan da amin kinda da yaɗ tidanek anpulugosak do yaɗ iyigit, “Yoyinɗet, monjino kalonj kindagin. Do kin koki do nandisat. ³⁹ Bisap morapmi koŋ kinda da burigwan pigakwan unudon gin madepsi yaɗ tidosok. Aɗek tebai anɗupbal anjakwan nimnimigakwan tarak da gen kaganikon wuru tugon. Giptimi obisi anɗupbal aɗek bisap kalonj kalonj gin yipman dekdak. ⁴⁰ Paɗdetgoni da yol imni do bisit tebai yoyigim, mani anɗidok awit.”

⁴¹ Yaɗ yaɗban Yesu da yagit, “Nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monjigo idon anɗo?”

⁴² Monji unun Yesu da akgiron obinjakwan koŋ da monji unun ukwayikban miktimon man pagek nimnimikgit. Mani Yesu da koŋ tebaisi iyinek monji unun anmilip aban kilek tarban datni do anɗobil imgut. ⁴³ Yaɗ aban amin da Pinƙop dakon tapmim madepsi kanek tamtam yawit.

Yesu kimagek ae pidokdisak do yaɗban kosit bamot agit

(Mt 17.22-23 ae Mk 9.30-32)

Amin Yesu da yo morap agit do nandaba nɗakɗawarisi anjakwa, Yesu da paɗdetni yaɗ yoyigit, ⁴⁴ “Gen dayikdisat unun pakyanɗi nandani. Amin Dakon Monji amin da kisiron yipdan.” ⁴⁵ Mani paɗdetni gen unun dakon mibili pasili tar yomgut, do dima nandaba pisagit. Ae gen unun dakon mibili nandak do aɗek iyik do si pasalgwit.

Namin da mibiltok amin egisak?

(Mt 18.1-5 ae Mk 9.33-37)

⁴⁶ Bisap kindakon Yesu dakon paɗdetni namin da mibiltok aminin egisak yaɗ do gen emat kinda awit. ⁴⁷ Arjakwa Yesu da paɗdetni dakon but pindak nandanyo aɗek amin monin kinda iyi akgiron anobin yipban akgit. ⁴⁸ Yipban agakwan paɗdetni yaɗ yoyigit, “Amin kinda nak do nandanek on amin monin but dasi abidosok, unun nak nan but dasi abidosok. Ae amin kinda nak but dasi abidosok, unun Dat nak yabekban pigim unun nan but dasi abidosok. Ji kabikon kinda da pinbisi egi damjak kan, unun da mibiltok aminji asak.”

Uwal dima anɗamjak amin unun notji

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Jon Yesu da gen yagit nandanek yaɗ yagit, “Amin Tagi, nin kanapno amin kinda da gak da manon koŋ yolban kaman, Mani

nin da kabikon nani kinda dima, do yaɗsop anjiman.”

⁵⁰ Mani Yesu da iyigit, “Yaɗsop dima anjinni. Amin kinda uwal dima anɗamjak kan unun notji.”

Yesu gat paɗdetni gat Jerusalem kiwit

(Kilapmi 9.51-19.28)

Samaria amin da Yesu not dima an imgwit

⁵¹ Pinƙop da Yesu abidan anan Kwen Kokup wigisak dakon bisap kwan tagit. Anjakwan Yesu unun Jerusalem kiker yaɗsi nandaban teban tagit. ⁵² Aɗek amin di yabekban unun da kalip mibiltan Samaria dakon kokup kindakon yut tamoyo panoman ani do kiwit. ⁵³ Mani Yesu Jerusalem kikkisak yaɗ nandawit, do unun kokupmon amin da Yesu abidok do dima galak tawit. ⁵⁴ Jems gat Jon gat da unun pindagek Yesu yaɗ iyigimal, “Amin Tagi, nit da yondo Kwen Kokup kindap da pin sorba mini ani do tagi nandisal?”

⁵⁵ Yaɗbal Yesu da tobil tebaisi yaɗ yoyigit, “Dima yogogisi yomal!” ⁵⁶ Yaɗ yoyinban ae kokup nɗakɗawari kindakon kiwit.

Yesu yolyol dakon gen

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Kosiron kinakwa amin kinda da iyigit, “Dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

⁵⁸ Yaɗban Yesu da iyigit, “Jon pinan unun miktingwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

⁵⁹ Yaɗ iyinek ae amin kinda yaɗ iyigit, “Abin nak nol.”

Mani amin unun da yaɗ iyigit, “Amin Tagi, nandan naminaki kin datno wayik yipmanek don abin golben.”

⁶⁰ Yaɗ yaɗban Yesu da iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Mani gak kin Pinƙop da Aminon Kila Asak unun dakon gen yaɗ teteteki.”

⁶¹ Yaɗ yaɗban ae amin kinda da Yesu yaɗ iyigit, “Amin Tagi, gol do nandisat, mani nandan naminaki kin gwakno galok gen yoyinek don abin golgen.”

⁶² Yaɗban iyigit, “Sapa nan miktim pudanek dambi da manjigwan wusisak unudon amin da Pinƙop da Amin Kila Asak da kagawan aripmi dima egipmi.”

10

Paɗdetni morapmi Pinƙop dakon gen yoni do yabekgit

¹ Egi Amin Tagi da pan̄det 72 gat manjigit. Anek iyi kokup dukwan dukwan kik do agit, un̄udon mibiltok un̄un da kalip kini do bamot bamot yabekgit. ² Anek yan̄ yoyigit, "Pigaga jap bami madepsi tan̄ pektan̄, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. Un̄un do ji bami pakpak dakon Amin Tagi bisit iyin̄ba pi amin pan̄alon an̄ yopban pinikon kini.

³ "Ji kin̄ek yan̄ nandani: Ji sipsip monji ban̄ yan̄ jon̄ pin̄an da bikbigon yabekdat.

⁴ Mon̄eñ siml kinam, ae yik, ae kandap gwil dima timigek kini. Anek kosiron amin pindak 'Gildat tagi!' yan̄ dima yoyini. ⁵ Yut kindakon wigek mibiltok yan̄ yoyini, 'On yut amin butji yawori tosak.' ⁶ Yut un̄udon but yawot amin kinda ekwan kan̄, but yawot genji dakon bami un̄udon tosak. Minini da egipjak kan̄, but yawotji dakon bami jikon aeni tobiljak. ⁷ Yut wigini un̄udon gin yik egiyo an̄akwa jap daba noni. Pi agak amin un̄un tomoni tagi timikgan̄. Ji yuri yuri dima agipni.

⁸ "Kokup kindakon kin̄akwa not an̄ damin̄ek jap daba kan̄ un̄un si noni. ⁹ Anek amin sotni ton̄ pan̄milip an̄ek yan̄ yoyini, 'Pin̄kop da Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.' ¹⁰ Kokup kindakon kin̄akwa not dima an̄ daba kan̄, un̄un kokup dakon kosit madepmon agek yan̄ yoyini, ¹¹ 'Kokupji dakon kimbaban̄ kandapninon tegon, un̄un tidono kin̄akwa diwarisi tan̄ daman̄ yan̄si nandani. Anek yan̄si nandani, Pin̄kop dakon Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.' ¹² Yan̄si dayisat, gen kokwin bisap madepmon Sodom kokup amin da kobogi do jigi tagapmi pakdan̄. Mani kokup un̄uden amin kobogi do jigi madepsi pakdan̄."

But tobil dima an̄ amin un̄un bupmisi
(Mt 11.20-24)

¹³ Yesu da san̄ben̄ek yan̄ yagit, "Korasin ae Betsaida kokupmon amin, awal! Nak wasok tapmimi ton̄ abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair ae Saidon kokupmon amin da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bumpi dakon yik imalyo pan̄jek abilagon yikbam. ¹⁴ Mani gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi pan̄akwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan̄. ¹⁵ An̄akwa Kapaneam kokupmon amin, ason Kwen Kokup nin da wigikdaman̄ yan̄ nandan̄, ma? Un̄un aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan̄."

¹⁶ Yesu da pan̄detni san̄ben̄ek yan̄ yoyigit, "Ji dakon gen nandisak amin, un̄un da nak dakon gen nandisak. Ae manji damisak

amin, un̄un nak nan̄ manji namisak. Ae nak manji namisak amin, un̄un da nak yabekgit amin manji imisak."

Pan̄det 72 aeni tobil apgwit

¹⁷ Pan̄det 72 un̄un kisik kisigon da tobil abin̄ek Yesu yan̄ iyiwit, "Amin Tagi, gak dakon man yan̄apno kon̄ da genin guramikgan̄!"

¹⁸ Yan̄ yan̄ba yoyigit, "Sunduk un̄un Kwen Kokup da mal da yan̄ man̄ban kagin. ¹⁹ Nandani. Nak ji da un̄un amin emari ton̄ gat ae skopion gat bamoni, ae uwal dakon tapmim kisisi pabin̄ yopni do yan̄ mudan̄ damisat. Yo kinda da ji aripmi dima pan̄upbal asak. ²⁰ Mani kon̄ da genji guramikgan̄, un̄un do kisik kisik dima ani. Ji dakon man Kwen Kokupmon mandabi da ton̄, un̄un do nandan̄ek kisik kisik ani."

Yesu da kisik kisik nandan̄ek Pin̄kop an̄kisigit

(Mt 11.25-27 ae 13.16-17)

²¹ Un̄un bisapmon Yesu Telagi Wup da kisik kisik iban̄ yan̄ yagit, "Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni un̄un wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do un̄uden amin do gen bami morap si pan̄kisibisal. Anek amin monji da tilagon ekwan̄ amin, un̄un do yolisal. Yan̄ asal do gak an̄kisisat. O Dat, gaga dakon galaktok yolek yan̄ asal.

²² "Datno da yo morap kili namgut. Dat un̄un dagin Monji nandan̄ imisak. Anek Monji gat ae amin morap Monji da Dat dakon mibili yolisak, un̄un amin dagin Datno nandan̄ iman̄."

²³ Yan̄ yan̄ek Yesu tobil pan̄detni ban̄gin yan̄ yoyigit, "Ji da yo pindak nandan̄yo an̄, un̄un pindakgan̄ amin un̄un kisik kisik ekwan̄. ²⁴ Nak yan̄si dayisat, kalipsigwan kombi amin morapmi gat ae kila amin madep morapmi gat da yo ji da pindakgan̄ un̄un pindatdosi nandawit, mani dima pindakgwit. Ae gen nandan̄ un̄un nandak-dosi nandawit, mani dima nandawit."

Samaria amin kinda da Juda amin kinda an̄pulugagit

²⁵ Bisap kindakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin kinda da pidan̄ agek Yesu an̄kewal do an̄ek yan̄ iyigit, "Yoyin̄det, yo ninan̄ an̄ek egip egip dagok dagogi mini abidoken?"

²⁶ Iyin̄ben̄ Yesu da iyigit, "Gen teban pa-piakon gen tosoq un̄un man̄jin̄ek nian̄ kok-winikdal?"

²⁷ Iyin̄ben̄ yagit,

"Ji Amin Tagi Pinjopji unjun but gat ae wup gat ae tapmimgo gat ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi. Ae gaga do but dasi nian galak tosol, unjudej gin amin do but dasi galak tan yobi."

²⁸ Yanban Yesu da iyigit, "Kobogi bamisi yosol. Yanji anek egip egip abidokdisal."

²⁹ Mani unjun amin iyi do Yesu da amin kilegi kinda yan kosak do nandanj yan iyigit, "Nak namin amin ban but dasi galak tan yobej do yosol?"

³⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, "Amin kinda Jerusalem yipmanek Jeriko kokup papmon kik do anek kosiron pigigit. Pigakwan kabo noknok da abidan yik imalni gwayenjek anakba pali kimakban yipman kiwit."

³¹ "Kinakwa mukwa sogok amin kinda unjun kosit nanjin pigigit. Pigi amin unjun kanek anpekwolek kosit ilej nan yapman kigit. ³² Yapman kinakwan Liwai amin kinda obinj kanek yan gin anpekwolek yapman kigit."

³³ "Mani Samaria amin kinda da unjun kositnan obinj amin unjun kanek bupmi nandan ingut. ³⁴ Bupmi nandan iminej giptimi anek anjupbal awit unjun wain gat ae bit nelak gat ban soj iminej waman ingut. Yan anek amin unjun kendak anek iyi da donkikon yipgut. Yipmanek anki amin da yuman nanek pokgoj yut kindakon yipmanek kilani agit. ³⁵ Anek wisa dagok do silwa moner tabili bamori unjun yut pakgimal dakon kila amin do iminej yan iyigit, 'Kilani anaki on moner da aripmi dima anakwan nan mudok di abi kan, tobil abinej don gaben.'"

³⁶ Yan yanek Yesu da gen teban dakon nandak nandak amin yan iyigit, "Nian nandisal, unjun amin kapbi da kabikon namin da kabo noknok da anakgit amin unjun do but dasi galak tan ingut?"

³⁷ Yanban iyigit, "Bupmi nandan iminej anjuplugagit amin unjun da."

Yanban Yesu da iyigit, "Gak kin anpak yan gin abi."

Yesu unjun Mata gat Maria gat da yutnon egipgwit

³⁸ Yesu gat panjetni gat kinjek kokup kindakon altawit. Unjun kokupmon minjat kinda egipgut mani Mata. Unjun da yanban Yesu unjun yutnikon wigigit. ³⁹ Wikwan Mata dakon padige mani Maria unjun Amin Tagi da kandap mibilon yigek geni nandagit. ⁴⁰ Mani Mata unjun jap dakon oman do nandaba kik morapmi anek obinj Yesu iyigit, "Amin Tagi, padigino nepmak da naga gin pi madep asat. Gak unjun do dima nandisal? Iyinjbi obinj nak anjupluganban."

⁴¹ Yanban Amin Tagi da Mata yan iyigit, "Mata, gak yo morapmi do nandaba kik anek butgo yokwi tosol. ⁴² Mani gak yo kalonji kinda dogin nandaki kan tagi. Maria unjun dogin nandisak, do tagi dima kirinjik ibej."

11

*Bisit agak dakon gen
(Mt 6.9-15 ae 7.7-11)*

¹ Bisap kindakon Yesu unjun bisit pi anek egipgut. Bisit aban mudanjakwan panjetni kinda da yan iyigit, "Amin Tagi, Jon da panjetni bisit agak do yoyin dekgit, yan gin niyinj deki."

² Yanban Yesu da yoyigit, "Bisit ani bisapmon yan yoni: 'Dat, gak dakon man telagi tosak."

Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

³ Gildari gildari jap aripninin nibi.

⁴ Nin yokwi anjiman amin dakon diwarini yopman yomaman, do gak yan gin nin dakon diwarinin yopman nibi.

Panjewalon dima nipbi.'"

⁵ Yan yanek yoyigit, "Jikon da kinda da kalbi binap notni da yutnon kin yan iyisak, 'Not, bret timi kapbi nabi tamoni don gaben. ⁶ Notno kinda kosit dubagikon da abik da yutnokon isal yikdak. Japno mini.'

⁷ "Yanban notni yutgan da gen kobogi yan iyisak, 'Jigi dima nabl. Pidanek aripmi dima gaben. Yoma benjan kili at, ae gwakno gat kili pak mudaman.' ⁸ Nak yan dayisat, amin unjun notni da bisit iyik unjun do dima imisak. Mani sanbek sanbek yanakwan unjun do kurak tanek yo nido wadanek yosok unjun kisi imisak.

⁹ "Yando, nak yan dayisat: Ji Pinjop bisit iyinba tagi damdisak, ae wisinej bami kokdan, ae yoma domon tidanba witaldal damdisak. ¹⁰ Amin morap Pinjop bisit iyan unjun yo timikgan, ae yo wisan amin unjun bami kon, ae yoma domon tidon amin unjun witaldal yomisak.

¹¹ "Dat kabi, ji kabikon da monjisi kinda da tap kilap do dayinban tunon amin emari ton kinda tagi imni? ¹² Bo pup kwap do dayinban skopion kinda tagi imni? ¹³ Ji yokwi pakpak amin, mani monjisi do yo tagi yoman. Do yanji nandani. Ji bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unjun da Telagi Wup tagi damjak."

*Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit
(Mt 12.22-30 ae Mk 3.20-27)*

¹⁴ Yesu da amin kinda kon kinda da anjakadim aban gen dima yagit, unjun konji yol ingut. Yol iban amin kadim unjun gen yanakwan amin da kanba yo jwakjwarisi agit.

15 Mani amin di da yan yawit, “Kon dakon mibiltok amin Belsebul da tapmimon kon yoldak.” 16 Yanakwa amin diwari da Yesu ankwel do anek iyinba wasok tapmimi ton kinda anakwan, asi Pin kop da yabekban pigit da pini asak yan kok do nandawit.

17 Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek yoyigit, “Miktim kinda dakon amin da pudan ki kabi bamori anek emat wanjil kan, miktim unun yokwi tokdisak. Ae amin yuri kinda da pudan kinjek emat wamni kan, unun amin yut tagi dima egipdar, 18 Sunduk dakon amin kabini da pudan ki kabi bamori anek emat wanjil kan, nianjon da Sunduk gat amin kabini gat tebai atni? Nak da kon Belsebul da tapmimon yoldat yan jon. 19 Mani nak Belsebul da anpulangan kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun jon yan tagi dayini. 20 Mani Pin kop da iyi tapmim naminakwan kon yoldat kan, Pin kop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

21 “Amin tebaisi kinda emat agak yo kabini timigek iyi dakon yut kilani tebai anakwan, yo kabini tagisi ton, 22 Mani amin kinda unun yut ami dakon tapmim yapmandak amin kinda da abisak. Abin anagek emat agak yo kabini timigek tapmim pagit unun gwayesak. Yan anek yo morapni kabo nanjek kokwinik notni do yomisak.

23 “Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal annama. Ae amin nak dima anpulangan amin panmuwugaman, unun amin da amin panwasenban wasen kwan.”

*Kon kinda aeni tobil abisak
(Mt 12.43-45)*

24 Yesu da sarbenek yan yagit, “Kon kinda da amin kinda yipman degek kin miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok, do yan yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kiken.’ 25 Yan yanek kin kanban sibat sibat wiririgek yo morap pankosit abi pindakdak. 26 Yan kosok, do kin kon 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi an. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak.”

Nianjen amin da kisik kisik ekwan?

27 Yesu gen unun yanakwan minjat amin kabi madep kabigwan da minjat kinda da pidan yan iyigit, “Menjo si analanek mum gaban nagil unun dasi kisik kisik tagi asak!”

28 Yanban Yesu da yagit, “Mani unun yapmanek amin Pin kop dakon gen nandanek guramikgan amin unun da kisik kisik ekwan.”

*Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit
(Mt 12.38-42 ae Mk 8.12)*

29 Amin morapmisi da Yesukon sigin obin muwugakwa Yesu da yoyigit, “Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pin kop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do jon. Mani kinda dima kokdan, Jona dakon tilak nanjin kokdan, 30 Kalipsigwan Pin kop da kombi amin Jonakon tilak aban Niniwe kokup pap amin da asi Pin kopmon da abik da asak yan kawit. Unuden gin yo Amin Dakon Monjikon noman tan iba apmari amin da kanek asi Pin kop da yabekban abik yan kokdan.

31 “Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tetjenokdisak. 32 Niniwe amin Jona da Pin kop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapman mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tetjenokdan.”

*Giptim dakon tetjenji
(Mt 5.15 ae 6.22-23)*

33 Yesu da sigin yagit, “Amin da lam kolej pasiligwan yopba dima ton. Bo ae kwoba ban wutjiba dima ton. Noman tamokon yopba tan tetjenanjakwan amin da win tetjenji kon. 34 Dabilgo unun giptimgo dakon tetjenji. Dabilgo tagisi kan, giptimgo kalon tetjenjini ton. Mani dabilgo yokwi kan, giptimgo pilin tuksi toso. 35 Yando, giptimgo dakon tetjenji unun pilin tuk asak yan do kan kimokgi. 36 Giptimgo kalon tetjenjini ton ae pilin tuk kinda dima toso kan, giptimgo lam dakon tetjenji dakon panop pindakdal unuden tetjenokdisak.”

Parisi amin gat gen teban mibili nandak nandak amin gat dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 20.45-47)

37 Yesu gen yan mudanjakwan Parisi amin kinda da yutnikon kwan yigek jap nonjl do iyigit. Iyiban Yesu kin yutnikon wigi jap noknok tamokon yigkit. 38 Yigek mibiltok kisiri dima suganek jap nanban Parisi amin unun da kanek dima agagi asak yan nandagit. 39 Aban Amin Tagi da yan iyigit, “Parisi amin ji kap idapyo dakon manji bangin sugon. Mani kabo gat ae anpak yokwi mibili mibili

gat unun butjigwan tugawit da ton. ⁴⁰ Ji nandan kokwinji tagi mini! Pinjkop da manji ban gin dima, buri gat kisi wasagit. ⁴¹ Ji bupmi amin do but dasi galak tanek panpulugoni kan, ji amin kilegisi.

⁴² “Mani Parisi amin, awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi yopmanek unun kabikon ban kabi kindanan Pinjkop do paret an. Mani gen kokwin kilegi agak gat, ae Pinjkop do but dasi galak tan imim unun ji dima an. Anjak kilegi unun gat ae paretyo kisi ani kan tagisi.

⁴³ “Parisi amin, awa! Ji muwut muwut yut madepmon tamo mibiltogi unudon yit do galagi nandan. Ae amin da maket tamokon nandaba wukwan daminek gildat tagi yan dayini do galagi nandan.

⁴⁴ “Parisi amin, awa! Ji amin kimakbi yopyop tamo miktimgwan tanakwa amin da dima pindagek kwenikon baman akwan ji unun yombem.”

⁴⁵ Gen teban mibili nandak nandak amin kinda da gen unun yanban nandane Yesus yan iyigit, “Yoyindet, Parisi amin do gen unun yanek, ninyo kisi pabin nipmandal.”

⁴⁶ Yanban Yesu da yagit, “Gen teban mibili nandak nandak amin jiyo kisi, awa! Ji amin gen teban mibili mibili jigisi guramitni do yoyan, mani kisitjok kinda yominek panpuluganek guramit do dimasi nandan.

⁴⁷ “Awa! Ji kombi amin dakon bumjot tamo wason. Mani babakji da dapba kimakgwit. ⁴⁸ Babikji da kombi amin dapba kimakgwit unun dakon bumjot tamoni ji da panjilim an. Yan an unun babiknin da tagisi dapba kimakgwit yan nandan dakon tilak asak. ⁴⁹ Unun do anek Pinjkop da nandan kokwini tagisikon da yan yagit, ‘Nak da kombi amino gat ae yabekbi kabino gat unun amin kabikon yabetdisat. Yabekgo diwari dapba kimotdan, ae diwari yo yokwisi anyomdan.’ ⁵⁰ Yan do anek Pinjkop da miktin wasagiron da kombi amin morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi amin abisok ekwan unun da timitdan. ⁵¹ Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin diwari dapmanakwa wigi wasip do Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit unun dakon kobogi yo jigisi amin abisok ekwan unun da timitdan.

⁵² “Gen teban mibili nandak nandak amin, awa! Nandak nandak pakpak tamo dakon yoma witaldisi kili gwayewit. Disi unjungwan dima wigiwit. Anek unjungwan wigik do awit amin ji da kosit sopsop anyomgwit.”

⁵³ Yesu unun yut egipgut yipman degakwan gen teban yoyindet amin gat ae Parisi amin gat da Yesu do uwal an iminek gen

mibili mibili iyiwit. ⁵⁴ Anjkewalno sun kinda yanakwan gen pikon yipner yanon da iyiwit.

12

Parisi amin dakon anjak yokwi do kan kimotni

(Mt 10.26-27)

¹ Amin tausen morapmi da abin muwugek gitni gitnisi anek notni baman baman anakwa Yesu da mibiltok panjetni ban kalip yan yoyigit, “Parisi amin dakon yisni do kan kimotni. Unun jamba but aminsi ekwan. ² Yo morap gwiligwan ton unun altan tenjeteran mudokdan. Ae yo morap pasili ton unun amin da nandaba pisokdan. ³ Do gen morap ji da pilin tukgwan yawit unun amin da tenjeterikon nandakdan. Ae gen morap yut kagagwan gen pisigon da yawit unun yut kwenon wigi gen papmon da yoyin tenjeterokdan.”

Pinjkop dogin pasoldo

(Mt 10.28-31)

⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Not kabi, yan si dayisat. Amin da giptim dapba kimagakwa unun da kwenon yo di aripmi dima akdan, do unun do dima pasolni. ⁵ Mani namin amin dosi pasolni unun do dayikdisat. Ji Pinjkop do pasolni. Pinjkop da giptim dapban kimagakwa Tipdomon maban pigini unun dakon tapmim tan imisak. Asisi dayisat, ji Pinjkop dosi pasolni. ⁶ Minam monin unun yo moninjosok, 5 kabi dakon yuman nogi unun moner giman tabili bamori gin. Mani Pinjkop da minam moningok unun dakon kindasok dimasi injan ingut. ⁷ Pinjkop da busun dangwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok, do ji dima pasolni. Minam monin monin morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima mayak toner

(Mt 10.32-33 ae 12.32 ae 10.19-20)

⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak da yan si dayisat, amin kinda da ‘Nak Yesu dakon amin kinda’ yan amin yoyisak kan, Amin Dakon Monji da Pinjkop dakon anjelo kabinikon unun amin nak dakon amin kinda yan yoyisak. ⁹ Mani amin kinda ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yan amin yoyisak kan, nakyo kisi Pinjkop dakon anjelo kabinikon unun amin nak dakon amin dima yan yoyiker. ¹⁰ Amin morap Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok ani amin unun Pinjkop da diwarini yopman yomdisak, mani amin morap Telagi Wup do yanba yokwi tok ani amin unun Pinjkop da diwarini dima yopman yomdisak.

11 “Amin da ji Juda amin dakon muwut muwut yut madepmon, bo gapmanon, bo ae amin mani wukwi da injamon panji depni bisapmon, disi kutnok do anek ni gen ban yoyineng yan nandanek nandaba kik dima ani. 12 Ujun bisapmansi ni gen ban yoyini unjun Telagi Wup da dayin detdisak.”

Yoni morapmi amin kinda gulusun agit dakon tilak gen

13 Ujun amin kabi madepgwan da amin kinda da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, peno iyinbi datnit da yo morap yopgud unjun kokwinik diwari nak do namjak.”

14 Yanban Yesu da iyigit, “Not, namn da jilon gen kokwin pi anek yo kabisil kokwinik daben do manjin nepgut?” 15 Yan yanek minat aminyo yan yoyigit, “Ji kan kimotni. Yo mibili mibili timit timit dakon galagi di pabam. Yo kabisi unjun morapmisi kan, unjun da egip egip bamisi aripmi dima damdan.”

16 Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, “Yoni morapmi amin kinda dakon pigagani jap bami tagisi morapmi tawit. 17 Anakwa amin unjun iyi yan nandagit, ‘Jap bami yopben dakon tamo kili tujan, do ae di gat yopben dakon tamo aripmi dima, do nianji aben?’ 18 Yan nandanek yagit, ‘Nak yanji aben: Jap yopyop yutno kisi tuwilek madepsi wutjinjek wit gat ae yo kabino gat kisi unjun yutnon yopben. 19 Yan anek naga do yanji yoker, ‘Nak bilak morapmi tagisi egi anan kiken dakon yo morapno aripmisi. Do yaworisi egek jap pakbiyo madepsi anek bisap morapmi kisik kisik anek egipben.’”

20 “Mani Pin kop da iyigit, ‘Gak nandan kokwingo tagi mini. Gak abisok kalbi kimotdisal. Yo morapgo gaga do panjosit agil unjun amin da timitdan.’”

21 Yesu da gen unjun yanek yan yagit, “Amin yoni morapmi panmuwut do pi anegek Pin kop do dima nandanek ekwan amin, unjun aminon yo yanji altokdisak.”

Yo morap do nandaba kik dima ani (Mt 6.25-34)

22 Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Yanji dayisat, egip egipji do nandaba kik anek ‘Jap dukon ban nonen’ bo ae giptimji do nandaba kik anek ‘Imal dukon ban panen’ yan dima nandani. 23 Egip egip da jap yapmandak, ae giptim da imal yapmandak. 24 Ji minam do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap dima pan, ae jap panmuwut yutni mini. Mani Pin kop da jap upmokdok. Minam dakon yuman nogi pinbisi anakwa amin ji dakon yuman nogi unjun madepsi. 25 Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Ujun aripmi dimasi. 26 Yo monjinisok unjuden

ji da aripmi dimasi agagi, do nido yo diwari morap do nandaba kik an?

27 “Jaren oni tan anan kwan unjun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmangan. Mani yan dayisat, jaren pindakgan unjun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unjun yapmandak. 28 On jon tan anan kwan unjun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pin kop da si panlim asak, do nandan gadatji pispimisok amin ji yanji nandani, Pin kop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonji ban pan damdisak. 29-30 Pin kop dima nandan iman amin kabi da yo morap unjuden wusin pindat do pini an. Mani Datji da yo unjun do wadak wadak an unjun nandisak, do ji jap pakbiyo dukon ban nonen yan nandanek nandaba kik dima ani. 31 Nandaba kikji yipmanek Pin kop dakon Amin Kila Agakni unjun wisin kok do pi ani. Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unjun kisi damdisak.”

Yo tagisi Kwen Kokup do panmuwutni (Mt 6.19-21)

32 Yesu da sanbenek yan yagit, “Sipsip kabisok, ji dima pasolni. Datji da iyi Amin Kila Asak da kagawan egipni do tagisi nandisak. 33 Ji yo morapji tan daman unjun yopba amin da yuman noni. Yan aba monen timigek yoni mini amin do yomni. Anek yo kabisi tagisi Kwen Kokupmon panmuwuk yopba unjudon tagisi tokdan. Ujun tamokon toni kan, yo kabisi dima pasildan, ae kabo noknok da dima timitdan, ae yo monin da dima nokdan. 34 Yo kabisi tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unjudon gin tokdisak.”

Oman monji tagisi da tagap tanek ekwan (Mt 24.42-44)

35 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji imalji panek lamji kolejek tagap tanek egipni. 36 Oman monji da tagap tanek amin tagini da minat pakpak dakon sonnon da tobil apjak do jomjom anek ekwan ji yan gin tagap toni. Do ni bisapmon abin yoma domon tidosak ji yoma tepmi witald imni. 37 Oman monji amin tagini da pindakban tagap tanek ekwan kan tagisi. Nak asisi dayisat, amin tagini da iyi oman dakon imal panek oman monji yoyinban jap tamokon pabin yigakwa iyi jap yomdisak. 38 Amin tagi unjun kalbi binap bo wisa dagokdosi abin pindakban tagap tanek egipni kan tagisi.

39 Ji yan nandani. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apjak yan nandagit tam, kila anakwan aripmi dima tuwilban. 40 Ji kisi tagap tanek egipni. Dima apjak yan nandanakwa Amin Dakon Monji unjudon apdisak.”

kanj tagisi. Mani bamí díma tosak kanj, tagi pasiki.”

Sabat bisapmon Yesu da miñat kindá anjmilip agít

¹⁰ Sabat bisap kindakon Yesu da Juda amin dakon muwut muwut yut kindakon amin yoyiñ dekgit. ¹¹ Unjodon miñat kindá egipgut. Unjun koñ kindá da yigek abidanjakwan sot anjakwan bilak 18 agit. Manji gironjkgit, do kwen kilegi aripmi díma akgit. ¹² Yesu da kanek iyinban opban yanj iyigit, “Miñat, sotgo kili gepmanj dek kik.” ¹³ Yanj iyinjek kisiri kwenikon wutjinban unjodon gin manji kilek tanjakwa Pinjkop anjksigít.

¹⁴ Mani muwut muwut yut dakon kila amin da Sabat bisapmon Yesu da amin anjmilip agit unjun do butjap nandagit. Butjap nandanek miñat aminyo yanj yoyigit, “Pi agak dakon gildat 6 kabi tonj. Unjun bisapmon sot amin apba tagi panjmilip ani. Mani Sabat bisapmon dímasi ani.”

¹⁵ Yanban Amin Tagi da kobogi yanj iyigit, “Ji jamba but amin! Ji Sabat bisapmon bulmakausi gat ae donkisi gat yutnikon banj wítald ilik panji yopba pakbi noñ, ma? ¹⁶ Miñat on Abraham dakon gwi, Sunduk da tebai abidanjakwan bilakni 18 agit. Sabat bisapmon díma puluganj kisak do nandan, ma?”

¹⁷ Yanj yanban uwalni mayagi nandawit. Mani miñat aminyo Yesu da yo morap wagil tagisisi agit unjun do kisik kisik awit.

Mastat dakon yeri dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Mk 4.30-32)

¹⁸ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun nianji? Yo ni gat tilak abo? ¹⁹ Unjun mastat yet yombem. Amin kindá da mastat yet kindá pigagani kwaokgit. Anjakwan mastat unjun kwanj madep tanj kindap kindá da yanj agakwan minam da abinj kilinjikon yutni unjodon awit.”

Yis dakon tilak gen

(Mt 13.33)

²⁰ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni yo ni gat tilak abo? ²¹ Unjun yis yombem. Miñat kindá da plaua idap madep kindá gat iktagildak. Yanj anjakwan plaua unjun kisisi paptanj madep tawit.”

Yoma kosit gwagak monijisok nanj wigikdo

(Mt 7.13-14 ae 7.21-23)

²² Yesu unjun Jerusalem kokup papmon kik do anjek kokup pap ae kokup moninj moninj tawit unjodon agek amin yoyiñ dekgit. ²³ Anjakwan amin kindá da yanj iyigit, “Amin

Tagi, Pinjkop da amin kalonjiskok di banjin yokwikon banj timitjak bo nianj?”

Yanban Yesu da yoyigit, ²⁴ “Nak yanji dayisat, amin morapmi da egip egipmon wigik do pini akdan, mani aripmi díma wigikdan. Do ji yoma kosit gwagak moninj nanj wigik do pi tebai ani. ²⁵ Yut dakon ami da pidanj yoma sopban ji da kinj yomakon agek yoma tidanj yanj yokdan, ‘Amin Tagi, nin do yoma wítald nim.’

“Mani gen kobogi yanj dayikdisak, ‘Nak díma nandanj damisat. Ji dukon nani amin?’

²⁶ “Yanj yanban ji da kobogi yanj iyikdan, ‘Nin gak gat kisi egek jap pakbiyo agimanj. Ae kokup papnin dakon kosit madepmon agek niyinj dekgil.’

²⁷ “Mani unjun da yanj dayikdisak, ‘Nak asisi dayisat, nak díma nandanj damisat. Ji dukon nani unjun díma nandisat. Yokwi pakpak ji kisisi nepmanj dek kit!’

²⁸ “Ji Abraham, Aisak, Jekop, ae kombi amin kisisi Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon ekwa pindatdan. Mani ji maba wanga kinj mudokdan. Unjun bisapmon ji kunam tagek iyonj iyonj yanj tidanj egipdan. ²⁹ Amin da gildat wisak ae si pigisak tet, ae not tet ae saut tet da Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon abinjak jap noknok tamo madepmon yitdan. ³⁰ Nandani, amin diwari abisok buñon ekwanj, unjun don mibiltok amin akdan. Ae amin diwari abisok mibiltok ekwanj, unjun don buñon amin akdan.”

Yesu da Jerusalem Kokup do bupmi nandagit

(Mt 23.37-39)

³¹ Unjun bisapmon gin Parisi amin diwari da abinj Yesu yanj iyiwit, “Gak idon díma egipbi, kokup digwan kiki. Erat do gak gikban kimokgi do nandisak.”

³² Yanba Yesu da yoyigit, “Ji kinj unjun top amin yanj iyini, ‘Nandaki. Nak abisok ae anjwa koñ yolgen, ae sot amin panjmilip aben. Ae pidanj do pi aben do nandagim unjun anjwasip aben.’ ³³ Kombi amin Jerusalem kokup papmon gin dapba kimokgon. Kokup ijwakjwarikon díma dapba kimokgon, do nak abisok ae anjwa ae pidanj do sigin kikenj.

³⁴ “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinjkop da yabekban jikon abanj unjun ji da tipban dapba kimokgon. Pup menji da monjini panjmuwuk pirigwan yopmandak, unjun da tilak nak da bisap morapmi ji panjmuwut do nandagim, mani ji da kurak tanj namgwit. ³⁵ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanjek yumsi tokdisak. Ji nak díma nandanek egi wigi ni bisapmon nak do ‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unjun Pinjkop da

gisamigakwan abisak' yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan."

14

Yesu da giptimi paptanbi amin kinda anjmilip agit

¹ Sabat kindakon Yesu jap nok do Parisi amin dakon kila amin kinda da yutnon kigit. Anjakwan yipba kik anek kan yikgwit, ² nido Yesu da buron giptimi paptanbi amin kinda yikgit. ³ Yesu da unun amin kanek gen teban mibili nandak nandak amin gat ae Parisi amin gat yan yoyigit, "Sabat bisapmon sot amin tagi panjilip anej bo dima? Gen teban da nian yosok?" ⁴ Mani gen kobogi kinda dima iyiwit. Yan anjakwa Yesu da amin unun abidanek anjmilip anek digo ki yan iyinban si kigit. ⁵ Kinjakwan yan yoyigit, "Jikon da kinda dakon monji bo bulmakauni Sabat bisapmon pakbi gapmakon manban tepmi tagi ilikba wisak bo dima?" ⁶ Yanban gen kobogi aripmi dima iyigi yan kawit.

Yesu da amin iyi do nandaba pini do yagit

⁷ Yesu da amin jap nok do apgwit unun pindakban tamo mibiltogi nanikon gin yit do awit. Do tilak gen kinda yan yoyigit, ⁸ "Amin kinda da minjat pakpak dakon sonnogon yan gaban kiki kan, tamo mibiltogi nanikon dima yikgi. Tamo unun amin madep kinda gak gwapmandak unun do manjikbi nan di yikbin. ⁹ Yan kan amin yan daban kiki unun da abin yan gayisak, 'On tamo on amin do imin.' Yan gayinban gak gaga do mayagisi nandanek tamo amin pinbisi do yopbi unudon panji yitdisal. ¹⁰ Amin kinda da yan gaban kan, gak tamo amin pinbisi do yopbi unudon panji yikgi. Yigaki amin yan gamjak unun da 'Not, on tamo tagikon pawin yit' yan gayinban pawin yigaki amin diwari da amin mani ton kinda yan gandani. ¹¹ Amin kinda iyi do nandaban wugisak kan, Pinjop da unun amin abin yipdisak. Mani amin kinda iyi do nandaban pisak kan, Pinjop da mani awigikdisak."

Kobogi tagi dima damni amin ban panpulugoni

¹² Yesu da amin unun yan iban kigit unun yan iyigit, "Gak jap noknok kinda asal kan, notgo, bo ae pego padik padikgo bo ae yawi diwatgo bo ae yoni morapmi amin diban dima yan yobi. Unun da kobogi do don yan gamdan. ¹³ Gak jap noknok kinda abal kan, yoni mini amin, ae giptimi yokwi tanbi, ae kandap yokwi ae dabili mini amin banjin yan yobi. ¹⁴ Yan abi kan, gak kisik kisigi tonji egipbi. Unuden amin kobogi tagi dima

gamni, mani Pinjop da amin kilegi kimoron ban paban pidoni bisapmon don kobogi gamdisak."

Jap noknok dakon tilak gen (Mt 22.1-10)

¹⁵ Amin kinda jap nawitgwan da gen unun nandanek Yesu yan iyigit, "Pinjop da Amin Kila Asak kokupmon yigek jap nokdan amin unun kisik kisik ekwan."

¹⁶ Mani Yesu da yan iyigit, "Amin kinda da jap madepsi kinda panjosat anek amin morapmi yan yomgut. ¹⁷ Jap noknok bisapmon oman monjini kinda yabekban amin yan yomgut unun yoyik do kigit. Kin yan yoyigit, 'Yo morap kili panjosat abi, do ji tagi opni.'

¹⁸ "Mani amin kisisi dima op do yawit. Kinda da yan yagit, 'Nak pi kinda kaluk yumit unun kin koken. Do nandan naminjaki dima opben.'

¹⁹ "Ae kinda da yagit, 'Nak pi agak bulmakau 10 kabi yumit, unun kin panjikil pindatgen. Do nandan naminjaki dima opben.'

²⁰ "Ae kinda da yagit, 'Nak minjat kaluk pat, do aripmi dima opben.'

²¹ "Oman monjini tobil obin amin tagini amin yoyinban gen yawit dakon mibili iyigit. Iyinban yut unun dakon ami unun da butjap nandanek oman monjini tebai yan iyigit, 'Gak tepmisi kokup madep da kosit madep ae kosit monjon kin, amin yoni mini, ae giptimi yokwi tanbi, ae dabili mini, ae kandap yokwi unun timik panjopbi.'

²² "Yan iyinban oman monji da yan gin anek yan iyigit, 'Amin tagi, yo aben dosi nayil unun kili arjmutat, mani tamo ton.'

²³ "Iyinban amin tagi da oman monji yan iyigit, 'Gak kokup madep yipmanek kin kosit madepmon bo ae pigaga da dam kidipmin agek amin pindak tebai yoyinbi abin yikba yutno tugosak. ²⁴ Nak yanji dayisat, amin unun kalip yan yomgum unun da nak dakon jap jimjimjok kinda dimasi nokdan.'"

Nandan kimagek Yesu yoldo (Mt 10.37-38)

²⁵ Minjat amin kabi madepsi yolakwa Yesu da tobilek yan yoyigit, ²⁶ "Amin kinda nak nol do nandisak kan, menji datni, ae minjatni gwakniyo gat, ae peni samini padigeoyo gat, ae iyi dakon egip egipni gat kisi do uwal dima anyomjak kan, unuden amin nak dakon panjetno aripmi dima egipjak. ²⁷ Tilak kindapni guramigek dima noljak amin panjetno aripmi dima egipjak.

²⁸ Amin kinda yut madep kinda ak do kan, mibiltok yigek monerjni manjisak. Anek yut tagi an mudogi bo dima unun dakon nandak

nandak asak. ²⁹ Yanj dima anjek yut gwak manjek yo diwari do wadanjek yut dima an mudosok kan, amin morap koni unun kisi jigilak yanjek yanjan imdan. ³⁰ Anjek yan yokdan, 'On amin yutni an diwarikgit, mani wasip ak do anjidak asak.'

³¹ Bo kila amin madep kinda da uwalni gat emat wam do nandisak kan, mibiltok nandan kokwin asak. Iyi dakon emat amin 10 tausen da uwalni dakon 20 tausen tagi yolni bo dima, yanj do nandak nandak asak. ³² Tagi dima yolni yanj nandisak kan, uwalni kapmat dima abirjakwa amin kabi kinda yabekban kin emat dima wamni do gen yoyin panyawot an. ³³ Jiyo yanj gin yo morapji dima yopman mudoni kan, panjetnoni tagi dima egipni."

Yesu da tap dakon galagini yokwi tosak do yagit

(Mt 5.13 ae Mk 9.50)

³⁴ Yesu da sanbenjek yanj yagit, "Tap unun yo tagisi kinda. Mani galagini pasilni kan, niansi anjek galagini anjaluk anen? ³⁵ Tap unuden miktim aripmi dima panpulugogi. Bo bulmakau dakon kok gat iktagili aripmi dima. Tap unuden isal mamno kwan. Mirakni tonj amin da gen on pakyanji nandanjek mibili nandan pisoni."

15

Sipsip kinda pasilgit dakon tilak gen

(Mt 18.12-14)

¹ Takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat da geni nandak do Yesu da kapmatjok opgwit. ² Anjakwa Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat da yanba yokwi tok anjek yan yawit, "On amin yokwi pakpak amin not anyoban yigek jap nonj."

³ Yanj yanjakwa Yesu da tilak gen kinda yanj yoyigit, ⁴ "Jikon da amin kinda sipsipni 100 banj kalonji da pasiljak kan nian asak? Unun da sipsip 99 jon timon yopban egakwa kalonji pasildak unun wisinjek don anjalon asak. ⁵ Wisin kan abidosok bisapmon but galak nandanjek kwapmikon guramik anjan ⁶ yomanikon anjisak. Ankinjek notni gat ae kokup isalni gat yanj yoban obin muwukba yanj yoyisak, 'Sipsipno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'"

⁷ Yesu da sanbenjek yanj yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Kwen Kokupmon kisik kisik madepsi yan gin akdan. Amin 99 unun kilegi do but tobil agagi mini do unun dakon kisik kisik madep dima ani. Mani yokwi pakpak kinda but tobil asak unun dakon kisik kisik unun madepsi noman tosok."

Monej kinda pasilgit dakon tilak gen

⁸ Ae Yesu da sanbenjek yanj yagit, "Minjat kinda da silwa monej tabili 10 kabi banj kalonji da yutnon manj pasiljak kan unun nian asak? Unun da lamni kolejek yutni ikdiganjek tebaisi wisinjek don kosak. ⁹ Kan abidosok bisapmon but galak nandanjek notni gat ae kokup isalni gat yoyinban obin muwukba yanj yoyisak, 'Monejno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'"

¹⁰ Yesu da yanj yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Pinjop dakon anjelo da kisik kisik yanj gin akdan."

Dat kinda gat monji bamotni gat dakon tilak gen

¹¹ Yesu da sanbenjek yanj yagit, "Amin kinda egipgut unun monji bamori. ¹² Monji bujon nani da datni yanj iyigit, 'Dat, gak peno gat nit do yo morap nim do nandisak unun nak dakon diwarino abisok kokwinik nabi.' Yanj yanjan datni da yo kabini kokwinik monji bamotni do yomgut.

¹³ "Yoban bisap pispimisok egek monji bujon nani da yo kabini kisisi timik dubagisi kin miktim kindakon panji egipgut. Panji egek anjak yokwi mibili mibili anjek monejni nan mudagit. ¹⁴ Monejni nan mudanjawan unun miktim amin da jap do madepsi anjek diwari da kimakgwit. Anjakwa monji unun wadak wadak madepsi agit. ¹⁵ Do kin unun miktim dakon amin kindakon pi kinda abidagit. Aban amin tagini da yabekban bit damnikon kin bit jap yomgut. ¹⁶ Anjek bit da birap gip nawit unun pindak galak tanjek unun banj nanjek butno kadim tosak yan nandagit. Mani amin kinda da jap kinda dima ingut.

¹⁷ "Nandak nandakni kulabik anjek yanj yagit, 'Datno dakon oman monji morapni unun japni aripmisi tanj yomanjakwa ekwan, mani nak idon egek jap do kimotdisat. ¹⁸ Do yanji aben, nak tobil kin datno yanj iyikerj: "Dat, nak Pinjop da inamon ae gak yo kisikon yo yokwisi agim, ¹⁹ do bujon monjino yanj dima nayiki. Yum oman monjigo yuman nanjaki ekwan unuden kinda da tilak egipben.'"

²⁰ Yanj nandanjek pidan datnikon kigit. Kinakwan datni dubagikon da monji kan bupmi nandanj timtim yanjek kin monji bedanjek mandan nagit.

²¹ Yanj aban monji da datni yanj iyigit, 'Dat, nak Pinjop da inamon ae gagon yo yokwisi agim, do bujon monjino yanj dima nayiki.'

²²⁻²⁴ Mani datni da oman monjini yanj yoyigit, 'Monjino kimoron da yanj abisak. Pasilbikon nanj anjalon aman. Do ji tepmi kin paba pigik dubagi tagisi kinda anabin panj imni. Ae kisirikon sip tagisi kinda yipman

imihnek kandap gwil kisi panj imni. Ae bulmakau monji nelagi tonj kinda nanj anjapba anjak sonj nanjek kisik kisik ano.' Datni da yanj yanjakwan jap noknok anjek kisik kisik awit.

²⁵ Yanj anjek egakwa monji mibiltogi pigaga egipgut da yutnon obinj anjakmat anjek nandaban amin da kap kisik kisikyo awit. ²⁶ Yanj anjakwa nandanej oman monji kinda yanj iban apban iyigit, 'Unjun niban anj?'

²⁷ Yanj yanban iyigit, 'Padigigo tagisi egisak da abik do datgo da kanjek bulmakau monji nelagi tonj anjak.'

²⁸ Yanj iyinban monji mibiltogi butjap nandanej yutnon wigik do kurak tagit. Yanj anjakwan datni da yomakon pinjek butni manjakwan yutnon wigisak do iyigit. ²⁹ Mani datni yanj iyigit, 'Dat, gak yanj nido asal? Nak oman monji isali kinda da yanj bilak morapmi egek omango anj egisat. Anjek gengo bisap kindakon dima kirinjikgim. Notnoni gat kisik kisik anej do memesok kinda dimasi namgul. ³⁰ Mani monjigo on yo morapgo kosit minat gat egek yominj mudagit, unjun da apban kanjek bulmakau monji nelagi tonj unjun anjal.'

³¹ Yanban datni da yanj iyigit, 'Monjino, bisapmi bisapmi gak nak gat ekwamak. Ae yo morapno unjun gak dakon gin. ³² Mani padigigo kimoron da yanj abik, ae pasilibikon nanj anjalon amanj, do nin but kwaktok nandanej kisik kisik tagisi amanj.'

16

Kila amin kinda da goman panjkilek asak dakon tilak gen

¹ Yesu da panjetni yanj yoyigit, "Yoni morapmi amin kinda gat ae yo morapni dakon kila amini gat egipgumal. Amin da abinj yoni morapmi amin yanj iyiwit, 'Yo morapgo dakon kila amin isal dogin yo morapgo nanj mudok anjamisak.'

² "Iyinba nandanej yo kila amini unjun yanj iban opban yanj iyigit, 'Gak nianj anjaki gengo nandat? Gak kinj yo morapno kili nianj asal unjun dakon but piso kinda mandan nabi. Gak pi unjun sanjenek dima akdisal.'

³ "Iyinban yo kila agak pi amini unjun iyiyi yanj nandagit, 'Amin tagino da pikon noldak, do nianj abenj? Amin kinda dakon oman monjini egek miktimni pudan ibenj dakon tapminno mini. Ae amin monen do bisit yoyik do mayagi nandisat. ⁴ Do pi yopbenj bisapmon amin da but galagon da yanj naba yutnikon kinj kinj aken do nianj abenj unjun kili unjun nandisat.'

⁵ Yanj nandanej amin kalonj kalonj amin taginikon goman awit unjun yanj yoban apgwit. Mibiltok abinj altagit amin yanj iyigit, 'Gak amin taginokon goman nianj da agil?'

⁶ "Iyinban yagit, 'Olip pakbi tibiri madep 100 da arip.'

"Yanban yanj iyigit, 'Gak tepmisi yigek on papia tam gomango mandabikon olip pakbi tibiri 50 yanj manda.'

⁷ "Ae kinda abinj altanban yanj iyigit, 'Gak gomango nianj da?'

"Iyinban yagit, 'Wit yigi 100 da arip.'

Yanj iyinban yagit, 'On gomango mandabi papia tamon wit yigi 80 yanj manda.'

⁸ "Yanj anjakwan amin tagini da yo agit unjun kanban amin nandan kokwini tagisi da aripmon agit, do yo kila agak pi amini yokwi unjun do nandaban wukwan imgut. On miktim dakon amin kabi da nandan kokwin tagisi anek notni gat yumanj gwayek pi anj. Unjun tenjenj dakon amin kabi yapmanjan. ⁹ Nak da yanj dayisat, on miktim dakon monen banj amin not anjomni. Yanj ani kanj, monenjo mudoni bisapmon ji egip egip dagok dagogi mini da yutgwan tagisi wigini.

¹⁰ "Amin kinda yo moninisok kilani tagi asak kanj, unjun amin da yo madep kilani tagi asak. Ae amin kinda yo moninisok kilani yokwi asak kanj, unjun amin yo madepyo kisi kilani yokwi asak. ¹¹ Yanjo, ji on miktim dakon monen kilani tagi dima ani kanj, namin da nandan gadanj daminej yo tagisi bamisi daban kilani ani? ¹² Ae ji amin dakon yo kabi kilani tagi dima ani kanj, namin da yo kabi disi do damjak?

¹³ "Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yanj kanj, kinda nanjin galak tanj imihnek kinda do nandaban yowiki tanj imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjkop gat ae monen gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi."

Yesu da gen teban gat ae Pinjkop da Amin Kila Asak gat unjun do yagit

¹⁴ Parisi amin monen do galagisi nandan, do Yesu da gen yagit unjun nandanej yanba yokwi tok anj imgwit. ¹⁵ Mani Yesu da yanj yoyigit, "Ji amin da amin kilegisi yanj dandani yanj do pi madep anj. Mani Pinjkop da butjigwan yo pasili tonj unjun pindak mudosok. Amin da yo tagisi yanj yonj unjun Pinjkop da dabilon yo wagil inanisi.

¹⁶ "Gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat yanj tenjenjanba Jon da bisapmon wugit. Mani Jon da bisapmon da wasanek Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenonj. Anjakwa amin unjungwan pigik do pi tebaisi anj. ¹⁷ Miktim gat kundu gat tagi pasilij. Mani gen teban dakon gen jimjimjok kinda aripmi dimasi pasildisak. Kisisi bami tanj mudokdanj."

*Yesu da miɲat paŋkwiniɲ dakon gen yaɣit
(Mt 5.31-32 ae 19.9 ae Mk 10.11-12)*

¹⁸ Yesu da saɲbeɲek yaɲ yaɣit, “Amin kinda miɲatni kwiniɲ yipban kiɲakwan miɲat kaluk pasak kaɲ, uɲun amin yumabi asak. Ae amin kinda miɲat kinda kalip eni da kwiniɲkiɲ uɲun pasak kaɲ, uɲun amin kisi yumabi asak.”

*Yoni morapmi amin kinda gat Lasarus
gat dakon gen*

¹⁹ Yesu da saɲbeɲek yaɲ yaɣit, “Yoni morapmi amin kinda egipɣut, uɲun bisapmi bisapmi ilikba pigikni kildani toɲ tagisi ae imalni gami ban paɲek yoni aripmisi taɲ imiɲakwa yaworisi egipɣut. ²⁰⁻²¹ Yaɲ egakwan uɲun da yut yoma kagakon yoni mini amin kinda mani Lasarus uɲudon pak egipɣut. Lasarus yaɲ nandagit, yoni morapmi amin dakon jap tamokon da jap jimjim moɲ uɲun ban nokerɲ kaɲ tagisi yaɲ nandagit. Ae piɲan da abiiɲ wudani asiwukgwit.

²² “Yoni mini amin egek kimakban aɲelo da abidaɲ aɲki yipba Abraham gat egipɣumal. Egakwal yoni morapmi amin uɲun yo kisi kimakban wayikgwit. ²³ Aba Tipdomon tepmi madepsi nandanek egipɣut. Egek siɲtaɲban wikwanek Abraham dubagisikon Lasarus gat kapmat kapmat yigakwal pindakgit. ²⁴ Pindagek yaɲ tidaɲek yaɲ iyigiti, ‘Abraham dat, bupmi nandan nam. Lasarus iɲiɲbi uɲun da pakbi jimjimjok di kisirikon yopman paɲabiɲ melnokon yopban timisok di yawotjak. Nak on kindapmon egek tepmi madepsi nandisat!’

²⁵ “Mani Abraham da yaɲ yaɣit, ‘Monjino, gak kalip egipɣul do nandaki. Gak kalip yo kabigo tagisi banɲan paɲek egaki Lasarus uɲun yo kabini yokwi banɲan paɲek egipɣut. Mani abisok Lasarus on kokupmon butni yaworisi taɲakwan gak da tepmi madepsi nandisat. ²⁶ Ae uɲun gin dima. Nin da binapmon dangap dubagisi kinda tosoɲ. Yaɲ tosoɲ do idon ekwan amin jikon aripmi dima kikigi, ae uɲudon ekwan amin idon aripmi dima obopmi.’

²⁷ “Yaɲ yaɲban yoni morapmi amin da gen tebaisi yaɲ iyigiti, ‘Yaɲ kaɲ, dat, nandan namineɲ Lasarus iɲiɲbi datno da yutnon kiɲ ²⁸ padik padikno 5 kabi ekwan uɲun nawa gen tebai yoyiɲban nandanek on tepmi kokupmon dima apni.’

²⁹ “Mani Abraham da yaɲ yaɣit, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen do padik padikgo mirak yopmaneki tagi nandanani.’

³⁰ “Yaɲban yoni morapmi amin da yaɣit, ‘Abraham dat, uɲun aripmi dima. Mani

amin kimakbi kinda da kiɲ altaɲ yomjak kaɲ, padik padikno da but tobiɲ tagi ani.’

³¹ “Yaɲban Abraham da yaɲ iyigiti, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen dima nandanani kaɲ, amin kinda kimoron da piɲanban kanek nandanɲ gadat aripmi dima akdaɲ.’”

17

*Aɲpak yokwi da nandanɲ gadat aɲupbal
asak*

(Mt 18.6-7 ae 18.21-22 ae Mk 9.42)

¹ Yesu da paɲdetni yaɲ yoyigiti, “Yokwi miɲibi miɲibi da abiiɲ amin paɲkewalba yokwi aɲek maɲ mudokdaɲ. Mani uɲun yokwi ani do dayikdaɲ amin, awa! ² Amin kinda da amin moniɲ kinda yokwi asak do yabetjak kaɲ, uɲun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima aɲakwan amin da wit misiɲiti tip madep tegikon wamaɲ maba tap ilarigwan pigek kimotjak kaɲ uɲun da tagapmi. ³ Yaɲdo, ji disi do kila tagisi ani.

“Notgo kinda yokwi aban kaɲ, tebai iɲiɲbi egip egipni aɲmilip asak. Ae but tobiɲ aban kaɲ, yokwini yipman ibi. ⁴ Uɲun gildaron gin kosiri 7 kabi yokwi aɲ gamiɲek abiiɲ ‘But tobiɲ at’ yaɲ gayisak kaɲ, yokwini yipman imiɲ imiɲ abi.”

Nandanɲ gadat dakon gen

⁵ Yabekbi kabi da Amin Tagi yaɲ iyiwiti, “Nandanɲ gadatnin aɲpap a.”

⁶ Yaɲban Amin Tagi da yoyigiti, “Ji dakon nandanɲ gadatji uɲun mastat yet yombem moniɲisikok taɲ damjak kaɲ, on kindap piligi taɲ kagagwan pigisak do iɲiɲba genji tagi guramitjak.”

Oman monji dakon gen

⁷ Ae Yesu da saɲbeɲek yaɲ yaɣit, “Oman monjisi kinda pigaga da bo sipsip kila asagon da apban ‘Gak paɲabiɲ yigek jap sot uɲun na’ yaɲ tagi iyini? Uɲun dimasi. ⁸ Amin tagi da oman monjini yaɲsi iyisak, ‘Gak tagap taɲek jap soɲ pilik nabi naɲ mudanapbo gak jap don noki.’ ⁹ Oman monji pini gin asak, do amin tagini da ya yaɲ aripmi dima iyigi. ¹⁰ Jiyo yaɲ gin, Piɲkop da oman morap ani do dayigiti uɲun aɲ mudanek yaɲ gin yoni, ‘Nin oman monji do, isal pinin gin aman.’”

*Yesu da amin wuda tebani toɲ 10 kabi
paɲmilip agit*

¹¹ Yesu uɲun Jerusalem kik do aɲek provins bamot Samaria ae Galili yo da kilapmikon da kigiti. ¹² Kiɲek kokup kindakon wigik do aɲakwan amin wuda tebani toɲ 10 kabi da dubagikon agek ¹³ gen papmon da yaɲ tidaɲek yaɲ iyiwiti, “Yesu, Amin Tagi, bupmi nandanɲ nibi!”

¹⁴ Yanba pindagek Yesu da yoyigit, “Ji kin mukwa sogok amin giptimni kilek tan.” Yan yoyinban kinakwa giptimni kilek tawit. ¹⁵ Kilek tanakwa kinda da giptimno kilek tak yan kan tobil obinek Pinjkop gen papmon da anjisigit. ¹⁶ Anek Yesu da kandap mibilon gawak iminek ya yan iyigit. Amin unun Samaria amin kinda.

¹⁷ Yesu da unun amin kanek yan yagit, “Amin 10 kabi kisi giptimni kilek tan, ma? Mani 9 kabi unun dukwan ekwan? ¹⁸ Unun kisi tagi dima abinek Pinjkop anjisini? On amin miktim njaknjwarikon nani dagin abik.” ¹⁹ Yan yoyinek amin unun yan iyigit, “Gak pidanek ki. Nandan gadatgo do anek giptimgo kilek tak.”

Pinjkop amin kila akdisak
(Mt 24.23-28 ae 24.37-41)

²⁰ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Ni bisapmon Pinjkop Amin Kila Agakni yipban apdisak?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Agakni yipban apban amin da dabilni da kanba pisosak dakon tilak altanba dima pindatdan. ²¹ Bo amin da ‘Oni obik’, bo ae ‘Asoni obik’ yan dima yokdan. Nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun jikon kili abik.”

²² Yan yanek panjetni yan yoyigit, “Ji don Amin Dakon Monji dakon bisap kinda kok do galagisi nandakdan. Mani dima kokdan. ²³⁻²⁴ Mal kwen binap teri teri kisi tenjeon, yan gin Amin Dakon Monji apdisak. Do amin da ‘Asoni egisak’ bo ‘Oni egisak’ yan dayinba dima yolni. ²⁵ Mani Amin Dakon Monji mibiltok tepmi madepsi panjakwan abisok ekwan amin da manji imdan.

²⁶ “Noa da bisapmon amin egipgwit unudej gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin an egipdan. ²⁷ Jap pakbiyo madep anek minjat pakpakyo kisi awit. Yan anek egakwa Noa tap walgakon wigigit. Wugakwan pakbi madepsi paptan winjek amin kisisi witjinban pasilgwit.

²⁸ “Lot da bisapmon yan gin awit. Jap pakbiyo awit, ae yuman gwayek awit, ae jap pi awit, ae yut kisi awit. ²⁹ Mani Lot da Sodom kokup yipman degakwan unudon gin kindap gat ae salfa tip gat kundukon da sikak da yan manek amin morap kisi panjupal aban pasilgwit.

³⁰ “Amin Dakon Monji abin noman tosak bisap madepmon amin anpak yan gin an egakwa apdisak. ³¹ Unun bisapmon amin kinda yut kwenon egakwan yo kabini yut-gwan toni kan, yo kabini timit do yutnon dimasi pigisak. Ae pigaga egipjak aminyo kisi yan gin yutnon yo kabini timit do dimasi tobil kisak. ³² Lot dakon minjatnikon yo

noman tan imgwit unun do nandani! ³³ Amin kinda iyi dakon egip egip anjutnok do nandisak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda egip egipni paretjak kan, egip egipni kutnanban tan imdisak.

³⁴ “Nak yanji dayisat, unun kalbi amin bamori dipmin pagakwal Pinjkop da kinda abidanek kinda yipdisak. ³⁵⁻³⁶ Minjat bamori bret sok do plaua wasanajkal, kinda abidanek kinda yipdisak.”

³⁷ Panjetni da gen unun nandanek iyiwit, “Amin Tagi, unun yo morap dukon noman toni?”

Iyinba yan yoyigit, “Amin kimakbi dakon bumjotni dukwan ton, sinjin unudon gin muwukgan.”

18

Bisit dima yipneŋ do sakwabat kindakon abidanek tilak gen yagit

¹ Yesu da bisapmi bisapmi bisit anek dima kurak toni do tilak gen kinda yan yoyigit. ² “Kokup madep kindakon gen kokwin kila agak amin madep kinda egipgut. Unun Pinjkop do dima pasalgit. Ae amin do nandaban yo isali anakwa egipgut. ³ Unun kokupmon sakwabat kinda egipgut. Unun minjat bisapmi bisapmi gen kokwin kila agak amin madepmon abin abin anek yan iyigit, ‘Uwalno gen pikon yipmanek nak anjutna.’

⁴ “Bisap morapmi apban gen kokwin amin madep da anpulugok do kurak tagit. Mani don yan nandagit, ‘Nak Pinjkop do dima pasoldot ae amin do nandako yo isali an. ⁵ Mani minjat unun bisapmi bisapmi jigi namisak, do yumsi anpulugoken. Bisapmi bisapmi yan gin apjak kan, tagisi dima nandakdisat.’”

⁶ Amin Tagi da sanbenek yan yagit, “Gen kokwin kila agak amin yokwi unun da gen yagit unun do nandani. ⁷ Ji nian nandan? Pinjkop da iyi do manjigit amin kabi gildari gildari ae pilini pilini iyi do yan tidon, unun aripmi dima bo panpulugosak? Bo jomjom anegek tepmi dima panpulugosak? Unun dimasi! ⁸ Yanji dayisat, bisit yan ani kan, tepmisi panpulugokdisak. Mani, Amin Dakon Monji miktimon apjak bisapmon amin nandan gadatni ton pindatjak, bo dima?”

Amin kilegi kinda gat amin yokwi kinda gat dakon tilak gen

⁹ Amin diwari iyi do amin kilegi yan nandanek amin diwari do nandaba piwit. Yesu da unun amin do tilak gen kinda yan yoyigit. ¹⁰ “Amin bamori bisit ak do Telagi Yut Madepmon wigigimal. Kinda unun Parisi amin, ae kinda unun takis timit timit amin.

11 “Parisi amin unun agek iyi burikon da bisit yan agit, ‘Pinjkop, amin yokwi diwari ekwan nak unuden amin dima, unun do nak ya yan gayisat. Kabo noknok, bo yokwi pakpak, bo yumabi agak amin, bo ae takis timit timit amin amon akdak, nak unuden dima. 12 Nak Sonda kinda da butgwan bisap bamot gak do nandanek jap kelek egi egi asat. Ae yo morap timikdat unun kokwinikgo 10 kabi anakwa kabi kinda paret do yipman yipman asat.’

13 “Mani takis timit timit amin dubagikon agek but yokwi nandanek Kwen Kokup sijtok do mayak tanek yan yagit, ‘Pinjkop, nak yokwi pakpak, do bupmi nandan nabi!’”

14 Yesu da sanberjek yan yagit, “Nak yanji dayisat, amin kinda iyi do nandaban wugisak kan, Pinjkop da unun amin abin yipdisak. Anek iyi do nandaba pan amin unun Pinjkop da pawigikdisak. Do takis timit timit amin unun yutnikon tobil kinjek Pinjkop da dabilon diwarini mini egipgut. Mani Parisi amin unun dima.”

Minjat monjiyo Yesukon yopba opni

(Mt 19.13-15 ae Mk 10.13-16)

15 Amin da monji njakjak Yesu da kisitni kwenikon wutjisak do panopgwit. Unun pindagek panjetni da kirinjik yomgwit. 16 Mani Yesu da minjat monjiyo iyikon apni do yoyinjek panjetni yan yoyigit, “Ji minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon. 17 Nak asisi dayisat, amin kinda amin monji da Pinjkop da Amin Kila Asak unun abidon unun da tilak dima abidoni kan, unungwan aripmi dima pigikdan.”

Kila amin kinda yoni morapmi Yesu gat gen yagimal

(Mt 19.16-30 ae Mk 10.17-31)

18 Kila amin kinda da Yesu yan iyigit, “Yoyinjet tagisi, nak niansi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

19 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjkop kalonji gin unun amin tagisi. 20 Gen teban unun gaga nandisal. ‘Minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani. Amin dima dapba kimotni. Yo kabo dima noni. Top gen yanek amin isal dogin gen pikon dima yopni. Merjat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

21 Iyiban kila amin da yagit, “Nak monjinisogon da gen teban morap unun kisi guramik anan opgum.”

22 Gen unun yanban nandanek Yesu da yan iyigit, “Gak yo kalonji kinda gin dima asal. Yo morapgo kisi yumar nan mudanek,

unun dakon moneni yoni mini amin do yobi. Yan anakwa yogo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

23 Yan iyiban kila amin unun yoni morapmisi do but yokwi madepsi nandagit. 24 Yesu da amin unun kanek yagit, “Yoni morapmi amin Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan pigik do antidok an. 25 Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

26 Amin da gen unun nandanek yawit, “Yan kan, namin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

27 Yanba Yesu da yagit, “Yo amin da aripmi dima agagi, unun Pinjkop da aripmi tagi asak.”

28 Yanban Pita da yagit, “Nin yo morapnin yopmanek gak nan gol awilgaman.”

29 Yanban Yesu da yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon pi do nandanek yutni, bo minjatni, bo peni padik padikyo, bo menji datni, bo ae monji gwayoni yopman detjak kan, 30 on miktimon egipni bisapmon, Pinjkop da yo morapni yopman degwit unun si yapmanek morapmisi yoban timitdan. Ae bujon bisap madep noman tanban egip egip dagok dagogi mini abidokdan.”

Yesu da kimagek pidosak do yanban kosiri kabi agit

(Mt 20.17-19 ae Mk 10.32-34)

31 Yesu da yabekbini 12 kabi timik iyi banjin yan yoyigit, “Nandani. Nin Jerusalem kikkaman. Kinapno gen morap kalip kombi amin da Amin Dakon Monji do mandawit unun kisisi bami ton akdan. 32 Amin da Amin Nwakjwari Kabi da kisiron yipba jigilagon da abin yipdan, ae yokwi anjiminjek ilip sul imdan. 33 Yan anek nap nan baljanek anakwa kimotdisak. Mani gildat kabi mudanakwa aeni kimoron da pidokdisak.”

34 Panjetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisawit. Mibili pasili tagit, do gen unun mibili nido yosok unun dima nandaba pisagit.

Yesu da dabili mini amin kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Mk 10.46-52)

35 Yesu Jeriko kokup pap kin ankapmat anakwan dabili mini amin kinda da kosit ilenon yigek amin da monen imni do bisit yoyigit. 36 Unun amin nandaban amin

morapmi obin yapman kinakwa nandanek yan yoyigit, "Ji niban an?"

³⁷ Yanban iyiwit, "Yesu Nasaret amin da obigisak."

³⁸ Iyinja yan tidahek yan yagit, "Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!"

³⁹ Amin mibiltok opgwit unun da kirinik iminek tayanok yitjak do tebai iyiwit. Mani tebai sigin yan tidahek yagit, "Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!"

⁴⁰ Yanban Yesu agek amin unun abidan anopni do yoyigit. Yoyinban kapmat anapba Yesu da yan iyigit, ⁴¹ "Niansi angaben do nandisal?"

Iyinja yagit, "Amin Tagi, nak sintok do nandisat."

⁴² Yanban Yesu da iyigit, "Dabilgo kilek tosak. Nandan gadatgo da anmilip asak."

⁴³ Iyinja unudon gin dabili kilek tanban Yesu yolek Pinjok anjisigit. Yan aban minjat amin morap kisi da kanek Pinjok anjisiwit.

19

Yesu Sakius da yutnon wigigit

¹ Yesu unun Jeriko kokup pap wigi yapmanek kik do agit. ² Unun kokupmon amin kinda egipgut mani Sakius. Sakius unun takis timit timit amin dakon amin madep kinda egipgut. Unun yoni morapmi amin kinda egipgut. ³ Yesu unun nianen amin kinda yan kok do pi tebai agit. Mani Sakius unun amin pispimi, ae amin morapmi da muwugek kosit sogwit, do Yesu kok do antidok agit. ⁴ Antidok agit do Sakius unun timtim yanek mibiltan kin pik kindap kindakon wigigit. Yesu unun onan abisak do tagi koken yanon da nandanek wigigit.

⁵ Wigakwan Yesu unun pik kindap akgiron abin kwen sintanek Sakius kanek yan iyigit, "Sakius, gak tepmi pi. Nak abisok gak da yutnon panji yitden dosi nandisat."

⁶ Yan yanban Sakius da tepmi pin but galak nandanek Yesu abidanban yutnikon wigigimal. ⁷ Wigakwal pindagek amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, "Unun yokwi pakpak amin kinda da yutnon wigik."

⁸ Yan yanakwa Sakius pidan agek Amin Tagi yan iyigit, "Amin Tagi, nandaki. Nak abisok yo kabi morapno kokwinik kabi bamori anakwa kabi kinda yoni mini amin do yoben. Ae amin kinda ankewalek yo kabini di timikgim kan, unun dakon kobogi do yo timikgim unun do yo 4 kabi gat sanbenek yomin yomin aben."

⁹ Yanban Yesu da iyigit, "On amin kisi unun Abraham dakon monji kinda. Abisok Pinjok da on yut amin kisi yokwikon ban timik mudosok. ¹⁰ Nido Amin Dakon Monji unun

amin pasilbi yokwikon ban wisinek timit do pigit."

Oman monji 10 kabi moner timikgan dakon tilak gen

(Mt 25.14-30)

¹¹ Gen unun yanban nandan egakwa Yesu tilak gen kinda yoyigit. Yesu unun Jerusalem kili kin ankapmat agit, ae amin da Pinjok da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili unun kwan tokdisak yan nandawit do ¹² yan yoyigit, "Amin tagi kinda kila amin madep man panek tobil abin don amin kabini kila asak do kokup dubagi kindakon kik do agit. ¹³ Amin unun kokup yip do anek oman monjini 10 kabi yan yoban apba gol moner tabili kinda kalon kalon do yomin yomin agit. Yan anek yoyigit, 'Ji moner unun ban moner ilit pi anakwa tobil apben bisapmon unudon wigisak.'

¹⁴ "Mani kokup isalni da nandaba yokwi tok an imgwit. Yan nandawit do amin tagi unun kinakwan kokup amin di yabekba kin yawit, 'Nin unun amin da kila amin madepnin egipjak do dima galak toman.'

¹⁵ "Mani kila amin madep man iba don tobil kokupnikon apgut. Kokupnikon abinek yan yagit, 'Moner kokwinik yomgum oman monji unun yan yoba apba moner ilit pi aba nian da noman tawit unun do pindakgen.'

¹⁶ "Yanban kinda da mibiltok abinek yan yagit, 'Amin tagi, nak gol moner tabilgo unun nan moner ilit pi abo tabili 10 kabi noman tawit.'

¹⁷ "Yanban amin madep unun da iyigit, 'Gak oman monji tagisi! Pi tagisi agil! Yo monisok mani kilani tagisi agil, do kokup pap 10 kabi kilani abi do man madep gamisat.'

¹⁸ "Ae oman monji unun da bunon nani da abin yan yagit, 'Amin tagi, nak gol moner tabilgo unun nan moner ilit pi abo tabil 5 kabi noman tawit.'

¹⁹ "Yanban amin tagini da yagit, 'Kokup pap 5 kabi kila aki do man madep gamisat.'

²⁰⁻²¹ "Ae kinda da abin yan yagit, 'Amin tagi, gol moner tabilgo oni. Gak teban teban amin kinda yan gandsat. Yo amin da yopmanjan unun gak da sigo timikdal. Ae jap amin da kwaokgan unun yo kisi sigo pasal. Yan asal do pasalek imal diwatjok kindakon waman yipbo tagit.'

²² "Yanban amin tagi da oman monji unun yan iyigit, 'Gak oman monji wagil yokwisi! Gaga gen yosol unun dogin gen pikon gepben. Nak teban teban amin kinda ae amin da yo yopmanjan timikdat, ae jap amin da kwaokgan unun pilikdat yan nandan namisal. ²³ Gak mibili nido moner no benon

dima yopgul? Benon yopgul tam ben da diwari sanben naminakwan abin unun kisi timikgom?" ²⁴ Yan iyinek amin kapmatjok akgwit unun yan yoyigit, 'Gol monen tabil unun gwayen amin monen tabilni 10 kabi tan iman unun do imni.'

²⁵ "Yan yanban iyiwit, 'Amin tagi, unun amin monen tabilni 10 kabi kili timak!'

²⁶ "Yanba yan yagit, 'Nandani. Amin morap yoni tan yoman unun sanbenek morapmi yomdisat. Mani amin kinda yoni mini kan, yo kalongok di tan iman unun gwayekdisat. ²⁷ Mani uwalno nak da kila amin madepni dima egi yoben do nandawit, unun timik idon panabin dabilnokon dapba kimotni.'"

²⁸ Yesu tilak gen unun yan mudanek aeni Jerusalem wigik do kosit wasagit.

Yesu Jerusalem kin altanek Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 19.29-21.38)

Yesu Jerusalem kokup papmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Jn 12.12-19)

²⁹ Yesu kin Betpage ae Betani pankapmat agit. Unun kokup bamot Hej Olipmon tomal. Unudon da pandetni bamori yabegok yan yoyigit, ³⁰ "Jil ason kokup tosok unudon kinjil. Unudon kin kanbal donki bilagi kinda amin da kwenikon dima yikbi unun napmon anteban abi da akban kinjil. Napmi witdalek anopjil. ³¹ Amin kinda da 'Donki nido witdalgamal?' yan dayinban kan, yan iyinjil, 'Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok.'"

³² Amin bamot yabekban kin pindakbal gen yoyigit da aripmon yan gin noman tawit. ³³ Aba donki bilagi unun witdalakwal donki unun dakon ami da yan yoyiwit, "Donki bilagi unun nido witdalgamal?"

³⁴ Yanba yoyigimal, "Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok."

³⁵ Amin bamot donki bilagi unun anobinek ilikba pigik dubakni donki kwenon yopmanek Yesu yipba unun kwenon yikgit. ³⁶ Donkikon yigek kinakwan amin da ilikba pigik dubakni kosiron yalin ananj kiwit.

³⁷ Anakwa Yesu abin Hej Olip dakon kosit obandom nan pukwan unun ankapmat anakwan pandet kabini madepsi da wasok tapmimi ton morap aban pindakgwit unun do nandanek kisik kisik madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanek Pinkop ankwisiwit. ³⁸ Yan tidanek yan yawit:

"Kila Amin Madep on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinkop da gisamigakwan abisak.

Kwen Kokupmon but yawot tosok. Pinkop Wikwisi ankwisinol!"

³⁹ Yanakwa amin madep unun da bikbigon Parisi amin di akgwit unun da Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, pandetgoni kirinjik yom."

⁴⁰ Iyinja yan yoyigit, "Nandani. Gen kagani sopni kan, tip da iyi yan tidokdan."

Yesu Jerusalem do kunam tagit

⁴¹ Yesu Jerusalem ankapmat anek kokup pap unun kanek kunam tagek ⁴² yan yagit, "Gak abisok but yawot dakon kosit kosol tam tagisi, mani unun pasili tanakwan dabilgo da aripmi dima kokdisal. ⁴³ Nandaki. Don bisap kinda noman tokdisal. Unun bisapmon uwalgo da gak angwasiyek miktin panabin dam madepgokon yopba tujan wigikdan. Anakwa teri teri da abin pandagat akdan. ⁴⁴ Anek gak gat ae minjat amin gak da dam madepgwan ekwan unun kisi wagilsu tuwil pantasik akdan. Tuwilba tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Nido Pinkop gagon kili abik, mani butgo dima pisak."

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monen ilit pi awit unun yolgut

(Mt 21.12-17 ae Mk 11.15-19 ae Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu Telagi Yut Madep da nagalon pigi amin monen ilit pi awit unun wasanek yolakwan abigiwit. ⁴⁶ Anek yan yoyigit, "Pinkop da papiakon gen yan tosok: 'Nak dakon yut unun amin da abin bisit anjamni do tosok.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo yombem asak.'"

⁴⁷ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit. Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep gat, ae gen teban yoyindet amin gat, ae amin dakon kila amin gat da Yesu nian anek anjatno kimotjak yan do kosit wisiwit. ⁴⁸ Mani minjat amin morapyo da geni nandak do galagi madepsi nandawit, do anakba kimotjak dakon kosit kinda dima kawit.

20

Yesu namin da man madep imgut

(Mt 21.23-27 ae Mk 11.27-33)

¹ Bisap kindakon Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyindet anek Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat, ae kila amin gat kisi da Yesukon abin ² yan iyiwit, "Namin da pi unun abi do yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nakyo kisi gen kinda dayiko kobogi nayini. ⁴ Jon telagi

pakbi sogit bisapmon, pi agit unun Kwen Kokup dakon pi, bo amin dakon pi nan agit?"

⁵ Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, "Kwen Kokup dakon pi' yan iyinej kan, gen kobogi yan niyikdisak, 'Yan kan ji nido dima nandan gadan ingwit?' ⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan, do 'Amin dakon pi' yan iyinej kan, unun kisi tagi dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anjupbal ano mijat amin kabi madep da tip ban nindapan." ⁷ Yan nandanek Yesu do gen kobogi yan iyiwit, "Nin dima nandan."

⁸ Yanba Yesu da yoyigit, "Nakyo kisi namin da yan mudan namgut da pi asat unun dima dayiken?"

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen (Mt 21.33-46 ae Mk 12.1-12)

⁹ Yesu da sanbejek tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek amin da monej pini di anek pi ami do bami di pan imni yan nandanek pi unun da kisiron yipmanek miktim timi digwan bisap dubagi egip do kigit. ¹⁰ Kin egi don wain sop pakpak bisap kwan tanjakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit. Mani pi kila awit amin da oman monji obisi anjek bami di dima iminek yolba kigit. ¹¹ Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekgit. Mani unun pi monji kisi obisi anjek yo yokwisi an iminek bami di dima iminek yipba kigit. ¹² Yan aba kinda gat yabekban kwan madepsi anjek maba wain pi da wanja pigigit.

¹³ "Yan aba wain pi dakon ami da yan yagit, 'Nak niansi aberj? Nak monjino but dasi galak tan imisat unun nan yabekgo kwan nandaba wukwan imni bo.'

¹⁴ "Mani pi kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do amin on anjek wain pini nin do anawatnej.' ¹⁵ Yan yanek monji unun abidan maba wanja pigakwan anakba kimakgit.

"Ji nian nandan? Don pi dakon ami da abin pi kila amin niansi anyomdisak? ¹⁶ Pi ami da abin unun pi kila amin daban kimotdan. Daban kimagakwa wain pi unun amin njaknjari da kisiron yipdisak."

Yanban nandanek amin da yan yawit, "Unun dimasi agagi!"

¹⁷ Yanba Yesu da amin pindagek yoyigit, "Yan kan Pinjop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nian? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.'

¹⁸ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal mikdan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan."

¹⁹ Yesu da tilak gen unun yanban gen teban yoyinet amin gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat da nin pabin nip do anek yosok yan nandawit. Yan nandanek Yesu unudon gin abidokdosi nandawit, mani mijat amin kabi madep unun do si pasalgwit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej im do bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Mk 12.13-17)

²⁰ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae gen teban yoyinet amin gat da Yesu anman ak do pi madep awit. Yan anek amin di yabekba abin Yesu anman awit. Unun amin topmon da Yesu dakon gen nandan galak tawit. Sun kinda yanban abidan gapman dakon mibiltok amin madepmon yipno gen pikon yipjak yan do anjekwal do awit. ²¹ Anek Yesu yan iyiwit, "Yoyinet, gen yosol ae yoyinet asal unun kilegisi asal yan nandan gadaman. Amin mani ton ae mani mini unun kisi gen bamisikon da Pinjop dakon anpak yoyin dekdal. ²² Do, nian nandisal, Sisa do takis imno tagi asak, bo dima?"

²³ Yanba Yesu da nianon da anjekwal do awit unun pindak mudanek yan yoyigit, ²⁴ "Monej tabili kinda nolinba koko. On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

Yanban iyiwit, "Sisa dakon." ²⁵ Yanba Yesu da yoyigit, "Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinjop dakon unun Pinjop iyi do imdo."

²⁶ Yanban mijat amin morapyo da dabilon Yesu anjekwalno sun kinda yanban abidonej yan dakon kosit kinda dima kawit. Geni kobogi yoyigit do nandaba njaknjari aban tayangok akgit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Mk 12.18-27)

²⁷ Sadyusi amin kabi di Yesukon apgwit. (Sadyusi amin unun amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) ²⁸ Unun da Yesu yan iyiwit, "Yoyinet, Moses da gen kinda yan mandagit: Amin kinda monji mini da kimotjak kan, sakwabatni padige da paban monji panalanjil. Yan aban peni diwatni ton da egipni.

²⁹ "Kalip peni padigejo 7 kabi egipgwit. Peni mibiltok amin mijat panek monji mini da kimakgit. ³⁰ Yan aban unun da bunjon nani da kwabatni unun panek monji mini da kimakgit. ³¹ Kimagakwan ae kinda da pagit. Peni padigejo 7 kabi kisi da panek monji

mini egek kimakgwit. ³² Ae don miñat unun kisi kimakgit. ³³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do pidot pidot bisap madepmon namin dakon miñatni asak?"

³⁴ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, "Amin miktimon ekwan unun miñat eyo anek ekwan. ³⁵ Mani amin kimoron da pidañek egip egipmon tagi egipni do kokwinikbi kabi unun bisapmon miñat eyo dima akdan. ³⁶ Unun anjelo da yan egipdan, do ae kinda gat aripmi dima kimotni. Unun kimoron da pidokdan, do Piñkop dakon miñat monjiyo egipdan.

³⁷ "Moses da kindap wal moniñgok sogit unun do gen mandagit unun manjiñek asisi nandan, amin kimoron da pidokdan. Moses da Amin Tagi do yan yagit,

'Unun Abraham, Aisak, ae Jepok dakon Piñkop.' ³⁸ Piñkop da amin kisi morap pindakban egip egipmi tonj ekwan, do Piñkop unun amin kimakbi dakon Piñkop dima, unun amin egip egipmi tonj dakon Piñkop."

³⁹ Yanban gen teban yoyiñdet amin diwari da nandanek iyiwit, "Yoyiñdet, gen tagisi yosol." ⁴⁰ Amin da Yesu gen kinda gat sanbeñek iyik do pasalgwit.

Yesu da iyik dakon mibili do panjekwalgit

(Mt 22.41-46 ae Mk 12.35-37)

⁴¹ Mani Yesu da yan yoyigit, "Amin mibili nido Kristo unun Dewit dakon monji yan yonj? ⁴² Dewit da iyik Kap Papiakon gen yan mandagit:

'Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyigit, "Gak abin nak da aminsi tet do yikbi ⁴³ don uwalgo kandan mibilgogwan yopbo gen go guramitdan."

⁴⁴ Dewit da Kristo unun Amin Tagino yan iyigit. Do nianon da Kristo unun Dewit dakon monji egisak?"

Gen teban yoyiñdet amin unun anpakni yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 11.37-54)

⁴⁵ Amin kisi mirak pan egakwa Yesu da panjetni yan yoyigit, ⁴⁶ "Ji gen teban yoyiñdet amin do pindak kimotni. Unun imal dubagi ban panjek agip do galak tonj. Ae yuman gwayek tamokon amin da gildat tagi yan yoyini do galagi nandan. Ae muwut muwut yutnon tamo tagisikon yit do galak tonj. Ae jap noknok bisap madepmon tamo amin mani tonj do tilak abi unudon yit do galak tonj. ⁴⁷ Unun amin sakwabat panjekwalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unudon amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdan."

21

Yoni mini miñat kinda da Piñkop do paret agit

(Mk 12.41-44)

¹ Yesu pindak egakwan yoni morapmi amin Telagi Yut Madep dakon paret idapmon paretni yopgwit. ² Ae kanakwan sakwabat kinda unun yoni mini, unun da moneñ gimanjok bamori paret idapmon yopgut. ³ Aban Yesu da yagit, "Asisi dayisat, sakwabat yoni mini on da amin morap da paret yopman unun yapmanjek moneñ madepsi yopmandak. ⁴ Amin morap unun moneñni morapmi tanj yomanakwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on miñat wadak wadaksi anjek moneñni kisi yopmandak. Kili jap yuman nosak moneñni di dima tanj iman."

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Mk 13.1-2)

⁵ Panjetni diwari da Telagi Yut Madep kanek yawit, "Amin da tip kildani tonj tagisi gat, ae yo diwari yo kildani tagisi Piñkop do paret awit unun ban anjilim awit."

Yanba Yesu da yagit, ⁶ "Yo on pindakgan unun bisap kinda apdisak unun bisapmon unun dakon tip notni kwenon dima tanj tanj akdan. Tuwilba kisi man mudokdan."

Yesu da jigis morapmi altokdan do yagit

(Mt 24.3-14 ae Mk 13.3-13)

⁷ Yanban yan iyiwit, "Yoyiñdet, yo unun ni bisapmonsni altokdan? Ni tilak da mibiltok alnanakan kanek yo kili unun altokdan yan nandan?"

⁸ Yanba yan yoyigit, "Amin da panjekwalni do kan kimotni. Amin morapmi da nak da manon abinjek 'Nak unun amin', ae 'Bisap madep kili kwan tosok' yan yokdan. Mani unun amin dima yolni. ⁹ Amin morapmi amat an, bo gapman gat amat an, unun dakon geni apba nandan kan dima pasolni. Yo unun da mibiltok altokdan. Mani mibi bisap madep unudon gin dima altokdisak."

¹⁰ Sigin sanbeñek yan yoyigit, "Miktin kinda dakon amin da pidañba miktin kinda dakon amin gat amat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidañba kila amin madep kinda dakon amin gat amat wamdan. ¹¹ Wudip madepsi akdan, ae miktin dikon amin da jap do madepsi anek amin diwari da kimotdan, ae amin morapmisi sot akdan. Ae kundukon tilak masi masimi mibili mibili alnanakan pindagek pasal nimnimikyo akdan.

¹² "Mani unun yo morap dima noman tanakwa amin da ji timik yo yokwisi andamdan. Yan anek Juda amin da muwut muwut yutnon gen yan daminjek dam tebanon depdan. Ae nak dakon man abin

yip do anek ji timik panji depba kila amin madep gat ae gapman dakon mibiltok amin gat da injamon atdan. ¹³ Unjun bisapmon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjenoni dakon bikbik pisanj damdisak. ¹⁴⁻¹⁵ Nak da naga gen dulumji panthagap anek nandak nandak tagisi damdisat. Dabo amin gen yanj damni unjun da gen yoni unjun aripmi dima pabinj depni. Do ji disi kutnok do anek ni gen banj pantobil yomnej yanj do nandaba kik dima ani. ¹⁶ Menji datji, ae padik padikji, ae yawi diwatji, ae notji unjunyo kisi da ji uwal da kisiron depba ji kabikon di si dikba kimotdan. ¹⁷ Nak dakon man jikon toso do anek amin kisi da nandaba yokwi tok madepsi arjdamdan. ¹⁸ Mani busunj dangwanji kanda aripmi dima tasik tokdisak. ¹⁹ Ji tebai agek egip egip bamisi abidoni.”

Yesu da Jerusalem yokwi toso do yagit

(Mt 24.15-21 ae Mk 13.14-19)

²⁰ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Ji pindakba emat amin da abinj Jerusalem anjwasinjek akba kanj, yanj nandani, kokup pap wagil tasik toso dakon bisap kili unjun abisak. ²¹ Unjun bisapmon amin Judia miktimon egipni unjun pasal kabagwan tepmisi wugini. Amin Jerusalem egipni unjun winj wanga kini. Ae amin kokup pap da wanga egipni ae tobil kokup papgan dima pigini. ²² Unjun bisap unjun Pinjkop da amin do kobogi yokwisi yomdisak dakon bisap. Yanj aban gen mandabi unjun kisi bami tonj akdan. ²³ Unjun bisapmon jigi madepsi Juda miktimon noman tanjakwan Pinjkop dakon butjap amin da kwenon mokdisak. Do minjat monji kwapni tonj, ae minjat monji mum noj unjun bupmisi. ²⁴ Uwal da abinj amin diwari emat agak sibaban dapba kimotdan. Ae diwari miktimi miktimi panji yopba oman amini do egipdan. Anjakwa Amin Njwakjwari Kabi da Jerusalem bamanj iktagildan. Unjun amin da Jerusalem kilani anjakwa Pinjkop da bisap yipgut unjun mudosak.”

Amin Dakon Monji apdisak

(Mt 24.29-31 ae Mk 13.24-27)

²⁵ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Unjun bisapmon tilak mibili mibili gildat dabilon, ae kanegon, ae gigon noman tokdan. Anjakwa miktimon minjat amin kabi morapmi nandanakwa tap da madepsi tamaligakwan pasal pasal madepsi anek butni tagi dima tokdisak. ²⁶ Kwen kundukon yo tebai tonj unjun da kwakwalitdan, do amin morapmi da jigi morap miktimon noman tokdisak do nandaba kik anek pasal pasal madepsi anek injam kimot akdan. ²⁷ Unjun bisapmon kanjakwa Amin Dakon Monji gikwemon da tapmimni gat tilim madepni gat apdisak.

²⁸ Yo morap unjun wasanjek altoni bisapmon Pinjkop da ji timitjak dakon bisap kili unjun kwanj toso, do ji pidanj agek busunji kwen gwan pidanj mudoni.”

Pik kindap kanjek butji piasak

(Mt 24.32-35 ae Mk 13.28-31)

²⁹ Yesu da tilak gen kanda yoyinjek yanj yagit, “Ji pik kindap ae kindap morap kisi do pindatni. ³⁰ Tami kaluk apmenon yopmanjakwa pindagek gildat bisap kili unjun abisak yanj nandan. ³¹ Unjuden gin yo morap dayit unjun da altanjakwa Pinjkop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili kwanj toso yanjsi nandani.

³² “Nak asisi dayisat, amin unjun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unjun kisi altanj mudokdan. ³³ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unjun dimasi pasildisak.”

Panjetni kanj kimotni do yoyigit

³⁴ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Ji kanj kimotni. Bisap morapmi pakbi teban nanjek but upbal di abam. Ae on miktim dakon yo do nandaba kik di abam. Unjuden da ji pabinj deppak kanj, unjun bisap madep da but piso mini paron yanj depban yokwaldan. ³⁵ Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwanj unjun bisap madep altanjan kokdan. ³⁶ Bisapmi bisapmi kalugisi egek Pinjkop da tapmim daban yo morap unjun altokdan unjun tagi yapni, ae Amin Dakon Monji da injamon tagi atni yanj do bisit pi ani.”

³⁷ Gildari gildari Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyinj dekgit. Anjek kalbi Hlej Olipmon yut kindakon panji pak pak agit. ³⁸ Anjakwan amin kisi da wisa dagokdosi pidanj Telagi Yut Madepmon geni nandak do kinj kinj awit.

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 22-24)

22

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mt 26.1-5 ae 26.14-16 ae Mk 14.12 ae 14.10-11 ae Jn 11.45-53)

¹ Bret Yisni Mini dakon bisap madep unjun kwanj tagit. Unjun bisap do Yapyap Bilak yanj yonj. ² Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyijdet amin gat da minjat amin kabi madep unjun do pasalgwit, do Yesu nianjon da abidanjek anjatno kimotjak unjun do nandak nandak awit. ³ Anjakwa Sunduk Judas da buron pigigit. (Mani kanda Iskar-iot yanj iyiwit. Unjun panjetni 12 kabikon

nani kinda.)⁴ Judas kwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin unun dakon mibiltok amin gat gen yawit. Nianon da Yesu kisitnikon yipjak yan do yan nandat awit.⁵ Anej but galak nandanek monen di tagi gamnen yan iyiwit.⁶ Judas gen iyiwit unun nandaban tagi anjakwan Yesu abidan kisitnikon yip do kosit wusik agit. Bisap kindakon Yesu amin morapmi gat dima egakwa unudon uwal da kisiron yipben yan do jomjom agit.

Pañdetni bamori jap pañkosit agimal

(Mt 26.17-25 ae Mk 14.12-21 ae Jn 13.21-30)

⁷ Unun bisapmon Bret Yisni Mini dakon bilak bisap madep noman tagit. Unun bisapmon Yapyap Bilak do sipsip bulagi ban dapmanaj.⁸ Do Yesu da Pita gat Jon gat yabegek yan yoyigit, "Jil kin Yapyap Bilak unun dakon jap pañkosit abal nonen."

⁹ Yanban iyigimal, "Kin dukwan pañkosit ander do nandisal?"

¹⁰ Yanbal yan yoyigit, "Jil kin kokup papmon pigakwal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdañ. Unun amin da yut wigisagon jil unudon yol anaj wiginjil."¹¹ Wigi yut unun dakon ami yan iyinjil, "Yoyinjet da yan yosok, "Nak gat pañdetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap noneñ dakon yut buri dukwan tosok?"¹² Yan iyinbal yut buri madep kwen nani do dolikdisak. Unudon jap noknok tamo gat ae amin yityit tamo gat kisi ton. Unudon jap pañkosit anjil."¹³ Yesu da gen yoyigit da aripmon yan gin pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap pañkosit agimal.

Yesu gat yabekbi kabini gat da mibi jap nawit

(Mt 26.26-30 ae Mk 14.22-26 ae 1Ko 11.23-25)

¹⁴ Jap noknok bisap anjakwan Yesu jap noknok tamokon yabekbi kabini gat kisi yikgwit.¹⁵ Yigek yan yoyigit, "Nak tepmi dima panek ji gat on Yapyap Bilak dakon jap noneñ unun do tagi kili nandangim da sigin nandan egisat.¹⁶ Nak yan dayisat, jap on ae dima nokeñ. Yan anapbo wigi on jap dakon mibilisi Pinjok da Amin Kila Asak kagagwan bami don noman tokdisak."¹⁷⁻¹⁸ Yan yanek wain kinam abidanek Pinjok ya yan iyinjek yagit, "Nak yan dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjok da Amin Kila Asagon don nokeñ. Do abidanek disi kokwin anek noni."

¹⁹ Ae bret abidanek Pinjok ya yan iyinjek bret unun pañdagaj yominek yan yagit, "On nak dakon giptim tinno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni."

²⁰ Nanakwa ae wain kinam abidanek yan yagit, "Wain kinam on nak da ji gat sanjek sanjek kalugi asat unun dakon tilak. Nak yawino nan ji do tagaldat."²¹ Mani uwal da kisiron nepjak amin nak gat kisi tamokon oni yikgamak.²² Amin Dakon Monji nianon da kimotdisak do yanbi unun da tilak kimotdisak. Mani uwal da kisiron yipjak amin, awa!"²³ Pañdetni gen unun nandanek notni yoyin yoyin anek yagit, "Nin kabikon da namin dasi akdisak?"

Mibiltok amin dakon gen

²⁴ Pañdetni da namin dasi mibiltok aminin egisak yan do gen emat awit.²⁵ Aba Yesu da yan yoyigit, "Amin Nwakjwari Kabi dakon kila amin madepni unun man madepni ton, do iyi do nandaba wukwanek gen tebai yanek amin kabini kila an. Anej 'Nin amin dakon pañpulugokni ekwaman' yan topmon da yon."²⁶ Mani ji yan dima egipni. Amin kinda jikon man madepni ton, unun amin monji kinda bunonsi altagit unun da tilagon egipjak. Ae kila aminji da oman monji da tilak egipjak.²⁷ Nandani. Jap nosok amin da mibiltok amin bo jap pilikdak amin da mibiltok amin? Jap nanek yikdak amin unun da mibiltok amin asak. Mani nak ji da binapmon oman monjisi egisat.²⁸ Pañkewal altan namgwit bisapmon ji nak dima nepman dekgwit. Nak gat kisi egipguman.²⁹ Datno da nak kila amin madep egipben do yan mudan namgut, yan gin nak da ji kila amin madep pi ani do yan mudan damisat.³⁰ Do nak kila amin madep egipben bisapmon ji jap noknok tamonokon yigek jap pakbiyo akdañ. Yan anek kila amin madep yiyit tamokon yigek Israel amin 12 kabi gen kokwin pi an yomdañ."

Yesu Pita da manji imjak do yagit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Jn 13.36-38)

³¹ Yesu da yan yagit, "Saimon, nandaki. Wit dakon sibat sibatni tarapmikgan unuden Sunduk da nandan gadatgo anjekwalban moki do yagit."³² Mani nandan gadatgo dima mosak yan do bisit kili agim. Gak tobil apbi bisapmon notgini pañteban abi."

³³ Mani Pita da iyigit, "Amin Tagi, nak gak gat dam tebanon kinjek ae gak gat kisi kimotden do tagap tosot."

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, "Pita, nak yan gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanjakwan gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal."

Yesu pañdetni yo ni ban timigek kini unun do yoyigit

³⁵ Yan yanek pañdet kabini yan yoyigit, "Ji nak da pino ani do yabekgim bisapmon, monen simi yik monen, ae yik madep,

ae kandap gwilyo dima timikgwit. Unjun bisapmon ji yo kabi do wadak wadak awit bo dima?"

Yan yoyinban iyiwit, "Dima."

³⁶ Yanba yoyigit, "Mani abisok monen simil simil yik moninji tanj damanj kanj, unjun si timitni. Ae yik madepji kisi timitni. Ae emat agak sibani mini amin unjun imal dubakni yumanj nanek unjun dakon monen banj emat agak sibani yumni. ³⁷ Pinj kop gen papiakon gen kinda nak do mandabi unjun bami noman tokdisak. Gen unjun yanj:

'Amin da kanba amin yokwisi kinda agit.' Yanji dayisat, gen morap nak do mandabi unjun kisi bami noman tokdaj."

³⁸ Yan yanban iyiwit, "Amin Tagi, pindat! Nin emat agak sibani bamori oni."

Yanba yoyigit, "Unjun aripmi."

Yesu Hlej Olipmon bisit pi agit

(Mt 26.36-46 ae Mk 14.32-42)

³⁹ Yesu bisap morapmi agit unjuden gin kokup pap yipmanek Hlej Olipmon wigigit. Wigakwan panjetni kisi yolba wigigit.

⁴⁰ Hlejon wigi altanek panjetni yan yoyigit, "Panjekwalon dima moni yanj do bisit ani."

⁴¹ Yan yoyinban dubagisok amin da tip maba kwanj unjun da aripmon kigit. Kinj njwakbenj anek bisit anek yan yagit, ⁴² "Dat, gak tagi nandisal kanj, tepmi dima pakenj. Mani nak dakon galaktok dima yolgi. Gaga dakon galaktok yolgi." ⁴³ Yanjakwan Kwen Kokup anelo kinda da pinj Yesu anteban agit. ⁴⁴ Yesu nandaban jiggi madepsi anjakwan bisit tebai sigin agit. Yanj anjakwan kinjkinj yawi da yanj miktimon mawit.

⁴⁵ Bisit anj mudanek pidanj panjetnikon tobil kinj pindakban bupmi but yokwiyo madepsi nandawit do dipmin pakgwit.

⁴⁶ Yanj pindagek yoyigit, "Nido dipmin pokgon? Panjekwalon dima moni yanj do pidanj bisit abit."

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Jn 18.3-11)

⁴⁷ Yesu gen sigin yanjakwan amin kabi madep kinda apgwit. Panjet 12 kabikon da kinda mani Judas unjun da mibiltok aban apgwit. Unjun da Yesu mandanj nok do kapmatjok apgut. ⁴⁸ Mani Yesu da iyigit, "Judas, gak Amin Dakon Monji mandanj nanek unjun kosiron da uwal da kisiron yipdisal, ma?"

⁴⁹ Panjet kabi yo unjun noman tok do aban kanek yanj yawit, "Amin Tagi, emat agak sibani banj tagi dapnenj?" ⁵⁰ Yanj iyinban kinda da emat agak sibani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji anjagak mirakni amin tet nani mandaban daganj kigit.

⁵¹ Mani Yesu da yagit, "Yanj dima a!" Yanj iyinban kisinj unjun amin da miragon witjinban aeni kilek tagit.

⁵² Anjek Yesu da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin, ae kila amin gat Yesu abidok do apgwit unjun yan yoyigit, "Ji emat agak siba gat ae kindap kirinj gat timigek kabo noknok amin kinda nanj yan abidok do abanj, ma? ⁵³ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalon ji gat kisi egi egi agimanj, mani nak dima abidawit. Mani abisok on ji dakon bisap. Abisok pilin tuk dakon tapmin da madepsi abisok."

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.57-58 ae 26.69-75 ae Mk 14.53-54 ae 14.66-72 ae Jn 18.12-18 ae 18.25-27)

⁵⁴ Yesu gen unjun yanj mudanjakan abidanj ananj mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unjun da yutnon awigiwit. Anjakwa Pita kagisok da yolgit. ⁵⁵ Amin diwari unjun yut da nagalon kindap sojek yigakwa Pita yo kisi unjun gat yikgwit. ⁵⁶ Yigakwa oman minjat kinda da Pita unjun kindap da tentenikon yikban kagit. Pakyanji kanek yanj yagit, "On amin Yesu gat kisi egipgumal."

⁵⁷ Mani Pita da wasip yanjek yagit, "Minjat, unjun amin dima nandanj imisat."

⁵⁸ Timisok di egek amin kinda da kanek yanj iyigit, "Gakyo kisi unjun da kabikon nani kinda."

Iyinban Pita da yagit, "Nak dima!"

⁵⁹ Awa kalonji da tilagon egek amin kinda da tebaisi yagit, "On Galili amin kinda! Do asisi, on amin unjun gat kisi egipgumal!"

⁶⁰ Mani Pita da yagit, "Gen yosol unjun dimasi nandisat." Gen unjun yanjakwan pup unjudon gin yagit. ⁶¹ Yanban Amin Tagi da tobil Pita nomansi sintanjban kwanek kagit. Kanjakwan Pita Amin Tagi da gen iyigit unjun do nandagit: "Abisok kalbi pup gen dima yanjakwa gak da kosiri kabi nak do wasip yokdisal." ⁶² Pita unjun do nandanj nagalon da wanga pigi kunam madepsi tagit.

Yesu jikgo yanjanj iminjek anjakgwit

(Mt 26.67-68 ae Mk 14.65)

⁶³ Yesu abidawit amin da Yesu abinj yip do jigilak yanj iminjek baljawit. ⁶⁴ Anjek imal nanj dabilji wamanj sopmanek yanj iyiwit, "Unjun namin da gikdak yanj do kombi gen yanj ka!" ⁶⁵ Ae abinj yip do anjek gen yokwi morapmi di gat kisi iyiwit.

Yesu gen kokwin amin kabi da inamon gen yanj imngwit

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Jn 18.19-24)

⁶⁶ Wisa daganjakwan Juda amin dakon kila amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyinbat

amin gat gen kokwin ak do muwukgwit. Muwugek Yesu gen kokwin tamokon anji yanj iyiwit, ⁶⁷ “Gak asi Kristo kanj, niyinjbi nandano.”

Yanjba yoyigit, “Dayiker kanj, ji aripmi dima nandan gadanj namni. ⁶⁸ Ae nak da dayiker kanj, kobogi aripmi dima nayikdan. ⁶⁹ Mani Amin Dakon Monji Pinjkop Tapmim Ami da amin tet do kili unjun yitdisak.”

⁷⁰ Yanjban amin morap kisi da iyiwit, “Do asi gak Pinjkop dakon Monji, ma?”

Iyinjba yoyigit, “Ji bamisi yonj. Nak unjun mani.”

⁷¹ Yanjban yawit, “On amin gulusunji dakon mibili nandak do amin di gat yanj yomno nido apni? Iyi dakon gen kaga da kili unjun yanjban nandamanj.”

23

Yesu Pailaron ananj kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Yanj yanjek unjun amin kabi muwukgwit kisi da pidanj Yesu iyinj ilik ananj Pailaron kiwit. ² Anjki wasanjek gen yanj iminjek yawit, “On amin da Israel amin kabi nin panjupbal anjek nin da Sisa do takis dima imnerj do yosok. Ae iyi do nak kila amin madep kinda, nak Kristo yanj yosok.”

³ Yanj yanjba Pailat da Yesu yanj iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanjban Yesu da gen kobogi yanj yagit, “Yosol unjun mani.”

⁴ Yanj iyinjban Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae minjat amin morap egipgwit yanj yoyigit, “Nak on amin dakon yokwini kinda dima kosot.”

⁵ Yanjban gen tebaisi yanj yawit, “On amin Juda miktim kisisi agek amin yoyinj degakwan kwen wigik anj. Galili miktimon da pi wasanjek anjakwan obinj idon obon.”

Yesu Erot ron ananj kiwit

⁶ Yanjba nandanjek Pailat da yoyigit, “On amin Galili amin kinda bo dima?”

⁷ Erot da Galili miktim kila agit, do Yesu unjun Galili amin kinda yanj yanjba nandanjek Pailat da Yesu yipban Erot ron kigit. Unjun bisapmon Erot yo kisi Jerusalem egipgwit.

⁸ Erot da Yesu kanjek tagisi nandagit. Bisap dubagisok amin da gen bini yanjba nandagit, do Yesu da wasok tapmimi tonj kinda aban koken kanj tagisi yanj nandagit. ⁹ Erot da Yesu dakon mibili nandak do gen morapmi iyigit, mani gen kobogi kinda dima yagit. ¹⁰ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyinjdet amin gat da kapmatjok agek gen yanj im do pi tebaisi awit. ¹¹ Anjakwa Erot gat emat amin kabini gat da jigilak gen yanjek abinj yipgwit.

Anjek paba pigik dubak kildani tagisi kinda nanj panj iminjek yipba aeni tobil Pailat ron kigit. ¹² Kalip Erot gat Pailat gat uwal anjek egipgumal, mani unjun bisapmon gin not agimal.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do yagit

(Mt 27.15-26 ae Mk 15.6-15 ae Jn 18.38-19.16)

¹³ Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila amin gat, ae amin kisi yanj yoban opba ¹⁴ yanj yoyigit, “Ji da on amin nagon ananj unjun da amin kwen wigik ani do yoyisak yanj nayerj. Mani kisin egek unjun yo morap dakon mibili nandak do iyit. Ji da gen morap yanj iman unjun nak da koko bami dima asak. ¹⁵ Ae Erot yo kisi yanj gin nandanjek aeni yipban ninon tobil abisak. Anjatno kimotjak da tilak yokwi kinda dima agit kosot. ¹⁶⁻¹⁷ Yanjdo, nak yum baljanjek yipbo kisak.”

¹⁸ Mani amin kisi da yanj tidanjek yawit, “On amin anjakbi kimagakwan Barabas nanj yipbi ninon apjak!” ¹⁹ (Barabas unjun kalip amin kinda anjakban kimakgit, ae Jerusalem kokup papmon Rom gapman gat emat wangwit, unjun do dam tebanon yipgwit.)

²⁰ Pailat da Yesu puluganj yipban kisak dosi nandagit, do minjat amin kabi madep dakon buri moni do aeni gen yoyigit. ²¹ Mani aeni sigin yanj tidanjek yawit, “Tilak kindapmon anjakgit! Tilak kindapmon anjakgit!”

²² Yanj yanjba aeni yoyinjakwan kosiri kapbi anjakwan yanj yagit, “Mibili nido? Ni gulusun nanj agit? Anjatno kimotjak da aripmon yokwi kinda dima agit kosot. Do yum baljanjek yipbo kisak.”

²³ Yanjban amin da Yesu tilak kindapmon anjatni do tebaisi sigin yawit. Yanj yanjakwa Pailat dakon gen tapmimi manjakwan ²⁴ amin dakon geni nandanj yominjek Yesu kimotjak do yanj dagok agit. ²⁵ Anjek amin dakon galaktok yolek amin unjun kalip gapman gat emat wangut, ae amin kinda anjakban kimakban dam tebanon yipgwit, unjun yipban kigit. Ae galaktokni yolek Yesu anjakba kimotjak do emat amin da kisiron yipgut.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Jn 19.17-27)

²⁶ Emat amin da Yesu abidanj ananj kosiron kinjakwa amin kinda kokup papmon kik do apban kawit, mani Saimon, unjun Sairini kokupmon nani kinda. Saimon gen tebai iyinjek tilak kindapni kwapmikon yipba guramigek Yesu yolban kiwit. ²⁷ Kinjakwa amin morapmisi yolba kiwit. Anjakwa minjat diwari da yolek Yesu do bupmi kap kinda yanjek kunam tagek yolgwit. ²⁸ Mani Yesu

unjun minjat kabi tobil pindagek yan yoyigit, "Jerusalem dakon gwani, ji nak do kunam dima tatni. Disi gat ae minjat monjyosi gat do tatni. ²⁹ Bisap kinda apdisak unjun bisapmon amin da yan yokdan, 'Minjat monji suj ekwan ae minjat monji mini ae minjat monji da mumi dima nanbi, unjun kisik kisik ekwan.' ³⁰ Unjun bisapmon amin da kabap yan yoyikdan,

'Ji tuwil ki man nin witjinba pasilne!' "

³¹ Wasok yokwi on kindap kalugi pakbini tonon an kan, ae si kibidosagon nian ani?"

³² Emat amin da unjun bisapmon yokwi pakpak bamori gat kisi Yesu gat dapa kimotni do timik panpan kiwit. ³³ Kinjek miktim tim kinda mani Busuj Kidat unjudon Yesu tilak kindapmon anjagak yokwi pakpak kinda amin tet do, ae kinda gwandey tet do yan dapgwit. ³⁴ Anjakwa Yesu da yagit, "Dat, diwarini wiririk yobi. Yo an unjun dima nandan pisanjek an." Yan yanjakwan emat amin da imalni namn da timitjak yan do wasok kinda awit.

³⁵ Anjakwa amin kan agakwa kila amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, "Amin diwari panpulugagit, do unjun asi Kristo, Pinjkop da pini asak do manjigit amin kan, iyi tagi anpulugosak."

³⁶ Yan yanjakwa emat amin unjun kisi da abinek jigilak gen yan iminek wain isipmi iba nosak do ³⁷ anek yan yawit, "Gak asi Juda amin dakon kila amin madep kan gaga anpuluga!"

³⁸ Tilak kindapmon but piso gen kinda busunni da kwen yan mandawit: ON AMIN UNJUN JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

³⁹ Yokwi pakpak kinda Yesu gat dapi unjun da yanba yokwi tok anek Yesu yan iyigit, "Gak Kristo, ma? Gak gaga anpulugane nityo kisi panpuluga!"

⁴⁰ Yan yanban yokwi pakpak teri kinda anjakbi unjun da gen tebai yan iyigit, "Gak Pinjkop do dima pasoldol, ma? On amin da tepmi pasak nityo kisi yan gin pamak.

⁴¹ Nit asi yokwi agimak, do kobogi yokwi pamak, mani on amin yokwi kinda dima agit." ⁴² Yan yanjek yagit, "Yesu, gak kila amin madep man paki bisapmon nandan nabi."

⁴³ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Asisi gayisat, gak abisok nak gat Paradais kon egipdamak."

Yesu kimakgit

(Mt 27:45-56 ae Mk 15:33-41 ae Jn 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Unjun bisapmon gildat dabil pilin tuksi agit, do 12 kilok anjakwan miktim kisi pilin tuk anjakwan kin pilindo 3 kilok agit. Anjakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unjun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki

timi bamori agit. ⁴⁶ Anjakwan Yesu unjun gen papmon da yan yagit, "Dat, wupno gak da kisiron yipmandat!" Yan yanjek kimakgit.

⁴⁷ Yan aban kanek emat amin dakon kila amin da Pinjkop anjkinjek yan yagit, "Asisi, on amin kilegisi egipgut." ⁴⁸ Amin kabi madepsi yo noman tawit unjun pindat do apgwit unjun pindagek bupmisi nandanjek tobil yutnikon kiwit. ⁴⁹ Mani minjat amin morap nandan ingwit gat, ae minjat Galili da Yesu yolek apgwit unjun gat dubagikon da agek yo noman tawit unjun pindakgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamon yipgwit

(Mt 27:57-61 ae Mk 15:42-47 ae Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Amin kinda egipgut mani Josep. Unjun Juda dakon kokup pap kinda mani Arimatea unjudon nani. Unjun amin tagisi ae anpakni kilegisi. Ae unjun Pinjkop da amin kila akdisak unjun do jomjom anek egipgut. Unjun Juda amin dakon gen kokwin amin kabikon nani kinda, mani gen kokwin amin kabi notni Yesu do nandak nandak awit ae yo awit unjun do but kalon dima agit. ⁵² Josep unjun Pailat ron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyiban nandan ingut. ⁵³ Aban Yesu dakon bumjotni tilak kindapmon nan abidan abin imal kwakwagi kinda nan wamgut. Wamanek anki kimakbi tamo kinda kalip tipnan pasiwit, ae bumjot kinda unjudon dima yipbi, unjudon yipgut. ⁵⁴ Sabat dakon yo pantagap ak bisap, Nengokon yipgut. Sabat bisap unjun kili wasok do agit. ⁵⁵ Minjat Galili da Yesu gat apgwit unjun Josep yol ankinjek tip kinam unjun kawit. Ae Josep da Yesu dakon bumjotni nianon da yipgut unjun kisi kawit. ⁵⁶ Kanek yutnikon tobil kin bumjotnikon yop do marasin gat ae pakbi kiban tagisi gat panjosit awit. Mani Sabat dakon gen teban yolek yik yawot awit.

24

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28:1-10 ae Mk 16:1-8 ae Jn 20:1-10)

¹ Sonda wisa dagokdosi minjat kabi unjun yo kiban tagisi kili panjosit awit unjun timigek tip kinamon kiwit. ² Kin kanba tip madep tip kinam sogput unjun kili antobilba kigit kawit. ³ Mani pigi Amin Tagi Yesu dakon bumjotni dima kawit. ⁴ Bumjotni dukwan tosok yan nandanjek but morap anek egakwa unjudon gin amin bamori kapmatjok altanjek akbal pindakgwit. Unjun dakon imalni da mal dakon tentey yombem madepsi tentenjawit. ⁵ Anjakwan minjat da pasol pasol madepsi nandanjek mukgwan gawagakwa amin bamot da yan yoyigimal,

"Ji nido kimakbi tamokon amin egip egipmi ton unun wisan? ⁶ Unun idon dima egisak. Kili pidak. Galili miktimon egek gen kinda dayigit do nandani. ⁷ Yan dayigit, 'Amin da Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron yipba tilak kindapmon anakba kimotdisak. Ae gildat kapbi egi mudanek aeni pidokdisak.'" ⁸ Yan yanbal nandanek Yesu da gen kili yoyigit unun do buri pisawit.

⁹ Buri pisanba tip kinamon da tobil kinjek yo pindak nandanjo awit unun yabekbi 11 kabi gat, ae amin diwari gat kisi yoyiwit. ¹⁰ Minjat gen yoyiwit dakon mani unun yan; Maria Makdala kokupmon nani, Joana, Maria Jems dakon menji, ae minjat notni diwari unun kisi da yoyiwit. ¹¹ Gen unun yoyinba yabekbi kabi da nandaba ngugigi gen aban dima nandan yomgwit. ¹² Mani Pita pidan timtim yanek tip kinamon kin pagadanek pindakban imal dagin tawit. Yan pindagek yutnon tobil kinjek unun yo morap nianon da altawit yan do nandak nandak agit.

Amin bamori da Yesu Emeas kosiron kagimal

(Mk 16.12-13)

¹³ Unun gildaron gin panjetni bamori Emeas kokupmon kik do kigimal. Emeas unun Jerusalem da dubagisi, 11 kilomita da arip toso. ¹⁴ Unun amin bamot kinjek yo morap altawit dakon geni yan nandat agimal. ¹⁵ Yo morap unun do yan nandat anek kinakwal Yesu iyi opban kisi kiwit.

¹⁶ Dabil da kagimal, mani unun Yesu yan dima kan nandanjo agimal.

¹⁷ Yesu da yan yoyigit, "Jil ni gen ban yan nandat anek kwamal?"

Yan yoyinban bupmi tomno dabilyo anek akgimal. ¹⁸ Kinda, unun mani Kliopas, unun da kobogi yan iyigit, "Dubagikon amin Jerusalem apgwit da ekwan unun da bikbigon gak kalon dagin yo on bisapmon noman tan unun dima nandal?"

¹⁹ Yanban Yesu da yoyigit, "Ni yo?"

Yanban yagimal, "Yesu Nasaret aminon yo altawit unun do yomak. Unun kombi amin kinda. Gen yagit, ae pi agit, unun Pinkop da dabilon, ae amin kisi da dabilon, tapmimi tonji aban kawit. ²⁰ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila aminin gat da Yesu gapman da kisiron yipgwit. Yan aba gapman da si anakba kimotjak do gen yan anteban anek tilak kindapmon anakba kimakgit. ²¹ Mani nin unun amin Israel amin yokwikon ban pulugan nipdisak amin yanon da nandan imguman. Unun yo morap altanakwa Yesu anakba kimakgit dakon gildatni abisok kapbi asak. ²² Ae nin da kabikon nani minjat di da gen njwaknwarisi

niyinba nandan. Unun wisa dagokdosi tip kinamon kin ²³ Yesu dakon bumjotni dima tanban kanek tobil abin yan niyimal, 'Nin kin dipmin yombem kinda kanapano anelo da yan niyen "Unun kalugi egisak.'" ²⁴ Yan niyinba notnin di da tip kinamon kin yo minjat da niyen yan gin tanba pindan. Mani Yesu iyi dima kan."

²⁵ Yan yanbal Yesu da amin bamot yan yoyigit, "Jil nandan kokwinjil tagi mini. Kombi amin da gen morap yawit unun butjilon da tepmi dima nandan gadamal. ²⁶ Kristo mibiltok tepmi madep panek don Pinkop da man madep imjak, jil unun dima nandamal, ma?" ²⁷ Yan yanek Moses gat ae kombi amin morap dakon gen gat ban wasanek Pinkop da papia morapmon gen iyi do mandabi unun dakon mibili yoyin tenjenagit.

²⁸ Kokup unun kik do agimal unun ankapmat anakwa Yesu da sanbenek kik do yan agit. ²⁹ Mani amin bamot da kirinik iminek yan iyigimal, "Pilin tokdisak do gak nit gat egipnen." Yan iyinbal amin bamot gat kisi yutnon wigiwit. ³⁰ Wigi jap noknok tamokon yigek bret abidan Pinkop ya yan iyinnek bret pudanek yomgut. ³¹ Yan aban amin bamot dabilni pisanban kan nandanjo agimal. Yan anakwal unudon gin pasilakwan ae sanbenek dima kagimal. ³² Anakwan amin bamot yan yagimal, "Kosiron Pinkop da papiakon gen ton dakon mibili niyinakwan butnit madepsi pidan."

³³ Amin bamot yan yanek unudon gin tobil Jerusalem kigimal. Kin panjet 11 kabi gat ae notni diwari gat muwuk egipgwit unun pindagakwal ³⁴ yan yawit, "Amin Tagi kili pidak da Saimon altan imiki!"

³⁵ Yan yanba amin bamot da yo kosiron altawit unun do yoyinnek yagimal, "Bret pudanakwan unudon kan nandanjo amak."

Yesu panjetni kabikon altan yomgut

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Jn 20.19-23)

³⁶ Unun dakon gen yan nandanek egakwa Yesu bikbik nikon altan yominnek akgit. Agek yan yoyigit, "But yawot jikon toso."

³⁷ Yan yanban amin wup kinda da agek yosok yan nandanek wuripdagek pasalgwit. ³⁸ Pasalakwa yan yoyigit, "Ji nido pasalek but bamot an? ³⁹ Kisit kandapyono do pindakgit. Nak naga akdat. Giptimno abidanek nandabit. Nak kidat sabamyono ton do nandani. Amin wup unun kidat sabamyoni mini."

⁴⁰ Yan yoyinnek kisit kandapyoni yoligit. ⁴¹ Yoliban pindagek kisik kisik madep awit, mani but morap nandanek nandaba bami dima agit. Yan nandanakwa yoyigit, "Jikon jap di ton?" ⁴² Yanban tap kilap kili pankitab

abi timisok kinda iminba⁴³ abidanek nanban kawit. ⁴⁴ Kanakwa yan yoyigit, “Nak ji gat egipguman bisapmon yan kili dayigim: Moses da gen tebanon, ae kombi amin da genon, ae Kap Papiakon nak do gen mandabi da ton unun kisisi bami altan mudokdan.”

⁴⁵ Yan yanek Pin kop da papiakon gen ton unun dakon mibili nandaba pisoni do panpulugagit. ⁴⁶ Anek yan yoyigit, “Pin kop da papiakon gen yan mandabi: Kristo unun tepmi panek gildat kapbi egek kimoron da pidokdisak. ⁴⁷ Aban pan det kabini da unun da manon but tobil dakon gen gat, ae diwari wiririt dakon gen gat yoyin tentenanba amin miktimi miktimi ekwan unun da nandakdan. Pi unun Jerusalem kokup papmon da wasanek akdan. ⁴⁸ Ji unun yo morap altawit unun pindakgwit, do unun dakon gen bin minjat amin morapyo yoyin tentenokni. ⁴⁹ Nandani! Dat da yo dam do yan teban tok agit unun nak da jikon yabetdisat. Ji tepmi dima kinjek kokup papmon egakwa Pin kop dakon tapmin Kwen Kokup da jikon pikdisak.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Ya 1.9-12)

⁵⁰ Yan yoyinek pan detni mibiltan yominjek Betani kokupmon kiwit. Kin unudon kisiri panenagek gisam yomgut. ⁵¹ Gisam yominakwan gin pan detni yopman degek Pin kop da anan Kwen Kokup wigigit. ⁵² Wigikwan gawak iminek tobil kisik kisik madepsi nandanek Jerusalem kiwit. ⁵³ Kin Telagi Yut Madepmon sanbek sanbek egek Pin kop ankiwit.

Gen Bin Tagisi Jon da Mandagit

But piso gen

Jon unjun panjet 12 kabikon nani kinda. Amin da Jon do Yesu da butdasi galak tan imgut amin unjun yan nandan. Unjun Jon dagin 1 Jon, 2 Jon ae 3 Jon gat ae Panalon Abi gat kisi mandagit.

Jon da Yesu pi masi masimi morapmi agit unjun kisi dima mandagit do yosok. Mani Yesu unjun asi Mesaia, Pinjop da minjat aminyo yokwikon banj timitdo manjigit amin, yan nandanen do pi madep diwari agit unjun banjin mandagit.

Gen Bin Tagisi on mandagitwan Jon da Yesu do yan yosok, "Pinjop dakon Gen da amin daganek amin nin da binapmon egipgut." Jon da minjat aminyo da Yesu Pinjop dakon Monji yanji nandan gadan imni do nandanek mandagit. Jon da Yesu nandan gadan iman amin unjun egip egip teban abidokdan yanji nandanek mandagit (20.31 do koki).

Jon papiakon yo diwari pindakgaman unjun yan: Minjat aminyokon yo morap ton unjun banj timigek Yesu da tilak gen yagit unjun banj mandagit. Do mirim, ae pakbi, ae bret, ae tenjen, ae wain obi, ae sipsip kila amin unjun dakon gen pindakgaman.

Gen da amin daganek amin bikbigon egipgut

(Kilapmi 1)

Gen egip egipmi ton da amin dagagit

¹ Yo morap dima altanakwa wasok wagikikon Gen unjun egipgut. Gen unjun Pinjop gat egipgumal, ae Gen iyi Pinjop unjun. ² Unjun kalipsigwan yo morap dima altanakwa Pinjop gat egipgumal. ³ Pinjop da unjun Gen nan gin yo morap kisisi wasan mudagit. Kosit nwanjwari kindakon da yo kinda dima noman tagit. ⁴ Iyi unjun egip egip dakon malunsi egipgut. Unjun egip egip da amin tenjenan yomgut. ⁵ Anakwan unjun tenjen da pilin tukgwan tenjenanban pilin tuk da dima aban kimakgit.

⁶ Pinjop da amin kinda yabekban apgut, unjun mani Jon. ⁷ Unjun da abin amin kisisi geni nandan iminek tenjen nandan gadan imni do tenjen dakon but piso gen yagit. ⁸ Jon iyi tenjen dima. Unjun da tenjen dakon but piso gen gin yagit. ⁹ Tenjen bamisi unjun miktimon pinjek minjat amin morapyo tenjenan yomisak.

¹⁰ Gen unjun miktimon pinj egipgut. Miktimgat ae yo morap miktimon ton unjun iyi wasagit, mani miktimon ekwan miktimgat amin da nianen amin kinda yan dima kanba pisagit. ¹¹ Iyi da kokupmon apban dabini da dima abidawit. ¹² Mani amin morap not an iminek mani nandan gadan imgwit amin, unjun amin Pinjop dakon monji gwayonisi ani do yagit. ¹³ Unjun menj datyo da yawikon da dima altawit. Ae amin da galak togon da dima. Pinjopmon da altawit.

¹⁴ Gen unjun amin daganban nin gat egipguman. Egakwan Dat da monji kaloni yabekban pigit unjun dakon tilimni kagiman. Nandan yawot ae anpak bamisi unjun aminon tugagit. ¹⁵ Unjun dakon mibili Jon da madepsi yan tidanek amin yan yoyigit, "Nak unjun amin dakon mibili do yan kili dayigim, 'Unjun amin nak da bunon abisak, mani nak dima altanapbo kilisi egipgut, do nak nwanpanjak.'" "

¹⁶ Nandan yawot unjun aminon tugagit da tosok, do nin kisisi gildari gildari panpulanakwan gisami ton ekwaman. ¹⁷ Nido Pinjop da Moses iyinban gen teban nimgut, mani nandan yawot gat ae anpak bamisi unjun Yesu Kristokon da apgut. ¹⁸ Pinjop unjun amin kinda da dimasi kagit. Mani Monjisi kaloni, Datni da kapmatjok egisak, unjun da Pinjop dakon mibili kili noligit.

*Jon telagi pakbi sogok da gen yagit
(Mt 3.1-12 ae Mk 1.7-8 ae Lk 3.15-17)*

¹⁹ Juda amin Jerusalem egipgwit unjun da mukwa sogok amin ae Liwai amin yabekba Jonon kin yan iyiwit, "Gak nianen amin kinda?"

²⁰ Yanba Jon da iyi dakon mibili dima ankisibigit. Yan tenjenanek yan yoyigit, "Nak Kristo dima."

²¹ Yanban iyiwit, "Yan kan gak namin? Gak Elaija bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

Aeni iyiwit, "Gak kombi amin unjun apjak do jomjom aman, unjun bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

²² Yanban iyiwit, "Gak namin? Gak da gen kobogi niyinj bi kin amin yabekba abiman yoyino. Gak gaga do namin yan yosol?"

²³ Iyinja Jon da kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen kinda yagit unjun da aripmon yan yoyigit,

"Nak amin kinda miktimgat amin da aripmi dima egipmi timon da yan tidanek yan yosot, 'Amin Tagi dakon kosit yulba kiligisi asak.'"

²⁴ Parisi amin da unun amin yabekba apg-wit. ²⁵ Unun amin da Jon sanjenek yan iyiwit, "Gak Kristo dima, ae Elaija dima, ae unun kombi amin dima kan, nido amin telagi pakbi son yomisal?"

²⁶ Yan yanba Jon da yan yoyigit, "Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat, mani amin kinda ji da bikbigon akdak, unun amin ji dima nandan iman. ²⁷ Unun nak da manjikon noldak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witalgen."

²⁸ Jon gat gen yan nandat awit unun Betani kokupmon Jordan Pakbi usugap tet unudon awit. Jon unudon egek amin telagi pakbi son yomgut.

Yesu unun Pinjkop dakon Sipsip Monijni

²⁹ Gildat kinda do Jon da Yesu iyikon opban kanjek yan yagit, "Kabit, on Pinjkop dakon Sipsip Monijni. Unun miktin amin dakon diwarini wiririkdak. ³⁰ On amin do nak kili dayigim, 'Amin kinda nak da bujon abisak unun da nak si nwapmanjak, nido nak dima altanjabo kilisi egipgut.' ³¹ Nak naga dima nandan ingum, mani Israel amin kabi da unun amin kan nandanjo ani do anjek telagi pakbi son yomjenek apgum."

³² Jon yan tenjenjek aeni yagit, "Nak kanjabo Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak Kwen Kokup da Yesukon pigit. ³³ Nak naga unun amin dima nandan ingum. Mani Pinjkop da nak telagi pakbi son yoben do yabegak yan nayigit, 'Gak kanbi Telagi Wup amin kinda da kwenon pin yikban kan yan nandaki, unun amin da amin Telagi Wup nan telagi pakbi son yomdisak.' ³⁴ Unun amin nak naga kagim, do yansi dayisat, unun amin unun Pinjkop dakon Monji."

Yesu wasanjek panjetni timikgit

³⁵ Gildat kinda do Jon gat panjetni bamori gat unudon gin agkwit. ³⁶ Agek Yesu obinjakwan kanjek yan yoyigit, "Kabit, on Pinjkop dakon Sipsip Monijni!"

³⁷ Jon da gen unun yanban nandanjek panjetni bamot Yesu yolgimal. ³⁸ Yolakwal Yesu da tobil pindagek yan yoyigit, "Yo nina nan wisamal?"

Yanban yan iyigimal, "Rabai, gak dukon egisal?" ("Rabai" unun gen dakon mibili unun "Yoyijdet.")

³⁹ Yan yanbal Yesu da yoyigit, "Jil abin konjil."

Yan yanban kin yutni kagimal. Kanjek pilindo 4 kilok agit do Yesu gat egipgwit.

⁴⁰ Amin bamot Jon dakon gen nandanjek Yesu yolgimal, kinda mani Andru unun Saimon Pita dakon padige. ⁴¹ Andru Yesu

yipmanjek unudon gin Saimon wisin kan yan iyigit, "Nin Mesaia kili kaman." ("Mesaia" dakon mibili unun "Kristo").

⁴² Yan iyijek abidan anjan Yesukon kin altanbal Yesu da Saimon kanjek yan iyigit, "Gak Saimon, Jon dakon monji. Bujon amin da Sipas yan gayini." ("Sipas" unun dakon mibili unun "Pita*")

Yesu da Pilip gat Nataniel gat yan yomgut

⁴³ Wisa dagokdo Yesu Galili Provinskon kik do anjek Pilip kan kwan yan iyigit, "Abin nak nol."

⁴⁴ Pilip unun Betsaida kokupmon nani, Andru gat Pita gat dakon kokup isalni.

⁴⁵ Pilip unun kin Nataniel kan kwan yan iyigit, "Moses da gen teban papiakon amin kinda do gen mandagit, ae kombi amin da gen mandawit, unun amin kili kan kwaman. Unun Yesu, Nasaret kokupmon amin, Josep dakon monji."

⁴⁶ Yanban Nataniel da iyigit, "Yo tagi kinda Nasaret kokupmon tagi dima altogij nandisat."

Yanban Pilip da yan iyigit, "Abinjak ka."

⁴⁷ Yesu da Nataniel apban kanjek Nataniel do yan yagit, "Kabit, Israel amin bamisi kinda abisak. Unun amin topni minisi."

⁴⁸ Yanban Nataniel da Yesu yan iyigit, "Nian anjek nak dakon mibilino nandisat?"

Yan yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Pilip dima yan gaminjakwan gak pik kindap mibilon yigaki kili gandat."

⁴⁹ Nataniel unun gen nandanjek yanjkwok yan agit, "Yoyijdet, gak Pinjkop dakon Monji. Gak Israel amin dakon Kila Amin Madep."

⁵⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak da gak pik kindap mibilon yikbi gandat yan gayiko unun do anjek nandan gadan namisal. Don unun si yapmanjek wasok njakwarisi pindatdisal. ⁵¹ Nak asisi gayisat, don Kwen Kokup wital kinjakwan kokdisal. Kanjaki Pinjkop dakon anjelo kabi da Amin Dakon Monjikon wikwan panjin akdan."

**Yesu man madepni pidanj bisi
yan koni do wasok tapmimi
tonj agit**

2

(Kilapmi 2-4)

Yesu da yanban pakbisi da wain dagawit

¹ Pi agak bamori mudanjakwal Kana kokup, Galili miktimon minjat pakpak kinda dakon sonnok madep kinda awit. Aba Yesu dakon merji da kin pindakgit. ² Yesu gat panjet kabini gat kisi yan yoba opba unun

mīnat pawiron kisi egipgwit. ³ Egek wain nan mudan̄ba Yesu men̄ji da yan̄ iyigit, “Wain kili mudan̄.”

⁴ Yan̄ban Yesu da iyigit, “Men̄, gak da nak diwat dima nayiki. Abisok un̄un nak dakon bisap dima.”

⁵ Yan̄ban men̄ji da oman amin̄ yan̄ yoyigit, “Yo kindā do dayin̄ban kan̄ un̄un ani.”

⁶ Pakbi tibit madep daman 100 lita da tilak tip ban̄ wasan̄bi 6 kabi yan̄ tawit. Juda amin̄ da an̄pakni yolek Pin̄kop da dabilon kilek tok do un̄un pakbi tibit ban̄ kolej son̄ son̄ ani do tawit.

⁷ Yesu da oman amin̄ yan̄ yoyigit, “Ji pakbi kolej tibirikon tagalba pikwan̄.” Yoyin̄ban yan̄ aba genikon win̄ tugawit.

⁸ Yan̄ aba yoyigit, “Ji diwari kolej pan̄pan̄ jap noknok kila aminon̄ pan̄kit.” Yoyin̄ban pan̄ki imgwit.

⁹ Pakbisi da wain dagagit do jap noknok kila amin̄ da an̄kilik kok do nan̄ nandaban galagisi agit. Oman amin̄ pakbi kolewit un̄un da Yesu da yo agit un̄un kawit, mani kila amin̄ dima kagit, do wili mīnat pagit un̄un yan̄ iban̄ ¹⁰ opban yan̄ iyigit, “Mibiltok wain galagisi yomno morapmi nan̄akwa, don wain isaliban̄ yomno non̄. Kositnin̄ yan̄ toso, mani gak wain tagisi pan̄kutnan̄bi tan̄ ban̄ bujon̄ don yomisal.”

¹¹ Un̄un wasok tapmimi ton̄ Yesu da Kana kokup Galili miktim un̄udon mibiltoksi wasan̄ek agit. Yan̄ an̄ek tilimni yolin̄ban pan̄detni da un̄un kan̄ek nandan̄ gadan̄ imgwit.

¹² Yesu Kana kokup yipman̄ek men̄ji gat padige kabi gat ae pan̄det kabini gat Kapaneam kokupmon kin̄ un̄udon gildat kabi kindā egipgwit.

Yesu da Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit amin̄ yolgit

(Mt 21.12-13 ae Mk 11.15-17 ae Lk 19.45-46)

¹³ Juda amin̄ dakon Yapyap Bilak kapmat tan̄akwan̄ Yesu Jerusalem kigit. ¹⁴ Kin̄ Telagi Yut Madep un̄un da nagalgwan pigi pindakban amin̄ monej ilit pi awit. Amin̄ diwari un̄un bulmakau, sipsip ae minam ban̄ monej ilit pi awit. An̄akwa amin̄ diwari da tamonikon yigek monej kulabik aba pindakgit. ¹⁵ Yan̄ pindagek nap diwat diwat timigek un̄un ban̄ amin̄ ae bulmakau ae sipsip kisi baljan̄ yolban̄ telagi yut yipman̄ek wan̄ga abigiwit. Yan̄ an̄ek Rom dakon monej ban̄ Telagi Yut Madep dakon monej kulabik an̄ an̄ awit amin̄ dakon monej wiririkban̄ kin̄akwa tamoni pan̄tobilgit. ¹⁶ An̄ek minam ban̄ monej ilit pi awit yan̄ yoyigit, “Minamji timik wan̄ga

pan̄abigit! Ji da kulabik aba Datno dakon yut monej ilit tamo yombem dima asak!”

¹⁷ Yan̄ban pan̄detni da gen kindā Pin̄kop da papiakon toso un̄un do nandawit. Gen un̄un yan̄ toso:

“Gak dakon yut do galagisi nandisat, un̄un do an̄ek un̄un yut da tagisi toso do pini asat.”

¹⁸ Juda amin̄ da yo agit un̄un kan̄ek yan̄ iyiwit, “Ni wasok tapmimi ton̄ kindā nan̄ nolin̄bi kan̄ek gak yan̄ mudan̄ gamin̄bi da un̄un yo asal yan̄ gandanej?”

¹⁹ Yan̄ba Yesu da gen kobogi yan̄ yoyigit, “On telagi yut tuwilba gildat kapbi da butgwan nak da kaluk witjikdisat.”

²⁰ Yan̄ban Juda amin̄ da yawit, “Nin bilak 46 kabi da butgwan telagi yut on agiman̄. Gak da gildat kapbi dogin witjik do yosol, ma?” ²¹ Mani telagi yut un̄un iyi dakon giptim do yagit. ²² Don Pin̄kop da Yesu kimoron nan̄ aban̄ pidagit un̄un bisapmon pan̄detni da gen un̄un yagit un̄un do nandawit. An̄ek Pin̄kop dakon gen gat ae Yesu da gen yagit kisi do nandaba bamisi agit.

Yesu da amin̄ morap kisi dakon mibilni nandan̄ mudosok

²³ Yesu Yapyap Bilagon Jerusalem kokup papmon egipgwit bisapmon amin̄ morapmi da wasokni tapmimi ton̄ madepsi aban̄ pindagek nandan̄ gadan̄ imgwit. ²⁴⁻²⁵ Mani Yesu da mibilni nandan̄ mudagit, do but un̄un do dima yopgut. Amin̄ kindā da amin̄ dakon mibilni iyin̄detjak do dima nandagit, nido iyi amin̄ dakon butni kili pindak mudagit.

3

Yesu Nikodemus gat gen yagimal

¹ Parisi amin̄ kindā egipgwit mani Nikodemus. Un̄un Juda amin̄ dakon kila amin̄ kindā. ² Un̄un amin̄ kalbi kindā Yesukon kin̄ altan̄ imin̄ek yan̄ iyigit, “Yoyin̄det, amin̄ kindā Pin̄kop gat gadat gadat dima asak tam, gak da wasok tapmimi ton̄ asal un̄un aripmi dima aban̄. Do gak yoyin̄det kindā Pin̄kopmon da apgul yan̄ nandan̄ gamaman̄.”

³ Yan̄ban Yesu da gen kobogi yan̄ iyigit, “Nak asisi gayisat, amin̄ kindā aeni dima altosak kan̄, Pin̄kop dakon Amin̄ Kila Agakni aripmi dima kosak.”

⁴ Iyin̄ban Nikodemus da iyigit, “Amin̄ pelanj kili abi kindā da nian̄ an̄ek aeni altosak? Men̄ji da butgwan pigek aeni tagi altosak?”

⁵ Yan̄ban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, amin̄ kindā pakbi ae Telagi Wupmon dima altosak kan̄, Pin̄kop da Amin̄ Kila Asagon aripmi dima pigisak. ⁶ Aminon̄ da altan̄bi

unjon amin, ae Wupmon da altanbi unjon wup. ⁷ Gak aego altoki dosi gayit unjon do dima wiripdakgi. ⁸ Mirim unjon galaktokni yolek dukwan dukwan tagini kisak. Wuwigi nandamanj mani dukwan da abisak ae dukwan kisak unjon dima kanj pisomanj. Amin morap Wupmon da altonj unjon yanj gin.”

⁹ Yanban Nikodemus da iyigit, “Unjon nianjon da noman toni?”

¹⁰ Yanban Yesu da kobogi yanj iyigit, “Gak Israel amin dakon yoyindet kinda da yo morap on dima nandabi pisosok, ma? ¹¹ Nak asisi gayisat, nin yo si nandamanj unjon do yomanj, ae yo si pindakgimanj unjon do yanj tenjenok amanj. Mani dayino ji gen unjon timit do dima galak tonj. ¹² Nak miktimon yo tonj unjon do dayiko nandaba bami dima asak. Yanj anj do Kwen Kokupmon yo tonj unjon do dayiko nianjsi anjek nandaba bami asak? ¹³ Amin kinda da Kwen Kokup dimasi wigigit. Amin Dakon Monji Kwen Kokup da pigit unjon dagin wigigit. ¹⁴ Kalip Moses da miktim kibiri timon tunjon amin anjenakgit, yanj gin amin da Amin Dakon Monji anjenotdanj. ¹⁵ Anjenakba nandanj gadanj imni amin unjon kisisi egip egip dagok dagogi mini abidokdanj.

¹⁶ “Pinjkop amin miktimi miktimi ekwan unjon do but dasi galak tanj yominej Monji kalonj yomgut. Unjon do nandanj gadanj imni amin Tipdom do amin dima ani. Egip egip dagok dagogi mini do amin ani. ¹⁷ Pinjkop da Monji minjat aminyo anpakni kokwin anjek gen pikon yopjak do miktimon dima yabekgit. Yokwikon banj timitjak do yabekban pigit. ¹⁸ Monji nandanj gadanj iman amin unjon kobogi yokwi dima timitni. Mani nandanj gadagi mini amin unjon Pinjkop dakon Monji kalonj dakon mani dima nandanj gadanj iman, do kobogi yokwi timitni dakon yanj dagok kili anyobi. ¹⁹⁻²⁰ Kobogi yokwi timitdanj dakon mibili unjon yanj: Tenjenj da miktimon tenjenanban amin da anpakni yokwi noman toni do pasalek tenjenj manji iminej pilin tuk do galak tawit. ²¹ Mani gen bami panjek egisak amin unjon tenjenikon abisak. Abinej tenjenikon egakwan amin da kanjba Pinjkop da anpuluganban anpak tagisi asak.”

Jon da Yesu dakon mibili yanj tenjenagit

²² Unjon da kwenon Yesu gat panjetni gat Judia miktimon kiwit. Panji panjetni gat egek amin telagi pakbi sonj yomgut. ²³ Anjakwan Jonjo kisi amin telagi pakbi sonj yomgut. Aionon kokupmon pakbi morapmi tawit do amin unjon apba telagi pakbi sonj

yomgut. Aionon unjon Salim kokup da kapmatjok tosok. ²⁴ (Unjon bisapmon Jon dam tebanon dima yipbi.)

²⁵ Unjon bisapmon Jon dakon panjetni gat ae juda amin kinda gat gen emat awit. Ni kosiron da pakbi sonjek Pinjkop da dabilon tagi kilek togi yanj do gen emat awit. ²⁶ Anjek Jon dakon panjetni da kinj Jon yanj iyiwit, “Yoyindet, amin unjon Jodan Pakbi teri kinda gak gat egek mibilni yanjbi nandagimanj, abisok amin kisisi da unjon aminon kwa telagi pakbi sonj yomisak.”

²⁷ Yanjba Jon da yanj yoyigit, “Pinjkop Kwen Kokup egisak unjon da amin kinda do pi kinda dima imisak kanj tagi dima asak. ²⁸ Nak kalip gen yagim unjon disisi nandanj, unjon yanj: ‘Nak Kristo dima. Pinjkop da nak yabekban mibiltan iminej abisat.’ ²⁹ Wili kinda da minjat kinda pasak kanj, minjat unjon iyi do pasak. Panjakwan wili dakon notni da agek mirak yopmanjek geni nandanej kisik kisik asak. Abisok kisik kisik da nak da buron tugosok. ³⁰ Unjon dakon man da wukwisi tosok, anjakwan nak dakon man da pinjbi tosok.

³¹ “Amin kwen da pigit unjon da amin morap kisi yapmanj mudosok. Miktim amin unjon on miktim dakon, ae nandak nandakni unjon on miktim dakon. Amin Kwen Kokup da pigit unjon da amin morap kisi yapmanj mudosok. ³² Unjon da yo morap pindak nandanjo agit unjon do yanj tenjenok asak, mani amin da nandaba bami dima asak. ³³ Geni do nandaba bami asak amin unjon Pinjkop da gen bami yosok yanj nandanj gadanj. ³⁴ Amin unjon Pinjkop da yabekban apgut unjon Telagi Wupni tagapmisok dima, tugok tugogisi tanj imisak, do Pinjkop dakon gen yanj tenjenosok. ³⁵ Dat da Monji but dasi galak tanj iminej yo morap kilani asak do unjon da kisiron yopgut. ³⁶ Amin morap Monji nandanj gadanj iman unjon amin egip egip dagok dagogi mini abidonj. Mani amin morap Monji dakon gen dima guramikganj unjon amin egip egip dima abidoni. Pinjkop dakon butjapni unjon aminon toktogisi tosok.”

4

Yesu da Samaria minjat kinda gat gen yagimal

¹⁻² Yesu da amin telagi pakbi sonj yoban panjetni morapmisi awit, yanj Parisi amin da gen bini nandawit. Jon da panjet timikgit dakon tilakni unjon yapgut yanj amin da yanjba nandawit. (Yesu iyi telagi pakbi

dima sonj yomgut, panjetni da sonj yomgwit.)³ Yesu da Parisi amin da gen bino kili nandanj namenj yanj nandanjek Judia Provins yipmanjek tobil aeni Galili Provinskon kigit.⁴ Galili kik do Samaria Provins binap nanj kigit.

⁵ Kinj Samaria dakon kokup pap kinda mani Sika unjodon kinj altagit. Sika unjun da kapmatjok miktim tim kinda tosok, unjun miktim tim kalipsigwan Jekop da monji Josep do imgut.⁶ Pakbi gapma kinda Jekop da kalip wayikgit unjun miktimon tagit. Gildat binap anjakwan Yesu kosit agipgut do warari nandanjek unjun pakbi gapma da ilejikon yik yawogkit.⁷ Yik yawogakwan Samaria minjat kinda pakbini kolek do apgut. Apban Yesu da yanj iyigit, "Pakbi tagi kolej nabi nokenj?"

⁸ (Panjetni jap yum do kokup papmon kili kiwit.)

⁹ Yanjban Samaria minjat da Yesu yanj iyigit, "Gak Juda amin kinda, ae nak Samaria minjat kinda, do nido pakbi nabi noko yanj nayisal?" (Minjat unjun mibili yanj do yagit, Juda amin da Samaria amin gat not dima anjek egipgwit.)

¹⁰ Yanjban Yesu da iyigit, "Gak Pinjkop da but galak yo amin do isal yomisak unjun nandisal tam, ae namin da pakbi nabi noko yanj gayik unjun nandisal tam, iyinjbi unjun amin da pakbi egip egipmi tonj tagi gaban."

¹¹ Yanjban minjat da yanj iyigit, "Amin tagi, gak pakbi tibitgo mini, ae pakbi gapma unjun dubagi. Do gak pakbi egip egipmi tonj unjun dukon nanj anjapbi?"¹² Babiknin Jekop da pakbi gapma on nin do ningut. Jekop iyi gat ae monjini gat on gapmakon pakbi kolej nawit, ae bulmakau sipsipyoni gat kisi nawit. Gak da Jekop yapmanjal, ma?"

¹³ Yanjban Yesu da iyigit, "Amin morap on pakbi nanjek ae pakbi do akdanj."¹⁴ Mani nak da amin kinda do pakbi ibo nosak kanj, ae pakbi do dima akdisak. Nak da pakbi ibej unjun da butnikon pakbi dabil kinda mudok mudogi mini tanj imdisak. Pakbi dabil unjun da egip egip dagok dagogi mini imdisak."

¹⁵ Yanj yanjban minjat da Yesu yanj iyigit, "Amin tagi, unjun pakbi nam. Nabi nanjek pakbi do dima akenj. Anjek bujon pakbi kolek do idon sanjbenjek dima apbenj."

¹⁶ Yanjban Yesu da yanj iyigit, "Gak kinj ego iyinjbi tobil apjil."

¹⁷⁻¹⁸ Yanj yanjban iyigit, "Nak eno mini."

Yanjban Yesu da iyigit, "Gak kalip amin panj kwinit abi kosiri: 5 agit, da abisok amin yikgamal unjun ego dima. Gak eno mini yanj bamisi yosol."

¹⁹ Yanjban minjat da yanj iyigit, "Amin tagi, gak kombi amin kinda yanj gandsat.²⁰ Samaria amin nin dakon babiknin on ilejon Pinjkop gawak imgwit. Mani Juda amin ji da yanj yonj, Jerusalem gin kinjek Pinjkop gawak imnenj kanj tagisi."

²¹ Yanjban Yesu da iyigit, "Minjat, nak gen gayisat unjun nandabi bami asak. Bisap kinda apdisak, unjun bisapmon Dat gawak imim unjun on ilejon dima tokdisak, ae Jerusalemyo kisikon dima tokdisak.²² Samaria amin ji Pinjkop dakon mibili pakyanji dima nandanjek gawak iman, Amin yokwikon banj timit timit dakon kosit unjun Juda amin ninon tosok do yanjbi, do nin Pinjkop bamisi nandanjek gawak imamanj.²³ Mani bisap kinda apjak, ae kili abak, unjun bisapmon amin Telagi Wup da tapmimon da, ae anjak bamisikon da Dat gawak imdanj. Dat da unjoden amin da gawak imni do galak tosok.²⁴ Pinjkop iyi unjun Wup, unjun do anjek gawak iman amin unjun Telagi Wup da tapmimon da, ae anjak bamisikon da gawak imni kanj unjun kiligisi."

²⁵ Yanj yanjban minjat da Yesu yanj iyigit, "Mesaia, mani Kristo yanj iyanj, unjun don apjak yanj nandisat. Unjun da abinj yo morap niyinj panjtenj anj mudokdisak."

²⁶ Yanjban Yesu da iyigit, "Nak gak gat gen yomak nak unjun amin mani."

²⁷ Yesu gen yanj yanjakwan unjodon gin panjetni da tobil abinj kanjba Yesu minjat kinda gat gen yanjbal pindagek wiripdagkwit. Mani "Gak yo nido galak tosol?" bo "Nido on minjat gat gen yomal?" yanj kinda da Yesu dima iyiwit.

²⁸ Anjakwa minjat unjun pakbi tibitni yipmanjek tobil kokup papmon kinjek amin yanj yoyigit,²⁹ "Ji abinj amin kinda koni. Unjun amin da yo morap kalip agim unjun nayinj mudak. Unjun Kristo bo?"³⁰ Yoyinban kokup pap yipmanjek Yesukon apgwit.

³¹ Kosiron abinjakwa panjetni da Yesu yanj iyiwit, "Yoyinjet, gak jap di na."

³² Mani yanj yoyigit, "Nak japno tonj, unjun jap dakon mibili ji dima nandanj."

³³ Yoyinban panjetni da notni yoyinj yoyinj anjek yanj yawit, "Amin kinda da jap panjabin imik bo?"

³⁴ Yanjakwa Yesu da yanj yoyigit, "Pinjkop nak yabekban pigim unjun dakon galaktokni yolek pi namgut unjun anj mudoker unjun da japno asak.³⁵ Ji da yanj yonj, 'Kane 4 kabi mudanjakanj jap pakpagi.' Mani nak da yanj dayisat, ji sijtanjek jap pi do pindak mudoni. Jap morap unjun kili bami tanj mudanj.³⁶ Jap bami pakpak amin unjun tomni timikdak. Jap bami panjmuwukdak unjun egip egip dagok

dagogi mini do panmuwukdak. Yanjo, jap kwaot kwaot amin gat ae jap bami pakpak amin gat kisi da kisis kisis tagi anjil. ³⁷ Yanjo, gen kinda yoŋ unun bami, 'Amin kinda da jap kwaokdak, ae kinda da bami pasak.' ³⁸ Ji pigaga kinda pi dima awiron jap bami pani do nak da yabekgim. Amin da pi madepsi awiron ji da pini dakon bami panj."

³⁹ Minjat da, "Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak" yan yanban nandanek Samaria amin morapmi unun kokup papmon nani da Yesu nandan gadan ingwit. ⁴⁰ Yan awit do Yesukon abinek "Gak nin gat egipnen" yan iyinba gildat bamori unun kokupmon egipgwit. ⁴¹ Egek amin morapmisi Yesu iyi dakon geni nandanek nandan gadan ingwit. ⁴² Anek minjat yan iyiwit, "Gen yanbi nandanek nandan gadan imaman. Mani unun dogin dima. Nin da nin iyi dakon gen nandanek yansi nandan, unun amin asi miktim amin morap yokwikon ban jimit timit amin yan nandan."

Yesu da amin madep kinda dakon kila amin dakon monji anmilip agit

⁴³ Yesu unun gat gildat bamori egi mudanek unun kokup yipmanek Galili Proviskon kigit. ⁴⁴ Yesu iyi gen kinda yan yagit, "Kombi amin kinda iyi da miktimon amin da dima nandaba wikwan iman."

⁴⁵ Galili amin unun kisi Yapyap Bilak bisapmon Jerusalem kokup papmon egek Yesu da yo morap agit unun pindak nandanjo awit, do Yesu unun Galili kinj al-tanjawan but galagon da abidawit.

⁴⁶ Yesu aeni Galili miktimon Kana kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon unun da wasok aban pakbisi unun da wain dagagit. Kana kokupmon kila amin madep dakon kila amin kinda egipgut. Monji Kapaneam kokupmon sot agit. ⁴⁷ Unun kila amin da Yesu Judia yipmanek Galili abik unun dakon geni nandanek Yesukon kinj monji sot anj pali kimot do agit unun anmilip asak do bisit tebai iyigit.

⁴⁸ Iyinban Yesu da yan iyigit, "Ji wasok tapmimi tonj mibili mibili dima pindatni kan, nandan gadat dima akdan."

⁴⁹ Yanban kila amin da yan iyigit, "Amin tagi, monjino dima kimagakwan tepmi piki."

⁵⁰ Yanban Yesu da iyigit, "Gak kiki. Monjigo egipdisak."

Yanban kila amin Yesu da gen yagit unun do nandaban bami aban tobil kigit. ⁵¹ Tobil kinjakwan pi monjini da apba kosiron domdom anek yan iyiwit, "Monjigo sot yipmak da tagi egisak."

⁵² Yanba yoyigit, "Ni bisapmon sotni yipman dek?"

Yanban iyiwit, "Apma gildat tobil do 1 kilok giptimi kindap sogit unun yawokgit."

⁵³ Yanba datni da yan nandagit, apma unun bisapmansi Yesu da yan nayigit, "Monjigo egipdisak." Yan nandanek iyi gat ae amin kabini yutnikon egipgwit unun gat kisi nandan gadat awit.

⁵⁴ Yesu Judia yipmanek Galili kinj wasok tapmimi tonj unun aban kosit bamot agit.

Yesu da Pinj kop gawak imin bisap madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 5-10)

5

Yesu da Betesda Pakbi Idapmon amin kinda anmilip agit

¹ Egi don Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda al-tanjawan Yesu Jerusalem kigit. ² Jerusalem kokup papmon pakbi idap kinda tosok, Ibru genon da Betesda yan yoŋ. Unun pakbi idap tip dam madep dakon wigat kinda mani Sipsip Wigat unun da kapmatjok tosok. Pakbi idap ilenikon yik nandat yut 5 yan tonj. ³⁻⁴ Unun yik nandat tamokon sot amin morapmi egipgwit: dabili mini amin, ae kandapmi yokwi amin, ae kidari alek tanji amin kisi egipgwit. ⁵ Amin kinda egipgut unun sotni tanj iminjawan gin egakwan bilak 38 agit. ⁶ Yesu da unun amin pagakwan kanek sot kilisi agit yan nandanek iyigit, "Gak giptingo kilek tosok do nandisal?"

⁷ Yanban sot amin da kobogi yan iyigit, "Amin tagi, pakbi da wayin asak bisapmon amin kinda da nak anpulagan pakbi idapmon abigi dima nepmandak. Nak pigik do anjapbo amin diwari da njapmanek pigi pigi anj."

⁸ Yanban Yesu da iyigit, "Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!" ⁹ Gen yan ijinjakwan unudon gin amin unun giptimi kilek tanban yalin potni timigek kosit agipgut.

Yo unun Sabat bisapmon altagit, ¹⁰ do Juda amin da kilek tagit amin yan iyiwit, "Abisok unun Sabat bisap. Gak gen teban yapmanek yalin potgo timigek agisal."

¹¹ Yanba yan yoyigit, "Amin unun nak anmilip ak unun da yan nayik, 'Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!'"

¹² Yanban iyiwit, "Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!" yan unun namin da gayik?"

¹³ Yesu amin morapmi da bikbigon da kili kigit, do kilek tagit amin unun namin da

iyigit unun dima nandagit. ¹⁴ Don Yesu da Telagi Yut Madep da nagalon pigeke amin unun kanjek yan iyigit, "Nandaki, gak kilek tal. Yo yokwi sanjenek dima aki. Aki kan sot agil unun yapmanek yo jigisi da altan gamdisak." ¹⁵ Iyiban amin unun kin Juda amin yan yoyigit, "Yesu da nak anmilip agit."

¹⁶ Yesu unun Sabat bisapmon yo yan agit, do Juda amin da wasanek yo yokwi anjingwit. ¹⁷ Mani Yesu da yan yoyigit, "Datno yik nandari mini pi agit da anjan obisak, ae nakyo kisi yan gin asat." ¹⁸ Yesu Sabat dakon gen teban yapgut, ae unun gin dima, Pinjkop unun naga dakon Datno yan yanek nak Pinjkop gat arip yan nandagit. Unun yagit do Juda amin da mibiltok anjaka kimotjak do nandawit unun si yapmanek wagisi anjatno kimotjak yan nandaba teban tagit.

Pinjkop dakon Monji unun yan dagok anjibi

¹⁹ Juda amin da yan nandanakwa Yesu da gen kobogi yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, Monji unun iyi da nandak nandagon yo kinda aripmi dima asak. Datni da yo asak unun kanjek unun nan gin asak. Dat da pi asak, Monji kisi yan gin asak. ²⁰ Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap asak unun Monji yolisak. Wasok agit unun si yapmanek Dat da wasok masi masimi yoliban ji unun pindagek tamtam yokdan. ²¹ Dat da amin kimakbi paban pidanakwa egip egip yomisak, unuden gin Monji da namin amin do egip egip yom do nandisak unun iyi dakon galaktok yolek yomisak. ²²⁻²³ Dat da amin kinda dakon anpakni dima kokwinikdak. Amin da Dat do man madep iman, yan gin Monji do man madep imni do anek amin kokwin agak pi kisi morap unun Monji do iman mudagit. Amin kinda Monji man madep dima imisak kan, Dat Monji yabekban pigit ununyo kisi man madep dima imisak.

²⁴ "Nak asisi dayisat, amin kinda nak dakon gen nandaneke Dat yabekban pigim unun nandan gadan injak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. Unun amin gen pi tamokon dima atjak. Unun kimot yipmanek egip egip kili abidosok. ²⁵ Nak asisi dayisat, bisap kinda apdisak, ae kili abik, unun bisapmon amin kimakbi Pinjkop Monji dakon gen nandaneke egip egip abidokdan. ²⁶ Nido Dat unun iyikon egip egip tosok, do Monji kisi iyikon egip egip tan injak do yan dagok agit. ²⁷ Monji unun Amin Dakon Monji egisak, do Dat da yan mudan iban gen kokwin asak. ²⁸ Nak da gen yosot unun do but morap dima ani. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon amin

morap kimakbi kokupmon pokgon unun Monji dakon gen nandaneke ²⁹ wanja kin mudokdan. Anpak kilegi awit amin unun pidaneke kalugi egipdan. Ae anpak yokwi awit amin unun pidaneke gen kokwin tamokon kwa gen kokwin amin da pasilni do yoyikdisak."

Amin diwari kisi da Yesu dakon mibili yawit

³⁰ Yesu da sanjenek yan yagit, "Nak naga da nandak nandagon yo kinda aripmi dima aben. Datno dakon gen nandaneke gen kokwin asat. Naga dakon galaktok yolek dima asat, Dat nak yabekgit unun dakon galaktok yoldat, do gen kokwin kilegi asat.

³¹ "Pi asat unun jonjigek naga do yan tenjenok aben kan, amin da nak dakon gen tagi dima nandan teban toni. ³² Mani amin kinda egisak ununyo kisi nak da pi asat unun jonjigek yan tenjenok asak. Nak nandisat, gen yan tenjenok asak unun bamisi yosok.*

³³ "Ji da amin yabekba Jonon kwa Jon da nak do yan kwok bamisi agit. ³⁴ Miktmn amin kinda da nak dakon gen anteban asak unun da yo madep dima asak. Mani ji yokwikon ban pulugan kini yan do Jon da yan kwok agit unun do dayisat. ³⁵ Jon unun lam kinda da yan sojek tenjenagit. Ji bisap pisipmisok unun dakon tenjen do galak tawit.

³⁶ "Mani pi asat unun yo kinda da jonjigek nak do yan tenjenok asak unun da Jon da yan kwok agit unun yapmandak. Yo unun pi morap Datno da an mudoken do namgut unun. Unun anjapbo asi Dat da nak yabekban pigim unun nandaba bamisi asak. ³⁷ Datno nak yabekban pigim unun da iyi pi asat unun jonjigek yan tenjenok asak. Ji tekni bisap kinda dima nandawit, bo tomni bisap kinda dima kawit. ³⁸ Dat dakon geni ji dima abidon, nido amin yabekban pigit unun dima nandan gadan iman. ³⁹ Pinjkop da papiakon gen ton unun da egip egip dagok dagogi mini niman ji yan nandan. Yan do, ji pini tebaisi anek manjinek nandan kokwinik mudon. Unun papia da nak do yan kwok asak, ⁴⁰ mani ji da egip egip dagok dagogi mini abidok do nagon ap do dimasi galak ton.

⁴¹ "Nak amin da man madep namni do gen unun dima yosot. ⁴² Mani nandan damisat, ji Pinjkop do but dasi dima galak tan iman. ⁴³ Nak Datno da manon apbo ji da nak dima abidon. Mani amin kinda da iyi da manon apjak kan, ji tagisi abidoni. ⁴⁴ Ji notji da man madep damni do nandan, mani Pinjkop kalonji da man madep damjak

5:18: Mt 26.4; Jn 7.1; 10.30 5:19: Jn 5.30 5:22-23: Jn 5.27; Ya 10.42; Pil 2.10-11; 1Jn 2.23 5:24: Jn 3.15-18

5:29: Dan 12.2; Mt 16.27; Ya 24.15 5:30: Jn 5.19; 6.38 5:32: Yesu da Pinjkop Datni do yosok. 5:36: Jn 3.2; 14.11 5:37: Mt 3.17; Jn 5.32; 8.18 5:39: Lk 24.27

do dima nandan. Ji yanj anjek nianjon da nandan gadat ani?

⁴⁵ “Nak Daron kinjek ji gen pikon depdisat yanj dima nandani. Moses da ji panpulgosak yanj nandan teban ton, mani dima. Moses da iyi gen pikon depdisak. ⁴⁶ Moses da nak do gen mandagit. Geni do nandaba bami asak tam, nakyo kisi nandan gadan nabam. ⁴⁷ Mani unjon gen mandagit unjon do nandaba bami dima asak, do nikon da nak dakon gen do nandaba bami asak?”

6

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Lk 9.10-17)

¹ Don Yesu Galili Pakbi idap teri kinda do wigigit. (Uñun pakbi idap mani kinda Taiberias.) ² Yesu da wasok tapmimi ton anjek sot amin panjkilek aban kawit, do amin morapmisi da bujon yolgwit. ³ Yolakwa Yesu ilejon wikwan panjet kabini gat yikgwit. ⁴ Uñun bisapmon Juda amin dakon Yapyap Bilak Madep kwan tagit. ⁵ Yesu amin morapmisi apba pindagek Pilip yanj iyigit, “On minjat amin kabi do bret dukon ban yuman yomno noni?” ⁶ (Pilip si anjekwalek kok do yanj iyigit. Yesu unjon yanj aken yanj unjon iyi kili nandagit.)

⁷ Yanban Pilip da kobogi yanj iyigit, “Nin monej 200 danari ban bret yuman yomno amin kalon kalon da bret jimjimjok kinda aripmi dima timik timik agagi.”

⁸ Yanban panjetni kinda mani Andru, unjon Saimon Pita dakon padige, unjon da Yesu yanj iyigit, ⁹ “Monjisok kinda oni unjon dakon bret timi 5 bali ban wasanbi unjon gat ae tap kilap bamori gat tanj imanj. Mani on minjat amin morapyo do yomno aripmi dima asak.”

¹⁰ Yanban Yesu da yagit, “Yoyinba minjat aminyo pabin yitni.” Uñun timon jon tim madep tagit. Wili 5 tausen yanj da tilak pabin yikgwit. ¹¹ Yik mudanjakwa Yesu da bret timigek Pinjop ya yanj iyinjek amin yikgwit unjon do yoban galaktokni da aripmon nawit. Ae tap kilap timigek yanj gin agit. ¹² Jap nanba aripmi anjakwa Yesu da panjetni yanj yoyigit, “Jap diwat nan diwaran unjon kisi timik panmuwutni. Jimjimi kinda dima tanj yokwi toni.” ¹³ Yanj yoyinba bret timi 5 bali ban wasanbi nan diwarikgwit unjon yik madep 12 kabi similba tugawit.

¹⁴ Yesu da unjon wasok tapmimi ton aban kanjek amin da yanj yawit, “Asisi, Pinjop da kombi amin miktimon yabet do yagit oni.”

¹⁵ Amin da Yesu unjon kila amin madepnin egi nimjak do anteban anej yanj nandanjakwa Yesu da butni pindak mudagit, do yopmanjek iyi gin tobil ilejon wigigit.

Yesu pakbi idap kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Mk 6.45-52)

¹⁶ Pilin pilindo panjetni pakbi idapmon pigiwit. ¹⁷ Anjakwa pilin tanjakwan Yesu dima opban kanj iyi gin bot kindakon wigek Kapaneam kokupmon kik do pakbi idap binap nanj kiwit. ¹⁸ Kinjakwa mirim madepsi anjakwan pakbi madepsi tamalikgit. ¹⁹ Anjakwan panjetni pakbi wayigek 5 bo 6 kilomita da tilak kinjek kanjakwa Yesu pakbi idap kwenon baman baman bot da kapmatjok opban kanjek pasalgwit. ²⁰ Pasalba Yesu da yanj yoyigit, “Nak da naga obisat. Ji dima pasolni.” ²¹ Yanj yanban Yesu boron wisak do but galaksi nandawit. Boron wikwan unjon bisapmon gin kokup kik do nandawit bot unjon akgit.

Amin da Yesu wisiwit

²² Gildat kinda do minjat amin kabi madep pakbi idap teri kinda do egipgwit unjon sigin egipgwit. Egek yanj nandawit, apma bot kalonj kinda gin tagit, mani Yesu unjon boron panjetni gat dima wigiwit. Panjetni dagin wigek kiwit. ²³ Yanj nandanjek egakwa bot diwari Taiberias kokup da apgwit. Abinj Amin Tagi da bret gisamigek yoban nawit, unjon kokup da kapmatjok panabinj akgwit. ²⁴ Anjakwa amin da Yesu gat panjetni gat dima ekwan yanj pindakgwit, do bot timigek Kapaneam kokupmon Yesu wisinj kok do kiwit.

Yesu unjon Kwen Kokup dakon bret

²⁵ Kinj pakbi idap teri kinda Yesu kanjkanj yanj iyiwit, “Yoyinjet, gak ni bisapmon idon abil?”

²⁶ Yanba Yesu da yanj yoyigit, “Asisi dayisat, ji bret dabo nanjek butji tugawit unjon do anjek nak wisinj ananj obej. Wasok tapmimi tonj doliko pindagek unjon tilak dakon mibali nandawit, unjon do anjek dima obej. ²⁷ Ji jap tanj yokwi togi pak do pi dima ani, egip egip dagok dagogi mini dakon jap unjon pak do pi ani. Jap unjon Amin Dakon Monji da damdisak. Yanj asak do Pinjop Dat da tilak agit.”

²⁸ Yanban iyiwit, “Nin nianjsi anjek Pinjop dakon pi anej?”

²⁹ Yanba Yesu da yanj yoyigit, “Pinjop dakon pi unjon yanj: Ji Pinjop da amin yabekban apgut unjon nandan gadan imni.”

³⁰⁻³¹ Gen unjon yanban yanj iyiwit, “Babiknin da miktim kibiri timon mana

nawit. Unjun dakon gen Pinjkop da papiakon yanj mandabi da tosok:
'Kwen Kokup dakon bret amin do yoban nawit.'

Do gak nianj abi? Tilak tapmimi tonj nianjensi kinda nanj abi kanjek nandanj gadanj gamnenj?"

³² Yanjba Yesu da yanj yoyigut, "Asisi dayisat, Kwen Kokup dakon bret Moses da dima damgut. Datno da Kwen Kokup dakon bret bamisi ji do damisak. ³³ Amin Kwen Kokup da pinj miktimon minjat amin morapyo do egip egip yomisak unjun Pinjkop dakon bretni."

³⁴ Yanjban iyiwit, "Amin tagi, unjun bret bisapmi bisapmi nin do nibi."

³⁵ Yanjba Yesu da yoyigut, "Nak naga egip egip dakon bret. Amin kinda nagon apjak kanj, jap do ae sanjenek dima akdisak, ae amin kinda nak nandanj gadanj namjak kanj, pakbi do ae sanjenek dimasi akdisak.

³⁶ "Nak yanj dayit, ji nak kili nandawit mani sigin dima nandanj gadanj namanj.

³⁷ Dat da minjat amin morapyo namisak unjun da nagon apdanj. Amin morap nagon abanj aripmi dima yolbo kini. ³⁸ Nido nak naga dakon galaktok yolek Kwen Kokup da dima pigim. Namin da nak yabekgit nak unjun dakon galaktok yol do pigim.

³⁹ Datno nak yabekban pigim unjun dakon galaktok unjun yanj: Nak Datno da amin kili namgut unjun kinda dima yipbo pasiljak. Mibi gildaron kisisi pabo pidoni. ⁴⁰ Datno dakon galaktok unjun yanj: amin morap Monji kanjek nandanj gadanj imni, unjun kisisi egip egip dagok dagogi mini do amin ani do nandisak. Ae mibi gildaron kisisi pabo pidoni do nandisak."

⁴¹ Yesu da nak naga bret Kwen Kokup da pigim yanj yagit do Juda amin da nandaba yokwi tok anj iminjen gen morapmi yawit. ⁴² Yanj yawit, "On Yesu, Josep dakon monji gin, ma? Menji ae datni unjun nandanj yomamanj. 'Nak Kwen Kokup da pigim' yanj nianjon da yosok?"

⁴³ Yanjba Yesu da yoyigut, "Ji nandaba yokwi tok anjek disi gen gen dima abit. ⁴⁴ Dat da nak yabekban pigim. Amin kinda iyi da galak togon nagon aripmi dima apjak. Dat da nandak nandakni antagap aban nagon tagi opjak. Ae mibi gildaron nak da kimoron nanj abo pidokdisak. ⁴⁵ Kombi amin da papiakon gen yanj tonj:

'Pinjkop da minjat amin morapyo yoyinjetdisak.'

Amin morap Dat dakon gen do mirak panjek nandak nandak panj unjun nagon obanj. ⁴⁶ Miktim amin kinda da Dat dimasi kagit. Amin unjun Pinjkop gat egipgumal da apgut

unjun dagin Dat kagit. ⁴⁷ Nak asisi dayisat, nandanj gadat asak amin unjun egip egip dagok dagogi mini do amin asak. ⁴⁸

Nak naga egip egip dakon bret. ⁴⁹ Babikji miktim kibiri timon mana nawit unjun kimak mudawit. ⁵⁰ Mani bret Kwen Kokup da pigit, amin da unjun nanjek aripmi dima kimotni. ⁵¹ Nak egip egip dakon bret Kwen Kokup da pigim. Amin kinda unjun bret nosak kanj, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Bret unjun yomdisat unjun naga dakon sabamno, miktim amin da egip egip abidoni do yomdisat."

⁵² Yanj yanban Juda amin da iyi gin gen emat madepsi anjek yawit, "Unjun amin nianjon da sabamni niban nonen do yosok?"

⁵³ Yanjba Yesu da yanj yoyigut, "Asisi dayisat, ji Amin Dakon Monji dakon sabam ae yawiyo dima noni kanj, jikon egip egip dima tanj damjak. ⁵⁴⁻⁵⁵ Sabamno unjun jap bamisi ae yawino unjun pakbi bamisi, do amin kinda nak dakon sabamno ae yawino nosak kanj, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Anjakwan mibi gildaron kimoron nanj abo pidosak. ⁵⁶ Nak dakon sabamno ae yawino nosak amin unjun nagon egakwan nak unjun aminon egipben. ⁵⁷ Dat egip egipmi tonj da nak yabekban pigim. Unjun egisak do anjek nak egisat. Unjun da tilak nak egisat do anjek nak nosak amin unjun kisi egipjak. ⁵⁸ Bret on dasi Kwen Kokup da pigit. Kalip babikji bret unjun nanj egek don kimagwit. On bret unjuden dima. Amin kinda bret on nosak kanj, unjun amin egip egip dagok dagogi mini egipjak."

⁵⁹ Yesu gen on Kapaneam kokupmon Juda amin da muwut muwut yutnon egek amin yoyin degek yagit.

Egip egip dagok dagogi mini dakon gen

⁶⁰ Yesu da gen unjun yanban nandanjek pandetni morapmi da yanj yawit, "Gen on yosok unjun jigisi. Namin da aripmi abidosak?"

⁶¹ Pandetni da gen unjun do yanjba yokwi tok aba buri pindagek yanj yoyigut, "Gen unjun do nandanj gadatji witald kisak, ma? ⁶² Ji kanjakwa Amin Dakon Monji kalip egipgut kokupmon aeni tobil wigisak kanj, ji nianj nandani? ⁶³ Telagi Wup da iyi amin egip egip dagok dagogi mini yomisak. Amin da iyi egip egip dagok dagogi mini aripmi dima timitni. Gen dayisat unjun da Wup egip egip damisak unjun jikon anjabisak. ⁶⁴ Mani jikon da amin diwari nandanj gadat dima anj." (Nandanj gadat dima awit amin unjun Yesu da pini wasanjek agiron da kili nandanj yomin mudagit. Ae namin da uwal da kisiron yipjak unjun kili nandanj imgut.)

⁶⁵ Yesu da sanbejek yan yagit, "Mibili yan do nak yan kili dayigim, 'Amin kinda Dat da dima anjtagap asak kan, nagon aripmi dima opjak.'"

⁶⁶ Yesu da gen unun yoyinban panjetni diwari tobil kinjek Yesu sanbejek dima yol-gwit. ⁶⁷ Yan anakwa Yesu panjetni 12 kabi yan yoyigit, "Ae jiyo kisi nepman dek kikan?"

⁶⁸ Yoyinban Saimon Pita da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, nin naminon kinen? Gak dakon gen da egip egip dagok dagogi mini nimisak. ⁶⁹ Nin nandan gadat anjek yanji nandaman, gak Pinjok dakon Telagi Amimi."

⁷⁰ Yanban Yesu da yoyigit, "Nak ji 12 kabi manjigim, mani ji kabikon da kinda unun Sunduk yombem." ⁷¹ (Unun Judas, Saimon Iskariot dakon monji do yagit. Unun panjetni 12 kabikon nani kinda, mani unun bin amin do Yesu uwal da kisiron yipgut.)

7

Imal Yut Kabej Bilagon Yesu Jerusalem kigit

¹ Unun da kwenon Yesu Galili Provinskon gin agipgut. Juda amin da Yesu si anjatro kimotjak yan nandawit, do Judia Provinskon agip do dima nandagit. ² Juda amin dakon Imal Yut Kabej Bilak unun dakon bisap kwan tanakwan ³ Yesu dakon padik padikni da yan iyiwit, "Gak on kokup yipmanjek Judia Provinskon kinjek wasok tapmimi ton anjaki panjetgoni da koni. ⁴ Amin kinda amin morapmi da nandan imni do nandisak kan, yo pasili dima asak. Gak yan asal do amin morapmi da dabilon abi koni." ⁵ (Padik padikniyo kisi dima nandan gadan ingwit do gen unun yawit.)

⁶ Yanba Yesu da yoyigit, "Ji galak tokjikon tagi agipni, mani nak dakon bisap unun dima kwanjak. ⁷ Miktin amin morap da ji nandaba yokwi tok aripmi dima anj damni, mani nak anjak yokwi an unun do yan kwok asat, do unun do nandaba yokwi tok an naman. ⁸ Ji jap noknok bisap madep do Jerusalem kini. Nak dakon bisap dima ak, do naga dima kiken." ⁹ Gen unun yan yanjek Galili Provinskon sign egipgut.

¹⁰ Mani padik padikni jap noknok bisap madepmon kin mudanakwa noman da dima, pasilikon da bunon don kigit. ¹¹ Unun bilak bisap madepmon Juda amin dakon kila amin da Yesu wisinjek yan yawit, "Unun amin dukwan egisak?"

¹² Yan yanakwa amin kabi madep Jerusalem egipgut da gen pisigon da gen yawit. Diwari da "Unun amin tagisi" yan

yawit. Ae diwari da "Dima, unun amin ton panjekwaldak" yan yawit. ¹³ Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek mibilni noman dima yawit.

¹⁴ Jap noknok bisap madep binapgwan Yesu unun Telagi Yut Madep unun da nagalon pigeke amin yoyin dekgit. ¹⁵ Anjakwan Juda amin dakon kila amin da geni unun nandan wuripdagek yan yawit, "On amin papia yut dima wigek nandak nandak madep dukon pagit?"

¹⁶ Yan yanba yoyigit, "Gen unun dayin dekdak unun naga dakon gen dima. Pinjok yabekban pigim unun dakon gen nan dayisat. ¹⁷ Amin kinda Pinjok dakon gen guramitjak kan, unun da geno dakon mibili tagi nandisak. Pinjok dakon gen nan yosot, bo naga da nandak nandagon da yosot unun tagi kokwinitjak. ¹⁸ Amin kinda iy dakon gen yosok, unun amin iy man madep pak do yosok. Mani amin kinda yabet amini man madep pasak do nandisak unun amin tonni mini, amin kilegisi. ¹⁹ Kalip Moses da gen teban damgut, mani jikon da amin kinda da unun gen teban dima guramikdak. Ji nak nido nikba kimokgen do nandan?"

²⁰ Yanban kobogi yan iyiwit, "Kon kinda gagon egisak. Namin da gikban kimokgi do nandisak?"

²¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak wasok tapmimi ton kaloni kinda agim unun do wiripdakgwit. ²² Kalip Moses da monjisi dakon giptim mandak dakon anjak ani do dayigit. (Asi, Moses iy dima wasanek agit, babikji Abraham da wasanek agit.) Ji Moses dakon gen teban yolek monjisi dakon giptim Sabat bisapmon kisi mandan. ²³ Ji Moses dakon gen teban dima yapni do anjek monjisi dakon giptimni Sabat bisapmon kisi mandan gin. Ji yan an, do nak da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agim unun do butjap nido nandan naman? ²⁴ Ji dabil dagin pindagek nandan kokwin an. Yo morap kokwin agak bamisi ani kan unun tagisi."

Yesu unun nianjen amin kinda?

²⁵ Jerusalem kokup papmon amin diwari da yawit, "On amin nan kila amin da anjakba kimotjak do nandan, ma? ²⁶ Kabit, nomansi agek gen yanakwan gen kinda dima iyan. Kila amin da asi unun Kristo yan nandan iman? ²⁷ Unun amin kokupni unudon yan nandan imaman. Kristo apjak bisapmon amin da dukon amin kinda yan dima nandan imdan."

²⁸ Yan yanakwa Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalon amin yoyin degek gen papmon da yan yagit, "Ji nak dakon mibilno ae kokupno dukwan tosok unun nandan."

Mani nak naga da galak togon dima pigim. Datno nak yabekban pigim unun topni minisi. Ji unun dima nandan iman, ²⁹ mani nak unun gat egipgumak, ae unun da nak yabekban pigim, do unun nandan imisat.”

³⁰ Gen unun yanban nandane dam tebanon yip do awit, mani bisapni dima agit do amin kinda da dima abidagit. ³¹ Amin morapmi da nandan gadan iminek yan yawit, “Amin kinda da don abinek on amin da wasok tapmimi ton asak unun yapmanek morapmisi asak? Aripmi dima, do on Kristo bo?”

Yesu abidok do obip amin yabekgwit

³² Amin da Yesu do gen pisigon da yan nandat an iminakwa Parisi amin da nandawit. Nandane mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da Yesu abidok do obip amin yabekgwit. ³³ Anakwa Yesu da gen yan yagit, “Nak bisap pisipmisok ji gat egek yabekban pigim aminon tobil wigiken. ³⁴ Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan. Ae nak da kokup egipben unudon ji aripmi dima wigikdan.”

³⁵ Yanban Juda amin dakon kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Unun dukwan kinakwan dima konej do yosok? Juda amin notnin Grik amin kabikon ekwan unudon kinjek Grik amin yoyin detjak do yosok? ³⁶ Unun da yan yak, ‘Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan.’ Ae ‘Ji nak da kokup egipben unudon aripmi dima wigikdan’ yan yak. Gen unun nianon da yak?”

Yesu da pakbi egip egipmi ton do yagit

³⁷ Jap noknok bisap madep egipgwit unun dakon mibi gildat unun bisap madepsi. Unun bisapmon Yesu da pidan agek gen papmon da yan yagit, “Amin kinda pakbi do asak kan, nagon abinek nosak. ³⁸ Amin kinda nak nandan gadan namjak kan, Pinjop gen da yosok unun da aripmon burikon da pakbi morapmi egip egipmi ton dasi pak anjan kikedisak.” ³⁹ (Yesu nandan gadan imni amin da don Telagi Wup abidoni do gen unun yagit. Unun bisapmon Yesu man madep dima pagit, do Telagi Wup dima yobi.)

Amin da wasen ki kabi bamot awit

⁴⁰ Amin diwari da Yesu da gen yagit unun nandane yan yawit, “Asisi, on Kombi Amin Pinjop da yabekban miktimon pisak do yagit oni.”

⁴¹ Yanakwa diwari da yawit, “On amin unun Kristo.”

Ae diwari da yawit, “Dima. Kristo unun Galili Provinskon da dima altosak. ⁴² Pinjop da papiakon gen yan tosok: Kristo unun kila amin madep Dewit dakon yawi diwat kabikon da altosak. Unun kalip Dewit da egipgut kokup Betlehem unudon altokdisak.” ⁴³ Amin da Yesu do nandak nandak yan panek wasen ki kabi bamori awit. ⁴⁴ Diwari da dam tebanon yip do nandawit, mani amin kinda da dima abidagit.

Kila amin da Yesu dima nandan gadan imgwit

⁴⁵ Obip amin unun tobil mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin garon kwa yan yoyiwit, “Ji nido unun amin dima abidan awen?”

⁴⁶ Yanba obip amin da yoyiwit, “Amin kinda da unun amin da gen yosok unuden kinda dima yagit.”

⁴⁷ Yanba Parisi amin da yoyiwit, “Ji kisi bo pankewalak? ⁴⁸ Kila amin kinda bo Parisi amin kinda da unun amin dimasi nandan gadan imgt. ⁴⁹ Unun amin kabi madep gen teban dima nandaba pisosok, do Pinjop da unun amin kabi jobit timitni do yagit.”

⁵⁰ Nikodemus, unun kalip Yesukon kigit, unun kila amin gat Parisi gat da kabikon nani kinda. Unun da yan yoyigit, ⁵¹ “Gen tebanin da yan yosok, Amin kinda iyi dakon mibilni dima yanban nandane isal dogin yokwi al yan aripmi dima iyigi.”

⁵² Yan yanban iyiwit, “Gak kisi Galili amin, ma? Gak Pinjop da papiakon gen ton unun pakyanji manjinek nandaki kan, kombi amin kinda Galili Provinskon da aripmi dima altokdisak yan nandakdisal.”

Mijat kinda yokwi agit unun Yesukon anjan apgwit

⁵³ Yan iyinakwa amin kisi yutnikon kin kin awit.

8

¹ Mani Yesu Henj Olipmon wigigit. ² Wisa dagokdosi aeni Telagi Yut Madep da nalgawan pigakwan amin morapmi iyikon apgwit. Abinakwa Yesu pabin yigek amin yoyin dekgit. ³ Anakwan gen teban yoyindet gat Parisi amin gat da mijat kinda abidan anapgwit. Amin da kanakwa unun mijat da yumabi agit. Anabin amin da dabilon yipba ⁴ agakwan Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, on mijat da yumabi si anakwan amin da kan. ⁵ Gen tebanon Moses da gen kinda yagit unun yan: mijat unuden tipban anakba kimotjak. Gak da unun do nian nandisal?” ⁶ Yesu da gen yokwi kinda yanban gen pikon yipnen yan nandane ankealgwit. Mani

Yesu gawak pige kisiriri da miktimon kilda mandagit.

⁷ Anjakwan gen sigin iyinjakwa pidanek yan yoyigit, "Jikon da amin kindi yokwi kindi dima agit kan, unun amin da mibiltok minat da kwenon tip anajak." ⁸ Yan yanek aeni gawagek miktimon kilda mandagit. ⁹ Gen unun yanban nandanek amin iyi kalon kalon kin kin awit. Bilakni morapmi amin da mibil tanek kinakwa bilakni kalonisok amin da buron kiwit. Kin mudanekwa Yesu iyi gin egakwan minat unun inamnikon akgit. ¹⁰ Agakwan Yesu pidan agek yan iyigit, "Minat, amin morap unun dukwan ken? Amin kindi gen pikon gep do dima akdak on?"

¹¹ Yanban minat da yagit, "Amin tagi, amin kindi dima akdak."

Yanban Yesu da iyigit, "Nakyo kisi gen pikon dima gepben. Gak kin aego yo yokwi dima aki."

Yesu unun miktim dakon tenjen

¹² Yesu da minat aminyo yan yoyigit, "Nak naga miktim dakon tenjen. Amin kindi nak noljak kan, unun amin pilin tukgwan dima agipjak. Egip egip dakon tenjen da unun aminon tosak."

¹³ Yan yanban nandanek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Gak gaga nan jonjigek gaga do yanjkwok asal, do nandano bami dima asak."

¹⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, "Unun asi, nak naga jonjigek yanjkwok asat. Nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun nandisat, do yanjkwok asat unun bamisi yosot. Mani nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun ji dima nandan." ¹⁵ Ji amin kokwin an unun miktim da anpagon kokwin an. Nak amin kindi dima kokwinikdat. ¹⁶ Mani nak amin kokwin abom tam bamisi kokwinikgom. Nido nak naga gin amin kokwin dima asat, Datno nak yabekban pigim unun da nak anpuluganban kokwin amak. ¹⁷ Ji da gen tebanon gen yan toso, Amin bamori da gen kalon nanjin yanjkwok amal kan, unun da gen bami asak. ¹⁸ Nak naga nan jonjigek naga do yanjkwok asat, ae Dat nak yabekban pigim ununyo kisi nak nan jonjigek yanjkwok asak."

¹⁹ Yanban Parisi amin da yan iyiwit, "Datgo dukwan egisak?"

Yanba yoyigit, "Ji nak dima nandan nan, ae Datno kisi dima nandan iman. Nandan naman tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam."

²⁰ Yesu unun Telagi Yut Madep dakon buri kindi paret yopgwit unudon egek amin

yoyin degek gen unun yagit. Mani bisapni dima agit, do amin kindi da dima abidagit.

Yesu da iyi kisak kokupmon aripmi dima kini do yagit

²¹ Yesu da sanbenek amin yan yoyigit, "Nak depman kiko ji nak wisikdan, mani yokwisi tan daminjakwa kimotdan. Nak da kikenon aripmi dima apni."

²² Gen yan yanban nandanek Juda amin da iyi gin yan yawit, "Nak kikenon aripmi dima apni' yan unun nido yosok? Iyi nan anjagek kimot do yosok?"

²³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji migon amin. Nak kwen amin. Ji miktim amin, mani nak miktim amin dima. ²⁴ Yando, kili dayit, ji yokwisi tan daminjakwa kimotdan. Ji nak Unun Amin yan dima nandan gadan namni kan, yokwisi tan daminjakwa kimotdan."

²⁵ Yanban iyiwit, "Gak namin?"

Yanba Yesu da yoyigit, "Nak kili dayigim da dayin anjan obisat. ²⁶ Ji dakon anpak kokwinigek gen morapmisi tagi yoken. Mani Amin nak yabekban pigim unun top dima yosok. Gen morap unun yanban nandagin unun ban miktim aminon yan tenjenosot."

²⁷ Gen unun yoyinjakwan Datni do yosok yan dima nandawit, ²⁸ do Yesu da yan yoyigit, "Ji Amin Dakon Monji anenagek nak Unun Amin yan nandan namdan. Unun bisapmon nak naga da nandak nandagon yo dima asat yan nandakdan. Dat da nayin dekgit unun banjin yosot yan nandakdan. ²⁹ Nak yabekban pigim amin unun nak gat ekwamak. Bisapmi bisapmi nak Dat dakon galaktok yoldat, do dima nepman dekdak." ³⁰ Gen unun yanjakwan gin amin morapmi da nandanek nandan gadan ingwit.

Gen bami da amin pulugan yopdisak

³¹ Yesu da Juda amin nandan gadan ingwit yan yoyigit, "Nak dakon gen guramitni kan, nak dakon panjetnoni bamisi egipdan. ³² Yan egek gen bami nandan pisanba unun da pulugan depdisak."

³³ Yanban yan iyiwit, "Nin Abraham dakon babikni kabi ekwaman. Nin bisap kindakon amin kindi dakon oman monjini dima egipguman. Do nianon da amin taginin da kisiron da pulugan kinen do yosol?"

³⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, amin morap yokwi an unun yokwi dakon oman monjini ekwan. ³⁵ Oman monji amin yuri kindi gat toktogisi dima ekwan. Monji dagin toktogi ekwan. ³⁶ Yando, Monji da pulugan depjak kan, ji wagilsi pulugan depbi.

³⁷ “Ji Abraham dakon amin kabi yarj nandaj damisat. Mani nak dakon gen abidok do dima nandaj, do nikba kimokgenj do nandaj. ³⁸ Datno da yo morap noligit unun do dayisat. Ae datji da anpak ani do dayigit, ji unun banj anj.”

³⁹ Yarjban nandajek Juda amin da yarj iyiwit, “Datnin unun Abraham.”

Yarj yarjba Yesu da yoyigit, “Ji asi Abraham dakon monjini tam, Abraham da iyi anpak agit unun banj abam. ⁴⁰ Pinjkop da gen bami morap yarjban nandajim unun banj dayisat. Anjapbo ji nak nikba kimokgenj do nandaj. Abraham yarj dima agit. ⁴¹ Ji datji dakon anpak unun banjin anj.”

Yarjban iyiwit, “Nin gwamda dima. Datnin unun Pinjkop kalonj gin.”

⁴² Yarjba Yesu da yarj yoyigit, “Nak Pinjkop gat egipgumak da pigim. Nak naga da galak togon dima pigim. Pinjkop da yabekban pigim, do Pinjkop unun asi Datji tam, ji da nak do but dasi galak tarj nabam. ⁴³ Gen yosot unun ji da dima nandaba pisolok. Nido geno abidok do dima nandaj. ⁴⁴ Ji datji Sunduk unun dakon monjini egek galaktokni yol do tagisi nandaj. Kalipsi wasok wasogikon amin dajdap kinda egipgut. Gen bami unun iyikon dima tosok, do gen bami unun dima yoldak. Unun top gen dakon datni egisak, do iyi dakon gen yanjek top yosok. ⁴⁵ Mani nak gen bami yosot, ae ji geno do nandaba bami dima asak. ⁴⁶ Nak yokwi asat yarj nandaj, ma? Yarj nandaj kanj yokwi asat unun ji da tagi antentej ani. Mani gen bami yosot kanj, nido geno do nandaba bami dima asak? ⁴⁷ Pinjkop dakon amin ekwanj unun da gen morap yosok unun nandaj. Mani ji Pinjkop dakon amin dima ekwanj, do geni dima nandaj.”

Yesu gat Abraham gat dakon gen

⁴⁸ Yesu da gen yarj yarjban Juda amin da yarj iyiwit, “Gak Samaria amin kinda, konj kinda da gak da buron egisak. Unun gen bami yomanj?”

⁴⁹ Yarjba Yesu da yoyigit, “Nak da buron konj kinda dima egisak. Nak da Datno nandaba wukwan iminjapbo, ji da nak do nandaba pisak. ⁵⁰ Amin da nandaba wukwan namni do pi dima asat. Amin kinda gen kokwin amin egisak, unun da mano wukwisi tosok do pini asak. ⁵¹ Nak asisi dayisat, amin kinda da nak dakon gen guramitjak kanj, unun amin dimasi kimotjak.”

⁵² Yarjban nandajek Juda amin da Yesu yarj iyiwit, “Yarj yanjaki gak da buron konj kinda asisi egisak yanji nandaman. Abraham gat kombi amin gat unun kisi kili kimakgwit, mani gak da yosol ‘Amin kinda

da nak dakon gen guramitjak kanj, unun amin dimasi kimotjak.’ ⁵³ Gak datnin Abraham unun yapmandat yarj nandisat, ma? Abraham gat kombi amin gat kili kimakgwit. Gak nianjen amin kinda yarj nandisat?”

⁵⁴ Yarjba Yesu da yarj yoyigit, “Nak amin da nandaba wukwan namni do pi aben kanj, mano pinjisi asak. Mani Datno da mano madepsi tosok do pini asak. Ji da Datno do unun nin dakon Pinjkop yarj yonj. ⁵⁵ Ji unun dima nandaj iman, mani nak nandaj imisat. Nak naga dima nandaj imisat yarj yoken kanj, ji yombem gin top amin akenj. Mani nak nandaj iminjek geni guramitjak. ⁵⁶ Babikji Abraham unun nak dakon bisap kok do tagisi nandagit. Unun kanjek but kwaktok nandagit.”

⁵⁷ Juda amin da gen unun yarjban nandajek yarj iyiwit, “Gak dakon bilakgo 50 dima anjakwan gak da nak Abraham kagim yarj yosol, ma?”

⁵⁸ Yarjba Yesu da yarj yoyigit, “Nak asisi dayisat, Abraham dima altanjakwan nak kili egipgut da egisat.”

⁵⁹ Yarj yanjakwan tip timigek anjakba kimotjak do nandawit. Mani Yesu unun pasilek Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanjek wanja kigit.

9

Amin dabili mini kinda dakon gen

¹ Yesu kosit agek amin dabili mini kinda menji da yarj anjalagit kagit. ² Kanjakwan pandetni da yarj iyiwit, “Yoyinjdet, namin da yokwi aban on amin dabili mini da altagit. Iyi agit bo menji datniyo da agimal?”

³ Yarjba Yesu da yoyigit, “On amin iyi yokwi agit bo ae menj datniyo da yokwi agimal unun do dima. Pinjkop da wasok kinda on aminon noman aban amin da koni do dabili mini altagit. ⁴ Pinjkop da nak yabekban apgum unun dakon pini gildat kalba aneysi. Pilin tokdisak. Amin kinda da kalbi pi aripmi dima asak. ⁵ Nak miktimon egisaron nak naga on miktim dakon tejenji.”

⁶ Yesu gen unun yanjek miktimon ilip sulek miktim gat dagapmikban nejak aban dabili mini amin da dabilon wiririkgit. ⁷ Yarj anjek iyigit, “Gak kinj Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.” (Silom dakon mibili unun “Yabekbi.”) Dabili mini amin unun kinj pakbi sorj dabili sijtanjakwan yomanikon apgut.

⁸ Apban kukup isalni gat ae yo do bisit yanjakwan kawit amin gat da yarj yawit, “On amin unun kalip yigek amin da monej imni do bisit yoyigit unun amin bo?”

⁹ Diwari da yawit, “Asi, on unun amin.” Anakwa diwari da yawit, “Kagiman amin unun yombem, mani on unun amin dima.”

Yan yanakwa amin unun iyi yan yoyigit, “Nak unun mani.”

¹⁰ Yanban iyiwit, “Niansi anek dabilgo kilek tak?”

¹¹ Yanba gen kobogi yan yoyigit, “Amin kinda mani Yesu yan iyan unun da miikim ban nejak wasanek dabilnokon wiririgek yan nayik, ‘Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.’ Yan nayinban kin pakbi sonjek dabilno kilek tanban yo pindat.”

¹² Yanban iyiwit, “Unun amin dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Nak dima nandisat.”

Parisi amin da dabili sintagit amin unun dakon geni yawit

¹³ Amin dabili mini egipgut da sintagit unun iyin anan Parisi aminon kiwit. ¹⁴ Yesu da miikim ban nejak wasanek dabilnikon wiririkban sintagit unun Sabat bisapmon agit. ¹⁵ Unun do anek Parisi amin da aeni iyiwit, “Dabilgo niansi anek kilek tanban sintal?”

Yanba yagit, “Unun da nejak dabilnokon wiririkban pakbikon suganek sintat da yo pindakdat.”

¹⁶ Yanban Parisi amin diwari da yan yawit, “Unun amin Sabat dakon gen teban yapmandak, do Pinjop da dima yabekban apgut, yan nandaman.”

Mani diwari da yawit, “Unun yokwi pakpak amin tam wasok tapmami ton yan dima aban.” Parisi amin gen bamori yan yanek wasen ki kabi bamori awit.

¹⁷ Aeni dabili sintagit amin yan iyiwit, “Unun amin wasok aban dabilgo sintak amin do nianen amin kinda yan nandisat?”

Yanba yagit, “Unun kombi amin kinda.”

¹⁸ Juda amin da unun amin dabili mini egipgut da sintagit unun do nandaba bami dima agit. Yan nandawit do unun amin dakon meni datniyo apjil do gen yipgwit. ¹⁹ Gen yipba kwan apbal yan yoyiwit, “Asi on monji jil dakon? Dabili mini altagit yan yomal amin on unun? Yan kan nian anek dabili kilektak?”

²⁰ Yoyinba meni datniyo da yan yoyigimal, “Asi, on monji nit dakon, dabili mini nan meni da yan anagalagit. ²¹ Mani nianon da dabili sintak unun nit dima nandamak. Ae namin da dabili aban pisak, ununyo kisi nit dima nandamak. Unun amin madep kili agit, do iyanan iyinba kobogi tagi dayisak.”

²² Juda amin dakon kila amin da gen teban kinda yan yipgwit, Amin kinda da Yesu unun Kristo yan yosak kan, unun amin Juda amin da muwut muwut yutnon dimasi wigisak. Gen teban yan yipgwit, do meni datni da

Juda amin do pasalek yan yagimal, ²³ “Unun amin madep kili agit, do iyi nan iyinba kobogi dayisak.”

²⁴ Kalip dabili mini egipgut amin unun ae kosiri kinda gat iyinba opban yan iyiwit, “Pinjop man madep iminek yan teban tok tebaisi kinda anek gen bami gin yoki. Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda yan nandaman.”

²⁵ Yanba amin unun da gen kobogi yan yoyigit, “Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda bo dima unun dima nandisat. Mani yo kalonj nandisat, unun nak dabilno mini egipgum da abisok sintosot.”

²⁶ Yanban iyiwit, “Unun da niansi angamik? Nianon da dabilgo sintak?”

²⁷ Yanba yoyigit, “Nak kili dayiko dima nandayin. Ae nido sigin nandak do yon? Ji kisi panjetni egip do anek yon, ma?”

²⁸ Yanba yokwi tok an iminek gen yan iyiwit, “Gak unun amin dakon panjetni, mani nin Moses dakon panjetni ekwaman. ²⁹ Pinjop da Moses gen iyigit yan nandaman, mani unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman.”

³⁰ Yan yanba yoyigit, “Ji da gen njaknjawarisi kinda yon. Unun amin da dabilno anmilip ak, mani ji da ‘unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman’ yan yon. ³¹ Pinjop da yokwi pakpak dakon geni dima nandan yomisak yan nandaman. Mani amin galaktokni yolek gawak iman amin unun geni nandan yomisak. ³² Amin kinda dabili mini meni da yan anagalagit nan amin kinda da wasok aban dabili pisagit yan kinda dima nandagiman. Miikim wasok wasogikon da egi anan obinek abisok ekwamanon gen bin kinda yan dima nandaman. ³³ Unun amin Pinjop da dima yabekban apgut tam, yo kinda aripmi dima aban.”

³⁴ Yanban Parisi amin da unun gen nandanek yan iyiwit, “Menjo da gak anagalagiron da abisok ekwamanon yokwigo madepsi tan gamgwit da tan gaman, do gak nido nin niyin dekdal?” Yan yanek yolba wanja abigigit.

Nandan gadatni mini amin unun dabili mini yombem

³⁵ Yesu da yolba abigigit dakon gen unun nandanek wisin kan yan iyigit, “Gak Amin Dakon Monji nandan gadan imisal bo dima?”

³⁶ Yanban yan iyigit, “Amin tagi, Amin Dakon Monji unun namin? Nayinbi unun amin nandan gadan iben.”

³⁷ Yan yanban Yesu da yan iyigit, “Gak unun amin kili kal. Gen gayisak amin unun mani.”

³⁸ Yanban amin unun da yan iyigiti, "Amin Tagi, nak nandan gadan gamisat." Yan yarjek gawak imgut.

³⁹ Anjakwan Yesu da yan yagiti, "Nak miktimon gen kokwin ak do pigim. Yan do, dabili mini amin unun sijnton, ae dabili sijnton amin unun dabili mini ani."

⁴⁰ Parisi amin diwari kapmatjok akgwit unun da gen unun nandanek yan iyiwit, "Nin kisi dabilnin mini ekwaman yan yosol, ma?"

⁴¹ Yanba Yesu da yan yoyigiti, "Ji dabilji mini ekwan tam, yokwisi mini. Mani 'dabilnin ton' yan yon, do yokwisi dakon gen unun sigin tan damin anan kisak."

10

Yesu unun sipsip kila amin tagisi

¹ Yesu da sarbenek yan yagiti, "Nak asisi dayisat, amin kindi sipsip dam dakon wigat nan dima pige kosit njaknjariwon da dam irak pigisak kan, unuden amin unun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. ² Mani wigat nan pigisak amin unun sipsip dakon kila amin. ³ Wigat kila amin da unun amin do yoma witalan iban pigisak. Pigi sipsipni kalon kalon dakon mani yanban tegi nandanakwa mibiltan yoban wanja kwan. ⁴ Kisisi wanja kin mudanakwa sipsip kila amin da mibiltan yoban tegi nandan iman, do bunon yol anan kwan. ⁵ Sipsip da amin njaknjariwari dima yolgan. Tegi dima nandan iman do yan yoban sipsip si pasal kin mudon." ⁶ Yesu da tilak gen unun yanban dima nandaba pisagiti.

⁷ Dima nandaba pisagiti do Yesu da aeni yoyigiti, "Nak asisi dayisat, nak naga sipsip dam dakon wigat. ⁸ Amin morap mibiltok apgwit unun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. Mani sipsip da geni dima nandan yomgwit. ⁹ Nak naga wigat. Amin kindi nagon abinek damon pigisak kan, Pinjok da yokwimon nan abidokdisak. Anjakwan unun amin damon pigi ae wanja kin gin anek jap do aripmi dima akdisak. ¹⁰ Kabo noknok unun yo kindi do dima abisak. Unun sipsip kabo timit do, ae dapban kimotni do, ae panupbal ak do abisak. Mani nak yan do dima abisat. Nak wadak wadagi mini tagisi egipni do abisat.

¹¹ "Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Sipsip dakon kila amin tagisi unun iyid dakon egip egip paregek sipsipni panpulugosok. ¹² Sipsip dakon kila amin yokwi monen do nandanek pi asak unun sipsip dakon ami dima, do jon pinan abisak bisapmon si pasalek sipsip yopman kisak. Yopman kinjakwan jon pinan da obin sipsip dapman

nok do anjakwan wasen kwan. ¹³ Unun amin tomni timit dogin nandisak do yan asak. Sipsip tagi egipni do dima nandisak.

¹⁴⁻¹⁵ "Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Datno da nak nandan naminakwan nak da Datno nandan imisat. Unuden gin sipsipno da nak nandan naminakwa nak da sipsipno nandan yomisat. Anek sipsipno do anek naga dakon egip egipno parekdat.

¹⁶ "Nak sipsipno diwari unun on damon nani dima. Unun wanja ekwan. Unun sipsip kabi nak da ilik panabin yopbo naga dakon tek nandakdan. Anek sipsip kabi kalon gin egakwa kila amin kalon da kilani akdisak. ¹⁷ Nak egip egipno paregek aeno abidokdisat, yan do Dat da nak do but dasi galak tan namisak. ¹⁸ Amin kindi da egip egipno aripmi dima gwayesak. Naga dakon galaktok yolek egip egipno parekgen. Egip egipno parekgen ae abidoken unun dakon yan dagok unun nagon tosok. Dat da yansi aben dosi yagiti."

¹⁹ Juda amin gen unun nandanek aeni wasen ki kabi bamori awit. ²⁰ Morapmi da yan yawit, "Kon kindi burikon egakwan but upbal asak. Ji nido geni nandan?"

²¹ Yan yanakwa diwari da yawit, "Gen yosok unun konni ton amin dakon gen nan dima yosok. Kon da dabili mini amin aripmi dima anmilip agagi."

Juda amin da Yesu uwal an imgwit

²² Unun bisapmon Juda amin dakon jap noknok bisap madep kindi Jerusalem ais bisapmon noman tagiti. Unun kalip Telagi Yut Madepni ankaluk awit unun do nandanek egipgwit. ²³ Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalgwan tamo kindi Solomon Dakon Kin Ap Tamo yan yawit unuden agipgut. ²⁴ Agakwan Juda amin da abin Yesu anwasin agek yan iyiwit, "Gak gaga dakon mibilgo ni bisapmon niyin tenjenoki? Gak asi Kristo kan, yanjkwok nomansi a."

²⁵ Yanba Yesu da yan yoyigiti, "Nak kili dayigim, mani ji da nandaba bamidima agiti. Nak namin aminsi kindi Datno da manon pi morap asat unun da tagi dolisak. ²⁶ Mani ji unun nak dakon sipsip kabi dima, do dima nandan gadan nama. ²⁷ Nak sipsip kabino nandan yomisat. Unun tekno nandanek nogan. ²⁸ Nak da egip egip dagok dagogi mini yobo aripmi dimasi pasilni. Amin kindi da nak da kisoron ban aripmi dima gwayesak. ²⁹ Datno da sipsip kabino namgut, ae Datno yo morap yapmanek wukwisi egisak, do amin kindi da kisitnikon ban aripmi dima gwayesak. ³⁰ Dat gat nit kalonj ekwamak."

³¹ Juda amin da gen unun nandanek aeni tit timige anjaka kimotjak do awit.

³² Anjakwa Yesu da yan yoyigit, “Nak Datno dakon pi tagisi morapmi ji dolok do anapbo pindakgwit. Unun pi agimgwan ni pi nan agim do nandanek tipban nit do an?”

³³ Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak da pi tagisi kinda agil do anek tipban dima gitneji. Gak amin isali kinda da nak Pinjkop yan yanek Pinjkop kulabisal unun do anek gitdaman.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban papi-ajikon Pinjkop dakon gen kinda yan tosok: ‘Nak yan dayisat, ji unun pinjkop.’

³⁵ Pinjkop da papiakon gen toj unun bamisi gin. Kalip Pinjkop da amin do geni yoyin tenjenanek ji pinjkop yan yoyigit. ³⁶ Ae Dat da iy i nak tilak anek yabekban miiktimon pigim. Do ‘Nak Pinjkop dakon Monji’ yan yanapbo ji nido ‘Gak Pinjkop kulabisal’ yan yon? ³⁷ Nak Dat dakon pi dima asak kan, geno do nandaba bami dima asak. ³⁸ Mani nak asi pini asat. Yanjo, ji geno do nandaba bami dima asak kan, pi asat unun kanek nandan gadat ani. Anek yan si nandani, Dat unun nagon egisak ae nak Daron egisat.”

³⁹ Yan yanban aeni Yesu abidok do awit, mani dima abidanakwa kigit.

⁴⁰ Kin Jordan Pakbi pudanek aeni Jon da kalip amin telagi pakbi son imgut unun kokupmon panji egipgut. ⁴¹ Unudon egakwan amin morapmi Yesukon abin yan yawit, “Jon unun geni panjeban asak do wasok tapmimi toj dima agit, mani gen morap on amin do yagit unun gen bamisi gin yagit.” ⁴² Unun kokupmon amin morapmi da Yesu nandan gadan imgwit.

Yesu unun Judia ae Jerusalem kinjakwan kila amin da anjakba kimotjak do nandawit (Kilapmi 11-12)

11

Lasarus kimakgit

¹ Amin kinda mani Lasarus unun sot agit. Kokupni unun Betani, unun Maria gat peni Mata gat dakon kokupni. ² Unun Maria da pakbi kibani toj tagisi Amin Tagi da kandapmon tagalek busun dangwi nan ikdiganban kibidagit. Lasarus unun Maria gat peni gat dakon olapmi. ³ Sami bamot da Yesu do gen yipbal kigit, “Amin Tagi, notgo but dasi galak tan imisal unun sot asak.”

⁴ Yesu gen unun nandanek yan yagit, “Unun sot asak mani wagil dima kimotjak. Pinjkop gat Monji gat da man madep panjil do sot unun asak.”

⁵ Yesu da Mata gat padige gat ae Lasarus gat do but dasi galak tan yomgut. ⁶ Yesu

Lasarus da sot agit unun dakon geni nandanek kokup egipguron gildat bamori gat egipgut. ⁷ Egi mudanek panjetni yoyigit, “Nin aenin tobil Judia Provinskon kinen.”

⁸ Yanban panjetni da iyiwit, “Yoyinet, apmasok Juda amin da gak tipban gikba kimokgi do awit. Unun do dima nandanek aego tobil kik do yosol?”

⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gildat kinda dakon tenjenji unun 12 awa toj. Amin kinda gildat kalba kosit agipjak kan, miiktim dakon tenjenji kosok, do aripmi dima man potjak. ¹⁰ Mani kalbi kosit agipjak kan, tenjenji mini do anek kesal anajjak.” ¹¹ Yesu yan yanek ae kinda gat yan yagit, “Notnin Lasarus unun yum dipmini pokdok, do nak da kin anyolbo pidosak.”

¹² Panjetni gen unun nandanek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, yum dipmin pokdok kan, sotni dagan kinjakwan kilek tosak.”

¹³ Yesu da Lasarus kimakgit dakon gen yanban panjetni da asi dipmin pokdok yan nandawit. ¹⁴ Yan nandawit, do Yesu da nomansi yan tenjenanek yan yoyigit, “Lasarus unun kili kimakgit, ¹⁵ mani nak unudon dima egapbo kimakgit do tagi nandisat. Nido nak ji dakon nandan gadat panjeban ak do nandisat. Kili unudon kino.”

¹⁶ Yesu da gen yan mudanekwan Tomas, mani kinda Yayat yan iyiwit, unun da panjet notni diwari yan yoyigit, “Ninyo kisi unun gat kinjek kisi kimotnen.”

Yesu unun pidot pidot ae egip egip ami

¹⁷ Yesu Betani kokupmon aljanek Lasarus unun kili kimakgit da gildat 4 kabi kimakgi tamogwan tosok yan nandagit. ¹⁸ Betani kokup unun Jerusalem da kapmatjok 3 kilomita da tilak tosok. ¹⁹ Do Juda amin morapmi da Mata ae Maria dakon but panjeban ak do apba olapmi kimakgit dakon gwayam egipgwit.

²⁰ Mata unun Yesu obisak yan nandanek Maria yutnon yipmanek kosiron kwan Yesu gat domdom agimal. ²¹ Anek Mata da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak idon egipgul tam, olapno dima kimakgit. ²² Unun kili kimakgit, mani abisok gak da Pinjkop yo nianen kinda do bisit iyinbi unun da tagi gamjak yan nandisat.”

²³ Yanban Yesu da iyigit, “Olapgo unun pidokdisak.”

²⁴ Yanban Mata da iyigit, “Asi, mibi gildaron pidot pidot bisap madepmon don pidokdisak yan nandisat.”

²⁵ Yanban Yesu da iyigit, “Nak naga pidot pidot ae egip egip ami. Amin kinda nak nandan gadan naminek kimotjak kan, kalugi sigin egipdisak. ²⁶ Ae amin morap kalugi egek nandan gadan namni unun amin wagil

dima kimotdan. Gen unun yosot unun nandabi bami asak, bo dima?"

²⁷ Yan yanban Mata da iyigit, "Amin Tagi, asi gak Kristo, Pinjop dakon Monji, miktimon apjak do yanbi amin yan nandan gamisat."

Yesu Lasarus do bupmi nandanek kunam takgit

²⁸ Mata gen unun yanjek tobil kin padige Maria iyindage tayangok yan iyigit, "Yoyindet da abik da gak do yosok." ²⁹ Maria gen unun nandanek tepmisi pidan Yesu kok do kigit. ³⁰ Yesu unun kokupmon dima obinej Mata gat domdom agimal tamokon unudon gin sigin akgit. ³¹ Juda amin Maria dakon but anteban ak do yutnon egipgwit unun da kanba Maria tepmisi pidan wanja pikwan kan, kimakbi tamokon kunam tat do kisak yan nandanek bunon yolgwit.

³² Maria Yesu akiron kin kanek kandapmikon man pagek yan iyigit, "Amin Tagi, gak idon kisi egipguman tam olapno dima kimakgit."

³³ Yesu da Maria gat Juda amin Maria gat apgwit unun kunam takba pindagek bupmi madepsi nandanek buri da yokwi tagit. ³⁴ Anek yoyigit, "Ji bumjotni dukwan yipgwit?"

Yanban yan iyiwit, "Amin Tagi, abinej ka."

³⁵ Yan yanba nandanek Yesu kunam takgit. ³⁶ Yan aban kanek Juda amin da yan yawit, "Kabiti. Unun da unun amin do but dasi galak tan ingut."

³⁷ Mani amin diwari da yawit, "Unun da dabili mini amin anmilip aban sintagit. Yan agit, do ae nido unun amin dima anpuluganakwan kimakgit?"

Yesu da Lasarus aban pidagit

³⁸ Yesu unun aeni bupmisi nandanek kimakbi tamokon kin altagit. Kimakbi tamo unun tip kinam kinda tip madep nan sogwit. ³⁹ Yesu yan yagit, "Ji tip madep aba kwan."

Yan yanban Mata unun amin kimakgit dakon sami da yan iyigit, "Amin Tagi, abisok tanban gildat 4 kabi asak, do yan anen kan, kibanj madepsi akdisak."

⁴⁰ Yanban Yesu da iyigit, "Nak kili gayigim, nak nandan gadan nabi kan, gak Pinjop dakon tapmim madepni kokdisal." ⁴¹ Yan yanjan tip madep aba kinakwan Yesu kwen sintanban wigakwan yan yagit, "Dat, gak bisitno kili nandal, do ya yan gayisat."

⁴² Gak bisapmi bisapmi bisitno nandisal, mani abisok on amin idon akgan unun da gak da nak yabekbi pigim yan nandani unun do anek gen unun gayisat." ⁴³ Yesu yan yanek gen papmon da yagit, "Lasarus, wanja pi!"

⁴⁴ Yan iyinban amin kimakbi imal nan kisi

kandap tonni dabilyo wangwit walimbil wanja pigit. Pinban Yesu da yan yoyigit, "Imalni wtdalek yipba kisak."

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mt 26.1-5 ae Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2)

⁴⁵ Juda amin morapmi Maria gat gwayam egip do opgwit unun da Yesu da yo agit unun kanek nandan gadan imgwit. ⁴⁶ Mani diwari da Parisi aminon kinjek Yesu da yo agit unun do yoyiwit. ⁴⁷ Yan anakwa mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da gen kokwin amin kabi yoyinba abin muwukba yan yoyiwit, "Nian ano? Unun amin wasok tapmimi ton morapmi asak. ⁴⁸ Nin yum konej kan, unun da wasok morapmi yan gin anakwan amin kisi da nandan gadan imdan. Anakwa Rom gapman da abin Telagi Yut Madep gat ae Juda amin nin kisi panupbal akdan."

⁴⁹ Yan yanba amin kinda bikbiknikon yikgit, mani Kaiapas, unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut, unun da yan yoyigit, "Ji nandak nandakji mini. ⁵⁰ Juda amin nin morap kisi do anek amin kalonji da kimotjak kan, unun da tagisi asak. Ji unun dima nandan? Nin kisi pasil mudonej kan, unun da tagi dima asak."

⁵¹ Kaiapas gen yagit unun iyi da nandak nandagon da dima yagit. Unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egek kombi gen yanek Yesu da Juda amin kisi do anek kimotjak do yagit. ⁵² Ae Juda amin dogin dima, Pinjop dakon minjat monjiyo dukwan dukwan ekwan, unun kisi panmuwuk kabi kalon yop do anek kimotdisak.

⁵³ Unun gildaron gin kila amin da wasanek Yesu anakba kimotjak do gen yan panjosit awit. ⁵⁴ Yan awit, do Yesu Juda amin da bikbigon noman dima agipgut. Anek unun kokup yipmanek miktim amin dima ekwanon unun da kapmatjok kokup kinda mani Epraim unudon kwan panjetni gat egipgwit.

⁵⁵ Yapyap Bilak kwan tanakwan amin morapmi kokup dukwan dukwan da Jerusalem apgwit. Abin anpakni yolek iyi Pinjop da dabilon kilek tanek bisap madepmon kilegisi egipni yan do pini awit. ⁵⁶ Anek Telagi Yut Madep da nagalon muwuk egek Yesu wisinej notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Nian nandan? Jap noknok bisap madep abin kosak bo dima?"

⁵⁷ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da amin yan kili yoyiwit, "Amin kinda da Yesu unudon egisak yan nandisak kan, niyinban abidan dam tebanon yipner."

12

Maria da pakbi kibani toŋ tagisi naŋ Yesu soŋ imgut

(Mt 26.6-13 ae Mk 14.3-9)

¹ Gildat 6 kabi tanakwa don Yapyap Bilak altosak unun bisapmon Yesu Betani kokupmon kigit. Betani kokup unun Lasarus Yesu da kimoron naŋ aban pidagit amin dakon kokupni. ² Unudon Yesu do nandaba wukwan imineŋ jap pakbiyo madep awit. Aba Mata da jap pilik yominakwan Lasarus gat amin diwari gat kisi yigek Yesu gat jap nawit. ³ Nanakwa Maria da pakbi kibani toŋ tagisi kinami kinda abidagit. Unun pakbi dakon tilakni unun 1 lita dakon binap, ae yumaŋ noŋ unun wukwisi. Unun pakbi kinam abidanek Yesu da kandapmon tagalek iyi dakon busuŋ danŋwani ban ikdigagit. Aban unun pakbi dakon kibani da yut kisi ilimik mudagit.

⁴ Yan anakwan panjetni kinda mani Judas Iskariot, unun don Yesu uwal da kisiron yipgut, unun da yan yagit, ⁵ “Unun pakbi kibani toŋ tagisi aminon moneŋ 300 danari da arip timigek yoni mini amin do yomnom tam unun tagisi.” ⁶ Judas unun yoni mini amin do nandaba kik agiŋ dima yagit. Iyi unun kabo noknok amin kinda Yesu gat panjetni gat dakon moneŋ kinam kila agit, do bisap morapmi moneŋ yopgwit unun Judas da kabo timikgit.

⁷ Yesu da gen unun nandanek yan yagit, “Minjat on yum koni. Nak kimokgo soŋ namineŋ kimakbi tamokon nepni unun bisap do pakbi on anoman agit. ⁸ Yoni mini amin unun bisapmi bisapmi ji gat egipdan, mani nak bisapmi bisapmi ji gat dima egipdaman.”

Lasarus anakba kimotjak do yawit

⁹ Juda amin morapmi Yesu Betani kokupmon egisak yan nandanek unudon apgwit. Yesu kok do gin dima, Lasarus kimoron naŋ aban pidagit ununyo kisi kok do apgwit. ¹⁰⁻¹¹ Yesu da Lasarus aban pidanban kanek Juda amin morapmi da kila amini yopman degok Yesukon kinan nandan gadan imgwit. Yan do, mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Lasarus kisi anakba kimotjak do gen pankosit awit.

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40)

¹² Gildat kinda do amin kabi madep Yapyap Bilak kok do apgwit unun da Yesu Jerusalem kokup papmon abisak yan nandawit. ¹³ Nandanek jobban dakon tami mandan timik Yesu kok do kokup pap da

wanŋa pigiwit. Pigeŋ gen papmon da yan yawit:

“Osana! Pinŋkop anŋkisino!

‘Amin Tagi da manon abisak amin unun gisami toŋ egisak.’

Israel amin dakon kila amin madep unun gisami toŋ egisak.”

¹⁴ Yan yanakwa Yesu da donki kinda kan unun da kwenon yikgit. Yan anakwan Pinŋkop da papiakon gen kinda tosoŋ unun bami toŋ agit. ¹⁵ Gen unun yan:

“Saion kokup pap dakon amin, ji dima pasolni. Kabit, ji dakon kila amin madep donki bilagi da kwenon yigek abisak.”

¹⁶ Unun bisapmon panjetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit. Mani buŋon don man madep panakwan gen papiakon mandabi unun Yesu dosi yosok yan nandaba pisagit. Ae amin da yo animgwit unun papiakon gen toŋ ununyo kisi do nandaba pisagit.

¹⁷ Yesu da Lasarus kimakbi tamokon naŋ yan iban pidagit bisapmon amin morapmi da kanek kin gen bini yanba ireŋ tagit. ¹⁸ Wasok tapmimi toŋ agit unun dakon gen bini kili yanba nandawit, do amin morapmi da kosiron kok do kiwit. ¹⁹ Yan anakwa Parisi amin da pindagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yo morap an im do nandaman unun aripmi dima aneŋ. Pindakgit, miktimi miktimi minjat aminyo morap kisi da yolgan.”

Grik amin di da Yesu kok do yawit

²⁰ Yapyap Bilagon amin Pinŋkop gawak im do Jerusalem egipgwit unun bikbikgwan Grik amin diwari kisi egipgwit. ²¹ Unun Grik amin da Pilip kin kawit. (Pilip unun Galili provins Betsaida kokupmon nani.) Yan iyiwit, “Amin tagi, nin Yesu kok do abaman.” ²² Yanba Pilip da kin Andru iyanban kisi Yesukon kinan gen unun iyigimal.

²³ Iyibal yagit, “Amin Dakon Monji man madep pasak dakon bisap kili unun kwan tosoŋ. ²⁴ Nak asisi dayisat, wit yet miktimon manek dima kimotjak kan, isal tokdisak. Mani kimotjak kan, bami morapmi tokdan. ²⁵ Amin kinda iyi dakon egip egipni do but dasi galak tosoŋ kan pasil imjak. Mani amin kinda miktimon egip egipni uwal animjak kan, egip egip dagok dagogi mini abidosak. ²⁶ Nak do oman asak amin unun nak nol kimotjak. Anek nak da egisaron oman amino kisi egipden. Nak do oman asak amin unun Datno da man madep imdisak.”

Amin dakon Monji anenotdan

²⁷Yesu da gen sanbenjek yan yagit, “Abisok butno jik tosook. Ni gen nan yoken? ‘Dat yo jigi nagon apdisak gwayeki’ yan yoken? Dima. Yo jigi nagon apdisak unun pak do apgum. ²⁸Dat, mango anpap abi madepsi asak.”

Yesu yan yanban Kwen Kokupmon da gen kinda yan pigit, “Nak mano anpap abo madepsi agit da aeno akdisat.” ²⁹Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek diwari da yawit, “Kiririn asak” ae diwari da “Anjelo kinda da gen iyik” yan yawit.

³⁰Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gen unun nandayin unun naga do anek dima, ji do anek altak. ³¹Abisok Pinjop da on miktimon amin kokwin akdisak. Abisok on miktimon dakon kila amin madep yolban kikkdisak. ³²Nak miktimon nan ajenotni bisapmon amin kisisi ilikgo nagakon apdan.” ³³(Yesu unun kosit nianon da kimotjak unun nandanani do tilak gen unun yagit.)

³⁴Yanban amin da gen kobogi yan iyiwit, “Kristo unun altanek dagok dagogi mini egipdisak, Pinjop dakon gen teban papia da yan yosok. Do gak da Amin Dakon Monji anjendetan yan nido yosol? Amin Dakon Monji unun namin amin kinda?”

³⁵Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Bisap pisipmisok tenjenji ji gat egipjak. Pilin tuk tepmi apban kosit dima kokdan, do abisok tenjenji tanjakwan gin tenjenjikon agipni. Amin pilin tukgwan akwan unun dukwan kwan unun dima nandan. ³⁶Abisok tenjenji ji gat egakwan gin egip egipji tenjenjikon tosook yanji nandanek tenjenji dakon monjini dagoni.”

Juda amin morapmi Yesu dima nandan gadan imgwit

Yesu gen unun yoyin mudanek dima koni do yopman kin pasilikon egipgut. ³⁷Wasok tapmimi ton morapmi aban kawit, mani sigin dima nandan gadan imgwit. ³⁸Yan anakwa kombi amin Aisaia da gen yagit unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Amin Tagi, gen yagiman unun namin da nandaban bami agit?

Ae Amin Tagi da tapmimni namin do yolinban kagit?”

³⁹⁻⁴⁰Ae gen kinda gat yan yagit:

“Yo kinda dima koni yan do Pinjop da dabili panjopgut.

Ae but da nandan pisanek nagon apba dima panmilip aben yan do but yomani dakon kosit sopman yomgut.”

Mibili yan do aripmi dima nandan gadawit.

⁴¹Aisaia da Yesu dakon tilimni kanek gen

unun Yesu dosi yagit. ⁴²Yan di anakwa kila amin morapmi Yesu nandan gadan imgwit. Mani Parisi amin do pasalek yanjkwok dima awit. Parisi amin da muwut muwut yut-nikon ban yolba wanga egipni unundo si pasalek yanjkwok dima awit. ⁴³Amin da mani pawigini do galagisi nandawit. Mani Pinjop da mani pawigisak do dima nandawit.

Yesu da gen yagit unun gen dagin amin kokwin akdisak

⁴⁴Yesu da tebaisi yan yagit, “Amin kinda nak nandan gadan namisak, unun amin nak kalon nanjin dima nandan gadan namisak. Unun Dat yabekban pigim ununyo kisi nandan gadan imisak. ⁴⁵Nak nandisak amin da nak yabekban pigim amin unun kosok. ⁴⁶Nak miktimon tenjenji da yan apgum. Do nak nandan gadan namni amin unun pilin tukgwan dima egipdan. ⁴⁷Amin kinda geno nandanek dima guramitjak kan, unun amin dima kokwinikgen. Nak on miktimon amin kokwin ak do dima pigim. Yokwikon ban timit do pigim. ⁴⁸Mani amin kinda nak manji naminek geno dima abidosak kan, unun amin gen yagim unun da mibi gildaron kokwin akdisak. ⁴⁹Nido nak naga da nandan nandanek dima yosot. Dat yabekban pigim unun da iyin nian yoken ae nianon da yoken do nayigit unun ban yosot. ⁵⁰Dat da gen yoken dosi nayigit unun gen da amin egip egip dagok dagogi mini panalon anyomisak yanji nandisat. Yan do anek gen nayigit unun banjin yosot.”

Yesu da panjetni yopman degek tobi Datnikon wigik do yoyigit

(Kilapmi 13-17)

13

Yesu da panjetni dakon kandap pakbi ban sugagit

¹Yapyap Bilak dakon jap noknok bisap dima altanjakwan Yesu on miktimon yipmanek Daron wigikdisat dakon bisap kili kwan tosook yan nandagit. Yesu on miktimon panjetni egipgwit unun do but dasi galak tan yomgut. Sigin yan gin nandan yominjakwan wigi bisapni mudagit.

²Pilindo Yesu gat panjetni gat jap nanek yikgwit. Sunduk da Judas, Saimon Iskariot dakon monji, unun da Yesu uwal da kision yipjak do nandan nandak kili imgut.

³Yesu yanji nandagit, Dat da yo morap kila aben do tapmim namgut yan nandagit. Ae Pinjopmon da apgum, do ae Pinjopmon tobi

12:32: Jn 3.14

12:33: Jn 19.6

12:34: Kap 110.4; Ais 9.7; Dan 7.14

12:35: Jn 8.12

12:36: Ep 5.8

12:38: Ais 53.1

12:39-40: Ais 6.10

12:41: Ais 6.1

12:42: Jn 9.22

12:43: Jn 5.44

12:45: Jn 14.9

12:47: Jn 3.17

13:2: Lk 22.3; Jn 13.27

13:3: Jn 3.35; 16.28

kikdisat yanj kisi nandagit. ⁴ Do Yesu jap noknok tamokon da pidanj imal dubakni kukwan yipmarjek pakbi soj wiririt imal kinda abidanjek kogikon wamgut. ⁵ Yanj anjek pakbi tagalban idap madep kindakon pigakwa panjetni dakon kandap wasanjek sugagit. Yanj anjek pakbi soj wiririt imal kogikon wamgut unjun nanj wiririkgit.

⁶ Yanj anjek Yesu Saimon Pitakon opban yanj iyigit, "Amin Tagi, gak nak dakon kandap sugokdisal, ma?"

⁷ Yanj yanban Yesu da kobogi yanj iyigit, "Nak da yo asat unjun abisok dima nandabi pisosok, mani don nandabi pisokdan."

⁸ Yanban Pita da yanj iyigit, "Nak dakon kandap dimasi sugoki."

Yanban Yesu da yanj iyigit, "Dima sugan gaben kanj, gak panjetno dima egipdisal."

⁹ Yanban Saimon Pita da yanj iyigit, "Amin Tagi, yanj kanj kandapno gin dima sugoki. Kisitno ae busunjo kisi sugoki."

¹⁰ Yanban Yesu da yanj iyigit, "Amin kinda pakbi kili sogit kanj, unjun amin kandapni banjin sugosak. Yanj aban giptimni kisi kilegisi akdan. Ji kili kilek tawit. Mani ji kisi do dima yosot." ¹¹ Yesu namin amin da uwal da kisiron yipjak unjun amin kili kagit. Unjun do anjek ji kisi dima kilek tanj yanj yoyigit.

¹² Yesu panjetni dakon kandap sugan mudanj imal dubakni panjek tobil panji tamonikon yikgit. Panji yigek yanj yoyigit, "Nak da yo anj damisat unjun dakon mibili di nandan?" ¹³ Ji da nak Yoyijet ae Amin Tagi yanj nayanj. Unjun tagisi yonj. Nak unjun mani. ¹⁴ Nak Amin Tagisi ae Yoyijetji da kandapji sugat. Do jiyo kisi notji dakon kandap sugan sugan ani. ¹⁵ Nak da yo ani do dolisat, unjun kanjek unjun nanj gin ani. ¹⁶ Asisi dayisat, oman monji amin tagini dima yapmandak. Ae gen anjksak amin da yabet amin dima yapmandak. ¹⁷ Ji nak da anpak unjun at dakon mibili kili unjun nandan. Ji yanj gin ani kanj, kisik kisik akdan. ¹⁸ Nak ji kisi do dima yosot. Nak naga amin kabi naga do manjigim unjun nandan yomisat. Mani Pinjok da papiakon gen tosoj unjun bami tonj akdisak. Gen unjun yanj:

'Nak gat bret nomak amin unjun nak baman nam do kandapmi anjenokdok.'

¹⁹ Yo unjun dima altañakwa gen unjun kili dayit. Do don yo unjun bami noman tanjakwa yanji nandan gadani, Nak Naga Unjun Amin. ²⁰ Asisi dayisat, amin kinda pi monjino yabekgo kwa but dasi abidosok kanj, unjun amin nak nanj but dasi abidosok. Ae nak but dasi abidosok amin Pinjok nak yabekgit unjun nanj but dasi abidosok."

*Judas da Yesu uwal da kisiron yipdisak
(Mt 26.20-25 ae Mk 14.17-21 ae Lk 22.21-23)*

²¹ Yesu gen unjun yanjek burigwan da jigisi nandanjek yanj yagit, "Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwal da kisiron nepdisak."

²² Gen unjun yanban panjetni notni pindak pindak awit. Namin amin do yosok unjun dima nandaba pisagit. ²³ Panjetni kinda Yesu da but dasi galak tanj imgut unjun Yesu da ilenjikon yikgit. ²⁴ Saimon Pita da busunji da tilak anj iminek yanj iyigit, "Namin do yosok yanj do iyinj ka."

²⁵ Iyinjban unjun panjetni da Yesu da kapmatsisok kinjek yanj iyigit, "Amin Tagi, namin do yosol?"

²⁶ Yanban Yesu da iyigit, "Amin kinda bret diwat on idapgwang sibinjek ibo nokdisak unjun amin do yosot." Yanj yanjek bret idapgwang sibinjek Judas do imgut. Judas unjun Saimon Iskariot dakon monji.

²⁷ Judas bret unjun abidanjakwan Sunduk da burikon pigigit. Yanj anjakwan Yesu da iyigit, "Yo ak do nandal unjun tepmisi abi." ²⁸ Amin morap jap noknok tamokon yikgwit unjun Yesu da gen yagit unjun dakon mibili dima nandaba pisagit. ²⁹ Judas unjun moner kila agit. Do amin diwari da Judas kinj Pinjok gawak imim dakon bisap madep dakon yo di yumjak, bo ae bupmi amin do moner yomjak do iyisak yanj nandawit. ³⁰ Judas bret diwat unjun abidanjek unjon gin wanja pigigit. Wanja unjun pilin tuk kili agit.

Yesu unjun gen teban kalugi kinda panjetni do yomgut

³¹ Judas unjun yomakon pigakwan Yesu yanj yagit, "Abisok Amin Dakon Monji unjun man madep pakdisak. Ae Monji do anjek Pinjok yo kisi man madep panjek" ³² Monji do man madep imdisak. Yanj unjun tepmisi akdisak.

³³ "Gwakno kabi, nak ji gat bisap pispimisok gin egipnerj. Nak kinapbo ji da nak wisikdanj. Mani Juda amin yoyigim yanj gin abisok ji banj dayisat, nak da kisaron ji aripmi dima apdanj.

³⁴ "Nak gen teban kalugi kinda damisat unjun yanj: ji disikon notji do but dasi galak tanj yominj yominj ani. Nak ji do but dasi galak tanj damisat, yanj gin ji disikon notji do yanj gin nandani. ³⁵ Ji disikon notji do but dasi galak tanj yomni kanj, amin kisi da dandaba ji nak dakon panjet kabino akdanj."

*Pita da manji imdisak do Yesu da yagit
(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34)*

³⁶ Kili Saimon Pita da Yesu yanj iyigit, "Amin Tagi, gak dukon kikdisal?"

Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kokup kikkisat unjodon abisok gak aripmi dima noldisal. Mani don nak noldisal.”

³⁷ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, mibili nianon da nak abisok gak tagi dima golben? Nak gak do anek tagi kimokgenj.”

³⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nak do anek tagisi kimokgenj yan nandisal, ma? Asisi gayisat, pup gen dima yanakwa gak da ‘nak do unjun amin dima nandan imisat’ yan kosiri kapbi yokdisal.”

14

Yesu unjun Daron kigik dakon kosit

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji butji dima jik toni. Egip egipji Pinkopmon tosoke yanji nandani, ae egip egipji nagon tosoke yanji nandan namni. ² Datno da yutnon yut buri morapmisi tonj. Yan dima kan, gen unjun aripmi dima dayikom. ³ Nak kin ji dakon tamo panjoman anek, aeno tobil abinj ji timikgo panji nak gat egipneji. ⁴ Nak da kokup kikkisat dakon kosit unjun disi nandanj.”

⁵ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagi, gak dukon kikkisal, nin dima nandanaman. Do nianon da kosit unjun konej?”

⁶ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak naga kosit, ae gen bami, ae egip egip. Daron kigik kosit njwaknjwari kindi dimasi tosoke. Nak kalongin. ⁷ Nak do pakyansij nandan namerj tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam. Abisok da wasanek unjun nandan iminek kili unjun konj.”

⁸ Yan yanban Pilip da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak da Dat nolijbi nin dakon but mudanban.”

⁹ Yanban Yesu da iyigit, “Pilip, nak bisap dubagi ji gat egipgumanj, mani nak dima nandan namisal, ma? Amin kindi nak nandisak unjun Dat nanj kosok. Gak nianon da Dat nolijbi kono yan yosol? ¹⁰ Bo Dat nagon egakwan nak Daron egisat unjun nandabi bami dima ak? Nak gen dayit unjun naga da nandak nandagon da dima dayit. Dat nagon egisak unjun da pini asak. ¹¹ Nak Daron egapbo Dat nagon egisak yan dayisat unjun nandaba bami asak. Mani geno do nandaba bami dima asak kan, wasok tapmimi tonj morap agim unjun da mibilno tagi dolisak.

¹² “Asisi dayisat, nak nandan gadañ namjak amin da nak da pi asat unjun akdisak. Nak Daron wigikkisat, do nak da pi agim si yapmanek madepsi akdisak. ¹³ Yo morap aben do nak da manon da nayini, unjun akdisat. Yan abo Dat da Monjikon man

madep pakdisak. ¹⁴ Yo morap do nak da manon bisit yoni, unjun nak akdisat.”

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yagit

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nak do but dasi galak tanj namanj kan, yo morap ani do yagim unjun guramitni. ¹⁶ Nak Datno iyiko unjun da Panpulugok kindi gat damdisak. Unjun da ji gat bisap mudok mudogi mini egipdisak. ¹⁷ Panpulugok damdisak unjun gen bami dakon Wup. Miktim amin da aripmi dima abidogi, nido dima konj, ae dima nandan iman. Mani ji da nandan iman. Ji gat egisak, ae don ji da butgwan egipdisak. ¹⁸ Nak ji depmanj dekgo menj datyoni mini da tilagon dima egipdan. Nak jikon tobil apdisat. ¹⁹ Bisap pisipmisok egek miktim amin da nak dima nandakdan. Mani ji da nak nandakdan. Nak egisat, do jiyo kisi yan gin egipdan. ²⁰ Unjun bisapmon nak Daron egisat, ae ji nagon ekwan, ae nak jikon egisat, yanji nandaba pisokdisak. ²¹ Amin kindi yo morap ani do yagim unjun nandanek guramikdak, unjun amin da nak do but dasi galak tanj namisak. Amin kindi nak do but dasi galak tanj namisak unjun amin do Datno da but dasi galak tanj imdisak. Ae nakyok kisi unjun amin do but dasi galak tanj iminek naga nanj yoliko kokdisak.”

²² Yesu da yan yanban Judas kindi, unjun Judas Iskariot dima, unjun da yan iyigit, “Amin Tagi, gak nianon da gaga ninban gin nolikkisal, mani miktim amin morap dima yolikkisal?”

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kindi but dasi galak tanj namjak kan, unjun amin da nak dakon gen guramitjak. Datno da unjun amin but dasi galak tanj imjak. Anjakwan nit op do unjun amin gat egipneji. ²⁴ Amin kindi but dasi dima galak tanj namisak, unjun amin nak dakon gen dima guramikdak. Gen on nandan unjun nak dakon gen dima, gen on Dat yabekban pigim unjun dakon gen.

²⁵ “Nak ji gat sigin egek gen on dayisat. ²⁶ Mani Panpulugok, Telagi Wup, nak da manon Dat da yabekban pikdisak. Unjun da yo morap do dayinjdetisak. Ae ji panpulugarban gen morap dayigim da dayisat unjun ae nandaba pisokdan.

²⁷ “But yawot jikon yipmanjat. But yawotno ji do damisat. But yawot on miktimon minaj amin da damanj unjoden dima. Do butji jik tanakwa pasol pasol dima ani. ²⁸ Gen kindi dayiko nandawit unjun yan ‘Nak depmanj kikkisat. Anek aeno tobil jikon opdisat.’ Ji da nak but dasi

galak tañ namanj kanj, nak Daron wigikdisat unjun da kisik kisik damdisak, nido Dat da nak njwapmanjak. ²⁹ Yo morap don noman tañ mudanjakwa nandanj gadat ani yanj do mibiltok gen on dayisat.

³⁰ “Bisap dubak gen dima yonenj, nido on miktim dakon kila amin madep kili unjun apdisak. Unjun da nak aripmi dima abinj nepjak. ³¹ Mani miktim amin da nak da Dat but dasi galak tañ imisat yanj nandanj unjun do anjek yo morap abenj do Dat da nayigit unjun da aripmonsiasat. Kili pidanja kino.”

15

Yesu unjun wain nap obisi

¹ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Nak naga wain nap obisi. Ae Datno unjun wain pi dakon kila amin. ² Kiliñno morap bami dima toñ unjun Dat da mandanj maban kwanj. Anjek kiliñno morap bami toñ unjun Dat da bami madepsi toni do panmilip asak. ³ Gen dayigim unjun da ji kili suganj panmilip agit. ⁴ Ji nagon sanbenja nak da jikon sanbekeñ. Wain kiliñi obikon dima sanbesak kanj, bami dima tosak. Yanjin jiyo nagon dima sanbeni kanj, bami dima tokdanj.

⁵ “Nak naga wain obi ae ji kiliñno morap. Amin kinda nagon sanbenban nak unjun aminon sanbekeñ kanj, bami morapmi tokdisak. Ji nak nipman degek yo kinda aripmi dima ani.

⁶ “Amin kinda nagon toktogi dima sanbesak kanj, unjun amin kiliñi yokwi yombem. Kiliñi unjuden amin da mandanj yopba kibidanja pan muwuk kindapmon sosonj.

⁷ “Ji nagon toktogi sanbeni ae geno jikon tosak kanj, yo nido galak tarjek bisit ani unjun dakon bami noman tañ damdisak. ⁸ Ji bami morapmisi tanja amin da dandaba nak dakon panjetnosi akdanj. Yanj aba Datno da man madep pakdisak.

⁹ “Dat da nak do but dasi galak tañ namisak, yanj gin nak da ji do but dasi galak tañ damisat. Nak ji do but dasi galak tañ damisat, ji toktogisi unjun kagagwan egipni. ¹⁰ Nak Datno dakon gen teban guramigek but dasi galak tañ namisak unjun da kagagwan egisat. Ji yanj gin nak dakon gen teban guramitni kanj, but dasi galak tañ damisat unjun da kagagwan egipdanj. ¹¹ Nak dakon kisik kisik da jikon tanjakwan ji dakon kisik kisik da madepsi tugosak, mibili yanj do anjek gen on dayisat.

¹² “Gen tebano unjun yanj; nak da ji do but dasi galak tañ damisat, jiyo yanj gin disikon notji do but dasi galak tañ yominj yominj ani. ¹³ Amin kinda da notni do but dasi

galak tañ iminek unjun panpulgok do anjek egip egipni parejtek kanj, amin do but dasi galak tañ yomyomni unjun da anpak bamisi ae wukwisi asak. Amin diwari morap dakon si yapmanjak. ¹⁴ Ji gen teban on dayisat unjun guramitni kanj, ji nak dakon notnoni kabi akdanj. ¹⁵ Oman monji unjun amin tagini da yo morap asak unjun dima nandanj. Unjun do oman monjino yanj aeno dima dayikenj. Gen morap Datnokon nandangim unjun kili dayigim. Yanj agim do ji notnoni yanj dayisat. ¹⁶ Nak ji gat egipnenj do ji da dima manjinj nepgwit. Nak ji gat egipnenj do manjigim. Anjek ji kinj pi aba bami dima yokwi tarjek toktogi toni do manjigim. Do nak da manon yo nido bisit ani unjun Dat da tagi damjak. ¹⁷ Gen tebano unjun yanj; Ji disikon notji do but dasi galak tañ yominj yominj ani.”

Miktim amin da panjet do nandaba yokwi tok anjomdanj

¹⁸ Yesu da sanbenek yagit, “Miktim amin da nandaba yokwi tok andaba kanj, yanji nandani, mibiltok nak do yanj gin awit. ¹⁹ Ji miktim amin da tilagon egipni kanj, miktim amin da notnin di yanjon da but dasi galak tañ damdanj. Mani ji on miktim dakon amin dima. Nak da ji on miktimon banj kili manjinj deppum. Unjun do anjek miktim amin da nandaba yokwi tok andamanj. ²⁰ Gen dayigim unjun do nandanj, ‘Oman monji amin tagini dima yapmananj.’ Nak yokwi anjanngwit kanj, jiyo kisi yokwi yanj gin andamanj. Ae nak dakon gen guramikgwit kanj, ji dakon gen kisi guramitdanj. ²¹ Ji nak nolgan do anjek yokwi andamanj, nido Dat nak yabekban pigim unjun dima nandanj imanj.

²² “Nak piñek gen dima yoyigim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosak. Mani nak piñek gen kili yoyigim, do amin kinda da ‘nak dima nandanjek sunj agim’ yanj yogogi mini. ²³ Amin kinda nak do nandaban yokwi tok anj namisak, unjun amin Datno kisi do nandaban yokwi tok anj imisak. ²⁴ Nak unjun da binapmon pi tapmimi toñ amin kinda da dima agit unjun banj agim. Yanj dima agim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosak. Mani nak da wasok tapmimi toñ agim unjun pindakgwit, mani nak gat Datno gat kisi do nandaba yokwi tok anjimanj. ²⁵ Yanj aba gen teban papianikon gen kinda tosak unjun bami toñ agit. Gen unjun yanj; ‘Isal dogin amin da nandaba yokwi tok anj namngwit.’

²⁶ “Panpulgokji, Gen Bami Dakon Wup, Daron egisak. Nak da jikon yabekgo pikdisak. Unjun da Daron da piñek mibilno do yanj tenjenok akdisak. ²⁷ Ae ji nak da pi

si wasagimon da wasanjek egippgumanj da ekwamanj, do jijo kisi nak do yanj tenjenok ani.”

16

¹ “Gen unun nandan gadatji dima witdal kini do anjek dayisat. ² Muwut muwut yut-nikon ban ji dolek unun gat dima muwutni do yanjop anj damdan. Bisap kinda apjak, unjodon amin da dikba kimagakwa unun amin da nin da Pinjop do yo tagisi anj imamanj yanj nandakdan. ³ Unun Dat dima nandan iman, ae nakyo kisi dima nandan naman. Yanjo, yo morap unun anj damdan. ⁴ Mani abisok yo unun altokdan do kili dayinj mudat, do don amin da yo unun anj daba gen on dayisat unun do nandani.”

Yesu da Telagi Wup dakon pi do yagit

Yesu da sanjenek yagit, “Kalip naga gat kisi egippgumanj do anjek on gen morap dima dayigim. ⁵ Abisok nak Dat yabekban pigimon tobil wigikdisat. Mani jikon da kinda da ‘Gak dukon kisal?’ yanj dima nayan. ⁶ Abisok gen on dayiko jigisi nandan. ⁷ Mani asisi dayisat, nak ji panjapulog do depman dek wigikdisat. Dima wigiker kan, Panjapulogkji jikon dima pikdisak. Mani nak wigiker kan, nak da yabekgo jikon pikdisak. ⁸ Unun da pinj pi aban miktim amin morap anjak yokwi gat, ae anjak kilegi gat, ae Pinjop da amin gen pikon yopdisak gat dakon mibili kisi pakyanji nandaba pisokdisak. ⁹ Pi aban yokwinin madepsi tanj nimanj yanj pindatdan. Yokwini dakon mibili unun nak dima nandan gadan naman. ¹⁰ Ae pi aban anjak kilegi dakon mibili nandaba pisokdisak, nido nak Daron wigapbo ae sanjenek dima nandakdan. ¹¹ Ae pi aban amin gen pikon yopyop dakon bisap apdisak yanj nandani, nido on miktim dakon kila amin madep unun kobogi yokwi timitdisak.

¹² “Gen yogogi morapmi tonj, mani abisok dayiker kanj, ji aripmi dima timitdan. ¹³ Mani Gen Bamisi Dakon Wup unun da abinj ji panjapuluganban gen bami morap nandaba pisokdan. Unun iyid dakon gen banj dima dayikdisak, gen nandisak unun banjin dayikdisak. Anjek yo don altokdan unun do dayikdisak. ¹⁴ Unun da nak dakon gen abidanek dayinj tenjenanban unun da nak dakon tilim madepno akdisak. ¹⁵ Daron yo morap tonj unun nak dakon. Unun do mani yat, Wup da nak dakon gen abidanek yanj tenjenan damdisak.”

Kisik kisik da but yokwi dakon kulabik akdisak

¹⁶ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Bisap pisipmisok nak sanjenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.”

¹⁷ Panjet diwari notni yoyinj yoyinj anjek yawit, “Gen unun niyisak dakon mibili nianj? Yanj yak, ‘Bisap pisipmisok nak sanjenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.’ Ae yanj yak, ‘Unun dakon mibili unun yanj: nak Daron kikkdisat.’ ¹⁸ ‘Bisap pisipmisok’ yanj unun mibili nido yak? Gen unun dakon mibili dima nandamanj.”

¹⁹ Yesu unun do nayikdan yanj pindagek yanj yoyigit, “Gen unun yat dakon mibili nandak do disi gin yon, ma? Yanj dayit, ‘Bisap pisipmisok nak sanjenek ae dima nandakdan. Ae bisap pisipmisok egek ae donjok nandakdan.’ ²⁰ Asisi dayisat, ji kunam madepsi tatdan, ae bupmi kunamyo kisi madepsi akdan. Mani miktim amin da kisik kisik akdan. Butji wagisi yokwi tokdan, mani but yokwisi dakon kulabigi don kisik kisik madepsi nandakdan. ²¹ Minj kinda monji altok do anjakwan tepmi madepsi nandisak. Mani monji altanjakwan tepmi unun pasak dakon nandak nandak dima asak. Monji miktimon kili altosok unun do kisik kisik asak. ²² Unun da tilak ji abisok but yokwi anj. Mani aeno dandaken bisapmon kisik kisik akdan. Ae amin kinda da kisik kisikji aripmi dima gwayesak. ²³ Unun bisapmon ji da nak yo kinda do bisit dima nayikdan. Asisi dayisat, yo kinda do nak da manon da Dat bisit iyini kanj, unun damdisak. ²⁴ Ji kalip nak da manon da yo kinda abidok do bisit kinda dima awit. Ji bisit ani. Yanj anjek yo timigakwa kisik kisik da butjikon tugosak.”

Yesu da miktim dakon tapmim kili abigit

²⁵ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Nak on gen morap tilagon da dayisat. Don tilak gen ae dima dayiker. Dat do nomansi dayinj tenjenokdisat. ²⁶⁻²⁷ Nak da ji do anjek Dat bisit iyiker yanj dima dayisat. Dima. Ji nak do but dasi galak tanj naman, ae nak Pinjopmon da apgum yanj nandaba bami asak. Yanj anj, do Dat da iyid but dasi galak tanj damisak. Do unun bisapmon ji nak da manon Dat bisit iyikdan. ²⁸ Nak Daron da miktimon pigim. Ae abisok miktim yipmanek Daron wigikdisat.”

²⁹ Yanj yanban panjet kabini da yanj iyiwit, “Abisok nomansi niyisal. Tilak gen dima yosol. ³⁰ Nin abisok yanji nandamanj, gak yo morap kili nandan mudosol, ae amin da dima gayinjakwa gaga tagi yoki. Unun do anjek gak Pinjopmon da apgul yanji nandano bami asak.”

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigiti, “Abisok ji kili nandan gadat an, ma?” ³² Nandani, bisap kili kwanjak. Asi bisap kili unun, do ji biripmigi yutjikon kin kin akdan. Yan anek nak nepba naga gin egipdisat. Mani Dat nak gat egisak do naga ginsi dima egipben. ³³ Ji nagon gadahek butji yaworisi tanakwa egipni, yan do anek gen on dayisat. Miktimon egipni bisapmon jig noman tan damdan. Mani ji pasol pasoli mini tebaisi atni. Nak da miktim dakon tapmim kili abin yipgum.”

17

Yesu iyi do bisit agit

¹ Yesu pandet kabini gen unun yoyin mudanj Kwen Kokup sintanjek bisit yan agit, “Dat, bisap kili abik. Monjigo dakon man awigaki kando Monjigo da gak dakon man awigisak. ² Amin morap Monjigo da kila asak do yan mudanj ingul. Yanjo, amin morap imisal unun da egip egip dagok dagogi mini tagi yomjak. ³ Egip egip dagok dagogi mini dakon mibili unun yan; amin da gak Pinjop kalonjisi bamisi yan nandan gaman, ae Yesu Kristo gak da yabekbi pigiti yan gin nandan iman. ⁴ Gak da pi morap namgul, unun pi an mudoko miktim amin da tilimgo kili kawit. ⁵ Dat, miktim dima noman tanakwan nak gak gat egek tilimno tan namgut. Abisok gak da inamon unun tilim aego nabi.

Yesu pandetni do bisit agit

⁶ “Amin morap on miktimon ban namgul kabikon gak dakon mibilgo kili yoyin tenjenagin. Unun amin gak dakon ban nak do nabi gak dakon gen guramikgwit. ⁷ Abisok yanji nandan, yo morap namgul unun gak dasi namgul yan nandan. ⁸ Nido gen morap namgul unun yoyiko abidawit. Anek asi nak gagon da apgum ae gak da nak yabekgil, yanji nandaba bamisi asak. ⁹ Nak unun amin kabi do bisit asat. Miktim amin kisi do dima asat. Unun amin kabi namgul unun gak dakon amin kabigo, do unun do bisit asat. ¹⁰ Nak dakon amin kabi unun gak dakon. Ae gak dakon amin kabi unun nak dakon. Amin da nak dakon amin kabino pindagek tilimno kanek man madep naman.

¹¹ “Nak gagon obinjek miktimon sanbenjek dima egipben. Mani unun amin kabi da miktimon sigin egipdan. Telagi Dat, mango tapmimi tonji namgul unun nan panjutnoki. Yan anjaki nit da kalonjisi ekwamak, unun amin kabi da kalonjisi yan gin egipni. ¹² Nak unun gat egipguman bisapmon man namgul unun nan panjutnanjapbo tagisi egipgwit. Unun amin kabikon da amin pasiljak do yanbi unun dagin pasilgit. Yan anjakwan

Pinjop da papiakon gen unun do mandabi unun bami ton agit.

¹³ “Nak abisok gagon opben, mani kisik kisikno da unun amin kabikon tugosak yan do miktimon sigin egek gen on yosot. ¹⁴ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima, do nak gengo amin kabino do yobo miktim amin da nandaba yokwi tok an yomgwit. ¹⁵ Amin kabino unun kisi on miktimon nani dima. ¹⁶ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima. ¹⁷ Gak dakon gen unun gen bamisi. Amin kabinokon pi abi gengo bamisi unun da burikon pi aban gakdosi amin ani. ¹⁸ Gak da nak yabekbi miktimon pigim. Yanjin nak da amin kabino miktimon yabekdat. ¹⁹ Unun amin da gakdosi amin ani do anek egip egipno kalonj gak do gamisat.

Yesu nandan gadat amin kisi do bisit agit

²⁰ “Nak unun amin kabi do gin bisit dima asat. Unun amin kabi da gen yanakwa nak nandan gadan namni amin unun kisi do asat. ²¹ Dat nak gagon egapbo gak nagon egisal yan gin unun amin kabi da but kalonjisi egipni do bisit asat. Unun amin nit gat egapno miktim amin da asi gak da nak yabekbi pigim yan nandaba bamisi asak dosi nandisat. ²² Nit kalonjisi ekwamak yan gin unun amin kalonjisi egipni, yan do tilim namgul unun kili yomgum. ²³ Nak unun amin kabikon egapbo gak nagon egisal. Kalonjisi egipni do nandisat. Yan egakwa miktim amin da gak da nak yabekbi pigim yan nandani dosi nandisat. Ae gak da nak do but dasi galak tan namisal yan gin gak da unun amin do galak tan yomisal yan nandani dosi nandisat.

²⁴ “Dat, miyat amin nak do namgul unun nak da egipben kokupmon nak gat kisin egipner do nandisat. Tilim namgul unun koni do nandisat. Yo morap dima noman tanakwa but dasi kilisi galak tan namgul, unun do anek unun tilim namgul. ²⁵ Dat Kilegisi, miktim amin gak dima nandan gaman. Mani nak nandan gamisat. Ae amin kabino da gak da nak yabekbi pigim yanji nandaba bami asak. ²⁶ Nak da gak unun amin kabikon yoligim. Ae gak da but dasi galak tan namisal yan gin unun amin kabi da amin do but dasi galak tan yomni, ae nak unun amin kabikon egipben, yan do sigin sanbenjek gak yolikdisat.”

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 18-20)

18

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53)

¹ Yesu bisit an mudanban panDET kabini gat kisi Kidron Pakbi Kidat yapmanek kiwit. Unun pakbi da usugap da pigaga kinda tosok. Yesu gat panDET kabini gat unun pigagagwan pigiwit. ² Bisap morapmi Yesu gat panDET kabini gat unun pigaga muwuk muwuk awit, do uwal da kisiron yipjak amin Judas kisi unun pigaga kan nandanjo agit. ³ Do Judas da Rom dakon emat amin di gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin diwari gat timikban unudon kiwit. Obip amin unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da yabekgwit. Unun amin kabi lam ae kaliŋ ae emat dakon yo kisi timikgwit. ⁴ Yesu yo morap noman tar imdan unun kili nandan mudagit. Do kapmatjok da kin unun amin kabi yan yoyigit, "Ji namin nan wisan?"

⁵ Yoyinban yan yawit, "Nin Yesu Nasaret amin nan wisaman?"

Yanba Yesu da yoyigit, "Nak unun mani." Yesu uwal da kisiron yipjak amin Judas unun amin kabi gat kisi akgwit. ⁶ Yesu da "Nak unun mani" yan yanakwan amin unun timisok di duwalik kinjek miktimon piligi pakgwit. ⁷ Yesu da aeni yoyigit, "Ji namin nan wisan?"

Yoyinban yawit, "Yesu Nasaret amin."

⁸ Yan yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak kili dayit, nak unun mani. Ji nak wisan kan, on amin kabi yopba kini." ⁹ Yan yanban gen kinda kalip yagit unun bami ton agit. Gen unun yan: "Amin kabi unun nak do namgul unun kinda dima yipbo pasligit."

¹⁰ Saimon Pita da emat agak sibani ilik mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji dakon miragi amin tet nani mandan dagagit. Oman monji unun dakon mani Malkus. ¹¹ Yan aban Yesu da tebai yan iyigit, "Emat agak siba yigikon simi! Dat da tepmi paken do nandisak unun dima paken yan nandisak, ma?"

Yesu Anaskon ankiwit

¹² Emat amin gat ae mibiltok amin madepni gat, ae Juda amin dakon obip amin gat da Yesu abidanek nap teban nan abisiwit. ¹³ Yan anek mibiltok Anaskon ankiwit. Anas unun Kaiapas dakon yopmi. Unun bilagon Kaiapas da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut. ¹⁴ Unun da kalip Juda amin yan yoyigit, "Amin kalon kinda dagan amin morap kisi do anek kimotjak kan, unun tagi."

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-70 ae Mk 14.66-68 ae Lk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita gat ae panDET kinda gat Yesu yol anan kigimal. Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da unun panDET nandan imgut, do Yesu yol anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalon pigit. ¹⁶ Mani Pita wanja yoma kaga da kapmatjok akgit. Do panDET unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nandan imgut unun da kin oman minat kinda yoma kila agit unun iyinek Pita abidanban nagalgwan pigigimal. ¹⁷ Oman minat unun yoma kila agit unun da Pita yan iyigit, "Gak unun amin dakon panDETni kinda bo?"

Iyinban Pita da yagit, "Nak dima."

¹⁸ Kokup mirimisi agit, do oman monji gat ae obip amin gat kindapni alik do kindap kinda sogit da patderikon angwasinek akgwit. Anakwa Pita yo kisi agek kindapni aliwit.

Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu gen yan imgut

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Lk 22.66-71)

¹⁹ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu panDET kabini do iyigit ae yoyindet agit kisi do iyigit. ²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak gen noman amin kisi yoyin tenjenagim. Muwut muwut yutnikon yoyin dekgim, ae Telagi Yut Madep da nagalon Juda amin da abin muwuk muwuk an unudon bisapmi bisapmi yoyin dekgim. Gen kinda pasilikon dimasi yagim. ²¹ Do nido nak nayisal? Gen yanapbo nandawit amin ban yoyi. Gen yagim unun da nandan."

²² Yesu yan yanakwan obip amin kinda da mogim kulbak anagek yan iyigit, "Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon geni kobogi gen tagi nan iyisat yan nandisak ma?"

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, "Gulusun yat kan, unun do nayi. Ae gen kilegi yat kan, nido nikdal?" ²⁴ Nap kisirikon abisiwit dima witdalek Anas da Yesu yabekban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapaskon ankiwit.

Pita da aeni Yesu do wasip yagit

(Mt 26.71-75 ae Mk 14.69-72 ae Lk 22.58-62)

²⁵ Saimon Pita kindapni alin agakwan yan iyiwit, "Gak Yesu dakon panDETni kinda, ma?"

Yan iyinba yoyigit, "Nak panDETni kinda dima."

²⁶ Mani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman amin kinda, unun Pita da miragi mandan dagagit amin unun dakon diwatni kinda, unun da yan iyigit, "Gakyo kisi Yesu gat pigaga ekwa dandak, ma?"

²⁷ Iyinban Pita da yagit, "Dima!" Wasip yanakwan unudon gin pup gen yagit.

Yesu Pailaron ankiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Lk 23.1-5)

²⁸ Juda amin da Yesu abidan Kaiapas dakon yut yipmanek gapman dakon amin madep da yutnon ankiwit. Unun kili wisa dagagit, do iyi gapman dakon amin madep da nagalon dima pigiwit, nido piginer kan Pinjop da dabilon kilek tanej Yapyap Bilak dakon jap noknoknin ansun akdaman yan nandawit. ²⁹ Wannga jomanj agakwa Pailat da pin yan yoyigit, "Ji on amin mibili nido gen yan imen?"

³⁰ Yanban yan iyiwit, "Unun yokwi pakpak kinda dima tam, gagon dima anjopnom."

³¹ Yanba Pailat da yoyigit, "Disi abidan anki disi dakon gen tebanji yolek gen pikon yipni."

Yanban Juda amin da yan iyiwit, "Nin da amin kinda anjatno kimotjak dakon yan dagok ninon dimasi tosoke." ³² Gen unun yanba kalip Yesu da kosit nianon da kimotjak do yagit, unun bami tonj agit.

³³ Pailat da aeni gapman da yutnon wigi Yesu iyanban opban yan iyigit, "Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?"

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, "Unun gaga nandanej yosol, bo amin di da nak do yan gayiwit?"

³⁵ Yanban Pailat da yagit, "Nak Juda amin kinda dima! Gaga dakon amin kabigo gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabigo gat da gak abidan anjan nagon anoben. Gak ninan agil?"

³⁶ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak da Amin Kila Asat unun on miktim dakon yo dima. On miktim dakon tam nak dakon oman monjino gat emat wamanakwa amin kinda da nak Juda amin da kisiron aripmi dima nepbam. Nak da Amin Kila Asat unun kokup nyaknyari dakon yo."

³⁷ Yanban Pailat da iyigit, "Asi gak kila amin madep kinda, ma?"

Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, "Kila amin madep kinda yan nayisal unun asi bami yosol. Nak gen bami minjat amin morap yoyiken do on miktimon pigim. Mibili yan do menj da anjalagit. Gen bami yolgan amin morap unun nak dakon gen do mirak yopmanjan."

³⁸ Yanban Pailat da iyigit, "Gen bami unun yo kinda ni?"

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do yagit

(Mt 27.15-31 ae Mk 15.6-20 ae Lk 23.13-25)

Pailat gen unun iyanek aeni wannga Juda aminon pikek yan yoyigit, "Nak da gulusun kinda agit do gen yan imnenj da arip dimasi kosot. ³⁹ Mani Yapyap Bilagon anpakji yolek

amin kinda dam tebanon nanj witdal yipbo kinj kinj an. Do Juda amin dakon kila amin madep nanj yipbo kisak bo nianj nandanj?"

⁴⁰ Yanban yan tidanej yawit, "Barabas nanj yipbi kisak." Barabas unun kabo noknok, ae amin dapmanek yoni gwayan amin kinda.

19

¹ Pailat da yanban Yesu abidanej baljawit. ² Anakwa emat amin da nap keli tonj kindananj kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanej Yesu da busunon yipgwit. Yanj anek imal dubak gami kinda nanj par ingwit. ³ Anek kapmatjok da kinj yan iyiwit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!" Yanj iyanek mogim kulbak anjakgwit.

⁴ Anakwa Pailat wannga aeni pigi Juda amin yan yoyigit, "Nak da unun amin jikon abiko yanji nandanj imni, nak da unun amin gulusunni kinda agit do gen yan imnenj da arip dimasi kosot." ⁵ Yesu nap keli tonj banj pelitni wamanj ingwit gat ae imal dubak gami kisi kwenikon sigin tanakwa wannga pigit. Pinjakwan Pailat da amin yan yoyigit, "Kabit, unun amin oni."

⁶ Yanakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabj gat ae obip amin gat da Yesu kanek tebai yan tidanej yan yawit, "Tilak kindapmon anakba kimakban! Tilak kindapmon anakba kimakban!"

Yanba Pailat da yoyigit, "Disi abidan anki tilak kindapmon anakba kimotjak. Nak da gulusunni kinda agit do gen yan imnenj da arip dima kat."

⁷ Mani Juda amin da yan iyiwit, "Unun amin da iyi do 'Nak Pinjop dakon Monji' yan yagit. Nin dakon gen teban da unuden amin si kimotni do yosok."

⁸ Pailat gen unun nandanej mibiltok pasalgit unun si yapmanek madepsi pasalgit. ⁹ Anek aeni gapman yutnon wigi Yesu yan iyigit, "Gak dukon nani?" Mani Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit. ¹⁰ Anjakwan Pailat da iyigit, "Kobogi nayik do dima nandisal, ma? Gepbo kiki bo ae tilak kindapmon gitni dakon yan dagok nagon gin tosoke. Gak unun dima nandisal, ma?"

¹¹ Yanban Yesu da iyigit, "Pinjop kwen egisak unun da tapmim dima gamgut tam, gak da nak abinj nepbi dakon tapmim kinda dima tanj gaban. Do amin gak da kisiron nepmak unun dakon yokwi da gak dakon yokwi yapmanjak."

¹² Pailat gen unun nandanej Yesu yipban isal kisak do kosit wisik agit. Mani Juda amin da yan tidanej yan yawit, "Gak unun amin yipbi kisak kan, gak Sisa dakon notni dima.

Amin iyi do nak kila amin madep yan yosok unun Sisa dakon uwalni.”

¹³ Pailat gen unun nandanek Yesu anaj wanja abigigit. Abigek tamo kinda mani Tip Bar Yalinbi Tamo yan yon unudon gen kokwin an yityit tamo kinda tosoq unudon yikgit. (Unun tamo Ibru genon da Gabata yan yon.) ¹⁴ Anwa Yapyap Bilak do nandanek jap panjosit ak bisap, gildat binap 12 kilok agit. Pailat da Juda amin yan yoyigit, “Kabit, kila amin madepji oni.”

¹⁵ Yanban yan tidanek yawit, “Anjabigit! Anjabigit! Tilak kindapmon anjakgit!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Kila amin madepji tilak kindapmon anjakgen do nandan?”

Yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan yawit, “Ninon kila amin madep kinda dima egisak. Sisa kalongin!” ¹⁶ Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do emat amin da kisiron yipban abidan ankiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgit
(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43)

¹⁷ Yesu iyi tilak kindapni guramigek kokup pap yipmanek miktin tim kindakon kiwit, mani Busun Kidat. Ibru genon da Golgata yan yon.

¹⁸ Unudon tilak kindapmon anjakgit. Amin bamori kisi tilak kindap teri teri dapmanakwa Yesu binapmon akgit.

¹⁹ Pailat da yanban but piso gen kinda mandan tilak kindapmon yipgwit. Gen unun yan, YESU NASARET AMIN, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI ²⁰ Unun kosiri kapbi mandawit. Ibru gen, ae Rom gen, ae Grik genon da kisi mandawit. Yesu anjakgit miktin tim unun kokup pap da kapmatjok tagit, do Juda amin morapni da gen unun manjiwit. ²¹ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Pailat yan iyiwit, “Juda amin dakon kila amin madepni” yan dima mandaki. Gen yan mandaki: ‘On amin da yagit, Nak Juda amin dakon kila amin madepni.’”

²² Yanba Pailat da yagit, “Yum koni. Gen kili mandat unun dagin tosak.”

²³ Emat amin da Yesu tilak kindapmon anajek imalni timikgwit. Timigek kokwin 4 kabi anakwa kalon kalon da imalni kalon kalon timikgwit. Ae paba pigik dubakni kisi abidawit. Paba pigikni sanbekni unun mini imal diwat kalon nan bupbi kawit. ²⁴ Yan kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Dima pudonej. Namin da abidosak yan do satu wasok anen.” Yan yanek yan gin aba Pinjok da papiakon gen kinda tosoq unun bami tonj agit. Gen unun yan;

“Imalno kokwinigek timikgwit, ae namin da paba pigikno abidosak yan do satu wasok awit.”

Do emat amin da yan awit.

²⁵ Yesu dakon menji, ae menji dakon padige, ae Maria unun Klopas dakon minjatni, ae Maria Makdala kokup papmon nani, unun minjat kabi da Yesu dakon tilak kindap da kapmatjok akgwit. ²⁶ Yesu da menji gat ae panjet but dasi galak tanj ingut unun kapmatjok akbal pindagek menji yan iyigit, “Minjat, on gak dakon monjigo.” ²⁷ Ae panjet unun yan iyigit, “On gak dakon mengo.” Unun bisapmon da wasanek panjet unun da Maria anki yutnikon kila agit.

Yesu kimakgit
(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49)

²⁸ Yesu pi morapni kili unun mudosok yan nandanek, ae Pinjok da papiakon gen kinda tosoq unun bami tonj asak dosi nandanek yan yagit, “Tekno bap tosoq.” Gen unun yanjakwan ²⁹ wain kinam kinda kapmatjok tagit. Do yo kinda gugidan yombem abidan wainon sibijsba tujanban, isop kindap dakon kilinjikon walik yipba Yesu da dulumon wigigit. ³⁰ Wikwan Yesu da wain nanek yan yagit, “Kili unun mudosok.” Yan yanek busunji tadik pinjek wupni yipban kigit.

Emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi sugagit

³¹ Kili Sabat bisap dakon yo panjagap ak gildat agit. Unun Sabat unun bisap madepsi kinda, do Juda amin da tilak kindapmon bumjot dima toni do nandawit. Yan nandawit do amin tilak kindapmon akgwit dakon kandapni dapman jokgal do Pailat iyiwit. Yan aba tepmi kimakba bumjotni panjini yanon da yawit. ³² Yanba emat amin da kin amin bamot Yesu gat dapgwit dakon kandapni dapman jokgalgwit. ³³ Mani Yesukon abinj kanba kili kimakgit kawit, do kandapni dima anjak jokgalgwit. ³⁴ Mani emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi gwawia nan sugagit. Suganban unudon gin pakbi yawiyo da pakgwit. ³⁵ Yo unun si kagit amin unun da iyi unun dakon yan tenjenok asak. Ae iyi bamisi yosot yan nandisak, do jiyo kisi nandan gadat ani yan do gen unun yan tenjenosok. ³⁶ Yo unun aba Pinjok da papiakon gen kinda tosoq unun bami tonj agit. Gen unun yan;

“Kidatni kinda dima anjak jokgaldan.”

³⁷ Ae Pinjok dakon gen kinda gat yan tosoq: “Amin da giptimi sugawit unun kokdan.”

Yesu dakon bumjotni kimakbi tamo kalugi kindakon yipgwit
(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-56)

³⁸ Kili don Josep Arimatea kokupmon nani da kin Yesu dakon bumjotni Pailat da nandan iban an'kisak do iyigit. (Josep unun Yesu dakon pan'detni kinda. Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek Yesu do nandan gadatni si an'kisibigit.) Pailat da nandan iban Josep da kin Yesu dakon bumjotni an'kigit. ³⁹ Ae Nikodemus kalip Yesu kalbi kin kagit ununo kisi unun bisapmon gin apgut. Unun yo kibani ton tagisi di timik pan'apgut. Unun kindap bamori dakon gawonji ban iktagilek wasawit. Yo kibani tagisi unun dakon jigini unun 30 kilo da arip. ⁴⁰ Josep gat Nikodemus gat da Yesu dakon bumjotni abidanek yo kibani tagisi unun tagal ingumal. Yan anek imal tagisi ban gwilikgimal. Unun Juda amin da an'pagon amin kimakbi do yan an'. ⁴¹ Yesu tilak kindapmon an'akgwit da kapmatjok pi kinda tagit. Unun pigagagwan kimakbi tamo kalugi kinda tagit. Unun tamokon bumjot kinda dima yipbi. ⁴² Unun Juda amin da Sabat bisap dakon yo pan'tagap ak bisap, ae kimakbi tamo unun kapmatjok tagit, do amin bamot Yesu dakon bumjotni an'ki unun'ngwan yipgumal.

20

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Mk 16.1-8 ae Lk 24.1-12)

¹ Sonda wisa dagokdo pilin tuk tan'akwan gin Maria Makdala kokupmon nani kimakbi tamokon apgut. Abin kanban kimakbi tamo dakon yoma sopgwit dakon tip kili antobilba kigit kagit. ² Yan kanek timtim yanek kin Saimon Pita gat ae Yesu da pan'detni kinda but dasi galak tan' ingut unun bamot yan yoyigit, "Amin Tagi kimakbi tamokon nan an'abigen. An'ki dukwan yipman unun dima nandaman."

³ Yanban Pita gat ae pan'det kinda unun gat kimakbi tamokon kigimal. ⁴ Amin bamot kisi timtim yanek kigimal, mani pan'det kinda unun da Pita yapmanek unun da kalip kimakbi tamokon kin altagit. ⁵ Kin pagadanek kimakbi tamogwan wusigit. Wusinek imal tagisi Yesu dakon bumjotni wangwit unun tan'ba pindakgit. Mani dima wigigit. ⁶ Saimon Pita unun da bunon abinek unun kimakbi tamogwan wigigit. Wigek imal tan'ba pindakgit. ⁷ Ae imal kinda kagit unun Yesu da busunon wabi. Imal unun imal diwari gat dima tawit. Unun gironjki da iyindage tan'ban kagit. ⁸ Ae pan'det unun kinda mibiltok kimakbi tamokon kigit unun kisi wigigit. Wigi pindagek nandan gadat agit. ⁹ Unun bisapmon Pin'kop da papiakon Yesu kimoron da ae pidokdisak dakon gen toso unun do dima nandaba pisagit.

¹⁰ Yo unun pindagek pan'det bamot tobil kokupmon kigimal.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Mk 16.9-11)

¹¹ Maria kimakbi tamo da wan'ga agek kunam takgit. Kunam takek takek pagadanek kimakbi tamogwan wisigit. ¹² Wisinek anelo bamori imalni kwakwagi pindakgit. Unun anelo bamot Yesu dakon bumjotni da tagit unudon yikgimal. Kinda busunji da tagiron yikgit, an'akwan kinda kandapni da tagiron yikgit. ¹³ Maria yan iyigimal, "Minat gak kunam nido takdal?"

Yanban yan yoyigit, "Amin Tagi no abidan an'ki dukwan yipman unun dima nandisat." ¹⁴ Yan yanek tobil Yesu akban kagit. Mani Maria da unun Yesu yan dima kanban pisagit.

¹⁵ Kili Yesu da yan iyigit, "Minat gak nido takdal? Gak namin nan wisikal?"

Maria da pikaga unun dakon pi monji kinda yan nandanek yan yigit, "Amin tagi, gak da bumjot an'kil kan, dukwan yipmal nayinji kin abidan an'opbej."

¹⁶ Yanban Yesu da yagit, "Maria!"

Yanban Maria da tobil Ibru genon da yan iyigit, "Rabonai." (Rabonai unun dakon mibili unun Yoyin'det.)

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak Datnokon dima wigit, do nak dima abidoki. Kin notno kabi yan yoyiki, 'Nak Datno ae ji dakon Datji unudon wigiken. Pin'kopno ae ji dakon Pin'kopji unudon wigiken.'"

¹⁸ Iyiban Maria Makdala kokupmon nani da kin pan'det kabi yan yoyigit, "Amin Tagi nak da kili kat." Yan yoyinek Yesu da gen iyigit unun yoyigit.

Pan'detni da Yesu kawit

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49)

¹⁹ Sonda pilin kaga pan'detni Juda amin dakon kila amin do pasalek yut kindakon muwugek yoma ben'gan anek yikgwit. Yigakwa Yesu da abin bikbik nikon agek yan yoyigit, "Butji yawori tosak." ²⁰ Yan yanek kisi bamotni ae gekgekniyo yolin'ban pan'detni Amin Tagini kanek but galak madepsi nandawit.

²¹ Aeni Yesu da yan yoyigit, "Butji yawori tosak. Dat da nak yabekgit, yan gin nak da ji yabekdat." ²² Yan yanek migani pison'ban pan'detnikon kin'akwan yan yagit, "Ji Telagi Wup abidoni." ²³ Ji amin dakon yokwini yopman yomni kan, diwarini pasil yomdan, ae dima yopman yomni kan, diwarini tan' yomdan."

Tomas da Yesu kagit

²⁴ Panjetni diwari Yesu kawit bisapmon kinda unjun notni gat dima egipgwit, mani unjun Tomas (ae mani kinda Yayat). ²⁵ Panjet diwari da Tomas yan iyiwit, “Nin Amin Taginin kaman!”

Yan iyanba Tomas da yoyigit, “Kisirikon birin tamo dima pindagek witjiken, ae gekgegikon wuda gwaljik dima witjiken kan, ji da gen nayan unjun do nandabo bami dima asak.”

²⁶ Gildat 7 kabi mudanakwa panjet kabi ae notni Tomas gat kisi yutnon muwugek yoma bengan awit. Mani Yesu abin bikbik nikon altanban kawit. Altanek yan yoyigit, “Butji yawori tosak.” ²⁷ Yan yoyinba Tomas yan iyigit, “Gak abin kisitno witjinjek pindat. Anek kisitgo awin gekgeknon witjiki. Gak but bamot dima anek nandan gadan nabi.”

²⁸ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagino ae Pinjopno.”

²⁹ Yan yanban Yesu da iyigit, “Gak kili nandal, do nandan gadan namisal. Amin nak dima nandanek nandan gadan naman, unjun amin kisik kisik tagi ani.”

On papia dakon mibilisi

³⁰ Yesu da wasok tapmimi ton diwari morapmisi anakwan panjetni da pindakgwit, unjun on papiakon dima mandabi. ³¹ Mani papia on yan do mandabi. Ji da Yesu unjun Kristo yansi nandan gadan imni. Ae Yesu unjun Pinjop dakon Monjisi yan nandan gadan iminakwa, unjun da manon egip egip abidoni, mibilisi yan do papia on mandabi.

Yesu aeni panjet kabinikon altan yomgut

(Kilapmi 21)

21

Yesu panjetni diwari do altan yomgut

¹ Don aeni Yesu da panjetni Galili Pakbi idap ilejikon egakwa altan yomgut. Altan yomgut dakon gen unjun yan. ² Saimon Pita, ae Tomas (Yayat yan iyiwit), ae Nataniel (Galili miktin, Kana kokupmon nani kinda), ae Sebedi dakon monji bamot gat, ae Yesu dakon panjetni bamori gat kisi egipgwit. ³ Saimon Pita da notni yan yoyigit, “Nak tap kilap ilit do kisasat.”

Yanban yawit, “Nin kisin kinen.” Yan yanek boron wigek kiwit. Mani unjun kalbi tap kilap kinda dima ilikgwit.

⁴ Wisa dagokdosi gildat dima winakwan Yesu unjun pakbi idap ilejikon akban kawit, mani unjun Yesu yan dima kanba pisagit. ⁵ Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Not kabi, ji tap kilap di ilan?”

Yanban yawit, “Dima.”

⁶ Yanba yan yagit, “Ji yikji bot amin tet do maba kwan tap kilap di ilitni.” Yan yanban yikni maba pikwan tap kilap morapmisi pigi tujanba yik ilik awik do antidok awit.

⁷ Yan anakwa panjet Yesu da galak tan imgut unjun da Pita yan iyigit, “Unjun Amin Tagi mani!” Saimon Pita unjun pi do anek ilikba pigik kadimni kili ilik yipgut. Do notni da “Unjun Amin Tagi mani!” yan yanban nandanek ilikba pigik kadimni ae panjek pakbigwan pan magit. ⁸ Manjek ilejikon kinakwan notni boron da bunon yolgwit. Yolek yikni tap kilap tujanbi walimbil ilik anan kiwit, nido bot unjun pakbi dubagikon dima tagit, 100 mita unjun da tilagon gin tagit. ⁹ Kin ilejikon wigek yan pindakgwit: kindap kinda sogit da patderikon tap kilap kinda tagit, ae breyo kisi tanba pindakgwit.

¹⁰ Pindagakwa Yesu da yan yoyigit, “Ji abisok tap kilap ilan di panjagut.”

¹¹ Yanban Saimon Pita da boron wigek tap kilap yik ilikban ilejikon wigigit. Yigon tap kilap madep madep 153 yan da pigi tugawit, mani yik unjun dima dagagit. ¹² Yesu da yan yoyigit, “Ji abin jap nabit.” Unjun Amin Tagini yan kili nandan mudawit, do gen unjun yanban panjetni si pasalek kinda da “Gak namin?” yan dima iyiwit. ¹³ Anakwa Yesu kindapmon kinjek bret ae tap kilap timigek panjetni do yomgut. ¹⁴ Yesu kimoron da pidan panjet kabinikon on altan yomgut unjun da aban kosiri kapbi agit.

Yesu da Pita yan iyigit, “Gak sipsipno kila abi”

¹⁵ Jap nan mudanek Yesu da Saimon Pita yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namin kimagek on amin kabi da but dasi galak tan naman unjun yapmandal, ma?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsip monin kabino upmokgi.”

¹⁶ Ae kosiri kinda gat yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namisal, bo dima?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsipno kila abi.”

¹⁷ Ae Yesu da iyanban kosiri kapbi anakwan aeni yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji. Gak but dasi galak tan namisal?” Pita unjun Yesu da kosiri kapbi “Gak but dasi galak tan namisal?” yan iyigit, do buri jik tagit.

Yan nandanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, yo morap unjun nandan mudosol. Nak but dasi galak tan gamisat, gaga nandisal.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak sipsipno upmokgi. ¹⁸ Asisi gayisat, gak monji gimoni

egipgul bisapmon ilikba pigikgo panjek kokup dukwan kik do nandagil unjon kin kin agil. Mani amin pelanj aki bisapmon, kisitgo anenagaki amin njakjwari da ilikba pigikgo pan gaminek gak ananj kosit dima kik do nandaki unjon nan anjikdan.”¹⁹ Yesu gen on Pita kosit nianjon da kimagek Pinjkop man madep imjak unjon do yagit. Yan yanek iyigit, “Nak nolgi.”

Yesu da panjet kinda si galak tan imgut, unjon dakon gen

²⁰ Pita da tobil panjet kinda Yesu da but dasi galak tan imgut unjon kagit. Unjon bujon yol panpan apgut. (Unjon amin jap nawit bisapmon Yesu dakon pibit da kapmatjok busunji unjonjok yipmanjek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, namin da gak uwal da kisiron gepjak?”)²¹ Pita da unjon amin kanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, ae on amin iwa?”

²² Yanban Yesu da yan iyigit, “Egakwan gin nak aeno tobil apber do nandaken bo dima, unjon nak dakon yo. Gak nak nol.”²³ Yan yanban binap gen kinda panmuwukbi kabikon kin iren tagit. Gen unjon yan: “Unjon panjet dima kimotdisak.” Mani Yesu da panjet unjon dima kimotjak yan dima yagit. “Egakwan gin nak aeno tobil apber do nandaken bo dima, unjon nak dakon yo”, unjon gin yagit.

²⁴ Unjon panjet da unjon yo morap dakon yan tenjenok anek gen unjon mandagit. Nin nandaman, gen unjon yan tenjenosok unjon bamisi.²⁵ Yesu da yo diwari morapmisi gat agit. Yo morap agit kisi morap papiakon mandaner kan, miktimon papia unjon da toni dakon tamo aripmi dima bo toni.

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan konen: Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yomajakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanjakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan: Kristo dakon pi gat, ae minjat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinjkop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami tonj awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan: Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinjkop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon panjet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni panjagap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yomajakwan wasok tapmimi ton anjakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon panjet kabi da minjat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anjakwa minjat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon panjetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmuwukbi pabin yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yan iban but tobil anek pi amini bamisi kinda dagagit. Anek Amin Nwaktjwari Kabikon Pinjkop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanek “nin da agiman” yan yosok. Nandak nandak amin morapmi da yan nandan: Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agiman” yan unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyin tenjenawit

(Kilapmi 1.1-8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yan teban tok agit

1-2 Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pinjkop dakon gen yoyin dekgiron da

kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun altan yominek Telagi Wup da tapmim iminjakwan pi ani do yoyin mudajakwan Pinjkop da abidan anaj Kwen Kokup wigigit. ³ Mibiltok tepmi madep panek kimakgit da bujon egip egip aeni abidanek unun amin kabinikon altan yomgut. Altan yominek asi kalugi egisak yan nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit. ⁴ Bisap kinda unun gat egek yansi ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim. ⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pinjkop da Telagi Wup son damdisak.”

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganbi aenin miktimmnin kila anek egipneji bo dima?”

⁷ Yanja yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak. ⁸ Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdam. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktim kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)

⁹ Yesu da gen unun yan mudajakwan, kanjakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanjakwan aeni dima kawit. ¹⁰ Kwen tebai sintanjakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat akgwit. ¹¹ Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek akgan? Yesu unun abisok Pinjkop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanjakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiwit

¹² Yan yoyinbal ilej Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Ilej Olip unun Jerusalem da kapmatjok toso. ¹³ Kin altanek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji. ¹⁴ Unun amin kabi gat ae minjat diwari gat ae Yesu dakon menji gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

1:1-2: Lk 1.3   1:1-2: Mk 16.19; Lk 24.49-51   1:3: Lk 24.36-49; Ya 10.41   1:4: Lk 24.49; Jn 14.16-17; Ya 2.33
 1:5: Mt 3.11   1:6: Lk 24.21   1:7: Mk 13.32   1:8: Mt 28.19; Lk 24.48   1:11: Mt 26.64; Lk 21.27   1:12:
 Lk 24.50-53   1:13: Mt 10.2-4   1:16: Kap 41.9

¹⁵ Unjun bisapmon amin 120 yan da Yesu nandan gadan ingwit. Pita unjun kabikon da pidan agek yan yagit, ¹⁶ “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Pinjop da papiakon Judas do gen kinda mandagit unjun gen bami ton agit. Judas unjun Yesu anjnonan anyoban obip amin da abidawit. ¹⁷ Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalonj agiman.”

¹⁸ Judas unjun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktim tim kinda yumanj nagit. Unjun miktimon Judas da manj sulugakwan kok wamiyo kisisi miktimon manj mudawit. ¹⁹ Amin morap Jerusalem egipgwit unjun dakon gen nandanek unjun miktim tim mani Yawi Miktim yan yawit. Iyi da genon da Akeldama yan yawit.

²⁰ Pita da sanjenek gen yan yagit, “Kap Papiya madepmon gen kinda yan mandabi: ‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unjun papiakon gen kinda yan mandabi: ‘Kila amin pi agit unjun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

²¹⁻²² Gen yan tosok do amin kinda kulabigi anjnonan anenj. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanek Yesu nipmanj wigigit, ae amin morap nin gat sanjenek sanjenek egapno Amin Tagi Yesu kinj ap agit, unjun amin kinda nanj kulabik anenj. Unjun amin dasi nin gat pi anjek Yesu kimoron da pidagit unjun do yan tenjenek anenj.”

²³ Pita da yan yanban amin bamori do yan yomgwit, kinda mani Josep unjun Basabas yan iyiwit, ae mani kinda Justus. Ae amin kinda unjun mani Matias. ²⁴⁻²⁵ Amin bamot unjun manjjenek bisit yan awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unjun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidanek yabekbi pi asak unjun amin noliki. Bupmisi, Judas unjun tamoni yipmanjek kimak tamo iyi do yan mudanjikon kigit.” ²⁶ Bisit yan anek namin da noman tosak yan do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanej yabekbi 11 kabikon sanjenek.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadan ingwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit. ² Unjudon gin nandanakwa wuwik madep kinda mirim madep an unjun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pin unjun yut yikgwiron tugagit. ³ Anjakwan yan pindakgwit: milenj asip amin mel yombem da noman taj wasenj ki amin kalonj kalonj da kwenon yikgwit.

⁴ Anjek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigi tugagit. Anjek Wup da panpuluganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unjun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unjun amin miktim morap tan anjan kwan unjudon da apgwit. Unjun amin Pinjop gawak iminek egipgwit. ⁶ Wuwik unjun nandanek unjun minjat amin kabi madepsi da muwugek amin kalonj kalonj mirak panj nandaba Yesu nandan gadan ingwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanek nandaba njaknjawari ⁷ aban yan yawit, “On amin kabi gen yon unjun kisi morap Gallil amin gin, ma?” ⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalonj kalonj yon? ⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadusia, Pontus, Esia, ¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosgon amin. Nin Rom amin diwari apgumanj da idon ekwamanj ¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanjenbi kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandanapno unjun amin kabi da nin da genon da Pinjop dakon wasokni masi masimi unjun do yanba nandanaman.” ¹² Amin wuripdak pasalek notni yoyinj yoyinj anjek yan yawit, “Yo on altanban koman unjun dakon mibili nianj?”

¹³ Yan yanjakwa amin diwari da jigilak gen yanjek yan yawit, “On amin kabi wain kalugi morapmi nanj da but upbal anj.”

Pita da Pinjop dakon gen yagit

¹⁴ Yanba nandanek Pita notni 11 kabi gat kisi pidan agek gen papmon da amin yan yoyigit, “Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan amin morap, mirak pakyanji yopmanakwa yo on altosok unjun dakon mibili dayiko nandani.

¹⁵ “Ji on amin kabi but upbal anj yan nandan, ma? Dimasi! Bisap apmenon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap unjun pilindo. ¹⁶ Abisok yo on altosok unjun kombi amin Joel da unjun do kalipsigwan yan yagit:

¹⁷ ‘Pinjop da yan yosok, Mibi gildat kwan tanjakwan Wupno amin morap kisi do tagal yobenj.

Anapbo monji gwayosi da kombi gen yokdanj.

Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdanj.

Ae amin pelanj da dipmin pindatdanj.

¹⁸ Unjun bisapmon oman amin kabino minjat ae wili kisi do Wupno tagal yobo unjun da kombi gen yokdanj.

19 Anjakwa kwen binap yo masi masimi unun doliko pindatni.

Ae miktimon wasok tapmimi tonj ako bisap madep unun dakon tilak yan pindatni.

Yawi ae kindap ae mukwa madep altok-darj.

20 Unun bisapmon gildat dabil pilin tuk anjakwan kanek yawi dom akdisak.

Yan anjakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.

Unun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni unun altokdisak.

21 Unun bisapmon minjat amin morap Amin Tagi da panpulugosak do bisit iyan unun amin kabi iyi do panjutnosak.’”

22 Pita sanbejek yan yagit, “Israel amin kabi, ji mirak yopmanjek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Unun amin Pinjopmon da apgut yan nandani do Pinjop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi tonj, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit unun disi kawit. 23 Pinjop da yan aben yan kili nandagit, do amin unun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba unun da abidanjek tilak kindapmon anjakba kimakgit. 24 Kimot dakon jigi da amin unun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abin yipmi, do Pinjop da kimoron nanj aban pidagit. 25 Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yan yagit:

‘Nak Amin Tagi koko nak gat sanbek sanbek egisak.

Unun nak da kapmatjok egek tapmim naminjakwan yo kinda da aripmi dima anjakwawalitjak.

26 Yan asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosat.

Ae giptimno Pinjop da anpulugosak do jomjom asat.

27 Gak nipbi kimakbi tamokon dima tokenj.

Telagi amingo dakon giptim anjutnanjaki dima miktosak.

28 Gak egip egip dakon kosit kili nolinji kagim.

Nak gak gat egek kisik kisikgo da but-nokon pigi tugosak.’

29 Not kabi, babiknin Dewit unun dakon mibili do asisi dayinj tenjetojoko. Dewit unun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon komar. 30 Mani Dewit unun kombi amin kinda egipgut. Pinjop da yan teban tok gen kinda yan iyigit: ‘Gak dakon babigo kind da gak da tamokon kila amin madep egipjak.’ 31 Yo don altoni unun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima

tosak ae dima miktosak yan Dewit da kili yagit. 32 Yesu unun Pinjop da kimoron nanj aban pidagit. Nin si kagimanj do unun dakon yan tenjetojok amanj. 33 Pinjop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do iben yan kili yan teban tagit. Do Monji do iban unun da tagalban yo abisok noman tosok unun ji kanj nandanyo anj. 34 Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yan yagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyisak,

Gak nak da aminsi tet do yigaki

35 uwalgo dakon tapmim pabinj yopbo gak dakon pinjibisi egipni.’

36 Yanjo, Israel amin kabi ji yanji nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon anjakgwit, mani Pinjop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak.”

Amin morapmi da but tobil anjek telagi pakbi sowit

37 Pita da gen unun yanban nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi kabi diwari gat yan yoyiwit, “Not kabi, nin abisok nianji ano kilek tosak?”

38 Yanba Pita da yan yoyigit, “Ji kalonj kalonj but tobil anjek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sanjakwa Pinjop da yokwisi wiriritjak. Yan anjakwa Pinjop da but galak do Telagi Wup damjak. 39 Pinjop da Telagi Wupni dam do kili yan teban tok agit. Ji ae minjat monjiyosi ae amin dubagikon ekwanj, ae amin kisi morap Pinjop da yan yomisak unun Telagi Wupni damjak.”

40 Pita da gen morapmi sanbejek nawa gen tebaisi yan yoyigit, “Ji kanj kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjop da ji timitjak.” 41 Unun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yan anjek telagi pakbi sanjek Yesu da panjmuwukbi kabikon sanbewit.

Amin but kalonj anjek egipgwit

42 Panjmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni banjal banjal anjek, jap anjwa nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit. 43 Yan anjakwa Pinjop da panpuluganban yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit. 44 Yesu nandanj gadanj imgwit amin kabi but kalonj anjek yo kabini kalonj di banjan panj egipgwit. 45 Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yumanj nanba monej unun banj bupmi amin panpulugawit. 46 Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anjek but galagon

da not panpulugok dakon kisik kisik anjek jap nawit. ⁴⁷ Anek Pinjok anjksinjek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanjenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandap yokwi kind a nmlip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anjakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal. ² Kin pindakbal amin kabi kind da kandap yokwi kinda waman anapgwit. Unun amin meni da yan anlagit. Gildari gildari amin unun anabinj Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kind mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da monen imni do bisit yoyigit. ³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anjakwal monen imjil do bisit yoyigit. ⁴ Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanjek Pita da yan iyigit, "Gak nit ninda!" ⁵ Yan iyinban yo di namdamal yan nandanek tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, "Nak monenjo mini. Mani yo tan naman unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agit!"

⁷ Yan iyinjek kisiri aminsi tet do abidanek anpuluganban pidagit. Pidanek unudon gin kandapni ae banjiyo kisi teban tawit. ⁸ Kandapni teban tanba wigi manj agek wasanek pilik bamok agit. Yan anjek Pinjok anjksinjek wigi mok mok anjek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagalon pigiwit. ⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anjek Pinjok anjksinban ¹⁰ kanjek nandaba njaknwarisi aban yan nandawit, "Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unudon yigek amin da monen imni do bisit asak amin oni. Unun da kilek tak!"

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandanek amin morap timtim yanek abin kanba amin unun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo unun akgwit dakon mani unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo. ¹² Apba pindagek Pita da yan yoyigit, "Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unun dimasi!" ¹³ Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unun dakon Pinjok da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Unun amin si anakba kimotjak do ji da uwal da kisiron

yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminjek si kimotjak do yawit. ¹⁴ Unun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgwit, mani ji da manji imgwit. Manji iminjek amin dapdap amin kind jikon yipban opjak do Pailat iyiwit. ¹⁵ Egip egipmon niyinj panpan kigik amin unun ji da anakba kimagit. Mani Pinjok da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unun do yan tenjenok amak. ¹⁶ Nit Yesu nandan gadan imamak, do unun da wasok aban on amin kan nandanjo an unun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit panjeban anjakwan unun nandan gadat da on amin wagisi anmlip aban kilek tak da akban kon.

¹⁷ "Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanjek Yesu anjakgwit. ¹⁸ Mani kalip Pinjok da kombi amin kisi da gen kagakon da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anakba gen unun bami ton agit. ¹⁹ Yanjo, ji but tobil anjek Pinjokmon gadanba yokwisi mudoni. ²⁰ Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anek Kristo ji panpulugok do anjek manjikbi unun damjak. Unun mani Yesu. ²¹ Yesu unun Kwen Kokup egek Pinjok da yo morap panjaluk asak unun do jomjom asak. Yo morap panjaluk aben yan Pinjok da unun do kili yan teban tagit. Panjagap aban telagi kombi amin kabini da unun do kili yawit. ²² Kalip Moses da yan yagit:

'Amin Tagisi Pinjok da don ji kabikon amin kind a noman aban kombi amin nak yombem egipjak.

Unun amin da gen morap dayisak unun pakyans nandani.

²³ Geni dima nandani amin unun Pinjok da kisisi panupbal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.'

²⁴ "Kombi amin Samuel gat ae unun da bunon kombi amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman ton unun do yan tenjenok awit. ²⁵ Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pinjok da babakji gat sanjek sanjek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pinjok da Abraham yan iyigit:

'Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.'

²⁶ Pinjok da oman monjini anoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanjek gisami ton egipni yan do anjek yabekgit."

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

¹ Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwiw. ² Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin tenjenagimal. Yan anjakwal amin bamot do nandaba yokwi tok awit. ³ Anej amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anjwa don yan nandanek dam teban yutnon yopgwiw. ⁴ Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbenjba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwiw

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyindet amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwiw. ⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwiw. ⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba inamnikon agakwal yan yoyiwit, "Jil ni tapmimon da yo unun agimal? Ae namin da pi unun anjil do yan mudan damgut?"

⁸ Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon pigi tujanban yan yoyigat, "Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani. ⁹ Nianon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan ¹⁰ ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anjakba kimakgit mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit. ¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan yanbi: 'Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.'

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iy i da manon gin miktimi miktimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pin kop da unun amin kalongin nin do anek yabekban pigit."

¹³ Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton yomal. Yan pindagek but morap nandanek on amin kalip Yesu gat egipgwiw yan nandan kokwinikgwiw. ¹⁴ Anej amin kilek tagit unun kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit. ¹⁵ Anej amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanja pigigimal.

Pigakwal yanba yok anek yan yawit, ¹⁶ "Unun amin bamot niansi anjomnen? Unun da wasok tapmimi ton kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anek. ¹⁷ Mani gen unun aminon dima kin irejtosak do yan sop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil."

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyindetjil do yan sop tebaisi an yomgwiw. ¹⁹ Mani Pita gat Jon gat da gen yan pantobil yomgumal, "Disi kokwinitni. Pin kop dakon gen yipmanek ji dakon gen guramitden kan, Pin kop da nandaban kilek tosak bo nian? ²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopden. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenjenok akdamak."

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyin ek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pin kop an kisiwiti. Do ni jigi nan tagi yomnen yan kinda dima nandawit. ²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pin kop an kisiwiti.

Panmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da pin dabini kabikon kigimal. Kin ek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal. ²⁴ Yoyin mudanbal but kalonon da Pin kop bisit yan iyiwit, "Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap ae yo morap unungwan ton unun kisi gak da wasan yopgul. ²⁵ Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagapan aban gen yan yagit: 'Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandanek iy i do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban an?'

²⁶ Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukgan.'

²⁷ Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwakjwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abin yip do muwukgwiw. ²⁸ Yan anjakwa gak tapmimo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit. ²⁹ O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi anmin do yon, do panpuluganaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanej gengo yan tenjenonej. ³⁰ Gak tapmimo yolinaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi

ujun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki.”

³¹ Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigi tujan yoban Pinjop dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panjuplugok awit

³² Yesu nandan gadan imgwit amin unun kisisi but kalonji ae nandak nandak kalonji panek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit. ³³ Anjek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tentejawit. Yan anakwa Pinjop dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut. ³⁴⁻³⁵ Bisap kalon kalon amin miktimni tonj ae yutni tonj unun amin do yominek monej timik panji yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Ujun bisapmon amin kinda egipgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: “But panjeban ak amin.” Ujun Liwai amin kinda, kokupni unun Saiprus. ³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek monej timik panji yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut unun mani Ananias. Minatni dakon mani unun Sapaira. Ananias unun miktim timni kinda amin do yominek monej timikgit. ² Timigek diwari iyi do yopmanakwan minatni unun kan nandanjo agit. Anjek kisisi panabisat yan top yoyinek monej diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yan aban Pita da yan iyigit, “Ananias gak nianjon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yotal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktim dakon monej diwari gaga do yopmal? ⁴ Gaga dakon miktim galaktokokon yuman nal. Do monej timal unun gak dakon yo. Ujun ban ni yo ak do nandal unun tagi abim. Nianjon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amin ban wasip dima yoyisal. Gak Pinjop nan wasip iyisal.”

⁵ Yanban nandanek Ananias piligi man kimakgit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amin morap unun madepsi pasalgwit. ⁶ Anakwa monji kabi kinda da abinj bumjotni imalnan waman anji gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanakwa minatni yo morap unun noman tan unun dima nandanek apgut. ⁸ Apban Pita da yan iyigit,

“Nayinbi nandako. Miktimjil dakon monej timamal on gin?”

Yanban iyigit, “Asi unun gin.”

⁹ Yan yanban Pita da yan iyigit, “Jil nianjon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalonj amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipman amin unun yoma kagakon akjan. Ujun amin da gakyo kisi waman anjikdan.”

¹⁰ Yan yanban unudon gin minjat unun Pita da buron piligi man kimakgit. Kimakban monji kabi unun da abinj kanba kimakgit kan eni yipgwiron anji yipgwit. ¹¹ Yan anakwa panmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin unun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da minjat aminyo da binapmon tilak tapmimi tonj ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan imgwit amin unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo unudon muwuk muwuk awit. ¹³ Anakwa amin diwari panmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egipdo si pasalgwit. ¹⁴ Yan nandanakwa minjat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbewit. ¹⁵ Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi aba pindakgwit, do minjat aminyo da sot amin morapmi panjapgwit. Panjabin tobaran ae yalin poron yopba kosit obakon pakgwit. Yan nandanek awit: Pita kosit obanan obinj kinakwan gildat panopmon wupni da sot amin di witinjan kilek toni yan do yopba pakgwit. ¹⁶ Kokup moninj moninj Jerusalem anawasinek tan ananj kiwit unun dakon amin morapmi da sot amin ae amin konj da panjupal abi aminyo kisi panjapba kilek tawit.

Anjelo da yabekbi dam tebanon ban pulugagit

¹⁷ Yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj anakwa amin morapmi unudon kin gadanakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok anj yomgwit. Ujun amin unun Sadyusi da kabikon nani. ¹⁸ Ujun amin kabi da kin yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit. ¹⁹ Yopmanakwa unun kalbi Amin Tagi dakon anjelo kinda da dam teban yut dakon yoma witdalek ilikban wanga pigiwit. ²⁰ Pigakwa anjelo da yan yoyigit, “Ji kin Telagi Yut Madep da nagalon pabigi agek egip egip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyinj mudoni.”

²¹ Yan yoyinban wisa daganakwan anjelo da yoyigit unun da tilagon kin Telagi Yut

Madep da nagalon pabigi amin wasanek yoyiŋ dekgwit.

Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opgwit. Obiŋek Israel amin dakon kila amin obiŋ muwutni do yaŋ yomgwit. Obiŋ muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit. ²² Mani obip amin da dam teban yutnon kiŋ mini pindagek obiŋ yaŋ yoyiwit, ²³ “Nin kiŋ dam teban yut dakon yoma kono beŋgan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindaman, mani yoma witdal wigi amin kinda dima ekwan kaman.” ²⁴ Yaŋ yaŋba nandanek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandanek yawit, “Uŋun amin dukon kenj?”

²⁵ Uŋun do yaŋakwa amin kinda da abiŋ yoyigiti, “Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit uŋun abeŋ da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyiŋ dekgan.” ²⁶ Yaŋ yoyiŋban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kiŋ yabekbi kabi timik paŋopgwit. Mani miŋat aminyo da tipbaŋ nindapni yaŋ do pasalek yo jigi di dima aŋ yomiŋek tayaŋgok paŋopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

²⁷ Obip amin da yabekbi kabi paŋobiŋ gen kokwin amin da iŋamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin uŋun da mibili yoyiŋ nandak do yaŋ yoyigiti, ²⁸ “Ji uŋun amin dakon mibili amin dima yoyiŋdetni do yaŋsop tebaisi yaŋ danguman. Mani ji sigin yoyiŋ degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yaŋ yoj. Kila amin nin da Yesu aŋatno kimakgit, top yaŋ yaŋ nimanj.”

²⁹ Yaŋ yaŋban Pita gat notni kabi gat da yaŋ iyiwit, “Nin Piŋkop dakon gen uŋun naŋsi guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitneŋ. ³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon anaŋba kimakgit. Mani babiknin dakon Piŋkop da kimoron naŋ aban pidagiti. ³¹ Aban pidaŋban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyiŋ nolik amin, ae yokwikon baŋ timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anaŋno yokwinin tagi wiririk nimjak. ³² Piŋkop da yo morap agiti uŋun nin da pindakgiman. Nin uŋun do yaŋ tenŋeŋok aman. Ae Telagi Wup uŋun kisi uŋun do yaŋ tenŋeŋok asak. Piŋkop da amin morap iyi dakon gen guramigkan amin uŋun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yaŋ yaŋba nandanek gen kokwin amin da jampisi nandanek yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit. ³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel uŋun da gen kokwin amin kabikon pidaŋ akgiti. Agek yabekbi kabi da wanga pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyiŋban timikba pigiwit. (Gamaliel uŋun gen teban yoyiŋdet amin kinda egipgut. Amin kisi da uŋun do nandaba wukwan ingwit.) ³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yaŋ yoyigiti, “Israel amin kabi, ji uŋun kabi do yo kinda aŋ yom do kaŋ, pakyaŋsi nandan kimagek ani. ³⁶ Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas uŋun da noman taŋ egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yaŋ da tilak yolgwit. Mani amin da anaŋba kimagakwan uŋun yolgwit amin tayaŋgiti kiŋakwa pini bami dima agiti. ³⁷ Ae uŋun da buŋon Galili amin kinda mani Judas uŋun da noman tagiti. Noman taŋ gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wamgwit. Uŋun kisi anaŋba kimagakwan uŋun yolgwit amin tayaŋgiti kiwit. ³⁸ Uŋun do nak yaŋsi dayisat, ji uŋun amin kabi do yo yokwi kinda dima aŋ yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo uŋun aŋ kaŋ, bami dima asak. ³⁹ Mani Piŋkop da nandak nandak yoban aŋ kaŋ, ji da ariŋmi dima pabiŋ yopni. Yaŋ ani kaŋ, ji Piŋkop gat emat wamni.”

⁴⁰ Yaŋ yaŋban bami yosok yaŋ nandanek yabekbi kabi yoyiŋba wiŋba baljawit. Baljanek buŋon ae Yesu da manon gen dima yoni do yaŋsop aŋ yomiŋek yopba kiwit. ⁴¹ Yesu dakon man do tepmi paŋek mayaktok tagi paman yaŋ nandawit. Yaŋ nandanek gen kokwin amin kabi yopman degek kisik kisik madepsi nandanek kiwit. ⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Aŋek Yesu uŋun Kristo uŋun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyiŋ tenŋenjawit.

6

Yabekbi kabi paŋpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Uŋun bisapmon amin morapmi da paŋdet kabikon saŋbeŋba paŋdet morapmisi awit. Anaŋka uŋun kabikon da amin diwari Grik gen yawit uŋun da Aram gen yawit amin uŋun do yaŋba yokwi tok aŋek yaŋ yawit, “Ji gildari gildari bupmi amin do jap yomiŋek sakwabat ninon ekwan uŋun do jap dima yoman. Uŋun tagi dima.” ² Yaŋ yaŋakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandan gadan ingwit amin kabi yaŋ yoba opba

yanj yoyiwit, "Nin da Pinjkop dakon gen yanj tenjenok pi yipmanjek jap kokwin pi anej unun da tagi dima asak. ³ Yanj do anjek not kabi ji yanj ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjamba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi unuden amin banj pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yominek ⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pinjkop gen yanj tenjenok pi gin anej."

⁵ Yanj yanba minat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yanj manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandanj gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kinda. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anjek Pinjkop gawak iminek Juda amin kabikon sanbegit. ⁶ Amin kabi unun manjin yabekbi kabi da inamon yopba akgwit. Agakwa pi unun ani do kisitni kwenikon wutjinek gisam yominek bisit awit.

⁷ Jigi unun anmilip awit do Pinjkop dakon gen da madepsi irentanj ananj kigit. Yanj anakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandanj gadanj imgwit amin madepsi papnanj irenj tawit. Anakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anjek nandanj gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unun Pinjkop da anpuluganjek tapmin iminjakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit. ⁹ Unun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Puluganj Yopbi unun kabikon nani. Unun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Esia tetgin da apgwit. ¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganjek nandak nandak tagisi iminjakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasilikan da amin diwari yanj yoyiwit, "Ji kinj amin yanj yoyini, 'Nin nandanjapno Stiwen da Moses gat Pinjkop gat do gen yokwi yanban nandanjan' yanj yoyini."

¹² Top gen unun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyindet amin dakon butni madepsi pidawit. Yanj anjek kinj Stiwen abidan ananj gen kokwin amin kabikon anjkiwit. ¹³ Anjki yipmanjek top amin di kokwinik yopba sitnok anj iminek yanj yawit, "On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak. ¹⁴ Nin da nandanjapno on amin da yanj yagit, 'Yesu Nasaret amin da

Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak nimgut unun kulabik akdisak.'"

¹⁵ Sitnok yanj anj iminjakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanjakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yanj iyigit, "Gen on yanj gamanj unun asi yon bo top?"

² Yanj iyinban Stiwen da odej yoyigit, "Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kinj egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pinjkop tilimni unun Abrahamon altanj imgut. ³ Altanj iminek yanj iyigit:

'Gak miktimo ae notgo dabigoyo yopmanjek miktim kinda nak da golikenj unuden kiki.'

⁴ Pinjkop da yanj iyinban Kaldia miktim yipmanjek Aran miktimon panjki egipgut. Panjki egakwan datni kimagakwan Pinjkop da yabekban ji da abisok on miktim ekwanon apgut. ⁵ Apban Pinjkop da Abraham iyi do miktim tinjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yanj teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut. ⁶ Pinjkop da Abraham yanj iyigit:

'Gak dakon yawi diwatgo da amin njwaknjwari da miktimon egipni.

Egek oman amin daganjakwa amin da yo yokwi anj yominjakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi anj yomni amin nak da don kobogi yokwi anj yobenj.

Yanj anapbo yawi diwatgo da miktim unun yipmanjek obinj on miktimon nak gawak namni.'

⁸ Yanj iyinek sanjek sanjek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anjek don Abraham dakon monji Aisak altanban gildatni 8 kabi anakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anjek amin do yominek tomni timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miktimon anjkiwit. Mani Pinjkop unun Josep gat egek ¹⁰ jigi morapni altanj imgwit unun anpuluganjek kukwanj imgut. Anakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pinjkop da nandanj kokwin tagisi iminjakwan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yanj kagit do Isip

miktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanjakwan Isip ae Kenan miktimon jap kalonisosok tawit do babiknin jap do anjek jigi madepsi pawit. ¹² Yan egek Jekop jap Isip ton yan nandanek babiknin yabekban Isip miktimon kiwit. ¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyigit, 'Nak naga ji dakon notji Josep.' Yan aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandan pindakyo agit. ¹⁴ Unun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yan kisisi morap apni do gen yipban kigit. ¹⁵ Jekop gen unun nandanek kin Isip miktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgit. ¹⁶ Kimakba amin da bumjotni waman aeni tobil panji Sekem kokup papmon wayikgit. Bumjot yopyop tamo unun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo unun dakon monjini do moner yominjek abidagit.

¹⁷ Kalip Pinjop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miktim abidoni dakon bisap kwan tanjakwan Israel amin Isip miktimon egipgwit unun madepsi iren tawit. ¹⁸ Irentan egakwa kila amin madep kalugi kinda noman tagit. Unun amin da Josep dima nandan imgut. ¹⁹ Unun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi panjkwalek yo jigisi an yomgut. Yan anjek gen tebaisi yoyinban monji najnakni wanga pagibi yopba tanej kimakgit.

²⁰ Unun bisapmon Moses altagit. Moses unun monji najnak tagisi ae Pinjop da kan galak tagit. Datni da yutnon kilani anakwa kanekni kapbi agit. ²¹ Kanekni kapbi anakwan wanga abigi yipmanakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kan abidan anki iyi dakon monji nan yan upmakgit. ²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandanek tagisi kisi nandan mudagit. Anjek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonji agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit. ²⁴ Kin pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi an iban kagit. Yan kanek notni anpulugok do anjek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anjakban kimakgit. ²⁵ Moses yan anjek yan nandagit, 'Pinjop da nak anpuluganban Israel amin uwal da kisiron ban timitdisat yan nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit. ²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da amat wangumal. Wabal panwasik do

anjek yan yoyigit, 'Jil not kalonji da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinakwan yan iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?' ²⁸ Apma gak Isip amin kinda anjakbi kimakgit, abisok nakyo kisi yan gin nikbi kimokgen do nandisal, ma?' ²⁹ "Gen unun yinban nandanek Moses pasal Midian miktimon panji egek unudon minat kinda panek monji bamori panalagit.

³⁰ Panalanek bilak 40 egi mudanakwan anelo kinda da Moses altan imgut. Anelo unun kindap monin kinda sonjek milen asip baljagit unjungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit unudon altan imgut. ³¹ Moses yo unun altanban kanek but morap agit. Yan nandanek kapmatjok da pakyansi kok do anjek kigit. Kinakwan Amin Tagi da yan iyigit, ³² 'Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pinjop.' Yan yinban Moses nimmimigek sinjan kokdosi pasagit. ³³ Anakwan Amin Tagi da yan iyigit: 'Moses, kandap gwilgo ilik yopman, Miktim tim unun baman akdal unun telagi miktim. ³⁴ Minat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yominakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anjek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.'

³⁵ "Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, 'Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manin gepmak?' Pinjop da unun Moses nanjin mibiltok amini ae jigikon ban timitjak amini yabek yomgut. Anelo kindap moninon akgit unun da Pinjop dakon gen abidanek Moses yabekgit. ³⁶ Anjek Moses da Isip miktimon ban timik panjinek wasok tapmimi ton ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin agit.

³⁷ "Unun Moses dagin Israel amin yan yoyigit, 'Pinjop da nak analon an nepgut yan gin ji kabikon nan kombi amin kinda don analon an damjak.' ³⁸ Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anelo kinda da gen iyigit. Moses da Pinjop dakon gen egip egipmi ton timigek nin da nandanek do nimgut.

³⁹ "Mani babiknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit. ⁴⁰ Yan nandanek Aron yan iyiwit, 'Moses Isip miktimon da

nin pan pan obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandaman. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasan nibi unun da mibiltan niba kosit wasanek kinej.⁴¹⁻⁴² Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasanek paret anek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yan anakwa Pinjkop da manji yominek gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen toso unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yan toso:

'Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmanek mukwa sowit, unun nak do awit? Unun dimasi.

⁴³ Yut kabey imalna yan yanbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnan awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasanek unun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yan awit do nak da ji dolbo miktimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.'

⁴⁴ Stiwen sanbenek yan yagit, "Kalip babiknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Pinjkop dakon imal yutni tan yomgut. Yut unun da tarakwan Pinjkop babiknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Pinjkop da Moses yan ani yan iyigit unun da tilagon awit. ⁴⁵ Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidan anan Pinjkop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miktimon anki yipgwit. Anki yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut. ⁴⁶ Pinjkop da Dewit do yo tagisi an imgut. Anakwan Dewit da Jekop dakon Pinjkop do yut kinda awal do bisit agit. ⁴⁷ Mani Solomon da unun yut awalgit.

⁴⁸ "Mani Pinjkop Wikwisi unun amin kisit da yut awalganon unudon dima egisak. Kombi amin da yan yawit:

⁴⁹ 'Amin Tagi da yan yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miktim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi. Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

⁵⁰ Nak naga unun yo morap wasagim.'

⁵¹ Stiwen da gen kokwin amin kabi sanbenek tebaisi yan yoyigit, "Kwen wigik amin ji amin Pinjkop dima nandan iman da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Pinjkop dakon gen dima nandabi yombem.

Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyo kisi yan gin an. ⁵² Ji dakon babikji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi an yomgwit. Anek kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yan kwok awit babikji da unun amin dapha kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anakba kimakgit. ⁵³ Ji Pinjkop dakon gen teban anelo da gen kakagon ban timikgwit, mani dimasi guramikgwit."

Stiwen tipban anakba kimakgit

⁵⁴ Stiwen da gen unun yanban nandanek butjap madepsi nandanek mam nawit. ⁵⁵ Yan si awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tujanban Kwen Kokup sintanek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit. ⁵⁶ Yan kanek yagit, "Kabiti, nak kanapbo Kwen Kokup witald kinakwan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot."

⁵⁷ Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanek mirakni si pansopmanek madepsi yan tidawit. Yan anek unudon gin amin kisisi da pidan mipagek kin Stiwen abidawit. ⁵⁸ Abidan kokup pap yipmanek wanga abigi tipban anakgwit. Amin Stiwen do wasanek sitnok an imgwit unun da imal dubakni ilik panji monji kinda aggit mani Sol unudon yopmanek Stiwen tipban anakgwit.

⁵⁹ Tipban anagakwa Stiwen bisit yan agit, "Amin Tagi Yesu, wupno abida."

⁶⁰ Stiwen yan yanek jawakben anek yan tidanek yan yagit, "Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi." Stiwen yan yanek kimakgit.

8

1-2 Anakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda nan an yan pindakgit.

Sol da panmuwukbi panjasik ak do pi agit

Stiwen anagakwa Pinjkop antelak anek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi anek bumjotni anki yipgwit.

Unun gildaron da wasanek Pinjkop dakon gen dakon uwalni da panmuwukbi Jerusalem egipgwit unun panjupal ak do pi madepsi awit. Yan anek panmuwukbi yolba wasen ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kin kin awit. Kinakwa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit. ³ Unudon egakwa Sol da panmuwukbi panjasik ak do pi madepsi agit. Yan anek yuri yuri agek amin timik panji dam teban yutnon yopman yopman agit.

Panmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyij Tenjenawit

(Kilapmi 8.4-12.25)

Samaria miktimon Pinjkop dakon gen yawit

⁴ Panjmuwukbi dukwan dukwan waserj kiwit unun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyiy tenjenawit. ⁵ Anek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyiy tenjenagit. ⁶ Yanjakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi ton aban kanjek gen yagit nandak do mirak pakyansi yopgwit. ⁷ Kanjakwa Pilip da kon morapmi yol yominjakwan kon da madepsi yan tidanek wij abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi unun panmilip anyo agit. ⁸ Yan anjakwan unun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Unun kokup papmon amin kind a egipgut unun mani Saimon. Unun kon da tapmim iminjakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria minjat amin morap kisi da kanjek but morap nandan imgwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kind a yan yagit. ¹⁰ Anjakwan amin wukwi ae amin pinbi unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyansi yopgwit. Pinjkop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon toso k yan yawit. ¹¹ Wasok njaknjari morapmi aban kili kawit. Kanjek but morap nandanek yol awilgwit. ¹² Mani don Pilip da Pinjkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan tenjenagit. Yan anjakwan minjat wiliyo kisi unun do nandan gadanek telagi pakbi sowit. ¹³ Saimon unun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sojek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anek tilak ae wasok tapmimi ton agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

¹⁴ Yo yan altanjakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Pinjkop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unun dakon gen bini nandawit. Nandanek Pita gat Jon gat unudon kinjil do yabekgwit. ¹⁵⁻¹⁶ Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kin altanjek Telagi Wup abidoni do bisit agimal. ¹⁷ Bisit an mudanek kisitni kwenikon witjinjakwal Telagi Wup abidawit.

¹⁸ Yan abal pindagek Saimon da moner yom do anek yan yoyigit. ¹⁹ "Nak do tapmim namjbal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yan gin abidoni."

²⁰ Yanban Pita da iyigit, "Gaga ae monenjo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pinjkop da but galak do yo nimisak unun moner nan aripmi dimasi yomyomi. Dimasi. ²¹ Pinjkop da dabilon gak dakon but tagi dima toso do Pinjkop dakon pi aman unun gak gat aripmi

dimasi agagi. ²² Yokwi unun asal unun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi ton unun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki. ²³ Pindak galaktokgo da butgo anjupal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandisat."

²⁴ Yanban Saimon da gen kobogi yan yoyigit, "Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok naminjakan yo unun yomal unun nagon dima noman toni."

²⁵ Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyiy tenjenagimal. Ae Pinjkop da yo tagisi anyoban kagimal ununyo kisi yoyigimal. Yoyiy mudanek Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unudon Gen Bin Tagisi yoyiy tenjenagimal.

Pilip da Itopia amin kind a Pinjkop gen iyigit

²⁶ Amin Tagi dakon anelo kind a da Pilip yan iyigit, "Gak miktim kibiri timon kosit kind a Jerusalem da Gasa kwan unudon pigiki." ²⁷ Yan ijinban kosiron kin Itopia amin kind a kagit. Unun amin gapman dakon amin madepni kind a egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon moner kila amin madepni egipgut. Unun amin Pinjkop gawak im do Jerusalem opgut. ²⁸ Opgut da miktminikon tobil kik do anek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unun manjigit.

²⁹ Anjakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, "Gak unun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki."

³⁰ Ijinban Pilip timtim yanek kapmatjok da kin nandanakan Aisaia dakon gen unun manjigit. Manjinakan Pilip da yan iyigit, "Gak gen unun manjikal dakon mibili nandisat bo dima?"

³¹ Ijinban yan iyigit, "Amin kind a da mibili dima nayisak kan, aripmi dima nandabo pisolak." Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon winban yitjil do iyigit.

³² Pinjkop dakon gen unun yan toso kan manjigit:

"Sipsip dap do an ae sipsip moner dangwi mandak do anakwa gen dima yon, unun da tilagon gen kind a dima yagit.

³³ Anek amin da madepsi abin yipmanek gen pikon yipmanek yan dagok kalegi dima anjimgwit.

Miktimon egip egipni gwayenba yeri mini agit."

³⁴ Amin unun da gen unun manjinek Pilip yan iyigit, "Kombi amin unun namin do yosok, iyi do yosok bo amin njaknjari kind a do yosok? Nayinbi nandako." ³⁵ Yan ijinban Pilip da gen unun manjigit unun dakon

mibili iyinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kinjek pakbi kindakon altanek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima sokeñ?” ³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyinban os pabidanjawan Pilip gat amin unun gat miktimon man pinjek pakbikon pigigimal. Pigeke Pilip da telagi pakbi soñ ingut. ³⁹ Pakbi yipmanjek winjakwal unudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip ananj kigit. Yan anjakwan amin madep unun sanbenjek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawin yigek kigit. ⁴⁰ Kinjakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tanj akgit. Anek Pilip kokup pap morap tanj ananj kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenanek don Sisaria kokup papmon kinj altagit.

9

Sol but tobil agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadanj ingwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit. ² Kinj Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kinda mandanj injak do iyigit. Iyinban papia kinda mandanj ingut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obin pindakban minat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nan yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak.” ³ Sol unun papia abidanek kinj Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anjakwan tilagi yanji Kwen Kokup dakon tenjeni kinda Sol anjwasinjek madepsi tenjenan ingut.

⁴ Anjakwan Sol miktimon manj pagek nandanjakwan gen kinda altanek yan iyigit, “Sol, Sol, nak anjupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyinban Sol da yagit, “Amin Tagi gak namin?”

Yan iyinban yagit, “Nak Yesu, nak nan anjupbal ak do pi asal. ⁶ Abisok gak pidanj kokup papmon pigiki. Pigiki amin kinda da yo ninanji aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan altanjawan amin Sol gat agipgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit. ⁸ Anjakwa Sol pidanj sintagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidan ananj Damaskus pigiwit. ⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandan gadanj ingut amin kinda egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisanjakwan dipmin

yombem kinda kanjakwan Amin Tagi da yan iyigit, “Ananias!”

Yan iyinban yagit, “Amin Tagi, nak oni.”

¹¹ Iyinban Amin Tagi da iyigit, “Gak kosit kinda mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigi Tasas amin bisit pi anek egisak. ¹² Sol da buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan amin kinda mani Ananias unun da abin winj dabili aeni sintosak do kisiri kwenikon witjigit.”

¹³ Amin Tagi da gen unun iyinban Ananias da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagim. ¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudanj ingwit da idon apgut. Abin amin mango yanek bisit an amin unun timik dam tebanon yop do apgut.”

¹⁵ Mani Amin Tagi da Ananias yan iyigit, “Gak kiki! Unun amin nak dakon man yan tenjenosak do manjigim. Unun da Amin Njwakwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yan tenjenosak do yabetdisat. ¹⁶ Nak dakon man yan tenjenanek jigi pasak unun yoliko pindatjak.”

¹⁷ Iyinban Ananias kin yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witinjek yan yagit, “Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altanj gangut unun da dabilgo aeni sintanjawan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat.” ¹⁸ Yan iyinjakwan yo dabili sopgut unun kukwan ki manjakwan yo pindakgit. Anek Sol pidanj telagi pakbi sogit. ¹⁹ Yan anek unun da kwenon jap nanek aeni tapmin pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjok dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandan gadanj ingwit amin gat Damaskus egipgwit. ²⁰ Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjok dakon gen yanek yagit, “Yesu unun Pinjok dakon Monji.” ²¹ Sol da gen yanban nandawit amin unun but morap anek yan yawit, “Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panjupbal agit. Ae unun amin timik nap ban waman panjan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?” ²² Yan yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmin sanbenjek madepsi tagagit. Anjakwan Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyin tenjenanek asisi Yesu unun Kristo yan yoyigit. Yan yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an ingwit

²³ Gildat morapmi egi mudanjakwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit. ²⁴ Mani yo ak do yawit unun amin da Sol kili iyinba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unudon egek Sol anjat do kila tebaisi awit. ²⁵ Mani bunon yolgwit amin da Sol pilin kaga anjan kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anjawot anjakwa kosit gwagak nan wanja mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandan gadanj ingwit amin kabikon sanjek do kigit. Mani nandan gadat amin notnin kinda yan dima nandan ingwit, do kisi morap da kan pasalgwit. ²⁷ Yan anjakwa Banabas da Sol anjan yabekbi kabi da egipgwiron ankgit. Ankinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yan tenjenan yomgut unun kisi do yoyigit. ²⁸ Yan yoyinban nandanjakwa Sol Yesu nandan gadanj ingwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjok gen yan tenjenagit. ²⁹ Anjek Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat an an awit. Anjek Sol si anjakba kimotjak do nandawit. ³⁰ Yan anjakwa notni da pindak nandanjo anjek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

³¹ Unun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima an yominjakwa panmuwukbi tapmin pawit. Anjek Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni panjeban agit. Anjakwan amin morapmi panmuwukbikon sanjenba madepsi sign tagagit.

Pita da Anias anmilip agit

³² Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinjok dakon amin kabi gat egipgwit. ³³ Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kinda kagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit. ³⁴ Kanjek Pita da yan iyigit, "Anias, abisok Yesu Kristo da gak anmilip asak. Do pidan yalin potgo panmilip a." Yan iyanban Anias unudon gin kwen pidagit. ³⁵ Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktim amin morap da Anias kanjek but tobil anjek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nan aban pidagit

³⁶ Jopa kokup papmon Yesu nandan gadanj imgut minjat kinda egipgut mani

Tabita. (Grik genon Dokas yan iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi anjak kilegisi anjek yoni mini amin panpulugagit. ³⁷ Unun bisapmon sot anjek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinan sugan awigi yut kinda kwen nani tagit unudon yipgwit. ³⁸ Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok toso. Do Yesu nandan gadanj ingwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yan nandanjek amin bamori yabekba kin iyigimal, "Bisap noknok dima anjek ninon tepmisi opbi!"

³⁹ Pita gen unun nandanjek pidanban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanba yut kwen nani tagit do anjan wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abin Pita anjwasinjek kunnam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

⁴⁰ Yan aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita njakben anjek bisit agit. Anjek minjat unun kimak tagit tetgin do tobilek yan iyigit, "Tabita gak pida." Yan iyanban dabili sinjanjek Pita kanjek pidan yikgit. ⁴¹ Anjakwan Pita da kisirikon abidanjek ilikban pidan akgit. Anjek Pinjok dakon minjat amin kabi gat ae sakwabat gat yan yoban winba Tabita notji oni egisak yan yoyinjek yologit. ⁴² Anjakwan Pita da wasok tapmini ton agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanjek amin morapmi da Amin Tagi do nandan gadawit. ⁴³ Yan anjakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kinda mani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda.

10

Anjelo kinda da Konilias altan iminjek gen iyigit

¹ Amin kinda Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yan yawit. ² Konilias gat gwakni gat unun Pinjok do pasal gawak iminjek egipgwit. Yan anjek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Pinjok do bisit pi anjek egipgut. ³ Bisap kindakon gildat tobil do 3 kilok buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kagit. Kanjakwan Pinjok dakon anjelo kinda yutnon wigi yan iyigit, "Konilias!"

⁴ Konilias unun kanjek pasol pasol madep anjek yan iyigit, "Amin Tagi yo kinda ni?"

Iyanban anjelo da iyigit, "Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjok da unun anjak kanban tagisi asak. ⁵ Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak unun abidan anjok do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kinda Pita yan iyan.

⁶ Pita unun wawi Saimon unun da yutnon egisak. Wawi unun bulmakau gip panjkilek ak amin kinda. Yutni tap kidipminjon toso.”

⁷ Anjelo gen unun iyinjek kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amin kinda gat yan yoban apgwit. Emat amin unun Pinjkop do pasal gawak imim amin kinda. Unun bisapmi bisapmi Konilias anpulanban egipgumal. ⁸ Konilias da unun amin kapbi yo morap altan imen unun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap anjkapmat anjakwa gildat binap agit. Unun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit. ¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenjon panjosit anjakwa dipmin yombem kinda kagit. ¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witdal kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunjon aminyo ae minam kisi unjungwan tanba pindakgit. ¹³ Pindagakwan gen kinda da yan noman tanban nandagit. Gen unun yan: “Pita, gak pidan on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yan yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yan yanban gen aeni iyigit, “Yo Pinjkop da panmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.” ¹⁶ Yo unun kosiri kapbi altan iminjek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unun kagit dakon mibili nianji yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon dakon yut yolnba unun da yoma kagakon panji akgwit. ¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, “Saimon, mani kinda Pita yan yon, unun egisak bo dima?”

¹⁹ Yan yanjakwa Pita yo kagit unun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, “Saimon, amin kapbi gak wisar.” ²⁰ Unun nak da naga yabekgo aben do gak unun gat pigi kik do but bamot dima aki.”

²¹ Yan iyinban Pita da pidan pigi amin unun yan yoyigit, “Amin wisar unun nak mani. Ji mibili nido aben?”

²² Yanban amin unun da yan iyiwit, “Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unun da yabekban abaman. Unun amin kilegisi ae Pinjkop do pasalek gawak iminjek egisak. Juda amin morap da unun amin

do nandaba wukwan iman. Telagi anjelo kinda da gak yan gaban yutnokon kiki do iyigit. Kinjek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit.” ²³ Yan iyinba Pita da amin unun yanban yutnon winba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinjakwa Jopa amin notni di kisi bunjon yolba kiwit. ²⁴ Pita gat amin kiwit unun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Altanjakwa Konilias unun do jomjom anjek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unun gat kisi jomjom anjek egipgut. ²⁵ Anjakwan Pita obin yoma wilanon wukwan Konilias unun Pita da akgiron kin njwakben anjek gawak ingut. ²⁶ Anjakwan Pita da ilikban pidanjakwan yan iyigit, “Pidan at! Nak madeppo dima.”

²⁷ Yan iyinban Konilias gat gen yanjek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit. ²⁸ Pindagek Pita da yan yoyigit, “Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Nwaktjwari Kabi gat muwuri unun dimasi tosoe ae yutnokon aripmi dima kigigi. Mani Pinjkop da yanji nolayinban kat, amin kisi morap unun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini. ²⁹ Yanji nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anjek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?”

³⁰ Yanban Konilias da iyigit, “Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unun yan noman tan namgut. Nin abisok gildat tobil do 3 kilok on ekwaman unjuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anjek egapbo unudon gin amin kinda inamnokon akban kagim. Imalni unun tenjenini madepsi. ³¹ Altanek yan yagit, ‘Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjkop da unun anpak kanban tagisi asak. ³² Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unun abidan anop do Jopa kini. Pita unun bulmakau gip panmilip ak amin kinda mani Saimon unun da yutnon egisak. Yutni unun tap ilejon tosoe.’ ³³ Yan nayinban unudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unun da tagisi asak. Abisok nin Pinjkop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unun nandanen.”

Pita Konilias da yutnon Pinjkop gen yagit

³⁴ Yanban Pita da yan yagit, “Nak abisok asisi nandan kimokdot, Pinjkop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak. ³⁵ Amin miktimi miktimi Pinjkop do pasalek gawak iman ae anpak kilegi an, unun amin do Pinjkop da nandaban tagisi asak. ³⁶ Pinjkop

da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit unjun ji disi nandan. Geni kinda unjun yan; Yesu Kristo unjun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Pinjok gat but kalon agiman. ³⁷ Judia miktimon yo morap altawit unjun ji disi nandan. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyin mudanakwan Galili Provinskon yo yan altawit. ³⁸ Pinjok da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yan dagan iminek Telagi Wupni imgut. Iban yomani yomani kinjek amin panpulugagit. Pinjok da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin panjupbal agit unjun Yesu da panmilip an mudagit.

³⁹ "Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit unjun nin kan nandanjo agiman. Ae tilak kindapmon anakba kimakgit. ⁴⁰ Mani gildat kapbi anakwan Pinjok da wasok aban kimoron da pidanban analon an yoban amin diwari da kawit. ⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Pinjok da man bini yan tenjenok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanban nin unjun gat jap pakbiyo agiman. ⁴² Pinjok da amin kimakbi ae wayin abi unjun kisi anpakni kokwin asak do unjun amin manjigit. Nin da gen unjun amin yoyinon do Yesu da yan nimgut. ⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yanjkwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandan gadan iman amin unjun kisi morap Yesu dakon kilegi do Pinjok da yokwini wiririk yomdisak."

⁴⁴ Pita gen sigin yanakwan Telagi Wup amin morap mirak panek yikgwit unjun kabikon pigit. ⁴⁵⁻⁴⁶ Anakwan gen mibili mibilikon da Pinjok yan anjisiwit. Anakwa Juda amin di Yesu nandan gadan imgwit amin Pita gat akgwit unjun da but morap anek yawit, "Mao, Pinjok da but galak do Telagi Wup Amin Nwaknjwari Kabi kisi do yomisak!"

Yan yanba Pita da yagit, ⁴⁷ "Telagi Wup nin da abidagiman on amin yan gin abidon. Do telagi pakbi tagi soni." ⁴⁸ Yanek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi son mudanek Pita gildat kabi di gat unjunon egipni do iyiwit.

11

Pita da panmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altan imgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae panmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unjun da Amin Nwaknjwari Kabi kisi da Pinjok gen kili abidawit unjun dakon geni nandawit. ² Do Pita Jerusalem kwan nandan gadat amin giptimi mandabi

da nandaba yokwi tok an imgwit. ³ Yan anek iyiwit, "Gak amin giptimi dima mandabi da yutnon kwi unjun gat jap nido nawit?"

⁴ Yan yanba Pita da yo morap altan imgwit unjun do yoyigit. ⁵ Yoyinek yan yagit, "Nak Jopa kokup papmon bisit pi anek butno pisanakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanjapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit. ⁶ Pinjakwan nak unjungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unjungwan jon bit kilapyo, ae birimbak tunjon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unjun kisi pindakgim. ⁷ Yan pindagapbo gen kinda altanek yan nayigit, 'Pita, gak pidan on dapman na.'

⁸ "Nayinban kobogi yan yagim, 'Amin Tagi, aripmi dimasi dapman noker. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.'

⁹ "Gen unjun aeni altan naminek yan nayigit, 'Yo Pinjok da panmilip aban yo tagisi an unjun gak da dima noknogi yan dima yoki.' ¹⁰ Yo unjun kosiri kapbi altan naminek unjunon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ "Yan pindagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unjun amin nin da yut egipguman yomakon unjunon panabin akgwit. ¹² Agakwa Telagi Wup da nak yan nayigit, 'Gak but bamot dima anek pigi unjun gat kini.' Yan nayinban pigapbo notno 6 kabi on akgaman unjun kisi bujon nolba kin Konilias da yutnon wigigiman. ¹³ Kin yutnikon wigapno Konilias da yan niyigit, 'Anelo kinda da altan naminek yan nayigit, 'Jopa kokup papmon amin kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unjun amin kin ijinba opjak do amin di yabekbi kini. ¹⁴ Kin ijinba obin gen di gayisak. Unjun gen gayinban Pinjok da gak gat ae yutgokon amin morap ekwan unjun kisi yokwikon ban timitdisak."

¹⁵ "Yan nayinban nak da wasanek yanapbo Telagi Wup ninon mibiltok pigit unjun amin kabikon yan gin pigit. ¹⁶ Yan anakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unjun do butno pisagit. Yan yagit, 'Jon da telagi pakbi son damgut. Mani Pinjok da ji Telagi Wup son damjak.' ¹⁷ Nin kalip Amin Tagi Yesu Kristo nandan gadan imguman bisapmon Pinjok da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae unjun amin kabi do yan gin yomgut, do nak yombem da Pinjok tagi dima kirinjik ibom?"

¹⁸ Pita yan yanban nandanek buri manakwa Pinjok dakon man awigek yan yawit, "Nin abisok asisi nandan, Pinjok

da Amin Nwaknari Kabi kisi nandan yominjakwan but tobil anek egip egip abidon.”

Antiok amin panmuwukbi kaluk awit

¹⁹ Stiwen anjakgwit bisapmon Yesu nandan gadan imgwit amin uwalni da yo yokwi an yominjakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antiok tetgin kin kin awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit. ²⁰ Mani unun amin kabikon diwari unun Saiprus ae Sairini kokupmon nani unun da Antiok kiwit. Kin Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Griik amin kisi do yoyiwit. ²¹ Yoyinjakwa Amin Tagi da panpuluganjakan amin morapmi da nandan gadat awit. Yan anjek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

²² Unun dakon gen bini Jerusalem kwan panmuwukbi da nandanek Banabas yabekba Antiok kigit. ²³ Kin Pinjok da nandan yawotni do anek yo tagisi anjomgut unun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanek Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanek yolni do yoyin panjeban agit. ²⁴ Banabas unun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tanjakwan Telagi Wup unun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanek Banabas unun Sol wisin kok do Tasas kigit. ²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kinda egek amin morapmisi Pinjok dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan imgwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yan wasanek yoyiwit.

²⁷ Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanek Antiok piwit. ²⁸ Pinjakwa kombi amin kinda mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpuluganjakan yanjkwok kinda yagit. “Miktimi miktimi jap minisi akdisak,” yan yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.) ²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanek notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon monen tan yomgwit da tilagon panmuwukgwit. ³⁰ Panmuwuk Banabas gat Sol gat do yominjek yabekba Jerusalem panmuwukbi dakon kila amin do panjkigimal.

12

Erot da Jems anjakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Unun bisapmon kila amin madep Erot da panmuwukbi diwari panupbal agit. ² Anjek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anjakban kimakgit. ³ Erot da yan aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi

abidagit. (Unun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.) ⁴ Abidanek anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anjek don Yapyap Bilak mudanjakan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit. ⁵ Yan nandanek Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panmuwukbi da Pinjok da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

⁶ Anjwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yan do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori ban anteban awit. Anjakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek akgwit. ⁷ Anjakwa unudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altanjakan tenjenji madepsi kinda dam teban yutgan tenjenagit. Anjakwan anjelo da Pita gekgegikon tidan an yolek iyigit, “Gak tepmisi pidan at!” Yan iyinjakwan kisirikon nap teban bamot wital kin mibilikon magimal.

⁸ Manjakwal anjelo da Pita yan iyigit, “Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman.” Iyiban yan gin anjakwan aeni iyigit, “Imal dubakgo panek nak nol.” ⁹ Yan yanban Pita anjelo yol anjkigit. Mani anjelo da unun asi asak yan Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanjakwan dipmin yomben kinda kosot yan nandagit. ¹⁰ Yan nandanek kin obip amin kabi kinda yapmanek kin aeni obip amin kabi kinda gat yapmanek ain yoma tagit unudon kigimal. Unudon kinjakwal ain yoma unun iyi wital kinjakwan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anjelo unun Pita yipman dek kigit.

¹¹ Kinjakwan Pita buri pisanjakwan yagit, “O, kili nandako pisosok. Amin Tagi da anjeloni kinda yabekban pin nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanek nepgwiron nan anpulugosok.”

¹² Yan nandanek Jon dakon menji Maria unun da yutnon kigit. (Jon unun mani kinda Mak yan iyiwit.) Amin morapmi unun yutnon muwuk egek bisit pi awit. ¹³ Yan anek egakwa Pita da abin wanja agek yoma domon tidagit. Tidanjakwan oman minjat kinda mani Roda unun da yoma wital do anek opput. ¹⁴ Obin Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanek yoma dima witaldek timtim yanek kin notni yan yoyigit, “Pita yoma domon akdak!”

¹⁵ Yoyinban iyiwit, “Gak nugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yan iyinba sigin teban tanjek yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanban iyiwit, “Anjeloni da bo akdak.”

¹⁶ Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanek yoma wtdalek Pita kanek but morap awit. ¹⁷ Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanok yitni do kisiri da tilak an yomgut. Anek Amin Tagi da damon nan wtdal anan obik unun do yoyigit. Yoyin mudanek yoyigit, “Ji da Jems gat not kabi gat yo on altan namik unun do yoyini.” Yan yoyinek Pita si abigigit.

¹⁸ Wisu dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyin yoyin anek yawit, “Pita dukwan kik?” ¹⁹ Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kin wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktim yipmanek Sisaria kokupmon panji egipgut. ²⁰ Erot unun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unun kokup pap bamot japni unun Erot da miktim kila agiron unudon timikgwit. Mani Erot da japni nandanek kosit sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kin konen yan yanek kiwit. Kin mibiltok Blastas do altan iminek unun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kinda an yominek unun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yikgit. Yigek gen madepsi yoyigit. ²² Yanakwan amin da yan tidanek yawit, “Unun amin dima, pinjok kinda da yosok.” ²³ Gen unun nandanek Erot iyi do nandaban wigakwan Pinjok dima anjisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon anjelo da unudon gin anjakan namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Pinjok dakon gen da irentan kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kinda Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktimi miktim agek Yesu dakon gen yan tenjenagit (*Kilapmi 13.1-21.14*)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unun dakon mani yan: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun moninisogon da Erot gat kalonji egipgumal, ae Sol. ² Bisap

kindakon jap kelek egek Pinjok gawak iminek egipgwit. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigit, “Ji Banabas gat Sol gat manjin yopba pi anjil do nandisat unun anjil.” ³ Yan yanban nandanek Pinjok do nandanek jap kelek egek bisit pi awit. An mudanek kisitni amin bamot da kwenon witjinek yabekba kigimal.

Amin bamot Saiprus miktimon Pinjok dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigeke unudon da tap waggakon da Saiprus wigigimal. ⁵ Wigi Salamis kokup papmon kin altanek Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unudon agek Pinjok dakon gen yan tenjenagimal. (Jon mani kinda Mak unun amin bamot gat kisi agek panpulugagit.)

⁶ Anek miktim timjok kinda tap binap toskon unun mani Saiprus unun kisisi agi mudanek don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altanek Juda amin kinda kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen top-top yogok amin kinda. Unun amin mani Ba-Yesu. ⁷ Ba-Yesu unun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unun dakon panpulugokni egipgut. Segius Paulus unun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obin Pinjok dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut. ⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan imjak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yan iyiwit.) ⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unun Telagi Wup da burikon tunganban Elimas tebasisi kanek yan iyigit, ¹⁰ “Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap ton unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi pan upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?” ¹¹ Yan yanek iyigit, “Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gibban dabilgo pilin tokdisak. Anjakwan gildat dimasi kanek dabilgo yan gin tanakwan bisap dubagisok egipbi.”

Pol da Ba-Yesu yan iyanakwan unudon gin pilin tuk da pin dabil sopgut. Sopmanakwan kosit wisik anek amin da kisirikon abidanek kosit yolini do pabidan dagok agit. ¹² Yan anjakan Segius unun kanek nandan gadat agit. Anek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kinda Antiok unudon Pinjok gen yagimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanek tap wakga abidanek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun

Pampilia miktimon tosoq. Jon mani kinda Mak unjon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit. ¹⁴ Pega yipmanek kin Antiok kokup papmon kin altawit. Antiok unjon Pisiaida miktimon tosoq. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit. ¹⁵ Yigakwa unjon muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinjop da papiakon toj unjon ban diwari manjin mudanek Pol gat dabini gat do gen yan yipba pigigit, "Not kabi, ji amin dakon but panjeban ak do gen di yok do nandan kan tagi yoni."

¹⁶ Geni unjon nandanek Pol pidan agek tayanok yitni yan do kisiri anjanek yan yoyigit, "Israel amin ae Amin Nwaktjwari Kabi, ji Pinjop gawak iman amin, nak do mirak yopni!" ¹⁷ Israel amin dakon Pinjop da babiknin iy do manjinek Isip miktimon gisam yomanakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pinjop da iy da tapmimon Isip ban timik panjogut. ¹⁸ Yan anek miktimon kibiri timon agek anjak yokwi aba Pinjop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit. ¹⁹ Anjakwan Kenan miktimon Pinjop da miktimon 7 unjon dakon amin panjupal anek miktimoni Israel amin do wagil yomgut. ²⁰ Unjon yo morap altan yomgwit unjon dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

"Anek don Israel amin miktimoni abidan egakwa Pinjop da kila amini panalon an yomgut. Yan anjakwan wigi kombi amin Samuel altagit. ²¹ Samuel da bisapmon Pinjop da kila amin madepni kinda analon anjomjak do Israel amin da yawit. Yanba Samuel da Sol, Kis dakon monji nan analon an yoban unjon da kilani anjakwan bilak 40 yan agit. (Sol unjon Benjamin da jalapmon nani kinda.)

²² "Don Pinjop da Sol yan dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinjop da yan anek Dewit do yan yagit, 'Nak Dewit Jesi dakon monji unjon kanek butno tagisi asak. Unjon da geno tagisi guramitjak yan kosot.' ²³ Kalip Pinjop da yan teban tok gen kinda yan yagit, 'Don amin kinda yabekgo unjon da Israel amin timitjak.' Yagit unjon da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit. ²⁴ Yesu pini dima wasanjakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit. ²⁵ Jon pini aban mudok do anjakwan yan yoyigit, 'Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjon an iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kinda nak da bujon noldak. Nak unjon amin dakon pijbisi egisat do unjon

dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witali.'

²⁶ "Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwaktjwari Kabi Pinjop gawak iman amin, nandani. Pinjop da amin yokwikon ban timitjak unjon dakon but piso geni unjon nin do yipban aggut. ²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unjon namin amin kinda yan unjon dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjowit, mani dima nandaba pisagit. Do unjon amin gen pikon yipmanek anakba kimakgit. Yan aba kombi amin da gen yawit unjon bami noman tagit. ²⁸ Yo yokwi kinda yan ak, do tagi anjanek yan kinda dima kawit. Mani Pailat da anjakban kimotjak do madepsi yawit. ²⁹ Gen morap unjon do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unjon da aripmon an mudawit. Yan anek bumjotni don tilak kindapmon nan kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit. ³⁰ Mani Pinjop da kimoron nan aban pidagit. ³¹ Pidani gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unjon da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unjon dakon geni Juda aminon yan tenjotjot.

³²⁻³³ "Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pinjop da kalip babiknin yan teban tok kinda an yomgut unjon bami toj agit. Gwaksi kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nan aban pidanban gen yagit unjon bami toj agit. Kap Papi 2 kon gen unjon yan mandabi: 'Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.'

³⁴ Pinjop da asi Yesu kimoron nan aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pinjop da unjon do yan yagit:

'Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi an im do yan teban tok agim unjon yo ji do daben.

Yo morap unjon yagim unjon da tilagon asi altokdan.'

³⁵ Ae unjon do Pinjop da papiakon gen kinda gat yan tosoq:

'Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi taneq dima miktosak.'

³⁶ "Nin nandan, Dewit kalip Pinjop dakon galaktok yolek egipgut. Anek don kimakban bumjotni anki iy dakon babikni da kimakbi yopyop tamokon yipba taneq miktagit. ³⁷ Mani amin unjon Pinjop da kimoron nan aban pidagit unjon amin giptimni dima miktagit. ³⁸⁻³⁹ Unjon do anek not kabi gen unjon yan tenjotjot unjon pakyanji nandani. Unjon amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon

gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin tanj damni. Mani unun amin da amin morap iyi do nandan gadanj iman amin unun yokwini wiririk yominej amin kilegisi yanj yoyisak. ⁴⁰ Ji kanj kotni! Dima kanj, kalip kombi amin da gen yawit unun jikon altosak. Gen unun yanj yawit:

⁴¹ 'Manji gen yogok amin ji yo aberj unun kanjek but morap anek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo njwakjwari kinda akdisat.

Amin kinda da yo unun akdisat unun do dayisak kanj, ji aripmi dima nandan gadakdan.'

⁴² Pol da gen unun yoyinj mudarban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yanj yoyiwit, "Jil awiki Sabat bisapmon aesil obinej gen unun sigin niyinjil." ⁴³ Yanj yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Nwakjwari Kabikon nani morapmi Juda aminon sanberjek Pinjkop but dasi gawak imgwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pinjkop dakon nandan yawotni do nandanej tebaisi agek egi ananj kini do yoyinj panjteban agimal.

⁴⁴ Awuki Sabat bisap unun abinjawan unun kokup pap dakon amin morapmi da Pinjkop dakon gen nandak do abinj muwukgwit. ⁴⁵ Muwugakwa Juda amin da amin morapmi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abinj yipgwit.

⁴⁶ Yanj anakwa Pol gat Banabas gat da pasol mini yanj yoyigimal, "Asisi, nit pi kokwini nimgut da tagisi Pinjkop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abidok do dima galak tonj. Yanj anek egip egip dagok dagogi mini dimasi abidonej yanj disi yonj. Do nit ji depmanek Amin Nwakjwari Kabikon kindenj. ⁴⁷ Amin Tagi da yanj anenj do kili yanj niyigit:

'Nak da ji manjin depbo Amin Nwakjwari Kabi dakon tenjenj madepni egipni.

Anek miiktimi miiktimi ekwanj amin panjmuluganjakwa yokwikon banj timikgenj do manjin deppum.'

⁴⁸ Yanj yanban nandanej Amin Nwakjwari Kabikon nani da tagisi nandanej Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anjakwan minjat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit.

⁴⁹ Anjakwa Amin Tagi dakon gen da unun miiktim da kokup morap kisi irenj tagit. ⁵⁰ Mani Juda amin da minjat man madepni

tonj Pinjkop dosi pasalgwit, ae unun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yanj anek Pol gat Banabas gat yokwi anyominej unun miiktimon dima egipjil do yolgwit. ⁵¹ Yanj aba yokwi iyikon gin tosoj yanj nandani do kandapnikon kimbabanj tawit unun tidanbal kinjakwa Ikoniam kokup papmon kigimal. ⁵² Kinjakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadanj imgwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tujanj yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Pinjkop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Pinjkop dakon pi agimal unudanj gin Ikoniam kokupmon yanj gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinjakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit. ² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unun da Amin Nwakjwari Kabi dakon but sugawit. Sujanba nandan gadat awit minjat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit. ³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yominejakwan wasok tapmimi tonj morapmi agimal. Yanj anjakwal amin da Pinjkop asi amin do nandan yawok yomisak yanj nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi tonj unun yoligit.

⁴ Mani unun kokup papmon amin kabi bamori pudanj kiwit. Kabi kinda Juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit. ⁵ Anek don Amin Nwakjwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yanj nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi anj yominej tipban dap do awit. ⁶ Mani amin bamot unun yo ak do awit unun pindak nandanjan anek kokup unun yipmanek Likonia miiktimon kigimal. Kinj kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup moninj moninj unudon tawit kisi agek ⁷ Gen Bin Tagisi yanj tenjenjan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miiktimon Pinjkop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanji mibilikon gin yigek egipgut. Menji da yanj anjalagit. ⁹ Unun amin Pol da Pinjkop dakon gen yanjakwan mirak panjakwan Pol da unun amin kilek tosak dakon nandan gadatni tanjan kagit. ¹⁰ Kanjek madepsi yanjek yanj iyigit, "Gak pidanj bamanj at!" Yanj iyinban amin unun wigi manjek wasanjek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unun aban kanjek minjat amin morapyo da Likonia genon da yanj tidanej yanj yawit, "Mao, pinjkop ekwanj di da

amin giptim panjek ninon penj!"¹² Banabas unjun Sus yan iyinek Pol unjun gen yogok amin do Emes yan iyiwit.¹³ Kokup kidat Sus unjun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanja kapmatjok tagit. Unjun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jarej ban panjilim abi unjun panjabinj kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minjat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanjek mukwa son yomdo awit.

¹⁴ Yan anakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret an yom do an dakon geni nandan wuripdak imalni pidanek minjat amin morap kabikon pigi yan tidanek yan yagimal,¹⁵ "Not kabi, ji nidosi unjun akdan? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unjun yopmanjek Pinjkop egip egipmi ton egisak unjudon gin tobilni do dayamak. Unjun Pinjkop da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasan yopgut.¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unjun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit.¹⁷ Mani amin da Pinjkop asi egisak yan nandani do yo tagisi morapni damisak. Sikak yipban manjakwan pigaga jap tagisi panjirej an daban aripmisi nanek kisik kisik an."¹⁸ Amin bamot gen unjun yanek amin dakon but pabik do pali panjiodok agimal. Mani dima, buri manjakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniama da apgwit unjun da amin dakon but suganba Pol uwal an ingwit. Uwal an iminek Pol tip ban anjagek kili kunwak yan nandanek ilik anjan abigi kokup pap da wanja yipgwit.²⁰ Yipba tarjakwan don Yesu nandan gadan ingwit amin da abinj muwuk Pol anjwasinjek akgwit. Yan anakwa pidanban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unjun kokup pap yipmanjek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but panjeban agimal

²¹ Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyinj terjenanjakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan ingwit. Anjek unjudon da tobil Lista ae Ikoniama ae Antiok kigimal.²² Unjun kokup pap kapbi gwasinjek Yesu nandan gadan ingwit amin dakon but panjeban anek yan yoyigimal, "Yesu dima yipmanjek degek nandan gadan iminek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panjek don Pinjkop da Amin Kila Asagon kisdaman."²³ Yan yoyinjek panmuwukbi kabi morap egi anjan kiwit unjun do kila amini manjin manjin awit. Anjek Pinjkop do nandanek jap kelek egek bisit pi anjek

egipgwit. Anjek unjun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosoq yanji nandawit amin unjun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

²⁴ Yan anjek Pisia miktim nanj kinjek Pampilia miktimon kinj altagimal.²⁵ Altanek Pega kokupmon Pinjkop gen yoyinjek Atalia kokup papmon pigigimal.

²⁶ Pigi tap wakga kinda abidanek Atalia kokup pap yipmanjek Antiok kokupmon kinj altagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandan yawok yominjek panpuluganjakwan Pinjkop dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kinj Pinjkop dakon pi an mudanek aeni²⁷ abinj altanek panmuwukbi yan yobal apba Pinjkop da panpuluganjakwan yo morap agimal unjun dakon geni yoyinjek yan yagimal, "Pinjkop da Amin Nwaktjwari Kabi nandan gadat dakon kosit witald yoban nandan gadat awit."²⁸ Yan yanek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pinj panmuwukbi yoyinj degek yan yoyiwit, "Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kan, Amin Tagi da ji dima timitjak."² Yan yoyinjakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tanban unjun amin gat gen emat madepsi awit. Yan anakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjin yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi dakon kila amin gat gen unjun anjilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim unjun ban kiwit. Kinjek unjun miktim bamot-gwan nandan gadat amin yan yoyigimal, "Amin Nwaktjwari Kabi da but tobil anek Pinjkopmon kwan." Gen unjun yoyinbal but galak madepsi nandawit.⁴ Jerusalem kinj altanba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinjkop da panpuluganjakwan yo morap agimal unjun dakon geni yoyigimal.⁵ Yanbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unjun da pidan ager yan yawit, "Amin Nwaktjwari Kabikon nani unjun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini."

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unjun nian yono kilek tosak yan do

muwukgwit. ⁷ Muwugek yan nandat morapmisi anek Pita da pidan agek yan yoyigít, “Not kabi, ji kili nandan. Pinjkop da pi kokwinik niminjek nak Gen Bin Tagisi Amin Nwaktjwari Kabikon yanapbo nandanjek nandan gadat ani do nak kilisok manjigít. ⁸ Pinjkop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Nwaktjwari Kabi amin kisi do yomgut. Yan agit do Pinjkop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman. ⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok njwaktjwari kinda asak yan yogogi miní. Nandan gadat anakwa butni sugan panmilip asak. ¹⁰ Do ji abisok nido Pinjkop anjekwalek panmuwukbi da kwapmon yo jigí yopmanjan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok aman. ¹¹ Do yan si nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak.”

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayanjok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanjanwa Pinjkop da panpuluganjanwan Amin Nwaktjwari Kabikon wasok tapmimi tonj agimal unun do yoyigimal. ¹³ Yoyin mudanjanakwale Jems da yan yagit, “Not kabi mirak pani. ¹⁴ Pinjkop da wasanek Amin Nwaktjwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik. ¹⁵ Pinjkop da Amin Nwaktjwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan tosok:

¹⁶ ‘Amin Tagi da yan yosok, “Dewit dakon diwatni unun yut kinda yombem.

Unun yut da manj tuwil kigit, mani nak da aeno don abin anmilip anek witjiken.

¹⁷ Yan abo Amin Nwaktjwari Kabi morap naga do kili manjigim unun da Amin Tagini nak wisini.”

¹⁸ Gen unun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit.”

¹⁹ Jems da sanbenjek yan yagit, “Do nak yan nandisat, Amin Nwaktjwari Kabi but tobil anek Pinjkopmon kwan unun nin da jigí dima yomnen do nandisat. ²⁰⁻²¹ Kalipsi da win abisok on ekwamanon kokup pap morap tan anjan kwanon Moses dakon gen yan tenjenawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kinda yan mandan yomnen. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Pinjkop da pindakban

dima noknogi an. Ae minjat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwan gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjwit. Unun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal. ²³ Amin bamot do papia yomgwit unungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandaman. Amin Nwaktjwari Kabi Yesu nandan gadan iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwan ji gildat tagi yan dayaman.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kinj ji dakon nandak nandan panupbal awit dakon geni kili nandagiman. Nin da yan yoyini yan dima yoyinapano kinj dayiwit. ²⁵ Nin idon muwuk but kalon anek amin bamot ji do kini do manjigiman. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandan yomaman Pol ae Banabas unun gat kini do yan yomguman. ²⁶ Amin bamot unun egip egipni dima panjutnanek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyin tenjenagimal. ²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandaman unun nan gin dayinjin do yabekgaman. ²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandanek yan dayaman, jigí morapmi dima damnen. Gen teban onjok bangin yolni. ²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapman paret an unun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwan ununyo kisi dima noni. Anek minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kanj kimagek unun anpak morap yapni kan unun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi panmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unun yomgumal. ³¹ Yobal panmuwukbi da papia unun manjiba unun da buri panjeban aban but galaksi nandawit. ³² Anakwa Sailas gat Judas gat unun kombi amin bamori do gen tagisi morapmi panmuwukbi yoyinjek buri panjeban agimal. ³³⁻³⁴ Amin bamot unun Antiok bisap dubakgok egipgumal. Egek don panmuwukbi da galok gen yoyinjek but yawot gat kinjin yan yoyinjek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal. ³⁵ Kinjanakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyinjet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyin tenjenawit.

Pol gat Banabas gat but kalonj dima agimal

³⁶ Gildat di egi mudanek Pol da Banabas yan iyigit, "Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yan tenetan yomgumak tagi panek ekwan bo yan do agek pindatden." ³⁷ Banabas unun Jon mani kinda Mak unun kisi abidanbal agipni do nandagit. ³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinjakwan iyi gin pi agimal, do Pol unun gat agip do nandaban tagi dima agit. ³⁹ Unun do arek gen emat madepsi agimal. Yan arek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanek Saiprus miktim timon wigigimal. ⁴⁰ Yan anjakwal Pol Sailas nan abidagit. Anjakwan panmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yan yoyinba kigimal. ⁴¹ Kinj Siria ae Silisia miktimon agek Pol da panmuwukbi morap yoyin panteban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unudon da Lista kokup pap kinj altagit. Unun kokupmon Yesu dakon panetni kinda egipgut mani Timoti. Menj unun Juda minjat kinda. Unun minjat Yesu nandan gadan ingut. Mani datni unun Grik amin kinda. ² Panmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit. ³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipden yan nandagit. Mani Juda amin unun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit. ⁴ Anek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit unun ban panmuwukbi yoyin ek yan yoyiwit, "Ji gen on nan guramigek egipni." ⁵ Yan anjakwa panmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da panmuwukbi kabikon sanbenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Esia miktimon Pinjok dakon gen dima yonjil do yan sop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kinj Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal. ⁷ Misia miktimon kinj altanek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjil do kosit sopgut. ⁸ Yan aban Misia miktim yapmanek Troas kokup

papmon pigigimal. ⁹ Pigi unun kalbi Pol da buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan Masadonia amin kinda da yan iminek yan iyigit, "Gak tap pidanek Masadonia miktimon obin nin panpulugoki." ¹⁰ Pol da unun kanek Pinjok da iyi Gen Bin Tagisi kin yoyin ek do yan nimisak yan nandanek unudon gin Masadonia kik do tagap tagimanj.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kinjek miktim timjok kinda tap binap tosox unun mani Samares unudon wigi altagimanj. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigimanj. ¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kinj altagimanj. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili agwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipgumanj. ¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanja pigi pakbi kindakon kigimanj. Nin unun pakbikon tamo kinda konenon bisit anek yanon da pigigimanj. Unun pakbikon pigi pindatno minjat di muwukgwit pindak unudon ygek Gen Bin Tagisi yoyigimanj. ¹⁴ Minjat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monej ilit pi anek egipgut. Unun Pinjok gawak iminek egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyansi yopgut. ¹⁵ Anek minjat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Son mudanek yan niyigit, "Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon panji egipnen." Yan yanek yutnikon si kinen do teban tanban kigimanj.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigimanj. Kino oman minjatjok kinda kosiron apban domdom agimanj. Unun minjatjok konni kinda tan iminjakwan yo don altoni unun do yan kwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinjakwan kila amini da monej madepsi timikgwit. ¹⁷ Nin kinapno minjatjok unun Pol gat nin gat da bunon nolek yan tidanek yan yagit, "On amin unun Pinjok Wikwisi Madep dakon oman monjini. Pinjok da ji yokwikon ban timitjak dakon gen dayan." ¹⁸ Minjatjok unun yan sign yanjakwan gildat morapmi agit.

Yan anjakwan Pol unun nandanek kuragisi nandan tobil kon yan iyigit, "Yesu Kristo da yan dagok annamgut do yan si gayisat, gak minjatok un yipman degek win abigi!" Yan iyinban unudon gin kon minjatok unun yipman dekgit.

¹⁹ Yan aban oman minjatok unun dakon kila amini moner timit timit kositnin pasildak yan nandawit. Yan nandanek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik panpan kila amin do maket tamokon pankiwit. ²⁰ Amin bamot panpan gen kokwin amin madepmon panki yopmanek yan yoyiwiw, "On juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but suganbal upbalap madepsi an. ²¹ Rom dakon anpagon yo dima anen do gen teban toso kon amin bamot da amin unun tetgin ilik pangwamal."

²² Yan yanakwa amin muwukgwit kisi da yanba yokwi tok anyomgwit. Yan aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kalin kirinban baljoni do yoyiwiw. ²³ Yoyinba madepsi baljanek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanek dam teban yut dakon kila amin kilani teba isi asak do iyiwit. ²⁴ Iyinba nandanek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut monin kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanek dima abiginjil yan do kandapni kindap kwuk ban panjeban agit.

²⁵ Yan aban egek kalbi binap Pinjop do bisit anek ae kap yanakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit. ²⁶ Anakwa unudon gin wudip madepsi kinda anek dam teban yut dakon gwak pan kwakwaligkit. Yan anjakwan yoma kisi wital kin mudajakwa amin morap kisi kandapnikon yo panjeban awit unun kisi wital ki mawit. ²⁷ Manakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yan pindak amin kisi abigi mudan yan nandanek nak kila tagi dima at yan do emat agak sibani ilik iy nan sugok do agit. ²⁸ Yan ak do anjakwan Pol da yan tidanek yan iyigit, "Giptimgo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwaman."

²⁹ Yan yanakwan dam teban yut dakon kila amin tenjen kinda anopni do yagit. Anopba abidan pasol nandanek timent yanek kin Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut. ³⁰ Yan anek amin bamot timik yut buri monin yikgimal unun yipmanek yut buri madep do pabigi yan yoyigit, "Amin bamot, nian anapbo Amin Tagi da nak yokwikon nan abidosak?"

³¹ Yan yanban iyigimal, "Gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminaki Pinjop da gak gat ae yutgokon amin ekwan gat kisi yokwikon ban timitjak." ³² Yan iyinban Amin

Tagi dakon gen iyinban amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal. ³³ Yoyinbal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yan anek unudon gin iy ae gwakni kisi telagi pakbi sowit. ³⁴ Anek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pinjop nandan gadan iminban burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

³⁵ Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yan iyiwit, "Gak amin bamot unun yopbi kinjil."

³⁶ Yan iyinba kin Pol yan iyigit, "Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil."

³⁷ Mani Pol da obip amin yan yoyigit, "Manit Rom gapmanon toso. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyansi dima kokwingek amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon da nipba kirkdamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden."

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandanek si pasalgwit. ³⁹ Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yokwisi andamguman, gen yan yoyinban panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit. ⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panjeban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kin ek Tesalonaika kokup papmon kin altawit. Unun kokup papmon juda amin dakon muwut muwut yut kinda toso. ² Pol iy Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pinjop dakon gen dakon mibili yan nandat awit. ³ Anek Pol da Pinjop dakon gen dakon mibili yoyin tenjenan yomgut.

Gen unjun asi bami noman tanj mudanj yan yoyinjek yagit, "Kombi amin da Kristo tepmi panjek kimagek don aeni pidosak do yanjkwok kalipsigwan kili awit. Unjun Yesu do dayinj tenjenosot, unjun Kristo yanjsi dayisat."⁴ Yan yoyinban Juda amin diwar da Pol gat Sailas gat dakon gen nandanek nandan gadat anjek amin hamoron sanbewit. Anjakwa Grik amin morapmi Pinjkop gawak ingwit amin ae kila amin minjat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yan anjakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok an yomgwit. Yan nandanek maket tamokon pidok amin di egipgwit unjun timikba unjun gat amin morapmi panmuwuk buri suganba upbalap madepsi awit. Yan anjek timtim yanek amin kinda mani Jeson unjun da yutnon kinj Pol gat Sailas gat wisinj timik amin morap da inamon pabigi yopner yan yanek kiwit. ⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat panmuwukbi kabi di gat timik ilik panpan unjun kokup pap dakon kila aminon panjkiwit. Panjinej yan tidanek sitnok anjyominjek yawit, "On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi an da abisok idon abej da ekwan. ⁷ Jeson da unjun amin yanban yutnison pawigi ekwan. Unjun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani unjun yapmanek yan yon, 'Kila amin madep njwaknjwari kinda egisak unjun mani Yesu.'"

⁸ Gen unjun yanba nandanek minjat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit. ⁹ Yan anjakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba moner yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kan moner ni ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pilin tanjakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kinj altanek Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal. ¹¹ Juda amin Beria egipgwit unjun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unjun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandanek gildari gildari Pinjkop dakon gen unjun pakyanjsi manjin nandawit. Manjin nandanek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit. ¹² Anjek Juda amin morapmisi da nandan gadat awit. Ae Grik kila amin minjat morapmi da nandan gadat anjakwa Grik wili morapmi unjun kisi yan an awit.

¹³ Yan anjakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unjun da Pol unjun Beria kokupmon egek Pinjkop dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandanek obinj amin dakon but

suganj panupbal awit. ¹⁴ Anjakwa unjunon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unjun Beria sigin egipgumal. ¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altanek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, "Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjl." Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹⁶ Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anjek egipgut. Egek unjun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit. ¹⁷ Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unjunon Juda amin gat ae Amin Nwaknjwari Kabikon amin Pinjkop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unjun amin da Pinjkop dakon mibili pakyanjsi nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon panji egek amin kinj ap awit unjun gat kisi yan gin agit. ¹⁸ Anjakwan Epikorian ae Stoik* amin kabi bamot unjun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat anjakwa di da yan yawit, "On gen pakbi amin ni gen nan yosok?" Ae di da yawit, "Miktim dubagikon nani dakon pinjkop unjun do bo yosok?" Pol da Gen Bin Tagisi yoyinjek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unjun do anjek gen unjun yawit. ¹⁹ Unjun amin da Pol abidan anjan gen kokwin amin kabi kinda Herj Areopaguskon muwukgwit unjunon anjinej yan yoiwit, "Nin gak da gen kalugi unjun amin yoyinj dekdal unjun niyiki do nandaman. ²⁰ Gen yosol unjun nandano njwaknjwari asak do mibili niyinjbi nandano." ²¹ (Atens minjat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit unjunyo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili unjun do yan nandat an egek bisapni madepsi nan nan awit.)

²²⁻²³ Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, "Atens amin nak kokupji angwasinjek agek pinjkop gawak yomyom an unjun dakon yo kidat pindakim. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi kagim: On Alta Unjun Pinjkop Kinda Mibilni Dima Nandaman Unjun do Wasanji. Nak yan kagim do anjek ji do yan nandisat, ji pinjkop gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unjun Pinjkop mibilni dima nandanek isal dogin gawak iman unjun dakon mibilni dayiko nandabit.

²⁴ "Pinjkop miktim ae yo morap miktim da kwenon tonj wasan yopgut unjun Pinjkop da

17:7: Lk 23.2; Jn 19.12   **17:17:** Ya 18.19   * **17:18:** Epikorian amin kabi unjun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anjakwa Stoik amin kabi unjun giptim dakon galaktok dima yolner kan, nin amin tagisi yan nandawit.   **17:24:** 1KA 8.27; Ya 7.48

kundu ae miktim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yan do, amin kisi da telagi yut wut-
jan unjudon dima egisak. ²⁵ Ae yo kinda do
wadak wadak aban amin kisi da yo unjun
wasanek Pinjkop anpulugogi unjun dima toso.
Pinjkop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap
gat kisi amin kisi do yomisak. ²⁶ Pinjkop
unjun da amin kalonjison da amin kabi
morapmi wasagit. Wasanban irenjan tanej kin
miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon
bisap gat ae miktim egipni dakon kilapmi
kisi kokwinik yomgut da ekwan. ²⁷ Amin da
Pinjkop tebai wisinj koni do anek unjun agit.
Mani Pinjkop dubagikon dima egisak. Kap-
matjok nin da bikbigon egisak. ²⁸ Kap wasok
aminji kinda da yan jagit, 'Unjun da egip
egip nimisak ae tapmin nimanjan kosit
akwaman.' Ae kinda da yan jagit, 'Ninyo kisi
unjun dakon monjini ekwaman.'

²⁹ "Nin Pinjkop dakon monjini ekwa-
man, do Pinjkop unjun gol bo silwa bo tip
yombem yan dima nandanen. Pinjkop amin
da nandak nandagon da yo kisi da wason
unjun yombem dima. ³⁰ Kalip nandan kok-
wini tagi dima amin egakwa Pinjkop da yo
kinda dima anjominek yum pindagakwan
egipgwit. Mani abisok amin morap duk-
wan dukwan ekwan but tobil ani do gen
tebai yosok. ³¹ Don minat amin morap gen
pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Unjun
bisapmon gen kokwin kilegisi anek miktim
amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen
kokwin pi unjun asak do Pinjkop da amin
kinda kili manjigit. Unjun amin Pinjkop da
asisi kimoron nan aban pidagit, do amin
morap yanji nandan imni, Pinjkop da gen
kokwin pi unjun amindosi imgut."

³² Pol da amin kimoron da pidoni do
yanban amin diwari da jigalak gen yan
imgwit. Mani diwari da yan iyiwit, "Yo
unjun yosol unjun do di gat niyinjbi nandanen
do nandaman." ³³ Yan yanba Pol muwut
muwut tamo yipmanek kigit. ³⁴ Amin diwari
Pol yolek nandan gadat awit. Kinda unjun
mani Dionisius. Unjun amin gen kokwin
amin Ariopagus muwut muwut tamokon
muwukgwit unjun kabikon nani kinda. Ae
minat kinda mani Damaris, ae amin diwari
kisi nandan gadat awit.

18

*Pol Korin kokup papmon Pinjkop dakon
gen jagit*

¹ Don Pol Atens yipmanek Korin kokup
papmon kigit. ² Kin Juda amin kinda
kagit mani Akwila. Akwila unjun Pontus
miktimon nani kinda. Kili yanjok minatni
Prisila gat Itali miktim yipmanek opgumal.

Itali miktim mibili yan do yipmanek apgu-
mal. Rom dakon kila amin madep Klo-
dias da Juda amin kisi morap Rom kokup
pap unjun yipman kin mudoni do gen tebai
yipgut. Pol unjun amin wam pindat do
kigit. ³ Pol da yut kabeng dakon imal bupbup
pi agit unjun amin wamyo kisi pi yan gin
agimal, do Pol kwan egek unjun pi awit. ⁴ Pol
Sabat morapmon Juda amin dakon muwut
muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae
Grik amin Yesu nandan gadan imni do gen
emaron da nayinjbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia
yipmanek pinjakwal Pol imal yut pi agit unjun
yipmanek Pinjkop dakon pi gin agit. Pinjkop
dakon gen yoyinek Juda amin yan yoyigit,
"Yesu unjun asi Kristo." ⁶ Mani Juda amin
da Pol dakon gen abinj yipmanek jigalak
gen yan imgwit. Yan aba imalnikon jimjim
tawit tarapmikban manakwa yan yoyigit,
"Ji Tipdom do amin ani kan, gulusun unjun
disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok
Amin Njwaknjwari Kabikon kin Pinjkop dakon
gen unjudon yoken." ⁷ Yan yoyinek muwut
muwut yut unjun yipmanek unjudonjok pigi
amin kinda mani Titus Justus unjun da
yutnon wigigit. Titus unjun Pinjkop gawak
iminek egipgut. ⁸ Unjun muwut muwut yut
dakon mibiltok amani mani Krispus unjun
gat gwakni gat Pol da Pinjkop dakon gen
yanban Amin Tagi nandan gadan imgwit.
Ae Korin kokup papmon amin morapmi
nandan gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol
buri pisanakwan dipmin yombem kinda
kanakwan altan iminek yan iyigit, "Gak dima
pasalek nak dakon geno sigin yan tenjenjoki.
Gen mapmit dima aki. ¹⁰ Nak gak gat egisat.
Nak dakon amin morapmisi on kokup
papmon ekwan, do amin kinda da dima
gitjak." ¹¹ Iyinjban Pol Korin egakwan bilak
kinda mudanakwan ae bilak kinda dakon
kanek 6 kabi egek Pinjkop dakon gen yoyinj
degit. ¹² Mani Galio da Akaia miktim dakon
kila amin madep yigit bisapmon Juda amin
da muwugek Pol uwal an iminek abidan
ilik anjan gen pi yutnon anji yipmanek yan
yawit, ¹³ "On amin da amin Rom dakon
gen teban dima guramitni do yoyinj degek
Pinjkop gawak imin dakon kosit njwaknjwari
yolisak."

¹⁴ Yan yanba Pol da geni kobogi yoyik do
agit. Mani Galio da Juda amin yan yoyigit,
"Juda amin, on amin Rom gapman dakon
gen teban kinda yapgut, bo ae anpak yokwi
kinda agit kan, ji dakon gen tagi nandaken."
¹⁵ Mani ji disi dakon gen moninj moninj ae
man ae gen tebanji do yon. Nak unjuden
gen do gen pi ak do dima galak toso. Disi

yanj panmilip abit.”¹⁶ Yanj yoyinjek yol-ban gen pi yut yipmanjek abigiwit.¹⁷ Abigi unjodon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidanek gen pi tamo da kapmatjok anjakgwit. Yanj aba Galio unjun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don panjmuwukbi galok gen yoyinjek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altanjek Pol Pinjkop do yanj teban tok kinda kili agit, do busunj dangwani mandagit. Yanj anjek Siria miktimon kik do anjek tap wakga kinda abidawit.¹⁹ Abidanjek Epesas kokup papmon kinj altawit. Altanjek Prisila gat Akwila gat unjodon yopmanjek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pinjkop dakon gen dakon mibili do gen emat anjek nayinbi gayiko awit.²⁰ Anjek yanj iyiwit, “Gak nin gat timisok di gat egek don kiki.”

Yanj iyinba yoyigit, “Aripmi dima egipnen.”²¹ Mani yopmanj kik do anjek yanj yoyigit, “Pinjkop da ji do aeno opbenj do nandisagon don opbenj.” Yanj yoyinjek tap wakgakon wigek Epesas yipmanjek kigit.²² Kinj Sisaria kokup papmon altanjek unjodon da Jerusalem wigi panjmuwukbi gildat tagi yanj yoyinjek Antiok kokup papmon pigigit.²³ Pigi Pol bisap dubakgok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap tonj unjodon kokup gwasik agit. Yanj anjek Yesu nandanj gadanj ingwit amin morap dakon nandanj gadat panjteban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pinjkop gen yagit

²⁴ Pol kokup gwasik anjakwan Juda amin kinda mani Apolos unjun Aleksandria kokup papmon amin kinda unjun panjabinj Epesas egipgut. Unjun amin gen yogokni tagisi, ae Pinjkop dakon gen dakon mibili pakyanjsi nandagit.²⁵ Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanjek amin yoyin dekgit. Yanj anjek Yesu dakon mibili sunj dima yagit. Bamisi yanj tenjenagit. Mani Jon da telagi pakbi sogit unjun dogin nandagit.²⁶ Apolos unjun Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol pasoli mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandanj Apolos abidanj anki yutnikon egek Pinjkop dakon mibili pakyanjsi nandanj pisosak do iyin dekgimal.

²⁷⁻²⁸ Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anjakwan Epesas panjmuwukbi da buri anjteban awit. Yanj anjek papia kinda Akaia panjmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anjakwa Apolos kinj Akaia miktimon altanjek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabinj yopgut. Anjek Pinjkop da papiakon gen tonj unjun panjtenjenj anjek Yesu unjun asi Kristo yanj yoyigit. Yanj anjek Pinjkop dakon nandanj yawotni do anjek nandanj gadat awit amin unjun madepsi panjmulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin egek don Epesas pigi altagit. Pigi altanjek Yesu dakon panjdetni diwari pindakgit.² Pindakgek yanj yoyigit, “Ji nandanj gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?”

Yanj yoyinban yawit, “Dima, nin Telagi Wup kinda egisak yanj dima nandagimanj.”

³ Yanjba Pol da yoyigit, “Kanj ji ni telagi pakbi nanj sowit?”

Yoyinban yawit, “Nin Jon dakon telagi pakbi nanj sogimanj.”

⁴ Yanjba Pol da yanj yoyigit, “Jon da amin telagi pakbi sonj yomgut unjun but tobil anjek telagi pakbi soni do agit. Jon da yanj yoyigit, ‘Amin kinda nak da bunjon noldak unjun amin nanj nandanj gadanj imni.’ Jon da gen yagit unjun Yesu do yagit.”⁵ Pol da gen unjun yanban nandanjek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit.⁶ Pinjkop dakon pakbi sonjakwa Pol da kisiri kwenikon witjinjakwan Telagi Wup da unjun kabikon pinjakwan gen mibili mibili yanjek kombi gen yawit.⁷ Amin unjun 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigek Pinjkop gen madepsi yoyigit. Anjek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanjek gulusunj nandak nandakni panmilip ak do aban notni pabinj yopmanj yopmanj awit. Pol pi unjun anjek kanek kapbi egipgut.⁹ Mani diwari gen unjun nandanjek but teban anjek nandanj gadat ak do dima galak awit. Yanj anjek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanjba yokwi tok awit. Yanj anjakwa Pol gat Yesu dakon panjdetni gat yopmanj degek si kiwit. Kinj Pol gildari gildari yanj nandak yut kindakon wukwan Pinjkop dakon gen dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yanj nandak yut unjun Tiranus dakon.¹⁰ Pol bilak bamori egek Pinjkop gen yanjakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit unjun kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da koŋ yol do awit

¹¹ Pol Piŋkop da anpuluŋaŋkwan wasok tapmimi toŋ nwaŋkwarisi morapmi agit. ¹² Yaŋ agit do amin da imal dakni paŋobin Pol da kwenon witinjek paŋki sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanakwa koŋni wiŋ abigiwit. ¹³ Anakwa Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da koŋ yol do aŋek yaŋ yawit, "Pol da amin kinda dakon mibili yaŋ teŋteŋosok, uŋun Yesu. Uŋun da manon gayiko abigi!" ¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madepi kinda mani Skewa uŋun dakon monjini 7 kabi da yaŋ gin awit. ¹⁵ Anakwa bisap kindakon koŋ kinda da gen kobogi yaŋ yoyigit, "Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?" ¹⁶ Yaŋ yoyinjek koŋni toŋ amin da miŋgaŋ kwenikon wiŋi obisi dapmaŋek imalni paŋ dagaŋ yopban yut yipmaŋek molan abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit uŋun yo altagit dakon geni nandanek madepsi pasalgwit. Yaŋ aŋek Amin Tagi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit. ¹⁸ Anakwa amin nandan gadat kili awit uŋun da amin morap da inamon kalip yo yokwi morap awit uŋun yaŋ teŋteŋawit. ¹⁹ Aŋek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit uŋun dakon mibili papiani paŋabin amin morapmi da dabilon kindapmon soŋba sowit. Papiya uŋun dakon yumaŋ nogi manjikba 50 tausen silwa moneŋ agit.

²⁰ Yaŋ anakwa Amin Tagi dakon gen tapmimi toŋsi ireŋ taŋ anaŋ kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap uŋun altaŋ mudanakwa Pol Jerusalem kik do aŋek miktim bamot Masadonia ae Akaiya baŋ kik do nandagit. Nandanek yaŋgit, "Nak Jerusalem kinjek don Rom kokup papmon kikkosi nandisat."

²² Pol paŋpulgok bamotni Timoti gat Erastas gat baŋ yabekban uŋun da kalip Masadonia kigimal. Kinakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubakgok egipgut.

Pol uwal aŋ imgwit

²³ Uŋun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yaŋba yokwi tok aŋek upbalap madepsi awit. ²⁴ Mibili yaŋ do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Uŋun amin silwa baŋ kokup kidat miŋat Atemis uŋun dakon wup wasagit. Moneŋ ilit pi aŋek pi monjini moneŋ madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius uŋun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yaŋ yoban muwukba yaŋ yoyigit, "Disi nandan, pi on amaŋon moneŋ madepsi timikgamaŋ.

²⁶ Disi kili kaŋ nandanjo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili paŋupbal aŋ mudagit. Aŋek amin kisit da kokup kidat wasoŋ uŋun yo bami dima yaŋsi yosok. Pol da gen uŋun yaŋakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktim amin da nandaba gen uŋun bamisi asak. ²⁷ Pol dakon gen da moneŋ ilit kositnin aŋupbal akdisak do nak si pasoldot. Piŋkop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Aŋek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi uŋun piŋkop miŋat naŋ gawak imaj. Mani Pol da uŋun dakon man madep abin yip do pi asak."

²⁸ Yaŋ yaŋban amin gen uŋun nandan japaŋ yaŋ tidaŋek yawit, "Epesas nin dakon Atemis uŋun da wukwisi madepi!" ²⁹ Yaŋ yaŋek uŋun kokup papmon amin morapmi da madepsi yaŋ tidaŋek upbalap madepsi awit. Aŋek Pol dakon notni bamori uŋun ilik paŋpaŋ muwut muwut yut madepmon paŋkiwit. Uŋun amin bamot uŋun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus. ³⁰ Anakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani paŋmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit. ³¹ Ae Esia gapman dakon amin madep di uŋun Pol dakon notni, uŋunyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

³² Amin muwukgwit uŋun nandan upbalap madepsi awit. Yaŋ aŋek madepsi yaŋ tidaŋek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgamaŋ uŋun dima nandaba pisagit. ³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba miŋat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi uŋun da bo ak yaŋ nandawit. Yaŋ anakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima amaŋ yaŋon da geni kobogi yoyik do aŋek upbalap dima yoni do kisi: da tilak aŋ yomgut. ³⁴ Mani amin da Juda amin kinda yaŋ kaŋ nandanjo aŋek madepsi sigin yaŋ tidaŋek yawit, "Epesas nin dakon Atemis uŋun wukwisi madepi!" Uŋun gen nanŋin sigin yaŋakwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yaŋ anakwa Epesas kokup pap dakon kilda mandakni da gen sopmaŋ yominek nawa gen yaŋ yoyigit, "Epesas amin, amin morap kisi nandan, Atemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit uŋun kisi nin da kokup papmon tarakwal nin da kilani amaŋ yaŋ nandan nimaŋ. ³⁶ Uŋun top dima uŋun asisi do upbalap dima yoni. Tayaŋkok nandan kokwin aŋek yo don ani. ³⁷ On amin bamot paŋabaŋ uŋun Telagi Yut Madepnin dakon yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon piŋkop miŋat do yaŋba yokwi tok kinda dima agimal. ³⁸ Demitius gat

pi monjini gat nandaba yokwi tok anjek gen di yok do nandan kanj, gen pi agak bisapmon tagi yoni. Yanba gen kokwin amin madep da geni nandanek tagi panmilip ani.³⁹ Do ji genji di yan panmilip ak do nandan kanj, gen kokwin muwut muwut bisapmon tagi yan panmilip ani.⁴⁰ Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandisak kanj, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin yan niyisak kanj, nin da gen kobogi tagi kinda aripmi dima iyinen.”⁴¹ Kilda mandak da gen yan yoyinjek amin muwukgwit unun yoyinban kinj mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon agipgut

¹ Upbalap madep awit da daganakwan Pol da panmuwukbi yan yoban abin muwukba buri panjeban anek galok gen yoyinjek Masadonia miktimon kigit. ² Kinj unudon agek panmuwukbi gen morapmi yoyinjek buri panjeban anek don Grik miktimon kinj altagit. ³ Unudon kanek kapbi egipgut. Egek don tap waggakon da Siria miktimon kik do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol anjat do anek yan nandat an dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobil kik do nandagit. ⁴ Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda unun mani Sopata unun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Asia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Unun amin kabi Pol gat kisi agipgwit. ⁵ Unun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panji egek nin do jomjom awit. ⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanjakwan Pilipai yipmanjek tap waggakon wigek kigimanj. Kinj tap binap agapno gildat 5 kabi mudanjakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unudon kino notni pindak pindak agimanj. Anek unudon gildat 7 kabi egipgumanj.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimakgit nanj aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panmuwukbi gat jap anjwa nok do anek muwukgimanj. Anapno Pol wisa dagokdo kikenj yan nandanek Pinjok gen dubagisi yanjakwan kalbi binapmi agit. ⁸ Yut nin da egipgumanj unun yut kwen toso. Unun yutnon lam morapmi kolenj yopgwit. ⁹ Unun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani unun Yutikus. Pol da gen sanjbenjek yanjakwan monji unun yik dipmin pakek uwagat anek wanja miktimon manj anjakgit. Manj anjakban kimakgit nanj pigi

abidawit. Unun yut notni kwen kwen awit dakon kidinj kapbi kwen nani egipgwiron da magit. ¹⁰ Mani Pol da pigi monji unun da kwenon pakek kisiri da kendagek yagit, “Ji nandaba kik dima ani. Egip egipni tanj imisak.” ¹¹ Pol yan yanek aeni kwen wigi bret pidanban nawit. Yan anek gen sigin yoyinjakwan wigi wisa daganakwan yopmanj kigit. ¹² Yopmanj kinjakwan amin monji unun abidanj yutnikon anjkiwit. Wagil dima kimakgit yan nandanek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanjek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanjek tap waggakon da Asos kokup papmon kinj altanek Pol do jomjom agimanj. Nin da kalip kinapno Pol iyi miktimon kosit kik do anek unun do niyigit. ¹⁴ Jomjom anapno Pol Asos abinj altan ni-ban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigimanj. ¹⁵ Unudon da wisa dagokdo Mitilini yipmanjek miktimon kinda mani Kios kapmatjok tanjan kanjek yapgumanj. Ae gildat kinda do tap unun pudanj yapmanjek Samos kokup papmon kinj altagimanj. Ae unudon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kinj altagimanj. ¹⁶ Pol da Asia miktimon bisap noknok dima anenj yan nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanjek Miletus kokup pap kigimanj. Bisap noknok dima anek tepmi kinenj kanj, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konenj yan nandagit.

Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unudon egek Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit. ¹⁸ Gen yipban kwan opba yan yoyigit, “Nak kilisi Asia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unun disi nandanj. ¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abinj nep do gen yawit. Yan anjakwa bisap morapmi butno madepsi jik tanjakwan kunam morapmi takgim. Anek nak nagado nandako manjakwan Amin Tagi dakon pi agim. ²⁰ Nak ji panpulgok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayinj degkim unun disi nandanj. ²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anek Pinjokmon kinjek Amin Taginin Yesu nandanj gadanj imni do gen madepsi yanj tentenagim. ²² Nandani. Telagi Wup da unudon kikenj dosi nayisak, do nak Jerusalem kikkisat. Unudon kiko yo kinda ni da altan namjak unun dima nandisat. ²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yanji nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdanj, ae jigj namdanj unun kisi

nayinjakwan agisat. ²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yan nandanek egip egipno anjuknok do dima nandisat. Nak kosit unun agisat nangin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unun arj mudoken. Pi unun Pinjkop da nandan yarwotni do anek yo madepsi ninon asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen dayin tenjenagam. Nak abisok nandisat, ji depman kinapbo jikon da kinda da nak ae bunjon dimasi nandakdan. ²⁶⁻²⁷ Nak Pinjkop dakon nandak nandak kinda dima wufjiko tagit. Kisisi dayin tenjenagam. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kan, unun nak dakon gulusun dima. ²⁸ Ji disi dakon kila anek panmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Panmuwukbi kabi unun Pinjkop da Monji dakon yawi nan yuman nagit. Unun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjin depgut. ²⁹ Nak nandisat. Depman kinapbo jon pinan yokwisi da jikon abinek sipsip kabi panupbal akdan. ³⁰ Anakwa jikon da amin diwari da pidan panmuwukbi kabikon da amin diwari bunjon yolni do top gen yoyikdan. ³¹ Yando, ji kan kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalon kalon kisi dayin dekgim. Unun do dima injtoni.

³² “Nak abisok Pinjkop da kilasi asak do unun da kisiron depmanat. Nandan yarwotni dakon geni da ji panjeban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi unun tagi timitni. ³³ Nak amin dakon monen ae yo kabini do pindah galaktok dima agim. ³⁴ Nak da pi agim dakon mibili unun disi nandan. Naga da kisi da pi anek yo nido wadak wadak agim unun timigek notno pi agiman unun kisi panpulugagim. ³⁵ Naga pi teban yan anek dayin doligim. Jiyo yan gin anek teban tokni mini amin unun panpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit unun dima injtonen. Gen unun yan: ‘Yo imisak amin dakon kisi kisikni wukwi, anjakwan iban abidosok amin dakon kisi kisikni pinji.’”

³⁶ Pol gen unun yoyin mudanek kila amin kabi gat njakben anek bisit yagit. ³⁷ Bisit aban mudanekwan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedan mandan nawit. ³⁸ Pol da bunjon nak dakon injanno ae dima kokdan yan yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yanji nandanek Pol anar tap waggakon ankiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopman degek tap wakga abidanek nomansi miktim timjok kinda tap binap tosoq unun mani Kos unudon wigigiman. Wigek unudon da gildat kinda do miktim timjok kinda tap binap tosoq unun mani Rodes wigek unudon da Patara kokup papmon kigiman. ² Kin kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban kagiman. Kanek unudon wigino kigiman. ³ Kinjek miktim tim kinda tap binap tosoq unun mani Saiprus kanek unun gwanden tetgin do tarjakwan nin amin tetgin da yapguman. Yapmanek Siria miktimon kin kokup Tair unudon tap wakga panji akgit. Agakwan tap waggakon pi monji yik iligakwa ⁴ nin kin Yesu dakon pandet kabini pindatno unun gat gildat 7 kabi egipguman. Egapno Telagi Wup da pantagap aban Pol yan iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.” ⁵ Egipguman dakon bisap mudanekwan Yesu dakon pandetni gat ae minjat monjiyoni gat kisi kokup pap yipman degek tap kidipminon pigigiman. Pigi unudon njakben anek bisit agiman. ⁶ Bisit ano mudanekwan notni galok gen yoyin yoyin anek yutnikon kinakwa nin tap waggakon wigigiman.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmanek kin Toleses kokup papmon altagiman. Unudon Yesukon sanbewit amin kabi gildat tagi yan yoyino unun gat gildat kinda egipguman. ⁸ Unudon pakgiman da wisa dagokdo unun kokup pap yipmanek Sisaria kokup papmon kin altanek Pilip da yutnon kino unun gat egipguman. Pilip unun yabekbi kabi panpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unun kabikon nani kinda. Unun amin Gen Bin Tagisi yan tenjenok amin kinda. ⁹ Pilip unun gwi 4 kabi. Unun aminon dima yopbi. Minjat kabi unun kombi gen yogok minjat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unun Judia miktimon da pigit. ¹¹ Pin altan niminek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisi kandapoyo wangut. Wamanek yan yagit, “Telagi Wup da yan yosok, ‘Nak da on asat, yan gin Juda amin Jerusalem ekwan da on boban nap dakon ami waman Amin Nwakjwari Kabi da kisiron yipdan.’”

¹² Yan yanban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipguman gat kisi da anjuknanek tebaisi iyigiman. ¹³ Mani Pol da gen kobogi yan yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgen do tagi

nandisat. Do ji nido nak anjogol anjek dima takgan? Yan anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yanban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yan nandaneq yagiman, “Amin Tagi da yo altan injak do nandisak unun tagi altan injak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanek mibilni nandak do pi awit

(Kalipmi 21.15-26.32)

Pol Jerusalem kin altagit

¹⁵ Yan nandaneq nin yiknin panek Jerusalem kokup papmon wigigiman. ¹⁶ Yesu dakon pandetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigek unun da nin panji Nason da yutnon nipba egipguman. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadan imgut. Miktimni unun Saiprus. ¹⁷ Nin Jerusalem kin altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit. ¹⁸ Timikba pakgiman da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigiman. Kin altaneq panmuwukbi dakon kila amin kisi morap unudon gin Jems gat ekwa pindakgiman. ¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yan yoyineq Pinjok da anpuluganban Amin Nwaktjwari Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyin mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Panmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandaneq Pinjok anjisiwit. Anjek iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadan imgwit. Unun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgon. ²¹ Mani amin diwari da gak do yan yoyiwit, “Pol da Juda amin Amin Nwaktjwari Kabi da bikbigon ekwan unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyineq yan yoyisak, “Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon anpak dima yolni.” ²² Niansi aneñ? Gak idon kili apgul yan nandan gamdan.

²³⁻²⁴ “Do nin da gen kinda gayino gak yan gin abi. Anjaki gakyoy kisi gen teban guramikdal yan gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwaman. Unun amin kabi Pinjokmon yan teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinjok da dabilon gen teban yolek giptim panjilek ak dakon anpak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yan anjaki unun amin kabi busun dangwani tagi mandani. Yan abi amin da gandaneq top yan imguman yan gandani. ²⁵ Amin Nwaktjwari Kabi Yesu nandan gadan imgwit amin nin da gen anteban agiman unun kili mandan yomguman. Gen unun

yan: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwoñ dima noni. Ae minjat wilyoy yumabi mibili mibili dima ani.”

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjilek ak dakon anpak anjek egipgwit. Yan anjek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anjek, ae amin kaloñ kaloñ dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanekwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minjat amin morap muwukgwit dakon but suganeq Pol abidawit. ²⁸ Abidaneq yan tidaneq yan yawit, “Israel amin ji abin nin panpuluganba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panjupal asak. Anjek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da naganon winek telagi tamo on anjupal aban yo isali asak.” ²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do anjek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anjan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanja abigiwit. Yan anjek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sogwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol anakba kimot do anakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematyoy madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit. ³² Yan nandaneq unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minjat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanjereq dima anakgwit. ³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidaneq nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anjek amin yan yoyigit, “On namin amin kinda? Ae ninan agit?” ³⁴ Yanban di da gen kinda yanakwa di da njaktjwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anjan emat amin da yomakon awigini do yoyigit. ³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon altanekwan amin

da Pol si anjakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yanj aba emat amin da pasalek Pol si kendak ananj wigiwit. ³⁶ Amin morapni da bujon yolek madepsi sigin yanj tidanjek yawit, "Anjakba kimakban!"

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol ananj yutnikon awigik do anjakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yanj iyigit, "Gen kinda tagi gayiken?"

Yanjban iyigit, "Gak Grik gen nandisal, ma?" ³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanjek amin dapdap sibani tonj amin 4 tausen timikban miktim amini minikon kiwit. Gak unjun amin dima, ma?"

³⁹ Yanjban Pol da yagit, "Nak Juda amin kinda. Kokupno unjun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?"

⁴⁰ Yanjban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyinjban Pol unjun manj wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak anj yomgut. Yanj aban amin kisi upbalap yipmanj mudawit. Yanj anjakwa Pol da Ibru genon da yanj yoyigit,

22

¹ "Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusunj kinda dima agim do dayikdisat."

² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanjakwan upbalap dima anek tayanjgok egipgwit. Yanj anjakwa Pol da yanj yoyigit, ³ "Nak Juda amin kinda. Menjo da Tasas kokup pap Silisia miktimon tosok unjudon anjalagit. Mani nak on kokup papmon tagagam. Yoyinjetno Gamaliel unjun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayin dekgit. Ji Pinjok dakon pi but dasi anj, nakyo kisi yanj gin anj kimakgim. ⁴ Nak da minjat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nanj agipgwit unjun panjupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisin panpanj dam teban yutnon panjigim. ⁵ Yanj anjapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unjun da ji tagi dayinj tenjtoni. Unjun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unjun naba nak Yesu nandanj gadanj imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unjun timik panjobinj Jerusalem dam teban yutnon yopmanjek kobogi do yo yokwi anyomni do anjek kigim."

Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit (Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)

⁶ Pol sanjenek yanj yagit, "Nak kinj gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus anjakmat anjapbo tenjtenj madep kinda Kwen Kokup da pinj anjinap aban nak binapmon akgin. ⁷ Tenjtenjan naban nak miktimon manj pagek nandanjapbo gen kinda altanjek yanj nayigit, 'Sol! Sol! Gak nido nak anjupbal ak do pi asal?'"

⁸ "Yanjban yanj iyigim, 'Amin Tagi gak namin?'"

"Iyiko yagit, 'Nak Yesu Nasaret amin nanj anjupbal ak do pi asal.' ⁹ Amin nak gat agipgumanj unjun tenjtenj kawit. Mani gen unjun nayigit unjun dima nandawit.

¹⁰ "Nayinjban iyigim, 'Amin Tagi, nak ninanj aben?'"

"Gen unjun yoko Amin Tagi da nayigit, 'Gak pidanj Damaskus kokupmon pigaki amin kinda da pi morap aki do yanj mudanj gangum unjun do gayisak.' ¹¹ Tenjtenj madep unjun tenjtenjan naban dabilno pilin tagit do amin agipgumanj unjun da nak kisitnokon da abidanj Damaskus abigiwit.

¹² "Abigi nepba amin kinda mani Ananias nak nandak do apgut. Unjun amin Pinjok gawak iminjek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kinda agit. ¹³ Ananias unjun kapmatjok da abinj agek nak yanj nayigit, 'Sol not, dabilgo aeni sinjosak.' Yanj nayinjban unjudon gin sinjanjek Ananias kagim. ¹⁴ Kanjapbo nayigit, 'Babiknin dakon Pinjok da gak da nianji abi do nandisak unjun golinjban koki do manjinj geggut. Ae Amin Kilegi kanjaki unjun da iyi gen gayinjban nandaki do manjinj geggut. ¹⁵ Gak yo morap pindak nandanjo agil unjun minjat amin morap yoyinj tenjtenjokdisal. ¹⁶ Do bisap noknok dima abi. Pidanjek telagi pakbi sonjek mani yanjaki unjun da diwarigo wiririk gaban.'

¹⁷ "Don aeno Jerusalem tobil abinj Telagi Yut Madepmon wigi bisit anj agek dabilno kulabik anjakwan dipmin yombem kinda kagim. ¹⁸ Kanjapbo Amin Tagi da yanj nayigit, 'Gak tepmisi pidanj Jerusalem yipmanj ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kanj, amin da dima abidokdanj.'

¹⁹ "Nayinjban iyigim, 'Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandanj gadanj ganggwit unjun baljanjek dam tebanon yopgum unjun nandanj namanj. ²⁰ Ae gak dakon gen yanj tenjtenjok amingo Stiwen anjakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip banj anjagkwit amin dakon imal dubakni ilik yopmanj naba kila agim. Anjek pindagapbo Stiwen anjakba kimakban nandako tagisi agit.'

21 “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwakwari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

22 Pol da Amin Nwakwari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandanek yan tidanek yawit, “Anakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

23 Yan tidanek imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit. 24 Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwan yan yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido jarmi nandanek yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.” 25 Yoyinban anki kisi kandapyoni paninjin anek wangwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanjo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmanjan.”

26 Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak nianji akdisal?”

27 Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyiban yayit, “Asi nak Rom amin kinda.”

28 Yanban yan yayit, “Nak Rom aminsi dagok do tomini madepsi yumgin.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipum da egisat.”

29 Yanakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nan yoyiko nap teban nan anteban ayin yan kan nandanjo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yayit

30 Juda amin da Pol ni gulusun nan agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun dakon mibili pakyanji nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban wital dimanek abigi yipban unun da injamon agit.

23

1 Pol da sinanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinjok da dabilon butnokon da tagisi egi aranj wit yan nandisat.” 2 Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok

amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anjani do yoyigit. 3 Yoyinban anakwa Pol da yan iyigit, “Pinjok da gitdisak. Gak yut dakon pompom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nanba nitniranbi. Gak gen teban guramikdat yan nandanek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal.”

4 Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek Pol yan iyigit, “Gak Pinjok dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?”

5 Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinjok da papiakon gen yan tosok: ‘Ji kila aminji kinda do yanba yokwi tok dima ani.’

On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak.”

6 Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban tanek egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman.” 7-8 Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anjelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anek pu-dan kabi bamori awit. 9 Anek gen teban yoyindet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yan tidanek yan yawit, “On amin gulusunni minisi koman. Wup bo anjelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandaman.” 10 Yan yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yan anek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak yan do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nan gwayen anjan emat amin da yutnon ankiwit.

11 Anki yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yan iyigit, “Gak pasol pasol dima aki. Si teban tanek egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yan tenjenagil unun Rom miktimon yan gin yan tenjenoki.”

Juda amin da Pol anakba kimotjak do gen yan anteban awit

12 Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anakba kimotjak do wagil yan anteban awit. Anek yawit, “Jap pakbiyo dima anek Pol anjan kimagakwan don nonen. Yan dima anen kan, Pinjok da nin tagi nindajak.” 13 Yan teban tok awit amin unun 40 yapgut. 14 Amin kabi unun kin mukwa

sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yan yoyiwit, "Nin jap dima nanjek Pol anjatno kimagakwan don nonerj do wagil yan anteban aman. Yan dima anerj kan, Pinjop da nin tagi nindapjak." ¹⁵ Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan unun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandaman, gen yan yipba kisak. Anjakwan jikon dima abin alantajkan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap tonej."

¹⁶ Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjadan dakon geni nandanej emat amin da yutnon wigi Pol unun do iyigit.

¹⁷ Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kindu yan iban opban yan iyigit, "Gak on monji abidan ananj mibiltok amingokon anjkiwi gen di nandak unun iyisak." ¹⁸ Iyiban monjisok unun anjinej mibiltok amin yan iyigit, "Dam tebanon egisak amin Pol da yan naban opbo on monji gagon anopben do nayiban anobisat. Gen kindu nandak unun gayikdisak."

¹⁹ Yanban mibiltok amin da monjisok unun kisirikon da abidan ananj ilenjikon kinj iyigin egek yan iyigit, "Gak ni gen narj nayik do nandal?"

²⁰ Yanban monji unun da yan iyigit, "Juda amin da anjwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yan anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandanerj yanon da top gayikdan." ²¹ Mani amin kabi kindu 40 yapmandak unun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don nonerj yan anteban awit. Yan dima anerj kan, Pinjop da nin tagi nindapjak yan yawit. Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandanej nandan yobi do sijtanj ekwan."

²² Yan yanban mibiltok amin da monjisok unun yabegek yan iyigit, "Gak tayanjok kinj gen nayil unun do amin kindu dimasi iyiki."

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

²³ Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan yoyigit, "Jil kinj emat amin 200 gat, ae oskon akwanj amin 70 gat, ae jangwa timit amin 200 gat yan timitjil. Timikbal tagap tanjek kalbi 9 kilok Sisaria kini." ²⁴ Yan anek Pol do os kindu kisi anjoman anek Pol anjutanj ananj gapman dakon mibiltok amin madep Pelikskon anjini."

²⁵ Yan yoyinej Peliks do papia kindu yan mandagit,

²⁶ "Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi." ²⁷ Juda amin da unun amin abidanek anjakba kimotjak

do awit. Mani nak da unun Rom amin kindu yan kan nandanjo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kinj uwalni da kisiron nanj abidagiman." ²⁸ Anek ni gulusur kindu agit nanj abidawit unun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabirikon anjigim." ²⁹ Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kindu yapmak do anek abidamanj yan nayiwit. Mani gen yan imgwit unun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anjatno kimotjak bo ae dam tebanon yipnerj da aripmon gulusur kindu dima agit." ³⁰ Ae Juda amin da si anjakba kimotjak do pasilikon da gen yan anteban awit unun nandanej tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin unun kisi gagon obinej mibili nido gen yan iman unun gak da inamon yan tentenoni do yoyisat."

³¹ Kalbi emat amin gen unun guramigek Pol abidan ananj kokup pap Antiparis unudon anjkiwit." ³² Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unun tobil iyi da yomakon kinjakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria ananj kiwit." ³³ Oskon agipgwit amin Sisaria kin alantek gapman dakon mibiltok amin madep do papia unun iminej Pol yo kisi unun da kisiron yipgwit." ³⁴ Gapman dakon mibiltok amin madep da papia unun manjinej Pol yan iyigit, "Gak provinsgo dukon?"

Yanban Pol da iyigit, "Nak provinsno Silisia."

³⁵ Yanban iyigit, "Gen yan gaman amin da abin alantajka wango don nandanej." Yan iyinej obip amini yoyiban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unudon yipmanek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanej mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kindu mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusur nanj agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit." ² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban wijakwan Tetulus da Pol gulusur agit dakon mibili yan iminej Peliks yan iyigit, "Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emari mini yaworisi ekwanan. Gak nandak nandakgo tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anjki abisok tagisi ekwanan." ³ Unun do anek nin gak do but galaksi nandanej ya yanji gayaman." ⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipnerj unun tagi

dima. Do nandan yawok niminek genin pisipmisok on nandan nibi do gayamanj.

⁵ “On amin yokwi morapmisi panalon aban komanj. On miktimon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi anj. Ae Juda amin nin nipmanj degek nandanj gadat njwaknjwari kinda awit. Amin da unun kabi do Nasaret Amin yanj yonj. Unun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak. ⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep anjupbal aban telagi dima tosak do pini anjakwan abidagimanj. ⁸ Do gak da gaga iyinjaki gen morap yanj imamanj unun bami yomanj yanj iyi yanjakwan nandaki.”

⁹ Yanj yanjakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonjgek yanj yawit, “Gen morap yosok unun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak anj iban Pol da yanj yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgum. Do gen yanj namej dakon kobogi gayik do tagisi nandisat. ¹¹ Amin yoyiki kanj yanj gayikdanj, nak Pinjkop gawak im do anjek Jerusalem kinj altanjek gildat 12 kabi egipgum. ¹² Juda amin nandanjakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnrikon bo kokup papmon amin panjmuwugek upbalap ani do butni dima sugagim. ¹³ Abisok gen on yanj namanj dakon bami kinda dima golikdanj. Unun top yonj. ¹⁴ Mani gen bamisi unun yanj. Nak babiknin dakon Pinjkop gawak iminek Yesu Yolyol Kosit nanj agisat. Juda amin da unun kosit do nandanj gadat njwaknjwari kinda yanj yonj. Nak gen teban morap tonj ae kombi amin da gen morap mandawit unun nandanj teban tosot. ¹⁵ Pinjkop da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron banj paban pidokdanj unun do nandanj teban tanjek egisat. On aminyo kisi yanj gin nandanjek ekwanj. ¹⁶ Yanj do anjek bisapmi bisapmi Pinjkop da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusunjo mini egipbenj do kilani tebaisi asat.

¹⁷ “Nak bilak di kokup njwaknjwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin panpulugok do monen panjapgum, ae Pinjkop do mukwa sok do kisi apgum. ¹⁸ Nak Telagi Yut Madepmon kik do anjek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonjisok da upbalapmi mini egipgumanj. ¹⁹ Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit unun da nak abidawit. Unun amin kabi kisi pigimanj

da abisok gak da inamon gen yanj namanj tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgamanj da nak do gen di yanj nam do nandanj kanj, abisok gak da inamon agek gen yanj namni kanj tagi. ²⁰ On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da inamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusunjo nanj kawit unun nanjsi gayini do yoyi. ²¹ Nak gen kalonji kinda gin gen papmon da yanj yagim, ‘Pinjkop da amin kimakbi aeni paban pidokdanj unun nandanj teban tosot. Yanj nandisat do ji da nak gen pikon nepmanj.”

²² Peliks unun Yesu Yolyol Kosit unun dakon mibili kili nandanj mudagit. Do Pol gen unun yanj mudanjakwan Juda amin jomjom ani do yoyinek yagit, “Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da pinjakwan genji dakon yanj dagok don anj dabeng.” ²³ Yanj yoyinek emat amin 100 dakon kila amin yanj iyigit, “Pol dam tebanon yipmanjek tebai dima wamni. Ae notni da anj pulugok do apba kanj, dima kirinjik yobi.”

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

²⁴ Gildat kabi di egi mudanjakwa Peliks gat minjatni Drusila gat apgumal. Drusila unun Juda minjat kinda. Peliks da Pol yanj iban obinj Yesu Kristo nandanj gadanj imim dakon mibili do iyinjakwan nandagit. ²⁵ Pol unun anjak kilegi gat, ae amin iyi do kila anjek anjak kalipmi pabinj yopmanjek egip dakon gen gat, ae Pinjkop da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinjakwan Peliks da nandanj pasalek yagit, “Gak nipmanj dek kiki. Don bikbikno kinda tanjan kanj opbi do gen yipbo opjak.” ²⁶ Peliks unun Pol da monen di iban dam tebanon nanj puluganj yipban kisak unun do kisi nandagit. Yanj nandagit do bisap morapmi Pol yanj iban opban gen yagimal.

²⁷ Don bilak bamori egi mudanjakwa Pousius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anjakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yanj do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abinj gapman dakon tamo madep abidanj yigek wasanek Judia miktim kila agit. Anjek gildat kapbi egi mudanjek Sisaria kokup pap yipmanjek Jerusalem wigigit. ² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yanj imgwit unun do iyiwit. ³ Iyinek tebaisi yanj yawit, “Gak nin panpuluganjek yanjbi unun amin yipba Jerusalem wisak.”

Amin di kosiron pasilek Pol anakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit. ⁴ Yanba Pestus da yan yoyigit, "Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjak pigikdisat. ⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusun kinds agit kan, unun amin da gen yan imni."

⁶ Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi an yutnon yigek Pol anopni do yoyigit. ⁷ Yoyinban anobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol anqwasin akgwit. Anek gulusun yokwisi morapmisi agit yan yanek gen yan imgwit. Mani gen unun bami mini isalsi yan imgwit.

⁸ Yanba Pol da yan yoyigit, "Nak Juda amin da gen tebanon gulusun kinds dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusun kinds dima agim."

⁹ Yanban Pestus unun Juda amin da but galak nandan imni do anek Pol yan iyigit, "Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gamej unudon nandaken do tagi nandisal?"

¹⁰ Yanban Pol da yan iyigit, "Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. Idon gin gen yan namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusun kinds dima agim unun gaga pakyanisi nandisal. ¹¹ Nak si kimokgen da aripmon sun kinds agim kan, tagi nikba kimokgen. Mani top yanek gen pikon nepgwit kan, amin kinds da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak.

Rom dakon kila amin madep Sisa dagin geno nandisak do nandisat."

¹² Yanban Pestus nandan kokwin amin kabini gat gen yanek unun da kwenon yan iyigit, "Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikkisal."

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opgumal. Obinek but galak gen iyinek pi tamo on abidagil unun do nandando tagisi asak yan iyigimal. ¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinek yagit, "Peliks da amin kinds dam tebanon yipgut da egisak. ¹⁵ Nak Jerusalem wigigim bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da unun amin gen yan imgwit. Yan iminek sun agit dakon kobogi nak da yan dagok anapbo kobogi yokwi abidosak do yawit. ¹⁶ Yanba yoyigin, 'Rom amin ninon gen teban kinds yan tosok. Amin kinds da amin kinds gen yan injak kan, amin unun da geni yan injak amin da inamon agek gen yan iban kobogi tagi yosak. Yan aban asi yo

yokwi kinds agit kan, kobogi do yo yokwi tagi an imimi. Yan dima ani kan, Rom nin dakon gen teban yapmanan.'

¹⁷ "Nak idon opgum bisapmon gen yan imgwit amin nak gat kisi opguman. Obinek nak bisap noknok dima agim. Pakgiman da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unun amin anopni do yoyigin. ¹⁸ Anobinjakwa gen yan imgwit amin da pidan agek yo yokwisi kinds agit do bo yan imdan yan nandagin. Mani dima. ¹⁹ Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinds unun iyi Pinkop anpak nianisi anek gawak iman unun do yawit, ae kinds unun amin kinds kimakgit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unun pidagit da egisak yan yosok. ²⁰ Nak gen unun dakon mibili nandako dima pisagit do nianon da gen kokwin kilegi aben yan do antidok agim. Do Pol yan iyigin, 'Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gamej unudon nandaken do tagi nandisal?'

²¹ "Yan iyiko Pol yan yagit, 'Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kiken.' Yan yagit do dam tebanon sigin egipjak do yan dagagim. Unudon egakwan Sisakon kigik dakon kosit anroman anek don yipbo kisak."

²² Agripa da gen unun nandanek Pestus yan iyigit, "Nak da naga unun amin dakon geni nandaken do nandisat."

Yanban Pestus da kobogi yan iyigit, "Anjwa yanakwan nandakdisal."

²³ Gildat kinds do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi panek opgumal. Opbal emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anjakwa Pestus da Pol yan iban wigit. ²⁴ Winjakwan Pestus da yan yagit, "Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwaman ji on amin do koni. Juda minat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yan imgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anjakgo kimotjak do nayiwit. ²⁵ Mani nak da gulusun kinds si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikkisak. ²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinds nan mandan yipbo amin madepninon kisak unun dima nandako pisisok. Dam tebanon amin kinds yipbo kinjakwan gen yan imgwit dakon but piso gen kinds gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on

amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibilni pakyañsi nandano pisanakwan gen bami papiakon tagi mandakenj.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

¹ Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyiban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iyi kutnok do gen yan yagit, ²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyañsi nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan namajakwa nak naga ankutnok do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tarakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyañsi nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyañsi nandan naman. Nak moniñsogon miktinnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem panji egipgum bisapnon kisi nandan namgwit. ⁵ Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iyi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak monji bilagi egipgumon da wasanek Parisi amin kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramikgim. ⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pinjkop da babiknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot. ⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pinjkop gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanek egisat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit. ⁸ Amin diwari ji nido Pinjkop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyo kisi Yesu Nasaret amin dakon man abinj yip do pi madepsi abenj yañsi nandagim. ¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yañsi agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan namajakwa Yesu dakon telagi minjat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan anteban awiron nakyo kisi da si dapba kimotni do yagim. ¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol panjkgim.

Pol da iyi Yesu nandan gadan imgut do iyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim. ¹³ Kila amin madep, nak yañsi gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinjapbo tenjenj madep kinda Kwen Kokup da pinjan kagim. Tenjenj unun tapmimi tonji tenjenjagit. Gildat dakon tenjenj yagut. Tenjenj unun nak ae amin agipguman ninon yangut. ¹⁴ Anek tenjenjan niban nin kisi miktimon manpak mudagiman. Man pagek nandanjapbo Ibru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anupbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanek gaga nan tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan nayinban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anupbal ak do pi asal. ¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek maninj gep do altan gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan tenjenok abi do maninj gepmandat. ¹⁷ Nak da gak ankutnanjapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwakjwari Kabi da gak dima anupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwakjwari Kabikon kin ¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pinjkopmon apni. Anek nak nandan gadan namajakwa diwarini wiririk yobo telagi minjat amin kabinokon sarbeni.’”

Pol Pinjkop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sarbenek yan yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kanek geni dima kirinjkgim. ²⁰ Damaskus da wasanek Jerusalem ae Judia miktin kisi, ae Amin Nwakjwari Kabikon agek Pinjkop dakon gen yoyinj tenjenjanek yan yagim, ‘Ji but tobil anek Pinjkop nandan gadan imni. Yan anek asi but tobil ayinj yan amin da dandani do anpak kilegisani.’ ²¹ Gen unun yanjapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanek nikba kimogek do pini awit. ²² Mani Pinjkop da anpuluganjawan egi anjan wigim da abisok egisat. Yan agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yan tenjenosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun banjin yosot. ²³ Yan yawit, ‘Kristo unun tepmi panek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anek Israel aminon ae Amin Nwakjwari Kabikon kwan Pinjkop

dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjenji do yan tenjenjosak.”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanjakwan, Pestus da madepsi yan tidanjek yagit, “Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unjun da nandak nandakgo anjupbal ak.”

²⁵ Yanban Pol da yagit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanjakwan gen bami yosot. ²⁶ Unjun yo morap unjun nomansi altanj mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unjun kisi nandan mudosok. Unjun do anjek pasol pasoli mini nomansi iyisat. ²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandan teban tosol yan nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisat, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unjun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pinjop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon panjeban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unjun kisi pidanj akgwit. ³¹ Pidanj agek yut unjun yipman degek notni yoyinj yoyinj anjek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusuj kinda dima agit.”

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27-28)

Pol Rom kisak do tap wakgakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidanek Itali miktimon kinej do yan anteban awit. Anjek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kision yopgwit. Kila amin unjun mani Julius. Unjun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda. ² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigimanj. Tap wakga unjun Esia miktimon dakon kokup pap diwari ton unjonon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unjun nin gat kisi kigimanj. Prowinsni unjun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgimanj. Unjonon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yan iyigit,

“Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unjun tagi anjuplugoni.” ⁴ Unjun kokup yipmanj dek kinjapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktimon tim tap binap tosoke unjun da yongam anjakwan nin unjun tetgin da kigimanj. ⁵ Kinjek Silisia ae Pampilia Prowins bamot yapmanjek tap binap mandanjek kokup pap Maira unjonon kinj altagimanj. Maira unjun Lisia Prowinskon tosoke. ⁶ Unjun kokup papmon Julius da tap wakga njawinjwari kindanjanon agit. Tap wakga unjun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kinda. Unjun tap wakga Itali kik do agit do nin unjonon wigigimanj.

⁷ Wigino mirim unjun dambi da apgut do tap wakga unjun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anjek don kokup pap Nidas anjkwaj agimanj. Mirim dambi da sigin abidanekwan tap wakga antobilno miktimon timjok kinda tap binap tosoke unjun mani Krit unjun da anjyongam anjakwan mirim dima agit tetgin da kigimanj. Kinjek Krit dakon miktimon tomni diwat kinda yipban tap kaga kigit mani Salmone unjun da kapmatjok da yapmanjek kigimanj. ⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anjakwa Krit dakon tap kidipminj nanj yolek kigimanj. Kinj don kokup kinda mani Tap Waga Tamo Tagisi unjonon kinj altagimanj. Kokup unjun kokup pap Lasia da kapmatjok tosoke.

⁹ Nin yaworisi agek bisap madepsi nagimanj. Anjek Juda amin da Pinjop do nandanjek jap kelek ekwanj bisap madepni unjun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anjupbal akdisak yan nandanjek Pol da yan yagit, ¹⁰ “Amin morap, gen dayisat unjun pakyanji nandani. Nin kinjapno bisap yokwisi kinda noman tanj nimdisak. Anjakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdamanj.” ¹¹ Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unjun yagit do nandaban yo isali anjakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit. ¹² Ais bisapmon tap wakga unjun tamokon tagi dima panji akgan. Do amin morapmi da but kalonj anjek yum Piniks kokup papmon panji egip do anjilik konenjan nandawit. Unjonon ais bisapmon tagi egipnenjan nandawit. Piniks unjun Krit miktimon saut tet do tosoke, ae unjonon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unjun Krit dakon tap wakga panji akganj tamo kinda. Unjonon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori anjakwan Piniks tagi kinejan nandawit. Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unjun ilikba wirjban Krit da tap kidipminjan yolek kigimanj. ¹⁴ Mani bisap dubak

dima agapno mirim madepsi tapmimi ton kinda apgut. Mani unun Nod Tet Mirim yan yon. Unun mirim da Krit miktim timon da apgut. ¹⁵ Abin tap wakga tebaisi tidanjwan nin sigin kik do antidok agiman, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit. ¹⁶ Anjakwan nin kin miktim timjok kinda tap binap tosok mani Kauda unun da manjikon da kigiman. Unun da yongam timi di agit do nin pi madepsi anek bot monin abisino bunjon nolgit unun ilitno apgut. ¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap wakgakan winban tebaisi anteban awit. Yan anek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do waman panjeban awit. Ae Aprika miktim unun da kapmatjok niman tim yokwi kinda tosok mani Sitis unudon tap wakga da kin teban tosak yan do pasol pasol awit. Yan awit do tap wakga dakon imal ilikba pinba yum kanakwa mirim da tap wakga awilgit. ¹⁸ Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit. ¹⁹ Anek gildat kinda do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit. ²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anjakwan gildat morapmi agipgumanon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgiman. Ae nin pulugan kiner yan kinda dima nandagiman. Nin kisisi pasildaman yan nandagiman.

²¹ Gildat morapmi jap dima nanek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yan yoyigit, "Amin kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipguman tam, tap wakga dima yokwi tanban, ae yo morap dima pasilbam. ²² Mani abisok yan dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagin wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani. ²³ Nak Pinjok gawak imisat. Nak unun dakon amin. Unun dakon anjelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek ²⁴ yanji nayik, 'Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da inamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pinjok da kili nandak, do amin morap gak gat tap wakgakan ekwan unun dima pasildan.' ²⁵ Pinjok dakon anjeroni da yan nayik, do ji dima pasolni. Pinjok top dima yosok. Gen nayik unun yanji altanban kokdaman. ²⁶ Yum kanapno mirim da tap wakganin awil anki miktim tim kinda tap binap tosok unudon yipban tegar atdisak."

²⁷ Nin gildat 14 non Tap Adia unudon agek unun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin ankapmat aman yan nandawit. ²⁸ Yan nandanjek tap pakbi ilari bo ae kwen yan kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan kanjek

ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit. ²⁹ Yan kanjek tap wakga kin tipmon tidanjban wagil tuwil kisak yan do si pasalgwit, do tap wakga da bunjikon kirat madep tap wakga abidanban akgan 4 kabi yopba pigiwit. Yan anek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit. ³⁰ Tap wakga dakon pi monji unun nian anek tap wakga tayanjok yipman degek giptimnin panjutanone yanon da kosit wusik awit. Do bot monin witdalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgan unun tomnikon da yopno pigini yan top yoyiwit. ³¹ Anjakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yan yoyigit, "On amin kabi tap wakgakan dima egipni kan, ji kisi pasildan." ³² Yanban emat amin da bot monin anteban awit nap unun mandan daganban tap da anjan kigit.

³³ Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yan yoyigit, "Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak. ³⁴ Yanjo, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panjeban asak. Ji dimasi pasildan. Ae busun dangwanjisok kinda dimasi pasildisak." ³⁵ Gen unun yan mudanjek bret abidan amin morap da dabilon Pinjok ya yan iyinjek bret pudanjek nagit. ³⁶ Yan aban amin morap kisi dakon but tagisi anjakwa kisi da jap nawit. ³⁷ Nin morap kisi 276 yan da tap wakgakan agipguman. ³⁸ Jap aripninon nanjek tap wakga tagap tosak yan do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

³⁹ Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanjek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da panji atjak tamo niman ton tagisi kinda kawit. Yan kanjek nin unudon panji atnej kan tagisi yan nandawit. ⁴⁰ Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unun dakon napni mandan daganba tap kagagwan tawit. Yan anek unudon gin tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witaldalgwit. Anjek mirim da tap wakga pisonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yan anjakwa tap wakga unun tap kidipmij tetgin kigit. ⁴¹ Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi teganjek tagit. Yan anjakwan tap da tap wakga dakon bunji tidan tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanjek wagil kikan yan nandanek si dapba kimotni do nandawit. ⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol anjutananjek dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yanjop anyomgut. Anjek tap pudan nandan amin tap pakbigwan

manjek unjun da kalip ilejon wigini do yoyigit. ⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilejikon wigini do yoyigit. Yoyinban yan gin anek nin kisin ilejikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilejikon tagisi wigigiman. Wigek miktim timjok kinda tap binap tosek unjun mani Malta unjudon obiman yan kokup amin da niyinba nandagiman. ² Unjun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anjningwit. Sikak manjek kokup mirimisi agit do kindap pan sojek unjudon kindap aliner do niyiwit. ³ Pol kilan kilan di panmuwuk kindapmon sojakwan tunjon amin emari tor kinda kindap tedep da yolban wigit. Winj Pol da kisiron injinek geni duban pigakwan tegar tagit. ⁴ Unjun kokupmon amin da kanba Pol da kisiron tunjon amin unjun telin telin aban kawit. Yan kanek iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, "Koni, on amin unjun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kunwak, mani abisok kobogi yomyom pinjok da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak." ⁵ Mani Pol da tunjon amin unjun pambalikban kindapmon manjakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman tar imgut. ⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae unjudon gin man pagek kimotjak yan nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altan imgut yan kanek nandak nandakni kulabik anek yawit, "On amin unjun pinjok kinda."

⁷ Kindap soj aligiman da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unjudon tosek. Kila amin unjun mani Publius. Unjun amin da nin timik yutnikon panji gildat kapbi kilanin tagisi agit. ⁸ Publius dakon datni unjun sot anek giptimi kindapmi sojakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unjun kok do wigek bisit an imin mudarek kisitni kwenikon wutjinek anmilip agit. ⁹ Yan aban unjun miktim timon sot amin diwari kisisi apba panmilip agit. ¹⁰ Nin do nandaba wukwan niminek but galak do yo morapmi ningwit. Ae tap wakga abidok do agiman bisapmon kosit agek nan panjo anej do yo unjun tap wakgakan yopgwit.

Pol Rom kin altagit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipguman. Egek don tap wakga kinda abidarek kosit wasagiman. Unjun tap wakga ais bisapmon unjudon panabinj akgit. Tap wakga unjun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon

monji bamotni unjun yayat dakon wupmi pasinj yopbi. ¹² Nin tap wakga abidarek kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unjudon egipguman. ¹³ Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unjudon pakgiman da wisu dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman. ¹⁴ Unjun kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin di pindakgiman. Pindatno unjun da Sonda kinda nin gat egipner do niyiwit. Do unjun gat egek don miktim kosit Rom kokup papmon kigiman. ¹⁵ Kinapan Rom amin diwari Yesu nandan gadan imgwit amin da nin abaman yan nandarek nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apius Maket unjudon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanek Pokgor Yut Kapbi unjudon pindakgiman. Pindagek Pol tapmim panek Pinjok ya yan iyigit. ¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abinj muwugakwa yan yoyigit, "Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon anpak pabinj yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kisiron nepgwit. ¹⁸ Nepba Rom amin da gen morapmi nayanba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokgen da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kiker do nandawit. ¹⁹ Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim. ²⁰ Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unjun dayik do anek yan dabo abej. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban tor. Unjun Mesaia kili apgut yan nandisat. Yan do anek dam tebanon egisat."

²¹ Yan yanban iyiwit, "Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagiman. Ae Juda amin kinda da Judia miktim da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyinban nandagiman. ²² Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat njaknjwari kinda awit unjun do gen yokwi yan yoba nandaman, do gaga dakon nandak nandak niyinbi nandaner do nandaman."

²³ Yan yanek bisap kinda yipmanek don unjun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron

amin morapmi unudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Pinjkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenan yomgut. Yan anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen ton unun ban yoyinjek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit. ²⁴ Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit. ²⁵ Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yan yoyigit, "Telagi Wup da kombi amin Aisaia anjtagap aban babiki do gen bamisi kinda yan yoyigit:

²⁶ 'Gak kin on amin kabi yan yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi sintahek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan.

²⁷ Unun do anek on amin nandak nandak kositni kili soggwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak taneh mirakni pan soggwit ae dabilni waman soggwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban nagon tobilba nak da panmilip abom.'

²⁸⁻²⁹ Pol sanbenek yan yagit, "Unun do ji nandani, Pinjkop da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin Nwakinwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdan." ³⁰ Pol da yut unun egipgut unun si yuman nan nan anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abin abin anakwa nandaban tagisi agit. ³¹ Anek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenanek Amin Tagi Yesu Kristo do yoyin dekgit. Gen yan tenjenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yan sop dima an ingut.

Pol da Rom Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol da papia on mandagit, nido Pol kin kokup pap Rom unjodon panmuwukbi egipgwit unjun pindat do nandagit. Unjodon bisap pisipmisok egek don Spen miktimon kin Gen Bin Tagisi yan tentenok do nandagit. Do mibiltok on papia nan kalip yipban kigit. On papiagwan Pol da Kristo dakon Gen Bin Tagisi do pakyanji yan tentenosok, ae Yesu yolyol amin da ni anpak ban ani unjun do yosok.

Mibiltok Pol da gildat tagi yan yoyinek ae Pinjok da Rom panmuwukbi panpulugosak do bisit pi asak unjun do yoyigit. Anek papia on mandagit dakon mibili yan yagit, "Nandan gadat agak kosiron dagin Pinjok da dabilon minjat aminyo kilegi dagoman" (1.17). Pol da yan yosok, Juda amin bo ae Amin Nwaktjwari Kabi kisi yokwi pakpak gin. Do Pinjok da nandan yawok yominek yokwikon ban timitjak kosit unjun kalonjisi kinda gin. Amin kinda Yesu Kristo nandan gadan injak amin Pinjok da yokwikon nan abidokdisak, anjakwan unjun amin Pinjok dakon notnisi dagokdisak, ae Yesu Kristo dakon sami ae padik padikyo dagokdisak.

Pinjok da amin kinda yokwikon nan abidosak kan, egip egipni kalugisak. Pinjok unjun gat egakwan Wupni unjun aminon tugosok. Do yokwi ae kimot da unjun amin abin yipjak dakon tapmimni minisi. Kilapmi 5 mon da 8 ron Pol da gen teban dakon mibili yosok, ae Telagi Wup dakon tapmimni Yesu nandan gadan iman aminon pi asak unjun do yosok.

Kilapmi 9 non da 11 non Pol da jigini madep kinda do yosok. Pol iyi Juda amin kabikon nani kinda. Juda amin unjun kalip Pinjok da iyi do manjigit. Mani Juda minjat aminyo morapmi da Yesu manji imgwit. Amin Nwaktjwari Kabi morapmi da Yesu dakon panjetni dagawit, mani Juda amin dima. Pol da yan yosok, Gulusun unjun Juda amin iyi dakon. Pinjok da yo madep unjun iyikon ak do nandagit unjun dima kanba pisagit. Mani Pol da Juda minjat amin kabi Yesu dakon minjat amin kabikon don abin sanbekdan yan nandagit.

Gen mibi do Pol da panmuwukbi ni anpak ban ani unjun do yosok. Pol da amin do but dasi galak tan yomyom anpak ani unjun do morapmisi yosok. Ae Pinjok dakon pi agak dakon anpak do yosok, ae gapman da

yongamgwan egip egip, ae amin panpulugok anpak gat do yosok.

*Nandan gadat kosiron dagin Pinjok da dabilon amin kilegisi aman
(Kilapmi 1-4)*

Pol da yabekbi pini do yosok

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon oman monji da papia on mandisat. Unjun da nak yabekbi pi aben do yan namgut, ae Pinjok dakon Gen Bin Tagisi yan tentenok aben do manjin nepgut.

² Kalip Pinjok da Gen Bin Tagisi unjun do yan teban tok aban kombi amin da gen unjun Pinjok da telagi papiakon mandawit. ³ Gen Bin Tagisi unjun da Monji do yosok. Unjun amin daganek Kila Amin Madep Dewit da kabikon da altagit. ⁴ Ae Pinjok da kimoron nan aban pidagit bisapmon Telagi Wup da Amin Taginin Yesu Kristo unjun Pinjok dakon Monji tapmim madepni tan imisak yanji noligit. ⁵ Yesu da pi agit do anek Pinjok da nin do yo tagisi an nimek yabekbi pi anen do yan mudan nimgut. Nin da yan yomno Amin Nwaktjwari Kabikon amin morap Yesu nandan gadan iminek geni guramigakwa man madep pasak do anek nin manjin nipgut. ⁶ Jiyo kisi yan ilit nandanek Yesu Kristo da kabikon sanbewit.

⁷ Rom amin, Pinjok da ji do but dasi galak tan daminek iyi dakon amin kabi ani do yan damgut. Nak on papia ji do nandan damisat.

Pinjok Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat ae but yawotni gat jikon tosak do bisit asat.

Pol Rom amin pindat do nandagit

⁸ Nak mibiltok yan dayisat. Miktimi miktimi amin morap da ji dakon nandan gadat do madepsi yon, do ji do nandanek Yesu Kristo da manon Pinjok ya yanji iyisat. ⁹ Pinjok iyi nandisak, bisapmi bisapmi ji do nandanek bisit asat. Nak Pinjok Monji dakon Gen Bin Tagisi yan tentenok asat unjun but dasi nandan kimagek asat. ¹⁰ Nak bisit yan iyisat, jikon apben do nandisak kan, kosit kinda yipman naban jikon tagi apben. ¹¹ Nak ji dandak do galagisi nandisat, nido wupji dakon yo tagisi di dabo panek tebaisi atni do nandisat. ¹² Nandak nandakno yan tosoak, ji dakon nandan gadat da nak anjeban anjakwan nak dakon nandan gadat da ji panjeban asak.

¹³ Not kabi yanji nandan, nak bisap morapmi jikon ap do nandagit. Nido Amin Nwaktjwari Kabikon pi abo nandan gadat awit unjoden gin jikon ak do nandisat. Mani bisap morapmi yo diwari da kosit sopman naman. ¹⁴ Pinjok da pi namgut unjun Grik

amin, ae Grik amin dima, ae nandan kokwini kilegi amin, gat ae nandan kokwini tagi dima amin, unun kisi panpulgoken do pi namgut. Unun aminon pi dima aben kan, gomano ton yan asak. ¹⁵ Yan do anek Rom amin jiyi kisikon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do galagi madepsi nandisat.

Gen Bin Tagisi unun Pinjkop dakon tapmimni

¹⁶ Nak Gen Bin Tagisi unun do dima mayak tosot. Nido, unun gen kagagwan Pinjkop dakon tapmimni tosok, do unun gen da amin morap nandan gadat an unun yokwikon ban timikdak. Mibiltok Juda amin timikdak, ae Amin Nyaknwaru Kabiyo kisi timikdak. ¹⁷ Pinjkop nianon da amin kilegi yan niyisak unun do Gen Bin Tagisi da nolisak. Nin nandan gadat anapno unun do anek Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Wasok wasok unun nandan gadat, ae wasipyo kisi unun nandan gadat kalongin. Gen kinda Pinjkop da papiakon tosok unun do yosok. "Amin kilegi unun nandan gadat anek egipdan."

Amin kisi morap da Pinjkop manji imgwit

¹⁸ Pinjkop Kwen Kokup da anpaknin kokwin anek butjapni nolisak. Unun da amin morap manji imnek anpak yokwi an amin unun do butjap madepsi nandan yomisak. Unun amin da anpak yokwi anek gen bami witjiba ton. ¹⁹ Unun amin Pinjkop dakon mibili kili nandawit, nido Pinjkop da iyi kili yoligit. ²⁰ Pinjkop da yo morap wasagiron da wij abisok ekwamanon unun yo morap pindagek Pinjkop dakon mibilni pasili ton unun nomansi pindakgan. Pinjkop dakon egip egip nianensi, ae tapmimni toktogisi tosok unun pindakgan, do amin kinda da nak Pinjkop dima nandan imisat yan yogogi minisi.

²¹ Asi, Pinjkop nandan imgwit, mani unun Pinjropsi yan nandanek mani ankisinek ya yan iyik do dima nandawit. Nandan nandanakni tawit, ae nandan kokwini tagi dima anakwa butni pilin tuk awit. ²² Nin nandan kokwinin tagisi yan yawit, mani nandan kokwini tagi dima amin dagawit. ²³ Unun da Pinjkop tilimni ton egip egip teban egisak unun manji imnek dima gawak imgwit. Yum kanek amin egi kimak kimak amaj unun dakon wupmi gat, ae minam, ae bit kilapyo gat, ae birombak mibili mibili dakon wupmi wasanek gawak yomgwit.

Mijat aminyo da anpak yokwi mibili mibili awit

²⁴ Yan awit do Pinjkop da yum pindagakwan yokwi dakon galaktok yolek

notni da giptimon yumabi anpak inanis an an awit. ²⁵ Unun amin da Pinjkop dakon gen bami yipmanek top gen ban yolgwit. Anek Pinjkop yo morap wasagit unun manji imnek yo morap wasagit unun ban gawak yominek omani anjomgwit. Mani Pinjkop yo morap wasagit unun nanjin toktogisi ankisin kimori. Unun asi.

²⁶ Unun Pinjkop manji imgwit, do Pinjkop da yum pindagakwan anpak mayak mayagi ak do but kindap pawit. Anek minat da minat eyo dakon anpak yipmanek minat notni gat anpak yokwisi awit. ²⁷ Ae wiliyo kisi minat eyo anpak yipmanek wili notni gat anpak dima agagi ak do but kindap madepsi pawit. Anek anpak yokwisi awit unun da aripmon kobogi do yo yokwisi timikgwit.

²⁸ Pinjkop egisak yan nandawit, mani manji imnakwa Pinjkop da yum pindagakwan iyi dakon nandan nandan yokwini yolgwit. Anek anpak yokwi dima agagi awit. ²⁹ Unun anpak yokwi mibili mibili anek, wagat wagat, ae nandaba yokwi tok, ae pindak galaktok, ae amin dapba kimot dakon anpak, ae emat, ae top gen, ae gwayen yok unun aminon tugosok. ³⁰ Ae amin panjupal ak do gen yokwi yon, ae Pinjkop do nandaba yokwi tok an, ae butjapmon da gen pap yon, ae pibit tidok an. Ae anpak yokwi kalugi panalon an, ae menj datyo dakon gen dima guramikgan. ³¹ Unun nandan nandanakni tagi mini, ae iyi dakon yan teban tok geni yapmangan, ae bupmini mini, ae diwari yopyop anpak dima an nandan. ³² Pinjkop dakon gen teban kilegi da anpak yokwi unuden an amin si kimotni do yosok unun nandan, mani yum kanek unun anpak yokwi morap sigin an. Ae unun gin dima, amin diwari da unun anpak yokwi anakwa si jonjigan.

2

Pinjkop da amin dakon anpakni kokwin kilegisi asak

¹ Ji amin suganek anpakni kokwin an amin yan dayisat, ji disa do sun kinda dima agiman yan yogogi mini. Ji amin suganek anpakni kokwin an bisapmon, unun disiyo kisi do yon. Nido, anpak yokwi an unun disiyo kisi yan gin an. ² Nin nandaman, Pinjkop da unuden amin kokwinnek kobogi yokwisi yomisak, unun kokwin kilegikon da asak. ³ Gak amin suganek anpakni kokwin asal, mani gagayo kisi anpak yokwi yan gin asal. Gak Pinjkop da gen yan gaban tagi pulugan kiken yan nandisat, ma? ⁴ Pinjkop da anpak yaworisi angamnek kobogi tepmi dima gaminek gak do jomjom anegisak unun

do nandabi yo isali asak, ma? Gak da but tobil abi do anek anpak yaworisi anngamisak. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵ Mani, gak but teban anek but tobil ak do dima nandisal. Yan anek Pinƙop da kobogɔ yo yokwisi anngamisak dakon yo gaga madepsi paɲmuwuk kakwasak. Ae Pinƙop da miɲat aminyo gen kokwini kilegisi anjomdisak bisap madepmon butjap madepni analon anakwan gak kobogɔ yokwisi timitdisal. ⁶ Pinƙop da

“amin kalon kalon anpak awit da arɪpmon kobogɔ yomiɲ yomiɲ akdisak.”

⁷ Amin diwari anpak kilegisi ak do pi madepsi an kimagek Pinƙop gat Kwen Kokupmon tagisi egek man madep gat tilimni gat ae egip egip teban timit do wusik wusik an. Pinƙop da unun amin do egip egip dagok dagogi mini yomdisak. ⁸ Mani, amin diwari iyi dogin nandanek gen bami manji imiɲek anpak yokwisi an amin unun Pinƙop dakon butjapni abidokdan. ⁹ Amin morap anpak yokwi an unun jigi tepmiyo madepsi pakdan. Mibiltok Juda amin da paba Amin Nwakɲwari Kabi kisi da pakdan. ¹⁰ Mani, amin morap anpak kilegi an unun tilim gat ae man madep gat ae but yawot gat timitdan. Mibiltok Juda amin da timikba Amin Nwakɲwari Kabi kisi da timitdan. ¹¹ Nido Pinƙop da miɲat amin morap tilak kalonjikon gin kokwin asak.

¹² Amin Nwakɲwari Kabi Pinƙop dakon gen teban dima abidawit, mani yokwi aba Pinƙop da kobogɔ do yo yokwisi an yomdisak. Ae Juda amin da gen tebani abidawit, do yokwi aba gen tebani unun yolek gen yan yomdisak. ¹³ Nido, gen teban isal dogin nandan amin unun Pinƙop da dabilon amin kilegi dima. Gen tebani guramikgan amin banɲin Pinƙop da amin kilegi yan yoyisak. ¹⁴ Amin Nwakɲwari Kabi unun Pinƙop dakon gen tebani dima abidawit, mani diwari iyi da nandak nandagon da gen teban guramikgan. Pinƙop dakon gen teban dima abidawit, mani butnikon da anpak yokwi tagiyo iyi kokwinikgan. ¹⁵ Unun da yan nolisak, Pinƙop dakon gen teban butnikon kili mandabi. Ae Pinƙop dakon galak tok nandan, do bisap diwarikon butnikon da suɲ aman yan nandan, ae bisap diwarikon tagi aman yan nandan. ¹⁶ Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Pinƙop da Yesu Kristo obakon da amin morap kisi dakon anpak pasilikon da awit unun kokwin akdisak. Gen Bin Tagisi yan tenɲesot unun da unun do yosok.

Juda amin gen teban da paɲpulugosak yan nandan

¹⁷ Juda amin ji yan nandan, Pinƙop da gen tebani nin do ningut, do nin do tagisi nandisak. Ae ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinƙop dakon notnisi ekwaman” yan yon. ¹⁸ Ji Pinƙop dakon galaktok nandan. Ji gen teban dakon nandak nandak morapmi kili pawit, do anpak kilegi unun tagisi yan yon. ¹⁹⁻²⁰ Ji yanɲi nandan teban ton, “Gen tebanon nandak nandak tagisi morap gat ae gen bami gat timikgaman, do nin amin dabili mini dakon kosit yolik amin, ae pilin tukgwan ekwan amin dakon tenɲenini. Nin nandan kokwini tagi dima amin gat ae miɲat monjiyo kisi dakon yoyiɲdetni” yan nandan teban ton. ²¹ Asi, ji amin morapmi yoyiɲ degan, mani mibili nido ji disi ban yoyiɲdet dima an? Amin kabo dima noni do yoyan, mani ji disi kabo dima bo non? ²² Ji “Yumabi anpak dima ani” yan yon. Mani disi yumabi anpak dima bo an? Ae ji kokup kidat gawak yomyom do dimasi agagi yan yon, mani Amin Nwakɲwari Kabi dakon kokup kidat gawak yomyom yutnon yoni kabo dima bo timikgan? ²³ Ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinƙop dakon gen teban pakyanɲi nandaman” yan yon. Mani ji disi gen teban kirinɲigek Pinƙop dakon man abin yipmanɲan. ²⁴ Pinƙop dakon papia da unun anpak do yan yosok:

“Juda amin ji da anpak yokwi an do anek Amin Nwakɲwari Kabi da Pinƙop dakon man abin yipmanɲek jigilak gen yan iman.”

Giptim mandak dakon anpak bamisi

²⁵ Asi, gak gen teban guramikgi kan, giptim mandak anpak unun da anpak tagisi asak. Mani gen teban kirinɲidal kan, gak giptimgo dima mandabi Amin Nwakɲwari Kabi yombem dagosol. ²⁶ Ae amin kinda giptimi dima mandabi da gen teban guramikdak kan, unun amin giptimi mandabi yombem. ²⁷ Asi, Juda amin ji Pinƙop dakon gen teban abidawit, ae amin da giptimji mandawit. Mani ji gen teban kirinɲikan kan, Amin Nwakɲwari Kabi dakon anpak tagi da Juda amin ji amin yokwi yan dolikdisak, nido iyi giptim mandak dima an mani gen teban guramikgan. ²⁸ Juda aminon da al-tanɲi da Juda amin bamisi dima asak. Ae giptim mandak anpak unun kwen giptim dakon yogin dima. ²⁹ Amin kinda Pinƙop da butni kanban tagisi asak unun amin Juda amin bamisi. Giptim mandak dakon anpak bamisi unun Pinƙop dakon gen teban guramit anpak da dima analon asak, Pinƙop dakon Wup da amin buron analon asak. Unun amin amin da mani dima awikwan, Pinƙop da mani awigisak.

3

Anpak yokwi da anpak tagi aripmi dima abij yijjak

¹ Do gak Juda amin kinda kan, unun da nianon da gak anpulugosak? Ae giptim mandak dakon anpak unun da Juda amin tagi panpulugosok, bo dima? ² Unun da madepsi panpulugosok. Pinjop da Juda amin do yo tagi mibili mibili yomgut. Mibiltok unun da geni kila ani do yomgut. ³ Asi, diwari da geni dima guramikgwit. Yan awit do Pinjop da yan teban tok agit unun tagi kirinjijjak? ⁴ Unun dimasi! Asi, amin morap top amin gin, mani Pinjop kalon gin bami yogok amin. Unun do Pinjop gen papia da yan yosok:

“Pinjop gak anpak kilegikon da gen yan namisal.

Ae gen pikon gepni kan teban tokdisal.”

⁵⁻⁶ Nin dakon anpak yokwinin da Pinjop dakon anpak kilegisi nomansi antenten asak kan nian yonej? Pinjop da yokwinin dakon kobogi niban sun asal yan tagi iyinen? Unun dimasi! Unun amin dakon nandak nandak gin. Pinjop bisapmi bisapmi anpak kilegikon da pi dima asak kan, nianon da minjat amin morapyo kokwin akdisak? ⁷ Amin diwari da yan yon, “Nak dakon top geno da Pinjop dakon geni bamisi antenten anek man madepni awigisak kan, nianon da amin yokwi yan nayinek kobogi yokwi namisak?” ⁸ Ae amin diwari da gen yokwi yan yon, “Kili anpak yokwi anapno unuden da anpak tagi noman tarban.” Amin diwari da yanba yokwi tok an naminek gen yokwi unuden nak da yosot yan yon. Pinjop da kokwin agakni kilegikon da unun amin kobogi yokwisi yomdisak.

Amin kinda da anpak kilegi kinda dima asak

⁹ Do nian? Juda amin nin da amin diwari yapmangaman? Unun dimasi! Nak kili dolit, Juda amin gat ae Amin Nwaknjwari Kabi gat nin kisi yokwi dakon tapmin da nin tebai wamanjak. ¹⁰ Unun do Pinjop gen papia da yan yosok:

“Amin kilegi kinda dima egisak. Minisi.

¹¹ Nandak nandakni tagisi amin mini.

Kinda da Pinjop wisij kok do pi dima asak.

¹² Amin kisi morap Pinjop manji iminek yokwi tawit.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.”

¹³ “Gen kagani unun kimakbi tamo yombem.

Top gen morapmi yon.”

“Unun amin dakon pakbi emari ton gen dulumnikon da moj.”

¹⁴ “Bisapmi bisapmi amin jobit yominek panjasik ak do gen yon.”

¹⁵ “Unun tepmisi amin dapba kimotni do kwan.

¹⁶ Unun dukwan dukwan amin panjupbal anek jigi yom do akwan.

¹⁷ Amin gat but kalon egip egip dakon mibili dimasi nandan.”

¹⁸ “Unun Pinjop do dimasi pasolgon.”

¹⁹ Nin nandaman, gen morap gen tebanon ton unun amin morap gen teban da yongamgwan ekwan unun da guramitni do ton. Do amin kinda da “nak amin kilegi” yan aripmi dimasi yosak. Nin kisi morap miktimon ekwaman Pinjop da dabilon diwarinin ton. ²⁰ Do gen teban guramit kosiron da amin kinda Pinjop da dabilon kilegisi dima egisak. Dimasi! Gen teban da nin diwarinin ton yan nolisak, unun gin.

Kristo nandan gadaj iman amin unun amin kilegi

²¹ Mani abisok Pinjop da ni kosiron da amin kilegi yan niyisak unun nolisak. Unun gen teban guramit kosiron da dima. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon papia gat da nianon da kilek tonej unun do yanjkwok kili awit. ²² Minjat amin morapyo Yesu Kristo nandan gadaj iman unun Pinjop da amin kilegisi yan yoyisak. Kosit njwaknjwari kinda dima toso. Amin morap Pinjop da dabilon arip gin. ²³ Nido nin kisi morap yokwi agiman, ae Pinjop gat Kwen Kokup aripmi dima egipmi. ²⁴ Mani Pinjop da nin do nandan yawok nimek minjat aminyo kilegi yan niyisak. Unun Yesu Kristo da nin yuman nan nipgut do anek yan niyisak. ²⁵ Pinjop da Yesu kimagek yawini da minjat amin morapyo nandan gadaj imni unun dakon yokwini wiriritjak do manjigit. Unun agit da gen kokwin agakni unun kilegisi yan nolisak. Nido kalip minjat aminyo yokwi aba yo yawori an yominek kobogi tepmi dima yomgut. ²⁶ Ae abisok bisapmon iyi kokwin agakni unun kilegisi yan nolik do amin morap Yesu nandan gadaj iman unun amin kilegi yan yoyisak.

²⁷ Do gen teban yolek unun kosiron da nin amin kilegi dima aman. Pi kinda anek dima, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman, do amin kinda da iyi do dima nandaban wigisak. ²⁸ Nido nin nandaman, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman. Gen teban yolyol kosiron da dima.

²⁹ Pinjop unun Juda amin dakon Pinjop gin? Unun dimasi. Unun Amin Nwaknjwari Kabi kisi dakon Pinjopni. ³⁰ Nido Pinjop

unjun kalonji kindagin egisak, ae nandan gadat kosiron da Juda amin giptimi mandabi ae Amin Nwakjwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi nandan gadan iminjakwa timikdak. ³¹ Do nandan gadat anek gen teban yum koney? Unjun dimasi. Nin nandan gadat bamisi anek gen teban jonjigamanj.

4

Abraham da nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit

¹ Yanj do nin babiknin Abraham do nian yoner? ² Abraham anpak kilegi gin anek unjun kosiron da kilegi man pagit tam iyi mani tagi awikwan. Mani Pinjkop da dabilon unjun kosiron da kilegi man dima pagit. ³ Pinjkop gen papia da unjun do nian yosok? Yanj yosok:

“Abraham Pinjkop dakon gen do nandan gadat aban amin kilegi yanj iyigit.”

⁴ Amin pi anek tomni timikgan unjun do but galak dakon yo yanj dima yomanj. Unjun tomni timikgan yanj yomanj. ⁵ Mani amin kinda pi dima anek nandan gadat asak unjun amin Pinjkop yokwi pakpak kokwin anek kilegi man yomisak unjun da dabilon kilek toso. ⁶ Dewit kisi da unjun do yagit. Amin anpak tagi ak do pi madep dima an unjun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagon, ae unjun da kisik kisik tagi ani unjun do yagit. ⁷ Dewit da yanj yagit:

“Amin Pinjkop dakon gen tebani yapba gulusunji unjun yopmanj yominej diwarini wiririkdak unjun amin kisik kisik ekwanj.

⁸ Amin kinda yokwi aban Amin Tagi da kobogi im do sanjberjek dima nandisak unjun amin kisik kisik ekwanj.”

⁹ Ji nian nandan? Juda amin giptimni mandabi unjun dagin gisami tonj ekwanj? Bo Amin Nwakjwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi da gisami tonj ekwanj? Kisi bamot gisami tonj ekwanj. Nin yanj yomanj, Abraham nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit. ¹⁰ Abraham nian aban Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit? Giptimni mandagit bo don mandagi? Unjun giptimni dima mandanjawan Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit. ¹¹ Giptimni dima mandanjek nandan gadat anjawan Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit. Anek don Abraham unjun amin kilegi kinda yanj dakon tilak do giptim mandak dakon anpak imgut. Yanjo, Abraham unjun amin morap giptim dima mandanjek Pinjkop nandan gadan iba amin kilegi yanj yoyisak dakon datnisi egisak. ¹² Ae Abraham unjun giptimi mandabi amin kabi dakon dat yo

kisi egisak. Mani amin giptimni mandanjek nandan gadat dima anj amin unjun dakon datni dima egisak. Amin morap giptimni mandanjek Abraham da giptimni dima mandanjek nandan gadat agit yanj gin nandan gadat anj amin dakon datni egisak.

Pinjkop dakon yanj teban tokni unjun nandan gadat amin morap kisi do tonj

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham gat babikni gat do miktim morap kisi yom do yanj teban tok agit. Abraham gen teban yolakwan unjun do anek yanj teban tok dima anj imgut. Nandan gadat gin anjawan amin kilegi yanj iyinej yanj teban tok anj imgut. ¹⁴ Gen teban yolgan amin dagin Pinjkop dakon yanj teban tokni timitni kanj, nandan gadat unjun yo isali asak, anjawan yanj teban tokni unjun bami mini anj mudokdanj. ¹⁵ Amin da gen teban yapmanjawan Pinjkop da butjap nandan yomisak. (Mani gen teban mini kanj, gen kirinjit dakon diwarini mini.)

¹⁶ Pinjkop da Abraham gat babikni don altanjek egipdan unjun do nandan yawok yominej yanj teban tok anj yomgut. Do Pinjkop da yo unjun manjinj yomgut unjun timit do nandan gadat anek tagi timitni. Unjun yo gen teban yolgan amin dogin dima tonj, amin morap Abraham da nandan gadat agit yanj gin anj amin kisi da yo unjun timitdanj. Abraham unjun nin morap kisi dakon datnin. ¹⁷ Unjun do Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

“Nak da gak gepbo miktimi miktimi amin egi anj anj kwaj unjun dakon datni egipdisal.”

Pinjkop unjun nandan gadan imgut da dabilon Abraham unjun datnin egisak. Unjun Pinjkop dagin amin kimakbi egip egip yomisak, ae yo dima tawit unjun gen yanjawan noman tonj.

¹⁸ Abraham unjun Pinjkop da yanj teban tok anj imgut unjun aripmi dimasi noman tokdanj yanj nandagit, mani miktimi miktimi amin egi anj anj kwaj unjun dakon datni egipdisat unjun do nandan gadat tebaisi agit. Pinjkop da kili iyigit:

“Babikgo da madepsi irenj tokdanj.”

¹⁹ Abraham unjun bilakni 100 do monji aripmi dima panjalagi, ae minjatni Sara unjun yo kisi monji aripmi dima panjalagi agit, mani nandan gadatni dima yawogek tebaisi tagit. ²⁰ Pinjkop da yanj teban tok anj iban but bamot anek nandan gadatni dima yipmanj dekgit. Nandan gadatni sigin teban tanjawan Pinjkop do man madep imgut. ²¹ Ae Pinjkop da yo ak do yanj teban tok agit unjun aripmi tagi akdisak yanji nandan teban tagit. ²² Yanj do anek Pinjkop da Abraham

dakon nandan gadatni kanjek “amin kilegi daŋ iyigit.”

²³ Gen unjun mandabi unjun yaŋ: “Piŋkop da amin kilegi yaŋ iyigit” gen unjun Abraham dogin dima mandabi. ²⁴ Gen unjun nin kisi do yosok. Nin Piŋkop Amin Taginin Yesu kimoron naŋ aban pidagit unjun nandan gadan imaman amin Piŋkop da amin kilegi yaŋ niyisak. ²⁵ Piŋkop da Yesu nin dakon diwarinin wiriritjak do yum kanjakwan amin da anjakba kimakgit. Ae nin da kilegi man panen do anjek kimoron naŋ aban pidagit.

Nin Kristo gat kisi kimakgiman ae unjun gat kisi egip egip abidagiman (Kilapmi 5-8)

5

Piŋkop da nin miŋat aminyo kilegi yaŋ niyisak

¹ Yaŋ do anjek nin nandan gadat ano Piŋkop da miŋat aminyo kilegi yaŋ niyisak. Do Amin Taginin Yesu Kristo da panpuluganban nin Piŋkop gat but kalon ekwaman. ² Yesu da miŋat aminyo nandan gadat aman unjun Piŋkop dakon nandan yawot kagawan piginer do yoma witdal nimgut da nin abisok unjudon tebaisi akgaman. Anjek nin Piŋkop da abin timikban Kwen Kokupmon iyi da tilim madepgwan egipner do nandan teban taneŋ jomjom aman, ae nin unjun do nandanek kisik kisik aman.

³ Nin unjun dogin kisik kisik dima aman. Jigi noman tan niman unjunyo kisi do kisik kisik anen, nido jigi da nin dakon but pan-teban anjakwa jigikon tebaisi akgaman. ⁴ Ae jigikon tebai agek egip egipninin anpak kilegisi noman ton, ae unjun anpak da nin jonikban but galagon da nandan teban taneŋ jomjom anjek ekwaman. ⁵ Ae jomjom aman unjun isal dogin dima aman, nido Piŋkop da Telagi Wupni butninin tagal niban unjun da Piŋkop da nin do but dasi galak tan nimisak unjun noliban koman.

⁶ Nin tapmimin mini da egapno Piŋkop bisap yipguron Kristo da abin yokwi pakpak amin nin do kimakgit. ⁷ Miktim amin ninon kinda da amin kilegi anpulugok do kimot ak do dima nandisak, mani amin tagisi kinda amin diwari da unjuden amin anpulugok do tagi kimotni. ⁸ Mani nin yokwi pakpak sigin egapno Kristo da nin do kimakgit. Unjun da Piŋkop da nin do but dasi galak tan nimisak unjun noliban koman. ⁹ Kristo dakon yawi da nin pan-kilek aban nin amin kilegi agiman, do unjun da nin madepsi panpuluganek pan-kutanban Piŋkop

da japmisi nandanek yokwi pakpak amin do kobogi yokwisi yomjak bisapmon tagisi egipdaman. ¹⁰ Nin Piŋkop gat uwal sigin egipguman bisapmon Piŋkop dakon Monji da kimagek uwal uwal tagit unjun mosak dakon pi anjek panmuwukban Piŋkop gat but kalon agiman. Yaŋ agit do yaŋsi nandaman, abisok Monji kalugi egisak do anjek Piŋkop da nin yokwikon ban timitdisak. ¹¹ Ae unjun gin dima, Amin Taginin Yesu Kristo da nin panpuluganban nin Piŋkop gat but kalon agiman, do nin unjun do kisik kisik madepsi aman.

Adam da kimot analon agit, mani Yesu da egip egip analon agit

¹² Adam amin kalonji kinda dagin yokwi aban yokwi da miktimi miktimi amin nin kisi timikgit. Ae yokwi da kimot analon agit. Aban miŋat amin morapyo kisi kimot da timikgit, nido amin morap kisi yokwi awit. ¹³ Piŋkop da Moses do gen teban dima iminjakwan yokwi miktimon kili tagit. Mani gen teban dima tagit do Piŋkop da amin dakon yokwini dima manjigit. ¹⁴ Mani Adamon da wiŋ Moses da bisapmon amin yokwi awit do kimot da miŋat amin morapyo timikgit. Diwari Adam da Piŋkop dakon gen irakgit unjuden dima awit, mani kimot da unjunyo kisi timikgit.

Adam unjun Yesu don altosak dakon tilak agit, nido Adam da yo agit unjun dakon bami miŋat amin morapyo kisikon iren tagit. ¹⁵ Mani Adam dakon yokwi gat Piŋkop dakon nandan yawotni gat unjun arip dima, unjun iyi iyi. Amin kinda, Adam, unjun da yokwi aban amin morapmi da kimakgwit. Mani Piŋkop dakon nandan yawotni da kimot dakon tapmim abin yipmanek miŋat aminyo morapmikon madepsi tugaŋ yomgut. Amin kalonji Yesu Kristo dakon nandan yawotni do anjek Piŋkop da nin panpuluganban amin kilegi agiman. Yo unjun but galak do nimgut. ¹⁶ Piŋkop da but galak do kilegi man nimgut unjun da yo madepsi asak, unjun da Adam da yokwi aban jigi pagiman unjun madepsi yapmandak. Adam dakon yokwini do anjek Piŋkop da miŋat aminyo gen pikon yomanek kisi morap tasik toni do yagit. Mani Piŋkop da but galak do yaŋ agit: miŋat aminyo yokwi morapmi aba nandan yawok yominek amin kilegi yaŋ yoyigit. ¹⁷ Amin kalonji kinda da gen kirinjit aban unjun dakon yokwini da kimot analon aban kimot da kila amin madep kinda da yaŋ amin morap pabin yopgut. Mani Piŋkop dakon nandan yawok gat ae but galak yoni gat dakon tapmim da kimot dakon tapmim yapmanek madepsi daman. Do nin yaŋsi nandaman, miŋat amin morap Piŋkop

dakon nandan yawot unun abidonj Pinjkop da amin kilegi yanj yoyinjakan amin kalonj Yesu Kristo da pi agit do anjek miiktimon egipjak bisapmon tebaisi atdan.

¹⁸ Yanjo, amin kalonj da gen teban kirinjkan unun yokwi do anjek Pinjkop da amin morap kobogi yokwi timitni do gen pikon yopgut. Yanj gin, amin kalonj kinda da anjak kilegi aban Pinjkop da unun agit do anjek nin amin kilegi yanj niyinjakan kalugi ekwaman. ¹⁹ Amin kalonj da gen kirinj aban unun do anjek amin morap kisi yokwi pakpak amin dagawit. Yanj gin amin kalonj da gen guramit aban minjat amin morap kisi amin kilegi dagokdan.

²⁰ Amin da anjakni unun yokwisi yanj kan nandanjo ani do anjek Pinjkop da gen tebani yoban abidawit. Mani amin da yokwi morapmisi aba yokwi awit da aripmon Pinjkop da nandan yawot madepsi an yomgut. ²¹ Do yokwi da kila amin madep da yanj yigek amin morap kimot analon an yomgut. Mani abisok Pinjkop dakon nandan yawotni kila amin madep da yanj yikdak. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anjek Pinjkop da nandan yawok nimijek amin kilegi yanj niyinjakan egip egip dagok dagogi mini abidomanj.

6

Nin Kristo gat kisi kalonj kimakgiman

¹ Do nin nianj yonej? "Pinjkop dakon nandan yawotni da madepsi irentosak do anjek nin yokwi sigin anej" yanj tagi yonej, ma? ² Unun dimasi! Nin kimakbi yombem do yokwi dakon yanj ilit aripmi dima nandanek yolyoli. Do nianon da yokwi sigin anej? ³ Nin Yesu Kristo gat gadanjek telagi pakbi sogimanj bisapmon nin morap kisi Yesu gat kimot kalonj agimanj. Ji unun dima nandan, ma? ⁴ Telagi pakbikon nin Kristokon gadano kimot kalonj ano Pinjkop da nin Kristo gat kisi wayikgit. Ae Dat da tapmim madepnikon da Kristo kimoron nan aban pidagit, do unun da aripmon nin egip egip kalugikon egipnejan.

Nin Kristo gat kisi kalonj egipdaman

⁵ Nin Kristokon gadano unun da kimot agit nin yo kisi yanj gin kimakgimanj, do unun da kimoron da pidagit unudenj gin nin kimoron da pidokdamanj. ⁶ Nin nandanmanj, but kalip dakon tapmim wagil minisi asak do anjek Yesu gat ae nin dakon but kalipnin gat kisi tilak kindapmon dapgwit. Do nin yokwi dakon oman amin sanjenek dima ekwaman, ⁷ nido amin kili kimakgit unun yokwi dakon oman amini dima egisak.

⁸ Nin Kristo gat kisi kimakgimanj, do nin unun gat kisi egipdamanj yanji nandan teban tomanj. ⁹ Nido nin yanji nandanmanj, Kristo kimoron da kili pidagit, do ae kimot kinda gat aripmi dima asak. Kimot tapmimi mini do sanjenek aripmi dima abin yipjak. ¹⁰ Kimot agit unun yokwi dakon tapmim abik do anjek bisap kalonj kinda kimakban dagagit, mani abisok Pinjkop man madep im do egisak. ¹¹ Do yanj gin ji yanj nandan, "Nin kimakbi yombem da yokwi da kisiron dima ekwaman. Nin Yesu Kristokon gadagimanj, do Pinjkop man madep im do ekwaman."

¹² Ji yokwi yipba unun da giptimji si kimori unun kilani dima asak. Yokwi da ilik pangwan giptim dakon galaktok yokwi di abam. ¹³ Ae ji yokwi yipba giptim diwatji kisi kila anjakan anjak yokwi dima ani. Ji kimakbi tamokon da pidawit da kalugi ekwan, do ji disi ban Pinjkop do paret ani. Anjek Pinjkop yipba giptimji kalonj kila anjakan anjak kilegi ani. ¹⁴ Yokwi da sanjenek kilasi dima akdisak, nido ji gen teban da kisiron dima ekwan. Ji Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwan.

Nin anjak kilegi dakon oman amin ekwamanj

¹⁵ Nin gen teban da kisiron dima ekwamanj, do nianj anej? Nin Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwamanj do yokwi tagi anej? Unun dimasi! ¹⁶ Ji yanji nandan. Amin kinda dakon geni guramigek oman anj im do kini kan, unun amin dakon oman amin egipdanj. Do unun da tilak ji yokwi do kinjek geni guramitni kan kimot akdan. Mani Pinjkopmon kinjek geni guramitni kan, amin kilegi akdan. ¹⁷ Kalip ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani abisok Pinjkop da geni daban but dasi nandanek guramikgan, do ya yanj iyiner. ¹⁸ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani Pinjkop da yokwikon ban timigek anjak kilegi dakon oman amin depgut da ekwan.

¹⁹ Nandan kokwinji aripmi dima, do mibili nandaba piosak do anjek tilak genon yosot. Kalip giptimji kalonj yipba anjak inani gat ae anjak yokwisi mibili mibili gat dakon oman amin egipgut. Mani abisok giptimji kalonj yipba anjak kilegi dakon oman amin egipjak dakon pi anj kimotni. Yanj anjek ji telagisi egipdanj.

²⁰ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit bisapmon anjak kilegi dakon oman amin dima egipgwit. ²¹ Mani anjak yokwi kalip awit unun dakon bami tagi kinda dima abidawit. Abisok unun anjak do mayagi nandan. Unun anjak da amin kimot yomisak. ²² Mani Pinjkop da ji yokwi da

kisiron banj timik iyi dakon oman amin depgut da ekwan. Do iyi panpuluganban telagisi egek egip egip dagok dagogi mini egipdan. ²³Yokwi dakon tomni unun kimot, mani Pinjkop da but galak do egip egip dagok dagogi mini yumsi nimisak. Unun egip egip Amin Taginin Yesu Kristokon toso.

7

Kristokon gadagimanj dakon tilak gen

¹ Not kabi, gen teban pakyanji nandan amin ji do gen on dayisat. Ji disi nandan, amin kinda si egisak bisapmon gen teban da yongamgwan egisak. Mani kimokdok bisapmon gen teban da yongamgwan sanbenek dima egisak. ² Nak tilak gen kinda yoko. Gen teban da yosok unun da aripmon minjat kinda amin paban eni gat giptim kalonji amal. Mani eni kimokdok bisapmon gen teban da sanbenek dima wamanjak. ³ Do minjat unun eni egakwan amin kinda pasak kan, minjat unun yumabi asak. Mani eni kimokdok kan, gen teban da dima abidosok, do amin kinda pasak kan, unun yumabi dima asak.

⁴ Yanjo, not kabi, ji Kristokon gadanba unun gat kili kimakgwit, do ji Moses dakon gen teban da kisiron dima ekwan. Ji da Pinjkop do bami tagisi panalon anj imni do anjek abisok kimoron da pidagit amin dakon amin kabini ekwan. ⁵ Nin but kalipmi dakon galaktok yolgumanj bisapmon gen teban da giptimnin dakon galaktok yokwi yolnerj do yabet aban yokwi agimanj. Yanj anjek kimot analon agimanj. ⁶ Mani nin Kristo gat kisi kili kimakgimanj, do gen teban da nin dima timikdak, nin puluganji da ekwamanj. Do abisok Pinjkop do oman amanj unun Telagi Wup da kosit kalugi nolinjakwan oman amanj. Gen teban papiakon mandabi unun yolek oman dima amanj.

Yokwi da nin panjupbal agit

⁷ Gen teban da galaktok yokwi ninon panalon aban yokwi amanj kan, gen teban unun yo yokwi yanj tagi yonen? Unun dimasi! Gen teban da tanjek yokwino nolinban nomansi pindakdat. Gen teban da yanj yosok:

“Ji amin dakon yo do pindak galaktok dima ani.”

Yanj dima yosok tam, pindak galaktok unun anjak yokwi yanj dima nandakom. ⁸ Mani yokwi gen tebanon tapmim panek butnokon pindak galaktok mibili: mibili panalon agit. Gen teban mini kan, yokwi unun tapmimni mini amin kimakbi yombem. ⁹ Gen teban dima nandagim bisapmon nak kalugi egipgum. Mani gen teban nagon

apgut bisapmon yokwi da pidanjakan nak kimot agim. ¹⁰ Gen teban unun amin egip egip yom do noman tagit. Mani unun da egip egip dima namgut, kimot namgut. ¹¹ Nido yokwi da gen tebanon tapmim panek nak anjilikeg nikban kimakgim.

¹² Do gen teban unun telagisi. Gen teban morap Pinjkop da yipgut unun telagisi, ae kilegisi, ae tagisi. ¹³ Gen teban tagisi da asi nak nikban kimakgim? Unun dimasi! But kalipno da yo tagisi unun nanj abidanek nak nikban kimakgim. Yokwi pini anjek nomansi tenjenanjakan yokwi unun injan injanisi yanj konerj do anjek Pinjkop da yum kanjakwan pini agit.

Yokwi da kilanin ak do pi asak

¹⁴ Nin nandanjan, gen teban unun Pinjkop dakon Wupmon da abisak. Mani nak but kalip nanj yoldat, nido nak yokwi dakon oman amin egisat. ¹⁵ Nak anjak asat unun mibili dima nandanjek asat. Anjak si ak do nandisat unun dima asat. Mani anjak dimasi ak do nandisat unun ban asat. ¹⁶ Nak naga anjak dima galak tosot unun ban asat kan, Moses dakon gen teban unun yo tagisi kinda yanj yosot. ¹⁷ Yanjo, nak naga anjak yokwi unun dima asat. Yokwi nak da buron egisak unun da asak. ¹⁸ Nak nandisat, nak da buron yo tagi kinda dima toso. Unun but kalipno do yosot. Asi, nak anjak kilegi ak do nandisat, mani aripmi dima aben. ¹⁹ Anjak tagi ak do nandisat unun dima asat. Ae anjak yokwi dima ak do nandisat unun ban asat. ²⁰ Nak anjak dima galak tosot unun ban asat kan, nak naga dima asat. Yokwi butnokon egisak unun da asak.

²¹ Yanjo, anjak kinda da egip egipnokon pi tebaisi asak unun yanj. Anjak tagi ak do nandisat bisapmon yokwi da kosit sop-sop anj namisak. ²² Asi, nak butnogwan da Pinjkop dakon gen teban do nandako yo madepsi asak. ²³ Mani butno dakon galaktok madep kinda da butnogwan pi aban nandisat. Unun galaktok da nandak nandaknokon nak abinj nep do emat anjek yokwi da dam tebanon nepmanjek giptimno kila asak. ²⁴ Awa, nak bupmisi egisat! Giptimno da kimoron nepmandak, do namin da nak puluganj nepjak? ²⁵ Nak Pinjkop ya yanj iyisat! Amin Taginin Yesu Kristo dasi puluganj nepdisak.

Yanj, nak nandak nandaknokon Pinjkop dakon gen teban yol do nandisat, mani but kalip egip egipmon nak yokwi dakon oman amin egisat.

8

Kristo da yokwinin wiririk nimajek Telagi Wup nimgut

¹ Yanjo, minjat aminyo Yesu Kristokon gadawit unjun yokwi dakon kobogi dimasi timitdan. ² Nido ji Yesu Kristo dakon minjat amin kabini ekwan, ae Wup egip egip nimisak unjun dakon tapmim da ji pulugan depmandak. Anjakwan ji yokwi gat ae kimot gat da kisiron sanbejek dima ekwan. ³ Pinjkop da Moses do gen teban imgut unjun da nin dakon diwarinin aripmi dima wiriritjak, nido but kalipnin da gen teban aripmi dima guramitjak. Mani Pinjkop da iyi dakon Monji yabekban pinj yokwi pakpak amin nin dakon giptim yombem abidanek yokwinin wiririkgit. Pinjkop da Monji nan paregek yokwi dakon tapmim abigit. ⁴ Gen teban dakon anjak kilegi nin da egip egipmon tugok tugogisi noman tosak do anjek Pinjkop da yan agit. Nin abisok but kalipmon dima ekwaman, nin Telagi Wupmon ekwaman.

⁵ Amin but kalip anjagon ekwan unjun but kalip dakon galaktok banjin yolgan, mani amin Telagi Wupmon ekwan unjun Telagi Wup dakon galaktok yolgan. ⁶ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unjun amin kimotjak. Mani nandak nandakni Telagi Wupmon yipmandak kan, unjun amin egip egip abidanek but yawot egipjak. ⁷ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unjun Pinjkop dakon uwalni, nido gen tebani dima guramikdak, ae unjuden amin da aripmi dima guramiri. ⁸ Amin morap but kalipmon ekwan unjun anjak Pinjkop da galak tosok unjun aripmi dima ani.

⁹ Mani ji but kalip anjagon dima ekwan. Pinjkop dakon Wupni asi jikon egisak kan, Telagi Wup da ji dayin pawilakwan ekwan. Kristo dakon Wupni mini amin unjun Kristo dakon amin dima. ¹⁰ Yokwi da giptimjikon kimot panalon anjaban kimot akdan. Mani Kristo butjikon egisak kan, ji amin kilegi dagawit, ae wupji kalugi ekwan. ¹¹ Pinjkop Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit unjun dakon Wupni jikon egisak kan, Pinjkop da Wupni da tapmimon giptimji kimot akdan unjun egip egip yomdisak.

Nin Telagi Wupmon Pinjkop dakon gwakni agiman

¹² Yanjo, not kabino, Pinjkop da nin Wup dakon galaktok yolnen do nandisak. But kalip da ji timisok di dima panpulgagit, do unjun dakon galaktok dimasi yolni. ¹³ Ji but kalip anjagon egipni kan, si kimotdan. Mani Telagi Wup da tapmimon giptim

dakon anjak yokwi pabinj yopni kan, kalugi egipdan. ¹⁴ Nido minjat amin morapyo Pinjkop dakon Wup da yoyin pawildak unjun Pinjkop dakon gwakni ekwan. ¹⁵ Pinjkop da Wup damgut unjun da ji oman amin egek pasol pasol aesi ani do dimasi nandisak. Wupni da ji panpulanganban Pinjkop dakon gwakni daganek Pinjkop do "Aba, Dat" yan iyaman. ¹⁶ Telagi Wup gat ae nin dakon wup gat da "nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman" unjun do yanjkwok amal. ¹⁷ Nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman, do Pinjkop Dat da Kristo do yo tagisi morap im do yan teban tok agit unjun nin kisi da timitdaman. Nin abisok unjun da tepmi pagit unjuden gin panen kan, nin unjun da tilimnikon unjun gat kisi egipdaman.

Don Kwen Kokupmon tilimnikon tagisi egipdaman

¹⁸ Tilimni wagil tagisisi unjun don nimdisak, do abisok tepmi paman unjun yo monijisok yanji nandisat. ¹⁹ Nido yo morap Pinjkop da wasagit unjun da Pinjkop da gwakni nomansi pantenten akdisak dakon bisap tepmi noman tanban yan do antep an. ²⁰ Yo morap wasagit unjun Pinjkop da jobit yomgut. Jobit unjun dima timit do nandawit, mani Pinjkop da iyi don panjaluk akdisak unjun nandan teban tanjek jomjom ani do anjek jobit yomgut. ²¹ Don, Pinjkop da bisap yipguron yo morap tasik tanjek kimot an unjun puluganban ae dima kimagek mik tokdan. Aban Pinjkop dakon gwakni nin gat tilimnikon puluganbi da egipdaman.

²² Nin nandaman, minjat da monji panjalak do tepmi pan unjun da tilak yo morap Pinjkop da wasagit tepmi pan. Anjek kisi morap da iyon iyon yawit da yanakwa wik da abisok bisapmon wisak. ²³ Ae yo unjun dagin iyon iyon dima yon. Ninyo kisi iyon iyon yoman. Nin Telagi Wup kili abidagiman, ae yo diwari tagisi don timitdaman yanji nandaman. Mani nin abisok tepmi sigin panjek iyon iyon yanjek Pinjkop da monji gwayono yan niyinek giptim kalugi nimdisak bisap unjun do nandan teban tanjek jomjom aman. ²⁴ Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit, ae yo morap tagisi an nim do nandisak unjun do jomjom aman. Yo kinda abidok do jomjom aman kan, nin nandaman unjun yo dima abidaman. Amin kinda yo kinda kili abidagit kan jomjom dima asak. ²⁵ Mani nan yo unjun dima abidagiman, do jomjom aman kan, nin butnin yawori tanakwa jomjom aman.

²⁶ Ae Telagi Wup da tapmimni mini amin nin panpulgusok. Nin yo nido bisit anen unjun dima nandaman, ae gen kaga da ni gen nan yonen unjun dima nandaman.

Mani Telagi Wup da iyon iyon yanek nin panpulugok do iyi bisit asak. ²⁷ Ujun da Pinjkop dakon galaktok yolek telagi amin kabini nin panpulugok do bisit asak. Do Pinjkop amin but pindat pindat amin da Wup dakon nandak nandakni kosok.

²⁸ Nin nandaman, Pinjkop da yo morap kisikon pi aban unun yo morap da amin morap iyi do but dasi galak tarj iman amin unun da panpulugok madepsi timikgan. Ujun amin Pinjkop da galaktokni yolni do anjek yan yomgut. ²⁹ Nido minjat aminyo Pinjkop da kalipsisgwan “don timitdisat” yan nandan yomgut unun Monji Yesu yombem dagoni do tilak agit. Monji da peni mibiltogi egakwan padik padikni ae saminyo morapmi da egipni do nandagit. ³⁰ Ae amin unun tilak agit ununyo kisi yan yomgut. Ae amin unun yan yomgut unun minjat aminyo kilegi yan yoyigit. Ae amin unun kilegi yan yoyigit unun tilimni yomgut.

Pinjkop nin do toktogisi but dasi galak tarj nimisak

³¹ Yan agit do nian yonen? Pinjkop da nin panpulugosok, do namin da uwal anjek nin pabij nipjak? ³² Pinjkop iyi dakon Monji dima anjuknanejek nin morap panpulugosak do yabekgit. Yan agit do yo morap kisi but galagon da nimdisak.

³³ Pinjkop da nin iyi do kili manjigit, do namin da gen pikon nipjak? Pinjkop da iyi minjat aminyo kilegi yan niyisak. ³⁴ Namin da nin yokwi dakon kobogi timitnejan do yosak? Ujun aripmi dima, nido Yesu Kristo nin do anjek kimakgit, ae unun gin dima, nin do anjek kimaron da pidagit. Ae abisok Pinjkop da amin tet do yigek nin panpulugosak do iyisak. ³⁵ Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do yo kinda da nin unun kagagwan nan aripmi dima panjwasisak. Jigi tepmiyo panen, bo amin da yo yokwi an nimni, bo jap do anen, bo imal do wadak wadak anen, bo yo yokwisi kinda da nin panjbal ak do asak, bo emat ninon noman tosak kan, unun yo morap da tagi panjwasini? Ujun aripmi dimasi! ³⁶ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Nin gak dakon minjat aminyo ekwaman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimokgoman.

Unun da nindaba nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.”

³⁷ Mani Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do unun yo morap noman tarj niminjakwa panpuluganakwan pabij yopmanjgaman. ³⁸ Nak asisi nandan teban tosot, Pinjkop da nin do but dasi galaktan nimisak, ae yo kinda da nin unun kagagwan nan

aripmi dima panjwasisak. Kimot, bo egip egip, bo anelo, bo kon, bo yo abisok ton, bo yo don noman tokdan, bo yo tapmimi ton mibili mibili, ³⁹ bo yo kwen ton, bo yo mikgwan ton, bo yo diwari tarj anjan kwan unun yo morap da Pinjkop da nin do but dasi galak tarj nimisak unun kagagwan nan aripmi dima panjwasisak. Pinjkop da nin do but dasi galaktan nimisak unun Amin Taginin Yesu Kristo obakon nolinjan koman.

Pol Pinjkop da Israel aminon pi agit unun do yagit

(Kilapmi 9-11)

9

Pol da Israel amin do bupmi nandan yomgut

¹ Nak Kristo dakon amin, do bamisi yosot. Top dima yosot. Nak gen on yosot unun Telagi Wup da nandak nandakno si jonjigakwan gen unun bami yosot yanji nandanjek yosot. ² Nak bisapmi bisapmi bupmi but yokwiyo anek butno madepsi jik tosok. ³ Nak Pinjkop da yawi diwat kabino Israel amin yokwikon nan timitjaksi do nandisat. Do nak dakon galaktok unun yan: Kosit di yan ton tam nak da naga jobit timigek Kristo yipman degapbo Israel amin da nak dakon tamo abidanjan. ⁴ Israel amin kabi unun Pinjkop da gwaknoni yan kili yoyigit. Tilimni kili yolinjan bisap morapmi kawit, ae Pinjkop da sanbek sanbek unun gat anek gen tebani yomgut. Ae gawak imni dakon mibili yoyinjek yan teban tokni yomgut. ⁵ Ujun dakon babikni mibiltogi unun man madepni ton da egipgwit. Ae unun kabikon da Kristo amin dagagit. Kristo unun Pinjropsi, yo morap dakon busunji egisak, do bisapmi bisapmi mani anjisin kimotnejan. Ujun asi.

Pinjkop da Israel aminon pi agit Pol da unun do yagit

⁶ Do Pinjkop da Israel amin do yan teban tok agit unun jonjigakwan bami ton dima agit yan tagi yonen? Ujun dima, nido Israel aminon da altanji unun kisi morap Israel amin bamisi dima. ⁷ Ae Abrahamon da altanji amin morap kisi da Abraham dakon gwaknisi yan tagi dima yonen. Pinjkop da kalip yan yagit:

“Aisak kalonon dagin babikgo noman tokdan.”

⁸ Ujun gen dakon mibili unun yan. Amin da monji panalan unuden alton amin morap kisi da Pinjkop dakon gwakni dima. Monji morap yan teban tok kosiron da altanji unun dagin Abraham dakon babikni. ⁹ Nido Pinjkop da yan teban tok yan agit:

“Bisap yipgumon tobil abinapbo Sara da monji wili anakakdisak.”

¹⁰ Ae unun gin dima, babiknin Aisak da Rebeka panek monji yayat panjalagit. ¹¹ Mani Pinjkop anpakni yolek galaktoknikon amin manjisak. Yayat bamot dima altanek anpak tagi bo ae yokwi dima anjakwal ¹² Pinjkop da Rebeka yan iyigit:

“Monji mibiltok altosak unun da padige dakon oman amini egipdisak.”

¹³ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Padige Jekop do but dasi galaktan ingum, mani peni Iso do dima galak tan ingum.”

¹⁴ Do nian yoneŋ? Pinjkop kokwin kilegi dima asak? Dimasi! ¹⁵ Nido Pinjkop da Moses yan iyigit:

“Nak amin kinda do bupmi nandan im do nandaken kan, bupmi nandan imdisat.

Ae amin kinda anpulugok do nandaken kan anpulugokdisat.”

¹⁶ Yan do, Pinjkop amin manjit do nandisak kan, amin dakon galaktok bo amin dakon teban tebanon da dima manjisak, unun bupmini do anek manjisak. ¹⁷ Telagi papiakon Isip dakon kila amin madep Pero Pinjkop da yan iyigit:

“Nak da jigi madepsi gabo miktimi miktimi minjat aminyo da tapmimno kanek man madep namni yan do anek nak da kila amin madep man gangum.”

¹⁸ Yan do, nin nandaman, Pinjkop da amin kinda do bupmi nandan im do nandisak kan, bupmi nandan imdisak. Ae amin kinda aban but teban asak do nandisak kan, galaktokni yolek aban but teban asak.

¹⁹ Mani jikon da kinda da yan nayikdisak, “Pinjkop da yan asak kan, nido nin gulusunin ton yan niyisak? Namin da Pinjkop da yo ak do nandisak unun yapmanek iyi da galaktogon yo kinda asak?” ²⁰ Gak yan dimasi yoki. Gak amin gin, do Pinjkop da yo asak unun do “Dima agagi asal” yan nido yosol?

“Amin iyi wasagit da wasagit amin ‘Nido nak yan wasagil?’ yan tagi dima iyigi.”

²¹ Miktim kwoba wasok amin da mikgagak timi kinda abidanek kwoba tagisi kinda pi tagisi do wasanek, kwoba kinda pi isali di ak do wasosak kan, unun dima agagi asak yan tagi nandanen?

²² Pinjkop da yan gin asak. Unun butjapni ae tapmimni amin kisi da koni do nandisak, mani japmi nandan yomisak amin tasik toni do parekbi unun jomjom anek tepmi dima panjasik asak. ²³ Yan asak, nido amin bupmi nandan yomisak unun da tilimni dakon yo

tagisi morap unun dakon mibili nandani do nandisak. Unun amin tilimnikon egipni do kili manjigit. ²⁴ Unun nin mani. Unun da nin Juda amin ae Amin Nwaknjwari Kabi da kabikon ban manjin nipgut. ²⁵ Kombi amin Osea da papia mandagiron Pinjkop da Amin Nwaknjwari Kabi do yan yagit:

“Minjat aminyo unun kalip nak dakon amin kabi dima egipgwit, unun abisok nak dakon amin kabino yan yoyiken.

Ae but dasi dima galaktan yomgum amin, unun abisok but dasi galaktan yoben.”

²⁶ Ae kinda yan yagit:

“Ji nak dakon amin kabi dima yan yoyigim tamokon unudon gin ‘Ji Pinjkop egip egip teban egisak unun dakon monji gwayoni’ yan yoyikdisat.”

²⁷ Aisaia Israel amin do nandanek yan tidanek gen yan yagit:

“Israel minjat aminyo tap kidipminon niman ton yombem morapmisi ireŋ tokdan, mani Amin Tagi da kalonjisosok di bangin yokwikon ban timitdisak.

²⁸ Nido Amin Tagi da minjat amin morap gen pikon yopmanek kobogi yokwisi tepmisi yomdisak.”

²⁹ On yo noman tokdan unun do Aisaia da kalip yan yagit:

“Amin Tagi Tapmim Ami da nin dakon amin kabi kalonjisosok di dima yopban egipgwit tam, nin Sodom ae Gomora kokup da tasik tagimal yan gin tasik tagiman.”

Israel amin nandan gadat bami dima awit

³⁰ Do nian yoneŋ? Yan yoneŋ: Amin Nwaknjwari Kabi Pinjkop da dabilon kilegi egip do pi teban dima awit. Unun nandan gadat anek kilek tawit. ³¹ Mani Israel amin Moses dakon gen teban yolek minjat amin kilegi egip do pi tebasis awit, mani dima kilek tawit, ³² nido nandan gadat kosiron da amin kilegi egip do dima nandawit. Unun iyi da teban tebanon da kilegi man pak do nandawit. Unun Yesu dima nandan gadan ingwit, do tip kinda da yan kosiron tanakwan kandapni tidanek man pakgwit. ³³ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Nandani. Nak da tip kinda Saion kokup papmon amin kesal dapni do yipmanjat.

Mani nandan gadan imni amin mayaktok dima pakdan.”

10

Israel amin Pinjkop dakon anpak dima nandan

¹ Not kabi, Pinjkop da Israel amin yok-wikon ban timitjak dosi nandajek bisit iyisat. ² Nak Israel amin dakon mibilni nandisat, unjun Pinjkop dakon galaktok yol do pi tebaisi anj, mani Pinjkop dakon galaktok pakyanisi dima nandajek anj. ³ Unjun nianj anjapno Pinjkop da kilegi man nimjak unjun dima nandajek iyi da teban tebanon da amin kilegi dagok do pi tebaisi anj. Yanj anjek Pinjkop yipba unjun da panjkilek aban amin kilegi dima dagonj. ⁴ Nin nandamanj, Kristo da pi aban gen teban yo isali agit, do minjat amin morap Kristo nandanj gadanj imanj unjun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagonj.

⁵ Moses da minjat aminyo gen teban yolek ni anjak ban anjakwa Pinjkop da amin kilegi do yoyisak unjun do yanj mandagit:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unjun kalugi egipjak.”

⁶ Mani amin kinda nandanj gadat anjakwan Pinjkop da unjun do amin kilegi yanj iyisak unjun amin da yanj yosok. “Ji disisi butjikon da ‘Namin da Kwen Kokup wigisak?’

yanj dima yoni. Gen unjun yoni unjun da Kristo miktimon abik do nandanj yanj asak. ⁷ Ae ji

‘Namin da kimakbi tamokon pigisak’ yanj dima yoni. Gen unjun yoni unjun da Kristo kimakbi tamokon nanj awik do nandanj yanj asak.” ⁸ Mani nianj yonenj? Nin Pinjkop dakon gen yolek yanj yonenj: “Pinjkop dakon gen unjun ji da kapmatjok toso.

Unjun gen kagasikon ae butjikon toso.” Gen unjun nandanj gadat dakon gen nin da yanj tenjenok amanj unjun. ⁹ Nin yanj yomanj. Gak yanjkwok anjek gen kagagokon da “Yesu unjun Amin Tagi” yanj yoki, ae butgokon da “Pinjkop da Yesu kimoron nanj aban pidagit” yanj nandanj gadasal kanj, Pinjkop da gak yok-wikon nanj abidokdisak. ¹⁰ Nin butninion da nandanj gadat ano Pinjkop da nin minjat aminyo kilegi yanj niyisak, ae nandanj gadat-nin gen kagakon da yanjkwok ano Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak.

¹¹ Pinjkop dakon gen da unjun do yanj yosok: “Amin morap Pinjkop nandanj gadanj imanj unjun mayaktok dima pakdanj.”

¹² Juda amin gat ae Amin Nwakjwari Kabi gat unjun kisi Pinjkop da dabilon arip gin. Amin Tagi unjun amin morap kisi dakon Amin Tagini. Unjun da amin morap panpulugosak do bisit iyanj unjun madepsi gisamikdak. ¹³ Do

“minjat amin morap Amin Tagi dakon man yanjek panpulugosak do bisit iyanj unjun yokwikon ban timitdisak.”

¹⁴ Mani minjat aminyo dima nandanj gadanj imni kanj, nianjon da bisit iyinjba panpulugosak? Ae gen bini do dima nandani kanj, nianjon da nandanj gadanj imni? Ae amin kinda da Pinjkop gen dima yoyisak kanj, nianjon da gen bini nandani? Unjun aripmi dima nandani. ¹⁵ Ae amin dima yabetni kanj, Pinjkop gen aripmi dima yanj tenjenokdanj. Pinjkop gen da yanj yosok:

“Gen bin tagisi panjaban amin dakon abapni unjun yo madepsi!”

Israel amin Gen Bin Tagisi dima abidawit

¹⁶ Mani Israel amin kisi da Gen Bin Tagisi dima abidawit. Aisaia da yanj yagit:

“Amin Tagi, gen yanj tenjenomanj namin da nandanj gadasak?”

¹⁷ Yanjo, nin nandamanj, amin da Kristo dakon gen yanj tenjenanjan nandanano unjun da nandanj gadat panjalon asak.

¹⁸ Mani nak gen kinda dayikdisat unjun yanj. Israel amin Gen Bin Tagisi unjun nandawit bo dima? Unjun nandawit. Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwanj da tekni kili nandawit.

Geni miktim diwarikon da diwarikon kili kigit.”

¹⁹ Ae gen kinda gat dayikdisat unjun yanj. Israel amin da gen unjun dakon mibili nandaba pisagit bo dima? Unjun nandaba pisagit. Mibiltok Pinjkop da Moses dakon gen kagakon da Israel amin gen yoyigit unjun do nandanenj. Gen yanj yagit:

“Nak da amin kabi kinda man bini mini ae nandak nandakniyo tagi dima unjun timikgo nak nandanj gadanj naba ji da unjun do nandaba yokwi tok anjek butjap nandakdanj.”

²⁰ Ae Aisaia da gen tebaisi yanj yagit:

“Amin kabi kinda nak wisik do pi dima awit unjun da nak kili anjalon awit.

Ae nak do dima yanjek egipgwit amin nak da naga nanj yoliko kili nandawit.”

²¹ Mani Aisaia da Israel amin do nandanjek yanj yagit:

“Nak gildat kinda kalonj gen kirinjit anjek but tobil ak do dima nandanj amin unjun nagon opni do kisitno dedanj egisat.”

11

Pinjkop da Israel amin diwari do nandanj yawot agit

¹ Do nak yanj dayikdisat, Pinjkop da minjat amin kabini manji yomgut? Unjun dimasi! Nak naga Israel amin kinda. Nak Abraham dakon babi, ae Benjamin da kabikon nani kinda. ² Pinjkop da minjat aminyo kalip iyi do

10:5: MS 18.5 10:6: GT 30.12-14 10:11: Ais 28.16

10:16: Ais 53.1 10:18: Kap 19.4 10:19: GT 32.21

Kap 94.14; Pil 3.5

10:12: Ya 15.9

10:13: Jol 2.32

10:15: Ais 52.7

10:20: Ais 65.1

10:21: Ais 65.2

11:1: 1Sa 12.22;

manjigít unun manji dima yomgut. Ji Pinjkop da papiakon Elaija do gen mandabi unun dima nandan bo? Elaija Israel amin do gen yan yominek Pinjkop yan iyigit:

³ “Amin Tagi, gak dakon kombi amingo kili dapba kimakgwit, ae gak dakon altago tuwilgwit.

Abisok nak kalon dagin egapbo nakyo kisi nikba kimotdisat.”

⁴ Mani Pinjkop da kobogi ni gen nan iyigit? Yan iyigit:

“Nak dakon amin kabino 7 tausen da ekwan, unun amin kokup kidat Bal unun do gawat gawat dima awit.”

⁵ Unuden gin abisokyo kisi Pinjkop da Juda amin kabisok kinda nandan yawot an yominek iyi do kili manjigít. ⁶ Unun pi kinda awit do anek dima manjigít, unun nandan yawok yominek isalsi manjigít. Unun pi kinda anakwa manjigít tam, unun da nandan yawotsi dima asak.

⁷ Yan do, nian yonen? Israel amin Pinjkop da dabilon kilek tok do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit. Pinjkop da amin diwari banjin manjinban unun dagin kilek tawit. Anakwan diwari Pinjkop da but yomani sopman yomgut. ⁸ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Pinjkop da nandak nandakni panjupal aban upbal tawit,

ae dabili sopban yo dima pindari awit, ae mirakni sopban yo dima nandawit.

Pinjkop da yan agít da abisok yan gin egi anan oban.”

⁹ Kalip Dewit da unun do yan yagít:

“Unun jap noknok anek kisik kisik an, mani gak da yokwi awit dakon kobogi do paron yopbi yokwalni, ae gapmakon moni, ae kosiron tipmon kandapni tidoni dosi nandisat.

¹⁰ Ae dabilni abi pilin tanakwa yo dima pindatni, ae jigi morapmi imek yomineki manji gironitni, anek yan gin egi wigini dosi nandisat.”

Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi yokwikon ban timikgit

¹¹ Yan do, nak yan dayikdisat. Israel amin yokwikon manek wagil tasik tan yan nandan? Unun dimasi! Unun Pinjkop manji imgwit, anakwa Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi yokwikon ban timikgit. Israel amin da unun kanek ninon yan si asak tam tagisi yan nandan yomni do anek Pinjkop da unun agít. ¹² Israel amin da Pinjkop manji imgwit bisapmon Pinjkop da miktim amin morap kisi panpuluganek yo tagisi morapmi anyomgut. Ae Israel amin Pinjkop dakon anpak yipman dekgwit bisapmon Pinjkop Amin Nwakjwari Kabi

do yo tagisi anyomgut. Yan agít do yan si nandanen, Israel amin Pinjkopmon ae tobil apni bisapmon, mibiltok agít unun si yapmanek miktim amin morap kisi do yo wagil tagisisi morapmi anyomdisak.

¹³ Amin Nwakjwari Kabi, nak abisok ji do gen on dayikdisat. Pinjkop da nak jikon yabekbi pi aben do yan namgut. Nak pi unun asat unun do tagisi nandisat, ¹⁴ nido nak unun pi anjapbo, Pinjkop da jikon yo tagisi an daminjawan, Israel amin dabinoni da unun kanek, ninon yan gin asak tam tagisi yan nandan do nandisat. Yan nandanakwa Pinjkop da diwari yokwikon ban timitjak kan tagisi yan nandisat. ¹⁵ Pinjkop da Israel amin yopman dekgít bisapmon minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun timikban iyi gat but kalon awit. Yan agít do Israel amin yokwikon ban timitjak kan, nin nandan, unun kili kimakgwit ban egip egip ae yomisak yan asak. ¹⁶ Amin da wit mibiltok pan unun ban diwari timigek bret wasanek Pinjkop do paret an. Yan aba bret diwari kisi telagi gin an mudon. Ae kindap dakon geli unun telagi kan, kilinj yo kisi telagi kan.

¹⁷ Nak tilak gen kinda dayikdisat. Olip kindap amin da kwaokbi dakon kilinj unun Israel amin dakon tilak asak. Unun kilinj diwari Pinjkop da pansanik maban kiwit. Ae Amin Nwakjwari Kabi ji olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem, ji panabin olip kindap tagisi amin da kwaokbikon sanbegit da gelikon pakbi iligek kilinj diwari gat tagisi ton. ¹⁸ Mani ji disa do nin kilinj diwari yapmanek kilinj tagisi yan dima nandan. Ji da geli do pakbi dima iman, geli da pakbi damisak, do ji disa do dima nandaba wigisak. ¹⁹ Mani ji da yan yokdan, “Nin da kindap obikon sanbener do anek kilinj unun Pinjkop da pansanikgit.” ²⁰ Unun asi, Pinjkop da yan agít. Mani Israel amin Kristo dima nandan gadan imgwit, unun do anek pansanikgit. Ae ji nandan gadan iman do kindapmon sanbewit da ekwan. Do ji disa do nandaba dima wigisak. Ji si pasolni. ²¹ Nido Pinjkop da kindap unun iyi dakon kilinj unun pansanikgit, do ji disa do nandaba wigisak kan, jiyu kisi pansanitdisak.

²² Ji pakyansi nandan. Pinjkop da amin do anpak yawori anyomisak, mani yokwi aba japmi nandan yomisak. Amin morap anpakni yopman dekgwit unun yo yokwisi anyomgut, mani ji anpakni tagisi unun do nandan teban tanek sigin atni kan, anpak yawori andamdisak. Mani ji yanon dima atni kan, jiyu kisi pansanitdisak. ²³ Ae Israel amin kalip pansanikgit unun nandan gadat ani kan, kindap obikon aeni sanbekdisak.

Nido Pinjop iyi aeni sanjbesak dakon tapmim tarj imisak. ²⁴ Disi nandan, Amin Nwakjwari Kabi ji kalip olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem da yarj egipgwit. Unjodon banj Pinjop da ji panjanik olip kindap amin da kwaokbikon sanjbegit. Kindap iyi yarj dima kwonj, mani Pinjop da yarj agit. Do kilinj unj panjanikgit unj iyi da obikonsi tagapmisi sanjbekdisak.

Pinjop amin morap do bupmini yolik do nandisak

²⁵ Not kabi, nak ji da gen pasili kinda tosok unj dakon mibili nandaba pisolak do nandisak. Yarj kanj disi do dima nandaba wigisak. Gen pasili unj yarj: Israel amin diwari Pinjop da but yomani sogput unj yarj egi wigakwa Amin Nwakjwari Kabi nianj da iyikon apni do tilak yipgut unj da aripmon iyikon apnan. ²⁶ Ae don Pinjop da Israel amin morap kisi yokwikon banj timitdisak. Unj do Pinjop gen papia da yarj yosok:

“Yokwikon Banj Timit Timit Amin unj Saion kokup papmon da apdisak.

Abijek Jekop dakon amin kabikon al-tanjek Pinjop gen pabinj yop anpakni wiririkban kinj mudokdanj.

²⁷ Anjek yokwini wiririk yom do nak unj gat sanjbek sanjbek kinda abenj.”

²⁸ Israel amin Yesu dakon Gen Bin Tagisi unj do manji imgwit, do Pinjop dakon uwalni dagawit. Yarj anjek ji Amin Nwakjwari Kabi panjapulugawit. Mani Pinjop da kalipsigwan Israel amin iyi dakon minjat amin kabi egipni do kili manjigit, ae babikni do sigin nandanj yominjek but dasi galaktanj yomisak. ²⁹ Nido Pinjop da amin yarj yomisak unj nandak nandakni kulabik dima asak, ae but galak do yo yomisak unj aripmi dima gwayesak.

³⁰ Amin Nwakjwari Kabi ji kalip Pinjop dakon gen pabinj yopgwit. Mani abisok Israel amin Pinjop dakon gen dima guramikganj. Yarj do anjek ji bupmini abidawit. ³¹ Unjudej gin abisok Israel amin da Pinjop gen dima guramikganj. Mani ji da bupmini abidawit, do Israel amin yo kisi tagi abidoni. ³² Pinjop da minjat amin morap kisi bupmini yolik do nandagit, do yum pindagakwan amin kisi geni kirinjigek dam tebanon egipgwit.

Pinjop man madep iminj kimotnen

³³ Mao! Pinjop dakon anpakni tagisi, ae nandanj kokwini, ae nandak nandakni unj wagil ilarisi. Gen kokwin pi agakni amin da mibili aripmi dima wisinj kokogi, ae amin da pi agakni aripmi dima nandanj pisogi.

³⁴ Unj do Pinjop gen papiakon gen yarj tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon butni kagit?

Ae namin da anjapuluganjek nandak nandak imgut?”

³⁵ “Namin da mibiltok Pinjop do yo imgut do kobogi do Pinjop da yoni tamoni panjobil imjak?”

³⁶ Pinjop da iyi yo morap wasagit, ae unj do yarjakwan tamonikon tonj. Ae yo morap da mani anjenokgonj. Dagok dagogi mini tilimni tarj anjanj kikkdisak teban. Unj asi.

Kristo nandanj gadanj iman amin da ni anjak banj ani unj do Pol da yagit

(Kilapmi 12.1-15.13)

12

Nin giptimnin nanj Pinjop do paret anj imnej

¹ Yanjo, not kabino, nak Pinjop dakon bupmini madepsi unj do nandanjek gen tebai yarj dayisat. Ji kalugi sigin egek giptimni nanj Pinjop do paret anj imni. Yarj anjek telagi egek anjak Pinjop da galak tosok unj banj anjek egipni. Ji yarj ani kanj, Pinjop bamisi gawak imdanj. ² Ji miktim amin da tilagon dima egipni. Ji yum karjakwa Pinjop da nandak nandakji panjaluk aban anpakji kisi kalugisak. Yarj ani kanj, Pinjop dakon galaktokni tagi nandaba pisokdisak. Anjek anjak tagisi gat, ae anjak Pinjop da si galak tosok gat, ae anjak gwaljigi minisi unj tagi nandaba pisokdisak.

Pinjop da pi kokwinik nimisak unj tagisi anej

³ Pinjop da nak do anjak tagisi anj naminjek pi namgut, do ji kalonj kalonj yarj dayisat. Ji disi do dima nandaba wigisak. Pinjop da nandanj gadat damisak unj da aripmon anpakji kokwinigek disi do “nin nianjan amin?” yarj do nandanj. ⁴ Nin nandanjan, giptimnin kalonj mani diwatni morapmi, ae pini kalonj dima anj. ⁵ Yangin, nin minjat aminyo morapmi mani nin Kristokon giptim kalonj agimanj. Ae nin kisi giptim kalonj dakon diwatni tarj ekwamanj.

⁶ Pinjop da nandanj yawotni do anjek but galak do pi njakjwat njakjwat nimgut. Do amin kinda kombi gen yosak do pi imgut kanj, nandanj gadatni tarj imisak unj da aripmon kombi gen yosak. ⁷ Amin kinda panjmuwukbi panjmulugosak do pi imgut kanj, tagisi panjmulugosak. Ae amin kinda yoyinjdet pi imgut kanj, yoyinjdet pi anj kimotjak. ⁸ Ae amin kinda amin but panjteban ak pi imgut kanj, amin but panjteban ak pi unj anj

kimotjak. Ae amin kinda wadak wadak amin panpulugosak do pi ingut kan, yo morapmi yomjak. Ae amin kinda kila amin pi ingut kan, kila amin pi unun do tapmimni kisi paregek asak. Ae amin kinda amin do bupmi nandanek panpulugok pi ingut kan, kisik kisigon da panpulugosak.

Nin amin do but dasi galak tan yomnej

⁹ Ji amin do but dasi galak tan yomnej kimotni, topmon da dima ani. Ji anpak yokwi do nandaba yokwisi asak. Anek anpak tagi ban pabidan kimotni. ¹⁰ Ji disa dakon notji do but dasi galaktan yoman unuden gin Pinjkop dakon minat aminyo do but dasi galak tan yomni. Anek disa do nandaba nian wigisak unun si yapmanek notji do madepsi nandaba wukwan yomnej yomni ani. ¹¹ Ji kurak togi mini pisi an kimotni. Butjikon Telagi Wup da kindap da yan sojek panjtagap aban Amin Tagi dakon pi an kimotni. ¹² Ji nandan teban tanek Amin Tagi da yo tagisi an damjak do jomjom an, do kisik kisik anek egipni. Ae jigi noman tan daba kan, butji yawori tanakwa tebaisi atni. Bisapmi bisapmi bisit an kimotni. ¹³ Pinjkop dakon minat aminyo yo do wadak wadak aba kan panpulugoni. Ae amin kokup njakjwarikon da apba kilani anek panpulugoni.

¹⁴ Amin da yokwi andamni kan, Pinjkop da yo tagisi anjomjak do bisit iyini. Panupbal asak do bisit dima iyini. ¹⁵ Ji kisik kisik an amin gat kisik kisik ani, ae kunam takgan amin gat kunam tatni. ¹⁶ Ji kalon kalon but kalonon da egipni. Disi do nandaba dima wigisak. Anek amin pinbi ekwan gat egip do dima kurak toni. Ji man pawigik dima ani.

¹⁷ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Minat aminyo da dabilon ji anpak tagisi banjin anakwa dandani. ¹⁸ Ji gat but kalon egip do nandan kan, amin morap kisi gat but kalonon da egip do pi madepsi ani.

¹⁹ Not kabino, amin da yokwi an damni kan, yokwi kobogi dima an yomni. Pinjkop da butjap nandan yomjak do bikbik imni. Nido Pinjkop gen papiakon Amin Tagi da yan yosok:

“Kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Yo yokwi awit dakon kobogi nak da naga yomdisat.”

²⁰ Do ji kobogi dimasi yomni. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Uwalgo jap do aban kan, jap ibi.

Ae pakbi do aban kan, pakbi ibi.

Yan abi kan, anpak yokwini do nandanek mayagi pakdisak.”

²¹ Ji yum kanakwa yokwi da dima pabinj depjak. Anpak tagisi ban anek yokwi pabinj yopni.

13

Nin gapman da yongamgwan egipnej

¹ Amin morap nin gapman dakon pi amin da yongamgwan egipnej, nido gapman kinda iyi dima noman tagit. Kisi morap Pinjkop da panalon agit. ² Yanjo, amin kinda gapman dakon pi amin dakon gen pabinj yopmandak kan, unun amin Pinjkop da amin manjinjek pikon yopgut unun ban kwen wigik an yomisak. Yan ani amin kwen wigik awit dakon kobogi do yo yokwisi timitdan. ³ Nandani, gapman dakon pi amin unun amin kilegi ekwan unun panpasol ak do dima ekwan. Unun amin anpak yokwi an unun panpasol ak do ekwan. Do ji gapman do pasol pasol dima ak do nandan kan, anpak tagisi banjin anakwa gapman da manji pawigisak. ⁴ Gapman unun Pinjkop dakon oman amin. Unun ji panpuluganba tagisi egipni do ekwan. Mani ji yokwi ani kan, sisi pasolni, nido emat agak siba isal dima abidon. Unun da amin yokwi aba Pinjkop da japmi nandanek kobogi yom do nandisak amin unun kobogi yom do ekwan. ⁵ Yanjo, nin gapman da kobogi yokwi annimdisak unun do pasalek geni guramitnej. Ae unun gin dima, butningwan da sun kinda dima anek kilegisi ekwanan yanji nandanek do anek geni guramitnej.

⁶ Mibili yan do ji gapman do takis yoman, nido gapman dakon pi amin unun Pinjkop dakon oman amini ekwan, ae unun toktogisi pini ankimokgon. ⁷ Aminon goman morap agil unun sopbi. Takis mibili mibili yopyopmi unun yopni. Ae kila amin mibili mibili morap do gawak yominej man madep yomni.

Nin amin morap do but dasi galak tan yomnej

⁸ Jikon gomanji kinda di tan daban. Gomanji kalonj kindagin tagit da tosok unun ji da aripmi dima sopsopmi. Goman unun amin do but dasi galak tan yomni. Nido amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak unun gen teban yol kimokdok. ⁹ Gen teban da yan yosok:

“Yumabi dima ani.

Amin dima dapba kimotni.

Kabo dima noni.

Ae pindak galaktok dima ani.”

On gen teban gat ae gen teban diwari ton unun gen teban kalonj kinda dagin kisi timikdak. Gen teban unun yanj:

“Gaga do but dasi nian galak tosol, unjudej gin amin do but dasi galak tanj yobi.”
 10 Amin kinda amin do but dasi galak tanj yomisak unjun amin amin do anjak yokwi dima anjyomisak. Yanjo, amin kinda amin do but dasi galak tanj yomisak unjun gen teban yol kimokdok.

Nin anjak kilegisi banj anej

11 Ji yanj anjek egipni, nido on bisap ekwamanj unjun disi nandanj. Abisok unjun dipminon da pidot pidot bisap, nido Pinjkop da nin abinj timitdisak dakon bisap kili unjun kwanj toso. Kalip Yesu nandanj gadanj imgumanj bisapmon unjun bisap dubagikon tagit, mani abisok kili kapmat toso. 12 Pilin kili unjunjok mudokdisak, anjawan wisa yo kisi kili unjunjok dagokdisak. Yanjo, nin pilin tuk dakon anjak yokwi morap yopmanej tenjenj dakon yo banj pasik yanj panenj. 13 Nin amin da gildaron akwanj unjudej anjak kilegisi banj anjek egipnejen. Nin jap pakbiyo madep anjek pakbi teban nanjek but upbal anjek dima egipnejen. Ae yumabi anjak mibili mibili gat, ae anjak injani mibili mibili gat dima anej. Ae gen emat gat, ae pindak galaktok gat dima anej. 14 Ji Amin Tagi Yesu Kristo imal nanj yanj pani. Ae but kalip dakon galaktok yol do nandak nandak dima ani.

14

Nin amin dakon anjak kokwin dima anej

1 Amin kinda nandanj gadat asak, mani nandanj gadatni dima teban tagit kanj, unjudej amin kokwin dima anjek but dasi abidoni. Mani unjun gat anjak diwari agagi bo dima agagi unjun do ji gen emat dima ani. 2 Amin kinda unjun nandanj gadatni tebai, do jap morap kisi tagi nosok. Mani amin kinda unjun nandanj gadatni tebai dima, do bit kilapyo dima nosok. 3 Do jap morap kisi tagi nosok amin unjun bit kilapyo dima nosok amin do nandaba yokwi tok dima asak. Ae bit kilapyo dima nosok amin da jap morap kisi nosok amin do yokwi asak yanj dima nandisak. Nido Pinjkop da unjun aminyo kisi kili abidagit. 4 Gak namin da amin kinda dakon oman amini dakon anjakni kokwin asal? Pi tagi asak bo ae yokwi asak, unjun amin tagini dagin yogogi. Mani unjun tebai tagi atjak, nido Amin Tagini da iyi anteban anjakwan tebaisi atjak.

5 Amin kinda gildat kinda do unjun gildat telagisi yanj nandanjek unjun gildat da gildat diwari yapmanjak yanj nandisak. Ae amin kinda da gildat morap kisi arip gin yanj

nandisak. Amin kalonj kalonj unjun butnikon da ni nandak nandak nanj abidosok unjun tebai abidanjek atjak. 6 Amin kinda gildat kinda nanj tilak anjek unjun gildaron Pinjkop gawak imisak kanj, unjun Amin Tagi do nandanjek asak. Ae jap morap kisi nosok amin, unjun Amin Tagi do nandanjek nosok, nido Pinjkop ya yanj iyinjek nosok. Ae bit kilapyo dima nosok amin, unjun Amin Tagi do nandanjek Pinjkop ya yanj iyinjek nosok. 7 Nandani. Ninon amin kinda iyi dogin dima egisak, ae kimot ak do iyi dogin dima kimokdok. 8 Nin kalugi ekwamanj kanj, Amin Tagi man madep im do ekwamanj. Ae nin kimotnejen kanj, Amin Tagi man madep im do kimotdamanj. Do kalugi egipnejen bo kimotnejen, nin Amin Tagi dakon gin. 9 Kristo unjun amin kimakbi ae kalugi ekwanj unjun kisi dakon Amin Tagini egip do anjek kimakgit da ae pidagit.

10 Do gak nido notgo dakon anjak kokwin asal? Ae nido nandaba yokwi tok anj imisal? Nandani. Nin kisi morap Pinjkop da gen pikon atdamanj. 11 Unjun do Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Nak Amin Tagi da bamisisi yosot, amin kisi morap da njwakbejen anjnamandj.

Anjek kisi morap da nak do Pinjkop bamisi yanj yokdaj.”

12 Do nin kisi kalonj kalonj anjak morap agimanj dakon mibili Pinjkop iyikdamanj.

Nin notnin yokwikon moni do pi dima anej

13 Yanjo, nin notnin dakon anjak kokwin dima anj anj anej. Nin nandak nandak tagisi banj panjek notnin kinda yokwikon nosok dakon pi dimasi anej. 14 Amin Tagi Yesu da nandak nandakno aban pisanjakwan yanji nandako pisolok, jap kinda nono Pinjkop da nandaban yokwi tosak unjun dima toso. Mani amin kinda jap kinda dima noknogi yanj nandisak kanj, dimasi nosak, nido jap unjun do iyi dima noknogi yanj nandisak. 15 Notgo da jap kinda dima noknogi yanj nandisak, unjun gak da nanjek butni anjupbal asal kanj, gak notgo do but dasi dima galak tanj imisal. Kristo unjun notgo do kimakgit, do japmon da butni dima anjupbal abi. 16 Gak anjak kinda do tagisi agagi yanj nandisal kanj, kanj kimokgi. Unjun anjak do anjek notgo anjupbal abi amin da anjak unjun do anjak yokwi yanj di yanbam. 17 Nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun jap pakbiyokon dima toso. Amin Kila Agakni unjun anjak kilegi, ae but yawot, ae Telagi Wup da kisik kisik panjalon anjnimisak unjodon toso. 18 Amin kinda unjun anjak yolek

13:10: 1Ko 13.4-7   13:11: Ep 5.14; 1Tes 5.6-7   13:12: 1Jn 2.8   13:13: Lk 21.34; Ep 5.18   13:14: Ep 5.11
 14:1: Ro 15.7   14:2: WW 9.3-4   14:3: Kol 2.16   14:4: Mt 7.1; Jem 4.11-12   14:5: Gal 4.10-11   14:8:
 Gal 2.20   14:10: 2Ko 5.10   14:11: Ais 45.23; Pil 2.10-11   14:14: Ya 10.15; Tit 1.15   14:15: 1Ko 8.11-13
 14:19: Ro 12.18; 15.2

Kristo dakon pi asak, unjun Pinjokop da karban tagisi anjakwan amin da nandaba wukwan imdanj.

¹⁹ Yanjo, nin anpak but kalonj panalan asak, ae anpak notnin tagi panjeban agagi unjun ban yolek an kimotnej. ²⁰ Jap dogin anjek Pinjokop da aminon pi tagisi asak unjun dima anjupbal ani. Jap morap kisi noknogi gin, mani gak da jap kinda nanjaki unjun do anjek notgo dakon nandan gadatni witdal kisak kanj, gak yokwi asal. ²¹ Gak bit kilapyo bo wain noki, bo ae yo diwari gat anjapbo notno mosak yanj nandisal kanj, unjun anpak dima abi.

²² Nandanj gadat anjek unjun yo morap do nianj nandisal unjun Pinjokop gat jil dakon yo. Amin kinda yo kinda do tagisi nandanjek burikon da nak yokwi dima asat yanj nandisak amin kisik kisik tagi asak. ²³ Mani amin kinda but bamot anjek jap kinda nosak kanj, unjun gulusunj asak, nido nandanj gadaron da dima nosok. Nandanj gadatninon da anpak morap amin da dima agagi yanj nandanjek amanj, unjun yokwi amanj.

15

Nin Kristo yol kimotnej

¹ Nandanj gadatnin tebai amin nin da nandanj gadatni dima teban tanjbi amin panjapulugonej. Nin nin do gin nandanjek kisik kisik pak do dima nandanen. ² Nin notnin panjapulugono kisik kisik panjek nandanj gadatni teban toni do pi anej. ³ Nido Kristo yo kisi iyi kisik kisik pak do dima nandagit. Pinjokop gen papia da unjun do yanj yosok: "Pinjokop, gak do yanjba yokwi tok awit unjun gen da nak yo kisi abidosok."

⁴ Gen morap kalip Pinjokop gen papiakon mandabi unjun da nin niyinjdetjak do mandawit. Gen unjun da butnin panjeban anjakwan tebaisi agek Pinjokop da abinj timitjak unjun do jomjom anjek egipnej.

⁵ Pinjokop da nin dima alek tonej do tapmim nimanjek butnin panjeban asak. Unjun da ji panjapuluganjan Yesu Kristo yol kimagek but kalonsi egipni dosi nandisat. ⁶ Anjek ji Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjokopni ae Datni unjun but kalonj ae gen kalonjon da mani anjksini do nandanjek bisit asat.

Kristo da Juda amin gat ae Amin Njwakjwari Kabi gat kisi panjapulugagat

⁷ Kristo da but dasi nandanjek ji timikgit, do jiyo yanj gin notji but dasi timik timik ani. Yanj anjek Pinjokop man madep imni. ⁸ Ji yanj ani, nido nak yanj dayisat, Kristo unjun Juda amin dakon oman amini dagagit.

Anjek Pinjokop unjun gen bami yogok amin yanj yolik do anjek babikni do yanj teban tok anj yomgut unjun aripmisi agit. ⁹ Yanj anjek Amin Njwakjwari Kabi da Pinjokop dakon bupmini do nandanjek mani anjksini do nandagit. Pinjokop gen papia da unjun do yanj yosok: "Yanjo, nak Amin Njwakjwari Kabikon mango yanj anjksikenj.

Anjek gak dakon man awigik do kap yokenj."

¹⁰ Ae Pinjokop gen kinda da yanj yosok:

"Amin Njwakjwari Kabi ji Pinjokop dakon amin kabi gat but galaksi nandanjek kisik kisik ani."

¹¹ Ae timi kindakon yanj yosok:

"Amin Njwakjwari Kabi ji Amin Tagi anjksini. Minj amin morapyo miktimi miktimi ekwanj ji mani anjksini."

¹² Ae Aisaia yo kisi da yanj yagit:

"Jesi da kabikon da gugik kinda wikdisak.

Unjun da minj aminyo miktimi miktimi ekwanj kilani akdisak.

Amin Njwakjwari Kabi da unjun amin da panjapulugosak do nandanj teban tanjek jomjom anjek egipdanj."

¹³ Yo tagisi timitnej do jomjom amanj unjun Pinjokop da unjun nim do yanj teban tok agit. Egip egipji unjudon tosok yanjsi nandanj iminjakwa unjun da kisik kisik ae but yawot daban butjikon tugosak, ae Telagi Wup da tapmimon yo tagisi dam do yanj teban tok agit unjun timitdamanj yanjsi nandanj dosi nandisat.

Pol da iyi pi agit unjun do yagit, ae Rom amin do gildatni tagi yomgut

(Kilapmi 15.14-16.27)

Pol da iyi pi agit do but galaksi nandagit

¹⁴ Not kabino, ji bisapmi bisapmi anpak tagisi banjin anj yanjsi nandanj damisat. Ae nandak nandak aripmi timikgwit, do notji yoyinjdet tagi anj anj ani. ¹⁵ Mani nak butji pabo pisanjakwa gen diwari aesi nandanj do gen diwari tebaisi banj mandanj damisat. Nido Pinjokop da nandanj yawok naminej ¹⁶ nak Yesu Kristo dakon pi amini egek Amin Njwakjwari Kabikon pi abenj do nak manjigit. Nak unjun pi anjek Pinjokop dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok anjek mukwa sogok amin kinda da yanj egisat. Egek nak Amin Njwakjwari Kabi banj Pinjokop da paret si galak tosok yombem kinda nanj Pinjokop do imisat. Iminjapbo Telagi Wup da panjtelak asak.

¹⁷ Yanjo, nak Yesu Kristokon gadako Pinjokop dakon pi agimak unjun do butgalaksi nandisat. ¹⁸ Nak yo kinda do dima yokdisat. Kristo da tapmim naminjakwan Amin

Nwakɔwari Kabikon pi anɔpbo but tobil anɛk Piɔkop gen guramikgwit unun dogin yokeɔ. Nak gen yagim ae pi agim, ¹⁹ ae Telagi Wup da tapmimon wasok tapmimi toɔ mibili mibili agim. Yan anɔpbo pindagek but tobil awit. Nak Jerusalem da wasanɛk Yokeɔ dakon Gen Bin Tagisi dakon gen morap yan tenɛɔanɔpbo Ilirikum Provinskon kigit. ²⁰ Nak Kristo dakon man dima nandan amin kabikon Gen Bin Tagisi yan tenɛɔok aberɔ dosi nandagim da nandan egisat. Nak amin da gwak kili mawiron yut ak do dima galak tosot. ²¹ Piɔkop gen papia da yosok unuden akdosi nandisat. Unun yan yosok:

“Amin gen bini dima yoyiwit amin da unun kokdan, ae gen bini dima nandawit amin da nandan pisokdan.”

²² Pi unun da bisap morapmi nak abisiɔakwan ji abin dandaken dakon bisap mini.

Pol da Rom amin pindagek Spen kik do nandagit

²³ Mani idon amin da Kristo dakon gen bin kili nandawit, do nak idon pino mini, ae bilak morapmi nak ji dandak do si nandagim da nandisat. ²⁴ Yanɔ, nak Spen miktimon kiken bisapmon obin ji dandaken don kiken dosi nandisat. Nak ji gat bisap pisiɔmisok egipneɔ unun da kisik kisik namɔɔakwan unun da kwenon anɔpuluganɔba Spen kiken do galak tosot.

²⁵ Mani abisok nak Jerusalem kineɔk telagi panmuwukbi kabi panɔpulugokeɔ. ²⁶ Panmuwukbi Masadonia ae Akaia provins bamoron ekwan unun da Jerusalem telagi panmuwukbi kabikon wadak wadak amin ekwan unun panɔpulugok do tagisi nandanɛk moneɔ panmuwukgwit. ²⁷ Unun ak do tagisi nandawit, nido gomani juda aminon tosok unun sopsopmi. Juda amin da Amin Nwakɔwari Kabikon Piɔkop dakon yo tagisi anɔabin yomgwit, do Amin Nwakɔwari Kabi da juda amin do giptim dakon yo tagisi di panɔpulugoni kan tagisi.

²⁸ Nak Jerusalem amin do moneɔ yomyom pi abo daganakwan Spen kik do obineɔk ji dandaken. ²⁹ Ae nak nandisat, jikon opbeɔ bisapmon Kristo dakon gisamni nagon madepsi tugaɔ naban unun da ji tagisi panɔpulugokdisak.

³⁰ Not kabi, Amin Tagi Yesu Kristo do nandanɛk, ae Telagi Wup da amin do but dasi galak tan yomyom anɔpak panalon asak, unun do kisi nandanɛk nagon sanɔbeɔba Piɔkop do bisit an kimotneɔsi. ³¹ Bisit aba juda miktimon nandan gadat dima an amin da nak dima abidoni. Ae bisit aba telagi panmuwukbi Jerusalem ekwan unun da nak

da panɔpulugok do pi asat unun do galagisi nandani. ³² Yan kan Piɔkop da galak tosagon nak kisik kisigon da jikon opbo kisin da tapmim panen.

³³ Piɔkop dakon but yawotni ji kisikon tosok do bisit asat. Unun asi.

16

Pol da miɔat amin morapmi do gildatni tagi yomgut

¹ Nak nandan gadat miɔat saminin Pibi dakon mibili do dayikdisat. Unun miɔat tagisi kinda, panmuwukbi Senkria kokupmon ekwan unun dakon oman miɔatni egisak. ² Unun da miɔat aminyo morapmi gat ae nak gat kisi panɔpulugagit, ae unun Amin Tagi dakon miɔat kinda, do but dasi abidoni. Unun anɔpak da telagi panmuwukbi dakon anɔpaksi asak. Ae yo nido wadak wadak asak unun anɔpulugoni.

³ Gildatno tagi Prisila gat Akwila gat do yomni. Unun pi isalno Yesu Kristo dakon pi kalonɔ aman. ⁴ Unun nak kutnok do anɛk pali kimakgimal. Do nak gin dima, Amin Nwakɔwari Kabi dakon panmuwukbi morap kisi da unun bamot do but galak nandanɛk ya yan yoman. ⁵ Gildatno tagi panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukgan unun do yomni.

Gildatno tagi notnosi Epenetus do imni. Unun da mibiltok Esia Provinskon Kristo do nandan gadan imgut.

⁶ Gildatno tagi Maria do imni. Unun da ji panɔpulugok do pi madepsi morapmi agit.

⁷ Gildatno tagi Andronikus gat ae Junias gat do yomni. Unun bamot nak dakon diwatno, nak gat kisi dam tebanon egipguman. Unun yabekbi kabikon man madepsi toɔ. Unun da mibiltok Kristo nandan gadan imgumal, anakwal nak don nandan gadat agim.

⁸ Gildatno tagi Ampliatus do imni. Unun Amin Tagi dakon amin kinda, do nak but dasi galak tan imisat.

⁹ Gildatno tagi Ubanus do imni. Unun pi isalno Kristo dakon pi kalonɔ amak. Ae notnosi Stakis kisi do gildatno tagi imni.

¹⁰ Gildatno tagi Apelos do imni. Unun Kristo yolyol aminsi kinda yan kawit.

Gildatno tagi Aristobulus da yutnon ekwan amin do yomni.

¹¹ Gildatno tagi Erodion do imni. Unun nak dakon diwatno kinda.

Gildatno tagi Nasisus dakon diwatni Amin Tagi da kabikon ekwan unun do yomni.

¹² Gildatno tagi Tipina gat ae Tiposa gat do yomni. Unun miɔat bamot Amin Tagi dakon pi madepsi amal.

Gildatno tagi notnosi Pesis do imni. Uñun miñatyo kisi da Amin Tagi dakon pi madepsi agit.

¹³ Gildatno tagi Rupas do imni. Uñun Amin Tagi yol kimokdok. Ae gildatno tagi menji do kisi imni. Uñun nak dakon menjo kisi egipgut.

¹⁴ Gildatno tagi Asinkritus, ae Pegon, ae Emes, ae Patobas, ae Emas gat, ae nandan gadat amin diwari uñun gat ekwan uñun do yomni.

¹⁵ Gildatno tagi Pilologus gat, Julia gat, ae Nerus gat sami gat, ae Olimpas gat ae telagi panmuwukbi morap uñun gat ekwan uñun do yomni.

¹⁶ Ji panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristo dakon panmuwukbi morap da gildatni tagi yipba jikon obisak.

Amin diwari da panmuwukbi tuwil do pi an

¹⁷ Not kabi, amin diwari da ji da gen abidawit uñun abin yipmanek jikon pidok pidok ae jigiyo panalon an. Uñun amin do kan kimotni do tebaisi dayisat. Ji uñun da dubagikon egipni. ¹⁸ Uñun amin Amin Taginin Kristo dakon pi ban dima an. Uñun giptim dakon galaktok bangin yolgan. Uñun nandan kokwini mini amin pangalak aba gen toptopmi do nandan gadat an. ¹⁹ Ji Pinjop dakon gen guramik kimokgon dakon geni amin kisi da kili nandawit, do nak ji do but galaksi nandisat. Mani nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi bangin timigek anpak yokwi dakon nandak nandak jikon kinda dima tosak do nandisat. ²⁰ Kili ununjok Pinjop but yawot nimisak uñun da Sunduk kandap gibaninon yipban bamono suligikdisak.

Amin Taginin Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

Amin diwari da gildatni tagi Rom amin do yopgwit

²¹ Pi isalno Timoti da gildatni tagi damisak. Ae nak dakon diwatno Lusias, ae Jeson, ae Sosipata unjunyo kisi da gildatni tagi daman.

²² Nak Tetius, Pol dakon gen abidanek papia on mandisat. Amin Tagi da manon gildat tagi yan dayisat.

²³⁻²⁴ Gaius da gildatni tagi damisak. Uñun da nak gat ae panmuwukbi morap gat kisi yutnikon kilanin tagisi asak.

Erastas uñun kokup pap dakon moner kila amini, ae notnin Kwatas da gildatni tagi ji do damamal.

Nin Pinjop dakon man anjksin kimotnej

²⁵ Pinjop da nak da Yesu Kristo dakon Bin Tagisi dayisat uñun gen nan ji dakon nandan gadatji tagi panjeban asak. Gen Bin Tagisi uñun kalipsigwan pasili tan an an opgut. ²⁶ Mani abisok Pinjop da nomansi panjenteñ asak. Kalipsigwan Pinjop egip egip teban egisak uñun da kombi amin yoyinban geni mandawit. Nin miñat amin morapyo miktimi miktimi ekwan uñun da nandan gadan iminek geni guramitni do anek uñun gen ban dayaman. ²⁷ Uñun Pinjop kalon gin nandan kokwini tagisi. Yesu Kristo obakan da nin do yo tagisi agit, uñun do nandanek nin Pinjop dakon man toktogisi anjksin kimotnej! Uñun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin unun kokup pap madep kinda Akaia provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin unudon yanj tenjenagit. Anej panmuwukbi wasok wasoksi panalon agit. (Yabekbi 19.1-17 unudon do koki.) Mani yopmanj degek kokup njaknjwarikon kin pi agit bisapmon panmuwukbi Korin egipgwit unudon jigi noman tanj yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jigi unun panmilip ani yanj do papia diwari Pol do mandan imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jigini unun panmilip ani do nandak nandak kilegi yominek papia on mandagit.

Pol da Korin panmuwukbi dakon nandan gadatni yawotni yanj do nandaba kik madepsi agit. Ae anpakni tagisi unun tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da minjat eyo kili abi da anpak kilegi ani unun do yagit, ae minjat aminyo Telagi Wup yipmanj degek jigi pawit unun do yosok. Ae Pinjkop gawak imim dakon silip anpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili panmuwukbi do yomisak unun do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdan unun do kisi yosok.

Unun yo morap da Korin amin jigi yomgut, do Pol da Pinjkop dakon galaktok kanj nandanyo ani do panpulanganek gen tagisi ban mandan yomgut. Gen kinda mandagit unun kilapmi 13, panmuwukbi da unun do tagisi nandan. Unudon Pol da amin do but dasi galaktan yomyom anpak unun do yosok. Ae yo madepsi kinda Pinjkop da minjat aminyo do but galak do yomisak unun butdasi galak tanj yomyom anpak unun do yosok.

Yesu yolyol amin gen emat anej iyi dakon man dima pawigini

(Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat ² nit da papia on panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji pantelak anej iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man anjenagak bisit an iman amin kisi manjigit. Unun nin ae ununyo kisi dakon Amin Taginin. ³ Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Pinjkop ya yanj iyigit

⁴ Pinjkop da Yesu Kristo obakon da nandan yawok daminek yo tagisi anj damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinjkopno ya yanji iyisat. ⁵ Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Panpulangan gen yogokji unun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut. ⁶ Unun da nak da Kristo dakon mibili dayigim unun ji da nandanek yol kimakgwit yanj nolisak. ⁷ Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altan tenjenokdisak unun do jomjom anej Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima anj. ⁸ Amin Taginin Yesu Kristo da ji panjeban anjakwan wigigi mibi gildaron wigisak, anjakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji sunj kinda awit yanj aripmi dima yoni. ⁹ Pinjkop da yo morapak do yagit unun aripmisi akdisak. Pinjkop da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kalonji egipni do yanj damgut.

Panmuwukbi wasenji kiwit

¹⁰ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinek yanj yosot, ji pidok pidok yipmanjek but kalonj ani. But ae nandak nandakyo kalonji gin tanjakwa kabi kalonji egipni.

¹¹ Not kabi, Kloj da kabikon amin di da ji da binapmon pidok pidok tanjakwan ekwan yanj nayiwit. ¹² Nak mibili yanjon da yosot, jikon da di da yanj yon, "Nak Pol yoldat", ae diwari da "Nak Apolos yoldat", ae diwari da "Nak Pita yoldat", ae diwari da "Nak Kristo yoldat" yanj yon. ¹³ Unun Kristo da wasenji morapmi agit? Bo nak Pol ji do anej tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit? ¹⁴ Nak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat bangin telagi pakbi sonj yomgum. Amin di gat dima sonj yomgum. Unun do nak Pinjkop ya yanj iyisat. ¹⁵ Do amin kinda da "Nak Pol da manon telagi pakbi sogim" yanj aripmi dima yogogi. ¹⁶ (Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi sonj yomgum. Unun Stephanas da yutnon egipgwit amin banj sonj yomgum. Ae amin diwari gat sonj yomgum bo dima, unun nak dima nandisat.) ¹⁷ Kristo da nak amin telagi pakbi sonj yoben do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yanj tenjenoken do dima yabekgit. Ae amin da miktim dakon nandan kokwin tagisikon da gen yon unuden dima yosot. Yan asat yanj Kristo dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

Kristo unun Pinjkop dakon tapmim

¹⁸ Amin pasildan unun da tilak kindap dakon gen unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yanj yon. Mani minjat aminyo nin Pinjkop da yokwikon ban

timikgit amin nin da tilak kindap unun Pinjkop dakon tapmim yanji nandaman. ¹⁹ Pinjkop da papiakon yan mandabi:

“Nak da nandan kokwini kilegisi tan yoman amin dakon nandan kokwini kilegi panjasik akdisat.

Ae nandak nandakni tonj amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokda.”

²⁰ Do nin abisok on miktim dakon nandan kokwini tagisi amin dakon nandan kokwini tagisi do nianji yonen? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do nianji yonen? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do nianji yonen? Pinjkop da on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap panjupbal aban nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gin an mudawit. ²¹ Nido Pinjkop nandan kokwini tagi tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Pinjkop nandan imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yan tenjenanapno amin da unun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan yon, mani amin da unun gen nandan kokwini gadan iminakwa Pinjkop da unun kosiron da yokwikon banj timit do nandagit. ²² Juda amin wasok tapmimi tonj pindagek gen unun bami yan nandan. Anjakwa Amin Nwakjwari Kabi da nandan kokwin tagisi pindat do nandan.

²³ Mani nin Kristo tilak kindapmon anjakba kimakgit dakon geni dayin tenjenoman. Anapno Juda amin da gen unun do nin da dima galak tanjek abidogi gen kindan yan yon yan nandan. Ae Amin Nwakjwari Kabi da gen unun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kindan yan nandan. ²⁴ Mani Pinjkop da yan ilikgit minjat aminyo Amin Nwakjwari Kabi bo ae Juda amin nin, nin nandaman, Kristo unun Pinjkop dakon tapmim ae nandan kokwini tagisi. ²⁵ Miktim amin da Pinjkop dakon nandak nandakni diwari unun tagi dima yan nandan. Mani unun nandak nandak da amin dakon nandan kokwini tagisi yapman mudosok. Ae Pinjkop dakon anjak diwari da Pinjkop unun tapmimi mini yan nolisak yan nandan. Mani unun anpakni unun tapmimi madepsi, amin dakon tapmim yapman mudosok.

²⁶ Not kabi, Pinjkop da yan daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapmi miktim amin da dabilon nandan kokwini tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapmi tapmimi mini da egipgwit. Ae jikon da morapmi amin man bini tonj da kabikon nani dima. ²⁷ Mani Pinjkop da amin manjigit unun miktim amin da

dabilon nandan kokwini tagi dima amin yan pindakgwit amin banj manjigit. Yan anjek miktim dakon nandan kokwini tagi amin panmayak agit. Ae Pinjkop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon tapmimi mini yan pindakgwit unun banj manjigit. Yan anjek miktim dakon amin tapmimi tonj panmayak agit. ²⁸ Pinjkop amin timit do on miktimon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi an unun banj timikgit. Nido amin man madepni tonj gat ae tapmimi tonj gat pabij yopban yo isali ani do nandagit. ²⁹ Pinjkop da dabilon amin kindan da iyi dakon man aripmi dima awigisak yan do yan agit.

³⁰ Pinjkop da iyi ji Yesu Kristo gat deggut da ekwan. Anjek Kristo yipgut da nin dakon nandan kokwin tagisi dakon mibilisi egi nimisak. Ae Kristo obakon Pinjkop da nin panmilip aban minjat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin anjek Pinjkop da nin yuman agit, do yokwi da sanjenek kilanin dima asak. ³¹ Pinjkop da nin do yanji agit, do Pinjkop gen papia da yosok unun da aripmon anen. Yan yosok:

“Amin kindan yo kindan do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

2

Pol da Korin amin dakon nandan gadat do yagit

¹ Not kabi, nak jikon obinjek Pinjkop dakon geni pasili dayin tenjenagin bisapmon, nandan kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yon unuden dima yagim. ² Nido ji gat egipguman bisapmon yo nwakjwari di do nandak nandak dimasi agit. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit unun dogin nandagit. ³ Nak ji gat egipguman bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi nimnimikgim. ⁴ Nak gen yagim gat ae Gen Bin Tagisi yan tenjenagin unun nandan kokwini tagisi amin da yon unuden nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabik tagi asak yan do dima yagim. Unun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim nan ji doligim. ⁵ Yan agit nido ji da amin dakon nandan kokwini tagisi do nandan gadani do dima galak tagim. Pinjkop dakon tapmim do nandan gadan imni do nandagit.

Telagi Wup da nandan kokwin tagisi nimisak

⁶ Mani Pinjkop dakon anpagon kili tagan teban tawit aminon nandan kokwin tagisi

3

ujudon yan tenjēnomaŋ. Ujūn nandaŋ kokwin tagisi ujūn miktīm amin dakon nandaŋ kokwin tagisi yombem dima. Ae on miktīm dakon kila amin si pasildan ujūn dakon nandaŋ kokwin tagisi yombem dima. ⁷ Nin Piŋkop dakon nandaŋ kokwini tagisi baŋ yan tenjēnok amaŋ. Piŋkop yo morap dima wasagit bisapmon nandaŋ kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon egipneŋ do kosit kili yipgut. Mani ujūn kosit dakon geni pasili tagit. ⁸ Anjakwan on miktīm dakon kila amin kinda da dima nandaŋ pisagit. Nandaŋ pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginilimni tagisi ujūn tilak kindapmon aripmi dima anjakbam. ⁹ Mani, Piŋkop da papiakon gen ujūn do yan yosok: “Yo kalip dabil da dima pindakgwit, ae miragon da dima nandawit, ae nandak nandagon dima noman taŋbi, ujūn Piŋkop but dasi galak tarj iman amin do paŋnoman agit.”

¹⁰ Ujūn dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do paŋalon aŋ nimgut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyaŋsi pindak mudosok, ae Piŋkop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak. ¹¹ Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin ujūn dakon wupni butnigwan yikkak ujūn daŋin pindakdak. Yanŋin, amin kinda da Piŋkop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Piŋkop iyi dakon Wupni da iyi gin kaŋ nandaŋyo asak. ¹² Nin on miktīm dakon nandak nandak baŋ dima timikgimaŋ. Nin Piŋkop da butgalak do yo morap nimisak ujūn nandaŋ pisoner do Wup Piŋkopmon da apgut ujūn naŋ abidagiŋaŋ. ¹³ Nin ujūn but galak dakon yo do yan tenjēnok amaŋ. Mani genin amin nandaŋ kokwini tagisikon da dima yomaŋ, Telagi Wup da iyi niyiŋ dekbān ujūn baŋ yomaŋ. Telagi Wupni toŋ amin do Telagi Wup dakon gen yoyiŋ tenjēnomaŋ. ¹⁴ Mani Telagi Wupni mini amin Piŋkop dakon Wupni da yo nimisak ujūn do nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon gen yan nandaŋ, ae aripmi dima nandaŋ pisoni, nido Telagi Wupni toŋ amin daŋin ujūn yo kokwinigeŋ pakyaŋsi pindak nandaŋyo aŋ. ¹⁵ Telagi Wupni toŋ amin da yo morap kisi kokwinik pindakgaŋ. Mani amin diwari da Telagi Wupni toŋ amin dakon anpak kokwin aripmi dima ani. ¹⁶ Piŋkop da papiakon gen yan tosoŋ:

“Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandaŋyo asak do Amin Tagi tagi iyinjetjak?”

Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosoŋ.

Paŋmuwukbi dakon pi amin ujūn Piŋkop dakon pi amini

¹ Not kabi, nak kalip ji gat egipgumaŋ bisapmon gen dayigim ujūn Telagi Wup yolgaŋ amin yoyisat ujūn da aripmon dima dayigim. Amin but kalip anpak anakwa yoyisat ujūn da tilagon dayigim. Ujūn bisapmon ji Kristo da anpaŋgon amin moniŋ da tilagon egipgwit. ² Nak mum dabo nawit. Jap tebai baŋ dima damgum, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap toŋ, ³ nido ji but kalip dakon anpak sigin yolgaŋ. Asi, notji do nandaba yokwi tok anek gen emat agak ujūn jikon sigin tosoŋ. Ji ujūn anpak aŋ ujūn but kalip dakon anpak baŋ aŋ. Ji on miktīm dakon anpak gin aŋ. ⁴ Kinda da yan yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yan yosok. Ujūn anpak anek miktīm amin da yan ekwan.

⁵ Ji pakyaŋsi nandani. Apolos ujūn namin? Ae nak Pol ujūn namin? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi ŋwakŋwat ŋwakŋwat nimgut. Aban nit pi ujūn ando ji Kristo nandaŋ gadaŋ imgwit. ⁶ Nak jap yet kwaokgim. Anpaŋbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Piŋkop da jap bami paŋalon agit. ⁷ Do jap yet kwaokgit amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Piŋkop da iyi jap bami paŋalon asak, do ujūn kalongin mani toŋ. ⁸ Jap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat ujūn kisi bamot Piŋkop dakon pi naŋgin amal. Do kisi bamot pi agimal da aripmon toŋni timik timik akdamal. ⁹ Nit Piŋkop gat pi kalonji amaŋ. Ae ji Piŋkop dakon pigagani. Ji Piŋkop dakon yutni.

Paŋmuwukbi dakon pi amin ujūn kisit kilda yombem

¹⁰ Piŋkop da nandaŋ yawotni do anek nak kisit kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda naŋ manjigit. Aban yut ak do gwak magim. Anpaŋbo amin diwari da yut ujūn gwak magimon witjaŋ. Mani miŋat aminyo morap kalon kalon yut ujūn aŋ ujūn pakyaŋsi kaŋ kimagek witjini. ¹¹ Amin kinda da gwak ŋwakŋwari kinda dimasi mosak. Yesu Kristo kalon naŋ gin Piŋkop da gwak teban kili magit. ¹² Amin da ujūn gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol baŋ akdaŋ, ae diwari da silwa baŋ, ae diwari da tip toŋni wukwisi baŋ, ae diwari da kindap baŋ, ae diwari da gurik baŋ, ae diwari da wit dakon obi baŋ akdaŋ. ¹³ Don Piŋkop da miŋat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili tenjēnokdisak. Ujūn

bisap kindap da yanj noman tanek amin morap kalonj kalonj pi tagi awit bo dima yanj do anjkilok kokdisak. ¹⁴ Amin kinda unjun gwak kwenon yut agit, unjun dima sosak kanj, pi amin unjun tomni tagisi timitdisak. ¹⁵ Mani pi amin kinda dakon yut wagil soj mudosak kanj, unjun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyi yokwi da kisiron da puluganj kikdisak, mani unjun amin kindapmon nanj abidomanj yombem da egipjak.

Ji Pinjkop dakon yut

¹⁶ Ji Pinjkop dakon telagi yutni, ae Pinjkop dakon Wupni jikon egisak. Unjun dima nandanj, ma? ¹⁷ Amin kinda Pinjkop dakon telagi yut antasik asak kanj, Pinjkop da unjun amin antasik akdisak. Nido, Pinjkop dakon telagi yut unjun telagisi. Telagi yut unjun ji.

Nin amin dakon man dima pawiginej

¹⁸ Ji disi banj di panjkwalbam. Amin kinda ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandanj mudosot yanj nandanek "Nak nandanj kokwino tagisi" yanj yosak kanj, unjun amin on miktim dakon nandanj kokwini tagisi unjun si yopmanjek nandanj kokwini tagisi amin tagi dagosak. ¹⁹ Nido, on miktim dakon nandanj kokwin tagisi morap unjun Pinjkop da pindakban nandanj kokwin tagi dima anj. Pinjkop da papiakon unjun do yanj yosok:

"Amin iyi do nak nandanj kokwino tagisi yanj nandanj amin unjun Pinjkop da iyi pat yopmanganjon yopban yokwalba timikdak."

²⁰ Ae Pinjkop dakon papia da yanj yo kisi yosok:

"Pinjkop da nandanj kokwini tagisi amin dakon nandakni kisi pindak mudosok.

Ae yo morap ak do nandanj unjun aripmi dima aba noman tokdanj yanj nandisak."

²¹ Do ji amin dakon man paukwanj unjun yipmanj mudoni. Yo morap ji dakon. ²² Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miktim, bo egip egip, bo kimot, bo yo morap abisok tonj, bo yo don noman tokdanj, unjun yo morap ji dakon. ²³ Ae ji Kristo dakon, ae Kristo unjun Pinjkop dakon.

4

Amin Tagi da iyi pi amin kokwin asak

¹ Ji da nin do Kristo dakon pi amini yanj nandanj nimni, ae Pinjkop dakon geni pasili kilani tagisi anek yanj tenjenok dakon pi ninon tosok yanj nandanj nimni. ² Ae yanj nandani, amin kinda madepni dakon pi asak, unjun amin madepni dakon gen

kakgimansi guramitjak. ³ Do ji nak dakon anjak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon anjak kokwin ak do nandanj kanj, nak unjun do nandaba kikjok kinda dima asat. Nak nagayo kisi anjakno kokwin dima asat. ⁴ Asi, nak naga butnokon yo kinda dima tosok yanj nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yanj aripmi dima yokenj. Nak dakon anjak kokwin ak do Amin Tagi dagin asak. ⁵ Gen pi bisap dima abik, do amin diwarj dakon anjak kokwin dima ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Unjun da yo morap pilin tugwan pasili tonj unjun timik tenjenikon yopdisak. Anek amin morap dakon nandak nandak pasili tonj unjun noman panalon akdisak. Unjun bisapmon Pinjkop da amin morap kalonj kalonj pi tagi awit unjun do mani pawigikdisak.

Korin amin da iyi dakon mani pawigiwit

⁶ Not kabi, nak ji dakon nandak nandak panpulugok do anek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandanek anjak kilegi Pinjkop gen papia da yosok unjun gin yolni. Yanj anek pibit tidok anek amin kinda awigek ae kinda dima abinj yipni. ⁷ Not, gak amin diwarj yapmanjal yanj nandisat, ma? Gak Pinjkopmon yo tagisi kinda dima abidagil, ma? Asi, gak Pinjkopmon yo morap timikgil, mani yo morap unjun gaga panalon agil da yanj gaga dakon man nido awigisal?

⁸ Yo si galak tonj unjun aripninon tuganj yanj nandanj, ma? Ji yo irenj amin kili daganj mudanj da tagisi ekwamanj yanj nandanj, ma? Ae nin njwapmanjek kila amin madep dagamanj yanj nandanj, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandanj. ⁹ Mani Pinjkop da yabekbi nin banj mibi amin nipgut yanj nandisat. Nin gen pikon nipmanjek mijat amin morap da dabilon ae anjelo da dabilon kimotnej do yanj dagok anj nibi yombem da ekwamanj.

¹⁰ Nin Kristo man madep im do nandanj kokwini tagi dima amin yombem da ekwamanj, mani ji Kristokon gadawit do nandanj kokwini tagisi amin ekwanj, ma? Nin tapmimnin mini anjakwa ji da unjun tapmimji tonj, ma? Nin manin mini anjakwa ji da unjun man madepji tonj, ma? ¹¹ Kalip da winj abisok ekwamanjon nin jap do amanj, ae pakbi do amanj, ae imal garanisi banj pamanj, ae amin da nindapmanjan, ae nin da tagi egipnej kokup mini. ¹² Nin kisitnin da pi madepsi amanj. Nin da jobit panerj do yonj, mani Pinjkop da yo tagi anyomjak do bisit iyamanj. Nin do yo yokwisi anj niminjakwa yaworis egek jigi unjun guramikgamanj. ¹³ Gen giren niyinja ben tagisi banj yoyamanj. Mijat

aminyo da dabilon nin sibat sibat inanisni amin da maba kwanj unun yombem. Yanj dagin egapno wik da wisak.

Pol da Korin amin iyi dakon anpak yolni do nandisak

¹⁴ Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak tanj damisat, do nawa gen on dayisat. ¹⁵ Jikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman anj damanjek kilasi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayinj tenjtenjagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim. ¹⁶ Yanjo, nak dakon anpak pakyanji yolni. ¹⁷ Unun dogin anjek Timoti yabekgo jikon opgut. Unun nak dakon monjino but dasi galaktan imisat. Unun Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Unun da ji panjtagap aban nak da Kristo gat gadanj kimagek kokupmi kokupmi panjmuwukbi morap anpak yolni do yoyinj dekgim unun do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸ Jikon amin diwari nak dima opdisat yanj nandanjek kwen wigik anj. ¹⁹ Mani nak Amin Tagi da galak tosanon jikon tepmisi opdisat. Opbenj bisapmon kwen wigik anj amin dakon gen nandak do anjek dima opdisat. Ni tapmim da tanj yomisak unun pindak nandanjo ak do opdisat. ²⁰ Nido, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun gen gin yogok dakon yo dima. Unun tapmim dakon yo. ²¹ Do nibanj abenjo do nandanj? Si baljanjek panjkilek ak do opbenj do nandanj? Bo but dasi galaktan daminjek anpak yaworisi anj daberj do nandanj?

Yesu yolyol amin anpak yokwi bikbiknikon ton unun panmilip an mudoni
(Kilapmi 5-6)

5

Korin panjmuwukbikon yumabi anpak tosok

¹ Jikon yumabi anpak njwaknjwari kinda tosok dakon geni nandagim. Unun anpak Pinjkop dima nandanj iman amin da dima anj. Unun amin kinda da merji kimagakwan datni da minjat kalik pagit unun gat pokgomal. ² Anjakwan ji disa do yo madep yanj nandanjek amin diwari yapmanj mudomanj yanj nandanj, ma? Ji bupmi nandanjek kunam tatni. Yokwi agit amin unun yolba kinjakwan ji da bikbigon sanbenjek dima egipjak.

³ Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Anjek nak naga unun dakon anpak kili kokwinikgim. ⁴ Yanj do anjek yanj yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Anjakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosak, ae

nak butnokon da ji gat egipbenj. ⁵ Anjek unun amin Sunduk da kisiron yipba giptimni anjtasik asak. Yanj aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Pinjkop da unun amin dakon wupni yokwikon nanj tagi abidosak.

Anpak yokwi an amin yol mudoni

⁶ Ji disa dakon man paukwanj, unun anpak tagi dima. Yis kalonjok di da bret kisi panpap anj, ji unun dima nandanj, ma? ⁷ Do ji yis kalipmi wiririkba kinj mudoni, anjakwa bret kalugi yisni mini da yanj egipni. Nak nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwanj, nido Kristo nanj Yapyap Bilak do Sipsip mukwa soson unudenj nin dakon diwarinin mudoni do kili sonji. ⁸ Do kisik kisik anjek bisap madep dakon jap noknok anenj. Mani bret kalipmi yisni tonj banj dima nonenj, nin bret kalugi banj nonenj. Bret kalipmi unun anpak yokwi morap dakon tilak asak, anjakwan bret kalugi unun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandanj damgum bisapmon yanj yagim, "Ji yumabi anpak anj amin gat kisi dima egipni." ¹⁰ Miktim amin morap yumabi anj, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok anjek kabo nonj, bo ae kokup kidat gawak yomanj amin si yopmanj dek mudoni yanjon da dima yagim. Ji unuden amin yopmanjdet do nandanj kanj, on miktim wagil yipmanjdetni. ¹¹ Mani gen mandagim dakon mibili unun yanj. Amin kinda Kristo dakon man panjek yumabi anpak asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yanba yokwi tok asak, bo pakbi teban nanjek but upbal asak, bo amin dakon yo kabo timikdak kanj, ji unun amin gat kalonji dima egipni. Ae unun gat jap pakbiyo kalonji dima ani. ¹² Nak panjmuwukbi da wanjga ekwanj amin dakon anpakni kokwin ak do pi dima asat. Mani panjmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi. ¹³ Panjmuwukbi da wanjga akganj amin Pinjkop da iyi kokwin akdisak. Mani Pinjkop gen papia da yanj yosok: "Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egipjak."

6

Panjmuwukbi notji gen pikon dima yopni

¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen tonj bisapmon nido panjmuwukbi dakon pi amin si yapmanjek Pinjkop dima nandanj iman kabi dakon pi aminon kwanj? Unudenj ak do pasol pasolji mini, ma? ² Pinjkop dakon minjat aminyo nin da miktimon minjat amin morapyo dakon anpakni kokwin akdamanj, ji unun dima nandanj, ma? Ae nin da kokwin yanj akdamanj kanj, ji gen moninjisok

binapjikon noman toj disi kokwin aripmi dima ani, ma? ³ Nin aneloyo kisi dakon anpak kokwin akdaman, ji unun dima nandan, ma? Nin da kokwin yan akdaman, do on miktim dakon yo morap kokwin aripmi tagi anej. ⁴ Yanjo, jikon jigi noman toj bisapmon panmuwukbikon dima sanbenji ae panmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi unudon nido panjwan? ⁵ Gen on ji panmayak ak do dayisat. Panmuwukbi jikon amin bamorikon geni toj bisapmon amin kinda nandan kokwini tagisi anej panmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma? ⁶ Mani ji da notji nandan gadat dima an amin da dabilon panji gen yan yoman. Unun tagi dima!

⁷ Ji gen pikon kwan unun da ji Kristo tagi dima yolgan yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi andamni kan tagi. Ae yum pindagakwa yo kabisi timitni kan tagi. ⁸ Mani yan dima an. Ji disi panmuwukbi notji ban panjkwalek yokwi anyoman.

⁹ Yokwi an amin unun Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan, unun dima nandan, ma? Ji disi ban di panjwalbam. Amin yumabi anpak mibili mibili an, ae kokup kidat do gawat gawat an, ae wili da wili notni gat yumabi anpak mibili mibili an, ¹⁰ ae kabo noj amin, ae yo morapmi timit do but kindap pan amin, ae pakbi teban nanek but upbal an amin, ae amin do yanba yokwi tok an amin, ae topmon da amin dakon yo timikgan amin, unuden amin Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan. ¹¹ Ji kabikon diwari kalip unuden amin egipgwit. Mani Pinjop da sugan panmilip aban iyi dakon minjat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Pinjop dakon Wup da tapmimon Pinjop da ji panmilip aban iyi da dabilon minjat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin unun Telagi Wup dakon yutni

¹² Amin diwari da yan yon, "Yo morap tagi agagi." Gen unun bami, mani yo diwari da amin tagi dima panpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egipben. ¹³ Ae amin diwari da yan yon, "Jap unun kwasop dakon, ae kwasop unun jap dakon tamo." Gen unun bami, mani Pinjop da kisi bamot yanban pasildamal. Giptimnin unun yumabi anej do dima toso, unun Pinjop dakon pi anej do toso. Anjakwan Pinjop unun giptimnin kila asak. ¹⁴ Pinjop da Amin Tagi kimoron nan aban pidagit, ae iyi da tapmimon nin dakon giptimnin paban pidokdan. ¹⁵ Giptimji unun Kristo dakon giptim diwatni unun dima nandan, ma? Do nak Kristo dakon giptim

diwatni kosit minjaron sanbenj kan unun tagi, ma? Unun dimasi! ¹⁶ Amin kinda kosit minjaron sanbesak unun gat giptim kalon amal, ji unun dima nandan, ma? Pinjop gen papia da unun do yan yosok:

"Bamori da giptim kalon anjil."

¹⁷ Mani amin kinda Amin Tagikon sanbesak kan, wupmon bamori da kalon amal. ¹⁸ Ji yumabi anpak yipmanjek pasal kin mudoni. Yokwi diwari amin da an unun giptim da wanga an, mani yumabi anpak asak amin iyi dakon giptim nan anupbal asak. ¹⁹ Giptimji unun Telagi Wup dakon telagi yut madepni, ji unun dima nandan, ma? Pinjop Wupni kili damgut, unun ji da butgwan egisak. Gak gaga dogin dima egisal. ²⁰ Pinjop da ji yuman nagit, do yo morap giptim da ani unun Pinjop man madep im do ani.

Pol da minjat eyo do yagit

(*Kilapmi 7*)

7

¹ Ji da papiakon gen mandan namgwit unun dakon kobogi abisok mandan daben. Amin kinda minjat dima pasak kan unun tagi. ² Mani yumabi anpak madepsi toso, do wili ji kalon kalon minjatni toj da egipni, ae minjat kalon kalon ji esi ton da egipni kan tagisi. ³ Wili giptimni dima kutnosak, ae yan gin minjat giptimni dima kutnosak. ⁴ Minjat dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun eni dakon. Ae wili dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun minjatni dakon. ⁵ Do kinda da giptim timni dima anjuknosak. Ji bisap pisipmi dima pakeg bisit pi ak do but kalon amal kan unun tagi. Mani don giptimjil ae panmuwutjil. Giptimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di panjwalban. ⁶ Nak gen on ji panpulugok dogin yosot. Unun da gen teban kinda dima asak. ⁷ Amin morap da nak yombem minjat eyo dima anek egipni kan tagi. Mani Pinjop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda minjat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

⁸ Minjat eyoni mini amin gat, ae sakwabat gat do yan yosot. Ji nak yombem isal egipni kan unun tagi. ⁹ Mani giptim dakon galaktok kilani aripmi dima ani kan, minjat eyo agagisi. Minjat eyo dima anek yumabi di abam.

¹⁰ Minjat eyo kili abi do gen teban on damisat. Unun nak dakon gen teban dima, unun Amin Tagi dakon gen teban. Unun yan; minjat da eni dima yipmandetjak. ¹¹ Mani eni yipmandetjak kan isal egipjak, ho tobil kwan eni gat but kalon anjil. Ae eni minjatni dima kwinitjak.

6:9: Gal 5.19-21; Ep 5.5; PA 22.15

6:11: Tit 3.3-7

6:12: 1Ko 10.23

6:13: 1Tes 4.3-5

6:14: Ro 8.11; 1Ko

15.20; 2Ko 4.14

6:15: Ep 5.30

6:16: Mt 19.5

6:17: Jn 17.21-23; Ro 8.9-11

6:20: 1Ko 7.23; 1Pi 1.18-19

7:9: 1Ti 5.14

7:10: Mt 5.32

¹² Ae amin diwari do yanj yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yanj yosot. Kristo yolyol amin not kinda miñatni nandan gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kanj, miñatni dima kwinitjak. ¹³ Ae Kristo yolyol miñat kinda eni nandan gadat dima asak, mani miñatni gat egip do nandisak kanj, eni dima yipmandetjak. ¹⁴ Nido eni nandan gadat dima asak mani miñatni do anjek eni unun telagi. Ae miñatni nandan gadat dima asak mani eni do anjek miñatni unun telagi. Yanj dima tam miñat monjiyosi unun telagi dima. Mani abisok unun telagi. ¹⁵ Mani miñat bo wili kinda nandan gadat dima anjek wasenjik do nandisak kanj, yanj tagi anjil. Nandan gadat asak amin nandan gadat dima asak amin gat sigin egipjil dakon gen teban kinda dima tosok. Nido Pinjok da nin notnin gat but yaworon da egipneñ do nandisak. ¹⁶ Miñatji esi yokwikon banj timitdanj bo dima, ji unun dima nandan. Ae wili ji miñatji yokwikon banj timitdanj bo dima, jiyo kisi unun dima nandan.

Pinjok da nianj egipneñ do tilak agit unun da aripmon gin egipneñ

¹⁷ Nin kalonj kalonj Pinjok da nianj egipneñ do tilak agit unun da aripmon egipneñ. Pinjok da wasok wasok yanj nimgut bisapmon nianj egipgumanj unun da aripmon gin egipneñ. Nak panjmuwukbi morap do gen teban on yipmandat. ¹⁸ Wili kinda giptimni mandabi da don Pinjok da yanj ilikgit kanj, dima mandabi yanj koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Pinjok da yanj ilikgit kanj, giptimni dima mandisak. ¹⁹ Nido giptimni mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Yo madep unun Pinjok dakon gen teban guramitneñ. ²⁰ Pinjok da yanj nimgut bisapmon nianj egipgumanj unun da aripmon gin egipneñ. ²¹ Oman amin egaki yanj gamgut kanj, nandaba kik dima aki. Mani puluganj kiki dakon kosit pisanj gaban kanj, unun nanj yolgi. ²² Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yanj ilikgit kanj, unun amin Amin Tagi da dabilon puluganjbi da egisak. Ae yanj gin amin kinda puluganjbi da egakwan Amin Tagi da yanj ilikgit kanj, unun abisok Kristo dakon oman amini egisak. ²³ Pinjok da ji yumanj nanj depgut, do ji Pinjok dakon galaktok yipmanjek amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani. ²⁴ Not kabi, Pinjok da yanj ilikgit bisapmon nianj egipgwit unun da aripmon Pinjok gat egipni.

Pol da miñat eyo dima awit amin do gen yipgut

²⁵ Nak miñat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda tosok do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak banj yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi nandanj naminejek antagap aban gen bami yogok amin dagagim. ²⁶ On bisapmon jigi morapmi noman tonj, do ji nianj ekwanj yanj gin egipni kanj tagi. ²⁷ Gak miñat pagil kanj, unun kwinit do kosit wisik dima aki. Ae miñat dima pagil kanj, miñat pak do dima nandaki. ²⁸ Mani miñat kinda paki kanj, unun yokwi dima asal. Ae miñatjok kinda amin kinda pasak kanj, unun yokwi dima asal. Mani miñat aminyo miñat eyo anj unun egip egipnikon jigi morapmi pakdanj. Jigi unun pani do dima galak tosot.

²⁹ Not kabi, yanj do nandanejek yosot. Bisap kili kwanj tosok, do miñatni tonj amin unun miñatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni. ³⁰ Ae kunam yanj tidanejek takganj amin unun kunam dima takganj yombem da egipni. Ae kisik kisik anj amin kisik kisik dima anj yombem da egipni. Ae yo yumanj nok anj amin yoni mini yombem da egipni. ³¹ Ae on miktim dakon yo timigek pi anj amin unun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildanj.

³² Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat. Miñat dima pagit amin unun Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Pinjok dakon galaktok yol do nandisak. ³³ Mani miñat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae miñatni dakon galaktok yol do nandisak, ³⁴ do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae miñatjok ae sakwabat ae miñat eni da kwini kibi unun Amin Tagi dakon pi do nandanj. Unun wupni ae giptimni Pinjok do paregek telagi egip do nandanj. Mani miñat amin pagit on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak. ³⁵ Ji panj pulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yanj sor andam do dima yosot. Ji da anjak kilegi anjek yo diwari yopmanjek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandan do nandisat.

³⁶ Amin kinda miñatjok kinda pasak do manjnj ingwit unun dima parejek bisap dubak egek unun do anjak tagi dima asak yanj nandisak, bo ae unun miñatjok pakdosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yanj nandisak kanj, iyi dakon galaktok yolek miñat unun tagi pasak. Unun da yokwi dima asak. ³⁷ Mani amin kinda miñatjok kinda pasak do manjnj ingwit unun butnikon da dima pakenj yanjsi nandisak, ae amin da pasak dosi dima iyanj, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi

aben yan nandisak kan, miñat unun dima pasak. Unun da tagi asak. ³⁸ Do amin unun miñatjok unun pasak kan, unun anpak tagi asak. Mani dima pasak kan, unun da wagil tagisi asak.

³⁹ Miñat kinda eni sigin egakwan miñat unun eni tagi dima yipmanj deri. Mani eni kimotjak kan, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandan gadanj injak amin kinda nan pasak. ⁴⁰ Mani naga yan nandisat, amin dima pasak kan, kisik kisik egipdisak. Pinjok dakon Wup da nakyo kisi antagap aban gen on yosot yanji nandisat.

8

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi dakon gen

¹ Nak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknin ton, yan nandamanj. Nandak nandak unun da kwen wigik anpak panjalon asak, mani but dasi galak tan yomyom anpak da panmuwukbi panjeban asak. ² Amin kinda yo kinda do nak pakyanji nandan mudosot yan nandisak kan, nandak nandakni aripmi dima. ³ Mani amin kinda Pinjok do but dasi galak tan imisak kan, Pinjok da unun amin pakyanji nandan imisak.

⁴ Yanjo, bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun tagi nonen bo dima? Nin nandamanj, kokup kidat dakon wupmi unun yo bami kinda dima, ae Pinjok morapmi dima ekwan, kalonji kinda dagin egisak. ⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miktimon pinjok morapmi ae amin tagi morapmi ekwan yan nandan. ⁶ Mani nin nandamanj, Pinjok kalonji kinda dagin egisak, unun Datnin. Unun da yo morap wasagit, ae unun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonji kinda gin egisak unun Yesu Kristo. Pinjok da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae unun obakon da gin nin morap kisi egip egip ningut.

⁷ Mani Yesu yolyol amin diwari unun dima kanba pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat unun yo bamisi kinda yan nandanjek jap kokup kidat do parekbi unun nonj bisapmon burikon da gulusuj amanj yan nandan. ⁸ Mani jap nianjen di ban nomanj unun da nin Pinjok da kapmatjok aripmi dima panjisak. Jap unun dima nonen kan, Pinjok da dabilon unun gulusuj kinda dima asak. Ae jap unun nonen kan, Pinjok da dabilon dima kilek tonej. ⁹ Disi nandan, jap kisi tagi noknogi, mani nandan gadatni dima teban

tanbi amin da jap kokup kidat do parekbi nanba dandanjek yokwikon di manjam. Do ji kan kimotni.

¹⁰ Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dima yan nandanjek kokup kidat gawak yomyom yutnon wigi jap unun nanaki notgo dima noknogi yan nandisak amin kinda da gandsak kan, unun yo kisi buri pidanban jap unun kokup kidat do parekbi unun nokdisak. ¹¹ Gak dakon nandak nandakgo da notgo nandan gadatni dima teban tanbi antasik akdisak. Kristo unun amin do anjek kimakgit. ¹² Gak notgo dima noknogi yan nandisak amin unun yokwi an imisal bisapmon Kristo yo kisi yokwi an imisal. ¹³ Yanjo, japmon notno yokwikon yipben kan, nak bunjon bit kilapyo dimasi nokenj. Yan anjek notno yokwikon di yipbon.

9

Pol yabekbi pi anjek tomni timit do dima nandagit

¹ Nak yo kinda da dam anjakwan dima egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagim. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabi ji mani. ² Amin diwari da nak do yabekbi kinda yan dima bo nandan namanj, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yan nandan namanj, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit unun da tilak kinda da yan tanjakwan unun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yan yolanjakwan konj.

³ Amin diwari da anpakno kokwinigek abinj nepmanja kobogi do gen unuden ban yoyisat. ⁴ Banabas gat nit pi anapdo pi amak dakon yumanj nogi amin da nit do jap pakbiyo tagi panpulugogi. ⁵ Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da an unuden Yesu yolyol miñat panek kisin agek pi agagi. ⁶ Banabas gat nit dagin nit dakon yiyit dakon pi ando tagi asak yan nandan, ma? ⁷ Emat amin da pini anjek tomni timikgan, do yiyitni do iyi dakon monen dima nonj. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi iyi pan nonj. Ae sipsip kila an amin iyi sipsip dakon mumni nonj.

⁸ Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yan gin yosok. ⁹ Moses da gen tebanon gen yan toso:

“Ji bulmakau wit gip golek do bamanj misinjkanj bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Pinjok da bulmakau dogin nandanjek gen unun yagit yan nandan, ma? Dima. ¹⁰ Unun nin dakon tagi timnin do anjek gen unun yagit. Miktim pidosok amin gat ae wit gip misinjkdak amin bamot bami nokdamak

yanj nandaŋek pini amal. ¹¹ Nin da wupji panpulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo panpulugoni unun da jigi damjak, ma? ¹² Pinjkop dakon pi amin diwari panpulugoni, do unun yapmaŋek nit madepsi panpulugoni kan, unun da tagisi asak.

Mani nit jigi morapmi paŋek jikon yo timirisi unun dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak. ¹³ Pinjkop da Telagi Yutnon telagi pi anj amin unun Telagi Yut dakon jap barj timikgan. Ae alta dakon pi anj amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa sosonj unun dakon diwari non. Ji unun dima nandan, ma? ¹⁴ Unjuden gin, Amin Tagi da yanji aneŋ do gen yanj yaŋit. Gen Bin Tagisi yanj tenjeŋok amin unun gen yanjakwa si nandan miŋat aminyo da giptim dakon yo panpulugok ani.

¹⁵ Mani nak giptim dakon panpulugok miŋat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmandat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo unun dima timigek kimokgeŋ kan unun da tagi. Nido pi anjapbo amin da tomni dima namanj unun da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo naminek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot. ¹⁶ Mani Gen Bin Tagisi yanj tenjeŋok asat bisapmon mano aripmi dima awigikenj. Amin Tagi da unun pi naminek pi unun abenjososi nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yanj tenjeŋokeŋ kan, awa yo jigisi noman tanj namdisak. ¹⁷ Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Pinjkop da namgut barj asat. ¹⁸ Yanjo, ni tomni nan abidokenj? Gen Bin Tagisi yanj tenjeŋaŋek yo timirisi unun dima timikdat. Miŋat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanjek tomni dima timigek tagisi nandisat, unun da tomnino asak.

Pol miŋat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹ Nak puluganbi da egisat. Nak amin kinda dakon oman monji dima egisat. Mani miŋat amin morapmi Kristokon panjap do aŋek oman amini dagagim. ²⁰ Juda amin kabikon egek unun timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yonŋamganwun dima egisat, mani gen teban da yonŋamganwun ekwanj amin unun timit do aŋek unun amin gat egisat bisapmon gen teban da yonŋamganwun yombem egisat. ²¹ Ae amin Njwakŋwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin gat egisat bisapmon, gen teban da yonŋamganwun dima

egisat yombem da egisat, nido unun amin timit do nandisat. Mani Pinjkop dakon gen teban dima yipmanj dekdad, nak Kristo dakon gen teban yoldat. ²² Ae amin nandan gadatni dima teban tanji gat egisat bisapmon, nandan gadatno dima teban tanji da tilak unun gat egisat, nido unun amin yokwikon barj timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon anjapak timikgim, nido kosit morap kisi anjkilgek amin diwari yokwikon barj timit do nandisat. ²³ Pi morap unun asat unun Gen Bin Tagisi da ireŋ tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik aneŋ do nandisat.

Nin si teban tanjek tintim yanjek kinj tomni tagisi abidonenj

²⁴ Napbi gwapbokon kwanj amin unun kisi da tintim yanjek kwanj, mani kalonji kindadagin tomni abidosok. Unun ji dima nandan, ma? Do ji tomni abidok do si teban tanjek tintim yanjek kini. ²⁵ Amin morap aktidok ak do nandan amin unun iyidakon kila tebaisi aŋek giptim dakon tagaptok anj. Tomni unun timikganj unun tasik togi, mani nin tomni aripmi dima tasik togi unun timit do aktidogon kwamanj. ²⁶ Yanjo, tomni abidokenji yanj nandaŋek tintim yanjek dukwan dukwan dima wisinek tilagonsi kisat. Amin da kisit emat dakon aktidok tagisi anj unun da tilak kisitno isal timon dima dapmandat. ²⁷ Giptimno da oman aminyo egipjak do anjtagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyinek naga aktidok dima aŋek tomni dima di timikgom.

10

Nin panjekwalon monen do kanj kimotnenj

¹ Not kabi, nak Moses da bisapmon babikninin yo noman tawit unun do pakyanji nandani do nandisat. Pinjkop da kisi morap kosit yolik do gikwem kindadagin yomgut, ae Tap Gami wasen kinakwan kisi morap teri kindawigiwit. ² Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit unun da telagi pakbi sowit yombem asak. Unun awit da Moses dakon amin kabi egipgwit dakon tilak. ³ Ae kisi morap da Pinjkop dakon Wup da jap yomgut unun nawit. ⁴ Ae kisi morap Pinjkop dakon Wup da pakbi yomgut unun nawit. Asi, Wup dakon tip unun gat kisi agipgwit unun dakon pakbi nawit. Tip unun Kristo. ⁵ Pinjkop da pi madepsi aban kawit, mani unun amin kabikon morapmi da anjapak yokwi aba tagi dima nandan yomgut. Do miiktim kibiri amin da aripmi dima egipmi

timon panjupbal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di tarj tarj awit.

⁶ Uñun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Do uñun da yo yokwi ak do but kindap awit uñuderj dima aneñ. ⁷ Uñun da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yanj dima aneñ. Piñkop gen da yanj yosok: "Jap pakbiyo madepsi anek uñun da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit."

⁸ Uñun da yumabi anpak awit uñuderj dima aneñ. Uñun da yanj aba gildat kalonj dogin amin ²³ tausen da kimakgwit. ⁹ Uñun amin da awit uñuderj Kristo dima anjekwalneñ. Uñun da yanj aba tunjon amin emari toñ da inñin yoba kimakgwit. ¹⁰ Ae ji uñun da Piñkop do yanjba yokwi tok awit uñuderj dima ani. Yanj aba kimot yomyom anjelo da abinj dapban kimakgwit.

¹¹ Uñun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Piñkop da papiakon gen uñun mandawit uñun da mibi bisapmon ekwamanj amin nin do mama gen niyisak. ¹² Yanjo, amin kinda nak tebaisi akdard yanj nandisak amin uñun kanj kimotjak. Yokwikon di manjan. ¹³ Panjekwal jikon noman toñ uñun njwakjwari dima, uñun amin morap kisikon yanj gin noman toñ. Ae Piñkop toktok teban ji gat egek panpulugosok, do ji panjteban anjakwan panjekwalon dima manjek tebaisi atdanj. Panjekwal noman tarj damni bisapmon Piñkop da puluganj kini dakon kosit kinda yipdisak, anjakwan yokwikon dima mokdanj.

Nin Piñkop gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima aneñ

¹⁴ Yanjo, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom anpak yipmanj degek pasal kini. ¹⁵ Ji nandanj kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwinitni. ¹⁶ Telagi jap nomanj bisapmon kap abidanjek Piñkop ya yanj iyinjek nomanj uñun da yawini do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj. Ae bret pudanjek nomanj bisapmon uñun da giptimni do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj. ¹⁷ Bret kalonj kinda dagin tosok, nin amin morapmi da uñun nanjin nomanj, do nin morapmi da giptim kalonj amanj. ¹⁸ Ji Israel amin dakon anpak do nandani. Bit kilapyo altakon sosonj bisapmon uñun nanjek Piñkop gat kabi kalonj anj.

¹⁹ Mani ji da kokup kidat do mukwa sosonj uñun do nak da yo bamisi anj yanj yosot yanj di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yanj dima yosot. ²⁰ Uñun dimasi. Nak yanj yosot. Piñkop dima nandanj imanj amin da

mukwa sosonj uñun konj do anj, uñun Piñkop do dima anj. Ae ji konj gat kabi kalonj ani do dima galak tosot. ²¹ Amin Tagi da kapmon ae konj da kapmon kisi noni kanj, uñun ma abisi anj. Ae Amin Tagi da tamokon ae konj da tamokon kisi jap noni kanj, uñun yo kisi ma abisi anj. ²² Amin Tagi yipmanj degapno nin do nandaban yokwi tok anj nimjak do nandamanj, ma? Nin dakon tapmim da uñun dakon tapmim yapmanjamanj, ma?

Bisapmi bisapmi Piñkop dakon man awiginen

²³ Amin diwari da yanj yonj, "Yo morap tagi agagi." Gen uñun bami, mani yo diwari da nin tagi dima panpulugogi. "Yo morap tagi agagi", mani yo diwari da butnin tagi dima panjteban asak. ²⁴ Nin nin banjin panpulugok ak do dima nandanenj. Nin amin diwari panpulugok do nandak nandak aneñ. ²⁵ Bit kilapyo morap yumanj gwayek tamokon yopmanjanj uñun tagi noni. Nandaba kik anek kokup kidat do parekbi bo dima, uñun do dima yoyini. ²⁶ Nido nin nandamanj, "On miktim gat yo morapni gat toñ uñun kisi morap uñun Amin Tagi dakon gin."

²⁷ Yesu dima nandanj gadanj imisak amin kinda da yutnikon kinj jap noni do dayinban yutnikon kik do nandanj kanj tagi kini. Ae jap morap daban nandaba kigi mini tagi noni. Noknogi bo dima noknogi uñun do but morap dima ani. ²⁸ Mani amin kinda da nandaba kik anek, "Bit on kokup kidat do parekbi" yanj dayinban kanj, uñun dima noni. Noni kanj uñun amin da suñ anj yanj nandanj damdisak. ²⁹ Disi jap morap kisi tagi noknogi yanj nandanj, mani uñun amin yanj dima nandisak.

Nak jap morap kisi tagi noknogi yanj nandisat. Do nido amin kinda da jap uñun nonenj kanj uñun suñ amanj yanj nandanjanjkanj jap uñun yopbenj? ³⁰ Piñkop ya yanj iyinjek jap nokeñ kanj, mibili nido amin kinda da gak suñ asal yanj nayisak?

³¹ Yanjo, jap pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Piñkop man madep im do nandanjek ani. ³² Juda amin, bo Grik amin, bo Piñkop dakon panmuwukbi da yokwikon moni dakon anpak kinda dima ani. ³³ Nakyo kisi minjat amin morapyo da anpak si galaktonj uñun banj asat. Naga anpulugok do anek dima asat. Minjat amin morapyo panpulugoko Piñkop da yokwikon banj timitjak do nandanjek asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Piñkop

10:7: TP 32.6   **10:8:** IDT 25.1-9   **10:9:** IDT 21.5-6   **10:10:** IDT 16.41-49   **10:16:** Mt 26.26-28   **10:17:** Ro 12.5   **10:18:** MS 7.6   **10:19:** 1Ko 8.4   **10:20:** GT 32.17; PA 9.20   **10:21:** 2Ko 6.15-16   **10:22:** GT 32.21
10:23: 1Ko 6.12   **10:24:** Ro 15.1-2   **10:26:** Kap 24.1   **10:28:** 1Ko 8.7   **10:30:** 1Ti 4.4   **10:31:** Kol 3.17
10:32: Ro 14.13   **10:33:** 1Ko 9.20-22

gawak imim dakon anpak do yagit

(Kilapmi 11-14)

11

¹ Nak da Kristo dakon anpak yoldat, yan gin jiyo kisi nak dakon anpak yolni.

Amin da busuɓni witjaɗ unun do Pol da yagit

² Ji bisapmi bisapmi nak do nandanek ekwan, ae gen timiɓgim baɗ damgum unun baɗ yolek ekwan, do ji anpak tagisi an. ³ Mani gen kinda gat nandani do nandisat unun yan. Wili dakon busuɓni unun Kristo, ae miɗat dakon busuɓni unun wili, ae Kristo dakon busuɓni unun Piɓkop. ⁴ Wili kinda busuɓni witjiɓek bisit asak, bo kombi gen yosak kan, unun da busuɓni Kristo abii yipmanɗak. ⁵ Mani miɗat kinda busuɓni dima witjiɓek bisit asak, bo kombi gen yosok kan, unun da busuɓni eni abii yipmanɗak. Unun busuɓni dangwani kisi mandan mudosok yan asak. ⁶ Miɗat kinda busuɓni dima witjisak kan, busuɓni dangwani kisi mandan mudosak. Ae busuɓni dangwani piɓipmi bo ae warot pak do mayagi nandisak kan, busuɓni si witjisak. ⁷ Wili unun busuɓni dima witjisak, nido wili Piɓkop iyi yombem wasanɓi, unun da Piɓkop dakon tilimni nolisak. Mani miɗat unun wili dakon tilimni nolisak. ⁸ Nido Piɓkop da miɗat dakon giptim nan wili dima wasagit, wili dakon giptim nan miɗat wasagit. ⁹ Ae Piɓkop da miɗat do nandanek wili dima wasagit. Wili do nandanek miɗat wasagit. ¹⁰ Yan do anek, ae anelo da nindan do anek, miɗat unun busuɓni witjisaksi. Yan asak unun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

¹¹ Mani Amin Tagi da kabikon miɗat wiliyo iyi dage dima ekwan. Miɗat unun wili dakon panpulugokni, ae wili unun miɗat dakon panpulugokni. ¹² Nido kalip Piɓkop da wili dakon giptim nan miɗat wasagit, mani wili miɗaron da alton. Ae Piɓkop unun yo morap dakon mibili.

¹³ Ji disi gen on kokwin ani. Miɗat kinda busuɓni dima witjiɓek bisit asak kan, unun anpak tagi nan asak? ¹⁴ Piɓkop da miɗat aminyo nianon da wasanɓi nipput unun pindagek yanɗi nandaman, wili busuɓni dangwani dubagi amin unun mayagi. ¹⁵ Mani miɗat busuɓni dangwani dubagi kan, unun miɗat dakon tilimni tagisi, nido Piɓkop da busuɓni witjisak do imgut. ¹⁶ Amin kinda da nak dakon gen unun do gen emat asak kan, yanɗi nandisak, nin gat ae Piɓkop dakon panmuwukbi diwari gat anpak iwaktiwari kinda dima yolgaman.

Korin amin telagi jap kosit kilegikon da dima nawit

¹⁷ Kili nak anpak diwari an unun do tagisi dima nandisat. Unun do anek anpak diwari ji da agagisi unun do dayikdisat. Ji Piɓkop gawak im do muwukgan bisapmon notji dima panpulugon, notji panupbal an. ¹⁸ Do mibiltok unun do dayikdisat. Piɓkop gawak im do muwukgan bisapmon pidok pidok anek ekwan yan amin da yanba nandagim. Gen unun nandako bamisok agit, ¹⁹ nido panmuwukbi timisok di wasanɓi kinakwa unudon da Piɓkop dakon anpak namin da bamisi yolgan unun da dolisak. ²⁰ Piɓkop gawak im do muwukgan bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap baɗ noman yanɗi nandanek dima non. ²¹ Ji kalon kalon notji do jomjom dima anek jap tepmi timigek nan nan anek wain morapmi nanek but upbal an. Anakwa diwari jap do an. ²² Yutji mini do jap pakbiyo aripmi dima ani, ma? Piɓkop dakon panmuwukbi do yo isali yan nandanek japni mini amin panmayak ak do nandan, ma? Ni gen baɗ dayiken? Ji anpak tagisi an yan dayiken, ma? Unun dimasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

²³ Nido nak Amin Tagikon gen timiɓgim unun kili dayigim unun disi nandan. Gen unun yan. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yipgut bisapmon unun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidanek ²⁴ Piɓkop ya yan iyinɓek pudanek yan yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni.” ²⁵ Ae jap nan mudanek wain kap abidanek yan gin anek yan yagit, “On wain kap unun sanbek sanbek kalugi naga dakon yawi nan asat. Ji bisap morap on wain nanek nandan namni.” ²⁶ Yesu da gen yagit unun da yan nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kimot do yan tentenjanakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Anpak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap nonen

²⁷ Yanɗo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni anpak kilegikon da dima nosak kan, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi animisak dakon gulusuɓni tan imisak. ²⁸ Do butjikon da kokwin tagisi anek bret gat wain kapmon noni. ²⁹ Nido Amin Tagi dakon giptim tim do dima nandaba wigakwan bret wainyo noni kan, gulusuɓni an do Piɓkop da kobogi damdisak. ³⁰ Mibili yan do anek jikon amin diwari tapmimni mini, ae diwari sot an, ae diwari kili kimakgwit. ³¹ Mani butnin dakon kokwin tagisi anek nonen kan, kobogi dima

timitnej. ³² Mani Amin Tagi da anpaknin dakon kobogi nimejek nin panmilip asak. Unjun miktimon minjat aminyo gat dima pasilnej do yan asak.

³³ Yanjo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom anjek don noni. ³⁴ Amin kinda jap do tepmi nandisak kan yutnikon nosak. Yanj anjek muwutni bisapmon gulusuj dima anjek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi unjun opben bisapmon don dayikenj.

12

Telagi Wup da but galak do pi anej do tapmim nimisak

¹ Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmim nimej nimej asak unjun pakyanji nandani do dayikdisat. ² Disi nandanj, Pinjop dima nandanj imgwit bisapmon kokup kidat dakon wupmi gen dima yonj unjudon kini do amin da dayinba kokwin dima anjek kinj kinj awit. ³ Yanjo, pakyanji nandani, Pinjop dakon Telagi Wup da amin kinda antagap aban "Yesu jobit tagi pasak!" yanj aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da "Yesu unjun Amin Tagi" yanj aripmi dima yosak.

⁴ Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kalonj kinda dagin egisak. ⁵ Panmuwukbikon pi mibili mibili amanj, mani Amin Tagi kalonj kinda gin. ⁶ Ae pi agak dakon kosit mibili mibili tonj, mani Pinjop kalonj dagin minjat aminyo do tapmim yominjakwan pi unjun anj. ⁷ Panmuwukbi kisi panpulugonej do Telagi Wup da amin kalonj kalonjon pi asak. ⁸ Amin kinda Telagi Wup da antagap aban nandanj kokwin tagisi anjek minjat aminyo panpulugosok. Ae unjun Wup kalonj dagin kinda antagap aban nandak nandak tagisi minjat aminyo yoyisak. ⁹ Ae unjun Wup kalonj dagin nandanj gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae unjun Wup kalonj dagin amin kinda tapmim iban sot amin panmilip asak. ¹⁰ Ae amin kinda do wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen unjun panjobiljak dakon tapmim imisak. ¹¹ Unjun Wup kalonj dagin unjun yo morap panjalon asak. Iyi da galaktogon but galak dakon yo kokwinjek amin kalonj kalonj do yominj asak.

Nin giptim kalonj kinda dakon diwatni kabi da ekwamanj

¹² Amin dakon giptim unjun kalonj gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae unjun giptim dakon diwat morap unjun giptim kalonj kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yanj gin. ¹³ Wup kalonj kinda dagin nin morap telagi pakbi sonj niban giptim kalonj agimanj. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwanj amin nin kisi Wup kalonj butninin abidagimanj.

¹⁴ Giptimnin unjun kalonj kinda gin dima, diwatni morapmi. ¹⁵ Kandap da "Nak kisit dima, do giptim dakon diwatni dima" yanj tagi yosak, mani unjun giptim dakon diwatni sigin toso. ¹⁶ Ae mirak da "Nak dabil dima, do giptim dakon diwatni dima" yanj tagi yosak, mani unjun giptim dakon diwatni sigin toso. ¹⁷ Giptimon dabil dagin toso tam, nianj anjek gen nandisak? Ae giptimon mirak dagin toso tam, nianj anjek yo dakon kibanj nandisak? ¹⁸ Mani giptim unjun yanj dima. Pinjop da iyi dakon galaktok yolek giptim dakon diwatni kalonj kalonj yopgut da tamonikon tanj tanj anj. ¹⁹ Giptim dakon diwatni kalonj kinda dagin toso tam unjun giptim dima. ²⁰ Mani giptim dakon diwatni morapmi da giptimon sanbenba giptim kalonj kinda gin asak. ²¹ Dabil da kisit "Gak mini tam naga tagi egipbom" yanj aripmi dima iyigi. Ae busuj da kandap "Gak mini tam naga tagi egipbom" yanj aripmi dima iyigi. ²² Dimasi. Giptim dakon diwatni tapmimi madep dima yanj pindakgamanj unjun dima ekwanj tam giptim tagi dima tanban. ²³ Ae giptim dakon diwatni mani mini yanj pindakgamanj unjun banj kila tagisi amanj. Ae giptim dakon diwatni mayagi yanj nandamanj unjun banj tagisi witjamanj. ²⁴ Mani giptim dakon diwatni diwari mayagini mini unjun yum pindagapno isal tonj. Pinjop da giptim dakon diwatni kisi wasanj yopmanjek diwatni nin da yo madep dima yanj pindakgamanj unjun do man madep yomgut. ²⁵ Yanj aban giptim dima wasenj kisak, ae giptim dakon diwatni da notni aripsi kila anj anj anj. ²⁶ Giptim diwat kinda tepmi pasak kanj, giptim diwat kisi morap tepmi panj. Ae giptim diwat kinda man madep pasak kanj, giptim diwat kisi morap kisik kisik panj.

²⁷ Ji kisi morap Kristo dakon giptim tim ekwanj, ae ji kalonj kalonj giptim diwatni ekwanj. ²⁸ Ae Pinjop da panmuwukbikon pi ani do amin manjigit. Mibiltok yabekbi, ae unjun da bujon kombi amin, ae unjun da bujon yoyinjet, ae wasok tapmimi tonj agak amin, ae sot amin panmilip ak amin, ae amin

12:2: Ab 2.18-19

12:3: 1Jn 4.2-3

12:4: Ro 12.6

12:27: Ro 12.5

12:28: Ep 4.11-12

12:11: 1Ko 7.7

12:12: 1Ko 10.17

12:13: Gal 3.28

panpulgok amin, ae pi mibili mibili kila agak amin, ae gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin kisi manjigit. ²⁹ Kisi morap yabekbi dagin dima ekwan, ae kisi morap kombi amin dagin dima ekwan, ae kisi morap yoyinjet dagin dima ekwan, ae kisi morap wasok tapmimi tonj agak amin dagin dima ekwan, ³⁰ ae kisi morap sot amin panmilip ak amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen pantobil amin dagin dima ekwan. ³¹ Mani ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo wukwisi unjun timit do tek kindap pani.

Abisok anpak wagil tagisisi kinda do dayikdisat.

13

Nin amin do but dasi galaktan yomnej

¹ Nak amin dakon gen mibili mibili ae anjelo dakon gen kisi yoken, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak gonjon bo ae duban mibili mini tidon unjun yombem. ² Ae kombi gen yogok dakon tapmim nagon toso, ae nandak nandak pasili tonj unjun nandan mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandan mudosot, ae nandan gadatno tebaisi do kabap kinda iyiko diwalik tagi kisak, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak yo isalisi. ³ Nak yo morapno yoni mini amin do yoben, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidan kindapmon sorja sorjek kimokgen, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, unjun da nak kindasok aripmi dima anpulgoni.

⁴ Amin kinda amin do but dasi galaktan yomisak, unjun amin da yokwi an iba butni yawori tanakwan kobogi anjom do dima nandisak, ae amin morap do anpak yaworisi gin anjomisak. Ae amin tagisi ekwan amin do pindak galaktok anjek nandaba yokwi tok dima anjomisak, ae pibit tidok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak. ⁵ Ae anpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi an iba yokwini do dima nandan egisak. ⁶ Unjun anpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak. ⁷ Amin do but dasi galaktan yomyom anpak asak amin jigi da aripmi dima abin yipmandak. Bisapmi bisapmi Pinjop do nandan gadat anjek anpulgosak do jomjom asak, ae jigi bisapmon tebaisi akdak.

⁸ But dasi galaktan yomyom anpak unjun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen

yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap unjun pasildan. ⁹ Nin yo morap dakon nandak nandak diwari banjin nandan, ae kombi genyo kisi diwari banjin yoman. ¹⁰ Mani don yo wagol gwaljigi minisi noman tanakwan abisok yo morap diwat diwat nandan unjun pasildan.

¹¹ Unjun dakon tilak unjun yan. Nak monijisok egiggum bisapmon gen amin monij da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin monij da tilak egiggum. Mani amin madep anjek amin monij anpak yipman mudagim. ¹² Abisok nin Pinjop dakon mibili diwari gin nandan. Unjun pakbi idapmon wupnin pindak upbal aman unjun yombem. Mani Pinjop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdaman. Pinjop da abisok nin bamisi nandan nimisak, unjuden don nandan imdaman.

¹³ Nandan gadat gat, ae Pinjop da panpulgosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktan yomyom anpak, unjun anpak kapbi da toktok teban tan anjan kikan. Mani but dasi galaktan yomyom anpak da anpak diwari yapman mudosok.

14

Kombi gen yok do galagi madep nandan

¹ Ji amin do but dasi galaktan yomyom anpak toktogisi an kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak unjun timit do galak tanjek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni. ² Nido amin kinda gen njwakjwarikon* da gen yosak kan, unjun amin da nandani do dima yoyisak, unjun Pinjop nanjin iyisak, nido amin da ni gen nan yosok unjun dima nandan, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok. ³ Mani, amin kinda kombi gen yanjek minjat aminyo dakon nandan gadatni panjeban asak, ae tebai atni do butni panjeban asak, ae jigikon ekwan amin butni panjeban asak. ⁴ Amin kinda gen njwakjwarikon da gen yosok unjun iyi dakon but anjeban asak, mani kombi gen yosok amin panmuwukbi morap dakon but panjeban asak. ⁵ Ji kisi da gen njwakjwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen njwakjwari yosok amin yapmandak, mani gen njwakjwari yanakwan amin kinda da pantobiljak kan unjun tagi, unjun da panmuwukbi dakon but panjeban asak.

⁶ Not kabi, nak jikon obijek gen njwakjwarikon da gen dayiken kan, nianjon

da gen unun da ji panpulugosak? Mani Pinjkop da gen pasili noligit unun dayiken, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayiken, bo dayindet aben unun da ji tagisi panpulugosak. ⁷ Yo egip egipmi mini unudon abidanek tilak aben. Kasisin ae gitayo geni kilegi dima yoni kan, nikon da amin kap dakon tek nandanek kap yoni? ⁸ Ae kwen kilegi dima yosak kan, amin nianon da emat do tagap toni? ⁹ Jiyo kisi yan gin. Ji gen njwakjwari yanjakwa nianon da amin da gen unun dakon mibili nandaba pisoni? Gen yanba isali akdan. ¹⁰ Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi ton, ae kisi morap mibili ton gin. ¹¹ Mani amin kinda da gen yanban dima nandabo pisosak kan, unun amin da nak do kokup njwakjwarikon amin yan nandan naminjakwan nak da unun amin do kokup njwakjwarikon amin yan nandan iben. ¹² Gen njwakjwarikon da gen yoni kan, amin da ji do yan gin nandan damdan. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandan, do but galak dakon yo panmuwukbi tagisi panjeban agagi unun timit do pi tebaisi an kimotni.

Gen njwakjwari yogok dakon gen

¹³ Yan do, amin kinda gen njwakjwarikon da gen yosak kan, Pinjkop da gen unun tagi panjebiljak dakon tapmim injak do bisit asak. ¹⁴ Nido, gen njwakjwarikon da bisit aben kan, wupnokon da bisit asat, mani nandak nandaknokon da yo bami kinda dima nandisat. ¹⁵ Yan do, nian aben? Wup ae nandak nandakno kisi da bisit aben. Wup ae nandak nandakno kisi da kap yoken. ¹⁶ Yan dima anjek wupmon dagin Pinjkop anjisinjek ya yan iyinjaki mirak yopmandak amin unun gen yosol dakon mibili dima nandisak, do nianon da "Unun asi" yan yosak? ¹⁷ Pinjkop ya yan iyinjek yo tagisi asal, mani mirak yopmandak amin dakon buri dima anteban asal.

¹⁸ Nak bisap morapmi gen njwakjwarikon da gen yanjek ji gwapman mudosot do Pinjkop ya yan iyisat. ¹⁹ Mani, panmuwukbi Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gen njwakjwarikon da gen sop 10 tausen yoken kan, unun da panpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi unun ban yoyindet aben kan, unun da panpulugok madepsi akdisak.

²⁰ Not kabi, nandak nandakjikon da amin monin da tilak dima egipni. Amin monin da anjak yokwi dakon mibili dima nandanek ekwan ji unun da aripmon egipni. Mani nandak nandakji unun amin madep da tilagon egipni. ²¹ Pinjkop da gen tebanon gen yan mandabi:

"Amin Tagi da yan yosok, 'Geno kokup njwakjwarikon amin do yobo unun da gen njwakjwarikon da unun minjat aminyo do yoyikdan.

Mani geno nandak do mirak dima yopdan.'"

²² Yan do, gen njwakjwarikon da gen yogok unun da Pinjkop dakon tilak madepni kinda asak. Unun nandan gadat kili awit amin do dima yolisak, nandan gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok unun tilak kinda nandan gadat kili awit amin panpulugok do yomisak, unun nandan gadat dima awit amin do dima yomisak. ²³ Do panmuwukbi morap Pinjkop gawak im do muwugek ji kisi gen njwakjwarikon da gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da win dandanek ji do si njugigan yan yokdan. ²⁴ Mani, ji kisi kombi gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da abin gen unun nandan unun da buri suganba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakdaman yan nandadan. ²⁵ Nandak nandakni burigwan pasili ton unun tetenokdan. Ae man pak gawagek Pinjkop gawak iminjek "Pinjkop bamisi ji gat egisak" yan yokdan.

Kosik kilegikon da Pinjkop gawak imnen

²⁶ Yan do, not kabi, Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon niban ani? Kinda da kap yosak, ae kinda da yoyindet asak, ae kinda da Pinjkop dakon nandak nandak pasili ton unun yosak, ae kinda da gen njwakjwarikon da gen yosak, ae kinda da unun gen yosak unun panjebiljak. Yo morap ani unun panmuwukbi panjeban ak do ani. ²⁷ Amin diwari gen njwakjwarikon da gen yoni kan, amin bamori bo kapbi dagin yoni. Ae kisi bisap kalon dima yoni, notji do bikbik yomin yomin anjek yoni. Ae amin kinda da gen unun si panjebiljak. ²⁸ Mani gen panjebil amin mini kan, gen njwakjwarikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Pinjkop gat dogin yosak.

²⁹ Amin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, anjakwa diwari da geni kokwininini. ³⁰ Ae kinda yigakwan Pinjkop da gen kinda anjalon anjaban kan, gen yosok amin gen sanjenek dima yosak. ³¹ Yan anjek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikbik pisan damdan. Anjakwa panmuwukbi kombi gen yoyinjakwa nandak nandak timigek unun da butni panjeban asak. ³² Kombi gen yogok amin unun wupni dakon kila iyi tagi an, do iyi da bisapmon gen tagi yoni. ³³ Nido Pinjkop unun yo morap

upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalonon da egipnenj do nandisak.

Telagi panmuwukbi morap nin da aman unjudej jiyu kisi muwut muwutjikon ³⁴ minat gen dima yoni. Gen yanba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok unjun da aripmon gawat gawaron da yitni. ³⁵ Panmuwukbi da muwut muwuron minat gen yoni kan unjun mayagi, do gen kinda dakon mibili nandak do kan, yutnikon eni ban yoyinba tagi yoyini.

³⁶ Korin amin, Pinjkop dakon gen jikon da noman tagit yan nandan, ma? Ae geni ji dagin abidawit, anakwa amin diwari dima abidawit yan nandan, ma? ³⁷ Jikon da amin kinda iyi do nak kombi amin kinda yan nandisak, bo Wup dakon nandak nandak tan namisak yan nandisak amin yanji nandisak, gen on mandisat unjun Amin Tagi dakon gen teban yanji nandisak. ³⁸ Amin kinda yan dima nandisak kan, unjun amin do kombi amin kinda dima yan nandan inni.

³⁹ Yan do, not kabi, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen nyakwari yogok dakon kosit sopsop dima ani. ⁴⁰ Mani Pinjkop gawak imim dakon silipmon yo morap ani unjun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kimakbi aeni kimoron da pidokdan

(Kilapmi 15)

15

Kristo kimagek kimoron da pidagit

¹ Not kabi, Gen Bin Tagisi dayigim unjun do butji pabo pisanjan nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da unjodon tebai akjan. ² Ae gen dayigim unjun tebaisi abidoni kan, Pinjkop da unjun Gen Bin Tagisikon da ji yokwikon ban timidisak. Yan dima ani kan, nandan gadatji unjun yo isali.

³ Gen kinda abidagim unjun da gen wagol madepsi asak. Gen unjun kili dangum. Gen unjun yan. Pinjkop gen tosoq unjun da aripmon Kristo nin dakon yokwi wiririt do kimakgit. ⁴ Ae Pinjkop gen tosoq unjun da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgut, ae gildat kapbi anakwan kimoron da pidagit. ⁵ Ae Pita kon altanek don yabekbi 12 kabikon kisi altan yomgut. ⁶ Ae don nandan gadat amin 500 yapmanjak unjun kabikon altan yomgut. Unjun kabikon morapmi abisok ekwan, mani diwari kili kimakgwit. ⁷ Ae don Jems altan ingut. Ae don yabekbi kisikon altan yomgut.

⁸ Unjun kabikon altan yominek don mibi do nagon altan namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsi dima altanji

yombem. ⁹ Nido nak yabekbi kabi dakon pinbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yan tagi dima nayigi, nido kalip Pinjkop dakon panmuwukbi panupbal ak do pi madepsi agim. ¹⁰ Mani Pinjkop da nandan yawok naminek anpulanganban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandan yawot agit unjun dima sun tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmanek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Pinjkop da nandan yawok naminek tapmim naminakwan pi unjun asat. ¹¹ Do nak bo ae yabekbi diwari da pi unjun an unjun da yo madep dima asak. Yo madep unjun Yesu kimot anek aeni pidagit unjun dakon geni yan tenjentaapno ji da nandanek nandan gadat awit.

Don amin kisi morap kimakgwit unjun kimoron da pidokdan

¹² Kristo kimoron da pidagit unjun dakon geni yan tenjentaoman, do jikon amin diwari da mibili nido "Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdan" yan yon? ¹³ Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kan, Pinjkop da Kristo kimoron nan dima aban pidagit. ¹⁴ Asi, Kristo kimoron nan dima aban pidagit tam, gen yan tenjentaoman amari unjun yo isali asak, ae nandan gadat an ununo kisi yo isali. ¹⁵ Ae yan tam nin Pinjkop da yo agit unjun do top amin dagagiman. Nido nin Pinjkop da Kristo kimoron nan aban pidagit unjun dakon geni yan tenjentaoman. Mani Pinjkop da amin kimakbi kimoron ban dima paban pidon tam, Kristo kimoron nan dima aban pidagit. ¹⁶ Asi, amin kimoron da dima pidon tam, Kristo kimoron da dima pidagit. ¹⁷ Ae Kristo dima pidagit tam, nandan gadatji da ji aripmi dima panpulugokdisak. Yokwi morapji sigin tan daminakwa ekwan. ¹⁸ Ae Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin unjun pasilgwit. ¹⁹ Nin Kristo nandan gadan iminek unjun da panpulugosak do jomjom anek ekwaman. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom amari tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwaman.

²⁰ Mani yan dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Unjun pigaga jap bami mibiltoksi tosoq unjun da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit. ²¹ Amin kalonji kinda da kimot analon agit, ae yan gin amin kalonji kinda da kimoron da pidot pidot analon agit. ²² Adam dakon amin kabi morap si kimokgon, ae yan gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdan. ²³ Mani nin morap Pinjkop da silip yipgut unjun da aripmon pidokdaman. Mibiltok Kristo, ae don tobil apjak bisapmon

minjat amin kabi morapni nin kimoron da pidokdaman.

²⁴ Ujun da kwenon mibi bisap abinjawan Kristo da koj mibili mibili tapmimi ton dakon kila amini unun panjupbal aban pasil mudanjawa kila agak pi morap Pinjkop Dat da kisiron yipdisak. ²⁵ Nido Kristo dasi kila amin madep egakwan wigi uwal morapni pabij yopmanjawan pinjini egipdan. ²⁶ Ae uwalni mibisi abij yipdisak unun kimot. ²⁷ Pinjkop gen papiakon gen yanj toso: "Unun da yo morap pinjini egipni do yopgut."

Yo morap pinjini egipni do yopgut yanj yosok, mani nin nandaman, Pinjkop iyi Yesu dakon pinjini dima egisak. ²⁸ Ae don, yo morap Kristo dakon pinjini tanjawa Monji da iyi nanj Pinjkop dakon pinjini yipdisak. Mibiltok Pinjkop da yo morap Monji dakon pinjini yopgut, mani Monji da iyi nanj Pinjkop dakon pinjini yipjak bisapmon Pinjkop da yo morap dakon wukwisini yitdisak.

²⁹ Amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili nido amin diwari da amin kimakbi panjuplugok do telagi pakbi soson? Aripmi dima pidoni tam, nido unun anpak anj? ³⁰ Amin morapmi da pi amanj unun do toktogisi uwal anj nimanjek nindapba kimotnej do anj. Do amin kimoron da dima pidoni tam, nin mibili nido unun pi amanj? ³¹ Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak unun do butnokon da nandako yo madepisi asak. Disi nandan, unun bamisi. Ae yanjo kisi nandani, nak gildari gildari kimoronsi kinj kinj asat. Gen on bamisi yosot. ³² Epesas kokupmon amin diwari jonj bit kilapyo yokwisi da yanj emat anek nak nit do awit. Kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili mini emat agim. Ae amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, "anjwa wagil kimotdaman,

do jap pakbiyo madepsi anen."

³³ Ji amin diwari da top panjewardan do pindatni. Gen on disi nandan, "Ji amin yokwi gat muwutni kanj, anpakji tagi unun panjupbal akdan." ³⁴ Ji aesi nandak nandak kilegi timigej yokwi ae sanberjek dima ani. Asi jikon da diwari Pinjkop dima nandan iman. Ji da mayaktok pani do anek gen on dayisat.

Giptimnin kimoron da pidokdisak unun njwakjwari

³⁵ Amin kinda yanj yokdisak, "Amin kimakbi kosit nianjon da pidokdan? Ae pidoni bisapmon nianjen giptim da pidokdan?" ³⁶ Unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap

yet kwaokdal unun mibiltok kimot anek don kwosok. ³⁷ Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal unun jap bami don kwokdisak unun yombem dima. ³⁸ Mani Pinjkop da iyi nandan kokwinigej yeri kalonj kalonj do obi tamayo iyikon iyikon wasosok. ³⁹ Giptim morap unun arip gin dima. Amin unun giptimni njwakjwat, ae bit kilapyo giptimni njwakjwat, ae minam gat ae tap kilapyo kisi yanj gin. ⁴⁰ Kundukon yo tonj unun giptimni iyi, ae miktimon yo tonj unun yo kisi giptimni iyi. Mani kundukon yo tonj dakon tilimni unun njwakjwat, ae miktimon yo tonj dakon tilimni unun yo kisi njwakjwat. ⁴¹ Gildat kanek ae gikyo tilimni njwakjwat njwakjwat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon tanj yomanj.

⁴² Amin kimakbi kimoron da pidokdan unun yanj gin. Giptim wayikgamanj unun miktogi, mani giptim pidosak unun aripmi dima miktogi. ⁴³ Giptim wayikgamanj unun tilimni mini, mani giptim pidokdisak unun tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgamanj unun tapmimni mini, mani giptim pidokdisak unun tapmimi tonj. ⁴⁴ Giptim wayikgamanj unun on miktim dakon, mani giptim pidokdisak unun Wup da egip egip imisak.

Miktim dakon giptim toso, do giptim Wup da egip egip imisak unun yo kisi toso gin. ⁴⁵ Pinjkop dakon papia da yanj yosok: "Amin mibiltogi, Adam, unun amin egip egipmi tonj dagagit."

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit. ⁴⁶ Wup dakon egip egip da mibiltok dima altagit. On miktimon egip egip da mibiltok altagit, anjawan wup dakon egip egip da don altagit. ⁴⁷ Amin mibiltogi Adam unun on miktim dakon, ae miktim nanj wasanji. Ae Adam unun da bujon nani unun Kwen Kokupmon da pigit. ⁴⁸ Miktimon minjat amin morap unun giptimni unun Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin unun Kristo dakon yombem akdisak. ⁴⁹ Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwamanj. Unudenj gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdamanj.

⁵⁰ Not kabi yanji dayisat, miktim giptim gat kisi Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi aripmi dima timiri.

⁵¹ Nandani. Gen pasili kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdamanj. Nin kisi morap kulabik anj mudokdamanj. ⁵² Kwen mibisi yosak bisapmon nin mal wambilgamanj unun da tilak tepmisi kulabik akdamanj. Kwen yanjan amin kili kimakgwit unun kimoron da pidokdan,

ae bujon aripmi dima mik tokdan. Ae nin kalugi sigin ekwamanj amin kulabik akdamanj.

⁵³ Nido, giptimnin miktoji unun kulabik anek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori unun kulabik anek toktogisi kalugi egipdisak. ⁵⁴ Giptimnin si kimori ae miktoji unun kulabik anek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Pinjok dakon gen kinda tosok unun bami tonj akdisak. Gen unun yanj: "Pinjok da emaron teban tanjek kimot obisi anjakban pasilgit.

⁵⁵ Kimot, gak amin pabinj yopyop dakon tapmingo jiri?

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmingo jiri?"

⁵⁶ Yokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi unun gen tebanon tapmim pasak. ⁵⁷ Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Pinjok da tapmim nimirakwan emaron teban tomanj, do Pinjok ya yanji iyamanj.

⁵⁸ Yanjo, not kabino, ji tebaisi agek wayinj wayinj dima ani. Disi nandanj, Amin Tagi dakon pi madepsi an unun bami mini dima akdan, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi an kimotni.

Pol yo ak do nandagit unun do yagit

(Kilapmi 16)

16

Pol da Jerusalem do monerj panmuwudan unun do yagit

¹ Kili Pinjok dakon minjat aminyo Jerusalem ekwanj unun do monerj panmuwudan unun do dayikdisak. Galesia panmuwukbi da ani do kosit yologim, ji yanj gin ani. ² Sonda morapmon ji morap kisi kalonj kalonj pi agak da butgwan monerj timikganj unun kokwinigek kabi kinda yopmanj yopmanj ani. Anakwa nak opberj bisapmon monerj panmuwat dakon pi dima ani. ³ Nak da obinj altokenj bisapmon paretji Jerusalem panjini do disi amin kabi di manjini. Anakwa nak da but piso papia kinda mandanj yobo abidanjek kini. ⁴ Ae nakyo kisi kigisi yanj nandakenj kanj, kisin tagi kinenj.

Pol Korin amin kinj pindat do nandagit

⁵ Nak Masadonia miktim nanj kik do nandisat. Ununanj kinjek don jikon abinj altokenj. ⁶ Nak ji gat timisok di gat egipbenj bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak unun dima nandisat. Ae kokup njwaknjwarikon kikenj bisapmon ji da anpulgulanakwa kikenj. ⁷ Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak

tosot. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubakgok egipbenj. ⁸ Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak. ⁹ Nido, Pinjok da nak do yoma kinda witald namik da minjat amin morapmi panpulgoko Yesu yolyol amin dagonj. Mani amin morapmi da uwal anjmananj.

¹⁰ Timoti jikon apban kanj anpulgulanjba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, ununyo kisi yanj gin asak. ¹¹ Jikon da di da kanjba amin isali kinda yanj di aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

¹² Notnin Apolos dakon gen unun yanj. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon unun gat kini kanj tagisi yanj iyigim. Mani unun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwagak kanjek don obinj dandisak.

Gen diwari

¹³ Disi do kila tebai anek nandanj gadaron tebai atni. Tebaisi agek yo kinda do pasol pasol dima ani. ¹⁴ Yo morap ani unun but dasi galak tanj yomyom anjagon dagin ani.

¹⁵ Not kabi, Stepanas gat yutnikon ekwanj amin gat da Akaia provinskon mibiltoksi but tobil anek Yesu nandanj gadanj ingwit unun disi nandanj. Ae Pinjok dakon minjat aminyo panpulgok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yanj dayisat, ¹⁶ ji unjuden amin gat ae unun amin panpulgulanjba pi kalonj anj amin gat dakon pinjini egipni.

¹⁷ Stepanas gat Potunatus gat Akaikus gat nagon opba but galaksi nandagim, nido ji kisi da abinj nak aripmi dima nandanj, ¹⁸ ae unun da nak kisik kisik namgwit ae jiyoy kisi kisik kisik damgwit. Unjuden amin da pi madep anj unun do but galaksi nandanjek man madep yomni.

¹⁹ Panmuwukbi morap Asia provinskon ekwanj unun da gildatni tagi dayanj. Akwila gat Prisila gat ae panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukanj unun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayanj. ²⁰ Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayanj. Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²¹ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

²² Amin kinda da Amin Tagi but dasi dima galaktanj imisak kanj unun jobit timitjak.

Amin Tagi gak apbi! ²³ Amin Tagi Yesu dakon nandanj yawotni jikon tosok do bisit asat. ²⁴ Nin Yesu Kristokon kabi kalonj agimanj, do ji but dasi timikdat. Unun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin panmuwukbi diwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi diwari da yoyindet gulusun anek Pol abin yipgwit. Pol da Korin amin gat gen unun anmilip ak do nandagit, ae iyi do Pinokop dakon yabekbi bamisi kinda yan nandan imni do papia on mandagit. Yan anek ae kosiri kinda gat tagisi nandan yom do anek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasanek mandagit unungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut unun do yosok. Gen unun dima yip do nandagit, mani kwen wigik anek yanba yokwi tok an imgwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen unun nandanek anpakni panmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Unun bisapmon panmuwukbi Judia miktimon egipgwit unun yokwisi egipgwit, do Pol unun do moner panji yom do moner panmuwukgit. Do kilapmi 8 ae 9 non Pol da Korin miyat aminyo da pi unun do moner panmuwatni do buri panthagap ak do gen yipgut.

Pol da Pinokop da yabekbi kabi do pi yomgut unun do yagit (Kilapmi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinokop da iyi da galaktogon pi unun namgut. Nak gat ae notnin Timoti gat da papia on Pinokop dakon panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan gat, ae telagi panmuwukbi morap Akasia provinskon ekwan, ji kisi do mandan damamak. ² Pinokop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot abal yawori tosak do bisit amak.

Pinokop da jigi bisapmon butnin panjeban asak

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinokopni ae Datni unun ankisinej. Unun Datnin bupmi ami, ae amin morap jigi pan unun butni panjeban asak dakon Pinokop. ⁴ Jigi bisap morapmon butnin panjeban asak. Pinokop da butnin panjeban asak, unuden gin nin da jigi mibili mibili pan amin morap buri panjeban aman. ⁵ Tepmi madep Kristo da pagit unuden gin ninyo kisi paman. Ae Kristo da butnin panjeban aban butnin yaworisi tosok. ⁶ Nin jigi paman bisapmon ji da but yawot pani ae Pinokop da ji yokwikon ban timitjak unun do anek paman.

Ae Pinokop da butnin panjeban aban butnin yawori tosok bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do anek Pinokop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmi paman unuden gin tepmi pani kan, Pinokop da butji panjeban akdisak. ⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdan yanji nandan damaman, nido ji nin gat kisi jigi kaloni paman, ae nin gat kisi but yawot kaloni timitdaman yanji nandaman.

⁸ Not kabi, nin Esia provinskon jigi pagiman unun ji da nandan do nandaman. Jigi madepsi da nin pabin nipmanek unun da tapmimnin pagit. Aban nin kimotdaman yanji nandagiman. ⁹ Asisi, kimot akdaman yanji nandagiman. Nin tapmimnin madep dima yanji nandan do jigi unun noman tan ningut. Pinokop amin kimakbi kimoron ban paban pidot pidot amin unun dagin nin aripmi tagi panpulugosak yanji nandan do jigi unun pagiman. ¹⁰ Unun jigi panek kimoronsi kigiman, mani Pinokop da kimoron ban panpulugagit, ae don yo kisi nin jigikon ban timitdisak. Jigi morap noman tan nimni bisapmon Pinokop da nin jigikon ban panpulugokdisak yanji nandan teban toman. ¹¹ Mani ji nin panpuluganek bisit aba Pinokop da amin morapmi dakon bisitni nandanek nin panpulugosak. Anjakwan amin morapmi da Pinokop da ninon panpulugok asak unun kanek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigiti

¹² Nin yanji nandaman, on miktimon Pinokop da nin panpuluganjanwan nin anpak telagisi aman ae gen bamisi ban yoman. Ae jikon yan ginsi agiman. Nin on miktimon dakon nandan kokwin tagisi dima yolgunan, Pinokop da nin nandan yawok niminek panpulugagit, do nin anpak agiman unun do nandan wigisak. ¹³⁻¹⁴ Nin papia mandan yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjiek mibili tagi nandan pisogi unun banjin mandaman. Asi, bisap diwarikon gen mandaman ji da mibili dima nandan. Mani nin gen morap mandaman unun ji da pakyanji nandan do nandaman. Ae Amin Tagi Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandaman yan gin ji da nin do tagisi nandan do nandaman.

¹⁵ Nak yanji nandagim, do abin dandanek panpulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim. ¹⁶ Nak Masadonia provins kik do obin ji dandanek don Masadonia kiken yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obinek ji dandanapbo ji da kosit agipben dakon yo di anpuluganba Judia miktimon kiken yan nandagim. ¹⁷ Obin dandak do nandak nandak agim unun kalkali agim yan nandan, ma? Nak

yo ak do nandak nandak asat unun miktim amin da gen kaga da “Akenj” yanj yanjek dima anj, nak yanj asat yanj nandanj, ma? ¹⁸ Pinjkop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da “Aneñj” yanj yoneñj kanj unun aneñsi. ¹⁹ Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Pinjkop dakon Monji dakon geni jikon yanj tenjenok agimanj. Ae disi nandanj, Kristo “Unun akenj” yanj yanjek dima kirinjikdak. Bisapmi bisapmi Kristo “Abeñj” yanj yanjek geni yol kimagek asak. ²⁰ Pinjkop dakon yanj teban tok geni morapmi tonj, ae unun yanj teban tok morap da bamit tonj ani do Kristo da “Nak da akenj” yanj yosok. Mibili yanj do nin Yesu da manon da Pinjkop dakon man awigek “Unun asi” yanj yomanj. ²¹ Pinjkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadanjek panjeban aban tebaisi akgamanj. Ae unun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigit. ²² Unun iyi dakon amin ekwamanj dakon tilak yipmanj nimgut. Ae Wupni nin da buron yipgut, do Pinjkop da nin do yo tagisi morap diwari nim do yanj teban tok agit unun gat kisi don timitdamanj yanji nandamanj.

Pol Korin tepmi dima kigit

²³ Nak gen bamisi yosot unun Pinjkop da nandisak. Do unun da manon da bamisi yanj dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim. ²⁴ Ji nandanj gadat anjek anpak yanji anjek egipni dakon kila aminji egip do dima galak tomanj. Ji nandanj gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da amanj.

2

¹ Yanjo, nak kalip obinej jigi damgum unudenj ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim. ²⁻³ Jigi dabo but yokwi nandani kanj, naminon kisik kisik pakenj? Ji dagin kisik kisik namdanj, do jikon obinej butjik pak do dima galak yosgut. Mibili yanj do anjek papia mandanj damgum. Ji nandanj, nak yo kinda do kisik kisik abeñj kanj, jiyi kisi kisik kisik akdanj gin. ⁴ Nak papia unun mandagim bisapmon but yokwi anjek kunnam pakbino madepsi mawit. Mani papia unun butjik dam do anjek dima mandagim. Nak da ji do but dasi galaktanj damisat yanji nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipmanj imni

⁵ Jikon yokwi agit amin unun da nak nanj jigi dima nangut, unun da ji banj jigi damgut. Nak unun do gen tebai dima yok do nandisat. ⁶ Yokwi agit amin kobogj timitjak do jikon amin morapmi da yawit unun

aripmi. Jigi di gat timitjak do dima yoni. ⁷ Diwarini yipmanj iminej butni anjeban ani. Butjik madepsi nandaban unun da obisi di abinj yipban. ⁸ Yanjo, ji da but dasi sigin galaktanj iman yanj yolini do nak da unun ani dosi dayisat. ⁹ Papia unun mandanj damgum unun ji panjikilik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikganj bo dima, unun kok do anjek mandagim. ¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipmanj imni kanj, nakyo kisi yokwini yipmanj ibeñj. Ae yokwi kinda nak da yiyipmi tosoj kanj, nak ji panpulugok do Kristo da dabilon yokwi unun yipmandat. ¹¹ Yanj asat nido Sunduk da nin panjikilikek dima pabinj nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabinj nip do pi nianj asak unun nandamanj.

Pol Taitus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok ak do abinj altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyikeñj do kosit tagisi yipmanj namgut. ¹³ Mani butno yawori dima tagit, nido notno Taitus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok gen yoyinej Masadonia provinskon kigim.

Pinjkop da tapmimon yabekbi emaron teban tonj

¹⁴ Mani nin Pinjkop ya yanji iyamanj, nido Kristo da uwalni pabinj yopgut. Ae Pinjkop da mibil tanj nimanjakwan nin iyi dakon amin kabini buñon da yolgamanj. Unun da nin panjeban aban Kristo dakon mibili yono unun da yo kibanj tagisi da yanj dukwan dukwan kisak. ¹⁵ Asi, nin yo kibanj tagisi panjalon anj unun yombem banj Kristo da timik Pinjkop do paret asak. Unun kibanj Pinjkop da yokwikon banj timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdanj amin kisi da nandanj. ¹⁶ Amin Tipdomon kwanj unun kibanj unun da kimot dakon kibanj asak, mani amin Pinjkop da yokwikon banj timikdak unun kibanj unun da egip egip dakon kibanj asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi dima. ¹⁷ Amin morapmi da Pinjkop dakon gen yanj tenjenajek moneñj ilikganj nin unudenj dima amanj. Pinjkop da iyi pi unun nimgut, ae nin top dima yomanj. Nin egip egipnin Kristokon tosoj, ae Pinjkop da dabilon gen nimgut unun but dasi nandanj yanj tenjenomanj.

3

Yabekbi unun sanjek sanjek kalugj dakon pi amin

¹ Nin aenin ji da nin do nandaba wikwan nimni yanon da gen on yomanj yanj nandanj,

ma? Bo ae amin diwari da anj unuden jin da amin diwari yoyino unun da nin amin tagisi yan ji da nandani do papia mandan niba damnejan yan nandan, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia unuden kinda mandan nimni yan nandan, ma? Unun dimasi. ² Disi unun nin dakon papia yombem da egakwa amin da anpaknin pindakgan. Unun papia dakon gen butninon mandabi do amin morap da tagi manjinek nandani. ³ Ji papia kinda Kristo da mandan yipban apgut da yan ekwan. Pi anapno Kristo da papia unun mandagit. Unun kilda mandak nan dima mandagit, unun Pinjkop dagok dagogi mini egisak dakon Wup nan mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

⁴ Nin Kristokon gadagiman, do Pinjkop da dabilon gen unun asi yanji nandaman. ⁵ Nin da nin unun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agiman yan dima yonen. Pinjkop kalonji dagin tapmim niban pi unun aman. ⁶ Ae unun da nin panpuluganban sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagiman. Sanbek sanbek unun gen teban papiakon mandawit unun yombem dima, unun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgon, mani Wup da egip egip yomisak.

⁷ Pinjkop dakon gen teban da kimot anjalon agit. Pinjkop da unun gen teban tipmon mandagit bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabilni madepsi tenjenagit, aban Israel amin da aripmi dima kokogi agit, ae don tenjenji unun yawokgit. ⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak unun da gen teban dakon tilimni yapmanek unun da wagil madepsi tenjenosok. ⁹ Gen teban dakon pi unun nin gen pikon nipmanek pasilnejan do yosok. Mani unun tenjenji madepni gat apgut, do nin nandaman, Pinjkop da dabilon kilek tok dakon pi unun dakon tilimni unun wagil madepsi daman. ¹⁰ Yo kalugi Pinjkop da asak dakon tilimni unun madepsi daman, anjakwan yo kalipmi dakon tenjenji unun moninjisok, do yo kalipmi dakon tenjenji si pasil mudok do yan asak. ¹¹ Yo kalipmi unun toktogisi dima tagit, mani unun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak unun dakon tilimni da madepsi daman tenjenosok.

¹² Unun tenjenji da ninon madepsi tenjenjakwan nandan teban tanjek jomjom aman, do nin pasol pasoli mini unun do yan tenjenoman. ¹³ Moses da agit nin yan dima aman. Unun tomno dabilnikon tenjenji madep unun kinj yawogakwan Israel amin da dima koni yan do imal nan tomno dabilni

witjigit. ¹⁴ Mani Pinjkop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni wamanj sopgut, ae abisok yo kisi yan gin tosok. Sanbek sanbek kalipmi dakon gen manjan bisapmon imal da yan nandak nandak kositni wamanj sopmanjakwan gen dakon mibili dima nandan pison. Nido Kristo nandan gadan iminjapno unun kosiron dagin Pinjkop da imal tim unun kwinikdak. ¹⁵ Asi, kalip da wij ae abisok ekwamanon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tim da nandak nandak kositni sopmanj yomisak. ¹⁶ Mani but tobil anek Amin Tagikon kisak amin Pinjkop da imal tim unun kukwan imisak. ¹⁷ Nak Amin Tagi do yosot unun Wup do yosot. Ae Amin Tagi dakon Wup amin kindakon egisak kan, unun amin puluganji da egisak. ¹⁸ Nin kisi morap yo kinda da tomno dabilnin dima witjisak. Do Amin Tagi dakon tilim madepni da ninon yamanjakwan nin da pakbi idap yombem da yan unun tenjenji panjobilapno aminon kisak. Tenjenji unun Amin Tagikon da abinjak nin kulabik aban iyi yombem dagoman. Ae Amin Tagi dakon Wupni ninon pi aban tenjenji ninon madepsi paptosok.

4

Yabekbi unun miktim kwoba yombem

¹ Pinjkop da bumpi nandan niminek pi on ninggut, do jigi noman tan niman bisapmon pi dima yipmangaman. ² Dimasi. Nin anpak mayagi ae top anpak morap manji kili yomguman. Nin amin dima panjekwalgaman, ae Pinjkop dakon gen kulabik dima aman. Nin gen bami nomansi yan tenjenjanapno amin da nin dakon anpak kokwinigek Pinjkop da dabilon pi kilegisi aman yan kan nandanyo an. ³ Ae amin diwari imal tim da tomno dabilni witjinjakwan Gen Bin Tagisi nin da yan tenjenoman unun dima nandan pison kan, unun amin Tipdom dakon kosit nan agek dima nandan pison. ⁴ Un miktim dakon pinjkop toptopmi Sunduk unun da amin nandan gadat dima an dakon nandak nandak kositni sopgut. Aban Kristo Pinjkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjenjini da unun amin da butgwan aripmi dima pigisak.

⁵ Nin yan tenjenjak anek nin do dima yoman, nin yan tenjenjak anek yan yoman, "Yesu Kristo unun Amin Taginin, ae unun dakon man pidosok do anek ji dakon oman monji ekwaman." ⁶ Nak unun yosot nido kalipsigwan Pinjkop da yan yagit: "Pilin tukgwan tenjenji tagi tenjenosok." Iyi dakon tenjenji da abin nin da buron madepsi tenjenagit. Nin Kristo dakon

3:2: 1Ko 9.2 3:3: TP 24.12; Jer 31.33; Esi 36.26-27

GT 27.26; Ro 1.17 3:13: TP 34.33 3:16: TP 34.34 Ep 2.2; Kol 1.15; Ibr 1.3 4:6: WW 1.3; Ais 9.2; 2Ko 3.18

3:6: Jer 31.31; Jn 6.63; 1Ko 11.25 3:7: TP 34.29 3:9:

3:17: Jn 8.36; Ro 8.2 4:2: 2Ko 2.17; 1Tes 2.5 4:4:

tomno dabilni kanek Pinjkop dakon tilim madepni kan nandanyo amanj.

⁷ Mani yo tagisasi unun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togi yombem da kagagwan ninon toj. Amin da unun tapmin madepsi daman unun nin dakon dima, unun Pinjkop dakon tapminni yar kan nandanyo ani do anek nin da giptimon toj. ⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tarj nimanj, mani unun da tapminnin dima pabanj. Nandaba kik anek niarjsi anej yar morapmi nandamanj, mani nandak nandaknin yipno dima witdal kigit. ⁹ Amin da yo yokwisi an nimanj, mani Pinjkop da nin dima nipmanj dekdak. Amin da nindapba migon manj pokgomanj, mani nin dima tasik tomanj. ¹⁰ Amin da nin da giptimon Yesu dakon kimot unudon koj. Do amin da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon koj. ¹¹ Nin Yesu dakon pi amanj, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimotnej do pi anj. Yanjo, si kimori giptim timninin Yesu dakon egip egipni unudon noman koj. ¹² Yanjo, kimot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

¹³ Pinjkop gen papiakon gen yarj tosok:

“Nak Pinjkop nandanj gadanj ingum, do yarj tenjenok agim.”

Ae yarj gin ninyo kisi nandanj gadat amanj, do yarj tenjenok amanj. ¹⁴ Nido nin yarjsi nandamanj, Pinjkop da Amin Tagi Yesu kimoron narj aban pidagit, ae unun da nin Yesu gat kisi kimoron banj paban pidokdamanj, ae unun da nin gat ae ji gat kisi timik panji nipban iyi da kapmatjok egipdamanj. ¹⁵ Unun yo morap ninon noman toj unun ji panpulugok do noman toj. Ae Pinjkop dakon nandanj yawotni da mijat aminyo morapmikon irenj tarj yomij yomij anj anj kinjakwan unun da Pinjkop do ya yarj madepsi iyinjakwa Pinjkop dakon tilimni madepsi tenjenosak.

¹⁶ Yanjo, nin pi dima yipmanjgamanj. Giptimnin unun tasik tok do asak, mani gildari gildari butnin kalugi anj anj asak. ¹⁷ nido nin nandamanj, jigi tepmiyo pamanj unun madepsi, mani bisap pangsipmisok gin tokdanj. Ae unun da nin panjtagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdamanj. Unun tilim da madepsi anjakwan abisok jigi pamanj unun yapmanj mudosok. ¹⁸ Yanjo, yo dabil da si pindari unun do dabilnin unudon dima yipmanj gamanj. Nin yo dima pindari unun do dabilnin kak gimansi unudon gin yipmanj gamanj. Nido yo dabil da pindari unun bisap pangsipmisok gin tokdanj, mani yo dima pindari unun toktogisi tokdanj.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin unun imal yut kabenj yombem. Nin nandamanj, unun miktim dakon imal yut kabenj unun tasik tosak kanj, Pinjkop da nin do yut njwaknjwari kinda nimdisak. Unun yut amin kisit da dima awalbi, Kwen Kokupmon abidanapno toktogisi tokdisak. ² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyonj iyonj yarj ekwamanj. Nin Kwen Kokup dakon giptim unun abidono unun da imal da yarj waban egipnej dosi nandamanj. ³ Nido imal unun wamnej bisapmon nin molarj dima egipdamanj. ⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi panek iyonj iyonj yomanj. Mani on miktim giptim wagil yipmanjdet do dima nandamanj. Nin giptim kalugi unun abidono unun da giptimnin kimot asak unun imal narj yarj waban egipj teban egipnej dosi nandamanj. ⁵ Pinjkop da iyi unun egip egip abidonej do anj noman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yarj nandamanj, yo tagisi morap diwari nim do yarj teban tok agit unun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin unun do nandanej unun da butnin panjteban asak. Nin nandamanj, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwamanj. ⁷ Mibili yarj do nin yo dabil da si pindagek dima ekwamanj, nin nandanj gadaron dagin ekwamanj. ⁸ Asi, nin nandanj teban tanek akgamanj. Nin on giptim yipmanjek Amin Tagi da kokupmon kino yomaninsikon unun gat kisi egip do nandamanj. ⁹ Yanjo, on miktim giptimon ekwamanj, bo ae on giptim yipmanjek Amin Tagikon kwamanj, nin bisapmi bisapmi iyi anjak galak tosok unun yol do madepsi galak tomanj, ¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da injamon gen pikon atdamanj. Agek miktim giptimon egipgumanj bisapmon anjak tagi bo yokwi agimanj unun da aripmon tomni timitdamanj.

Nin mijat aminyo panpulugono Pinjkop gat but kalon anj

¹¹ Yanjo, nin Amin Tagi do pasolgomanj, do mijat aminyo nandak nandak kulabik anek Pinjkop nandanj gadanj imni do pi tebai amanj. Pinjkop da nin dakon but pindakdak. Ae jijo kisi butjikon da nin pi kilegisi amanj yarj nandani do nandisat. ¹² Gen on ji da man madep nimni yarjon da dima yomanj, Ji da nin dakon anjak do tagisi nandani yarjon da yomanj. Amin diwari da man madep dogin kisik kisik anek amin butgwan yo bamisi toj unun do dima nandanj. Nin ji da unun amin dakon geni kobogi panjtoibil

yomni do nandaman. ¹³ Amin da nin do njugigi yan yon kan, nin da Pinjkop dakon pi aman do anek unun do yon. Ae nin nandak nandak kilegisi timigek pi aman kan, nin ji panpulugok do anek pi unun aman. ¹⁴ Kristo da nin do but dasi galaktan nimanek nin panjtagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yanji nandaman, amin kalonjisi kindi da nin kisi morap dakon tamo abidanek kimakgit, do nin kisi morap kimakgiman. ¹⁵ Unun da amin kisi morap iyi dogin nandaneke dima egipni do anek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidanek kimakgit da ae Pinjkop da aban pidagit unun do nandaneke egipnen.

¹⁶ Yanjo, abisok da wasaneke nin on miktim dakon nandak nandagon da amin kokwin dima aman. Asi, kalip nin on miktim dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agiman, mani abisok yan dima aman. ¹⁷ Yanjo, amin kindi Kristokon gadasak kan, Pinjkop da anjaluk aban amin kalugi kindi dagosok. Mao! Anjak kalipni pasilakwan anjak kalugi kili noman tak.

¹⁸ Pinjkop da iyi egip egip kalugi unun nimisak. Kalip nin unun dakon uwal egapno Kristo da nin panpuluganban Pinjkop gat but kalon agiman. Ae minjat aminyo timik panjapno Pinjkop gat but kalon ani do nin do pi unun nimgut. ¹⁹ Nido Pinjkop Kristokon pi anjakwan minjat amin morap miktimi miktimi ekwan unun timik iyikon panjapban but kalon awit. Unun yokwi morapni awit unun do sanjenek dima nandan yomgut. Ae Pinjkop da minjat aminyo timik iyikon panjapban but kalon ani dakon gen bin minjat aminyokon yoyinen unun dakon pi nimgut. ²⁰ Yanjo, nin Kristo dakon injam abidanek geni yan tenjenok aman. Pinjkop da nin dakon gen kagakon da minjat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yanji dayaman, "Ji Pinjkop gat uwal tosok unun yipmanek Pinjkop gat but kalon ani." ²¹ Kristo yokwi kindi dima agiti, mani Pinjkop da nin panpulugok do anek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kindi dagagit. Nin Kristokon gadaneke Pinjkop dakon minjat aminyo kilegisi anen do yan agiti.

6

Yabekbi pi anek jigimorapmi pawit

¹ Nin Pinjkop gat kisi pi kalonji anek tebaisi yan dayaman, "Ji Pinjkop dakon nandan yanwotni yipba bami mini di tanban." ² Pinjkop da yan yosok:

"Nak ji panpulugoken bisap yipgumon bisitji nandagim.

Ae yokwikon ban timit timit gildaron ji panpulugagim."

Nandani. Abisok Pinjkop da nin panpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon ban timitjak dakon gildat.

³ Nin amin da pi aman unun do yanba yokwi tok anek dima moni yanon da pi amanon gulusun kindi dima aman. ⁴ Nin Pinjkop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi minjat amin morapmon anjak tagisi ban yolaman. Jigi mibili mibili noman tan niba nin tebaisi akgaman. ⁵ Obisi baljon, ae dam tebanon nipmanjan, ae uwal da pandagat anek japmi nandaneke gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgoman, ae jap do aman. ⁶ Anjak gwaljigi minisi ban aman, ae nandak nandak tagisi ban timikgaman. Jigi noman tan niba but yaworon da ekwaman, ae minjat aminyo do anjak tagisi anjomaman. Telagi Wupmon tapmin ununon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktan yomaman. ⁷ Gen bamisi ban yan tenjenoman, ae Pinjkop da tapmimon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgan unun da tilak anjak kilegi timigek Pinjkop dakon pi aman. ⁸ Amin diwari da manin pawikwan, ae diwari da manin paban. Amin diwari da manji gen yan niman, ae diwari da anjak tagi aman yan yon. Amin diwari da nin do top amin yan yon, mani gen bamisi ban yoman. ⁹ Amin da dima nandan niman da tilak ekwaman, mani nandan niman. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljon, mani dima nindapba kimokgoman. ¹⁰ Butjik panek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mini amin da ekwaman, mani amin panpulugono yo morapmisi timikgan. Yonin mini, mani yo morap kisi nin dakon gin.

¹¹ Korin amin, gen dayaman unun nomansi dayaman. Nin but dasi galaktan damaman. ¹² But dasi ji timit do dima kurak toman, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandan. ¹³ Nak dat kindi da monji yoyisak unun da tilak yan dayisat, ji nin do but dasi galaktan nimni.

Nin Pinjkop dakon yutni

¹⁴ Nandan gadat dima an amin gat gadat gadaron da pi dima ani. Anjak tagi gat anjak yokwi gat tagi panmuwutnen? Bo tenjen gat pilin tuk gat tagi panmuwutnen? ¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kalon amal, ma? Kristo nandan gadan imisak amin gat nandan gadat dima asak amin gat nandak nandakni iyi iyi. ¹⁶ Pinjkop dakon telagi yut gat ae kokup kidat gat tagi panmuwutnen? Pinjkop dagok

5:15: Ro 14.7-8

5:17: Ro 8.1; Gal 6.15

5:18: Ro 5.10

5:19: Ro 3.23-25

5:21: Ibr 4.15

6:2: Ais 49.8

6:5: 2Ko 11.23-27

6:6: 1Ti 4.12

6:9: 2Ko 4.10

6:13: 1Ko 4.14

6:14: Ep 5.11

6:16: MS 26.12; 1Ko

dagok mini egisak unun dakon telagi yutni ekwaman. Kalip Pinjok da yan yagit: “Nak unun amin kabi gat egipben, ae unun da binapmon agipben.

Anej Pinjokni egapbo unun da nak dakon minjat amin kabi egipdan.”

¹⁷ Yanjo, Amin Tagi da sigin yan yagit:

“Ji unun yopman degek disi dage egipni.

Unun amin dakon yoni Pinjok da pindakban injani an unun dima igayini.

Yan anakwa nak da ji but dasi timigek

¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gway-ono egipni.

Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Pinjok da unun yan teban tok morap nin do nimgut, do giptimninon ae wupninon yokwi morap ton unun kisisi suganej Pinjok da dabilon gwaljigi minisi anej. Anej Pinjok do pasalek gawak iminej bisapmi bisapmi telagisi egipnen.

Korin amin but tobil aba Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan nimni. Nin amin kindo do yokwi kindo dima agiman. Nin amin kindo yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin kindo ankiligek yoni di dima timikgiman. ³ Anpakji kokwinigek gen pikon dep do dima yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but dasi galaktan damaman. Kimotnej bo egipnen nin sigin but dasi galaktan damdaman. ⁴ Ji tebaisi akjan yanji nandan teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno anteban an. Jigi morapmi noman tan niman, mani ji do nandanek unun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin altagiman bisapmon yik yawotjok kindo dima agiman. Unudon jigi mibili mibili teri teri da abin noman tan nimgwit. Amin da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagiman. ⁶ Mani Pinjok but panjeban agak amin da Taitus yabekban abin nin dakon but panjeban agit. ⁷ Ae unun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but anteban aba unun da ninon abin ji da anpak tagisi awit unun do niyiban unun kisi da butnin panjeban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak ton, ae yokwi awit do bupmisi nandan, ae nak anpulugok do madepsi galak ton, ununyo kisi do Taitus da niyigit. Niyiban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok

bupmi dima nandisat. Papia unun da butjik damgut, mani unun do bisap pisipmisok gin nandawit. ⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unun pawit da jikon but tobil panalon agit unun do anej kisik kisik asat. Pinjok da iyi butjik unun damgut, do nin da gen yipguman unun da ji dima panjupbal agit. ¹⁰ Butjik Pinjok da panalon asak unun da ninon but tobil panalon asak. Ae but tobil ano Pinjok da nin yokwikon ban timikdak, do butjik paman da jigi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot panalon asak. ¹¹ Ji pakyansi nandani. Butjik Pinjok da damgut unun da jikon anpak tagi mibili mibili panalon agit. Unun da ji panjagap aban jigisi tepmisi panmilip ak do pi awit, ae japmi nandanek suj agit amin unun tebaisi iyiwit, ae Pinjok do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae suj agit amin unun anpakni anmilip ak do pi tebaisi awit. Ji unun anpak morap awit unun da jikon gulusun kindo dima tosok yan nolisak.

¹² Nak papia unun suj agit amin gat ae yokwi an imgut amin unun bamot do nandanek dima mandagim. Pinjok da dabilon ji nin do but dasi galaktan niman unun ji da pakyansi nandani do nandagim. Mibili yan do anej papia unun mandagim. ¹³ Unun anpakji da nin dakon but panjeban asak.

Asi, ji da butnin panjeban awit, mani unun gin dima, nin kisik kisik madepsi agiman, nido ji da Taitus dakon nandaba kiksi anmilip aba butni yaworis tagit. ¹⁴ Kalip nak ji dakon anpak tagisi do Taitus iyinej manji pawigigim. Ae geno unun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon anpak do gen morap yagim unun bamisi gin. Gen morap dayigiman unun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen unun yagim unun kisi bamisi gin. ¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikwan iminej pasal nimnimikyoe anej abidanek geni guramikgwit. Unun da unun anpak awit unun do sigin nandan egek ji do nandaban yo madepsi asak. ¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da anpak kilegisi gin akdan yanji nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Panmuwukbi da Judia amin panpulugok do paret awit

¹ Not kabi, Pinjok da Masadonia panmuwukbi do nandan yawok yominej panpulugagit unun do dayikdisat. ² Jigi madepsi noman tanjek unun da nandan gadatni panjewaigat. Unun bisapmon

bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi anek amin diwari panpulugok do monen morapmi panmuwukgwit. ³ Nomansi yanji dayisat, unun da iyi dakon galaktok yolek paret awit. Monen yomyomi dakon tilak yapmanek madepsi yomgwit. ⁴ Unun da nin kisi da telagi panmuwukbi Judia ekwan unun panpulugonej do tebaisi niyiwit. ⁵ Ae paret awit unun monen banjin dima awit. Mibiltok iyi ban Pinjok do paret awit. Ae Pinjok dakon galaktok yolek iyi ban nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianon da paret wasanek ani unun do dayigit, do jikon tobil kinjek paret dakon pi an mudoni yan dayisak do nin da tebai iyigiman. ⁷ Ji yo morapmon anpak tagisi an. Ji Pinjok tebaisi nandan gadan iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Pinjok dakon pi ak do galagi madepsi nandan. Ae nin do but dasi galaktan niman. Yanjo, nandan yaworon da paret ak do nandan unun but dasi nandanjek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dima yipmandat. Masadonia panmuwukbi da paret ak do buri pidon, jiyo yan gin paret ak do butji pidoni kan, nak da ji asisi amin do but dasi galaktan yoman yan nandan daben. ⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun nandan. Unun yoni morapmi tan imgut, mani nin panpuluganban yo morapmisi timitnen do anek bupmi aminsi dagagit.

¹⁰ Kili paret panmuwutdan unun do nandak nandak daben. Awa bilak do ji pi unun wasanek paret ak do galagisi nandawit. ¹¹ Do pi unun an mudoni kan tagisi. Kalip butji pidanba pi unun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo tan daman unun da aripmon tepmi an mudoni kan tagisi. ¹² Amin kinda paret akdosi nandanjek yo tan iman da aripmon paret asak kan, Pinjok da unun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mini kan, unun kisi tagi yan nandisak. ¹³ Ji da jigi madepsi panakwa amin diwari tagisi egipni yanon da dima yosot. Nin kisi tilak kalonikon gin egipnen do nandisat. ¹⁴ Abisok yosi morapmi tan daman, do wadak wadak an amin tagi panpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kan, unun yoni morapmi tan yomnikon ji tagi panpulugoni. Yan ani kan, ji kisi morap tilak kalonikon gin tagi egipni. ¹⁵ Pinjok gen papia da unun do yan yosok:

“Amin jap morapmi similgwit unun tilakni yapmanek dima similgwit,
ae amin kalonisok similgwit jap do wadak wadak dima awit.”

Pol da amin yabekban Korin kiwit

¹⁶ Nak Pinjok ya yan iyisat. Unun da Taitus dakon but antagap aban nin da ji panpulugok do nandaman unun yo kisi yan gin nandisak. ¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yan yagit. Mani iyi jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak. ¹⁸ Ae notnin kinda gat yabetno unun gat kisi obamal. Unun amin panmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yan tenjenok dakon man bini ton amin kinda. ¹⁹ Ae unun gin dima. Nin gat kisi agek nin panpuluganban nin kisi da paret unun timik panjinen do panmuwukbi da manjiwit. Nin Amin Tagi man madep im do nandaman, ae minjat aminyo panpulugok ak do galagisi nandaman unun amin da kan nandanyo ani do pi unun aman. ²⁰ Nin paret madepsi unun panmuwan unun nin da kilani aman unun do amin kinda da yanba yokwi tok kinda dimasi asak do nandaman. Yanjo, notnin unun abidono kisi akwaman. ²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandaman, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, minjat aminyo da dabilon kisi ak do nandaman.

²² Ae nin notnin kinda gat yabetno amin bamot gat kisi kwan. Bisap morapmi pi mibili mibilikon ankilik kono pi but dasi aban kagiman. Unun ji da pi tagisi akdan yanji nandisak, do pi unun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kili nandan imgwit. Taitus unun nak gat gadat gadaron da ji panpulugok do pi kaloni amak. Ae amin bamot do yanji nandani, unun panmuwukbi dakon inam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal. ²⁴ Ji unun amin anpak tagisi anjomni, anakwa panmuwukbi morap da ji da amin do but dasi galaktan yoman yan nandan damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwaman yan dima nandani.

9

Jerusalem panmuwukbi do paret panmuwutni

¹ Ji nin da telagi panmuwukbi Jerusalem ekwan unun do paret panmuwukgaman unun dakon geni kili nandawit, do gen dubagi dima mandaken. ² Nak nandisat, ji amin panpulugok do galagi madepsi nandan, do Masadonia minjat aminyokon manji pawigisat. Nak yan yoyisat, “Apma bilagon da wij abisok Akaia panmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwan.” Gen unun nandawit bisapmon buri pidanba iyiyi kisi paret ak do tagisi nandawit. ³ Mani nak da ji dakon man pawigisat unun gen isali dima asak do nandisat. Ae nak ji da paret yop do kili tagap tawit yan kili yoyigim, do amin kapbi unun yabekgo obin ji pantagap aba paret yop do wagil tagap tanjek egipni yan do yabekdat.

4 Ji paret ak do wagilsi tagap tan yanjsi nandaman, Mani nak gat Masadonia amin di gat da obin dandano ji dima tagap toni kan, nak gat ji gat kisi mayagi pakdaman. 5 Yanjo, nak amin kapbi unun yabekgo mibiltan jikon obin panpuluganba paret unun yop do yawit unun panmuwutni do nandisat. Do nin da opneñ bisapmon amin da ji but galagon da paret an yan dandani. Nin da teban teban yanapno an yan dima nandani.

6 Ji gen on do nandani. Jap kalonjisol kwaokdak amin unun bami kalonjisol pasak. Ae jap morapmi kwaokdak amin unun bami morapmi pasak. 7 Do ji morap kalonj kalonj nandan kokwin anek paret nian da yop do nandan unun da aripmon yopni. Amin kinda butjigon da bo ae amin da teban tebanon da di yopban. Pinjop da amin but galagon da paret asak unun do galak toso. 8 Ae Pinjop da yo tagisi morapmi aripmi tagi daminjakan yo kabisi morapmi akdan. Anakwa yosi aripmisi tan daminjakan amin diwari tagi panpulugoni. 9 Pinjop da papiakon gen yan toso:

“Amin kilegi amin da jap yet tinjion unun da tilak bupmi amin do yo morapmi yomisak.

Anpakni kilegi unun toktogisi tan anjan kisak.”

10 Pinjop da jap kwaokdak amin do jap yet imisak, ae jap iban nosok. Unuden gin Pinjop da yo morapmi daban aripmisi akdan. Ae amin da pigaga jap yet kwaogek don bami morapmisi ton unun da tilak anpakji kilegi da morapmisi tokdan. 11 Pinjop da yo morapmi daminjakan ji da amin diwari tagi panpulugoni. Ae ji da paret panmuwutni unun nin da wadak wadak amin do yominapno unun do Pinjop ya yan iyikdan. 12 Do ji da paret ani unun da Pinjop dakon minjat aminyo panpuluganban wadak wadak sanbenek dima ani, ae unun do anek Pinjop do ya yan madepi iyikdan. 13 Ji da paret ani unun da anpakji tagisi noman panalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi abidawit da tagisi guramikan yan amin da dandani. Ae ji da unun gat ae amin diwari gat kisi do yo morapmi yominakwa unun do Pinjop anjisisi. 14 Ae Pinjop dakon nandan yawotni jikon tugosok yan dandani, do ji do but dasi galak tan damin ek ji do bisit ani. 15 Pinjop da but galak do yo ningut unun madepi daman, gen kaga da aripmi dima yogogi. Do nin Pinjop ya yanji iyinen!

**Amin diwari Pol do yanba
yokwi tok aba geni panmiliip
agit**

(Kilapmi 10-13)

10

Pol da amin abin yip do awit dakon geni panmiliip agit

1 Amin diwari da yanba yokwi tok an naminek yan yon, “Pol nin gat kalonj ekwaman bisapmon pinji egisak, mani dubagikon kisak bisapmon tebai niyisak.” Mani nak Pol da ji Kristo da pinji egek amin do anpak yaworisi an yomgut unun do nandan ek gen dayikdisat unun do pakyansi nandani do nandisat. 2 Yan dayisat, ji kan kimotni. Nak jikon opbo egipneñ bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin diwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon anpak yolek pi aman yan nandan. Nak unuden amin gen tebai aripmi tagi yoyiken. 3 Nin miktimon ekwaman, mani miktimon amin da emat an unuden dima aman. 4 Emat dakon yo timikgaman unun on miktimon dakon dima. Unun Pinjop dakon tapmimni unuden toso, do uwal dakon tapmim aripmi tagi abisak. 5 Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Pinjop nandan im do anakwa kosit sopmanjan unun pabin yopmanjan. Anek amin dakon nandak nandak do dam tebai anek Kristo nanjin yolni do yoyin dekgaman. 6 Ae nin ji do jomjom aman. Ji diwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabin yopmanjan amin tepmi pi yom do tagap toman.

7 Ji kwen nani bangin pindakgan. Amin kinda iyi do nak Kristo dakon amin egisat yanji nandan teban toso kan, unun amin pakyansi yanji nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin. 8 Amin Tagi da on pi nin da anen do yan dagok an ningut. Nin da ji dakon nandan gadat panjeban anen do nandisak. Nandan gadatji panjupbal anen do dima nandisak. Yanjo, nin manin timisok di awigineñ kan, nin unun do mayagi dima panen. 9 Nak papiakon da ji panpasol ak do dima nandisat. 10 Amin diwari da yan yon, “Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iyi abin nindasak bisapmon tapmimni mini koman, ae gen yogokni unun tagi dima.” 11 Gen unuden yon amin da pakyansi yan nandani. Nin opno ji gat egipneñ bisapmon papia dangumanon gen ton unun da aripmon anpak unun ban anek egipdaman.

12 Nin amin diwari da iyi dakon man pawikwan nin yan dima anen. Ae nin dakon anpak unun gat arip yan dima yonen. Unun amin da iyi gat tilak anek anpakni kokwinikan. Ae notni dakon anpak iyi dakon tilak anek kokwinikan. Yan

anj amin unun nandan kokwini tagi dima.¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmanjek manin dima pawiginen. Nin Pinjkop da pi nimgut unun anek iyi tilak yipgut unun yolek anpaknin kokwin anen. Ae Pinjkop da pi unun anen dakon tilak yipban Korin amin ji kisi da aripmon kigit.¹⁴ Nin manin madepsi dima pawikwaman. Nin jikon pi agiman, do unun da tilagon gin manin pawikwaman. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi dima yagiman tam manin aripmi dima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abinej Gen Bin Tagisi yan tenjenan danguman.¹⁵ Nin pi gaksin yapmanjek amin diwari da pi awit unun do top yanek nin da agiman yan yanek manin dima pawikwaman. Nin ji dakon nandan gadatji teban tosak, ae jikon pi aman unun madepsi paptosak dosi nandaman.¹⁶ Ae ji da ekwan da manjigwan miktim ton nin unudon Gen Bin Tagisi yan tenjenok do nandaman. Nin amin da pi kili awit tamokon kin pi anek manin dima pawiginen.¹⁷ Pinjkop gen da yan yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

¹⁸ Do amin kinda iyi dakon man awigisak unun Amin Tagi da dabilon mani mini. Mani amin kinda Amin Tagi da mani awigisak unun amin mani ton.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

¹ Nak do bikbik naba nandan kokwini tagi dima amin da yan gen di dayiken. Mani bikbik kili namgwit.² Pinjkop da ji iyikon gin gadanek egipni do nandisak, ae nakyo kisi yan gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, minatjok gimonjisi amin gat dima pakbi amin kinda pasak do manjikbi unun da tilak ji Kristo do manjigim.³ Mani tunon amin da Ip anjekwalgit unuden jikon yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nandakji upbal tanja anpak gwaljigi minisi gat ae Kristo dogin nandanek egip egip unun di yipman dekbam.⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abin jikon Yesu njwakjwari kinda nin da kalip dima dayin tenjenagiman unun do dayan, bo ji da wup njwakjwari kinda kalip dima abidawit unun abidoni, bo gen bin tagisi njwakjwari kinda kalip nin da dima dayigiman unun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanjek ekwan.

⁵ Nandani. Unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinjini dima egisat yanji nandisat.⁶ Asi, gen yogkno tagisi dima, mani nandak nandakno

unun tagisi. Unun nandak nandakno anpak morap agimanon kili doligiman.

⁷ Nak jikon Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yanek unun dakon tomni dima timikgim. Yan anek nak ji dakon man pawigik do anek naga do nandako pigit. Yan agim unun yokwi agim yan nandan, ma? ⁸ Panjmuwukbi diwari da monen naba unun da nak jonjiban ji panpulugok do pi agim. Yan agim unun da kabo nagim yombem asak.⁹ Nak ji gat egippum bisapmon nak anpulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit unun da nak dakon wadak wadak anpulugawit. Nak jigi dima dam do nandagim, ae unun nandak nandak sigin nandan egisat.¹⁰ Kristo dakon gen bami nagon tosok, do nak asisi dayisat, amin kinda da anpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akala provins amin kinda da aripmi dima sopman namjak.¹¹ Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktan damisat mibili yan do agim, ma? Unun dimasi. Pinjkop da nandisak, nak ji do but dasi galaktan damisat.

¹² Mani amin diwari minat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anakwa nak da unun kosit sopman yom do pini asat, ae yan sigin akdisat.¹³ Unun amin unun yabekbi toptopmi, minat aminyo panjwal do pi an. Unun amin kulabik anek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi an.¹⁴ Ji unun do dima wuripdatni. Sunduk da iyi kulabik anek amin da tenjeni dakon anelo kinda yan koni do topmon da agisak.¹⁵ Do unun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik anek amin da anpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi ani kan, ji unun do dima wuripdatni. Don pi awit unun da aripmonsi tomni yokwisi timitdan.

Pol yabekbi pi anek jigi mibili mibili pagit

¹⁶ Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandan kokwino tagi dima yan dima nandan namni. Mani ji da nak nandan kokwini tagi dima amin kinda yan nandan kan, unun kisi tagi gin. Mani bikbik naminakwa mano timisok di awigiken.¹⁷ Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandan kokwini tagi dima amin daganek naga dakon man awigisat.¹⁸ Amin morapmi miktim dakon anpagon da mani pawikwan, do nakyo kisi yan gin aben.

¹⁹ Ji disa do nin nandan kokwinin tagisi yan nandan, do nandan kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kisik kisik an.²⁰ Asi, amin da ji panjwalek oman amini dep do an, bo yosi kabokon da timik mudon, bo galaktokni yolni do panjwalgan, bo iyi

dakon man pawikwan, bo ae mogim kulbak dikgan bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabir depmangan. ²¹ Nak mayagi nandanek yan dayisat, nin jikon anpak unuden anej dakon tapmimnin mini.

Mani amin kinda iyi dakon man awigisak kan, nagayo kisi mano awigikenj gin. (Nak nandan kokwini tagi dima amin da yan yosot.) ²² Ujun amin lbru amin, ma? Nak yo kisi lbru amin gin. Ujun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Ujun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni. ²³ Ujun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandan kokwini tagi dima aminsi da yan yosot.) Nak da unun amin yapmanek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae unun amin yapmanek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap unun pagim do nak da unun amin yapmandat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim. ²⁴ Juda amin da nak amin baljok nap ban kosiri 39 yan baljawit. Yan unun bisap 5 kabi awit. ²⁵ Bisap kapbi nak kindap kirinj ban baljawit. Bisap kindakon tip ban nikgwit. Bisap kapbi tap waggakon agapbo tuwil kiwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit. ²⁶ Bisap morapmi nak kosit dubagikan kinapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nyaknwaru Kabi da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae panmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit. ²⁷ Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anej dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandanek mirim imalno mini da egipgum.

²⁸ Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari panmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat. ²⁹ Panmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak unun do japmisi nandisat.

³⁰ Nak mano awigikenji kan, yo ni da tapmimno madep dima yan nolinban kosot, nak unun ban awigikenj. ³¹ Pinjkop, Amin Tagi Yesu dakon Pinjkopni ae Datni nak top dima yosot yanji nandisak. Nin toktogisi mani ankisinen. ³² Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidan dam tebanon nep

do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma gagakon nak abidok do kila anek akgwit. ³³ Mani not diwari da nak gok kindakon nepmanek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anyawot anakwa miktimon pigim. Yan anakwa kila amin da kisiron da pulugan kinjek kigim.

12

Pinjkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon yolinban pindakgit

¹ Nak naga dakon man awigikenji. Asi, unun da nin tagi dima panpulugosak, mani Amin Tagi da dipmin yombem ae yo pasili di panalon anj nangut unun do dayikdisat. ² Nak Kristo yolyol amin kinda nandan imisat, unun bilak 14 mudanakwa Pinjkop da abidan anaj Kwen Kokup 3 kon unudon awigi yipgut. Ujun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak. ³⁻⁴ Nak nandisat, Pinjkop da unun amin anaj Paradais kon awigigit. Ujun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanakwan gen nyaknwarisi, amin da tagi dima yogogi nandagit. ⁵ Nak unun amin dakon mani tagi awigikenj, mani naga dakon man dima awigikenj. Nak naga tapmimno mini yanji nandisat, do mano awigikenj kan, tapmimno mini do anek mano tagi awigikenj.

⁶ Nak naga dakon man awigikenj kan, nak nandan kokwini tagi dima amin da yan dima yoken, nido nak gen bamisi yoken. Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amin da mano awigini do dima galak tosot. Ujun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek unun da tilagonjok mano awigini kan unun tagi.

Yo kisigi tonj yombem kinda da Pol sugagiti

⁷ Pinjkop da unun yo pasili tagisi morap noligit, mani unun yo morap do nandanek naga do kisik kisik dima aben do Pinjkop da nandagit. Yanjo, yum kanakwan yo kisigi tonj yombem kinda da giptim timno sugagiti. Ujun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi anj namisak. ⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da unun yo abidan maban kisak do bisit tebai agim. ⁹ Mani yan nayigit, "Nak dakon tapmim amin tapmimni minikon pi tagisi asak, do nak nandan yawok gaminjek tagi anpulugokdisat." Ujun da yan nayigit, do nak abisok tapmimno mini da egisat unun do kisik kisik asat, nido Kristo dakon tapmimni nagon tosak do nandisat. ¹⁰ Yanjo, Kristo dakon pi anek tapmimno mini asak bisapmon, bo amin da yanba yokwi tok anj naman, bo jigi mibili mibili da

nak altan naman, bo amin da nak anupbal ak do pi an bisapmon butno tagisi tanjakwan egisat. Nido tapmimno mini bisapmon Pinjkop da tapmim madep namisak.

Pol Korin amin dakon nandan gadat panteaban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen, mani disi anpak an unun pindagek yan yosot. Asi, nak amin isali kinda, mani ji da nak do amin tagisi yan yawit tam tagisi, nido unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinbini dima egisat. ¹² Nak ji gat egipguman bisapmon pi morapmi agim unun da nak yabekbi bamisi yan dolinban disi kawit. Nak tebai agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi ton, ae pi tapmimi ton morapmi agim unun da nak Pinjkop dakon pi nan agim yan doligit. ¹³ Jikon anpak agim unuden gin panmuwukbi diwarikon yan gin agim. Yo kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak panpulugok ani do jigi dima damgum. Unun sun agim yan nandan? Yan kan diwarino yipman namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae unun bisapmon kisi jigi dima daben. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi ban timit do nandisat. Disi nandan, minjat monjiyo da men datyo panpulugok do yo dima panmuwukan, men datyo da minjat monjiyoni panpulugok do yo panmuwukan. ¹⁵ Nak but galak nandanej ji panpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi daben. Nak ji do but dasi madepsi galak tan damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak ton? Unun tagi dima!

¹⁶ Asisi, nak jigi dima damgum, mani amin diwari da yan yon, "Pol unun nin da galaktokni yolnen do pasilikon da nin panjkewalgit." ¹⁷ Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, unun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji panjiligek yo kabisi timikgwit, ma? ¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae unun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji panjiligek yo kabisi timikgit? Unun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae anpaknit kalonjisi gin.

¹⁹ Ji da papia on manjinej nin da genin panteaban ak do mandaman yan nandan? Unun dimasi. Nin egip egipnin Kristokon toso, ae Pinjkop da dabilon gen bamisi dayaman. Notnonisi, yo morap aman unun ji dakon nandan gadat panteaban ak do aman. ²⁰ Nido nak abin dandako anpak nak da si galak toso unuden an amin di dima ekwa

pindakgen yan do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba anpak ji da si galakton unuden agak amin kinda da yan dima di egipbom. Nak obin dandako gen emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjat, ae disi dogin nandanej egip egip, ae amin do yanba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok anpak, ae pi panupbal ak anpak, unun anpak morap jikon tanba pindakgen yan do pasoldot. ²¹ Nak ae opben bisapmon Pinjkop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak injani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandanej bisapmon ji but tobil dima anek unun anpak yokwi morap sigin aba dandanej kan, nak bupmisi nandanej.

13

Korin amin nandan gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Pinjkop gen papiakon gen yan toso:

"Amin bamori bo kapbi da amin kinda da sun aban kanek asi sun agit yan yoni kan, unun bami yan nandani."

² Nak mibiltok opgum da ae unun da manjikon opbo egipguman bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwari kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno jikon tobil opben kan, yokwi awit amin kobogi yomdisat. ³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji unun kok do yon, do unun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidaneg yosot yanji nandakdan. Kristo ji panmilip ak do tapmim wisik dima asak, jikon tapmimni madepsi. ⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni mini nan tilak kindapmon anjakgwit, mani abisok Pinjkop da tapmimon kalugi egisak. Nin unun gat gadagiman ae tapmimninyo kisi mini, mani nin Pinjkop da tapmimon unun gat kalugi egek ji panpulugok do pi akdaman.

⁵ Ji nandan gadat bamisi an bo dima, yan do disi ban panjiligek pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji unun dima nandan? Unun jikon dima egisak kan, nandan gadatji bami dima. ⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan disi kokwinigek nindani do nandisat. ⁷ Nin Pinjkop da ji panpuluganjan yan yokwi kinda dima ani do bisit aman. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yan nindani yanon da gen on dima yoman. Ji da nin do pi amin toptopmi yan tagi nandani, mani yo madep unun ji da anpak tagisi banjin ani do nandaman. ⁸ Nido nin gen bami abin yip do yo kinda aripmi dima anen. Nin gen bami jonit dogin pi aman. ⁹ Ji tebai agakwa

nin dakon tapmim mini anj bisapmon nin unjun do kisik kisik aman. Ae ji nandan gadat kalip tebai awit unjun anjaluk anjek aesi tebai atni do bisit aman. ¹⁰ Amin Tagi da pini kila aben do nak tilak anjek yan dagok an namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin ji dakon anpak panmilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan gadat panjeban aben do pi on namgut. Nandan gadatji panjupbal aken do dima namgut.

Pol da galok gen yagit

¹¹ Not kabi, nak gen wasip anjek galok gen dayisat. Ji anpakji panmilip anjek kilegisi egipni. Geno nandanjek guramitni. But kalonjon da yaworisi egipni. Yan anjakwa Pinjop but dasi galaktan daminjek but yawot damisak unjun da ji gat egipjak.

¹² Panjmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Pinjop dakon telagi panjmuwukbi idon ekwan unjun da ji do gildat tagi yan dayan.

¹³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni, ae Pinjop dakon amin do but dasi galak tan yomyom anpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji panpuluganban but kalonji egipni dosi nandisat.

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Nwaktjwari Kabi dukwan dukwan egipgwit unjodon agek Gen Bin Tagisi yoyinj tenjentagit. Anjakwan minjat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abinj sanbewit. Anjakwa jigi kinda noman tagit. Unjun minjat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unjuden dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unjun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadanj iminek unjun kosit kalonjon dagin Pinjkor da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidomanj.

Juda amin unjuden di Galesia Provinskon kiwit unjun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unjun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadanj gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinjkor da iyi yabekbi pi ingut unjun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unjun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unjun dima asak. Pinjkor da Amin Nwaktjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjentosak do yan ingut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadanj iman unjun dagin Pinjkor da dabilon amin kilegi." Papi on dakon mibi gen unjun yan; Kristo da pulugan nipmanjak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yomamanj.

Pinjkor da iyi Pol yabekbi pi asak do manjigit

(Kilapmi 1.1-2.14)

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjin nepgwit. Yesu Kristo gat ae Pinjkor Datni kimoron nan aban pidagit unjun da nak yabekgimal. ² Nak gat ae panmuwukbi notno nak gat ekwaman nin da Yesu nandan gadanj iman amin morap Galesia provinskon ekwanj ji do gildat tagi yan dayamanj.

³ Pinjkor Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot gat ae but yawotni

gat jikon tosak. ⁴ Kristo da Pinjkor Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekgit. Abisok anpak yokwisi on miktimon tosok nin unjun kagagwan ban timit do anek yan agit. ⁵ Pinjkor dakon man madepni dagok dagogi mini tan anjan kisak teban. Unjun asi.

Gen Bin Tagisi unjun kalonji kindagin

⁶ Ji da anpak an unjun do butnokon da nirip sorjek njwaktjwarisi nandisat. Pinjkor da Kristo dakon nandan yawotni do anek ji yan damgut, mani ji tepmisi yipman degek gen bin njwaktjwari kinda yolgan. ⁷ Gen bin tagisi njwaktjwari kinda dimasi tosok. Amin diwari da ji dakon nandak nandak pandungam anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anek antasik an. ⁸ Mani nin nin, bo ae anelo kinda Kwen Kokupsi da pinj, Gen Bin Tagisi kinda nin da yan tenjentan danguman unjudensi dima yan tenjentosak kanj, unjun amin Tipdom do amin asak. ⁹ Kalip kil dayigiman gen unjun bangin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unjudensi dima yan tenjentosak kanj, unjun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji nian nandan? Amin da nak tagisi yan nandan namni yanon da gen on yosot? Unjun dima. Pinjkor da nak amin tagisi yan nandan namjak yanon da yosot. Amin da kisik kisik ani yanon da yoken kanj, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

¹¹ Not kabi, yanji nandani. Gen Bin Tagisi kalip yan tenjentan dangum unjun aminon da dima noman tagit. ¹² Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayinj dekgwit. Yesu Kristo da iyi nolinban kagim.

¹³ Nak da kalip Juda amin da anpak an ae nandan gadat an unjun yol kimagek egipgum dakon geni ji kil nandawit. Nak Pinjkor dakon panmuwukbi morap panupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim. ¹⁴ Nak Juda amin dakon anpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon anpak yol kimot do pi tebaisi agim.

¹⁵ Mani nak menj da dima anjalajakwan Pinjkor da nak kil manjigit. Anek nandan yawotni do anek iyi dakon amin egipber do yan namgut. ¹⁶ Ae bisap si yipguron nak da Amin Nwaktjwari Kabikon Monji do yan tenjentok aben do Monji noligit. Unjun bisapmon nak unjun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim. ¹⁷ Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit unjun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak unjudon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

¹⁸ Unjodon egek bilak kapbi mudanjakwan Pita kanj nandanjo ak do Jerusalem kiko unjun gat gildat 15 yan egipgumak. ¹⁹ Unjodon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, unjun kalon nanjin kagim. ²⁰ Pinjkop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat unjun top dima.

²¹ Ae don Siria ae Silisia provinskon agipgum. ²² Unjun bisapmon Kristo dakon panmuwukbi morap Judia miktimon egipgwit unjun da nak dima nandan namgwit. ²³ Isal gen binogin nandawit: "Kalip nin yo yokwisi anjin do agit amin abisok nandan gadat anjupal ak do agit unjun dakon yan tenjenok asak." ²⁴ Pinjkop da nagon pi agit unjun dakon geni nandanek mani anjisiwit.

2

Yabekbi diwari Pol gat but kalon awit

¹ Bilak 14 mudanjakwa aeno Jerusalem wigigim. Unjun bisapmon Banabas gat kisi wigigim. Ae Taitus kisi abidoko wigigiman. ² Pinjkop da iyi nak unjodon kikenjosi noligit. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwakjwari Kabikon yan tenjenok asat unjun dakon mibili do panmuwukbi dakon kila amin iyi banjin yoyigim. Nido, pi agim da asat unjun amin da kanja bami mini asak yan do pasol pasol agim. ³ Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus unjun Grik amin kinda, mani giptimni mandanej do dima yawit. ⁴ Panmuwukbi toptopmi di muwut muwutninon panjabin kabokon da pindak nandanjo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugan nipgut, mani unjun amin da nin gen teban dakon oman monji ae egipnejan do nandanek yikgwit. ⁵ Mani geni dimasi nandan yonguman. Gen Bin Tagisi unjun kulabik dima anjek jikon toktogisi tosak do nandagiman.

⁶ Panmuwukbi dakon kila amin egipgwit unjun asi mani tojan bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Pinjkop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yagim unjun kulabik ak do dima nandawit. ⁷ Dimasi. Pinjkop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi Pita do imgut, yan gin nak da Amin Nwakjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenok pi namgut yan nandan namgwit. ⁸ Asi, Pinjkop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yan gin nak do tapmim naban Amin Nwakjwari Kabikon yabekbi pi asat. ⁹ Amin da Jems, Pita ae Jon unjun panmuwukbi dakon kila amin yan pindakgwit. Unjun kila amin da Pinjkop da nandan yawotni do anjek pi unjun namgut unjun nandanek Banabas gat nit dakon kisit iligek notninsi yanon da

nit timikgwit. Anjek nit Amin Nwakjwari Kabikon pi anjapdo unjun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kalon agiman. ¹⁰ Yo kalonji kindagin andejan do niyiwit. Nit yoni mini amin unjun do nandan yominek panpulugonden do niyiwit. Unjun dakon pi ak do tagisi nandagim.

Pol da Pita gulusun agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da panmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusun madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unjun gat jap kalonji nanjan awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Unjun amin yan nandawit, nin Yesu nandan iminek giptimninyo kisi mandanejan kan, Pinjkop da kanjan kilek tosak. Do abin altawit bisapmon Pita unjun Juda amin da yokwi nandan namni yan do pasalek Amin Nwakjwari Kabi yopman degek unjun gat gadat gadat dima awit. ¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anjak agit unjun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusun agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek unjun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, "Gak Juda amin kinda, mani Juda amin dakon anjak yopmanjek Amin Nwakjwari Kabi dakon anjak asal. Mibili nido Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unjun da Juda amin dakon anjak yol kimotnidosi nandisal?"

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unjun dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi

(Kilapmi 2.15-4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin unjun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwakjwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman. ¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Pinjkop da unjun do anjek amin kilegi yan dima yoyisak. Amin Yesu Kristo nandan gadan iminek kilek tojan. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan gadan imnguman, nido nin nandaman unjun kosiron dagin Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

¹⁷ Nin Kristo nandan gadan iminek Pinjkop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgan, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwakjwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anjek Kristo da yokwi anejan do nandisak yan nandan. Mani unjun dimasisi! ¹⁸ Nak kalip Moses dakon gen

teban yol kimagek Pinjkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminej unun nandak nandak wagil yipgum. Do unun nandak nandak aeno abidoken kan, nak yokwi pakpak amin kinda. ¹⁹ Mani gen teban da nak kimoron nepput, do abisok egip egipno Pinjkopmon tosok. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kimakgimak. ²⁰ Nak naga egip egipmi tonj dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miiktimon egip egip asat unun Pinjkop dakon Monji nandan gadan iminej egisat. Unun da nak do but dasi galak tan naminej egip egipmi nak anpulgok do parekgit. ²¹ Nak Pinjkop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi anej kan, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

¹ Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligiman. Unun disi dabil da yanj kanakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji panjupbal ak? ² Nak yo kalonji kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat anek unudon da abidawit? ³ Ji wagilsi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma? ⁴ Ji kalip Yesu yolek jigi noman tanj daba jigi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yanj dima nandisat. ⁵ Pinjkop da Telagi Wup daminej wasok tapmimi tonj ji da bikbigon asak, mibili nido yanj asak? Ji da gen teban yolakwa, unun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat anakwa, unun do asak?

⁶ Pinjkop da papiakon gen yanj tosok: "Abraham Pinjkop nandan gadan imgut, do Pinjkop da amin kilegi yanj iyigit."

⁷ Do ji yanjsi nandani, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadan unun Abraham dakon gwaknisi. ⁸ Kalipsigwan Pinjkop da yanjsi nandagit, don Amin Nwaknjwari Kabi da nandan gadat anakwa amin kilegi yanj yoyiken. Pinjkop yanjsi nandanek unun yo dima noman tanakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yanj tenjeok anj imgut. Pinjkop gen papia da unun do yanj yosok:

"Gak obakon gin Pinjkop da minjat amin morap miiktimi miiktimi ekwanj yo tagisi anj yomdisak."

⁹ Abraham nandan gadat aban Pinjkop da yo tagisi anj imgut. Yanjin Pinjkop da minjat

amin morap nandan gadat ani unun yo tagisi anj yomdisak.

¹⁰ Mani Pinjkop da minjat amin morap gen teban yolek Pinjkop da dabilon nin amin kilegi tagi anej yanj nandan unun jobit yomdisak. Nido, Pinjkop gen papiakon gen yanj tosok:

"Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap tonj unun dima guramitjak kan, Pinjkop da unun amin jobit imdisak."

¹¹ Pinjkop da papiakon gen yanj tosok:

"Amin nandan gadat ani, unun Pinjkop da amin kilegi yanj yoyinakan egipdan."

Gen unun da yanjsi nolisak, gen teban yolapno Pinjkop da amin kilegi yanj niyisak dakon kosit kinda dima tosok. ¹² Gen teban yolyol unun nandan gadat dakon yo dima. Unun iyi kinda. Nido Pinjkop gen papiakon gen yanj tosok:

"Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun egip egip abidosak."

¹³ Gen teban da yanj yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap tonj unun tagi dima guramikgaman, do jobit panen. Mani nin panpulgok do Kristo da iyi jobit panek nin yokwikon banj timikgit. Pinjkop gen papia da yanj yosok:

"Amin morap tilak kindapmon wukwan unun jobiri tonj amin."

¹⁴ Kalip Pinjkop da Abraham do gisam imgut unun Amin Nwaknjwari Kabi da Yesu Kristo da pi unun agit do anek unun gisam kili abidan. Do nin kisi morap Yesu do nandan gadat anek kalip Pinjkop da yanj teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidonen.

Pinjkop dakon gen teban da Pinjkop dakon yanj teban tokni kulabik aripmi dima asak

¹⁵ Not kabi, nak abisok amin nin da anjagon da tilak kinda aben. Amin kinda da yanj dagok gen kinda mandisak kan, amin di da gen di aripmi dima sanbegi. Bo amin kinda da yanj dagok gen unun dima yolyoli yanj aripmi dima yosak. ¹⁶ Kalipsigwan Pinjkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yanj teban tok unun Pinjkop da Abraham gat monji gat do anj yomgut. Pinjkop gen papia da "gak dakon gwakgo do" yanj dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kalonji kinda dogin yanjek yanj yosok:

"Gak dakon monji do."

Unun Monji unun Kristo. ¹⁷ Nak yanjon da yosot. Mibiltok Pinjkop Abraham gat sanjek sanjek agimal. Anjakwan bilak 430 yanj mudanjakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Pinjkop da sanjek sanjek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Pinjkop da yanj teban

4

tok agit aripmi dima aban pasiljak. ¹⁸ Pinjkop da yo nim do manjigit unjun abidok do gen teban yol kimotneñ kan, yan teban tok agit do anjek dima abidoman. Mani nin nandaman, Pinjkop da unjun yo morap Abraham do im do kili yan teban tagit.

¹⁹ Yan kan, gen teban nido toso? Unjun yan; Pinjkop da yokwi dakon mibili altañ tenjenosak do nandagit. Do yan teban tok da kwenon gen tebanyo kisi ninggut. Gen teban sigin tarjakwan wigi monji unjun altagit. Unjun kalip Pinjkop da yo im do yan teban tok agit. Pinjkop da gen teban unjun anjelo do yoban unjun da binap amin Moses do yan tenjenan ingwit. Yan aba binap amin unjun da nin do ninggut. ²⁰ Mani amin kinda da iyi pi kinda ak do nandisak kan, pi unjun binap amin kinda do aripmi dima iban. Pinjkop unjun kalonji gin, ae unjun kalonj dagin Abraham do yan teban tok anj imgut.

Gen teban da kilanin anjek Kristokon panjkisak

²¹ Gen teban unjun yan teban tok gen Pinjkop da kalip yagit dakon uwalni? Unjun dimasi. Pinjkop da gen teban nimirjek unjun da egip egip damjak yan yagit tam, gen teban yolyol kosiron da nin minjat aminyo kilegi anom. ²² Mani Pinjkop gen papia da yosok, "Yokwi da minjat amin morap kisi dam tebanon yopgut," do Yesu Kristo nandan gadar imni amin unjun Pinjkop da kalip yan teban tok agit yo unjun tagi abidoni.

²³ Nandan gadat dakon bisap dima al-tarjakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipguman. Dam tebanon sigin egapno wigi nandan gadat dakon bisap unjun altañ kili noman tagit. ²⁴ Gen teban unjun kila aminin da yan egek nin Kristokon panjkisak. Panjkwan nandan gadat anapno Pinjkop da minjat aminyo kilegi yan nyisak. ²⁵ Abisok nandan gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwaman.

Nandan gadat anjek Pinjkop dakon gwaknisi ekwamanj

²⁶ Ji kisisi Yesu Kristo nandan gadar iminjek Pinjkop dakon gwakni dagawit. ²⁷ Minjat amin morap telagi pakbi sojek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nan yan pawit. ²⁸ Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwan amin mini, ae minjat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjigin. ²⁹ Ji Kristo dakon amin kabi ekwan kan, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Pinjkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yan teban tok agit unjun ji dakon.

Kristo da pi agit do nin Pinjkop dakon gwakni agimanj

¹ Nak dakon gen unjun yan; monji kinda egisak kan, don unjun monji da datni dakon yo morap timitjak. Unjun yo morap monji dakon da tonj yan asak, mani monjisok egisak bisapmon unjun dat dakon oman monji da aripmon egisak. ² Unjun kila amin ae mibiltok amin da yongangwan egakwan wigi dat da bisap yipguron wigisak. ³ Ninyo kisi yan gin, gen bami dima nandanek egipgumanj bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unjun dakon oman monji egipgumanj. ⁴ Mani Pinjkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da analanban gen teban da yongangwan egipgut. ⁵ Nin gen teban da yongangwan egapno yokwikon ban yumanj nipgut. Anjek yan aban Pinjkop dakon gwakni agimanj.

⁶ Ji abisok Pinjkop dakon gwakni ekwan, do Pinjkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anjakwan Wup da pantagap aban Pinjkop do "Aba, Dat" yan yan tidomanj.

⁷ Yan do anjek gak oman monji dima egisal. Gak Pinjkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unjun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

⁸ Ji kalip Pinjkop dima nandan ingwit bisapmon yo pinjkop dima unjun dakon oman monji egipgut. ⁹ Mani abisok Pinjkop kili nandan imenj. Bo yanji yoken kan tagi, Pinjkop da ji kili nandan damgut. Do ji nido ae tobil kinjek wup yokwi tapmimi minisi yo isali unjun unjun dakon oman monji egip do nandan? ¹⁰ Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unjun yol kimotdosi nandan. ¹¹ Pi jikon agim unjun isali asak yan do ji dakon anpak do nandanek si pasoldot.

¹² Not kabi, ji Juda amin dakon gen teban yipmanek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmanek ji yombemsi agim. Yan anapbo ji da gulusun kinda dima an namgwit. ¹³ Disi nandan, sot kinda da abidanban nak wasok wasoksi abinj jikon Gen Bin Tagisi yan tenjenagim. ¹⁴ Sotno da jiggi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Pinjkop dakon anjelo kinda nan yan abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi nan yan abidawit. ¹⁵ Unjun bisapmon ji nak do kisik kisik anjek tagisi nandan namgwit. Mani abisok unjun kisik kisikji dukon toso? Nak asisi yosot, unjun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabilji

tagi pilikkam tam, pilik nak do nabam. ¹⁶ Nianj? Nak gen bami dayinjek uwalji dagagim, ma?

¹⁷ Nandani, amin ji pangalak ak do pi an, unjun ji panpulugoni dakon nandak nandakni mini. Unjun ji da nin nipmanj degek unjun yolni yanj do pi anj. ¹⁸ Nin amin do anjak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai anej kanj, unjun tagisi. Bisapmi bisapmi unjun anjak ani, ae nak da egipbenj bisapmon gin dima ani. ¹⁹ Gwaknoni, minjat da monji altok do anakwa tepmi panj, unjudenj tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat. ²⁰ Nak abisok ji gat dima ekwamanj. Nak ji gat kisi ekwamanj tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianjon da ji panpulugokenj unjun dima nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

²¹ Gen teban da yongamgwan egip do nandanj amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nianj yosok? ²² Pinjkop gen papia da yanj yosok, Abraham unjun monji bamori. Omani do egipgut minjat Aga da kinda anjalagit. Ae minjatsini isal egipgut da kinda anjalagit. ²³ Unjun oman minjat dakon monji unjun amin da monji panjalanj kosiron da altagit. Mani minjatsini isal egipgut dakon monji unjun, Pinjkop da yanj teban tok anakwan altagit. ²⁴ Unjun gengwan tilak gen kinda toso. Minjat bamot unjun sanbek sanbek bamori dakon tilak asak. Aga unjun Sinai Kabapmon sanbek sanbek dakon tilak asak. Anakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagonj. ²⁵ Aga unjun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unjun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok toso unjun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unjun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwanj. ²⁶ Mani Jerusalem kinda Kwen Kokup toso unjudon oman amin mini. Unjun kokup unjun nin dakon menjin. ²⁷ Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Minjat gak bupmikon egek monji dima panjalasal, gak kisis kisis aki.

Minjat gak monji panjalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek yanj tidoki.

Nido, minjat eni toj dakon gwakni yapmanjek gwakgo morapmisi akdanj.”

²⁸ Not kabi, ji Aisak yombem. Pinjkop dakon yanj tebantogon ji gwaknisi awit. ²⁹ Monji unjun amin da monji panjalanj kosiron da altagit, unjun da Telagi Wup da tapmimon da altagit unjun da yo yokwisi anj yomgwit. Abisok kisi anjak yanj gin toso. ³⁰ Mani Pinjkop genon ni gen toso? Gen yanj toso:

“Oman minjat unjun gat monji gat yolni.

Nido oman minjat dakon monji unjun da dat gat ae minjatsini dakon monji gat dakon yo diwat dima timitjak.”

Unjun Pinjkop gen da yosok. ³¹ Not kabi, nin nandamanj, nin oman minjat dakon gwakni dima. Nin minjatsini isal egipgut dakon gwakni.

Kristo da nin pulugan nipmanj dak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilban amin do anjak tagisi anyomamanj *(Kilapmi 5-6)*

5

Nin puluganji da aripmonsi egipnenj

¹ Nin yokwi da napmon dima egipnenj do anjek, Kristo da nin puluganj nigput. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayinba kanj, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat unjun pakyanji nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kanj, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima panpulugokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandanj amin aeno yanji dayinj tenjenokdisat. Anjak unjun ani kanj, gen teban morap kisi yol kimotdo. ⁴ Gen teban yolek unjun kosiron da Pinjkop da amin kilegi yanj nyisak yanj nandanj amin, ji Kristo kili yipmanj dekgwit. Ji Pinjkop dakon nandanj yawotni kili yipmanj dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pinjkop nandanj gadanj iminjek unjun da amin kilegi yanj nyisak do jomjom amanj. ⁶ Amin kinda Yesu Kristokon egisak kanj, giptimni mandisak bo dima mandisak unjun kisi yo isali. Mani amin kinda nandanj gadat anjek unjun da anjtagap aban amin do but dasi galak tanj yomisak unjun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nanj tagisi agipgwit. Mani namin da kosit sopmanj damik da gen bamikon sanbejek dima akwanj? ⁸ Nandak nandak abisok yolganj, unjun Pinjkopmon da dima abisak. Pinjkop da ji iyikon kini do yanj ilikdak. ⁹ Nandani, yis kalonjisok di da aba bret morap kisi tagi paptoni. ¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganban nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak njwaknjari di dima timitdanj yanji nandanj gadasat. Namin da ji dakon nandak nandak panjupal asak, unjun dima nandisat. Mani amin unjun iyij dakon gulusunji dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak ankimotni do yanj tentenjek

sign asat kan, nido nak yokwi sign an nam do pi an? Amin da giptim mandak ankimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanbejek nandak nandakni aripmi dima anupbal abam. ¹² Amin unun nandak nandakni panupbal an, unun giptimni mandaneke ae yabi yo kisi wagil pan mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinjkop da ji puluganbi da egipni do yan damgut. Mani, "nin puluganbi da ekwaman, do but kalip dakon anpak tagi anen" yan dima nandani. Ji kalon kalon Pinjkop dakon minjat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tan yomi kimotni. ¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalongwan gin tosok:

"Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi."

¹⁵ Mani, ji butjap nandaneke bikbikjikon emat tosak kan, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yan dayisat: Ji yum kanakwa Telagi Wup da dayin pawilakwan egipni. Yan an kan, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldan. ¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abin yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abin yip do pi asak. Unun bamot uwal amal, do yo ak do nandan unun aripmi dima ani. ¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayin pawiljak kan, gen teban da dam tebanon dima ekwan. ¹⁹ But kalip dakon anpak unun disi nandan. Anpak unun yan: yumabi anpak mibili mibili, ²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok, ²¹ ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanek but upbal anpak, ae kwen wigik anek gen papmon da yan tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili oden. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unun gen kalon banjin yosot: minjat amin morap anpak unuden an, unun Pinjkop da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdan.

²² Mani Telagi Wup da panthagap aban anpak tagisi aman unun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jig papkap, ae amin panpulganeke anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip, ²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip. Anpak unun dima ani dakon gen teban kinda dima tosol. ²⁴ Yesu Kristo dakon minjat amini

but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyin pawiljak. ²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonej. Ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anen.

6

Nianen jap yet kinda nan kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kinda yokwi agit yan nandan iman kan, Telagi Wup yolgan amin ji da unun amin anpak yawori an iminek anpakni anmilip ak do anpulugoni. Mani disi do kan kimotni. Sunduk da panjewalban ji yo kisi yokwi di abam. ² Ji amin diwari panpulganeke jigini guramitni. Yan anek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni. ³ Amin kinda mani ton yan nandisak, mani unun mani mini kan, unun amin iyi nan top anjewaldak. ⁴ Amin kalon kalon anpakni tagi bo yokwi yan do kokwinik kimotni. Yan asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anek iyi dakon anpak do nandaneke amin diwari dakon anpak dima kokwinitjak. ⁵ Nido, amin morap kisi kalon kalon iyi anpak awit dakon jig panpan akdan.

⁶ Pinjkop gen nandak nandak timikgan amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyin detji do diwari imni.

⁷ Ji disi ban pankiligek Pinjkop anjewalner yan di nandaban. Ji da aripmi dimasi. Ni jap yet nan kwaokgi unun nanjin pakdisal. ⁸ Amin kinda iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tanek wagilsi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun amin do iban dagok dagogi mini tagisi egi wigikdisak. ⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anek dima alek tonej kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi pakdaman. ¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulgoki dakon bikbik pisan gaban kan panpulgoki. Ae nandan gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat unun do koni. ¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban an amin unun amin diwarikon man madep pak do anek an. Unun pasalek yan nandan, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandan gadaman yan

nandan nimni kan, yo yokwi an nimdan.”

¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolgan. Mani unun amin man madep timit do anek giptimji mandak do dayan. ¹⁴ Nak yo kindo bo amin kindo dakon man dima awigiker. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nan gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun injan mudagin, ae nak naga tilak kindapmon kili kimakgin da on miktim dakon anpak yokwi morap sanbenek dima yoldat yan asak. ¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pinjkop da nin aban minjat aminyo kalugi agiman, unun da yo bamisi asak. ¹⁶ Pinjkop da minjat amin morap nandak nandak on abidanek yolgan unun bupmi nandan yominjek butni pan yawot aban yawori toni. Unun minjat aminyo unun Pinjkop dakon Israel amin kabisini.

¹⁷ Gen mibi dayiker unun yan; amin kindo da jigi ae sanbenek dimasi namjak. Nak amin da nikgwit unun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tanakwa unun da aba nak Yesu dakon pi aminsi yan asak. ¹⁸ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun ji kalon kalon dakon wup kisikon tosak. Unun asi.

Pol da Epesas Amin do Papiia Mandagit

But piso gen

On papiia dakon mibilisi unjun yan: Pinjkop da yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Unjun Kwen Kokup ae miktim dakon yo morap kisi panmuwuk iban Kristo da yo morap dakon busunji yitdisak (1.10). Ae Pinjkop da iyi dakon minjat aminyo panthagap aban Kristokon gadaj kimagek but kalonji egipni do nandisak.

Pol da on papiakon mibiltok Pinjkop dakon nandan yawot da Kristo nandan gadaj iman minjat aminyo panpuluganban minjat amin kabi kalonji awit do yosok. Yesu da pi agit unjun do anek Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timikgit. Ae Telagi Wup yomgut unjun da yo tagisi morap an yom do yan teban tok agit unjun akdisak yan nolisak (1.14). Ae gen unjun da bunjon mandagit unjun Pol da Yesu yolyol amin Kristo gat gadawit, do but kalonji egek Pinjkop dakon anjak ani do yosok.

On papiagwan minjat aminyo Kristokon gadawit anek kabi kalonji awit unjun do Pol da minjat aminyo da nandaba pisoni do tilak genon da yosok. Yan yosok, Pinjkop dakon minjat aminyo unjun giptim kalonji yombem anjakwa Kristo unjun giptim unjun dakon busunji (4.1 16). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unjun yut kinda yombem anjakwa Kristo unjun yut unjun dakon gwak teban akdak (2.19 22). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unjun minjat kinda yombem anjakwa Kristo unjun minjat unjun dakon eni yombem (5.22 32). On papiia da Pinjkop da minjat amin kabinikon yo tagisi an yom do nandisak unjun do yosok.

Kristo do anek Pinjkop da nin panjaluk agit (Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinjkop da yabekbi pi namgut. Papiia on telagi panmuwukbi kokup pap Epesas egek Yesu Kristo yol kimokgon amin ji do mandisat. ² Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat unjun da nandan yawok daminej butji panyawot aban yawori tosak.

Kristo do anek Pinjkop da Kwen Kokup dakon yo tagisi nimisak

³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni anksinenej. Nin Kristo dakon amin kabi agiman unjun do anek nin gisamigek wupnin panpulugok do Kwen Kokup dakon yo tagisi morap nimgut. ⁴ Nin telagi

egipnenej, kalipsigwan miktim Pinjkop da dima wasanban noman tanjakwan Yesu gat gadat gadat anej do kilisi manjigit. Telagisi egek Pinjkop da dabilon minjat aminyo gulusunji mini da egipnenej do agit. ⁵ Kalipsigwan nin do but dasi galak tanj niminej Yesu Kristo do anek iyi dakon monji egipnenej do manjin nimgut. Unjun iyi dakon galaktok yolek yan agit. ⁶ Monji unjun but dasi galak tanj imisak unjun da manon, Pinjkop da nin do nandan yawot madepsi yumsi agit. Do nandan yawotni madepsi unjun do nandanek Pinjkop dakon man anksin kimotne.

⁷ Nandan yawotni unjun wagil tugok tugogisi. Kristo nin ae yumanj nip do kili kimakgit, ae yawini ban Pinjkop da yokwinin kisisi wiririk nimgut. ⁸ Pinjkop da nandan yawotni ninon madepsi tagalgit. Ae nandak nandak tagisi mibili mibili morapmi gat, ae nandan kokwin kilegisi gat nimgut. ⁹ Kalip Pinjkop da Kristo da pi asak unjun do anek yo unjun yan aben yan kili nandagit. Mani nandak nandakni unjun pasili tagit, abisok ninon kili panjalon agit. ¹⁰ Yo unjun akdisak unjun yan: iyi bisap yipguron yo morap Kwen Kokup tonj ae miktimon tonj unjun yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Anjakwan Kristo da yo morap kisi dakon busunji yitdisak.

¹¹ Pinjkop da iyi dakon galaktok ae nandak nandak yolek yo morap anjakwan noman tonj. Ae iyi da galak togon kalipsigwan Juda amin nin Kristokon gadanej Pinjkop dakon minjat amin kabisi anej do kili manjigit. ¹² Juda amin nin da mibiltok butnin Kristokon yipmanek yolgiman. Ae nin da bisapmi bisapmi Pinjkop dakon tilim madepni do nandanek mani anksinenej do nin manjigit.

¹³ Ae Amin Nwaknjwari Kabi jiyo kisi gen bami kili abidawit. Unjun Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi ji yokwikon ban timikgit unjun. Ji Kristo kili nandan gadaj imgwit, anjakwa Pinjkop da yan teban tok kalip agit unjun yolek ji do Telagi Wup damgut. Unjun da iyi dakon minjat amin bamisi awit dakon tilak asak. ¹⁴ Nin Telagi Wup kili abidagiman, do nandaman, Pinjkop da minjat amin kabini do yo tagisi morap diwari yom do yan teban tok agit unjun gat kisi yomdisak. Nin Pinjkop da timikban iyi gat kisi egipnenej bisapmon yo unjun timitdaman. Anek nin Pinjkop dakon tilim madepni do nandanek mani anksikdaman.

Pol da Epesas amin Pinjkop da nandak nandak yomjak do bisit agit

¹⁵ Ji Amin Tagi Yesu nandan gadaj iminej Pinjkop dakon minjat aminyo morap but dasi

galak tañ yoman dakon geni nandagin.
 16 Do bisit asat bisapmon, yipman deri
 mini ji do nandanek Pinjkop ya yan yisat.
 17 Anek Amin Taginin Yesu Kristo dakon
 Pinjkop da ji panpulugosak do bisit asat.
 Ujun Datnin tilimni madepsi. Ujun da
 nandak nandak kilegi daminej partagap
 aban pakyañsi nandan imni. 18 Nak but
 dabiljikon tenjeni yipjak do bisit asat. Aban
 yo unjun ji da abidoni do yan damgut
 unjun tagisi nandaba pisosak. Yo unjun
 ji da jomjom anekwan unjun. Yan aban
 Pinjkop da yo wagil tilimi tonji unjun iyi
 dakon minjat aminyo nin do manjigit unjun
 nandano pisosak. 19 Ae yan nandakdan,
 Pinjkop dakon tapmim unjun bisapmi bisapmi
 minjat aminyo nandan gadan imaman
 unjun panpulugosak dakon tapmim unjun
 wagil madepsi. Nin da tapmimni aripmi
 dima kokwinitneñ. Pinjkop dakon tapmim
 madepni ninon pi asak, 20 unjun dagin kalip
 Kristokon pi agit. Kristo kimakban Pinjkop
 dakon tapmim madepnikon da Pinjkop da
 aban pidanban awigi Kwen Kokup iyi da
 amin tet do yipban yikgit. 21 Yigek yo morap
 kwen ton unjun dakon wukwisi egisak.
 Wup tapmimi ton mibili mibili, ae kila
 amin morap, ae yo morap tapmimi ton
 dakon wukwisi egisak. Kila amin morap
 abisok ekwan ae don egipdan kisi dakon
 wukwisi egisak. 22 Pinjkop da yo morap
 Kristo da kandap mibilgwan yopmanek
 yipban yo morap dakon busunji yikgit. Yan
 agit do panmuwukbi dakon busunji yikdak.
 23 Panmuwukbi unjun Kristo dakon giptimni.
 Kristo unjun yo morap kisikon egek tugar
 yomisak. Ae panmuwukbini kisikon wagisi
 tugar yomisak.

2

*Kristo da pi agit do anek nin egip egip
 abidagiman*

1 Kalip ji gulusun mibili mibili gat ae
 yokwi mibili mibili gat aba unjun da dikba
 wupji kimak mudawit. 2 Ujun bisapmon ji
 on miktim dakon anjak yokwikon agipgwit.
 Ji kundukon wup yokwi ekwan dakon kila
 amini dakon anpakni yolgwit. Ujun kila
 amin Pinjkop dakon gen pabij yopmanjan
 amin da but kagagwan egek pi asak.
 3 Kalip nin morap kisi unjun amin kabi
 gat egipguman. Nin but kalipnin dakon
 galaktok yokwi ae nandak nandak yokwi
 yolguman. Yanji egipguman bisapmon
 Pinjkop da tomini yokwisi minjat amin morap
 anjak unjudeñ an da abidoni do anjoman agit
 unjun abidogi.

4-5 Asi, yokwinin da nindapba kimak
 mudagiman. Nin amin wagil kimakbi
 da tilak egipguman, mani Pinjkop dakon
 bupmini unjun tugok tugogisi, ae nin do but
 dasi galak tañ ningut. Aban Kristo gat kisi
 egip egip abidagiman. Asi, Pinjkop dakon
 nandan yawotni do anek ji yokwikon ban
 timikgit. 6 Pinjkop da nin Yesu Kristo gat
 kisi kimoron ban paban pidagiman. Yan
 anek nin Kristo gat kisi Kwen Kokupmon
 kila amin madep yityit tamokon kili nipban
 yikgiman. 7 Yesu Kristo da pi agit do anek ni-
 non yo tagisi unjun agit. Nido, minjat aminyo
 don egi anaj kikan unjun da nandan yawot
 madepni unjun yolik do nandagit. 8 Ji Yesu
 Kristo nandan gadan imgwit, anakwa Pinjkop
 dakon nandan yawotni dogin anek Pinjkop
 da ji yokwikon ban timikgit. Ujun ji da disi
 dima awit. Pinjkop isalsi but galak do ji do
 agit. 9 Ujun pi kinda awit dakon yuman
 nogi dima. Do amin kinda da iyi dakon
 man aripmi dima awigisak. 10 Yesu Kristo
 do anek Pinjkop da aban nin minjat aminyo
 kalugi agiman. Nin da yo tagisi anek dakon
 kosit Pinjkop da kili anjoman agit unjun nan
 agipneñ do yan agit.

*Kristo da kabi bamori uwal uwalon
 egipguman unjun panmuwukban kabi kalonji
 agiman*

11 Ji disi nandan, Juda amin wili dakon
 giptim mandanek ji do "Giptimni dima
 mandan amin" yan yon. Ujun amin dagin
 giptimnikon wasok an unjun do yosok.
 Pakyañsi nandani, kalip ji Amin Nwakjwari
 Kabikon da altawit. 12 Ujun bisapmon ji
 Kristo gat dima gadanbi. Ji Israel amin
 kabi da wanga egipgwit. Pinjkop da yan
 teban tok anek sanbek sanbek Israel amin
 gat anakwan ji unjun amin kabi da wanga
 egipgwit. On miktimon egek yo tagi kinda
 toso do don noman tokdisak yan nandanek
 jomjom dima awit. Ji Pinjkop dima nandan
 imgwit. 13 Kalip ji dubagisikon egipgwit,
 mani abisok Kristo dakon yawi do anek
 ji Yesu Kristo gat gadawit da Pinjkop da
 kapmatsisok ekwan. 14 Kristo da iyi aban
 nin but yawot egek kalonji ekwaman. Kalip
 Juda amin ae Amin Nwakjwari Kabi uwal
 uwal anek egipgwit. Ujun uwal uwal
 anpakni da Juda amin ae Amin Nwakjwari
 Kabi da binapmon dam da yan tagit. Mani
 Kristo giptimni paregek dam unjun wagil
 tuwilek uwal uwal anjak unjun anmilip agit.
 15 Ujun da Juda amin dakon gen teban gat
 ae gen tebani monij monij diwari morap
 gat kisi wiririk mudagit. Ujun da amin kabi

bamori panmuwukban amin kalonji kinda kalugi asak unjun do anjek yan agit. Yan aban but kalonj agiman. ¹⁶ Kabi bamot unjun giptim kalonjikon panmuwugek Pinjkopmon panop do anjek tilak kindapmon kimakgit. Ae tilak kindapmon uwal uwal unjun kalip tagit unjun anjakban kimakgit. ¹⁷ Unjun abinjek but yawot dakon gen yan tenjenagit. Gen unjun Amin Nwaktjwari Kabi ji Pinjkop da dubagikon egipgwit gat ae Juda amin nin kapmatjok egipgumar amin gat kisi do yan tenjenagit. ¹⁸ Nin but kalonj ekwaman, nido Kristo obakon da nin kabi bamori kisi Wup kalonji da Daron tagi kinenjakon kosit yipmanj nimisak.

Panmuwukbi morap nin Pinjkop dakon yutni

¹⁹ Telagi Wup da kosit yan yipmanj nimisak, do ji abisok binap amin miktimni mini da tilak dima ekwan. Ji Pinjkop dakon minjat aminyo gat kabi kalonji ekwan. Ji Pinjkop dakon minjat amin kabi ekwan. ²⁰ Ji yut kinda yombem, Pinjkop da witjigat. Unjun da yabekbi nin gat ae kombi amin gat ban yut unjun dakon gwak yan magit. Ae yut kodigikon gwak teban tip kindananj tidawit unjun Yesu Kristo. ²¹ Yut unjun dakon kidari Kristokon gadawit do anjek kisi morap tagisi gadanek tonj. Pinjkop da yut unjun sigin witjinakwan yut unjun Amin Tagi dakon telagi yut asak. ²² Jiyo kisi Kristokon gadanba Pinjkop da minjat amini gat panmuwukban Pinjkop dakon yutni awit. Pinjkop Telagi Wupmon da unjun yutnon egisak.

3

Pol Amin Nwaktjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak dakon pi tanj imisak

¹ Nak Pol dam tebanon yikdat, nido Amin Nwaktjwari Kabi ji panpulugok do anjek Yesu Kristo dakon pi asat. ² Nak gen on kili nandawit yan nandisat, unjun yan: Pinjkop da ji do anjek nak do nandanj yawok naminjak pi unjun abenjak do nak manjigat. ³ Pinjkop da yo agit dakon geni kalip pasili tagit, mani nagon panalon agit. Unjun dakon geni disok kili mandat. ⁴ Ae gen on manjini bisapmon Kristo da pi unjun agit dakon gen pasili Pinjkop da noligit unjun dakon mibili nandani. ⁵ Kalip bisap morapmi, Pinjkop da gen pasili on nomansi dima yan tenjenagit. Mani abisok Wupmon da Pinjkop da telagi yabekbini gat ae kombi amini garon yoyin tenjenosok. ⁶ Gen pasili unjun yan: Gen Bin Tagisikon da nin giptim kalonji anjek Amin Nwaktjwari Kabi gat Israel amin kabi gat kisi da Pinjkop da yo nim do yagit unjun

timitdaman. Ae Pinjkop da Yesu Kristo do anjek yan teban tok agit dakon bami kisin da timitdaman. ⁷ Pinjkop da nak anjtagap aban Gen Bin Tagisi dakon oman amin dagagim. Nandanj yawok naminjak anjteban aban pi unjun abenjakon dakon tapmimni namgut. ⁸ Nak Pinjkop dakon minjat amin morapyo dakon pinjinisi egisat, mani nandanj yawok naminjak pi unjun namgut. Pi unjun Amin Nwaktjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenokenj. Gen Bin Tagisi unjun Kristo da nin do yo tagisi morap agit da asak, amin nin da aripmi dimasi kokwinigek manjinenj unjun do yosok. ⁹ Pinjkop da yo morap wasagit, mibiltok yo morap ak do nandagit dakon nandak nandakni si anjksibigit. Yan aban kalip bisap morapmi nandak nandak unjun pasili tagit. Mani, abisok nandak nandakni unjun nomansi yan tenjenokenj do pi namgut. ¹⁰ Kalip si anjksibigit, mani abisok panmuwukbini aban noman tanjakwan nandanj kokwin tagisi gat nandak nandakni gat aban tenjenosok. Aban anjelo tapmimi tonj gat ae Kwen Kokup dakon wup gat da Pinjkop dakon nandak nandak nandaba pisolok. ¹¹ Kalip Pinjkop da iyi yo unjun ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron unjudon kili agit. ¹² Nin Kristo nandanj gadanjin iminjakon iyikon gadanjenk dima pasolnenj. Kristo unjun Pinjkopmon kinj altonenjakon kositnin, yanji nandanenjak. ¹³ Yanjo, nak abisok yan dayisat, nak ji panpulugok do anjek tepmi pasat unjun do butjik dima pani. Yo unjun noman tak unjun do kisik kisik ani. Nido, unjun da ji panpuluganban Pinjkop gat tagisi egipdan.

Pol da Epesas amin tebaisi atni do bisit agit

¹⁴ Nak Dat da yo agit unjun do nandanjenjakon anj imisat. ¹⁵ Unjun da minjat amin kabi morap Kwen Kokup ae miktimon ekwan unjun wasagit. ¹⁶ Nak njakbenjak anjek bisit yan asat, Dat da yoni wagil tagisisi ban ji panjeban anjek Telagi Wupmon da tapmim daminjakwan tebaisi atni. ¹⁷ Anjakwan nandanj gadatji do anjek Kristo butjikon egipjak. Anjakwan amin do but dasi galak tanj yomyom anjpagon gelji tebai yipba pigakwan atni. ¹⁸⁻¹⁹ Anjek ji Pinjkop dakon minjat amin morap gat kisi tapmim panjek Kristo da amin do but dasi galak tanj yomisak unjun do pakyans nandaba pisolok. Unjun madep daman. Halogini unjun madepsi, ae dubagisisi kisak, ae kwensi wigisak, ae mibilisigwan pigisak. Asi, Kristo da amin do but dasi galak tanj yomisak, unjun da nandak nandak morap kisi yapmandak, mani ji da tagi nandaba pisolok. Yo tagisi

morap Pinjkop iyikon tugaŋ toŋ, uŋun jiyi kisikon tugaŋ toni.

²⁰ Pinjkop iyi dakon tapmim nin da buron pi asak, ae uŋun tapmim da nin dakon nandak nandak yapmaŋ mudosok. Yo morap Pinjkop da asak do bisit iyamaŋ, uŋun tapmimni da arip dimasi. ²¹ Do dagok dagogi mini paŋmuwukbi miŋat aminyo Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man anjksin kimotni. Don babikon da babikon yaŋ gin taŋ anjaŋ kisak teban. Uŋun asi.

Nin Kristo dakon giptimni ekwamaŋ do Pinjkop dakon anpak aneŋ

(Kilapmi 4-6)

4

Nin Kristo dakon giptimni ekwamaŋ

¹ Nak Pol dam tebanon egisat, nido Amin Tagi dakon pi asat. Pinjkop yol kimotni do yaŋ damgut, do butji pabo pisaŋakwan anpak iyi nandisak uŋun aŋ kimotnidosi dayisat. ² Ji paŋmuwukbi diwari dakon pinbini egek anpak yaworisi aŋ yomni. Yokwi andamni bisapmon butji yawori taŋakwa but dasi galak taŋ yomiŋek butjaŋ tepmi dima nandaŋ yomni. ³ Telagi Wup da but kalonj egipneŋ dakon anpak nimaŋakwan but yawot da nap da yaŋ waban kabi kalonjisi ekwamaŋ. Ji uŋun anpak abidok do tapmimji kisi uŋun do paretni. ⁴ Nin kisi Wup kalonj gin abidagimaŋ, ae nin giptim kalonj. Pinjkop da ji yo kalonj kinda dogin jomjom ani do yaŋ damgut. ⁵ Amin Tagi uŋun kalonj gin, ae nandaŋ gadat uŋun kalonj, ae telagi pakbi sogok uŋun kalonj gin. ⁶ Pinjkop kalonj gin uŋun nin morap kisi dakon Datnin. Uŋun miŋat amin morap dakon wukwini, ae miŋat amin morap da binapmon pi asak, ae miŋat amin morap da butgwan egisak.

⁷ Mani Kristo da but galak do yo madepsi nimgut uŋudeŋ gin Pinjkop da nin morap kalonj kalonj do nandaŋ yawotni nimaŋ nimaŋ agit. ⁸ Mibili yaŋ do Pinjkop dakon gen da yaŋ yosok:

“Uŋun kwensi wigek amin morapmi iyi teban taŋek timikgit uŋun timikban kisi wigiwit.

Wigek amin do but galak do yo yomgut.”

⁹ “Uŋun kwensi wigigit” yaŋ gen tim tosoŋ, uŋun da yaŋ nolisak, Kristo uŋun kwen gin dima wigigit. Uŋun mibiltok miktim dakon diwari mibilisigwan kisi pigigit. ¹⁰ Uŋun amin mibiltok mibilikon pigigit, uŋun kwen yo kisi wigigit. Uŋun yo morap kila ani ak do anek Kwen Kokup morap da kwensi wigigit.

¹¹ Uŋun da but galak do yo yaŋ ban yomgut: Amin diwari yabekbi pi ani do yomgut, ae amin diwari kombi amin pi yomgut, ae amin diwari aminon Gen Bin Tagisi yaŋ tenjenok ani do pi yomgut, ae amin diwari pasto pi yomgut, ae diwari yoyinjet pi yomgut. ¹² Yoban uŋun da paŋmuwukbi paŋtagap aba Pinjkop dakon pi anakwa Kristo dakon giptim teban taŋek tagisi tosoŋ. ¹³ Pi uŋun sigin taŋ anjaŋ kinakwan wigi nin morap kisi but kalonjisi egek nandaŋ gadat bamisi anek Pinjkop dakon Monji pakyaŋsi nandaŋ imneŋ. Yaŋ anjaŋno paŋmuwukbi egip egipnin teban taŋakwan Kristo iyi dakon anpak tagisi, uŋun dakon tilak abidoneŋ.

¹⁴ Anek nin amin moniŋ da aripmon saŋbenek dima egipneŋ. Anek amin paŋgalak aŋ amin, ae amin paŋkewal, ae top dakon mibili pakyaŋ nandaŋ amin uŋun dakon geni da ji dakon nandak nandak paŋki paŋabiŋ paŋabiŋ dima ani. ¹⁵ Nin gen uŋuden do mirak dima yopneŋ. Anek amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak anek gen bami gin yoneŋ. Yaŋ anek nin miŋat aminyo tebaisi agek Kristokon tagok tagok aneŋ. Kristo uŋun paŋmuwukbi dakon busuŋi. ¹⁶ Uŋun da busuŋnin yigakwan giptim dakon saŋbek morapni uŋudon saŋbenakwa giptim tebaisi tosoŋ. Anakwan giptim diwat morap kalonj kalonj pini anakwa amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak anakwa giptim tebaisi tagosok.

Paŋmuwukbi anpak kalugi ban ani

¹⁷ Do nak gen kinda dayik do nandisat. Amin Tagi da manon da gen tebaisi yaŋ yosot: Ji Amin Nwaktjwari Kabi da anpak yokwi aŋ uŋudeŋ saŋbenek dima ani. Nandak nandakni waglisi upbal taŋ, ¹⁸ ae nandak nandakni uŋun pilin tuk yombem. Butni uŋun sopbi, do nandak nandakni uŋun wagil minisi, ae Pinjkop dakon egip egip da wanga ekwan. ¹⁹ Anpak aŋ uŋun do mayagi dima nandaŋ. Yokwi ak do mibilisigwan pikeŋ aŋ, ae anpak inani mibili mibili ak do buri pidon.

²⁰⁻²¹ Ji Yesu Kristo dakon gen kili nandawit yaŋ nandisat. Ae gen bami Yesukon tosoŋ yaŋ kili dayiŋ dekgwit. Nak nandisat, ji Amin Nwaktjwari Kabi dakon anpak uŋun dima ani do dayiŋ dekgwit. ²² Jiyi kisi kalip but kalipmi dakon anpak ban awit. But kindap toptopmi da but kalipmi jonjiban wagil yokwisi asak. Do ji anpak kalipmi uŋun wiririk mudaneŋ but nandak nandakji kulabik aba kalugisak. ²³ Nandak nandakji uŋun si kalugisak. ²⁴ Ji miŋat aminyo kalugi dagoni. Uŋun Pinjkop da iyi aban miŋat

aminyo kalugi daganek Pinjkop iyí yombem anj. Pinjkop unun kilegisi ae telagisi.

²⁵ Do top anjak unun yipni. Ji morap kisi panmuwukbi diwari do gen bami gin yoyini. Nido, nin morap kisi giptim kalonji dakon diwatni.

²⁶ “Ji butjap nandan kanj, kanj kimotni. Yokwi di abam.” Ji butjap sigin nandan egakwa gildat dima pigisak. ²⁷ Sunduk do yoma dima witdal imni. ²⁸ Kabo noknok kabo sanberjek dima noni. Kisitji da pi bamisi anj kimagek yo morapmi timigek wadak wadak amin panpulugoni. ²⁹ Gen yokwi mibili mibili dima yoni. Amin alegi tagi panjeban ani dakon gen banjin yoni. Gen unuden nandan amin unun dakon butni panjeban asak. ³⁰ Ji anjak yokwi anek Pinjkop dakon Telagi Wupni bupmi dima imni. Pinjkop da Telagi Wup damgut unun iyí dakon minjat aminyosi ekwanj dakon tilak. Ae bisap madepmon yokwikon banj timigek pulugan depjak yanj unun da nolisak. ³¹ Butjikon da nandaba yokwi tok, ae butjapmon da gen pap yogok, ae butjap, ae but sigok, ae yanba yokwi tok, ae anjak yokwi mibili mibili unun wagilsi yopman mudoni. ³² Panmuwukbi diwari do anjak tagisi anj yominjek but dasi galak tanj yomni. Pinjkop da Kristo da manon diwarisi yopmanj damisak, yanj gin ji diwarisi yopmanj yomni.

5

Ji tenjenikon egipni

¹ Pinjkop da ji but dasi galak tanj damisak. Anjakwan monji gwayonisi ekwanj, do anjak iyí asak unun banj ani. ² Kristo da but dasi galak tanj niminek nin panpulugok do anek iyí dakon egip egipni parekgit, yanj gin jiyi kisi amin do but dasi galak tanj yomyom anjak banj yolek ani. Egip egipni unun paret kibanj tagisi nanj yanj Pinjkop do parekgit.

³ Ji yumabi anjak gat, ae anjak injani morap dimasi ani, ae amin dakon yo do pindak galaktok dimasi ani. Pinjkop dakon minjat aminyoni nin, unuden anjak dakon gen dimasi yonej. ⁴ Gen injani dima yoni, ae nandan kokwini tagi dima amin da gen yonj unudenj dima yoni, ae jigilagon da gen yokwi dima yoni. Anjak unuden nin da dimasi agagi. Pinjkop ya yanj iyinej unun da tagisi asak. ⁵ Yanjsi nandani, yumabi anjak anj amin gat, ae anjak injani anj amin gat,

ae pindak galaktok anjak anj amin, unuden amin kabi Kristo gat Pinjkop gat da kila amal da kagagwan aripmi dima pigini. Pindak galaktok anjak unun da kokup kidat gawak yomaman yanj asak.

⁶ Amin da anjak yokwi unun ani do nandanek top gen unun dayikdanj. Mani geni dima nandani. Anjak unuden dogin Pinjkop da amin geni dima guramikgan unun do butjap madepsi nandan yanj yomisak. ⁷ Do unuden amin gat not dima anek egipni. ⁸ Nido kalip ji pilin tukgwan egipgwit, mani abisok Amin Tagi da tenjenikon depgut, do ji tenjenji dakon minjat aminyoni da yanj agipni. ⁹ Tenjenji da anjak tagisi mibili mibili morap gat, anjak kilegi gat, ae gen bami gat panalon asak. ¹⁰ Amin Tagi da anjak si galak tosoke unun wisinj pindat do pi ani. ¹¹ Ji pilin tuk dakon anjak anj amin gat gadat gadat dima ani. Anjak unuden da bami tagi dima tonj. Ji da minjat aminyoni anjak unun yokwi yanj yolinba pindatni. ¹² Anjak yokwi pasilikon da anj unun mayagisi, unun do dima yogogi. ¹³ Mani tenjenji da anjak morap dakon mibili panalon aban nomansi tenjenjanj tonj. ¹⁴ Ae tenjenji da yo kinda analon asak bisapmon, unun yo kisi amin da tagi pindari asak. Yanj do anek gen on tosoke:

“Dipmin pokdol amin gak pidoki.

Kimoron da pidanjaki Kristo da tenjenjanj gamjak.”

¹⁵ Ji pilik bamokji dakon kila tebaisi anj kimotni. Amin nandan kokwini mini da aripmon dima agipni, amin nandan kokwini tagisi da aripmon agipni. ¹⁶ Abisok ji Pinjkop dakon pi ani dakon bisap. Mani abisok bisap ekwamanj unun bisap yokwi, do kanj kimotni. Bisap unun isal dogin di mudanban. ¹⁷ Nandan kokwini tagi dima amin da aripmon dima agipni. Amin Tagi dakon galaktok unun pakyanjsi nandani. ¹⁸ Wain morapmi nanjek but upbal dima ani. Anjak unuden da ji panjupbal anj. Pinjkop dakon Wupni yipba jikon tugosak. ¹⁹ Ae Pinjkop dakon minjat aminyoni diwari gat gen yoni bisapmon, kap papiakon kap tonj gat, ae Pinjkop gawak imin dakon kap diwari gat, ae Telagi Wup da kap butjikon panalon asak, genji unun gat kisi timigek yoni. Anek Amin Tagi do gen kagasi ae butjiyo kisi da kap yanj imni. ²⁰ Ae Amin Taginin Yesu Kristo da manon da bisapmi bisapmi yo morap do Pinjkop Dat ya yanj iyinj kimotni.

Pol da minjat eyo kili abi do yayit

²¹ Ji Kristo do nandaba wukwan iminek notji gawak yominj yominj anek egipni.

4:25: Sek 8.16; Kol 3.8-9

4:26: Kap 4.4; Jem 1.19-20

4:31: Kol 3.8

4:32: Mt 6.14; 18.22-35; Kol 3.12-13

6.9-10; Kol 3.5

5:6: Ro 1.18; Kol 2.4,8

5:8: Jn 12.36; Ep 2.13; Kol 1.13; 1Pi 2.9

26.19; Ro 13.11

5:15: Kol 4.5

5:18: Lk 21.34

5:19: Kol 3.16

4:29: Kol 4.6

4:30: Ais 63.10; Ep 1.13-14; 1Tes 5.19

5:1: Mt 5.48

5:2: TP 29.18; Ibr 10.10

5:5: 1Ko

5:13: Jn 3.20-21

5:14: Ais

Kol 3.18; 1Pi 3.1

5:20: Kol 3.17

5:21: 1Pi 5.5

5:22:

²² Miñat, ji Amin Tagi do gawat gawat anek nandaba wukwan iman, yan gin esi do yan ginsi anek egipni. ²³ Nido, Kristo da panmuwukbi dakon busunji yikdak, unun da tilak wili unun miñatni dakon busunji egisak. Panmuwukbi unun Kristo dakon giptimi, ae Kristo da yokwikon ban timikgit. ²⁴ Panmuwukbi unun Kristo do gawat gawat anek nandaba wukwan iminek ekwan, yan gin miñat ji yo morapmon esi do yan ginsi anjomni.

²⁵ Kristo da panmuwukbi do but dasi galak tan yominek panpulugok do iyi dakon egipni parekgit, yan gin wili ji miñatji but dasi galak tan yomine kimotni. ²⁶ Pakbi gat ae geni gat ban Kristo da panmuwukbini suganban telagisi awit. ²⁷ Panmuwukbi suganban iyi da dabilon wagil tagisisi asak do anek yan agit. Aban jimjimi mini ae garak bo ae yo unuden minisi anek telagi ae gulusunji mini egipni yan do agit. ²⁸ Wili ji disa dakon giptim do galak ton, yan gin miñatji but dasi galak tan yomni. Amin kinda miñatni do but dasi galak tan imisak, unun amin da iyi do yan gin nandisak. ²⁹ Nin nandaman, amin kinda iyi dakon giptim tim do uwal dima an ingut. Giptimni jap iminek kilani tagisi asak. Kristo da panmuwukbi do yan gin asak, ³⁰ nido nin Kristo dakon giptim dakon kandap ae kisit dabilyoni. ³¹ Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yan do anek amin kinda menji datyoni yopman degek miñatni gat gadarjal bamori da giptim kalonji gin asak.”

³² Gen pasili on dakon mibili unun madepsi, mani nak unun yan yosot, gen on Kristo gat panmuwukbini gat do yosok. ³³ Mani wili kalon kalon ji da disa do but dasi galak ton, yan gin miñatji do yan gin nandani. Ae miñat ji esi do nandaba wukwan yomni.

6

Pol da miñat monjiyo gat ae menji datyo gat do yagit

¹ Miñat monjiyo, ji menji datyosi dakon gen guramik kimotni. Nido ji Amin Tagikon kili gadawit, ae anpak unun ji da ani do nandisak. ² Pinjkop gen papiakon gen yan tosok, “Gak menji datgo dakon pinbinisi egi kimagek geni guramikgi.” Gen teban yan teban tokni ton kabikon da on da mibiltok asak. ³ Yan teban tok gen yan tosok:

“Gak yan abi kan, pi morap akdisal unun abi bami tagisi tokdan,

Ae on miktimon bisap dubak egipdisal.”

⁴ Dat, ji miñat monjiyosi dakon buri dima sugoni. Miñat monjiyosi panmili anek Amin Tagi dakon gen yoyinjetni.

Pol da oman monji gat mibiltok amin gat do yagit

⁵ Oman monji, ji mibiltok aminji do pasalek pinbini egek geni guramitni. Kristo dakon gen but dasi nandanek guramikgan, unun da tilak geni guramitni. ⁶ Unun da amin tagisi yan dandani yan do kapmatjok egipni bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Nin Kristo iyi dakon oman monji gin ekwaman yan nandanek butjikon da Pinjkop dakon galaktok yol do but galaksi nandani. ⁷ Ji but dasi nandanek pi ani. Ji amin dakon pi ani bisapmon nin Amin Tagi dakon pi ban aman yanon da nandanek ani. ⁸ Nandani, oman monji bo oman monji dima mani amin kinda pi tagisi asak kan, Amin Tagi da yuman nogi tagisi imdisak.

⁹ Ae mibiltok amin jiyo kisi oman monjisi do anpak tagisi an yomni. Pasol pasol yomyom anpak unun yipni. Amin Tagi Kwen Kokup egisak unun ji ae ununyo kisi dakon Amin Tagi. Unun da miñat amin morapyo kisi dakon anpak tilak kalonikon gin kokwinikdak.

Panmuwukbi unun emat amin yombem

¹⁰ Nak geno wasip ak do yan yosot. Ji Amin Tagikon gadawit, do tapmim madep morapni do nandanek tebaasi atni. ¹¹ Pinjkop da emat dakon yo kabi nimisak unun pani. Panek tebaasi agek Sunduk dakon pankewal mibili mibili unun tagi pabin yopni.

¹² Pakyanji nandani, nin amin gat emat dima wamanjaman. Nin wup yokwisi tapmimi ton gat, ae kon miktim kila an gat, ae yo tapmimi ton mibili mibili on pilin tuk tosok bisapmon miktim kila an, ae kon kwen ekwan gat emat aman. ¹³ Do ji Pinjkop da emat dakon yo damisak unun kisi morap timigek bisap yokwikon emaron tebai tagi atni. Ae emat dagosak bisapmon ji tebai sigin atni.

¹⁴ Ji tebai atni. Anek gen bami nan boban napni do wamni. Anek anpak kilegi ban pibit kutnok yan pani. ¹⁵ Ae Pinjkop da but yawot nimisak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenoni. Ununan kandap gwil yan pani. ¹⁶ Ji emat dakon yo morap unun timigek, nandan gadatyo kisi abidanba unun da pasikji asak. Anek Yokwi Ami unun dakon dikdik morapni milen asipmi ton ji yaman damisak unun tagi pabin yopni. ¹⁷ Pinjkop da yokwikon ban kili timikgit yan nandani. Unun nandak nandak da

busun kutnokji asak. Yan anek Telagi Wup dakon emat agak siba abidoni, unun Pinkep dakon gen. ¹⁸ Telagi Wup da tapmimon bisapmi bisapmi bisit an kimotni. Bisit mibili mibili ak do pi tebaisi anek Pinkep da ji panpulugosak do bisit iyini. Kila tebai anek unun anpak dima yipman detni. Bisapmi bisapmi Pinkep dakon minjat amin morapyoni do bisit ani.

¹⁹ Ae Pinkep bisit iyinba nakyo kisi anpulugosak. Anjakwan geni nak da gen kagakon yipmanjakwan pasol pasol abin yipmanek Gen Bin Tagisi dakon gen pasili yan tenjenoken. ²⁰ Pinkep da iyi Gen Bin Tagisi on yan tenjenoken do yabekban kigim. Ae unun dogin anek nak dam tebanon yigek nap tebanban nak anteban awit. Nak Gen Bin Tagisi yoken dakon pi tosok, do Pinkep bisit iyinba nak anteban aban pasol pasol abin yipmanek minjat aminyokon madepsi yan tenjenoken. Pinkep da yanji aben do nandisak.

Pinkep da panpulugosak do Pol da bisit agit

²¹ Tikikus da pi nian agim ae nian egisat dakon but piso gen dayisak. Tikikus unun notninsi, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi kinda. ²² Unun yabekgo jikon obinjakwan nin nian ekwaman unun dakon geni dayisak, ae butji panjeban asak, mibili yan do yabekdat.

²³ Pinkep Dat gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da panmuwukbi morap ji dakon butji panyawot aban yawori tosak. Anek unun da panjagap aban nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak tan yomni. ²⁴ Pinkep da minjat amin morapyo Amin Tagi Yesu Kristo but dasi galak tan imin kimagek dima yipman dekan unun do nandan yawotni yomjak.

Pol da Pilipai Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol tap pakbi idap pudanek wasok wasoksi Yurop miktim kin altagit bisapmon, Pol kin Masadonia Provinskon kokup pap Pilipai unudon Gen Bin Tagisi yan tenjenagit (Yabekbi 16.8 40 unudon koki). Don ae kokup kindakon panji egakwan dam tebanon yipgwit. Amin da dam tebanon Rom bo egipgut yan nandan. Dam tebanon egipgut bisapmon amin di da Pilipai panmuwukbi dakon nandan gadat panupbal ak do nandan dakon geni nandagit. Nandanek unun gen do butjik nandagit, mani iyi dam tebanon egipgut unun do butjik dima nandagit. Pol unun Yesu do nandan gadat anek but galaksi nandagit.

Kalip Pol monerj ae yo kabi do wadak wadak aban Pilipai amin da anpulanek monerj yopba kiwit. Do Pol da on papiakon but galak gen mandagit. Ae dam tebanon egakwan nandaba kik anek but yokwi nandani yan do nandan gadatni panjeban agit.

Pol da Pinjkop da but galak do yo madep yomgut unun do yoyisak. Unun egip egip kalugi Yesu Kristokon nan abidawit unun do yoyisak. Yan yoyisak, unun Juda amin dakon gen teban yolek unun kosiron da but galak dakon yo unun dima abidawit. Yesu kalon nanjin nandan gadat iminek abidawit. Pol unun Pilipai amin da Kristo dakon anpak abidan kimagek yoyindet toptopmi do kan kimotni do nandisak. Kristo unun iyi do amin madep yan nandanek iyi dakon galaktok dima yolgit. Unun iyi pinjisi egek Pinjkop da pi ingut unun bangin agit. Pol da yan yosok, minat aminyo Kristo gat gadat kimagek ekwan unun da Pinjkop dakon but yawot abidanek kisik kisik ekwan.

On papi manjiki bisapmon Pol Pilipai panmuwukbi do but dasi galaktan yomisak yanji kokdisal.

Pilipai amin da Pol gat gadat gadat awit do Pol but galaksi nandagit

(Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol gat ae Timoti gat nit Yesu Kristo dakon pi monjini. Nit papi on Yesu Kristo dakon minat aminyo morap kisi kokup pap Pilipai ekwan ji do mandamak. Ji gat ae panmuwukbi unun dakon kila amin gat ae pi amini ji do mandamak. ² Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da ji do nandan yawok daminek panpulanbal butji yawori tosak.

Pol da Pinjkop ya yan iyigit

³ Ji do nandisat bisap morapmon Pinjkopno ya yan iyisat. ⁴ Ji do bisit asat bisap morapmon nak kisik kisigon da asat. ⁵ Nido Gen Bin Tagisi wasanek nandawit gildaron da win abisok ekwanan ji da nak anpulanba Gen Bin Tagisi unun dakon yan tenjenok pi aman. ⁶ Nak yanji nandisat, Pinjkop da jikon pi tagisi wasagit unun sanjenek anan kinakwan Yesu Kristo da tobil apjak bisap madepmon wasip akdisak. ⁷ Ji unun nak da but kagagwan ekwan, do asi nak but dasi galak tan damisat. Pinjkop da nandan yawotni do anek nak gat ae ji gat kisi yo tagisi nimin nimin asak. Dam tebanon egisaron, bo wanga egek Gen Bin Tagisi anjutanek anteban asaron, nandan yawotni do anek panpulugok madepsi asak. ⁸ Pinjkop da nandisak, Yesu Kristo da amin do but dasi galak tan yomyomni unun nak da buron yipgut da tarakwan nak ji kisi morap dandak do tagisi nandisat.

⁹ Nak ji do bisit yan asat: Jikon amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin madepsi anakwa pap tosak, ae nandak nandakji gat ae nandan kokwinji gat tagisi tan damjak. ¹⁰ Anakwan anpak morap nandan kokwin anek anpak tagisi bangin pan egipni. Anek Kristo da tobil apjak bisapmon ji wagil gwaljigi mini ae diwarisi mini egipni. ¹¹ Ae anpak kilegi dakon bami Yesu Kristokon da abisak unun da jikon tugosak. Anakwan amin da kanek Pinjkop man madep iminek anjisin.

Pol dam tebanon egipgut, unun da Gen Bin Tagisi anteban agit

¹² Not kabino, yanji nandani. Dam tebanon nepman unun da Gen Bin Tagisi dakon kosit sopsop dima asak. Unun da Gen Bin Tagisi anjirej asak. ¹³ Emat amin morap gapman dakon kila amin madep dakon yut on kila anek ekwan gat, ae minat aminyo diwari gat da nak Kristo yoldat unun do anek dam tebanon nepman yan kili nandawit. ¹⁴ Panmuwukbi not morapmi unun da nak dam tebanon egisat yan nandawit, do Amin Tagi da butni panjeban aban pasol pasol yipmanek Pinjkop gen yan tenjenok do pi tebaisi an.

¹⁵ Asi, Kristo dakon gen yan tenjenok an amin diwari da nak do nandaba yokwi tok anek abin nepmanan, nido nak Kristo do yan tenjenok tagisi asat dakon man tan namisak. Mani diwari nak da pi asat unun do but galaksi nandanek ununyo kisi da Gen Bin Tagisi yan tenjenok. ¹⁶ Unun amin nak but dasi galak tan naminek yan tenjenok pi an, nido Pinjkop da nak Gen Bin Tagisi anteban aben do dam tebanon nepgut yan nandan nama. ¹⁷ Mani amin diwari man madep timit do pi anek Kristo dakon gen yan

tenjtenoj. Nandak nandakni tagi dima. Nak dam tebanon egapbo jigi di gat sanjenek nam do anjek anj. ¹⁸ Butni tagisi tanjakwan yoj bo butni tagi dima tanjakwan yoj nak unjun do nandaba kik dima asat. Yo madep unjun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjtenoj. Nak unjun do but galaksi nandisat, ae don but galak madep sigin nandakenj.

Pol dima kimagek sigin egek Pilipai amin panpulugok do nandagit

¹⁹ Asi nak but galaksi nandakenj egipbenj. Nido, ji da nak Pinjkop da anpuluganjan Telagi Wup Yesu Kristo da yabekgit unjun da nandan gadatno anteban asak do bisit anj yanj kili nandagim. Yanj anj do nak nandisat, abisok yo noman tanj naman unjun da nak anpuluganjan tagisi egipdisat. ²⁰ Nak but galaksi nandakenj yanjsi nandisat: Nak mayaktok aripmi dima pakenj. Nikba kimokgenj do yoni kanj, nak teban tanjek naga anpak asat unjun anpak nanjin yolek Kristo anjksikej. Bo egipbenj do yoni kanj, anpak morap asat unjun da Kristo man madep imjak yanjsi nandisat. ²¹ Nak yanjsi nandisat: Egipbenj bisapmon yo morap aben unjun da Kristo man madep imdisak. Ae kimokgenj kanj, abisok egip egip asat unjun si yapmanek yo wukwisi abidokdisat. ²² Nak dima kimagek sigin egipbenj kanj, Kristo dakon pi abo bami tagisi tokdan. Egipbenj bo kimokgenj? Ni kosit da tagi asak unjun dima nandisat. ²³ Jigisi nandisat, nido nandak nandak bamori asat. Kinda unjun yanj: Nak kimagek egip egipno yipmanek kiko Kristo gat egip do nandisat. Unjun da miktimon egip egip yapmanek wukwisi asak. ²⁴ Mani miktimon egek ji panpulugokenj kanj, unjun da tagisi asak. ²⁵ Asi, Pinjkop da miktimon egipbenj do nandisak unjun nandan gadan kimokdot. Miktimon ji gat egek panpuluganjanbo nandan gadatji teban tanjakwa but galaksi nandani yanjsi nandisat. ²⁶ Do nak don jikon aeno abin altan damdisat. Anjapbo ji nak do but galak nandakenj Yesu Kristo anjksisini.

Pinjkop da Pilipai amin jigiyu kisi pani do nandisak

²⁷ Yo nianjen di noman tanj namni unjun do dima nandani. Yo madep unjun ji disi anpak kilegi anjek Kristo dakon Gen Bin Tagisi guramik kimotni. Yanj anjakwa nak abin ji dandakenj, bo dubagikon egek genji gin nandakenj kanj yanjsi nandakenj: Ji but kalonjon da tebai agek Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandan gadani do amin panthagap ak do pi anj yanj nandan dabenj. ²⁸ Ji uwalji do dima pasolni. Uwalji do dima pasolni kanj unjun

da yanj yolisak: Pinjkop da ji yokwikon ban pulugan depdisak, mani uwalji si pasildan. ²⁹ Pinjkop da ji do tagisi nandakenj Kristo nandan gadan imni do bikbik damgut. Ae unjun gin dima, Kristo dakon man do jigiyu kisi pani do nandaban tagisi asak. ³⁰ Nak gat ji gat kisi Kristo dakon man do anjek jigi pamanj. Kalip nandanakwa jigi pagim da ae sigin pasat dakon geni disi nandanj.

2

Nin but kalonjsi egek amin do anpak tagisi anjomnenj

¹ Ji Kristo da butji panjeban anjakwan bo akganj? Ji but dasi galak tanj damisak do butji yawori bo tosoq? Ji Telagi Wup da egip egipmon but kalonj anjek bo ekwanj? Ji not do but dasi galak tanj yominek bupmi nandan yomanj, ma? ² Yanj kanj ji nandak nandak kalonj bangin panj egipni, ae not do but dasi galak tanj yominek but kalonjsi egipni. Yanj ani kanj, nak dakon kisik kisik madepsi pap tosak. ³ Ji disi dogin nandaba kik anjek yo dima ani, bo man madep pak do anjek yo dima ani. Amin diwari do gawak yominek man madep yomni. ⁴ Disi dogin dima nandani. Amin diwariyo kisi tagisi egipni do nandani.

Kristo pinji ekwan Pinjkop da anjenakgit

⁵ Ji Yesu Kristo da nandak nandak pagit yanj gin pani. ⁶ Yesu unjun iyi Pinjkop egipgut, mani Pinjkopmon egip egipni unjun tebai dima abidagit. ⁷ Unjun yipmanek oman monji kinda dakon anpak yolek amin daganjek altagit. ⁸ Amin da kanjba aminsi egipgut. Aminsi egek don gawat gawat anjek Datni dakon galaktok yolek kimakgit. Asi, gen guramigek tilak kindapmon si kimakgit bisapmon mayaktok madepsi pagit. ⁹ Yo yanj agit do Pinjkop da Yesu dakon man madepsi anjenagek kwensi yipgut. Man madep imgut unjun man morap diwari yapman mudanjek man wukwisi kinda imgut. ¹⁰ Pinjkop da yanj agit nido amin morap Kwen Kokupmon ae miktimon ae amin kili kimakbi ae wup miktin kagagwan ekwan unjun kisi da Yesu dakon man madep do anjek njwakbenj an imni yanj do agit. ¹¹ Njwakbenj an iminek amin kisisi da yanj yokdan, "Yesu Kristo unjun Amin Tagi." Yanj yanjakwa Pinjkop Dat da man madep pasak.

Nin minjat aminyo da binapmon tenjtenjini tonj da ekwamanj

¹² Not kabinosi, kalip nak ji gat egapbo geno nandakenj guramikgwit. Abisok nak ji gat dima ekwamanj, mani yanj dayisat, ji nak da abisok gen on mandan damisat unjun

guramik kimotni. Pinjkop da ji yokwikon ban timikgit, do pasal nimmimikyo anek pi madepsi anek Pinjkop da ji do but galak do wup dakon yo tagisi timitni do manjigit unun timitni. ¹³ Yanji ani, nido Pinjkop da iyi jikon pi asak. Unun da geni guramitni do ji dakon but panjtagap asak, ae galaktokni yolni do tapmim damisak.

¹⁴ Yo morap anikon, nandaba yokwi tok anek gen emaron da dima ani. ¹⁵ Yan ani kan, minjat amin morap da dandaba gulusunji mini ae yokwisi mini da egipni. Miktimon yokwi pakpak amin unun da binapmon egek Pinjkop dakon monjini gwaljigi mini egipni, ae gik da yan tagisi tenjenoni. ¹⁶ Minjat aminyo panpuluganek egip egip bamisi egipni do Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yoyini. Yan ani kan, don Kristo da tobil miktimon apjak bisapmon nak but galaksi nandakdisat. Nido pi madepsi jikon agim unun pi isali dima asak.

¹⁷ Nandan gadatji unun paret yombem kinda nan Pinjkop do iman. Ae naga jig pasat unun da Pinjkop do paret anek wain tagalga unun yombem asak. Yan do anek but galaksi nandisat. ¹⁸ Do jiyo kisi nak gat but galak nandanek egipne.

Pol da Timoti Pilipai yabekban kisak do yagit

¹⁹ Amin Tagi Yesu da kosit aban pisosak kan, kili ununjok Timoti yabekgo jikon opdisak. Don ae tobil apjak bisapmon ji nian ekwan dakon gen bin nandanek unun gen da kisik kisik namjak. ²⁰ Timoti yombem amin di nak gat dima ekwaman. Unun ji nian ekwan ae ji panpulugok do nandak nandak madepsi asak. ²¹ Amin diwari iyi dogin nandan. Yesu Kristo dakon yo do dima nandan. ²² Mani ji Timoti unun amin kilegisi unun pakyansi nandan iman. Monji da dat panpulugon unun da tilak Timoti da nak anpuluganban Gen Bin Tagisi yan tenjenomak. ²³ Mibiltok yo noman tan namdan unun pindagek don Timoti tepmisi yabekgo opjak. ²⁴ Ae Amin Tagi da anpuluganban nakyo kisi donjok obin dandaken yanji nandisat.

Pol da Epaprodaitas yabekban Pilipai kisak do yagit

²⁵ Mani abisok Epaprodaitas nan yabekgo jikon tobil opjak do nandisat. Unun notno ae pi isalno. Nit Amin Tagi dakon emat amin ekwamak. Ji da yabekba nagon obin nak anpulugagit. ²⁶ Epaprodaitas ji dandak do tepmisi nandisak, ae but yokwi yo kisi asak, nido sot madepsi da abidagit dakon geni ji kili nandanek bupmi madepsi nandawit, mibili yan do bupmi nandisak. ²⁷ Unun

bamisi. Sot obisi anek palisi kimakgit, mani Pinjkop da bupmi nandan iminek anmilip agit. Ae nakyo kisi bupmi nandan namgut. Nido kimakgit tam nak but yokwi madepsi nandakom. ²⁸ Do jikon yipbo opjak do tagisi nandisat, nido ji unun aesi kanek but galaksi nandanek egipdan, ae nak dakon but kisi yawori tokdisak. ²⁹ Jikon abin altosak bisapmon kisik kisik anek Amin Tagi da manon da abidoni. Asi, unuden amin do man madep yomni. ³⁰ Nido unun Kristo dakon pi anek palisi kimakgit. Ji nak anpulugok do nandawit, mani Epaprodaitas da ji da tamokon obin nak anpuluganek pali kimakgit.

3

Amin kinda Kristo nandan gadan imisak unun amin kilegisi

¹ Not kabino, wasip do yan dayisat, ji Amin Tagi dakon minjat amin kabini do kisik kisik ani. Kalip papia diwari ji do mandan dangum unudej ae mandak do dima kurak tosot, nido gen unun da ji panpulugokdisak. Gen unun yan:

² Amin diwari yan yon, gak Pinjkop da amin kilegi yan gayisak do nandisat kan, giptim mandak dakon anpak yolek abi. Yan yon amin jon pisan yokwi yombem. Nandak nandakni yokwi ae anpakni yokwi, do unuden amin do kan kimotni. ³ Nido nin dagin Pinjkop dakon amin kabi bamisi ekwaman. Nin Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop gawak imaman, ae Yesu Kristo da nin do yo madepsi agit unun do nandanek man madep imaman, do Pinjkop da nin dogin nandaban kilek tosok. Nin da pi kinda ano Pinjkop da nindaban nin amin kilegisi aman unun dakon kosit kinda dimasi tosok yanji nandaman.

⁴ Nak naga kalip Pinjkop da inamon amin kilegisi egipben do amin diwari yapmanek pi madepsi agim. Do man madep pak do nandisat kan tagi paken. ⁵ Nido, menj da anjaranban gildat 8 yan mudanjawan mukwa sogok amin da giptimno mandawit. Nak Israel amin kinda, Benjamin da kabikon nani. Nak Ibru aminsi kinda, nak Ibru amin dakon yawi diwatsi. Nak Parisi kabikon nani kinda, nak gen teban morap guramik kimokdot. ⁶ Nak Pinjkop dakon pi madepsi anek minjat aminyo Kristo nandan gadan imgwit obisi panupbal agim. Ae Juda amin dakon gen teban yolapbo gulusunjo kinda dima kawit.

⁷ Kalip unun yo morap anapbo mano tonj ae unun da anpuluganban Pinjkop da nandaban kilek tosok yan nandagim, mani abisok koko yo isali asak. Abisok nak Kristo dogin

nandisat. ⁸ Asi, yo morap ak do nandagim bo ae yolapbo Pinjkop da kanban kilek tosak yan nandagim, unjun wagil yo isalisi. Nido, Amin Tagino Yesu Kristo nandan imisat unjun do nandako yo bamisi asak. Do nak anpulgok do yo agit, nak unjun do nandanej Kristo dakon anpak abidagim. Ae nandak nandaknokon da kalip yo diwari yolek agim unjun yo isalisi yan nandisat. Yesu Kristo nanjin tebai abidanej ⁹ iyikonsi egipben do nandisat. Nak gen teban tagisi guramikdat do Pinjkop da injamon nak amin kilegisi yan dakon nandak nandak dimasi pasat. Nak Kristo nandan gadan imisat, anapbo Pinjkop da amin kilegi yan nayisak. ¹⁰ Kristo pakyanji nandan im do nandisat. Unjun kimagek aeni pidagit, do tapmimni nagon tosak do nandisat. Ae tepmi pagit unjudej gin pakej do nandisat. Ae kimot do anek nandak nandak pagit unjudej gin pakej do nandisat. ¹¹ Nido, Pinjkop da nakyto kisi kimoron nanj aban pidokenj do nandisat.

Pol si teban tanek timtim yanek tilagonsi kisak

¹² Nak Kristo dakon anpak unjun kili abidanej aripnosi anapbo Pinjkop da gulusunjo kinda dima kosok yan dima nandisat. Mani Yesu Kristo pakyanji nandan imim anpak unjun nanj yoldat. Nido, nak iyi do manjigit bisapmon anpak unjudej aben do manjigit. ¹³ Not kabino, nak Kristo pakyanji nandan imim anpak unjun kili abidagim yan dima nandisat. Mani napbi gwapbo kindakon agisat yan nandisat. Yo kalip agim unjun do nandak nandak dima asat, nak yo morap don noman tokdan unjun do nandak nandak ban asat. ¹⁴ Nak tapmimno kisi paregek timtim yanek tilagon kinj altanek tomnino unjun abidokenj do pini asat. Tomni unjun yan: Nak Yesu Kristo pakyanji nandan iminej Pinjkop dakon yanj ilit yolek Kwen Kokupmon wigikenj.

¹⁵ Pinjkop dakon yo do nandak nandakji amin bami dakon tilak yombem kan, nandak nandakji nak dakon gat arip. Ae jikon da diwari nandak nandakni njaknjari tanj yoman kan, Pinjkop da nandak nandak unjun panmilip anakwan galaktokni yolni. ¹⁶ Yo madepi unjun yan: Pinjkop da ni anpak yolnejen do kili niyigit unjun tebaisi timigek yolnejen.

¹⁷ Not kabino, ji nak dakon anpak ban yolek ani. Nin ji gat egipguman bisapmon anpak tagisi anapno amin diwari da pindagek yolgwit. Ji unjun minjat aminyo banji pindak kimagek anpakni unjun si yolni. ¹⁸ Nido, minjat aminyo morapmi da Kristo

dakon tilak kindap do uwal anek anpak yokwisi an. Bisap morapmi minjat aminyo unjudej do kili dayigim, ae abisok dabil pakbino si manakwa anpak yokwi an unjun do aeno dayisat. ¹⁹ Giptim dakon galaktok da pinjkopni asak. Ae anpak diwari amin da mayaktok pakpagi unjun ban anek iyi do nandaba tagisi asak. Unjudej amin miktim dakon yo morap dogin nandan, do Pinjkop da panjupbal aban Tipdomon pigikdan. ²⁰ Mani nin Kwen Kokup dakon minjat aminyo ekwamanj. Nin Amin Tagi Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin da Kwen Kokupmon da pisak unjun do nandanj teban tanek jomjom amanj. ²¹ Unjun da iyi dakon tapmimon da yo morap kila asak, ae on miktim dakon giptimnin kulabik aban iyi dakon giptim yombem wagil tagisi akdisak.

4

Nin but kalon anek, kisik kisik anek, nandak nandak kilegi timigek egipnen

¹ Not kabino, nak ji do but dasi galak tanj daminej ji abin dandak do tagisi nandisat. Anek but galak madepi nandisat, nido ji Kristo nandan gadan imgwit. Pi madep agim dakon tomnino unjun ji mani. Notnoni, ji gen abisok dayisat unjun da aripmon tebaisi atni.

² Yuodia gat ae Sintiki gat yanji dayisat, jil Amin Tagi nandan gadan imamal do jil pidok pidok yipmanek but kalon anjil. ³ Ae pi isalno tagisi, gak minjat bamot unjun panpulgulanbi but kalon anjil do gayisat. Nido nak gadan nabal Gen Bin Tagisi yan tenjenok do pi madepi agimanj. Ae Klemen gat ae nak dakon pi isalno diwari gat kisi da pi agimanj. Unjun amin kabi dakon mani unjun egip egip teban papiakon tanj yomanj.

⁴ Bisapmi bisapmi Amin Tagikon gadanej kisik kisik ani. Aeno dayisat, kisik kisik anek egipni.

⁵ Anpak yaworisi anek egakwa amin kisi da anpakji tagisi pindatni. Nandani, Amin Tagi kilisok unjun apdisak. ⁶ Ji yo kinda do nandaba kik dimasi ani. Bisapmi bisapmi jigisi do nandanej Pinjkop iyini. Bisit iyinej, ya yan iyinej, panpulgusak do iyini. ⁷ Yan ani kan, Pinjkop dakon but yawotni jikon tosak. Unjun but yawot amin nin da mibili aripmi dima nandan pisonen. But yawotni da butji ae nandak nandakji panjutnanban Yesu Kristokon gadanej tagisi egipni.

⁸ Not kabino, nak mibi gen kinda gat dayisat, unjun yan. Bisapmi bisapmi ji unjun dogin nandani: anpak bamisi, ae tagisi ae kilegisi, ae anpak wagil jimjimi minisi, ae

yo gwaljigi minisi, ae yo tagisi morap, ae anpak nomanisi, ae anpak tagisi morap amin da aba pindatneŋ do tagisi nandamaŋ, ji yo unjuden dogin nandaneŋ egipni. ⁹ Nak anpak morap ani do dayiŋ deŋgo nandawit, ae anpak morap abo nandawit, unjun anpak morap ji bisapmi bisapmi an kimotni. Anakwa Pinŋkop but yawot ami da ji gat egipjak.

Pol da Pilipai amin da but galak do yo yopmaŋ imgwit unjun do but galak nandagit

¹⁰ Ji da nak anpulugok do yo ayiŋ unjun do tagisi nandaneŋ Amin Tagi anŋkisisat. Asi, ji kalip nak do nandawit, mani nak anpulugoni dakon kosit kinda dima taŋ damgut. ¹¹ Nak da yo do wadaneŋ gen on dima dayisat. Nak nandak nandak yaŋ naŋ kili nandako pisagit: Nak yo kabino morapmi bo morapmi dima, unjun do nandaba kik dima asat, kisi tagi gin yaŋ nandisat. ¹² Bupmi aminsi egipben bo ae yo kabino morapmi paŋek egipben, unjun kisi tagigin. Jap do anek egisat, bo butno tugon unjun yo isali. ¹³ Nido, Kristo da tapmim naminjakwan yo morap tagi aben.

¹⁴ Asi, ji da nak anpulugok do yo yopba opni do dima nandagim. Mani, ji anpak tagisi anek nagon gadanba jigi kalonji paŋek nak do yo yopba apgwit. ¹⁵ Nak kalip Masadonia miktimon agek Gen Bin Tagisi dayiko ji nandan gadaneŋ paŋmuwukbi kaluksi awit. Pilipai miŋat aminyo disi nandan, Masadonia miktim yipmaŋ deŋgim bisapmon paŋmuwukbi miŋat aminyo kokup ŋwakŋwarikon nani di da monen di nak anpulugok do dima yopmaŋ namgwit. Ji dagin nak do yaŋ awit. ¹⁶ Kokup pap Tesalonaika egapbo ji da monen ae yo di nak anpulugok do bisap morapmi yopmaŋ namgwit. ¹⁷ Yaŋ yaŋapbo but galak do ji da ae anpulugoni do yosok yaŋ di nandabam. Dima. Ji anpak tagisi sigin anakwa Pinŋkop da unjun do tagisi nandisak do nandisat. ¹⁸ Ji da yo morap Epaprodaitas da kisiron da yopba apgwit unjun kili timikgim. Abisok yono tugok tugogisi. Unjun but galak dakon yo yopmaŋ namgwit unjun paret kibani tagisi yombem naŋ ji da Pinŋkop do imgwit. Pinŋkop da paret unjuden do galagisi nandisak. ¹⁹ Ae Pinŋkop da yo morap nido wadak wadak an unjun ariŋjikon damjak, nido Pinŋkop dakon yo tagisi morap unjun Yesu Kristokon ton, do asi damdisak.

²⁰ Pinŋkop Datnin mani dagok dagogi mini anŋkisiŋ kimotnen. Unjun asi.

Pol da Pilipai amin do gildat tagi yaŋ yoyigit

²¹ Yesu Kristo dakon miŋat amin morap do gildat tagi yaŋ yoyini. Paŋmuwukbi notnin

nak gat idon ekwamaŋ unjun kisi da ji do gildat tagi yaŋ dayan. ²² Ae Pinŋkop dakon miŋat amin morap da gildat tagi yaŋ dayan. Diwari kila amin madep Sisa da yut papmon pi an, unjun da nak da gildat tagi yaŋ dayiken do gwayan gwayan tebai nayan.

²³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji da wupmon tosak.

Pol da Kolosi Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Kolosi unun kokup pap kinda Esia Provin-skon tosook. Unun Epesas kokup pap da kap-matjok tosook. Pol da iyi unun panmuwukbi dima panalon agit, amin di da panalon awit.

Pol unun amin di da Kolosi amin dakon nandan gadatni panpbal ak do an unun dakon geni nandagit. Do nandan ga-datni panjeban ak do papia on mandagit. Yan yoyisak, Kristo unun yo morap dakon busunji. (Gagi 1.15-20 ae 2.9-15 unudon koki.) Kristo kalon dagan nin yokwikon ban tagi timitjak, ae kosit njwaknjwari kindakon da nin aripmi dima panpulugogi. Unun Kristo da dubagikon panjikdan. Kristo obakon da Pinjkop da yo morap wasagit, ae Kristo da pi agit do anek Pinjkop da yo morap yokwikon ban timitdisak. Kristo ninon egakwan nin minjat aminyo kalugi daganek Kristo dakon anjak yolek aman.

Pol da papia on mandan amin bamot do yoban papia anjan Kolosi kigimal. Unun Tikikus gat ae Onesimus gat. (Gagi 4.7,9 unudon koki.) Pol da Pilimon do papia mandagit unjungwan Onesimus do morapmi yosok.

Kristo unun yo morap dakon busunji. Ae Pinjkop dakon egip egip ae anjak morap kisi unudon tuganji da tonj (Kilapmi 1.1-3.4)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi aben do nak manjigit. Nak gat ae not-nin Timoti gat nit da ² Pinjkop dakon telagi minjat aminyo kokup pap Kolosi ekwan ji do papia on mandamak. Ji Kristo yol kimagek nit dakon padik padik ae saminit kabi ek-wan. Nin Pinjkop Datnin da nandan yawok damajek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit aman.

Kolosi amin da Yesu nandan gadan imin kimakgwit

³ Nit ji do bisit amak bisap morapmon Pinjkop, Amin Taginin Yesu Kristo dakon Datni, ya yan iyamak. ⁴ Nido, nit da ji dakon gen nandagimak, unun yan: ji Yesu Kristo nandan gadan imin kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tanj yoman. ⁵ Ji yan an nido Pinjkop da ji do yo tagisi Kwen Kokupmon panjnoman agit da tonj unun timitdaman yanji nandan, do nandan gadat anek amin do but dasi galak tanj yoman. Gen Bin Tagisi dakon gen bami

nandawit bisapmon yo Kwen Kokupmon tonj yan ji kili nandawit. ⁶ On Gen Bin Tagisi jikon obinjek miktimi miktimi kisi kigit. Yan anek madepsi paptan iren tanek minjat amin morapmon anjak tagisi panalon anj yomisak. Ae Gen Bin Tagisi si abidawit gildaron da wasanek yan gin agit. Unun gildaron Pinjkop da asi amin do nandan yawot anj yomisak unun nandaba pisagit. ⁷ Asi Epapras da Gen Bin Tagisi on dayin dekgit. Epapras unun Kristo dakon oman amin tagisi kinda, ae unun nin dakon pi isalnin, nin but dasi galak tanj imaman. Unun da nit panpuluganek Kristo dakon pi jikon tosook unun kilani tagisi asak. ⁸ Unun da Telagi Wup da ji panjtagap aban amin do but dasi galak tanj yoman unun do niyigit.

Pinjkop da Kolosi amin panjeban asak do Pol da bisit agit

⁹ Yanjo, nit ji dakon gen nandagiman bisapmon unun gildaron gin wasanek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini amak. Bisit amak unun Telagi Wup da nandak nandak kilegi gat ae nandan kokwin mibili mibili tagi gat daminjakwan ni anjak ani do Pinjkop iyi nandisak unun nandaba pisosak. ¹⁰ Ji da Amin Tagi dakon minjat aminyo da anjak ani do nandisak unun ani do bisit amak. Ae pi tagisi morap ani unun bami tagisi tokdan. Anek Pinjkop do morapmi sigin pakyanji nandaba pisokdan. ¹¹ Ae bisit yanjo kisi amak: Ji Pinjkop da tapmim mibili mibili damjak, anjakwan unun dakon tapmimni tagisikon ji tebai agek but yaworon da jigi tagi guramitni. Ae kisik kisik ¹² anek Pinjkop Dat ya yan iyini. Unun da ji panpuluganban yo ji do Kwen Kokup manjikbi da tonj unun kisin da timik timik akdaman. Asi Pinjkop dakon minjat aminyo nin Pinjkop da tenjenikon ekwaman unun yo abidokdaman. ¹³ Pinjkop da nin pilin tuk da kisiron ban pulugan nipmanjek monji Yesu unun but dasi galak tanj imisak unun da kila asak da kagagwan nipgut. ¹⁴ Pinjkop dakon Monji da nin yuman nan nipmanjek diwarinin wiririk ningut.

Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak

¹⁵ Kristo amin da kawit, unun Pinjkop, dabil da aripmi dima kokogi unun dakon wupmisi. Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak. ¹⁶ Kristo da iyi yo morap wasagit. Miktimon yo pindakgaman unun gat ae Kwen Kokup yo dima pindakgaman unun gat kisi wasagit. Ae kila amin madep gat ae anjelo madep gat ae wup tapmimi tonj gat ae yo kila ani do yandagok anyobi mibili mibili gat kisi

wasagit. Asi, Pinjkop da yo morap Yesu da kisiron da wasagit, ae yo morap unjun iyi dakon.

¹⁷ Yo morap dima noman tanjakwa Kristo kili egipgut. Ae yo morap iyi da kisiron da kila anjakwan kosirikon tonj. ¹⁸ Kristo unjun panjmuwukbi minjat aminyo dakon busunji egakwan panjmuwukbi unjun giptimni. Iyi panjmuwukbi dakon egip egip dakon mibili. Unjun amin kili kimakgwit da binapmon da mibiltan pidagit do iyi yo morap dakon busunji aripmi tagi egipjak. ¹⁹ Nido, Pinjkop da iyi dakon egip egip morap kisi ae tapmim morapni kisi Monji unjudon tosak do tagisi nandagit. ²⁰ Pinjkop da miktim gat ae Kwen Kokup gat dakon yo morap kisi unjun gat but kalon ani do nandagit. Kristo dakon yawi tilak kindapmon tagalgit unjun kosiron da but kalon noman tosak do nandagit.

²¹ Ji kalip Pinjkop da dubagikon egek uwalsi anj ingwit. Nido, nandak nandakji da uwal anj iminej ji anjak yokwisi awit. ²² Mani, Kristo unjun tilak kindapmon kili kimakgit, yan aban Pinjkop da ji panpuluganban iyi gat but kalon awit. Unjun iyikon panjap do anjak yan agit. Ae iyi da dabilon gulusunji mini telagi ae gwaljigi mini egipni do yan agit. ²³ Ji nandan gadatji tebaisi abidanek tebaisi atni kan, yan gin noman tanj damdan. Ji yum pindagakwa yo kinda da nandak nandakji ilikba, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat tebaisi anjak jomjom agak dakon anjak abidawit unjun di yipmanj dekbam. Nak Pol, Gen Bin Tagisi unjun yan tenjenok aben dakon oman amin dagoko minjat aminyo morap mibili mibili miktimon ekwan unjun yan tenjenok anj yomgumanj.

Pol da Kolosi amin panpulugagit

²⁴ Abisok nak ji panpulugok do giptimnokon tepmi pak do tagisi nandisat. Nak panjmuwukbi panpulugok do nandisat, unjun Kristo dakon giptimni. Kristo panjmuwukbi panpulugok do tepmi pagit unjun aban dima dagagit. Giptimnokon tepmi pasat unjun Kristo da tepmi pagit unjun aripmi ak do nandak nandak asat. ²⁵ Nak panjmuwukbi morap ji dakon oman amin daganek egisat, nido Pinjkop da iyi nak ji Israel amin kabikon nani dima unjudon gen morapni yan tenjenokenj do nak manjigit. ²⁶ Kalipsigwan bisapmi bisapmi Pinjkop da minjat amin morap kabi kisikon gen on si anj kisibigit. Mani abisok Pinjkop da gen unjun anjalon aban iyi dakon minjat aminyo nin da kili nandaman. ²⁷ Asi, Pinjkop da minjat amin kabini nin nolijanban yanji nandaman,

gen pasili unjun wagil tagisisi, ae unjun da Israel amin kabi gat ae Amin Nwakjwari Kabikon nani nin kisi tagisi panpulugosak yanji nandamanj. Gen pasili unjun yanj: Kristo unjun ji gat egisak. Ae unjun da ji timik pangwan unjun gat Kwen Kokup egipni do ji unjun do jomjom anjak ekwanj.

²⁸ Yabekbi nin Kristo dakon Gen Bin Tagisi minjat amin morap kabi kisikon yan tenjenomanj. Nin nandak nandak tagisisi unjun ban minjat amin morap yoyinj dekmanj, ae Pinjkop dakon gen morap pakyanji kan kimagek yolni do yoyamanj. Nido nin Yesu yolyol amin tebaisi daganba Pinjkopmon panjkinenj do nandamanj. ²⁹ Yanji noman toni do nandanek nak tapmim morapno tanj naminjakwa pi tebaisi asat. Kristo da iyi unjun tapmim panjalon naminjakwan pi unjun asat.

2

Nandan gadat tebaisi anjak top gen pabinj yopnenj

¹ Nak Pol da on nandani do nandisat: Nak ji gat ae Laodisia minjat aminyo gat ae minjat amin morap diwari gat kisi da nak dakon injam dima kawit amin nak ji kisi panpulugok do pi madepsi asat. ² Pi madepsi asat, nido ji dakon but panjeban abo tebaisi tosak do nandisat, anjak but dasi galak tanj yomyom anjak tagisi tanjakwan kabi kalonji ani. Pi madepsi anjapbo unjun da ji dakon nandan gadat panjeban anjakwan Pinjkop dakon gen pasili unjun dakon mibili tagi nandaba pisolak. Kristo unjun gen pasili unjun dakon mibili. ³ Nandan kokwin tagisi morap gat ae nandak nandak tagisi morap gat unjun yo tagisi yumanj nogi wukwisi yombem da Kristokon pasili tonj.

⁴ Nak gen on yosot, nido amin di da top dayinj pangalak ani yanj do dima galak tosot. ⁵ Asi, nak ji gat kisi dima ekwanman, mani nandak nandaknokon da ji gat egisat. Ji da but kalon anjak Kristo tebaisi nandan gadan iman, unjun do anjak but galaksi nandisat.

⁶ Ji Yesu Kristokon gadanek yipba Amin Tagisi egipgut, do unjun da anjagon sigin egipni. ⁷ Ji kindap geli yopba pigakwa miktimon tebaisi akjan, ae yut da gwak tebaisi da kwenon tebaisi akjan unjun da aripmon tebaisi atni. Anjak Gen Bin Tagisi amin da dayinj dekgwit unjun tebaisi nandan gadan kimotni. Anjak bisapmi bisapmi Pinjkop ya yanj iyinj kimotni.

⁸ Ji kanj kimotni. Amin kinda da top gen kinda dayinban nandak nandakni di yolbam. Unjudon amin babikni gat ae wup

yokwi kundu ae miktimyo kila anj dakon nandak nandak banj timikganj. Unjun Kristo dakon nandak nandak dima yolganj. ⁹ Ji disis nandanj, Kristo amin nin yombem daganjek Pinjkop dakon egip egipni tuganj imgut. ¹⁰ Ae Kristo kalonon gin egip egip bami jikon tugagit. Unjun kila amin mibili mibili miktimon ae kwen binap ekwanj kisi dakon Amin Tagini egisak.

¹¹ Ji Kristo gat gadawit anjek Kristo da pi agit do anjek but kalip kili yopmanj mudawit. But kalip yopyop dakon anjak unjun giptim mandak dakon anjak yombem, mani unjun giptim dakon dima. Kristo da yo unjun butjikon agit. ¹² Ji telagi pakbi sowit bisapmon, Pinjkop da ji gat ae Kristo gat kisi kimakbi tamogwan wayikgit. Ae Pinjkop Kristo kimoron nanj aban pidagit unjun dakon tapmim madepni do nandanj gadanj, do telagi pakbi sowit unjun kimoron banj paban pidawit yanj asak.

¹³ Kalip ji yokwi mibili mibili awit, anjek but kalip dakon anjak yolba unjun da dikban kimakgwit. Mani abisok Pinjkop da panpuluganban Kristo gat kisi egip egip ekwanj. Anjakwa Pinjkop da diwarinin kisisi wiririk nimgut. ¹⁴ Nin gulusunj morapmi agimanj, do Pinjkop dakon gen teban mandabi da tonj unjun da gen yanj nimijek obisi pabinj nimgut. Mani, Pinjkop da Yesu tilak kindapmon kimakgit bisapmon papia tam unjun abidanj tilak kindapmon anjakgit. Yanj anjek gen teban mandabi unjun kisi morap aban pasilakwan gen wagil kimakgit. ¹⁵ Yanj anjek konj tapmimi tonj dakon busunji morap gat, ae konj tapmimi tonj diwari gat dakon tapmim pabinj yopgut. Anjek Kristo da tilak kindapmon pi agit do anjek, Pinjkop da pabinj yopban minjat aminyo da dabilon yo isali awit.

Nin Kristo gat kisi kili kimakgimanj, do gen teban morap da nin aripmi dima panpulugoji

¹⁶ Yanjdo, amin kinda da gen yanj daminjek jap pakbiyo dakon gen teban dima yolganj, bo telagi bisap madep do bilagi bilagi dima yolganj, bo ae kanek kalugi dakon bisap dima yolganj, bo ae Sabat bisap yo kisi dima yolganj, unjun morap do yum pindagakwa amin da gen di yanj dabam. ¹⁷ Unjun yo bami noman tokdisak dakon wupmi gin. Yo bamisi unjun Kristo. ¹⁸ Yanj do anjek amin kinda yo dipminon pindakgit unjun do dayinjek ji anjelo gawak yomni do dayinban kanj yum kanakwa dima pabinj dejpak. Unjuden amin but kalip dakon anjak yolek iyi do nandak nandak amin yanj nandanj. ¹⁹ Unjun amin Kristo busunjin yipmanjek

unjun da kagikon ekwanj. Busunjin unjun da giptimni kisi upmokdok, anjek giptim dakon sanjek morap sanjekwan gadanjek tagi tonj. Anjakwan giptim unjun Pinjkop da tapmimon taganj madep toso.

²⁰ Ji Kristo gat kili kimakgwit, yanj anjek on miktim dakon nandak nandak yokwi kili yipmanj dekgwit. Do ji nido abisok miktim amin da aripmon akwanj? Ji nido on miktim dakon gen teban unjuden yolganj? ²¹ “Ji yo dima timitni, ji yo dima noni, kisitgokon yo dima panjknoki. Ji yanj ani kanj, Pinjkop da dabilon jimjimji tonj.” ²² Gen teban unjun jap isali amin da don nanj mudonj unjun do yonj. Amin dagin gen teban unjun yopmanjek unjun banj dayinj dekganj. ²³ Asi, amin diwari gen teban unjuden yolek nin Pinjkop bamisi gawak imamanj yanj nandanj, mani dimasi. Ae iyi do nandaba pinjakwa giptimni panjupbal anjek Pinjkop da unjun do tagisi nandanj nimisak yanj nandanj. Unjun gen teban yolek nandak nandak tagisi banj yolgamanj yanj nandanj, mani dimasi. Unjun gen teban morap da nin panpuluganba but kalip dakon anjak aripmi dima pabinj yopnenj.

3

Nin Kristo gat kisi kimoron da kili pidagimanj

¹ Ji Pinjkop da egip egip kalugi damgut anjek Kristo gat kisi kimoron banj paban pidawit. Unjun do anjek ji Kwen Kokup dakon yo timit do nandak nandak ani. Unjun kokupmon Kristo unjun Pinjkop da amin tet do kila amin madep yityit tamonikon yiddak. ² Ji Kwen Kokup dakon yo dogin nandanjek miktim dakon yo do dima nandani. ³ Nido ji amin kili kimakgwit yombem. Ji Pinjkopmon gadanjek egip egipji bamisi unjun Kristokon pasili toso. ⁴ Kristo egip egipnin dakon mibili don altanj noman tosak bisapmon jijo kisi unjun gat Pinjkop da tenjenj madepmon altanj noman tokdanj.

Kristo unjun nin da butgwan egek unjun da aban nin minjat aminyo kalugi dagagimanj
(Kilapmi 3.5-4.18)

Nin minjat aminyo kalugi agimanj

⁵ Yanjdo, ji miktim dakon anjak morap butjikon tonj unjun dapba kimak mudoni. Nak anjak oden do yosot: yumabi anjak mibili mibili, ae yo yokwi ak do but kindap, ae yo morapmi timit do nandak nandak unjun da ji kokup kidat gawak yomanj yanj asak. ⁶ Pinjkop da minjat aminyo anjak unjuden anjek

geni dima guramikgan unun tomni yokwisi yomdisak. ⁷ Jiyo kisi kalip Pinjok dakon gen dima guramikgwit bisapmon anpak unuden awit. ⁸ Mani abisok anpak unuden wiririk mudoni. Ji butjap dima nandani, ae amin do nandaba yokwi tok dima ani, ae amin do yanba yokwi tok dima ani, anek gen dima yogogi dima yoni. ⁹ Panmuwukbi notji top gen dima yoyini. Nido, but kalip gat anpakni gat kili yopgwit. ¹⁰ Anek ji kili amin kalugi dagawit. Asi, Pinjok da iyi ji panjaluk anek nandak nandak tagisi daminjakan amin kalugi daganek iyi yombemsi ekwan. ¹¹ Do egip egip kalugi unuden, ji kisi arip gin. Amin Njwakjwari Kabi bo Juda amin, unun yo isali. Bo ae giptim mandabi bo dima mandabi, unun yo isali. Bo ae dubagikon amin geni njwakjwari yonj ae anpakni njwakjwari an unun yo kisi yo isali. Bo ae oman amin bo oman amin dima, unun yo isali. Yo madep unun Kristo nin kisin dakon wukwinin egisak, ae nin kisi morapgan egisak.

Nin amin do but dasi galak tanj yomyom anpak abidan kimotnej

¹² Pinjok da ji kili manjigit da iyi dakon telagi minjat aminyo egakwa but dasi galak tanj damisak. Do ji anpak oden ban yolek ani: Ji minjat aminyo kisi morap do bupmisi nandan yominjek yo tagisi anjomni. Ji diso do nandaba pinakwa minjat aminyo anpak yaworisi anjominjek but yaworon da jigti pani. ¹³ Ae jikon amin di gat gen di tonj kan, but tobil ani do bikbik yomni. Anek yum pindagek diwarini yopmanj yomni. Amin Tagi da diwarisi kili yopgut, do jiyo kisi notji dakon diwarini yopmanj yomni. ¹⁴ Ji amin do but dasi galak tanj yomni, nido unun anpak da anpak morap yapmanj mudosok. Ae unun da anpak tagisi morap kisi jonjkan pi kalonj anj. ¹⁵ Yum kanakwa Kristo da but yawot damisak unun da nandak nandakji kila asak. Nido, Pinjok da ji iyi do manjinek butji yawori tanakwan giptim kalonj egipni do nandisak. Ae ji yo morap do Pinjok ya yanj iyini. ¹⁶ Kristo dakon gen yipba butjikon tebai tosak. Ji kalonj kalonj notji yoyindet aba nandak nandak kilegi timigek anpak tagisi banjin ani. Butjikon da Pinjok ya yanj iyini, ae Kap papiakon kap yoni, ae Pinjok gawak imim dakon kap yoni, ae Telagi Wup da kap panalon anj damisak unun yo kisi yoni. ¹⁷ Ae gen morap yoni, ae pi morap anikon nin Amin Tagi Yesu dakon minjat aminyo yanj nandanej ani. Anek Yesu da manon yo morap do Pinjok ya yanj iyini.

Pol da Yesu yolyol amin yuri kinda nian egipni do yagiti

¹⁸ Minjat ji esi dakon gen nandanej guramitni. Nido, ji Amin Tagi dakon, ae anpak unun Pinjok da dabilon kilegisi. ¹⁹ Ae wili ji minjatji but dasi galak tanj yomin kimotni, anek buri si yokwi toni da aripmon anpak yokwi dima anjomni.

²⁰ Ae minjat monjiyo, ji menj datji dakon gen nandanej yo morapmon geni guramitni. Amin Tagi da unuden anpak yolni do galak tosak. ²¹ Ae dat, ji monji gwayosi tebaisi yoyinba ji do nandaba yokwi tok di anj dabam. Yanj aba yo tagi di nin da aripmi dima anej yanj di nandabam.

Pol oman amin gat kila amin gat do yagiti

²² Oman monji, ji kila aminji dakon gen morap guramik kimotni. Nindaba tagisi asak yanj do anek kpat egek dandisak bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Ji Amin Tagi do pasal iminjek pi ani unun but dasi nandanej ani. ²³ Yo morap ani unun si teban tanek ani. Amin dogin dima, Amin Tagi do pi aman yanj nandanej ani. ²⁴ Disi nandan, don Amin Tagi da tomni damdisak. Tomni unun yo tagisi minjat amini do manjigit unun. Ji Kristo dakon pi monji ekwan, ae unun kila aminji egisak. ²⁵ Amin morap gulusun anj, unun gulusunni dakon tomni timitdanj. Pinjok da minjat amin morap dakon anpak kokwin ak do arip gin asak.

4

¹ Kila amin, ji oman monjisi anpak tagisi ae kilegisi banj anjomni. Disi nandan, jiyo kisi oman monji egakwa Kila Aminji Kwen Kokup egisak.

Bisit tebai anek anpak kilegi anej

² Bisit agak unun tebaisi abidan kimotni. Anek bisit ani bisapmon si nandan kimagek Pinjok ya yanj iyini. ³ Pinjok da ninyo kisi panpulugosak do bisit ani. Bisit iyinba Kristo dakon gen kalip pasili tagit unun yanj tentenonen do Pinjok da kosit yipmanj nimjak. Nin geni antentej ano minjat aminyo da dima galak tanjek dam tebanon nepgwit. ⁴ Bisit aba geni unun nomansi yanj tentenokenj. Pinjok da yanji abendosi nandisak.

⁵ Ji panmuwukbi dima abi minjat aminyo gat egipni bisapmon nandak nandak tagisi banj yolek anpak kilegi anj kimotni. Bisapmi bisapmi Kristo da miktimon anpak agit, unuden ak do tagap toni. ⁶ Bisapmi bisapmi gen tagisi minjat aminyo panpulugogi unun banjin yoni. Do gen di mibili nandak do

dayini bisapmon geni kobogi gen tagisi ban yoyini.

Pol da Tikikus gat Onesimus gat yabekban Kolosi kigimal

⁷ Tikikus da nak da egip egip morap asat unun dayikdisak. Tikikus unun notninsi, ae pi isalnin, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi. ⁸ Nin nian ekwaman dakon geni dayinban nandani, ae ji dakon but panteban asak, mibili yan do anek jikon yabekgo kigit. ⁹ Nak Onesimus yabekgo Tikikus gat kigimal. Onesimus unun notnin tagisi. Unun pi do but dasi nandane an kimokdok. Unun ji da kabikon amin kindi. Unun bamot da yo morap idon noman tawit unun do dayikdamal.

Pol da gildatni tagi Kolosi amin do yipban kigit

¹⁰ Aristakus, unun nak gat kisi dam tebanon ekwamak. Unun da gildat tagi yan dayisak. Ae Mak, Banabas dakon nugi, ununyo kisi gildatni tagi yan dayisak. (Nak Mak do gen kili yipbo nandawit. Gen unun yan; jikon apban kan, but galagon da abidoni.) ¹¹ Ae amin kindi Yesu, amin da Jastus yan iyan, ununyo kisi gildat tagi yan dayisak. Israel amin kabikon unun amin kabi dagin nak gat pi anek Pinokop dakon amin kila agakni teban tosak do pi aman. Unun amin da butno tagisi anteban an.

¹² Epapras da gildat tagi yan dayisak. Unun ji da kabikon amin kindi, ae Yesu Kristo dakon oman amin. Ji da Pinokop dakon galaktok morap nandaba pisanek tebai atni do bisapmi bisapmi bisit tebai asak. ¹³ Yansi dayisat, unun da ji gat ae panmuwukbi morap kokup pap Laodisia ekwan gat ae Irapolis kokup papmon ekwan unun panpulugok do pi madepsi asak.

¹⁴ Luk, wuda wamakin unun but dasi galak tan imaman, unun gat ae Demas gat da gildat tagi yan dayamal.

¹⁵ Laodisia kokup papmon panmuwukbi ekwan unun gildatno tagi yoyini. Ae Nimpa gat ae panmuwukbi morap unun minjat da yutnon muwukgan ununyo kisi gildatno tagi yoyini. ¹⁶ Ji papia on manjinek Laodisia panmuwukbi do yipba kwan ununyo kisi da manjini. Ae papia Laodisia do yipbo kigit, ununyo kisi ji da tagi manjini. ¹⁷ Anek Akipus yan iyini, "Gak Amin Tagikon pi abidagil unun kilani tagisi anek pi unun tagisi abi." ¹⁸ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat. Dam tebanon sigin egisat, do dima intan namni. Pinokop dakon nandan yawotni jikon tosak.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika unun Masadonia Provins dakon kokup madepni. Pol Pilipai yipman dekgit bisapmon Tesalonaika kokup madepmon kin panmuwukbi unun iyi panalon agit (Yabekbi 17.1-9 unudon koki). Mani Juda amin da kanba minat aminyo morapmi da Pol dakon gen nandanek Yesu yolyol amin dagawit, do nandaba yokwi tok an iminjek Pol yolba Tesalonaika yipman kigit. Don pi isalni Timoti yabekban kin Yesu yolyol amin Tesalonaika egipgwit unun nian ekwan unun pindak nandanjo anek abin Pol iyigit.

Pol, Timoti da yo unun noman tawit dakon geni iyigit bisapmon, Pol ae Sailas ae Timoti da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadatni panjeban ak do anek papia on mandawit. Nandak nandak amin morapmi da on papia do Pol da papia morap dima mandanek on papia nan mibiltoksi mandagit yan nandan. On papiakon Pol da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadat gat ae anpakni tagisi do but galaksi nandisak.

Tesalonaika panmuwukbi unun Yesu kosit nianon da apjak unun dima nandaba pisagit. Kristo dima tobil abinjakwan kili kimakgwit amin unun egip egip teban abidokdan, bo dima? Ae Kristo ni bisapmonsi apjak? Yanjo, mibili nandak do nandan. Pol da geni unun dakon kobogi mandan yominjek anjak tagisi ankimagek Amin Tagi da apjak bisap do jomjom ani do yoyigit.

*Pol gat pi isalni gat Tesalonaika amin do nandaba kik awit
(Kilapmi 1-3)*

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjkop Dat ae Amin Tagi Yesu Kristokon kili gadawit.

Pinjkop da nandan yawok daminjek butji pan yawot aban yawori tosak.

Pol da Tesalonaika amin dakon nandan gadat do but galaksi nandagit

² Bisapmi bisapmi nin ji do nandanek Pinjkop ya yan iman. Bisit amanon ji kisi do nandanek aman. ³ Nin ji dakon anpak do nandanek Pinjkop Dat ya yan iman. Nido nandan gadatji do anek anpak tagisi an, ae amin do but dasi galak tan yominjek pi tebaisi an, ae tebaisi agek Amin Taginin

Yesu Kristo ae tobil apdisak unun do nandan teban tanek jomjom an.

⁴ Not kabi, Pinjkop da ji do but dasi galak tan damisak, ae ji iyi do manjigit yanji nandaman. ⁵ Nido Gen Bin Tagisi jikon anjigiman unun gen nan gin dima anjigiman. Unun tapmim gat ae Telagi Wup gat kisi da altan damgut. Ae nandan gadatnin unun tebaisi yan disi pindakgwit. Nin ji da binapmon egek ji panpulugok do pi agiman unun disi nandan. ⁶ Pinjkop dakon gen abidanakwa jigi morapmisi noman tan damgwit, mani nin gat ae Amin Tagi gat da jigi panek kisik kisik pagiman jijo kisi unun anpak yolakwa Telagi Wup da kisik kisik damgut. ⁷ Anpakji tagisi unun nandan gadat minat aminyo morap Masadonia ae Akaia provinskon ekwan do yolinba pindakgwit. ⁸ Amin Tagi dakon gen yan tentenjawit unun Masadonia ae Akaia provinskon ekwan amin dagin dima nandawit, kokup dukwan dukwan kisi da ji da Pinjkop do nandan gadawit unun dakon geni nandawit, do nin da sanbejek gen di yogogi mini. ⁹ Jikon opno nin tagisi timikgwit unun dakon geni unun minat aminyo da iyi yon. Ji kokup kidat yopmanek but tobil anek Pinjkop bamisi egip egip teban egisak unudon kinjek oman amin dagawit dakon geni yon. ¹⁰ Ae ji Monji Kwen Kokup da tobil pikdisak unun do jomjom anek ekwan unun dakon geni kisi yon. Monji unun kimakgit nan Pinjkop da aeni aban pidagit. Unun Yesu da nin panjutnanban Pinjkop dakon butjap madep noman tokdisak bisapmon dima yokwi tonen.

2

Pol iyi Tesalonaika kokup papmon pi agit do yosok

¹ Not kabi, nin ji gat egipguman bisapmon pi agiman unun dima sun tagit, unun disi nandan. ² Nin jikon dima kinjek Pilipai kokupmon egipguman bisapmon anpak yokwi mayak mayagi an nimgwit, ae nindapba tepmi pagiman, unun disi nandan. Mani jikon opguman bisapmon Pinjkopnin da nin panjeban anjakwan uwalnin yum pindagek jikon Gen Bini Tagisi yan tentenagiman. ³ Nin Yesu nandan gadan imni do yan damguman bisapmon, gen gulusun kinda dima dayigiman, ae nandak nandak yokwi di gat nandanek pi dima agiman, ae ji dima panjewealiman. Unun dimasi. ⁴ Pinjkop da butnin panjiklik nandanek iyi dakon galaktok yolek Gen Bin Tagisi yan tentenonej dakon pi nimgut. Yanjo, minat aminyo da nindaba pi tagisi an yan nindani do dima aman. Pinjkop

nin dakon but pindat pindat amin unun da nindaban tagisi aman unun dogin nandanek aman. ⁵ Ji nandan, ae Pinjkop kisi nandisak, nin da ji dima pangalak agiman, ae ji dakon yo kabi do pindak galaktok anek gen tagi unun dima dayigiman. ⁶ Ji bo ae amin di da man madep nimni yanon da pi dima agiman.

⁷ Asi, nin Kristo dakon yabekbini, do panpulugonis do tagi dayinom. Mani, nin ji da bikbigan egipguman bisapmon men kinda da monjini upmokdok unun da tilak yaworisi egipguman. ⁸ Nin ji do but dasi galak tan damguman, do Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi damguman. Ae unun gin dima, notsi agiman do anek ji panpulugok do egip egipnin kisi parekgiman.

⁹ Not kabi, nin ji gat egek Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yagiman bisapmon nin yo niban nan panyo anen yan do pi tebaisi agiman unun disi nandan. Nin dakon yiyit do jigi dima pani yan do gildari ae kalbi pi madepsi agiman.

¹⁰ Kristo nandan gadan iman amin jikon anpak agiman unun disi nandan, ae Pinjkop yo kisi nandisak. Nin telagisi egek, anpak kilegisi anek, gwaljigi mini egipguman. ¹¹ Dat kinda da minjat monjyonikon anpak asak, unun da aripmon nin da jikon anpak yan gin agiman, unun disi nandan. ¹² Nin ji dakon but panjeban anek but yokwi dima ani yan do dayin panjeban agiman. Ae anpak Pinjkop da pindakban tagisi an unun ban ani do morapmi dayigiman. Pinjkop da iyi dakon amin kila agak ae tilim kaganigwan egipni do yan damisak.

Panmuwukbi da nandan gadat bamisi anek jigikon tebai akgwit

¹³ Ae yo kinda gat kisi do nandanek bisapmi bisapmi Pinjkop ya yan iyaman. Yo unun yan: Pinjkop gen yanapno timikgwit bisapmon, amin dakon gen ban timikgaman yan dima nandawit. Pinjkop iyi dakon gen ban timikgaman yan si nandawit. Gen damguman unun asi Pinjkop dakon gen. Unun gen da nandan gadat amin jikon pi tebaisi asak. ¹⁴ Not kabi, Judia miktimon Pinjkop dakon panmuwukbi morap Yesu Kriston gadanbi da egi anan kwanon, yo noman tan yomgwit, jikon yan gin noman tan damgwit. Judia miktimon nandan gadat amin Juda amin da jigi morapmi anjyomgwit, yan gin kokup isalji da jiyi jigi morapmi andamgwit. ¹⁵ Juda amin da Amin Tagi Yesu anakba kimakgit, ae kombi amin kisi dapba kimakgwit, ae nin nolba kigiman. Pinjkop da anpak pindakban injani an unun anek amin morap kisi uwal an yoman.

¹⁶ Amin Nwaknwari Kabikon Pinjkop gen dima yoyiner yan do kosit sopsop ak do pi an, nido Pinjkop da yokwikon ban dima timitjak do nandan. Yan anek kalipgwan da yokwi sigin anek yokwini panmuwuk kakwanba madepsi anakwan apmeron Pinjkop dakon butjapni pabin unun aminon tagit.

Pol da Tesalonaika amin aeni pindat do tagisi nandagit

¹⁷ Not kabi, nin bisap pisipmi ji depman degek dat kinda da minjat monjyoni yomanjek dubagikon egisak unun dakon tilak egipguman. Nin ji dima dandagiman, mani butninon da ji gat egipguman. Do aenin tobil kin ji dandak do pi madepsi agiman. Nin ji dandakdosi nandaman. ¹⁸ Nin jikon kik do nandagiman. Nak Pol da jikon kosiri morapmi kik do pini agim, mani Sunduk da kosit sopman nimgut. ¹⁹ Amin Taginin Yesu aeni apjak bisapmon yo nido nandanek injannikon tebai agek kisik kisik anen? Ae pi agiman dakon bami yo ninan yolino pi tagisi awit yan nindasak? Nin ji do kisik kisik anen. ²⁰ Asi, nin ji do nandanek butnin tagisi asak, ae kisik kisik aman.

3

Pol da Timoti Tesalonaika amin panjeban asak do yabekgit

¹ Nin ji dandak do tepmisi nandagiman, do gen yan anjeban anek nit Athens kokupmon egek ² Timoti yabetdo jikon opgut. Timoti notnin unun Pinjkop dakon oman amin, unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tentenjosok. Ji panjeban anek nandan gadatji panpulugosak do yabekgimak. ³ Jigi tepmiyo unun da noman tan daba di da nandan gadatji dima yipman detni yan do yabekgimak. Disi nandan, jigi ae tepmiyo unuden panen do Pinjkop da kili nandagit. ⁴ Nin ji gat sigin egipguman bisapmon jigi morapmi pakdaman yan dayigiman. Disi pakyan si nandan, yo dayigiman unun kili noman tawit. ⁵ Mibili yan do nak ji do nandaba kik anek Timoti yabekgo ji dakon nandan gadat pindat do opgut. Panjewan Amin da ji panjewanban manakwa pi agiman unun isali asak yan do pasalgim.

Timoti gen tagisi kinda anapban Pol kisik kisik agit

⁶ Timoti jikon da ninon tobil abinek gen tagisi kili niyik. Ji da nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak tan yoman unun do niyik. Ae bisapmi bisapmi nin do nandanek tagisi nandan yan yosok. Nin ji dandakdosi nandaman, yan gin jiyi kisi nin nindakdosi nandan yanjo kisi niyik. ⁷ Not kabi,

nin jigi ae tepmiyo panek ji da nandan gadat tebai an unun dakon geni nandanek unun da butnin panjeban asak. ⁸ Amin Tagikon gadanek tebai akgan yan nandaman, do nin egip egip bamisi ekwaman. ⁹ Nin ji do nandanek Pinjkopnin da inamon kisik kisik madepsi anek Pinjkop ya yan iyino aripmi dima asak. ¹⁰ Gildari ae kalbi Pinjkop da nipban abin ji dandanek nandan gadatji da tetgin yo nido wadan unun damnen do bisit madepsi anek ekwaman.

Pol Tesalonaika amin kin pindat do bisit agit

¹¹ Pinjkop Datnin gat ae Amin Taginin Yesu gat da kosit yipman nimanakwan jikon openey kan tagisi yan nandaman. ¹² Amin Tagi da ji panjagap aban ji kabikon ae amin morap kisikon but dasi galak tan yomyom anpak unun madepsi paptan iren tosak do nandaman. Nin da ji do madepsi but dasi galak tan damaman unun da tilagon ani dosi nandaman. ¹³ Yan anakwa Amin Taginin Yesu Kristo da butji panjeban anakwan iyi dakon minat amin kabini morap gat apjak bisapmon ji telagisi ae gwaljigi minisi Pinjkop Datnin da inamon atni dosi nandisat.

Tesalonaika amin anpak tagisi an kimotni

(Kilapmi 4-5)

4

Yumabi dima ani

¹ Not kabi, mibi do yan dayisat. Anpak morap Pinjkop da pindakban tagisi an unun anidosi nin da kili doligiman, ji unun ban yolek an. Mani abisok Amin Tagi Yesu da manon unun anpak sigin sanjbenek madepsi an kimotnisi do dayin panjeban aman.

² Amin Tagi Yesu da yan mudan niban nawa gen dayigiman unun disi nandan. ³ Pinjkop da ji telagisi egek yumabi anpak mibili mibili dima ani do nandisak. ⁴ Giptimji dakon galaktok yokwi dima yolni do kila tagisi anek telagisi egek amin bamisi da tilagon egipni. ⁵ Galak tok yokwisi gat, ae nandak nandak yokwisi gat da ilik panjwa Pinjkop dima nandan iman amin da yumabi an unuden di abam. ⁶ Ji panmwukbi wili notji panjwalek yumabi anpak unuden minjatri gat dima ani. Amin Tagi da anpak unuden an amin yo yokwisi anjomdisak. Nin unun dakon nawa gen tebaisi kili dayigiman. ⁷ Pinjkop da yumabi anpak mibili mibili aney do dima yan ningut. Telagisi egipney do yan ningut. ⁸ Yan do, gen on abin yipmandak amin unun amin dakon gen nan dima abin yipmandak. Unun Pinjkop, Telagi

Wupni damisak, unun dakon gen nan abin yipmandak.

Anpak tagisi an kimagapno teban tosak

⁹ Panmwukbi notji do but dasi galak tan yomin yomin ani unun do gen di dima mandagi nandisat, nido Pinjkop da iyi unun do kili dayin dekgit. ¹⁰ Ji asi panmwukbi notji Masadonia provinskon dukwan dukwan ekwan unun do but dasi galak tan yoman. Mani, unun anpak sigin sanjbenek madepsi anakwa pap tosak dosi dayaman. ¹¹ Ji yawori egek disi da egip egipmon yo morap agagi unun dogin nandanek amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni ban yanek dima egipni. Kalip dayigiman unun da aripmon ji kisitji da pi anek unun ban egip egipji dakon kila ani. ¹² Yan anek kan do amin da kisiron dima egipni. Anakwa panmwukbikon dima sanjbeni amin da anpakji pindagek nandaba wukwan damni.

Amin Tagi da abin nin panmwutdisak

¹³ Not kabi, amin kili kimakgwit kabikon yo ni da noman tokdan unun ji da pakyansi nandani do nandaman. Pinjkop dima nandan gadan iman amin da kimakbi aripmi dima pidoni yan nandanek bupmi madepsi nandan unuden di abam. ¹⁴ Yesu kimakgit da aeni pidagit yansi nandan gadaman. Yan agit do nin yansi nandaman, Pinjkop da amin Yesu nandan gadan iminek kili kimakgwit amin unun Yesu gat timikban apdan.

¹⁵ Amin Tagi iyi dakon gen dayaman unun yan: Amin Tagi tobil apjak bisapmon nin kalugi ekwaman amin da amin kimakbi mibil tan yomin dima kikkaman. ¹⁶ Amin Tagi iyi Kwen Kokup da pinek yan tidanek gen teban kinda yosak. Anakwan anjelo mibiltogi da gen yanakwan Pinjkop dakon kwey yosak. Anakwan Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin da kalip pidokdan. ¹⁷ Unun bisapmon minat aminyo kalugi sigin egipney amin nin wigino unun amin gat gikwemon muwugek kwen binap Amin Tagi gat domdom akdaman. Anek Amin Tagi gat bisap dagok dagogi mini egi wigikdaman. ¹⁸ Ji notji panjeban ak do gen on notji yoyin yoyin ani.

5

Nin si tagap tanek egapno Amin Tagi apjak

¹ Not kabi, unun yo morap ni bisapmon, bo ae ni gildaron noman tokdan unun do dima mandagi nandisat. ² Nido disi nandan, Amin Tagi apjak dakon gildat unun kabo noknok da kalbi but pisoni mini aban unun da tilak but pisoni mini apdisak. ³ Amin

da yan yokdan, “Yaworisi ekwaman, ae yo di da nin aripmi dima paɗɗɗal ani.” Yan yanakwa unɗon gin miɗat da monji paɗalal do but pisoni mini monji suganakwa tepmi paɗ unun da tilak tepmi tasik tokdan, ae aripmi dimasi pulugan kikkdan.

⁴ Mani not kabi, ji pilin tukgwan dima ekwan, do unun gildat kabo noknok da yan noman tarɗ daban dima wiripdatdan. ⁵ Ji kisisi tenɗeji ae gildat dakon amin. Nin kalbi ae pilin tuk dakon amin dima. ⁶ Yanɗo, amin diwari da dipmin pak ekwan unun da tilak dima egipneɗ. Kalugi egek nin do kila tagisi anek egipneɗ. ⁷ Dipmin pokgon amin unun kalbi pokgon, ae pakbi teban nanek but upbal an amin unun kalbi an. ⁸ Mani nin gildat dakon amin, do nin nin do kila tagisi anek egipneɗ. Nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tarɗ yomyom anpak ban piɓit kutnoknin do paner. Ae Pinƙop da yokwikon ban wagil timiɗdisak yan nandan teban tajeɗ jomjom aman unun da busuɗ kutnoknin asak. ⁹ Pinƙop da butjapni paner do dima manjigit. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek nin yokwikon ban timiɗjak do manjigit. ¹⁰ Yesu nin do anek kimakgit. Sigin egapno apjak bo kimagapno apjak unun iyi gat egipdaman gin, mibili yan do anek kimakgit. ¹¹ Yanɗo, ji abisok an, yan gin notji paɗpuluganek butni paɗteban an an ani.

Pinƙop da paɗmuwukbi paɗpulugaɗban anpak tagisi ban timiɗni

¹² Not kabi, ji kila aminji gawak yomni. Unun amin ji dakon wukwisi egek ji da binapmon pi tebai anek nawa gen dayan. Amin Tagi da unun amin kila aminji egipni do paɗalon an yopgut. ¹³ Pi madepsi an unun do nandarek nandaba wukwan yomɗek but dasi galak tarɗ yomni. Ae not kabisi gat but kalon anek yawori egipni.

¹⁴ Not kabi, anpak ani dosi nandaman unun yan: kurak tok amin pi ani do tebai yoyini, ae yo tagi dima aneɗ yan nandan amin butni paɗteban ani, ae tapmimni mini amin paɗpulugoni. Amin kisi do but yaworon da kulabik ani do bikbik yomni.

¹⁵ Amin da yokwi anɗaba kan, tamoni do kobogi yokwi dima anyomni. Bisapmi bisapmi disikon ae amin kisikon anpak tagisi anyom do pi tebaisi ani.

¹⁶ Bisapmi bisapmi kisik kisik anek egipni. ¹⁷ Bisit yipman deri mini anek egipni. ¹⁸ Yo nianɗen di noman tarɗ daba kan, ji Pinƙop ya yan iyini, nido Pinƙop da Yesu Kristokon gadawit amin ji anpak yan ani do nandisak.

¹⁹ Telagi Wup da butjikon yo kinda ani do kindap da yan sorɓan kan dima abi kimotjak. ²⁰ Ae amin kinda da kombi gen

dayik do aban kan dima kurak tarɗ imni. ²¹ Mani gen morap gat ae anpak morap gat kokwin tagisi ani. Anek yo tagisi ban timiɗek ²² yo yokwi morap paɗpekwolni.

²³ Pinƙop but yawot nimisak unun da ji paɗtagap aban egip egipni kisi parek imiɗek telagisi egipni dosi nandaman. Yan anek wupji ae butji ae giptimji dakon kila anakwan diwarisi mini egakwa Amin Taginin Yesu Kristo tobil apjak. ²⁴ Pinƙop ji yan damgut unun da jikon pi aban unun yo morap noman tokdan, nido Pinƙop gen yosok unun dimasi yapmanɗak.

²⁵ Not kabi, Pinƙop da nin paɗpulugosak do bisit ani.

²⁶ Paɗmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timiɗni.

²⁷ Amin Tagi da manon da tebai yan dayisat, on papia paɗmuwukbi kabi kisikon manjin yomni. ²⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit aman.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika panmuwukbi unun Kristo ae tobil apjak bisapmon yo ni da noman tokdan yan do nandak nandak morapmi awit. Panmuwukbi diwari da Amin Tagi dakon Gildat kili noman tak yan yawit. Anakwa diwari da unun nandanek pi dima anek jomjom gin anek egipnejan yan nandawit. Do Pol ae Sailas ae Timoti gat da nandak nandakni panmilip ak do anek papia on mandawit.

Pol da unun bisap dima noman tak yan yosok. Mibiltok minjat aminyo kwen wigik anakwa yokwi morapmi noman tokdan. Anakwa gen teban pabin yop amin kinda noman nandak anek Kristo do uwal madepsi akdisak.

Pol da minjat aminyo nandan gadaron tebai agek jigi pani do yoyigit. Pol iyi gat ae pi isalni gat da iyi dakon nan potni do pi tebai an, yan gin ani do yoyigit. Pi ak do dima kurak toni, ae amin panpulugok do dima kurak toni do yoyigit.

Amin Tagi don apdisak (Kilapmi 1-2)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo gat kili gadawit. ² Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ae but yawotni jikon tosak do bisit aman.

Tesalonaika amin jigi bisapmon tebai ak-gan

³ Not kabi, nin bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinjkop ya yan iyaman. Yan aman unun da tagisi, nido nandan gadatji unun pap tanek teban tosak, ae ji morap kalon kalon notji do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin pap tan anan kisak. ⁴ Mibili yan do nin Pinjkop dakon panmuwukbi morapmon agek ji dakon man pawikwaman. Anek uwal da yokwi anaman ae jigi morap pan unun do yoyinekan yan yoman, "Tesalonaika amin unun tebai agek nandan gadatni tebai abidanek jigi ae tepmiyo morapmi pan."

Pinjkop anpak kilegikon da nin kok-winikdak

⁵ Unun yo morap noman tan daman unun da nin yan nolisak: Pinjkop kokwin kilegi gin asak. Ji Pinjkop da Aminon Kila Asak

unun aba pidok do anek tepmi unun do pan. Ae Pinjkop da ji panpuluganban kilek tanek aminon kila asak da kagagwan tagi egipni. ⁶ Pinjkop da gen kokwin kilegisi asak, do jigi daman amin unun kobogi do jigi iyi yomdisak. ⁷ Ae jigi abisok pan unun panyawot anakwan yawori egipdan, ae ninyo kisi yan gin. Amin Tagi Yesu aneloni tapmimi tonj gat ae kindap teban gat Kwen Kokup yipman degek noman tosak bisapmon Pinjkop da yo yan akdisak. ⁸ Yesu anek Pinjkop dima nandan iman amin gat ae Amin Taginin Yesu dakon Gen Bin Tagisi dima yolgan amin gat kisi yo yokwisi anjomdisak. ⁹ Unun amin kobogi yokwisi yan ban pakdan; Amin Tagi gat ae tilimni tapmimi tonj unun da dubagisikon egek bisap dagok dagogi mini wagil yokwisi egipdan. ¹⁰ Amin Tagi si apjak gildaron amin kabini nandan gadan imgwit unun da man madep iminekan madepsi ankisini do anek apdisak. Jiyo kisi unun gat egipdan, nido nin da Pinjkop dakon gen dayino nandaba bamisi agit.

Pinjkop da Tesalonaika amin panjeban asak do bisit an

¹¹ Jigi tepmiyo noman tan damdan nin unun do nandanek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini aman. Nin Pinjkop da panpuluganban anpak ani do yan damgut unun aripmi tagi ani do nandanaman. Nandan gadaron da pi morap ak do nandan, ae anpak tagisi morap ak do nandan unun Pinjkop da tapmim daban ani do bisit aman. ¹² Yan anek Amin Taginin Yesu dakon man awigini, ae unun da ji dakon man kisi awigisak. Pinjkopnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminakan yan morap unun jikon tagi noman toni.

2

Gen teban yapyap amin noman tokdisak

¹ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo aeni tobil apban unun gat muwutdaman unun do dayikdaman. Ji mirak pakyanji yopni do tebai dayaman. ² Amin Tagi dakon gildat kili abik dakon gen di nandan kan, dima wiripdagek pasolni. Amin kinda da kombi gen yanek, bo ae Pinjkop gen yan tenjtanek, bo ae nin da papia kinda nandanek Amin Tagi kili abik yan yipguman yan amin da dayinba kan, geni dima nandan yomni. ³ Yum pindagakwa amin di da kosit mibili mibilikon da ji dima panjewanli. Nandan, unun gildat tepmi dima noman tokdisak. Mibiltok amin morapmi da kwen wigik anek Pinjkop manji imdan, ae gen teban yapyap amin noman tokdisak. Unun

amin Tipdomon pigisak do parekbi. ⁴ Amin da yo morap gawak yominek pinjopnin yanj yonj unjun do uwal akdisak. Unjun yo morap pabinj yopmanek iyi dakon man awigikdisak. Anej Pinjop da Telagi Yut Madepnon pawigi yigek “Nak naga Pinjop” yanj yokdisak.

⁵ Nak ji gat egipgumanj bisapmon unjun do kili dayigim. Ji unjun kili injtawit, ma? ⁶ Yo ni da gen teban yapyap amin kosit sopmanj iminjawan tepmi dima noman tosok unjun disi nandanj. Ni bisapmon noman togi unjun bisapmonsini noman tokdisak. ⁷ Abisok gen teban yapyap anpak unjun pasilikon da asak. Pasilikon tanjakwan don Pinjop da bikbik iminjawan noman tokdisak. ⁸ Unjun bisapmon gen teban yapyap amin da noman tokdisak. Noman tanjan Amin Tagi Yesu da iyi dakon gen migan nanj anjakban kimotdisak. Amin Tagi tilim gulgwani gat abinj noman tanjek unjun dakon tenjtenj da gen teban yapyap amin obisi anjupbal akdisak. ⁹ Gen teban yapyap amin unjun noman tanjek Sunduk da tapmimon da amin panjekwal do wasok tapmimi tonj mibili mibili gat ae yo masi masimi mibili mibili akdisak. ¹⁰ Panjekwal yokwisi mibili mibilikon da wagil tasik tokdanj amin banj panjekwaldisak. Unjun wagil tasik tokdanj, nido gen bami but dasi abidanjek yokwikon da puluganj kik do dimasi galak tawit. ¹¹ Do top gen do nandanj gadani do anjek Pinjop da nandak nandakni madepsi panjupbal akdisak. ¹² Anjakwan amin morap gen bami dima nandanj gadanj anpak yokwi ak do madepsi galak tawit amin unjun gen pikon atni bisapmon kobogi yokwisi timitdanj.

Pinjop da ji yokwikon banj timit do kili manjigit

¹³ Mani not kabi, Amin Tagi da ji do but dasi galak tanj damisak. Nin toktogisi ji do nandanjek Pinjop ya yanj iyinenj yanjsi nandamanj. Nido Pinjop da yo morap dima wasanjan noman tanjakwa ji yokwikon banj timit do kili manjigit. Telagi Wup da ji panjelak aban gen bami nandanj gadanjba unjun kosiron da ji yokwikon banj timikgit. ¹⁴ Unjun Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilim madepni da kagagwan egipni do nandisak. Yanj do anjek Gen Bin Tagisi nin da yanj tenjenjagimanj unjun da ji kili yanj damgut. ¹⁵ Do not kabi, ji tebai atni. Pinjop dakon gen nin da dayinj tenjenjagimanj bo ae papiakon da mandanjek dayinj dekgimanj unjun guramik kimotnisi.

¹⁶ Amin Taginin Yesu Kristo gat ae Pinjop Datnin gat da nin do but dasi galak tanj nimamal. Anej nandanj yawok nimisak do

anej toktogisi butnin panjeban aban tagisi tosok, ae nin panpuluganjan nandanj gadat anjek Pinjop da yo tagisi anj nimjak do jomjom amanj. ¹⁷ Unjun da butji panjeban anjek panpuluganjan anpak tagisi morap anjek gen tagisi banj yoni dosi nandamanj.

Tesalonaika amin pi akdo kuragi nandanj unjun panmilip ani

(Kilapmi 3)

3

Pinjop da nin panpulugosak do bisit ani

¹ Not kabi, nin mibi genin unjun yanj: Ji Pinjop da nin panpulugosak do bisit ani. Anjakwa Amin Tagi dakon gen da tepmisi kinj irenj tanjakwan ji da geni do nandaba wigigit unjudej gin amin da yanj gin nandanj. ² Ae Pinjop do bisit aba nin amin yokwi da kisiron banj timitjak. Ji disi nandanj, amin morapmi Kristo dima nandanj gadanj iman. ³ Mani Amin Tagi gen yosok unjun dimasi yapmandak. Unjun daji panjeban anjek kilasi tagisi anjakwan Yokwi Ami da jikon yo kinda aripmi dima asak. ⁴ Ae Amin Tagi da panjagap aban anpak morap ani dosi dayigimanj unjun anj yanjsi nandamanj. Ae don kisi yanj gin akdanj yanjsi nandamanj. ⁵ Amin Tagi da nandak nandakji panjagap aban Pinjop da amin do but dasi galak tosok anpak gat, ae Kristo da tebaisi agek jigij pagit unjun pakyanjsi nandaba pisosak dosi nandamanj.

Amin kisi morap pi ani

⁶ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi yanj dayamanj. Panjmuwukbi not diwari jap pi ak do pi do kurak tanjek isalsi egek nin da gen damgumanj dima guramikganj kanj, ji unjun amin da dubagikon egipni. ⁷ Ji disi nandanj, nin dakon anpak yol kimotni kanj tagisi. Ji gat egipgumanj bisapmon, isalsi dima egipgumanj. ⁸ Amin da kisiron jap di isalsi dima timikgimanj. Nin si yungumanj. Jigi dima damnenj yanj do gildari ae kalbi pi tebaisi agimanj. ⁹ Jikon jap dima timitnenj yanjan da dima. Jap nimnisi do tagi dayinom, mani yanj dima agimanj. Nido, anpak tagisi disi yolek ani, nin unjun dolik do anjek unjun do yanj agimanj. ¹⁰ Disi nandanj, ji gat sigin egipgumanj bisapmon yanj dayigimanj, pi dima ak do nandisak amin, unjun jap dima nosak.

¹¹ Mani, abisok jikon amin diwari isalsi ekwanj dakon geni nandamanj. Pi kinda dima anj. Unjun amin diwari da egip egip nianj anj unjun dakon geni banjin yanjek ekwanj.

¹² Amin Tagi Yesu Kristo da manon da ujun amin do gen tebaisi yan yomaman, ujun egip egipni panjkilek anek iyi dakon kila ak do pi an kimotni. ¹³ Not kabi, anpak tagisi ak do dima kurak toni.

¹⁴ Amin kinda gen morap on papiakon mandaman ujun dima guramitjak kan, ujun amin yan amin kinda yan kokwinikba agakwan, ji ujun da dubagikon egipni. Yan anakwa mayagi pasak. ¹⁵ Ujun uwalnin yan nandan imni yanon da dima yoman. Ujun notnin yan nandan iminek, nawa gen iyini.

Pol dakon gildatni tagi

¹⁶ Amin Tagi but yawot ami, toktogisi yo morapmon butji panyawot aban butji yawori tosak, ae ji morap gat kisi egipjak do bisit aman.

¹⁷ Nak Pol, nak da naga ji do gildat tagi mandisat. Papia morap mandisaron gen oden ban mandisat. Ujun nak dakon papia dakon tilak asak.

¹⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit aman.

Pol da Timoti do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Yesu yolyol amin bulagi kinda. Unun Lista kokup pap Galesia Provinskon amin kinda. Meni unun Juda miñat kinda, anakwan datni unun Grik amin kinda. Pol da Timoti abidanban kisi agek Pinjok gen yan tenjenok do pi agimal (Yabekbi kilapmi 16-20 unudon koki). Timoti Epesas kokup pagwan panmuwukbi egipgwit dakon kila amin daganakwan Pol da papia on mandan ingut.

Papia on da mibiltok yosok unun yan; Amin diwari da miñat aminyo dakon nandan gadatni panupbal ani yan do Timoti kan kimotjak do iyigit. Unun amin dakon nandanandakni njaknjari tawit unun yan; On miktin dakon yo morap unun tagi dima, do miñat aminyo egip egip abidok do nandan unun jap diwari dima nok do gen teban yopgwit, ae miñat yo kisi dima pani do yansop an yomgwit.

Gen madepsi kinda gat mandagit. Pinjok gawak imim silip unun kila tagisi ani, ae panmuwukbikon pi tagisi ani do mandagit. Ae nianjen amin da panmuwukbi dakon kila amini egipni ae pi amini egipni unun do mandagit.

Mibi do Pol da Timoti Yesu Kristo dakon pi amin tagisi egipjak, anek Yesu yolyol amin kalon kalon do ni anpak tagisi ban anyomjak unun do mandagit.

Timoti iyi gat ae panmuwukbi gat kisi dakon anpak kilani tagisi asak (Kilapmi 1-6)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda da on papia mandisat. Pinjoknin yokwikon ban timit timit aminin gat ae Yesu Kristo unun nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun bamot da nak yabekbi pi aben dosi nayigimal. ² Timoti, gak nandan gadat asal do nak da gandabo gak monjinosi asal. On papia gak do mandan gamisat. Pinjok Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon bupmini gat ae but yawotni gat gagon tosak.

Top gen morap do kan kimotnej

³ Nak Masadonia miktimon kinjek gen gayigim unuden aeno sigin gayisat. Gak Epesas kokupmon sigin egek miñat aminyo Pinjok gen yoyin dekan amin di yoyindet ani bisapmon top gen dima yoni do gen tebaisi yoyiki. ⁴ Ae babikni dakon binap gen gat ae babikni dakon mibili gat do dima

yoni do tebaisi yoyiki. Gen unuden da gen emat panalon asak. Unun da Pinjok dakon pi dima jonjkdak. Nandan gadat anek Pinjok dakon pi aripmi tagi anen. ⁵ Amin da notni do but dasi galak tan yominek egipni, mibili yan do gen teban on yipmandat. Amin nandan gadat bamisi anek, ae burikon gwaljigi mini egek, ae butnikon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi asak kan, amin do but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tosak. ⁶ Amin diwari da unun anpak yopmanjek gen isali bangan yanek ekwan. ⁷ Unun amin Pinjok dakon gen teban yoyindet ak do tagisi nandan. Anek nin da bamisi yoman yan nandan, mani gen yon dakon mibili dima nandan pisanek yon.

⁸ Nin nandan, gen teban Pinjok da ni pi nan asak do mandagit unun asak kan, gen teban unun yo tagisi kinda. ⁹ Gen teban unun amin kilegi do dima tosak. Unun gen teban pabin yopmanjan amin, ae kwen wigik an amin unun do tosak. Unun Pinjok manji iminek yokwi an amin, ae Pinjok gawak im do dima galak tanek Pinjok dakon yo do yanba yokwi tok an amin do tosak. Gen teban unun amin men datni gat ae amin diwari gat dapba kimokgon amin do tosak. ¹⁰ Gen teban unun amin yumabi mibili mibili an, ae wili da wili notni gat wam ton amin do tosak, ae amin kabo panjisibin panji oman monji egipni do monen pan amin gat, ae top yon amin gat, ae topmon da geni panjeban an amin gat unuden amin do tosak, ae Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yapmanjek anpak yokwi diwari an amin unun kisi do tosak. ¹¹ Gen bamisi unun Pinjok da Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben do namgut unun. Pinjok unun tilim madepnikon egisak. Unun anjksin kimotnejsi.

Pinjok dakon bupmini do Pol da ya yan iyigit

¹² Amin Taginin Yesu Kristo da tapmim naminek nak pini unun aripmi tagi aben yan nandanek nak manjigit, do ya yan iyisat. ¹³ Asi, nak kalip uwalon da jigilak an iminek manji gen yan ingum. Mani Pinjok da bupmi nandan namgut, nido yo niban agim unun dima nandanek Monji do dima nandan gadan ingum. ¹⁴ Amin Taginin da nak do nandan yawot wagil madepsi an namgut. Anek Yesu Kristokon sanbegim do anek nandan gadat anpak gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak aben do nak antagap agit.

¹⁵ Yesu Kristo yokwi pakpak amin timit do miktimon pigit. Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani. Nak naga yokwi pakpak dakon mibiltok amin egipgum. ¹⁶ Mibili yan do anek nak do

bupmi nandagit. Miñat aminyo nagon yo agit unjun kanjek yañsi nandani: Yesu Kristo da yokwi pakpak amin do nandan yawok yomiñek but tobil ani do bikbik madepsi yomisak. Yan nandanek nandan gadanj imiñek egip teban abidoni, mibili yan do yokwi pakpak dakon mibiltok amin nak do bupmi nandagit. ¹⁷ Piñkop unjun Kila Amin Madep toktok teban egisak. Unjun aripmi dima kimori, ae amin da aripmi dima kokogi. Unjun kalonjin Piñkop, do dagok dagogi mini man madepni gat ae tilim gulgwani gat tan anjan kikkdisak. Unjun asi.

Timoti, gak anpak yokwi pabin yop do pi tebaisi abi

¹⁸ Timoti, monjino, gak do kombi gen yawit, nak unjun do nandanek gak da yo abi unjun do gayikdisat. Kombi gen unjun da gak anteban anjakwan anpak yokwi pabin yop do emat abi. ¹⁹ Emat unjun Yesu nandan gadanj imiñ kimagek butgokon da yokwi tagiyi dakon kokwin tagisi anek egipbi. Amin diwari yokwi aman yan nandan mani yanjkwok aba Piñkop da panjkilek asak do dima nandan. Do nandan gadatni tap wakga da yan tipmon tidanek tuwil kwan. ²⁰ Imenius gat Aleksanda gat da yan abal nak da Sunduk da kisiron yopgum. Unjun nandak nandak kilegi timigekek bunjon Piñkop do gen yokwi dima yonjil do anek unjun agim.

2

Piñkop da amin morap kisi panpulugosak do bisit iyinerj

¹ Yo madepsi abi do nandisat unjun yan; gak da miñat amin morap yoyinbi bisit mibili mibili anek Piñkop ya yan iyinek amin morap kisi panpulugosak do bisit iyini. ² Kila amin madep gat ae kila amin morap diwari kisi panpulugosak do bisit ani. Yan anek kanjo tayanok egek butnin yawori tanakwa Piñkop dakon galaktok morap yolek telagisi egipnen. ³ Bisit yan anej kan unjun tagisi. Piñkop Yokwikon Barj Timit Timit Aminin unjun da yan anej do tagisi nandisak. ⁴ Unjun amin morap kisi yokwikon barj timkban gen bami nandaba pisoni do nandisak. ⁵ Nin nandan, Piñkop kalonji dagin egisak, ae Piñkop ae miñat aminyo dakon binap amin kalonji dagin egisak, unjun amin Yesu Kristo. ⁶ Kristo miñat amin morap yuman nok do egip egipni parekgit. Yan anjakwan Piñkop da bisap yipguronsi miñat amin morap yokwikon barj timit do si nandisak yañsi noligit. ⁷ Piñkop da nak iyi dakon geni yan tenjenok aben do yabekbi pi namgut. Top dima yosot,

bamisi yosot. Amin Nwaknjwari Kabikon kin yoyinjet abo Kristo nandan gadanj imiñek gen bami nandani do anek pi unjun namgut.

⁸ Nak wili kokupmi kokupmi ekwan unjun telagi kisitni panjenagek bisit ani do nandisat. Butpap ae gen emari mini egek bisit ani do nandisat.

Pi tagisi da miñat dakon tilimni asak

⁹ Ae gen kinda unjun yan; Miñat imal pak do kan, giptimni tagi witjini unjun da aripmon gin pani, wili da pindak galaktok ani yanon da imal yuman nogi wukwi barj dima pani. Busuj dangwani dima panjilim ani, ae gol kindirinjo barj giptimji dima panjilim ani. ¹⁰ Piñkop yolek gawak imisat yan yon miñat pi tagisi mibili mibili ani. Unjun da tilimni bamisi asak.

¹¹ Miñat iyi do nandaba pinakwa gen dima yanek tayanok egek Piñkop dakon gen timit do pi ani. ¹² Nak miñat yopbo wili dakon mibiltok amin egek Piñkop dakon gen do yoyinjet ani do dimasi nandisat. Mirak gin yopmanjek egipni. ¹³ Nido, Piñkop Adam nan mibiltok wasanek bunjon Ip wasagit. ¹⁴ Ae Adam top gen do dima nandan gadagit. Miñat da top gen nandan gadanek yokwi agit. ¹⁵ Mani miñat unjun monji tagi panjalani. Yan anek nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yomiñek ae telagi egek anpak tagisi anek egipni. Unjun anpak morap yipman deri mini ani kan, Piñkop da yokwikon barj timitdisak.

3

Panmuwukbi dakon kila amin anpak tagisi ban ani

¹ Gen on bamisi: amin kinda panmuwukbi dakon kila amin kinda egipdosi nandisak kan, unjun pi tagisi kinda nan abidok do nandisak. ² Kila amin unjun anpak kilegisi gin anjakwan amin da gulusunji kinda dima koni, ae miñat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon kila tagisi asak, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin asak, ae amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae yoyinjet agakni unjun tagisi. ³ Unjun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, yawori egisak, ae gen emat dima asak, ae monen timit do tek kindap dima asak. ⁴ Unjun iyi dakon gwakni kila tagisi anjakwan monji gwayoni da gawat gawaron da geni tagisi guramikgan. ⁵ Amin kinda iyi dakon gwakni kila tagi dima asak kan, Piñkop dakon panmuwukbi kabi dakon kila aripmi dima asak. ⁶ Amin kinda Yesukon kaluk sanbesak unjun da kila amin pi dima asak. Unjun iyi do nak amin madep kinda

yanj nandanjek kwen wigik aban Pinjkop da Sunduk gen pikon yipgut, yanj gin gen pikon di yipban. ⁷ Amin unun panjmuwukbikon dima sanjbewit amin da kanjba amin tagisi asak unuden da kila amin man tagi abidosak. Kanjba yokwi asak kanj, man yokwi panjek Sunduk da paron yokwaldisak.

Panjmuwukbi dakon pi amin anjak tagisi ban yolek ani

⁸ Panjmuwukbi dakon pi amin ununyo kisi amin da kanjba amin tagisi asak, ae gen bami gin yosok, ae pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae amin dakon yo morapni timit do but kindap dima pasak. ⁹ Unun butnogwan yo mini yanj nandanjek nandan gadat aman dakon gen bami morap Pinjkop da noligit unun tebaisi timikdak. ¹⁰ Mibiltok pini do panjiklik pindatni. Pindakba pi tagi ani kanj, yopba panjmuwukbi dakon pi amin tagi egipni.

¹¹ Minjatniyo kisi amin da kanjba minjat tagisi asak, ae amin do yanjba yokwi tok dima asak. Unun iyi dakon kila tagisi anjek yo morap asak unun kilegisi gin asak.

¹² Panjmuwukbi dakon pi amin unun minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon gwakni kila tagisi asak. ¹³ Pi amin unun pi tagisi asak unun amin diwari da nandaba wukwan imdan, ae Yesu Kristo nandan gadat imgwit unun do pasoli mini yanj tenjenok akdanj.

Pinjkop da gen bami nomansi noligit

¹⁴ Nak tepmisi abinj dandak do nandisat, mani papiakon gen on ji do mandaken kanj tagisi yanj nandisat. ¹⁵ Tepmi dima apben kanj, ji gen on kanjek Pinjkop dakon amin kabi nin anjak nian ban anjek egipneun unun nandani. Pinjkop dakon amin kabi nin Pinjkop egip egipmi tonj dakon panjmuwukbi kabini ekwamanj. Panjmuwukbi unun gen bami jonjikan tebai tosak dakon gwak teban egisak. ¹⁶ Nin pakyanji nandamanj, nandan gadatnin dakon mibili unun yo madepsi kinda. Unun kalip pasili tagit mani Pinjkop da anjnoman agit. Gen bami noligit unun yanj: Unun amin giptimsi paban amin da kawit, ae Telagi Wup da unun amin kilegisi yanj noligit, ae anjelo da kawit, ae amin da miktimi miktimi kinj geni yanj tenjenok awit, ae miktim amin da nandan gadat imgwit, ae unun Pinjkop da abidanj Kwen Kokup awigigit.

4

Top gen da minjat amin dakon nandak nandakni panjupbal akdisak

¹ Telagi Wup da yanji yosok, bisap kinda don apdisak, unun bisapmon amin diwari

nandan gadatni witald kikdanj, nido unun wup yokwi amin panjkewaljan unun dakon geni guramitdanj, ae konj dakon geni yoldanj. ² Jamba but amin da top gen ban minjat aminyo yoyindetdanj. Unun amin anjak yokwi anjek mayagi dimasi nandanj. ³ Unun amin da minjat aminyo minjat eyo dima ani, ae jap diwari dima noni do gen teban yopmanj yomdanj. Mani Pinjkop nandanj gadat iminjek geni bami nandanj amin da unun jap morap timigek ya yanj iyinjek tagi noni do wasagit. ⁴ Yo morap Pinjkop da wasagit unun tagisi gin, do Pinjkop do ya yanj iyinjek timitneun kanj, pindatno yokwi dima ani. ⁵ Pinjkop dakon gen gat ae bisitnin gat da unun jap morap panjelak asak.

Timoti unun Kristo dakon oman amin tagisi egipjak

⁶ Gak gen on Yesu yolyol amin notgoni do yobi kanj, gak Yesu Kristo dakon oman amin tagisi egipdisal. Ae gen bami nandanj gadamanj ae nandak nandak tagisi timigek yolgamanj unun da gak tapmim madepsi gamdisak. ⁷ Mani babak dakon morap gen Pinjkopmon da dima noman tawit, do unun gat ae gen morap amin da isal yonj unun gat manji yobi. Anjek Pinjkop dakon anjak tagisi yolek egip do tagap tok madepsi abi. ⁸ Giptim antagap ak amanj unun da panpulugok madep dima asak, mani wupnin antagap amanj unun da panpulugok madepsi kinda asak, nido abisok ekwamanj ae don egip egip teban abidokdamanj unun kisi do panpulugok akdisak. ⁹ Gen unun bamisi amin kisi da nandanjek nandanj gadat tagi ani. ¹⁰ Nin pi madepsi amanj nido Pinjkop egip egipmi tonj da nin panpulugokdisak yanj nandanj teban tanjek jomjom anjek ekwamanj. Pinjkop unun amin kisi yokwikon timit timit amini, ae nandanj gadat iman amin unun banji timitdisak.

¹¹ Gak gen on minjat aminyo yoyinj degek guramitni dosi yoyiki. ¹² Yum pindagaki amin da gak monji bilagi yanj gandanjek dima nandaba pinjan gamni. Anjak tagisi anjaki nandanj gadat amin da anjakgo banj pindagek yanj gin ani. Gen tagisi banj yoki, ae kilegisi egipbi, ae amin do but dasi galak tanj yobi, ae nandanj gadat bamisi abi, ae Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi. ¹³ Egi wigi si apben bisapmon gak pi madepsi anjek Pinjkop gen minjat aminyo morapmi muwutnikon manjinj yobi, ae mibili yanj tenjenan yobi, ae Pinjkop dakon anjak do yoyinj deki. ¹⁴ Panjmuwukbi dakon kila amin da kisitni kwengokon witjinakwa amin kinda da gak do kombi gen yagit bisapmon Telagi Wup da but galak do tapmim gangut unun yipbi dima yawotjak. ¹⁵ Bisapmi bisapmi pi

morapgo do kila tagisi abi. Pi madepsi anjaki miñat amin morap da pi agakgo si madep tosoq yanj koni. ¹⁶ Gaga dakon anpak ae yoyinjet agakgo do kila tagisi abi. Si teban tanjek sigin abi kanj, Pinjkop da gaga gat ae gengo nandanj amin gat kisi yokwikon banj timitdisak.

5

Timoti miñat aminyo naga dakon yawi diwat yanjsi pindatjak

¹ Gak amin pelanj gen tebai dima yoyiki. Datgo gen yaworikon da yoyin panmilip asal, yanj gin gen yaworikon da yoyin panmilip abi. Ae gaga dakon padik padikgo do anpak nianj asal, monji bulagi do yanj gin abi. ² Ae menjo do anpak nianj anj yomisal, miñat pelanj do yanj gin abi. Ae samingoni do anpak yokwi dima anj yomisal, miñatjok bulagi do yanj gin anpak yokwi dima anyobi.

Namin da sakwabat kilani asak?

³ Sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unjun banj panpulugoni.

⁴ Mani sakwabat unjun monjini di tonj bo ae uwani di tonj kanj, panpuluganji Pinjkop da dabilon anpak madepsi kinda unjun nandanj pisoni. Unjun menji kilani tagisi anjek menj datyo da kalip pi madep awit unjun dakon gomani tagi sopni. Pinjkop da anpak unjuden do tagisi nandisak.

⁵ Miñat kinda sakwabat egek panpulugokni minisi egisak kanj, unjun miñat Pinjkop nandanj gadanj iminj kimagek Pinjkop da yo tagisi anj injak do nandanjek jomjom asak. Anjek gildari ae kalbi Pinjkop da anpulugosak do bisit asak. ⁶ Mani sakwabat kinda unjun giptim dakon galaktok yoldak kanj, miñat unjun amin kimakbi yombem. ⁷ Do miñat unjun yoyinji anpak tagisi banjin anjakwa amin da yanba yokwi tok dima anyomni. ⁸ Amin kinda iyi dakon yawi diwatni dima panpulugosak kanj, unjun amin tagi dima. Mani amin kinda iyi dakon gwakni kisi kilani tagi dima asak kanj, unjun amin nandanj gadatni kili yipmanj dekgit, do amin yokwisi. Pinjkop dima nandanj imanjan amin yapmanjek unjun wagil yokwisi.

⁹ Sakwabat dakon man silipmon, miñat oden dakon man banjin mandaki: Miñat bilak 60 yapmanjak, ae eni kalonji dakon miñatni egipgut unjun dakon man banjin mandaki. ¹⁰ Ae pi tagisi mibili mibili agit dakon man bini tanj yomanj unjun dakon man banjin mandaki. Nak pi tagisi oden do yosot: Gwakni kila tagisi agit, ae amin kokup jwaktjwarikon da apba kilani anjek panpulugagit, ae panmuwukbi dakon kandap pakbi banj sugagit, ae jigikon ekwanj amin

panpulugagit, ae pi tagisi diwari agit. Gak miñat unjuden dakon man banjin mandaki.

¹¹ Mani miñatjok sakwabat dakon man dima mandaki. Nido giptimni dakon galaktok yolek burikon da miñat eyo kaluk aeni ak do nandanj bisapmon Kristo manji imanjan. ¹² Anjek yanj teban tok awit unjun yapmanjan, do gulusunni tanj yomisak. ¹³ Ae unjun gin dima, kuraktok anpak timigekek yut diwarikon agi agi anj. Ae kuraktok anpak gin dima, amin diwari da yo anj unjun dakon geni nandak do galagi nandanj. Anjek gen morapmi dima yogogi yonj. ¹⁴ Do miñatjok sakwabat egipni unjun amin panjek monji panalanjek yutni kila ani do nandisat. Yanj ani kanj, uwal da anpakni tagisi unjun kanjek gen yokwi aripmi dima yanj imni. ¹⁵ Disi nandanj, miñatjok sakwabat diwari kosit kilegi kili yipmanj dekgwit da Sunduk yolganj.

¹⁶ Kristo nandanj gadanj imisak miñat kinda da yutgwan miñat diwari sakwabat ekwanj kanj, miñat unjun da iyi kilani asak. Yanj anjakwan panmuwukbi miñat aminyo diwari da kilani ak do jigi dima pani, ae sakwabat morap panpulugokni minisi ekwanj unjun banj kilani tagi ani.

Kila amin pi tagi anj unjun kilani tagisi ani

¹⁷ Ji kila amin pi tagisi anj amin man madep yominek tagisi yumanj noni. Mibiltoksi yomni amin unjun: Pinjkop gen yanj tenjenok anj amin gat, ae Pinjkop gen yoyinjet anj amin. ¹⁸ Yanjsi ani, nido Pinjkop gen papia da yanj yosok.

"Ji bulmakau wit gip golek do bamanj misinjkanjan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni."

Ae kinda yanj yosok:

"Pi amin yumanj nogini aripmi tagi timitjak."

¹⁹ Amin kinda da kila amin kinda do sunj kinda ak yanj yosak kanj, geni do mirak dima yopbi. Mani bamori bo kapbi da gen unjuden yanba kanj, geni tagi nandaki. ²⁰ Ae kila amin kinda yokwi asak kanj, panmuwukbi morap da dabilon anmilip abi, anjaki diwari pasol pasol timitni.

Timoti iyi dakon anpak kanj kimotjak

²¹ Pinjkop ae Yesu Kristo ae Pinjkop dakon anjelo kabi da dabilon noman yanjsi gayisat, gen morap on gayisat unjun yol kimagek pi abi. Anjek amin kisikon anpak tilak kalonjikon da pi abi.

²² Pinjkop dakon pi asak do gak amin kinda da kwenon kisitgo tepmisi wutjik do dima nandaki. Amin diwari dakon yokwi da gagon di teganbam. Gak gaga do kila tagisi anjek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

²³ Gak pakbisigin dima noki. Butgo anpulugosak ae sot unjun toktogi noman tanj

gamisak unjun mudosak do wain disok kisi noki.

²⁴ Amin diwari dakon yokwini unjun nomansi tonj. Ae amin da nandanj, Pinjkop da unjun amin gen pikon yopmanjek kobogi yokwi yomdisak. Mani amin diwari yokwini pasili tonj, ae don noman tokdanj. ²⁵ Unjuden gin, amin diwari anpakni tagisi noman gin tonj. Mani, amin diwari anpakni tagisi unjun noman dima tonj, unjun don noman tokdanj.

6

Oman monji anpak tagisi banjin ani

¹ Yesu yolyol amin morap amin diwari dakon oman amini ekwanj, madepni man madep yominek pinbini egipni. Yanj aba amin da Pinjkop dakon man ae panmuwukbi nin dakon nandanj gadat do yanba yokwi tok dima ani. ² Ae oman amin kinda dakon madepni unjun nandanj gadat amin kinda kanj, oman amin unjun "notno gin do geni tagi abinj yipben" yanj di nandaban. Dima, unjun yanjsi nandisak, "Amin unjun Yesu yolyol amin kinda, do pini anj iminek but dasi galak taj ibenj" yanj nandisak. Anjakwan nandak nandak unjuden da antagap aban pi tagisi akdisak.

Monerj dakon galagi unjun yokwi dakon mibili

Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo anpak kilegi banj ani do yoyinj dekgi, anjek anpak gayigim unjun ani dosi yoyiki. ³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon gen da Pinjkop dakon anpak do niyinj dekdak. Amin kinda gen unjun yipmanjek minjat aminyo gen iwakjwari Yesu dakon geni kilegi yomben kinda nanj dima yoyinjdetjak kanj, ⁴ yanj nandanen, unjun amin kwen wigik asak, ae nandak nandakni minisi. Unjun gen emat anjek gen dakon mibili do notni pabinj yop do pi asak. Yanj anjek yo yanj panalon asak: tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok, ae emat, ae yanba yokwi tok, ae amin diwari do but gimant nandanek nandaba yokwi tok. ⁵ Ae bisapmi bisapmi gen emat anjekwanj. Amin anpak unjuden anj unjun nandak nandakni wagilsi upbal tawit, ae gen bamisok kinda dima nandanj. Unjun Pinjkop dakon anpak do yo morap timit timit kosit kinda yanj nandanj.

⁶ Mani, amin kinda Pinjkop yolek yo kabini do nandaban aripmi tanj namanj yanj nandisak kanj, unjun amin yo bamisi timikdkak. ⁷ Nin nandamanj, mej da panalanban miktimon altagimanj bisapmon yo kinda dima abidanek apgumanj. Ae miktim yipmanj detnenj bisapmon yo di dima timigegek kikkamanj. ⁸ Yando, jap imalyonin

di tanj nimni kanj, "unjun aripninon" yanj yonenj. ⁹ Mani, monerj morapmi timit do nandanj amin, kilap da paron yokwalganj da arip, panjekwal da altanj yominek timitdisak. Unjun nandanj kokwini tagi dima amin da but sulugik morapmi anjek unjun da obisi panjintok akdisak. Yanj anjek wagilsi tasik tanj mudokdanj. ¹⁰ Monerj do galagi nandak nandak unjun yokwi morap dakon mibili. Amin diwari monerj do galak tawit, unjun da ilikban nandanj gadatni yipmanj dekgwit anjek jigi morapmi panjek bupmisi nandanj.

Gak tebaisi kinjek egip egip teban abidoki

¹¹ Mani, gak Pinjkop dakon amin egisal, do anpak yokwi unjuden morap yopmanj degek pasal kiki. Pi tebai anjek yo oden banj timikgi: anpak kilegi, ae Pinjkop dakon anpak, ae nandanj gadat, ae amin do but dasi galak tanj yomyom anpak, ae tebaisi agek jigi imet imet anpak, ae amin do yo yawori anj yomyom anpak. ¹² Kristo nandanj gadanj imisak amin unjun napbi gwapbokon kisak. Do gak napbi gwapbo tagisi unjudon tebaisi kinjek egip egip teban abidoki. Tebai agek nandanj gadatgo amin morapmi da dabilon yanj tentenajil bisapmon, Pinjkop da egip egip abidoki do kili yanj gangut. ¹³ Pinjkop yo morap kisi do egip egip yomisak unjun da dabilon, ae Yesu Kristo Pontias Pailat da injamon tebaisi agek gen bami yagit unjun da dabilon nak tebaisi yanj gayisat, ¹⁴ gak gen abidagil unjun guramik kimagek amin da yanba yokwi tok anj gamni da aripmon yo kinda dima abi. Tebaisi guramik kimagaki wigi Amin Taginin Yesu Kristo da noman altosak bisapmon wugisak. ¹⁵ Unjun Pinjkop da bisap yipgut unjudon altokdisak. Pinjkop unjun anjksinj kimotnenjsi. Unjun kalonj dagin yo morap kila asak. Unjun kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni, ae amin tagi morap dakon Amin Tagini. ¹⁶ Unjun kalonj dagin dima kimokdok, unjun tentenaj madepmon egisak, ae nin unjun da kapmatjok aripmi dima kikigi. Amin kinda da dima kagit, ae kinda da dima kokogi. Man madepni ae tapmim madepni unjun bisap dagok dagogi mini tanj imdisak teban. Unjun asi.

Yoni morapmi amin Pinjkop nandanj gadanj iminek minjat aminyo diwari panpulugoni

¹⁷ Yoni morapmi amin on miktimon ekwanj yoyinjbi iyi dakon man dima pawigini. Ae yo morapni tepmi bisal kigi do nandanj gadat dima ani. Unjun Pinjkop dosi nandanj gadanj imni. Unjun Pinjkop da nin da kisik kisik anenj do yo tagisi morapmi nimisak. ¹⁸ Yoyinjbi anpak tagisi morapmi

6:1: Ep 6.5   6:2: Plm 16   6:3: Gal 1.6-9   6:5: 2Ti 3.8; 4.4; Tit 1.14   6:6: Pil 4.11-12; 1Ti 4.8; Ibr 13.5
6:7: Jop 1.21   6:10: Ep 5.5   6:11: 2Ti 2.22   6:12: 1Ko 9.25-26; 2Ti 4.7   6:13: Jn 18.36-37   6:15: PA
17.14   6:17: Lk 12.20-21

aŋek yo do wadak wadak aŋ amin do yo morapmi yomni. Yonin bami uŋun amin do yo tagisi aŋ yomyom aŋpak uŋun yaŋ nandani. ¹⁹Yaŋ ani kaŋ, iyi don paŋpulugoni dakon yoni morapmi paŋmuwutdaŋ, ae uŋun yoni morapmi tebai tokdaŋ. Aŋek egip egip bamisi abidokdaŋ.

Timoti pini do kila tagisi asak

²⁰ Timoti, Piŋkop da pi uŋun gangut uŋun kila tagisi aŋ kimokgi. Gen mibili mibili Piŋkop dakon galaktok dima yolyoli yoŋ amin, uŋun amin gat dima egipbi. Ae amin nandak nandaknin toŋ yaŋ nandaŋek Piŋkop dakon gen bami aŋupbal aŋek gen yoŋ amin, uŋun da dubagikon egipbi.

²¹ Amin diwari uŋuden nandak nandak yolek nandaŋ gadatni kili yipmaŋ dekgwit.

Piŋkop dakon nandaŋ yawot jikon tosak do bisit asat.

Pol da Timoti do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Pol dakon pi isalni, do Pol da papia on anpak tagisi yolek asak unun do mandagit. Pol dam tebanon egek kili nikba kimotdisat yan nandanek Timoti nandan gadatni dima yawotjak, ae Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do yan tenjenok pi dima yipmanjetjak do mandagit. Ae Pin kop dakon gen morap tagisi guramik kimotjak do iyigit. Amin da tepmi jigiyu madepsi imdan, mani tebaisi agek Pin kop da pi imgut unun an kimotjak do mandan imgut.

Timoti amin nandak nandakni gulusun ton amin dakon gen do mirak dima yopjak do iyigit. Unjuden gen da amin mirak pan yoman amin dakon egip egip panupbal an. Do Timoti Pol dakon anpak tagisi timigek unun ban yol kimotjak. Unun nandan gadaron tebaisi agek buri yaworisi tanakwa ae amin do but dasi galak tan yominek jigi mibili mibili unun guramitjak do iyigit.

Timoti Pin kop dakon amin dagok do pi tebaisi asak

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pin kop da nak yabekbi pi aben, ae Yesu Kristo nandan gadan iman amin egip egip unun yom do yan teban tok an yomgut unun do yoyiken do nak tilak agit. ² Timoti monji gimano nak on papia gak do mandan gamisat. Pin kop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat, ae bupmini gat, ae but yawotni gat gagon tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi do mayaktok dima paner

³ Babikno Pin kop da dabilon gulusun min yan si nandanek Pin kop dakon pi awit, nakyo kisi yan gin pini asat. Kalbi ae gildari yipman deri mini bisit anek gak do nandanek Pin kop ya yan iyisat. ⁴ Dabilgo dakon pakbi mawit, nak unun do nandanek abin aeno gandakdosi nandisat, anek but galaksi nandaken.

⁵ Nak nandisat, kalip uwago Lois ae menjo Yunis da nandan gadat agimal, gakyu kisi yan gin Kristo nandan gadan iman kimokdol yan si nandisat. Anek gak dakon nandan gadakgo tebai unun do nandanek, ⁶ nandak nandakgo abo pisanban Pin kop da but galak do wup dakon yo unun gamgut abi egip egipgokon aeni teban tosak do nandisat. Unun amin da kindap pisonakwa madepsi soson unun da tilak. Kisitno busungokon wutjigim bisapmon

Pin kop da but galak do tapmim gamgut unun do yosot. ⁷ Abi madepsi sosak, nido Telagi Wup nimgut unun pasol pasol anen do dima nandisak. Unun da tapmim nimisak, ae nin panpuluganban amin do but dasi galak tan yomaman, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmangan.

⁸ Do gak Amin Taginin dakon gen yan tenjenok do mayaktok dima pabi. Ae nak Yesu dakon dam tebanon amini nak do mayaktok dima pabi. Pin kop dakon tapmim abidanbi Gen Bin Tagisi yan tenjenok pikon nak gat kisi jigi panden. ⁹ Pin kop da nin yokwikon ban timigek telagisi egipner do yan nimgut. Nin da anpak tagi kinda agiman do anek dima, nandan yawotni do anek yan nimgut. Kalipsigwan yo kinda dima wasanban noman tanakwan, Yesu Kristo do anek nandan yawotni nim do kili nandaban teban tagit. ¹⁰ Ae abisok Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin noman kili altan tenjenanban Pin kop dakon nandan yawotni kisi noman altan tenjenagit. Yesu Kristo da kimot dakon tapmim aban pasilgit, anek Gen Bin Tagisi da pantagap aban minat amin morap kisi egip egip teban do nandaba pisagit. ¹¹ Pin kop da nak unun Gen Bin Tagisi dakon yan tenjenok anek yabekbi pi anek yoyinjet pi aben do manjigit.

¹² Mibili yan do jigi unun guramikdat. Mani unun do mayagi dima pasat, nido amin unun nandan gadan imisat unun kili nandan imgun. Ae nak da kisitnokon yo yipgun unun kilani tagisi anakwan wigi Kristo apjak Gildaron wugisak yan si nandan kimokdot.

¹³ Gen tagisi gamgun unun tebaisi abidanek minat aminyo yoyin dekgi. Anek Yesu Kristokon gadanek nandan gadat bamisi anek amin do but dasi galak tan yobi. ¹⁴ Pin kop da Gen Bin Tagisi kilani abi do gamgut, unun kilani tagisi an kimokgi. Telagi Wup nin da butgwan yikdak unun da gak pi unun do tagi anpulugosak.

¹⁵ Gak nandisat, Asia provinskon amin morap nak kili nepman dekgwit. Ae Pigelus gat ae Emogenes kisi nak kili nepman dekgimal.

¹⁶ Nak Onesiporus dakon gwakni Amin Tagi da bupmi nandan yomjak dosi nandisat. Bisap morapmi Onesiporus da nak dakon but anteban aban butno tagisisi agit. Ae dam tebanon yikgim unun do mayagi dima pagit. ¹⁷ Unun Rom abinek nak nandak do pi madepsi anek wisigit anek don nak nandagit. ¹⁸ Ae kokup pap Epesaskon unun da nak madepsi anpulugagit unun gaga pakyan si nandisat. Gen kokwin bisap

madepmon Amin Tagi da bupmi nandan
imjak dosi nandisat.

2

*Timoti Yesu Kristo dakon nandan amin
tagisi da egipjak*

¹ Monjino, Yesu Kristo dakon nandan ya-
wotni da gak arjeban anjakwan tebaisi akgi.
² Anej gen morap amin morapmi da dabilon
yanj tenjtenjanapbo nandagil, unjun Pinjkop gen
tebai abidonj amin do yobi. Anjaki unjun da
amin diwari kisi tagi yoyindetni. ³ Gak Yesu
Kristo dakon emat amin tagisi da egek pi
unjun dakon jigi pabi, amin diwari nin gat
kisi da panenj. ⁴ Emat amin pi anj bisapmon,
pi di gat kisi dima anj. Unjun mibiltok amin
madepni da pi agakni pindakban kilegisi
asak do nandisak. ⁵ Napbi gwapbokon
kisak amin napbi gwapbo dakon gen teban
kisi yoldak. Yanj dima asak kanj, napbi
gwapbokon teban tanjek tomni abidonj, unjun
dima abidosak. ⁶ Amin kinda jap do pi
madep anjek kilani tebai asak amin, unjun
da amin diwari mibiltan yomijek pigaga
jap pasak. ⁷ Geno on yosot unjun do nan-
daki, anjaki Amin Tagi da nandak nandakgo
aban pisanjan gen morap unjun dakon mibili
nandabi pisokdisak.

⁸ Gak toktogisi Yesu Kristo do nandaki.
Unjun Kila Amin Madep Dewit da kabikon
nani, unjun kimagek aeni pidagit. Nak Gen
Bin Tagisi on nanj yanj tenjtenjosot. ⁹ Gen
Bin Tagisi unjun yanj tenjtenjanapbo mibili
unjun do nak jigi mibili mibili panjek yokwi
papak kinda nanj yanj kisis kandapyono
nap teban banj panjeban abi. Mani Pinjkop
dakon geni unjun nap teban nanj aripmi dima
anteban agagi. ¹⁰ Yanjo, nak Pinjkop dakon
minjat aminyo iyi do manjigit panjulgokenj
do butno anteban anjek unjun jigi morap
pasat. Nak Yesu Kristo da yokwikon banj
timitjak do nandisat, ae unjun gat kisi tok-
togisi tilimnikon egi wigini do nandisat.

¹¹ Gen on unjun bamisi:

Nin unjun gat kisi kalonj kimakgimanj kanj,
nin unjun gat kalonj egipdamanj.

¹² Nin tebai agek jigi morap unjun gu-
ramitnenj kanj,
nin unjun gat kisi kila amin madep
egipdamanj.

Nin manji imnenj kanj,
unjun yo kisi manji nimdisak.

¹³ Nin yanj teban tok genin yapnenj kanj,
unjun geni guramitdisak gin,
nido iyi dakon geni kulabik aripmi dima
asak.

*Timoti Pinjkop dakon pi aminsi dagok do
pi tebaisi asak*

¹⁴ Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo
panjulgubanji gen unjun do nandani. Unjun
gen emat anjek gen dakon mibili do notni
pabinj yop do pi dima ani do Amin Tagi da
manon gen tebaisi yoyiki. Gen unjun da
amin kinda aripmi dima anjulgogi. Unjun
da amin mirak panjek nandan unjun dakon
butni panjupbal asak. ¹⁵ Gak pi aminsi
dagok do pi tebaisi abi, anjaki Pinjkop da
pigo do nandaban tagisi asak. Yanj anjek
mayaktok dima pakdisal, ae Pinjkop dakon
gen bami kilegisi yoyindetdisal. ¹⁶ Pinjkop
dakon galak tok dima yolyoli dakon gen
morap manji yobi. Gen unjuden da amin ilik
panjanj Pinjkop dakon kosit da dubagikonsi
sigin panjikkdanj. ¹⁷ Gen unjuden unjun wuda
yokwisi amin panjupbal anj unjun yombem,
madepsi akdisak. Gen unjuden yonj amin
bamot unjun Imenius gat ae Piletus gat.
¹⁸ Amin bamot gen bami dakon kosit kili
yipmanj dekgimal. Unjun yanj yomal, "Minjat
amin morapyo kimoron da pidokdanj dakon
bisap madep kili noman tagit." Gen on
nanj minjat aminyo diwari dakon nandanj
gadat panjupbal amal. ¹⁹ Mani Pinjkop da
panmuwukbi madepni wasok do anjek gwak
teban kili magit da gwak unjun tebaisi akdak.
Ae unjun gwagon gen yanj mandagit:
"Amin Tagi da iyi dakon minjat amini nan-
danj yomisak,"

ae

"Amin morap nin Amin Tagi dakon amin
yanj yonj amin unjun anjak yokwi unjun
manji yomij kimotni."

²⁰ Yoni morapmi amin da yutnon kwoba
idapyo mibili mibili tonj. Diwari gol ae
silwa banj wasanji, ae diwari kindap banj
wasanji, ae diwari miktim banj wasanji.
Unjun kabikon diwari pi tagisi ak do tonj, ae
diwari pi isali mibili mibili ak do tonj.

²¹ Amin kinda egip egipnikon anjak yokwi
wiririk mudanek Pinjkop da dabilon gwaljigi
mini asak kanj, unjun amin idap kinda pi
tagisi ak do tosoq unjun yombem. Unjun
Pinjkop dakon aminsi egek Amin Tagini tagi
anjulgusak. Unjun da pi tagisi morap ak do
tagap tokdisak.

²² Gak yawi kaluk da butgwan but suligik
morap noman tonj unjun yopmanjek pasal
kini. Anjek anjak kilegi gat, ae nandanj gadat
gat, ae amin do but dasi galak tanj yomyom
gat, ae but yawot anjak gat unjun timit do
pi tebaisi abi. Anjek amin Pinjkop da dabilon
gwaljigi mini egek Amin Tagi da manon bisit
anj amin gat on anjak tagisi morap anjek
egipni. ²³ Gak nandanj kokwini tagi dima

amin dakon gen gulusunji do mirak dima yopbi. Gaga nandisal, gen unuden da butjap ukwayityo panalon asak. ²⁴ Amin Tagi dakon oman amin unun butjap ukwayityo dimasi asak. Amin morap kisi do anpak tagi ban anyomisak, ae yoyindet agakni unun tagisi. Amin da kwen wigik an iba kan, anpak yaworisi anyomisak. ²⁵ Unun pi yaworisi anek geni pabin yopmanan amin dakon nandak nandakni panmilip asak. Yan asak kan, Pinkop da panpuluganban but tobil anek gen bami do nandan pisoni. ²⁶ Sunduk da galaktokni yolni do iyi da paron depban yokwalgwit. Mani gen bami nandani kan, nandak nandakni ae pisanakwa Sunduk da paron da kukwan kikkad.

3

Mibi bisapmon amin da anpak yokwisi akdan

¹ Mani yanji nandaki, mibi bisapmon jigi morapmi yokwisi da noman tokdan. ² Amin da iyi dogin galak tarjek monerj timit do galagi madepsi nandakdan. Iyi do nandaba yo madep anakwa kwen wigik akdan. Ae butjap ukwayityo anek amin diwari yobipdan. Menj datyo dakon gen pabin yopdan, ae minjat aminyo da anpak tagi anyoba ya yanj dima yoyikdan. Pinkop dakon anpak manji yomdan. ³ Amin do but dasi galak tan yomyom anpak dima akdan, ae amin da yokwi anyoba diwari yopyop anpak dima akdan. Amin diwari do yanba yokwi tok anek giptim dakon galaktok kila tagi dima akdan, anek amin dapman panupbal akdan. Anpak tagi morap uwal an yomdan. ⁴ Iyi dakon notni yokwi an yomdan, anek nandak nandak gulusun morapni tepmisi yoldan. Unun iyi do amin madep yan nandakdan. On miktim dakon anpak kisik kisigi tonj mibili mibili unun do galagisi nandanek Pinkop do but dasi dima galaktokdan. ⁵ Pinkop dakon anpak ak do gip dagin akdan. Anek Pinkop da egip egipnikon pi asak dakon bikbik dima imdan. Gak unuden amin da dubagikon egipbi.

⁶ Unuden amin amin pankiligek yutnikon wigek minjat pangalak anek unun dakon galak tok yolni do pi an. Minjat unun yokwi morapmi awit dakon jigi madepsi panek ekwan. Ae but sulugik anek yokwi mibili mibili an. ⁷ Minjat unun nandak nandak pak do tagisi nandan, mani gen bami aripmi dima nandan pisoni. ⁸ Kalip Janes gat Jambres gat da Moses uwal an imgumal, yan gin, amin anpak unun aj unun gen bami nan uwal an iman. Unun nandak nandakni wagilsi upbal tawit, ae Pinkop dimasi nandan gadan iman. ⁹ Mani pini unun madepsi dima

irej tokdisak. Unun kalip amin da Janes gat ae Jambres gat dakon jugigi anpakni pindakgwit yan gin amin morap da anpakni pindakba jugigisi akdan.

Timoti Pinkop gen tebaisi abidosak

¹⁰ Mani gak ni gen ban yoyindetdat, ae anpakno do nandisal. Mibili nido pi asat unun nandisal. Nak Pinkop do tebaisi nandan gadanek bisapmi bisapmi butno tebaisi anteban anek pi asat, ae amin do but dasi galak tan yominek tebaisi agek but yaworon da jigi guramikdat. ¹¹ Anpak yokwi morap amin da nak do aba jigi pagim, ae tepmi morap Antiok ae Ikoniam ae Lista kokup papmon naba guramikgin unun gak nandisal. Mani Amin Tagi da unun jigi morapmon nak anpuluganakwan tagisi egipgum. ¹² Asisi, amin morap Yesu Kristo gat gadanek Pinkop dakon anpak ak do nandan, unun aba amin da yo yokwi an yomdan. ¹³ Mani amin yokwi gat ae top amin gat da anpak yokwi sigin anakwa wagil yokwisi akdisak. Unun minjat aminyo pankekwalan, anakwa unun yo kisi da tamoni do pankekwalan.

¹⁴ Mani gak gen unun abidagil da tebaisi nandan gadasal, unun gen tebaisi abidoki, nido gayin dekgiman amin gaga nandan nimal. ¹⁵ Gak monijisok egipgul bisapmon Pinkop dakon gen telagi papianikon tonj nandak nandak unuden wasanek pagil. Papia unun da nandak nandak kilegi tagi gamjak. Nandak nandak kilegi unun yan: Yesu Kristo nandan gadan iminaki Pinkop da gak yokwikon nan abidosak. ¹⁶ Pinkop da papiakon gen morap tonj unun Telagi Wup da iyi amin panntagap aban mandawit. Gen unun da gen bami do niyindetdak, ae minjat aminyo nandak nandak yokwini panmilip asak, ae kosit agip agipni panmilip asak, ae anpak kilegi do niyindetdak. ¹⁷ Gen unun da panpuluganban Pinkop dakon minjat aminyo nin anpak tagisi morap timikgiman, ae unun da panntagap aban pi tagisi morap mibili mibili ak do tagap toman.

4

Timoti unun Pinkop gen yan tenjenok pi ankimotjak

¹ Yesu Kristo da don altanek kila amin madep egek minjat aminyo morap kalugi ekwan gat ae amin kili kimakgwit gat kisi dakon anpakni kokwin akdisak. Yanji akdisak, do nak Pinkop ae Yesu Kristo da dabilon gak do gen tebaisi yan gayisat: ² Gak geni yan tenjenok do pi tebaisi abi. Amin gen nandak do tagap tok an bo ae tagap tonj dima an, gak bisapmi bisapmi

Kristo dakon yanj tenjenok dakon pi anj kimokgi. Gak buri pidoni dakon gen ban madepsi yoyiki, ae but tobil anjek Pinjkop dakon anpak yolni do panjtagap abi. Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo dakon but panjteban anjek yaworikon da Pinjkop da anjak si galak tosok unjun do tagisi yoyinj dekgi. ³Nido, don amin gen kilegi sanjenek nandak do dima galak tokdan. Unjun da iyi ni gen ban nandak do galakton unjun dakon yoyinjdetni iyi timitdan. ⁴Unjun gen bami manji iminjek babikni dakon binap gen do mirak yopdan. ⁵Mani gak gaga bisapmi bisapmi nandak nandakgo si pisanjakwan egipbi. Jigi ae tepmiyo guramikgi. Ae Gen Bin Tagisi minjat aminyokon yanj tenjenok dakon pi abi. Minjat aminyo panpulugoki dakon pi Pinjkop da gamgut, pi unjun anj kimokgi.

Pol kilisok unjun kimotdisak

⁶Gak yanjsi abi, nido nak kilisok unjun kimotdisak. Anjapbo yawino da Pinjkop do wain paret anj iman unjudej tagaldisat. Kikej dakon bisap kili kwanj tosok. ⁷Nak egip egip dakon napbi gwapbo tagisikon tintim yanek kigim, anjek abisok tilagon kili abinj altat. Nak Pinjkop do nandan gadatno tebaissi abidagim. ⁸Amin da napbi gwapbokon teban tanjek tomni timikgan unjun kili tagap tak da nak do jomanjek tosok. Tomni unjun yanj: Amin Tagi da amin kilegi yanj nayikdisak. Amin Tagi da anjak kilegi yolek amin dakon anjakni kokwin anjek minjat aminyo gen pikon yopjak bisap madepmon tomni unjun namdisak. Ae nak kalonj dogin dima namdisak, amin morap Yesu noman altanban kok do but kindap anj unjun do kisi yomdisak.

Timoti unjun Pol do tepmisi opjak

⁹Gak kosit nianon da nagon tepmisi opbi dakon pi madepsi abi. ¹⁰Nido, Demas kili nepmanj dekgit. Unjun on miktim dakon yo morap do galagi nandanjek Tesalonaika kokupmon kigit. Kresens unjun Galesia provinskon kinjakwan Taitus unjun Dalmesia miktimon kigit. ¹¹Luk kalonj dagin nak gat ekwamak. Mak abidanbi gak gat kisi opjil, nido unjun da nak pikon anpulugosak amin tagisi. ¹²Tikikus unjun nak da yabekgo Epe-sas kili kigit.

¹³Gak apbi bisapmon paba pigik dubakno kokup pap Troas unjodon Kapus da yutnon yipgum unjun si abidanjek opbi. Ae papia kisi timikgi. Papia sipsip gip banj wasanbi unjun banjsi timikgi.

¹⁴Aleksanda, unjun ain banj yo wasok amin, unjun da nak do yo yokwisi agit. Unjun anjak agit dakon kobogi do Amin Tagi da yo

yokwisi don anj imdisak. ¹⁵Gakyo kisi unjun amin do kanj kimokgi. Unjun nin dakon gen do uwal madepsi agit.

¹⁶Mibiltok gen pikon nepgwit dakon kobogi yagim bisapmon, amin kinda da nak gat agek anpuluganban gen dima yagimak. Amin morap kisi nak nepmanj dekgwit. Pinjkop da unjun gulusunni dakon kobogi yokwi dima yomjak dosi nandisat. ¹⁷Mani, Amin Tagi da nak da ilenjonok agek nak anjeban agit. Do nak Gen Bin Tagisi aripmisi yanjapbo Amin Nwakjwari Kabi morap kisi da nandawit. Anjapbo Pinjkop da nak laion da gen gagakon nanj abidagit. ¹⁸Amin Tagi da nak anjak yokwi morap anj namdan unjodon nanj abidokdisak. Anjek anpuluganban tagisi egapbo ananj Pinjkop dakon amin kila agakni Kwen Kokup tosok unjodon anjikdisak. Amin Tagi dagok dagogi mini tilim gulgwani tanj ananj kikdisak. Unjun asi.

¹⁹Gildatno tagi Prisila gat ae Akwila gat ae Onesiporus dakon gwakni kisi do yoyiki. ²⁰Erastas unjun kokup pap Korinon sigin egisak. Anjakwan Tropimus unjun sot agit, do kokup pap Miletus unjodon yipmanj dekgim da egisak. ²¹Gak kosit nianon da tepmisi opbi dakon pini anj kimokgi. Jomjom anjegaki ais bisap di apban. Yubulus da gildatni tagi gayisak. Ae Pudens, ae Linus ae Klodia gat ae panmuwukbi diwari morap gat kisi da gildatni tagi gayan. ²²Amin Tagi da wupgo gat egipjak, ae nandanj yawotni da gagon tosok do bisit asat.

Pol da Taitus do Papia Mandagit

But piso gen

Taitus unun Juda amin kabikon nani kinda dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpulanban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosok unudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unun tagi dima. Mani amin kinda panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyindet asak unun do iyigit. Minat amin pelan, ae yawi kaluk, ae oman monji unun yoyindet nianji asak unun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minat aminyo yoyin degek but kalonji egek notni do anpak tagisi an yomij yomij anek gen emat dima anek egipni do yoyigit.

Taitus unun nandan gadatni pariteban anek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosogon ekwan unun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Pinjok dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minat aminyo Pinjok da iyi do manjigit unun dakon nandan gadatni pariteban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanek Pinjok dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit. ² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anek, Pinjok da egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinjok da yo kinda dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unun nim do kili yan teban tagit. Unun top dima yosok. ³ Ae don, iyi bisap unun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panroman agit. Yan aban geni noman altan tenjenagit. Pinjok, yokwikon bar timit timit aminin, unun da nak Pinjok gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

⁴ Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinjok Dat gat ae Yokwikon Bar Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminjek anpulanban butgo yawori tosok do bisit asat.

Taitus unun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵ Gak pi morap andiwarikgiman unun panwasip abi yan do anek Krit miktimon pegpum. Do gayigim unun da aripmon

kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki. ⁶ Gak minat aminyo da dabilon gulusunni mini amin ban manjiki. Unun minat kalonji dakon eni egipjak. Ae unun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinjok da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anek menj datyo dakon gen pabij yop anpak yolek dima ani. ⁷ Panmuwukbi dakon kila amin unun Pinjok dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anakwan amin da gulusunni kinda dima koni. Unun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unun pakbi teban anek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae moner morapmi timit do nandak nandak dima asak. ⁸ Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anek anpak kalipmi pabij yopmandak. ⁹ Unun gen bamisi iyin dekgwit unun tebaisi abidosak. Anek minat aminyo gen bami yoyin degek butni pariteban asak. Ae gen bami pabij yopmanjan amin gen tebaisi yoyinjakwan gulusunni pindatni.

Miktim tim Krit unudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panupbal an

¹⁰ Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanek amin dakon nandak nandak panjewan. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an. ¹¹ Unun amin minat aminyo dakon monenji timit do nandanek yoyindet gulusun anek minat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat panupbal an. Do gen unudon dima yoni do yanjop an yobi. ¹² Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kinda da yan yagit, "Krit amin morap unun top yogok amin. Unun amin yokwisi jon kilap yombem. Unun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan." ¹³ Gen unun bami. Do gak anpakni panmilip anek Pinjok nandan gadan imin kimotni do gen tebaisi yoyiki. ¹⁴ Yan anjaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanbenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

¹⁵ Minat aminyo burikon yoni mini unun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Pinjok da dabilon garagi tagi ban yolek Kristo dima nandan gadan iman amin unun nandak nandakni kilegi minisi. Nido, nandak nandakni gat butni gat Pinjok da dabilon garagi tagi. ¹⁶ Gen kaganikon da yan yon, "Pinjok nandan imisat", mani anpakni da yan nolinban koman, Pinjok manji iminjek

ekwanj. Pinjkop da dimasi galak tanj yomisasi. Ujun gen pabij yop aminsi, ae anjak tagisi kinda aripni dima ani.

2

Amin pelanj anjak Pinjkop da si galak tosok banjani

¹ Mani, gak minjat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap tonj unjun yol kimotni do yoyinj dekgi. ² Amin pelanj pakbi teban nanjek but upbal dima ani do yoyiki. Ujun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandanj kokwin tagisi anjek anjak tagisi banjin ani. Ujun nandanj gadat tebaisi anjek, amin do but dasi galak tanj yominek, tebai agek jigj morapni guramitni do yoyinj dekgi.

³ Ae minjat pelanj yo kisi yoyinbi Pinjkop da anjak galak tosok unjun banj yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon oman monjini dima egipni. Ae yoyinbi amin diwari anjak tagisi do yoyinjetni. ⁴ Minjat pelanj da minjat gimonj da eni gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tanj yomni do yoyinjetni. ⁵ Ae yoyinj dekba minjat gimonj nandanj kokwin tagisi anjek anjak tagisi banjin anjek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anjek yutni kila tagisi ani, ae amin do anjak tagisi anjomni, ae eni dakon pinjbini egipni. Anjak unjun ani kanj, amin da Pinjkop gen do yanba yokwi tok dima akdanj.

Taitus anjak tagisi wili gimonj da yolek ani unjun banj asak

⁶ Unjuden gin, gak wili gimonj panjteban abi unjunyo kisi nandanj kokwin tagisi anjek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani. ⁷ Yo morap aki bisapmon, gak gaga anjak tagisi banjin abi, anjaki amin da anjakgo kanjek yolni. Minjat aminyokon yoyinjet pi aki bisapmon gen kilegisi yanjaki amin da gandaba pi amin banjisi kinda yanj gandani. ⁸ Gen kilegisi banjin yoki kanj, amin da gulusunj kinda dima kokdanj. Ae uwal da gen yokwi kinda aripni dima niyikdanj, nandak nandak yokwini do mayagi pakdanj.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹ Gak oman amin yoyinbi madepni dakon pinjbini egek pi tagisi madepni da galak tosok unjun banj ani. Anjek madepni da gen yoyinba kobogi do gen yokwi dima yoyini, ¹⁰ ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anjak ani do but galaksi nandisak unjun anjaka pindakban gwaljigi minisi ani. Yanj aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen

on yanj tenjtenjomanj unjun do galak toni. Ujun gen unjun Pinjkop yokwikon banj timit timit aminin dakon gen bamisi.

Pinjkop dakon anjak yolek Kristo do jomjom anej

¹¹ Nin nandanjanj, Pinjkop dakon nandanj yawotni unjun kili noman tagit, do amin morap yokwikon banj tagi timitjak. ¹² Nandanj yawotni unjun da anjak yanj anej do nolisak. Pinjkop da pindakban anjak injani anj unjun dima anej do nolisak. Ae on miktimon dakon anjak yokwi morap yopnerj do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anjek kilegisi egek Pinjkop yolnerj do nandanj yawotni da nolisak. ¹³ Ujun anjak tagisi yolek nandanj teban nanjek kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Ujun bisapmon Yesu Kristo Pinjkopnin Wikwisi ae Yokwikon Banj Timit Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak. ¹⁴ Kristo unjun mibili yanj do egip egipni parekgit. Nin yokwi morap da kisiron banj pulugan nipmanjek suganj panmilip aban gwaljigi minisi anej do parekgit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anjek anjak tagisi but dasi anej do parekgit.

¹⁵ Gak gen on minjat aminyo yoyinjetki. Gak yanj mudanj gabi, do gen on guramitni do panjtagap abi, ae gen pabij yopmanjanj amin unjun anjakni panmilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yanj dima yoni.

3

Pinjkop da nin do yo tagisi agit, do nin anjak tagisisi anej

¹ Gak minjat aminyo aego butni pabi pisanjba kila amin madep gat ae gapman dakon pinjbini egek geni guramik kimotni. Anjek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni. ² Yoyinbi amin kinda do gen girenj kinda dima yoni, anjek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworis egek minjat amin morap kabikon iyi do nandaba pinjaka anjak tagisi banj anjomni.

³ Ninyo kisi kalip nandanj kokwinin tagi dima, ae gen pabij yop agimanj. Sunduk da nin panjkilikban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili mibili dakon oman monji egipgumanj. Nin anjak yokwi mibili mibili anjek tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok agimanj. Amin da uwal anjningwit, ae ninyo amin do uwal agimanj.

⁴ Mani Pinjkop Yokwikon Banj Timit Timit Aminin unjun da nin do but dasi galak tanj ningmut, anjek golgoli nandanjek nin do anjak tagisi agit. Ae unjun anjakni noman altanj tenjtenjagit bisapmon, ⁵ nin yokwikon banj

timikgit. Nin da nin anpak kilegi kinda agimanj do anek nin yokwikon banj dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anek yokwikon banj timikgit. Nin suganban monji jakjak kalugi yombem anapano Telagi Wup da egip egip kalugi nimgut. ⁶ Yesu Kristo Yokwikon Banj Timit Timit Aminin pi agit unjun do anek Pinjkop da Telagi Wupni madepsi ninon tagalgit. ⁷ Kristo da nin do nandanj yawok nimanjek panpuluganban Pinjkop da dabilon amin kilegisi agimanj. Anpak unjun anek egip egip teban abidonej do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandanj teban tanjek jomjom anek ekwamanj. ⁸ Gen morap gayisat unjun bamisi.

Nak gen unjun do madepsi yanj tenjenjeki do nandisat, anjaki minjat aminyo Pinjkop nandanj gadanj iman unjun da anpak tagisi ak do pi madepsi ani. Anpak unjuden unjun yo bamisi, ae unjun da amin morapmi tagi panpulugogi. ⁹ Mani pidok pidok ak do nandanj kokwini tagi dimakon da yon, ae gen emat anj amin, ae babikni dakon man dogin yanjekwanj, ae Moses dakon gen tebanon gen ton unjun dakon mibili do gen emat anj amin dakon geni gulusun do mirak dima yopbi. Gen unjuden da nin aripmi dimasi panpulugoni.

¹⁰ Amin kinda panjmuwukbi tuwil do anpak di aban kanj, nandak nandakni anmilip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalonj bo kosit bamot gengo dima nandaban kanj, manji iminjek wagil yipmanj dekgi. ¹¹ Gaga nandisat, unjuden amin kosit kilegi kili yipmanj dekgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da kobogi yokwi timitjak do kili yanj mudanj ibi.

Taitus kinj Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat. ¹³ Gak Senas unjun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do panpulugoki. Anjaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil. ¹⁴ Minjat aminin da pi tagisi anek yo do wadak wadak anj amin panpulugoni dakon nandak nandak timitni. Panjmuwukbi isal egek Pinjkop dakon anpak dima yolni kanj, unjun tagi dima.

¹⁵ Minjat amin morap nak gat ekwamanj unjun da gak do gildat tagi yanj yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi minjat aminyo Yesu Kristo nandanj gadanj iminjek nin do but dasi galak tanj niman unjun yoyiki.

Pinjkop dakon nandanj yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

Pol da Pilimon do Papia Mandagit

But piso gen

Pilimon unun man bini tonj amin kinda. Unun Kolosi kokup pap dakon Yesu yolyol amin kinda. Oman monjini kinda mani Onesimus unun amin madepni yipman degek pasal kinj kokup kindakon egipgut. Unun kokup papmon Onesimus Pol anjalon anjek Yesu yolyol amin dagagit.

Unun bisapmon Pol dam tebanon egipgut, do Pilimon aripmi dima kinj kosak. Mani on papia mandan Onesimus do iban madepnikon anjigit. Rom dakon gen teban da oman monji kinda pasal kisak kan, madepni da tagi anjakban kimotjak do yosok. Mani unun papiagwan Pol da Pilimon oman monjini tebai dima iyisak do mandagit. Oman monjini unun Yesu yolyol amin kili dagak, do notnosi yanon da abidosak.

Pilimon dakon oman monji pasal kigit da don Yesu yolyol amin daganban, Pol da yabekban tobil ae Pilimon do kigit

¹ Nak Pol, Yesu Kristo yoldat do anjek dam tebanon egisat. Nak gat ae notnin Timoti, nit da papia on Pilimon gak do mandamak. Gak notnin tagisi ae pi isalnin. ² Nit papia on saminin Apia kisi do mandamak. Ae Akipus Yesu do anjek yokwi pabinj yop do nin gat kalonji emat aman ununyo kisi do mandamak. Ae panmuwukbi Pilimon gak da yutnon muwuk muwuk an unun kisi do mandamak. ³ Nit Pinjkop Datmin, ae Amin Tagi Yesu Kristo, unun da nandan yawot anj daminej butji panyawot aban yawori tosak do bisit amak.

Pilimon dakon anpakni tagisi do Pol but galaksi nandagit

⁴ Bisapmi bisapmi bisit asaron, nak gak do nandanek Pinjkopno ya yan iyisat. ⁵ Nido, toktogisi amin da yan nayan, gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminj kimokdol, ae Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tanj yominj kimokdol. ⁶ Pinjkop da gak anpulanban yipman deri mini minjat aminyokon Yesu do nandan gadat asal unun yan tentenok abi do Pinjkop bisit iyisat. Yan anjaki Kristo da yo morap tagisi nimisak unun do pakyanjsi nandaki. ⁷ Not, gak Pinjkop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tanj yominj kimagek butni panjeban asal. Yan anjaki unun da kisik kisik madepsi naminjakwan butno yaworisi tosak.

Pilimon da Onesimus notnosi yanon da abidosak

⁸ Yo kalonjsi kinda abi do nandisat. Kristo da manon unun si abi do nak da tebai tagi gayiken. Mani, anpak tagisi asal unun nandisat, ⁹ do gen tebai dima gayiken. Amin do but dasi galak tanj yomyom anpak da nit kisi timikdak, do nak gen yaworisok gayiken. Nak Pol, Yesu Kristo dakon gen yan tentenok asat, ae Kristo dakon pi unun do anjek dam tebanon egisat. ¹⁰ Monjino Onesimus do anpak tagisi anj ibi do gayisat. Dam tebanon egapbo Onesimus nagon apgut bisapmon, nak da Kristo bamisi nandan gadan injak do anpulgagam. Do unun monjinosis yombem agit. ¹¹ Kalip gak anpulgok do pi tagi dima agit. Mani abisok pi tagisi anjek gak gat ae nak gat kisi tagisi panpulgokdisak.

¹² Abisok yabekgo nak dakon but gat kisi gagon tobil obisak. ¹³ Abisok Gen Bin Tagisi yan tentenok dakon pi do anjek dam teban amin egisat bisapmon abidoko gak da tamokon pi asak kan, nak unun do tagisi nandanek. ¹⁴ Mani gak dakon yan dagok dima kanj yo kinda dima aben. Gak da idon egek nak anpulgusak do nandisat kanj unun gak dakon galak tok. Nak tebai dima gayiken. ¹⁵ Asi, Onesimus bisap pisipmisok gepman dekgit. Mani yo unun noman tanj imgut, unun gak da yokwikon nanj ae abidanbi gak gat toktogisi egipjil do bo noman tagit. ¹⁶ Abisok unun gak dakon oman monjigin dima. Asi unun gak dakon oman monjigo egisak, mani abisok gak dakon notgosi dagak do but dasi galak tanj ibi. Naga koko notnosi aban but dasi abidosot. Mani nandisat, gak da but dasi galak tanj iminj kimotdisal. Oman monji pini aban kanj galaktokdisal, ae Kristo do anjek gak da kanj notgosi anjakwan but dasi galak tanj iminj kimotdisal.

¹⁷ Do Kristo da pikon nit kalonjsi ekwamak yan kosol kanj, nak opbo but dasi nianj abidanbim, Onesimus do yan gin abi. ¹⁸ Gagon gulusun di agit, bo ae gagon goman di agit kanj, mani kulabik anjek unun gomanon nak dakon man mandaki. ¹⁹ Nak Pol da naga dakon kisi da papia on mandisat. Nak da naga goman unun sopben. Mani nandaki! Nak da gen bamj gayiko nandan gadat agil, do gak nagon gomango tonj. Goman unun gaga dakon egip egipgo. Mani unun do dima yoken. ²⁰ Not, nandaki. Amin Tagi da manon gak anpak tagi on nak do abi do nandisat. Nit Yesu Kristo dakon amin ekwamak do unun anpak anjek nak dakon but anjeban abi.

²¹ Papia on mandanek yanjsi nandisat, gak da nak dakon gen on guramitdisal. Nak nandisat, Onesimus do anpak akdisal, unun da anpak abi do gayisat unun yapdisak.

²² Ae nak gen kinda gat tosok. Nak Pin kop da ji dakon bisit nandakdisak, anek nak nepban jikon tobil apdisat yan si nandan gadasat. Do yutgokon yut buri kinda nak da pokgen do anoman abi.

Pol dakon pi isalni da Pilimon do gildatni tagi yipman iman

²³ Epapas da gildat tagi yan gayisak. Unun kisi Yesu Kristo do anek dam tebanon ekwamak. ²⁴ Nak dakon pi isalno, unun Mak, ae Aristakus, ae Demas ae Luk ununyo kisi da gildat tagi yan gayan.

²⁵ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot da ji dakon wup gat egipjak do bisit asat.

Papia Ibru Amin do Mandabi

But piso gen

Papia on namin da mandagit unun dima nandaman. Mani on papia mandagit amin unun Juda amin dakon Pinjkop gawak imim silip morap ae telagi papianikon gen morap ton unun pakyanji nandisak amin kinda da mandagit yan nandaman.

Papia on Juda amin kabi kinda Yesu yolyol amin dagawit unun do mandagit, nido Yesu yipmanek tobil sanbek sanbek kalipmikon ae kik do nandawit. Do panpuluganek Yesu dima yipman detni do mandagit. Papia on da nandan gadatni panteban anek Pinjkop da Yesu Kristo obakon da pi madep agit unun do yosok. Kristo kalon dagin Pinjkop dakon anpak bamisi unun nolisak.

On papia da yo madep kapbi do yosok. 1) Yesu unun Pinjkop dakon Monjisi. Yesu miktimon egipgut bisapmon jigi ae tepmiyo madepsi pagit, yan anek unun kosiron da minjat aminyo dakon panpulugok amini dagagit (2.10). Do Yesu da kombi amin morap kalip egipgwit unun yapman mudosok, ae anjelo ae Moses yo kisi yapmandak. 2) Pinjkop da iyi Yesu mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipjak do manjigit, ae Yesu da Juda amin dakon mukwa sogok amini yapman mudosok. 3) Yesu unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kwen Kokup egisak, anek nandan gadan imni amin yokwikon baj tagi timitjak. Pinjkop gawak imim dakon silip do Moses dakon gen teban da yagit, unun Yesu da yo bami don asak unun dakon tilak baj awit.

On papia da minjat aminyo dakon nandan gadat panteban ak do yosok. Do Israel aminon nandan gadatni tebaisi amin kalip egipgwit dakon gen morapmi ton (kilapmi 11). Yan yosok, jigi morapmi noman tan damdan, mani nandan gadatni tebai abidan wigek kimot ani. Yesu pakyanji sinjan kanek anpakni yolek jigi tepmiyo pabin yopni do yosok.

Pinjkop dakon Monji da gen niyisak (Kilapmi 1-2)

Yesu Kristo unun Pinjkop dakon Monji

¹ Kalipsigwan Pinjkop da kombi amini pantagap aban bisap morapmi ae kosit mibili mibilikon da geni yoyinban babiknin da nandawit. ² Mani abisok mibi bisap ekwamanon Pinjkop da geni Monjikon da

niyigit. Monji unun da yo morap timitjak do manjigit, ae unun da kisiron da miktim gat ae kundukon yo morap ton gat wasan yopgut. ³ Monji da Pinjkop dakon tilim gilgwani gat tentenjosok. Iyi unun Pinjkop yombemi asak. Geni tapmimi ton unun da miktim gat ae kundu gat jonikban tebai tomal. Unun da amin dakon yokwini sugan panmilip aban kilegisi awit, anakwa Kwen Kokupmon Pinjkop Kila Amin Madep Wikwisi da aminsi tet do yikgit.

Pinjkop Monji da anjelo yapmandak

⁴ Dat da Monji do man imgut unun wukwisi, unun da anjelo dakon mani yapman mudosok, do Monji unun da anjelo dakon wukwisini egisak. ⁵ Unun yanji nandaman, nido Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

Ae kinda gat yan iyigit:

“Nak da Datni egapbo unun da Monjino egipjak.”

Pinjkop da anjelo kinda do gen yan dimasi iyigit. ⁶ Ae Pinjkop da Monji mibiltogi miktimon yabegek yan yagit:

“Pinjkop dakon anjelo kisi morap da gawak imin kimotni.”

⁷ Pinjkop da anjelo do gen kinda yan yagit:

“Unun da anjelon aban mirim dagon.

Unun da oman amini aban milenjasip dagon.”

⁸ Mani Monji do yan yagit:

“Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egi anjan kikkisal.

Gak da anpak kilegikon da amin kabigo kilani akkdisal.

⁹ Gak anpak kilegi do galak tanek anpak yokwi do dima galak tosol.

Yan asal do nak Pinjkopgo da man madep gaminek bit nelak son gabo kisik kisikgo da madepsi asak.

Asi, man madepgo da notgo dakon man yapman mudosok.”

¹⁰ Pinjkop da Monji aeni yan iyigit:

“Amin Tagi, kalipsigwan yo morap dima altanajakwa gak da on miktim dakon jonitni wasagil da tebaisi toso.

Ae kundukon yo morap ton unun kisitgo da wasagit.

¹¹ Kundu gat miktim gat wagil tasik tokdamal, mani gak toktok teban egipdisal.

Unun imal giranj da yan pasildamal.

¹² Unun gak da yalin yitnan yan gironjtidisal. Gak da amin da imal kulabik an, unuden kulabik akkdisal.

Mani gak kulabik dima asal, ae gak dakon bisap mudok mudogi mini.”

¹³ Kalip Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak nak da amin tet do yigaki wigi uwalgo yopbo piñbiga egipni.”

Mani ni bisapmon anjelo kinda do Piñkop da gen unjoden kinda yagit? Dimasi! ¹⁴ Anjelo unjun oman amin gin. Unjun wup, Piñkop da miñjat aminyo yokwikon banj timitdisak unjun panpulugoni do yabekdak.

2

Piñkop da nin yokwikon banj timikgit unjun yo madepsi

¹ Piñkop dakon Monji man madep pagit, do gen nandagiman unjun nandak nandakinon da tebai abidanjek guramik kimotnej. Gen unjun guramit do alek tanjek di diwalik pikwam. ² Kalip babiknin Piñkop da gen yoyik do anjelo da gen kagakon da gen bamisi yoyigit, do amin morap gen unjun iragek abinj yipgwit, unjun anpak yokwi awit unjun da aripmon tomini yokwisi timikgwit. ³ Piñkop da nin yokwikon banj timit do pi agit unjun yo madepsi, do nin Piñkop da pi agit unjun do nandano yo isali asak kan, kosit nianon da yokwi dakon kobogi yapneñ? Nin da aripmi dima.

Mibiltok Amin Taginin Yesu da iyi nin yokwikon banj timit do yanj tenjenagit. Anjakwan geni nandawit amin da yanj niyiwit, “Gen unjun bamisi gin.” ⁴ Ae Piñkop da tilak mibili mibili, ae yo masi masimi, wasok tapmimi tonj mibili mibili gat agit. Ae iyi da galakto-gon Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili kokwinik yomgut. Yo morap unjun agit da Monji dakon gen unjun bamisi yanj nolnban komanj.

Yokwikon Banj Timit Timit Aminin dakon gen

⁵ Ae egip egip kalugi egipdamanj do yomanj unjun anjelo da kila ani do Piñkop da dima yanj mudanj yomgut. ⁶ Piñkop da papiakon timi kindakon amin kinda da yanj yagit:

“Piñkop, amin unjun nianjen banj unjun do nandak nandak anjesisal?

Amin unjun yo isali.

Gak nido kilani anjesisal?

⁷ Gak da amin yopbi bisap pisipmisok anjelo dakon piñbini egipgwit.

Gak da amin panjenagek tilim gat ae man madep gat yomgul.

⁸ Gak da yo morap nin dakon piñbi egipni do yanj mudanj nimgul.”

Unjun da yo morap kilani ani do yanj yosok, do yo kinda isal dima tosok, yo kisisi kilani ani. Mani abisok yo morap pindatno kilani dima anj, yo diwari dakon kilani banj gin anj. ⁹ Mani nin Yesu komanj. Piñkop da bisap pisipmisok yipban anjelo dakon piñbini egipgut. Mani Piñkop da nandan

yawotni do anjek Yesu yabekban miñjat amin morap dakon tamo abidanjek tepmi madepsi panjek kimakgit, do Piñkop da anjenagek tilim gilgwani tagisi gat ae man madep gat imgut.

¹⁰ Piñkop unjun yo morap dakon ami, ae unjun da yo morap wasagit. Unjun monji gwayoni morapmi timik panji yoban Kwen Kokup tagisi egipni do nandagit. Yanj nandagit do Yesu yipban tepmi pagit, anjek tepmi unjun pagit do anjek unjun da miñjat aminyo dakon yokwikon banj timit timit amini tagisi ae mibiltok amini dagagit. Piñkop da yanj aban kilek tagit. ¹¹ Yesu gat, ae miñjat aminyo panmilit aban telagi awit amin kabi gat unjun Datni kaloni kinda gin. Yanj do anjek “not” yanj yoyik do mayagi dima nandisak. ¹² Unjun yanj yagit:

“Nak da gak dakon man madep notnokon yanj tenjenokenj.

Piñkop gawak im do muwutni bisapmon gak dakon man unjun da binapmon yanj anjesisal.”

¹³ Ae yanj yagit:

“Egip egipno Piñkopmon tosok yanji nandakenj.”

Ae kinda gat yanj yagit:

“Koki, nak Piñkop da monji

gwayoni nangut nak unjun gat oni ekwamanj.”

Yesu nin panpulugok do amin dagagit

¹⁴ Piñkop dakon monji gwayoni unjun giptim ae yawiniyo tonj, unjun aminsi gin, do Yesu unjun kisi amin dagagit. Anjek miñjat aminyo kimot yomisak dakon tapmim tanj imisak amin Sunduk, unjun anjupbal ak do anjek kimakgit. ¹⁵ Miñjat aminyo kimot do pasolgonj, anjek miktimon ekwanj bisap morap kimot da pasol yoban dam tebangwan yanj ekwanj. Mani Yesu unjun dam teban yipmanj detni do anjek kimakgit.

¹⁶ Asisi, Yesu anjelo panpulugok do anjek pi unjun dima agit. Unjun Abraham dakon babikni panpulugok do anjek pi unjun agit.

¹⁷ Do yo morapmon iyi dakon notni yombemsi daganjek bupmikon da, ae pi agak tagisikon da mukwa sogok amin dakon mibiltok amini dagagit. Do Piñkop dakon gen guramigek yokwi wiririt pi tagisi anj kimokdok, ae bupmini madepsi. ¹⁸ Panjkilit noman tanj iba iyi tepmi pagit, do miñjat aminyo panjkilit noman tanj yoba tagi panpulugosak.

**Yesu dakon man madep da
Moses dakon man madep
yapmanj dak**

(Kilapmi 3.1-4.13)

3

¹ Yan do, telagi not kabi, Pinjkop Kwen Kukup egisak unjun da jiyo kisi yan damisak. Ji Yesu do pakyan si nandani. Unjun Yabekbi ae Mukwa Sogok Mibiltok Amin, nin da nandan gadan iminek mani do yan tenjenok aman amin unjun.

² Pinjkop da pi unjun iban kalip Moses da minjat aminyo Pinjkop dakon yut madep da yan agakwa pini tagisi anek minjat aminyo ni panjplugagit, unjudej gin Yesu yo kisi Pinjkop dakon pi tagisi agit. ³ Mani, nandaman, yut awaldak amin dakon man da yut dakon man yapmandak. Do Pinjkop da Yesu do man madep ingut unjun da Moses dakon man madep yapmandak. ⁴ Yut morap kalon kalon amin da awalgwit, mani Pinjkop da yo morap wasagit. ⁵ Moses unjun Pinjkop dakon oman amini egipgut, egek Pinjkop dakon gen guramik kimagek Pinjkop da yutnon pi agit. Unjun Pinjkop da yo don yan tenjenosak unjun dakon yan tenjenok amin egipgut. ⁶ Mani Kristo Pinjkop dakon Monji da minjat aminyo Pinjkop dakon yut ekwan unjun kilani asak dakon pi tar imisak. Anek Pinjkop dakon gen guramik kimagek pi unjun asak. Bisapmi bisapmi nin pasol pasoli mini nandan gadat tebaisi anek Amin Tagi da yo tagisi an nimdisak unjun do jomjom anek kan, ninyo kisi Pinjkop dakon yutni ekwaman.

Gen pabin yopmanjan amin yik yawot dima akdan

⁷ Yan do anek Telagi Wup da yan yosok: "Ji abisok Pinjkop dakon gen nandani kan, ⁸ kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abin yipgwit, unjudej ji but teban dima ani. ⁹ Unjun miktin amin dima ekwan timon nak anjekalgwit. Anek bilak 40 da aripmon pi tapmimi ton agim unjun kawit. ¹⁰ Yan aba unjun minjat aminyo do butjapsi nandanej yan yagim, 'Butnikon da nak dima nolgan. Bisapmi bisapmi kosit yipman yomgum unjun si yapmanjan.' ¹¹ Do butjap nandanej yan teban tok anek yan yoyigim, 'Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupwan dimasi pigini.'"

¹² Not kabi, ji kan kimotni. Not kindi ji da binapmon nandak nandak yokwi di nandanej nandan gadatni yipman degek Pinjkop egip egipmi ton manji di iban. ¹³ Bisap mini abisok gin ekwaman, do gildari gildari ji kalon kalon panjmuwukbi diwari do gen tagisi ban yoyini, anek buri panjeban ani. Anjak yokwi da jikon kindi anjekwalban but

teban di aban. ¹⁴ Nin Pinjkop wasanej nandan gadan imuman bisapmon, nandan gadat tebaisi agiman. Nandan gadatnin anjeban anapno teban tarjakwan wigi kimotnejer dakon bisapmon wigisak kan, nin Kristo dakon notnisi egipdaman.

¹⁵ Ji mama gen do dima injtoni. Gen unjun yan:

"Ji abisok Pinjkop dakon gen nandani kan, kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abin yipgwit, unjudej but teban dima ani."

¹⁶ Namin amin da kalip Pinjkop dakon gen nandanej kwen wigik anek geni abin yipgwit? Minjat aminyo Moses da timikban Isip yipman opgwit unjun dagin anjak unjun awit. ¹⁷ Ae Pinjkop da namin do bilak 40 da arip butjap nandan yomgut? Minjat aminyo yokwi anek kimagwit anjakwa gitimni miktin kibiri amin da aripmi dima egipmi miktinon tawit amin unjun do butjap nandagit. ¹⁸ Pinjkop da namin amin kabi da yik yawot kokupmon aripmi dima kini do gen tebaisi yan anjeban agit? Minjat aminyo geni abin yipgwit unjun dogin agit. ¹⁹ Do nandaman, minjat aminyo unjun Pinjkop dima nandan gadan ingwit, mibili yan do anek yik yawot kokupnikon dima kini do yagit.

4

Pinjkop dakon minjat aminyo da yik yawot kokup abidokdan

¹ Pinjkop da nin timik yik yawot kokupmon panjik do yan teban tok agit. Do nin si pasalek kan kimotnejer, Pinjkop da jikon amin kindi unjun kokupmon aripmi dima kikdisak yan kindi di kanban. ² Kalip Israel amin da nandawit, unjudej gin ninyo Gen Bin Tagisi nandagiman. Mani isal nandawit, anek Pinjkop gen do dima nandan gadawit. Do Gen Bin Tagisi unjun nandawit da dima panjplugagit. ³ Mani minjat aminyo nin Pinjkop nandan gadan imaman nin nipban yik yawot kokupnigwan pikwaman. Kalip Pinjkop da kokup unjun do nandanej gen yan yagit:

"Do nak butjap nandanej yan teban tok anek yan yoyigim,

'Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupwan dimasi pigini.'"

Mani kalipsigwan Pinjkop da yo morap wasagit bisapmon pi morapni kisi an mudanej yik yawot kokupni kisi anjoman agit. ⁴ Pinjkop da papiakon timi kindakon gildat 7 do yan yagit:

"Pinjkop da gildat 7 non pi morap an mudagit pindagit, anek unjun gildaron yik yawot agit."

⁵ Ae gen unjun mibiltok kaman unjun da yanj yosok, “Unjun nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigikdan.” ⁶ Unjun da yanj nolisak, Pinjkop dakon yik yawot kokup unjun tosook, mani amin diwari unjungwan dima pigiwit, nido unjun amin kabi kalip Gen Bin Tagisi nandawit, mani geni abinj yipgwit. ⁷ Yanj do anjek Pinjkop da yik yawot kokupnikon pigik dakon gildat kinda yipmanjek unjun gildat do “Abisok” yanj yagit. Kalipsigwan babiknin gen kirinjit anjek kimakgwit da donsi Dewit dakon gen dulumon da yagit. Gen on do kili yaman, unjun yanj:

“Abisok ji nak Pinjkop dakon gen nandani kan, but teban dima ani.”

⁸ Kalip Josua da yik yawot kokup yomgut tam, Pinjkop da bisap kindakon don yom do dima yanban. ⁹ Do nin nandaman, Pinjkop dakon minjat aminyo yik yawot tanj yomisak. Unjun Sabat yik yawot bisap yombem. ¹⁰ Do yik yawot kokupgwan pigisak amin unjun kalip Pinjkop da pi wasip anjek yik yawot agit, unjudej gin pini yipmanjek yik yawot asak. ¹¹ Do nin yik yawot kokupgwan pigik do pi tebaisi anej. Kalip gen pabinj yop anjak awit unjudej amin kinda gen pabinj yop anjek yik yawot dima di abidanban.

¹² Nido Pinjkop gen unjun egip egipmi tonj, ae tapmimni madep. Geni unjun tepmisi, ae emat agak siba geni teri teri tonj unjun yapmandak. Gen unjun da amin yaban mikgwansi pigisak. Pigeek amin gat ae wup gat yaman pidosok, ae kidat dakon sanjek gat ae wuk gat kisi yaman pidosok, do nin dakon nandak nandak gat ae butnin dakon galaktok morap gat unjun pakyanji nandan mudosok. ¹³ Pinjkop da yo morap wasagit, unjun kindasok Pinjkop da dabilon aripmi dima pasili. Yo morap kisi pisanbisi ae nomansi Pinjkop da dabilon tonj. Ae Pinjkop da yanban nin anjak morap agimanj gat pi morap agimanj unjun dakon mibili iyinj mudokdamanj.

Yesu unjun mukwa sogok dakon mibiltok aminin

(Kalipmi 4.14-10.39)

Yesu Kwen Kokupmon egek sanjek sanjek kalugi dakon Mukwa Sogok dakon Mibiltok Amin egisak

¹⁴ Nin anjak morap agimanj unjun Pinjkop iyinj mudokdamanj, do nin Yesu nandan gadanj iminj kimotnej. Yesu unjun Mukwa Sogok Mibiltok Aminin egisak, unjun Kwen Kokupgwansi wigigit. Unjun Yesu unjun Pinjkop dakon Monji. Do nin nandan gadatnin unjun yanj tetenajok aman unjun

tebaisi abidonej. ¹⁵ Mukwa Sogok Mibiltok Aminin unjun da nin do bupmi nandanj nin tapmimnin madep dima unjun nandisak. Nido panjekwal morap ninon noman tonj unjun Yesu yo kisi noman tanj imgwit, mani yokwi dima agit. ¹⁶ Do nin jiginin tonj bisapmon bisit anjek pasol pasoli mini Pinjkop da kila amin madep yityit tamonikon kinenej. Unjun nandan yawot aminsi, unjun da bupmi ae nandan yawok niminjek nin tagi panjapulgosak.

5

¹ Mukwa sogok dakon mibiltok amin dakon mibili unjun yanj. Pinjkop da amin kinda abidan minjat aminyo dakon binap amini egipjak do manjisak. Unjun Pinjkop do but galak dakon yo mibili mibili iminj gat ae yokwi wiririt dakon paret mibili mibili agak dakon pi ban asak. ² Iyi miktim amin nin yombem tapmimni madep dima, do amin nandak nandani mini ae Pinjkop dakon kosit yipmanj dekanj amin anjak yawori anj yomisak. ³ Unjun tapmimni madep dima do minjat aminyo gat ae iyi dakon yokwini kisi mudoni do paret asak.

⁴ Amin kinda da galak toknikon “Nak man madep panjek mukwa sogok dakon mibiltok amin egipbenj” yanj aripmi dima yosak. Kalip Pinjkop da Aron yanj imgut unjudej Pinjkop da amin kinda yanj iminjakan pi unjun abidosok.

⁵ Ae Kristo kisi, iyi dakon man awigek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dima dagagit. Pinjkop da iyi unjun pi asak do manjigigit. Pinjkop da yanj iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

⁶ Ae timi kindakon Pinjkop da yanj yosok:

“Gak mukwa sogok amin toktogi egipbi.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

⁷ Yesu miktimon egipgut bisapmon, Pinjkop do bisit agit. Unjun nandagit, Pinjkop da kimoron nanj aripmi tagi abidosak yanj nandagit, do bisit tebaisi agit, ae madepsi yanj tidanjek kunam morapmi takgit. Unjun iyi do nandaban pinjakan Pinjkop gawak iminjek egipgut, do Pinjkop da bisitni nandan imgut. ⁸ Yesu unjun Pinjkop dakon Monji egipgut, mani tepmi pagit unjun da Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon anjak iyinj dekgit. ⁹ Tepmi panjek Pinjkop da pi imgut unjun anj mudanjek amin morap geni guramikganj unjun yokwini wiririk yominjek egip egip teban yomyom amini dagagit. ¹⁰ Ae Pinjkop da Yesu manjiek yanj yagit, “Gak mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kinda Melkisedek yombem egipbi.”

Nin amin moniŋ da tilagon dima egipneŋ

¹¹ Yesu mukwa sogok amin dakon mibiltok aminin dakon geni morapmi toŋ. Nin unun do dayik do nandaman. Mani nandak nandakji yo tepmi timit timit da arip dima, do nin gen unun dakon mibili ji dolik do arɗidok aman. ¹² Ji paŋmuwukbi bisap dubak kilisi awit. Ji da amin diwari Piŋkop gen do yoyiŋdet pi tagi agagi, mani dima. Ji nandak nandak do wadak wadak aŋ, do amin di da aeni Piŋkop gen dakon gen madep madep unun dayiŋdetni kaŋ tagi. Ji jap tebai noknok da arip dima. Ji mum noknok da tilak sigin ekwaŋ. ¹³ Nin nandaman, mum baŋgin noŋ amin unun amin moniŋ. Anpak kilegi unun niaŋ unun dima nandan. ¹⁴ Mani jap tebai unun amin madep kili abi dakon. Unuden amin bisap morapmi anpak jit da tagi ae jit da yokwi unun paŋkiligek kili kokwinikgwit, do abisok tagisi nandan pisaŋ mudan.

6

Nin si teban taŋ egek Piŋkop da yo tagi anjimaŋak do jomjom aneŋ

¹⁻² Do nin kalip Kristo dakon gen niyiŋdet abi unun dogin dima yoneŋ. Nin yaŋ gin sigin aneŋ kaŋ, nin yut dakon gwak bisap morapmi maŋek yut dima wiŋtamaŋ da yaŋ asak. Do nin saŋbejek gen yaŋ baŋ gin dima yoneŋ: but tobil aŋek anpak morap kimot paŋalon aŋ unun manji yomyom dakon gen, ae Piŋkop nandan gadaŋ imim dakon gen, ae telagi pakbi sogok dakon gen mibili mibili, ae kisit amin da kwenon wutjik dakon gen, ae amin kimakbi kimoron da pidokdaŋ dakon gen, ae nin morap kisi Piŋkop da kokwin aŋek kobogi dagok dagogi mini abidokdaman, unun dakon gen. Unuden gen baŋgin dima timik egipneŋ. Nin amin madep kili abi dakon yoyiŋdet baŋ aneŋ. ³ Piŋkop da yaŋ tagi aneŋ do nandisak kaŋ, tagi aneŋ.

⁴⁻⁶ Amin diwari Piŋkop da tenjenini yoban gen bami kili abidawit, ae Kwen Kokup dakon but galak yo unun kili aŋkiligek nandawit, ae Telagi Wup unun kili abidawit. Unun Piŋkop gen aŋkiligek unun yo tagisi yaŋ kili nandawit, ae Piŋkop da wasaŋek Amin Kila Asak dakon tapmim kaŋek unun yo tagisi yaŋ kili nandawit. Unuden amin yokwikon maŋek Piŋkop manji imni kaŋ, tobil abineŋ but tobil asak dakon kosit mini. Anpak unun asak da, iyi Piŋkop dakon Monji tilak kindapmon aeni anakdak. Unun amin da jigilak yaŋ imni yaŋ do tilak kindapmon aeni awigi anakdak.

⁷ Nandani, nak tilak kinda abeŋ. Bisap morapmi sikak mosok, anakwan miktim da

sikak abidaneŋ pi awit amin paŋpuluganeŋ jap tagisi paŋalon aŋ yomjak kaŋ, Piŋkop da on miktim do yo tagisi asak. ⁸ Mani miktim da nap keli toŋ ae joŋ yokwi baŋ gin paŋalon asak kaŋ, miktim unun yokwi. Do bisap dubak dima Piŋkop da yokwi tosak dosi yokdisak. Anakwan kindap da soŋban pasildisak.

⁹ Notnonisi, nin miŋat aminyo Piŋkop manji iman amin do yoman, mani nandaman, ji jiggi unuden dima timitdaŋ. Piŋkop da ji paŋpuluganeŋ yokwikon baŋ timikgit. ¹⁰ Piŋkop unun kokwin agakni unun kilegisi, do ji da pi tagisi awit unun do dima ittokdisak. Ji Piŋkop but dasi galak taŋ imineŋ unun da paŋtagap aban miŋat amini paŋpulugawit. Ae yaŋ gin sigin aŋ. ¹¹ Ji morap da pi tebai yaŋ gin sigin aŋkimagakwa wigi mibi bisapmon wigisak dosi nandaman. Yaŋ ani kaŋ, nandan gadatji abidan kimagek Piŋkop da yo tagisi annim do yaŋit ae unun do nandan teban taŋek jomjom aŋ unun abidokdaŋsi. ¹² Dima kurak toni do nandaman. Nandan gadat aŋ kimagek Piŋkop da yo nim do yaŋ teban tok agit unun timit do but yaworon da jomjom aŋ amin dakon anpak baŋ yol do nandaman.

Piŋkop dakon yaŋ teban tokni do tebai nandan gadanen

¹³ Kalip Piŋkop da Abraham yaŋ teban tok anjimaŋak bisapmon, amin kinda da Piŋkop yapmaŋek unun da wukwisi do unun da manon da geni aripmi dima anteban asak. Yaŋ do aŋek Piŋkop da iyi da manon da gen yaŋ anteban aŋek yaŋ yaŋit:

¹⁴ “Asisi yosot, gak do yo tagisi aŋ gamaŋek babikgo dakon gwakni paŋpulugoko morapmisi akdaŋ.”

¹⁵ Iyiŋban Abraham butni yawori taŋakwan jomjom aŋek don Piŋkop da yo morap im do yaŋ teban tok agit unun timikgit.

¹⁶ Gen paŋteban agak dakon anpak unun yaŋ. Amin kinda da manon gen yaŋ anteban aŋ kaŋ, unun amin wukwisi ae iyi yapmaŋak yaŋ yolisak. Amin kinda gen yaŋ anteban ak asak kaŋ, unun da geni anteban anakwan amin gen abin yip do nandayin amin dakon gen kositni sopman yomisak. ¹⁷ Kosit yaŋ tosoŋ do kalip Piŋkop da Abraham dakon miŋat amin kabini nin do yo tagisi aŋ nim do yaŋ teban tok aŋ ningut. Ae nandak nandakni kulabik dima asak yaŋ nomansi nolik do aŋek iyi dakon gen anteban ak do gen yaŋ anteban agit. ¹⁸ Do gen bamori tomal, unun Piŋkop dakon yaŋ teban tokni gat, ae gen yaŋ anteban agit on gat. Unun bamot kulabik aripmi dima anjil, nido Piŋkop da top dimasi yosak. Do miŋat aminyo pasal kin Piŋkop

da kapmatjok pasilgimanj nin Pinjkop dakon yanj teban tokni unjun do nandanek but-nin panjteban anj kimagek Pinjkop da yo unjun nim do yanj teban tok agit unjun do jomjom anej. ¹⁹ Unjun jomjom da egip egipnin dakon teban tok tagisi ae tebaisi, kirat madep tap wakga tebai abidosok unjun yombem. Kirat unjun imal madep telagi yut dakon buri telagisisi sopmandak unjun yapmanek yutgwan wigisak. ²⁰ Yesu da mibiltan niminjek nin panpulugok do unjungwan kili wigigit. Unjun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin daganek dagok dagogi mini egi wigikdisak. Unjun Melkisedek yombem.

7

Melkisedek unjun man madepni tonj

¹ Melkisedek unjun Salem kokup pap dakon kila amin madepni, ae Pinjkop Wukwisi dakon mukwa sogok amini egipgut. Abraham da emat anjek kila amin madep dapmanek kokupmon apgut bisapmon, Melkisedek da kosiron domdom anjek gisam imgut. ² Iminjakan Abraham da emaron yo morap timikgit unjun kokwin aban kabi 10 anjakwan unjudon banj kabi kinda Melkisedek do imgut. Melkisedek dakon man dakon mibili unjun yanj: “anjpak kilegi dakon kila amin madep.” Ae unjun Salem kokup pap dakon kila amin madep kisi, unjun dakon mibili unjun yanj: “but yawot anjak dakon kila amin madep.” ³ Melkisedek menji ae datniyo dakon but pisoni dima mandabi, ae babikni kabi yo kisi dakon but pisoni mini. Menji da anjalagit bisap mini ae ni gidaron kimakgit dakon bisapni mini. Unjun Pinjkop dakon Monji da yanj egipgut. Unjun mukwa sogok toktogisi egisak.

⁴ Babiknin mibiltogi Abraham da yo tagi tagi morap emaron timikgit unjun kokwin aban kabi 10 anjakwan unjudon banj kabi kinda Melkisedek do imgut. Do yanji nandanaman, Melkisedek unjun man madepni tonj! ⁵ Moses dakon gen teban da yanj yosok, Israel amin yo kabini kokwinikba kabi 10 anjakwa unjudon banj kabi kinda Liwai amin kabikon mukwa sogok pi timikganj amin do yomni. Israel amin unjun Liwai dakon notni, ae unjun Abraham dakon monjini kisi, mani Israel amin da yo kabini tanj yomanj unjun dakon kabi kinda notni unjun do yomanj. ⁶ Melkisedek Liwai da kabikon da dima altagit. Mani Abraham dakon yo kabini dakon kabi kinda timigek Pinjkop dakon yanj teban tok timikgit amin Abraham do gisam imgut. ⁷ Ae nin pakyanji nandanaman, gisam yomisak amin unjun amin madep anjakwan gisam timikdak amin unjun pinjini egisak.

⁸ Mukwa sogok amin da Israel amin dakon yoni kabi kinda timik timik anj, unjun amin kimot do gin ekwanj. Mani Melkisedek, Abraham dakon yoni kabi kinda timikgit amin, unjun Pinjkop dakon papia da sign egisak yanj yosok. ⁹⁻¹⁰ Melkisedek Abraham gat domdom agimal bisapmon Liwai Israel amin dakon yo timit timit amin unjun babikni Abraham da yawikon egipgut, do nin yanj tagi yonej, Abraham da Melkisedek do yo imgut bisapmon Liwai da imgut yanj asak.

Mukwa sogok amin mibiltogi kalugi da mukwa sogok kalipni yapmanj mudosok

¹¹ Kalip Israel minjat aminyo gen teban abidawit, ae unjun gen teban da yanj yosok, Liwai amin kabi unjun mukwa sogok pi ani. Mani, Liwai dakon mukwa sogok pini da minjat aminyo aripmi tagi panmilip agagi kanj, mibili nido Pinjkop da mukwa sogok amin kinda don yabekgit, unjun Melkisedek yombem, ae unjun Aron yombem dima? ¹² Ae mukwa sogok amin kulabik ani kanj, gen teban yo kisi kulabik agagi. ¹³ Pinjkop da mukwa sogok amin don yabekgit amin, unjun Israel amin kabi njwaknjwari kindakon altagit. Ae unjun da kabikon amin kinda kalip altakon mukwa sogok pi kinda dima agit. ¹⁴ Nin nandanaman, Amin Taginin Juda da kabikon da altagit, ae Moses da unjun amin kabi dakon amin da mukwa sogok amin egipni do gen kinda dima yagit.

¹⁵ Do mukwa sogok kalugi unjun altak unjun Melkisedek yombem, ae yanji nandanano pisosak, unjun da Liwai kabikon mukwa sogok amin yapmanj mudosok. ¹⁶ Amin diwari unjun mukwa sogok amin dagawit, nido unjun Liwai kabikon nani. Mani unjun mukwa sogok amin dagagit, nido egip egipni unjun tapmimi tonji, ae yo kinda da aripmi dima antasik agagi. ¹⁷ Pinjkop gen da unjun do yanj yosok:

“Gak da mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipdisal.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

¹⁸ Gen teban kalipmi unjun Liwai amin dagin mukwa sogok amin dagoni unjun Pinjkop da kili wiririk mudagit, nido gen teban unjun tapmimi mini ae unjun da nin aripmi dima panpulugogi. ¹⁹ Gen teban da yo kinda anmilip aban tagisisi dima agit. Yanjo, Pinjkop da kosit njwaknjwari kinda witdalban pisagit unjun tagisisi ae gen teban yapmandak, ae unjun kosiron da Pinjkop da kapmatjok tagi kinej yanji nandan teban tanjek jomjom amanj.

²⁰ Ae Pinjkop da unjun mukwa sogok amin manjigit bisapmon, unjun gen yanj anteban

añek manjigít. Mukwa sogok kalipmi do yanj dima agít. ²¹ Mani, Pinjkop da gen yanj añteban añakwan Yesu mukwa sogok amin dagagít. Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

“Amin Tagi da gen kili yanj añteban agít,
‘Gak mukwa sogok dagok dagogi mini egipbi.’

Ae geni unjun kulabik dimasi asak.”

²² Pinjkop yanj yagít, do nin nandamanj, Yesu da sanjek sanjek kalugi unjun añteban asak, ae sanjek sanjek kalugi unjun wagil tagisisi ae sanjek sanjek kalipmi yapmanjak.

²³ Kalip amin morapmi da mukwa sogok amin dagawít, nido unjun kimakgwít, añek mukwa sogok amin toktoji aripmi dima egipmi. ²⁴ Mani Yesu da dagok dagogi mini egisak. Unjun mukwa sogok pi dagok dagogi mini do abidagít. ²⁵ Do miñat aminyo unjun da manon Pinjkop da kapmatjok kini unjun bisapmi bisapmi yokwikon banj tagi timitjak, nido unjun dagok dagogi mini egisak, añek Pinjkop da panj pulugosak do bisit añegisak.

²⁶ Mukwa sogok mibiltok amin unjuden da nin tagisi panj pulugosak. Unjun telagi egisak, ae gulusunji kindá dima tanj imisak, ae Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi. Unjun Pinjkop da yokwi pakpak da dubagikon kwensi ason Kwen Kokup yipgut da egisak.

²⁷ Mukwa sogok dakon mibiltok amin kalipmi unjun gildari gildari mukwa soñ soñ awít. Mibiltok iyi dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowít, añek don miñat aminyo dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowít. Mani Yesu pi yanj dima asak. Unjun bisap kalonjin iyi dakon egip egipni wagil parekgit. ²⁸ Gen teban da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin miktim amin tapmimni madep dima amin banj manjigít. Mani gen teban da manjikon Pinjkop da gen yanj añteban añek Monji manjigít. Unjun Monji unjun wagil tagisisi, ae unjun dagok dagogi mini egipdisak.

8

Yesu Kwen Kokup mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egisak

¹ Gen unjun yomanj dakon mibili unjun yanj; Nin mukwa sogok amin dakon mibiltok amin tagisi unjuden aminin egisak. Unjun Kwen Kokupmon Kila Amin Madep Wikwisi egisak unjun dakon kila amin madep yityit tamokon kisiri aminsi tet do kili yikgit. ² Unjun Pinjkop dakon pi Kwen Kokup telagi yutnon asak. Yut unjun Amin Tagi dakon yut bamisi, unjun da iyi agít, amin da dima awít.

³ Mukwa sogok dakon mibiltok amin morap Pinjkop do but galak yo panji panji añ, ae mukwa sogok dakon pi unjun tanj yomisak. Do Mukwa Sogok dakon Mibiltok

Aminin unjunyo kisi mukwa sosaksi. ⁴ Unjun miktimon egisak tam, mukwa sogok amin aripmi dima ekwan. Nido, miktimon mukwa sogok amin kili ekwan. Unjun gen teban yolek Pinjkop do but galak dakon yo mibili mibili iman. ⁵ Unjun mukwa sogok pi unjun telagi yut miktimon tosook unjudon añ. Telagi yut unjun telagi yut bamisi Kwen Kokup tosook unjun dakon tilakni ae wupmigin. Moses da imal nanj telagi yut awal do agít bisapmon Pinjkop da yanj iyigít: “Gak imal yut dakon yo morap aki bisapmon, pakyanji kanj kimagek wupmi kabapmon goligim unjun nanjsi yolek abi.”

⁶ Mani abisok Kristo mukwa sogok pi abidagít unjun da mukwa sogok amin diwari dakon pi yapmanj mudosok. Nido, unjun binap amin egek sanjek sanjek kalugi añteban asak, ae sanjek sanjek unjun da sanjek sanjek kalipmi yapmanjak. Ae sanjek sanjek kalugi da yo nim do yanj teban tok asak unjun da sanjek sanjek kalipmi da yo nim do yanj teban tok agít unjun yapmanjak.

Sanjek sanjek kalugi da sanjek sanjek kalipmi yapmanjak

⁷ Nandani. Sanjek sanjek kalipmi unjun wagil tagisi tam, Pinjkop da sanjek sanjek kalugi aripmi dima aban. ⁸ Mani, Pinjkop da miñat aminyo dakon gulusunji pindagek yanj yagít:

“Amin Tagi da yanj yosok,

‘Nandani, bisap kindá apdisak, nak unjun bisapmon Israel amin kabi gat ae Juda amin kabi gat sanjek sanjek kalugi abenj.

⁹ Sanjek sanjek unjun kalip Isip miktimon babikni kisitnikon da timik panjapgun bisapmon sanjek sanjek agim unjudenj dima abenj.

Nido nak da sanjek sanjek agim dakon gen dima guramikgwít, do nak da manji yomgum.

¹⁰ Mani sanjek sanjek kalugi nak da Israel miñat aminyo gat akdisat, unjun yanj:

Nak da gen teban morapno nandak nandaknikon yopdisat, añek geno butnikon mandakdisat.

Añek nak da Pinjkopni egapbo, unjun nak dakon miñat amin kabi egipdanj.

¹¹ Ae unjun bisapmon amin da notni gat ae peni padik padikni yo yoyinj degek “Ji Amin Tagi nandanj imni” yanj dima yokdanj.

Nido kisi morap nak nandanj namdanj gin.

Unjun amin isali bo ae man madepni tonj unjun nandanj namdanj gin.

12 Nak da yokwini wiririk yominek, ae sanbenek dima nandaken.”

13 Pinkop da sanbek sanbek kalugi do yanek, unjun da yan nolisak, sanbek sanbek mibiltogi unjun kalipmi dagak. Ae yo kalipmi daganek si pasil do anj, unjun bisap pisipmisok gin tokdan, anek wagil pasildan.

9

Pinkop gawak imim dakon silip dakon gen teban kalipmi

¹ Sanbek sanbek mibiltogi unjun Pinkop gawak imim dakon silip dakon gen tebani tanj imgwit, ae on miktimon Telagi Yut kinda tagit.

² Unjun Telagi Yut unjun imal banj yut kabenj kinda yut buri bamori yanj witjiwit. Yut buri mibiltogikon tenjenj yopyop tamo gat, ae bret yopyop tamo gat, ae telagi bret gat unjun da tawit. Unjun yut buri do Yut Buri Telagi yanj yawit. ³ Anek Yut Buri Telagi da pomon imal madepsi kinda abisinja magit. Anek imal unjun da manjigwan yut buri kinda tagit unjun Yut Buri Telagisi yanj yawit. ⁴ Yo sonja kibanj tagisi anj dakon alta wasawit unjun gol banj kwenikon witjiwit unjun yutgwan tagit. Ae Sanbek Sanbek Kinam wasanek gol banj kwenikon wutjiwit unjunyo kisi tagit. Ae unjun tamo timgwan yo yanj tawit: kwoba moninj gol banj wasanji unjungwan tagit, unjun kwobagwan mana* tawit, ae unjun tamogwan Aron dakon win kirinj kalip gugi wugit, ae tip bamot Pinkop da sanbek sanbek dakon gen mandagit unjungwan tawit.

⁵ Ae anjelo serabim bamori dakon wupmi amin da wasawit da unjun Sanbek Sanbek Kinam unjun da kwenon yikgimal. Unjun bamot dakon piri da kinam dakon gapmi anyongam anjil do wasawit. Anjelo bamot unjun Pinkop unjudon egisak dakon tilak. Mani, abisok unjun yo morap dakon mibili do aripmi dima yokenj.

⁶ Yo morap yanj da aripmon wasanek mukwa sogok amin gildari gildari telagi yut dakon yut buri mibiltogi do wigek pini awit. ⁷ Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unjun kalonj dagin Yut Buri Telagisi do wigigit. Bilagi bilagi kosit kalonj wigi wigi agit. Ae isal dima wigigit. Unjun yawi timik pawigigit. Anek unjun yawi banj iyi dakon yokwini gat ae minjat aminyo da dima nandanek gulusunj awit dakon yokwini wiririk do paret agit. ⁸ Unjun anjagon Telagi Wup da yanj nolisak, telagi yut unjun sigin tagit bisapmon, Yut Buri Telagisigwan wiginenj dakon kosit dima pisagit. ⁹ Unjun yo morap da abisok yanj nolisak, mukwa

sogok amin da Pinkop do but galak dakon jap imanj ae bit kilapyo banj mukwa sonj imanj, mani unjun da Pinkop gawak imanj amin dakon but aripmi dima panjmilip asak, ae nin amin kilegisi yanj aripmi dima nandakdan. ¹⁰ Gen teban unjun da jap ae pakbi, ae pakbi sonja Pinkop da dabilon kilek toni dakon silip mibili mibili do yosok. Unjun giptim dakon yo dogin yosok, do yo unjun da Pinkop da dabilon nin aripmi dima panjmilip aban kilek tonenj. Pinkop da gen teban on minjat aminyo da yolakwa wigi sanbek sanbek kalugi noman tokdisak dakon bisapmon wigisak do gen teban on yomgut.

Yesu iyi dakon yawini nanj paret agit

¹¹ Mani abisok Kristo kili apgut da yo tagisi noman tawit da tonj unjun dakon Mukwa Sogok Mibiltok Amini egisak. Unjun telagi imal yut wagil tagisi ae telagi imal yut kalipmi yapmandak unjungwan kili wigigit. Amin da yut unjun dima awalgwit. Unjun on miktim dakon yo dima. ¹² Ae Kristo meme bo ae bulmakau moninj dakon yawi banj timigek unjun Yut Buri Telagisigwan dima wigigit. Unjun iyi dakon yawi nanj timigek telagi yutgwan bisap kalonj kinda gin wigigit. Anek nin yokwikon banj yumanj nanban egip egip dagog mini do amin agimanj. ¹³ Sanbek sanbek kalipmik on minjat aminyo Pinkop da dabilon garak aba mukwa sogok amin da meme gat ae bulmakau wili dakon yawi, ae bulmakau minjat sonja sonj pasilganj dakon abilakni unjun banj timigek unjun minjat aminyokon tagal yomgwit. Unjun Pinkop da dabilon telagisi mini egipni do anek yanj awit. ¹⁴ Mani Kristo dakon yawi da unjun yapmandak. Kristo unjun gulusunj kinda agit dakon diwarini kinda dimasi tanj imgut. Ae Wup egip egip teban egisak unjun da tapmimon iyi dakon egip egipni nanj paret agit, do yawini giptimnin banjin panjmilip aban gwaljigi mini dima amanj. Mani unjun anjaknin yokwi morap nin kimoron panjkanj unjun dakon diwari wiririkban pasilakwa nin Pinkop da dabilon gwaljigi minisi ekwamanj yanji nandamanj. Do nin Pinkop egip egipni tonj dakon pi tagi anenj.

Kristo dakon yawi da sanbek sanbek kalugi anteban asak

¹⁵ Mibili yanj do anek Yesu unjun sanbek sanbek kalugi dakon binap amin egisak. Unjun minjat aminyo sanbek sanbek mibiltogi sigin tagit bisapmon yokwi awit dakon diwari wiririk do anek kimagek minjat aminyo dakon egip egipni yumanj nagit. Do minjat amin morap Pinkop da yanj yomisak,

9:1: TP 25.23-26.30   9:3: TP 26.31-33   9:4: TP 16.33; 25.10-16; 30.1-6; IDT 17.8-11; GT 10.3-5   * 9:4: Mana unjun jap kinda Moses da bisapmon Pinkop da yopban pinja Israel amin da nawit.   9:5: TP 25.18-22   9:6: IDT 18.2-6   9:7: MS 16.2-34   9:9: Ibr 10.1-2   9:13: MS 16.15-16; IDT 19.9,17-19; Ibr 10.4   9:14: 1Pi 1.18-19

unjun da Pinjop da kalip monji gwayoni do gisamni dagok dagogi mini yom do yagit unjun timitdanj.

¹⁶ Amin kinda don kimot do anjek, yo kabini namin da timitjak yanj dakon but piso papia kinda mandisak. Anjek kimotjak bisapmon monji unjun papia yolek dat da yo kabi manjin ingut unjun timit do nandisak kanj, mibiltok datni asi kimakgit amin da yan nandanakwa yo kabini tagi timitjak. ¹⁷ Amin unjun kimokdok kanj, but piso gen unjun pini toj asak. Mani but piso mandagit amin egisak kanj, but piso mandagit unjun isal toso. ¹⁸ Unjun da tilak Pinjop da sanbek sanbek mibiltogi agit unjun anteban ak do yawi tagalgwit. ¹⁹ Moses da gen teban morap minjat aminyo do yoyin mudanjek bulmakau monin gat ae meme gat dakon yawini timik pakbi gat iktagilgit. Anjek isop kindap dakon kilinj nap gami ban wabi unjun sipsip dangwan ban wasanbi unjun yawikon sibigit. Anjek abidan awilakwan yawi dakon mumumi da Pinjop dakon gen teban papia ae minjat amin morap da kwenon mawit. ²⁰ Anjek yan yagit:

“Yawi on Pinjop da sanbek sanbek unjun yol-nisi do yagit unjun anteban asak.”

²¹ Ae unjuden gin Moses da telagi imal yut gat ae Pinjop gawak imim dakon yo morap toj unjudon yawi pawilakwan mawit.

²² Asi, gen tebanon yawi kalonj dagin yo morapmi aban gwaljigi mini an. Ae yo kinda anjakba kimagakwan yawini dima yosak kanj, Pinjop da minjat amin dakon yokwini dima yopmanj yomisak.

Kristo da yokwi wiririt do iyi nanj paret agit

²³ Telagi imal yut gat yo morapni gat unjun yo Kwen Kokup toj dakon wupmi gin. Unjun yo dangwi toj dakon yawini timigek unjudon tagalba Pinjop da dabilon gwaljigi mini awit. Mani, yo Kwen Kokup nani panjelak ak do paret wagil tagisi yo dangwi toj yapmandak unjun banj awit. Yanj dima awit tam dima telak tanbam. Do unjun agagisi awit. ²⁴ Nin nandamanj, Kristo unjun telagi yut amin kisit da awalbi ae Pinjop dakon telagi yut bamisi dakon wupmi gin asak unjungwan dima wigigit. Unjun Pinjop da kapmatsisok altan noman tanek nin panpulugok do anjek Kwen Kokups wigigit. ²⁵ Bilagi bilagi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin mukwa sok do yawi timigek Yut Buri Telagisi unjungwan wigigit. Ae yawi unjun timikgit unjun iyi dakon yawi dima. Mani Yesu unjun Kwen Kokup iyi nanj paret do wigigit, ae unjun bisap morapmi dima agit. ²⁶ Yanj bisap morapmi asak tam, unjun tepmi morapmi sigin pan anjan kisak, unjun Pinjop

da yo morap wasanban noman tawiron da winj abisok bisapmon wisagon tepmi sigin paban. Mani dima. Abisok mibi bisapmon Kristo bisap kalonji kinda miktimon pinjek yokwi wiririt do iyi nanj paregek kimakgit. ²⁷ Amin morap kisi bisap kalongin kimagek don gen pikon atdanj. ²⁸ Unjuden gin, Kristo minjat aminyo morapmi dakon yokwini dakon jigini timit do anjek bisap kalonj kindagin iyinanj paregek kimakgit. Ae bisap kinda gat don apdisak, mani unjun bisapmon yokwi wiririt do dima apdisak. Minjat aminyo unjun do jomjom anj amin yokwikon banj timit do apdisak.

10

Mukwa sogok kalipmi da yokwi aripmi dima wiriritjak

¹ Moses dakon gen teban unjun yo tagisi don noman tokdanj dakon wupmi gin, unjun bami dima. Do gen teban yolek bilagi bilagi mukwa soj soj awit, mani gen teban da minjat aminyo telagi yutnon aban unjun panmilip aban tagisisi aripmi dima ani.

² Mukwa sogok unjuden da minjat aminyo panmilip aban tagisisi anj tam, mukwa sogok di gat sanbenek dima abam. Mukwa sogok da minjat aminyo telagi yutnon apgwit unjun wagil panmilip aban gwaljigi mini kili awit tam, butnikon da sunj agimanj dakon gulusunjin unjun sigin tanj nimanj yanj dima nandabam. ³ Mani dima. Bilagi bilagi mukwa unjun sojek yokwini do sigin nandanj, ⁴ nido bulmakau wili gat ae meme gat dakon yawini da yokwi aripmi dimasi wiririti.

⁵ Yanj do anjek Kristo miktimon apgut bisapmon yanj yagit:

“Gak amin da yo dangwi toj banj dapmanj mukwa sojek paret ani do dima galak tagil.

Mani gak da giptimno nanj anj noman agit.

⁶ Mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unjun kisi do gak dima galak tagil.

⁷ Do nak yanj yagim, ‘Pinjop, nak gak dakon galaktok yol do kili abit.

Unjun nak do papiakon kili mandabi.’”

⁸ Mibiltok Kristo da gen teban da paret ani do yosok unjun do yanj yagit, “Gak amin da yo dangwi toj banj dapmanj mukwa sojek paret ani do dima galak tagil, ae mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unjun kisi do gak dima galak tagil.” (Mani Moses dakon gen teban da anisi do yosok.) ⁹ Ae sanbenek yanj yagit, “Nak gak dakon galaktok yol do kili abit.” Unjun do anjek sanbek

sanjek kalugi anteban ak do anjek sanjek sanjek kalipmi wiririkdak. ¹⁰ Yesu Kristo Pinjkop dakon galaktok yolek giptimni nan paregek bisap kalon kimakgit. Yanj anjek panpulugagit da nin iyi dakon telagi minjat amin kabi ekwamanj.

Yesu da paret agit unjun da yokwi tagi wiriritjak

¹¹ Sanjek sanjek kalipmi da bisapmon mukwa sogok amin morap gildari gildari agek pini anj anj awit. Unjun mukwa kalon nan gin bisap morapmi sonj sonj awit, ae unjun da yokwi aripmi dima wiririri. ¹² Mani, Kristo da paret kalonjisi kinda gin agit, ae unjun paret bisap dagok dagogi mini tanj anj kikkisak. Yanj anj mudanjek Pinjkop da amin tet do yikgit. ¹³ Yigek Pinjkop da uwalni kandap mibilnikon yopban geni guramitni do jomjom anjesisak. ¹⁴ Nido unjun iyinanj bisap kalonj paregek panpuluganban minjat aminyo iyi dakon telagi minjat amin kabi dagonj. Ae unjun da aban gwaljigi minisi awit, ae yanj gin toktogisi egi anj kikkidjan.

¹⁵ Unjun dakon mibili Telagi Wup kisi da nin do yanj tentenok asak. Mibiltok yanj yosok:

¹⁶ "Amin Tagi da yanj yosok,

'Sanjek sanjek kalugi nak da don unjun gat aben unjun yanj. Nak da gen tebano butnikon yopdisat, anjek gen teban dakon geni nandak nandaknikon mandakdisat.'

¹⁷ Ae don gen unjun sanjenek yanj yosok:

"Nak da yokwini gat ae gen teban iragek yo yokwi anj do wagil intoken."

¹⁸ Ae Pinjkop da yokwi kili wiririkgit, do yokwi wiririt dakon mukwa soni dakon pi mini.

Nin nandan gadat anj kimagek Pinjkop da kapmatjok kinerj

¹⁹ Yanjdo, not kabi, Yesu dakon yawini da yokwinin kili wiririk mudagit, do nin pasol pasoli mini Yut Buri Telagisi unjungwan tagi wiginej. ²⁰ Nin unjun yutwan kosit kalugi egip egipmi tonj unjudon da tagi wiginej. Kosit unjun Yesu da iyi dakon giptim paregek witdalgit, unjun Telagi Yut Dakon Buri Telagisi dakon yoma kaga do imal madep abisinba magit unjun witdalek wigigit.

²¹ Nin Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin egisak. Unjun wukwisi ae Pinjkop dakon minjat amin kabi morap kilani asak. ²² Unjun da anpak yokwi agimanj dakon gulusunjin wiririkgit, do Pinjkop da dabilon gwaljigi mini da ekwamanj, yanj nandanen do yawini nin dakon buron tagalgit. Anjek

giptimnin pakbi jimjimi minisi nan sugagit. Yanj agit do butninin anpak toptopmi morap tonj unjun wiririk mudonej, anjek Pinjkop do nandan gadan iminj kimagek unjun da kapmatsisok kinerj. ²³ Nin nandan gadatnin gat ae yo tagisi do nandan teban tanjek jomjom anjek ekwamanj unjun do yanj tentenok amanj do nandan gadatnin tebaisi abidanek but bamot dimasi anej. Nido, yo morap Pinjkop da ak do yanj teban tok agit, unjun asisi akdisaksi. ²⁴ Nin kalonj kalonj Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do nandanek panjtagap ano amin do but dasi galak tanj yomni, anjek anpak tagisi anj yomni. Nin unjun do nandak nandak anej. ²⁵ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo nin amin diwari da anj unjuden muwut muwutnin dima yipmanj detnejan. Ji nandan, Kristo dakon abap bisapni kili abinjek kapmat tosok, do nin kalonj kalonj amin diwari dakon but panjteban ak do pi madepsi anej.

Nin Pinjkop dakon Monji manji dima imnenj

²⁶ Nandani, nin gen bami kili nandan pisagimanj, anjek don si nandan mudanjek yokwi da anjagon agipnejan kanj, yokwi unjun wiririt dakon mukwa sogok kinda gat dimasi tosok. ²⁷ Nin yanjan da egipnejan kanj, pasol pasol madepsi anjek gen pi madep dakon gildat gat ae kindap tedepmi madepsi Pinjkop dakon uwalni wagil sonj yomdisak unjun do jomjom akdamanj. ²⁸ Kalip, amin kinda Moses dakon gen teban irakgit, anjakwan amin bamori bo kapbi da kanjek surj ak dakon yanjkwok awit kanj, unjun amin do bupmi dima nandan imngwit. Kila amin da minjat aminyo yoyinba si anjakba kimakgit. ²⁹ Do ji Pinjkop dakon Monji do nandaba yo isali asak amin do nianj nandan? Unjun amin jig madepsi pakdjan. Kristo dakon yawi da sanjek sanjek kalugi anteban asak, unjun da panmilip aban unjun amin Pinjkop dakon aminsi dagawit anjek telagisi egipngwit. Mani, abisok unjun amin da aba yawi yo isalisi asak. Anjek nandan yawot dakon Wup do anpak yokwisi anj imanjan.

³⁰ Nin nandanjan, Pinjkop da yanj yagit:

"Yokwi dakon kobogi yomyom unjun nak dakon pi.

Nak da kobogi anjomdisat."

Ae sanjenek yanj yagit:

"Amin Tagi da minjat amini dakon anpakni gen pikon kokwin anjek kobogi yokwi yomdisak."

³¹ Asi, nin Pinjkop egip egipmi tonj dakon Monji manji imnenjan kanj, Pinjkop da kobogi

yokwisi nimdisak do pasol pasol madepsi anej.

Nin nandan gadaron tebaisi atnej

³² Ji aesi kalip Pinjkop dakon tenjen abidawit bisap unun do nandani. Unun bisapmon jigi tepmiyo madepsi pawit, mani ji tebaisi akngwit. ³³ Bisap diwari minjat aminyo da dabilon depba agakwa jigilak yanj daminek yo yokwi anj damngwit. Ae ji bisap diwari jigi unuden pawit amin gat gadanjek panpulugawit. ³⁴ Ae dam tebanon yopba egipngwit amin unun do bupmi nandan yongngwit. Ae amin da yo kabisi gwayewit bisapmon, ji kisik kisik anjek yum pindakngwit, nido yanj nandawit, yo bamisi tanj nimisak gin, unun dagok dagogi mini tanj anj kikkisak.

³⁵ Ji jigi kalip pawit unun do nandanek nandan gadatji tebai unun dima yipman detni. Nandan gadat tebai anj dakon tomni madepsi Pinjkop da damdisak. ³⁶ Tebaisi ak kimotni, yanj anjek Pinjkop dakon galaktok tagi yolni. Anjek kalip Pinjkop da yo tagisi dam do yanj teban tok agit unun tagi timitni. ³⁷ Tebaisi atni, nido Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Asi, bisap dubak dima, amin unun apdisak kili ununjok apdisak.

Ae tepmisi apdisak.

³⁸ Nak dakon aminyo kilegisi unun nandan gadaron egipdisak.

Mani duwalik pigisak kanj, tagi dima nandan ibenj.”

³⁹ Mani nin duwalik pipeg pasilnerj dakon amin dima. Nin nandan gadat anjek egip egip teban abidonej dakon minjat aminyo da ekwamanj.

Nandan gadat dakon mibilisi
(*Kilapmi 11-13*)

11

Pinjkop do nandan gadanj iminek tebaisi atnej

¹ Nandan gadat dakon mibili unun yanj. Nin pakyanji yanji nandamanj, yo tagi morap Pinjkop da nim do yanj teban tok agit unun timit do nandan teban tanjek jomjom anjek ekwamanj unun asi timitdamanj yanji nandamanj. Ae dabil da yo unun dima pindakngamanj, unun yo morap unun tonj yanji nandamanj. ² Kalip amin nandan gadat awit, aba Pinjkop da anpakni do but galaksi nandagit. ³ Nin nandan gadat amanj do yanji nandamanj, Pinjkop miktim gat ae kundukon yo morap tonj unun yanjan genikon da noman tawit. Do yo morap

abisok dabil da pindakngamanj, unun yo amin da dima pindari banj wasagit.

Abel, Enok, ae Noa yo da Pinjkop do nandan gadat awit

⁴ Abel Pinjkop do nandan gadat anjek mukwa sonj imgut. Aban Pinjkop da Abel dakon mukwa do galak tagit. Mani Ken dakon mukwa do dima galak tagit. Abel unun nandan gadat agit, mibili yanj do anjek Pinjkop da but galak dakon yo Abel da imgut unun do galak tanjek amin kilegi yanj iyigit. Abel kilisi kimakgit, mani nandan gadatni unun da nin sigin yanj tenjentanj nimisak.

⁵ Enok Pinjkop do nandan gadat agit. Aban anpakni do tagisi nandagit, do dima kimagakwan Pinjkop da abidan ananj Kwen Kokup wigigit. Amin da wisinek dima kawit, nido Pinjkop da kili abidagit. ⁶ Mani, nandan gadatni mini amin, Pinjkop da unun amin do nandaban tagi dima asak. Nido, Pinjkop da kapmatjok kik do nandisak amin, unun Pinjkop egisak yanji nandan gadanj kimokdok, ae amin Pinjkop wasuk do pi anj amin unun Pinjkop da yo tagisi anj yomisak yanj nandan gadanj kimokdok.

⁷ Pinjkop da Noa yo don noman tokdanj unun dakon but piso gen iyigit. Iyinjban yo unun Noa da dima pindakgit, mani Pinjkop dakon gen nandan gadanjek tap wakga kinda wasagit. Anjek iyi gat ae gwakni gat unun tap waggakon wigek dima tasik tawit. Unun nandan gadatnikon da, Noa da miktim amin morap diwari gulusun awit unun panjentanj agit.

Abraham gat Sara gat nandan gadat agimal

⁸ Abraham Pinjkop do nandan gadat agit, do Pinjkop da yanj imgut bisapmon Abraham Pinjkop dakon gen guramikgit. Unun kokupni yipmanj degek Pinjkop da miktim kinda iban iyi dakon miktim dagosak do nandagit unuden kigit. Abraham dukwan kiken unun dima nandagit, mani nandan gadat anjek kigit. ⁹ Unun nandan gadat anjek kinj Pinjkop da miktim im do yagit unuden yikgit. Anjek unun miktimon wanga amin da yanj imal yutnon yikgit. Ae Aisak gat Jekop gat kisi imal yutnon yikgimal, unun amin do Pinjkop da miktim unun yom do yanj teban tok agit. ¹⁰ Abraham yanj agit nido nandan gadat anjek kokup pap toktogisi unuden don egipbenj yanj nandagit. Pinjkop da kokup pap unun nianj wasogi unun iyi nandan mudanjek wasagit.

¹¹ Abraham gat Sara gat monji panjalak bisap kili yapgumal, mani nandan gadat anjek monji panjalanjil dakon tapmim

pagimal. Sara nandan gadat anjek yan nandagit, "Pinjkop da yan teban tok agit, ae unun da gen bam gin yosok." ¹² Do amin kalonj unun amin pelansi anjek si kimot do agit bisapmon monji morapmisi dakon datni dagagit. Babikni unun irej tanjek kundukon gik tonj ae tap kidipmijon niman tonj morapmisi, amin da aripmi dima manjiri awit.

¹³ Unun minjat amin morap unun nandan gadat anjek egi wigi kimot awit. On miktimon egipgwit bisapmon yo tagisi Pinjkop da yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit, isal nandan gadaron da dubagikon pindagek but galak nandawit. Unun iyi do nin miktim njwakjwarikon amin yombem da amin da miktimon bisap pisipmisok ekwamanj yan yawit. ¹⁴ Yan yonj amin unun iyi dakon miktim wisanj yan nandaman. ¹⁵ Miktim yipmanjek apgwit unun dogin nandanjek egipgwit tam tobil kokup egipgwiron tagi kwam. ¹⁶ Mani miktimni kalipmi unun yapmanjek miktim wagil tagisisi unudon egip do galak tawit, miktim unun Kwen Kokup. Unun amin da Pinjkop do, "Gak nin dakon Pinjkop," yan iyinjakwa Pinjkop mayagi dima pasak, nido unun amin do kokup pap kinda kili anjoman agit da toso.

¹⁷⁻¹⁸ Pinjkop da Abraham do yan teban tok anjek yan iyigit:

"Aisagon da babikgo altokdan."

Mani Pinjkop da Abraham ankwalek monji anjak mukwa sosak do iyinban monji kalonj Pinjkop do ingut. ¹⁹ Abraham yan nandagit, "Aisak kimotjak kan, Pinjkop da tagi aban pidosak." Yanji nandagit, do monji kimoron nanj abidagit yan asak.

Aisak, Jekop, ae Josep yo da Pinjkop nandan gadan ingwit

²⁰ Aisak nandan gadat anjek Jekop gat Iso gat do gisam yomgut. Anjek yo don noman tanj yomdan unun do yoyigit.

²¹ Jekop nandan gadat anjek si kimot do anjek Josep dakon monji bamot do gisam yomgut. Anjek busunji win kirinjni da diwarikon witjinjek Pinjkop gawak ingut.

²² Josep nandan gadat anjek si kimot do anjek yagit "Israel amin don Isip miktim yipmanjek kikdan." Yan yanjek don kimakban iyi dakon kidari timigek nianj ani unun do yoyigit.

Moses nandan gadat agit

²³ Moses dakon menji datniyo nandan gadat agimal. Do Moses altanban kanek

kapbi anjksibigimal, nido monji unun wagil tagisisi kinda kagimal, ae kila amin madep dakon gen teban kirinjit do pasol pasol dima agimal.

²⁴ Moses nandan gadat anjek taganek amin madep agit bisapmon amin da kila amin madep Pero dakon gwi dakon monji yan iyini do dimasi galak tagit. ²⁵ Unun Pinjkop dakon minjat amin kabi gat jigi kalonj panerj yan nandagit. Yokwi dakon anpak anjek bisap pisipmisok kisik kisik ak do dima nandagit. ²⁶ Yan nandagit, Kristo dakon man do mayaktok paken kanj, unun da Isip dakon yoni tagisi morap unun yapmandak. Yan nandagit nido Pinjkop da tomni do yo tagisi imdisak unun do nandanjek egipgut.

²⁷ Moses nandan gadat anjek Isip miktim yipmanjek kigit. Kila amin madep da jami nandan ingut, mani Moses unun do dima pasalgit. Pinjkop pasili egisak unun Moses da dabil da yan kagit do tebaisi akgit. ²⁸ Unun nandan gadat anjek Yapyap Bilak madepmon Israel amin yoyinban sipsip dapgwit. Anjek anelo da Israel amin dakon monji mibiltogikon igayikjok kinda dima ani yan do sipsip dakon yawi banj yoma domon sowit.

Israel amin morapmi nandan gadat tebaisi awit

²⁹ Israel amin nandan gadat anjek Tap Gami pudanek miktim kibiri timon yan kiwit. Mani Isip amin kinj tap pudok do anjek pakbi nanj kimakgwit.

³⁰ Israel amin nandan gadat anjek Jeriko kokup pap angwasinjakwa gildat 7 kabi agit. Anjakwa tip dam madep tuwil kigit.

³¹ Kosit oba minjat Reap nandan gadat anjek amin panjman ak amin bamot panpuluganek pabidanban yutnikon wigiwit. Do Pinjkop dakon gen dima guramikgwit amin gat kisi dima kimakgwit.

³² Bisap pisipmi do ni gen banj sanjbenek dayikenj? Gideon, ae Barak, ae Samson, ae Jepta, ae Dewit, ae Samuel, ae kombi amin morap do dayikenj kanj bisap aripmi dima.

³³ Unun amin nandan gadat anjek diwarj da kila amin madep morapmi dakon emat amini pabij yopgwit. Unun amin anpak kilegikon da amin kila anjek Pinjkop da yo yom do yan teban tok agit unun timikgwit. Ae laion dakon gen kagani sogpwit. ³⁴ Unun amin da milenj asip madepsi sogit unun aba kimakgit. Ae emat agak siba panjekwolakwa dima dapgwit. Unun amin tapmimi mini, mani don tapmim pawit. Unun emat amin tebaisi daganek miktim njwakjwari dakon

emat amin kabini yolba pasal kiwit. ³⁵ Amin kimakbi aeni pidanba meni da timikgwit.

Mani nandan gadat amin diwari uwal da dam tebanon yopmanek giptimi obisi panupbal awit. Mani Pin kop manji iminek pulugan kik do dima nandawit, nido yan nandawit, kimotner kan kimoron da pidanek egip egip wagil tagisi abidokdaman yan nandawit. ³⁶ Ae uwal da diwari jigilak gen yoyinek baljawit, ae diwari nap teban ban pan teban anek dam tebanon yopgwit. ³⁷ Diwari tipban dapgwit, ae diwari ilik dagok ban giptimi ilik daganba tim bamot awit, ae diwari emat agak siba ban dapba kimakgwit. Unun amin diwari sipsip ae meme gipban panek agipgwit. Unun giptim dakon yo do wadanakwa amin da jigi yoyinek anpak yokwi anjomgwit. ³⁸ Yan aba miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi ae kabapngwan binap agek gopbat ae gapmagwan egi egi awit. Unun nandan gadat amin da miktim amin diwari yapman mudanek amin wukwisi ae tagisi awit.

³⁹ Unun minat amin morapyo nandan gadat awit do anek Pin kop da minat aminyo tagisi yan nandan yomgut. Mani miktimon egek Pin kop da yo yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit, ⁴⁰ nido kalip Pin kop da yo wagil tagisi nin kisi da timitner do nandan kokwin kili agit. Kalip egipgwit amin gat ae nin gat kisi bisap kalon gwaljigi minisi egipner do nandagit.

12

Nin Yesu pakyan si kanek nandan gadan imner

¹ Unun nandan gadat minat aminyo kalip egipgwit unun gikwem da yan nin panngwasinek nandan. Yan do, nin yo morap pabih nip do an unun yopman mudanek yokwi nin bangaldak unun pan dagoner. Anek timtim yanek dima yawogek Pin kop da nappi gwapbo aner do yagit unudon agipner. ² Yesu unun nandan gadatnin dakon wasok wasok ae wasip, do dabilnin Yesukon gin tanakan kanek egipner. Unun don kisik kisik madepsi egipdisat yan nandanek tilak kindap dakon mayagi do nandaba kik dima anek tepmi panek kimakgit, da abisok Pin kop dakon kila amin madep yityit tamo da amin tet do yikdak.

Pin kop da nin pan kilek ak do jigi nimisak

³ Ji pakyan si nandani. Yokwi pakpak amin da Yesu anpak yokwisi an iminakwa tebaisi akgit. Ji unun do nandanek tapmim yawot dima ani, ae butji dima yawotjak. ⁴ Asi, ji yokwi unun pabik do emat madepsi awit, mani emat anakwa yawisi kinda dima

mawit, don mokdan. ⁵ Ae Pin kop da ji dakon but pan teban asak do gen yagit unun kili in tawit, ma? Ji monjinoni yan dayinek yan yagit:

“Monjino, Amin Tagi da gak an kilek ak do jigi gaban kan, unun do yo isali yan dima nandaki, ae gen tebai gayinban unun do tapmimo dima mosak.

⁶ Nido, Amin Tagi da amin morap but dasi galak tan yomisak unun pan kilek ak do jigi yomisak, ae amin morap monjinoni yan yoyinek timikdak unun si baljosok.”

⁷ Ji tebaisi agakwa Pin kop da ji pan kilek ak do jigi damjak. Dat kinda da monji an kilek ak do asak unuden gin Pin kop da jikon yan gin asak. Namin monji kinda datni da dima an kilek asak? ⁸ Pin kop da monjini kisi morap pan kilek asak. Ae dima pan kilek asak kan, monjinisi dima ekwan. Kan ji gwamda yombem da ekwan. ⁹ Ae miktimon datnin do nandan. Unun da nin pan kilek ak do jigi nimirakwa nandano wukwan yomguman. Yan agiman do wupnin dakon Datni da nin pan kilek asak bisapmon unun do madepsi gawak iminek egip egip abidonensi. ¹⁰ Miktimon datnin da bisap pisipmisok iyi da nandak nandak da aripmon nin pan kilek awit. Mani Pin kop da iyi telagi egisak do ninyo kisi yan gin telagi egipner do anek nin pan puluganek pan kilek asak. ¹¹ Dat da nin pan kilek ak do jigi nimisak bisapmon nin kisik kisik dima aman, nin butjik paman. Mani don pan kilek agit dakon bami koman, unun anpak kilegisi gat ae but yawot gat nimisak.

Nin tapmim panek tebaisi atnen

¹² Yan do, kisiti alek tanbi unun pan enagek pi ani, ae njakji tapmimi mini pan teban anek ¹³ “kosit kilegikon agipni.” Yan ani kan, kandapji wagil dima yokwi tokdan, aeni kilek tokdan.

¹⁴ Amin morap gat yawori egip do pi tebaisi ani. Ae telagisi egipni. Telagi dima egipni amin unun Amin Tagi dima kokdan. ¹⁵ Pakyan si kan kimotni. Jikon da kinda manek Pin kop dakon nandan yawotni di yipman dekan. Ae jikon da kinda kindap isipmi da yan kwanek yokwi panalon an daban amin morapmi di panupbal aban Pin kop manji di iban. ¹⁶ Amin kinda yumabi anpak asak do kan kimotni. Bo amin kinda Iso da Pin kop manji imgut unuden asak do kan kimotni. Unun jap bisap kalon noknogi unun timit dogin anek yo kabini monji mibiltogi amin da timiri unun kisi imgut. ¹⁷ Disi nandan, don yo kabini unun timit do nandagit, mani dima timikgit. Gisamni

ae timit do kunam takgit, mani but tobil anek gisamni timitjak dakon kositni dima tarj imgut.

Nin Jerusalem Kwen Kokup tosoq unjudon kili obimanj

¹⁸ Israel amin da Sinai Kabap kiwit ji unjudenj dima anj. Unjun kabapmon kinjek yo dabil da pindakgwit, ae mirak panek nandawit. Unjudon kindap madep sogit, ae pilin tuk masi masimi agit, ae mirim tebaisi agit unjun pindakgwit. ¹⁹ Anek kwenj kinda madepsi yanjakwan amin kinda da gen yagit. Yanjakwan mijat aminyo pasol pasol madepsi nandanek bisit tebaisi yanj yawit, "Gen di gat nandak do pasalgomanj!" ²⁰ Pinjkop da gen yoyigit unjun do pasalgwit. Gen unjun yanj:

"Amin bo bit kilap yo kinda kabapmon wigisak kan tipnanj anjakba kimotjak."

²¹ Yo unjun pindakgwit unjun do madepsi pasal nimnimigek Moses yanj yagit:

"Nak nimnimigek madepsi pasoldot."

²² Mani ji yo unjudenon dima abinj altawit. Saion Kabapmon kili apgwit. Jerusalem Pinjkop egip egipmi tonj dakon kokup pap Kwen Kokup tosoq unjudon kili apgwit. Unjudon anjelo tausen morapmisi da muwugek kisik kisik anj. ²³ Ji Pinjkop dakon monji gwayoni mibiltogi man morapni Kwen Kokupmon mandabi unjun dakon muwut muwut madepmon apgwit. Pinjkop, amin morap dakon gen kokwin aminon apgwit. Amin kilegi dakon wup kabikon apgwit. Unjun amin Pinjkop da panjkilek aban gwaljigi minisi awit. ²⁴ Yesu sanbek sanbek kalugi dakon binap aminon apgwit. Ae Yesu dakon yawi mumumni mawiron apgwit. Unjun yawi da yokwinin wiririkdak, do unjun Abel dakon yawi yapmandak. Abel dakon yawi da kobogi timit do yosok.

Kan kimotni

²⁵ Kan kimotni. Pinjkop da gen yosok unjun nandak do dima kurak toni. Kalip Moses da on miktimon Pinjkop dakon mama gen yoyinban geni nandak do kurak tawit bisapmon, iyj kutnanjek kigik dakon kosit dima tarj yomgut. Do yanjsi nandani, abisok Pinjkop da Kwen Kokupmon da mama gen niyisak, unjun manji imnenj kanj, nin panjkutnanjek kigik dakon kosit minisi. ²⁶ Kalip Pinjkop da gen yanban miktim wudip agit. Mani abisok yanj teban tok anek yanj niyisak:

"Bisap kinda gat miktim anjakwalitdisat.

Ae miktim gin dima, kundu yo kisi panjkwakwalitdisat."

²⁷ Ae "bisap kinda gat" do yosok, do yanj nandaman, Pinjkop da miktim kunduyo kisi panjkwakwalitjak bisapmon yo morap iyj wasagit unjun wiririkban pasildan. Anjakwan yo aripmi dima panjkwakwaliri unjun dagin tokdan.

²⁸ Pinjkop da kila asak kokup unjun abidagiman unjun aripmi dima kwakwaliri, yanj do anek ya yanj iyinenj. Nin anjak iyj galak tosoq unjun anek iyj nanjin gawak iminjek pasol pasol anek mani anjenotnenj. ²⁹ Yanjsi anenj, nido

"Pinjkopnin unjun kindap tebaisi,

do yo yokwi morap soj pilik mudokdisak."

13

Nin kalon kalon amin do but dasi galak tarj yomnenj

¹ Ji panjmuwukni notji do but dasi galak tarj yomyom anjak dima yipmanj detni.

² Jikon amin kinda dima nandanj iman amin kinda apban kanj, unjun abidok do dima injtoni. Kalip amin diwari da aminsi banj timikgaman yanj nandawit, mani anjelo banj timikgwit.

³ Amin dam tebanon ekwan amin do dima injtanj yomni. Nin unjun gat kisi dam tebanon ekwamanj yanj nandani. Ae uwal da jigj yomanj amin unjun do dima injtanj yomni. Ninyo kisi da jigj unjun pamanj yanj nandanjek egipni.

⁴ Mijat eyo anjak unjun yo madepsi kinda, do amin morap kisi da unjun do nandaba wigakwan kilani anjakwa gwaljigi minisi tosak. Nido Pinjkop da yumabi anjak mibili mibili anj amin unjun kobogi yo yokwisi anj yomdisak.

⁵ Monej dakon galaktok jikon dima tosak. Yo tarj niman unjun aripninon tonj yanj nandani. Nido Pinjkop da yanj kili niyigit:

"Gepmanj dekgo gaga dage aripmi dima egipdisal."

⁶ Yanjo, nin nandanj teban tanjek yanj yomanj:

"Amin Tagi panpulugokno egisak,

do yo kinda do dima pasolbenj.

Amin da aripmi dima abinj nepni."

Nin Yesu yol do dima mayak tonerj

⁷ Kila aminji kalip Pinjkop dakon gen dayiwit unjun dima injtanj yomni. Anjak awit dakon bami unjun do nandanjek nandanj gadat awit unjun yolek yanj gin egipni. ⁸ Yesu Kristo unjun kulabigi mini apma, ae abisok, ae don egj anjak kikdisak teban. ⁹ Yanjo, amin da gen injwakjwari di dayinj dekba nandanj gadatji di witald kwam. Nin Pinjkop

dakon nandan̄ yawotni yipno un̄un da butnin pan̄teban aban atnen̄. Jap noknok dakon gen teban yolyol an̄pak da amin dakon but aripmi dima pan̄teban asak. Un̄un an̄pak da amin kinda aripmi dimasi an̄pulgokdisak.¹⁰ Mukwa sogok amin da yo dangwi tōj altakon dapbi un̄un ban̄ nōj. Mani nin altanin̄ njwak̄jwari kinda tosōk. Un̄un altakon mukwa sogok amin da jap aripmi dima noknogi.

¹¹ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da sipsip ae bulmakau dakon yawini yokwi wiririt do Yut Buri Telagisi un̄ungwan pawigisak, mani bami yut yomayo da wan̄ga soson̄. ¹² Yan̄gin̄ Yesu dakon yawini da mījat aminyo pan̄telak aban telagisi ani do kokup pap dakon yoma kaga da wan̄ga tepmi pagit. ¹³ Yan̄do, nin kisi yut yomayo da wan̄ga kin̄ek un̄un da mayagi pagit ninyo un̄uder̄gin pan̄ēj. ¹⁴ Nido on miktimon nin dakon kokup pap toktoḡi kinda dima tosōk. Mani kokup pap kinda don noman tokdisak nin un̄udon kinēj dosi nandaman̄. ¹⁵ Yan̄do, nin yipman̄ deri mini Yesu da manon Pin̄kop an̄kisin̄ kimotnēj. Yan̄ anēj un̄un da gen dullumnin dakon paret asak. ¹⁶ Mījat aminyo do an̄pak tagisi anyomni, ae notji pan̄pulgok do yo kabisi ban̄ notji do yomīj yomīj ani. Un̄un an̄pak do dima in̄toni, nido un̄un paret kinda, Pin̄kop da un̄un do galak tosōk.

Pin̄kop da nin pan̄pulguban tagisi egipnēj

¹⁷ Kila aminji kilasi an̄ un̄un don pi awit dakon mibili Pin̄kop iyikdan̄, do gawak yomīnek geni guramitni. Yan̄ ani kan̄, kisik kisigon da pini akdan̄. Mani butjik pani kan̄, un̄un da ji dima pan̄pulgokdisak.

¹⁸ Ji nin do bisit ani. Pin̄kop da dabilon butningwan gwaljigi mini yan̄si nandaman̄, ae yo morapmon an̄pak kilegisi ban̄gin ak do nandaman̄. ¹⁹ Nak jikon tepmisi tobīl opben do bisit an̄ kimotni.

²⁰ Amin Taginin̄ Yesu, sipsip dakon Kila Amin madep, un̄un da san̄bek san̄bek dagok dagogi mini un̄un an̄teban ak do yawini parekḡit. Un̄un Pin̄kop da kimoron nan̄ aban pidagit. Abisok Pin̄kop but yawot ami da ²¹ ji pan̄tagap aban egip egipjikon yo tagisi morap da tugan̄ daba iyi dakon galaktok yol kimotni dosi nandisat. Yesu Kristo da pi agit do an̄ek un̄un da ninon pi aban an̄pak morap iyi galak tosōk un̄un an̄ mudonēj. Tilimni dagok dagogi mini tan̄ an̄an̄ kikdisak, do mani an̄kisin̄ kimotnēj. Un̄un asi.

Mibi gen

²² Not kabi, nak ji dakon but pan̄teban ak do gen on mandan̄ damisat un̄un do mirak

pakyan̄si yopni, nido gen on mandisat un̄un dubagisi dima.

²³ Ji yan̄ nandani, notnin Timoti un̄un dam tebanon nan̄ yipba kili kigit. Nagon tepmi apjak kan̄, nit ji dandak do apden̄.

²⁴ Nin dakon gildat tagi yipno kila aminji gat ae Pin̄kop dakon mījat amin kabini kisikon abisak. Ae amin kabi Itali miktim yipman̄ apgwit un̄unyo kisi gildatni tagi yipba jikon abisak. ²⁵ Pin̄kop dakon nandan̄ yawotni ji kisikon tosōk do bisit asat.

Papia Jems da Mandagit

But piso gen

Papia on Yesu dakon padige Jems da mandagit. Jems unun Yesu yolyol amin Jerusalem egipgwit dakon kila amini egipgut. (Yabekbi 15.13 unudon koki.)

Jems da on papia mandagit unjungwan Pinjkop dakon minjat aminyo da ni anjak tagisi banj yolek ani dakon gen tagisi morapmi mandagit. Minjat aminyo da nandak nandak tagisi banj timigek ae Pinjkop dakon gen pakyanji abidan kimotni do tilak gen morapmi mandagit.

Jems da gen tebai yanj yosok: Yesu nandan gadanj imjak amin isal egipmi mini. Amin do anjak tagisi banj anj yomin kimotjak, unun da gak nandan gadat tebaisi asal yanj minjat aminyo yolijnban kokdan.

Nin panjkewalon tebaisi atnej, yanj anjek Pinjkop gat tagisi egipnej

(Kilapmi 1.1-18)

¹ Nak Jems, Pinjkop ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon oman amini. Papia on Israel amin 12 kabi ji kokupji yipmanjek miktim njakjwarikon kiwit da ekwan ji do mandanj yipbo obisak. Gildat tagisi.

Panjkitat da nin panjeban asak

² Not kabi, panjkilit mibili mibili altanj damni bisapmon butjik kinda jikon dima tosak, kisik kisik dagin jikon tosak. ³ Nido ji nandan, yo noman tanjek nandan gadatji panjkilikdak, unun da tebai agek jigi guramitnej dakon anjak panalon asak. ⁴ Toktagisi tebaisi agek jigi guramitni, yanj anjakwa unun anjak da jikon teban tosak. Yanj anjek Pinjkop dakon anjak kinda do wadak wadak dima ani. Anjakji da tagisi ae kilegisi akdisak.

Nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak amin unun bisit asak

⁵ Ji da binapmon amin kinda nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak kanj, Pinjkop da nandak nandak imjak do bisit asak, anjakwan Pinjkop da imdisak. Pinjkop da amin morap do yo morapmi yomisak, ae bisit iyanj amin do yanja yokwi tok dima anj yomisak. ⁶ Mani unun amin nandan gadatsi anjek Pinjkop do bisit asak. Nandan gadatni timisok di yipmanj degek "Pinjkop da unun namdisak bo dima" yanj dima nandisak. Nido amin but bamot anj unun tap pakbi mirim da pisonjakwan tamalikganj unun yombem. ⁷ Unjuden amin Pinjkop da yo kinda namdisak yanj dimasi nandisak. ⁸ Unun amin dakon nandak nandakni yo

dikon di yopmanj yopmanj asak, anjek anjak morap asak unun kosit nanj gin kanjek dima agisak.

Yoni mini amin gat ae yoni morapmi amin gat dakon gen

⁹ Not kinda yoni mini kanj, kisik kisik tagi asak, nido Pinjkop da dabilon man madepni tonj da egisak. ¹⁰ Ae yoni morapmi amin Pinjkop da mani abinj yipmandak, do kisik kisik tagi asak, nido jarej da biripmikwanj unun da tilak kimotdan. ¹¹ Gildat da wisak bisapmon gildat tepmisi wusinjek jonj pindakban kibidan mudon. Jonj dakon jarej manj mudanjakwa, tilimni tagisi unun wagil pasilganj. Unjuden gin yoni morapmi amin pini mibili mibili sigin anjek kimot akdan.

Pinjkop yo tagisi anj nimanjek yokwikon dima panjkisak

¹² Panjkewal morap noman tonjon jigi guramigek tebai akdak amin unun kisik kisik tagi asak. Nido panjkilit morapmon tebai atjak kanj, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tanj iman unun do egip egip dakon pelit tim tilimi tonj yom do yanj teban tok agit, unun imdisak.

¹³ Yokwi ak do panjkilit noman tanj iba "Pinjkop da anjkilikban asat" yanj amin kinda da dima yogogi. Nido, yokwi da Pinjkop aripmi dima anjkilitjak, ae Pinjkop da amin kinda yokwi asak do dima anjkilikdak. ¹⁴ Mani, nin kalonj kalonj dakon but dakon galaktok yokwi da panjkilikban yokwi agak dakon galaktok noman tosak. ¹⁵ Unun but dakon galaktok yokwi unun minjat kinda da monji kwapmi awildak yombem da don yokwi anjalon aban noman tosak. Ae yokwi da si tagosok bisapmon kimot anjalon asak.

¹⁶ Notnonisi, ji bikbik iba yokwi ami da ji di panjkilikban. ¹⁷ But galak dakon yo morap tagisisi unun Dat da yopban kwen da panj. Dat, kundukon tenjenj morap wasagit amin, unun anjakni kulabik dimasi asak. Unun gildat panjopmon yo dakon wupni dubak tonj da ae don pisip tonj unun yombem dima. ¹⁸ Unun yo morap wasagitgwan amin nin da wukwini egipnej do anjek iyi dakon galaktok yolek gen bami niban minjat monjini dagagimanj.

Nin Pinjkop do bamisi nandan gadanj imamanj kanj, anjak tagisi kisi anej

(Kilapmi 1.19-5.6)

Nin geni nandanjek guramitnej

¹⁹ Not kabino, pakyanji nandani. Ji morap gen nandak do mirak pakyanji yopni, mani gen tepmi dima yoni, ae butjap tepmi dima

nandani. ²⁰ Nido, amin dakon butjap da Pinjok dakon anpak kilegi dima analon asak. ²¹ Yanj do anjek anpak inani mibili mibili gat ae anpak yokwi morap jikon madepsi irej tosok, unun wiriritni. Anjek disi do nandaba pinakwa egek Pinjok da gen unun butjikon kwaokgit unun narj abidoni. Gen unun da ji yokwikon banj tagi timitjak.

²² Mani gen unun isal dogin dima nandani, si guramitni. Isal dogin nandanj kanj, disi banj panjkewalganj. ²³ Amin kinda Pinjok gen isal dogin nandanek dima guramikdak kanj, unun amin kinda da wupni pakbi idapmon kosok unun yombem. ²⁴ Unun iyi dakon tomno dabilni kosok, mani kinjek tomno dabilni unun nianen unun tepmisi injosok. ²⁵ Mani gen teban gwaljigi minisi unun da yokwi dakon tapmim tuwilek nin pulugan nipmandak, do amin kinda da unun gen teban pakyanji kanjan pisanjakwan geni dima injanek guramitjak kanj, Pinjok da unun amin anpulanjakwan pi morap asak unun tagisisi noman tokdanj.

²⁶ Amin kinda "nak Pinjok gawak imim silip anj kimokdot" yanj nandisak, mani gen kagani dakon kila tagi dima anjek gen yokwi morapmi yosok kanj, unun amin iyi narj top anjekwaldak, ae Pinjok gawak imim dakon silip asak unun yo isalisi. ²⁷ Pinjok gawak imim dakon silip Pinjok Dat da kanjan gwaljigi minisi ae gulusunni mini asak unun yanj: Nin minjat monjiyo menj datyoni kimakbi gat, ae sakwabab gat do nandak nandak anjek panpulanjek jigini guramitmenj, ae nin dakon anpak kila tagisi anenj, anjapno miktim on dakon anpak yokwi da panjupbal aban Pinjok da dabilon inani dima egipnenj.

2

Nin amin morap kisi do anpak aripsi gin anenj

¹ Not kabino, Amin Taginin Yesu Kristo tilimni madepsi, unun nandanj gadanj iman, do amin kinda do anpak tagi anjek ae kinda do manji imni kanj unun tagi dima. ² Amin kinda yik imalyo tagisi banj panjek ae kisit tamikon sip gol narj wasarjbi kinda yipmanek ji dakon muwut muwut yutjikon wigakwan yoni mini amin kinda imalni daganjbi ae yokwisi kinda ununyo kisi wugisak, ³ anjakwal ji da anpak tagi amin yik imalyo tagisi banj pak unun do anj iminek yanj iyanj, "Gak obin on tamo tagisikon yikgi", ae yoni mini amin yanj iyanj, "Gak amodon akgi" bo ae "Nak da kandap da kapmatjok mibilikon yikgi" yanj iyanj kanj, ⁴ amin diwari

tagi ae diwari yokwi yanj nandanj yanj asak. Yanj anek ji kokwin amin daganek nandak nandak yokwikon da kokwin anj.

⁵ Not kabino nandani. Miktim amin da dabilon yoni mini ekwan amin, unun banjin Pinjok da nandanj gadat madepsi tuganj yominjakwan egipni do kili manjigit. Kalip yanj teban tok yanj agit, amin but dasi galak tarj iman unun yopban iyi amin kila asak da kagagwan egipdanj, do yoni mini amin iyi amin kila asak da kagagwan egipni do kili manjigit. ⁶ Mani ji da yoni mini amin unun nandaba pinjan yomanj. Namin da pabinj depmangek jiggi daminjek ji timik gen pikon depmanganj? Unun yoni morapmi amin dagin anpak unun anj. ⁷ Pinjok da Kristo dakon mani tagisi jikon yipgut, narj namin da unun do nandaban pinjakwan jigilak gen yonj? Unun yoni morapmi amin dagin yonj.

⁸ Pinjok unun kila amin madepnin, unun da papianikon gen teban kinda ninggut da yanj yosok:

"Gaga do but dasi nianj galak tosol, unudenj gin amin do but dasi galak tarj yobi."

Ji gen teban unun but dasi guramitni kanj, ji anpak tagisi anj. ⁹ Mani amin kinda do anpak tagi anjek kinda yum koni kanj, unun yokwi anj. Anakwa gen teban unun da yanj nolisak, ji gen teban tuwil tuwil amin. ¹⁰ Amin kinda Pinjok dakon gen teban morap kisi guramigek kalonj kinda nanjin kirinjkdak kanj, unun amin gen teban morap kisi kirinjkdak da arip gulusunni tonj. ¹¹ Nido, Pinjok da yanj yagit:

"Minjat eyo kili abi, ji yumabi anpak dima ani."

Ae yanj kisi yagit:

"Ji amin dima dapba kimotni."

Do yumabi anpak dima agil, mani amin kinda anakbi kimakgit kanj, gak gen teban morap tuwil tuwil amin kinda dagagil.

¹² Pinjok da anpakji kokwin asak bisapmon unun ji puluganj depmandak dakon gen teban unun do nandanek kokwin akdisak. Do ji unun do nandanek amin do bupmi nandanek toktogisi gen yogokji gat ae anpakji gat dakon kila tagisi ani. ¹³ Nido amin kinda amin do bupmi dima nandagit kanj, Pinjok da gen pikon kokwin asak bisapmon bupmisok kinda dima nandanj imdisak. Mani amin do bupmi nandagit amin unun gen pikon teban tokdisak.

Nandanj gadat anpak tagi dima panalon asak, unun nandanj gadat yo isali

¹⁴ Not kabino, amin kinda da "Nak Kristo nandanj gadanj imisat" yanj yosok, mani anpak tagi dima asak kanj, nandanj gadat

ujuden da yokwikon ban tagi abidosak? Ujun dimasi. ¹⁵ Panmuwukbi notnin kinda bo ae saminin kinda imalni yokwi gin, anjakwan japni mini kan, ¹⁶ jikon da kinda da yan iyisak, "Butgo yawori tanjakwan panji njanali egipbi, ae kin jap nanek butgo tugosak", mani imal bo jap dima imisak. Isal gen gin iyik unun da nian anpulugosak?

¹⁷ Nandan gadat dakon anpak kisi yan gin. Nandan gadat isal tanek anpak tagi kinda dima noman tosak kan, unun yo isali.

¹⁸ Mani amin kinda da yan yosak, "Amin diwari nandan gadat anakwa amin diwari anpak tagi an."

Yan yanban kobogi yan yokdisat, "Gak nandan gadat anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nak nianon da gak dakon nandan gadat koken? Mani, nak dakon anpak tagi da nandan gadatno golikdisak."

¹⁹ Gak "Pinjkop kalonji dagin egisak" yan nandan gadasal. Ujun tagi. Mani kon yo kisi yan gin nandan gadanek madepsi nimnikgan. ²⁰ Nandan kokwingo tagi dima amin, gak nandan gadat gin anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nandan gadatgo unun yo isali. Gak gen on dakon mibili nandak do nandisal? Kan, nandaki, ²¹ kalip babiknin Abraham da monji Aisak altakon yipmanek Pinjkop do paret aban Pinjkop da yo agit unun kanek amin kilegi yan iyigit. ²² Pakyanji nandaki. Abraham dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi unun kalonji gadagimal, anjakwan unun anpak tagi da nandan gadatni aripmisi agit. ²³ Do Pinjkop gen papiakon gen kinda tosoq unun bami noman tagit. Gen unun yan:

"Abraham unun Pinjkop do nandan gadat aban, Pinjkop da amin kilegi yan iyigit."

Ae amin da Abraham do Pinjkop dakon notnisi yan iyiwit. ²⁴ Do yanji nandani, amin kinda isal nandan gadat dogin Pinjkop da amin kilegi yan dima iyisak. Amin kinda anpak kilegi asak unun do nandanek amin kilegi yan iyisak.

²⁵ Yanjin kosit oba minjat Reap da amin panman ak amin bamot unun uwal da dapni yan do panjisibinek yabekban kosit njakwat nan tobil kigimal, do Pinjkop da minjat kilegi yan iyigit. ²⁶ Nin nandaman, amin kinda wupni kili yipman degit kan, unun amin kili kimagit. Yanjin, amin kinda nandan gadat anek anpagon dima yipmandak unun amin nandan gadatni kili kimagit.

3

Nin gen yogoknin dakon kila tagisi aney

¹ Not kabino, jikon da amin morapmi da Pinjkop gen yoyindet pi ak do nandak nandak dima ani. Nido ji nandan, Pinjkop da minjat aminyo dakon anpak kokwin asak bisapmon minjat aminyokon yoyindet pi an amin unun pakyanji kokwin akdisak.

² Nin kisi morap gulusun morapmi aman. Mani amin kinda gen kagani dakon kila anek gen yokwi kinda dima yosok kan, unun amin gwaljigi minisi, ae unun da giptim diwat morapmi kisi kila tagi asak. ³ Os da nin dakon galaktok yolek kosit agipni do gen kaganikon ain tim yopmangaman. Yan anek giptimni kisi iligapno nin dakon galaktok yolek akwan.

⁴ Ae tap wakga yo kisi do nandanen. Tap wakga unun yo madepsi daman, ae mirim madepsi da pisonakwan tap idapmon agisak. Ae tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik unun monijisisok. Mani tap wakga awildak amin timi kindakon kik do asak kan, unun tap wakga dakon yo unun antobil tobil anjakwan dukwan kik do nandisak unudon kisak. ⁵ Ujuden gin, gen kaga unun giptim dakon diwari moningok kinda, mani iyi dakon man awigek yo madepsi do yosok.

Kindap moningok kinda da sojek madepsi anek koron sojek kindap morap tagini sosak. ⁶ Gen kaga unun kindap kinda, yokwini unun madepsi daman. Ujun da kindap tepmisi kwan sosok unun da tilak anpak yokwi mibili mibili panalon anek egip egipnin madepsi panjupal asak. Ae Sunduk Tipdomon egisak unun da amin da gen kakakon kindap unun yipban sosok.

⁷ Amin da jon kilap mibili mibili gat, ae minam, ae tunon amin, ae tap idapmon yo morap ekwan unun timigek yo unun kilani anakwa unun da kisiron ekwan. ⁸ Mani gen kaga unun tapmimni madep do amin kinda da iyi dakon gen kaga kila aripmi dima asak. Bisap morapmi gen kaga gen yokwi morapmi yosok. Ujudon amin dapdap marasin yokwi madepsi tugawit da ton. ⁹ Gen kakagon da Amin Tagi Datnin anjisaman. Mani bisap diwari nin da minjat aminyo Pinjkop da iyi yombem wasagit unun jobit yomaman. ¹⁰ Gisam yomyom gat ae jobit gat kisi unun gen kaga kalonon dagan noman tomal. Not kabi, unun tagi dima. ¹¹ Pakbi dabil kalonikon da pakbi si noknogi ae amin da dima noknogi yo kisi aripmi tagi potpori? ¹² Not kabi, pik kindap da olip sop tagi potni? Ae wain nap da pik kindap dakon sopmi tagi potni? Yanjin pakbi isipmi da pakbisi aripmi dima dagoni.

Nandak kokwini tagisi amin da anpak tagisi akdisak

¹³ Ji da binapmon nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi amin kind a egisak kan, unun amin bisapmi bisapmi anpak tagisi asak, ae nandan kokwini tagisi do iyi dakon man dima awigisak. Yan anakwan amin da kanba amin nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi asak. ¹⁴ Mani ji tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok an kan, ae bisapmi bisapmi ji disi dakon man pawigik do kosit wusik an kan, nandan kokwin tagisi gat ae nandak nandakji tagisi gat do kisik kisik dima ani. Top anakwa anpakji da gen bami di abin yipban. ¹⁵ Nandan kokwin yokwi unuden Kwen Kokup da dima pisak. Unun on miktim dakon yo gin. Unun Pinjopmon da dima abisak, Sunduk da analon asak. ¹⁶ Nandani, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok anek bisapmi bisapmi iyi dakon man pawigik do kosit wusik an amin da binapmon pidok pidok madepsi noman tosok, ae anpak yokwi morap unudon da noman ton.

¹⁷ Mani amin nandan kokwin tagisi Kwen Kokupmon nani ban timikgan unun da anpak yan an: Mibiltok nandak nandak gwaljigi mini unun yolgan, ae unun da bujon amin gat but kalonji ekwan, ae anpak yawori an yoman, anek pinbisi egek amin diwari dakon gen nandane ekwan, ae amin do bupmisi nandan yominek anpak tagisi anyoman. Unun amin morap kisi do anpak tilak kalonikon gin anyoman. Ae jamba but anpak dima an, unun anpak tagi yol kimokgon. ¹⁸ Nin but kalon ekwaman kan, unun jap yet kwaokgaman yombem. Do unun but kalon anpagon jap da pigaga kwon unun da tilak anpak tagisi da egip egipninon noman tokdan.

4

Miktim dakon anpak do galak ton amin unun Pinjop dakon uwalni

¹ Gen emat gat ae butjap ukwayityo binapjikon noman ton unun mibili nido noman ton? Unun yokwi dakon but suligik dakon anpak mibili mibili butjikon emat an, unun da gen emat ae butjap ukwayityo panalon an. ² Ji yo timit do nandan, mani dima timikgan, do ji amin dapba kimokgon. Ji yo do pindak galaktok an, anek unun aripmi dima timitni, do butjap ukwayit yo anek gen emat an. Pinjop da yo damjak do bisit dima an, mibili yan do anek yo dima timikgan. ³ Ae yo timit do bisit an bisapmon yo dima timikgan, nido nandak nandakji kilegi dima tanakwan Pinjop bisit an iman. Ji

but dakon galaktok yokwi yolek giptimji da kisik kisik asak unun dogin nandan.

⁴ Minjat da eni yipmanek kin yumabi anpak asak unun da tilak ji Pinjop kili yipman dek mudan. Nandani, miktim dakon yo do galagi nandisak amin unun Pinjop do kuragisi nandan imisak. Unun dima nandan, ma? Nandani, on miktim not anjimisak amin, unun Pinjop dakon uwalni dagosok. ⁵ Pinjop dakon papia da yan yosok, “Wup unun Pinjop da nin da butgwan yipgut unun yo morap yopman mudaneq iyi dogin galaktan kimotnej do nandisak.” Gen unun gen isali yan nandan, ma? ⁶ Mani Pinjop da nin do nandan yawot madepsi an nimisak. Mibili yan do anek Pinjop dakon papia da yan yosok:

“Pinjop da amin iyi dakon man pawikwan amin yo ak do nandan unun dima ani do kosit sopman yomisak, mani amin iyi do nandaba pan unun nandan yawok yominek yo tagi an yomisak.”

⁷ Do ji disi do nandaba pinakwan Pinjop da yonngawan egipni. Sunduk kosit sopman iminjakwa depman dek pasal kikkisak. ⁸ Pinjop da kapmatjok kini, anakwa Pinjop ji da kapmatjok apjak. Yokwi pakpak, amin da kisitni pakbikon suganba kilegisi an, unun da tilak butjikon yo yokwi ton unun suganba kilek tan mudoni. Jamba but amin, butjikon nandak nandak yokwi ton unun wiririk mudoni. ⁹ But yokwi anek kunam morapmi tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek kunam tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek butji jik tanakwa egipni. ¹⁰ Amin Tagi da dabilon disi do nandaba pini. Yan ani kan, Amin Tagi da ji pawigikkisak.

Nin amin do yanba yokwi tok dima anen

¹¹ Not kabi, panmuwukbi notji diwari do yanba yokwi tok dima ani. Amin diwari do yanba yokwi tok asak bo ae notni dakon anpak kokwin asak, unun gen teban do yanba yokwi tok anek gen teban kokwin asak. Ae gen teban kokwin asal kan, gak gen teban dima guramikkal, unun gen teban dakon kokwin agak amin dagal yan asak. ¹² Pinjop kalon dagin gen teban panalon agit, unun kalon dagin Gen Kokwin Amin egisak. Ae unun kalon dagin minjat aminyo yokwikon ban tagi timitjak, ae tagi panjupbal asak. Do gak namin da amin dakon anpakni kokwin asal?

Nin kwen wigik dima anen

¹³ Jikon amin diwari da yan yon: “Abisok bo anwa kokup pap kindakon kin monen ilit pi anek bilak kind a egipnen. Yan anek

3:18: Mt 5.9; Ibr 12.11   **4:1:** Ro 7.23   **4:4:** Ro 8.7; 1Jn 2.15   **4:6:** YT 3.34; 1Pi 5.5   **4:7:** Ep 6.12   **4:8:** Ais 1.16; Sek 1.3; Mal 3.7   **4:10:** Jop 5.11; 1Pi 5.6   **4:12:** Ro 2.1; 14.4   **4:13:** Lk 12.18-20   **4:14:** Kap 39.5,11; YT 27.1

monerj morapmi timitnenj.” Yanj yonj amin ji do gen yipmandat. ¹⁴ Ji gen unuden banj yonj, mani anjwa yo ni da noman toni unun dima nandanj. Egip egipji mukwa da yanj noman tanek bisap pisipmisok gin tanek wagil pasilgan unun yombem. ¹⁵ Ji yanj gin yoni kanj tagi, “Amin Tagi da galak tosagon nin sigin egek yo unun ak do nandanj unun anenj.” ¹⁶ Mani disi dakon man pawigek disi pi madep akdan unun do yonj. Unun yokwisi. ¹⁷ Pakyanjsi nandanj, amin kinda anjak tagisi kinda ak do nandanjek dima asak kanj, unun amin diwarini tonj.

5

Yoni morapmi amin kobogi yokwisi timitdanj

¹ Nandanj! Yoni morapmi amin ji do gen yipmandat. Kunam tagek yanj tidoni! Nido jigj madepsi da jikon noman tanj damdisak. ² Yo morapji gat ae tilimji gat kili miktan mudanj. Ae imal morapji yo monij da kili nanj mudanj. ³ Golji gat ae silwasi gat unun manut anj mudanj. Unun manut da ji dakon yokwisi panj noman aban nomansi tenjtojokdanj, anek manut da giptimji kindap da yanj sonjba sokdanj. Mibi bisap kili ununjoj noman tokdisak, anjakwan ji isal dogin yo morap gat monerj gat panjmuwukganj. ⁴ Nandanj. Pi monji da pigagasi jap pawit. Anjakwa ji da yumarj nogini diwari panj kutnanjek diwari gin yomgwit. Monerj diwat unun da Pinj kop da anjakwi yokwi unun dakon kobogi damjak do madepsi yanj tidonj. Ae pi monji unun dakon bupmi kunamyo da Amin Tagi Tapmim Ami da miragon kili pigigit. ⁵ Miktimon egipgwit bisap morapmon ji yo tagi tagi morapmi timigek disi dogin nandanjek kisik kisik anjek egipgwit. Jap morapmi nanjek madepsi tagawit, do dikba kimotni dakon bisap kili noman tak. ⁶ Amin kilegi gen yanj yomijek kili dapa kimakgwit. Unun iyj kutnok do yo kinda dima awit.

Nin tebai agek bisit anjek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

(Kilapmi 5.7-20)

Nin jigj guramigek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

⁷ Do not kabi, butji yawori tanjakwa jigj guramigek Amin Tagi da ae apjak unun do jomjom ani. Disi nandanj, pigagani tonj amin unun jap tagisi kwokdanj unun do jomjom anejisak. Unun butni anteban anek yawori egek jomjom anjakwan sikak gildatyo da pini anjakwal don bami pasak. ⁸ Jiyo kisi butji yawori tanjakwa jigj noman tanj damanj unun

guramitni, nido Amin Tagi da apjak bisap unun kwanj toso. ⁹ Not kabi, notji do yanjba yokwi tok dima anj anj ani. Pinj kop da gen pikon di depban. Nandanj, Gen Kokwin Amin Madep yoma kakakon akdak.

¹⁰ Not kabi, kombi amin kalip Amin Tagi da manon yanj tenjtojok awit unun do nandanj. Uwal da yo yokwisi anyomgwit, mani butni yawori tanjakwa jigj unun guramikgwit. Ji unun dakon anjak timigek yolni. ¹¹ Nandanj, nin yanj yomanj, “Amin butni panjteban anek yawori egek jigj guramiganj unun Pinj kop da gasamikban kisik kisiksi ekwanj.” Jop dakon geni kili nandawit. Unun butni anteban anek yawori egek jigj morap noman tanj imgwit unun guramikgit. Disi nandanj, don Amin Tagi da anjak tagisi anj imgut. Asi nandanj, Amin Tagi da amin nin do but dasi galak tanj nimisak, ae bupmi madepsi nandisak.

Gen yanj panjteban ak dima ani

¹² Not kabi, gen madepsi kinda unun yanj: Ji Kwen Kokup bo miktim bo ae yo di da manon genji dima yanj panjteban ani. Yo kinda ak do nandanj kanj “Asi” yanj gin yoni. Mani dima ak do nandanj kanj “Dima” yanj gin yoni. Genji yo di da manon yanj panjteban aba Pinj kop da kobogi yokwi di daban.

Amin kilegi dakon bisit unun tapmimi tonj

¹³ Jikon da kinda jigj pasak kanj, Pinj kop do bisit asak. Ae kinda dakon but kisik kisik nandisak kanj, unun Pinj kop dakon man anj kisik do kap yosak.

¹⁴ Jikon da kinda sot asak kanj, panjmuwukbi dakon kila amin yanj yoba opni. Abanjek Amin Tagi da manon bit nelak giptimikon sonj imanjek Pinj kop da anj puluganban kilek toso do bisit ani.

¹⁵ Pinj kop do nandanj gadanjek bisit ani kanj, Amin Tagi da sot amin unun anj milip anek aban pidokdisak. Ae yokwi agit kanj, Amin Tagi da diwarini wiririk imjak. ¹⁶ Yanj do, ji kalonj kalonj diwarisi Pinj kop dakon minjat aminyokon yanjkwok ani. Anjek ji kalonj kalonj Pinj kop da amin diwari panj pulugosak do bisit ani, anjakwa Pinj kop da ji panj milip asak. Amin kilegi kinda da bisit asak kanj, bisitni unun tapmimi tonj, ae amin diwari tagisi panj pulugogi. ¹⁷ Elaija miktim amin nin yombem. Mani sikak dima mosak do bisit tebai anjakwan, sikak dima manjakwan bilak 3 ae kanek 6 agit. ¹⁸ Don bisit aeni anjakwan kundu da sikak yipban manjakwan pigaga jap aeni kwawit.

Kosit yipmanj dekgit amin abidanj anj opnerj

4:17: Lk 12.47   5:2: Mt 6.19   5:4: GT 24.14-15   5:5: Lk 16.25   5:7: GT 11.14; Jer 5.24   5:8: Ro 13.11-12; 1Pi 4.7   5:11: TP 34.6; Jop 1.21-22; 2.10; Kap 103.8   5:12: Mt 5.34-37   5:14: Mk 6.13   5:15: Mt 17.18-20   5:17: 1KA 17.1; 18.1   5:18: 1KA 18.42-45   5:19: Gal 6.1   5:20: YT 10.12; 1Pi 4.8

¹⁹ Not kabino, jikon da kinda Piŋkop dakon gen bami yolyol kosit yipman degakwan amin kinda da abidan aeni anopjak kan, ²⁰ unun amin anpak tagisisi nan asak. Gen on do pakyanŋi nandani. Amin kinda yokwi pakpak amin kinda anpuluganek kosit yokwikon nan abidan Piŋkopmon ae anopjak kan, unun amin yokwi pakpak amin kimoron nan abidanakwan kimot dima asak. Ae Piŋkop da yokwi pakpak amin dakon yokwini morapmi yopman yomgut.

Papia 1 Pita da Mandagit

But piso gen

Pita unun Yesu dakon panjet 12 kabikon nani kinda da on papia unun Yesu yolyol amin jigi morapmi paba unun dakon nandan gadatni panjeban ak do mandagit. Yan yosok, Yesu yolyol minjat amin Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do aeni nandani dosi yosok. Yesu kimagek kimoron da pidagit, anek aeni tobil ap do yan teban tok agit. Yan teban tok unun agit unun do nandanek apjak do jomjom ani.

Asi, Yesu yolyol amin jigi pan, mani jigi unun nandan gadatni panjilit do noman tonj. Do nandan gadat tebaisi abidan kimagek wigi Kristo da aeni tobil apjak bisapmon wigakwan unun bisapmon tomni tagisi timitdanj.

No Rule Pinjkop dakon minjat amin kabisi agimanj, do anjak tagisi ban anek, yo tagisi abidok do nandanek jomjom aman unun abidonej

(Kilapmi 1.1-2.10)

¹ Nak Pita, Yesu Kristo dakon yabekbini. Papia on mandisat unun Pinjkop dakon minjat aminyo ji uwal da jigi daba wasenji ki provins Pontus, ae Galesia, ae Kapadosia, ae Esia, ae Bitinia unudon kin kin awit da ekwan ji do mandisat.

² Kalipsigwan Pinjkop Dat da ji kili nandan daminek iyi dakon minjat aminyo dagoni do kili manjigit. Unun Telagi Wup da panpuluganban egip egipji kisi Pinjkop do parek iminek telak tanek Yesu Kristo dakon gen yol kimotni, anakwa Yesu dakon yawini da ji sugan depban Pinjkop da dabilon gwaljigi mini ani, yan do anek ji kili manjigit.

Pinjkop da nandan yawot madepsi anj daminek butji panjawot aban yaworisi tosak do bisit asat.

*Egip egip tagisi da nin do Kwen Kokup-
mon jomanek tosak*

³ Nin Pinjkop dakon man anjksinenj, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni. Nin do bupmi madepsi nandan nimgut, do Yesu Kristo kimakbi tamokon nan aban pidagit, anek unun kosiron da Pinjkop da egip egip kalugij nimgut. Ae egip egip kalugij wagil tagisi nin do anjnoman agit unun abidonejsi yan nandanek jomjom anek ekwamanj. ⁴ Nin Kwen Kokup dakon egip egip abidonej do kili manjigit. Egip egip unun aripmi dima tasik togi, ae Pinjkop

da dabilon gwaljigi minisi, ae mudok mudogi minisi. Egip egip unun Pinjkop gat kisi Kwen Kokup egipnejan bisapmon abidonejan do Pinjkop da kili manjigit. ⁵ Kristo nandan gadan iminakwa Pinjkop da tapmim madepnikon da ji panjutnosok. Unun da ji yokwikon ban timigek panpuluganban tagisi egipni do nandisak, ae yo unun ak do nandisak unun mibi bisapmon nomansi aban tentenokdisak. ⁶ Pinjkop da yo unun akdisak, ji unun do nandanek kisik kisik anj. Mani abisok bisap pisipmisok dogin panjilit mibili mibili da noman tanj daminakwa tepmi panj.

⁷ Pinjkop da ji dakon nandan gadat anjkilik kok do anek panjilit yum pindagakwan aban. Nin nandan, gol unun yo tagisi, mani gol unun yo tasik togi, do ji dakon nandan gadat da gol yapmandak ae wagil tagisisi. Amin da gol unun asi gol bo yan do kindapmon sojek anjkilik konj. Do nandani, panjilit mibili mibili altanj daba nandan gadatji tebaisi sigin tosak kanj, mibi gildaron Yesu Kristo noman altosak bisapmon ji do kisik kisik nandanj daminek man madep damdisak.

⁸ Ji Yesu dima kawit, mani but dasi galak tanj imanj. Abisok dima konj, mani nandan gadan iminek but galaksi nandanj. But galak unun da miktin dakon kisik kisik morap yapmanj mudosok. Unun gen kaginin da aripmi dima yan tentenok mudogi. Dimasi. ⁹ Kristo nandan gadan imanj do anek Pinjkop da ji yokwikon ban timikkdak.

¹⁰ Kalip kombi amin da Pinjkop da abisok nandan yawok daminek jikon yo tagisi akdisak unun do yan tentenok awit. Pinjkop da nin yokwikon ban timitdisak unun dakon mibili nandak do pi madepsi awit. ¹¹ Kristo dakon Wup da kombi amin da butgwan yigek gen kagakon da Kristo da tepmi mibili mibili pakdisak anek don man madep pakdisak unun do yanjkwok agit. Anjkanj kombi amin da nandawit, "Ni bisapmon nin yokwikon ban timitjak amin apjak?" ae "Unun bisapmon ni yo da noman tokdisak?"

¹² Mani, Pinjkop da yan yoligit, yo morap noman tokdanj do kombi gen yawit, unun da bisapmon dima noman toni. Abisok ekwanj amin ji da bisapmon noman toni do yawit. Telagi Wup Pinjkop da Kwen Kokup nanj yabekban pigit unun da amin tapmim yoban Gen Bin Tagisi yan tentenok anek Pinjkop da yo asak do kili dayiwit. Anjelo kisi Pinjkop da ji do yo tagisi agit unun pindak nandanjo akdo tagisi nandanj.

Pinjkop da telagi egipnejan do yosok

¹³ Do bisapmi bisapmi nandak nandakji si pantagap anek tepini, anek disi do kila tagisi anek egipni. Yesu Kristo da noman altosak bisapmon Pinjop da nandan yawok daminek jikon yo tagisi unun akdisak unun do nandan gadat tebaisi anek jomjom ani. ¹⁴ Minjat monjiyo da gen guramit an unjuder ani. Kalip nandak nandakji mini, do galaktok yokwi mibili mibili yolgwit, mani abisok anpak unun dima yolni. ¹⁵ Pinjop da ji kili yan damgut, unun telagi, do yo morap anikon jiyo kisi telagi egipni. ¹⁶ Nido Pinjop dakon papia da yan yosok: “Ji telagi egipni, nido nak telagi egisat.”

Tomni madep nan nin yuman nagit

¹⁷ Pinjop bisit iyinek “Dat” yan iyan. Dat unun da man timikgaman unun do nandanek kokwin dima asak. Nin kalon kalon da anpak aman unun pindagek nin kokwin asak. Do on miktimon egipni bisap morapmon, on miktim unun nin dakon kokupsinin yan dima nandani, ae Pinjop do pasalek unun da yongamgwan gin egipni. ¹⁸ Nido disi nandan, kalip babikji da mibili mini dima nandan pisanek egipgwit jiyo kisi yangin egipgwit, mani Pinjop da ji yuman nanek unun anpagon ban pulugan depgut. Ae ji yum do miktim dakon yo si tasik togi silwa bo gol ban dima yuman nagit. ¹⁹ Kristo dakon yawi, tomni wukwisi nan yuman nagit. Kristo unun sipsip monin gwaljigi minisi. ²⁰ Pinjop miktim dima wasagit bisapmon, Kristo da ji yuman nosak do kili manjigit, ae abisok mibi bisap on ekwamanon, Pinjop da nin panpulugosak do Kristo yipban kili altan tentenagit. ²¹ Unun da ji panpuluganban Pinjop nandan gadan imgwit. Unun Pinjop da Kristo kimakbi tamokon nan aban pidanban man madep imgut. Do ji Pinjop do nandan gadat anek yo ak do yan teban tok agit unun do jomjom an.

Nin amin do but dasi galak tan yomnen

²² Ji gen bami yolgwit, yan anek disi Pinjop da dabilon gwaljigi mini awit. Anek Pinjop dakon minjat aminyo diwari but dasi galak tan yoman. Do abisok pi madepsi an kimagek but dasi galak tan yomin kimotni. ²³ Ji yan ani, nido egip egip kalugi Pinjopmon abidawit unun kimot kimori mini. Pinjop dakon gen dagok dagogi mini unun da egip egip kalugi unun analon asak. ²⁴ Pinjop da papiakon gen yan tosok: “Minjat amin morap jon da yan bisap dubak dima ekwan, ae man madepni da jarej da yan tepmi biripmigi monj.

²⁵ Mani Pinjop dakon gen toktogisi tan anan kisak.”
Gen unun jikon Gen Bin Tagisi yan tentenawit unun.

2

¹ Ji altok altok kalugi kili awit, do anpak yokwi morap yipman mudoni. Top yogok anpak gat, ae jamba but anpak morap gat, ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok gat, ae yanba yokwi tok morap gat unun kisi yipman mudoni. ² Monji napanak kalugi mum do galagi madepsi nandan, unun da tilak mum tagisi, ae unudon yo yokwi kinda dima tosok, unun Pinjopmon da abisak unun timit do galagi madepsi nandani. Mum unun da wupji anpuluganban Pinjop da egip egip kalugi unun damguron tagan madep ani ae tapmim pani, anek Pinjop gat tagisi egipni. ³ Yan ani, nido Pinjop da anpak ninon asak unun kili ankilik kawit, anek Amin Tagi unun tagisi yan kili nandawit.

Amin Tagi unun gwak egip egipmi tonj

⁴ Ji Amin Tagikon apni. Unun gwak egip egipmi tonj yombem kinda. Minjat aminyo da kanba yokwi aban maba kigit, mani Pinjop da kili manjigit, anek kanban tagisisi agit.

⁵ Jiyo kisi gwak egip egipmi tonj yombem, ae Telagi Wup da tapmimon Pinjop da panpuluganban iyi dakon yutni dagon. Yan aban ji Pinjop dakon telagi mukwa sogok amin kabini egek Yesu Kristo da manon paret ani. Unun paret Telagi Wup da ji pantagap aban Pinjop da paret si galak tosok asak. ⁶ Unun do Pinjop da papiakon gen kinda yan tosok:

“Nandani, yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidosot unun nak da kili manjigim.

Unun gwak tagisi ae tebaisi.

Unun abisok yipbo Saion kokup papmon tosok.

Unun do nandan gadan imni amin mayaktok aripmi dima pakdan.”

⁷ Ji nandan gadat an minjat aminyo yanji nandan, Kristo unun gwak wagil tagisisi. Mani nandan gadat dima an amin, unun do Pinjop da papiakon gen yan tosok:

“Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.”

⁸ Ae gen kinda yan tosok:

“Unun da tip da yan kosit obanikon tosok, do amin morapmi kandapmi tidanek piligi pagek tasik tokdan.”

Unun Pinjkop dakon gen abin yipmanjan, do kandapmi tidanek piligi pokgon. Kalip Pinjkop da yan ani do kili manjigit.

⁹ Mani, Pinjkop da ji kili manjigit. Ji Kila Amin Madep dakon telagi mukwa sogok amin kabini ekwan. Ji Pinjkop iyi dakon minjat amin kabini ekwan. Egek jikon yo tagisi morap agit unun dakon yan tentenjak ani do yan damgut. Pilin tuk yipman degek tentenjikon apni do yan damgut. ¹⁰ Kalip Pinjkop dakon minjat aminyo dima egipgwit, mani abisok minjat amin kabini ekwan. Kalip Pinjkop dakon bupmini dima abidawit, mani abisok kili abidan.

No Rule Minjat amin diwaru da binapmon pilik bamok kilegisi anen

(Kilapmi 2.11-3.22)

Nin Pinjkop dakon oman monjisi egipnen

¹¹ Notnonisi, ji on miktimon kokup njwaknwarikon amin da yan ekwan, ae binap amin yombem. Do yan si dayisat, ji but kalip dakon galaktok yokwi manji yomni. Unun da wupji abin yip do emat asak. ¹² Ji Pinjkop dima nandan iman amin da binapmon pilik bamok kilegisi ani. Asi, gulusun aj do gen yan damdan, mani anpakji kilegi koni do don Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yop do apjak bisapmon Pinjkop dakon man anjksikdan.

¹³ Gapman mibili mibili dakon geni guramitni, nido Amin Tagi da yan ani do nandisak. Kila amin madep da ji dakon wukwisi egisak do geni guramitni, ¹⁴ ae provins dakon gapman dakon mibiltok amini kisi dakon geni guramitni. Kila amin madep da unun amin yabegek anpak yokwi an amin do kobogi yokwi anyomni, ae anpak kilegi an amin dakon man pawigini do yopgut da ekwan. ¹⁵ Pinjkop da anpak tagisi banjin ani do nandisak. Yan anek kando nandan kokwini tagi dima amin da gen kagani sopmanek gen dima yan damni. ¹⁶ Ji minjat aminyo pulugankwi da yan egipni. Mani "nin puluganbi" yan nandanek kin anpak yokwi mibili mibili di abam. Pinjkop dakon oman monji da yan egipni. ¹⁷ Amin morap kisi do nandaba wukwan yomni, anek Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yomni. Pinjkop do si pasalek egipni. Anek kila amin madep do man madep imni.

Nin Yesu Kristo dakon anpak yolek tepmi panej

¹⁸ Oman monji ji kila aminji dakon pinjini egek nandaba wukwan yomni. Nak kila amin tagisi ji do yo yawori andaman unun dogin dima yosot. Kila amin yo yokwi andaman unun kisi dakon pinjini egipni.

¹⁹ Pinjkop dakon galaktok yolakwa isal dogin tepmi daba tepmi unun tagi paman yan nandan kan, Pinjkop da unun do tagisi nandakdisak. ²⁰ Mani anpak yokwi anakwa dikba tepmi pani kan, Pinjkop da ji do nandaban tagi asak? Unun dima. Mani anpak tagi ban anakwa dikba unun do tepmi pani kan, Pinjkop da yan do galak toso. ²¹ Pinjkop da anpak unuden yolni do yan damgut, nido Kristo ji panpulugok do tepmi pagit. Ji da yolni do anpak unun kili doligit.

²² "Unun yokwi kinda dima agit, ae top genyo kisi kinda dima yagit."

²³ Amin da ibipgwit, mani kobogi dima yobipgut. Tepmi pagit, mani panjupal ak do dima yagit. Unun iyi nan Pinjkop yo morap kokwin kilegisi agak amin da kisiron yipgut. ²⁴ Kristo tilak kindapmon akgit anek giptimni nan nin dakon yokwinin imekgit. Yokwi morap yipman mudanek anpak kilegi yol kimotnen mibili yan do anek agit. Giptimni obisi anagakwa tepmi pagit unun da ji panmilip agit. ²⁵ Ji kisi morap sipsip kinda pasilgit da dima nandan pisanek agisak unun da tilak agipgwit. Mani abisok Sipsip Kila Amin Tagisikon tobil apgwit. Unun wupji dakon Kila Amin Tagisi.

3

Minjat eyo dakon gen

¹ Unuden gin, minjat eni ton unun esi dakon pinjbi egipni. Ae unun kabikon wili diwari Pinjkop dakon gen dima guramikgan kan, minjatni ji but tobil ani do gen dima yanakwa anpakji tagisi banjin pindagek but tobil tagi ani. ² Nido, minjat ji dandaba pilik bamok kilegisi anek pinjisi ekwan.

³ Minjat ji amin da dandaba tagisi ani yan do busunji dima panjilim ani, ae giptimji gol ban dima panjilim ani, ae imal tagisi ban dima pani. ⁴ Tilim dima tasik togi ban but kagasi panjilim ani. Tilim unun anpak yaworisi ae tayangok egip egip. Anpak unuden Pinjkop da dabilon tagisisi. ⁵ Anpak unuden do galak toni. Nido kalip bisapmon minjat telagi egek Pinjkop da yo tagisi yom do yan teban tok anyomgut unun do jomjom anek unun tilim pawit. Anek eni dakon pinjini egipgwit. ⁶ Sara unun anpak yolek Abraham dakon gen guramigek amin madepno yan iyigit. Ae ji anpak kilegisi yolek yo kinda

2:9: GT 7.6; 14.2; Ais 9.2; Ya 26.18; Ep 5.8   2:10: Os 2.23   2:11: Gal 5.17,24   2:12: Mt 5.16   2:13: Tit 3.1
2:15: 1Pi 3.16   2:17: Ro 12.10   2:18: Ep 6.5   2:20: 1Pi 3.14,17   2:21: Mt 16.24; Jn 13.15   2:22: Ais
53.9   2:23: Ais 53.7; 1Pi 3.9   2:24: Ais 53.5-6; Ro 6.11   2:25: Esi 34.5-6; Mt 9.36; Jn 10.14; Ibr 13.20-21   3:1:
Ep 5.22   3:3: 1Ti 2.9   3:6: WW 18.12   3:7: Ep 5.25

do dima pasolni kan, ji unun Sara dakon gwakni.

⁷ Unuden gin, wili minjatni ton, ji nandak nandak tagisi ban yolek minjatji gat tagisi yitni. Minjat dakon tapmim unun wili dakon tapmim yombem dima, unun madep dima, mani minjato kisi egip egip kalugi Pinjok da butgalak do nimisak unun kili abidawit, do ji minjatji do nandaba wikwan yominjek panpuluganjek anpak tagisi ban anyominj kimotni. Anpak unun yolek ani kan, yo kinda da ji dakon bisit do kosit sopsop dima akdisak.

Bisapmi bisapmi amin do anpak tagisi an yomnej

⁸ Gen on pandagok do yan yosot. Ji morap kisi but kalon egek amin morap kisi do bupmi nandan yomni. Pinjok dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yominjek nandan yawok yominjek disi do nandaba pisak. ⁹ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Ae yanba yokwi tok an daba kan, kobogi do yanba yokwi tok dima an yomni. Kobogi do Pinjok da yo tagisi anyomjak do bisit ani. Pinjok da ji yan anek disi gisam timitni do yan dangut. ¹⁰ Pinjok gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda egip egipni tagisi noman tanakwan bisap tagisi kok do nandisak kan, unun amin gen yokwi dima yosak, ae top dima yosak.

¹¹ Unun anpak yokwi morap manji yominjek, anpak tagisi banjin asak.

Unun amin gat but kalon ak do dakon pi an kimotjak.

¹² Nido, Amin Tagi da amin kilegi kilani anek bisitni do mirak yopmandak, mani yokwi pakpak do nandaban yokwi tan yomisak.”

Anpak tagi anej dakon tepmi tagi paner

¹³ Ji anpak tagisi tebai yol kimagek ani kan, namin da yo yokwi an damjak? ¹⁴ Mani anpak tagisi anek unun do tepmi pani kan, Pinjok da yo tagisi an damdisak, do pasol pasol dima ani, ae nandaba kik dima ani. ¹⁵ Butjikon da Kristo kalon nanjin yipba Amin Tagisi egipjak. Ae yo tagisi do jomjom an unun dakon mibili do dayinba kan, bisapmi bisapmi kobogi yoyik do tagap tok an kimotni. ¹⁶ Mani geni kobogi yawori ae anpak tagisikon da panjobil yomni. Ae Pinjok da dabilon kilegisi egipni. Yan aba Kristo yol do anek anpak tagisi anakwa gen yokwi dayan amin unun mayagi pakdan. ¹⁷ Anpak tagisi anakwa unun do amin da jigi daba tepmi pani kan, Pinjok da ji do tagisi nandakdisak. Mani anpak yokwi anek unun

dakon tepmi timitnej kan, unun da yo yokwisi asak.

Kristo da nin yokwikon ban timit do kimot anek ae pidagit

¹⁸ Kristo unun amin kilegisi, mani yokwi pakpak minjat aminyo dakon tamo abidanek yokwini wiririgek Pinjokmon timik panjik do anek kimakgit. Unun bisap kalon kinda kimakgit, ae kinda gat dima kimotjak. Unun miktim aminsi da ekwan amin da anakba kimakgit, mani Telagi Wup da tapmimon da pidagit da egisak. ¹⁹ Unun kinj wup dam tebanon egipgwit unun do Pinjok gen yan terjenan yomgut. ²⁰ Wup unun da kalip Noa da bisapmon Pinjok gen abin yipgwit. Noa da bisapmon anpak yokwi madepsi awit, mani Pinjok da kobogi tepmi dima yomgut. Unun butni yawori tanakwan jomjom anekawan wigi Noa da tap wakgani wasan mudagit. Anek minjat aminyo kalonjok 8 kabi dagin tap wakgakan wigakwa pakbi madep da timik panjinakwa Pinjok da yokwikon ban timikban tagisi egipgwit. ²¹ Pakbi unun da telagi pakbi sogok dakon tilak asak. Pinjok da ji yokwikon ban timit do telagi pakbikon ban timikdak. Telagi pakbi unun giptim garak wiriritjak do dima, unun Pinjok da dabilon gwaljigi mini egip do dakon tilak asak. Ji yokwikon ban timit do Pinjok da Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit. ²² Ae Kristo Kwen Kokup kili wigigit da abisok Pinjok da amin tet do yikdak. Yigakwan anelo ae kila amin madep, ae yo morap tapmimi ton unun da pinjini ekwan.

No Rule Panjilit madepsi da panmuwukbikon noman tan yoba tepmi pan

(Kilapmi 4-5)

4

But kalip dakon anpak yipman mudoner

¹ Kristo giptim timnikon da tepmi pagit, do nandak nandak unun abidagit jijo yan gin abidan kimotni. Nido, amin kinda giptim timnikon da tepmi pagit kan, unun amin yokwi dakon anpak kili yipman dekit. ² Ae miktimon egisak bisapmon but kalip dakon anpak dima yoldak, Pinjok dakon galaktok bangin yoldisak. ³ Ji but kalip dakon anpagon aripmisi agipgwit, anek Pinjok dima nandan iman amin da anpak an unun ak do galagisi nandawit. Anpak unun, yumabi anpak mibili mibili, ae pakbi teban nanek but upbal agak, ae jap pakbiyo madepsi anek pakbi teban morapmi nanek anpak yokwi agak, ae anpak wagil yokwisi kinda unun kokup kidat do gawak yomyom anpak, unun anpak morap awit. ⁴ Abisok Pinjok dima nandan

iman amin gat anpak yokwi mibili mibili unun sanben yoba dima an, anakwa unun do wiripdagek pidan gen yokwi dayan. ⁵ Mani don gen pikon iyi agek mibili nido anpak unun awit unun do yokdan. Pinjkop da amin si ekwan gat, ae amin kili kimakgwit gat kisi anpakni kokwin ak do kili tagap tak. ⁶ Mibili yan do anek minat aminyo unun kili kimakgwit unun dima kimagek Gen Bin Tagisi nandawit. Asi, yokwi pakpak da kimokgon unuden yokwi awit dakon kobogi do kimot awit, mani Pinjkop da iyi yombem wup egipni do nandagit do Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandawit.

Pinjkop da but galak do yo nimisak unun pi tagisi yomnen

⁷ Yo morap pasildan dakon bisap kili kapmat toso. Do bisit ak do disit do kila anek dipmin dima pagek kalugi egipni. ⁸ Ae yo madepsi kinda, ji Pinjkop dakon minat aminyo diwari do but dasi galak tan yomyom anpak tebasi abidoni. Yan ani kan, amin da yokwi an daba diwarini tagi yopni. ⁹ Ae Pinjkop dakon minat aminyo diwari apba ji gat egipni kan, but galagon da kilani tagisi ankimotni.

¹⁰ Pinjkop da ji kalon kalon do but galak dakon yo damgut, do ji kalon kalon Pinjkop dakon oman monji tagisi da egek, ni pi ani do tapmim damgut unun anek amin diwari panpulugoni. ¹¹ Amin kinda Pinjkop gen yan tenjenok pi abidagit kan, Pinjkop da iyi yosok yan nandane gen yosak. Ae amin kinda amin panpulugok pi asak kan, unun amin Pinjkop da tapmim imisak unun da aripmon pi unun an kimotjak. Yan anakwa minat aminyo da yo morap ani unun pindatni, anek Yesu Kristo da manon Pinjkop dakon man ankisini. Unun man madepni ae tapmimni dagok dagogi mini tan anan kisak. Unun asi.

Kristo da tepmi pagit unuden, tepmi pak do but galaksi nandanen

¹² Notnonisi, panjkilit kinda kindap da yan jikon noman toso. Mani ji wiripdagek yo njwakjwarisi kinda da noman tan nimisak yan dima nandani. ¹³ Unun panjkiliron ji Kristo da tepmi pagit unuden pan, do kisik kisik ani. Ae Kristo dakon tilimni altan tenjenosak bisapmon ji kisik kisik madepsi anek butji tagisi tokdisak.

¹⁴ Ji Kristo dakon man abidon, anakwa unun do amin da gen yokwi dayinba kan, ji unun do kisik kisik ani. Nido, Pinjkop dakon Wup tilimni wagil tagisisi jikon toso. ¹⁵ Kan kimotni. Amin dapba kimotni, bo yo kabo noni, bo anpak yokwi di ani, bo

amin diwari dakon pi panjupal ani, anakwa tepmi pani kan, unun tagi dima. ¹⁶ Mani ji Kristo Dakon Amin ekwan do anek tepmi pani kan, mayagi dima nandani. Kristo dakon man unun do but galaksi nandane Pinjkop ankisini. ¹⁷ Pinjkop da minat amin kabini nin gen pikon nipjak dakon bisap kili noman tak. Mibiltok ninon asak, do minat aminyo Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi manji iman amin kabikon asak bisapmon kobogi yokwisi timitdan. ¹⁸ Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yokwikon ban amin kilegi timit timit unun jigisi, do Pinjkop manji iman amin gat yokwi pakpak gat nian agagi?”

¹⁹ Do Pinjkop da galak togon amin diwari tepmi pani do nandisak kan, unun amin egip egipni Pinjkop nin wasagit da kisiron yipmanjek anpak tagisi bangin ak do. Unun da bisapmi bisapmi kilanin tagisi ankimokdok.

5

Kila amin ji Pinjkop dakon minat aminyo kilani tagisi ani

¹ Abisok nak panmuwukbi dakon kila amin gat gen yogogi. Nakyo kisi kila amin kinda. Naga da dabilon Kristo kanjapbo tepmi pagit. Ae nak gat ji gat Kristo dakon tapmim ae man madep noman altosak bisapmon Pinjkop da yo tagisi nin morap kisi do nim do yagit unun timitdaman. Kila amin ji pi yan ban ani do dayisat. ² Ji Pinjkop dakon minat aminyo kila tagisi ani. Unun sipsip da yan ji da kisiron ekwan. Pinjkop da kisik kisigon da pi unun ani do nandisak. Do pi yanon da ani. Amin da tebai dayinba unun do anek pi di abam. Ae tomni timit dogin pi unun dima ani. Pi unun ak do galagi nandani. ³ Amin madep daganjek Pinjkop da minat aminyo unun kistijikon yopgut unun di pabin yopbam. Ji anpak tagisi ban anakwa pindagek yolni. ⁴ Yan ani kan, Sipsip Kila Amin Mibiltogi da al-tan tenjenosak bisapmon tomni wagil tagisi unun abidokdan. Tomni toktok teban tosoak ae dima tasik togi unun nan abidokdan.

Nin egip egipnin Pinjkop da kisiron yipnen

⁵ Yawi kaluk ji kila amin da yongamgan egipni. Ji morap pinji egip egip yol kimagek Pinjkop dakon minat aminyo da yongamgan egipni. Nin nandaman:

“Pinjkop da minat aminyo iyi dakon man pawikwan unun pabin yopmandak.

Mani amin pinji ekwan unun nandan yanawok yominjek yo tagisi an yomisak.”

⁶ Do disi dakon galaktok pabin yopmanjek Piŋkop tapmimi toŋ da yongamgwan egipni. Yan ani kaŋ, iyı nandisak bisap uŋudon ji paŋenotjak. ⁷ Piŋkop da kilasi tagisi asak, do yo morap do nandaba kik aŋ uŋun kisitnikon yopni.

⁸ Ji kalugi egek disi do kila tagisi aŋek egipni. Sunduk uwalji uŋun laion yombem, uŋun da madepsi yan tidarek miŋat aminyo nok do wusisak. ⁹ Ji nandan gadaron tebaisi agek paŋkilikban kaŋ geni dimasi nandani. Ji nandan, Piŋkop dakon miŋat aminyo diwari miktimi miktimi ekwan, uŋun ji da tepmi paŋ yan gin paŋ.

¹⁰ Piŋkop, nandan yawot dakon mibili, uŋun da ji tilim gulgwani tagisi toktok teban tosoŋ uŋudon iyı gat kisi egipni do aŋek Yesu Kristo obakon da ji yan damgut. Bisap pisipmisok gin tepmi pakdan, mani don iyı nandan gadatji paŋteban aban toktogisi tebaisi atdan. ¹¹ Uŋun kalongin dagok dagogi mini tapmim morap kisi taŋ imisak. Uŋun asi.

Gen diwari

¹² Sailas, nak da koko uŋun Yesu yolyol notnosi, ae pi bamisi gin asak, uŋun da nak aŋpulugaŋban gen pisipmi on ji do mandisat. Nak ji dakon but paŋteban akdo, ae Piŋkop dakon nandan yawotni bisapmi bisapmi jikon tosoŋ uŋun dolik do aŋek papia on mandisat. Ji uŋun do nandarek tebaisi atni.

¹³ Paŋmuwukbi miŋat aminyo Babilon* ekwan, uŋun miŋat aminyo Piŋkop da ji gat kisi kili manjigit, uŋun da gildat tagi yan dayan. Monjino Mak yo kisi da gildat tagi yan dayisak. ¹⁴ Paŋmuwukbi diwari do but dasi galak taŋ yomaŋ yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristokon gadanbi amin morap butji yawori tosak do bisit asat.

Papia 2 Pita da Mandagit

But piso gen

On papiaḡwan gen madep tonj unjun yaŋ. Yesu yolyol miŋat aminyo unjun yoyinḡdet top-topmi diwari agek miŋat aminyo dakon nandanḡ gadat gat ae anpakni tagi gat paŋupbal an amin do mirak dimasi yopni do papia on da yosok. Unjun yabekbi da gen yomḡwit unjun tebaisi abidoni, anek Piŋkop gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat do pakyaŋ tagi nandaba pisolak do yosok. Yabekbi da iyi Yesu dabil da kawit, anek kaŋakwa Yesu da iyi yoyinḡdet agit.

Amin diwari da Yesu ae dima tobil apdisak, do anpak yokwi morap amaŋ unjun da yo madep dima asak yaŋ yawit. Mani on papia da apjak dosi yosok. Asi, unjun tepmi dima abisak, mani tepmi dima abisak unjun dakon mibili unjun yaŋ: Piŋkop unjun aminjok kinda dimasi pasiljak do nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do miŋat aminyo do yawot yawot an yomiŋek jomjom aneḡisak (3.9).

Nin egip egipninon anpak tagisi ano teban taŋakwan amin yokwi dakon gen pabiy yopneŋ

¹ Nak Saimon Pita, Yesu Kristo dakon oman monjini ae yabekbini. Nak miŋat aminyo nandanḡ gadat tagisisi nin abidagiŋan unjudensi abidawit amin ji do gen on mandisat. Yesu Kristo unjun Piŋkopnin ae yokwikon baŋ timit timit aminin, ae iyi dakon anpakni kilegi do anek ji da unjun nandanḡ gadat tagisisi abidawit. ² Ji abisok Piŋkop ae Amin Taginin Yesu tagisi nandanḡ yomaŋ. Unjun anpagon nandanḡ yawot ae but yawot da ji da egip egipmon sigin madep tosak do bisit asat.

Piŋkop da nin iyi do manjigit

³ Nin Yesu Kristo nandanḡ imamaŋ, ae iyi unjun Piŋkop do tapmim madepnikon da egip egipnin paŋteban asak dakon yo morap gat ae Piŋkop dakon anpak aneŋ dakon yo morap aripmisi niŋgut. Nin da man madepni gat, ae tapmimni gat, ae anpakni tagisi gat timitneŋ do anek, nin yaŋ niŋgut. ⁴ Yaŋ anek yo wagil tagisisi ae yo madepsi nim do yaŋ teban tok agit. But sulugik anpak da miktim amin ninon taŋek nin madepsi paŋupbal asak, mani Kristo da nin paŋpulugaŋban anpak unjun tasik togi unjun yapmaŋek Piŋkop iyi dakon egip egip ae anpak abidoneŋ do anek yo tagisi morap unjun niŋgut.

⁵ Ji unjun dosi nandanek, pi tebaisi anek nandanḡ gadatji da tebaisi tosak unjuden anpak

tagisi aba teban tosak. Ae nandak nandak tagisi timit do dakon pi ani, yaŋ aba unjun da anpakji tagisi da yaŋ jikon teban tosak. ⁶ Ae disi do kila anek anpak kalipmi pabiy yopni. Anek unjun anpak aba nandak nandakji tagisi da yaŋ jikon teban tosak. Ae ji tebaisi agek jigi guramitni dakon anpak tebaisi abidoni. Unjun anpak aba giptimji kila an unjuden teban tosak. Ae Piŋkop dakon anpagon egipni, yaŋ aba tebaisi agek jigi guramit dakon anpak jikon teban tosak. ⁷ Ae Piŋkop dakon miŋat aminyo diwari gat not anek egipni. Anpak unjun aba Piŋkop dakon anpagon egip egip da teban tosak. Ae amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak abidoni. Unjun anpak abidanba notsi anek egip egip anpak da jikon teban tosak. ⁸ Anpak unjuden timikba egip egipjikon teban toni kaŋ, Amin Taginin Yesu Kristo isal dogin dima nandanḡ gadaŋ imni. Bami morapmi tokdaŋ. ⁹ Mani, amin anpakni unjuden mini, unjun amin yo dubagikon tonj unjun aripmi dima pindakgaŋ ae unjun amin dabili mini yombem. Piŋkop da yokwi morap kalip awit unjun wiririk yoban amin kilegisi awit, mani unjun amin Piŋkop da yo tagisi agit unjun kili inḡtawit.

¹⁰ Not kabi, Piŋkop da ji kili yaŋ damgut, anek iyi dakon amin kabi egipni do ji manjij depgut. Do iyi dakon amin kabini bamisi egek geni guramit dakon pini tebaisi ani. Yaŋ ani kaŋ, aripmi dima maŋ potdaŋ. ¹¹ Anakwa kositji wagil witald damiŋakwan Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Baŋ Timit Timit Aminin iyi kila asak da kagawan tagi pigini, ae unjudon bisap dagok dagogi mini egipdaŋ.

¹² Asi unjun yo morap kili nandanḡ mudawit, anek gen bamikon tebaisi akaŋ. Mani ji da inḡtoni do dima nandisat, do bisapmi bisapmi sigin dayik do nandisat. ¹³ Nak kalugi sigin egipben bisapmon butji sigin pabo pisaŋakwa unjun do sigin nandani kaŋ, tagisi yaŋ nandisat. ¹⁴ Nak nandisat, bisap pisipmisok giptimno yipmaŋ degek kimotdisat. Amin Taginin Yesu Kristo da yaŋ kili noligit. ¹⁵ Yaŋ do anek kimagapbo yo morap do dayigim unjun do bisapmi bisapmi tagi nandani do anek pi tebaisi aben.

Yabekbi kabi da Piŋkop dakon teŋteŋji Yesukon taŋban kawit

¹⁶ Nin da Amin Taginin Yesu Kristo dakon tapmim madep gat ae tobil apdisak unjun do dayigiŋan bisapmon nin amin da nandak nandagon morap gen isali noman tawit unjun baŋ dima dayigiŋan. Dabilnin da Yesu dakon teŋteŋji ae tapmimni noman taŋ iban kagiŋan.

¹⁷ Pinjkop Dat da man madep iminjek, tenjenji tagisi unjun iban noman tanj imgut. Anjek Pinjkop iyi Kwen Kokup tenjenji madepsi tosok unjudon da Yesu do yanj yagit, "On Monjino, but dasi galak tanj imisat ae but galaksi nandan imisat." ¹⁸ Nin unjun gat kisi unjun telagi ilejon egek gen unjun Kwen Kokupgwan da apban nandagimanj.

¹⁹ Unjun yo dabilnin da pindakgimanj, do nin kombi amin kalip egipgwit dakon gen do tebaisi nandan gadamanj. Ae jiyu kisi geni tebaisi abidoni kanj tagisi. Kombi amin dakon gen unjun kaliij da yanj pilin tuggwan sonjegakwan wigi Pinjkop da abinej wisawisa dakon gik pap da yanj Kristo dakon tenjenji da butjikon tenjenjokdisak. ²⁰ Mani, yo madep kinda ji da nandan kimotni unjun yanj. Kombi amin dakon gen Pinjkop gen papiakon tonj unjun kombi amin iyi dakon nandak nandak yolek dima mandawit. ²¹ Nido, kombi amin dakon gen kinda kombi amin da galaktoknikon da yoni do dima noman tagit. Telagi Wup da amin panjtagap aban Pinjkop gen yomgut unjun banj yanj tenjenjok awit.

2

Amin yokwi da panjmuwukbi dakon nandak nandak panjupbal awit

¹ Asi kombi amin toptopmi di Israel amin da binapmon noman tawit. Unjudenjin da binapmon amin diwari di kisi noman tanjek topmon da minjat aminyo Pinjkop dakon gen yoyinjdet akdanj. Anjek pasilikon da top gen mibili mibili ji dakon nandan gadat panjupbal agagi ji da binapmon panjalon akdanj. Ae unjun gin dima, Amin Tagi da yumanj nagit, mani unjun amin da Amin Tagi manji imdanj. Anjek iyi dakon egip egip panjupbal anjakwa tepmisi tasik tokdanj. ² Amin morapmi da unjun amin dakon yumabi anpakni mibili mibili unjun yoldan. Yanj aba amin da anpak bami dakon kosit do yanjba yokwi tok akdanj. ³ Unjun amin pindak galaktok aminsi, do ji dakon monenj gwayek do top gen morapmi dayikdanj, Mani Pinjkop da unjun amin pasilni do kili yagit. Pinjkop dipmin dima pokdok, amin unjun panjtasik akdisak.

⁴ Kalip anjelo di yokwi aba Pinjkop da yum dima pindakgit. Tipdomon gapma pilin tugisi unjungwan dam tebanon yopgut da ekwanj. Egek Pinjkop da kokwin akdisak dakon gildat do jomjom anjek ekwanj. ⁵ Kalip minjat aminyo egipgwit unjun Pinjkop manji iba yum dima pindakgit. Kulup madep yipban abinjakwan pasilgwit. Mani Noa unjun anpak kilegi do yanj tenjenjok amin, do unjun

da Noa gat ae minjat aminyo 7 kabi gat kisi kila anjakwan tagisi egipgwit.

⁶ Pinjkop da Sodom gat Gomora gat tasik tonjil do yanjek unjun kokup bamot sonjbal abilakni dagin tanjek wagilsi tasik tagimal. Pinjkop da yanj aban minjat aminyo Pinjkop manji imni amin da unjun do nandanjek yo yokwisi ninon kisi yanj gin noman tanj nimdanj yanjsi nandani. ⁷ Mani amin kilegi Lot unjun Sodom kokupmon egek unjun gen teban pabinj yop amin dakon yumabi anpakni mibili mibili awit unjun pindakgek butjik nandagit, do Pinjkop da Lot abidanjakwan dima tasik tagit. ⁸ Asi, amin kilegi Lot unjun Sodom amin da binapmon egek gildari gildari anpakni yokwi unjun pindakgit, ae gen yokwini yanjakwa nandan yomgut. Unjun buri kilegisi tanjakwan, gen teban pabinj yopyop anpak awit unjun do nandaban yokwi tanjan burikon da jigisi nandagit.

⁹ Nin Amin Tagi da yo unjun agit unjun do nandanen, anjek nin nandamanj, Pinjkop yolganj amin panjekwal noman tanj yomni kanj, Amin Tagi da unjun panjekwalon banj timitjak dakon kosit nandisak, ae amin yokwi kobogi do yo yokwisi yomdisak, anjakwan wigi Pinjkop da amin kokwin akdisak da gildaron wigikdisak. ¹⁰ Amin diwari kobogi yokwi madepsi timitdanj. Unjun amin giptimni dakon galaktok yokwi yolganj, ae kila amin dakon gen do nandaba yo isalisi anj.

Unjun Pinjkop gen yoyinjdet amin toptopmi unjun kwen wigik aminsi, ae iyi dakon galaktok banjin yolganj, do Kwen Kokup anjelo mibilogi tapmimi tonjsi unjun ibip do timisok di dima pasolgonj. ¹¹ Anjelo morap yoyinjdet amin toptopmi unjun yapmanganj, mani Amin Tagi da dabilon yanjba yokwi tok anj yominjek anjelo mibilogi gen dima yanj yomanj.

¹² Unjun amin jonj bit kilapyo yombem buri mini, do giptim dakon galaktok banjin yolganj. Unjun amin jonj kilap amin da timigek dapba kimotni dogin miktimon altawit unjun yombem. Yo mibili dima nandan pisonj, unjun do gen yokwi yonj. Unjun jonj bit kilapyo da tasik tonj unjuden tasik tokdanj. ¹³ Anpak yokwi mibili mibili anjek amin diwari panjupbal awit, do yokwi awit dakon kobogi yokwisi timitdanj. Gildaron jap morapmisi ae pakbi teban noknok do kisik kisik bamisi dakon anpak unjun yanjsi nandanj. Ji gat kisi jap nonj, anjek yanj aba ji garakji tonj daganjakwa man binji tagi unjun panjupbal anj. Mani anpak toptopmi unjun anj unjun do kisik kisik anj. ¹⁴ Bisapmi bisapmi minjat pindak galak tanjek yumabi anpak

ak do nandan. Yokwi agak dakon galagi aripmi dima aba mudogi. Nandan gadatni dima teban tanbi amin unun pangalak anek ilik pangwa yokwi an. Ae pindak galaktok dakon anpak do pakyanji nandan. Pinjok da unun amin obisi panjasak akdisak. ¹⁵ Unun anpak kilegi do manji yominek Balam, Beo dakon monji, dakon kosit nan yolgwit. Balam unun anpak yokwi anek unun anpak yokwi agit dakon tomni timit do galagisi nandagit. ¹⁶ Mani donki kinda da amin da yan gen yanek Balam dakon anpak yokwini do tebai iyigit. Donki gen dima yon, mani unun donki da unun aban kombi amin unun ngugigi anpak ak do nandagit unun yipgut.

¹⁷ Unun yoyinjet toptopmi pakbi dabil da yan wagil kibidan mudan, ae gikwem madepsi ban mirim da pisonban dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun Pinjok da kokup pilin tuk pilisi unun kili anoman agit, do unudon panji egipdan. ¹⁸ Unun amin gen pap yanek geni isali do giptim pawigik an. Unun da amin yumabi anpak gat ae giptim dakon anpak yokwi mibili mibili ani do pangalak aba unun ak do but sulugik an. Unun anpak anek abisok anpak yokwi yipman amin, unun ilikba kin unun amin yokwi yolgan. ¹⁹ Unun amin yokwi da yan yoyan: "Ji nin nolni kan, napmi mini tagisi egipdan." Mani iyi anpak si tasik toni dakon oman monji ekwan. Nido, amin kinda yo kinda yipban unun da kilani asak kan, unun amin unun yo dakon oman monji egisak. ²⁰ Asi, unun Yesu Kristo unun Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin yan dakon nandak nandak kili timikgwit. Yan aba unun nandak nandak da panpuluganban on miktim dakon anpak inani unun yagwit. Mani anpak yokwi unudenon aeni kin gadanba unun da dam tebanon egipni kan, unun yokwisi egipdan. Mibiltok yokwi egipgwit, mani anpak inani unun da demon aeni yopjak kan, yokwi dakon yokwisi egipdan. ²¹ Mibiltok kosit kilegi do dima nandawit tam, unun da jigi. Mani Pinjok dakon gen telagisi abidanek manji ingwit do wagol jigisi ekwan. ²² Yo unun noman tan yomisak unun gen bamisi kinda da unun do yan yosok:

"Pinjan wanditdit anek tobil kin wanditditni nosok."

Ae gen kinda yan yosok, "Bit pakbikon pakbi kili sosok, mani kin nenagon ae sosok."

3

Asisi Amin Tagi apdisak

2:15: IDT 22.7; **2:16:** IDT 22.28-35 **2:17:** **2:20:** Mt 12.45 **2:21:** Lk 12.47-48
2:22: Yt 26.11 **3:2:** **3:3:** 1Ti 4.1; **3:4:** Mt 24.48 **3:5:** **3:6:** WW 7.11; 2Pi 2.5
3:8: Kap 90.4 **3:9:** Ab 2.3; 1Ti 2.4 **3:10:** Mt 24.29,35; Lk 12.39; 1Tes 5.2

¹ Notnonisi, on papia ji do mandisat. On papia bamotgwan gen damisat unun ji dakon nandak nandak pabo pisanban on yo morap do nandanek nandak nandakji kilegisi tosak do anek mandisat. ² Kombi amini telagi da yo don altokdan dakon geni yan tenjepok awit, ae Amin Tagi yokwikon ban timit timit Aminin dakon gen tebani disi dakon yabekbi da damgwit unun kisi aesi nandani do nandisat.

³ Yo madep ji da si nandan pisoni unun yan: Mibi gildaron yansul amin noman tokdan, anek butni dakon galaktok yokwi unun yoldan. ⁴ Jigalak gen yanji yoldan, "Unun ae tobil apdisat yan teban tok anek dayigit, ma? Unun dukwan egisak? Babiknin kimakgwiron da win abisok ekwanon yo morap kalipsigwan miktim noman tanakwan tawit yan gin tonj." ⁵ Unun pakyanji nandanek unun yo do nandak do dima galak tonj. Kalip Pinjok da yanban kundu noman tagit. Anek miktim pakbi binap nan abidan awin yipban noman tagit. ⁶ Ae don Pinjok da yanban pakbi da kulup madep anek on miktim witinban miktim obisi yokwi tagit. ⁷ Ae abisok Pinjok da yanban kundu gat miktim gat kindap da noman tanek panjupbal ani do jomjom an. Unun bisapmon gen kokwin bisap madep noman tosak, ae amin Pinjok do manji ingwit unun wagilsi tasik tokdan.

⁸ Notnoni, ji yo kalon on do dima in-toni: Amin Tagi da nandak nandagon gildat kalonj unun bilak 1 tausen da arip asak, ae bilak 1 tausen unun bisap pispimisok gildat kalonj yombem gin yan kosok. ⁹ Amin diwari da yon unun da tilak Amin Tagi yo aban noman toni do yan teban tagit unun ak do yawot yawot dima asak. Unun amin kinda pasiljak do dima nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do but yaworon da ji do jomjom anegisak.

Miktim on gat kundu gat pasildamal

¹⁰ Mani, Amin Tagi Dakon Gildat unun kabo noknok da but pisoni mini aban unun da tilak noman tokdisak. Unun gildaron kundukon wuwik madepsi noman tanek yo morap kundukon tonj unun kindap da sonban wagil son mudokdan. Ae miktim gat ae yo morap miktimon tonj unun kisi kindap da sonban sanberjek dima tokdan.

¹¹ Nandani, yo morap kosit yanon dasi pasildan, do ji nianen anpak ban yolek ani? Ji telagisi egek Pinjok dakon anpak ban yolek ani. ¹² Anpak unun anek Pinjok da apjak gildat do jomjom ani, anek unun gildat tepmisi noman tosak do antep an kimotni.

Uñun gildaron gin kundu soñ pasildisak, anakwan kindap tedepmini madepsi uñun da yo moniñ moniñ morap Piñkop da uñun bañ miktim wasagit uñun soñban pakbi dagokdan. ¹³ Mani, Piñkop da miktim kunduyo kalugi wasok do yañ teban tok kili agit, ae amin anpak kilegisi an uñun dagin uñudon egipdan. Nin yo uñun da noman tosak do jomjom aman.

Nin karj kimagek Amin Tagi do jomjom aneñ

¹⁴ Notnoni, ji yo uñun noman tosak do jomjom an, do Piñkop da dabilon gwaljigi minisi egipneñ yañ dakon pi tebaisi an kimotni. Yañ anek yo kindakon gulusunji kindi dima tosak. Ae Piñkop gat but kalonñi egipni. Yañ anakwa Amin Tagi da gildaron Piñkop da ji dakon anpakji tagisi uñun pindatjak. ¹⁵ Ji nandanisi, Amin Tagi sigin jomjom anek nin do yawori an nimisak. Uñun yañ asak, nido nin yokwikon bañ timit do nandisak. Piñkop da notninsi Pol do nandak nandak tagisi iban uñunyo kisi da gen oden bañ mandañ damgut. ¹⁶ Papiia morap mandagitgwan on yo noman tokdan do yagit. Asi, uñun papiagwan gen di toñ uñun tagi dima nandan pisogi, do nin mibili nandak do pi tebaisi aman. Do amin nandak nandakni mini ae amin nandan gadatni dima teban tarbi da gen uñun mandagit pañupbal anek gen ñwaktñwari yon. Ae Piñkop da papiakon gen diwari toñ kisi yañ gin an. Yañ an do anek uñun wagil tasik tokdan.

¹⁷ Notnoni, yo uñun altokdan uñun ji kili nandawit. Do ji disi do kila tebaisi an kimotni. Gen teban pabiñ yop amin dakon topni da ji ilik pangwa nandan gadatjikon sanberjek tebai dima di akbam. ¹⁸ Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Bañ Timit Timit Aminin, uñun da ji do nandan yawok daminjakwan pakyanñi nandan iman. Yum karjakwa Kristo dakon nandan yawotni da jikon paptan madep tosak. Anakwan uñun dakon nandak nandak morap sanberjek timitni. Yesu uñun abisok ae bisap dagok dagogi mini man madepni tan anañ kikdisak, do ankisin kimotneñ. Uñun asi.

Papia 1 Jon da Mandagit

But piso gen

Jon, Yesu dakon pañdetni kinda da papia on mandagit.

Papia on dakon mibili bamori kisi. Jon unun Yesu yolyol amin pañpuluganban Piñkop Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalorji egipneñ do yosok. Ae pilin tuk dakon miñat aminyo da pañkilikba Piñkop dima yipmañdetni do yosok.

“Pilin tuk dakon amin kabi” unun da gen bamori yan yon: Kinda unun on miktimon yo ton unun tagi dima, do Yesu unun Piñkop dakon Monji tam, amin daganek miñat aminyo nin da ekwaman unun da aripmon miktimon yo morap gat aripmi dima gadanom. Ae kinda yon unun Yesu unun asi Piñkop dakon Monjisi tam aminsi aripmi dima daganban.

Yan yon, amin kinda Piñkop gat tagisi egip do nandisak kan, miktim dakon yo morap do nandak nandak dima asak. Anpak kilegi gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun kisi on miktim dakon anpak, do unun do but dima yopni yan yawit.

Jon da Yesu yolyol amin gen unun do mirak dimasi yopni do yosok. Yan yosok, Yesu Piñkop dakon Monjisi da aminsi dagagit, do miñat aminyo Yesu nandan gadan imiñek Piñkop but dasi galak tan imiñek ae amin do but dasi galak tan yomiñ kimotni do yosok.

Nin tenjenikon egek pilin tuk dakon amin dakon top geni dima nandan yomnen (Kilapmi 1.1-3.10)

Gen egip egipmi ton unun nomansi altagit

¹ Nin Gen egip egipmi ton unun do yan tenjenok aman. Unun Gen abikisigwan wasok wasogikon kili egipgut da egisak. Nin mirak yopmanapno gen yagit, ae dabil da kagiman, ae kisiñ da kwenikon igayigiman. ² Unun egip egip nomansi altanban kagiman. Nin unun egip egip dagok dagogi mini do yan tenjenok an damaman. Unun Dat gat egipgut da nomansi altanban kagiman. ³ Ji nin gat but kalon anek egipneñ do anek yo kan nandan yo agiman unun do dayaman. Nin Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalon anek ekwaman. ⁴ Kisik kisiknin da madepsi tugan tosak, yan do gen on mandan damaman.

Tenjenikon gin egipneñ

⁵ Yesu Kristo da gen yanban nandagiman unun nan gin dayaman. Gen unun yan: Piñkop unun tenjeni. Unudon pilin tukjok

kinda dimasi tosak. ⁶ Nin unun gat but kalon ekwaman yan yanek kosit pilin tukgan agipneñ kan, nin top yanek anpak bamisi dima aman. ⁷ Mani iyi tenjenikon egisak unun da tilagon tenjenikon agipneñ kan, nin Piñkop dakon amin kabini gat but kalon aman. Anek Monji Yesu dakon yawi da diwarinin kisisi suganban jimjimi minisi aman.

⁸ Nin diwarinin mini yan yoman kan, nin ninban pañkewalgaman. Anek gen bami nonon dima tosak. ⁹ Mani diwarinin yan kwok aneñ kan, Piñkop da yo ak do yagit unun akdisak, unun anpak kilegikon da diwarinin yopman nimjak, anek anpak yokwi morap ninon ton unun wiririkban gwaljigi mini an mudoneñ.

¹⁰ Piñkop da nin do yokwi pakpak amin yan yanakwan nin diwarinin mini yan yoman kan, unun gen yoman unun da Piñkop unun top amin yan iyaman. Anek Piñkop dakon gen butninon dima tosak.

2

Kristo unun pañpulugoknin

¹ Miñat monjiyono, yokwi dima ani do anek papia on mandan damisat. Mani amin kinda yokwi asak kan, amin kilegisi Yesu Kristo da nin pañgolgol anek Dat gen iyisak. ² Yesu iyi diwarinin wiririt dakon paret dagagit. Ae nin do gin dima, amin morap miktimi miktimi ekwan unun dakon diwarini kisi do agit.

Amin kinda Piñkop pakyanñsi nandan imisak unun da anpakni yoldak

³ Nin Piñkop dakon gen teban guramikgaman kan yanñsi nandaman, nin Piñkop pakyanñsi nandan imaman. ⁴ Amin kinda “Nak Piñkop pakyanñsi nandan imisat” yan yosok, mani gen tebani dima guramikdak kan, unun amin top amin kinda. Gen bami butnikon dima tosak. ⁵ Mani amin kinda gen tebani guramikdak kan, unun amin da Piñkop pakyanñsi but dasi galak tan imisak. Yan anek egip egipni Piñkopmansi tanakwan egisak. ⁶ Nin egip egipnin Piñkopmansi tanakwan ekwaman yan yoneñ kan, Kristo da anpak agit unun an kimotneñsi.

⁷ Not kabi, on gen teban mandan damisat unun kalugi dima, unun kalipmi. Ji unun gen teban nandan gadat si wasanek awit bisapmon kili abidawit. Gen kili nandawit unun gen teban kalipmi on unun gin. ⁸ Mani on gen teban mandan damisat unun da kalugi yan kinda asak. Pilin tuk unun pasil do anakwan tenjeni bamisi unun kili yamanak, do unun gen teban dakon bami

Kristokon tanban koman, ae jikon yo kisi tanban koman.

⁹ Amin kinda nak tenjenikon egisat yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak kan, unun amin pilin tukgwan sigin egisak. ¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak kan, unun tenjenikon egisak. Tenjenikon agakwan yo kinda da aripmi dima kesalban anajak. ¹¹ Mani amin kinda panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak, unun amin pilin tukgwan egisak. Pilin tuk da dabili sopmak, do unungwan agek dukwan agisak unun buri dima pisosok.

¹² Minjat monjiyono, Kristo dakon man do anek Pinjkop da yokwisi yopman damgut. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹³ Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹⁴ Minjat monjiyo, ji Dat pakyansi nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Wili gimoni, ji amin tebaisi, ae Pinjkop dakon gen ji da buron tebaisi tosoq, ae Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

On miktim dakon yo morap do but dasi dima galak tonej

¹⁵ On miktim gat ae yo morap miktimon tonj unun do but dasi dima galak toni. Amin kinda on miktim do but dasi galak tan imisak amin Dat but dasi dima galak tan imisak. ¹⁶ On miktim dakon anpak yokwi morap unun Daron da dima aban. Anpak unun yan: yokwi ak do but kindap agak, ae pindak galaktok, ae yo kabini morapmi tan yoman unun do pibit tidok anpak. Unun kisi on miktim dakon anpak. ¹⁷ On miktim gat ae galaktok yokwini gat pasuldamal, mani amin kinda Pinjkop dakon galaktok yoljak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak.

Kristo dakon uwalni kili noman tak

¹⁸ Minjat monjiyono, abisok mibi bisapmon ekwaman. Kristo dakon uwal unun apdisak dakon geni kili nandawit. Abisok uwalni morapmi kili noman tan, do nin mibi bisapmon ekwaman yan nandaman. ¹⁹ Unun amin kabi kalip nin gat

egipguman da nipman kiwit. Mani unun nin da kabikon nani dima. Nin da kabikon nani tam nin gat sigin egipnom. Mani kilini kiwit unun da nolisak, unun nin da kabikon nanisi dima.

²⁰ Mani Telagi Wup kili abidawit, do ji kisisi gen bami nandan. ²¹ Gen bami dima nandan yanon da on gen dima mandan damisat. Ji gen bami nandan, ae gen bami da top gen dima panalon asak yan nandan do anek papia on mandan damisat. ²² Top amin unun namin? Yesu unun Kristo, Pinjkop da minjat amin kabiyoni yokwikon ban timitjak do manjikbi amin dima yan yosok amin unun top amin. Unun amin unun Kristo dakon uwalni. Unun Dat gat ae Monji gat kisi do wasip yosok. ²³ Amin kinda Monji do wasip yosok unun Dat do kisi yosok. Mani amin kinda Monji nandan gadan imisat yan yosok unun Datyo kisi nandan gadan imisak.

Telagi Wup da gen bami niyinj dekdak

²⁴ Ji nandan gadat wasanek awit bisapmon gen nandawit unun tebaisi abidoni. Yan ani kan, egip egipji Monji gat Dat garon tanakwan egipdan. ²⁵ Kristo da egip egip dagok dagogi mini nim do yan teban tok agit.

²⁶ Top gen dayinba kosit kilegi yipman detdan amin dakon mibilni nandani do on papia mandan damisat. ²⁷ Mani Kristo da Telagi Wup kili daban abidawit. Unun ji gat sigin egisak, do namin amin da dayin det asak yan do wisik wisik agagi mini. Telagi Wup da iyi yo morap do dayin dekdak. Ae gen morap dayisak unun top dima, bamisi ban dayisak, do Telagi Wup da dayin dekdak unun da aripmon Kristokon gadanek egipni.

Nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman

²⁸ Minjat monji kabino, ji Kristokon gadani. Yan anakwa abin noman tosoq bisapmon nin tebaisi agek injamnikon mayaktok dima panen. ²⁹ Kristo unun amin kilegisi yanji nandaman, do ununyo kisi nandaman, amin morap anpak kilegi an unun Pinjkop dakon gwakni kabi ekwan.

3

¹ Mao, Dat da nin do but dasi galak tan nimisak unun madepsi daman. Pinjkop dakon gwakni kabi yanji niyisak. Asi, nin Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman. Miktim amin da Pinjkop dima nandan imgwit, unun do anek ninyo kisi dima nandan niman. ² Not kabi, nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman, ae don egip egip nian egipdaman unun dima nandano

pisosok. Mani yan nandaman, Kristo da abin noman tosak bisapmon Kristo bamisi kokdaman, do nin iyi yombensi da egipdaman. ³ Amin morap unun do nandan teban tanek ekwan amin unun Pinjop da dabilon gwaljigi minisi egip do pini an. Yan anek Kristo gwaljigi minisi egisak unun yombem gin ekwan. ⁴ Yokwi an amin unun Pinjop dakon gen teban yapmanan. Yokwi agak unun gen teban yapyap anpak. ⁵ Ji nandan, Kristo unun diwari wiririt do abin noman tagit, ae iyikon diwarini minisi. ⁶ Amin kinda Kristokon egisak kan yokwi dima asak. Amin kinda yokwi sigin asak kan, unun Kristo bamisi dima nandan imisak.

⁷ Minjat monji kabino, amin da kosit kilegi yipman detni do top dayikdan do kan kimotni. Amin kinda anpak kilegi asak unun amin kilegi, Kristo yombem egisak. ⁸ Amin kinda yokwi asak unun Sunduk dakon amin, nido wasok wasogikon da Sunduk unun yokwi sanbek sanbek agit da asak. Pinjop dakon Monji unun Sunduk dakon pi tuwil panjasik ak do abin noman tagit. ⁹ Amin kinda Pinjopmon da altosok unun Pinjop dakon egip egipni unun aminon tosok, do yokwi dima an an asak. Pinjopmon da al-tarbi, do yokwi aripmi dima an an asak. ¹⁰ Pinjop dakon gwakni kabi ae Sunduk dakon gwakni kabi yanon da kokwinigek nandaman. Amin kinda anpak kilegi dima asak, unun Pinjop dakon monji dima. Ae amin kinda panmuwukbi notni do but dasi dima galak tan yomisak, unun Pinjop dakon monji dima.

Yesu da amin do but dasi galak tan yomyom dakon anpak noligit

(Kilapmi 3.11-5.21)

Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yommen

¹¹ Nin Kristo wasanek nandan gadan imguman bisapmon gen kili nandagiman unun yan: Nin kalon kalon panmuwukbi notnin do but dasi galak tan yomin yomin anej. ¹² Ken da agit unuden dima anej. Unun Yokwi Ami dakon amin egek padige anakban kimakgit. Mibili nido anakban kimakgit? Iyi dakon anpak unun yokwi, ae padige dakon anpak unun kilegi, mibili yan do agit. ¹³ Not kabi, miktin amin da nandaba yokwi tok anjamni kan, dima wuripdatni.

¹⁴ Nin panmuwukbi notnin diwari do but dasi galak tan yomanan. Yan aman do anek yan nandaman, nin kimot dakon kosit

kili yigguman da egip egip dakon kosit nan yolgaman. Amin kinda amin do but dasi dima galak tan yomisak unun amin kimot da kosiron sigin agisak. ¹⁵ Amin kinda notni do nandaba yokwi tok an imisak kan, unun amin unun amin dapdap amin kinda. Disi nandan, amin dapdap amin unun egip egip dagok dagogi mini dima timikgan.

¹⁶ Nin amin do but dasi galak tan yomyom dakon anpak bamisi unun nandaman, nido Yesu unun nin panpulugok do egip egipni paregek kimakgit. Ae ninyo kisi panmuwukbi notnin panpulugok do egip egipni paregek kimotnejsi. ¹⁷ Mani amin kinda miktin dakon yoni tan iminjakwa notni kinda wadak wadak anek egakwan kanek bupmi nandan iminjakwa dima anpulugosak kan, Pinjop da amin do but dasi galak tan yomisak unun dakon anpak unun aminon dima tosok. ¹⁸ Minjat monjiyono, amin do but dasi galak tan yommen unun genon dagin dima yonen, anpagon da bamisi anej.

Panmuwukbi Pinjop da dabilon tebaisi atni

¹⁹⁻²⁰ Nin amin do but dasi galak tan yomanan kan yanji nandaman, gen bami yolgaman. Ae butnin da nin pankiligek gen yan nimisak kan, Pinjop da dabilon butnin yawori tosok, nido Pinjop da yo morap kisi nandan mudosok, ae nandak nandakni da butninon nandak nandak ton morap unun yapman mudosok. ²¹ Not kabi, butningwan da nin gwaljigi mini yanji nandaman kan, Pinjop da dabilon pasol pasoli mini atnej. ²² Nin gen tebani yolgaman ae anpak anej do galak tosok unun aman, do bisiron da yo nido iyaman unun nimisak. ²³ Gen tebani unun yan: Monji Yesu Kristo nandan gadan imnejsi, ae iyi niyigit unuden amin do but dasi galak tan yommen. ²⁴ Amin kinda gen tebani guramikdak unun amin Pinjopmon egisak, ae Pinjop unun aminon egisak. Pinjop da Telagi Wupni nimgut, do nin yanji nandaman, Pinjop ninon egisak.

4

Ji wup mibili mibili kokwin ani

¹ Not kabi, on miktimon kombi amin top-topmi morapmi ekwan, do amin da abinjak Pinjop dakon Wup da gen on nimik yan dayinba kan, tepmi dima nandan gadani. Asi, Pinjop dakon Wup da gen yomik bo dima, yan do pankiligek pindatni. ² Pinjop dakon Wup da pi asak bo dima yanon da kan nandanjo ani: Amin kinda da Yesu Kristo unun aminsi dagagit yan yosak kan, unun Pinjop da yabekdak yan nandan imni. ³ Mani amin kinda Yesu do yan dima yosak

3:5: Jn 1.29; 1Pi 2.22-24; 1Jn 2.2   3:8: Jn 8.44   3:9: 1Jn 5.18   3:11: Jn 13.34   3:12: WW 4.8   3:13: Jn 5.18-19   3:14: Jn 5.24   3:15: PA 21.8   3:16: Jn 13.1; Gal 1.4   3:17: GT 15.7   3:18: Jem 2.15-16
3:21: Ibr 4.16   3:23: Jn 6.29; 13.34   3:24: 1Jn 4.13   4:1: Mt 7.15; 1Tes 5.21; 1Jn 2.18; 2Jn 7   4:2: 1Ko 12.3
4:3: 1Jn 2.18

kanj, unun Pinjkop da dima yabekdak, unun Kristo dakon uwalni dakon wup da yabekdak. Unun don apdisak yanj kili nandawit. Unun kili abik da miktimon egisak.

⁴ Miñat monjyono, ji Pinjkop dakon amin kabi ekwanj. Wup jikon egisak unun da wup yokwi miktim aminon pi asak unun yapmandak, do ji kombi amin toptopmi unun kili pabinj yopgwit. ⁵ Unun amin kabi unun miktimon nani, do gen yonj unun miktimon nani banj yanjakwa miktim amin da geni nandanj yomanj. ⁶ Nin Pinjkopmon nani. Pinjkop nandanj imanj amin unun da genin nandanj nimanj. Mani amin Pinjkopmon nani dima unun da genin dima nandanj nimanj. Yanjon da Wup bami ae wup toptopmi kokwin amanj.

Pinjkop do but dasi galak tanj imnenj kanj, amin do yanj gin anenj

⁷ Not kabi, amin do but dasi galak tanj yomyom anjak unun Pinjkopmon da abisak, do amin do but dasi galak tanj yomnenj. Amin morap amin do but dasi galak tanj yomanj unun Pinjkopmon da altanji, ae Pinjkop nandanj imanj. ⁸ Pinjkop unun but dasi galak tanj yomyom dakon ami, do amin kinda amin do but dasi dima galak tanj yomisak unun Pinjkop dima nandanj imisak. ⁹ Pinjkop da iyj dakon Monji kalonj nanj nin da egip egip unun obakon da abidonenj do yabekban miktimon pigit. Pinjkop yanj anjek nin do but dasi galak tanj nimisak unun noligit. ¹⁰ Amin do but dasi galak tanj yomyom anjak unun yanj: Nin da Pinjkop do galak tanj ingumanj unun da yo bami dima agit, mani Pinjkop da nin do but dasi galak tanj niminej Monji yabekban nin dakon diwari wiririt do kimakgit. ¹¹ Not kabi, nin do but dasi galak tanj niminej yanjsi agit, do nin kalonj kalonj amin do but dasi galak tanj yominj kimotnejsi. ¹² Amin kinda da Pinjkop dimasi kagit, mani nin amin do but dasi galak tanj yomnenj kanj, Pinjkop ninon egisak, ae but dasi galak tanj yomyom anjakni unun ninon bamisi tosak.

¹³ Pinjkop da Wupni ninggut, do nin Pinjkopmon ekwamanj ae Pinjkop ninon egisak yanjsi nandamanj. ¹⁴ Ae Dat da yo agit unun kili kagimanj, unun Monji yabekban miktim amin kisisi yokwikon banj timit do pigit. Nin unun dakon yanj tenjenok amanj. ¹⁵ Amin kinda da Yesu do asi Pinjkop dakon Monji yanj yosok amin Pinjkop unun aminon egisak, ae unun amin Pinjkopmon egisak. ¹⁶ Nin nandamanj, Pinjkop da nin do but dasi galak tanj nimisak, ae nin unun dogin nandanj gadamanj.

Pinjkop unun but dasi galak tanj yomyom anjak dakon ami. Amin kinda but dasi galak tanj yomyom anjak anjek egisak unun amin Pinjkop gat ekwamal, ae Pinjkop unun amin gat egisak. ¹⁷ Nin yanjsi egipnenj kanj, but dasi galak tanj yomyom dakon anjak ninon bamisi tosak. Nin on miktimon Kristo yombem da ekwamanj, do Pinjkop da amin kokwin asak bisapmon pasol pasol dima anenj. ¹⁸ Amin kinda amin do pakyanjsi but dasi galak tanj yomisak unun pasol pasol dima nandisak. Butdasi galak tanj yomyom dakon anjak egip egipninon bamisi tosak kanj, pasol pasol yolban kinj mudosak. Kobogi yokwi timitdamanj yanj do anjek pasol pasol nandamanj. Amin kinda pasol pasol nandisak unun amin but dasi galak tanj yomyom dakon anjak egip egipnikon bamisi dima tosak.

¹⁹ Pinjkop da mibiltok nin do but dasi galak tanj ninggut, do nin amin do but dasi galak tanj yomanj. ²⁰ Amin kinda "Nak Pinjkop but dasi galak tanj imisat" yanj yosak, mani panjmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok anjimisak kanj, unun top amin kinda. Amin kinda notni noman pindakdak unun but dasi dima galak tanj yomisak, unun amin Pinjkop dima kokogi unun but dasi aripmi dima galak tanj imisak. ²¹ Kristo da gen teban kinda ninggut unun yanj: Amin kinda Pinjkop do but dasi galak tanj imjak kanj, panjmuwukbi notni do yanj ginsi asak.

5

Miktim dakon tapmim abinj yipmanjgamanj

¹ Amin morap Yesu unun Kristo, Pinjkop da miñat amin kabini yokwikon banj timitjak do manjikbi amin yanj nandanj gadanj unun amin Pinjkopmon da altanji. Amin morap dat kinda do but dasi galak tanj imanj unun miñat monjyoni kisi do yanj gin nandanj. ² Nin Pinjkop but dasi galak tanj imamanj ae gen tebani guramikgamanj kanj nin yanjsi nandanej, nin Pinjkop dakon miñat monjyoni but dasi galak tanj yomanj. ³ Pinjkop but dasi galak tanj imamanj kanj, nin gen tebani guramitnejen. Ae gen tebani unun guramit do jigj dima pamanj, ⁴ nido amin morap Pinjkopmon da altanji unun da miktim dakon tapmim abinj yipmanjgamanj. Nin nandanj gadatnin do anjek emaron teban tajej miktim dakon tapmim abinj yipmanjgamanj. ⁵ Namin dasi on miktim dakon tapmim abinj yipmanjgamanj? Amin Yesu do Pinjkop dakon Monji yanjsi nandanj gadanj unun da.

Pinjkop Monji dakon gen

⁶ Yesu Kristo unun abinej telagi pakbi sogit, ae yawini tilak kindapmon tagalgit.

Pakbi gin dima sogit, yawini yo kisi tagalgit. Telagi Wup, gen bami dakon amisi, unun da Yesu Kristo dakon mibili yan tenjenok asak. 7-8 Telagi Wup gat ae pakbi gat ae yawi gat unun kapbi da Yesu Kristo do yan tenjenanba gen kalonji asak.

⁹ Amin da gen yon unun nandan gadaman, mani Pinjkop da Monji do gen yagit unun da amin dakon gen yapmandak. ¹⁰ Amin kinda Pinjkop dakon Monji do nandan gadasak unun Pinjkop da gen yagit unun abidanek burikon yipmandak. Mani amin kinda Pinjkop da Monji do gen yagit unun nandan bami dima asak kan, unun amin Pinjkop do top amin kinda yan yosok.

¹¹ Pinjkop da Monji do yan yagit: Unun da egip egip dagok dagogi mini nimdosi yagit. Unun egip egip dagok dagogi mini Monjikon tosok. ¹² Amin kinda egip egipnikon Pinjkop dakon Monji gat kalonji ekwamal unun amin egip egip dagok dagogi mini kili abidagit. Anjakwan amin kinda Monji gat kalonji dima ekwamal unun amin egip egip dagok dagogi mini dima abidosok.

Egip egip dagok dagogi mini kili abidagiman yan si nandaney

¹³ Pinjkop Monji dakon man do nandan gadan iman amin, ji da egip egip dagok dagogi mini kili abidawit yan nandan do anjek gen on mandan damisat. ¹⁴ Do but bamori mini injamikon agek yan si nandaney, nin Pinjkop dakon galaktok yolek bisit iyiner kan, bisitnin nandan nimdisak. ¹⁵ Bisitnin kisi nandan nimisak yan nandan kan, yo nido bisit iyaman unun abidokdaman yan si nandaney.

¹⁶ Amin kinda da panmuwukbi notni kinda kanakwan wupni aripmi dima kimotjak da aripmon yokwi kinda asak kan, bisit an iban Pinjkop da egip egip imjak. Nak wupji dima kimotni da aripmon yokwi an unun do yosot. Yokwi kinda tosok unun anjek wupji wagil kimotdan. Nak unun do bisit ani do dima yosot. ¹⁷ Anpak morap kilegi dima aman unun kisi yokwi. Mani yokwi diwari unun da kimot dima analan an.

¹⁸ Nin nandaney, Pinjkopmon da altanbi minjat amin morap unun yokwi dima an an. Pinjkop dakon Monji da panjutnosok, do Yokwi Ami da aripmi dima igayisak. ¹⁹ Nin nandaney, nin Pinjkop dakon minjat monjijoni ekwaman, mani amin diwari morap Yokwi Ami da kilani asak. ²⁰ Nin nandaney, Pinjkop dakon Monji da abin Pinjkop bamisi nandan imner do butnin paban pisagiman. Nin Pinjkop bamisi gat ae Monji Yesu Kristo gat gadat gadat agiman.

Yesu Kristo unun Pinjkop bamisi, ae egip egip dagok dagogi mini dakon mibilisi.

²¹ Minjat monjijono, ji kokup kidat* da kagikon egipni.

Papia 2 Jon da Mandagit

But piso gen

Amin morapmi da Jon Yesu dakon paɗdetni unun da mani an̄kisibiɓek iyi do 'kila amin kind'a' yan̄ yan̄ek papia on mandagit yan̄ nandan̄. Papia on kokup kind'a dakon paɗmuwukbi do mandagit. Unun paɗmuwukbi do tilak an̄ek 'miɓat kind'a gat gwakni gat' yan̄ yosok. (Gagi 4-5 do koki.) Unun miɓat dakon peni dakon gwakni unun paɗmuwukbi ae kabi kind'a do yosok. Unun da gagi 13 non gildatni tagi yipman̄gan̄.

On papia dakon gen madep ton̄ unun Piɓkop dakon gen paɗupbal an̄ek top yon̄ amin pindak kimagek amin do but dasi galak tan̄ yomyom an̄pak an̄ kimotni do yosok.

Nin Piɓkop gen tebaisi abidan̄ek gen ɗwakiɗwari do pindak kimotneɗ

¹ Nak paɗmuwukbi dakon kila amin da miɓat gak gat ae gwakgo* gat do papia on mandan̄ damisat. Piɓkop da gak iyi do man̄jigit. Nak asisi ji do but dasi galak tan̄ damisat, ae nak gin dima, miɓat amin morap gen bami nandan̄ unun kisi da ji do but dasi galak tan̄ daman̄. ² Gen bami ninon tosoɓ, ae dagok dagogi mini tokdisak. Unun do an̄ek but dasi galak tan̄ damaman̄.

³ Gen bamikon ae but dasi galak tan̄ yomyom an̄pagon Piɓkop Dat ae Monji Yesu Kristo unun da gisam dabal nandan̄ yawotni gat ae bupmini gat ae but yawotni gat da ji da egip egipmon tosak do bisit asat.

Butdasi galak tan̄ yomyom dakon an̄pak aneɗ

⁴ Dat da aneɓsi do yagit unun da aripmon miɓat gak dakon miɓat monjiyo diwari da gen bami yolgan̄. Nak unun dakon gen nandan̄ek but galak madepsi nandagim. ⁵ Ae miɓat, gen kind'a yolni do nandisat unun yan̄: Nin kalon̄ kalon̄ amin do but dasi galak tan̄ yomiɗ yomiɗ aneɗ. Gen teban unun kalugi dima. Ji nandan̄ gadat si wasan̄ek awit bisapmon da unun gen teban kili abidawit da abidan̄ an̄an̄ oban̄. ⁶ Butdasi galak tan̄ yomyom dakon miɓilisi unun yan̄: Nin Piɓkop dakon gen tebani guramigek agipneɗ. Ji wasan̄ek nandan̄ gadat si awit bisapmon da gen teban kind'a nandawit unun yan̄: but dasi galak tan̄ yomyom dakon an̄pak an̄ek agipni.

Kristo dakon gen tebai abidoneɗ

⁷ Kosit kilegi yipman̄ detni do paɗkewalgan̄ amin morapmi miktimi miktimi akwan̄. Unun da Yesu Kristo aminsi dagagit yan̄

dima nandan̄ teban ton̄. Amin unuden unun top amin ae Kristo dakon uwalni. ⁸ Do pakyaɓsi kan̄ kimotni. Pi teban an̄ek yo abidawit unun di yipman̄ dekbam. Pakyaɓsi kan̄ kimotni kan̄, unun dakon tonni tagi timitdan̄. ⁹ Amin kind'a Kristo dakon gen yipman̄ek gen ɗwakiɗwariɓon kisak kan̄, Piɓkop unun amin gat dima egisak. Mani amin kind'a Kristo dakon gen tebai abidosok amin unun Dat gat ae Monji gat unun aminon ekwamal. ¹⁰ Amin kind'a da abin̄ Kristo dakon gen bami dima dayiɗdetjak kan̄, unun amin gildat tagi yan̄ dima iyini, ae yutjikon dima an̄kini. ¹¹ Amin kind'a unuden amin gildat tagi yan̄ iyisak kan̄, an̄pulan̄an̄ pi yokwini kisi da amal.

Kila amin da kin̄ pindat do nandagit

¹² Gen morapmi ton̄, mani papiakon mandak do dima nandisat. Abin̄ dandabo gen yan̄ nandat aneɗ kan̄ tagisi yan̄ nandisat. Yan̄ aneɗ kan̄, nin dakon kisik kisik da madepsi tugosak.

¹³ Pego dakon gwakni Piɓkop da iyi do man̄jigit, unun da gildat tagi yan̄ gayan̄.

* 1:1: Unuden 'miɓat gak gat ae gwakgo gat' unun paɗmuwukbi kind'a dakon tilak asak. 1:4: 3Jn 3 1:5: 1Jn 2.7
1:7: 1Jn 4.1-3

Papia 3 Jon da Mandagit

But piso gen

2 Jonon mandagit unuden gin on papia mandagit amin da iyi do 'kila amin' kinda yan yosok. Amin morapmi da Jon Yesu dakon pandet kinda da mandagit yan nandan.

Jon da papia on kila amin kinda mani Gaius unun do mandagit. Gaius dakon man awigigit, nido Yesu yolyol amin diwari panpulugagit. Ae amin kinda mani Diotrepes unun kan kimotjak do iyigit, nido Diotrepes da Yesu dakon gen bin tagisi yogok amin yolban kiwit. (Gagi 9-10 do koki.)

Pinkop dakon pi amin panpulugoner

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da notnosi Gaius gak do papia on mandan gamisat. Nak asisi gak do but dasi galak tan gamisat.

² Not giman, wupgo tagisi toso, unuden gin yo morap asal unun abi tagisi noman toni, ae giptingo yo kisi tagisi tosak yan do bisit asat. ³ Panmuwukbi notnin di da abin gak da gen bami abidan kimagek egisal unun dakon geni nayinba but galak madepsi nandagim. ⁴ Nak dakon minjat monjyono gen bami yolgan dakon geni nandisat bisapmon kisik kisik diwari nandisat unun yapmanek kisik kisik madepsi nandisat.

Gaius pi tagisi agit

⁵ Not giman, gak but dasi nandanek panmuwukbi not panpulugosol. Ae dima nandan yomisal, mani yum pindagek panpulugosol, do gak pi tagisi kinda nan asal. ⁶ Diwari da on panmuwukbi kabikon abin gak da amin do but dasi galak tan yomisal unun dakon geni yanba nandagiman. Gepman degek kik do ani bisapmon Pinkop da nandisak unun da arapmon panpulugok abi. ⁷ Yesu dakon pi ak do nandanek kin pi unun anek Pinkop dima nandan iman amin kabikon panpulugok di dima timikgan. ⁸ Nin Pinkop dakon pi amin unuden panpulugoner kan tagisi. Yan anek kanjo nin unun gat pi kalonj anek Pinkop dakon gen bami jonitne.

Diotrepes anpak yokwi agit

⁹ Nak gen diwari panmuwukbi do kili mandagim, mani Diotrepes unun mibiltok amini egip do nandisak, do nin dakon gen dima nandisak. ¹⁰ Yanjo, opben kan anpak asak unun do yankwok aben. Unun nin do yanba yok anek gen yokwi mibili mibili yosok. Ae Yesu dakon pi amin yutnikon dima pankisak. Ae unun gin dima, panmuwukbi da pi amin iyi da yutnon panjik

do aba yanrop anyomisak. Ae panmuwukbi kabi da wanja egipni do yoldak.

Demitius anpak tagisi agit

¹¹ Not gimano Gaius, anpak yokwi dima yolek abi, anpak tagisi ban yolek abi. Amin kinda anpak tagi asak unun Pinkop dakon amin. Mani amin kinda anpak yokwi asak unun Pinkop dima kanbi. ¹² Amin kisi da Demitius dakon anpak tagisi unun do yon. Ae Pinkop dakon gen bami ununyo kisi anpakni tagisi unun da antenjen asak. Ninyo kisi anpakni tagisi unun do yoman. Disi nandan, gen unun bamisi yoman.

Kila amin da Gaius kok do nandagit

¹³ Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat. ¹⁴ Abin gandabo gen yan nandat anden kan, tagisi yan nandisat. ¹⁵ But yawot gagon tosak. Notgoni idon ekwaman unun da gildat tagi yan gayan. Notnoni unudon ekwan amin kalon kalon manikon da gildat tagi yan yoyin yoyin aki.

Papia Jut da Mandagit

But piso gen

Gen on papiagwan tonj unun 2 Pita kon gen tonj unun yombem pali. Unun Pinjkop dakon minjat aminyo Gen Bin Tagisi dakon uwalni da gen yonj unun do mirak dimasi yopni do yosok. Papia da yanj yosok, "Pinjkop da minjat amin kabini nin nandan gadat kalonj kongin atnen do yosok. Ae amin kinda da nin da nandan gadat amanj unun kulabik aripmi dima asak." (Gagi 3 kon koki).

Jut da yoyindet toptopmi do pindak kimotni do yosok. Unun da yanj yonj, Pinjkop dakon nandan yawotni unun madepsi do yokwi morap galak tokjikon tagi ani yanj yonj. Unun topsi yonj do kanj kimotni do yosok. (Gagi 4 kon do koki.)

Ji nandan gadatji do kila anek Gen Bin Tagisi dakon uwalni pabiñ yopni

¹ Nak Jut, nak Yesu Kristo dakon oman monjini, ae Jems dakon padage.

On papia unun Pinjkop da minjat aminyo yanj damgut ji do mandisat. Pinjkop Dat da but dasi galak tanj damisak, anjakwan Yesu Kristo da iyi kilasi tagisi asak.

² Pinjkop da panpuluganban bupmi anpak gat, ae but yawot anpak gat, ae amin do but dasi galak tanj yomyom anpak da egip egipjikon madepsi tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi dakon uwal dakon gen

³ Notnonisi, mibiltok nak Pinjkop da nin morap yokwikon banj timit do anek pi madepsi agit unun do papia mandan dam do galagi madepsi nandat, mani abisok gen kinda mandaker yanj nandisat unun yanj: ji nandan gadatji kilani tebaisi anek uwalji dakon gen pabiñ yopni. Pinjkop da nandan gadat kalonj on minjat amini nin do ningut, do amin kinda da yo nin da nandan gadaman unun kulabik aripmi dimasi asak.

⁴ Nak gen unun dayisat, nido Pinjkop manji iman amin di panmuwukbigwan pasilikon da kili abinj pigeñ. Unun amin gen yokwisi yanj yonj, "Pinjkop dakon nandan yawotni madepsi, do yumabi anpak mibili mibili tagi anej." Unun amin da Amin Tagi Yesu Kristo Kila Amin Madepnin kalonj manji iman, do kalipsigwan Pinjkop gen papia da yagit unun da aripmon unuden amin pasildan.

⁵ Ji Amin Tagi da kalip yo agit unun kili nandawit, mani butji pabo pisanjban unun do sigin nandani do dayisat. Amin Tagi da kalip Israel amin uwal da kisiron banj

timikban Isip yipmanj kiwit. Anek don nandan gadat dima awit amin unun panjasik agit. ⁶ Ae anjelo do nandani. Diwarj unun Pinjkop da pi yomgut unun ak do dima galak tawit, anek kokupni yipmanj dekgwit. Yanj awit do Amin Tagi da nap teban tebaisi unun banj panjteban agit, ae dam teban pilin tuksigwan yopgut da ekwanj. Unun Pinjkop da kobogi do yo yokwisi yomdisak dakon bisap madep do jomjom anek ekwanj. ⁷ Ae Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat ae kokup unun da kapmatjok tawit unun do nandani. Ununyo kisi anpak yokwisi awit. Wili minjatyo kisi da yumabi anpak mibili mibili awit, do Pinjkop da kindapmon sonjban pasilgwit. Unun da mama gen niyinej yanj nolisak, yokwi pakpak amin morap kindap kimot kimori mini ununngwan kobogi timitdanj.

⁸ Ji dakon nandak nandak panjupbal ak do pi an amin ununyo kisi yanj gin anpak yokwi anj. Dipmin mibili mibili pindagek unun da panjtagap aban yumabi anpak anek giptim timni panjupbal aba inajisi anj, ae Pinjkop kwen wigik anj iminej anjelo tapmimi tonj unun do yanjba yokwi tok anj. ⁹ Maikel unun anjelo morap dakon mibiltok amini, mani unun yanj dima agit. Maikel gat Sunduk gat namin da Moses dakon giptim abidosak yanj do gen emat agimal bisapmon, Maikel Sunduk do yanjba yokwi tok anj iminej gen yanj imdo si pasalgit. Yanj gin yagit, "Amin Tagi da iyi gen tebaisi gayisak dosi nandisat." ¹⁰ Mani unun amin yo morap mibili dima nandan pisonj unun do yanjba yokwi tok anj. Unun bit kilapyo buri mini yombem da giptim dakon galaktok yolganj. Unun anpakni da obisi panjupbal anj. ¹¹ Awa, kanj kimotni. Unun Ken dakon anpak anj. Unun Balam da agit unuden monenj timit do tek kindap anj. Unun Kora da agit unuden Pinjkop kwen wigik anj iman, do wagil pasildan.

¹² Ji but kalonj anek jap noknok bisap madepmon yikganj bisapmon unun amin ji da binapmon yikganj unun imal kwakwagikon garak anj unun yombem. Mani unun ji gat yigek jap nok do mayagi dima nandanj. Unun amin iyi banjin panpulugok dogin nandanj. Unun gikwem sikak dima yopba manakwa mirim da pisonjba dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun kindap bami toktok bisapmon bami dima pokgonj, ae geli walimbil pilikbi, do kosit bamot kimakgit. ¹³ Unun amin tap madepsi tamalikganj unun yombem. Yokwini dakon mayagi tarak ae sibat sibat da yanj ilenjikon noman tonj. Unun kundukon gik kositni banj dima yolek akwanj unun yombem. Do

Piņkop da kokup pilin tuk dakon pilin tugisi kili anoman an yomgut, unudon kin toktok teban egi wigikdan.

¹⁴ Enok unun Adam dakon babiknikon da altanban kosiri 7 agit. Unun da unun amin yokwi do kombi gen yanek yan yagit, "Koni, Amin Tagi telagi aneloni tausen morapmi gat apdisak. ¹⁵ Abinek minjat amin morap gen pikon yopdisak. Anek anpak yokwi awit ae gen yokwisi yan imgwit dakon kobogi yomdisak." ¹⁶ Unun amin yo morap noman tan yoman unun do nandaba yokwi tok anek gen morapmi yon. Unun iyi dakon butni dakon galaktok yokwi unun yol do galak ton. Unun gen pap yanek giptim pawigik anek iyi dakon man pawikwan. Anek minjat aminyo unun panpulugoni do pangalak an.

Nandan gadatji yipba unun da butji panjteban asak

¹⁷ Mani notnonisi, yo don altokdan unun do aesi nandani, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon yabekbini da kili yan tenjtan damgwit. ¹⁸ Unun da yan dayiwit, "Mibi gildaron jigilak gen yogok amin noman tokdan. Anek Piņkop manji iminek iyi dakon galaktok yokwi yoldan." ¹⁹ Unun amin da panmuwukbi panwasan. Unun miktim dakon galaktok banjin yolgan. Telagi Wup unun aminon dima egisak.

²⁰ Mani notnonisi, ji bisapmi bisapmi nandan gadatji Piņkop da iyi ji do damgut unun yipba unun da butji panjteban asak. Ae Telagi Wup da tapmimon bisit ani. ²¹ Piņkop da ji do but dasi galak tan damisak, do unun da kapmatjok egek bisapmi bisapmi Amin Taginin Yesu Kristo do jomjom anakwa bupmini nomansi analon anakwan egip egip teban abidoni. ²² Nandan gadatni dima teban tanbi amin do bupmi nandan yomni. ²³ Ae amin diwari kindapmon ekwan, do ji tepmisi yokwikon ban timitni. Ae diwari do bupmi anpak an yomni bisapmon, yokwikon gepni yan do kan kimagek pasol pasol gat kisi ani. Unun but kalip dakon anpak yolek garak gin awit. Ji yo morap Piņkop da dabilon garagi tagi unun da dubagikon egipni.

Nin Piņkop dakon man awiginej

²⁴ Kili nak Piņkop anjksisat. Tapmimni madepsi, do kilasi anakwan aripmi dima mokdan. Unun da timik panji depban iyi gat tilimnikon egek gulusunji mini ae kisik kisik madepsi tan damdisak. ²⁵ Unun kalon dagin Piņkop egisak. Anek Yesu Kristo Amin Taginin da pi agit unun do anek nin yokwikon ban timikgit. Do mani awiginej. Unun Kila Amin Madep egisak, ae tapmim madepni tan imisak, ae yo morap dakon busunji egisak. Wasok wasogikon yan

egipgut, ae abisok kisi yan gin egisak, ae don bisap morap kisi yan gin egipdisak teban. Unun asi.

Kristo da Gen Pasili Jon do Panjalon Anj Ingut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Uñun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia uñun amin da Yesu yolyol amin madepsi panjupbal awit bisapmon Jon da mandagit. Yo yokwisi anj yomgwit, nido Yesu yolyol amin uñun Yesu Kristo do Amin Taginin yanji nandan gadanj ingwit. On papia da Yesu yolyol amin dakon nandan gadatni panjeban anakwan jigi madep uñun da dima pabij yopjak yanj do yosok.

On papia da yo don noman tokdan uñun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin uñun bisapmon egipgwit uñun da tilak gen nandan pisawit, mani nandan gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen uñun dakon mibili uñun yanj: Yesu Kristo uñun Amin Tagi, ae uñun da kisiron da Pinjkop da uwalni kisi morap pabij yopdisak, anjek Sunduk yo kisi abij yipdisak. Anjek Yesu pini anj mudosak bisapmon Pinjkop da minjat aminyo tebaisi agek nandan gadatni dima yipmanj degwit amin do tomni yomdisak. Anakwan Pinjkop gat egek ae sanjbejek jigi dima pakdan, nido Pinjkop da yo morap aeni panjaluk anj mudokdisak.

Yesu Kristo da panjmuwukbi 7 kabi do gen yipgut

(Kilapmi 1-3)

¹ Gen on pasili tawit, banj Yesu Kristo da panjalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Pinjkop da ingut. Yo uñun tepmisi altokdan. Yesu da anjeloni yabekban abij pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanjan da nayigit.

² Yo morap noligit uñun bamisi pindakgim. Pinjkop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen uñun bamisi.

³ Pinjkop yo morap noman toni do yagit uñun dakon bisap kwanj tosok, do amin kinda da on kombi gen panjmuwukbi do manjinj yomjak kanj, uñun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi uñun nandanjek guramitni amin, uñunyo kisi kisik kisik ani.

Jon da panjmuwukbi 7 kabi do gen mandagit

⁴ Nak Jon da panjmuwukbi 7 kabi Esia Provinskon ekwanj ji do gen on mandisat. Pinjkop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak uñun da nandan yawok damanjakwan butji yawori tosak. Ae

wup 7 kabi Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamo da inamon ekwanj uñunyo kisi da nandan yawok damanjakwan butji yawori tosak. ⁵ Yesu Kristo, Pinjkop dakon gen bamisi yanj tenjenok amin, uñun kimoron da mibiltan pidagit. Ae uñun kila amin madep morap miktimon ekwanj uñun dakon Amin Tagini. Uñun kisi da but yawot nandan damanjakwan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tanj nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit. ⁶ Yanj anjek nin uñun gat amin kila anej do manjinj nipgut, ae iyi dakon Pinjkop ae Datni uñun dakon oman anej do mukwa sogok amini egipnerj do manjinj nipgut. Bisap mudok mudogi mini Yesu Kristo dakon tilimni ae tapmim madepni tanj imdisak. Uñun asi.

⁷ Koni. Uñun gikwem gat kisi apdisak. Abanjakwan amin morap kisi da dabil da kokdan. Amin morap Yesu sugawit uñun kisi da kokdan. Anakwa amin morap miktimon ekwanj kisi da uñun do nandanjek kunam bupmiyo madepsi akdan. Asi, yo morap uñun altanj mudokdan. Uñun asi.

⁸ Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, uñun da yanj yosok, “Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.”

Jon da Kristo kagit

⁹ Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amin kabi, ae Pinjkop da Amin Kila Asak uñun da kagagwan kalonj ekwamanj, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kalonj pamanj. Panjek kisin da dima alek tanjek tebai akganj. Nak Pinjkop dakon gen yanj tenjenanjek, “Nak Yesu nandan gadanj imisat” yanj yagim, do anjek nak abidanj tap binap miktim tim Patmos unudon nepgwit da egisat. ¹⁰ Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anakwan manjinokon nandanapbo amin kinda gen madepsi yanj tidanjek kwejan da yanj yagit.

¹¹ Uñun amin da yanj yagit, “Yo morap pindakdal uñun papiakon mandanj yopbi panjmuwukbi 7 kabi do kini. Mandanj yopbi panjmuwukbi Epesas kokup papmon ekwanj, ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini.”

¹² Yanjan nak gen nayigit amin uñun kok do tobilgim. Tobilek tenjenj tamo gol banj wasarbi 7 kabi pindakgim.

¹³ Uñun da binapmon

“amin dakon monji yombem kinda” akban kagim. Uñun imal dubakni paban pigi kandapni kisi witjigit. Anjek nap kinda gol banj wasarbi nanj pibirikon angwasinejek wamgut. ¹⁴ Busunji ae busunj dangwani uñun

kwakwagisi, sipsip dakon dangwan ae gik sitnan yombem. Ae dabilni kindap tebaisi sosonj unun yombem. ¹⁵ Kandapni unun tenjenisi ain kinda mani bras kindapmon sosonj unun yombem. Ae tekni nandangim unun pakbi madepsi pokgonj unun dakon wiwik yombem. ¹⁶ Kisiri amin tet da gik 7 kabi timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun gen kaganigwan da pawinj tagit. Gildat da tebaisi wisisak unudenj tomno dabilni madepsi tenjenjagit.

¹⁷ Nak unun kanek kandapnikon manj pagak amin kimakbi da yanj pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon witjinek yanj yagit, "Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. ¹⁸ Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimakgim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi ananj kisat. Kimot dakon yoma wital, ae amin kili kimakgwit unun dakon kokup dakon yoma wital kisitnokon tonj. ¹⁹ Do gak yo pindakdal unun dakon geni mandaki. Yo abisok tonj, ae yo don noman tokdan, unun do mandaki. ²⁰ Gik 7 kabi kisitno amin tet do tarjba pindal, ae tenjenj tamo gol banj wasanji 7 kabi yanj pindal, unun dakon mibili pasili tosok. Mibili unun yanj; gik 7 kabi unun panjmuwukbi 7 kabi dakon anjeloni. Anjakwa tenjenj tamo 7 kabi unun panjmuwukbi 7 kabi."

2

Epesas panjmuwukbi do gen yipgut

¹ Unun da sanbenek yanj yagit, "Gak panjmuwukbi Epesas kokup papmon ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak gik 7 kabi kisitno amin tet da timigek tenjenj tamo gol banj wasanji 7 kabi da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak. ² Anjak asal ae pi teban asal unun kili nandanj mudagim. Gak tebaisi agek amin anjakni yokwi do dima galak tarj yomisal. Diwari da yanj gayiwit, 'Ninyo kisi yabekbi', mani unun yabekbi dima yanj unun gaga kili geni kokwinigek top amin yanj pindakgil. ³ Amin da gandaba mano abidosol do yo yokwisi anjgamanj. Mani tebaisi agek jigi unun imegek kurak-tok dima asal.

⁴ Mani nak gak gat gen tonj. Nandanj gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi galak tarj nangul, mani abisok yanj dima asal. ⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anjak kalip agil unun do aego nandanjek but tobil anek anjak kalip agil unudenj abi. Yanj dima abi kanj, abinj lamgo unun si gwayekenj. ⁶ Mani anjakgo tagisi kinda unun yanj: Nikolas dakon

amin kabi dakon anjak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi unun amin dakon anjak do nandako yokwi tosok.

⁷ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosok kanj, nak da yanj daganj iminjapbo egip egip kindap walon jap panj nosak. Kindap unun Paradais kon Pinjkop da pigaga tosok."

Smena panjmuwukbi do gen yipgut

⁸ Unun da sanbenek yanj yagit, "Gak panjmuwukbi Smena ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kimakgim da aeno kalugi egisat. Gen on yipbo gagon obisak. ⁹ Gagon jigi ae tepmiyo morapmi noman tarj gamanj, ae yogo minisi da egisal, unun nandanj gamisat. Mani yogo morapmisi. Amin diwari da gen yokwi yanj gamanj unun nandisat. Unun amin da iyi do nin Juda amin yanj yonj, mani unun juda amin dima, unun Sunduk dakon amin kabi. ¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani unun do pasol pasol dima abi. Ji panjekwal do Sunduk da ji da binapmon amin diwari banj dam tebanon yopdisak. Yanj aban jigi ae tepmiyo gildat 10 da aripmon pakdanj. Dikba kimotni do yoni kanj, tebaisi agek nandanj gadatji dima wital kisak. Anjakwa egip egip dakon pelit tilimi tonj dabenj.

¹¹ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosok kanj, unun amin kimot da ae kinda gat aripmi dima anjupbal asak."

Pegamum panjmuwukbi do gen yipgut

¹² Unun da gen sanbenek yagit, "Gak panjmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwanj unun dakon anjeloni do gen yanj mandaki:

Nak emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun abidosot. Gen on yipbo gagon obisak. ¹³ Kokup egisal unudenj Sunduk dakon kila amin madep yityit tamoni unudenj tosok unun nandisat. Mani nak dakon man abidanj kimokdol. Antipas, nak dakon gen dakon yanj tenjenjok amin tagisi kinda, unun Sunduk da egisak kokupmon anjakba kimakgit. Yanj anjakwa gak unun bisapmon nak do wasip dima yagil.

¹⁴ Mani nak gak gat gen tonj. Gagon amin di da Balam dakon anjak abidanj kimokgonj. Balam dakon anjak unun yanj. Kalip Balam da Balak Israel amin

pankewal dakon mibili iyin dekgit. Iyin dekban Balak da Israel amin pankewalban yokwi anek kokup kidat do bit kilapyo mukwa sowit unun nawit. Ae yumabi kisi awit.

¹⁵ Unuden gin amin di gagon ekwan unun Nikolas dakon amin kabi dakon geni guramikgan. ¹⁶ Gak but tobil abi. Yanj dima abi kan, nak kili ununjok gagon obinjek gen kaganokon emat agak siba tosok unun nan unun aminon emat akdisat.

¹⁷ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmwukbi do gen yosok unun pakyanshi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da mana di abisok pasili tonj unun iben. Ae tip kwakwagi kinda iben. Unun tipmon man kalugi kinda mandabi da tosak. Unun man amin kinda da dima nandisak. Amin tip abidosak unun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira panmwukbi do gen yipgut

¹⁸ Unun da gen sanbenek yagit, “Gak panmwukbi Taitaira kokup papmon ekwan unun dakon anjelo do gen yan mandaki:

Nak Pinjok dakon Monji. Dabilno unun kindap tepmisi sosok unun yombem, ae kandapno tenjenosok unun ain kinda mani bras suganba kwakwagisi an unun yombem. Gen on yipbo gagon obisak. ¹⁹ Anpak morap asal unun nandan mudosot. Gak amin do but dasi galak tarj yomisal, ae nak nandan gadan namisal, ae amin diwari panpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil unun yapmanjek abisok pi madepsi asal.

²⁰ Mani nak gak gat gen tonj. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Minjat unun da nak kombi amin kinda yan yosok, mani pi monjino tonj pankewalek yumabi anpak, ae jap kokup kidat do parek abi unun noni do yoyin dekdak. ²¹ But tobil asak do nandanek bikbik imisat. Mani but tobil anek yumabi anpakni yipmanj det do dima nandisak. ²² Do unun minjat sot kinda ibo tepmi madepsi pakdisak. Ae amin morap unun minjat gat yumabi awit but tobil anek unun minjat dakon anpakni dima yipmanj mudoni kan, ununyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat. ²³ Ae monji gwayoni kisi dapbo kimotni. Yanj anjapbo panmwukbi kisi morap da nak da amin but ae nandak nandakyo pindagek ji kalon kalon anpak ani da aripmon tomni damdisat yan nandan namdan. ²⁴ Mani panmwukbi diwari Taitaira ekwan ji minjat unun dakon gen dima yol-

gan, ae ‘Sunduk dakon geni pasili’ yan yon, unun dakon mibili nandak do pini dima awit. Yanj dayisat, jigi kinda gat dima daben. ²⁵ Mani yo morap timikgan unun tebaisi timigakwa wigi nak da opben dakon bisap asak.

²⁶ Emaron teban tarjek geno guramikgan wigi bisap madep apjak amin unun yan mudan ibo miktim morap kila akdisak.

²⁷ ‘Kila amin pini tapmimi tonji anek ain win kirin nan uwalni pudan monin monin akdisak, amin da miktim kwoba pudan monin an unun da tilagon akdisak.’

Datno da yan mudan namgut, unun da tilak unun amin do yan mudan iben. ²⁸ Ae wisawisa do gik wisak unun kisi iben.

²⁹ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmwukbi do gen yosok unun pakyanshi nandani.”

3

Sadis panmwukbi do gen yipgut

¹ Unun da sanbenek yan yagit, “Gak panmwukbi Sadis kokup papmon ekwan unun dakon anjeroni do gen yan mandaki:

Nak Pinjok dakon wup 7 kabi timikdat, ae gik 7 kabi kisi timikdat. Gen on yipbo gagon obisak. Anpak morap asal unun kisi nandan mudosot. Amin da gak do yan yon, ‘Sadis panmwukbi kabi unun egip egipmi tonji.’ Mani kili kimakgil. ² Dipmingo yopbi kit! Anpakgo diwari dima kimakgwit unun panteban abi. Nido anpakgo kinda Pinjokpo da dabilon kilegisi yan kinda dimasi kat. ³ Gen bami kalip nandanek abidagil, unun do aego nandabi. Nandanek guramigek but tobil abi. Dipmin dima yipbi kisak kan, kabo noknok da tilagon apdisat. Abinapbo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

⁴ Mani amin kabisok kinda Sadis ekwan unun imalni dakon kila anek garak dima awit. Unun amin kabi dakon anpakni kilegisi, do imal kwakwagi paba nak gat tagi agipnenj.

⁵ Amin kinda emaron teban tosak kan, unun do kisi imal kwakwagi pan iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da inamon ae anjeroni da inamon mani yan tenjenokenj. ⁶ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmwukbi do gen yosok unun pakyanshi nandani.”

Piladelpia panmwukbi do gen yipgut

7 Unjun da sarbenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwan dakon anjeloni do gen yan mandaki:

Nak telagisi, ae anpak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma witdal abidosot. Nak da yoma witdaldat, amin kinda da aripmi dima sop sopmi. Ae nak da yoma sopmandat, amin kinda da aripmi dima witdali. Gen on yipbo gagon obisak. ⁸ Anpak morap asal unjun kili nandan mudagim. Koki! Injamgokon yoma kinda witdalbo pisosok. Ae amin kinda da aripmi dima sopjak. Nak nandisat, tapmimagede madep dima, mani nak dakon gen guramigek nak dakon man do wasip dima yagil. ⁹ Sunduk dakon amin kabi unjun da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unjun Pinjokop dakon amin dima, unjun top amin. Nak da unjun amin yabekgo abin gak da kandap mibilon jwakben anjek nak da ji but dasi galak tar damisat yanji nandani. ¹⁰ Nak dakon gen guramigek jigi altan gamgwit bisapmon butgo yawori tanakwan tebaisi akgil. Yan agil do jigi madep miktimi miktimi amin panjekwal do noman tokdisak bisapmon kilago anjapbo jigi unjun dima altan gamjak. ¹¹ Gagon tepmisi apdisat. Yo abidosol unjun tebaisi abidoki. Amin kinda da tomnigo unjun di gwayeyban.

¹² Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da gwak yan moko agek Pinjokopno dakon telagi yut anjeban asak. Anjek Pinjokop dakon yut yipmanek aeni wanga dima pigisak. Unjun aminon Pinjokopno dakon man, ae Pinjokopno dakon kokup pap dakon man mandakan. Kokup pap unjun Jerusalem kalugi, unjun Kwen Kokup yipmanek Pinjokopnokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi unjun aminon mandakdisat. ¹³ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unjun pakyans nandani."

Laodisia panmuwukbi do gen yipgut

¹⁴ Unjun da sarbenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Laodisia kokup papmon ekwan unjun dakon anjeloni do gen yan mandaki:

Nak Pinjokop dakon geni gat ae yan teban tok geni gat do gen unjun asisi yan yogok amin. Nak Pinjokop dakon gen bamisi yan tenjenok amin. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yan tenjenosot. Pinjokop da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yipbo gagon obisak. ¹⁵ Anpak morap asal unjun kisi nandan mudosot. Nak nandisat, gak mirimi dima, ae tedepmi

dima. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat. ¹⁶ Mani dima. Gak tedepmi yanjok egisal. Gak tedepmisi dima ae mirimisi yo dima. Yan do anjek gen kaganokon da gak wanditdisat. ¹⁷ Gak 'Monejno morapmi ae yo kabino morapmi tonj. Yo kinda do wadak wadak dima asat' yan yosol. Mani dima. Amin da bupmisi nandan gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo mini, ae molan molan agisal. Anjek gaga dima nandabi pisosok. ¹⁸ Yan do anjek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno kindapmon sonba gwaljigi minisi an unjun gol ban yubi kan, monengo morapmisi tar gamdan. Ae giptimo wam do imal kwakwagi ban yubi kan, amin da gandaba molan dima agipbi, ae mayagigo mini. Ae dabil marasin di yumanej dabilgokon yopbi kan, tagisi sijtokdisal. ¹⁹ But dasi galak tar yomisat amin unjun tebaisi yoyinej anpakni panjekle ani do jigi yomisat. Do anpakgo panjekle ak do pi tebaisi anjek but tobi abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidanj yan yosot: Nak yutnon tagi wiken? Amin kinda tekno nandanek yoma witdaljak kan, nak wigiko unjun gat egek jap nonden.

²¹ Amin kinda emaron teban tosak kan, unjun amin do yan dagan ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yitden. Kalip nak da emaron teban tanek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yikgim unjuden yitden. ²² Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unjun pakyansi nandani."

Sipsip Monj da Kwen Kokupmon Papia Kinda Witdalakwan Miktim Aminon Yo Yokwisi Noman Tokdan (Kilapmi 4-11)

4

Kwen Kokupmon Pinjokop gawak iman

¹ Unjun da kwenon aeno kanjapbo Kwen Kokupmon yoma kinda witdal kigit da tanban kagim. Kanjapbo amin unjun kalip nak do kwen da yan tebaisi yan tidanjek yan namgut unjun da yan yagit, "Idon winjaki yo morap don altokdan goliko." ² Nayinban unjudon gin Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anjakwan Kwen Kokup kila amin madep yityit tamo kinda tanban kagim. Unjun tamokon amin kinda yikban kagim. ³ Unjun amin tip jasper ae tip gami konilian da yan tenjenagit. Kilap ban kinda da kila amin

madep yityit tamo unun angwasigit. Kilap ban kildani unun tip kalikaligi emeral yan. ⁴Kila amin madep yityit tamo 24 kabi da kila amin madep yityit tamo unun angwasinek tanba pindakgim. Unun tamokon kila amin 24 kabi da yikgwit.* Unun kila amin imalni kwakwagi ban pawit, ae busunikon pelit kildani tonj gol ban wasanbi ban pawit. ⁵Kila amin madep yityit tamokon da mal dakon tenjenj da yangwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanjakwa kiririn agit. Kila amin madep yityit tamo noman da kalinj 7 kabi sowit. Kalinj unun Pinjkop dakon wupni 7 kabi. ⁶Kila amin madep yityit tamo noman da yo kinda tagit, unun tap idap daman glas ban wasanbi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabi egip egipmi tonj unun kila amin madep yityit tamo dakon ilenji 4 kabikon akgwit. Yo 4 kabi unun burikon ae manjikon kisi dabil morapmi da giptimi kisi ilimikgwit. ⁷Yo egip egipmi tonj kinda unun laion yombem. Ae kinda unun bulmakau wili yombem. Ae kinda unun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda unun singin madep kwen agegisak yombem. ⁸Yo 4 kabi egip egipmi tonj kalonj kalonj unun kisi piri 6 kabi tanj yominj yominj awit. Anakwa giptimi kalonj dabil morapmi da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari mini yan yonj,

“Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami kalipsi egipgut,
ae abisok egisak,
ae don apdisak,
unun telagisi” yan yonj.

⁹Yo egip egipmi tonj kabi unun da Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak ae egip egip dagok dagogi mini egisak unun do kisik kisik madepsi anek mani awigek ya yan iyan. Bisapmi bisapmi yo 4 kabi egip egipmi tonj unun yan anakwa ¹⁰kila amin 24 kabi da Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikdak unun da buron manj pokgon. Manj pakek egip egip dagok dagogi mini egisak Amin unun gawak iman. Ae pelitni kildani tonj gol ban wasanbi unun kila amin madep yityit tamo tosok unudon noman ilik yopmanjek kap yan yonj,

¹¹“Amin Tagi Pinjkopnini,
gak da yo morap galaktokgokon
wasagil da abisok tonj.
Yan agil do minjat amin morap kisi
da gak do kisik kisik madepsi anek
mango awigini,

ae tapmimo madepsi da yongamgwan
pinji egipni kan tagisi.”

5

Jon da papia kinda kili sogwit kagit

¹Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit unun kisitni amin tet do papia gironjikbi kinda tanban kagim. Papia unun teri teri kildani tonj, ae kendol pakbi ban kosiri 7 kabi anjeban abi.

²Ae anjelo tapmimi tonji kinda kanjapbo gen papmon da yan tidanjek yan yagit, “Namin amin kilegisi kinda dasi kendol pakbi ban panjeban abi pakdegek papia tagi witaldaljak?” ³Mani amin Kwen Kokup ekwan, bo ae miktimon ekwan, bo ae miktim da mibiligwan ekwan kinda da papia unun aripmi dima witaldaljak bo ae aripmi dima kosak. ⁴Nak papia unun amin kinda da aripmi dimasi witaldaljak bo ae kosak yan kanjek kunam madepsi sanjek sanjek morapmi takgim. ⁵Yan anjapbo kila amin kabikon da kila amin kinda da yan nayigit, “Gak kunam dima takgi. Koki! On Laion Juda amin kabikon altagit, unun Dewit dakon babinikon gugi unun da don noman tanj wigit. On Laion emaron teban tagit. Yan agit do unun da papia kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unun pakdegek tagi witaldaljak.”

Jon da Sipsip Monin kagit

⁶Yan nayinjakwan Sipsip Monin kinda akban kagim. Unun paret ak do si anakba kimakgit yombem. Unun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi tonj gat ae kila amin gat da angwasiwit. Sipsip Monin unun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni unun Pinjkop dakon wupni 7 kabi. Unun Pinjkop da yabekban miktimi miktimi kinj mudawit. ⁷Kili Sipsip Monin da kila amin madep yityit tamokon kinj Amin yikgit da kisiri amin tet do papia tagit unun abidagat. ⁸Papia unun abidanjakwan yo 4 kabi egip egipmi tonj, ae kila amin 24 kabi gat da Sipsip Monin da kapmatjok manj pakgwit. Kisisi kalonj kalonj gita moninji gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kibani tagisi tugawit, unun Pinjkop dakon minjat amin kabiyo dakon bisitni.

⁹Yan anjek kap kalugisi kinda yan yawit, “Gak da papia gironjikbi abidanjek kendol pakbi ban panjeban abi unun aripmi tagi pakdekki.

Nido gikba kimagek yawigo nanj minjat aminyo Pinjkop do im do anjek yumanj nagil.

* **4:4:** Unun kila amin unun anjelo man madepni tonj kabi kinda do yosok. **4:5:** Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18 **4:6:** Esi 1.5-10,22; 10.14 **4:8:** Ais 6.2-3; Esi 1.18; 10.12 **4:10:** PA 19.4 **5:1:** Ais 29.11; Esi 2.9-10 **5:5:** WW 49.9; Ais 11.1,10; PA 22.16 **5:6:** Sek 4.10; Jn 1.36; PA 13.8 **5:8:** Kap 141.2; PA 8.3-4 **5:9:** Kap 33.3; 40.3; 96.1; 98.1

Asi, amin mibili mibili ekwan,
 ae geni mibili mibili,
 ae giptimni mibili mibili,
 ae miktimi miktimi ekwan kisi yuman
 nagil.

¹⁰ Yuman nanek amin kila ani do manjin
 yopgul,
 ae nin dakon Pinjkop dakon oman ani do
 mukwa sogok amini manjin yopgul.
 Unjun da kila amin madep egek
 miktimon amin kilani akdan.”

Sipsip Monin dakon man anjisiwit

¹¹ Kili aeno kan egapbo anelo morapmisi
 dakon geni nandagim. Unjun anelo dakon
 tilakni milion morapmisi ae tausen
 morapmisi da arip. Unjun anelo kila amin
 madep yityit tamo ae yo egip egipmi tonj
 ae kila amin kabi ban pangwasinjek akgwit.
¹² Yan tidanjek kap kinda yan yawit,

“Sipsip Monin on kalip anakba kimakgit.

Unjun da man madep gat,
 ae yo tagisisi morap gat,
 ae nandak nandak tagisi gat,
 ae tapmimi wukwisi unjun kisi tagi
 timitjak.

Amin morap kisi da mani anjenagak kisik
 kisik an iminjek ya yan iyini kan unjun
 kilegisi.”

¹³ Ae yo morap Pinjkop da wasagit unjun
 dakon geni kisi nandagim. Yo morap
 Kwen Kokup ekwan, ae miktimon ekwan,
 ae miktim kagagwan ekwan, ae tap kaga
 ekwan kisi dakon geni nandagim. Unjun da
 yan yawit,

“Amin unjun kila amin madep yityit ta-
 monikon yikdak,
 ae Sipsip Monin gat kisi,
 nin jil dakon tilim gat ae tapmim gat
 pindagek kisik kisik anek dagok da-
 gogi mini man madep damaman.”

¹⁴ Anakwa yo 4 kabi egip egipmi tonj unjun
 da yan yawit, “Unjun asi.” ² Aeno kanek
 amin kabi da man pakek gawak yomgwit.

6

*Sipsip Monin da kendol ban papia sonj
 anteban awit unjun pakdekgit*

¹ Nak kanapbo Sipsip Monin da papia
 gironjikbi abidanek kendol pakbi ban kosiri
 7 kabi panjeban abi unjun mibiltok nani
 pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj
 4 kabikon da kinda gen yagit. Geni unjun
 kirinjan da yan yagit, “Gak op.” ² Aeno kanek
 os kwakwagi kinda kagim. Unjun da kwenon
 amin kinda obipni abidanek yikgit. Unjun
 amin do kila amin madep dakon pelit kinda
 imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon

kigit. Kinek emat morapmi sigin anek teban
 token yanon da nandanek kigit.

³ Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia
 anteban abi 2 unjun pakdekgit. Pakdegak-
 wan yo egip egipmi tonj 2 unjun da yagit,
 “Gak op.” ⁴ Yanakwan os gami kinda ap-
 ban kagim. Unjun da kwenon amin yikgit
 unjun do tapmim ibi. Unjun tapmim unjun
 on miktimon yawori tosok unjun pandagosak
 dakon tapmim. Pandaganban amin da notni
 dapman dapman anek kimotdan. Unjun
 pi asak do emat agak siba madepsi kinda
 imgwit.

⁵ Kili ae Sipsip Monin da kendol pakbi ban
 papia anteban abi 3 unjun pakdekgit. Pakde-
 gakwan yo egip egipmi tonj 3 unjun da yagit,
 “Gak op.” Yanakwan os pilisi kinda kagim.
 Unjun da kwenon amin kinda yikgit, unjun
 jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit.
⁶ Anjakwan amin dakon tek yombem kinda
 nandanapbo yo egip egipmi tonj 4 kabikon da
 yan yagit, “Amin kinda gildat daman kinda
 dakon pi asak dakon tomni timitjak unjun
 wit yigi moninisok kinda gin abidosak, bo
 bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip
 nelak gat ae wain gat dima panjasik abi.”

⁷ Sipsip Monin da kendol pakbi ban pa-
 pia anteban abi 4 unjun pakdekgit. Pakde-
 gakwan nandanapbo yo egip egipmi tonj 4
 da yan yagit, “Gak op.” ⁸ Yanakwan os
 kilonkiloni kinda kagim. Unjun da kwenon
 amin kinda yikgit unjun mani Kimot. Amin
 Kili Kimakgwit Dakon Kokupni unjun kap-
 matjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ek-
 wan kokwin 4 kabi anek kabi kinda dapbal
 kimotni do tapmim yobi. Diwari emat agak
 siba ban dapbal kimotni, ae diwari jap do
 madepsi anek kimotni, ae diwari sot yokwisi
 da timitjak, ae diwari jon bit kilapyo da da-
 pman noni.

⁹ Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia
 anteban abi 5 unjun pakdekgit. Pakdegakwan
 amin kimakgwit dakon wupni alta da
 mibilgwan pindakgim. Kalip unjun amin
 da Pinjkop dakon gen tebaisi abidanek
 unjun dakon yan terjerok anakwa uwal
 da dapba kimakgwit. ¹⁰ Amin wup unjun
 da tebaisi yan tidanjek yan yawit, “Amin
 Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae
 anpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap nianjasi
 gak do jomjom anapno miktim amin gen
 pikon yopmanjek yawinin dakon kobogi
 yobi?” ¹¹ Yanba unjun amin do paba pigik
 dubagi kwakwagisi kalon kalon yominjek
 yan yoyiwit, “Ji jomjom pispimisok ani.
 Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji
 gat dapdan. Ji dikba kimakgwit, yan gin
 dapba kimotdan. Amin nianj da dapdan
 unjun Pinjkop da kili manjigit. Uwal da unjun

kisisi dapman mudanakwa don Pinjkop da yawisi dakon kobogi yomdisak.”

¹² Sipsip Monin da kendol pakbi 6 papia anteban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan miktim wudip madepsi agit. Anjakwan gildat dabil yik gawar yowbem pilisi agit, ae kanek gimanisi yawi yombem agit. ¹³ Anjakwan gik kundukon ton miktimon mawit. Gik mawit unun pik kindap dakon sopmi dima pek tanakwa mirim da pisonakwa mon unun da tilak mawit. ¹⁴ Anjakwa papia gironjik yopmangaman, unun da tilagon kundu si kin pasiligit. Anjakwan kabap gat ae tap binap miktim tim ton unun tamoni yopman degek duwalik kiwit. ¹⁵ Anjakwa miktim dakon kila amin madep gat, ae amin man madepni ton gat, ae emat amin dakon mibiltok amini gat, ae yoni morapmi amin gat, ae amin tapmimi ton gat, ae oman amin, ae amin morap isal ekwan, unun kisisi pasal kin tip gopbatgwan ae kabapgan tip madep ton unun da mibiligwan pasil do kiwit. ¹⁶ Anek kabap gat ae tip gat do yan tidanek yawit, “Ji nin da kwenon man witjin nimirakwa pasili egipner. Pasili egapno Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yiddak unun dima nindasak, ae Sipsip Monin butjap damani nandanek kobogi yokwi dima nimjak. ¹⁷ Amin do butjap madepsi nandanek kobogi yokwisi yomdamal dakon gildat madep kili unun abik. Namin amin dasi tapmimni unun abin yipmanek tagi egipjak?”

7

Israel amin 144 tausen da Pinjkop dakon tilak abidawit

¹ Unun da kwenon anelo 4 kabi miktim dakon kodigi 4 kabikon akba pindakgim. Mirim da miktim gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabi unun tebaisi timikgwit. ² Yan anjakwa anelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Unun da Pinjkop egip egipmi ton dakon tilak aminon yop do yo kinda abidanek apgut. Abinek anelo 4 kabi Pinjkop da miktim gat tap gat pantasik ani do tapmim yomgut unun do madepsi yan tidagit. ³ Yan tidanek yan yagit, “Ji miktim ae tap ae kindap tepmisi pantasik ak do dima nandani. Mibiltok Pinjkopnin dakon tilak pi monjini da inamon yopdaman. Yan anapno don yo morap tagi pantasik ani.” ⁴ Ae nandanapbo amin tilak timikgwit dakon tilak yanba nandagam. Israel amin kabi morap da binapmon amin 144 tausen da tilak unun timikgwit.

⁵ Juda amin kabikon amin 12 tausen da timikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen
ae Gat da kabikon 12 tausen
⁶ ae Ase da kabikon 12 tausen
ae Naptali da kabikon 12 tausen
ae Manase da kabikon 12 tausen
⁷ ae Simeon da kabikon 12 tausen
ae Liwai da kabikon 12 tausen
ae Isaka da kabikon 12 tausen
⁸ ae Sebulan da kabikon 12 tausen
ae Joseph da kabikon 12 tausen
ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Unun amin da Pinjkop dakon tilak timikgwit.

Minat amin morapmi da Pinjkop gawak imgwit

⁹ Ae unun da kwenon amin morapmisi pindakgim, unun manjiri mini. Amin unun amin kabi kabi egi egi an unun morap kisi dakon. Ae miktim morap kisi, ae giptim mibili mibili, ae gen mibili mibili unun kisi kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Monin da inamon akgwit. Unun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi ban pawit. Ae kisirikon joban tam ban timikgwit. ¹⁰ Unun amin kabi madep tebaisi yan tidanek yan yawit, “Pinjkopnin kila amin madep yityit tamonikon yiddak, ae Sipsip Monin kisi unun dagin nin yokwikon ban timikbal tagisi ekwaman.”

¹¹ Anjakwa anelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabi egip egipmi ton unun pangwasinek akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kanek man pagek tomno dabilni miktimgwan yopmanek Pinjkop gawak imgwit. ¹² Anek yan yawit,

“Unun asi! Nin dagok dagogi mini Pinjkopnin do ya yan iyinek kisik kisik madepsi anek man madepni do yan tentenoner.

Dagok dagogi mini nandan kokwini tagisi, ae tapmim madepni tan imdisak. Unun asi!”

Unun amin kabi dakon tepmi kili unun mudosok

¹³ Kila amin kabikon da kinda da yan nayigit, “On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payin unun namin? Ae dukwan da aben?”

¹⁴ Yanban iyigim, “Amin tagi, gaga nandisal.”

Yanapbo yan nayigit, “On amin uwal da kisiron jigi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwan. Imalni Sipsip Monin dakon yawi ban suganba kwakwagisi awit. ¹⁵ Yan awit do anek Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman akgan.

Gildari ae kalbiyo Telagi Yut Madepnikon egek omani an iman. Pinjop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iyi unjun gat egek panjutnosak. ¹⁶ Jap do ae dima akdan, ae pakbi do dima akdan. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdan. ¹⁷ Nido, Sipsip Moniñ kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, unjun da kila amini egipdisak. Anej pakbi egip egipmi tonj da dabilikon unjodon panjikdisak. Anjakwan Pinjop da dabil pakbini kisisi wiririkban kunam sanjenjek dima tatdan.”

8

Sipsip Moniñ da kendol pakbi ban panjteban abi 7 unjun pakdekgit

¹ Sipsip Moniñ da kendol pakbi 7 papia anjeban awit unjun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokupmon wayiñi minisi tagit. Yanj tanjakwan wigi 30 minit da tilak agit. ² Ae koko anjelo 7 kabi Pinjop da inamon akgan unjun do kwen 7 yanj yoba timikgwit.

³ Anjakwa ae anjelo kinda alta da kapmatjok panji akgit. Unjun anjelo gol idap kinda yo kibanj tagisi unjodon idawik mukwa kibanj tagisi sok do abidagit. Anjakwan yo kibanj tagisi morapmisi imgwit. Iba Pinjop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanjek alta gol ban wasanji Pinjop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, unjodon mukwa sonj imgut. ⁴ Yanj anjakwan mukwa kibanj tagisi gat, ae Pinjop dakon amin dakon bisitni gat, anjelo da kisiron da Pinjop da inamon wigiwit. ⁵ Anjakwa anjelo da kindap altakon tagit unjun abidanj mukwa sokok idapgan yopban tujanba kindap maban miktimon mawit. Miktimon manjakwa mal dakon tenjenji da yangwit. Anjakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanjakwa kiririn agit, ae miktim wudip agit.

Anjelo 4 kabi da kwenj pisowit

⁶ Anjakwan anjelo 7 kabi unjun kwen 7 kabi timikgwit unjun pisok do tagap tawit.

⁷ Anjelo mibiltok akgit unjun da kwenj pisonakwan ais ae kindap ae yawi gat panjkolop abi gat kisi miktimon mawit. On miktim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi anjakwa miktim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae jonj kaluk kalugi kisisi sonj mudawit.

⁸ Ae anjelo unjun da bunon nani kwenj pisogit. Anjakwan yo kinda kabap madepsi yombem si sonjakwan, maba tap kaga pigi magit. Unjun tap kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda yawi dagagit. ⁹ Ae yo

egip egipmi tonj tap kagagwan ekwan unjun kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin anjakwa tap wakga kabi kinda wagilsi tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae anjelo 3 kwenj pisogit. Anjakwan gik madepsi kinda kalinj da yanj sonjek kundu yipman abinj magit. Unjun pakbi madep madep pokgon unjun kabi kapbi yanj kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit. ¹¹ Gik unjun dakon mani unjun Yo Isipmi ae Emari Tonj. Unjun abinj pakbi kabi kindakon manjakwan pakbi unjun isipmisi agit, do amin morapmisi pakbi unjun nanjek kimakgwit.

¹² Ae anjelo 4 kwenj pisogit. Anjakwan gildat ae kanek ae gikyo unjun kokwin aba kabi kapbi anjakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda panjupbal anjakwan pilin tuk awit. Yanj awit do gildari dakon ae kalbi dakon tenjenji tagi dima tenjenjawit.

¹³ Unjun da kwenon singin madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Singin unjun madepsi yanj tidanj yanj yagit, “Bupmisi, bupmisi, bupmi madepsi miktimon ekwan amin. Anjelo kapbi kwenj pisokdan, anjakwa miktimon amin jiggi madepsi pakdan.”

9

Anjelo 5 kwenj pisogit

¹ Anjelo 5 unjun kwenj pisonakwan gik kinda kundukon da abinj miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kidagi mini unjun dakon yoma witald unjun gik do imgwit. ² Anjakwa gik da gapma unjun witaldakwan unjun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigit. Mukwa gapmagwan da wigit unjun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosit sopmanjakwan pilin tuk agit. ³ Anjakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miktimon mawit. Unjun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwit. ⁴ Pilak pilak unjun yanj yoyiwit, “Ji jonj gat, ae yo mibili mibili miktimon kwonj gat, ae kindap gat unjun dima panjupbal ani. Ji amin Pinjop dakon tilakni injamikon mini unjun banj gin panjupbal ani. ⁵ Ji unjun amin tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani dima dapba kimotni.” Tepmi pi yomni unjun skopion da amin injin yoba tepmi madepsi par unjun da tilagon yomdan. ⁶ Unjun bisapmon amin kimot do kosit wisik akdan, mani kimot dima kokdan. Kimot do tagisi nandakdan, mani sigin egipdan.

⁷ Pilak pilak unjun os amin da emat do pantagap anj yombem pindakgim. Busunjikon pelit gol ban wasanji yombem da tanj yomgwit. Tomno dabilni unjun amin dakon yombem. ⁸ Busunj dangwani unjun dubagisi minjat dakon yombem, ae geni unjun laion dakon yombem. ⁹ Paba pigik ain yombem banj pibiri witiwiti. Piri unjun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman tonj unjuden awit. ¹⁰ Paljigi skopion dakon yombem, pakbi emari tonj aminon yopban pigini dakon kisikni paljigikon tanj yomanj. Kanek 5 yanj amin tepmi madepsi yomyom dakon tapmim tanj yomanj. ¹¹ Gapma dubagisi kidagi mini dakon anjeloni da kila amin madepni egi yomgut. Ibru genon da unjun anjelo do Abadon yanj yawit. Ae Griik genon da Apolyon yanj yawit. Unjun gen dakon mibili: Yo Morap Panjasik Ak Amin.

¹² Jigi mibiltok altogi, kili unjun altan mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kwenjni pisogit

¹³ Anjelo 6 kwenjni pisonjakwan gen kinda noman tanban nandagim. Alta gol ban wasanji, Pinjop da inamon toso, unjun dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit unjudon da yagit. ¹⁴ Gen unjun altagit da anjelo kwenj abidagit unjun yanj iyigit, "Anjelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon panjeban awit da ekwan unjun witaldal yopbi kini." ¹⁵ Yanjban anjelo 4 kabi unjun kinj amin morap miktimon ekwan unjun kabi kapbi kokwinigek, kabi kinda si dapba kimotni do witaldal yopgut. Anjelo kabi unjun kili noman tawit da pi unjun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awit. ¹⁶ Ae nandanapbo emat amin oskon yikgwit dakon tilakni yawit, unjun 200 milion yanj. Tilakni nandanapbo yawit. ¹⁷ Unjun dipmin yombem kanek os gat ae amin os kwenon yikgwit, unjun yanj pindakgim: amin unjun emat dakon yik imalyo pawit. Paba pigik unjun gami, ae pili, ae kilonjilonj banj pawit. Os dakon busunji unjun laion dakon busunji yombem. Anjakwa os da gen kagagwan da milenj asip ae mukwa ae salfa tip si sojek wiwit. ¹⁸ Unjun amin kokwin kabi kapbi anjek, yo yokwi kapbi unjun os da gen kagagwan da altawit da minjat aminyo kabi kinda dapba kimakgwit. ¹⁹ Os unjun dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi unjun tunjon amin emari tonj yombem. Paljigi diwarikon tunjon amin dakon busunji tonj, do unjun banj amin panjupbal awit.

²⁰ Amin diwari unjun yo yokwisi kapbi da dima dapba kimakgwit amin but tobil dima awit. Konj gat ae kokup kidat iyi kisit da

wasawit gat sigin gawak yomgwit. Kokup kidat unjun gol ae silwa ae ain kinda mani bras ae tip ae kindap banj wasawit, unjun dima sinjonj ae gen dima nandanj ae kosit dima akwanj. ²¹ Unjun amin da amin diwari dapba kimakgwit, ae sot mawomyo anjek yo tapmimi tonj diwari pawilgwit, ae yumabi awit, ae amin diwari dakon yo kabi panjisibiwit. Mani but tobil anjek yo unjun yop do dima nandawit.

10

Anjelo da papia Jon do iban nagit

¹ Ae kanapbo anjelo tapmimi tonj kinda Kwen Kokup da pigit. Unjun giptimi gikwem nanj wangut, ae busunji da kwenon kilap banj kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yanj tenjenagit. Anjakwan kandap bamotni milenj asip yombem. ² Unjun anjelo papia gironjikbi moninj kinda kisirikon abidagit, ae papia unjun witaldal kwi da tagit. Unjun kandapmi amin tetgin do tap kwenon yipgut, anjek kandapmi teri kinda miktimon bamagit. ³ Anjek laion da madepsi yanj tidonj, unjuden madepsi yanj tidanjakwan kiririnj 7 kabi da madepsi yawit. ⁴ Kiririnj 7 kabi yanjakwa gen yawit unjun mandak do agim, mani Kwen Kokupgan da tek kinda yanj noman tagit, "Kiririnj 7 kabi dakon gen unjun nandak nandakgokon gin toni. Dima mandabi."

⁵ Kanapbo anjelo tap idapmon ae miktimon bamanj akgit, unjun kisiri amin tetni Kwen Kokup gin do anenakgit. ⁶ Anenagek gen yanj anteban agit. Pinjop egip egip dagok dagogi mini egisak, kundu gat ae yo morap kundukon tonj, ae miktin gat ae yo morap miktimon tonj, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan tonj unjun wasagit Amin da manon gen yanj anteban anjek yanj yagit, "Bisap kili unjun mudokdisak. Pinjop ae sanjenek jomjom dima akdisak. ⁷ Anjelo 7 kwenjni pisonjakwan Pinjop da yo ak do yagit da pasili tonj, unjun panjalon aban bami tonj akdisak. Unjun gen kalipsisgan kombi amin pi monjini do yomgut."

⁸ Anjelo yanj yanjakwan tek unjun Kwen Kokup da aeni noman tanjek nayigit, "Gak kinj anjelo unjun tap idapmon ae miktimon bamanj akdak da kisiron papia toso unjun abida." ⁹ Nayinban kinj anjelo yanj iyigim, "Papia moninj unjun nak do nam." Iyiko yanj nayigit, "Abidanjek na. Gen kagagokon kabanj dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagowan emat akdisak." ¹⁰ Yanjakwan papia unjun kisirikon nanj abidanjek nagim. Nanjek gen kaganokon kabanj pakbi yombem galagini

tagisi nandagim, mani si nanj mudanej butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yan nayigit, “Gak aego minjat amin morapmikon, ae miktim morapmikon, ae amin geni mibili mibili yonon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdan, unjun do kombi gen yoki.”

11

Amin bamori da Pinjkop gen yan tenjenagimal

¹ Amin kinda da tilak yopyop kindap kirin kinda naminej yan nayigit, “Gak pidanej Pinjkop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopman. Yan anek amin unjun yutgwan Pinjkop gawak iman unjun manjiki. ² Mani tamo wanga da tosok unjun Amin Nwaktjwari Kabi da egipni do parekbi, do unjun tilak dima yipbi. Unjun amin kabi da abinj Pinjkop dakon telagi kokup pap pabij yopmanek kila tebaisi anek bamanakwa kanek 42 yan akdisak. ³ Anakwa nak da amin bamori unjun geno yan tenjenonjil do tapmim yoben. Amin bamot unjun bupmi dakon yik imalyo ban pakdamal. Anek nak dakon gen yan tenjenanakwal gildat 1,260 yan akdisak.”

⁴ Amin bamot unjun miktim daman dakon Amin Tagini da injamon olip kindap bamot ae lam bamot akgamal unjun mani. ⁵ Uwalni da yo yokwi an yomni kan, kindap gen kaganikon da noman tanej sonba mini an. Asi, amin di unjun amin bamot yo yokwi an yomni kan, kosit yanon da si kimotdan. ⁶ Unjun amin bamot kunduo kosit sopman ibal kombi gen yonjil bisapmon sikak dima moni dakon tapmim tan yoman. Ae pakbi kulabik abal yawi dagoni dakon tapmim kisi tan yoman. Ae miktim aminon wasok mibili mibili abal amin yokwi toni dakon tapmim kisi tan yoman. Yo unjuden galaktoknikon tagi anjil.

⁷ Pinjkop dakon gen yan tenjenan anji wasip anakwal, jon kilap yokwisi kinda unjun gapma kidagi mini yipman degek kwen wikdisak. Winj amin bamot gat emat wamanek amin bamot pabij yopmanek dapban kimotdamal. ⁸ Anakwan bumjotni unjun kokup pap da kosit oba mupempon tokdamal. Kokup pap unjun tilak anek mani Sodom ae Isip yan yon. Unjun kokup pap unjudon gin kalip Amin Tagini tilak kindapmon anakba kimakgit. ⁹ Amin mibili mibili geni mibili mibili yon, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanon da amin morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kinda amin bamot dakon bumjot pindatdan. Ae yum pindagakwa amin

da bumjotni dimasi wayitni do yokdan. ¹⁰ Miktim amin da amin bamot unjun kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanej notni do but galak yo yomdan, nido kombi amin bamot unjun miktim amin tepmi madepsi yomgumal.

¹¹ Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kinda kinj mudanakwa, Pinjkop da egip egip mirim yipban amin bamot da butgwan pukwa pidan akgimal. Agakwal amin bamot pindakgwit amin unjun madepsi pasalgwit.

¹² Anakwa amin bamot unjun nandanakwal amin kinda da Kwen Kokupgwan da tebai yan tidanej yan yoyigit, “Jil idon winjil.” Yanakwan uwalni pindagakwa amin bamot gikwem kagagwan wigek Kwen Kokup wigigimal. ¹³ Wugakwal unjudon gin wudip madepsi kinda anakwan kokup pap dakon timi kinda tasik tagit. Anakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Unjun wudip da amin 7 tausen yan dapban kimakgit. Anakwa si egipgwit amin madepsi pasalek Kwen Kokup Pinjkop dakon man yan anjisiwit.

¹⁴ Kili jigi madepsi kosiri 2 kili unjun mudak. Mani nandani, bisap pisipmisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Anjelo 7 kwen pisogit

¹⁵ Kili anjelo 7 kwenj pisogit. Anakwan nandanapbo Kwen Kokupgwan da madepsi yan tidanej yawit, “Pinjkop Amin Taginin gat ae Kristoni gat, unjun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak.” ¹⁶ Anakwan kila amin 24 kabi iyi da kila amin madep yityit tamokon Pinjkop da injamon yikgan, unjun njwakber anek tomni dabilni miktimon yopmanek Pinjkop gawak ingwit. ¹⁷ Anek yan yawit,

“Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami,
gak abisok egisal,
ae kalipsigwan egipgul.
Tapmim madepgo abidanej kila amin
madep pigo wasanej asal,
do nin ya yan gayaman.”

¹⁸ Pinjkop do kuraktok an amin unjun Pinjkop do butjap madepsi nandawit, mani gak da butjap madepsi pakdisal bisap kili unjun noman tosok.

Abisok amin kimakgit gen pigokon opni dakon bisap.

Abisok pi monjigo do tomni tagisi yomdisal dakon bisap.

Unjun kombi amin, ae gaga dakon minjat amin kabi, ae gak dakon man do pasalek ekwanj amin, unjun amin mani tonj ae mani mini kisi do tomni tagisi yomdisal.

Abisok miñat aminyo panjupbal awit amin, unjun panjasik aki dakon bisap.”

¹⁹ Kila amin da yanj mudanjakwa, anjelo da Pinjok dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unjun witaldalgwit. Anjakwa Pinjok dakon Sanjek Sanjek Kinam Telagi Yut Madepmon tanban kawit. Mal da dukwan dukwan yamanjakwan kiririnj unjun wuwik madepsi yagit. Anjakwan miktim wudip anjakwan ais morapmi sikak da yanj mawit.

Sunduk gat amin kabini gat wagils tasik tawit

(Kilapmi 12-20)

12

Jon da miñat gat ae nugim yokwisi madep gat pindakgit

¹ Kili kundukon tilak njwaknjwarisi kinda noman tagit. Tilak unjun yanj; Miñat kinda gildat dabil nanj imali do wangut. Anjakwan kanek kandapni da mukgwan tagit, ae gik 12 kabi da busunjikon peliri do tanj ingwit. ² Miñat unjun monji kwapni tonj. Monji altok do anjakwan tepmi nandanek madepsi yanj tidagit. ³ Ae kundukon tilak kinda gat noman tagit. Tilak unjun yanj; nugim yokwisi giptimi gami madepsi kinda noman tagit. Unjun nugim yokwisi unjun busunjni 7 kabi. Anjakwan jomi 10 yanj busunjikon kwawit. Anjakwan kila amin madep pelit 7 kabi da busunjikon tawit.

⁴ Unjun dakon paljigi da kundukon gik morapmi wiririkban miktimon mawit. Unjun gik kokwin kabi kapbi anjek, unjun dakon kabi kinda kisisi miktimon mawit.

Nugim yokwisi unjun miñat unjun da monji anjalak do agit unjun da injamon akgit. Miñat unjun da monji anjalaban monji unjun si nok do jomjom anjek akgit. ⁵ Anjakwan miñat unjun monji wili anjalagit. Unjun wili da kila agak dakon ain teban abidanek miñat amin morap miktimon ekwan unjun kila tebaisi akdisak. Miñat monji altanban unjudon gin ananj kwen Pinjok ae Pinjok da kila amin madep yityit tamo unjudon awigiwit. ⁶ Anjakwa miñat unjun pasal kinj miktim amini minikon kigit. Unjudon Pinjok da tamoni kili anjoman agit. Unjudon kilani anjek jap iminjakwa wigi gildat 1,260 yanj asak.

⁷ Kili Kwen Kokup emat madepsi kinda noman tagit. Maikel gat anjelo kabini gat nugim yokwisi madep unjun gat emat wangwit. Ae nugim yokwisi madep gat ae anjelo kabini kisi emat kobogi awit. ⁸ Mani emaron teban toni dakon tapmim dima tanj yomgut, do Kwen Kokup ae sanjbenek dima egipgwit.

⁹ Pinjok dakon anjelo da nugim yokwisi madep maba pigigit. Nugim yokwisi madep unjun kalipsigwan egipgut, miktimon amin morap yokwi ani do panjkewaldak. Mani kinda Konj, ae mani kinda Sunduk yanj yanj. Unjun maba miktimon pigit, ae anjeloni kisi unjun gat maba piwit.

¹⁰ Kili unjun da kwenon nandanapbo Kwen Kokupgwan da amin kinda da madepsi yanj tidanek yanj yagit,

“Abisok Pinjokpin da miñat amin kabini yokwikon banj timikdak. Tapmimni altanjenjanjakwan kila amin madep yikdak. Anjakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yanj yomisak amin abisok anjelo da kili maba pigik. Unjun gildat kalba ae kalbiyo Pinjokpin da injamon gen yanj yomgut. ¹¹ Notnin egip egipni panjutnok do dima nandawit. Sipsip Moninj da yawikon, ae Pinjok dakon gen yanj tenjenawiron da tapmim panjek emaron teban tanjek uwal abinj yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit. ¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwan amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yanj nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi unjun nak maba miktimon pigim yanj kanjek, miñat unjun monji wili anjalagit unjun anjopgut. ¹⁴ Mani nugim yipmanjek dubagikon miktim amini minikon tagi pidanj kisak do singinj madepsi dakon piri bamori unjun miñat do imgwit. Unjudon kinj bilak kapbi ae bilak diwari kinda egakwan kilani anjakwa nugim yokwisi madep da aripmi dima anjupbal asak. ¹⁵ Kili nugim yokwisi madep unjun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi unjun pakbi madepsi da yanj pak abigek miñat unjun yolgit. Nugim yokwisi unjun pakbi pak abigek miñat unjun ananj abigakwan pasiljak yanjon da agit. ¹⁶ Mani miktim da miñat anjapuluganjek gen kagani anjan kinjakwan nugim yokwisi madep da pakbi unjun wandikgit unjun miktim da si nanj mudagit. ¹⁷ Anjakwan nugim yokwisi madep unjun miñat do butjap madepsi nandagit, do miñat unjun dakon monji diwari gat emat wam do kigit. Miñat dakon monji unjun Pinjok dakon gen teban morap guramik kimokgon, ae Yesu dakon gen yanj tenjenanjek Yesu yolganj amin unjun. ¹⁸ Nugim yokwisi unjun tap idap da ilenjikon akgit.

13

Jon kilap yokwisi bamori noman tagimal

¹ Ae kanapbo jon kilap yokwisi kinda tap kagagwan da noman tan wigit. Ujun busunji 7 kabi. Anakwan jomi 10 kabi da busunjikon kwawit. Anakwa kila amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunjikon man tan tan awit. Man unun Pinjkop jigilak mibili mibili yan imim dakon man da tawit. ² Jon kilap yokwisi unun kagim unun jon pusiket madep lepat yan yon, unun yombem. Mani kandapmi unun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep unun da iyi dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yan dagok madepni, unun jon kilap yokwisi do ingut. ³ Ujun jon kilap yokwisi dakon busunji kinda si kimori da tilak wudani tan ingut, mani aeni kibidagit. Anakwan miktimon minjat amin morap kisi unun kan nimnimigek yolgwit. ⁴ Nugim yokwisi madep unun da jon kilap yokwisi do kila amin pi asak do yan mudan imik, do nugim yokwisi madep unun gawak ingwit. Ae jon kilap yokwiyi kisi gawak iminjek yan yawit, "Namin amin jon kilap yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?"

⁵ Pinjkop da yum kanakwan jon kilap yokwisi unun iyi do nandaban wigakwan Pinjkop do jigilak yan ingut, ae kanek 42 da aripmon pi unun asak dakon yan dagok Pinjkop da ingut. ⁶ Ujun gen kagani witdalek Pinjkop jigilak yan ingut. Yan iminjek Pinjkop dakon man, ae Pinjkop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwan kisi do manji gen yagit. ⁷ Pinjkop da yum kanakwan Pinjkop iyi dakon minjat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmanjek pabinj yopgut. Ujun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yon kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yan dagok an ibi. ⁸ Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, unun amin da jon kilap yokwisi gawak imdan. Papia unun Sipsip Moninj kalip anakba kimakgit, unun dakon.

⁹ Amin mirakni tonj da gen on pakyanji nandani! ¹⁰ Amin kinda dam tebanon pigisak do manjikbi kan, unun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kinda emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kan, emat agak sibakon kimotdisak. Yo unuden noman tanba, Pinjkop dakon minjat amin kabi butni yawori tanakwa tebai agek nandan gadatni tebaisi abidoni.

Jon kilap yokwisi 2 unun da miktim amin panjkwalgit

¹¹ Aeno jon kilap yokwisi kinda gat kanapbo miktim kagagwan da wigit. Ujun jomi bamori sipsip moninj dakon jom yombem. Ae gen yogokni unun nugim yokwisi madep kinda egisak dakon yombem. ¹² Jon kilap yokwisi 2 unun da jon kilap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisi yan dagok an ingut. Ujun tapmim nanj jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon pi agit. Ujun tebaisi yoyinjan miktim gat ae minjat aminyoni gat da jon kilap yokwisi mibiltok nani gawak ingwit. Jon kilap yokwisi si kimori da tilak wudani tan ingut mani wudani aeni kibidagit. ¹³ Jon kilap yokwisi 2 unun da wasok tapmimi tonj madep madep ban agit. Wasok tapmimi tonj kinda agit unun yan: Amin da dabilon wasok aban kindap si sonjek Kwen Kokup yipmanjek miktimon piwit. ¹⁴ Pinjkop da tapmim iminjan wasok tapmimi tonj morap jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon anek miktim amin panjkwalgit. Anek jon kilap yokwisi unun kalip emat agak siba da anakgit, mani abisok egisak gin, unun dakon man yan anjksik do kindap ban wupni pasini do tebaisi yoyigit. ¹⁵ Pinjkop da tapmim iminjan egip egip dakon mirim jon kilap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagit. Ae amin morap jon kilap yokwisi dakon wupmi wasanji do dima gawak imni unun da si daban kimotdan.

¹⁶ Jon kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisi amin tetnikon, ae inamnikon tilak kinda yipgwit. Amin isali, ae mani tonj, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwan amin, ae oman amin ekwan amin kisi tilak yopman yongwit. ¹⁷ Do amin kinda unun jon kilap yokwisi dakon tilakni mini kan, aminon yuman nok dima asak, ae unudon yuman nok dima ani. Jon kilap yokwisi dakon tilakni unun iyi dakon mani, ae mani dakon namba. ¹⁸ Amin nandak nandakni tagisi da jon kilap yokwisi dakon namba pakyanji manjin nandisak. On unun amin dakon namba. Nambani unun 666.

14*Sipsip Moninj dakon minjat amini kap kalugi yawit*

¹ Nak aeno kanapbo, Sipsip Moninj Saion Kabap unudon akban kagim. Agakwan amin 144 tausen unun gat kisi akgwit. Sipsip Moninj dakon man gat ae Datni dakon

man gat injamnikon mandabi. ² Ae nandanjapbo wuwik tagisi kinda Kwen Kokupgwan da apgut. Unjun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiririnj madep da yanj agit. Wuwik nondagim unjun amin da gita tidanjakwa gen yonj unjun dakon wuwik yombem. ³ Kap kalugi kinda Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon yawit. Ae yo 4 kabi egip egipmi tonj da injamon ae kila amin da injamon yawit. Amin 144 tausen yanj Pinjkop da miktimon minjat aminyo da binapmon yokwikon banj yuman nanj yopgut, unjun kabi dagin kap unjun tagi nandaba pisosak. ⁴ Unjun amin kabi minjat gat yumabi dima anjek gwaljigi minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Moninj da kik do agit, unjun yol awilgan gin. Unjun Pinjkop da miktimon amin da binapmon banj yokwikon banj yuman nanj yopgut, do unjun Pinjkop da minjat amin kabini mibiltoksi timikgit da yanji egipdanj. Yanj agit, do iyi gat ae Sipsip Moninj gat dakon minjat amin kabi egipni. ⁵ Top gen kinda dimasi yawit. Gulusunji mini egipgwit.

Ajelo kapbi da yanj tenjenok awit

⁶ Nak aeno kanjapbo ae ajelo kinda kwen binap kwan kagim. Unjun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktimon ekwan yoyinj tenjenosak do yabekbi. Miktimi miktimi minjat amin kabi morap, ae geni mibili mibili yonj, ae giptim kildani mibili mibili unjun kisi do yabekbi. ⁷ Unjun da abinj gen papmon da yanj yagit, "Pinjkop do pasal iminjek man madepni yanj anjenotni, nido Pinjkop da amin gen pikon yopjak dakon bisap madep kili abik. Pinjkop kundu ae miktim ae tap ae pakbi dabil morap wasanj yopgut unjun gawak imni."

⁸ Ae ajelo kinda bunjon yolgit unjun da yanj yagit, "Kokup madep Babilon unjun kili tuwil kigit. Asi, unjun kili tuwil kigit. Kokup madep Babilon amin da yumabi anpakni tebaisi tanj yomgut. Ae minjat amin kabi morap miktimon ekwan unjun kisi da yumabi anpak ani do tebaisi yoyinj dekgwit. Unjun awit unjun wain morapmi yoba nawit yanj yombem agit."

⁹ Unjun ajelo bamot da bunjon ae kinda da abinj gen papmon da yanj yagit, "Amin kinda jonj kilap yokwisi ae wupni gawak iminjek tilakni injamikon ae kisirikon abidosak kanj ¹⁰ wain kinda nokdisak. Wain unjun Pinjkop dakon butjap nanj nokdisak. Wain unjun pakbisi nanj dima anjyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyi dakon butjapni tagalban nokdisak. Unjun amin Pinjkop dakon telagi ajelo kabi da injamon, ae Sipsip Moninj da injamon tepmi madepsi

pakdisak. Tip salfa tepmisi sosok unjon tepmi madepsi pakdisak. ¹¹ Kindap unjun sonjakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mini pidokdisak. Amin kinda jonj kilap yokwisi ae wupni gawak iminjek mani dakon tilak abidosok unjun amin yik nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mini pakdisak."

¹² Unjun bisapmon Pinjkop dakon minjat amin kabi butni yawori tanjakwa geni guramikganj, ae Yesu tebaisi nandanj gadanj iman amin unjun tebaisi atdo.

¹³ Kili nandanjapbo Kwen Kokupmon da amin kinda da yanj yagit, "Gen yanj mandaki, 'Abisok minjat amin kabi Amin Tagi nandanj gadanj iminjek kimokgonj ae don kimotni unjun kisik kisik tagi ani.'" Ae Telagi Wup da yanji yosok, "Asisi, amin unjun oman pi madepsi awit unjun yipmanjek yik yawot pani. Yanj anjakwa anpak kilegisi awit unjun mandabi da tonj unjun da yolba kisi kini."

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, unjun pakpak dakon bisap noman tak

¹⁴ Unjun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Unjun gikwemon "amin dakon monji yombem kinda"

yikban kagim. Busunjikon kila amin madep dakon pelit gol banj wasanjbi kinda tagit, ae kisitnikon jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit. ¹⁵ Ae ajelo kinda Pinjkop da Telagi Yut Madepmon da abigi amin unjun gikwemon yikgit unjun tebaisi yanj tidanjek yanj iyigit, "Sibago abidanjek jap bami tanj balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tanj, do abisok jap unjun baljoki dakon bisap." ¹⁶ Yanjakwan amin unjun gikwemon yikgit unjun sibani abidanjek miktimon jap pik tawit unjun baljagit.

¹⁷ Ae ajelo kinda gat Pinjkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unjun yipmanjek wanga pigit. Unjunyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit. ¹⁸ Ae ajelo kinda alta yipmanjek apgut. Ajelo unjun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tanj ingut. Unjun da ajelo jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amin gen tebaisi yanjek yanj iyigit, "Miktimon wain sop kili pik tanj mudan, do gak sibago geni tepmisi unjun abidanjek miktim dakon wain sop unjun mandanjek timi kindakon gin panmuwukji." ¹⁹ Yanjakwan ajelo sibani abidanjek miktim dakon wain sop mandanjek panmuwuk yopgut. Yopmanjek wain sop unjun bamanj til do bamanj til tamo madep kindagwan similgit. Bamanj til tamo madep unjun Pinjkop dakon butjap dakon tilak asak.

14:3: Ais 42.10; PA 5.9; 7.4

14:8: Ais 21.9; Jer 51.7-8; PA 17.2; 18.23

14:9: PA 13.12-17

14:10: WW 19.24;

Kap 75.8; Ais 51.17,22; Jer 25.15-16; Esi 38.22; PA 16.19; 20.10

14:11: Ais 34.10

14:12: PA 13.10

14:14: Dan

7.13 14:18: Jol 3.13 14:20: Ais 63.3; PA 19.15

²⁰ Unjun wain sop bamanj til tamo madep kokup pap da wanja tagit, wain sop unjudon bamanj tilgwit. Anjakwa unjungwan da yawi madepsi pak abigek miktim kisi witjinban 300 kilomita da arip agit. Anjakwan yawi winanj wij os da gen kagakon ain tim tosoke unjun da aripmon wigigit.

15

Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi timikgwit

¹ Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi tonji kinda noman tanban kagim. Anjelo 7 kabi pindakgim. Unjun da amin panjupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit. Yo yokwisi unjun da mudanjakwa ae yo kinda dima noman tosak, Pinjkop dakon butjapni wagil mudokdisak.

² Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Unjun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem unjun da kidipmijon amin morapmi akgwit. Unjun amin kabi emaron teban tanej jon kilap yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abinj yipgwit amin. Unjun gita Pinjkop da yomgut unjun timikgwit. ³ Anjek Pinjkop dakon oman amini Moses gat, ae Sip-sip Moninj gat dakon kap yawit. Kap unjun yanj:

“Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami,
pi masi masimi tapmimi tonji asal.
Amin kabi morap dakon Kila Amin
Madepni, anpakgo unjun kilegisi ae
bamisi.

⁴ Amin Tagi, gak kalonj dagin telagisi egisal, do namin da gak do pasalek mango dima yanj anjisisak?

Anpakgo kilegisi unjun kili altanj noman tawit, do miktim morap dakon amin da abinjek gawak gamdanj.”

⁵ Unjun da kwenon aeno sintoko Pinjkop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosoke unjun witdalgwit. ⁶ Anjelo 7 kabi unjun amin panjupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit, unjun Pinjkop dakon yut yipmanjek wanja piwit. Unjun imal gwaljigi minisi tentenini tonj ban pawit. Ae pibirikon imal dak gon ban wasarbi ban pangwasinjek wangwit. ⁷ Yo 4 kabi egip egipmi tonj da kabikon kinda da idap madep gol ban wasarbi 7 kabi anjelo 7 kabi do yomgut. Pinjkop, dagok dagogi mini egi ananj kisak teban, unjun dakon butjapni unjun idap madepmon tujan tawit. ⁸ Ae Pinjkop dakon tilimni gat ae tapmimni gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tujan tawit. Amin kinda da unjungwan aripmi dima wigisak. Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi ban pini aba daganjakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabi Pinjkop dakon butjapni tonj unjun tagalgwit

¹ Nandanjapbo Pinjkop da Telagi Yut Madepgan tek madepsi kinda nandagim. Unjun anjelo 7 kabi tebai yanj tidanjek yanj yoyigit, “Ji Pinjkop dakon butjap unjun idap madep 7 kabikon tonj unjun pabidanj panji miktimon tagalni.”

² Yoyinban anjelo mibiltogi da idap madepni miktimon tagalgit. Yanj anjakwan wuda teban yokwisi tepmini madepsi mibili mibili amin jon kilap yokwisi dakon tilakni tanj yomgwit, ae wupni wasarbi do gawak ingwit, unjun da giptimimon yikgwit.

³ Ae anjelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgit. Tagalban tap idap amin kili kimakbi dakon yawi yombem agit. Anjakwan tap kagawan yo morap egip egipmi tonj unjun kimakgwit.

⁴ Ae anjelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabil da kwenon tagalgit. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit. ⁵ Anjakwan nandanjapbo anjelo pakbi kila agit unjun da yanj yagit, “Pinjkop, Telagi Amin, gak abisok egisal, ae kalipsisgan egipgul. Anpakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi anjek yo yokwisi altanj yomni do yagil. ⁶ Unjun amin kabi da kombi amingo gat, ae minjat amin kabigo gat dapmanjakwa yawini tayinjigiwit. Yokwi unjun awit do gak da yawi kolej yobi nonj. Yokwi awit dakon kobogi tagi timikgan.” ⁷ Ae nandanjapbo altakon da amin kinda da yanj tidanjek yanj yagit, “Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, gak da amin gen pikon anpakni kokwin anj yomisal. Asisi, gen pikon yopyopgo unjun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili anjelo 4 da idap madepni gildaron tagalgit. Tagalakwan Pinjkop da gildat do tapmim iminjakwan gildat da madep tanej amin sonj yomgut. ⁹ Gildat tepmisi sonjek, amin unjun obisi sonj yomgut. Anjakwan Pinjkop ibipgwit. Pinjkop da nandanjakwan yo yokwisi unjun altanj yomgwit, mani but tobil anjek mani dima yanj anjisiwit.

¹⁰ Kili anjelo 5 da jon kilap yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgit. Tagalakwan amin morap jon kilap yokwisi da kila agit, unjun pilin tuk madepsi altanj yomgut. Tepmi madepsi nandanjek meli injiwit. ¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, unjun do nandanjek Kwen Kokup dakon Pinjkop ibipgwit. Mani anpak yokwisi awit unjun but tobil anjek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae anjelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgit. Tagalban

pakbi wagilsi kibidajakwan amin tagi madep gildat da si wisak tetgin da opni do kosit anjoman agit. ¹³ Ae koñ kapbi mengak yombem pindakgim. Kinda unjun nugim yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda unjun joñ kilap yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakon da wigit. ¹⁴ Unjun koñ yokwisi kabi wasok tapmimi toñ mibili mibili awit. Unjun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Unjun kin kila amin madep timikba emat amini gat abinj muwukba, Pinjkop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Pinjkop gat emat wam do muwutdan.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabo noknok da tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pakek yik imalni iyi da kapmatjok toni kan, unjun amin kisik kisik asak. Nido, unjun amin molan molan dima agipjak, anjakwan amin da mayagini aripmi dima kokdan.”

¹⁶ Kili koñ da kila amin madep gat emat amini gat timik panjabinj miktim tim kinda Ibru genon da Amegedon yan joñ unjudon panmuwukgwit.

¹⁷ Kili anjelo 7 da idap madepni kundukon tagalgit. Anjakwan Pinjkop da Telagi Yut Madepgwan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yan tidanj yan yagit, “Kili unjun mudosok.”

¹⁸ Yanjakwan mal da dukwan dukwan kisi yangwit. Anakwa wuwik madepsi noman tanjakwan kiririnj anakwa wudip madepsi agit. Wudip unjun madepsi daman agit. Miktimon amin egi anjan obanj bisapmon wudip madep unjuden kinda kalip dima noman tagit. ¹⁹ Kili kokup pap Babilon pudan ki timi kapbi awit. Anakwa minjat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik tan mudawit. Pinjkop da kokup pap Babilon dakon anpak yokwisi do nandanjek, wain kapmon iban nagit. Wain unjun Pinjkop dakon butjap damani. ²⁰ Wudip daman anjakwan miktim tim morap tap binap tawit unjun kisisi tap kagagwan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit. ²¹ Anakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalon kalon mawit dakon jigini unjun 50 kilo da arip. Unjun ais sikak kundukon da amin da kwenon manjek, amin wagilsi dapman pantasik awit. Pinjkop da ais sikak unjun yipban man obisi panjupbal aban unjun do Pinjkop ibipgwit.

17

Yumabi minjat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Unjun anjelo 7 kabi idap madep 7 kabi timikgwit kabikon da kinda da abinj yan nayigit, “Gak apbi yumabi minjat pakbi madep madep da kapmatjok yikdak, ni tomni yokwi ban timitdisak unjun goliko.

² Miktim dakon kila amin madepni unjun minjat gat yumabi morapmi awit. Ae miktim amin morapmi kisi minjat unjun gat yumabi awit unjun but upbal anjek pakbi teban noknok amin yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanjakwan anjelo unjun da nak anjan miktim amin dima ekwan timon anji nepgut. Unjudon minjat kinda joñ kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Unjun joñ kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Unjun man morap unjun Pinjkop do manji gen mibili mibili tawit. Joñ kilap yokwisi unjun busunji 7 kabi, ae jomi 10 kabi yan busunjon kwawit.

⁴ Minjat unjun imal pagit unjun gami ae pili yombem ban pagit. Tilamni gol ban wasanbi mibili mibili, ae tilim tim kildani tagisi ban wasanbi, ae kindirin yoman nogi wukwisi ban wasanbi ban pagit. Kisirikon kap gol ban wasanbi kinda nan abidagit. Pinjkop da dabilon anpak injan inani agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, unjun kisisi unjun kapmon tugan tawit. ⁵ Minjat unjun injamnikon mani mandawit. Mani unjun tilak gen yombem kinda. Mani unjun yan: “Kokup Pap Madep Babilon, unjun Yumabi Minjat Morap gat, ae Anpak Yokwisi Miktimon Tosok unjun dakon Menji.” ⁶ Unjun minjat da Pinjkop dakon telagi amin kabi, Yesu nandan gadan iminjek mani yan tenterjawit amin dapban kimakgwit. Unjun minjat kanjabo amin unjun dakon yawini nanek but upbal amin yombem agit. Unjun kan wiripdagek but morap nandagim.

⁷ Kili anjelo da yan nayigit, “Gak nido wuripdakdal? Minjat joñ kilap yokwisi busunji 7 kabi ae jomi 10 kabi unjun da kwenon yikban kwamal, unjun bamot dakon mibili pasili tosok, mani nak unjun do golikdisat. ⁸ Joñ kilap yokwisi kagil, unjun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kidagi mini yipmanjek kwen wikdisak. Winjek Pinjkop da anjakban wagil pasildisak. Miktim amin, Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, unjun da joñ kilap yokwisi kanjek wuripdatdan. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

⁹ “Amin nandak nandakni tagisi da yo

unjun do tagi nandaba pisokdisak. Busun 7 kabi unjun iler 7 kabi dakon tilak asak. Her 7 kabikon minjat unjudon yikdak. ¹⁰ Ae busun 7 kabi unjun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kisi asak. Kila amin madep 5 unjun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosap bisapmon bisap pispimisok egipdisak. ¹¹ Jon kilap yokwisi unjun kalip egipgut da abisok dima egisak, unjun kila amin madep unjun 8. Mani kila amin madep 8 unjun 7 kabi da kabikon nani. Unjun wagil pasildisak.

¹² “Ae jom 10 kabi unjun jon kilap yokwisi da kwenon kwawit, unjun kila amin madep 10 kabi dakon tilak asak. Unjun kila amin madep dima noman tan. Mani jon kilap yokwisi unjun gat yan dagok kalonj panek kila amin madep pini unjun 1 awa da tilak gin akdan. ¹³ Kila amin madep unjun nandak nandakni kalonj dagin tokdisak. Anek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yan dagokni gat unjun jon kilap yokwisi dogin imdan. ¹⁴ Yan aba Sipsip Moninj gat emat wamdan. Wamanek Sipsip Moninj da wagilsi pabinj yopdisak, nido, unjun amin tagi morap dakon Amin Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni. Unjun dakon amin kabini unjun iyi yan yomgut anek iyi do manjin yopgut da geni tagisi guramikanj. Unjun amin kabi gat Sipsip Moninj gat da emaron teban tokdan.”

¹⁵ Anjelo da sanbenek yan nayigit, “Pakbi madep unjun kanjaki yumabi minjat unjun da kapmatjok yikban kal, unjun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi anjan kwan unjun dakon tilak asak. ¹⁶ Jom 10 kabi unjun pindal, unjun jom gat ae jon kilap yokwisi gat da unjun yumabi minjat do nandaba yokwi tok anjmdan. Unjun obisi antasik anek imalni kisisi wiririkba molanj atdisak. Yan anek giptimni dakon sabamni nanek kindapmon wagil sokdan. ¹⁷ Pinjop da iyi kila amin madep 10 kabi unjun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, unjun noman tokdan. Unjun but kalonj anek kila amin madep tapmim pawit unjun tapmim kisi jon kilap yokwisi dogin imdan. Yan anjaka wigi Pinjop da yo morap aljan mudoni do yagit unjun aljan mudokdan. ¹⁸ Minjat unjun kal, kokup pap madep unjun kila amin madep morap miktimi miktimi egi anjan kwan unjun da kilani asak dakon tilak asak.”

18

Babilon kili tasik tagit

17:12: Dan 7.7,24   **17:16:** PA 13.8   **18:2-3:** Ais 13.21; 34.11-14; Jer 50.39; PA 14.8   **18:4:** Ais 48.20; Jer 50.8; 51.6,45; 2Ko 6.17   **18:5:** WW 18.20-21; Jer 51.9   **18:6:** Kap 137.8; Jer 50.15,29; 2Tes 1.6   **18:7:** Ais 47.7-9
18:8: PA 17.16   **18:9:** Esi 26.17; 27.30-35

¹ Unjun da kwenon kanjapo anjelo kinda gat Kwen Kokup yipmanj pigit. Unjun man bini tonj, ae tilimni tagisi do anek miktim madepsi tentejagit. ²⁻³ Tebaisi yan tidanjek yan yagit, “Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Unjun dakon waini tebaisi banj yan nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi unjun gat awit. Babilon amin unjun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi monerj ilit pi anj amin unjun yoni morapmi amin dagawit. Anjak yokwisi unjun agit do kokup pap madep Babilon unjun kili tasik tak! Unjun kili tasik tak! Unjun abisok konj da egipni dakon tamo dagak. Konj yokwisi gat, ae minam inani yokwisi mibili mibili gat kisi unjudon ekwan.”

⁴ Ae Kwen Kokupgan da amin kinda da yan yagit, “Minjat amin kabino, ji kokup pap unjun yipmanjek abigini. Anjak yokwi asak, do unjun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jyo kisi di timikbam. ⁵ Yokwini panabinj kakwanakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Pinjop da yokwi morapni agit unjun pakyanji nandan kimokdok. ⁶ Ji unjun yumabi minjat da amin do anjak yokwisi nianj anyomgut, unjun anjak yan gin anj imni. Unjun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit. ⁷ Unjun iyi dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi unjun agit, unjun da aripmonsi tepmi madepsi iminjakwa kunam morapmisi tatjak. Unjun iyi dakon man awigek yan yosok, Nak minjat madep egisak, do minjat madep da yityit tamo madepmon nak unjudon yikdak. Nak minjat sakwabab da yan isal dima egisak. Jigi abisok dima altan namni anjaka kunam aripmi dima takgen. Aripmi dimasi.”

⁸ “Yan yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalonjin aljan imdan. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdan, ae jap do madepsi akdan. Anjaka kindap da Babilon sorjan pasildisak. Pinjop Amin Tagi, unjun tapmimni madepsi, unjun da Babilon dakon anjak kili kokwinikgit, do si tasik tosap do yagit.

⁹ “Miktimi miktimi dakon kila amin madep unjun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap unjun sosak dakon mukwani pidanban koni bisapmon bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan. ¹⁰ Kanja tepmi yokwisi unjun paban kanek, madepsi pasoldan. Anek dubagikon da agek yan yokdan, ‘Bupmi, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa

kalonji dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tan gamik!’

¹¹ “Amin da sanbejek yo kabini dima yumdan, do monen ilit ilit amin miktimi miktimi ekwan unun da Babilon do nandanek bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan. ¹² Yuman nok dakon yoni unun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindirin tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kibani tagisi morap kisi, ae elepan jom ban yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi ban wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yan. ¹³ Ae yoman nok dakon yoni diwari kisi tan yomgwit, unun sinamon, ae jap pangalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kibani tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kibani tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae wit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amin pawil tamo, ae oman monji kisi. Unun yo morap amin di da sanbejek yumyumi mini. ¹⁴ Monej ilit ilit amin unun da yan yokdan, ‘Yo tagisi morap unun butgo dasi timikgen yan nandagil, unun yo morap gak da dubagisikon ton. Yo tagisi morapgo yuman nogi wukwisi gat, ae tilimo tagi tagi morapgo unun kisisi pasil mudan. Ae sanbejek dima pindatdisal.’

¹⁵ “Ae amin monej ilit pi unun yo morap ban awit, anek unun kokup papmon monej morapmisi timikgwit, unun amin da kokup pap unun da tepmi yokwisi pakdisak unun kanek madepsi pasoldan. Anek dubagisikon da agek kunam bupmiyo anek but yokwisi egipdan. ¹⁶ Anek yan yokdan, ‘Kokup pap madep, wagil bupmisi!’ Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anek giptingo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yuman nogi wukwisi ban pantilim agil. ¹⁷ Bisap awa kalonji dogin monej morap unun gat ae tilim gat unun wagil tasik tan mudan.’

“Tap wakga pawilgan amin morap gat, ae tap waggakon da miktim njwanjwarikon kwan amin morap gat, ae tap waggakon pi an amin morap gat, ae amin morap tap idapmon monej ilit pi an amin, unun kisi Babilon da dubagikon agek ¹⁸ kindap son injak dakon mukwa kanek, yansi yan tidokdan, ‘Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.’ ¹⁹ Yan yanek miktimon kimbaban timik busunikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan. Yan anek yan tidanek yan yokdan, ‘Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap

tap idapmon akwan unun kokup pap dakon monej morapni ban timigek yoni morapni amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kalonji dogin unun kokup pap wagilsa tasik tosok!’

²⁰ “Kwen Kokup gat, ae Pinjkop dakon minat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi unun kokup papmon abisok yo noman tosok unun do kisik kisik ani. Pinjkop da unun kokup pap da jikon anpak yokwi andamgut unun kokwinigek unun dakon kobogi imisak.”

²¹ Gen unun yan mudanakwan anelo tapmimi ton kinda da tip madep kinda abidagit. Tip unun wit misinjigan dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip unun anenak maban tap kaga pigigit. Maban pigakwan yan yagit, “On asat yan gin unun kokup pap madep Babilon abidan tebaisi maba pigikdisak. Maba pigakwan amin da ae sanbejek dima kokdan. ²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kinam kirin dakon gen, bo kwen, ae sanbejek gak da nagalgwan dimasi yokdan. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili an unun sanbejek gagon dima egipdan. Ae tip madep da wit misinjigan dakon wuwigi gagon sanbejek dima tosak. ²³ Ae lam dakon tenjenji ae sanbejek dima tenjenjan gamjak. Ae minat eyo anek sonnok an dakon wuwigi gagkwan ae sanbejek dima noman tokdan. Kalip monej ilit amingo miktim amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjkilit wasok mibili mibili anek miktimi miktimi dakon amin ton panjkewalgi.”

²⁴ Pinjkop da kanban unun kokup pap da kombi amini dapgut ae minat amin kabini dapgut dakon gulusunni madepsi tan imisak. Ae miktimon minat aminyo uwal da dappa kimakgwit, unun dakon gulusunni kisi Babilon dogin tosok.

19

Amin da Babilon tasik tagit unun do kisik kisik awit

¹ Ae unun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidon dakon wuwik yombem nandagin. Yan tidanek yan yawit, “Pinjkop anjksino! Nin dakon Pinjkop unun dagin nin yokwikon ban timikgit. Unun man madepni ton ae tapmimni ton. ² Asisi, Pinjkop gen kokwini unun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi minat madep unun da miktim amin morap gat yumabi anpak anek panjupal agit. Yan agit do Pinjkop da kobogi yokwisi imisak. Minat unun Pinjkop dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak.”

³ Ae yanj tidanej yawit, “Pinjkop anjksino! Kindap da unjun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi mini wigisak!” ⁴ Kila amin 24 kabi gat, ae yo 4 kabi egip egipmi tonj njwakber anej Pinjkop kila amin madep yityit tamonikon yigakwan gawak imgwit. Anej yanj yawit, “Unjun asi. Pinjkop anjksino!” ⁵ Ae Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kinda da yanj tidanej yanj yagit, “Pinjkop dakon pi monji, Pinjkop do pasalek ekwanj amin, ji amin mani mini ae mani tonj, ji Pinjkop anjksini!”

Sipsip Monij minjat panjakwan jap noknok madep awit

⁶ Ae amin morapmisi da yanj, gen yanba nandagam. Wuwikni unjun pakbi madepsi pokdok unjun dakon wuwik yombem. Ae unjun kiririnj da yanj madepsi yawit. Unjun da yanj tidanej yanj yawit, “Pinjkop anjksino! Amin Taginin Pinjkop Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak. ⁷ Kili Sipsip Monij da minjat pakdisak dakon bisap kili noman tosok, ae minjat iyi kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anakwa kisik kisik madepsi anej mani yanj anjksinej. ⁸ Pinjkop da imal kwakwagisi tagisi, tenjenini madepsi, ae gwaljigi mini unjun minjat do imgut.” (Unjun imal kwakwagisi ae tagisi unjun Pinjkop dakon amin da anjak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anjelo da yanj nayigit, “Gen yanj mandaki: ‘Amin unjun Pinjkop da Sipsip Monij da minjat pakdisak da sojnok madepmon kini do yanj yomisak unjun amin kisik kisik tagi ani.’” Ae sanjenek yanj nayigit, “Gen on Pinjkop dakon gen bamisi.” ¹⁰ Kili nak anjelo dakon kandap da kapmatjok njwakber anej gawak im do agim. Mani yanj nayigit, “Yanj dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yanj tenjenagit unjun nandan gadanj amin kabi, ji da Pinjkop oman anjimanj, unjudej gin nak kisi oman amini gin, do Pinjkop nanj gawak ibi. Nin nandamanj, Yesu Kristo da gen yanj tenjenagit, unjun dagin amin panjtagap aban kombi gen yonj.”

Jon da amin kinda os kwakwagikon yikban kagit

¹¹ Nak kanapbo Kwen Kokup witdal kigit. Anjakwan os kwakwagi kinda akban kagim. Unjun oskon amin kinda yikgit, mani unjun yanj: Pini Do Butdasi Nandanej Anjesisak Amin, ae Anjak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, unjun anjakni kilegisi nanj yolek asak. ¹² Dabilni unjun kindap dakon milenj asip yombem, ae busunjikon kila amin madep dakon pelit morapmi tanj imgwit. Giptimikon man

kinda mandawit. Iyi gin kalonj da man unjun nandisak, amin diwaridima nandan. ¹³ Imal dubak pagit unjun yawi madepsikon anjbin abi nanj pagit. Mani unjun Pinjkop Dakon Gen. ¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin unjun osni kwakwagi unjudej yigek yol ananj kiwit. Imal kwakwagisi gwaljigi minisi ban pawit. ¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Unjun emat agak siba nanj amin kabi morap miktimi miktimi egi ananj kwanj unjun pabinj yopdisak.

“Ain kirinj nanj abidanej amin kabi morap kilani tebaisi akdisak.”

Yanj anej wain sop pinjil tip gapmakon wain sop bamanj tildisak. Unjun Pinjkop Tapmim Ami dakon butjapni dakon tilak asak. ¹⁶ Imal dubaknikon, ae sunjilikon man yanj mandabi: “Kila Amin Madep Dakon Kila Amin Madepni, ae Amin Tagi Dakon Amin Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron anjelo kinda akban kagim. Unjun da minam kwen binap akwanj do yanj tidanej yanj yoyigit, “Ji Pinjkop dakon jap noknok madep do abinj muwutni. ¹⁸ Anej kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikganj amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwanj amin, ae oman amin, ae amin mani mini, ae amin mani tonj kisi dakon giptim tim noni.”

¹⁹ Ae jonj kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat da abinj muwukgwit. Unjun amin unjun oskon yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anej muwukgwit. ²⁰ Mani jonj kilap yokwisi unjun gat ae kombi amin toptopmi gat timikgwit. Kombi amin toptopmi unjun jonj kilap yokwisi da dabilon wasok tapmimi tonj morapmi anej amin panjekwalban tilakni abidawit, ae wupni wasanji do gawak imgwit. Jonj kilap yokwisi gat kombi amin toptopmi gat dima kimagek egakwal gapma madep tip salfa unjungwan tugawit da sosok unjungwan maba pigigimal. ²¹ Anjakwa amin unjun oskon yikgit, unjun da emat agak siba gen kaganikon tagit unjun nanj jonj kilap yokwisi dakon emat amini kisi morap dapban kimakgwit. Anjakwan minam morap da unjun emat amin dakon giptimni nanjek buri tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yanj dam tebanon egipgut

¹ Kili kanjapbo anjelo kinds Kwen Kokup yipman pigit. Kisirikon gapma kidagi mini dakon yoma wital abidagit, ae nap teban madepsi kinds kisi abidagit. ² Unjun da nugim yokwisi madep kalipsigwan egipgut unjun abidagit. Mani kinds Kon, ae mani kinds Sunduk yan yon. Anjelo da nap teban nan waman anteban aban bilak 1 tausen egipgut. ³ Kili anjelo da maban gapma kidagi minikon pigigit. Pigakwan gapma unjun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi dima panjkewaljak, yan do agit. Unjun bilak 1 tausen mudanjakan don yipman dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yityit tamo pindakgim. Unjun tamokon amin unjun yikgwit. Pinjop da gen kokwin ani do yan mudan yomgut. Ae amin uwal da tegi mandan daganek dapba kimakgwit, unjun dakon wupni pindakgim. Kalip unjun amin da Pinjop dakon gen tebaisi abidanek, Yesu do yan tenjok anjaka uwal da dapba kimakgwit. Unjun amin jon kilap yokwisi gat ae wupni wasanji gat do dima gawak imgwit, ae unjun dakon tilakni inamnikon ae kisitnikon dima timikgwit. Unjun amin egip egip aeni abidanek Kristo gat kila amin madep egakwa bilak 1 tausen agit. ⁵ Unjun wasok wasok amin kimoron da pidon amin. (Amin diwari kimakgwit unjun bisapmon egip egip dima abidawit. Unjun bilak 1 tausen mudanjakan don egip egip abidokdan.) ⁶ Amin unjun wasok wasoksi aeni pidoni amin unjun kisik kisik tagi ani. Pinjop da unjun amin iyi do manjigit, do kosiri kinds gat aripmi dima kimotdan. Unjun Pinjop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdan.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilak 1 tausen unjun mudanjakan, gapma kidagi mini dakon yoma witalakwa Sunduk dam tebani yipman abigikdisak. ⁸ Unjun wanja abigek minjat aminyo miktimi miktimi ekwan unjun panjkewaldisak. Unjun amin kabi mani Gok ae Megok yan yon. Sunduk da emat ani do panjmuwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni unjun tap kidipminon niman ton yombem morapmisi. ⁹ Unjun miktimi miktimi da apgwit. Abin Pinjop dakon minjat amin kabi gat ae kokup pap Pinjop da si galak tan imisak unjun gat angwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da pinj emat amin unjun son yoban mini awit. ¹⁰ Sunduk da amin panjkewalgit, do Pinjop da Sunduk maban gapma madep

tip salfa tepmisi sosen unjun pigigit. Jon kilap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat unjun bamot unjun gapmakon kili egipgumal. Unjun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini panjepidan teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Unjun da kwenon kila amin madep yityit tamo madep kwakwagi kinds tanban kagim. Ae unjun tamokon amin kinds yikban kagim. Anjakan miktim gat ae kundu gat yipman dek kigimal. Ae sanbenek dima tagimal. ¹² Amin kimakbi pindakgim. Unjun amin mani ton, ae mani mini, unjun kila amin madep yityit tamokon noman akgwit. Kili anjelo da papia di kwinikgwit. Ae papia kinds kisi kwinikgwit, unjun egip egip dakon papia. Anjakan Pinjop da unjun papiakon gen tawit unjun pindagek amin kimakgwit unjun dakon anjak kalip awit unjun kokwin agit. ¹³ Ae amin kalip tap idapgan kimakgwit unjun kisi Pinjopmon kwa anjak morap kalip awit unjun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unjun bamot yum pindagakwal amin kimakgwit unjun Pinjopmon kwa amin kalon kalon da anjak kalip awit unjun pindagek kokwin agit. ¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unjun maban pakbi idap kindap sosok unjun pigigimal. Pakbi idap unjun kindap sosok unjun amin kosiri kinds gat kimokgon dakon tamoni. ¹⁵ Amin morap mani egip egip papiakon dima ton unjun kisi maba pakbi idap kindap sosok unjun pigiwit.

Pinjop da yo morap panjaluk akdisak

(Kilapmi 21-22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Unjun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat unjun kili wagil kin pasigimal. Ae tap idap sanbenek dima tagit. ² Ae Pinjop dakon telagi kokup pap unjun kagim. Unjun Jerusalem kalugi. Unjun koko Pinjop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipman dek pigit. Unjun tilimni tagisi, minjat da amin pak do tagap tanek tilimni tagisi pasak unjun. ³ Ae kila amin madep yityit tamokon da amin tek kinds madepsi yan tidanban nandagim, "Nandani. Abisok Pinjop dakon yut amin da binapmon tanjakan iyi dakon minjat

20:4: Dan 7.9,22,27; 1Ko 6.2; PA 13.17   **20:6:** PA 1.6   **20:8:** Esi 38.2,9,15-16   **20:9:** 2KA 1.10   **20:10:** Kap 11.6; PA 19.20; 21.8   **20:12:** Dan 7.9-10; Mt 25.31-46; Ya 17.31; 2Ko 5.10; PA 13.8   **20:13:** Ro 2.6; 1Pi 1.17; PA 2.23; 22.12   **21:1:** Ais 65.17; 2Pi 3.13   **21:2:** Ais 52.1; 61.10; Ibr 11.16; 12.22; PA 3.12   **21:3:** MS 26.11-12; Esi 37.27; Sek 2.10; 2Ko 6.16

amin kabini egipni. Asi, Pinjokop iyi unj unj gat egipdan, Anek unj unj dakon Pinjokopni egipdisak. ⁴ Unj unj kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni unj unj kisisi wiririkban kunam sanbenjek dima tatdan, Ae amin sanbenjek dima kimotdan, ae but yokwi anek sanbenjek kunam dima tatdan, ae tepmi sanbenjek dima pakdan. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat unj unj kisisi pasil mudokdan.”

⁵ Amin unj unj kila amin madep yityit tamokon yikgit, unj unj da yan jagit, “Nandani, yo morap abo kalugi an mudon.” Aeni sanbenjek yan jagit, “Gen on mandaki. Nido gen gayisat unj unj bamisi. Amin morap kisi da unj unj do tagi nandan gadagi.” ⁶ Yanjek yan nayigit, “Pi unj unj mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat unj unj wasip anjan asat. Amin kinda tegi bap tosakan, nak da yipbo pakbi dabil egip egipmi tonj ae yuman nogi mini unj unj nosak. ⁷ Amin kinda emaron teban tosakan, nak da unj unj yo morap iben. Anek nak da Pinjokopni egapbo unj unj da monjino egipjak. ⁸ Mani amin pasalek duwalik pukwan, ae nandan gadat dima an, ae anpak yokwisi morapmi an, ae amin dapba kimokgon amin, ae amin yumabi an, ae sot mawomyo anek yo tapmimi tonj pawilgan amin, ae kokup kidat do gawak yoman amin, ae amin morap top yon, unj unj iyi da kokupmon pigikdan. Unj unj pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da soson unj unj. Unj unj amin kimot kosiri kinda gat an unj unj dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

⁹ Kili anjelo kinda nagon apgut. Anjelo unj unj anjelo ⁷ kabi idap madepmon Pinjokop dakon butjap mudosak do amin panjupbal ak dakon yo yokwisi ⁷ kabi timikgwit unj unj kabikon nani kinda. Anjelo yan nayigit, “Gak apbi Sipsip Monij dakon minjatri abisok pakdisak unj unj goliko.”

¹⁰ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tuganjakan anjelo unj unj da nak bedan anki iler madepsi ae kwensi kinda unj unj nepgut. Anki nepmanjek Pinjokop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Unj unj koko Pinjokop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipman dek pinjan kagim. ¹¹ Pinjokop dakon tilimi madepni unj unj kokup papmon tenjenagit. Tenjenini unj unj njwakjwari, tip yuman nogi wukwisi dakon tenjenini yombem. Unj unj tip jaspas yombem da yan tenjenagit. Unj unj glas yombem gwaljigi minisi. ¹² Kokup pap yoma nagalni unj unj kwensi. Unj unj yoma kagani ¹² kabi, ae anjelo ¹² kabi unj unj yoma kagakan akgan. Anjakwa

Israel amin kabi ¹² dakon man yoma domon tawit. ¹³ Nagal unj unj dakon diwari gildat da wisak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal unj unj dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi. ¹⁴ Kokup pap unj unj dakon nagal tebaisi tosak do kwinjiri tip daman ¹² kabi mibilikon tawit. Sipsip Monij dakon yabekbi ¹² kabi dakon mani unj unj tipmon tawit.

¹⁵ Anjelo gen nayigit unj unj da kalinj kirinj gol ban wasanbi kinda abidagit. Unj unj nan kokup pap gat, ae nagal madepni unj unj gat, ae nagal unj unj dakon yoma kagani tilak yop do abidagit.

¹⁶ Kokup pap dakon ilenji ⁴ kabi dakon tilakni unj unj kalonji gin. Dubagini ae madepni unj unj kisi aripginsi. Anjelo da kokup pap kalinj kirinj nani tilak yipban ^{2,200} kilomita da arip agit. Kokup pap dakon ilenji ⁴ kabi dakon tilakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon tilakni unj unj aripginsi. ¹⁷ Ae kokup pap dakon nagal kisi tilak yipgut. Yan aban nagal kwen wigigit dakon tilakni ⁶⁵ mita da arip agit. Tilak yopyop unj unj amin da tilak yopmanjan unj unj nanjin anjelo da nagal dakon tilak yopgut.

¹⁸ Kokup pap dakon nagal unj unj tip jaspas ban wasanbi. Anek kokup pap unj unj gol jimjimi minisi ban wasanbi. Kokup pap unj unj dakon gol unj unj glas yombem gwaljigi minisi. ¹⁹ Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni unj unj Pinjokop da tip yuman nogi wukwisi mibili mibili unj unj ban panjilim agit. Tip ¹ tagisi nagal mibilon tagit unj unj tip jaspas. Ae tip ² unj unj tip pili unj unj tip sapaia. Ae tip ³ unj unj tip aget. Ae tip ⁴ unj unj kalikaligi, unj unj tip emeral. ²⁰ Ae tip ⁵ unj unj tip sadonikis, unj unj gami kwakwagi kisi. Tip ⁶ unj unj tip giman konilian. Ae tip ⁷ unj unj kilonkilonji, unj unj krisolait. Ae tip ⁸ unj unj tip kalikaligi njwakjwari kinda unj unj beril. Ae tip ⁹ unj unj tip kilonkilonji njwakjwari kinda unj unj topas. Ae tip ¹⁰ unj unj tip krisopres. Tip ¹¹ unj unj tip aiasin. Ae tip ¹² unj unj tip gami njwakjwari kinda tip ametis. ²¹ Yoma kaga ¹² kabi unj unj pel ¹² kabi, unj unj kindirinj yuman nogi wukwisi. Yoma kalonj kalonj pel madep kalonj kalonj ban wasanbi. Kokup dakon kosit pap unj unj gol banjin wasanbi. Gol unj unj gwaljigi minisi glas yombem.

²² Unj unj kokup papmon Telagi Yut Madep kinda dima tarban kagim. Nido, Amin Tagi Pinjokop Tapmim Ami gat ae Sipsip Monij gat da iyi Telagi Yut Madep da yan

egipgumal. ²³ Ujun kokup papmon gildat gat kanek gat pini mini. Nido, Pinjok dakon tilimni da kokup pap tenjtenj imisak. Anjakwan Sipsip Monij unjun kokup pap dakon lamni da yanj egisak. ²⁴ Amin miktimi miktimi egi anjaj kwan da unjun kokup pap dakon tenjtenjikon agipdan. Anjakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi unjun yumanj nogi wukwisi unjudon panjopdan. ²⁵ Ujun kokup papmon pilin kinda dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi mini pisokdan. ²⁶ Amin miktimi miktimi egi anjaj kwan unjun yoni tilimi tagisi tonj gat ae man madep imim anjakni kisi timigek unjudon panjopdan. ²⁷ Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anjak yokwi mibili mibili anj gat, ae top yonj amin unjun kokup papmon dima pigini. Minjat aminyo Sipsip Monij dakon egip egip papiakon mani tonj, unjun dagin unjun kokup papmon pigikdan.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

¹ Kili anjelo unjun da pakbi madep kinda noligit. Ujun egip egip yomyom pakbi. Ujun glas yombem gwaljigi minisi agit. Pakbi unjun Pinjok gat ae Sipsip Monij gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak. ² Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi nanj pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap unjun bilak kinda da butgwan bami pot do kosiri 12 yanj anj anj asak. Kanek morap kisi bami tanj anj asak. Ae kindap unjun dakon tami unjun amin miktimi miktimi egi anjaj kwan unjun sotni panjmilip ak do tonj. ³ Yo morap jobit pabi unjun yo morap sanjenek ae dima tokdan. Pinjok gat ae Sipsip Monij gat dakon kila amin madep yityit tamo unjun kokup papmon tosak. Ae Pinjok dakon oman amin da gawak imdan. ⁴ Gawak iminjek tomno dabilni kokdan, ae Pinjok dakon mani oman amini da injamnikon tokdisak. ⁵ Pilin ae sanjenek dima tokdisak. Anjakwan lam gat ae gildat gat pini mini, nido Amin Tagi Pinjok da iji minjat amin tenjtenj yomdisak. Anjakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mini egi wigikdan.

⁶ Anjelo unjun da yanj nayigit, "Gen unjun bamisi. Amin morap kisi da unjun do tagi nandan gadagi. Pinjok Amin Tagi da kombi amin dakon wup panjtagap aban geni yanj tenjtenj. Ujun anjelo ni yabekban abin yo

tepmisi noman togi unjun oman monjini nin noligit."

Yesu apdisak

⁷ Yesu da yosok, "Nandani! Nak kili unjunok apdisat. Minjat aminyo kombi gen on papiakon tonj unjun guramikgan, unjun kisik kisik ani."

⁸ Nak Jon da gen on nandanj yo unjun pindakgim. Yo unjun nandan pindakyo anj mudanj anjelo unjun yo morap noligit unjun da kandap mibilon njwakben anj gawak im do agim. ⁹ Mani yanj nayigit, "Yanj dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabi notgoni unjun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen tonj unjun guramikgan amin unjun dakon pi isalni. Pinjok kalon nanjin gawak ibi."

¹⁰ Yanj nayinek sigin yanj yagit, "Kombi gen on papiakon tonj unjun dima sopman anteban abi. Nido, Pinjok da yo morap unjun akdisak dakon bisap kili kwanj tak. ¹¹ Amin anjak yokwi anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anjak injan injani anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anjak kilegisi anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin telagi ekwan, unjun yum pindagakwa telagi sigin egipti."

¹² Yesu da yanj yagit, "Nandani, nak tepmisi apdisat. Minjat amin morap tomni yom do apdisat. Anjak awit dakon kobogi do tomni anjak awit da aripmon yomdisat. ¹³ Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae bunjonsi egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat unjun wasip anj anj asat."

¹⁴ Amin pabi pigik dubakni sugon unjun kisik kisik tagi ani. Ujun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi panj noni, ae unjun da kokup pap da yoma kaga nanj tagi pigini. ¹⁵ Anjakwa amin anjak yokwisi anj amin gat, ae amin sot wamwam anj yo tapmimi tonj pawilgan amin gat, ae yumabi anj amin gat, ae amin dapba kimokgon amin gat, ae kokup kidat gawak iman amin gat, ae amin anjak toptopmi do galak tanjek yolgan, unjun amin morap Pinjok dakon kokup pap da wanga egipdan.

¹⁶ "Nak Yesu, nak da anjelono yabekgo jikon obik da panjmuwukbi jikon gen on yanj tenjtenjosok. Nak kila amin madep Dewit da babi kabikon da gugit wugit unjun nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji, ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsi Tenjtenjosok unjun."

¹⁷ Telagi Wup gat ae minjat unjun Sipsip Monij pakdisak gat da yanj yomal, "Gak

apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji kisi yan yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosak kan tagi apjak. Amin kinda pakbi nok do nandisak kan, unun amin abinek egip egip yomyom pakbi tagi nosak. Unun Pinjkop da but galak do yumsi nimisak.

Jon da gen on papiakon ton unun nandani amin do gen tebaisi yipgut

¹⁸ Nak da on papiakon kombi gen ton unun nandani amin morap do gen tebai yipmandat. On gen tosogon amin kinda gen kinda gat sanbesak kan, amin panjupbal ak yo yokwisi on papiakon ton, unun Pinjkop da sanbenban unun aminon noman tan imdan.

¹⁹ Ae amin kinda da kombi gen on papiakon ton di wiriritjak kan, Pinjkop da yo tagisi on papiakon ton unun wiririk imjak. Anjakwan unun amin egip egip yomyom kindapmon jap dima pan nosak, ae Pinjkop da telagi kokup papmon unudon dima egipjak. On papiakon unun dakon geni ton.

²⁰ On yo morap do yan tenjenok asak amin da abisok yan yosok, “Asisi, nak kilisok unun apdisat.”

Asi, Amin Tagi Yesu gak apbi. ²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni unun Pinjkop dakon minjat amin kabikon tosak.

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Nwakjwari Kabi – Amin Juda amin kabikon da dima altanji unun amin do Juda amin da Amin Nwakjwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Nwakjwari Kabi yan nandan niman. Unun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Pinjop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Nwakjwari Kabi do si nandaba pinban yoman. Mani, Kristo da nin kisi panmuwukkan kabi kalon agiman da Pinjop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Anjelo – Anjelo unun wup Pinjop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tanja pindakgaman. Pinjop da anjeleri yabekban geni guramigek pini an. Pini madep unun Pinjop dakon minjat aminyo panpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Pinjop da yabekban aminon geni yanjwok akdo pan. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Anjelo morap dakon madepni unun Maikel (Jut 9), ae anjelo madep kinda unun Gebriel (Lk 1.19,26).

Belsebul – Unun konj ae menjiyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda unun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil – On kosit kalonon da Pinjop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandanek but kalipni unun yopmanek Pinjop gen yol do nandisak kan, Amin Tagi Yesu Kristo unun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadanek Pinjop da egip egip kalugi imjak do bisit asak kan, unun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari – Danari unun Rom amin dakon monej tabil kinda. Unun silwa ban wasanbi. Unun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kalonji yomin yomin awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi – Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi minjat aminyo yoyin tenjenawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi unun yan. Pinjop da Monji Yesu Kristo miktim amin morap yokwini wiririk yomjak do yabekban pinj tilak kintadpomon kimakgit. Do amin morap Yesu nandan gadan iminek but tobil an unun egip egip teban abidonj (Jn 3.16).

Giptim mandak – (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da anpagon monji wili altanek gildatni 8 anjakwan giptimi mandan mandan awit. Unun da Juda aminsi ekwan dakon tilak asak. Pinjop da Abraham yan asak do iyigit unun da aripmon an (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut – Juda amin dakon muwut muwut yutni unun

telagi tagit. Unudon muwugek Pinjop gawak imin silip awit, ae Pinjop gen manjinek yan nandawit. Yesu bisap morapni unudon wigelek minjat aminyo yoyindekgit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep

– Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Pinjop anjisiwit, ae kalip yo tagisi morapni anjomgut unun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari unun yan:

1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19) On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Unun bisapmon Pinjop da Isip miktimon ban pulugan yopban abigiwit unun do nandanek egipgwit. Unun bisapmon anjeleri yabekban pinj Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapman yawini yoma domon sowit unun anjelo da yawi kanek yutni yapmanek dima dagwit (TP 12). Unun do nandanek Juda amin da Yapyap Bilak bisap unun noman tanjakwan sipsip monji kinda dapman dapman an. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin unun Yesu Kristo unun yansi nandan gadaman, nido nandan gadan iman amin morap Pinjop dakon butjap dima abidonj.

2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasanj yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do unun do nandanek Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini non. Unun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosok. (TP 12.14-20).

3 - Imal Yut Kabej Bilak (Jn 7.2-52) – On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandan, nido jap kili panmuwuk yopmanjan. Yut kabej anek Sonda pi agak kinda unudon ekwan. Egek babikni da kalip miktim kibiri timon bilak 40 agipgwit unun do nandan. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).

4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili unun 50. Yapyap bilak egi mudanek ae gildat 50 egakwa Pentikos Bisap Madep noman tosok. Unun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit unun panmuwukgan. Ae kalip Pinjop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut unun do nandan. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit unun do nandanek kisik kisik aman. (Ya 2.1-4).

Kristo – Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo unun Grik gen, ae Mesaia unun Ibru gen. Unun man bamot unun mibili kalonji gin. Unun yan: amin kinda bit nelak busunikon tagalbi. Israel amin

da anpagon Pinjkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kan, kombi amini kinda iyinban unjun amin tilak ak do busunjikon bit nelak tagalgit. Pinjkop da yanj tebantokni yolek minjat aminyoni kila asak do Yok-wikon Ban Timit Timit Amni yabekgit. Unjun amin Kristo yanj iyiwit, nido unjun Pinjkop da manjigit. Juda amin morap da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonjok di dagin unjun asi Kristo yanj nandan gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin - Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, unjun do mukwa sogok amin yanj yoyiwit. Unjun amin kisi unjun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit unjun Pinjkop do paret mibili mibili anek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Unjun kalonj dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalonj wigek mukwa sonj sonj agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalonj iyi nanj paret agit. Aban yawini da nandan gadat amin dakon yokwini wagolsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin - Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani tonj da amin di tebai timikba oman amini ekwanj. Pi madepsi anj, mani tomni dima timikganj. Amin tagini yopmanj dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kan, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi panjek yanji egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da unjun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! - Osana dakon mibili lbru genon da "Nin yokwikon banj timikgi!" Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo "Osana!" yanj yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yanj tidanek unjun yawit. (Mt 21.9)

Parisi - Juda amin kabikon amin diwari Pinjkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Unjun amin do Parisi amin yanj yawit. Unjun gen teban guramik kimagek amin diwari yangin ani do yoyindet awit. Pibit tidok anek Pinjkop da dabilon iyi do amin diwari yapmanjek nin amin kilegisi yanj nandawit. Mani unjun amin jamba but amin, nido amin yoyinj degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyi kisi kalip Parisi amin kinda egipgut, mani don Yesu nandan gadanj imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap - Pinjkop gildat 6 da butgwan miktim gat yo morap gat wasagit. Anek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anek don Israel amin kisi gildat 6 pi anek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut.

Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanjbenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi tonj aban Parisi amin da gen teban yapmanjak yanj nandawit. Unjun surj nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unjun do yo madepsi nandamanj do nin Sondakon unjun do nandanek unjudon yik yawot aman. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi - Juda amin kabi kinda egipgwit, mani Sadyusi yanj yoyiwit. Unjun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unjun Parisi amin yombem, mani amin kimokgonj do njwaknjwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidonj yanj nandawit. Ae anjeloyo kisi do dima ekwanj yanj nandawit. Mani surj nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion - (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilerj kinda mani Saion. Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni unjun ilerjon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yanj yonj. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yanj yonj. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria - Samaria miktim unjun Israel miktim da kapmatjok tosok. Kalipsigwan Samaria amin unjun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjkop dima nandanj imgwit amin gat minjat eyo awit, do Amin Njwaknjwari Kabi dagawit. Juda amin da Samaria amin do tagi dima nandan yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanjek sanjek - Amin bamori da yo kinda ak do but kalonj anek yanj teban tok madepsi kinda amal unjun do sanjek sanjek yanj yomanj. Pinjkop da sanjek sanjek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yolinek Israel amin gen teban unjun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabanj egipni do yanj tebantok anj imgut. Mani, amin kinda da gen teban unjun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yanj do anek Pinjkop da dabilon amin kilegi kinda dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yanj do anek Pinjkop da don sanjek sanjek kalugi kinda agit. Unjun yanj. Amin morap Yesu Kristo nandan gadanj imni unjun Pinjkop da dabilon amin kilegisi ani do yanj tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Sanjek Sanjek Kinam - Pinjkop da Israel amin yoyinban kindap banj kinam kirinj kinda wasawit. Anek gol banj kwenikon witjiwit. Unjun kinamgwan Pinjkop da sanjek sanjek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Pinjkop da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana

similbi gat unjungwan tawit. Unjun kinam da kwenon anjelo bamori serabim yan yon unjun dakon wupmi wasawit. Israel amin dukwan dukwan kik do awit unjun kinam kirin simon da guramigek kin kin awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa - (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unjun do Sisa yan yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da amat anjek miktim morapmi dakon amin pabin yopmanjek miktimni timigek kila awit.

Sunduk - Sunduk unjun kon mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Pinjkop dakon anjeloni kinda egipgut. Mani unjun Pinjkop abin yip do aban Pinjkop da yolban miktimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do panjkwaldak. Ae nandan gadat amin da yokwi kalip awit unjun do sigin nandan egek nandan gadatni yipni do pini sigin asak. Yesu da Sunduk kili abin yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup - Unjun Pinjkop iyi dakon wupni, do Telagi Wup yan yoman. Unjun nandan gadat minat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unjun nandan gadat amin panjmuluganban gen bami do nandan gadat an (Jn 16.13); ae nin panjmulugok do Pinjkop bisit iyisak (Ro 8.26); ae Pinjkop dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimanjakwan geni yan tenjoman, ae panjmuwukbi notnin panjmulugoman (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban anjak tagisi ban aman (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep - Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unjun Pinjkop dakon Telagi Yut Madep. Unjun yutnon Pinjkop gawak imgwit, ae telagi bisap madep morapnikon unjun yutnon kin kin awit. Mukwa sogok amin da unjungwan

pini awit. Ae unjun yut da binapmonsni yut buri kinda tagit unjun do Yut Buri Telagisi yan yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandanek unjungwan wigek paref an an agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda nan abisinba magit. Yesu kimagkit bisapmon Pinjkop da imal unjun kwen da pidanban miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Unjun da nandan gadat amin nin Pinjkop da inamon aripmi tagi wiginej yan nolisak. Abisok nandan gadat amin nin Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni ekwaman, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom - Amin diwari Yesu Kristo dima nandan gadan iman, do yokwini sigin tan yoman. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdan. Unjun gapma dubagisi, kindap toktok teban sojegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Unjudon amin tepmi madepsi pakdan, amin kinda da aripmi dima panjmulugogi. (Lk 16.19-31)

Wup - Amin kalonjikon yo kapbi da torj: giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwaman bisapmon, wupnin gat kisi ekwaman. Mani nandan gadat amin nin kimokgoman bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak unjun kwan Pinjkop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe - Kalipsi, Pinjkop da Moses altan imgut bisapmon, Pinjkop da iyi dakon man yanjek "Yawe" yan yagit. Ibru genon mani dakon mibili unjun "Naga Egisat". Juda amin da mani do telagisi yan nandawit. Yesu da iyi do "Naga Egisat" yan yagit, do unjun da nolisak, Yesu unjun Pinjkop dakon arip. (Jn 8.58)